

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_190376

UNIVERSAL
LIBRARY

INTRODUCTIO,
ET
PRIMA ANNOTATIONIS PARS
IN
LEXICON GEOGRAPHICUM,
CUI TITULUS EST,

مرآة الاطلاع
علي اسماء الامكنة والبقاع

LEXICON GEOGRAPHICUM,

CUI TITULUS EST,

مراصد الاطلاع
علي اسماء الامكنة والبقاع

TOMUM QUARTUM,

CONTINENTEM

INTRODUCTIONEM IN HUNC LIBRUM,

ET

ANNOTATIONEM

IN LITERAS } - و ,

EDIDIT

T. G. J. JUYNBOLL.

LUGDUNI BATAVORUM,

APUD E. J. BRILL.

ACADEMIAE TYPOGRAPHUM

MDCCCLIX.

INTRODUCTIO.

PARS PRIOR,

DE CODICIBUS, LIBRO ET SCRIPTORE.

§ 1. DE CODICIBUS.

Lexici Geographici *textu Arabico* edito, restat ut de *Codicibus*, quibus usus sum, ac de ipso *Libro*, ejusque *Scriptore* exponam; quâ disputatione absolutâ, de *Scriptoribus*, quos in hac editione parandâ et Annotatione conscribendâ, in meos usus converti, nonnulla addam.

Praeter duos Codices, quos in Lexico edendo adhibui, *quinque* alii, quantum novi, existunt. Codicem puto 1) *Parisiensem*, quem MICHAEL SABBAGH e Cod. Leyd. anno 1811 descripsit ^a; 2) *Monacensem*, e Codice Parisiensi sumtum ^b; 3) *Oxonensem*, 4) *Cantabrigiensem*, et 5) *Kremerianum* ^c. De quatuor Codi-

a) Vid. WUSTENF. *Jacuts Moscht.*, p. xvii et seq. Collatis locis inde allatis, tum passim alibi, tum v. c. apud KOSEG. ad *Ann. Tabarist.* III, p. 104, animadverti, SABBAGHUM textum nostri Codicis festinantius et liberiorius descripsisse, adeo ut interdum vitia quidem emendata, at alia eaque gravissima saepe addita sint. Verbo hac de re loquitur item TORNBURG *Ibn-el-Vardi* I, p. X.

b) Vid. WUSTENF. l. l., p. II.

c) De suo Codice A. VON KREMER exposuit in Disput.: *Ueber 2 arab. geogr. Werke*, p. 1, in *Sitz.-bericht. der phil.-hist. Classe der Kaiserl. Akad. der Wissensch.* 1850 II, 1 heft, ubi simul de *Auctore* hujus Libri, ac de *Libro* ipso et *Praef.* paucis disseruit. Postea Codicem ille, cuinam nescio, vendidit.

cibus tantum hîc agemus. De *Parisiensi* enim et *Monacensi*, ut quisque animadvertit, non opus est, ut disseramus. *Quantum* cheu! non vidi. De *Leydensi* ergo, *Vindobonensi*, *Oxonienſi* et *Cantabrigiensi* speciatim dicamus.

De *Leydensi* multis jam egit HAMAKERUS in *Spec. Cat.*, p. 67 et seqq., ac verbo igitur tantum locutus est DOZYUS in *Cat. Codd. Orient. Bibl. L. B.* II, p. 131 et seq. Codex est membraneus, foliis constans 531 in fol., splendidis titulis ornatus. Textus ad fol. 190 usque continetur *lineis* partim auratis, partim caerulei coloris. Ut ex subscriptione apparet, Codex mense Šawwāl anni H. 997, i. e. mense Augusto a. 1589 abſolvebatur ^a. Alia exstant in primo folio. In his nota, a manu, quae nihil ceterum huic Codici apposit, addita, et fere deleta, ut vix legi possit, laudes complectens Operis majoris Jāqūtiani, his verbis: اصل هذا الكتاب المأخض مكتوب غالباً في فلكو عشرين مجلداً وقد رايت بالمدرسة المحمودية ^b ثلاثة عشر مجلداً ضخمة وهو كتاب لا نظير له وقد اجاب هذا المؤلف وافاد ووفى بما التزم به ولم يخل (بشيء؟) مما اراد رحمه الله تعالى.

a) Vid. III, p. ٣٥٢ n. 7.

b) Quae Academia significetur, certo definire non ausim. A Mahmudo enim Paschā, Veziro Moh' II^a, filii Mūrādīs, Otmanorum Sultani, qui a. 1453 Constantinopolin cepit, in hac urbe Academia condita est; vid. v. HAMMER *Gesch. des Otm. Reiches* II, p. 123. Deinde Academiam ibi condidit a. 958 (1551) Sal Mahinūd, Silihdār Sult.¹ Solaimānis (von H. ibid. IX, p. 147 n. 34).

c) H. K. V, p. 623 voluminum numerum non memoravit, neque etiam 'Ibn Kallikān in vitā Jāqūti. Decem voluminibus, nisi pluribus, constabat exemplar, ex quo Cod. Haun. est descriptus. Quinque spissis voluminibus constituisse videtur Cod. *Oxonienſis*, olim *Leydensis*. Primum jam desideratur, quo Introductio continebatur, et major pars Literae *Elif*.

Codex ipse nitidissime scriptus est. *Litterae* perspicuae exaratae sunt, ac singulae a proximis ita plerumque disjunctae, ut in harum *figuris* bene legendis non facile erres, et litterae

volumen II incipit a voce *الاور*, idque ut sequens a. 876 et 877 (1470 et seq.) scripta sunt, unde per hoc et reliqua tria volumina Opus ad finem usque decurrit. Vocales et puncta diacritica diligentissime, at saepe negligentius, apposita sunt. Ex hoc exemplo cl. WRIGHT locos quam plurimos cum nostro Lexico mihi contulit. De eo Codice vid. DOZY *Cat. I*, p. XIII et seq., et OSIANDER *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 600 et seq.

Alter Codex Anglicus Operis *معجم البلدان*, cujus nonnullorum locorum collationem debeo WRIGHT et Doct. OSIANDER benevolentiae, est *Londinensis* Musei Brit. (N. 16649 et 16650) in fol., ex India oriundus, et a. 1803, ut videtur, exaratus. Duo haec volumina a tribus Librariis videntur esse conscripta, qui puncta diacritica plerumque aut omiserunt, aut male posuerunt. Aliis porro defectibus hoc exemplar laborat. Deest v. c. *primum* folium, et a voce *اس* ad initium *Litterae* *ل* intermedia desiderantur, quae lacuna 28 foliis vacuis significatur. Codici ergo Oxoniensi est postponendus, cujus tamen 1^a quarta pars ex illo suppletur. Paucis Londinensem Codicem descripsit OSIANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 573 et seq. Hos Codices in Annotatione nuncupavi C. L. et C. O., i. e. *Cod. Londinensis*, et *Oxoniensis*. Utroque nuper usus est AMARI, ut locos de *Siciliâ* agentes ederet, in *Bibl. Sic.* p. 105-129.

Cod. *Hauniensis* duobus voll. constat. Prius *Praefationem* et *Introductionem* complectitur, et magnam partem *Litterae* *Elif*, ubi tamen in *انطاكيه* abruptitur. Continet porro *Litteras* *س*, *ز*, *ر*, *ذ* ad vocem *السعي*. II^{um} vol. constat 2^{bus} partibus, quae dicuntur *الجبرو النامن* et *الحزو العاشر*, et exhibent *Litteram* *ذ* (in quâ lacuna est inter v. *فرديط* et *فرخشا*) et *ق*; desunt porro *ل*, *ك* et magna pars *Litterae* *م*. A v. *مكا* enim iterum incipit, et deinde ad finem Operis decurrit. Ex subscriptione apparet Jâqūtum opus absolvisse Halebi die 20° mensis Cāfaris a. 621 (1224). Ad hoc exemplar, descriptum in *Cat. Cod. OO. Bibl. Haun.* N. XCIX. C., II, p. 75 et seq., cum locis indicatis conferendum, cl. MEHREN ultro ipse se mihi obtulit. Codex quo melioris est notae, eo magis sane lacunae sunt dolendae. Ante de eo et Petropolitano exposuit

similes, ne invicem confunderentur, notis sunt instructae; nec modo sic ج a ح et خ, et ذ, ز, et س a ن, ز, et ش (quem usum notavit DE SACY *Gr. Ar.* I, p. 12), sed etiam ب hac ratione a ن, distinguuntur.

C. M. FRAEHN in *Ibn Fozzlans und and. arab. Berichte üb. die Russen alt. Zeit.*, p. XLVI et seqq.

Petropolitanus a. 1809 (1224) conscriptus, si nonnullos hiatus et omissiones omittis, est integer, sed ab imperitâ parumque exercitatâ manu festinanter exaratus, quo factum est, ut puncta diacritica subinde desiderentur, et vocales raro ac male interdum additae sint. Utilissima tamen ad Lexici Geogr. editionem emendandam mihi fuit ejus Codicis collatio, quam cl. CHWOLSOHN benigne in se suscepit. Praeter hunc, FRAEHNIVM et DORNIVM, qui eo Codice diligenter usi sunt, nonnullos inde locos descripsit VON NOROFF in Libro: *die Atlantis*. Petr. 1854.

Duo praeterea hujus Operis Jāqūtiani exemplaria, teste KREMER (l. supra l., p. 1), ante hos paucos annos aderant Bagdāde, quorum unum a LYNCHRO emtum esse dicitur. Alia duo, ut tradidit FRAEHN in *Jen. Lit. Zeit.* 1843 N. 6, p. 24 (olim saltem) servabantur Constantinopoli. Alterum, ut ait, exstat in Bibl. Kopruli-Pascha, constans 2 voll., sed *dimidiam* partem tantum complectens; alterum, duorum spissorum voluminum, Opus exhibens *universum*, et egregie exaratum script.^a Neskianā, reperitur in Bibl. *دفا كتيخانه سی*.

Alius porro ejus Operis Codex in manibus versatur CH. SCHEFERI (primi Interpretis Legationis Franco-Gallicae in Aulâ Const.), ut narratur, in ipsius epist.^a ad GUST. DUGATVM 28ⁱ Febr.ⁱ 1855 (*I. A.* 1855 Avril, p. 397); descriptus ex Cod.^e a.¹ 703, et olim exemplum Kāil ben Ibek Aḡ-ḡafadiḡ.

De alio praeterea Codice locutus est LAYARD (*Niniveh* I, p. 36), quem a. 1844 Moh. Emin-Pascha Mozule tenebat. Neque nostrum Lexicon, neque Al-Moštārikum eo designari, statim inde apparet, quod de nomine *Korsabād*, ibi sermo est, quod in Al-Moštārik deest, et quia de hoc loco ea ibi traduntur, quae in *L. G.* non exstant. Quae sic conjiciebam, confirmavit epistola CHWOLSOHN, inserta in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 271,

Haec sedulitas ut laudanda, ita improbanda frequens Literarum ص et ط, ac ص et ط confusio; in primis vero reprehendenda est sordida, quae in *punctis diacriticis omittendis*, aut *perperam apponendis*, ac *vocalibus male notandis* ubique conspicua est, negligentia^a, quare ex hoc solo Codice Opus nostrum edi nullo modo potuisset.

Textus porro sortem expertus est, omnibus fere *Lexicis* communem. *Glossae* nimirum, margini olim mandatae, temporis decursu in textum saepe translatae sunt^b. Has, ut *notas* etiam *margini* adscriptas, quia animadversiones plerumque tradunt utilissimas, omnes edidi, quin etiam, ubi id commode fieri poterat, *textui inserere* non dubitavi, tum quia iis sic recipiendis minus spatii requiri videbatur, primoque obtutu cuivis in oculos incurrerant, tum praesertim, quoniam hae notae ob certarum quarundam formularum, a dicendi ratione

ubi de Cod. Operis معجم البلدان *Mozulensi* est sermo, ex quo *Dornrus* excerpta, Tabaristānem spectantia, acceperat, quae docent, hunc Codicem, licet non sit, quod Mozulenses contendunt, Auctoris autographum, et Articulis caret, qui in Petropolitano reperiuntur, bonum tamen esse et accuratum, quare in primis optandum, ut inde apographum describatur.

In Bibl. denique Sprengeriana (a *Catal. of the Bibl. Or. Sprenger. Giess. 1857* p. 1 n. 7-10) affertur aliud exemplar IV voll., ubi SPRENGER addit alterum ejusdem Operis exemplum se ex Indiā expectare.

a) Quam parum nempe vocalibus adscriptis confidere possimus, tum docet aliorum Librorum collatio, tum etiam ipsius Codicis ratio, in quo scilicet *literae* et *vocales* falsae saepe scribuntur in nominibus descriptis, contrariae vocis descriptioni, quae confestim sequitur.

b) Exempla vides I, p. ٥٩ n. 6, p. ١٠١ n. 4, p. ٢٢١ n. 4, p. ٣٠٠. 1. 3, ubi verba حزن صد سبيل e textu removenda sunt; conf. *Addenda*. Vid. porro p. ٣٠٧ n. 3, *Addenda* ad v. خذير, خميم, رزان, cet.

nostri Scriptoris diversarum, usum a reliquâ Operis parte quam facillime distingui possunt ^a.

Notas, margini Codicis adscriptas, *duobus* Viris, ut docet scribendi ratio, debemus. Alter, Turca, ut videtur, *duas* aut *tres* tantum apposuit ^b. Verum eo plures alius, qui tamen ex alio Codice eas desumserit, quo facto, non mirum est gravia hunc scribendi vitia subinde commisisse, quae ab ipsarum Auctore non exspectes. *Hae* autem notae non per *universum* Codicem reperiuntur. Si nempe excipis *supplementa* ad *omissa* supplenda in margine notata, a fol. 190, quod a v. *نسيب* incipit, et a quo *lineae* item, quibus textus includitur, deinde omittuntur, nulla porro *hujus* manus nota occurrit, ita ut suspiceris, Librarium ab eo loco inde desiisse eas notas apponere ^c.

Qui has notas *primus* scripsit, Vir sine dubio erat eruditus. Multa Scripta in suos usus convertit ^d, atque interdum de his bene disseruit ^e. Has notas apposuit, tum ut ex pleniore Codice omissa suppleret ^f, et corrupta emendaret, tum ut dicta Auctoris, aliis fontibus in subsidium vocatis, illustraret ^g.

In Libris, quos adhibuit, 1um locum tenet معجم البلدان, s. majus Jâqûti (+ anno 626 s. 1228-9) Opus, de quo ejusque

a) Sic in *textum* has transtuli I, p. ٣٠ l. 8 a f., p. ٩ l. 2 a f.; in *notas* I, p. ٩ n. 5, p. ٨ n. 1 et 3 cet.

b) Vidd. dicta de vocc. *ويرة* مغنيسيا et نهانود. Deinde in v. *نسيب* idem ad marginem scripsit *فصصب الذيرة*, ut moneret, de hac re ibi esse sermonem.

c) Hujusmodi notas marginales *ante* aliquando in textum esse illatas ex dictis v. c. apparet in *Add.* ad v. *الوسج*.

d) Vid. v. c. I, p. ٣٣٥ n. 1, p. ٣٣٩ n. 1; II, p. ١٣٩ n. 13.

e) Vid. v. c. I, p. ٣٣٣ n. 1, et p. ٣٩٧ n. 3.

f) Sic v. c. totam sectionem *والكاف الشين* addidit.

g) Saepe ibi praemittit قلت; ut I, p. ٣٨٩ et seq. n. 13, et II, p. ٩٧

Scripto, vidd. F. WUSTENFELD in Praefatione ad *Jacuti Mosch-tarik* et Scriptores ibi laudd. De illo in dictis notis sermo fit I, p. ٣ in v. الأبر, p. ٤ n. 7, et fortasse n. 3; porro p. ٥ n. 8, p. ٩ n. 5, p. ٨ n. 5. Praeterea his annumerentur notae, quae a قال incipiunt, ut I, p. v n. 7.

2) Saepissime affertur Liber *Al-ganadi*, cujus plenum nomen est (referente II. K. III, p. 615), الغاصى أبو عبد الله يوسف. Perperam eum vocat FLUGEL (l. l. II, p. 159, et III, l. l.) *El-Jondi*, quem Dozyus loco mox laudando secutus est. In notis nostris Liber ejus vocatur تاريخ سلوك، فى طبقات العلماء والملوك. II. K. eum nuncupat: “اليمين. Annum, quo is mortuus est, non addidit, sed de ipsius aetate nos certiores reddit Cod. Leyd. n. 504 Warn., in *Cat. Dozy* 868, de quo hic ibi exposuit II, p. 196 et seqq. Ibi nempe sermo est de Ābū'l-hasan Ālī ben Al-hasan Al-kazragīo (+ 812), Auctore Libri: “ضراز اعلام الزمن، فى طبقات اعيان اليمن، in quo conscribendo testatur se illum Librum *Al-ganadi*, quem *Praceptorem* appellat, maximam partem esse secutum. Hic ibi vocatur بهاء الدين أبو عبد الله محمد بن يعقوب بن يوسف. انجندى. Notae, in quibus dicta *Al-ganadi* afferuntur, exstant I, p. ٣٤٥ n. 11, p. ٣٩٨ n. 1, p. ٤٠٨ in v. دمت, p. ٤٠٩ n. 7, p. ٤١٥ in v. دعون, p. ٤٩٧ n. 7, p. ٤٧٤ in v. الرعارع, p. ٤٩٩ n. 1, p. ٤٩٧ n. 2, p. ٤٩٨ n. 7; II, p. ٦٥ n. 7; p. ٣٤ n. 5, p. ٤٢ in v. السلامة, p. ٤٤ n. 7, p. ٩٩ n. 4, p. ٧٣ n. 9 et 10, p. ٩٣ n. 12, p. ٩٩ n. 2, p. ١٠٤ n. 5, p. ١١٧ n. 7, p. ١١٨ l. 6, et p. ١٣٢ n. 2. Alii

n. 3, et n. ١٣٩ n. 13. Nec raro, ubi tamen ipse loquitur, omisit; ut I, p. ٣٩١ n. 6, p. ٤١١ n. 2, p. ٤١٨ n. 9, p. ٤٥٣ n. 1 et 2, p. ٤٥٤ n. 11, p. ٤١٣ n. 6; II, p. ٢٩ n. 12, p. ٨٩ n. 3, p. ١٠٩ n. 8, p. ١٢٠ n. 8, p. ١٢١ n. 3 et 4, p. ١٢٢ n. 6, p. ١٢٣ n. 7. Porro vid. ad مرسى الخنز.

loci praeterea ex eodem Libro sumti esse videntur; v. c. locus de الرببة، ذخّر، الخنيم، خذير، بوات (ad quos vidd. *Addenda*), السودان (I, p. ٥١١ n. 6), السدا، السحى، (II, p. ٢٤ n. 6), السودة (II, p. ٩٥ l. 8 et in f.), السهولة (p. ٩٧ l. 2), الشوافى، (p. ١١١ n. 14), الشعبانينة، (p. ٩٤) شميل، (p. ٧٤ l. 7), (p. ١٣٣), et شوع (p. ١٣٤). Erravit igitur KOEHLERUS in *Repert. fur Bibl. u. Morgenl. Lit.* II, p. 37 statuens, glossas ex نارنج in Cod. Oxon. allatas, quae, ut deinde videbimus, eadem sunt, quae in Cod. Leyd. afferuntur, tribuendas esse τῶν عمارة, a Saladino, ut addit, cruci affixo.

3) In censum venit قناموس، cujus Auctorem، العبروزيادى (+ 817, s. 1414), is qui notas scripsit (I, p. ١١ n. 3), ut Al-kazragus الكازراغى (Dozyr *Cat.* II, p. 198 l. 9), vocat ننبخنا، et (II, p. ٣٢ n. 2) النبوّف، cujusque auctoritatem ideo magni facit (I, p. ٣٣٩ n. 1) ^a.

4) Alium *Praeceptorem* nuncupat II, p. ١٢٧ n. 4, nimirum نفى الدين الشعمى، cujus dicta tamen noster Librarius ibi addere neglexit. De morte ipsius Abu'l-mahāsin in *Eptome* nihil tradidit, nec ipse aliquid de eo alibi inveni. Si الشعبى in seqq. nominibus est omissum, videndum utrum spectetur نفى الدين الموصلى، Al-maqrīsī (+ 845, i. e. 1441) aequalis, de quo vid. DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 217, an potius القاصى نفى (+ 851, i. e. 1447), qui de *Ša. feitis celebrioribus* scripsit, ut refert II. K. IV, p. 143 ^b.

^a) Ex eo Libro v. c. desumta est vox حطّيب، quae in Cod. Vind. deest.

^b) Hujus rei ut certior fierem, FLUGELIUM et WUSTENFELDIUM consului.

Ille suspicabatur per نفى الدين الشعبى intelligi أبو سعيد مفضل بن

5) De 3° Praeceptore mentionem facit, sed verbo, in notâ de دهلى (I, p. ۴۱۸ et seq. n. 9), nimirum de 'Ibn-Ḥogro (ابن حُجْر), vivente ab anno 773-852, de quo vid. *Dozy Catal.* II, p. 192.

6) De 4° Praeceptore sermo est in voce دینر عثمان, nempe de سعد, qui filius vocatur Viri, ibi dicti الدین الدینری; quos ambos adhuc vixisse, quum haec nota scribatur, formula docet عمرهما الله. *Illum* non memoravit Abū'l-mahāsīn, mortuum fortasse post annum 865, ad quem annum hic suum Chronicon continuavit in Cod. C (vid. Praef. ad Abū'l-mah. I, p. 27). De *Patre* sub anno 827 haec Abū'l-mah. in Epitome tradit: ونوفی فاضی انقصاه شمس الدین محمد ابن عبد الله بن سعد الدینری الحنفی وهو معروف فی یوم عرته بائعلس ومولده سنة ۷۴۴. Hujus avum (+ 759) memorat 'Ibn-Ḥabīb in *Orient.* II, p. 405.

Ex Scriptoribus, qui egerunt de عالم الانساب, memorantur sequentes:

7) Tom. I, p. ۱۹ n. 4, et p. ۳۸۳ n. 1, اثر ساسانی, de cujus nominis

محمّد السعبی, Auctorem Libri كتاب مکة, mortuum a. 300, de quo vid. *H. K.* IV, p. 452 N. ۹۱۴۴; quod tamen, quia ille eum, ut Al-Firūzabādīum (+ 817), et ابی حُجْر (+ 852) nuncupat, admitti nequit. Quia ergo Scriptor spectatur sec. 9ⁱ, ab hac parte etiam non verisimilior est WUSTENFELD^x opinio, indicari السُّنْکِی (+ 756), quem 'Ibn Sohba in Libro ضیقات الشیخة inter Al-Firūzabādī Magistros enumerat, et quem العاصمی nuncupat. De eo vid. WUSTENF. *die Acad. d. Arab.*, p. 37 et seqq. Taqī'o'd-dīn ille, una cum Discipulo, Al-Firūzabādīo a. 750 iter Hierosolyma fecit. Huic autem sententiae praeter aetatem obstat quoque scriptio Cod. nostri السعبی, a quo deinde item distinguuntur السُّنْکِی, de quo postea sermo erit, qui vero *alīus* est illius السعبی, quem modo memoravi (conf. infra p. ۲۱).

iciatione vid. VERN in *Supplem. ad Lobbo'l-lob.*, p. 103.
pro ipsius loquitur H. K. I, p. 456 et 575. Titulus est:
أَنْبِيَّاسُ الْأَنْوَارِ، وَالنَّمَّاسُ. Praesertim vero ibi exponitur
vis Prophetarum, et rerum primis Islāmi temporibus gesta-
raditoribus. Vocatur Auctor: أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الْأَزْدِيِّ (542 s. 1147). De eo vid. Ibn Kallik.

citatur أنساب السَّعْدَانِي، I, p. 59 n. 6, et p. 382 n. 2, ac
e I, p. 339 n. 1, et p. 42 n. 6. Auctorem H. K. I,

nuncupat: أَبُو سَعْدٍ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُرُوزِيُّ الشَّاعِعِيُّ
(562 s. 1166). Opus conscripsit 8 voluminum, quod
in Epitomen 5 voluminum redegit, additis nonnullis,
As-samānī omiserat, ابن الأَثير, s. 1252, (+ 650). Librum
لُبَابُ فِي تَهْذِيبِ الْأَنْسَابِ (H. K. V, p. 301), vulgo dictum
(H. K. I, p. 456), de quo vid. VERN in Praef. ad Lobbo'l-
lis Ibnō'l-Atīr in notis memoratur: I, p. 361 et p. 49.
praeterea in censum venit, quem Jaqut etiam consuluit,
(+ 629), مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكَنْبَلِيُّ الْبَغْدَادِيُّ, s. 1252,
(+ 629), qui continuavit كتاب الْأَنْسَابِ, quem conscripserat
(+ 507), أَبُو الْعِصْلِ مُحَمَّدُ بْنُ طَاهِرٍ الْمَعْرُوفُ بِأَبْنِ الْأَ...
(+ 507). De his vid. H. K. I, p. 457, et de ابن بَعْلَنَةَ in no-
ris ad v. حصن مَعْدَةَ, et in v. عَمِيس.

Il denique occurrunt:

أَبُو عَمِيدٍ الْبَكْرِيُّ, II, p. 98 n. 6, ubi verba allata non
unt cum textu Cod. Leyd. De eo pluribus dicendum
a (p. xvi et seqq.), ubi de Cod. Vindob. sermo erit.

السَّعْدِيُّ, I, p. 19 et seq. n. 8, quo nomine spectari videtur
(+ 515) أَبُو الْفَاسِمِ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْقَتْلَاجِ السَّعْدِيُّ.

s. 1121), qui, ut tradit II. K. I, p. 146, scripsit Librum :
أَبْنِيَّةُ الْأَسْمَاءِ وَالْأَفْعَالِ وَالْمَصَادِرِ.

15) نُسْتَوَان (بن سعيد) الْحَكَمِيَّيْرِي الْبَهْمَنِي (15) laudatus I, p. 18 n. 1, ad quem locum vidd. *Addenda*. Teste II. K. IV, p. 74 mortuus est a. 373 (1177), et scripsit Opus 18 voluminum, cui titulus : شَمْسُ الْعُلُومِ فِي الْمَعْنَى.

14) porro memoratur I, p. 339 n. 1 الشُّبْكِيُّ (+ 771 s. 1369), de quo ibid. jam locutus sum. De ipsius الْعَهْدَاءِ طَبِيعَاتٍ, et طَبِيعَاتٍ طَبِيعَاتٍ, exposuit II. K. IV, p. 139 et seq., et de recensione ejus Operis, dictā الصَّغِيرِ, ibid., p. 142. Abū'l-mahāsīn in Epitome ad a. 771 haec tradit : وَتَوَفَّى فَاضِلُ الْقَضَاءِ تَاجُ الدِّينِ عَبْدُ الْوَقَّابِ بْنِ فَاضِلِ الْقَضَاءِ نَعْيُ الدِّينِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْكَائِنِ الشُّبْكِيِّ الشَّاعِرِ بِدَمْشَقٍ فِي نَيْ الْحَاجَّةِ.

15) citatur denique I, p. 333 n. 1 الْإِسْنَوِيُّ, de quo conf. ibi dicta. Loco ibi laud. II. K. IV, p. 143 tradit, eum scripsisse de Sāfētis celebrrioribus Librum, quem vocat : فَلَائِدُ جَمَالِ الدِّينِ الْفَضْلَاءِ وَعَقُودُ الْجَمَانِ. Nomen ejus ibi scribitur جَمَالُ الدِّينِ الْإِسْنَوِيُّ (+ 772, s. 1370), ad quem annum sequentia Abū'l-mahās. l. l. notavit : وَتَوَفَّى شَيْخُ الشَّاعِرِيَّةِ جَمَالُ الدِّينِ أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْقُرَشِيُّ الْأَمَوِيُّ الْأَسْنَائِيُّ الشَّافِعِيُّ فَجَاهٌ فِي لَيْلَةِ الْاِحْدِ ثَمَانِ عَشْرِينَ جُمَادَى الْأَوَّلِ عَنْ سَمْعٍ وَسِتِّينَ سَنَةً. Pro الْأَمَوِيُّ, quod in Cod. 374 exstat, in C. 656 legitur الْاِيُوبِيُّ.

Nomine suppresso, alia multa in his notis etiam afferuntur; ut II, p. 330 n. 1. Iis, quae ipse addit, saepissime طَبِيعَاتٍ prae-misit, quod tamen etiam interdum omittit. Vid. supra n. g p. vi.

Codex *Vindobonensis* ^a, ab Arabe-Syro, ut videtur descriptus, constat 452 foll. 4°. Ex subscriptione (III, p. ٣٥٤ n. 7 jam traditâ), videmus Codicem absolutum esse a. 1168 (1754), ejusque Scriptorem Lectori persuadere voluisse, se descripsisse معجم البلدان, id est majus Jāqūti Opus, quod, quia multo amplioris, quam Liber noster, est ambitus, Librarius, ut Lectores, ad quorum notitiam ea res facile pervenire poterat, magis in errorem duceret, addidit: وقد كتبت منه ما طنته انه كان في المطلوب. Alius in primo fol. Cod. Vindob. verum Libri titulum apposuit, cui tamen sequens nota est subjecta: كتاب معجم البلدان الكبير المسمى بمطالع الاطلاع على اسماء الامكنة والبعاث تاليف الشيخ الفاضل ابو الدر باقوت الحموي تغبده الله برحمته طالبى الشىخ الفاضل ابو الدر باقوت الحموي تغبده الله برحمته أمين. Hic ergo non tantum noster Liber cum Jāqūti *Eptome* confunditur, sed titulus praeterea corrumpitur, voci مراد substitutâ ^b. Ibi deinde memoratur praenomen Jāquti, ادودر, quod Ibn-Kallikān N. ٨٠٠ omittit.

Alia nota his supponitur *raptum* scripta, ideoque lectu difficillima: مملكه بالسوراضة الشريعة العفيرة الى رب المريد محمد: المكي بن الطبيب المعري المدرس بالسوراضة المونة عفر لهما خلال سنة ١١٧٠. I. e. »Haereditate legitimâ hunc (Librum) possidentum accepit is, — qui indiget misericordiâ Domini creaturarum, Mohammed Mekkanus, filius At-taijibi, Lectoris Qora-

^a) In. A. KRAFFT Catal.: *die Ar., Pers. u. Turk. HSS. der K. K. Or. Akad. zu Wien* 1842, hic Codex nondum est descriptus, neque alibi, ut puto.

^b) Idem fecit is, qui in primo folio Cod. Leyd. haec apposuit: مراد: الاطلاع ونعوم البلدان, quae duo posteriora vocabula ex titulo Geographiae Abū'l-fedanae sumta sunt. Ne ergo miremur, si quando *depravatum* Libri titulum aliquis Moslimorum adducat.

»n, Professor ad Prophetæ sepulcrum «, cui utrique (Patri
»et Filio) sit peccatorum venia, — labente anno 1170 (1756).”

Is, qui postea Codicem possidebat, hæc eâdem paginâ ad-
scripsit, quæ vix etiam legi possunt; مَلِكُ الْعَمْرِئِ عَرَّ سَانَهُ
بْنِ سَعْدِ عَفَى عَنْهُ, i. e. »Possessio ejus, qui Dei gratiâ
»indiget ben Sad, cui sit peccatorum venia.”

Hic ergo Codex, Codice Leyd. licet multo recentior, summi
tamen est pretii, quia multa corrigit et supplet, quæ in
Leyd. corrupta et ommissa sunt. Quemadmodum vero ex *solo*
Leyd., sic ex *solo* Vindobonensi nulla hujus Libri editio parari
potuisset. Illic enim non modo *parum eleganter* scriptus est,
sed *literæ etiam minus distincte*, et tam *raptim* exaratae sunt,
ut leviores ductus (ا) sæpe adderentur, qui, nisi *puncta diacritica*
apposita fuissent, Lectorem facile in errorem ducere pos-
sent. Hæc tamen *puncta*, quæ quam sæpissime desunt in L.,
ubi contra iidem literarum ductus accuratius significantur,
diligentissime in V. notantur plerumque, adeo ut alter alterius
defectum vulgo repareret, et uterque conjunctus egregium auxi-
lium mihi præstiterit. *Tasdid* et *Meddâ* Vind. raro addit, sed
vocales frequentius, quæ hîc melius quam in Leyd. significari

a) الرَّوَضَةُ, teste BURCKHARTO (*R. in Ar.*, p. 501 et seq., p. 512 et 518)
vocatur pars Templi Medinensis meridionalis, ubi sepulcrum est Prophetæ.
Multi Viri docti ibi olim docebant (ibid. p. 530 et seq.) De المدرسة
الحمدية ibid. (p. 531) mentio fit. De eâdem Templi parte etiam sermo
est in Itinerario An-nâbolosii (de quo infra dicemus), p. 21 et seq. et p. 25,
et de Bibliothecâ ejus, p. 26 et seq. Ceterum notum est, الرَّوَضَةُ vulgo
dicti locum extra Templâ, ubi conditoris est sepulcrum, unde ea vox
sæpissime sensu *sepulcri* usitatur, qui usus in linguâ Persicâ præsertim
est frequens; vid. QUATREMÈRE *Hist. des Mong.*, p. CLXIX.

b) Videtur exstare بَرَسَات

solent. Hae tamen tum in locorum, quae explicantur, *Nominibus*, tum in aliis, quae in *Commentarius* occurrunt, in V. non raro prorsus desunt.

Uterque Codex praeterea nonnumquam differt. Ubi *vitiose* Cod. L., V. saepe *bene* scribit; v. c. *الفر*, in v. *ابلى* (I, p. ١٧ l. 1); deinde I, p. ١٩٨ n. 7, p. ٣٧١ n. 8, alibi. Interdum V. nonnulla transponit, in compendium redigit (vid. c. c. in v. *المريد*), ac synonyma permutat, ut *فوقه*, s. *فوقه*, pro *معجزة بادننتين*, *من فوقها*, ubi Librarius Al-Bekri scribendi rationi, hic saepissime obviae, se accommodat. Frequentissimae vero sunt *omissiones*, ex oculorum errore ortae, quo Librarius ex altero *ὁμοιοτελεύτω* in alterum transit (ut in v. *ابلى*, *ابليل*), quo facto ea, quae Auctor de loco quodam notaverat, sic ad alia loca subinde transferuntur, ac falsissima ac ridicula nonnumquam docentur. Ut in v. *اسمينيا*, ita passim ejus rei sunt exempla. Hujusmodi errores in L. raro commissi sunt, adeo ut inde illae Cod. V. omissiones semper fere suppleri possint.

Hi Codices, in multis licet diversi, in aliis tamen ita invicem conveniunt, ut non dubites, quin uterque ex Codice *ejusdem familiae* ortus sit.

1°) enim *eadem* uterque saepe habet *vita*; sic v. c. in v. *جنود* uterque *ابلى* pro *ما*; in v. *جنود* uterque *ابلى* pro *حد*; in v. *ابلى*, ambo *يستفح* pro *يستفح*, ut ibi legendum est (vidd. *Add.*). Porro in v. *الجبيلى* post *سلم* pro *وجبيلى*, in utroque exstat *وجبيلى*. In utroque dein, ubi de *حوف مصر* sermo est, vulgo scribitur *جوف*.

2) *eadem* saepenumero *transponuntur*. Sic *الانراغ* statim in iis post *الانراغ* explicatur; et vid. I, p. ٨٩ n. 3, ubi in utroque Codice alia alieno loco inseruntur. Alibi Articuli, ut *اروس*, et *بيت حسمين*, in aliis Codd. olim erant omissi, in aliis vero ex margine, ubi mox additi erant, alieno loco postea textui

inserti sunt. *Horum* aliquem locis laudatis L., *illorum* quemdam V. secutus est.

3) *eadem* in iis *omittuntur*, ut الاسكندرية in v. الزاب; اتكو in v. البسكرة. Vid. porro in voce. الفتناء, فرج, نهر عيسى, cel. Nominis descriptio interdum in utroque deest, ut II, p. ۴۹ n. 4, ubi tamen fieri potest, ut Auctor, eandem ignorans, aut in fontibus pessime scriptam videns, ipse eam omiserit. Saepe enim literae *punctis* carent *diacriticis* in his Codd., quia fons primarius haec in medio reliquerit. Sic v. c. judicandum est de ratione, quâ scripta sunt vocabula عوردها السخ in v. العلبه, et de aliis locis quam plurimis.

4) *eadem* denique *ex glossis adduntur* et alieno loco subinde inseruntur, ut انشان (I, p. ۱۵ n. 1).

Codicem autem, ex quo Cod. V. descriptus est, Codice ex quo L. fluxit, multo *juniorem* esse, Glossae, quibus V. abundat, aperte significant, adeo ut mireris, in diversâ utriusque aetate, utrumque adeo multa habere communia, nec magis invicem differre. Supplementa enim Codicis V. non *marginibus*, sed *textui* inserta sunt, ubi Librarius ipsa huic jam addita videbat. Omnia illa margini sui Codicis aliquando aliquis apposuerat, cui Cod. L. non erat cognitus. Nulla nempe *hujus* nota marginalis in Cod. V. reperitur.

De his Cod. V. *supplementis* ut pluribus disseramus, operae pretium est. Sunt enim quam plurima lectuque dignissima ^a. Alia ad nomina in Lexico *explicata* pertinent, ubi horum *pronunciatio*, nondum tradita, significatur pleniusve describitur, aut *descriptio loci* pluribus augetur, vel additis aliis locis, *tali* nomine nuncupatis, amplificatur. Alia exhibent nomina, a Nostro *omissa*, cujusmodi notae, in L. *interdum* obviae, in V.

^a) Falsa tamen interdum in his tradi, dicta ad v. المنازحر et المكهفة, ostendunt.

quam *frequentissimae* sunt. In hoc Cod. nonnumquam praeterea adduntur novae *sectiones*, v. c. *الهاء والصاد*, et *الراء والدال*, quas Auctor prorsus transierat.

Haec supplementa, *textui* Cod. V. licet inserta, ad Lexicon primitus non pertinuisse, ex multis indicis liquet. Ne dicam de aliorum Codicum *collatione*, attendendum modo ad *repetitiones*. Sic v. c. postquam nomen jam descriptum est, *eadem* fere nominis descriptio iterum sequitur interdum. Supplementa ea deinde *alieno loco* saepe inseruntur, unde vides *margini* ea primum fuisse mandata. *Dicendi* porro *ratio* a dictione nostri Auctoris vulgo differt, et Scriptores afferuntur, quos Noster non consuluit; ne alia dicam, quae satis docent, *ahunde* ea esse desumpta.

Major horum supplementorum pars oriunda est ex Opere Abū-Obaid Al-Bekrī (+ 487 s. 1094), Hispani, in urbe *Nébla* nati. Opus, in iis supplementis excerptum, vocatur *معجم المستعجم*, de quo Dozy^{us} egit in *Catal.* II, p. 151, et in *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, 109 et 282—307, ubi p. 303 et seqq. de eo Libro fit sermo, ejusque laudes jure praedicantur, et de *tribus* Codicibus hodie notis, in his de Leyd. (421 Warn.), anno 709 s. 1309 scripto, disseritur ^a.

a) *Tres* hujus Libri Codices Dozy (*Rech.* I, p. 303 et seq.) enumerat. Praeter Leyd. affert Cod. *Mediolanensem* (N. 33, 34, 35), et *Constantinensem* in *Bibl. Cid-Hammouda*. Quartus deinde fortasse innotuit ex epistola OSIANDERII in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 600, servatus Cantabrigiae in *Bibl. Burchhardtianā*, cujus Catalogum, quem tamen nondum vidi, edidit PRESTON Cant. 1853. De Al-Bekrīo praeterea loquitur Dozy in *Script. Ar. locis de Abbad.* I, p. 94, et ad *Ibn Badr.* p. 49, REIN. in *Géogr. d'Aboulf.* I, p. CII-CIV et CDLVIII. Al-Bekrīum Hispaniam numquam reliquisse, Dozy^{us} contendit *Rech.* I, p. 298, sed haec scribens, nondum viderat locos hujus Libri, qui docent *Arabiam* eum adisse, ut videtur, ad iter sacrum suscipiendum. Locos volo v. c. in notis allatos ad *v. الفعل*, et *لهمة*. Nonnulla WUSTENF. ex eo Al-Bekrīi Opere edidit

Supplementa Cod. V., ex Al-Bekrii sumta, plerumque *suppresso ipsius nomine*, et praefixâ formulâ *وَقَالَ بَعْضُهُمْ*, afferuntur ^a. Atque ea huic tribuenda esse, scribendi ratio jam verisimillimum, collatio vero dicti Cod.^{is} Leyd.^{is} indubitatum reddit ^b. Affertur autem exinde omnium maxime nominis *pronunciatio*, si haec a Nostro *omissa* est, aut ipsius verba ab Al-Bekrii descriptione differunt. Non tamen *ubique* hae notae in V. occurrunt. A Literâ *Mīm* nempe ipsae praesertim sunt frequentes; fortasse quia ab hoc loco inde Codex, quo Glossator utebatur, lectu erat faciliior, aut lacunis minus laborabat. Codicem ille suum vulgo presse sequitur, raro verba in compendium redigit, aut sua iis supponit ^c. Plerumque haec verba allata cum Cod. Al-Bekrii Leyd. consentiunt, nec differunt ab eo, nisi in levioribus, aut scribendi vitiis. Nonnumquam tamen Glossator ea tradit, quae in Leyd. Cod. non exstant, adeo ut pleniorē recensionem fortasse interdum ob oculos habuisse videatur ^d.

ad REISKII *Prim. lin. Hist. Ar.*, p. 183 et seqq., p. 189, 195, 203, 207, 211, 216, 230 et seq., p. 239, 247, 248, 252, 256; et WUSTENF.¹ exemplo, ex Leyd. descripto, usus est in edit. *Septem Mo'allacât* ornandâ, FR. A. ARNOLD; vid. Praef. p. IX, 4 et passim. Quam varie de eodem Scriptore judicari possit, J. B. KOEHLER in Prooem. ad *Abulf. Tab. Syr.*, p. penultim. docet iudicium; *librum*, inquit, *deprehendi parvi usus plenumque nugarum* (!) cet.

a) Raro addito nomine, ut I, p. 12 l. 1.

b) V. c. *البياء المثناة من* *أخت الواو*, *سكون* *اسكان* pro *الفاء أخت*; *الناء المثناة من فوق*, *التاء المثناة الفوقية*; *تحت الفاف* (v. c. in v. *مخلف*; III, p. 59 in notis l. 2). Praeterea, ut designet, eandem literam varie pronunciari, ut in v. *موازي*, addit Al-Bekrii etiam more *معاً*, alia.

c) V. c. in v. *مرو الشاهجان*. Alibi, ut in v. *كربنا* *aliena*, oculorum errore deceptus, affert.

d) Loci sunt sequentes: *مَشْفَرُ الْعُودِ*, *مُشْشَان*, *الْمَعَارِبِ*, *مَعْرُض*, *يَلْمَلَم* et *يَكْلَمِي*, *هَيْشَمَان*, *الْهَاجِرَةِ*, *الْهَبَاتَات*, *الْوَعْسَاء*. Fieri tamen

Ibique non *unum* aut *plura* verba, sed *Articuli* etiam integri subinde adduntur, nec raro Cod. Leyd. emendatur ^a, quare futurum Al-Bekrii Editorem haec supplementa negligere non oportet ^b.

Ad ea, quae ex Al-Bekrio afferuntur, ea etiam referenda sunt, quae in notis Cod. V. citantur *Abū-Begrii* auctoritate. Hujusmodi verba nempe ex Al-Bekrii Libro adducuntur, ubi eum Auctorem adducit. Plenum ipsius nomen est, أبو بكر, أبو بكر بن علي الخطيب أحمد بن علي البغدادي (465 s. 1070), Scriptoris Libri *نسابخ بغداد*, qui describitur apud H. K. II, p. 119. Hujus verba, aliquoties obvia in Al-Mostarik et nostro Lexico, apud Al-Bekrium vero frequentissima, in notis Cod. V. occurrunt in *الوثيل*, *الوذفة*, et passim antea.

2) Praeter Al-Bekrium Glossator ille etiam consuluit معجم البلدان, s. majus Jāqūṭi Opus. Vid. v. c. ad *طهران*. Inde porro addiderit ea, quae I, p. ٣-٥, ٩, ١٤, ٢٥, ٣٩, ٤١, ٤٣ cet.

potest, ut haec aliaque ex alio Al-Bekrii Opere, *المسالك والممالك*, ahove Libro oriunda, et Codici cuidam Operis معجم ما استعجم addita fuerint; illo nempe Al-Bekrii Libro reverà Glossatorem usum esse, ex nullo indicio apparet. De eo vid. Dozy *Rech.* l. l. I, p. 299 et seqq., unde novimus, Al-Bekrium in hoc Libro tum de aliis terris quam plurimis, tum de *Arabiā* etiam exposuisse.

a) V. c. vid. ad *معجمي*, et passim.

b) In Cod. Al-Bekrii Leyd. nonnunquam idem locus bis memoratur, ita tamen ut commentarius paululum differat; v. c. in *الموتج*. Hoc autem Al-Bekrii Opus cum Lexico nostro conferens, animadverti: 1) haud pauca locorum nomina illic explicari, quae in hoc desiderantur; 2) alia prorsus in iisdem vocibus in utroque Libro saepe tradi; 3) Poetarum versūs in Lexico nostro formulā في الشعر, aut simili, indicatos, ab Al-Bekrio vulgo insertos esse. Ceterum in Glossis, ex Al-Bekrio in Cod. V. allatis, saepe citatur *محمّد*. Designatur بهن يوسف الفهرزاني, de quo vid. *Not. et Ext.* XII, p. 446 et 608, et كتاب الاستبصار, p. ٩١ l. 2 a f.

uncinis inclusi. Similiter ex Jāqūto sumta sint, a) quae Naḡrī auctoritate afferuntur, ut I, p. v, in v. الس, II, p. ١٩٢ n. 2, p. ١٩٣ in v. صَبَب, p. ٢١٣ in v. طوى ac n. 3; et alia fortasse, v. g. quae V. solus adducit in voce. النقرة, نفم cet. Hunc nimirum Jāqut etiam consuluit, ac saepissime in Al-Mosfariko citavit. Plenum ejus nomen est نصر بن عبد الرحمان الاسكندري (vid. WUSTENF. in Ind. ad Al-Mosf. p. ٢٧٥).

Iis porro, quae ex Jāqūto in illis notis afferuntur, ea accenseantur, quae ex aliis traduntur Auctoribus, quos consuluit Jāqūt. In his b) fuit *Al-wāqidi*, ut in v. النقع; et c) *As-Sakūnī*, cujus plenum nomen est ابو عبيد الله السكوني, qui passim in Al-Mosfariko, Al-Bekrio, et in hoc Lexico in اذنة, et in notis Cod. V. in v. ذمرى adducitur; d) القاضي اسماعيل, ut in v. ابه, qui in Al-Mosf., p. ١٢ vocatur ابو نصر اسماعيل بن حماد.

3) Alia Glossator affert ex Qāmūso, ut in v. صبيغة, ذريعة, (vocem nempe كاجهينة), الضاجع. In v. الزيت (vid. I, p. ٥٢٥ n. 2) verba leguntur, apud Al-Bekrium non obvia, sed quae partim in Qām. Calc. exstant. Ibi ergo Noster ex fonte petiit, unde ea in Qām. compendiose translata sint. Haec er'go, ut alia nonnulla, v. c. dicta de المشعار, مكيس, et nonnulla ad v. وطيج, ex Libro desumta sint, cujus Auctor huc usque latet.

Codicem Cantabrigiensem, ut *Oxonensem*, ipse non vidi. Illum primum novi ex Libro *The travels of Ibn Batuta*, quem anno 1829 Cl. LEE edidit, ubi in praefatione p. xv de eo loquitur, et passim in notis (p. 3, 6, 38, 45, 47, 53, 58, 61, 62, 63, 77, 87, 92 et 96) nonnullos locos sive *integros*, s. *partim* inde descriptos, unā cum aliis ex Abū'l-fedā, Al-'Idrisiō, Al-Harawīō (sec. 13' Scriptore) excerptis, tradit.

Hunc Codicem, ut Oxoniensem in difficilioribus dubiisve locis

tantum, nec ab initio inde consulere potui. Illius nempe collatio a voce فيروزان demum notis textui suppositis, reliqua vero collationis pars tum hujus tum Cod. Oxoniensis, *Addendis* inserta est. Locorum collationem ex Cod. Cant., et quae de eo hic traditurus sum, Vir doct. TH. PRESTON benevole mecum communicavit.

Scriptus est *Cantabrigiensis* a. H. 1160 s. 1747, et in Bibl. Cantabr. allatus a celeberrimo J. L. BURCKHARDTO, qui eum in Aegypto emit. Cum aliis trecentis ab eodem ex oriente translatis, hunc Codicem descripsit Doct. PRESTON in *Catalogo Bibl. Burckhardtianae, cum appendice librorum aliorum Orientalium in Bibl. Acad. Cantabr. asservatorum*, Cant. 1853 a.

Multa hic Codex cum reliquis Libri nostri Codicibus communia habet, sive vitia attendis ^b, sive omissiones ^c, sive lacunas ^d. Rarius cum solo O. convenit ^e, multo vero saepius cum V., quocum illi eadem fere necessitudo intercedit, atque Cod.ⁱ Leyd.ⁱ cum Oxoniensi, quae cernitur tum in *melioribus* lectionibus et *corruptis*^f,

a) De hac Bibl. vid. OSIANDER in *Z. d. d. m. M.* VIII, p. 600.

b) Vid. consensus cum L. et V. in vocc. رومية, ربيع, سبه in n. 5, نزوة, cet.; et cum O. et L. in v. الحاجر n. 7, et خلال n. 5.

c) Sic deest تياجن, et الجبيرية, in C. O. et V., et sectio الشين والكاف in C., L. et V.

d) In C., L., O. et V. in v. بملان, et in C., L. et V. in v. سباطة, نهر, الفتاة, كنكر, كنسروان, كسكر, قرج, العتيق, ضعايع, همزتان, عيسى.

e) Ut in v. البطيخة n. 2, et in v. خذاري n. 5.

f) Vid. in vocc. اسكبون (V. et C. n. 2, اجبال صبح n. 7, الاخلفة n. 7, 4. n. 4, الباغ n. 1, الانكبردة n. 4, الاكوام, (البشير uterque) اشتر, حارة بيسان, 5. n. 5, بنتا هيدة n. 9, البطحاء, (البست uterque) بدخشان n. 8; porro in vocc. نباله, ناسركيدا, بيبصتان, زربة, خلال, النملغ, نباله, ناسركيدا, بيبصتان, السليب, cet. n. 3.

tum etiam in verbis *imprudenter omissis* ^a, in *hiatibus significatis* ^b, atque *glossis* ^c additis, adeo ut credibile sit, duos Codices, ex quibus C. et V. descripti sint, ex eodem fonte esse oriundos. Minime vero statui potest C. et V. ex eodem exemplo sumtos esse; tali enim opinioni obstant in primis innumeri loci, aliunde et ex Al-Bekrio praesertim allati, et *textui* Cod. V. inserti, in Cant. vero non recepti ^d.

Codex ceterum, licet saepenumero multa desideranda relinquat ^e, interdum reliquis est consummatio, tum *Tasdīdo* et *Hamzate* addendis, tum maxime *punctis literarum diacriticis* et *vocalibus* notandis. In v. v. c. افلوغونيا C. solus وريمان scripsit, ubi reliqui وردمان; et vid. v. قرة et ام غرس, ubi reliqui قرة exhibent; et quamvis integrae voces ibidem aliquando omittuntur ^f, in reliquis Codd. obviae, non iis tamen laborat, quibus Cod. Vind., *omissionibus*, per Librarii incuriam ob ὁμοιοτέλευτα ibi commissis ^g; quin nonnumquam ea addit, quae in ceteris Codd. desiderantur ^h, nec raro *lectiones* exhibet sane egregias ⁱ.

a) In C. et V. v. c. deest in v. بارق, ماوحا, quod in L. et O. exstat. Dein vid. الأحمرانية ad n. 7.

b) V. c. in v. الرسيم.

c) Verba v. c. حزن ضد سهل in v. حزن.

d) Lectionis varietas, ut in v. الاشقيان, ubi Cant. pro يبخرز به, Librariis tribui potest, يبخرز به طرفان يکشغان (ut in V.), legit

e) Vid. v. g. in v. بهقباز, كرج, معبر, مغز, cet.

f) Ut شلاناچرد, الشبعان, سلمى, تغلم, الترجمانية, تاجيب, الية, هوة بن مرضاف et

g) Perpaucā hujus negligentiae offendi exempla, ut in v. رندورد.

h) Vid. in v. يراحم, et فطیعة النصاری n. 10.

i) Ut بیت in v. ضریة pro فویة, بکیراثل in v., ubi ceteri Codd. بکسراثل

Notae denique marginales sunt frequentes, et maximam partem loca describunt ab Auctore nostro omissa. Has vero Doct. PRESTON non describendas judicavit, quippe quae ipsi videbantur perpauca exhibere, quae aliunde pariter nondum innotuerant. Has autem, in multis certo differre a notis Codicis Leyd. exinde efficio, quod quae hîc leguntur, saepe in Cant. non reperiuntur ^a.

Codex *Oxoniensis*, olim POCOCKEÏ n. 198, in J. URIÏ *Bibl. Bodlej. Codd. MSS. OO. Catalogo* I, p. 197, n. 909, sic describitur: »Codex bombycinus, nitide, non annotato anno, exscriptus, foliis 420 constans.» Codicem deinde descripsit A. NICOLL in *Cat. Codd. MSS. OO. Bibl. Bodlej.* II, p. 228 n. 260, unde novimus eum constare 583 paginis. Ibi porro ex hoc Codice describitur pars *Praefationis*, quae in nostrâ editione exstat I, p. 2 a verbis وقد كتبت, ad رسميته, p. 3 l. 5. Hoc Codice ipse POCOCKEÛS usus est in notis ad *Spec. Hist. Arab.*, v. c. p. 33, 35, 347 et passim. Postea J. GAGNIER, alique hunc in suos usus converterunt.

Quae ex hoc Codice adduxi, Triumvirorum debco benevolentiae, Doct.^o G. A. GREENHILL, Doct.^o MAX. ENGER, et Cl.^o WRIGHT. Lectionis varietatem tum hujus, tum Cantabr. Codicis, quae memoratu digna erat, in *Addendis* memoravi, ubi ipsam in notis textui suppositis, notare nondum potueram.

Quae URIÛS de anni, quo Codex scriptus sit, omissione observat, confirmantur hac subscriptione ad calcem Libri positâ.

الحزب (ubi الحزب حزون, الجوز, الغر, تمبيمندان Add. ad فارط; porro vidd. *Add.* ad الحزبة); dein vid. in v. الحساء, الشرى, الخصة, حنا ذى الشرى, الحساء, الحزبة; (الحزبة — تبالة) دهر شيلي, (وانشاز) الستار, (بيشته) الأخيمات, (عتبة — تبالة) (فرخزاد), cet.

a) Notae v. c. Cod. L. adscriptae vocibus الدلال, الداروان, السوسة, سرطه, دهلى, دمت, in Cant. desunt.

ubi similis error obvius est, quem supra (p. xii) perstrinximus:
وهذا آخر كتاب معجم البلدان وهو حسبي وكفى تم

Majoris sunt momenti *duae* in primo folio notae, quarum prior ^a his continetur verbis: وما كتب في حواشي ذلك: ^b الكتاب فهو كلام ابن سحنة. Qui hic affertur, idem est, qui ab HERBELOTIO priore loco memoratur, filius nempe Auctoris tum aliorum Librorum, tum etiam Historiae *المناظر*, quam HERBEL. saepe in suos usus convertit, et II. K. descripsit III, p. 491 et seq., in quem Librum *Filius* commentarium scripsit, titulo *نزهة النواظر في روضة المناظر*, et supplementum, dictum: *اقتطاف الازاهر في ذيل روضة المناظر*. Pater a. 815 (1412), Filius a. 890 i. e. 1485 (sec. HERBELOT. a. 885, s. 1478), moriebatur. De *Patre* idem tradit Abū'l-mah. in Epitome, sub a. 815 haec habens: وتوفي فاضى القضاة الحنفى بكلمة محب (زين ا. الدين); محمد ابن الشحنة بن ربيع الاخر II. K. l. l. insuper confirmatur, monentis illud Chronicon non ultra a. 806 (1405) procedere. — Uterque eodem nomine ابن فاضى القضاة زين Pater ab II. K. l. l. vocatur; الدين محمد بن محمد الشير بابن الشحنة الحلبى الحنفى ابو Filius فاضى محب الدين محمد, insuper praenomen gerens ابو الفضل. Hunc in notâ Cod. Ox. intelligi, non *Patrem*, collatio notarum marginalium Codicum Leydensis et Oxoniensis docet. Pater scilicet de aequali Firuzabadio (+ 817), aut de coaevo juniore Ibn Hogro (+ 852) loqui non poterat, tamquam de suo *Magistro* (المؤلف et شيخنا). Quod statuens, fateor tamen, sumendum esse, *Filium* aetatem attigisse valde propectam. Codex

^a) Alteram notam infra tradam, ubi de *Auctore* hujus Lexici loquar.

^b) Perperam scripsi سحنة in Praef. ad primum fasciculum, p. X.

Libri *نزهة النواظر* servatur in Bibl. Goth. N. 344, et excerptum, quod de *Halebi* urbe agit, in Bibl. Leyd. N. 1444 et 1593 (vid. Dozy *Cat.* II, p. 176 et seq.). Alio etiam Libro ejusdem, *در المنتخب في تاريخ حلب*, von KREMER usus est in *Beitrage zur Geographie des nordlichen Syriens* (in *Denkschriften der phil.-hist. Cl. d. kais. Acad. d. Wissensch.* III, (Wien 1852), ac de eo insuper egit in *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 215 et seqq.

Quae in Cod. Leyd. exstant notae marginales, maximam partem etiam in Cod. Oxon. leguntur, ibique eadem manu adscriptae sunt, quae notam modo allatam (وما كتب الخ) apposuit. Inde ergo certo novimus notas Codicis Oxon. ex Leydensi desumi non potuisse. Hic enim (a. 1589 vid. supra p. II) diu post mortem 'Ibno's-Šihnae (1485) scriptus est. Ac reverà animadvertimus has notas, ceterum *presse* interdum convenientes, ut in v. *الدلال* et *دهلى*, in Ox. tamen emendatius et plenius (ut in v. *دمت*) adduci, dum Glossator Cod.¹⁸ Leyd.¹⁸ ipsas festinantius descripsit. Sic porro explicatur, cur *nota marg.* in Cod. Oxon. ad v. *شمونت*, in L. *textui* inserta sit.

Si ergo tuto statuere possumus, notas Cod.¹⁸ Ox.¹⁸ non ex Leyd.¹ sumtas esse, non tamen sumere licet ipsas immediate ex ipso Oxon.¹ in Leyd.^{em} esse translatas, sed ex alio Codice, qui eas ex Oxon.¹ mutuatus esset. Ita judicandum esse, et nonnullae notae, in Oxon.¹ obviae, sed in Leyd.¹ *omissae*, et *universi Cod.¹⁸ Oxon.¹⁸* ratio suadere videntur.

1) Omittitur v. c. in Cod. Leyd.¹ nota, in Cod. Oxon. voci *حمص* apposita, 'Ibno's-Šihnae sine dubio pariter tribuenda. Praeterea in L. desiderantur notae aliae, de quibus loquitur D. J. B. KOEHLER in *Repert. für Bibl. und Morgenl. Literat.* II, p. 38, quae nomen gerunt *سپاهی زاده*, qui quis fuerit, explorare non potui ^a.

^a) Alias notas paucas, (quae tamen hic in censum non veniunt), sine

In Leyd.¹ contra notae habentur, in Oxon.¹ non obviae. Nota v. c. sumta ex Qām. I, p. ۴۱۹; sectio deinde الشيبين والكاف, et nota, quae a Turcā Cod.ⁱ Leyd.¹ adscripta est de مغنيسيا.

Ne quis vero dicat, *illas* a Librario Cod.^{1s} L. per negligentiam omīssas, et *has*, quod lubenter concedo, ex Codice ab Oxon.¹ diverso, Leyd.¹ additas esse, *universi* Cod.^{1s} Oxon.^{1s} *rationem* contemplemur, ut sic simul, quaestione de *notis* deinde sepositā, necessitudinem melius cognoscamus, quae *textui* Cod.^{1s} Leyd.^{1s} cum *textu* Oxon.^{1s} et reliquorum Codicum intercedat.

Textu ergo utriusque Codicis collato, animadvertimus, utrumque *ex communi* quidem *fonte* fluxisse, non vero Leyd.^{cm} ex Oxon.¹. Utriusque tum *consensus*, tum *dissensus* id ostendunt.

Mirus ille *consensus* apparet non modo ex *nominibus passim descriptis* (v. c. الترع عوز, بيت فيارط, ببربر, الاشقيان, الاسواط, الصبح, الخ, (ارل, اُحد, اجبال, (دريند, واعم, ييحيى, براحم, الخ, *sententis omissis* (ut in voce. سبه, ريغ, الرسع. Ubi autem a Cod.¹ Oxon.¹ discedit Leyd.^{1s}, hoc saepissime Librariorum tribuendum est *socordiae*; ut بلاد in v. بغراس pro الببلاد, بكرادل pro بسكراثل, alia.

Dissensus utriusque Codicis 1) quam maxime apparet ex *punctis* literarum *diacriticis omissis*, quo vitio multo minus laborat Leyd.^{1s} (licet etiam hac in re negligentior, quam Vind.^{1s}), at quam gravissime Oxon.^{1s}, adeo ut conjiendo quidem vera lectio inde (ut, in دبلد, I, p. ۳۹۱ l. 2 a f.) effici interdum possit, sed ideo tamen hic Codex auxilium afferat plerumque parum efficax ad reliquorum Codicum vitia corrigenda. Haec

dubio addidit Pocockeus, ut Engerius affirmat, qui has cum *Lexico RAPHELINGII* contulit, quod Pocockei annotatione refertum est.

ergo puncta, ubi in Oxon.¹ desiderantur, Leyd.¹⁸ ex Cod. sumsit ab Oxon.¹ diverso.

2) In Oxon.¹ deinde desunt subinde *voces universae*, quae in L. exstant, ut *الضربعة, السوج, چهار*, aut *vocabula* quaedam in locorum descriptione obvia, quae in Cant.¹ et Vindob.¹ habentur, ut in *زم, السود, يوغان*, cet., ubi L. hos presse sequitur, aut cum his quodammodo facit.

Quatuor autem Codicibus inter se collatis, ponendum esse videtur, nullum ex Auctoris autographo sumtum esse, omnes vero ad unam eandemque familiam pertinere, sed Cantabr.^{em} et Vindob.^{em}, licet ipsos juniores, ex *antiquiore* fonte quam ex quo prodierunt Leyd.¹⁸ et Oxon.¹⁸, oriundos esse, quare lacunae in *illis* saepe *indicentur*, quae in O. et L. non *amplius curantur*. Necessitudo deinde, ut areta est inter C. et V., ita manifesta est inter O. et L., at talis, qualem in Codicibus exspectare licet, qui non ex eodem exemplo descripti sunt. Verbo ut dicam, Leyd.¹⁸ recensio-nem sequitur *mediam* veluti inter C. et V. ab unâ, et O. ab alterâ parte, ita tamen, ut *huic* plerumque propius accedat.

Ubi vero *omnes Codices iisdem lacunis laborant*, ut in v. *كاسروان, كسكر, فسنندئينيه, انعروب, والعيف, صعاضع, ريخ*, *كنكر*, cet., probabile est, ipsum Auctorem, ob Codicis sui Jāqūtiani defectum, spatium ibi reliquisse; et, ubi *idem omnes vitium* committunt, ut in v. *تيمار*, pro quo *تيمارو* scribunt, id ejusdem Codicis conditioni, et Auctoris, vitium non animadvertentis, acrisiaetribuendum esse.

§. 2. DE LIBRO *مرآة الاطلاع*.

Hunc Librum ex Jāqūti *معجم البلدان* maximam partem desumtum esse, Auctor in Praefatione ipse testatur. Perma-ni pretii esse illud Jāqūtianum Opus, quisque animadvertit, qui immensam rerum gravissimarum copiam, quam complectitur,

attendit, et Libros cogitat innumeros ^a, quos huic congerendo evoluit, et in quibus haud pauci fuerunt antiquissimi, hodieque non amplius superstites, ac tandem multa longaque itinera considerat, ad locorum conditionem accuratius describendam ab eo suscepta.

Jāquto vivente, pristinum Literarum studium, novis splendidisque monumentis condendis insigne, jamdudum quidem defloruerat, et Veterum Scriptis compilandis in dies magis tunc vulgo constabat; sed ista rerum conversio hanc saltem utilitatem afferebat, quod Scripta antiqua, temporum injuriā nunc perditā, *partim* ita servabantur. Magno ejus generis Librorum apparatu Bibliothecae, quas Jāqūt adiit, adhuc erant instructae. In ipsius aetatem demum incidunt funestae *M* invasiones, quae gravissimam cladem Literis intulerunt.

Non tamen satis habebat Jāqut, si Veterum Scripta modo *...*, et in compendium redacta repetivisset. Graecus natione, prae Moslimorum plerisque ingenio praeditus erat bene exulto. Fontes nimirum adducit, judicio adhibito prudenter iis utitur, in fidem Libris universis habendam inquirit, dicta singula perpendit, dubia revelat, falsa emendat, omissa supplet. Insignem ergo inter principes Geographicos locum tenet.

Anno 574 s. 575 (1178-80), ut vulgo statuunt, Hamātae ^b natus, puer B... in captivitatem abductus est, ubi a Mercatore emtus, in ipsius gratiam plus semel in insulam

a) Vid. FRAEHN *Ibn Foslan*, p. XLIV, et apud Nostrum III, p. 80 n. 6 ad v. *مرو الشاعجان*.

b) Cognomen *الحَمَوِي* gessit ab *hero*, ex *حماة* oriundo. Hanc tamen urbem et *حمص*, ut ex dictis de his urbibus et locis vicinis novimus, bene cognoscebat. Ex posteriore voce videmus, quam cara ipsi etiam fuerint sanctorum ac celebrium Virorum sepulcra, quorum visitandorum studio tum Christiani et Judaei, tum etiam Moslimi adeo ferebantur. Sufficit Librum in memoriam revocasse *de vitā et morte Prophetarum*, quem edidit HAMAKERUS, *Itinerarium BENJAMINIS TUDELENSIS*, alia.

Qis ^a profectus est, in Sinu Persico sitam, unde *Omānem* tendebat, et in *Syriam* redibat ^b. A. 613 (1216) versabatur *Damasci* ^c, deinde *Halebi* ^d et *Mauçilae* ^e; a. 617 (1220) *Irbilae* ^f, unde in *Korāsānem* abiit. Ibi aliquamdiu versabatur in urbe *Marw* ^g, postea in urbe *Nasā*, deinde in tractu *Kowārezmiae*, quem a. 617 reliquit, iterum *Mauçilam* abiens, unde *Sangarem* se contulit, ac tandem *Halebū* rediit, ubi a. 626 (1229) mortuus est.

Haec itinera perpendentes, non miramur *Kuzistanem* ^h, *Korāsānem*, *Syriam*, *Mesopotamiam* ⁱ, et in primis *Al-irāqam* ^k,

a) Vid. in v. كيس et فيس; ac praeterea in vocc. بکر فارس, جاسک, خارک, دورفستان, عبادان, cet. De عمان² passim fit mentio. De Bagdāde, et locis circumjacentibus, Jāqūto notissimis, conf. استنان, اسکان, بادوریا, باب الخاصة, باب الحجارة, اوانا, دار البطيخ, دار الدنمار, دار الخيل, cet.

b) Meccam etiam adiit; vid. v. c. in v. الاماحل. De Arabia universe in v. ثلاث, coll. Al-Mošt. p. 89 l. 3.

c) Vidd. in vocc. فاسيون, انعقاب, عذراء, راهط, حارة, ببره, بردی, الغصير, ne loquar de pagis innumeris, sitis in الغولحة, quos passim memorat.

d) Vidd. كفرنبا, فویف, حوَار, بعلیاس, بُراعة, اربیل, الاحص, cet.

e) Conf. مرج الموصل, العمرانیة, العقر, انشوس, خلیتنا, الاحمدیة, نخل, نینوی, cet.

f) Vid. in v. اربیل.

g) Conf. الجرجانیة, خوارزم, نسا, مرو الشاهجان, مرو الروذ, cet.

h) Vid. v. c. رامشهرستان, حصن مهدی.

i) Conf. v. c. الرنة, رأس عین, cet.

k) V. c. vid. in v. خلوان, خانعین, cet.

ipsi bene notas fuisse; minus accurate de *Persia* saepe exponit, de *Arabiae* parte, quam non vidit ^a et de *Palaestina*. Hujus terrae pauca loca afferuntur, et de iis tantum, quorum nomen celebratum erat, ut *نهر ابن فطرس*, *عكة*, *الاردن*, multis quidem agit, sed *aliorum* verbis, quorum auctoritatem, ubi male scribunt, sequens, nonnumquam ipse fallitur ^b. De *Jemane*, *Armenia*, *India*, *Aegypto*, *Al-magreb*, *Hispania* disserens, totus ab aequalium testimoniis Librisque scriptis pendet. Illos ut diligenter consulebat ^c, ita Libris non sine judicio utebatur. Aliorum errores v. c. saepe refutat (uti in voce *مطبوعة أم جعفر*, *نقعر*, cet.), et, ubi res ipsi non liquet, horum dicta tantum adducit (ut in v. *اسكندرونه*), sive dubitationem, *دبل* inserendo (ut in v. *بازكل*, et passim), satis manifesto declarat.

Hoc Jāquti Opere sine dubio multa continentur, quae in plerisque Moslimorum Scriptis frustra quaeras. Res in primis cogito, quae *Christianorum* in Oriente medio aevo conditionem spectant ^d. Jāqūt nimirum *puer* quidem *Islāmum* amplexus erat, et postea non sine ardore profitebatur, sed *Graecus* erat origine, et *Christianus* natus. Fieri ergo aliter non poterat, quin, si cum Christianis versaretur, quod in perpe-

a) Ex multis affero *الاحدب*, *نبيع*, cet.

b) Male v. c. situm describit loci *كترنرم*, *فيمون*, et de monte *كترنرم*, ut ordo *Alphabeticus* ostendit, loquitur, pro *كترنرم*.

c) Vid. v. c. in v. *فالوص*.

d) Hanc quaestionem illustrant tum WUSTENFELD *Macrizi's Gesch. d. Copten*, tum BELIN *Fetoua relatif à la condition des Zimmis, et particulièrement des Chrétiens en pays musulmans depuis l'établissement de l'Islamisme jusqu'au milieu du 8e siècle de l'Hégire*, in *I. A.* 1851 Nov.-Déc. ; tum etiam QUATREM. *Rech. sur l'Égypte*, p. 9 et seqq., p. 145 et seqq., p. 173 et seqq., p. 195, 218 et seqq., et *Mém. sur l'Ég.* II, p. 220 et seqq., p. 499, cet.

in *Addendis* disserui, in primis attendens discrimen, quod Nostrum inter et Jāqūtum cernitur. Haec legenti sine dubio cuique in oculos incurret, quantopere Jāqūtus differat a plerisque Arabum Geographis. Hi ut leviora a gravioribus vix distinguunt, tempora confundunt, res turbant, ac rebus miris praesertim delectantur, ita ille his vulgo abstinet, res memoratu dignas vulgo tradit, tempora prudenter attendit, aliorum errores emendat, de iis, quae legit aut vidit, summo cum iudicio plerumque disputat, et ubi res ipsi nondum liquet, ingenue id fatetur. Quarum rerum exempla FRAEHNIVS in primis animadvertit in vocibus سد, برغر, اقل, صين, الرومية, الروم, خوارزم, ياجوج cet. Dolendum ergo est, non plures Arabum Geographos hoc majore Opere Jāqūti usos esse. Al-qazwīnī v. c. id in suos usus non convertit, neque etiam Ibn Al-wardī, aut Samsō'd-dīn Ad-dimisqī. Abū'l-fedā utitur Al-Mostariko, et Hagi Kalifa, nostrum in Ġihān-nūmah adhibuit مرصد الاطلاع.

Quando Jāqūt Opus majus scripserit, nondum constat. Haud veri simile est, quod Cod. Hauniensis tradit, cum hoc conscribere *incepisse* anno 625 (1227): verosimilius contra, quod affertur in Oxon., anno 621 (1224) cum id *absolvisse* (vid. FRAEHN *Ibn Foszl.*, p. XL). Cum hac sententiā saltem in concordiam redigi potest, quod WUSTENF. (*Jacut's Al-Moscht.*, p. I) notavit, in *priore* hujus Epitomes editione, in v. دار الفطن, annum memorari 625, et posteriorem ejusdem recensionem cum paulo ante mortem, anno 626 finivisse.

Librum enim *Al-Mostarik*, ut de locis, quae *idem* nomen gesserunt, separatim ageret, ex majori Opere ipse Auctor excerpserit. WUSTENFELDVS, cujus indefesso labori et hujus Libri editionem debemus, ipsum etiam egregie descripsit, adeo ut nonnulla modo, quae hīc considerata sunt, Lectoribus in memoriam revocasse sufficiat. *Duplicem* volo, quam modo dicebam, hujus Libri *recensionem*, quarum altera alteram brevi tem-

consulere voluisse videtur, quam *Historiae Arabum literariae*, quam Zamaksarī item in componendo الجبال *س* maxime spectabat, et Jāqūt, ut ex solis titulis Librorum, quos conscripsit, et Ibn Kallik. enumerat N. ٨٠. (ed. WUSTENF. p. 1.), apparet, valde amabat. Non omnia ergo loca homonyma in illum Librum recepit, sed ea tantum, quae in *Carminibus* obvia, aut *rebus gestis*, et per *claros Viros*, nominis celebritatem nacta erant. Diligenter ideo Carmina tradit, Historiam saepe egregie illustrantia, quae vero in 2^a editione in compendium vulgo redacta, in priore plenius plerumque recepta sunt ^a. Nec de Poetis modo ea affert, quae aliunde nondum innotuerant, sed de aliis etiam Viris doctis passim disserit, ac de ipsorum nominibus, scriptis, vicissitudinibus, et mortis anno, multa saepe affert scitu dignissima. Haec vero hīc attigisse sufficiat; — deditā vero operā videndum, quomodo Noster usus sit Libro معجم البلدان.

Fateor hanc etiam quaestionem demum ab omni parte absolvi posse, si quando Opus illud juris publici factum erit, cujus noster Liber *excerptum* modo exhibet, ac saepe non nisi *index* est; ex multis tamen locis, sive jam alibi editis, sive a nobis collatis, haud pauca jam innotuerunt, quae quaestioni lucem affundunt.

Noster in Praefatione nonnulla jam ipse indicavit, quae huc pertinent. Profitetur enim se, omni de aliis rebus, a Jāqūto allatis, quaestione sepositā, de *locis* solis, in Moslimorum Carminibus et Libris obviis, acturum esse. Auctor igitur Nominum *orthographiam* describit, et *varias* hac de re *sententias* refert. *Situm* locorum deinde significat, non tamen, ut Abū'l-fedā aliique, addendis ' ' ' ' *latitudinisque gradibus*, sed ut Al-Idrīsī v. c., notandā locorum ab aliis locis *distantiā*. Porro

a) Quem usum ea Carmina praestare possint, verbo indicavi in Introductione ad Zam. p. 8.

propositi tenax, omnia *Carmina* fere omittit. Raro ea servat, ut in v. كنانس، قبة، الفارة، شرك، سند، داراء، الاربن، اجبرة v. Ceterum versibus frigidum istud فى الشعير^a معمر، كمل substituit, cui aliquando Poetae *nomen* tantum apponit. Pariter etiam abstinet a disputatione de *Viris doctis* et *Nominibus relativis*^b; perraro saltem de *illis* loquitur, et de *his* tantum diserit, ut in v. القطيعة الدقيق، العصر، فيروزآباد، صول، الجدار. si quid notatu dignum de ipsis monendum ipsi videbatur. Longiores etiam brevioresve de rebus, in locis memoratis olim gestis, notas interdum addit, ut in v. حران، فطيعة أم جعفر، القادسية، العسقاط، الخورنق، cet.; alia deinde, quae *Rem sacram, Historiam*, aut universam *Philologiam* spectant, v. c. *nominum formas* et *notionem*, ut in v. أبو خالد، التروية، أجناد الشام، cet., recepit, s. servavit. Breviores Articulos Noster *integros* vulgo reddit. Ubi tamen *Jāqutum* sequitur, cum ipsius verbis non semper *presse* convenit, sed sensum suo modo saepe exprimit, dicta interdum transponit, constructionem subinde mutat, ac nonnulla aliquando accuratius clariusque enunciare studet, quā in re constructiones non raro occurrere, sordidas, et *logicas* potius quam *grammaticas*, dictiones, verbo, recentioris linguae idiotismis proprias, non opus est, ut moneamus.

a) Si *Nostro* tribuendae sunt animadversiones, cujusmodi leguntur in v. ^{عمران} نمر، et ^{عمران} نمر، inde apparet, eum tamen in Poëtarum lectione versatum fuisse.

b) Luculenta exempla si velis dictarum omissionum, inspiciatur v. c. *AMARIJ Bibl. Sic.*, p. 1.5 et seqq. in v. بلرم، نيمه، جقلون، سرقوسة، مسيمى، لبيرى، فارونية، صقلية، سمنطار، خنزر، بلغار، باشغرن v. in quibus subinde *paginae plures* a Nostro omittuntur.

Alibi, ubi Noster *Jāqutum* verbotenus sequitur, variā utitur *nominum* scribendorum ratione, cui is, diversos Libros adhibens, se accommodaverat. Sic *Gaznam* Noster in v. غزنة, استيا, vulgo tamen غزنین appellat, et saepe اصبهان cum اصفهان permutat. Eadem porro vocabula diverso modo construit, ut سوق in *masc. gen.* in v. الكُزَّامين, ديبا, الفصران; in *fem. gen.* in v. ماجة, المجاز, عكاظ, سوق الثلاثاء, الخنابيس. Nec sibi constat in *Literis Alphabeti* nuncupandis, Formulas v. c. التاء (حرة) cum تفتد et (حرة) cum المثناة من فوف, et (درغينة) ut in v. المعجمة باثنتين من فوف; pro الباء تحتها نقطتان, الباء المعجمة باثنتين من فوف, آخر الحروف.

Codice denique utebatur, iisdem vitiis saepe laborante, quibus Oxoniensis et Petropolitanus; vidd. v. c. dicta in *Add.* ad خزر; contra, ut ex dictis ad v. ويسو (III, p. ۳۰. n. 9) videmus, Codices *Jāqūtiani* superstites etiam ex nostro Libro restitui et suppleri possunt.

Ubi Noster *promissis non stetit*, ut in v. الاكوار (I, p. ۱۹. l. 1), بطن, زرا, ساهم, cet., videndum utri, *Jāqūto* an Nostro, ista . . . imputanda sit. *Nostrum* hanc ob causam reprehendendum esse, conjicias, quia hic, dum in v. روضة, aliisque similibus vocibus, singula loca memorare sibi proposuerat sub ejus vocis *complemento*, permulta transiit, quae *Jāqūt*, ut ex *Al-Mostariko* novimus, reverà tradiderat. Ex *initio* etiam *Lexici nostri* animadvertimus, Scriptorem Auctorem suum pressius secutum esse, deinde vero ne Liber in longius cresceret, vela deinceps contraxisse, *suisque* verbis eam ob causam paulatim magis magisque uti coepisse.

Noster vero non satis habebat, si majus *Jāquti* Opus in compendium redegisset, sed dicta ipsius etiam *supplere* et *emendare* sibi proposuit. Videamus quid haec agens, praestiterit.

Ipsē de hoc suo consilio disertis verbis loquitur in Praefatione (I, p. ۲ l. 5 a f. et seqq.), et haec supplementa caeque emendationes passim reverā inveniuntur, *emendationes* vero in primis, ubi de locis fit sermo, quae in ditione Bagdadica sita sunt, aut quae ipse iter faciens adierat ^a. Praeter experientiam, quam ipse comparaverat, ut ait, consuluit, ea addens, *aliorum* item, qui loca bene cognita habebant, *testimonia*, quibus addere potuerat *Libros*, quorum auctoritate fretus, Jāqūti errores insuper aliquando correxit ^b.

Ubi aliquid addit, diligenter id significat, ac dicta sua a Jāqūti verbis accurate distinguit. *His* vulgo praemittit قال, interdum (ut v. c. I, p. ۴۳۲ l. 2 a f.) قال الممؤلف; illis فقلت. Si ipsi constat, Jāqūtum errasse, addit وهو غلط ^c, si dubitat sive وعلل ^d, sive واطن ^e, sive ولا نعرفه ^f, sive etiam وهذا ^g, وهي غير معروفة ^h, لا تعرف ⁱ, الكلام فيه اختلال ^j, alia. Raro formulam omittit, cujus rei exemplum tamen est in v. فليغة

a) Sequentes locos notavi, ad quos conf. dicta in *Add.*: انقرة, اغمات, البردان, البت, بنتا, الباذنجانينه, باجسرا, باب الشام, ايوان, اوادا, تل عقروق, تل دحيم, البيرة, يومارية, البنية, بنها, بلشكر, بردى, جدال, التنعيم, تل الماخالي, عقروق.

b) V. c. النسبة in v. الجدار et جعفر ام بطيعة, ubi utitur نارنج الاخلايب.

c) V. c. in v. احامرة, انقرة, بلشكر, cet.

d) Ut in v. الاحدب, خريتا, cet.

e) In v. خشتجان, et passim.

f) Ut in v. عمر الحبيس.

g) V. c. in v. العاضول.

h) Ut in v. دير.

i) V. c. in v. البردان.

ام جعفر ubi verba مطربل موجودة — كانت موجودة Noster sine dubio addidit.

Supplementa illa consideranti apparet, ut ex dictis jam sequitur, Al-Iraqam ^a, in primis Bagdadem, ubi fortasse habitabat, ac tractum ejus universum ipsum bene novisse. De ejus urbis ditione loquens, et Jāqūtum emendans, simul mutatam post hujus mortem locorum conditionem multis illustrat ^b; et Jāqūtum de eā urbe non accurate ubique disseruisse, non mirum, quia Opus suum conscripsit Halebi, diu post quam Bagdadem jam reliquerat.

Bene Noster etiam novit Al-Baḡram ^c, Halebum ejusque provinciam ^d, praesertim Damascus et totam hujus urbis ditionem, adeo ut fere conjicias, Damasco eum oriundum esse ^e. Deinde Al-Ḡezīram ^f, ibique in primis Harrānem ^g, ne Arabiam ^h dicam, quorsum certo iter sacrum suscepit. Majorem Palaesti-

^a) Id jam efficias ex v. م. عيساس, ex verbis (III, p. ۱۳۹, 10): وهو الذى يسمى بالعراق الكبس.

^b) Vidd. vocc. الحصىنة, حُصَا, الجويب, جللتا, بلشكر, البت, السيب, دير الفباب, دار الريحانيين, دار المرقيف, الخصيرية, عمر الكبيس, عليابان, عكبراء, طابث, صريغين, الصواة, شهرابان, نهر عيسى, نهر الرفيل, المسعود, الفاطول, القنادسية, cet.

^c) Vid. v. c. احامرة (I, p. ۳۹, 5).

^d) Vid. in v. الطيئة, صقيين, حوَار, البيرة, بانقوسا, بالس, cet.

^e) Conf. in v. قاسيون, السخنة, بيزة, برراط, بردى, بانياس, cet.

^f) Vid. in v. حيزان, عتقاء, الرافعة, cet. De ديار بكر conf. in v. حيزان.

^g) V. c. in v. الشقرى, دير كاذى. Urbem الموصل ipse adiit (vid. in v. جدال, الخازر, جُدال, etiam معرة النعمان (conf. in v. دِير سَمعان, alias.

^h) Vid. Add. ad III, p. ۲۱ l. 3 a f.

nae partem, Aegyptum, Persiam, Indiam et universum Occidentem minus bene novit, aliorumque auctoritate nitens, de iis terris disputans, cum Jāqūto non raro in graves errores incidit. Quam tenuis v. c. ipsorum, ut aliorum Moslimorum orientalium, sit notitia de Mari Mediterraneo, oris Hispaniae, Galliae, et Italiae alluente, vid. in *Add.* ad I, p. 49 l. 2. Turbas in dictis de مكناسة obvias Dozyus ^a indicavit. Aliae passim occurrunt, v. c. in v. برعش (ubi vidd. *Add.*), et in mox dicendis.

Quibus fontibus Auctor usus sit ad Jāqūti Opus emendandum et augendum, vulgo non significavit. In v. اللاء, ubi tamen فلت non addidit, memorat مكنتم ابن. (+ 749 s. 1348), de quo ad h. l. in *Add.* disserui. Hoc Scriptore ergo Jāqūt (+ 626) uti nequit, alius vero ipsi etiam erat in promptu, Ibn-Hisāmum puto, Auctorem سيرة الرسول (+ 218), quem Noster in v. انمغيرة attulit. Quae de nonnullis Siciliae locis Auctor tradidit, ex aliorum ore accepisse videtur. Sic non modo explicatur brevis de his relatio, sed etiam vitiosa nominum scribendi ratio, quae interdum vulgarem pronuntiationem spirat. Hujus generis *Articulos*, quos Jāqūt transit, notavi sequentes ^b: 1) بَرَطِينَق, contractum ex بَرَطِينَق (vid. *Add.* ad v.); 2) بَقْدَس, vitiose scriptum pro بَقْطَش (*Add.* conf.); 3) تَرْبُولَة, bene exaratum; 4) طَارَنْت (*Tarentum*); sic enim II, p. 19. pro طَارَنْب sine dubio legendum, eaque non Siciliae, sed Calabriae urbs est; 5) مِلَاص, pro مِيلَاص, ut infra bene scribitur; 6) مِينَاو; 7) يَانَة et اَلْيَاچ, duo castella, quorum hoc non diversum est a فَصْر يَانَة, de quo Noster cum Jāqūto suo loco egit.

^a) In *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 195 n. 1, et de aliis erroribus vid. ibid. p. 305.

^b) Collatis AMARI observationibus in *Bibl. Sic.* p. 115 et seqq.

Auctoris diligentia licet in his laudanda sit, haud pauca tamen in aliis desideranda reliquit. Articulos v. c. a Jāqūto insertos, omisit, ut بُرْس (vidd. *Add. ad I*, p. ١٤٣ l. 17). In v. حَبْس سَيِّل ubi Jāqūtī dicta in compendium redigit, verbis سَيِّل addit تَقَدَّمَ, dum apparet, coll. v. سَيِّلان. Jāqūtū in v. سَيِّل scripsisse: وَسَيِّل بِأَنْبَاءِ الْمُوحَّدَةِ حَبْس سَبَل. *Lacunas*, ut in v. خَزَزِي non supplevit. Locorum, quae explicantur *nomina corrupta*, intacta repetit; quod *ipsi*, non *Librarius*tribuendum esse ex ordine Alphabetico, quo ponuntur, apparet. Sic v. c. رَبِّخَنَّ et تَلْفَم, الْأَنْوَاصِ, أَنْكَبْجَانِ, أَنْدَسِ, أَرِيَابِ; رَبِّخَنَّ et تَلْفَم, الْأَنْوَاصِ, أَيْكَبْجَانِ, أَيْدَسِ, أَرِيَابِ, الْعَيْدَةِ, فَزَزُورِ, قَبْدَةِ, نَمْرُوزِ et فَمْرُونَ, فَزَزُورِ et قَبْدَةِ, quae suo loco attulit. Ejusdem nominis loca enumerans, cum Jāqūto non raro aut *nova* fingit, ac res mirifice confundit et perturbat (ut in v. أَدَم et locis p. xxxviii notā a indicatis), aut in eodem Articulo *eundem* locum plus semel ut *diversum* excitat, sive, ut in voce. تَاكَرُونَةُ et تَاكَرُونِي, in v. الْغُورَةُ et غُورِجِ, in طُورَانِ et طُورَانِ, in بَيْرَزِي et تَرْنِ, sub *variis* nominibus, quibus *idem* locus innotuit, *diversa* loca cogitat. Alius generis errorem, in nomine تَيْمَارِ pro تَيْمَارِ commisit, et in Poetae nomine in v. الْأَنْدَرْنِي, quem correxit RODRIGERUS ^a, ubi pro رُبَيْعَةِ أَبِي عَمْرُو بْنِ كَلْتُومِ, عَمْرُو بْنِ كَلْتُومِ reponendum.

Caute ergo hoc Lexicon adhibendum est, quo facto summos sane praestabit utilitates ^b. Deperditorum enim Librorum reliquias complectens, de locis exponit, de quibus alibi non mentio

a) Vid. *Z. d. d. m. G.* IV, p. 402.

b) De his etiam vid. Dozy l. l. p. 202.

fit. De aliis hîc multo plenius, quam apud ceteros Arabum Geographos disseritur, ut de الفرات و دجلة, ubi diligenter *superiorem* fluvii cursum Noster persequitur, quem Al-Içtakrî, Al-Idrîsî, Al-qazwînî et Abû'l-fedâ minus attendunt. Similiter in v. الدهناء, totam vallem Auctor accurate describit, quod eo majoris est momenti, quia haec apud Al-Bekrîum, ne de Al-qazwînîo et Abû'l-fedâo loquar, desiderantur. Fusa praesertim et accuratissima ea sunt, quae de Bagdâde et locis vicinis traduntur, atque utilissima profecto ad horum locorum conditionem, non modo ante Mogolorum invasionem sec^o 7°, sive Jâ-qûti aetate, sed etiam sec^o 8°, quo Lexici nostri Auctor vixisse videtur, cognoscendam.

§. 5. DE HUIUS LIBRI SCRIPTORE.

Quis nostri Libri Scriptor fuerit, videndum restat; quae quaestio, quia Eruditi eâ de re nunc etiam dissentiunt, dignissima est, quae deditâ operâ tractetur.

*As-Sojûti*um Auctorem fuisse, ut FREYTAGIUS ^a, HAMMERUS ^b, QUATREMÈREUS ^c ante, alique nuper etiam contenderunt ^d, Moslimi nonnulli item olim statuerunt. Ex Glossâ hoc videmus, in Cod. D, quo VETH usus est, Lobbo'l-lobâbum edens, additâ capitulo الباوردى. Ut enim novimus ex *Supplem.* ad Lobbo'l-lob. p. 25, ad finem ejus capituli haec ibi addita sunt: قال فى المرأصد باورد البخ, ubi verbotenus ea sequuntur, quae in nostro Libro exstant I, p. ۱۳۳. Auctori Lobbo'l-lobâbi, s. As-Sojûti

a) Vid. *Praef. ad Selecta ex Hist. Halebi*, p. lv, et passim ibid. in notis.

b) Vid. *Wiener Jahrb.* 1840, Bd. xcii, p. 3.

c) In *Not. et Extr.* XII, p. 441.

d) In his v. c. BARBIER DE MEYNAUD in *I. A.* 1854 Mars-Avril.

ea tribui non posse, ut VETH jure observat, jam inde liquet, quod hic, ubi sua ipse verba addit, semper utitur voce *قلت*.

Alii Auctorem cogitant *Qasfo'd-dinum*, nempe *أبو فضائل صفى* الدنى عبد المؤمن بن عبد الحف البغدادى, quem Codex *Oxonienensis*, et *Kremerianus* olim, Scriptorem nuncupant. Hoc comprobarunt *Pocockeus*^b, *Herbelotus*^c, *A. Schultensius*^d, *C. d'Onssonus*^e, *Rodigerus*^f, *Zenkerus*^g, *Kremerus*^h.

Solus, ut equidem vidi, *Reinaudius*ⁱ opinatur Scriptorem esse ipsum *Jāqutū*, sed dictum *Qasfo'd-dinum* hanc Epitomen revisam, sec.^o 15° ineunte iterum edidisse.

Qui *As-Sojutium* Auctorem intelligunt, ad *Hagi Kalifae* potissimum, dicam an solummodo, auctoritatem provocant, cujus verba tamen ii non satis perpendisse videntur. Is nempe (V, p. 489) in v. *مراصد الاطلاع*, 7 prioribus verbis, a quibus praefatio incipit, allatis, sic pergit: *وعو مختصر من معجم البلدان* على ما سبأنى [وللسببوى مختصر ولم دم كما فى فهرسه]. Ex his verbis igitur manifesto apparet, *H. K.* duo spectare Ope-

a) Si Glossator ea petuit ex *Sojūtū* *المراصد* (de quo infra sermo erit), ibi habemus exemplum, hunc nostrum *المراصد* *verbotenus* h. l. descripsisse.

b) *Spec. Hist. Arab.*, p. 33, 35, 104, cet., in pr. 347

c) *Bibl. Or.* in v. *Safieddin*.

d) Sub finem praef. ad *Vitam Saladini*

e) *Des peuples du Caucase*, p. xi.

f) *Z. d. d. m. G.* IV, p. 402 et seqq.

g) *Gersdorfs Leipz. Repert.* 1850 N. XXI, p. 134 et seq.

h) *Ueber zwei arab. geogr. Werke* (in *Sitz.-ber. der phil.-hist. Classe der kais. Acad. der Wissensch.* 1850, II Bd. I Heft), p. 3 et seq. In solo Codice olim *KREM.* additur *أبو فضائل*, et *البغدادى*.

i) *Géogr. d'Aboulfeda* I, p. cxxxv.

ris majoris Jāqutiani Compendia, alterum, quod Auctoris nomine omisso, primo loco adducit, alterum As-Sojutū, idque *non absolutum*, quod quia de *priore* non observat, ac nostrum *ad finem perductum* est, nihil obstat, quominus putemus *priore* nostrum Librum designari. Verba nimirum uncinis inclusa, licet in H. K.^{ae} Cod. Leyd., ut in aliis omissa, servanda esse, copula in *واللسيوطي* jam satis ostendit.

Locus, ad quem H. K. ibi revocat, exstat T. V, p. 625 et seqq. in v. *معجم البلدان*, ubi, allato nomine Auctoris ejusque *واختصره جلال الدين السيوطي* [ولم يتم: المشترك], sic pergit, *كما في فهرسه* [فالسيوطي] *في مختصره* [الخ] ^a ac porro sequitur pars praefationis a verbis *وبعد فان* *المعاج*, quae cum iis, quae in nostrā ed. leguntur p. 1 l. 5 ad p. 3 l. 6, in multis verbotenus convenit, hoc tamen discrimine, quod As-Sojutū, alia verba interdum cum aliis permutat, alia omittit, et permulta in compendium redigit ^b.

a) Verba uncinis inclusa hīc item desunt in Cod. Leyd., ut etiam seqq. quae in ed. Flug. p. 625 a *واختصره* ad *الربادة* in parenthesi ponuntur.

b) Pro *ولذلك* H. K. *فلا*. Deinde ap. H. K. desunt verba: 1) *وينمو*; 2) *الكتاب المسمى*; 3) *تخصيله* ad *في سماعه* (sic l.); 4) *المقصود منه*. Mox H. K. pro *حجته*, ut n. 3 *جملة*; post *الارض* in ed. Flug. d. *وموضع*, quod tamen in Cod. H. K. Leyd. exstat, et post *حاجة* *وخلط الحصى* *اشنغاف الاسماء* *وذلك علم براسة*: *Soj. ap. H. K.* pergit: *مشتمل على كتب اللغة وكذلك ما ذكر من طول البلدان* *التي* (vid. mea ed. p. 2 l. 7). Desunt porro *لا يصح* ad seq. *وكذلك*, et post *ممكن* pergit *Soj. ap. H. K.*: *فكنيت منه مما لا بد منه في الاسماء الواردة على* *الاخبار والانار* *وكتب المغارى* *فقيدت ما اهمله* *وربما زنته* *الخ*. Pro *واصلحت ما نتهت*, *Soj. ap. H. K.*, *او اصلحت ما نتهت* et pro

Hanc praefationem describens, H. K. sine dubio Codicem secutus est, As-Sojutu nomen gerentem, cujusmodi HOTTINGERUS fortasse ob oculos habebat, cui hic erat titulus: *مختصر ما جمع من البلدان لبقاوت تاليف السموطى*. Et quid impedit, quominus statuamus, As-Sojutium *eam* praefationem reverâ scripsisse? Haec enim, et praefatio, a nobis edita, ut ex universo utriusque tenore liquet, non sunt caedem, sed scriptiones prorsus *diversae*, nec *codem tempore exaratæ*. *Plenorem* nostra editio, H. K. breviorē recensionem exhibet. Haec ex illâ sine dubio fluxit; contrarium nempe statui nequit. Ac reverâ aliam in breviori manum operantem clare cernimus, *mutandis*, et praesertim *omittendis* nonnullis, studentem, ut quod *scriptum* reperiret, suis usibus accommodaret. Istiusmodi autem As-Sojutio imputari posse, nemo sane non verisimillimum esse judicabit, qui Scripta ejus innumera cogitat, eaque attendit, quae in his ex aliorum Scriptis *verbotenius* passim desumta sunt.

Nulla praeterea causa est, quare dubitemus, As-Sojutu et nostrum Librum *Scripta* esse *diversa*. Nam non ex solâ *praefatione* id apparet, sed etiam ex aliis indiciis. Ex repetito H. K. dicto, As-Sojutium suum Librum *non absolvisse*, dum noster ad finem est perductus, id perspicue patet. Ac Liber si superesset, ex *universo* ipsius *habitu* discrimen utriusque *المراصد* esset conspicuum. As-Sojutū nimirum, licet Nostrum *presse* plerumque secutus sit, locos tamen haud paucos sine dubio mutavit, emendavit, supplevit, et eâdem fere ratione in eo scribendo, atque in notis Lobbo'l-lobabo addendis, versatus sit,

وحدته أما من جهة الفعل عن غيره، أو ضمه كذلك ad وحدته وقد عرفناه [وهو خطأ]. Desunt porro in H. K. seqq. a وحدته عرفناه. Pergit enim ad اتباعه وسميته. In Cod. H. K. I. etiam d. وهو خطأ.

a) Vid. ipsius *Promptuarium*, p. 258

quem *Librum* conscribens, consilium mierit sui *المراصد* componendi. Ab eo jam exspectes, *Aegypti* Geographiam saltem melius diligentiusque, quam a Nostro pertractatam fuisse, quâ de re mox plura dicenda sunt. Alia deinde ex Jāquti *معجم البلدان* ibidem apposuisse videtur, quo *Libro*, ut H. K. (I, p. 436), et loci innumeri *Lobbo'l-lobāb* (vid. v. c. in v. *الترفی*) testantur, ad *As-sam-ānū* et *ʿIbno'l-Atir* errores corrigendos, ibi usus est. Dolendum ergo, *As-Sojuti* *المراصد*, *librum*, ut ex dictis coniciendum est, alicujus pretii, nondum esse repertum.

Alia denique sunt argumenta, quibus probatur, *As-Sojuti* *Librum nostrum* scribere non potuisse. — Qui contendunt, eum *Libri* esse Auctorem, adducunt fortasse locos permultos, in quibus de *Aegypto* sermo fit, eosque praesertim, ubi de rebus *Aegyptiacis* fuse agitur. Sed hi loci non *Libri* nostri Auctori, sed *Jaquto* tribuantur, ex cujus Opere majore sunt excerpti. De *Aegypto* Jāqut fontes consulunt, multa accurate et prolixè narrantes. Nihilominus in eâ rerum *Aegyptiacarum* copîâ, haud pauca tamen desunt, et in his nonnulla, quae in *Lobbo'l-lobābo* (quem *Librum* ante ipsius *المراصد* conscriptum esse vidimus) sunt notata, at in nostro *Libro* desiderantur. — Talia nonne *As-Sojuti*us, si nostrum *Librum* scripsisset, huic inseruisset? Nonne v. c. credibile, eum de urbe natali *أسبوط* in suo *Libro* pluribus egisse, et *variam nominis pronunciandi rationem*, ut in *Lobbo'l-lobābo*, significasse, formam saltem *سُوط*, quam Noster neque in *Literâ Ehf*, neque in *Literâ Sin* attulit, memorasse? Num porro *As-Sojuti*, de *Aegypto* disserens, *dubius* nonnumquam (ut in v. *حسوراء*) haesisset, quid esset statuendum? ac vitia in nominibus *Aegyptiacis*, *Aegyptiorumque locorum* descriptione a *Jaquto* commissa, et a Nostro repetita, nonne *As-Sojuti* emendasset? De locis deinde extra *Aegypti* fines sitis is alia atque Noster non raro monet. In v. *النجد*, Noster Jāqutum emendat. Soj. in *Lobb*, ipsa *Jaquti* verba re-

petit. Contra in v. نَرْفَع Noster Jāqutum sequitur, Soj. in L. hunc corrigit. In v. بَنَج دَن Soj. 6 pagos (qui unā juncti illud nomen gerunt) enumerat. Omnes eos Noster item deinceps in singulis vocibus affert, uno tamen pago excepto, quem Soj. vocat مَدَوه, Noster مَرَسْت, quod nomen Soj. prorsus trans-
it ^a. In v. بَنَجِيكْت Noster hoc nomen scribendum esse prae-
cipit بِمَاءِ مَثْنَاهُ Soj. بَنَجِيكْت بِمَلَّتْ. Pro تَاسَم, ut Noster, Soj. habet النَّاسِ. Pro جَجَار, ut Noster scripsit et 'Ibno'l-
Atir (vid. *Suppl.* ad Lobbo'l-lob. p. 50), Soj. جَجَار, ut addit بِأَلْمَهْمَلَه. In v. كَرَكَنْت (*Aggrigentum*) Noster recte: بِلْدِ عَلِيّ
الْكِرْكَنْتِي — أَلِيّ Soj. in v. : سَاحِلُ الْبَحْرِ فِى جَزِيرَةٍ صَعْلِيَّة
كَرَكَنْتِ فَرَسَه بِأَلْعَبْرَوَانِ. Causa erroris Sojutiani aperta est
cuique, inspicienti locum Jāqūti, allatum ab AMARIO in *Bibl. Sic.*,
p. 134 l. 9, ubi in v. كَرَكَنْت, post صَعْلِيَّة confestim haec
verba sequuntur: وَصَبْعَه مِنْ ضَبْيَاعِ سَفَاسِ الْبَخ. Ante haec voca-
bula nimirum nomen كَرَكُون ibi est omissum, quod in no-
stro Lexico post صَعْلِيَّة proxime sequens, sic describitur: صَبْعَه
مِنْ ضَبْيَاعِ سَفَاسِ بَاغْرِيعِيَّة. Jam intelligitur, quare in loco Jāqū-
tiano apud AMARIUM sub voce كَرَكَنْت, sermo esse possit de
Viro, qui vocatur الْكِرْكُونِي. Post سَفَاسِ ibi nimirum legi-
mus: يَمْسَبُ إِلَيْهَا أَبُو الْخَسَنِ عَلِيّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكِرْكُونِي, in
quibus إِلَيْهَا non ad كَرَكَنْت, sed ad omissum كَرَكُون tan-
tum referri potest, unde ergo item videmus, Codicem Operis
Jāqūtiani, quo utebatur Soj., hīc eodem vitio laborasse, quo
Codices Anglici, quos AMARI in suos usus convertit. — Sed
quid plura! Ex dictis tuto statuere licet, consensum Sojutii
cum Libro nostro exinde tantum explicandum esse, non quod
ille hunc Librum conscripserit, sed, quod, aut hunc presse se-

^a) Vidd. *Add.* ad v. بَنَج دَن

cutus sit, aut, ubi *Jāqutum* consuluerit, utriusque Codex *Jāqutianus* non differret. Hanc ergo ob causam, dum alii ^ابناكت scribunt, uterque habet بناكت. Ubi vero ambo differunt, id ét alias ob causas, ét ex varietate explicandum, in *Jāqutiani* Operis Codice, quem sequebantur, obviâ. Codex *Sojutii* v. c. pleniorum interdum textum exhibens, *lacunam*, quae e. g. in v. ^ببملان reperitur, ideo supplet voce ^ببمرو, quae etiam in *Jaq. Petrop.* exstat.

Neminem, dicta reputantem, jam offendet, *Sojutium eundem*, quem Noster, *titulum*, suo libro praefixisse. Qui alterius *Librum* sibi vindicat, qui *praefationem* verbotenus fere repetit, cur *titulum* intactum relinqueret! Quibus accedit, non raram consuetudinem esse in Oriente aliorum Librorum titulos similibus fere aut iisdem prorsus verbis repetendi. Duo v. c. Libri afferuntur, qui *Sojutio* quoque non latuisse videntur, eodem prorsus titulo, quo Liber noster, instructi. Utrumque memorat H. K. l. l. V, p. 625; alterum auctore ^بالصَّبَّوْرِيّ, de quo, ut de ipsius *Epitome* huc usque nihil inveni; alterum ipsius *Jāquti*, ut disertis verbis in Cod. B monetur, cujus supplementa, ut RODIGER l. l. jure observat, summi sunt pretii. Ibi nempe l. l. in ed. FLUG. l. 3 haec leguntur: واختمصره المؤلف وسمّاه بمراصد الاطلاق على اسم الامكنة والبغاف فقال فيه الحج. Sequitur mox pars praefationis, in quâ quia loquitur de *Epitome* ex Opere majore sumtâ, ubi de nominibus egerat, quae enunciatione et scripturâ conveniunt (ما انفق من اسماء انبعاث لفظًا وخطًا), certum est, ét *Epitomen* illam ab Al-Mostariko diversam esse, ét *Jāqutum* illam post

a) Vidd. *Add.* ad h. l.

b) Sic statuit RODIGER in *Z. d. d. m. G.* IV, 403. Fatendum tamen istud ^بالصَّبَّوْرِيّ ادعى apud H. K. magis universe de *Epitome* intelligi posse, adeo ut suppleas ^بمختصر, titulo in medio relicto

Al-Mostarikum conscripsisse: ac *priorem* hujus Libri editionem a¹ 625 ibi spectari, inde sequitur, quod editio ejus *posterior* paucos menses ante illius mortem demum (a^o 626) absoluta est ^a. Compendium, eo titulo instructum, Jāqūtum etiam composuisse, RODIGER l. l. confirmat, allato RAWLINSONI testimonio (*Journ. of the Lond. Geogr. Soc.* IX, p. 57) narrantis, se Codicem possidere titulo مَرَامِدُ الاطلاّع, in quo Jāqūt Auctorem se ipse profitetur.

Primo obtutu haec mirifice favere videntur sententiae REINAUDI, quam p. xli memoravi, ipsum Jāqūtum habendum esse Lexici nostri Scriptorem, et Cafio'd-dinum hujus Epitomen revisam iterum edidisse. Quae tamen ad hanc sententiam confirmandam affert, ipsam non valde commendant. Ad locos hujus Lexici revocat, in quibus de *Persia* et *India* anteriore est sermo, »ubi se invenisse, ait, ipsa Beladorū veterumque Geographorum Arabicorum verba.” Minus haec expectari in Scripto Auctoris, saeculo 14° ^b ineunte viventis, lubenter concedo, quia ea conveniunt potius Scriptori, cui ad Libros antiquos facilior quam recentioribus erat aditus, quique, ut de Jāqūto constat, hos diligentissime consulebat. Noster tamen, etsi aetate vivens antiquissimis Libris adhibendis minus opportunā, etiam ea *tradere* potuit. Verba nimirum refert, non quae ipse ex antiquis iis fontibus hausit, sed quae a Jāquto allata vidit.

Aliud argumentum, quod tamen REINAUDIVS non adduxit, nonnulli se deprehendisse existiment in ipsā nostri Libri praefatione. Verba intelligo, quae leguntur I, p. ۳ l. 1-5: وَلَمْ أَفِيْلْ مِنْهُ سِرُّهُ : الَّذِي سِرُّهُ وَلَا التَّرْمِثُ الَّذِي حَطَّرَهُ ء فِي اخْمَصَارِهِ وَتَعَمَّرِهِ. Erunt nimirum fortasse, qui putent voce الاخمصار intelligi Ja-

a) Vid. WUSTENF. *Moscht.* p. I n. 3.

b) REINAUD l. p. xli l. loquitur de Scriptore sec. 15° ineunte vivente. Quare sic ego scripserim ex sequentibus patebit.

c) Sic cum Ox. leg.; vidd. *Add.*

قۇتۇ المرأصد الاطلاع, et voce المعبر, ipsius المشتري. Quid mihi verisimile videatur, supra p. xxxii significavi, his vocibus nempe spectari *utramque Al-Mostariki* editionem, quam etiam, ut ibi vidimus, non in suos usus convertit, nec manibus tenuisse videtur. Non major fuerit notitia, quam sibi comparaverit Libri المرأصد Jāqutiani. Librum *existisse* Noster quidem cognovit, nam *titulus*, quem Libro suo praeposuit, et quem a Jāquto mutuavit, id docet, cum vero hunc Librum adhibuisse, non credo, sed alios tantum de eo loquentes audivisse suspicor. Si eo usus fuisset, et *hunc* voce الاختصار designavisset, mirandum sane, *verbo* tantum eum in praefatione mentionem fecisse Libri, qui, ex REINAUDI sententiā, *unus* ipsius Lexici *fontis* fuisset. Contra per *universam* praefationem solum معجم البلدان Noster ob oculos habet. Et ex hoc solo Opere suum Librum Nostrum hausisse, ex locorum, qui in eo passim occurrunt, cum Codd. Operis Jāqutiani collatione, non modo liquet, sed et ex aliis nostri Scriptoris verbis, quae in eādem praefatione exstant p. ۲ l. 12-14. Postquam multis ibi disseruit de iis, quae in dicto Jāquti Opere improbabat, sic pergit وقد دمت منه في كتابي هذا ما لا بدّ منه مما يحتاج اليه في معرفة الاسماء الواردة في الاختصار والآثار وكتب المعاري والعنوج وغير ذلك الخ. — Quomodo denique quaeso voce الاختصار Jāquti intelligi possit, cujus Libri ratio eadem prorsus certo fuit, quae Libri nostri, et *ejus Epitomes* rationes *se non secuturum esse* Auctor diserte declarat! — Alium ergo Librum, et sine dubio المشتري, eā voce designari, necesse est.

Quae cum ita sint, videamus quid de sententiā judicandum sit, *Caṣio'd-dīnum* hujus Libri esse Auctorem. Primum testimonia *externa*, ut ajunt, consideremus, deinde *interna*.

Ad illa 1) referenda sunt dicta II. K. l. l. V, p. 625 l. 3, ubi dictis de معجم البلدان ex Cod. B haec adduntur: مختصرة.

لصفى الدين عبد المؤمن. 2) Eadem tradit altera inscriptio Cod. Oxon., quam Nicoll ^a alterâ, supra p. xxiii memoratâ, *recentiorem* vocat: كتاب مرآة الاطلاع على أسماء الامكنة والبقاع، تأليف الشيخ الامام صفى الدين عبد المؤمن بن عبد الحقّ، ubi ergo insuper additur *Patris* nomen *Abdo'l-haqq*, et annus 650 (1225), quo si *nativitatis* annus spectatur, haec cum seq. testimonio in concordiam redigi possunt ^b; 3) enim in Codice Kremeriano, ut p. xli, coll. n. b p. xlvii, indicavi, mortuus esse dicitur a. 739 (1338), ibique eadem ceterum traduntur, apposito praeterea *praenomine* ابو فضائل، et *cognomine* البغدادى، idemque porro Professor (مدرس) vocatur in Scholâ بغدادية، cui nomen erat بشرية ^c.

Triplex hocce testimonium, quod ex vario fonte fluxit, et nihilominus, si *anni* discrimen dictâ ratione explices, invicem consentit, et invicem se confirmat, dignissimum est profecto, in quod deditâ operâ inquiratur.

Graviter ergo dolendum, nihil praeter supra dicta de eo Viro innotuisse. Annales enim Abū'l-fedāni, qui ultra annum 729 non procedunt, de eo in a. 650 non loquuntur. Ibn Ḥabīb in Libro درة الاسلاك, cujus summa exstat in *Orientalium* Vol. II, memorat quidem a. 685 (p. 276) صفى الدين المرأغى، a. 723

a) In *Catal. Codd. OO. Bibl. Bodlej.* II, p. 228.

b) Fieri tamen potest, ut *hic annus* adscriptus sit a Librario, Nostrum cum الفضايل البغدادى رضى الدين ابو الفضايل البغدادى confundente, cujus mortem Abū'l-mah. in Epitome a. 650 memorat, sed cujus nomen ibi scribitur: الحسن بن محمد بن الحسن بن حيدر الفرشى العمري الصاغانى الاصل الهندى اللهورى المولد البغدادى الخ.

c) Vid. von KREMER l. p. xli n. b laud. Scholam dictam WUSTENF. in Diss. *die Akademien der Arab.* non memoravit.

(p. 337) صفى الدين القفرايى , et a. 750 (p. 395) صفى الدين (de quo item vid. Dozy *Catal.* I, p. 158), Nostrum vero transit. Similiter, ut hos 3 Viros, ita Nostrum quoque omisit Abū'l-mah., cujus *Epitomen* in dictis annis percurri.

Bene etiam vidit REINAUDUS ^a hīc intelligi non posse Çafio'd-dīnum Abdo'l-Mūmen ben Fākir 'A B . . . , Libris praesertim, quos de *Musica* scripsit, clarum, de quo Abū'l-mahāsin exponit in المنهل الصافى. Hic enim in eādē quidē urbe habitabat, sed differt tum *patris* nomen, tum *aetas*, quā vixit, scē. nempe 13um ad finem vergens.

REINAUDUS lubenter quoque assentior, hīc, quia de Viro agitur *Bagdādico*, de *As-Sojūtzo* hujus Libri *Auctore* sermonem esse non posse. Noster enim, licet *Damasco* oriundus fuerit, ut p. xxxvii ex accuratā ipsius et hujus urbis et circumjacentium locorum notitiā coniecimus, quam notitiā per diuturnam in eā urbe commorationem comparaverit, *Bagdādico*. quam urbem et cujus ditionem universam passim accuratissime descripsit, sine dubio habitabat, et majorem vitae partem degebat, unde *iter* suscepit, quod in praefatione memorat. Nostrum etiam Librum in terrā *Irāqensi* conscriptum esse, est in apri-co, si verba legis p. xxxvii n. a allata, et dicta in v. الحليج

(I, p. 344 l. 5 et 6) قلت والحليج بمصر تى عده مواضع هى دالانهار : بالمعراق النج. Sic non *Aegyptius* scriberet, sed tantum loqui potest *Irāqensis*, *Irāqensibus* de rebus *Aegyptiacis* disserens.

Minime tamen cum Viro celeberrimo consentiam, Nostrum sec.^o 15° ineunte vixisse, quod ibidem (p. cxxxv), cum HAMAKERUS (*Spec. Catal.*, p. 68 et seq.) faciens, statuit, adeo ut noster Liber inter annum 817 (1415) et 1455 hodiernam formam accepisse ipsi videatur. Nullus enim dubito, quin annus 759,

^a) L. l. p. cxviii

quo in Cod. Kremeriano Auctor mortuus esse dicitur, sit verissimus. Quod ut probemus, argumenta adducemus *interna*, in quâ disputatione de locis simul agamus, quos HAMAKERUS ad suam sententiam confirmandam attulit.

In hac autem disquisitione summâ opus est prudentiâ, ne verba proferamus Jāqūti, quae ad hanc quaestionem illustrandam nihil faciunt^a, neve nostri Auctoris dicta confundamus cum *Glossis*, alienâ manu Libro mox additis. *Dubios* locos item praetermittamus.

Ad *Glossas* refero, quae HAMAKERUS l. l. p. 68 de Qāmūsō attulit, ejus, eo monente, in v. خناصرة fieret mentio. Laudatur enim Opus in notâ *منها*, tribuendâ, ut videtur, Ibnō's-Sihnae, de quo p. xxiii exposuimus, qui Qāmūsī Auctorem, Firuzabādium praeceptorem habuit. Quae porro addidit Vir summus ex voce وصارت دار ملك الروم إلى الآن: فسطاطيننة, verba mihi videntur Jāqūti, quam opinionem hīc etiam admitti posse, HAMAKERUS ipse fatetur. Ex his locis ergo probari nequit, Scriptorem nostrum sec. 15° ineunte vixisse.

Neque etiam mihi objici possunt verba, quae exstant in notâ marginali, in Cod. L. voci الشذف appositâ, ubi citatur التى قدّمت ذكرها جرائع الجندى, et de pago جرائع dicitur ذكرها, eidem debemus Ibn

a) Dicta v. c. in v. وهى الآن بيد الفرنج: فمُرس, quae videntur dicta Jāqūti, expugnationem spectantis per Richardum a. 1180 (vid. GORIUS ad *Alferg.* p. 305). Idem loquitur, ut puto, in v. فشتالة, huic nomini addens: اقليم عظيم بلادندلس قصته اليوم طليطلة بالاندلس, ubi respiciatur historia Toleti captae ab Alfonso VI a. 1085, ereptaeque Moslimorum regi, Jahjae Al-qādiro. (Vid. DOZY *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 193, quibuscum conf. dicta in v. طليطلة). Eundem etiam in v. كُنْتَدَة (pro quâ l. كُنْتَرَة) scribentem videmus.

Šihnae. Hunc Articulum ab aliâ manu esse additum, non tantum novimus ex dictis allatis ex notâ marginali, sed etiam exinde quod Art. جرائع in Cod. V. desideratur, et in Cod. L. alieno loco est insertus, quod si is ex margine in textum translatus est, facile explicatur. Si causam quaeris, quare Articulus جرائع *textui* insertus sit, nota vero ad الشذف in *marginè* manserit, causa exinde derivetur, quod الشذف in textu jam memoratum, جرائع contra ibi omissum erat. Difficultas sic egregie tollitur, quae alioquin ex usu Scriptorum Al-ganadî oriretur. Haec enim Ibn Šihna, ut vidimus (p. xxiii, coll. p. vii), consuluit, non vero Čafio'd-dîn, qui aliquamdiu Al-ganadî coevus fuerit, non vero Opus, de quo ante locuti sumus, adhibere potuit, quod post annum 759 est conscriptum.

Ad locos autem, qui confirmant Čafio'd-dinum Lexici fuisse Auctorem, dicta refero in v. قلتُ وأما الآن فقد استولى : الاندلس. الفرنج على أكثر بلادها فلم يبق للمسلمين بها إلا بلدان يسيرة. Haec enim tempora spectant, anno 626 s. 1229, quo Jāqūtus mortuus est, posteriora, Nostrumque id addidisse ex addito قلتُ, tum hîc, tum in seqq., quos memorabimus, locis, est in promptu. *تحت يده* nempe Hispaniae conditio post annum 634 (1236), quo post captas a Christianis Valenciam et Cordovam Moslimis regnum Granatense supermansit, quod primum florens, Noster jam cognovit *labens*, licet anno 1492 demum penitus corruit.

Cum his conferantur dicta de urbe قرطبة in v., quae etiam sine dubio aliquamdiu post annum 634 demum scribi potuerunt. Verba volo : وخرّب (i. e. الاندلس) أعظم بلادها. أكثرها وقتل أهلها فصارت كاحد (كاحدى) المدن المتوسطة. Haec urbs nimirum, olim قرطبة regia, decrescere quidem jam coepit post hujus dynastiae interitum anno 422 (1031). a quo inde tempore plura in Hispaniâ regna exstiterunt, at florebat tamen ad annum 634 (1236), quo Ferdinandus urbem

cepit et vastavit, ac major incolarum pars in Africam secessit, quae postea aliis, Christianis maxime, quodammodo suppleta est. Ex voce tamen قيل jam videmus, Auctorem *dubitanter aliorum* dicta referre. Nec mirum! Auctor nempe veram Hispaniae suâ aetate conditionem parum perspectam habebat. Alioquin in voce اشيلية memorasset sine dubio hujus etiam urbis cladem, a Ferdinando anno 646 (1248) ei illatam.

De aliis terris, et rebus ibi gestis, plura tradit. Novit proelium Mogolos inter et Aegyptios, duce Emiro Rokno'd-dîno Bibars Al-Bondoqdario anno 658 (1260) prope Baisānem commissum, quo illi profligebantur. Hoc respicit in v. عيني إليها انتهى عسكر المغل فلقيهم بها البندقدار, الجالوت^a, ubi haec: فكسرهم وكان ذلك انتهاء فتوحهم.

Expugnationem Akkonis, sub auspiciis Al-malik Al-asraf ben Al-malik Al-mançūr Qalāūn, anno 690 (1291), his verbis in v. قلت في سنة ٦٩٠ فناها (عكة^b): (i. e. عكة^c) الملك الاشرف بن الملك المنصور قلاوون ونقض بيوتها وأبراجها^e. وفعل من بها من الفرنج وكان ذلك من فتوح المسلمين العظيمة.

Sequente anno 691 (1292) expugnabatur فلعة الروم, cui Abū'l-fedā intererat, qui hanc item, ut locorum etiam opportunitatem multis descripsit^e. De hac Moslimorum victoriā Noster in eā voce haec habet: قلت وهذه الفلعة اليوم في يد المسلمين والحمد لله.

Scripsisse Nostrum aliquot annis post annum 700, ipse

a) Vid. Abū'l-fed. *Ann. Musl.* IV, p. 594, coll. p. 729, et QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 1. p. 104 et seqq.

b) Vid. Abū'l-fed. l. l. V, p. 94 et seqq., et Al-Maqrizī in QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 1, p. 127 et seqq.

c) Vid. l. l. V, p. 102 et seqq., coll. QUATREM. l. l. p. 141.

significat in v. فطليعه أم جعفر. De ponte (فمطوره) ibi seqq. observat (II, p. ٤٣٣ l. 11 et 12): كانت موجودة الى بعد السبع مائة بسنتين النج.

Vixit ergo etiam tempore proelii, anno 702 (1302-3), Tataros inter et Moslimos prope غَبَاغِب commissi, in quâ voce id memorat; quem locum recte etiam adduxit HAMAKERUS l. l. Ibi Noster: كانت الوفعة المشهورة مع المنر. De eodem proelio fit sermo in v. السَّطْحُ his verbis: وبقره كانت الوفعة المشهورة بمنن التنر والمحتربين في سنة ٧٠٣, ubi tamen perperam contendit id anno 705 factum esse.

In v. المعدس sub finem praeterea haec leguntur: فلما خرج القرنج في سنة ٦١٩ وتملكوا دماط استنظر الملك المعظم بخراب سورة (صلاح الدين i. e.) وهو على ذلك الى الآن Voces 5 postremas Noster addiderit. Reliqua Jāqūto tribuenda esse videntur, cujus, anno 626 mortui, verba illa وهو الحج vix esse possunt. Horum murorum historiam accurate enarravit ROBINSONUS^b. Destruebantur enim anno 616 (1219), et restituebantur a. 637 (1239), sed eodem anno iterum subversi esse videntur ab Emiro Al-karakī (الكركي), cui nomen erat المناصر. Deinde a. 641 (1245) Hierosolyma Christianis deditio-
ne reddebantur^d, a. vero 644 (1246) ab Aegyptiis denuo re-

a) Vid. de eo Abū'l-fed. l. l. V, p. 184 et seqq., et QUATREM. l. l. II, 2, p. 199.

b) Vid. Pal. II, p. 112 et seq., et de muris Hierosolymorum a Ćala-
ho'd-dino restitutis, Abū'l-fed. l. l. IV, p. 112.

c) Vid. Abū'l-fed. l. l. IV, p. 448.

d) Vid. Abū'l-fed. l. l. IV, p. 474.

cuperabantur, a quo inde tempore muri ad a. 949 (1542), quo a Turcis restituebantur, non reparati esse videntur. Post annum ergo 644 illa Noster recte scribere potuit.

Ex *Scriptoribus*, quos Auctor consuluit, unum tantum vidi, cujus aetas post Jāquti mortem incidit. Ibn Maktūmum cogito, qui, ut supra vidimus ^a, decem post illum annis, a. nempe 749 (1348), mortuus est.

§. 4. LIBRI HISTORIA.

Historia Libri paucis absolvi potest. — Brevi sine dubio Liber Baglāde innotuit, et Virorum doctorum ejus temporis votis respondens, alio inde delatus, et ulterius propagatus est, cujus rei indicia certo in multis Libris deinceps scriptis exstant. Nullum tamen huc usque ejus vestigium deprehendi ante Ibnō's-Sihnam, (+ 890 s. 1485, vid. p. xxiii) 147 annis post Qafio'd-dīnum (+ 759, s. 1338) mortuum, et Librum Annotatione, quae in Cod. Oxon., et ut videtur, in Leyd. exstat, instruente. As-Sojūtium (+ 911, s. 1505 ^b), nostrum Librum probe novisse, vidimus. Neque intactum cum fortasse reliquit Glosator, cujus verba p. xl attulimus. Notissimus deinde fuit Hagi-Kalīfāe, mortuus a. 1069, s. 1658 ^c. Is de eo non tantum locutus est in loco de quo p. xli et seqq. disputavimus, sed, ut jam observavit FRAEHNIVS ^d, eodem in scribendo *Ġihān-nūmah* ^e etiam usus est. In Oriente Librum postea non

a) Vid. p. xxxviii, coll. p. xlix.

b) Vid. MEURSINGE *Sojutii Liber de Interpretibus Korani*, p. 45.

c) FLÜGEL *H. K.* I, p. xi et seqq.

d) *Ibn Fosṣṣan*, p. xlv et seq.

e) De hoc Libro vid. REINAUD *Géogr. d'Aboulfed.* I, p. clxx et seqq. Operae pretium esset, si quis in eo Hagi Kalīfāe Libro geographico operam ponens, videret, quae Codicis Libri *الكتاب*, quo utebatur, con-

oblivioni datum fuisse, testantur Codices Cantabrigiensis anno 1160 (1747), et Vindobonensis anno 1168 (1754) scripti.

Primus in Occidentem eum introduxit Hagi Kalifae aequalis, E. Pocockeus, eo ex Cod. Oxon. in *Specimine Hist. Arabum* nonnunquam utens. Multo tamen saepius ipsum in suos usus convertit, et locis sive *partim* sive *plene* ex Cod. Leyd. describendis ad publicam notitiam magis perduxit A. Schultensius, in *Indice Geographico ad Vitam Saladini*. Utrumque Codicem, Oxoniensem et Leydenssem pervolvit, *Abulfedae Tabulam Syriae* editurus, Joh. Bernh. Koehler, quam edidit, J. J. Reiskei animadversionibus ornatam, anno 1766. Nostrum citavit nomine *Aâbd al-Chakk* ^a, aliosque insuper Scriptores in suos usus convertit, inter quos praeter *Jâquti* Opus majus, et ipsius *Al-Mostarikum* ^b, fuerunt *Ibn-Hauqal* ex Cod. Leyd. ^c, *Ibno'l-wardi* ^d, et *Al-qalqasandî* ^e ex Cod. Oxon.

ditio fuerit; ac simul reliquos, quos adiit, fontes accurate attenderet, exponeretque, quid ad Geographiam tum antiquiorem, tum ipsius H. K. aetatis illustrandam ex illo Scripto colligi possit.

a) Vid. in *Prooemio*, p. xxxii.

b) Vid. l. l. p. xxxi.

c) Vid. l. l. p. xxxiii.

d) Vid. l. l. p. xxvii et seqq.

e) Vid. l. l. p. xxxiii, ibique in *Add. et Corrīg.* p. 17, 86, 91, et in h. ipso Lexico in notis ad v. نوى, et Add. ad v. دركوش. Minus bene Qām. urbis Aegyptiacae nomen, ut notavi II, p. fff n. 2, pronunciat فَلَقَشَنَدَ. Recte, ut Koehler, Flügelius in H. K. IV, p. 96, فَلَقَشَنَدَة, et sic nomen effertur in de Sacy *Rel. de l'Ég.*, p. 601. H. K. plenum Auctoris nomen scribit: أبو العباس أحمد بن علي الفلغشندی المصری, + 821, s. 1418, et titulum Libri صناعة الانشاء, cujus altero Tomo, *Geographica* continente, ex Cod. Oxon. (Cat. Bibl. Bodlej. N. 3150 et 3151), Koehler usus est. Praeter Abū'l-fed. ^{ac} تعویم البلدان, Al-qalqasandî consuluit 1) Librum, cui titulus رَوْضُ الْمُعْطَار, Auctore العبد العبد أبو عبد الله أحمد بن محمد الحمیری; vid. Koehl. in

Lexicon nostrum ita magis magisque in Occidente innotuit, et hocce seculo in dies diligentius Geographiae orientali illustrandae adhibitum est a DE SACYO, tum alibi, tum maxime in *Chrest. Arab.*, secundum Cod. Paris., ex Leyd. descriptum, quo item usus est FREYTAGIUS in *Select. ex Hist. Halebi*, et quem diligenter adierunt QUATREMÈRE *ŪS*, DEFREMERY, aliique quam plurimi, de rebus orientalibus scribentes. Ex Cod. Cantabr. haud paucos locos Ibn Batūtae Itinerariis illustrandis attulit LEE. Ex Vindob., nisi fallor, HAMMERUS praesertim in *Arabiae descriptione* (inserta Repertorio, *Wien. Jahrb.* 1840 Tom. XCII, p. 1 et seqq., 1841 T. XCIII, p. 57-138, XCIV, p. 69-168, et XCV, p. 50-145 ^a), quā usus est C. RITTER (vid. *die Erdkunde* XIII, p. 364 et 370).

Add. p. 91, et H. K. III, p. 491, annum mortis non nolans; 2) مسائل

الابصار, Auctore الْعَمَرِيّ + 738 s. 1337, de quo vid. KOEHL. in *Add.*

ad p. 91, REIN. *Géogr. d'Aboulsed.* I, p. CLII, d'OSSOHN *Hist. des Mong.* I, p. LXIII, et DEFREMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 4.

a) Praeter alios Geogr., tum antiquiores, tum recentiores, in quibus maxime NIEBUHRUM, HAMMERUS diligenter ibi usus est Al-Mostariko et Hāgi Kalifae *Gihān-nūmah*. De multis quaestionibus dedit operā HAMMERUS disseruit, v. c. 1) de *Diis, a veteribus Arabibus cultis*, T. XCII, p. 29 et seqq.; 2) de *viis publicis*, a) Damasco Mekkam ibid., p. 37 et seqq.; b) Al-qāhirā Mekkam, p. 47 et seqq.; c) de viā occid. Adeno Mekkam per Tāazzam et utrumque Baito'l-faqihum, p. 51 et seqq.; d) de viā Adeno orient. Mekkam per Čanā'am et Čadam, p. 54 et seqq.; e) de viā ex Al-ḥasā Mekkam, p. 56; f) Al-Baġrā Mekkam, p. 57; g) Bagdāde Mekkam, p. 58, de quā et proxime praeced. etiam conf. T. XCIV, p. 168, et XCV, p. 55 et seqq., ubi Gihān-nūmah ex Al-Maraġido suppleri posse indicatur; h) de viā ex 'Omāne Mekkam, i et k) de utrāque viā ex Nagdo in Tihāmam, T. XCII, p. 60 et seqq.; l) de viā Mekka Darājam, ibid. p. 62, et m) de viā ducente per Aīiram. 3) attendatur disputatio de *diebus s. proeliis Arabum*, T. XCIII, p. 63-67, et 4) de *Tribubus arabicis*, T. XCV, p. 63 et seqq. Si quae alia, haec scriptio docet, quae no-

Ex Codice Leyd. P. J. UYLENBROEK anno 1822 omnes locos excerpſit, qui *Irāqqam persicam* ſpectant ^a. Inclaruit deinde Codex HAMAKERI ^b, T. ROORDAE ^c, WEYERSII, DOZYI, aliorum laboribus.

ſtro Lexico contineantur ad Geographiam orientalem et varias has quaestiones illustrandas, ſimul vero inde apparet, quā cautione et diligentia opus ſit in diſputatione de innumerā Nominum propriorum copia.

a) In *Spec. geogr.-hist.*° notissimo vid. p. XVI, p. 61-78, et 61-96.

b) 1) In *Spec. Cat.*; 2) in annot. ad فتوح مصر; 3) in Libro: *Al-Ma-krizii narratio de expeditionibus adv. Dimyatham ſuſceptis*; 4) in *Comment. in Lib. de vita et morte Proph.*; 5) in *Bibl. Crit. Nov.*

c) *Vita Amedes Tulonidis*, L. B. 1825.

PARS POSTERIOR,

DE LIBRIS IN HAC EDITIONE PARANDÂ ADHIBITIS.

Transeo ad Libros indicandos, quibus in hoc Lexico edendo usus sum, ad hoc sive illustrandum et emendandum, sive ad ea, quae in eo omissa erant, quodammodo supplenda. Ad quam disputationem hoc maxime consilio accedo, tum ut scripturae compendia, in Annotatione obvia, explicem, tum etiam, ut de nonnullis ibi allatis Scriptoribus agam, ac tradendis iis, quae alii post praeclaram REINAUDI in Geographiam Abū'l-fedānam *Introductionem*, a. 1848 editam, observarunt, et quae ipse, horum illorumve Scriptorum dictis utens, animadverti, ad Geographiae, Arabice expositae, historiam Literariam illustrandam aliquid conferam. Si Libros dignos, qui consulantur, intactos reliquerim, adhibitosve non bene in meos usus converterim, quod plus semel factum esse, auguror, Lectores, magnum eorum Librorum numerum cogitantes, aequae ac benevole judicent.

Omissis antiquioribus, ab *Al-Masūdī* (+ 345 = 956) initium faciamus, de quo tamen pauca dicenda sunt. Ut de illis, ita de eo egregie exposuit, ne alios memorem, REINAUD ^a, et ante eum QUATREMÈRE ^b, qui tum de aliis, tum de duobus ipsius Operibus celeberrimis, de أخبار الزمان ejusque compendio, مرجع الذهب, multis egerunt. Hoc praecipue ex Anglicâ SPRENGER ^c a. 1841 versione *partim* ad publicam notitiam per-

^a) De *Al-Masūdī* vid. l. l. p. LXIV et seqq.

^b) Vid. *I. A.* 1839 Janv. p. 1 et seqq.

ductum, edito textu Arabico, quem DERNBOURG paravit, brevi, ut speramus, *totum* publici juris fiet. Alterum Opus, اخبار الرمان, cujus Auctor praeter memoratum, aliud etiam compendium, كتاب الاوسط dictum, composuit, ab II. K. (I, p. 186 et seq.) breviter adumbratum, sed ob magnam molem per raro descriptum est. In paucis, qui eo usi sint, fuit Al-Maqrizî. Pars ejus, ut tradit QUATREMÈRE, Constantinopoli servatur, 20 magnis voluminibus in 4to constans. Pars ejusdem etiam est in Bibl. Paris., historiam *Aegypti* complectens, quam olim gallice vertit PÉTIS DE LA CROIX, quae versio tamen nondum est edita. Codicem ejus Operis deinde a. 1849 von KREMER Halebi reperit, ejusque argumentum enarravit ^a, quo tamen non nisi I^{um} volumen contineri videtur ^b. Ex iis, quae de hoc Codice ibi referuntur, nonnulla, ex اخبار الرمان sumta, Annotationi meae inserui.

Iis, quae de *Al-içtakrîz*, medio seculo 4to H., quo Al-Masudi mortuus est, florente, REINAUDUS observavit (l. l. p. LXXXI et seq.), nihil fere addendum habeo. Post MOLLERUM enim a¹ 1859 editionem *Libri Climatum*, ad similitudinem Codicis Gothani delineatam, et MORDTMANNI versionem (*das Buch der Lander*) a¹ 1845, *Arabiae* et *Syriae* descriptionem Arabice a^o 1853 edidit ARNOLD ^c, partes Operis sane insignes! Quae quanto graviore sunt, eo magis laetamur ad eas saltem, *hoc* textu edito, aditum cuique esse paratum. Quanti enim pretii sint hae partes ad aliorum Geographorum Arabicorum dictis supplendis, sensit RITTERUS ^d, et vero etiam jam viderunt Ibn Hauqal, Al-Idrîsî, Jâqût, Abû'l-

a) Vid. *Sitz.-ber.* 1850 April-Mai, p. 206 et seqq.

b) Sic judicavit RODIGER in *Z. d. d. M. G.* V, p. 429.

c) In *Chrest. Ar.*, p. 76-102, coll. p. XII et seqq.

d) Quantum proficiat hîc Liber, RITTER expertus est; vid. v. c. ejusdem *Vorwort*, MORDTM.¹ versioni praefixum, ubi revocat ad Opus, *Erkunde*

fedā, ex hoc Opere permulta petentes, adeo ut dolendum sit. recentiores parcius vulgo id in suos usus convertere.

Nec multa post REINAUDIUM, (l. l. p. LXXXII et seqq.) de *Ibn Hauqalo* mihi dicenda restant. Opus ejus, cujus titulus est كتاب المسالك والممالك, absolutum, ut videtur, a. 566 (976), editorem adhuc exspectat. Postquam de eo scripsit UYLENBROEKIUS in notissimâ Diss. de *Ibn Hawk.* cet., ejusque de *Irâqâ persicâ* (عراق العجم) dicta in eâ arabice et latine edidit, (p. 1-8), — *Sindiae* descriptionem utrâque etiam linguâ dedit GILDENEISTER in Libro: *Scriptorum Arabicorum de rebus Indicis loci et opuscula* (a. 1858, p. ۲۲-۳۷, et p. 163 et seqq.). — *Ifriqijæ* descriptionem gallice vertit DE SLANE a. 1842 in *I. A.* XIII, p. 155 et seqq., et p. 209 et seqq. Descriptionem *Panormi* (Palermo) eodem sermone AMARI *I. A.* 1845 Janv., p. 75 et seqq., et 1846 Mars, p. 242 et seqq., ac nuper *Arabice* in *Bibl. Sic.* universam *Siciliae* descriptionem, p. ۴-11. Quae ceterum prodierunt, partes ANDERSONO debemus: 1) *Sindiae* et *Segistânus* descriptionem, arabice et anglice, ex Cod. SPRENGERI, a Codice, quo GILDENEISTER utebatur, in multis diverso, cum Mappâ inde sumtâ ^a, 2) *Korāsānis* descriptionem, etiam utroque sermone, cum Ann. et Mappâ ^b.

De alio Scriptore *Al-Bekrîo* (+ 487 = 1094) plura in medium conferenda, de quo item egit REINAUDIUS ^c, ac nos supra

X, p. 1051, 1071, 1077, 1085, 1133; XI, p. 47, 68, 100, 155, 156, 179, 268-273, 298, 374, 383, 404-418, 445, 665, 696, 706, 717, et ubi de *Arabîâ* exponit, XII, p. 141-167.

a) Vid. *Journal of the Asiatic Society of Bengal* 1852, p. 49-74, et 365-382, coll. *Z. d. d. M. G.* VII, p. 602.

b) *Journ. laud.* 1853, p. 152-193, coll. *Z. d. d. M. G.* VIII, p. 688, et IX, p. 629. Textum horum locorum *Arabicum* SPRENGER addidit.

c) *L. l.* p. ciii et seqq.

p. x, xvi et seqq. jam locuti sumus; ibi vero de *alio* ejus Opere sermo erat. Ut enim in Libro, معجم ما استعجم, de quo diximus, hoc in primis egit, ut de locis, quae in antiquis Arabum carminibus, et Moslimorum de Mohammede et primis bellicis expeditionibus occurrunt, Alphabeti ordinem secutus, exponeret, ita alium quoque Librum edidit, dictum المسالك والممالك, in quo de viis *Al-Magrebi* egit, quae ex aliis locis in alia tendunt, additâ urbium locorumque, per quae via ducit, descriptione, quâ non *Geographiam* modo, sed et *Historiam* passim illustravit egregie.

Titulum Operis ROUSSEAU in Libro de *At-tigāmo* ^a praeter morem sic effert: اخبار الزمان والمسالك والممالك. Ipsum paulo post annum 452 Cordobae, ubi, ut ipse testatur Auctor, tunc versabatur, conscriptum esse videtur. Hanc urbem Al-Bekri a. 456, s. 458 reliquit ^b. Gaudemus spem datam esse fore ut hic Liber brevi a DE SLANEO edatur ^c.

Ut in Libro معجم ما استعجم, ita hic fontes adiit praeclaros, quare v. c. de *Graecis* loquens et *Romanis*, cum horum Scriptoribus saepe mirifice consentit. Ubi Auctores, quos consuluit, dissentiunt, rebusque fabulosis tradendis Orientalium more delectantur, vera ille non sine judicio eligit, et a falsis caute plerumque abstinet. Praeter *Geographiam* et *Historiam*, *Etymology* item illustrat, de *moribus* incolarum, de *mensuris*, in singulis urbibus usitatis, aliis, accurate disserens.

Hujus praestantissimi Libri *quatuor* servantur Codices, quorum nullo tamen continetur Tomus *primus*, qui de *Arabia*, *Al-Îraqo*, *Persia*, *Transoxania*, *Kazaris*, *Bolgāris*, aliisque Gentibus Asiae septentrionalis agit. Hoc ejus Tomi esse argumentum ex Indice novimus, a Dozyo (*Rech.* I, p. 299 et seqq.)

a) Vid. *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 66.

b) Conf. Dozy *Rech.* I, p. 296.

c) Vid. *Z. d. d. M. G.* XI, p. 557.

descripto ex Codice, quem DE GAYANGOS possidet, in cujus exemplo MS. porro sermo est de *Gogo* et *Magogo*, de *Syriâ*, *Palaestinâ* et *Aegypto*. In Cod. Parisiensi (N. 580), et Musei Brit. (N. 9577), de *Aegypto*, sed partim, et de *Al-Magribo*, de quo et de *Hispaniae* parte agit Codex Escorialensis (N. 1650).

Innotuit hicce Liber praesertim Dissertatione, quam QUATREMÈRE a. 1831 inseruit Repertorio, dicto *Notices et Extraits* Tom. XII, p. 457-664 ^a. Magnam illius partem ibi excerpserit, gallice vertit, et, collatis Ibn Hauqalo, Al-Idrisio, Ibn Abi Zaro ^b, et Historiâ Bani Zījān ^c, aliis, illustravit. Codex, quo utebatur vir celeberrimus, punctis literarum diacriticis passim caret, quare non mirum, Interpreti, qui graves difficultates ceterum feliciter vulgo superavit, non ubique cessisse, ut sibi ipse satisfaceret in nominibus propriis, ac praesertim *berbericis*, recte ubique legendis, locisque corruptis restituendis. Gratissima ergo cuique nova erunt, quae deinde reperta sunt ejus Libri emendandi et supplendi subsidia. Scriptores cogito,

a) Hoc titulo: *Notice d'un M. S. Arabe contenant la description de l'Afrique* [Manuscrit de la Bibl. du Roi N. 580]. Hujus Dissertationis post editum textum *Arabicum* Lexici المراد, exemplum separatim evulgatum, mihi parare potui, quare in eorum gratiam, quibus hoc solum fortasse praesto est, in *Add. juxta paginas dicti Repertorii*, numeros *separatae editionis*, parenthesi inclusos, apposui.

b) Auctorem intelligo Libri المتأرب وروص الفرطاس, vulgo dicti الفرطاس, a. 1843 a TORNEBERGRO Arabice, et 1846 Latine editi. Auctor Arabice vocatur أبى زرع, qui eum Librum, ut H. K. I, p. 489 addit, ante a. 726 (1325-26) scripsit. Vid. v. c. de hoc Libro *N. et E.* XII, p. 535 (101) n. 1, et 658 (224).

c) Intelligitur ذكر الدولة الزيانية العبد الوادية بتلمسان, Auctore, ut videtur, Abū-Moh. Abdo'l-lah ben 'Omar, qui sec.^o 9° H. vixit; vid. Dozy *I. A.* 1844 Mai-Juin, p. 382-416, et DE SLANE *Hist. des Berb.* III, p. 326-495.

qui eo Al-Bekrū Opere usi sunt, 'Ibno'l-Adārūm in primis, (sec.^o 15°) in *البيان المعرب*, a Dozyo edito; deinde Auctorem *roû* *كتاب الاسمبصار*, et *At-tigānūm*, de quibus, mox dicemus, et Scriptorem brevis Africae descriptionis, quae Cod.¹ Paris.¹ N. 581 mest, ubi ea incipit a fol. 123 ^a.

Ex hujus Operis Codice, quem possidet DE GAYANGOS locos breviores edidit DEFRÉMERY, de *Bagānikīja*, *Kazaris*, *Bordā-siis*, *Balkānis*, *Μηδική*, *Sarīrīis*, *Borgānis*, *Bulgāris*, *Tataris*, agentibus ^b. Unum tantum locum ex Cod. Paris. edidit AMARI in *Bibl. Sic.* p. 11^m de جزيرة أبي شريك. Hos locos et Dissertationem QUATREMÈREJ passim etiam in *Ann.* in meos usus converti, utque *الممالك والمعجم ما استعجم* ab *الممالك والمعجم* accurate distinguerem, hoc semper adduxi (ubi dicta Dissertatio spectatur) additā formulā »Al-Bekrī in *Not. et Extr.*», illud, solo Al-Bekrū nomine, s., ubi alterum proxime praecedebat, verbis »Al-Bekrī in Cod. Leyd.»

Ad *Al-Idrīsūm* pergo, medio sec. 6° H., nostro 12°, florentem ^c, et Opus conscribentem geographicum Principi Normandico Rogero

a) De hoc Cod. vid. QUATREM. *N. et E.* XII p. 659 (225), et BLAU in *Z. d. d. M. G.* VII, p. 122. De aliis subsidiis vid. *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 65, 70, et 1853 Févr.-Mars, p. 156.

b) Vid. DEFRÉMERY *Fragm. de Géographes et d'Historiens Arabes et Persans inédits, relatifs aux anciens peuples du Caucase et de la Russie meridionale*, in *I. A.* 1849 Juin, p. 457 et seqq., et Nov.-Dec., p. 447 et seqq. Ibi etiam agit praeterea de *Armeniis* et *Georgiis*, utens praeter Al-Bekrūm, 'Ibno'l-Ātīro, Rasīdo'd-dīno, 'Ibn Balūtā, cet.

c) DE SLANEO in *I. A.* 1841, T. XI p. 373, collatis, quas de ejus vitā reperire potuit, notitiis, 'Al-Idrīsī anno 560 (1164-65) Ceutae mortuus esse videtur. De alio Libro, — quem conscripsit, et qui Libro, hīc allato multo major est, qui vocatur روص الانس ونزهة النفس (cujus duo priora vocabula, [sic] روضة الانس tantum affert H. K. III, p. 498), et quem Librum Abū'l-fedā fortasse adhibuit, et de quo vid. REIN. l. l. p. cxxi, — de eo Libro, inquam, nihil hucusque innotuit.

II°, titulo: *نزهة المشتاق في اختراق الافاق*, de quo egerunt H. K. (VI, p. 535), et REIN. (l. l. p. cxiii et seqq.). Epitomen, quam verbo H. K. l. l. memorat, et cujus Codicem Bibl. Paris. servat, GABRIEL SIONITA et JOH. HEZRONITA Parisiis a. 1592 *Arabice* primum, deinde a. 1619 etiam *Latine* ediderunt, inscriptam *Geographia Nubiensis*^b, eaque repetita est in ROSARI GREGORII *rerum Arabicarum collectione*^c. Partes ejusdem denuo elaboratas J. H. HARTMANNO debemus, a. 1796 *Africam*, et a. 1801-3 *Hispaniam* (a CONDEO a. 1799 *Madritae* jam evulgatam), ac ROSENMULLERO *Syriam*, ex *majori* recensione (in *Analect. arab.* p. iii^d) a. 1828, ut partes modo dictas, *arabice* editam; totum vero Opus ex eadem recensione *Gallice* vertit a. 1836-40 JAUBERTUS; quae tamen cuncta desiderium omnibus magis magisque excitarunt *totius textus Arabici bene editi*, quem si consulere potuissem, saepius, quod lubens fateor, eo usus fuisset; nunc vero horum subsidiorum ratio Libri usum mihi non raro potius dissuadebat. In hac rerum conditione, acceptissima sane cuique fuit pars, quam, ex *majori* recensione sumtam, AMARI *Bibliothecae Siculae Arabice* inseruit. Praefationem puto (p. 1^f-1^g), et praeter *locos* quosdam, in JAUBERTI Vol. I^o (p. vi-v^u) obvios, *totam sectionem*, quae de *Siciliâ* agit (p. 1^g-vi), quae versa exstat apud JAUBERTUM Vol. II, p. 68-115; monumentum sane gravissimum ad florentem Siciliae conditionem, regnante Rogero II, illustrandam! Vitia JAUBERTI, tum in *numeris*, tum maxime in *nomibus propriis* obvia, AMARI egregie correxit, et Diplomatum sec¹ 11¹, 12¹ et 13¹ diligenter collatis dicta sua feliciter probavit, atque haud pauca, in Gallicâ versione omis-

a) Saepe etiam eam ob causam vocatur *كتاب رجار*, v. c. in Al-Bay. I, p. 2.v in f., coll. p. 2.8 in n., et H. K. l. l.

b) De ed. *Romana*, anni notam carente, vid. DE SACY in *Journ. des Sav.* 1831 Mai, coll. *Encycl. Hall.* in v. *Edrisi*. Descriptio porro *Siciliae* edita fertur a FRANC. TARDIA Palermitano, Rom. 1632.

c) Vid. HAMAK, ad WEIJERSII *Locos Ibn Khacanis de Ibn Zeid.*, p. 183.

sa, ex Codicibus addidit. Codice tamen C. . . non utebatur, de quo OSIANDER locutus est ^a.

Praeter 19 Auctores, quos fontes Libri in Praefatione affert, alios etiam consuluit, in his Librum Al-Mas'ūdī مروج الذهب, quem tamen, ut alios, si ea attendisset, quae suâ aetate melius jam explorata erant, majore cum judicio adhibere potuisset. (Quis vero istud Scriptori ejus aetatis orientali non condonet?) Multa insuper ipse fecit itinera, et permulta ex mercatorum ore accepit. Sic de terris remotissimis, de Africâ v. c. interiore, multa nova tradere potuit ^b.

De *Ibn Ġobairo*, nato Valentiae a. 540 (1145), et ab a. 579-81 (1185-5) iter faciente, post ea, quae tum alii, tum in primis AMARI in *I. A.* 1845 Déc., et 1846 Janv., ad partem, quae Siciliam spectat, et REIN. l. l. p. cxxiv, tradiderunt, non opus est, ut loquar, praesertim post praeclaram hujus Itinerarii editionem, quam cl. WRIGHT a. 1852 publici juris fecit titulo *the Travels of Ibn Jubair*.

Ibn Ġobairum sequatur *Abū Moh. Al-Abderī*, Valentiae item natus, cujus *Itinerarium* (الرحلة المغربية) saepe etiam memoravi. A. 688 (1289) in urbe صاحا, in remotissimis partibus regionis سوس الأقصى habitabat. Inde iter Mekkam terrâ suscepit, et eâdem viâ inde rediit. Sex hujus Itinerarii exempla exstant; unum in nostrâ Bibliothecâ, quod DOZYUS *Cat. II*, p. 156 descripsit; alia 5 CHERBONNEAU ^c indicavit, qui simul gallicam paravit Itinerarii versionem. Ut monet, hic Scriptor bene distinguendus est ab alio Al-Abderio, Al-Makkari discipulo, ex Hispaniâ etiam oriundo, sed a. 681 nato in urbe Ibla (Avila),

^a) Vid. *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 600.

^b) Vid. STUWE *uber die Handelszüge der Araber*, p. 14, 240, 317 et seq., 350 et seqq., et DE SLANE l. l. p. 362 et seq.

^c) In *Notice et Extraits du Voyage d'EL ARDERY*, in *I. A.* 1854 Août-Sept. . p. 146.

et mari iter Mekkam faciente, ac memorato ab Ahmed Babā Tombuctuensi in تَكْوِيلُ الدَّبِيحِ^a De illo Abderio vid. REIN. l. l. I, p. cxxvi.

De alio Itineratore, *At-tigāzio*, nonnullis fortasse minus noto, paucis disseramus, ejus pleniorē notitiā praesertim debemus ALPH. ROUSSAVIO, qui Itinerarium ipsius, collatis duobus Codd., a. 1852 *Gallice* vertit^b, et AMARIO, qui partem, *Siciliam* spectantem, in *Bibl. Sic.* nuper *Arabice* edidit^c. Plenum illius nomen est *Abū Mohammed Abdo'llah ben Moh. ben Ibrāhim*. Oriundus esse videtur ex insulā جَرِينَة, et ex eā quidem insulae parte, quae vocatur التَّيْجَانِي, de quā vid. JAUB. *Géogr.* d'Edrisi I, p. 282, unde التَّيْجَانِي appellatur, ut AMARI l. l. ubique recte scribit. Ideo in primis hoc monendum esse existimo, ne quis vocem *At-tidjani* (pro *At-tudjam*) legens, mecum, ut ante inde opinatus eram, in errorem ducatur, putans eo nomine spectari تَمِجْنِي, pagum Bokāræ, quem Cod. Leyd. Libri مرآة الاطلاع (I, p. ٢٢١ n. 4) attulit.

Actuarius erat Sultāni Abū Jahjæ Zakarjā ben^d Al-lhjmān,

a) L. l. p. 148.

b) Vid. *Voyage du Scheikh Ettidjani dans la régence de Tunis*, traduit de l'Arabe par M. ALPH. ROUSSEAU. Exstat in I. A. 1852 Août-Sept., p. 57-208; 1853 Févr.-Mars, p. 101 et seqq., et Avril-Mai, p. 354-425; coll. Z. d. d. m. G. X, p. 533, et DEFRÉMERY *Mém.s d'hist. Or.* I, p. 187 et seqq., qui observat, praeter duos hujus Itinerarii Codices, quos ROUSSEAU servat, alium esse in Bibl. Paris., et alterum vidisse CHERBONNEAU (vid. p. 188 in n.). Dolet in hoc Libro, multis laudibus ceterum celebrando, *Tribuum nomina* saepe non accuratius exarata esse.

c) P. ٢٧٥ et seqq. De eo porro vidd. item loci a DE SLANEO allati in *Hist. des Berb.* I, p. 136; II, p. 91 et 96; III, p. 267.

d) *Ben s. Ibn* ROUSSEAU omisit. Id addendum esse observavit DEFRÉMERY l. l., p. 188, et vid. DE SLANE *Hist. d. Berb.* II, p. 427.

(s. *barbatús*), tempore tamen, quo ille cum hoc Principe expeditionem suscipiebat, Tūneti Emiratū gerentis nomine τῶν Al-Mowahhidin, s., ut vulgo dicuntur, *Al-Mohaditarum*, ac postea suo nomine ibidem regnantis, ac principatū tenentis terrarum, quae a Tripoli ad Bugiam se extendunt.

Cum eo Sultano, sacram peregrinationem suscepturo, Aḡ-ṭigānī iter iniit a. 706 (1306), quod per biennium persequens, non tamen ultra locum عَيْنِ تَادِرِس, s. عَيْنِ دِرِس, ab oriente Tripoleos, continuavit, unde, morbo affectus, Tūnetum redire cogebatur a. 708 (1308) ^a, quo factum est, ut non magnum spatium percurreret. Itinerarium nihilominus magni est pretii. Res nempe tradit notatu dignas. Nugae viro eruditissimo non placebant. Historiam antiquioris, et praecipue recentioris aetatis, ac Geographiam, praesertim ditionis Tūnetanae, egregie illustrat. His rebus explicandis varios Libros, et in iis hodie raros, deperditosve, aut nondum repertos, prudenter consuluit. Al-Bekrī Africae descriptionem non sequitur modo, sed interdum emendat et supplet ^b. Dieta deinde affert Al-'Idrisī ^c, Historiam 'Ibn-o-r-raḡiqi ^d, et 'Ibn Saddādi ^e, Itinerarium Al-faḡl Al-

a) *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 168.

b) QUATREMÈREZ saltem excerpta, de quibus vid. supra p. LXII-LXIV. Conf. v. c. *I. A.* 1853 Avril-Mai, p. 346 et seq., cum *N. et E.* XII, p. 482 (48) et seq. Emendatur Al-Bekrī ibid. *I. A.* 1852 l. l. p. 142.

c) L. l. p. 170 et 192.

d) Scripsit أبو محمد بن القاسم بن الرقيق (At-ṭigānī *I. A.* 1853 Avr.-Mai, p. 358 eum nuncupat *Abū Ibrakīm*, DE SLANE *Hist. d. Berb.* I, p. 292 n. 3, *Abū Ishāq Ibrākīm ben 'al-qasim*), Historiam Africae sept.^{is}, quā multi diligenter usi sunt. In his Auctor Libri كتاب الاستبصار, 'Ibn Adārī in Al-Bayān, v. c. I, p. 9, ٢٥f et passim, 'Ibn Kaldūn (vid. DE SLANE *Hist. d. Berb.* I, p. 206, 292; II, p. 19; IV, p. 5), An-nowairī (vid. *I. A.* 1852 l. l. p. 66 et 79). A. 377 (987) adhuc vi-

Bisānī^a, Librum طبقات de *Traditione* exponentem, Auctore Abū'l-Arab Moh. ben Ahmed ben 'Tamīm^b, Librum انقباس الانوار, Auctore Ar-roṣāṭijī^c, Librum Al-lobaidī, Biographiam exhibentem Abū 'Ishāqī Al-zubayrī^d, Librum Abū'ḡ-ḡaltī, quo continuatio continetur Historiae 'Ibnū'r-raḡī^e, Librum dictum الاكتمال, Auctore Abu Naḡr Ali, noto nomine 'Ibn Makūlā^f, Historiam 'Ibn-nakīl^g, Itinerarium versus نَوَز susceptum, a Jusof ben Al-Manḡūr, editum ab Abū'l-haggāg^h, Historiam

e) Titulus est: في أخبار المغرب والعيروان، لابی
 محمد عبد العزيز بن شداد الصنهاجی
 vid. *I. A.* 1852, p. 81, et
 1853, p. 387 et 395. Mortuus est a. 501 (1107-8); vid. de eo DE SLANE
 l. l. I, p. 35, et II, p. 483 et seq. in notis, et v. KREMER *Sitz-ber.*
 1850 Apr.-Mai, p. 222.

a) Sic scribitur in *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 146; sed ibid. 1852
 Août-Sept., p. 196, البيسامی. H. K. Librum transit. Fortasse oriundus
 erat ex oppido بیسان, cujus nominis oppidum Africanum, 16 circiter
 milliaria ab urbe Tripoli memorat HERBELOT in *Bibl. Or.* in v. *Baissan*.

b) Vid. *I. A.* l. l. p. 112. Liber ap. H. K. non notatur.

c) Vid. *I. A.* l. l. p. 125. De رشاطة et الرشاطی vid. *Introductio*
 supra p. ix, et *Add.* ad اییان. ROUSSEAU eum nuncupat *Ar-risatī*.

d) Vid. *I. A.* l. l. p. 128. Nec Librum, nec Scriptorem, ejusve no-
 men جَبَنَجانی, abhi memorata vidi. In المرأصد de خَبَنَج tantum est
 sermo. Si recte pronunciavit DE SLANE nomen Tribus Beni-Lebid. (*Hist. d.*
Berb. I, p. 137), isque ex eā Tribu fuit oriundus, pro *al-lobaidī*, *al-lebidī*
 pronunciandum est.

e) Vid. *I. A.* l. l., p. 176.

f) At-tigānī l. l., p. 190 eum vocat الامبر ماکولاء. Scriptor erat
 sec. 5ⁱ, de quo vid. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. cix.

g) *I. A.* l. l., p. 193. De eo vid. etiam DE SLANE l. l. II, p. 33, 36,
 101, 162, 221, 281, 293 et not. ibid. Ubique ibi vocatur *Ibn Nakhil*.

h) *I. A.* l. l. p. 197.

Abū-Tāheri As-silāfi^a, et Libros ^بمُعَلِّم العتبيان, et كتاب
الحِجْدَان^c.

Az-tigānīo antiquior est Liber, dictus: كتاب الاستبصار في
عجائب الابصار, ab A. VON KREMER anno 1852 e Codice Vindobo-
nensi, olim ab ALBR. KRAFFTIO jam descripto, Arabice editus^d.
Codex huc usque unicus est, neque cheul integer, ut vides
ex initio, ubi Introitus desideratur, et ex fine Libri, ubi tamen
non multa videntur deesse, quorum vero jactura, quia de Au-
ctore ibi fortasse sermo fuit, sane dolenda est. Auctoris no-
men nempe latet, nec Liber memoratur ab H. K., ejus de
Libris Al-Maḡribī spectantibus, notitia non magna erat. Au-
ctor esse nequit, ut coniecit HAMMERUS^e, Scriptor كتاب
ابو عمان عمرو بن بحر الجاحظ الامصار, nimirum (+ a. 255,
s. 868). Al-Masūdī enim de eo dicta, ab H. K. (V, p. 52)

a) I. A. l. l. p. 202 exstat Assalfi. Lobbo'l-lob. pronunciat السِّلْفِي ;
Ibn Kallik. in vitā N. ٤٣ sub fin., اِنْسَلْفِي, ubi mortuus esse fertur a. 576
(1180).

b) Vid. I. A. 1853 Avr.-Mai, p. 359, ubi ex hoc Libro affertur locus
de المهدية, urbe ab 'Obaido'llah Al-Mahdio a. 303 condita.

c) Vid. ibid., p. 366. Liber in loco occurrit, quem ex Al-Bekrīo
citāt, qui eo utebatur. Deest Liber apud H. K.

d) Titulus est: *Description de l'Afrique. Par un Geographe arabe
anonyme du 6ème siècle de l'Hégire. Texte arabe publié pour la pre-
mière fois par M. ALFRED DE KREMER.* Vienne 1852 8vo et III pp. De
hoc Libro idem egit in »Vortrag über ein vorgelegtes Druckwerk De-
scription de l'Afrique", quae Dissertatio inserta est Repertorio: *Sitzungs-
berichten der philos.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissensch.*
1852 April, Tom. VIII, p. 389 et seqq., sed separatim etiam edita,
quam editionem in notis laudavi. KRAFFT Codicem, de quo dixi, de-
scripsit in Catal.: *Die Arab., Pers. u. Turk. Handschriften der kk.*
Orient. Akademie zu Wien. Wien 1842, p. 131-133.

e) Vid. *Wien. Jahrb.* Tom. LXX, p. 7

allata, in Librum nostrum non cadunt, et hujus Scriptoris aetas minime etiam convenit cum iis, quae de tempore notantur, quo كتاب الاستيصار conscriptus est; annum intelligo 587, s. 1191, qui aliquot locis diserte affertur^a. Porro novimus, Scriptorem Librum composuisse Salāe (سلا), quae urbs est Marroccana, quare non mirum, urbem فاس, quam ipse etiam adiit, fuisse ab eo esse descriptam (p. ٩٨ et seqq.). Hispaniam praeterea ipse vidit. De *Rondā* saltem tali modo loquitur (p. ٥٢ l. 3 a f.). In multis locis Africanis degit; in terrā v. c. نفراوة (p. ٢٥ l. 7 a f.), in montibus أسرو (p. ٥١), in urbe قسنطينة (p. ٥٣), et in multis fortasse aliis locis, per quae, si ex Marroccanā terrā profectus, peregrinationem sacram suscepit, ipsi transeundum erat.

Primum urbes descripsit Africae maritimas (a p. ٢ ad ٢٨); porro urbes et regiones interiores, Deserto propiores (p. ٢٨-٣٩); deinde بلاد الجريد (p. ٣٩-٩٤); mox المغرب الأوسط (p. ٩٤-٩٨), et المغرب الأدنى (p. ٩٨-٨٠).

Judice KRAFFTIO, hoc Libro fragmentum continetur Operis Bekriani (quo Africam sept. descripsit), sed denuo elaborati, atque alibi in compendium redacti, alibi ex aliis fontibus, et ipsius Auctoris aliorumque observationibus aucti; quo posito, simul sumendum est, nostrum Auctorem Al-Bekrī Librum in *alium* prorsus *ordinem* redegisse. Potius statuam, *novum* Librum Nostrum condere voluisse, quod conscribens formam elegit, quae suo consilio commoda videretur, adhibitis iis, quae ipsi praesto erant subsidiis, quae inter sine dubio illud Al-Bekrī Opus principem locum tenebat^b. Hoc enim jam verbotenus descripsit, jam excerpsit. Porro p. ٢ laudatur ابن رقيف في أبو جعفر أحمد بن أبيراجم المُنْتَكَب في كتاب, p. ١٢; تأريخ

^a) Vid. p. ٩٩ l. 8, p. ٧٩ l. 6 a f., et p. ٨٢ l. 1, coll. *Vortrag*, p. 4.

^b) Vid. v. c. p. ١٢.

مغازی افریقیة, quem etiam H. K. transiit; p. ٩١ l. 2 a f., محمد ابن يوسف, de quo jam locuti sumus supra p. xviii n. b, et p. ٩٢ l. 2, الممسعودی.

Eo tamen Codice *non totum* Opus contineri, sed ejusdem *Compendium*, KREMERUS exinde jure efficit, quod ابن ابی زرع in العرطاس ed. TORNB., p. ٢٣ sub fin. et seq. (coll. p. 34), locum ex Libro nostro affert de origine nominis urbis فاس, qui in KREMERI editione non exstat. Nihilominus hic Liber summi est pretii. Multa nos docet, quae de urbibus maritimis nondum innotuerant. Breviter quidem agit de *Tūmso*, sed eo copiosius de *Bagāja* (p. ١٩), *Qafça* (p. ٣٧ et seqq.), et *Qal'at Abi Tawil* (p. ٥٥-٥٨). In primis quae conferantur digna sunt ea, quae tradit de *Bilādo'l-Garid*, et de locis Africae interioribus, ac de viis catervarum, quae per has regiones tendunt. Ceterum, licet non tam fuse, quam Al-Bekrī et Aḡ-ṭigānī, de *historiā* harum terrarum disseruit, hanc tamen non prorsus omisit, ac *Traditione* illustrandā, et (ut in sectione de *Qartā-gannā*, s. Carthagine, p. ١١ et seqq., et de *Tabasā*, p. ٢٩), *Antiquitate* pervestigandā, delectatur. In primis vero *T...* studet, et rebus notatu dignis, ac Moslimis dilectis, animalibus v. c., plantis, et metallis considerandis. Non tamen solis mirabilibus delinetur, sed etiam attendit quaecunque ad *ag...*, *solique culturam* et *agrorum rigationem* (p. ٢. et ٢٢), aut ad *pscationem*, s. *pscium*, s. *corallorum* (v. c. p. ٦ et seqq.), referuntur.

Alio Scripto de solā *Africā interiore* agitur. *Chronicon* cogito *arabicum Sultanorum Bornuensium*, sed cujus tenue compendium, a BARTHIO a. 1851 in Germaniam missum ^a, a BLAUO ^b partim Arabice, sed totum germanice versum et egregiā anno-

a) Vid. *Z.d.d.m. G.* VI, p. 124.

b) *Ibid.* p. 305-330.

fuisset, si *Chronologiam* spectas, aequalis ipsius, *Ibn Batūta* (+ 779, s. 1577) ^a, cujus Geographicorum recensio, in compendium redacta, Anglice a. 1829 SAM. LEE ^b, iterque per *Africam interiorem* DE SLANE ^c, per *Africam vero septentrionalem* et *Aegyptum* CHERBONNEAU ^d Gallice ediderunt. DEFREMERY ^e dehemus itineraria per *Persiam*, per *Asiam mediam* ^f, et per *Asiam Minorem* ^g; ED. DULAURIER ^h iter per *Sumatram* et *Javam* ^g, omnia item Gallice reddita; ARNOLD ^h denique *Arabicum* textum itineris *Ceylanici* et *Sinici* ^h. Hae tamen partes, sive Arabicae, sive aliis sermonibus conversae, doctisque animadversionibus illustratae, desiderium *totius* editionis *Arabicae* nondum exstinguebant, cui nunc satisfaciunt, huic provinciae gerendae aptissimi, Viri Doctissimi DEFREMERY ^h et SANGUINETTI ^h, eam editionem, cum

a) De eo vid. J. G. L. ROSEGARTEN *Comment. de MOH. EBN BATŪTA — ejusque Itineribus* (1818), REIN. l. l. I, p. CLVI et seqq., et DE SLANE *I. A.* 1843 Mars, p. 182 et seqq.

b) *The Travels of Ibn Batuta*, Lond. 1829. In notis praeter nostrum المصنف sec. Cod. Cantabr., usus est Vir cl. Abū'l-fedā, Al-'Idrisiō, aliis. In his etiam, v. c. p. 25 est: كتاب الاسارات، في معرفة الزيارات، etiam simpliciter dicto كتاب الزيارات، Auctore Alio ben Abi Bekrī Al-harawī (+ 611 s. 1215), de quo vid. REIN. l. l. I, p. CXXVII et seqq., et FRAEHN *Ibn Fozlan*, p. VII, cujus Scripta item consuluit Jāqūt; vid. in v. خطابة، ubi l. المصنف.

c) Vid. *I. A.* 1843 Mars, p. 181 et seqq.

d) *Voyage du Cheikh Ibn Batoutah à travers l'Afrique septentrionale et l'Égypte au commencement du 14e siècle*. Paris 1852 (*Extrait des Nouvelles Annales de Voyages* 1852).

e) *Voyages d'Ibn Batoutah dans la Perse et l'Asie centrale*. Paris 1848 (*Extr. des Nouv. Ann. de Voy.*, Tom. XIII 1848).

f) *Voyages d'Ibn Batoutah dans l'Asie Mineure*. Paris 1851 (*Extr. des Nouv. Ann. d. Voy.* 1851).

g) Vid. *I. A.* 1847 Févr. et Mars.

h) Ex Cod. Goth. in ARN. *Ch. Ar.* p. 102 et seqq., coll. p. XVII et seqq.

riam spectant, verbotenus descripsit, Abū'l-mahāsīn (+ 874) in Libro المنهل الصافي, As-sojūti (+ 911) in حَلَبَةُ الكُمَيْتِ (vid. *N. et E.* XIII, p. 162), Auctor porro sec. 9ⁱ, Scriptor Libri دنوان الانشاء (ibid. p. 164).

Postremum volumen de *Geographiâ* exponit. De eo QUATREMÈRE *N. et E.* l. l. p. 151-584 disseruit, et de nostro Auctore REIN. *Géogr. d'Aboulfeda* I, p. clii et seqq., d'ONSSON *Hist. des Mong.* I, p. LXIII, DEFREMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'Asie Min.*, p. 4.

Pars ejus Operis 14 constat capitibus, quorum 6 eo Codice continentur. Reliqua 8, quae desunt, de *Jemane*, *regnis Africanis* et *Hispaniâ* exponunt. In 6° tamen capite *Al-hegāgi* descriptio in eo Cod. item desideratur. Absolvitur enim Codex Mekkae delineatione. Graviter dolendum est nomina propria *virorum* et *locorum* in hoc exemplo saepe vitiose scripta esse, et puncta multis in locis deesse.

Huic incommodo subvenire studuit QUATREMÈRE egregiâ annotatione addendâ, quam pariter atque commentarios, quos in alios Libros, v. e. in Rasid'el-dinum (*Hist. des Mongols de la Perse* in *Coll. Or.* I, Par. 1856) conscripsit, quam saepissime in hoc Libro parando, praesertim ubi de Persarum terris et Mongolistāno sermo est, in nostros usus convertimus.

In parte *Ad-dimisqū*, a QUATREMÈRE ibi conversâ, de Turki-stāno, Transoxaniâ, Qibgāq, Kowārezmiâ, Gilāno, Kurdistano, Asiâ Minore, et (quâ ex parte QUATREMÈRE multa hausit in Annot. ad *Hist. Sultanorum Mambukorum* scribendâ) de Aegypto et Syriâ agitur.

In his terris adumbrandis Auctor non modo *Geographiam* explicuit, et *Historiam*, sed etiam *hominum mores*, *vestitum*, *numos*, *mensuras*, *proventus*, alia, descripsit. Multa tradidit, quibus dicta *Lerici* G. . . . confirmantur et illustrantur, nec pauca, quae ibi desiderantur prorsus. Si quis porro Orientis, praesertim Asiae Minoris conditionem sub Mogolorum do-

minatione cognoscere velit, eum, earum rerum testem, in primis adeat (vid. v. c. l. l. p. 554 et seqq., 574 et seqq.).

Nec modo tradit quae ipse vidit (in *Indiam* v. c. etiam iter fecerat), sed multa item, quae ab aliis accepit, in quibus erant, earum terrarum indigenae, aptique rerum iudices, qui ad ipsum, Muneris, quo fungebatur, causâ undique confluebant, quorum testimonio prudenter ponderabat, et cum aliorum dictis conferebat. Non enim solos *Moshmos* audiebat, sed et *Christianos*, inter quos *Dominicum Doriā* Genuensem, vulgo *Belbānum* dictum, saepissime (v. c. p. 558, 547, 551 cet.) excitat.

Ceterum ex antiquis *Ibn Hauqalum* diligentissime adhibet, quin verbotenus interdum descripsit (p. 241, 248 seqq.). Neque *Al-Masudium* (p. 270) aut *Abū'l-fedā* intactum reliquit (p. 164).

Licet ergo *Abu'l-mahāsīn* in المنهل الصدقى in Nostrum, quia ipsi nonnumquam minus fide dignus videbatur, graviter invectus sit (QUATREM. l. l. p. 161), vehementer tamen gaudemus, Opus ejus non periisse, et optamus quam maxime, ut, quae supersint, aliquando, quantum fieri possit, *Arabice* edantur.

Sequatur *Al-Bākowī*, de quo hīc paulo latius excurrere mihi liceat, ut oblatâ occasione, ea tradam quae, hujus dictis ad nonnullas quaestiones in Libro المراد obvias illustrandas utens, ipse animadverti.

De hoc Scriptore deditâ operâ primus egit anno 1789 *DEGUIGNES* in *Not. et Extr.* II, p. 586-545, Codicem sequens Paris. n. 585, Librum complectentem كتاب تلخيص الامار، وعجائب الملك النعمان.

Hunc librum ibi *magnam partem* Gallice vertit. Nonnulla enim, quae minoris momenti esse censebat, omisit. Haec tamen

a) II. K. II, p. 399 pro verbis الملك النعمان, scribit tantum الامار.

indicavit ^a. Gallicam *totius* Libri versionem paravit J. J. MARCEL ^b.

Pauca de hoc Scriptore tradidit C. d'OISSON (*Des Peuples du Caucase*, p. xiii), paulo plura REINAUD (l. l., p. clxi), nonnulla DEGUIGNES (l. l. p. 390).

In praefatione Auctor ipse se nuncupat, عبد الرشيد بن صالح, et sic etiam appellatur apud H. K. l. l. Perperam in Cod. legitur, ut a Deg. l. l. p. 390 narratur, *Al-Bakousi*. Ex urbe enim باصوه, ut ipse tradit in hac voce (l. l. p. 310, coll. *Add.* ad v. باسو) erat oriundus. In eadem praefatione (l. l. p. 390) porro testatur, se Librum absolvisse anno 816, quibuscum tamen in concordiam redigi nequit mentio mortis Al-Hosaini ben Ali Al-jazdanijar ^c, mortui in urbe Ürmija a. 855 (1429), nisi ponis haec ab alià manu addita esse.

De fonte, ex quo Al-Bakowî Librum scribens, hauserit, DEGUIGNES nihil statuere ausus est; qui si conjicit hoc Libro Librum contineri Jaqutî, in compendium redactum, hoc partim inde explicandum est, quod Jāqutî Librum nondum consuluerat, partim etiam, quia Codex, quo utebatur, hujus nomen in titulo gerebat (l. l. p. 390). Vera jam suspicatus est FRAEHNIVS ^d, quae ab aliis, in primis a WUSTENFELDIO (in praef. ad *el-Qazwini's Kosmographie* II, p. viii) confirmata sunt; Al-Bakowîum nempe in compendium redegissee Al-Qazwinî Librum آثار البلاد, cujus prior editio anno 661 (1263), posterior 674 (1276) conscripta est ^e, anno ergo 8° ante Al-Qazwinî mortem, quae incidit in annum 682 (1283).

a) In v. مكة, p. 418; in v. بيت المقدس, p. 427; in v. بعداد, p. 429; in v. روميد, p. 535; in v. سد باجوج وماجوج, p. 536; in v. قسطنطينية, p. 538; et in v. باجوج وماجوج, p. 544.

b) Vid. *I. A.* 1854 Mai-Juin, p. 561.

c) Vid. *ibid.* p. 468, ubi pro 333 leg. 833. d) *Ibn Fozslan*, p. 210.

e) Vid. WUSTENF. l. l., II, p. ix. Similiter Al-Qazwinîo diligenter usus

Quaestiones ex hujus et Al-Bakowii Libri collatione oriundas WUSTENFELD¹ omisit, neque alius hodie usque tetigit. Quae ergo *versionem* legens, quam scripsit DEGUIGNES, observavi, paucis tradam.

Libri Al-Qazwiniani formam, in 7 partes pro 7 climatibus divisam, Al-Bakowi servavit, singulorumque climatium loca, de quibus egit, secundum ordinem Alphabeti, ut ille, disposuit ^a. Non omnia tamen, de quibus Al-Qazwini locutus erat, recepit. Permulta, quae in *posteriore* recensione, quam WUSTENF. edidit, leguntur, omisit, adeo ut loca de quibus egit, numerum 464 non excedant.

In clim. 1° transiit: حرث et جوف (Al-Qazw. II, p. 11), كل (p. 22), شمش (p. 32), ذات الشعيبين (p. 34), دنان ودموران (p. 38), مديناخرة (p. 40), et مهرة (p. 41).

In clim. 2°: جزر القصر et جزيرة الشجاع (p. 52), كنزة (p. 58), وردار (p. 61), طيقند (p. 64), رحابطان (p. 66), الهندة (p. 83), مهممة (p. 83), مغمس et امشغر (p. 70), وقران (p. 84) et نترب (p. 87).

In clim. 3°: اورم et انطوطيس (p. 100), اثنيق (p. 93), بنبرت et بنار (p. 104), بنراف et بدا (p. 104), جزيرة الجساسة (p. 117), جالطة et جاشك, الجبابية (p. 110), دارا (p. 115), خربة الملك et خبيص (p. 114), حوران (p. 120), سنون, سناكل, سمغود (p. 115), سكا (p. 113), دير ابي هور (p. 119).

est 'Ibno'l-Wardi, centum fere annos post illum vivens, in Libro خريدة العجائب; vid. S. FREUND *de rebus die resurrectionis eventuris, fragm. ex Libro Ibn Al-Fardii*, 1853, p. 19 et seqq. et 26.

a) Sunt tamen multae exceptiones. Ordo nempe literarum, a quibus nomina *incipiunt*, religiose servatur, literarum vero, quae *deinde* sequuntur, haud raro turbatur, ita quidem ut fere opineris, nomina, alieno loco inserta, ut سلطانة (de quo vid. in *Add.*), ab alio addita, aut fortasse ex autographo Scriptoris, hoc post editum Librum sua manu augentis, sumta esse.

(p. ١٢٢) صفت, (p. ١٣٩) شطلا et شرشال, (p. ١٣٩) سيلون et سولنا,
الغاربان, (p. ١٤١) عمن جارة, (p. ١٤٨) عسكر مكران, (p. ١٤٧) عزاز
كدال, (p. ١٤١) فبس, (p. ١٤٠) قرية عبد الرحمان et قرية صاهك, (p. ١٥٠)
ماسبدان et ماردنين, اللاجون, (p. ١٤٥) كوزا et كفرناجد, (p. ١٤٢)
منمة هشام, (p. ١٨٢) مليانة, (p. ١٧٤) المرة, (p. ١٧٣) العرب, (p. ١٧٢)
(p. ١٨٥) راعضة, (p. ١٨٤) نغراوة et ناصرة, نابلس, (p. ١٨٣) مورجان et
(p. ١٨١ et seq.).

In clim. 4°: ايلابسمنان, (p. ١٩٢) ارسلان, (p. ١٩٣) اربيششذك
جرجرانا, (p. ١٣٣) جبيل, (p. ٢٢٥) بلد, (p. ٢١٣) باليس, (p. ٢١٢)
(p. ٢٤٥) دور et داوردان, (p. ٢٤٤) دامسيان et خوست, (p. ٢٣٥)
زز et راعه, (p. ٢٤٧ et seq.) د العذارى et د الاختناس, دير العجب
et (p. ٢٩٤) ساه دز et ساذباخ, (p. ٢٩١) سرجهان et سمران, (p. ٢٥٩)
طرابلس, (p. ٢٧٠) الطاهرنة, (p. ٢٩٨) صيميرة, (p. ٢٩٩) شكمية, et
(p. ٢٨٣) عفراف et عزان, (p. ٢٧٤ et seq.) طروز et طرزف, (p. ٢٧٣)
et (p. ٢٩٠) كمران, (p. ٢٨٥) غرسان et غرشسان, et
ماذروسان et ماذران, لبحواست, لبنان, (p. ٣٠٠ et seq.) كنكور
النهران, (p. ٣٠٣ et seq.) النعمانية et نصيرابان, (p. ٣٠١ et seq.)
(p. ٣١٩), et (p. ٣٢٨).

In clim. 5°: ارطانة, (p. ٣٣٢) افرنجة, (p. ٣٣٤) انصرة,
روني, (p. ٣٥٠) جنبدي, (p. ٣٤٤ et seq.) بيضاء et بلهور, بسطة
شنت, شغسنة, (p. ٣٥٨ et seq.) سرفسطة et سبري حصار, سبتة
غناجرة, (p. ٣٦٩) طلمبيرة et طركوند, (p. ٣٦٤) شغنييرة et مرية
وسلمونة, (p. ٣٦٩) فاس et تميمين, ترمينيرة, (p. ٣٦٨) فبرة et فاراب
وادي, (p. ٣٧٨) المسندبله et مربيطر, (p. ٣٧٣) مائلطة, (p. ٣٧١)
(p. ٣٨١) والوطه et الحجاره.

In clim. 6°: روم et تركستان, (p. ٣٩٩) سابير, (p. ٤٠٣) كرمالة et كرتنة.

In clim. 7°: باطن الروم, (p. ٤١٠) باجنه, (p. ٤١٢) واطربورونه,
(p. ٤١٥).

Deinde haud pauca nomina *alio loco* atque in edit. Al-Qazw.

Wüstenfeldianâ, Al-Bākowī inseruit. Quae memorans minus cogito nomina in eodem climate alio loco posita, ut p. 413 (coll. Al-Qazw. p. ٩١) زغر, cujusmodi olim fortasse omissa ac postea margini mandata fuerint, sed nomina potius specto, quae Noster ex alio climate in aliud transtulit. Sic p. 404 عدن ex 2° (ap. Al-Qazw. II, p. ٩٧), in 1um; p. 421 هجر ex 3° (II, p. ١٨٩), in 2um; p. 424 ابله (ubi pro *Ibla* leg. 'Obolla s. *al-Obolla*) ex 4° (II, p. ١٩٠), in 3um; et sic seqq. p. 427 البصرة et بابل (II, p. ٢٠٢ et ٢٠٥), p. 428 بغداد (II, p. ٢٠٩), p. 434 الحضر (II, p. ٢٣٧), et p. 435 الحويرة (Al-Bāk. sine *Art.*, quem addit Al-Qazw. II, p. ٢٤. et L. G. in v.), p. 438 دیر حزقیل, د الغیاره, د (II, p. ٢٤٧ et seq.), et دوراق (sic leg. pro دورات, vid. II, p. ٢٤٩); p. 440 ساباط (l. l. p. ٢٥٧) et سامرا (p. ٢٥٨); p. 444 طبب (p. ٢٧٩); p. 445 et seq. عانة, عبادان, عانة (ut Al-Qazw. II, p. ٢٨٩, ubi Al-Bāk. غنم الديك); p. 454 كرخ (p. ٢٩٨), كسكر, (p. ٢٩٨) et كونا (p. ٣٠١); p. 459 المشان (p. ٣٠٨); p. 460 ممسان (p. ٣١٠) et المدائن (p. ٣٠٣), et p. 462 واسط (p. ٣٢٠), quae omnia ex 4to, ut ap. Al-Qazw. locis laudatis, ab Al-Bākowī in 5um clima transponuntur. Contra p. 467 آمد et p. 468 ارمبة ex 5°, ut ap. Al-Qazw. p. ٣٣٣. et ٣٣٢, in 4^{tum}; sed p. 472 انطماکینه (p. ١٠٠), p. 475 بامیان (p. ١٠٣), p. 483 دورق (p. ١٣٠), pro quo ibi perperam scribitur دزون, p. 490 طبرستان (p. ١٤٤), p. 491 طرسوس (p. ١٤٩), p. 492 عكة (p. ١٤٨), p. 496 ماردين (p. ١٧٢) et p. 498 ماسبدان (p. ١٧٢), ex 5to in 4^{tum}; et porro p. 498 مراغة (p. ٣٧٧) et مهاباد (p. ٣٧٩) ex 5to in 4^{tum}; deinde p. 509 باکو (p. ٣٨٩), et p. 518 شروان (p. ٤٠٣) ex 6to in 5^{tum}; ac p. 520 فرغانة (quod Al-Qazw. p. ١٥١ in 5° et p. ٤٠٥ in 6° collocat), ab Al-Bāk. in 5^{tum} transferuntur.

Causa quare Al-Bākowī in nominibus tum *omissis*, tum *trans-*

positis a recensione Al-Qazwīnī, a WÜSTENFELDIO editā, differat, exinde fortasse repetenda est, quod ille *priorem*, quam Al-Qazwīnī scripsit, editionem secutus sit, ab alterā editione, quam WÜSTENFELDIO debemus, in multis diversam, et hac multo breviorē ^a.

Hanc tamen breviorē editionem Al-Bākowī rursus in breve compendium redegit. Quatenus hac de re ex solā, quam DE-GUIGNES paravit, versione, quae sola mihi praesto est, judicare licet, de locis, de quibus Al-Qazwīnī *bis*, Al-Bakowī *semel* tantum ubique loquitur. Sic de الحيرة Al-Qazw. in 2° (II p. 124) et in 3° climate (p. 24.) disserit; Al-Bākowī vero p. 454 tantum in 3°; et quae ille l. l. p. 194 et 332 de ارمية, p. 101 et 40 de ثرغانة, p. 348 et 40 de فاراب observavit, Al-Bākowī p. 468, 520 et 537 et seq. in unum locum conjunxit.

In his tamen copulandis, *Auctorum nomina*, quorum auctoritate Al-Qazw. sua dicta refert, et omnia quae affert *carmina*, Al-Bākowī omittit; de العجائب et *loci descriptione* breviter exponit; *proventus* vero, *animalia*, *metalla*, alia hujusmodi, numquam transit. Minus tamen curat vulgo *traditiones de viris sanctis*, et *uberiorem de viris doctis* disputationem. Praeterea non mirum est, textum Al-Qazwīnī et Al-Bākowī saepe paululum differre, ac multa in modo dictis quoque haud raro transponi, quin etiam vitia sexcenties commissa esse, quae tamen utrum Al-Bakowio, ejusve Librariis, an Gallico Interpreti ^b tribuenda sint, dubium est.

a) De his recensionibus vid. WÜSTENF. in praef.* ad Vol. II, p. VIII.

b) Vitia huic tribuenda transeo, quae etiam si nunc vixisset, ipse emendasset; v. c. si ignorat, quid significet فُهَنْدَز, aut si (ut p. 453, coll. Al-Qazw. II, p. 194 l. 2 a f.) verba صاحب الكرامات و له اشعار بالعجمية reddit, *auteur d'un ouvrage et d'un poeme persan de ceux, qu'on appelle karamat*; cet.

In numeris haec vitia saepissime latere, nemo non intelligit. His igitur omissis, nomina propria potius attendamus.

P. 599 pro *Scheban* et *Tartam* leg., تريم et شبنام, ut ap. Al-Qazw. II, p. ۲۳. P. 401 pro سندابل l. سندیل, et pro شجر, شجر. P. 402 pro مروان, عبد الملك بن رواق, postrema vox leg.. P. 404 pro *Aden ben Ismail*, Al-Qazw. II, p. ۶۷ exhibet, عدن. P. 405 pro كاكدم l. كاكرمه; vid. L. G. II, p. ۴۷۳ n. 2; et ibid. p. 405 pro بنكوبه, لنجويه. P. 406 pro سغطرى l. سعوطر, معدشو l. ماعدش. P. 411 pro مستقين, Al-Qazw. II, p. ۵۴ l. 6 a f., مُشَقَّق. P. 414 pro غزوان, Al-Qazw. II, p. ۶۴ l. 6 a f., عَزَّوَان; deinde ibid. pro مغروشين, Al-Qazw. II, p. ۶۸ المغروش. P. 415 pro كولم l. كوكم. P. 417 pro *le tamar assini*, Al-Qazw. II, p. ۷۱ التمر الصيكانى. P. 418 pro وامر الحجاج, وامر الحجاج. P. 422 pro *le moumnani ou mouniani*, leg. ut ap. Al-Qazw. II, p. ۶۴ l. 5 a f., الموميا; ibique pro دمندان pro دمسيدان. P. 435 pro دوير خرفيل, et de Prophetâ *Kharkil*. Leg. حزقييل (*Ezechiel*); ibique داوردان pro داور. P. 439 l. رقادة, dele رفاه, et ركندر l. ركندر. P. 444 pro anno H. 665 (quo moriebatur Solaimân ben Ahmed), l. (ut ap. Al-Qazw. II, p. ۱۴۹), 260. P. 445 in v. عين الشمس pro بئر l., ut ap. Al-Qazw. II, p. ۱۴۹, سرير. P. 446 pro *Khababa* l. جَنَابَة (ibid. II, p. ۲۸). P. 449 pro *la sagesse Khataïenne*, ut ibid. II, p. ۱۵۱ l. 15 a f., l. الحكم الخطابية, et ibid. pro *Schidir*, شبديز. P. 453 in v. ابو حنيفة, P. 454 pro *Abou Hamsa* l. (ut II, p. ۱۷۷ l. 12), ابو حنيفة.

l. 2 pro *Sophjan* l. جبیر, et pro anno 354, l. 65. Ille annus sumtus est ex iis, quae deinde de Al-Motanabbio ap. Al-Qazw. p. 199 et seq. traduntur. P. 455 pro مَجَانَّة (II, p. 102 in f.). P. 460 pro المَشَّان l. مَشَّان. P. 465 pro آبه l. اوه; ibique pro *Soulān*, *Sabalān* (Al-Qazw. II, p. 109 l. 2). P. 467 pro anno 227 l. 627, coll. ibid. II, p. 330, ubi sermo est de proelio commisso inter Kōwārezm-šahum et Tataros prope آمد. P. 468 pro التوناوند l. اسنوناوند (II, p. 110). P. 470 pro *Khar-miūn* l. خَرْمِيَّتْن (II, p. 111 l. 2 et *L. G.* in v.). P. 475 pro بردجرد l. برودجرد, et dein pro *Thimour*, طيفور (Al-Qazw. II, p. 110). P. 475 pro *Barmec fils de Khaled* (ut l. l. II, p. 111 l. 3, et in *L. G.* in v. نوبهار, l. 1, (الى) بَرْمَك ابى خالد); et dein pro *Kartar*, كَرْتَر. P. 478 pro جردبادقان (ut l. l. II, p. 111 et in *L. G.*) l. جرباذقان. P. 481 pro *Arouri*, l. (ut II, p. 112 l. 11), l. 11, et pro *Zarnac*, الزرنف, ut ibid. l. 10 a f.; *L. G.* fluvium nuncupat زَرْنَف. P. 483 pro كَزُون l. (ut II, p. 113), ابو جابر l. رحبة الشام. P. 485 in v. دورق. P. 485 in v. رودبار pro anno 722 l. 322; et pro رودراد (ut II, p. 113) رودراور. P. 487 pro رواوه (ut II, p. 114) رواه. P. 490 pro شير l. شينر, ut II, p. 115, et in *L. G.* in v.; dein pro *Sarlan*, سبلان. P. 495 pro الغور l. غور, et pro *Pherat*, *Herāt*; fluvius enim, qui per *Al-gūr* transit, vocatur نهر هراء (ibid. II, p. 116). P. 494 pro *Casr al-Gardirass*, l. قصر اللصوص (II, p. 116 l. 10, et Abū'l-fed. p. 116 in v.). P. 498 pro ماسيدان l. ماسيدان (ibid. II, p. 117 et *L. G.* in v.). P. 500 pro همذان urbs vocatur *Mesopotamiae*; l. الحبال (ibid. p. 117). P. 505 pro *Abkara* et *Abkhadh*, l. ابخاز (II, p. 118), et pro *Hira* et *Khabza*, جَنَرَة (vid. ibid. et *L. G.* in v.). P. 505 pro انس l. انس (II, p. 118).

et *L. G.* Hodie vocatur *Elcha*). P. 507 murus Babo'l-abwābi dicitur esse *trium*, l. *triginta* parasangarum (ثَلَاثِي فَرَسَج, II, p. 340). P. 508 pro بَسْتَم l. بَنْم, ut II, p. 342, et in *L. G.* in v. P. 512 pro جَنْزَة et p. 513 pro *Djiabra* vel *Djiouza*, l. جَنْزَة (II, p. 351 et *L. G.* in v.). P. 515 pro *Take*, l. ut II, p. 358 et in *L. G.* in v., تَاكْرَتَا. P. 518 pro سَبِيلَة l. شَبِيلَة, ut II, p. 343; *L. G.* الشبيلية; et paulo post دَلَف pro دَلَف. P. 525 pro كَبَلَة l. لَبَلَة, ut II, p. 357 et in *L. G.* in v. Ibid. pro كَشُونَة l. لَشَبُونَة (*Lissabon*), coll. *L. G.* P. 526 pro *Djiouin* l. خَوْق, ut II, p. 381 l. 15 et *L. G.* in v. P. 528 pro ارث et *Arnschia*, l. ارَيْشَة, ut II, p. 389: ibid. pro *Bouira* l. بَرْبِرَة (*Paris*), ut II, p. 388 l. 16. P. 529 pro بَرْذَمِيل l. بَرْذَمِيل (II, p. 389), s. بَرْذِيل (*Abu'l-fed.* p. 30), *Bourdeaux*. P. 530 pro بَاجْنَاك, العَرَاك et بَحْنَاك (II, p. 390). Ibid. pro بَغْرَاك (ibid.). P. 532 pro الكَرْلُخ l. الكَرْلُخ, s. الخَرْلُخ, ut II, p. 392. P. 534 pro كِيمَاك l. كِيمَاك; vid. *L. G.* in v. P. 535 pro *Maryactos* et *Marnous* l. (ut II, p. 397 l. 5 a f. مَار بَطْرُس et مَار بُولُس. Sermo est de ecclesiā *Petri* et *Pauli* in urbe *Romae*. P. 543 pro مَشَقَة l. مَشَقَة (*Moscou*), II, p. 410, et pro وَرْنَك (ut II, p. 419), وَرْنَك.

Alibi, similia iis quae supra (p. LXXXIV l. 1) ex p. 454 attuli, vitia exstant, ex oculorum errore orta, quo factum est, ut nonnulla ex seq. voce in praecedentem transferrentur. Sic p. 415 ea quae Al-Qazw. II, p. 99 de كَلَة tradit, ab Al-Bakowio ad v. كَلَبَا, referuntur, et p. 422 in v. اَبْيَار de *ventis vehementibus* sermo fit, de quibus Al-Qazw. (II, p. 93) loquitur in v. اَجَر. Ac

similiter p. 518 in v. شلت (sic leg. pro *Schabar*), verba تفاحها ad الفرقج (Al-Qazw. II, p. 394), Al-Bakowī perperam ad eam urbem transtulit ex seq. voce سنتره.

Quamvis igitur ex hac vitiorum serie manifestum est, tenue Al-Bakowī Compendium, sordide ab eo conscriptum, et a Librariis pejus etiam redditum, quin ab Interprete perperam lectum saepe et magis corruptum esse, nihilominus et suas hoc praestat utilitates.

1°. Enim considerentur *ea, quae* ille Al-Qazwinī dictis *addidit*.

Plerumque Al-Bakowī locorum, de quibus acturus est, *situm* accuratius designare studet, gradibus *longitudinis* et *latitudinis* notandis. Praeterea animadversiones interdum apponit majoris minorisve momenti; sic v. c. p. 420 dictis Al-Qazw. II, p. 80 et seq., voci هند, verba adduntur: *dont les rois font leur residence à Canoudje*.

P. 447 verba مدينة عظيمه, apud Al-Qazw. in initio vocis غزنة (II, p. 289) desiderantur.

In primis tamen pluribus agit de Aderbaigane, et tractibus, Mari Caspio propinquis.

Sic p. 465 in voce انرييجان, mons memoratur *Sahand* (سهند), inter Tabrizum et آمل, in montium jugo altissimo, cujus vertex aeternā quidem nive tectus, sed inferius aquis, agris cultis, et fonte aquae calidae instructus est. Al-Qazw. II, p. 189, de eo monte non loquitur, sed de eo conf. QUATREMÈRE in *Hist. des Mong.*, p. 104 et 518, et, qui recentiorum itineratorum de eo monte et jugo observationes tradit, RITTER *Erdkunde* VIII, p. 15, 616, 629, et IX, p. 764, 788, 826, 828 et seqq.

Ibid. deinde pluribus quam apud Al-Qazw. l. l. 1) sermo fit de *cursu Araxis* (الرس; vid. *Add. ad L. G. ad h. v.*); 2) de metallis in Aderbaigane obviis.

P. 476 de urbe تبریز observat nonnulla, quae apud Al-Qazw. II, p. ۴۷ non exstant.

P. 481 de حیران, urbe in Dijār Bekr, tradit, hanc urbem حیران etiam abundare. De hac urbe et de dictis p. 484, ubi agitur de loco دارمار, s. دازمان, de سلمان, et de urbe سلطانیة (p. 488), vidd. *Add. ad L. G.* De postremâ tamen urbe, conditâ quippe anno 785, Al-Qazwīnī, mortuus anno 682, loqui non poterat.

P. 499 mentio est de urbe مَرْنَد, ab Al-Qazw. omissâ, sed in *L. G.*, at breviter descriptâ. Al-Bakowī hanc nuncupat urbem antiquam, 10 para-angas ab urbe Ībriz remotam, terrae fertilitate, aquarumque copiâ et scholâ, ab Atabeko Īsmâil conditâ, olim insignem, hodie vero vastatam. Prope urbem, ut ait, mons est *Mischād*^a, altissimus, hortis, agrisque cultis et torrentibus conspicuus.

P. 509 loquitur Al-Bakowī de urbe suâ natali ab Al-Qazw. descriptâ II, p. ۳۷۹. Hunc tamen ille jam non presse sequitur, ut solet, neque in compendium redigit, sed suâ plerumque viâ incedens, ipsius dicta multis auget. Urbem, ab Abu'l-fed. p. ۳۹۱ dictam باکوی, ut Al-Qazw. et *L. G.*, vocat باکوبه; hanc vero, non ut Al-Qazw. in 6°, sed in 5° clim. ponit; vidd. *Add. in v.*

P. 519 ad oppidum, in tractu *Derbend* situm, شاپوران, pro quo Al-Qazw. II, p. ۴۳ scribit شابر, et *L. G.* شاپران, observat, quae Al-Qazw. omisit: »il y vient beaucoup de plantes, propres à la teinture, et dont on fait commerce.”

a) Mons in *L. G.* non memoratur. Videtur esse mons, quem Ruysbroek a. 1253 nominat *Massis* (vid. Ritter *Erdkunde* X, p. 362 et seq.). Nomen fortasse مشاد pronunciandum est. De مَرْنَد vid. Ritter l. l. VIII, 126; IX, 767, 782, 791, 826, 836, 907 et seqq.

P. 525 iterum de urbe Aderbaiganis est sermo, quam transiit Al-Qazw., sed *L. G.* memoravit. Noster de eâ haec habet: »نَجَّجَوَان. Longit. 81-85, latit. 53-40. Quae deinde sequuntur, ad v. نَجَّجَوَان in notis arabice edidi.

Praeter animadversiones *geographicas*, Al-Bākowī nonnulla interdum addit, quae *historiam* spectant *literariam*, et his dicta Al-Qazwīnī supplet, aut aliis etiam viris, quos melius noverat, vel quorum mors post illius obitum incidit, auget.

P. 442 v. c. tradit, in urbe Sirāz mortuum esse Qotbo'd-dīnum Mahmūd ben Masūd As-sirāziū, dictum اسْمَاعِيلُ الْعَلَمَات, in urbe Ībrīz, mense Ramaḡanis anni 716 (1319).

P. 447 in v. غَزَّة memoratur Abu 'Abdo'llah Moh. ben 'Idrīs, mortuus in Aeg. anno 240 H. (854), aetate 54 annorum ^a.

P. 468 urbs اَرْمِينَة dicitur patria fuisse Al-hosaini ben Alī Al-jazdāniār (الْيَزْدَانِيَار), mortui 553 (lege 853), et in hac urbe sepulti.

P. 474 ab urbe بَغشُور cognominatus esse dicitur ابو الحسن بن احمد بن. مَكْمَدُ النُّوَرِي. Al-Qazw. II, p. 44. omittit verba, احمد بن مَكْمَد, et pro المورى, ibi legitur النُّوَرِي; sed perperam, ut videtur. Lectionem Al-Bākowī etiam tuentur, notante WUSTENFELDIO, Codices *a* et *b* Qazwiniani, et de nomine relat. النُّوَرِي vid. Lobbo'l-lob. in v.

P. 476 in v. باخَرَز occurrit nomen ابو الحسن على الباخَرَزِي. Al-Qazw. II, p. 44 l. 9 a f. على omisit, et praeterea, quem Al-Bākowī adduxit, Saifo'd-dīn Saīd Aḡ-ḡufī, ex illâ urbe oriundi, et mortui a. 655 (1257).

P. 480 in v. جَوَسَن memoratur mors Vezīri Samsō'd-dīni

^a) De eo vid. Abū'l-mah. I, p. 43 v l. 2 a f., mortem ejus referens a. 241.

Moh. ben Moh., occisi a. 683, s. 1284, anno ergo post mortem Al-Qazwīnī. De illo vid. C. d'Onsson l. l. IV, p. 4 et seqq.

P. 487 inter eos, qui ex urbe الری oriundi sunt, affertur etiam Abū Bekr Moh. ben Zakarja Ar-rāzī, mortuus a. 311 s. 320 (923 s. 932), de quo vid. Cuvolson die *Ssabier* I, p. 201, et II, p. xiv et 373.

P. 492 Viris, in urbe طوس natis, additur celeberrimus Astronomus, Naqiro'd-dīn Moh. At-tūsī, mortuus Bagdāde a. 672 (1273).

P. 495 a pago قصران prope الری nuncupatus esse dicitur Mathematicus Jaqūb Al-qāṣrānī. Al-Qazw. II, p. ۳۹۵ vocem يعقوب omisit.

P. 514 urbs خميوق patria esse dicitur Viri, ابو الجنباب احمد, ابن عمر بن محمد الخيوقى, mortui a. 610 (1213). Hic autem perperam ibi vocatur *Abou Khebab*, adduntur vero alia ipsius nomina, quae transit Al-Qazw. II, p. ۳۵۵, تاج الدين الكردي.

P. 518 افضل الدين شروان patria etiam vocatur Poetae الفاضل الدين, الخاقاني, mortui a. 581 (1185), quem Al-Qazw. II, p. ۴۰۴ etiam omisit.

Liber Al-Bākowī denique saepe juvat ad lectiones apud Al-Qazwīnū obvias, si dubiae sunt, melius dijudicandas, si falsae, emendandas.

Ut supra in dictis de المورى (p. LXXXVIII), sic. ut observavi II, p. ۳۷. in n. 4, Al-Bakowī cum duobus Codicibus Qazwīnianis pro الفياثى, ut Al-Qazw. II, p. ۱۴ l. 10, recte legere videtur الغماثى. Ac similiter alibi textus editus Al-Qazwīnī ex Al-Bākowīo emendari potest.

Lectio توقمى v. c., II, p. ۶۳ in v. السند l. 14 a f. dubia est. H. l. sequentia leguntur: قالوا السند والهمد كانا اخوين من ولد توقمى بن بقل بن حاتم بن نوح. Pro توقمى, Al-Bākowī l. l. p. 413 habet *Yafar* i. e. يعفر. Num fortasse leg. يعفور? Fatendum tamen est istud توقمى recurrere apud Al-Qazw. II, p. ۸۵

l. 4, in v. الهند. Ibi vero Al-Bākowī (*N. et E.* II, p. 420) hoc nomen omisit. GILDEMEISTER utroque loco (*Script. Arab. de rebus Ind. Loci et Opuscula*, p. ٩٣, 6 et ٧٢, 13, coll. p. 204 et 217) scripsit يوفتر.

Al-Qazw. II, ٩٨ l. 12 legit فيصور. Recte Al-Bak., p. 414 فنصور. Vidd. *Add.* ad II, p. ٣٧٣.

De Alexandro magno praeter II, p. ١٥٥ sub finem, Al-Qazw. etiam locutus est ibid., p. ٩٩ l. 12 a f., quo loco Al-Bak. usus est l. l., p. 425. Hic Alexander vocatur *filius Philosophi Graeci*. Al-Qazw. hic vero habet ابن بنت الفيلسوف الرومي. Pro pen-ultimâ voce sine dubio leg. فيلِغُوس, quâ ratione *Philippi* nomen ab Orientalibus corrumpi solet. Sic nempe nomen scribitur in *Ann. Hamzae Ispah.*, p. ٧٩ l. 4 a f., et in traditionibus adductis a SPIEGELIO (*die Alexander-sage bei den Orientalen*. Leipz. 1851, p. 15, 33 in n., et 32). Haec lectio deinde corrupta est in فيلسُوف, quo facto *Art.* ei praefixus est. Hanc vocem DEGUIGNES in suo Cod. legisse videtur. Abu'l-fed. *Hist. ante-isl.*, p. 76 scripsit فيلبس.

Seqq. loci porro in eodem Al-Qazw. libro emendentur.

P. ١٤. in v. شمراز, collato Al-Bak. l. l. II, p. 442, ante عضد الدولة addatur.

P. ١٥٩ l. 13 a f. et deinde, pro بلهيد lege بلهيد. Sic Al-Bak., p. 449. De Balhido enim, cantore Kisrae Abarwiz, hic sermo est; et cum his confl. dicta Hamz. in *Ann.* p. ٩., ubi de hujus Regis in *cantum et muscen* amore loquitur.

P. ١٩٥ in v. كفرمندة, coll. *N. et E.* II, p. 453, pro مَكَّة leg. عَكَّة.

P. ١٧٧ l. 4 pro الدَّلس, ut l. l., p. 457, leg. الدَّس (juncus). DEGUIGNES l. 7 pronunciat *dis*, locum tamen minime intellexit, legens pro جبال السفى, جبال السفى.

P. 1va l. 12 pro سوريل lege cum Al-Bāk. (l. l. p. 458) سوريد.
 Abu'l-mah. I, p. 40, 5 habet: سَوَرِد وفيل سوند. Pater ejus ab
 Al-Bakowio vocatur *Sahlouk*, ap. Abu'l-mah. l. l. سلھوت.

P. 243 in v. خوار pro وندسابور, Al-Bāk., p. 482 et L. G.
 in v. خوار legunt وسمنان.

P. 249 pro راس العبس, ut ap. Al-Bāk., p. 485, leg. راس
 العين.

P. 287 l. 12 pro السنائی, cum Al-Bāk., p. 447, leg. السبائی,
 et vid. Lobbo'l-lob. in v.

P. 333 l. 6 a f., et 344 l. 13 pro تاجه, l. باجة. Vidd. *Add.*
 ad v. باجة et سنترين.

P. 340 l. 11 pro ماجمر, Al-Bāk., p. 511 legit مُحَيِّي الدين.
 Sermo est de Poetā البيلعاني.

P. 387 pro ابولده, Al-Bāk., p. 527 ابركند, quod DEGUIGNES
 pronunciat *Abrkenda*, non vero explicat. Lectio Al-Qazw. ser-
 vanda videtur. Intelligitur fortasse *Fulda*, urbs antiquissima,
 ante seculum nonum jam florentissima, et nomine *Fuldensis*
Coenobii, s. *Monasterii*, ac *Bonifaci* sepulcro clara (Vid. FR. H.
 TH. BISSCHOFF u. J. H. MOLLER *Wörterb. d. alten, mittleren u.*
neuen Geographie. Goth. 1829, p. 525). Sic explicantur verba
 Al-Qazwini: لا يسكنها إلا الرهبان ولا تدخلها امرأة لأنه أوصى
 شهدها بذلك واسم شهيدها باج الب. Sancti nomen est corru-
 ptum. Hoc DEGUIGNES, scribens *Tadgellabah*, legit تاج اللباه.
 Significatur fortasse Abbas Rabanus Maurus, Auctor libri de
Institut. Clericorum, ab anno 825 *Abbatis* munere ibi fungens,
 et a. 856 Archiepiscopus Moguntinus mortuus, adeo ut باج
 الرّبان, quae primaria fuerit scriptio, deinde per falsam pronun-
 ciationem in اللبان, ب, اللباه, ب, et per librariorum incuriam
 in لب ب, transierit.

P. ٤٥ l. 14 a f. بلاد ساغو, ut ap. Al-Bak., p. 557, leg. فارب. Vid. L. G. in v. بلاساغون.

Ab Al-Bākowio ad An-nābolosium pergimus, quem saepe in *Annotatione* et *Addendis* citavi. Vocatur Abdo'l-ganī Ibn Alimed ben Ibrāhīm, et florebat sec. H. 12° incunte. Erat Derwis, adscriptus ordini eorum, qui dicuntur العدوتة, et classi, cui nomen erat انتعشبتية^a. Patrem habebat doctrinae et poeseos laude clarum, Professore tum Scholae Damascenae, dictae المدرسة الصالحية, tum Scholae, appositae Templo magno 'Omajjadarum, ubi Al-qoranum interpretabatur. Patrem noster, ut ipse narrat, puer morte amiserat^b. Ipse Damasci item habitabat, ac vir erat pius, ad Mysticismum proclivis, at multis tamen coaevorum praejudiciis liber, et doctrinā plerisque superior. Ut sacram peregrinationem perageret, Sanctorumque sepulcra in Syriā simul adiret, a. 1105 (1693) iter iniit. Aliud iter a. 1100 jam in Libanum, vallem Al-Beqā et Hierosolyma suscepserat, quod duobus Libris descripsit, altero: "في رحله بعلمك والبيعاع العزير"; altero: "الحاضرة الانسية في الرحلة المقدسة". Iter, quod ego in

a) De hac classe et eo ordine vid. LANE *Sitten u. Gebrauche der heutigen Egypter*, ex vers. ZENKERI Tom. II, p. 57 et seq., et ipse An-nābolosī in *Sitz.-ber.* 1850 Oct. p. 328.

b) Vid. *Sitz.-ber.* l. l., p. 347, ubi Filius etiam de nonnullis, quae Pater scripserat, Operibus loquitur. Ibid. p. 316 et 330 tria memorantur Opuscula, quae H. K., ipsius aequalis, transiit. De *Patris*, *Matris* et *Avi* nominibus, vid. ibid. p. 320.

c) Neutrum v. KREMER sibi comparare potuit. Posterius v. HAMMER (*Sitz.-ber.* 1849 Juli, p. 95) adducit titulo: رحلة من دمشق السام الى حدس, addens, hunc Librum exstare in Bibl. Goth. Prioris Itinerarii exemplar servatur Lipsiae in Bibl. dictā *Refarua* N. 144: vid. *Z. d. d.*

meos usus converti, titulum gerit: *في رحلة الكعبة والمجاز، بلاد الشام ومصر والمجاز*، „*Prima ejus pars de Syriâ et Palaestina agit, altera de Aegypto, tertia de Arabiâ. Voce المجاز carmina spectat, quibus Liber est refertus. Ad sepulcra nempe accedens, Noster haec carmine saepe celebravit*“.

Pars tertia sine dubio majoris momenti est, quam duae priores^b. Viam ex Aegypto Al-Medinam et Mekkam, et hinc Damascus accurate indicavit, atque urbes sacras cum locis vicinis, ritibusque sacris, qui in singulis locis peraguntur, fuse descripsit. Multis ad haec exponenda fontibus usus est. Affertur 1) p. 40 *المشترك*; 2) p. 51 *Historia Mekkae*, Auctore *فُطْب الدنيس محمد بن احمد المكي* (+ 988, i. e. 1580), titulo: *روص المعتطار* (3); *كُتَابُ الْاَعْلَامُ*, *بِاَعْلَامِ بَيْتِ اللَّهِ الْكَرَامِ*,

m. G. VIII, p. 579. H. K., qui Opus Bibliographicum a. circiter 1652 absolvit, et mortuus est a. 1658, *hos et seqq. nostri An-nâbolosî Libros memorare et cognoscere non potuit. Unum tantum adduxit alius prorsus generis, N. 14106 (VI, p. 404, coll. Sitz.-ber. 1850 Oct., p. 332). Longam Scriptorum suorum seriem Auctor ipse exhibuit (ibid. p. 339 et seqq.)*.

a) Hunc Librum v. KREMER, praemissis nonnullis de *Auctore*, in *Sitz.-ber. 1850 Oct.*, p. 313-356 excerpſit, ubi de *primâ*; *ibid. Dec. p. 823-841*, ubi de *alterâ*; et *ibid. 1851 Jannerheft*, p. 100-139, ubi de *tertiâ* parte egit. Haec *tertiâ* pars separatim edita est, quâ editione usus sum in notis *textui arabico L. G.* suppositis. *Duas priores partes in Addendis citavi ex dicto Repertorio, quod postea demum ad me pervenit. De Nostro et universo hoc Itinerario breviter exposuit ZENKER in Z. d. d. m. G. VI, p. 127.*

b) Praecipua Al-qahiræ aedificia describens, maximam partem Al-maqrîzîum sequitur. Hujus tamen dictis nonnulla, quae ipse observavit, addidit.

c) Vid. de eo Dozy *Catal. Cod. OO. Bibl. L. B.* II, p. 171. Paratur jam editio textûs Arabici *Chronicorum urbis Mekkae*, a WUSTENF. impensis Societatis orientalis germanicae edendi (vid. *Z. d. d. m. G.* 1856,

Auctore ابو عبد الله محمد الحَمِيرى (+ 900, s. 1494^a; 4) *ampla vitae Prophetæ historia*, 6 voll. constans, dicta *سيرة النعماني*, 5) *تأليف الشيخ محمد الشامي*, ex quâ p. 20 et seq. locus affertur de *architecturâ* primis Islâmi temporibus; 6) Al-Māwerdī, p. 52; 7) As-samhūdī, qui *Medinae Historiam* conscripsit, passim citatur. Hujus Libri, quem a. 876 (1471) absolvit, titulus est: *بما يَحِبُّ بِكَصْرَةِ* *نِزْوَةِ الْوَقَاءِ*, *علي بن عبد الله بن المصطفى*, et plenum Scriptoris nomen: *أحمد الحسن بن السَّمُودِي*.

De aliis quam plurimis *geographis* Moslimorum Scriptis vid. HAMMERI Catalogus in *Hertha* 1825 vol. III, ubi de 233 hujus generis Libris fit sermo, tum Arabicis, tum Persicis et Turcicis, quos ordine chronologico disposuit. His ergo omissis ad alia Scripta, recentiora praesertim, indicanda per annos, quae enumeremus, singulas terras percurrentes.

Ab Arabiâ igitur incipienti, ut Al-ictakrium aliosque antiquiores, supra jam allatos, omittam, recentiores potissimum memorasse sufficiat. In his fuerunt C. NIEBUHR, BURCKHARDT, BOTTA^d, WELLSTED^e, NOEL DESVERGERS^f, RITTER^g, C. TH. JOHANN-

p. 743, et 1857, p. 165), ex quibus, dum haec typis exprimuntur, Qotbo'd-dini Liber prodit.

a) Vid. H. K. III, p. 490.

b) Ab. H. K. non memoratur.

c) Vid. DOZY l. l. II, p. 172. Ex eo Libro BURCKHARDT (*Reis. in Ar.*, p. 533 et seq.) locum de *templo Medinensi* vertit.

d) *Relation d'un Voyage dans l'Yémen, entrepris en 1837 pour le Muséum d'Histoire Naturelle de Paris*, par PAUL EMILE BOTTA. Paris 1841.

e) J. R. WELLSTED'S *Reisen in Arabien*. Deutsche Bearb. herausgeg. von Dr. E. RODIGER, Halle 1842, 2 voll.

SEN ^a, A. RUTGERS ^b, V. HAMMER ^c, WALLIN ^d, BURTON ^e, alii.

Ad res *Aegyptias* illustrandas praeter Ibn Batūtā, adii Abū'l-mahāsini, ac saepissime Al-Maqrizium, tum in Libro “كتاب المواعظ والاعتبار، بذکر الخطط والانار”، vulgo dicto “الخطط والانار”, quod primum tantum in Codd. Leydd.

f) *Arabie*, par M. NOEL DESVFRGERS, avec une carte par M. JOMARD. Paris 1847. Praeter antiquiores Graecos, Romanos et Arabes, recentiores in suos usus convertit, in his SPETZENII, FRESNELII, CRUTTENDII, SADLIERI, REINAUDI, aliorum Scripta.

g) *Die Erdkunde*, Tom. XII et XIII.

a) *Historia Jemanae*, e Codice MS. Arab., cui titulus est *بغمة في أخبار مدينة زيد* — Bonn 1828, cujus Auctor est *Wagihod-din Abdo'r-rahmān ben Ali*, notus nomine *Ibno'r-rabī Al-jamanī*, + 944 s. 1537. Sic H. K. ait II, p. 61. In Codice vero, quo utebatur JOHANNSEN, appellatur *Saifo'l-Islam Ibn Di-Jazan Al-faqih Abdo'r-rahmān Al-Arabī*; vid. JOH. L. I. p. 8, ubi de vitā ejus etiam exponitur.

b) In Indice Geographico, addito *Historiae Jemanae sub Hasano Pascha*. Lugd. Bat. 1838.

c) Vid. supra p. LVII n. a.

d) 1) *Narrative, of a Journey from Cairo to Medina and Mecca, by Suez, Arabā, Tawilā, al-Jauf, Subbē, Hāil and Nejd*, in 1845. By the late Dr. G. A. WALLIN: in *Journ. of the Roy. Geogr. Soc. of London*, vol. XXIV, 1854, p. 115-207. 2) *Narrative of a Journey from Cairo to Jeruzalem viā Mount Sinai*, ibid. vol. XXV, 1855, p. 260-290. De his vid. RODIG. in *Z. d. d. m. G.* X, p. 742.

e) *Personal Narrative of a Pilgrimage to el-Medinah and Meccah*. By RICH. F. BURTON. Lond. 1855, 3 voll. De eo vid. item RODIG. in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 338 et X, p. 742, et GOSCHE ibid. XI, p. 617. BURTON iter fecit ex urbe Janbo Al-Medinam et inde Mekkam. Tomus primus de itinere agit ad Janbo usque, secundus de urbe Al-Medinæ, tertius de Mekkā.

(372, 276, 371; vid. *Catal. Dozy* II, p. 182), deinde in ed. Bulāq. a¹. 1854, consului ^a, — tum etiam in *Coptorum Historiā*, a WÜSTENFELDIO editā, ubi de *Monasteriis* et *Ecclesiis* eorum praesertim exponitur, auctore in primis الشَّابَّشْتَنِي ^b, Praefecto Bibliothecae Al-a'ziz ben al-Moizz, mortuo a. 588 s. 590 (998 s. 999-1000).

Magnam utilitatem percepi ex Abdo'l-latīf (+ 649 s. 1231) *Libro الانباده والاعتبار فى الامور المشاهدة والحوادث المعاننة* ^c, non modo ex Arab. ed. J. WITHEI a. 1800, sed etiam, et potissimum ex Libri versione et additā annot. DE SACYI in *Libro Relation de l'Égypte* a. 1810, cui insuper inter alia egregia supplementa, *descriptio* apposita est (p. 581-704) *Aegypti topographica*, a. 1576 regnante Sultano e Dynastiā Mamlūcorum, Al-Malek Al-Asraf Sabān, composita, allata vulgo a nobis titulo *Catalogi locorum Aegypti*, quācum operae pretium est, ut conferatur alia Aegypti *descriptio*, quam nonnumquam consulimus, sub Salāh'o'd-dino conscripta, et in 22 provincias divisa, quae exstat in Cod. Gothano N. 258, in فى فوائد الدواوين ^e.

Porro usi sumus QUATREMÈREI versione gallicā *Historiae Sultanorum Mamlūcorum*, Arabice inscriptae: السلوك فى معرفة دول الملوك ^d; deinde LEPSII

a) De hac editione vid. QUATREMÈRE in *Journ. des Sav.* Juin 1856, p. 331-337, et RODIG. *Z. d. d. m. G.* X, p. 746. De Codd. Gothanis vid. MOELLERI *Catal.*, p. 70 et seqq. Partem edidit ARNOLD in *Chr. Ar.* p. 152-173, ad quas conf. p. XXIII.

b) Vid. WUSTENF. *Macrizi Gesch. d. Copten*, p. ٣٧ l. 11 et p. 89, p. ٣٨ l. 5 et p. 92, p. ٣٩ l. 3 et p. 95, p. ٤٠ l. 3 et 8 et p. 97 et seq., p. ٤٤ l. 11 et 5 a f. et p. 108, p. ٤٨ l. 3 et p. 115.

c) De eo vid. v. HAMMER in *Sitz.-Ber.* 1855 Jan.

d) Cogito *Mémoires géographiques et historiques sur l'Égypte, et sur quelques contrées voisines*, 2 voll. Paris 1811, et *Recherches sur la Langue et la Littérature de l'Égypte*. Paris 1808. Particulam de *Nili*

Epistolis, de Aegypto, Nubiâ et Meroë exponentibus ^a, et Fr. DIERICII, non tamen procul ultra Syenen ^b, atque H. BRUGSCHII, ad insulam Philarum procedentis, Itinerariis ^c.

Ubi de *Palaestinâ* sermo erat, in primis ad ROBINSONUM me converti ^d. Alios tamen non praetermisi, in his SEETZENUM ^e,

cataractis et de *Nubiâ*, quae in *Mém.* II, p. 6 et seqq. exstat, Arabice edidit ex Ibn Ijâsi excerptis, receptis in ipsius *نَشَقُ الْأَزْهَارِ*، في عجائب الاقطار, ARNOLD in *Chrest. Arab.*, p. 54-56, ejusdemque descriptionem urbium *Ain Sams*, et *Monf*, ibid., p. 56-62. De Ibn Ijâso vid. etiam CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 271.

a) *Briefe aus Aegypten, Aethiopien* cet. Berl. 1852.

b) *Reisebilder aus dem Morgenlande*. Berl. 1853, 2 voll. Anno 1848 et seq. iter fecit per Aegyptum, Arabiae peninsulam et Palaestinam. De Aegypto agit vol. I. In altero (p. 268-318) iter per provinciam Aglūnensem trans Jordanem in primis lectu est dignissima.

c) *Reiseberichten aus Aegypten*. Leipz. 1855. Iter fecit a. 1853 et 1854. Gaudemus hunc scribere sibi proposuisse geographicam Aegypti descriptionem ante Moslimorum invasionem (vid. p. 98), quā cognitā, hujus terrae notitiā, quam ex Moslimorum Scriptis accepimus, mirifice illustrabitur.

d) *Palastina u. die sudlich angranzenden Lander*, III voll. Halle 1841 et 1842, cujus 3um supplementum, nomina exhibens arabica locorum Pal. et terrarum adjacentium, quod E. SMITHO debemus (III, p. 858-954), saepissime adii. Post hoc iter, a. 1838 susceptum, alterum Rob. init a. 1852, de quo brevis exstat relatio in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 37-78, descriptio vero amplissima in *Neuere Forschungen in Palastina und in den angranzenden Landern*. Berl. 1857.

e) ULRICH JASPER SEETZEN *Reisen durch Palastina, Phonicien, die Transjordan-lander, Arabia Petraea u. Unter-Aegypten*. Herausgegeben u. commentirt von Prof. Dr. FR. KRUSE. Berl. 1854 et 1855, cujus jam prodierunt tria volumina, itineraria, quae supersunt, complectentia. Iter fecit ab a. 1802 ad 1810, quum jussu Imami Canaaze prope Taaz veneno, ut videtur, confectus, perit. Dicta ejus de Haūrāno, Gaulāno, Al-Lagā (Veterum Trachontide) et terris universe trans Jordanem, ac de

BURCKHARDTUM ^a, VAN DE VELDEUM ^b, aliorumque de eâ terrâ cique finitimis regionibus animadversiones, v. c. FLEISCHERI ^c, TUCHII ^d, H. GADOWI ^e, G. GROSSII ^f, THOMSONIS et LYNCHUSII ^g, ROSENII ^h, QUATREMÈREI ⁱ, cet.

regione Aegyptiacâ Al-Fajjûm, in primis digna sunt, quae considerentur. Pluribus de eo exposui vernaculo sermone in Repertorio, *Gids* 1857 November.

a) JOH. LUDW. BURCKHARDT'S *Reisen in Syrien, Palastina, u. d. Gegend des Berges Sinai*. Herausgegeben von Dr. WILH. GESENIUS. Weim. 1823.

b) C. W. M. VAN DE VELDE, *Reis door Syrie en Palestina in 1851 en 1852*. II voll. Utr. 1854. Loca adiit Palaestinae, a recentioribus aut raro aut nondum visitata. Itinerarium sub Auctoris auspiciis Anglice redditum est (*Narrative of a journey through Syria and Palestine in 1851 and 1852*. Edinb. and Lond. 1854. 2 voll.) Hanc versionem secutus, QUATREMÈRE de eo itinere exponere coepit in *Journ. des Sav.* 1854 Dec., p. 774 et seqq.

c) In *Z. d. d. m. G.* V, p. 46 et seqq.; VI, p. 98 et seqq., et 388 et seqq., ubi Geographia illustratur *Libani*.

d) Vid. ibid. I, p. 57 et seqq., 161 et seqq., et p. 215; III, p. 348 et seq.; IV, p. 253 et 395, et ejusdem Diss. de *Inscriptionibus Sinaiticis*, ibid. III, p. 129-215, coll. II, p. 395 et seqq., et IV, p. 122.

e) Ibid. II, p. 52-66, et III, p. 35 et seqq.

f) Ibid. III, p. 46-63.

g) De utroque conf. RODIG. ibid. III, p. 349.

h) Ibid. XI, p. 50-64 (de situ urbis *Debir*).

i) Supplementa intelligo, Libro apposita *Hist. des Sult. Maml.*, quibus Geographia mediæ Aevi et multi eorum temporum Scriptores egregie illustrantur. In his pactum a. 681 (1282) inter Templarios et Qelâunum (II, p. 177 et seq., coll. p. 221 et seqq.); pactum in primis a. 682 (1283) inter eundem et Acconenses (II, 1, p. 179 et seqq. et p. 224 et seqq.), pactumque eum inter et Margaretham, Tyri ditionis praefecturam tenentem, a. 684 (1284) compositum (II, 1, p. 172 et seqq., coll. p. 212 et seqq.). Multa loca ibi enumerantur, alibi sive raro, sive non-

Syriae Geographiam a multis Moslimorum Scriptoribus illustratam esse, non mirandum, si res cogitemus. tum alibi, tum Damasci et Halebi gestas, et ab iis descriptas. His Scriptoribus usus est FREYTAGIUS, et ante in Annot. ad *Select. ex Hist. Halebi*, et nuper in *Hist. Hamdandarum*, Repertorio Z. d. d. m. G. Tom. X et XI insertâ.

Quaestionibus igitur, quae *Syriam* spectant, explicandis adhibui, praeter hanc *Annot.* et *Historiam*, atque eos, quos modo adduxi, si iidem de Palaestinâ agentes, de *Syriâ* simul loquebantur, 1) Excerpta ex Libro, jam supra memorato, نُشِبُ الارها, Auctore Šamso'd-dino Moh. ben Ahmed ben Ijas Alhanafio, vulgo dicto Ibn 'Ijās (+ 922 s. 1316), unde multa, quae in Lexico nostro observantur de nonnullorum *Monasteriorum nominibus, situ, ac rebus notatu dignis* confirmantur et supplentur. His excerptis praeter brevem notam de festo نوروس, in Aegypto celebrato, longior apponitur et lectu non indigna expositio de KREMERI *Palmyram* itinere.

dum huc usque alibi obvia, quare valde dolendum est, textum arabicum horum pactorum non meliorem nobis in Codd. praesto esse, quo dubiae lectiones confirmantur, et puncta literarum, saepe deficientia, certo definiuntur. Summi etiam momenti est descriptio *viarum* nonnullarum *Aegypti* et *Syriae* (II, 2 p. 91 et seq.), quâ de multorum locorum situ accuratius judicare possumus. Cum his conf. etiam particula Ibn 'Ijāsī edita ab ARNOLDRO in *Chr. Ar.*, p. 62-64, quam sequitur ejusdem descriptio *Hierosolymorum* et *Hebronis* p. 64-66.

a) Editâ sunt in *Sitz.-ber.* 1850 Juni u. Juli, II Bd. p. 72 et seqq., et separatim edita in KREMERI Diss.: *Ueber zwei ar. geogr. Werke*, quam sequitur deinde memorata scriptio: *Notizen, gesammelt auf einem Ausfluge nach Palmyra*. De Cod. Ibn 'Ijāsī Leyd. vid. Dozy *Catal.* II, p. 134, et de eo Scriptore, supra p. xcvi, مرآة الاطلاع I, p. ٨ n. 1, et H. K. VI, p. 344, qui annum mortis omisit, quem LANGLEËS ponit 911 s. 1505; vid. ZENKER *Z. d. d. m. G.* VI, p. 127.

Multo tamen majoris momenti sunt 2), quae KREMERUS de *Syriâ septentrionali* ex *Ibno's-Sihnae* (+ 890 s. 1485) *Historiâ Halebi* (برقة النواظر، فى روض المناظر) tradidit, et ex alio Libro ejusdem dicto: “الدَّر المُنْتَخَب، فى تاريخ حلب”, in quem Auctor multa transtulit ex Opere *Ibno'l-Adimi*, ejus plenum nomen est: كمال الدين ابو حفص عمر بن عبد انعرز الحلبي (+ 660 s. 1261). Opus hic conscripsit 30 fere, aut secundum alios, 10 voluminum, titulo, teste II. K. II, p. 39: بغية. “الدَّر المُنْتَخَب، فى تاريخ حلب”, quod, ut idem ait III, p. 191, titulo: الدَّر المُنْتَخَب فى ذيل بغية الطالب، فى تاريخ حلب, continuavit *Abu'l-hasan Ali ben Moh. Al-zibrini*, notus nomine *Ibn Katib An-nâciriya* (+ 843 s. 1459). In hunc Librum *Ibno's-Sihna* supplementum, s. novum opus, ad suam aetatem continuatum, scripsisse videtur ^a.

3) Memorandae sunt duae aliae KREMERI scriptiones, prior dicta: *Mittelsyrien u. Damascus*, ubi et de urbe *Damasci* fuse agit, et de *Al-gûta*, quam multis descripsit ^b. Altera est: *Damasci Topographia* ^c, quâcum jungatur 4) vivida *fori Damasceni* ta-

a) De his vid. v. KREMER in Libro *Beitrag zur Geographie des nördlichen Syriens*, primum edito in III° vol. *Repertorii: Denkschriften der philos.-hist. Classe der Kais. Akad. d. Wissensch.*, et inde separatim publicato Viennae 1852, quâ editione usus sum. De priore Libro Arabico vid. *Dozy Catal.* II, p. 176 et seq., et H. K. VI, p. 338, ac supra p. xxiii et seq.; de altero, quem transiit II. K. III, p. 211, conf. v. KREMER in *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 212 et seqq., ubi de hoc Libro ejusque argumento multis exponit, ac permulta, quae *Halebi topographiam* spectant, tradit.

b) In hoc Libro repetit p. 190 et seqq. iter *Palmyrenum*.

c) *Topographie von Damascus, mit 3 Tafeln*, in vol. V^{to} *Repertorii Denkschriften der phil.-hist. Classe d. K. Ak. d. W.*, et separatim edita. Scripta est a. 1851, ac prior fasc. Vienn. prodit a. 1854, alter 1855, 4° (vid. II, p. 23 sub fin.), cui addita est *tabula urbis*.

bula, quam WETZSTEINIO * debemus. Ut in dictâ Topographiâ locorum conditio, ita in fori descriptione hominum vita egregie depingitur.

5) In censum venit scriptio de Damasci Scholis diversis, de Cocnobiis, Hospitiis, Sacellis (سُكَّانِي), Sacellis sepulcralibus (قُبُور) ac Templis majoribus, quae memorantur ex MICHAËLIS MESCHÂKAE notitiis, a FLEISCHERO ex Arabico sermone germanice versis, in Z. d. d. m. G. VIII, p. 346 et seqq.

De Babyloniâ s. Al-irâq, de Mesopotamiâ s. Al-gezîra, de Kurdistanô et Armeniâ disserens, ex recentioribus sequentes Scriptores adii:

1) Ne dicam FRESNELII epistolas, ubi de ' ' ' et ruderi-
bus Babylonis loquitur, insertis Repertorio Journ. Asiat., A.
H. LAYARD *Niniveh und Babylon. Nebst Beschreibung seiner
Reisen* (a. 1849) *in Armenien, Kurdistan u. der Wüste*,
ubers. von Dr. J. TH. ZENKER, Leipz.

2) A. H. LAYARD *Niniveh u. seine Ueberreste*. Deutsch von
N. N. W. MEISZNER, Leipz. 1854. 2 voll., ubi ipsius iter, insti-
tutum a. 1842, describitur.

3) J. SAINT MARTIN *Mémoires sur l'Arménie*. Paris 1828.
2 voll.

In Indiae rebus explicandis, praeter Ibn Batûtâ (in Tom.
III et IV ed.^{is} Paris.), et Ibn 'Ijâsum (in ARNOLD *Chr. Ar.* p.
66-73), consului GILDEMEISTER in *Scriptorum Arabum de rebus
Indicis Loci et Opuscula*. Bonn. 1858, cujus Libri primus fas-
ciculus tantum huc usque prodiit; in primis vero REINAUDII
Scripta: 1) *Fragments Arabes et Persans inédits relatifs à l'In-
de, antérieurement au 11e siècle de l'Ère chrétienne*. Paris 1845,
quo continetur: a) caput, de regibus Indicis exponens, Operis

a) *Der Markt in Damascus*, in Z. d. d. m. G. XI, p. 475-525.

Persici *مُجَمَّلُ النَوَارِيخِ*, maximam partem sumtum ex Libro Arabico a' 417 s. 1026, Auctore Abu'l-hasano ben Moh.; b) pars carminis *Šah-nāmeḥ*, ejus Auctor Firdūsī sec.^o 10 exeunte et 11° ineunte floruit; c) fragmentum Libri *تَارِيخِ هِنْدِ*, Scriptore Al-Birūnī (Abu'r-riḥān, + 430 s. 1039), de quo etiam vid. REIN. in *Géogr. d'Aboulf.* I, p. xciv et seqq.; d) fragmentum Libri *كِتَابُ فَنُوجِ الْبِلَدَانِ*, Auctore Ahmēdo ben Jahjā Al-Belādōrī (+ 279 s. 892), de quo praeter REIN. l. l. I, p. lvi et seqq., vid. H. A. HAMAKER *Spec. Cat.*, p. 7 et seqq., et p. 239. 2) *Relation des Voyages faits par les Arabes et les Persans dans l'Inde et à la Chine dans le 9e Siècle de l'ère Chrétienne.* Paris 1845. 2 voll., quorum Tom. Ier exhibet *Introductionem et Versionem*, alter *Textum arabicum*, anno 1811 typis expressum curante LANGLÉSIO, sed a REINAUDIO editum cum emendationibus, supplementis, versione gallicā et annotatione ^a. Prior horum itinerariorum pars ad p. 81, ut ibi docetur, descripta est anno 237 s. 851 ex ore *Solaimānis*, mercatoris Baçrensis, qui Indiam et Sinensium terras saepe adierat. Titulus Codici praefixus *سلسله النوارِيخِ* falsus est. Liber videtur dictus esse *اخبار الصين والهند*, quae verba alteri parti inscribuntur, quae a p. 9. ad 14v decurrit. Hanc partem conscripsit *Abū-Zaid* ex urbe Sirāf oriundus. Illic aliorum dicta refert, et Solaimānis animadversiones supplet ac totum librum videtur edidisse. Aequalis erat Al-Masudī, qui ipsum anno 303 s. 916 Al-Baçrae vidit, et multa ex eo accepit, quae in *مروج الذهب* tradidit. Sequitur a p. 149 ad 194 brevīs descriptio urbium, imperio Nūro'd-dīni Ibn Zengi (+ 569 s. 1173) imperio subjectarum, et locorum Halebo vicinorum, ubi tamen in primis attenditur ad distantiam locorum; de paucis, ut de Haleb,

a) De hoc Libro vid. etiam REINAUD in *Géogr. d'Aboulfed.* I, p. lxxx et lxxxi et seqq.

Saizar (p. ١٥٩), Hamat (p. ١٥٥), Hemç (p. ١٥٩), Damasco (p. ١٥٨), Banjas (p. ١٩٠), Çarkad (p. ١٩١), Boçra (p. ١٩٢), Ba'albek (p. ١٩٣), Ar-rohā (p. ١٩٣), aliis, paulo plura asseruntur, quae eam ob causam alicujus sunt momenti, quia ex hoc Catalogo, vivo Nūro'd-dīno conscripto, de locorum munitorum praecipuorum conditione quodammodo judicari potest ^a.

Huic Catalogo, a LANGLÈSIO ex Codice arabico typis expresso, REGINAUDIUS duo apposuit fragmenta ex Codd. Parisinn. Al-Masūdī; prius ex Libro كتاب العجائب, II, p. ١٩٥-١٩٣, alterum ex ipsius مروج الذهب, ibid. II, p. ١٧٣-٢٠٢, ex quibus dicta in اخبار الصين والهند explicantur, et necessitudo, quae illis cum hoc Libro intercedit, illustratur.

In Prologo denique REGINAUDIUS de gravissimis disserit quaestionibus, quae Moslimorum seculo 9° p. C. N. spectant *notitiam* de orbis terrarum parte, ab Oriente Arabiae sitā, eorumque cum gentibus ibi habitantibus mercaturā (I, p. xxviii-clxxx), quod argumentum postea plenius retractavit, in Libro *Mémoire géographique, historique et scientifique sur l'Inde antérieurement au milieu du 11e siècle de l'ère chrétienne d'après les écrivains Arabes, Persans et Chinois*. Paris 1849 ^b.

Adduxi praeterea interdum Al-Othūm ex Libro Doct. TH. NOLDEKE, *uber das Kitāb Jamīnī* ex ed. separatim editā. Recepta est Diss. in Sitz.-ber. 1857 Jann. Vol. XXIII.

Nonnumquam in meos usus insuper converti Libellum, Ex-

a) Vid. *Rel. des Voy.* I, p. xxvi et seq.

b) Cum his Liber conferatur, ex quo veteris aevi geographia, tum Indiae, tum vicinarum terrarum egregie illustratur, cui titulus est: *Histoire de la vie de Hiouen-Thsang et de ses voyages dans l'Inde, depuis l'an 629 jusqu'en 645, par Hœi-li et Yen-thsong; — traduite du Chinois par STANISLAUS JULIEN*. Paris 1853, de quo conf. LASSEN in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 437 et seqq., ejus Opus *Indische Alterthums-kunde*, quod saepe adhibui, cuique notum est.

teris plerisque minus certo notum, historiae vero earum terrarum explicandae utilissimum lectuque dignissimum, H. C. MILLIES *De munten der Euge¹-chen voor den Oost. Ind. Archipel.* Amst. 1852.

Septentrionali Asiae Europaeque parti illustrandae, cui Abūlfedā antiquissimos fontes Arabicos consulere neglexit ^a, egregium mihi praestiterunt auxilium scripta C. M. FRAEHNII. Disputationem 1) intelligo, cui titulus est: *Ibn Foszlān's u. anderer Araber Berichte uber die Russen alterer Zeit.* St. Petersburg. 1823; 2) Diss.^{cs} inscriptas: *Veteres Memoriae Chasarorum*, in *Mém. de l'Acad. de St. Petersburg.* 1822 VIII, p. 577-620; 3) *de Baschkiris*, ibid., p. 621-628 ^b; 4) *Drei Munzen der Wolga-Bulgharen aus dem X. Jahrh.*, ibid. 1852, 6e Sér. Tom. I, p. 171-204, et 5) *Die altesten arab. Nachrichten uber die Wolga-Bulgharen*, ibid., p. 527-577.

In his Scriptis FRAEHNII Kazarorum, Bulgarorum, Baski-
orum, ac praesertim veterum *Russorum* historiam explicuit, ad-
hibito in primis Opere majore Jaqūtī, qui, de his populis agens,
maxime sequitur Ibn-Foṣṣlānum. Hic enim cum سَوَسْنِ الرَّسِّيّ, Kalifae Al-Moqtadirī ad Regem Bulgarorum, qui Islāmum am-
plexus erat, Legato, anno 509 (921) per Kōwārezmiām et Ka-
zarorum regionem eo profectus erat, et hocce iter, ac res,
quas vidit, memoratu dignas, Libello descripsit, cui titulus
est رسالة, nondum, cheul reperto. Hoc vero Libro, seculo etiam
10° usus est Ibn-Hauqal, adeo ut Codices Operis Jāqūtiani, ubi
Ibn-Hauqal Ibn-Foṣṣlānum presse sequitur, ex illo egregie pos-
sint restitui, et ubi sua Ibn-Hauqal addit, aut ea retulit, quae

a) Vid. FRAEHN *Ibn Foszlān*, p. xxvii in n.

b) Ad h. l. vid. REINAUD *Géogr. d'Aboul-fed.* II, p. 294 et seq.

Jāqūt omisit, Ibn Foḡlān ex eodem illustretur simul et suppleatur ^a.

De *Bokārāe* et *Samarquandae* conditione hodiernā egit ALEXANDER LEHMANN in *Reise nach Buchara und Samarkand in den Jahren 1841 und 1842* ^b. St. Petersburg. 1852.

De *Gentibus Caucasi* post C. d'OHSSON (*Des Peuples du Cau-*

^a) Vid. FRAEHN *Mém.* VIII, p. 600, not. 64; p. 601 n. 72; p. 602 n. 73; p. 603 n. 75. Prioribus iis Scriptis FRAEHNII passim usus est C. d'OHSSON in Libro: *Des Peuples du Caucase*. Paris 1828.

^b) Post mortem Scriptoris itinerarium edidit, auspiciis Academiae Petropolitanae, G. v. HELMERSEN, additā Mappā. Est Tomus XVII^{us} Reptorii: *Beiträge zur Kenntniss des Russischen Reiches u. der angrenzenden Länder Asiens*. — ALEX. LEHMANN, natus in urbe Dorpat 18 Maji 1814, primum a. 1837 comitatus est Virum ampl. von BAFR in itinere in Nowajam Semljam (Nova Zembla); deinde a. 1839 in provinciam Orenburgi abiit, ut tractus Urali exploraret, et eodem anno expeditioni interfuit a Russis in Chiwam missae, quā opportunitate usus est ad terras ab oriente Maris Caspii melius cognoscendas. A. 1841 Bokāram profectus est, cujus Princeps (Kān) Russorum Imperatorem rogaverat, ut sibi viros mitteret eruditos, qui, ut viderent, aurumne ibi etiam reperiretur, montium solique conditionem accurate pervestigarent. Iis, qui haec res peragenda committebatur, LEHMANN, Naturae, quae vocatur, explorator, socius addebatur. In terras ii tunc penetrarunt, Europaeis fere ignotas, et eo usque nondum, ut par est, descriptas. In vallem ii etiam descenderunt fertilissimam ab oriente Bokārae, quae a fluvio *Sarafschan* nomen habet, et Samarqandam pervenerunt, splendidis monumentorum a Tīmūro conditorum rudibus adhuc insignem. LEHMANN Bokāram inde redux, ad veris initium anni 1842 in hac urbe degit. Brevi vero postea in itinere, quod susceperat, ut in patriam rediret, mortuus est, annos natus 28, in urbe *Simbirsk*, studiis, et expeditionum molestiis, ac tandem nervosā febri confectus. Quae reliquerat et scripserat, Academiae Petropolitanae tradita, maximam partem dicto Libro publici juris facta sunt. In eo attendantur v. c., ne universae dicam regionis, per quam transit, descriptionem, dicta de deserto et castello مائلف, p. 86 et seqq., de Samarqandā p. 147 et seqq., cet.

case et des pays au nord de la Mer Noire et de la Mer Caspienne, dans le 10e siècle, ou voyage d'Abou'l-Cassim. Paris. 1828), DEFRÉMERY a. 1849 edidit: *Fragments de Géographes et d'Historiens Arabes et Persans inédits, relatifs aux anciens Peuples du Caucase et de la Russie méridionale* a.

De Asiā Minori, praeter Ibn Batūtā, et partem inde a DEFRÉMERYO separatim editam, et p. LXXIV allatam, contuli etiam VIVIEN DE SAINT-MARTIN, *Description Historique et Géographique de l'Asie Mineure*. II voll. 1852.

De Africā septentrionali et Hispaniā consului, praeter Libros p. LXI et seqq. memoratos,

1) Librum 'Abdo'l-Wāhidi, florentis ineunte seculo 7° Higr. sive nostro 13°, a Dozyo, L. B. a. 1847 editum titulo:

«المعجب» في تلخيص أخبار المغرب، تأليف الشيخ — محبى الدين أبى محمد عبد الواحد بن على التميمى المراكشى.

2) alium Librum, item a Dozyo editum titulo: *Histoire de l'Afrique et de l'Espagne, intitulée Al-Bayano'l-Mogrib*, par Ibn-Adhāri (de Maroc), et *F . . . de la Chronique d'Arib* (de Cordoue), 2 voll. L. B. 1848-51. Scripsit عذارى sec. 13° (vid. Introd. p. 103, et I, p. 110 l. 5 a f.), et عريب بن سعد

الفراطى sub Al-hakamo II (350-355, s. 961-976). Is Annales Tabariī in compendium redegit, et rebus in Occidente gestis, plenius accuratiusque enarrandis supplevit (vid. Introd. ibid. p. 32, 35, 39).

3) *Histoire des Berbères et des Dynasties Muselmanes de l'Afrique septentrionale* par Ibn-Khaldoun, traduite de l'Arabe par M. le Baron DE SLANE. Alger. 1852-1856, 4 voll. Textus Arabicus eodem Auctore a. 1847-1852 prodiit ibid. 2 voll. 4° titulo: كتاب تاريخ الدول الإسلامية بالمغرب وهو القسم الآخر

a) Primum recepta est haec Diss. in *J. A.* 1849.

من التاريخ الكبير المسمى كتاب العبر وديوان المبتداء والخبر،
 فى ايام العرب والعجم والبربر، لابی زيد عبد الرحمان بن محمد
 ابن محمد بن محمد ابن خلدون.

4) Vix opus est, ut loquar de aliis Dozy Operibus, *Scriptorum Arab. loci de Abbadidis* (L. B. 1846 et 1852. 2 voll.), et *Recherches sur l'Histoire politique et littéraire de l'Espagne pendant le Moyen Age* (L. B. 1849).

5) Multis sine dubio minus nota sunt duo alia subsidia, quorum prius est tenue, alterum vero eo splendidius et gratius. Illud est HAMMER Opusculum inscriptum: *Ueber die Arabische Geographie von Spanien*, insertum Repertorio, Sitz-ber. 1854 Dec. (XIV Bd. p. 563 et seqq.), ac separatim deinde editum, tum ex *Arabicis* et *Hispanicis* Scriptoribus, tum ex recentioribus Libris, CASIRI, CONDEI, DE GAYANGOS, aliorum, aptim concinnatum. Alterum est Opus geographicum, solis fappis constans, titulo: *Carte-itinéraire de l'Espagne et du Portugal, dressée par ordre de S. E. M. LE MARÉCHAL DUC DE BELLUNE, Ministre de la Guerre, sous la direction de M. LE LIEUTENANT GÉNÉRAL COMTE GUILLEMINOT, Directeur Général du Dépôt de la Guerre. Paris 1823.*

Sunt praeterea Libri haud pauci, supra nondum allati, quos in meos usus converti, qui omnes vix enumerari possint.

Loqui nolim de *Repertoriis*, quâvis fere paginâ laudatis, de A. i. c. *Journal Asiatique*; de Z. d. d. m. G. (*Zeitschr. der deutsche morgenl. Gesellsch.*); Sitz-ber. (*Sitzungs-berichte der phil.-hist. Classe der Kais. Akad. der Wissensch. in Wien*), cet.

Alia nonnulla potius afferam. In his v. c.

Lexicon Geographicum, editum a FR. H. TH. BISCHOFF et H. MÖLLER. Gothae 1829. 8°. titulo: *Vergleichendes Wörterbuch der alten, mittleren u. neuen Geographie.*

Diss. Juvenis praeclari, morte immaturâ eheu! studiis erepti,

FR. STUWE, *die Handelszüge der Araber unter den Abbassiden durch Africa, Asien u. Osteuropa*, ab Acad. Scient. Gött. a. 1850 auro ornata, quae prodiit Berol. 1836, Mappâ instructa.

Liber porro praeclarus, stupendâ eruditione, ac novis prorsus et egregiis observationibus passim obviis, insignis, quem debemus D. CHWOLSOHNIO, *die Ssabier u. der Ssabismus* (St Petersburg. 1856 II voll.), de quo vid. v. c. FLEISCHER in *Z. d. d. m. G.* 1857, p. 159 et seq., et GOSCHE ibid. XI, p. 588 et seq.

Deinde, collatis dictis Benjaminis Tudelensis, nonnumquam usus sum Libro ISR.¹⁵ JOS.¹ BENJAM.¹³ II *Cinq années de voyage en Orient* 1846-51 (Paris 1856), qui liber tamen ob falsam multorum nominum scripturam, et res minus accurate saepe traditas, caute legendus est.

Ex Libris Numismaticis nuncupasse sufficiat, praeter FRAEHN, varia hujus generis Opuscula, et nova horum *Supplementa* quae DORNEUS edidit (Petrop. 1855), tres TORNBEGII Numorum Catalogi, qui inscripti sunt:

1) *Numi Cusci regii Numophylacii Holmiensis*. Ups. 1848. 4°

2 et 3) *Symbolae ad rem numariam Muhammedanorum*. I et III. Ups. 1855 et 1856, 4°, quibus accedit

4) ejusdem *Lettre à M. FR. SORET* (Revue Archéolog. 1re Ann. Paris 1855).

Porro A. D. MORDTMANN, *Erklärung der Münzen mit Pehlvi Legendem* (in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 1-194), de quibus etiam conf. J. OLSHAUSEN (in Diss. *die Pehlewî Legendem* cet. Haug 1845), MOMMSEN (in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 511), DORN (in *Bulletin hist.-phil. de l'Acad. de St. Petersburg*. XII, N. 6), STICKEL (in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 608 et seq.), BLAU (ibid. IX, p. 836), et SPIEGEL (in *Grammat. der Huzvareschsprache* Viennae 1856, p. 168 et seqq.).

ADDENDA ET EMENDANDA.

Ad p. 1 l. 7. Legatur potius **وَدَمِيمُو**, et l. 2 a f. cum FLEISCHERO pro **وَأَنَّ** cum Cod. Vind. lege **وَأَنَّ**. Ceterum hic observetur l. 2 ab init. forma VI^a verbi **طَوَّلَ**, quae in Lexicis desideratur sensu *auxilium perpetuum* alicui *praestandi*, quo exstat etiam in loco obvio in *al-Holalo* in *Dozyi Script. Arab. loc. de Abbad.* II, p. 182, coll. ejusd. *Rech. sur l'Hist. de l'Esp.* I, p. 183 et 187. Ex lin. 13 **أَصْعَعُ**, collectivum vocis **صُعَعُ** *tractus, plaga*, Lexicis addatur, quod infra saepe recurrit, v. c.: in **وَأَخْلَاءُ**, **أَوْر**, cet.

P. 2 l. 7 pro **طَوَّلَ** cum FLEISCHERO lege **طَوَّلَ**. Pro praeced. **طَوَالِيعَ**, RODIGERUS, collatis contextu et *As-sojūti* praefatione apud Hāgi Kalīfām V, p. 624, reponendum esse censet **أَسْوَالِ**. Ex dictā tamen praefatione de hac quaestione vix judicari posse videtur. Verba enim nostri Scriptoris a **وَصَدَلِكِ** ad **تَحْفِيفَ**, ibi in compendium redacta, his paucis

وَكَذَلِكَ مَا ذَكَرَ مِنْ طَوَّلِ الْمَلْدَانِ فَاصْكَرْهُ لَا يَصِحُّ. Nec solvitur difficultas, collatis iis, quae REINAUD (*Géogr. d'Abou'lfed.* I, p. cxxxii) de Operis Jaqūtiani ratione monuit. Verba ipsius Jāqūti, quae ad quaestionem profligendam sufficerent, ignoro. Hic vero, ut Auctor noster, diserte discrimen facit inter **طَوَالِيعَ** et **أَسْوَالِ**. His ut *definitiones* intelligit *longitudinis*, ita illis *stellarum, locorum ratione habitā, positiones*, et *vim* fortasse, quam in singula loca ipsae exserere dicebantur.

In sequentibus l. 10 cum FL. lege **وَأَسْنَعَصَارَةَ**. Idem l. 16, pro **وَيُعَلِّمُ**, quod etiam tuetur Oxoniensis, lectionem praefert Cod. Vindobonensis, **وَيُحْيِي** **دَتَمَكْنِ الْقَارَى لَيْسَا مِى تَعْلَمُ جِهَانَهَا الْبَحْ**, i. e. **وَيُعَلِّمُ**. Paulo post Oxon. eandem lectionem sequitur, quam L. in n. 4. — Lin. 19

pro نَهَيْت Oxon. نَهَيْت, vitiose scriptum pro نَهَيْت, ut habet As-sojūti in Praef. laud. Lin. penult., Oxon. post انمعرته addit به.

P. ۳ lin. 1 pro واجنرت, Ox. واحترت, et l. 2 pro حَطَرَه et حَطَرَه, recte habet خَطَرَه et خَطَرَه. Sic nempe sine dubio legendum est. Hunc Codicem secutus est NICOL in *Catal. Codd. OO. Bibl. Bodlej*, p. 229, ubi partem hujus Praefationis Latine reddit. Magnam ejusdem partem Germanice edidit ex suo Codice VON KREMER in *Sitz-ber. der (Wiener) Akad. der Wissensch.* 1850 Jun. u. Jul., p. 72 et seqq. (*Ueber zwei ar. geogr. Werke*, p. 4-6). Ac de eadem disseruerunt HAMAKERUS in *Spec. Cat.* p. 67, et REINAUD, *Géogr. d'Abou'lfeda*, I, p. cxxxiii et seq.

P. ۳ l. 10. De اَنْلَارِ نَمُونِ prope اَنْعَلَا (de quo vid. infra in v.) in viā ab urbe Al-Medīnæ Damascus, vid. An-nabolsi, p. 38. Idem locus ibi etiam vocatur مَدَائِنِ صَالِح, et اَلْحِجَّازِ, ac de Prophetā صَالِح item fit sermo, de quo conf. etiam Al-Baḡawī ex ed. FLEISCHER I, p. ۲۳۲ et seq., et WEIL *Bibl. Leg.*, p. 48 et seqq. De اَنْلَارِ Jemauensi vid. JOHANN. *Hist. Jem.*, in Ind. p. 251, non diverso fortasse ab eo, quod infra p. 9 l. 2 a f. memoratur nomine اَنْلَارِ.

P. ۳ l. 11 cum Fl. l. مَصَاعِدِ De seq. اَنْلَارِ, et اَبُو الْحَسَنِ اَلْاَنْبَرِي, qui dein memoratur, conf. Ad-dahabī in كِتَابِ اَلْمُشْتَمَةِ in v. De اَبِ حَيَاة (aqua vitae), fluvio Sinensi, etiam dicto اَنْسَمَرِ, ARNOLD *Chr. Ar.*, p. 109 l. 15, et 115, 13; — de اَبِ زَرْ, mari quodam Sinensi, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 347, et *Géogr. d'Abou'lf.* I, p. ccxxi; — de اَبِ شَمَرِ (interdum corrupto in اَمَامِ, quo nomine designantur horti, siti a septentrione Derbendis), vid. *I. A.* 1851 Avril Mai, p. 451.

P. ۳ l. 2 a f. Abū'l-fed. p. ۴۳۸ monet legendum esse اَنْسَكُونِ, et sic etiam As-sojūti in Lobbo'l-lob. in v. De h. l. vid. etiam Abū'l-fed. p. ۳۶, ۶. et REIN. *Géogr. d'Abou'lf.* I, p. ccxcvi, et II, p. 43, et 77. De اَبِسْكَوْنِ conf. item Noster infra in اَنْسَكُونِ, et in v. حَمْلِ نَلَمِ, ac VUILFRS in *Lexic. Pers.-Lat.* in v, tradens sic etiam praelerea dici *Mare Caspium*; 2) locum, s. stationem, ubi fluvius Kowārezimæ اَنْدَكُونِ cum Mari Caspio jungitur; 3) insulam ejusdem Maris, nunc non amplius superstitem, in

quam Moh. Kowaremsah fugatus, se convertit. Porro memorat ex *Borh. Quat.* أَبْكَنْد, ut nomen urbis. *Mare Caspium* infra in v. اهلِم p. 1.5, et in v. بَحْرُ الْخَزَرِ (I, p. 1.8), etiam بَحْرُ آبْسُكُون vocatur, et ap. Abū'l-fed. p. ٢٣٩.

P. f l. 3, ut p. 80 l. 1 et in Al-Mošt. p. f l. ult., leg. مَسَارِف. De hoc tractu vid. infra in v., DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 53 et seq., et ARNOLD in Gloss. ad *Chr. Ar.* in v., p. 93 a, ac de tribus reliquis locis, dictis *Abil*, Al-Mošt. l. l., et p. 1. A septentrione loci آبِل الْقَمَح sita est آبِل الْبَوِي, Veterum *Abila*, de qua vid. ROBINS. *Pal.* III, p. 612 et 898; et idem de *Abilo'l-qamh* in *Neue Bibl. Forsch.*, p. 488.

P. f l. 8 (in v. اَلْب), in Al-Mošt p. 8 in v., et p. 1, et infra in v., l. سَاوَة, ut iure monet FL., tum ad terminationem *Persicam* revocans, tum ad ipsius nostri Auctoris (II, p. 4) praeceptum: بَعْدَ هَآءِ سَاوَة. Praeter Al-Mošt., de 2° loco conf. Abu'l-fed. p. ٢١٨ et seq. (ubi item سَاوَة legatur), et DEFÉRÉMY *I. A.* 1847 Févr., p. 172. Cum loco Al-Mošt. in v., conf. porro p. 1, et de eodem loco vid. etiam Al-Qazw. II, p. 188, quo loco Al-Bakowi (in *Not. et Extr.* II, p. 465) l. 4 a f. post وَسِعُونَ addit وَعَسْرَة, et pro praeced. سَمَرْكُوت, exstat سَمَرْكُوت. Porro ibid. leg. سَاوَة. De Jusof Ibn Abi'l-Haggag Alqaci, aequali Jāqūti, a quo hic nonnulla acceperat, quae Aegyptum maxime spectabant, praeter locum Al-Mošt. laud., vid. etiam ibid., p. ٣٣ l. 14, v l. 1, et ٢٧ l. 8. Idem vocatur *Ismā'il* in loco, quem l. 10 ex Cod. Vind. textui inserui; sic tamen perperam dici videtur. Ita aliquis vitiose scripserit pro وَسْف. — De monte اَنْهَو, termino Guzaratae, vid. Ibn Bat. ed. Paris. III, p. xxiii.

P. f l. 10. Inter lectionem آبِل et آتَمِل dubius haereo. Alphabeti ordo hic quaestionem non solvit. Illam exhibet Cod. Vindob. in *textu*. Hanc Leyd. in *marg.*, eamque in n. 3^a laudavi, ubi pro آتَمِل, leg. آتَمِل. Idem nempe locus intelligitur, eademque de eo ibi traduntur. Nimirum pro vitiosa lectione الْمَدْرَان, sine dubio reponendum est الْقَوْرَان. De *Kurdis*, in *camelis habendis et alendis operam ponentibus*, اَكْرَاد, et باز (البختيَّة s. البختيَّة), et alio ipsorum castello, vid. infra in v. حَرْقِيقِل, et Add. ad سَكْرَد. De variis ipsorum Tribubus loquitur Al-

†Ictakri ed. MÖLL. in textu Ar., p. 57 et 61 (MORDTM., p. 62 et 64). Gente, quae a Graecis vocatur *Βόγχαυ* s. *Βόγχαυ*, quae in locis Har-rāno vicinis habitabat, et quam CHWOLSOHN cum Indicā Tribu *Bangorum* in Libro *die Ssaber u. der Ssabisnus* I, p. 367 et seqq. dubitanter consultit, si *Kurdi* potius intelligi videntur. — De *وَلَمَّاحَة*, pago in insulā *Serendib*, vid. LEE *the Trav. of Ibn Bat.*, p. 190, et ARNOLD, hunc locum etiam exhibens in *Chr. Ar.*, p. 108 l. 5, sed scribens *أُت*.

P. ٤ l. 12. Ad verba *نَمِيتُ الْقَصَبُ* in v. *الاجام البريد* FL. observat: «certe *الْقَصَبُ*; *تَبَّتُ الْقَصَبُ*; sed recte puto, Cod. V. *نَمِيتُ الْقَصَبُ*." Pro *في* idem reponit *موضع*, quod tamen si subintelligis, non necesse est. De seq. *الاجام* loquitur Al-Bekrī in h. v., et in v. *ذو العُصْنِ*. De *البريد* *آحام* vid. infra II, p. 497 in f.

P. ٤ l. 15 in v. *الاجر*, leg. *الآجر*, deleto *Tesdido*, quod item supprimatur in *ر* vocis seq. *الآحرق*, et in *الآجر*. De locis memoratis conf. infra in voce. De *ساحل آجيين*, loco in insulā *جربنة*, vid. At-tigānī in *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 169. — *آذر آباد*, (*ignis domus*) et in pl. *آذر آبادكان*, et *آذر بادكان*, nomen est urbis *نمبردر*; conf. VULLERS l. l. I, p. 22.

P. ٤ l. 2 a f. in v. *الاجر*. As-soj. in Lobbo'l-lob.: *غربة بدعسمان*.

P. ٤ l. ult. ad v. *الازم*. In n. 7 p. ٥ l. 2, ut monet FL., leg. *المتجار*, natus Bagdāde a. H. 578 (1183), de quo conf. *Ibn Khallikanis Biograph. Diction. by DE SLANE* I, p. 11 not. 2. Ibid. n. 8, FL. pro *الانشير*, ut in Cod. L., jure restituit *الانشير*, coll. *el-Nawāwī's Bibliogr. Diction.* ed. WUSTENF. p. ٣٤ l. 13. Pro *ازمة* praeterea leg. *آزمنة*; conf. infra in v. Quid istud *العصمة* significet, difficile dictu est. Utamque formam *الازم* et *ازمة* attulit As-sojuti l. l., licet *hanc* solam probaverat 'Ibno'l-Ātir; vid. VETH in *Suppl.* p. 5 et 9. — Al-Bekrī in v.: *الآذنون موضع بدهامة*, qui locus non differt ab *أبرق دآنى*; vid. in v., et in v. *دآنى*. Noster infra scribit *دآن*.

P. o l. 2 in v. الزند cum FL. pro جمال l. حَمَال, et pro seq. تَمْد, تَمْد.

Revocat ad v. حمى, اذن, Al-Most. p. 147 l. 6, et ad Qām in v. لا اذن. In Codd. *illud* vitium in seqq. saepe obvium, et in nostrā editione emendandum est v. c., eo iudice, II, p. 8 l. 9 et 13 l. 12 (pro حمل), et sine dubio II, p. 43 l. 12. Cum us, quibus h. l. vox لا حيلة describitur, in primis conf. II, p. 43 l. 12, ubi pro نمية, cum L., suadente FL. reponendum est بمنة. De iisdem fit mentio in v. جميل, ديدان, cet.

P. o l. 4. As-sojūti l. l. scribit pro اَدْبِوَحْمَان, اَدْبِرَحْمَان; 'Ibno'l-Aṭir contra اَدْبِرْخَان vid. Lobbo'l-lob. in v. n. α, et VERN in *Suppl.*, p. 5. Vix ergo dubitandum est, quin Noster male scripserit, pro

P. o l. 8, in v. اَلرَّحْمٰن. Quomodo الرَّحْمٰن pronunciandum sit, non aliunde novi. Conjiçio الرَّحْمٰن (*Misericordia*) legendum esse.

P. ٥ l. 10, in v. اَرَامَ. Pro حَرَمَ, ut in Al-Mošt. p. ٩ l. 2, cum RODIG. l. ١٠. Idem hīc intelligitur locus, qui infra vocatur اَرَامُ ذَاتُ الْعِمَادِ (p. ٢٩), de quo vid. Sūr. LXXXIX, 6, Al-Qazw. II, p. ٩, infra in v. اَرَامُ ذَاتُ الْعِمَادِ, et CAUSSIN DE PERCEV., *Essai* I, p. 14. — Ibid. l. 10 cum FL. pro فَنَةٍ l. فَنَةٍ; vid. Al-Mošt., p. ٩ l. 2 et 3. Verbis, quibus Noster utitur, haec respondent in 'Al-Mošt.: جَمَلٌ فِي دِنَارِ الصَّيْبِ. Quos ergo Noster hīc intellexerit tractus per اَلْمَادِيَةَ, novimus coll. h. l. Al-Mošt. cum WUSTENF., *Regist. zu den geneal. Tabellen*, p. 154, ubi loca enumerat, quae ea Tribus tenebat. De ejusmodi locis vid. REIN. *Géogr. d'Abou'lfed*, II, p. 106 n. 3. Intelliguntur enim *loca campestria, inculta*, quibus opponitur اَلشَّوَادُ, *terra culta*. De hujusmodi اَلْبَادِيَةِ vid. v. c. in v. اَرَابَ, اَسَانَةُ, اَرَامُ ذَاتُ اَرَامَ vid. اَبَرُ, اَوْدُ, اَلْاَمْرَارُ, اَلْاَغْرَانُ, اَعْمَشَانُ, اَسْفُفُ. etiam Zamaksarī in v. نَهْلَى (p. ١٥٠). De duobus locis, dictis اَرَامُ, conf. Al-Mošt. in v., et p. 1, et 'Imri'l-qais in *Diw.* ed. SLAN., p. ٣٩ l. ult., coll. p. 58 et 114.

P. o l. 12 et 13, in v. الار. Haec FL. ad voces عندنسا قريباً observat:
» Ex notâ subjectâ intelligitur, haec *duo* verba *unum* esse, scil. in L. et

V. diverse scriptum; itaque alterutrum ponendum; sed Moscht. p. 4 l. 7 فُدَسْ praebebat, quod confirmatur per Kāmûsum in v. فُدَسْ." Vid. porro infra in v. فُدَسْ أمّ العبداء الايواء, فُدَسْ (II, p. 21, 7.) انفرع (sic nempe leg. pro المخصصة; vid. Al-Mošt., f. 374 l. 3 et 4), وبعان, وبعان, ونبرة, المصنف, denique vid. Al-Mošt., p. 14 l. 6 a f., et 434 l. 3, Al-Bekrī in v., et cum loco Al-Mošt. in v. conf. p. 2. De آرايش روم, cast., ex Gloss. Šahnamiāno allato a VULLERS, conf. in *Lex. Pers.-Lat.* I, p. 26.

P. 6 in f. Pro As-sojūti l. l. pronunciat آسجوتن.

P. 4 l. 3, in v. آرايش. Pagum 'Iṣbahānīs 'Ibno'l-Atir tantum memorat. Vid. VETH *Supplem.*, p. 5.

P. 4 l. 4. Abū'l-fed. p. 40. scribit آرايش, ut Noster etiam p. 43. De hoc oppido, uvarum praestantiā insigni, vid. VULLERS l. l. I, p. 30. Ibid. p. 29 item affertur آراد, urbs in prov. آرايشجوان, et p. 33, آرايش, nomen loci in viciniā urbis آرايش.

P. 4 l. 7 ad v. آسك. Vid. ad v. آسكديجان, et Al-'Iṣṭakrī in textu arab., p. 55 l. 9 (MORDTM., p. 60). — Al-Bekrī in v.: آسك موصع بيلان. De eā vid. item VULLERS l. l. I, p. 36, loquens ibidem praeterea de آسكون, s. آسكون, nomine *Maris Caspii*, ac loci, quae sic nuncupata sint nomine contracto ex آسكون; vidd. *Add.* p. 2. Pro آسكوري in n. 5 l. 5 a f., scribitur آسكوري sine *Art.* Porro ibid. pro آسك منبعا, l. 4 a f., FL. scribit آسك منبعا, aut potius, (ut addit) آسك منبعا, et l. 3 a f. pro آسك منبعا; deinde pro آسك منبعا. Cogitatur nempe مسعر بن المسهل, iter faciens anno 331 (942). Vid. de eo REINAUD, *Géogr. d'Abou'lfeda* I, p. LXXVIII. De آسكباد, s. آسكباد, loco prope urbem آسك vid. Ibn Bat. ed. Par. III, p. 205. De آسكباد, s. *Asia* latiore sensu, vid. REIN. ibid., p. CDLIII et CCLXXXVIII; de آسك, s. آسك, *Ossetis*, Abū'l-fed. p. 21 in v. آسك (REIN. *Pers.*, p. 319), QUATREM., *Hist. des Mong. de la Perse*, p. 70 et seq., et

DEFRÉMERY, *J. A.* 1851 Fevr.-Mars, p. 108. — Al-Bekrī in v. : الآسى
وَمَجَانِي. De آس, nomine pagi Persici, et urbis terrae مَجَانِي,
loquitur VULLERS l. l. I, p. 34. — P. 4 l. 13 pro بَمِينِه. دَمِينِه.

P. v l. 5. De آسَب بِالْمَوْصِل vid. in v. اَنْعَمَادِه. et اَلْهَكَارِيَه.
Prius nomen VULLERS l. l. I, p. 38 pronunciat آسَب s. آشَب. — In n. I
ad l. 4 pro عَنِ. عَنِ. Intelligitur ibi عَمَدُ الرَّحْمَانِ. أبو الفتح بن نصر بن
الاسكندري, Auctor libri اَسْمَاءُ الْبِلَادِ, + a. 560 (1164); vid. H. K.
I, p. 287. Sic eum etiam nuncupavit WUSTENF. in Ind. ad Al-Most.,
ubi Jāqūt hujus Libro diligenter etiam usus est (vid. p. v, 18 et seq.,
24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100). HAMMERUS in *Sitz.-ber.* 1849 Jul.,
p. 59 seqq., de Geographis Arabum exponens eum appellat: دَمَصْرُ بِنِ
عَمَدُ اَللّٰه بِنِ اِسْمَاعِيلِ الْفَرَسِيّ الْاِسْكَندَرِيّ, ac titulum Libri vertit: *Nomi-
mina locorum et habitationum, montium et aquarum.* De آس, وادی آس,
et مَدِينَةُ الْاَنْسَاتِ, in Hispania, vid. infra in v. آس, III p. 298 n. I,
et *Add.* ad جَايْمَانِه; de آسام, vulgo dicto *Assam*, regione inter or. et
sept. Bengalīae (بَنْدَلِه), aloes ligno celeberrimā, conf. VULLERS l. l. I,
p. 38.

P. v l. 6. De اَغْرُون vid. infra in v. اَغْرُون, ubi eadem Noster re-
petit. Hanc et aliam hujus nominis scriptionem (اَعْدُون) memorat etiam
As-sojūtī in his vocibus, de quibus monuit VETH in *Suppl.*, p. 5.

P. v l. 11, in v. اَوْرَان. As-sojūtī in v. : اَوْرَانُ مِّنْ نَّسَبِ.
Pro نَحْسَبِ l. 8, cum FL. l. نَحْسَبِ, coll. Abu'l-fed. p. 49, As-sojūtī l. l.
in v. اَوْرَانُ, et infra in v. دَخْشَب, et in v. اَوْرَان, ubi pagi nomen
sic scribitur. De آي بَلْدَان, montibus, in limitibus septentrionalibus Kowā-
rezimīae, vid. QUATREMÈRE in *N. et E.* XIII, p. 289; de آفَجَارَن كَرَا,
urbe Bulgariae, VULLERS l. l. I, p. 45; de آكْرَا, Indiae urbe ad flu-
vium Jamunam (*Agira*), ibid. p. 46; de آلَت, Zam. in carmine allato
ad v. صَسَج p. 14. l. 6.

P. v l. 13 ad v. اَلْس. Al-Bekrī in v. pronunciat آس. De h. fluvio

vid. DE SACY *Chr. ar.* III, p. 109. — Ali ben 'Isa recurrit in v. أبو الحسن علي بن عيسى بن ماهان, ubi intelligitur ماهان, de quo vid. 'Ibn Kallik. N. 181, et Abū'l-mah. I, p. 131 l. 1 et seqq. — Captivorum redemptio, quae l. 15 spectatur, incidit, ut videtur, in annum 189, regnante Ar-rašido. De eā vid. Abū'l-mah. l. 1. lin. 9. Verbo de eadem loquitur WEIL, *Gesch. d. Chal.* II, p. 160, et Albay. I, p. 80 l. 4 a f. his verbis sub anno 189: وحيتها كان العدا بين المسلمين: والروم فلم يبق في ارض الروم مسلم الا فدى. De الموت (quod sec. VUL-
LERS, *Lex.* I, p. 120 contractum est ex ألموت i. e. *nidus Aquilae*), castello inter Qazwīn et Gilan, prope طانغان, condito a. 246 (860-1), in alto et fere inaccessio monte sito, 'Ismaehorum in Persiā sede, vid. 'Al-qazw. II, p. 2. et seq. (ubi p. 2. l. 11 pro اعلمس, iudice DEFRÉ-
MERY, *J. A.* 1855 Janv. p. 44 leg. اعلمش), et QUATREMÈRE, *Hist. des Mong. de la Perse*, p. 212 et seqq., *N. et E.* II, p. 208, et DEFRÉMERY, *J. A.* 1849 Janv., p. 29, 51 et seqq.

P. v l. 4 a f. in v. آل فراس, cum FL. lege السراة pro النسراة. Sic Qām. in v. فراس, et Al-Bekrī, ubi haec: وهى جمال بالسراة بارده مى. De monte مابَد, s. مَابَد, quam posteriorem pronunciationem h. l. Al-Bekrī tenet, et infra in v. مَابَد, vid. in Libro nostro in utraq. voce. In vol. III, p. 39 in not. 1 pro مَابَد leg. مَابَد.

P. v l. 3 a f., in v. الوران. As-sojūtī l. l. in v. الآنوزانى scribendum monet الآنوزان. Aliam formam, ألوران, idem memorat in v. الالورانى; vid. etiam VETH in *Suppl.*, p. 6.

P. v n. 7. Haec nota deest in Cod. Cant. In Ox. pro دمو نته legitur دموسه, et pro وبعد وبعدها. Sensus esse videtur Abū Alium hoc nomen constanter scribere آلوسه. Intelligitur fortasse أبو عيسى بن السَّيِّد, Auctor, ut refert v. HAMMER, *Sitz-ber.* l. l., Operis cosmographici, et mortuus a. 588 (1192); aut spectatur أبو عيسى إصفهاني (+ 356 s. 966), de quo ejusque Scriptis vid. WUSTENF., *Ueber die Quellen des*

Ibn Challikan's, p. 11 et seq., sive potius, qui etiam spectetur in v. ابن السَّكَنِ ابو على سعيد بن عثمان البغداديّ، Auctor, ut H. K. IV, p. 99 et seq. tradit, corporis traditionum, dicti صَاحِبِجِ الْمُنَمَقِ، + a. 353 (964). Eundem etiam memorat Ibn Kallik. N. ٢٧١ sub un., nomine ابو عليّ الحافظ النيسابوري. De alio loquitur Az-zamakšari in Lexico Geogr. in v. خيوان (p. ٥٩, 1 et 2), nimirum de ابو علىّ النَقَسَوِيّ. Urbs, quae p. v in f. vocatur اَلْبِش، non videtur differre ab اَلْبِش، ubi conf. *Add.*

P. ٨ l. 2. Eadem, quae Noster, As-Sojūti l. l. addit, pronuncians اَلْبِش. Qam. in v. : اَلْبِش كَأَمِيرٍ بَهْرُو. Apud Nostrum post verba اَلْبِش من قري مرو aliquid excidisse videtur; fortasse وفريه tantum addendum. Cum enim conciliari nequit mentio نهر خاران، de quo vid. *Géogr. d'Edrisi par JAUBERT*, II, p. 414 et seq., ubi tamen scribitur خاران، quae forma infra in v. I, p. ٣٤٨ item occurrit. Urbs vero, de qua Idr. etiam loquitur, ibi non memorari videtur, neque etiam infra ap. Nostr. I, p. ٣٣٤ exstat.

P. ٨ l. 4 lege اَمَد، non اَمَد، quare infra II, p. 529 in Ann. l. 4, FL. jure corrigit اَمَد in اَمَد. » Recte (ut ad eum locum observat) II, p. ٤٣. l. 2, et ARNOLD, in *Chr. ar.* p. 170 l. 8. Est enim nomen urbis, in quo conveniunt التَّائِيث، العَلَمِيَّة، والاعجميَّة — Az-zamakšari in v. (p. v, 6 et 7)، اَمَد كورة.

P. ٨ l. 6. Pro على سَرِدَجْلَة، cum FL. lege على سَرِدَجْلَة. » Duo nempe priora verba (ut addit) pertinent ad مَبْنَى بِحَاجَرَة سَوْد، et artem quamdam arcanam designant, quae in lapidibus construendis adhibita sit: conf. Abu'l-fed., p. ٢٨٧ mediā. » Ab his *nigris* lapidibus Turcae eam vocarunt: قَرَا اَمَد، ut observat GOLIUS ad *Alferg.*, p. 239 et seqq., multis de hac urbe, et Tigridis fonte disserens. Vid. porro de hac urbe Ibn Hauq., Al-İçlakrî in textu Ar. et Persicâ ejus, ut male vocatur, versio-

ue, in MOLLERi Diss. de *Libro Climaturn*, p. 9, ac de Al-ictakrî dictis RITTER, *Erdk.* XI, p. 47; deinde de آمد conf. Ibn Gob., p. ۲۴۹, Al-Qazw. II, p. ۳۳۰, QUATREMÈRE, *N. et E.* XIII, p. 301, ac de Tigride, Abul-fed. p. ۵۳, et infra in v. De آمد haec Al-Bekrî: من مدائن ديار ربعة معروفة قال محمد بن سهل سميت بآمد. Vid. etiam de آمد infra in v. صاب, et QUATREM., *Hist. des Mong. de la Perse*, p. 331, ac de re Christianâ in eâ urbe, J. P. N. LAND JOA. Bisschof v. *Efesos*, p. 55 et seqq.; — de آمرة, s. potius آمرة, si bene sic scribitur, vid. Zamakšari

in v. p. ۳, 2 a f., et Al-Most. p. ۱۷۷ in v. الدخول, p. ۱۹۹ in v. رابع, cet. P. ۸ in notis l. 4. Abū Bekr Ahmed ben Moḥammed, ex urbe Hamadān oriundus, notus vulgo nomine *Ibno'l-faqih*, quo nomine in Al-Most. etiam citatur p. ۱۹, ۱۵۸ et f., ab Al-Bekrio nuncupatur الهمداني. Scripsit medio seculo 10° p. C. N. Librum كُتاب البلدان, ab H. K. omissum, quo compendium continetur Libri, كتاب المسالك في معرفة الممالك, quem H. K. V, p. 510, N. 11872 memorat titulo أبو عبد الله الحبيصاني المسالك والممالك, auctorem habentis ابو عبد الله الحبيصاني, florentem ineunte eodem 10° seculo. Vid. REINAUD, *Géogr. d'Aboulf.* I, p. LXIII et seq., et II, p. 101. — Ibid. l. 7 pro بکلا يدیه, FL. emendat يَدِيه. De Šamsod'-din Moḥammed ben Ahmed ben 'Iyas Al-Hanafî, qui Librum in not. laudatum scripsit a. H. 922 (1516), vid. H. K. VI, p. 344, REINAUD, l. l. I, p. CLXIV, VON KREMER, *Sitzber.* 1850 IV., p. 6 et seqq. (ubi excerpta nonnulla Germanice edita sunt, et Auctor a. 911 mortuus esse fertur (!), de his cf. item *Z. d. d. m. G.* VI, p. 126 et seq., et *Introd.* mea p. xcvi et xcix.

P. ۹ l. 1 lege الحمدرة. Cod. L. ۳ habet, et dein pro وراى, scribe ergo وراى. Sic etiam, sed Meddâ omissâ, As-sojûti in v., ad quem locum vid. VERT in *Suppl.*, p. 19.

P. ۹ l. 6 et 7. Cum FL. ter lege in v. امل, جيحون, et in v. آمو, pro آخر cum eo l. أَخَلَّ. Duo alia hujus fluvii (جيحون) nomina affert QUATREMÈRE, in *Hist. d. Mong. de la Perse*, p. 140 et seq., آمو et آمويه, ac de fontibus ejus egit E. GARDINER (*Notes on the sources of*

the Abi Ma, or Amoo, or Oxus, extracted from the Journal of Mr. E. GARDINER. By M. P. EDWORTH in *Journ. of the Asiat. Soc. of Bengal* 1853 N. V, p. 431-442. De montibus *Schichodscheili* ab Oriente fluvii vid. LEHMANN, *Reise nach Buchara u. Samarg.*, p. 59. — De utrâque urbe Āmol vid. Al-Most. in v., As-sojūti l. l. in v. et *Suppl.* p. 6. et GOLIUS, l. l., p. 181 et seqq. De urbe Tabaristanensi, Al-Qazw. II. p. 19., Abū'l-fed. p. ۳۹ et ۴۴, infra in v. رويان et ممتلبر, et Al-Bekrī, haec addens: بلد من بلاد طَمَرِيَّة النخ. De urbe ad Gaiḥūnum, de cujus nominibus hic allatis conf. infra in vocibus, vid. etiam in v. آمويه et بخارا et *Add.* ad utramque vocem; deinde Abū'l-fed. p. ۹۱ et ۴۳۰, ubi etiam de آمَل رم (sic pro nostro زَم ibi scribitur), et de آمَل الشط, et آمو, آمويه sermo fit; porro QUATREMER l. l. p. 141 et seq. Formis آمو et آمو, quae etiam afferuntur (vid. *Add.* ad I, p. ۹۳ l. 3), ex Al-Bekrī alia addenda, sic scribente: آموي قرية من قري حياكون, quam formam etiam adduxit VULLERS, in *Lex. Pers.* I, p. 53 b in f., aliam praeterea memorans ibid., آمون, quod nomen etiam *Oxo* tribuit. — De نهر آنه conf. in v. بطليوس, I, p. ۱۵۹ l. 13, et *Add.* ad III, p. ۱۸۴ in f.; de آواره, cast. Turkist., vid. VULL. I, p. 56 et seq., et ibid. de آقوای, (proprie *dolus*), ap. Persas cognomine Tigridis et Nili; de آورند, oppido ad Oxum, ibid., p. 92. De جزیره آوی بالمرغ, Al-Bekrī in *Africae sept. descr.*, ed. SLAN. p. ۸۹ l. 7 a f.

P. ۹ l. 5 a. f. in v. آبا. Hic leg. قَرِيبَة, quia de Tribu Judaica, prope Al-Medinam, sermo est: vid. Al-Most. in v., ubi additur دالمدممة et Qām. in v. قَرِيبَة قَبِيلَة من يَهُود حَيبَر: القَرِط. Haec nempe probe distinguatur a Tribubus قَرِيب et قَرِيط, qui erant duo fratres, filii Abdi. Vid. WÜSTENF. *Reg.*, p. 120 et 140, et FL. infra ad I, p. ۱۰۸ l. 5 a f. — Hic (l. 4 a f.) pro آليه cum FL. l. آلي, et de voce آبا vid. Al-Most. — Lobbo'l-lob. in v. الابی memorat: آَب قَرِية باليمن, quo nomine certo designatur id, quod ap. Nostr. in *textu* nuncupatur آبا.

الأبناخ موضع فى ديار بنى اسد قيل Al-Bekrī in v.: P. 1. 2 a f. De eo ibi etiam conf. in v. فليج الخ.

P. 1. l. 3. Pro بنتقارب l. بنتقارب, et deinde l. 5 pro بننة قرب l. بننة قرب الروثنة (ut in Al-Mošt., ubi p. v et seq. loca, dicta ابارى, enumerantur, ad quae conf. ibid. p. 2), cum Fl. lege, بننة قرب الروثنة; vid. Qām. in v. الروثنة. — L. 7. intelligitur Tribus معاوية جشم بن معاوية, de quā vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 190, unde (coll. etiam infra in v. نسيان) apparet, lectionem بستان, quam WUSTENF. ad Al-Mošt., p. 2 memorat, esse vitiosam. — De ابارى حقيبل vid. carmen Ar-raji in v. حقيبل in *Lexico Géogr. Az-zamakšari*, p. 44 l. 11. L. 12 pro النشر leg., ut in Al-Mošt. p. 8. l. 4, النسر. — Unum locum in Al-Mošt. memoratum p. v l. 4. a f. Noster hic omisit: ابارى بئر فسى بلاد نمسر. De ابارى in montibus الموندات, vid. in v. اودوار et الموندات, et de ابارى etiam in v. الاجاول. — Al-Bekrī memorat in v.: اباريات موضع فى شق ديار بنى اسد.

P. 1. l. 13. Al-Bekrī in v.: الاباخ موضع ذكره ابن دريد عمر وان بالبمامة وده فندل رند بنى haec ابااخ. Idem de ابااخ. المختد الخطاب — اباخسى على ورن فعاىى بهجنب عويزضات الخ. Idem in v.: ذو الاباطخ وان مذكور فى رسم حقيبل جمع ابطخ. et dein: الاباطخ بمكة معلوم الخ.

P. 1. l. 15. De اباغ vid. infra in v. حليمه. Al-Bekrī in v.: اباغ الذى ينسب اليه عين اباغ وقال الصولى ويعمال عين اباغ كما قال ابن الاعرابى وهى بطرف الشام ومما يلى الشام وقال ابو غسان عين اباغ بالشام وقال السداسى عين اباغ ببغداد والركة Vid. item v. KREMER, *Abū-Nowās*, p. 71 et seq. Deinde Al-Bekrī de

Ad زرد. De eo etiam vid. ibid. in v. على وزن فعال موضع : ابال
أببم^٢ conf. infra in v. أسام.

P. ١. l. 4 a f. pro بنخله l. بنخله. Vid. infra in v., Al-Mošt. p. fiv
l. 8, et Qām. in v. De ابلان utroque vid. Al-Mošt. in v. et p. 2, ac de
ابلان الابص infra in v. بدبد et الرمة, et de الاسود Zam. in v.
روان et براعم. Haec Al-Bekrī: p. ١٥, 9 et 10, et infra in v. براعم. HaeC Al-Bekrī:
جبل واما ابلان ابلان الابص وابلان الاسود بينهما فكلو فرسخ وواى
الرمة يبعث بينهما كما يبعث بين عدنة وبين الشربة فابلان
الابص يسمى حرد من بنى فرارة حاصنة والاسود لبنى والبة من بنى
الحرد بنى بعلمه بن دود (دودان l.) بن اسد وابل بعضهم وبشركهم
بمنشأ، انخمته. De ابلان vid. etiam infra in v. حرد فرارة الحج
ab Al-Bekrī memoratis, alibi nullam mentionem inveni, neque etiam de الهمانة,
in nostro Libro p. ١ l. 1. Si legeretur الهمانة, conferri posset هذا
الهمانة. Pro بطن من الارد، de qua Tribu vid. As-sojuti l. l. in v. الهمانة. Pro
حرد، deinde p. ١ l. 6 in Cod. Leyd. legitur حرد، quam lectionem
improbavit FL., huic ex conjecturā (coll. Lobbo'l-lob. in v. الحردحى)
substituens حردج; quod tamen, coll. Al-Bekrī loco, qui FLEISCHER
latebat, recipere non ausim. De ابلان زلو، in Al-Magrib, in ditione
Tribus نامسنا، vid. At-tigāni in *J. A.* 1853 Avril-Mai, p. 401.

P. ١ l. 2. Pro الراس leg. cum FL. الراس. De راس بن مر، vid.
WUSTENF. *Reg.* p. 442. Probe si distinguantur a راس بن مر، de qui-
bus vid. ibid. p. 447. Conf. porro *J. A.* 1849 Oct., p. 342, et di-
cenda ad I, p. ٣٧ l. 6. — Ceterum الروان in v. sine *Art.* scribitur.
Ad l. 5 de Abū-Said Abdo'l-malik Al-aḡmaī 'Ibn Qoraib, mortuo a. 214,
215, 216, vel 217, Al-Baḡrae, vid. 'Ibn Doranī كتاب الاسعافى, ed.
WUSTENF., p. ١٩٩, 'Ibn Kālik. N. ٣٨٩, *ARNOLD Chr. Ar.*, p. 40 l. 4 et

41 l. 7, et DE SACT, *Anthologie Grammaticale*, p. 138. De verbis Al-aḡmaī hīc laudatis, vid. infra in v. الرِّمَّة.

P. II l. 8. Lege cum FL. أَبَان, et collatis vocibus كَمَابِين et مَتَالِيع, pro مَتَالِيع leg. مَتَالِيع, quam lectionem etiam Cod. Leyd. exhibet. Mox pro الْعَمْرَان, l. الْعَمْرَان, ut FL. ad I, p. ٣٩٤ l. 10, observat ad verba الْعَمْرَان, quae legenda sunt الْعَمْرَان وَالْعَمْرَان. »Nam, ut Kām. docet (sic ait), الْعَمْرَان per الْمُعْلَب (quā figurā nomen alternus duarum personarum aut rerum, numero duali positum, ambabus commune fit, nomine alterius suppresso) dicitur pro أَبُو نَكْر وَعَمْر, et الْعَمْرَان pro عَمْرُو الْعَمْرَان. Habet quidem Kām. etiam dualem الْعَمْرَان pro عَمْرُو أَبُو حَابِر وَعَمْرُو بْنُ بَدْر, sed duo homines communis nominis numero duali ejus nominis comprehensi, non praebent exemplum figurae الْمُعْلَب, de quā vid. *Liber definitionum* Dschorschānīz, ed. FLUG., p. ٩٥ in v. Cum his conf. infra I, p. ٣٣٣ l. 3, فَاو l. 2, II, p. ٤٥٩ l. 4, cet." Ex II, p. ٢٧٨ l. 2 a f. intelligitur quidem (ut FL. ad II, p. ٤٥٩ l. 4 observat) in hoc paradiġmate etiam الْعَمْرَان legi posse; praeferenda tamen (ut addit) lectio الْعَمْرَان, utpote quae magis notum exemplum exhibeat. — De أَبَانان vid. infra in v. الْخَمَّة, et in eād. v. apud Zam., p. ٥٢, 9 et 10. — De أَبُو أَبَان, in marg. Cod. Leyd. laudato, vid. Al-Most. in v., et p. 2.

P. II l. 9. FL. »Pro الْاَبَائِص scribe الْاَبَائِص, quoniam اِ littera est radicalis, et l. 10 lege 1) pro بَائِص, اَبِيس (Pluralis فَاعِلٌ اَفَاعِلٌ a sing. فَاعِلٌ sine exemplo est), 2) pro بَنِيَّة, بِنْتَة; vid. Kām. in v. "هَرَشَشِي." Cum his item conf. Zam. in v., p. ٢١, 7. Nomen الْاَبَائِص etiam scribitur الْمَبَائِص; vid. ad h. v. (III, p. ٣٨ in not. 3). — De أَبَاوَر, quae et بَاوَر, sed vulgo اَبِيوَر vocatur, urbe Kōrāsānīs, vid. Abū'l-fed. p. ٤٤٥,

et As-sojūtī in Lobbo'l-lob. in v.; — de أباهود^٥, ad Nilum in Nubiā prope *Abū Simbel*, LEPSIUS, *Briefe aus Aeg.*, p. 261; de seq. voce أب^٦, conf. JOHANNES. in Ind. in v. p. 251, et supra in *Add.* p. 11 in f. — L. 11 l. أبينرة^٧, coll. WUSTENF., *Reg.*, p. 141 l. 1.

P. II l. 14. De أبندل^٨, salis fodinā celeberrimā, 10 dierum iter distans a Segelmāsa, vid. Al-Bekrī, in *Not. et Extr.* XII, p. 636 (202)^٩ in ed. vero SLAN. p. ١٧, 13, legitur ناندنمال. — Pro الباء in v. أبندث^{١٠}, leg. الماء.

P. II l. 5 a f. De أبخاز^{١١}, vid. Abū'l-fed. p. ٢٣, et de montium jugo *Al-Qabak*, s. Caucasus, idem p. ٧١, et REIN. ad h. l., p. 93 et 284, ac VULLERS, *Lex.* I, 65. Ab Abū'l-fed. vocatur قبيف^{١٢}, quod etiam gentis nomen esse dicitur, quae in parte ejus habitat. De الكرج^{١٣} et القيق^{١٤}, vid. infra in v. (II, ٢٨٥, 4) et Al-Qazw. I, p. ١٧٠, et de hac gente etiam Abū'l-fed. p. ٣٨٩ et ٢٣٠. De أبخاس مدبمد في جبل على نبت بحر الغرم^{١٥}, ab oriente Sokūmī, vid. Abū'l-fed. p. ٣٨٨; de مرسى أببكر^{١٦} (?), Ibn Gōbair ed. WRIGHT, p. ٧٢; de أبخوخ^{١٧}, regione Korāsānis, VULLERS. l. l. p. 65, porro (ibid. p. 66) memorans أبند سندر^{١٨}, ut nomen *fluvii* et *urbis*; de أبندس^{١٩} vid. كواب العمون in Spec. ANSPACHII, vitas complect. Al-walidī et Solaimānī, p. ٣٢; infra p. ٩٩ l. 11, perperam nomen scribitur أندس^{٢٠}, et sic etiam ap. Abū'l-fed. p. ٢٠. in f., coll. REIN. *Aboulf.* II, p. 282. De *Abydo*, Aegypti urbe, conf. DIETERICI *Reisebilder* I, p. 286 et seq., in primis BRUGSCH *Reisebericht. aus Aegypten* p. 106 et seq., tradens urbem in monumentis aegyptiacis vocari *Abet*. De seq. أبدة^{٢١} (*Ubeda*) vid. infra in v. شيموطنة^{٢٢}, *Géogr. d'Edrisi* II, p. 51, Abū'l-fed. p. ١٩٧ et ١٧٧ in v. جيان^{٢٣} (*Jaen*), et ad h. l. REIN. p. 238 et 252, et CHERBONNEAU *J. A.* 1856 Juin, p. 495. Ad-dahabī in المشنبة^{٢٤} scribit in v. ابذى^{٢٥}, الابذى

P. II in f. Sic Al-Bekrī in v.. قال أدوبكر احسبه موضعاً.

Post حسان ergo (p. ١٢, 2) inserendum est ^{وَالْحَسَنُ}, et pro اَبُو leg. اَبُو. De + 321 اَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ الْمَعْرُوفُ بِأَبْنِ دُرَيْدٍ ذُرِّيٌّ (933), vid. Ibn Kallik. N. ٩٤٨, HAMAK., in *Spec. Cat.* p. 35 et seqq., et WUSTENF., *Reg.* p. 313 et seq. Saepe ejus Opere etymologico et genealogico utitur Al-Bekrī (+ 437), eum nuncupans اَبُو بَكْرٍ. — In v. اَبُو بَكْرٍ اَبْنِ وِلْدَانٍ alium idem memorat. Infra de Hassane fit mentio in v. اَلْبَحْرُ اَلْجَنَّةِ. — De اَبْدَيْمَة urbe, in quam Jacobus Apostolus abierit, vid. WUSTENF., *Macrizi's Gesch. d. Copten*, p. v l. 6.

P. ١٢ l. 4 in v. اَبْرَانٍ, pro اَلْبَرْقَانِ cum FL. l. وَاَلْبَحْرُوبِ; vid. I, p. ٣٣٩ l. 8 in v. L. 7 pro وَجَمَعُ ل. وَجَمَعَ. » Nam si illud retinetur (ut FL. inquit) عَلَى اَبْرَانٍ, et عَلَى اَبْرَانٍ scribendum fuisset. Porro l. 8 pro جَرْجَانٍ lege رَحْرَحَانٍ, ut constat ex dictis Zam. in v. اَبْرَانٍ, p. ١٢ l. 5 et 6. De monte رَحْرَحَانٍ vid. infra in v. — Secundum Zam. p. ١٤, I, pro اَلْاَبْرَانِيَّاتِ l. 5, leg. اَلْاَبْرَقَانِ, et sic etiam Qam. in v., isdem verbis utens atque Zam.: اَلْاَبْرَقَانِ مَاءٌ لَبَنِيٌّ جَعْفَرٍ. — De monte اَبْرَاسِيمٍ in Kermānia, vid. VULLERS I, p. 66, memorans mox اَبْرَاسِيْرَ s. اَبْرَاسِيْرَ, ut nomen regionis. De اَلْاَبْرَحَا, Siciliae loco, Al-Idrīsī in AMARī *Bibl. Sic.* p. ٤٧, 5 (JAUBERT II, p. 93 scribit *Alaberchia*), a quo distinguatur locus in Italiae continente, ab Abu l-fed. *Ann. Musl.* II, p. 450, اَلْاَبْرَحَا, sive, ut ap. AMAR. l. l. p. ٤٩, 4 a f. اَلْاَبْرَحَا dictus.

P. ١٢ l. 9. De اَبْرٍ, loco As-sūdānis, vid. Ahmed Bābā, in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 532 et 585. — اَبْرٍ s. اَبَرٍ, *Abari*, gens, quae vulgo jungitur cum سَبِيْرَ, *Siberiae* incolis; conf. QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 413. De اَبْرَسُوْدِمَ vid. Al-Bay. ed. Dozyi, I, p. ٥٧ in f. Porro l. 9 lege اَبْرَسُوْدِمَ in unam vocem. Sic Al-Bekrī in v.: اَبْرَسُوْدِمَ مَوْتَعِ فِى اَللَّانِ

انربابجان. De Babeko, de quo saepe in hoc Libro fit sermo, vid. WEIL *Gesch. d. Chal.* II, p. 235, 237 seqq., 299 et seqq., Al-Iṣṭakrī in textu ar. MOLL., p. 88, et MORDTM. p. 96 et 167.

P. ۱۳ l. 13. De اَبْرَسَهَر, antiquo nomine urbis Nisābūr, quod VULERS l. l. I, p. 66 pronunciat » اَبْرَسَهَر (urbs nubium)«, vid. infra in v. خراسان, et TORNEBERG, *Symb. ad rem Num. ex Museo Holm.* II, p. 15, coll. I, p. LXXII, et de numo ibi cuso, *Z. d. d. m. G.* XI, p. 449 et seq. De As-sokkario, celebri Grammatico, mortuo a. H. 275, s., ut alii volunt, 270, aut 290, vid. DOZY *Catal. Codd. OO. Bibl. Acad. L. B.* II, p. 7, ubi vitam ejus inseruit ex As-sojutī *Filis Grammaticorum*.

P. ۱۳ l. 16. De seqq. locis, quae ab اَبْرَف nomen habent, vid. Al-Mošt. p. ۸۰., et p. 2 et 44. Unum, اَبْرِى النَسَاء, Noster prorsus omisit; alia memoravit in *complementis*, in voce. التَوْبَر, البَة, الابدلان, الثَوْبَر, الَعْرَاف. Duo, hic laudata, in Al-Mošt. desiderantur: اَبْرِى التَحْرَجَاء et اَبْرِى زِيَاد. De اَبْرِى العَرَّاف vid. etiam infra in v. اَلْمَاك, ubi sic leg. pro اَبْرِى العَرَّاف (conf. modo Al-Mošt. p. ۹ l. 11 et p. 2). Deinde vid. de eo Zam. in v. العَرَّاف p. ۱۱۲, 2-4. De locis dictis اَبْرِى vid. porro infra in v. اَلْأَسْوَط. De جَبَل اَبْرِى, prope Wādī Abū Dūm a meridie Nubiae, loquitur LEPSIUS in *Br. a. Aeg.* p. 232.

P. ۱۳ l. 4. f. in v. اَبْرِى زِيَاد. Pro corrupto اَلْمَعْوَى, pro quo L. اَلْمَوَى, FL. restituit اَلْمَوَى. Sic Qām. in v. اَلْأَبْرِفَان, et V. Infra in v. رَمْلَة, epitheton اَلْمَوَى omittitur. De اَبْرِى حُجَّار s. اَبْرِى قَمْن, vid. in v. حُجَّار, et فَلَنْجَة (ubi lege فَلَنْجَة), et CAUSSIN DE PERCEVAL *Essai* II, p. 296; de اَبْرِى النَمْدَن in v. رُوم.

P. ۱۳ l. penult. in v. اَبْرِى اَلْبَادَى. Verba اَلْبَادَة فَصَدَّ, FL. emendat اَلْبَادَى ضِدَّ, haec addens: » recte V. اَلْبَادَى, et L. et V. اَبْرِى اَلْبَادَى in (الاصافه) ضد. Sensus est, annexionem grammaticam

» aut eam esse, quae appellatur *الموصوف الى صفته*, ita ut
 » *الابرق الطاهر* sit pro *الابرق البادي*, i. e. *الابرق الطاهر*; aut eam,
 » quā aliquid ad aliquem, ut auctorem, dominum, possessorem refertur
 » *الابرق الذي* sit pro *الابرق البادي*, i. e. ei tribuitur, ita ut *الابرق الذي*
 » *الحاضر* *الابرق البادي* autem tum sit contrarium *الابرق البادي*,
 » i. e. » *incola deserti*." De *حاضر* sensu *oppidani*, vid. H. E. WEIJERS
Loci Ibn K'hacanis de Ibn Zeiduno, p. 45 in f., et 158 n. 264.

P. ١٢ in f. in v. *ابرق ذي جد*. Pro *زفر* FL. legit *جسرن*, quia
 L. et V. habent *جـرد*. Versus Kotajiri in Al-Mošt. exstat.

P. ١٣ l. 1. Al-Mošt. *الابرق الحزن*, sed Qām., ut Noster, *الـحزن*.
 Vid. etiam WUSTENF. ad h. l. p. 2. Ad l. 4 FL.: » accuratius *الخارجاء*;
 » conf. Kām. s. v. *الخارجاء*, et infra in v."

P. ١٣ l. 5. Accuratius scribitur *مأسل*; vid. WUSTENF. ad Al-Mošt.,
 p. 2, ubi etiam observatur, in Qām. pro *شريك*, ut in Al-Mošt., pronunciari
شركى. Recurrit *الشمرى* infra in v. *حريز* (I, ٣.٢, 1, ubi sic leg), et
 in Al-Mošt. h. l. p. ٩, 6, 7, p. ٨٥, 6 et 7 in v. *نوج*, ١٣٣, 4 et 5
 in v. *حريز*, et ١١٨, 17 et 18 in v. *روصة النخل*, quibus locis versus
 ejus etiam afferuntur. Florebat sub Omaiadis, et aequalis erat Geriri
 et Al-Ferezdaqī; vid. de eo VON HAMMER *Literat-gesch.* II, p. 336 et
 seq. — L. 7, in v. *الريضة*, spectatur proelium descriptum a CAUSSIN
 l. l. III, p. 348 et seqq. Verba *لخمول المسلمين* explicantur tum
 ex voce *الحمى*, infra I, p. ٣٢٢, tum ex loco Al-Bekrii, edito a WU-
 STENF. ad REISKII *primae lineae hist. Regnorum Ar.*, p. 211 et seq. Lo-
 cum nempe *vulgaribus Moslimorum jumentis inaccessum reddidit*, sed *sacris*
s. Deo consecratis (الابل الصدقة), tantum depascendum designavit. De
 hujusmodi camelis vid. S. KEYZER, *Handboek voor het Moh. Regt*,
 p. 76, et de locis iis ad pascendum datis, p. 203. De hujusmodi locis in

voc. **السَّحْمَى** sermo est, et in *Add.* ad v. **الْجَام** (I, p. ٨٨). — L. 13 pro **الراء** leg. **الراء**.

P. ١٣ l. 2 a f. Formula **هَاء مَخَصَّة**, recurrens infra in v. **أَرْجَاه**, **أَنْدَس**, cet., et h. l. in Al-Most., sed a DE SACYO in *Gr. Ar.* non explicata, designat, Literam ε non habere duo puncta, et ut veram *h* esse pronuntiandam, quare ab **أَبْرَهَوِي** etiam derivatur Adj. relativum **أَبْرَهَوِي**. Vox **مَخَصَّة** alibi permutatur cum **حَالَصَة**, ut in v. **وَرَّو**. De *Aberqūh* vid. Al-Most. in v. et p. 2; de priore infra in v. **أَوْذَان**, Al-Qazw. II, p. ٩٢ (ubi pro **وَرَّو** lege **وَرَّو**), et Abū'l-fed. p. ٣٣٢ (duo tantum loca priora hujus nominis memorans). De Persicā formā nominis **أَبْرَكُو** s. **أَوْرَكُو**, vid. VULLERS I, p. 6. Per **أَبُو سَعْد** intelligitur **أَبُو سَعْد** + 562 (1166), de quo vid. II. K. I, p. 456, Abū'l-mah. II, p. ٣٣٨, et saepe infra.

P. ١٤ l. 7. De **أَبْرَم**, pago prope Haleb, in ditione regionis **قَابَا**, vid. FREYT. *Hist. Hamdanid.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 180. L. 8 in v. **أَبْرَفَا** intelligitur **أَبْرَفَا** (s. **أَخْبَار**) auctore, s. 'Ismā'ilo 'Ibn Abbās Aḡ-ḡahibō + 385 (995), s. 'Ibno'l-ḡasan Moh. 'Ibn Abdi'l-malik Al-hamdanio, + 521 (1127), de quibus vid. II. K. I, p. 191, et seq., et V, p. 168.

P. ١٤ l. 9. De **أَبْرُوق** vid. Al-Qazw. II, p. ٣٣١, ubi *Art.* omittitur, et de **أَبْرُوق** (Ebro), ibid. I, p. ١٧٩ et II, p. ٣٣٩ l. 21 a f. Sic nempe scribendum, non **أَبْرُوق**. Vidd. dicenda ad II, p. ١٢٩ l. 7. De **أَبْرُوقِيَّة**, pago in Principatu Tyri medio aevo, vid. QUATREM., *II. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 7 et p. 217. — De **أَبْرِيم**, arce ad Nilum in Nubiā, Veterum *Primis*, vid. *Bar Hebr.* p. 371 l. 13, BURCKH. *Reisen in Nub.*, p. 46, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 261, DIETERICI *Reisebilder* I, p. 224. De **أَبْرِي**, *Avaris*, Joa. Ephes. ed. CURET., 398, et LAND *Joannes Bischof v. Efesos*, p. 153.

P. ١٤ l. 14. Pro *قَامِرِينَ* cum Fl. lege *قَامِرِينَ*. Sic Qām. in v. *قَامِر*, et infra in v. Philologus celeberrimus, mox laudatus, vocatur Abu Mañūr Moh. 'Ibn Ahmed Ibn Talha Al-azharī, mortuus anno 370 (980). Scripsit Librum *تَهْذِيبُ اللُّغَةِ*, Opus 16 voluminum, de quo vid. II. K. II, p. 479, N. 3783, 'Ibn Kallik. N. ٩٠٠, LANE in *Z. d. d. m. G.* III, p. 93, et WUSTENF. *Macrizi's Gesch. der Copten*, p. ٢٩ et 117. — De *أَبِيرِينَ*, pago prope Hims, vid. von KREMER *Mittel-Syrien u. Damascus*, p. 223.

P. ١٤ l. 17. Pro *مَفْسُوحَةٌ* l. *مَفْسُوحَةٌ*, et deinde cum Fl. pro *أَبِرِيْمَةُ* وَاَنْعَافٌ نَعْرَبٌ: *أَبِرِيْمَةُ* بِالْأَنْعَافِ الْمَغْرِبِ; l. e. (ut addit) appellatur etiam *أَبِرِيْمَةُ*; kāf autem (in *أَبِرِيْمَةُ*) est arabizatio. Kāmūs s. rad. *أَبِرِينَ* tantum formam *أَبِرِيْمَةُ* habet." Cum his conf. I, p. ١٥٥ in v. *بَشْمَخٌ*, ubi ergo etiam lege *بَشْمَخٌ*, p. ١٩٣ in v. *بَشْمَخٌ*, pro *بَشْمَخَةٌ*, ٢٠١ in v. *دَرَّةٌ* pro *دَرَّةٌ*, cett. Vid. etiam VERT in *Supplemento* ad Lobbo'llob, p. 6. — Al-Bekri in v.: *أَبِرِيْمَةُ* مَوْصِعٌ نَصْرَةٌ الْمُنْتَزَّرُ. Intelligi videtur *أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ السَّيَّارِيُّ الرَّاعِدِيُّ السَّامِعِيُّ* المعروف بِالْمُنْتَزَّرِ + 344 s. 345 II., de quo vid. 'Ibn Kallik. N. ٩٢٩, et Abu'l-mah. ad. a. 345, II, p. ٣٤٣, 9—12 et n. 4. — Seq. *أَبَرَارٌ* non differt a *بَرَارٍ*, de quo vid. infra in v., et VERT in *Suppl.* p. 30 in v. *الْبَرَارِيُّ*.

P. ١٤ l. 19. Pro *أَبِرِيْمَانٌ* l. *أَبِرِيْمَانٌ*, et deinde pro *وَالرَّأَى* وَاَلرَّأَى. Sic legendum esse, ordo alphabeticus suadet, et scriptio *وَالرَّأَى* (pro *وَالرَّأَى*), in Codd. obvia, qui ubi *Ra'* designant, راء s. راء scribunt. Porro idem confirmatur ex voce *بِرِيْمَانٌ* (p. ١٠٦), ubi ordo Alphabeti etiam *Za'* requirit. Non tamen accurate sic nomen pronunciat. Jure enim observat Fl. ad II, p. ٨٣ l. antepen.: »Habent Persae *أَبَر* et *بَر* eadem significatio-
» ne, non habent *أَبَر* et *بَر*. Itaque puto, ipsum Scriptorem, *بِرِيْمَانٌ* scri-
» bentem, errasse." Utramque formam VULLERS in Lexico memoravit.

P. ١٤ in f. pro بياض، ut in Cod. Leyd., leg. بياض. De أبو، vid. Abū'l-fed. p. ٣٤ et ٣٥. — Al-Bekri in v. أَبْسَر remittit ad v. أَسَس s. أَسَمَس; ibi vero affertur أَبْجَر، quod cum أَسَمَسَات (quo mons designatur hujus nominis, una cum vallibus finitimis) uno tenore jungitur. — *Absos*, quod Noster hic attulit, non differt ab *Ofsus*, de quo vid. infra. De أهل الكهف vidd. dicta infra ad أَبْزَم، et WUSENF. *Macrizi's Gesch. d. Oapt.* p. 9 et seq., et p. 26 et seqq., p. ١٢ et 37 cet. Locus Al-Qazwini de أَسَمَسَات ex المخلوقات، ibid. in n. p. 26 laud., exstat p. ٩٥ et seq.; — أَبْسَمِي، fluvius Constantinop., sec. Ibn Bat. ed. Par. II, p. 431.

P. ١٥ l. 3. De أَبْسَكُون vid. p. ٣٠ l. 17, et *Add.* p. 2, Amari I. A. 1846 Mars, p. 231. De seq. *Absūg*, Al-Qazw. II, p. ٩١. In notā primā, dele «(أَلْبَهْمَسَا)». Nimirum, ut recte observat FL., utraque scriptio cum *Elif* et *Ja'* in fine fertur. Deinde continuanda est oratio. In Nominum propriorum Aegyptiorum nempe Catalogo in DE SACY *Relat. de l'Ég.*, p. 685 et أَبْسُوج et أَبْسَلَان memorantur, atque p. 627 مَحَلَّة. Praeterea lege أَلْبَهْمَسَا. Sic nomen pronunciat DE SACY l. l. p. 620 et passim. Alibi, v. c. in Al-Most., p. ١١ l. 1 scribitur أَلْبَهْمَسَا. Nota Cod. V. orta est ex falsa lectione أَبْسَلَان pro أَبْسَلَان. De أَبْسُوم in المباحير Aegypti, vid. DE SACY l. l., p. 659.

P. ١٥ l. 8. Pro أَبْسَلَان ap. DE SACY l. l. p. 631 laudantur أَبْسَلَان et أَبْسَلَان، et ibid. affertur sequens أَبْسَلَان. — Pro أَبْسَلَان أَلْبَهْمَسَا، DE SACY l. l. p. 680 habet أَبْسَلَان أَلْبَهْمَسَا.

P. ١٥ l. 11 in v. أَبْصَع. Infra in v. desideratur vox صَبِغ، sed laudatur II, ١٤٩ in v., صَبِغ، at haec aqua ibi tribuitur دَمْعٌ، et sic etiam habet Zam. p. ٩٨, 4 et 5, et Qām. in v. صَبِغ، nostrum vero صَبِغ et صَبِغ ibi omittuntur. — Pro أَبْصَع in Cod. Leyd. Zam. p. 1. l. 1, coll. notis l. 1, male scribitur أَبْصَع، ibique p. ١٥٧ in f., coll. n. d., affertur وَأَبْصَع مَاءٌ لَمْنِي

كعب. De ابصنه vidd. *Add.* ad المنانة, ac de eo loco haec Al-Bekrī : قال البربدی — ماء لبني ملقط من طى عليه نخل وهو على عشرة اميال من فيد نحو طريق المدينة. Pro ملقط, ut in textu sec. Cod. Leyd. edidi, et ملقط, ut in Cod. Leyd. Al-Bekrī, Qām. in v. بنو ملقط حتى : لقط. Cod. Zam. l. l. p. 1. l. 1. Lege, ut monet FL., cum WUSTENF. *Reg.*, p. 193, ملقط. Alibi hanc Tribum non memoratam vidi.

P. 10 l. 16 in v. ابناح. In Vol. II, p. ٢٨٧ in n. 10 significavi, Abu-Zaidum *Al-balki*um hic spectari. Re tamen iterum perpensa, potius opinor hic designatum esse Abū-Zaidum *Al-ançar*ium, mortuum anno 215 s. 216; de quo vid. Ibn Kallik. N. ٣٩٢, et Abū'l-mah. ad a. 215, I, p. ٩٣٢ l. 3 a f. De seqq. locis, conf. infra in vocc., et de ابناح مكة s. الماحصb etiam *Add.* ad v. ابناح, infra in v. طوى (II, p. ٣١٣ l. 5), et Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 332. — De أبعد, in viā ex urbe Hamāi Halebum versus, vid. QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92.

P. ١١ l. 1. De ابغر vid. infra in v. خرعون. As-sojūti l. l. in v. tantum : ابغر ناصبته بسمرفند. — De ابكر l. 2 in v. الابر, vidd. dicta ad v. المبكره ad Zam. p. ١٣٥ n. h. — De أبى, pulchra urbe prope Širāz, loquitur VULLERS in *Lex.* I, p. 68, et de ابكة, Nubiae pago, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 260.

P. ١١ l. 4 in v. الابرمن. Pro وجه, FL., collato Al-Most. p. ٢٠٤ l. 8, reponit رخبه, quod confirmatur loco hic infra inserto p. ٢٩٥ l. 2. Ibi, ut in v. حدار, et ap. Zam. p. ١٩. n. a, حدار scribitur cum *Tasdid*. In Qām. tamen *Tasdid* omittitur, et nomen juxta formam سحاب pronun-
ciatur. Vid. item WUSTENF. ad illum locum, p. 25.

P. ١١ l. 5. Ad الابلا Al-Bekrī addit : لبني بشكر. — Situs [mox seq. urbis, *Abolostain*, quae ap. Armenos dicebatur *Ablastha*, non accurate definitur. Sita est in viā, quae Halebo Caesaraeam Cappadociae ducit.

Vid. DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 175 et seqq. De eâ urbe etiam vid. in v. اِبْسِس, *I. A.* 1849 Juin, p. 521, Al-Maqr. in QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 145. De دَهْر اِبْلَانُو in Siciliâ, vid. Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢٨, 10, 15 et seqq. (JAUBERT II, p. 94, بِلَانُو, Platani, Veterum Ilycus). De loco hujus nominis (مَحَلّ) ibid. p. ٥١, 4 et seqq. (JAUB. p. 96), s. cast. (حَصْن), Al-Omarî *Ad-dimisqî* ap. AMAR. p. ١٥٧, l. 8; idem spectatur fortasse in نَارِج صَعْلَمَة, ibid. p. ١٧٣, l. 2 et 6, ubi scribitur بِلَانُو pro بِلَانَة. Ibn'o'l-Atir ibid. p. ٢٢٨, l. 11 scribit اِبْلَانُو, et sic deinde p. ٢٣٣, 2 a f., ubi proxime praecedit mentio alius cast. اِبْلَا, pro quo alius Cod. اِبْلَا. Ibn Kald. ibid. p. ٢٧٨ ser. بِلَانُو, sine ا. De مَعْل اِبْلَانُو, etiam loco munito Sic., conf. AMARI ibid. p. ٥٥, 6 et seqq., et p. ٥٨, 1. (JAUB. p. 100 اِبْلَانُو, et p. 103 اِبْلَانُو).

P. ١٩ l. 9. Pro مشرف in v. الابلف, cum FL. l. مُشْرِف. Vid. id. in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 524, ubi de hoc castello fit sermo. De eodem vid. DE SLANE *le Diwan d'Amro'l-Kais*, p. 120, coll. p. ٢٥ l. 2 et p. 65, infra in v. تَيْمَاء et خَلِيت, Al-Qazw. II, p. ٢٨ et seq., Abū'l-fed. p. ٨٧, et REIN. in vers. II, p. 117. — Al-Bekrî in v.: وهو الابلف القَرْد الذى تصرب به المئد العَرَبُ فى الحَصَانَة والمنعَة دِيَعَال تَمَرَّ مَارِى وَعَزَّ الابلف — ورعَموا الله من بنيان سليمان. De eo proverbio vid. FREY. *Ar. prov.* I, p. 218, et II, p. 147, et de *As-Samawol Ibn Adijâ*, aequali 'Imr'il-qaisi, vivente ergo medio sec. 5° post Chr. n., Hamaš., p. ٢٩ et ٥١, Abū'l-fed p. ٨٧ in v. (REIN. p. 117), et *Hist. anteislam.*, p. 132 et seqq., WJSTENF. REISKII *prim. lin. Hist. Regn. Ar.*, p. 103 et 261, CAUSSIN DE PERCEV. *Essai* II, p. 237, 319 et 322, et DOZY *Rech. sur l'Hist. de l'Esp.* I, p. 521. De altero proverbio, quo *fides* ejus celebratur, اَوْشَى مِنَ السَّمُوْعِ, conf. FREY. l. l. II, p. 828, et VON HAMMER in *Z. d. d. m. G.* V, p. 293 et seq. — De الفَصْر اَلْاَنْف, parte arcis Qahirensis, vid. Al-Maqrizi in ARN. *Chr. Ar.*, p. 164, 7, et de palatio hujus nominis Damasci, palatio Bibarsî, von KREMER *Mittel-Syrien u. Damasc.*, p. 78, et *Topogr. v. Dam.* II, p. 32, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 2, p. 44, II, 1, p. 20.

P. 14 l. 14, in v. **الْبَلَّةُ**. Jure correxerunt REINAUD et FL. **مَضَى** in **مَضَر**, coll. I, p. 38. l. 3 et 4. De **الْبَلَّةُ** (veterum *Ἀπολόγος*) vid. infra in v. **بِشَار** **أَرْدَنْبِر**, **بِشَار**, **دَسْمَوَيْسَان**, **رُون**, Al-Bekrī in v., (de nominis *origine* nonnulla, sed falsa, memorans), Al-'Iṭlakrī in textu ar. p. 46, et MORDTM., p. 51, Zam. p. † in f., Ibn Bat. II, p. 17 (ed. Par.), Al-Qazw. I, p. 177, et II, p. 19. (omittens *Art.*), Abu'l-fed. p. 57, 58 (ubi etiam vid. de **نَهْرُ الْأَلَّة**), p. 299, 308 et seq., REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. CCLXXXII, et II, p. 72, et KÖSEGARTEN ad *Annales Tabarist.* III, p. 147. Ceterum **أَجَلَّة**, quo distinguitur a **دَجَلَّة**, hic ut saepe, vocatur **الْعُطْمَى**. Intelligitur deinde **رِيَادُ بَنِي أُمَيَّيْن**. De **أَوَّلَة** (*Avila*), Hisp. urbe, conf. *Introd.* p. LXVI.

P. 19 l. 4 a f De اُنْدَاسِي vid. Zam. p. 9 et p. 71, et Noster infra in v. بَرْنَم (ubi vidd. *Add.*), اَلْشَّعْمَعِي et مَوْنَه L. 4 a f. hic cum Fl. اَلْحَمَلِي. et dein cum WUSTENF. اَلْعَوْنَه. Nomen ذُو سَاعِدَه, quod II. p. 3 l. 12 mons esse dicitur 'Oblae, hic ut *aqua* affertur. Cum his dicta conveniunt Al-Bekrī: ذَمْرَه مِمَّهَا بَنَرٌ مَعُونَه وَذُو سَاعِدَه وَنَائِلِي مِمَّاهُ أَقْوَامٌ جَمَاعِمٌ أَوْ ذُو حِمَا حِمٍ هَكَذَا ذَلِ السَّكُونِيّ الْخ (sic) infra in v. adducitur. De ذَمْرٌ مَعُونَه vid. in v., et in *Add.* ad h. l., porro in *Add.* ad اَلْاَرْحَمِيَّه, et in v. ذَمْرٌ مَعُونَه et مَعُونَه. Deinde, ubi de اَلْمَسْكُونِيّ sermo est, intelligitur اَبُو عَمْدٍ, quem praeter Al-Bekrīum, Jaqūt saepe etiam adduxit. Ipsius nomen nonnumquam in Codd. Al-Most., appellatur اَبُو عَمْدٍ اَلْك; vid. Al-Most, p. 44. De eo sub nomine اَبُو عَمْدٍ Noster loquitur in v. اَرْل, اَرْدَك, اَرْدَك, اَلْمَسْوَك et ذَمْرٌ. Probe ergo is distinguendus est, tum ab اَبُو عَمْدٍ اَلْبُرُوعِي (quem Noster, ut ad v. اَبُو عَمْدٍ مَعْمَرٌ بِنِ اَلْمُنْتَمِيّ attingit, et alibi affert), tum etiam ab اَبُو عَمْدٍ اَلْمُنْتَمِيّ, celeberrimo item Philologo, de quo vid. Ibn Kallik. N. 461. Multos hic scripsit libros de varis terris (ibid. p. 133 l. 7 et seqq.). Secund. p. 130 in f., a. 209 Al-Bag̃rae mortuus esse dicitur. II. K. V, 73 eum vocat اَلْبَصْعِي, ac mortem ponit a. 221 (835), sed p. 133, a. 211 (826). Pau-

cis de eo loquitur 'Ibn Qot. p. ۳۹۹, et ad a. 207, Abū'l-mah. I, p. ۵۹۷, 11—13, ubi l. عبيدة, عبيدى, وبنس. Conf. de eo etiam Annaw., p. ۷۴۸.

P. ۱۹ in f. in v. أُبْلَى. Cum FL. et RODIC. pro الباء leg. الياء, et p. ۱۷ l. 1, pro يستنفع, يستنقى; conf. p. ۳۹ l. 3 et ۷۳ l. 4. — De أُبْلَى vid. Zam. in v. p. ۹, 1 et 2, et Nost. infra in v. خَرِب, ubi conf. Add. — Haec Al-Bekrī: مَوْصِعٌ يَنْسَبُ إِلَيْهِ رَجُلُهُ أُبْلَى, de quo vid. ad v. رَجُلُنَا بَعْر nota 7. Quomodo بَجَل pronunciatum sit, non constat. Zam. p. ۱۷, 1 et 2 ذُو النَّجَل in memorat; infra in voce legitur ذُنَجَل. De أُبْلَش (Veles), vid. Abū'l-fed. p. ۱۷۵ in v. مَالَعَنَة (REIN. p. 250), et de صَان وَأُبْلِيل, de qua mox sermo fit, vid. in v. صَان.

P. ۱۷ l. 4, in v. ابْنَا طَمَر. Vid. in v. بَطْن et طَمَار, ubi in nota pro طَمَر, leg. طَمَار. Ad l. 5 vid. in v. عَوَار, ubi de uno tantum est sermo.

P. ۱۷ l. 6. ابْنِيم etiam vocatur ابْنِيم, de quo vid. in voce, et Al-Bekrī in utroque nomine. Al-Imrānīum, in v. ابْنِ مَامَا laudatum, Jāqūt saepe in suos usus adhibuit. Vid. modo Al-Most. ۲۱ l. 3 a f., ۲۲۹ l. 2 a f., ۲۳۹ l. 12, ۲۴۵ l. 12, ۲۸۹ l. 1, in quibus locis nomen plenius scribitur أَبُو الْحَسَنِ الْعُمَرَانِيُّ. Perperam vocatur الْعُمَرَانِيُّ, ut scribitur nonnumquam in Codd.; vid. WUSTENF. passim in notis. Spectatur nempe in eo nomine relativo, tractus s. pagus Al-Maḡḡilae, الْعُمَرَايِيَّة, de quo vid. infra, et Lobbo'l-lob. in v. Ipsius de rebus Kowāresmicis dicta Jāqūto merito gravia videntur. Memoratur item ap. Fakro'd-dinum in DE SACY Chr. Ar. I. p. ۳۳, — De ابْنَا شَمَام vid. in v. شَمَام; de ابْنَت s. ابْنَت, REIN. Mém. sur l'Inde, p. 117; de ابْنَشَاي (Apenschai), pago Kūrdistanis, LAYARD Niniveh, p. 111; de ابْنِ أَبِيَّة, infra I, p. ۸۹, et Add. ibid.; de ابْنِ حَصْن, infra in Add. ad v. الْحَصْن; de بِلَاد

ابن الاشراف, Abu'l-fed. p. ٢٩, de بلاد ابن الحَمِيد, ibid. p. ٢٩, ٣٧٨ et seq., ubi etiam conf. de بلاد ابن قُرمَان, et de his terris, REIN. in vers. II, p. 35, de مملكة ابن الرِّفِّ, ibid., p. ١٩٩, et REIN. l. I. p. 240.

P. ١٧ l. 10 in v. اِبْنُود. Forma معاصير, coll. مَعَصَار, Lexicis addatur. De اَبْنُوب in Aeg., vid. WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.* p. ٣٨ l. 9 a f. et p. 94, p. ٥٩ l. 2 et p. 136. L. 13 iterum leg. حَبَلَى. De اُبْنَى Al-Bekrī, addens: موضع بناحية البلقاء,

P. ١٧ l. 14 et 17 pro الابوا leg. الارواء, ut in v. آرة, الكُورَة, اَرْنَد, آرة, الخشأ, cet. Vid. de hoc loco Abu'l-fed. p. ٨١ et seq. (REIN. l. I. II, p. 109), et Al-Bekrī in voce. De Āmina, Prophetæ matre, et ipsius sepulcro, in v. رابعة, WEIL *Moh.*, p. 27 et seq., CAUSSIN *Essai* I, 289, III, p. 154, coll. p. 28. — Qam. in v. وَالْأَبْوَاءُ عَ قَرَبٍ وَدَانٍ ابْنِي. De الابوا vid. infra I, p. ٤٣ l. 9, p. ١٩١ l. 4 a f., ١٩٢ l. 4, et Al-Bekrī in loco infra allato ad voc. حَدَاء, et الْحَنَسَى.

P. ١٧ l. 5 a f. Qām. ibid.: اَبَوَى كَاتَجْمَرَى وَكَسَكْرَى مَوْصَعَانِ. *Hunc* locum Noster primum, *illum* deinde memorat. Prior (Abwa), ut Auctor docet, etiam vocabatur وَجْدِيس, ubi olim hae Tribus antiquae habitasse dicuntur, quarum tamen urbem Ibn Kaldūn nuncupat الْجَوّ, quod vetus Al-Jemāmae nomen fuerit, ut tradit CAUSSIN *Essai* I. p. 28 et seq., et 89. Inde explicatur id, quod Noster in v. الْجَوّ refert: اَسْمَ لِمَا حِيَةِ الْيَمَامَةِ, quibuscum cf. Al-Most., p. ١١٤. Tribus iis deletis, nomen tamen ei loco mansit, ut videmus ex dictis in v. اَهْرِيْنَان. Cum his conf. dicta in ابواب.

P. ١٧ in f. Pro الابواص, quod Codd. exhibent, suadente Alphabeti ordine, leg. الانواص. Et sic etiam scribit Al-Bekrī: ابواص مَوْصَعٌ مَذْكُورٌ.

الأخْراس موضع بنيامنة، *et in h. voce*، *شئى رسم الاحراس* — De جبل الابواب (Pyrenaeis), *conf. Abū'l-fed.*, p. ٣٥, *et REIN.* II, p. 42; *de* اغمات *أغمات* ابواب عبد الحائك بن سبى, *iter unius diei ab* Al-Bekrī *in N. et E.* XII, p. 609 (175). *In ed. SLAN.* p. ١٢٥ recte exstat: ابواب عبد الحائك بن سبى. De الابواب, *ab altera Nubiae parte, conf. QUATREM.* II. d. *Sult. Maml.* I, 2, p. 107, II, 1, p. 107.

P. ١٨ l. 5 *in v.* ابوان. Pro البهنسى *cum FL. leg.* (*et sic passim saepe in* Al-Mošt.), البهنسى; *vid. v. c. Abū'l-fed.* p. ١١١ l. 12. De tribus locis, dictis Abwān, *vid. etiam* Al-Mošt. *in v. et p. 2*, *et Abū'l-fed.* p. ١٠٤, *et ad h. l. REIN.* l. l. II, p. 141. Notam, *margini Cod. Leyd.* appositam, *ad vocem* ابى *referendam esse, jure monet FL.* » Confirmat enim (*inquit*) nota formam بيمى *solam esse usitatam ex auctoritate Naschwāni Himjari-tae, Auctoris Libri العلوم شمس*; *vide Hāgi Chalfam ed. FLUG.*, nr. 7651. Est igitur pro نشوان *scribendum* ابوان, *et pro* نذكر, *يذكر* Ut tradit H. K. l. l. IV, p. 74, 573 (1177) + نشوان بن سعد الحميرى.

Locorum nominibus, quae ab ابو incipiunt, *seqq. adde*:

ابو بيس موضع, *ut refert Zam. in v. p. ٤ l. ult.*

ابو تبيج (Abū'l-fed. p. ١١٤, *et* Ibn-Gob., p. ٥٧).

ابو جمبل, mons Al-Magr. (Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 559 [125], *ed. SLAN.* p. ١٠٩, 15).

ابو خراس, *in Sennāre, ubi fluvius Raḥad in Nilum fluit* (LEPS. *Br. a. Aeg.* p. 143, 167).

ابو خرون, Wādī in deserto جلف, *a meridie Nubiae* (*ibid.*, p. 230).

ابو الحسنى, mons prope المرمّة (Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 544 *et* 448 n. l. [110 *et* 114], *ed. SLAN.* p. ٩, 11).

ابو خشبن, Nubiae pagus, *in provinciā Berber* (LEPS. l. l. p. 139).

ابو حَمَاد, Nubiae oppidum (LEPS. *ibid.*, p. 134 *et* *seqq.*).

أَبُو حُمَاد (Abu Hommed), Wādī in deserto جَيْلَف (LEPS. *ibid.*, p. 228).

أَبُو حَنْس, praedium Al-Moqaugasi prope Alexandriam (ARNOLD *Chr. Ar.*, p. 141, 2 et not. 116).

أَبُو الْخُبَيْر, prope الْعُصَار (At-tigānī *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 118).

أَبُو خَعْمَاجَة, mons prope تُونَس (Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 493 [p. 59], ed. SLAN. p. ٤., 5).

أَبُو دُوم, Wādī in deserto خَيْلَف (LEPS. l. l. p. 227 et seqq.).

أَبُو دُوك, via montana, in eodem tractu (*ibid.* p. 60).

أَبُو رَاسَمَن, i. e. رَاسَمَن V. T. (ROSEN *Z. d. d. M. G.* XI, p. 52).

أَبُو رَمَان, mons a mer. Hebronis occid. versus (*ibid.*, p. 56).

أَبُو رُوف, puteus in viā ex Aeg. in Pal. (VAN SENDEN *Het heilige land* I, p. 72).

أَبُو زَلْمَة, promontorium in Mari Rubro, prope جَبَل حَمُور (LEPS. *ibid.*, p. 324, 338, 340, 342 et seqq.).

دِرْزُفُول, fluvius urbis نَهْر أَبِي زَيْ (Ann. ad Ibn Bat. ed. Par. II, p. 453).

أَبُو زِيَاد, rivulus trans Jordanem in Batanaea, in Jordanem se effundens, (SEFTZEN I, p. 379).

أَبُو سَاحِل, etiam dictus الصَّعِيب, fons prope الْمَآخِرَس (At-tigānī *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 138).

أَبُو سَرُور, de hac urbe vid. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I p. CDXXVII.

أَبُو سَلَمَى, vid. in ص. كَاوَان.

أَبُو سَلِيمَان, fluvius in finibus ditionis Halebensis (FREY. *Hist. Hamd.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 232).

أَبُو سَلِيْط (Abou-Selit), locus inter el-Macarmeda et Telemsān (vid. DE SLANE *Hist. d. Berbers* I, p. LXVII, III, p. 352 l. 22 et IV, p. 44 l. 4, et 67 l. 9).

أَبُو سَمْبِيل, ad Nilum in Nubiā (LEPS. l.l., p. 260, et DIETERICI *Reisebild.* I, p. 219 et seqq.). Hodie vulgo vocatur *Ibsambül*.

أَبُو سِيَان, pagus a septentrione 'Akkonis (SEETZEN II, 130, et ROBINSON *Neue Bibl. Forsch.*, p. 134).

أَبُو سَمَمَات, montes Nubiae (LEPS. l.l., p. 133).

أَبُو شَار, Veterum *Myos Hormos*, s. *Philoteris portus*, in Aeg. ad mare Rubrum (LEPS. l.l., p. 322).

أَبُو شَجَاجِرَة, mons ex montium jugo Sinaitico (LEPS. l.l., p. 326).

أَبُو شَهْر, s. بُوْشَهْر aut دِيُونِسِير, ap. Ptolemaeum *Ταοκη* in peninsula *Μεσαμβρινη*, Persiae portus, RITTER *Erdk.* VIII, p. 724, 739, 746, 779 et seqq., 817, 846. De viā hinc Širāzum ducente, ISR. JOS. BENJAMIN II, *Cinq années de Voy. en Orient*, 1846—51, p. 140—142, coll. RITTER l.l. VIII, 821 et 846, et das *Ausland* 1857, N. 24, *der Aufgang von Buschir zum persischen Plateau nach Schiraz*.

أَبُو صَحَّة, montes Nubiae (LEPS. l.l., p. 133).

أَبُو طَرْطَر, s. أَبُو طَلَّال, pagus in Wādī Botnan (VON KREMER *Beitr. z. Geogr. d. n. Syr.*, p. 18).

أَبُو الْعَبَّاس, pagus Sennāris ad الْبَحْرَ الْأَرْقَى (LEPS. l.l., p. 174).

أَبُو عَنَابَة, locus prope عَكَّا (SEETZEN II, 108).

أَبُو عَرِيْش, oppidum in sept. parte Tihāmae (JOHANNES, et RUTG. in *Ind. in v.*).

أَبُو عَرْتَلَات, tumulus prope الْحِجْلَة بِالْعَرَاي, (FRESNEL *I. A.* 1853 Juil. p. 16, 19, 61).

أَبُو الْهُودَة, mons Aegypti prope مَنَقْلُوط (BRUGSCH *Reisber. a. Aeg.*, p. 99).

أَبُو شُسَيْبَة, vallis prope حَبْل هَارُون in Wādī'l-Araba (DIETERICI l.l., II, p. 95, et ROBINS. *Pal.* I, p. 75, 77, 155, 773, 777).

أبو شمر in Aegypto (Abū'l-mah. I, p. f. 1. 7 et seqq., et infra in *Add. ad أبو القير*). De هيت أبو prope SEETZEN I, p. 270, qui pronunciat *Abu elkeir*.

أبو كسا, pagus Al-Faijūni (DE SACY *Rel. de l' Eg.*, p. 680 n. 6, et SEETZEN III, p. 278 et 280, scribens sec. pron. vulg. *Abuksé*, s. *Abūkusseh*).

أبو الكنود, puteus celeberrimus in urbe Tripoli Afric. Tradunt eos, qui ex ipsius aquâ bibunt, mentis usu privari (At-tigāni I. A. 1853 Févr.-Mars, p. 156). Apud Al-Bekri l. l. *N. et E.* XII, p. 452 (18) puteus vocatur أبو الكنود, sed in ed. SLAN. p. ٨, 15, أبو الكنود.

أبو الكوم, in Aeg. prope urbem Tennis (DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 36, et VON NOROFF *die Atlantis*. Petersb. 1854, p. 6 et 11).

أبو مريّة, pagus prope Al-Mauçil (LAYARD *Niniveh*, p. 165).

أبو التمرس من الحمزة (WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copl.*, p. f. 1. 8 et l. 14, ac p. 106).

P. ١٨ l. 6. De قبيس سعد, أحشبان. vid. infra in v. Al-Most. in v., Al-Qazw. I, p. ١٥٩ et II, p. ٧٩, Abū'l-fed. p. ٧٨ (REIN. p. 100), An-nābolosī, p. 31, Ibn Bat. ed. Par. I, p. 303 (coll. 434), 335 et seq., BURCKH. *R. in Ar.*, p. 256, et *Z. d. d. m. G.* VI, p. 60. — De castello *Abū-Qobais* e regione *Saizaris*, DEFREMERY I. A. 1855 Janv., p. 15. — Pro اسنودع l. 9, cum FL. lege اسنودع, et dein pro شيرز, pro quo Al-Most. etiam male شيرز, ut in Qām. et infra in v. — De أبووند vid. Al-Qazw. II, p. ٣٨٧, ubi urbs describitur in terrā الغرنج, a solis Monachis habitata. Videtur legendum esse أبولدة, ac fortasse intelligitur *Fulda*. Vid. *Introd.* p. xci. — De أبو مفي, in Aegypto, vid. III p. ١٥, in notis.

P. ١٨ l. 11. Nomen أبو محمد plenius scribitur راس أبى محمد.

De eo vid. in primis WELLSTED *Reisen in Ar.* II, 54 et seqq. L. 13 pro ضَرَع cum FL. repone ضَرَع. De plantâ الخَرْجُوم vid. Al-Qazw. I, p. ٢٥٢, et de seq. loco أَبُو مَنْجُوج, DE SACY *Rel. d'Ég.*, p. 659.

P. 18 l. 3 a f. De بِمِصْرَ بْنِ حَام in v. أَبُو هَرَمَس, vid. Abu'l-fed. *Hist. anteisl.*, p. 98, et Abulmah. I, p. ٣٢, ٥١, et ٩, et CHWOLSOHN *die Ssaber*, I p. 788. — Pro seq. أَبَوْدُت, ut Noster, et Abu'l-fed. *Geogr.* p. 14^f pronunciant, Al-Most. (ubi de hoc nomine vid. in v. et p. 2), et de SACY (*Rel. de l'Ég.* p. 685 et 699) scribunt أَبَوْدُت. Conf. de hac urbe Al-Maqr. in اَلْمَحْدُت, ed. Bul. I. p. ٢٠٣, ubi perperam أَبَوْدُت exstat, unde vitium novum ortum est in Ind. p. ٣ l. 3, أَبَوْدُت. De locis, in textu hujus vocis allatis, confl. voces infra, et loci DE SACY modo laudd., atque Al-Most. in v. بَوَصِر, et p. 7. DE SACY vero p. 685 affert أَبَوَصِرُ فُورِيدِس. De omissione Literae Elhf, ap. Nostrum et Al-Most. locis laudd., vid. nota DE SACY ibid., et conf. v. c. ipsum nostrum voc. أَبَوْدُت pro أَبَوْدُت, أَبَوَصِر, et بَوَصِر, cet.

P. 19 l. 1. De أَبَهَر vid. Al-Most. p. 11 et p. 44, et Lobbo'l-lob. in v. et not.; de 2° loco Ibn Hauq. in UYLENER. Diss. de 'Ibn Hauk. cet., p. 4 l. 11 [L. 4 vers.] et *I. A.* 1857 Oct.-Nov. p. 262, ubi de أَبَهَر, *vico* urbis فُرُوس, et p. 259 et 300, ubi de *urbe* أَبَهَر fit sermo. — De *primo* loco, Al-Qazw. II, p. 13, Al-Bekri in v., et Zam. p. 19, 1 et 2. — De alio أَبَهَر Tokaristānis, vid. infra 'Ibn-Hauk. in *Add.* ad v. جِيَاكُون. — De أَبَوَعِر, Indiae urbe, 'Ibn Bat. ed. Par. III, p. 125, 133 et seqq. 323; de أَبَهَابُورِي, Indiae urbe, REINAUD *Fragm. Ar. et Pers. sur l'Inde*, p. 83 et 103.

P. 19 l. 4. De أَبَه, urbe 3 dies ab urbe Al-qairowān, vid. Al-Bekri ed. SLAN., p. ٥١ l. 12 et seqq. (ubi أَبَه legitur), et in *N. et E.* XII, p. 506 (72), et de الزعفران s. *croco*, Al-Qazw. I, p. ٢٨٥. As-sojūti in

Lobbo'l-lob. in v. **أَبْد فَرِيد مِنْ عَمَل تُونِس** sic: **أَبِي**. De **أَبِي**, loco **Al-Bahnasae**, de Sacy *Rel. de l'Ég.*, p. 685. De **أَبِي** **وَجَرِيرَة بَنِي** **أَبِي** **أَبِي**, de Sacy *ibid.*, p. 657, et **Ibn Batūta** in *Cherbonneau Voy. d'I. B. à trav. l'Afrique sept. et l'Ég.*, p. 38 (in ed. Paris. I, p. 54), et **Al-Qazw.** II, p. 94.

P. 19 l. 8 in v. **أَبِي**. Qui locus intelligatur, non assequor. De variis locis, ubi **Jonae** sepulcrum ostenditur, vid. **HAMAK.** ad **تموج مصر**, p. 7 et 192, idemque in *Comment. in Libell. de vita et morte Prophetarum*, p. 179 et seqq., ac **R. Petachya** in *N. J. A.* VIII, p. 394, in prim. p. 498 et seq. — De **Abu Moh.** **Abdo'llah 'Ibn Ali Al-lakmi Al-andalosi**, noto nomine **Ar-rošati** (+ 542 s. 1147), in notā laudato, vid. *Introductio* p. IX et LXIX n. c. Ex **Jāqutī** opinione **Rosat** urbs est **Aegypti**; vid. in v. — **As-sojuti** in **Lobbo'l-lob.** (haec de suo addens) tradit. **وَلَيْتُ الرُّسَاتِي أَيْ رَسَاتِد بِلَد بِالْغَرْب**; sed errat, vid. **VETH** in *Suppl.* p. 103, locum adducens **Ibn Kallikānis** N. 359, ubi ipsius **Ar-rošati** verba de eo nomine afferuntur. — Quis fuerit is, de quo deinde sermo est, **As-saik Al-'Abjāni**, ejusque filius **Abu-Bekr. Moh.**, nescio.

P. 19 l. 10. De **أَرْد السَّرَاة** in v. **أَبِي**, conf. **Al-Most.** p. 244 l. 3 et seqq., et **Nost.** infra II, p. 23 l. 1. De **Abidā** vid. in v. **النَّاصِف** (III, p. 19. n. 7) et **الْمَع** in n. Cum his conf. **Al-Bekri** dicta in v. **أَبِي** **مَنْزِل**: **أَبِي** **سَلَامَانَ مِنَ الْأَرْدِ بِالسَّرَاة** — **وَقَالَ أَبُو دَاوُدَ أَمِيْدَةُ أَرْضِ خَنْعَمَ النَّخ**. Vid. item **WUSTENF.** *Regist.*, p. 100 et 404, de **Asd** et **Salaman**. De **أَبُو دَاوُدَ سَلِيْمَانَ بْنِ أَسْعَثَ السَّجِسْتَانِي** (888) 275, vid. infra in v. **بَقِيْعَ الْغُرُود**, **Ibn Kallik**: N. 271, et **H. K.** III, p. 622, ubi de ejus **Libro الشَّيْنِ كِتَاب** sermo est. De **أَبُو مُوسَى**, in textu laud., vid. **Ibn-Kallik**. N. 272, cujus plenum nomen est, **أَبُو مُوسَى سَلِيْمَانَ**, **أَبْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْبَغْدَادِي الْمَعْرُوفِ بِالْحَاْمِضِ**, + 305 (917). **Abū'l-mah.** II, p. 22 l. penult. et seqq. eum nuncupat: **أَبْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ سَلِيْمَانَ بْنِ أَحْمَدَ أَبُو مُوسَى**, ubi in n. 7 pro 191 l. 272. Multos Libros scripsit; de nonnullis vid. **H. K.** III, p. 172 et seq., V, p. 93 et p. 450.

P. 19 l. 11. De أَبْيَر vid. Al-Mošt. in v. — Al-Bekri in v.: أَبْيَر
 جبل في أرض دُبْيَان. — De بَنُو أَبْيَر, vid. Wüstenf. Reg., p. 347,
 de أَبْيَر, loco As-sūdānis, memorato ab Ahmed Bābā, vid. Z. d. d. m.
 G. IX, p. 535.

P. 19 l. 14. FL.: » حُسْر " scr. جَسْر. Eadem emendatio cadit in
 Moscht., p. 12 l. 5; cf. Kām. s. v. جَسْر. " Hanc formam Wüstenf.
 etiam recepit in Tabellis, et Reg., p. 183, et de eā vid. Ibn Doreid
 in الاشتغاف " ك, p. 316 l. 7.

P. 19 l. 15 et 16 in v. الأبيص. FL.: » حَقّ " e. حَقّ, terra ro-
 tunda vel aequabilis; non scr., ut in Moscht., p. 12 l. 7, حَقّ. Illud re-
 currit p. 32 l. 13, 34 l. 6, 42 l. 9, et III p. 9 l. 8. In Qām. de
 الأرض المسندرة والمطمئنة أو الجُحْر في الأرض, id est: terra rotunda et plana, aut latibulum (animalis) in
 terrā. Locis laud. collatis, eā voce intelligi videtur terra alicui assignata,
 cujus in eam jus quo certius constaret, fines accurate circumeirca po-
 nebantur, adeo ut vix differat الحَقّ ab الحَقّ, quod in Qām. etiam
 explicatur المَلِك (possessio); quo posito, non miramur الحَقّ notio-
 nem etiam datam esse الرو الجُحْر, s. loci sub terrā, qui feris repti-
 libusque suo jure, ut ibi degant, s. se abscondant, competit. — Zam.
 p. 1. l. pen. cum Al-Mošt. scribit حَقّ. — De 'Ibrāhīm 'Ibn Moh. vid.
 Wüstenf. Reg., p. 242. — De الكِبَل الأبيص vid. in v. الأشعر
 et جَرَمَز; de أبيض المدائن infra in v. حرکان et أنسیراه,
 et de أبيض النعمان بالكبيرة in v. لَحِيَان. De التاج l. ultimā
 praeter pleniorē Al-Mošt. recensionem, infra in v., et Bar Hebr. ed.
 BRUNS., p. 528 l. 4 et seqq., qui locus etiam exstat in BERNST. Chrest.
 Kirsch. p. 119 l. 5 et seqq. Ad 3um locum in Al-Mošt. conf. Wüstenf.,
 p. 2. — Vocem porro المَسْتَدِر (per votum consecratus) scribens, Al-
 Moštārikum secutus sum. Cod. Leyd. legit المَسْتَدِر (electus), Vindob.
 (quod sane corruptum est) habet المَسْدِير (descriptus). Infra tamen de
 nullo horum nominum fit sermo, neque alibi ipsorum mentionem vidi.

As-sa'di denique in marg. Cod. Leyd. allatus, est أبو القاسم علي بن
الْعَلْبَاع السَّعْدِيُّ الْمَصْرِيُّ + 515 (1121), qui Librum conscripsit:
ابنية الاسماء والافعال والمصادر

P. ٢. l. 2 in v. اَبِيْم in اَلْبِمَانِيَّة dele Tesdid, et sic deinde in hoc nomine.
Porro pro الاخرى cum Fl. l. والاخر. De اَبِيْلَة, Veterum *Abila Ly-*
saniae ad بَرَكِي, vid. LEPS. *Br. a. Aeg.*, p. 383, v. KREMER *Mittelsyr.*,
p. 205 et seq., et *Topogr. v. Dam.* p. 3, *Z. d. d. m. G.* V, p. 123,
SEETZEN I, p. 139, et de اَبِل, trans Jordanem, prope Jarmük, Vete-
rum *Abila*, ibid. p. 371, et BURCKH. p. 425 et 537. — De اَبِيْن vid.
in v. اَبِيْم, خَلَّة, خَمَقَر, السَّادَة, عدن, Abū'l-fed. p. ٩٣, et JOHANNES.
in Ind. p. 251, perperam *Abin* pronuncians. Al-Bekrī in v.: اَبِيْن
بَكْسَرِ اُولِه — اسم رجل كان في الزمن القديم وهو الذي تنسب
اليه عدن ابيْن من بلاد اليمن هكذا ذكره سيبويه في الابنية
بَكْسَرِ الهمزة على وزن اَفْعَلْ مع اَصْبَحْ واصْفَى وقال ابو حاتم
سَأَلْتُ ابا عبيدة كيف تقول اَبِيْن او اَبِيْم فقال اَبِيْم او اَبِيْن
جميعًا وقال الهمذاني هو ذو ابيْن بن ذى بعدم بن الصَّوَّار بن
عبد شمس بن وائل بن الغوث الخ De Naswānī Al-Himjarī testimo-
nio, solam formam *Ibjan* adducentis, vid. not. marg. p. ١٨ n. 1,
et supra dicta ad h. l. in *Add.* p. 27. De حاتم سهل بن محمد
+ 248 (862), السَّجَّسَانِي الذَّكْوِيُّ اللُّغَوِيُّ الْمَعْرِيُّ نَزَلَ الْمَصْرَةَ
s. 250, s. 254, s. 255, vid. Al-Most. p. ٣٣٩, et Ibn-Kallik. N. ٢٨١.
De الهمذاني vidd. dicta de العمة ابن ad p. ٨ in notis (*Add.* p. 10).

P. ٢. l. 6 et 7 in v. ابيورد. Hunc locum egregie restituit et explicuit
Fl. * Pro وَبَيْتِهَا (inquit) scr. cum L. et V. وَبَيْتَةٍ, vel potius, quia
radix est ultimae Hamzae, وَبَيْتَةٍ. Conf. Moschl. p. ٧١ l. 5, Kazwīnī
Athār al-bilād p. ١١٥ l. penult., et p. ٣٩٣ l. 4 ab inf. — Deinde l. 7 pro
العَرَقِ scr. الْعَرَقِ, vena medinensis, de qua conf. III p. ٢٩ ad v.

نسما. De *Abūwerd* porro vid. Al-Qazw. II, p. 192, 'Abū'l-fedā', p. 440 et QUATREM. *Hist. des Mong. de la Perse*, p. 182; et de *Abjūha*, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 693.

P. 2. l. 10. *Atrib*, Veterum *Athribis*. Vid. de eā Al-Maqr. in الخطاط ed. Bul. I, p. 150, et LEPS. l. l., p. 373. — De الاتريكية, Scholā Damascenā, Z. d. d. m. G. VIII, p. 357. — Al-Bekrī in v.: أَنْكُم مَوْصِعٌ بِالْيَمِينِ وَهُوَ الَّذِي تَنْسِبُ إِلَيْهِ الْتِيَابَ الْأَنْدَلِيمِيَّةَ. De انْزِيَّة, Trapea, urbe Calabriae, Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. 2., 11 (ap. JAUBERT II, p. 69 انْزِيَّة); de انْزَار مَدِينَةٍ بِمِيزَةِ بِالسُّرُكِ vid. Ad-dahabī in كتاب المشتبه in v. على شطّ سِيحُون, vid. infra in v. et 'Ibn Kallik. N. 71 انْزَار. Scribitur etiam انْزَار, vid. infra in v. et 'Ibn Kallik. N. 71 in f. Diversa est اَنْكِي تَلَّاس, quae etiam scribitur بَانْكِي, quam alii cum illā confundunt, de quā re conf. QUATREMÈRE in N. et E. XIII, p. 224 et seqq. De 'Otrār in Torkistān vid. RITTER *Erdk.* VII, p. 731. — De الانان, s. الانان, sede regiā Hulāgūz, 20 milliaria a lacu Wan, septentrionem versus, I. A. 1851, Févr.-Mars, p. 123. Al-Bekrī in v. et in v. انْزَرَبُ فِرْبَةِ بِالْيَمَامَةِ: يَثْرَبُ.

P. 2. l. 13 in v. انْزِيرِس. Videtur intelligi 'Ibn-Hafṣūn, de quo vid. DOZY in Introd. ad *Al-Bay.*, p. 18, 20 et seq., 30, 45 et 48. Pro انْزِيرِس, As-sojūti in Lobbo'l-lob.: انْزِيرِس قَرْيَةٌ مِنْ أَعْمَالِ نَسَف. De انْزِيرِس in Aeg., WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 39 l. 6 a f. et p. 96; de انْزِيرِس in Aeg., oppido in insulā Ceyl., 'Ibn Bat. in ARN. *Chr. Ar.* p. 108, 5, LEE p. 190, et Add. supra p. 4, ubi agitur de scriphone انْزِيرِس.

P. 2. l. 3 a f. in v. انْزِيرِس. Inserendum esse الاسكندرنية, patet ex DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 670, et CHAMPOLLION *l'Ég. sous les Pharaons* II, p. 242. — Lobbo'l-lob., quod As-sojūti de suo addit, habet: فِلْت — انْعَلان فصبة من فصبات فاراب.

DEFRÉMERY *Mémoires d'hist. Orient.* I, p. 47, 53, 58 et seqq., et FREYR. *Hist. Hamdan.* in *Z. d. d. m. G.* XI p. 232. — De *Atasit* vid. in v. نَافِث, DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 487, hunc locum probe non distinguens ab انَافِث, ut scribit Zam. p. ١٥٤, qui praelerea p. ١٩٣, ut 'Al-Bekrī in v., tertiam formam huius loci, sed item corruptam, affert, أَفَافِث. — Pro يَحْكِرُ recte DE SACY l. l. legit يَحْجِرُ, ac porro dicta affert Zamakšarii, de nomine انَافِث, quo eundem, quem hic, locum designari, jure censet. De دُرْنَا vid. in v. Haec Al-Bekrī in v.: أَصَابَتْ بِصَمِّ أُولِهِ — قَالَ الْهَمْدَانِيُّ وَبَعْضُهُمْ يَعْمَلُ انْفَاثًا عَلَى لُغَةِ مَنْ يَقُولُ ذِي نَابُوتٍ نَابُوتٌ (نَابُوتٌ نَابُوتٌ أ.) وَهُوَ فِي بِلَادِ هَمْدَانَ وَهِيَ دَارُ الْكُبَارِسِ (الْكُبَارِيتِينَ أ.) مِنْ وَدَيْ ذِي كُبَارٍ بَنِ سَيْفِ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَمْعِ بْنِ السَّمِيعِ بْنِ صَعْبِ بْنِ كَمَرِ بْنِ مَلِكِ بْنِ جِشْمِ بْنِ حَاسِدٍ. Duo posteriora voce. in marg. adduntur. De Kobāritis vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* — De أَدَارِ الْعَسْكَرِ (nempe 'Oqbae), qui locus vocatur etiam أَرْسَانٍ apud Berberos, et de أَحْسَاءِ عَقِبَةِ بْنِ نَافِعٍ, loco non procul ab الْعَوَّاتِينَ, vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 529 (95), coll. ed. SLAN. p. ٧٢ l. 2. Pro أَحْسَاءِ, ut ibi exstat p. ٧١ in f., QUATREM. sine causā legit أَخْشَابِ.

De descriptione nominis الْأَنَالِث et الْأَنَالِب Codd. et Scriptores differunt. L. et V. *illud* exhibent h. l. et in v. الْحَاجِرِ (I p. ٢٨٨ l. 8), et sic etiam Oxon. h. l. (alter non est collatus), porro Zam. in v. et Al-Qazw. II, p. ٩. l. 7, locum adducens Al-'Iṣṭakrī, quem edidit ARNOLD *Chr. Ar.* p. 84 l. 6 a f. Alteram tamen lectionem الْأَنَالِب, cum FL. et ARNOLDO praeferendam esse duco. Hanc enim non tantum tuerentur Abū'l-fed. p. ٨٩ in v. الْحَاجِرِ, et Al-'Idrīsī (I p. 334, ubi tamen perperam scribitur الْأَبَالِب pro الْأَنَالِب), sed etiam, ut jure censent FL. et ARN. in praef. p. xv, attendenda est vocis *Etymologia*. Designantur enim *fissi* sive *excisi montes* (vid. infra ap. Nostr. I p. ٢٨٨, 8), de quā notione conf. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* II, p. 118. Atque huic lectioni et explicationi tum favent dicta Qām'. in v. دَلَمَّةٌ وَالْحَاجِرَةُ وَالْأَنَالِبُ وَكُسْرُ الْغُرَابِ وَالْحَاجِرَةُ: دَلَمَّةٌ

او فُتَاتُهَا, tum etiam ea, quae Noster h. l. et in v. الحَجَر, Al-Iṭṭakri, Al-Qazw. et Abū'l-fed. locis laudd. de h. l., ut de alterâ fere *Petrâ*, tradunt.

P. ٢١ l. 15. Ante اَلَى in v. اُنَال cogitetur, s. potius suppleatur مَنَسُوب, aut, ut in Al-Mošt., نُسِبَ; deinde l. 17 FL. pro وِجِيل recte legit وِجِيل; vid. ejus animadversio ad III, p. ٢٣١ l. 8. Porro conf. Zam. in v. — De 1° اُنَال conf. Al-Mošt. p. ١١٢ l. 3 a f. et p. 45, et Nost. infra I, p. ٢٧٢ l. 6, et in v. سِبَال — Al-Bekrī in v.: اُنَال جِبِل

بِنَاكِرَانِ وَالْأَمْرُو الْعَيْسِ

(الْمُنْسَرَج) نَاعِمَةٌ نَامَ اَنْحَلَهَا كَانَ حَارَكِيَا اُنَالِي

وَالْأَمْرُو الْعَيْسِ اُنَالِ وَادٍ قَرِيبٌ مِّنْ مَّصْرٍ وَهُوَ وَادِي اِبِلَّة — وَهَذَا غَيْرُ الَّذِي ذَكَرَ الْأَمْرُو الْعَيْسِ وَالْأَمْرُو الْعَيْسِيُّ اُنَالِ التِّي عَنَى الْأَمْرُو الْعَيْسِ فَاضَاةُ السِّي الْكَوَرِ وَالْكَوَرِ مِّنْ نَّاحِيَةِ نَاكِرَانِ اَيْصَا — وَالْأَمْرُو الْعَيْسِيُّ بِي اَنْسَرِي — اُنَالِ جِبِل وَكَوَرَاهُ جِبِلَانِ قَرِيبٌ مِّنْهُ — قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ اُنَالِ بِالْقَصِيمِ مِّنْ بِلَادِ بَنِي اَسَدِ السَّجِّ

Versum 'Imri'l-qaisi in Diwāno ejus a DE SLANEO edito, non reperi, neque in ipsius Mo'allagā, quae eodem quidem modo terminatur, sed est Metri اُنَالِ. Hunc in edito Diwāno ejus desiderari, non mirum. Monet nimirum DE SLANE, p. xiv, non omnes Codices eadem exhibere carmina, ac duplicem existere recensionem, alteram *Baḡrensem*, alteram, eamque vulgo pleniorē, *Kufensem*. Codex ab eo editus plerumque *illam* sequitur. Sic explicatur, quare nonnumquam apud Scriptores Arabum de versibus sermo sit, qui in eo Codice non exstant; vid. DE SLANE v. c. p. 2, 6, 14. — Qui ab Al-Bekrīo memoratur, مُحَمَّدُ بْنُ حَبِيبٍ, aequalis erat Al-Mobarradī, mortui a. 275, 285 s. 286; vid. 'Ibn Kallik. N. ٩٢٧ (ed. Wustr. fasc. VII, p. ٢٩ in f.) et Dozy *Cat.* I p. 204 n. 1. De eo Moh., + a. 245 (Abū'l-mah. I, p. ٧٥٢ l. 8—10) etiam fit mentio ap. 'I. K. N. ٢٦. (ed. Wustr. fasc. III, p. ٧٢ l. 8), et N. ٨٩٢ (fasc. XII, p. ١١٢ l. 10), et ap. Abū'l-mah. I, p. ١٣٩, 12. Obiit Abū-Hanifa a. 150 ('I. K. N. ٧٧٥; fasc. IX, p. ٨٣ l. 7 et seqq.). — Qui porro memoratur, اَلْجَعْدِي (quod Wustr. mihi significavit), Poeta est notissimus اَلْمَابِغَةِ, + a. H. 79, quem Al-Bekrī utroque

nomine interdum adducit. Eundem hîc sine dubio spectari, videmus ex coll. voce حَبَسَى, ubi idem versus, qui hîc affertur, tribuitur τῶ النابغنة السجعدى. De eo vid. An-naw. p. ٨٨١, et Abū'l-mah. I, p. ٢٢٠. — De singulis nominibus propriis locorum in textu laudatis, vidd. voces et *Addenda*.

P. ٢٢ l. 4. Al-Bekrî pro اَلْأَثَايَةِ scribit: اَوَّلُهُ. De h. l. vid. ap. eum etiam اَلرُّوْبَنَةُ. Idem in v.: اَلْأَثَايَةُ هِيَ اَرْضٌ بِالْبَغِيْعِ سَمِيَتْ بِغَدِيرٍ. فيها يقال لها (ل. ا) اَلْأَثَايَةُ وَهِيَ اَرْضٌ كَثِيْرَةُ الدَّخْلِ كَانَتْ وَفَعًا عَلَى عِمَادِ بْنِ حَمَزَةَ بْنِ عَبْدِ اللهِ بْنِ الرَّبْرِ قَالَ الرَّبْرِ بْنُ بَكَّارٍ. De اَلرَّبْرِ بْنِ بَكَّارٍ Al-Bekrî saepe loquitur, et Noster in v. وَاَسْمُ بَنُو مَغَانِهِ. Mortuus est a. H. 256 (870). De eo vid. Ibn Kallik, N. ٢٣٩, et Abū'l-mah. II, p. ٢٥ l. 3 a f. et seqq.

P. ٢٢ l. 8. De اَلْأَثَايَةِ vid. in v.: اَلْأَثَايَةُ اَلْأَحَدُ. Al-Bekrî in v.: اَلْأَثَايَةُ بَلَدٌ وَيَعَالٌ بَتَمْرَةٍ تَبْدُلُ اَلْهَمْرَةَ يَاءً كَمَا فَالَوْا اَزْنَى وَبَزْنَى وَلَيْسَ بِجَمْعٍ ذَيْبَرٍ اَلْمَعْرُوفِ بِمَكَّةَ كَمَا طُنَّ بَعْضُهُمْ.

P. ٢٢ l. 11. et 12 Quomodo in v. اَلْأَثَايَةُ nomen اَلْمَحَلِّ pronunciandum sit, mihi non constat. H. l. solo in Libro occurrit, neque in Qām., aut ap. WUSTENF., alibive id memoratum inveni. Fortasse leg. اَلْمُحَاطِلُ, cujus nominis Tribum 'Ibn Dor. affert, p. ١٩٣ l. 4 et seq., quae vero refertur (coll. p. ١٨٩ l. 7 a f.) ad Tribum رُبَيْعَةَ بْنِ نَزَارٍ, dum h. l. de parte Tribûs اَلْأَثَايَةُ جَبَلٌ فِى دِيَارِ بَنِي — Al-Bekrî in v.: اَلْأَثَايَةُ جَبَلٌ فِى دِيَارِ بَنِي — De اَلْأَثَايَةُ prope Al-qā-hiram, SEETZEN III, p. 352, 355, 359, 369.

P. ٢٢ l. 15 in v. اَلْأَثَايَةُ. De Tribu اَلْأَثَايَةُ vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 447. Al-Bekrî in v.: اَلْأَثَايَةُ بَنِي اَسَدٍ وَدِيَارُ — اَلْأَثَايَةُ بَنِي سَلِيْمٍ وَثِيْهِ اَفْتَتَلُ اَلْقَرِيْبَانِ وَطَعَنَ رُبَيْعَةَ بْنِ ثَوْرٍ اَلْاَسَدَى صَاخِرَ

أَبْنِ عَمْرٍو الشَّرِيدَ فِي جَمِيعِهِ وَفَاتِ الْعُومَ مِنْ نَلِكِ الطَّعْنَةِ وَمَرَصَ مِنْهَا حَوْلًا—وَيَنْسُو الشَّرِيدَ يَقُولُونَ أَنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمُ الْكَلَابِ. In Cod. pro صَاخِر, صَاخِر; sed legendum esse, apparet, tum ex Ibn Qot. p. ٢١ l. 5 a. f., tum ex loco Al-Bekri laud. ad عَسِيب, II p. ٢٥٩ n. 2. Conf. etiam Ibn-Hamdūn, in *Sitz.-ber.* 1851 VI, p. 417, et CAUSS. *Essai* II, p. 512, 548, 556 et seqq. — Al-Bekri porro in v., et in v. الْأَخْرَابَ: بَوْدَانَ: ذُو الْأَدَلِّ مَوْصِعَ بَوْدَانَ.

P. ٢٣ l. 16. De الْأَدَلِّ vid. Al-Mošt. in v. et p. 3, ac de loco priore, Diw. *Hodailitarum* ed. KOSEGART. I, p. ١٠٤ in f., et p. ١٠٥, l. — Locum Aegypti, de quo in Al-Mošt. p. 3 sermo fit, Al-Bekri in voce scribit أَدَلِّ, sine *Art.*

P. ٢٣ l. 3 a. f. Pro أَنْلِيدِم, ap. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 693 scribitur أَنْلِيدِم. Lin. ult. in v. أَنْمِد, jure monuit FL. pro وَفْتَحَ et أَنْلِيدِم, cum Codd. legendum esse, وَكَسَرَ et الدُّخَل, quia sensus est, أَنْمِد (proprie *stibium*), ubi nomen *loci* est, ita pronunciandum esse, ut plane formam et sonum illius أَنْمِد referat, quod nomen est collyrin. Sic etiam nomen *loci* scribitur in Diw. 'Im-ri'l-qaisi ed. SLAN. p. ٢٧ l. penult., coll. p. 68 et 125. Qām. tamen *loci* nomen pronunciat أَنْمِد, et Al-Bekri أَنْمِد: جَمْعُ دَمَدٍ مَوْصِعَ: أَنْمِد. Idem in v. et in v. شَبَاك, etiam loquitur de بَرْقَةِ الْأَنْمَاد, et in v. et in v. شَبَاك, ut et in v. ذَكَرَ الْبَرَى, de بَرْقَةِ الْأَنْمَال. — De وَادِي الْأَنْمِ, conf. *Z. d. d. m. G.* I, p. 171.

P. ٢٣ l. 2. De الْأَنْوَار vid. Zam. p. ٢٩, 7; de أَنْوَرُ 'Abū'l-fed. p. ٢٨٥ in v. الْمَوْصِل, GOLIVS ad *Alferg.*, p. 235, et LAYARD *Niniveh* II, p. 318. — أَنْوَرُ هُوَ الْمَوْصِل—وَأَنَّمَا سَمِيَ الْمَوْصِلَ لِأَنَّهُ وَصَلَ بَيْنَ الْعَرَابِ: Al-Bekri in v.: وُدَجِلْتِ. Vid. idem in v. سَيَاكُون. — De أَنْوَارٍ, loco Aegypti, vid. CHERBONNEAU *Voy. d' Ibn Bat.*, p. 86.

P. ۲۳ l. 8. Quomodo الَاثِيب pronuciandum sit, non constat. Hoc nempe a Nostro non significatur, neque vox in Al-Bekrīo, aut Qām. alibive occurrit. Fortasse الْأَذِيب enuciandum. Infra in v. الصّاحی Codd. diserte scribunt الاشيب, quod item in dictis Libris desideratur, neque infra p. v. exstat. Si ergo Jāqūt vocem الَاثِيب recte in fontibus legerit, in v. الصّاحی الَاثِيب reponendum est. Cum FL. [deinde l. 9 pro واحد آخر lege واحد آخر. » Vid. (ut addit) p. ۲۴ l. 7, ۴۷ l. penult., ۴۸ l. 2, Moscht. p. ۹۳ l. 5 ab infr., ۴,۴ l. 1, cel.” — Loquitur porro Al-Bekrī de أَنْبِيتٍ وَأَنْبِيتٍ بِضَمٍ أُولَہِ تَصْغِيرٍ أَثْبِتَ وَتَخَفَّفَ يَأْوُهُ فَيَقَالُ أَدِيتَ فَلْتَانِ بَشْرَتِي الْبَقْعُ فِي الْحَرَّةِ بِمَقْيِ مَاؤُهُمَا وَنَصِيفٍ وَهُمَا مَذْكُورَتَانِ فِي رَسْمِ الْبَقِيعِ وَرَسْمِ حَرَضٍ.

P. ۲۳ l. 9. Accuratus, ut observat FL., scribitur الاثِيدَاءُ, secundum Kāmūs. — L. 10 pro أَنْبِيتٍ ل. أَنْبِيتٍ, et sic exstat ibid. Alterum اَيْضًا, in Codd. obvium, hic deletur. Si dicitur de formā أَنْبِيتٍ, observandum, id tamen supra non esse memoratum.

P. ۲۳ l. 12. » Cum utroque Cod. (inquit FL.) leg. الْغَلَاةُ, i. e. الْغُلَاةُ, pl. τὸν الْغَالِي, i. q. الْغَالِيَّةُ; conf. Schahrastānī ed. CURETON, p. 132 l. 3 et seqq.” De his vid. etiam DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 523, et de re gestā, hic traditā, WEIL *Gesch. d. Chalif.* I, p. 242 et seq.

P. ۲۳ l. 13. Pro بِالْفَتْحِ ل. بِالْفَتْحِ. De اَنْتَلْبُوتٍ وادی vid. in v. et Al-Mošt., p. ۲۳ l. 4 a f. Lectionem deinde Cod. V., pro اَثِيرِ habentis اَثِيرَةٌ, confirmat Zam. p. ۳ l. 6, legens الْأَثِيرَةُ. — Al-Bekrī in v. ذُوْ اَنْبِرٍ ثَنِيَّةٌ: اَنْبِرٌ ذِي فَرْدٍ (فَرْدٌ ل.) ذَكَرَ ذَلِكَ أَبُو جَعْفَرٍ الطَّبْرِيّ وَأَنْظَرَهُ فِي رَسْمِ ذِي فَرْدٍ الْمَشْهُورِ فِي صَحْرَاءِ اَثِيرٍ — عَلَى التَّصْغِيرِ مَنْسُوبَةٌ إِلَى اَثِيرِ بْنِ عَمْرِو السَّكُونِيِّ الْمُنْتَظَبِّ الْخِصْرِ. De his. conf. infra in v. صَحْرَاءُ أَمِ سَلَمَةَ, et in v. فَرْدٍ.

P. ۲۳ l. 16. Pro جَمْعُهُ, cum FL. lege جَمْعُهُ. Forma deminut.

أَنْيَقَبَة Lexico addatur, et sic etiam ex seqq. أَكَيْمَة. De أَنْيَقَبَة vid.

Al-Most. in v., et ibid. de أَثِيل in v. et p. 3.

P. ٣٤ l. 1. De الْأَثِيل vid. infra in v. الشَّيْبَا. Haec Al-Bekrī:

— مَمْتَعَرٌ عَلَى وَزْنِ تَعْيِيلٍ مَوْضِعٌ بِالصَّفَرَاءِ مَذْكُورٌ مُحَدَّدٌ فِي رَسْمِيَا

L. 3 pro النصر, cum FL. l. النَّصْر, conferente Nawāwī's *Bibliogr. Diction.* ed. WUSTENF., p. 593 l. 4 et seqq., et WEIL *Moh.*, p. 110 et 415. Vid. item ad h. l. SPRENGER in *Z. d. d. m. G.* III, p. 454, et REIN. tum in *Géogr. d'Aboulf.* I p. CLXXV, tum in *Mém. sur l'Inde*, p. 311. Carmen dictum exstat in Hamās., p. ٢٣٩ et seqq., ubi Qotaila filia Annaçri vocatur. De الْأَثِيل vid. Al-Bekrī ad v. حَدَاء; in *Add.* ad h. l. infra locus Al-Bekrī affertur. De أَثِينَة (*Athenae*) vid. JAUBERT *Géogr.*

d'Edrisi II, p. 294 et seq. Al-Içtakrī (ed. MÖLL. p. 38 l. penult. et seq.)

scribit اَدِمَاس, i. e. أَدِينَاس (coll. MORDTM. p. 43), quae forma ex Syrorum Scriptis orta videtur. Hac utitur item Ibn Hauqal in *Cod. Leyd.* p. 6 l. 7 (ubi sic pro اَشْمِاس leg.), et p. 68 l. 6 ab in. et 4 et 3 a f. (ubi اَهْنَاس et اَدِمَاس). Vid. item OUSELEY *Oriental Geography of Ebn Haukal*, ubi male p. 51, اَيْنَاس, et p. 52, اَسَاس. Eutychius s. Sa'id ben Batriq (+ 328) in *Annal.* (نظم الجواهر) ed. ПОСЛОХ. p. 62 loquitur

de مَدِينَة الرِّثْتُونَة اَلْنِي يَنْبَغُ بِاَدِمَاس, ubi aut ditio Athenarum intelligitur, aut potius اَثِينَة pro *Graeciā universā* sumitur. Per الرِّثْتُونَة nempe spectari videntur *Thebae*, quae urbs a Zeto (qui, ut fabulantur, cum fratre Amphione citharae suavitate in hac urbe condendā saxa movisse fertur) etiam *Zetūnia* in fabulis dicta sit.

P. ٣٤ l. 10. Pro الْحَادَّة in v. اَجَا, cum FL. corrige اَلْحَادَّة, *via regia* et sic etiam l. p. ٥١ l. 8. Vid. v. c. Abū'l-fed. p. ٧٩ l. 13. Potius porro, u idem observat, اَجَا scribendum. » Nam (ait, ut Kām. turcicus docet, جَا nomen *montis* melius masculinum plenae declinationis est, quia subes notio nominis appellativi جَبَلٌ. Feminine construitur اِجَا in versi Imri'l-qaisi (Diw. ed. DE SLANE p. ٣٣ l. 15, coll. p. 49 et 102): بَسَتْ

أَجَا أَنْ تُسَلِّمَ الْعَامَ جَارَهَا. De montibus وسلمى, vid. Noster in vocc. الأكمة, الأوبيلة, أركان, أَدِيم, الأخشاب, الأحساء, أبلت, اكناف, رن, الحسنان, جش, توارن, Al-Qazw. I, p. 102 et II p. 41, Al-Mošt. in v. et p. 3 et 44, Zam. p. 4 l. 3-7 et 81, 3, DE SLANE *le Diwan d'Amro'lkaïs*, p. 32 l. 15 coll. p. 49 l. 10 a f. et p. 102, 'Ibn-Badr. ed. Dozyi, p. 12 l. 3 a f., REIN. *Géogr. d'Aboulf.* II, p. 88 in n., et p. 131, VON HAMMER *Wien. Jahrb.* T. XCIV, p. 161, CAUSS. *Essai* I, p. 103, 193, II p. 166, 605 et seqq., et III, p. 360, et WUSTENF. *Reg.*, p. 436 et seqq. Al-Bekrī in v.: أَجَا — عَلَى وزن فَعَلَ بِهِمْز وَلَا يَهْمَزُ وَيَذْكَرُ وَيُوتَتُ وَهُوَ مَعْصُورٌ فِي كَلْبِي الْوَجْهَيْنِ مِنْ هَمْرَةٍ وَتَرَكَ هَمْرَةً وَهُوَ أَحَدُ جِبَلِي طَيْبِي الْخ. Qām. in v. أَجَا — وَهْ بِمَصْرٍ: أَجَا. Qām. in v. et dein: وَكَسَخَابَةٌ عَ لَبْدَرِ بْنِ عَعَالِبَ فِيهِ بَيُوتٌ وَمَنَازِلُ. FL. ad l. 13: » melius (inquit) "الْأَجَاةُ" et deinde, recte sine dubio: » pro مِنْ ser. cum V. cacumen, s. d. *vertex montis*." Tribus Badr 'Ibn 'Iqāl, s. Aqālīb a WUSTENF. in *Reg.* non memoratur. De أَجَا vidd. etiam *Add.* ad v. حَابِل, (ubi de أَجَا قُرْبَةً fit sermo), et WALLIN, hunc a. 1845 adiens, et describens in the *Journ. of the Roy. Geogr. Soc.* XIV, et *Z. d. d. m. G.* X, p. 829. — De أَجَادِيرُ, unā urbium, quibus تَلِمَسَان constal, vid. Al-Qirtās in *Not. et Extr.* XII, p. 662 (228). — Al-Bekrī porro أَجَارُبُ عَلَى وَرْنِ انْعَاكِ كَاتَّةِ جَمْعِ أَجْرِبِ مَوْضِعٍ فِي دِيَارِ بَنِي جَعْدَةَ الْخ.

P. 24 l. 14. Al-Bekrī in v.: أَجَارُبُ بِصَمِّ الِهْمَزَةِ — مَوْضِعٌ هَكَذَا. ذكره سيبويه في الأبنية وذكر معه أَحَامِرُ اسم مَوْضِعٍ أَيْضًا. Pro مَطَار. l. 16, ut hic in Codd., coll. dictis infra in v., leg. مَطَار. De Tribu رَانَسَه lin. penult., FL. egregie reponit » رَانَسَه, *lento cursu delabentes*. Deinde (sic

pergit) pro ماء hîc et in fine l. ما. Pro السواد denique (ut addit) cum V. scr. الادوات; vid. p. l. lin. ult., ubi item uterque Cod. الادوات habet, literis و et د transpositis. Ceterum اودات scriptura est minus emendata pro اودا; vid. p. l. l. antep. Eodem modo emendandus est textus p. l. l. 2 et 1 a f." Vid. etiam in v. الملحاء. — De أجاس^ف, pago magno inter فابس et طرابلس, vid. At-tigānī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣٨٦, 9 et seqq., ٣٨٧, 6, et in *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 104 et seq. De الاجاصة, Siciliae loco, Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩٩, 2 a f. (JAUB. II, p. 113).

P. ٢٥ l. 2. Al-Bekrī in v.: قال محمد بن حبيب^ب الاجاول نواحي كُفَمَى وهى بيسى الحجار وودان اسفل من كُفَمَى. Pro المنية leg. المندمة; vid. infra in v. كُفَمَى. (ubi pro وودان cum L. l. وودان), et Al-Most. p. ٢١٤ l. 9. De الاجاول vidd. *Add.* ad التثانة. De روضة الاجاول infra nulla fit mentio, sed Jāqūtum hunc locum memorasse in باب الرياض, videmus ex l. l. Al-Most. Noster autem dicta h. l. scribens, de eo loqui certe sibi proposuerat, at deinde, ut ex dictis ad v. روضة videmus, sectionis amplitudine deterritus, consilium missum fecisse videtur.

P. ٢٥ l. 4. Lege, ut FL. monet, الاجابين, et l. 7 l. مَهَب. Al-Bekrī in v.: الاجباب فى ديار بنى جعفر بن كلاب. Haec Tribus habitabat in حمى ضرّة; vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 177, et de Çabina, p. 152, et infra I p. ١٢٩ in v. بُرَيْدَة. De loco dicto الشمال مَهَب in Negd, vid. etiam Al-Most. p. ٣٣٣ l. 3 a f., et de الجنوب مَهَب ibid. p. l. ٥ l. 12, ١٣٩ l. 2 a f. et ٣٤٣ l. 12. — De اجاجين ab or. حاجر النسر in Al-Magreb, Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١٢٩ l. 3 a f., coll. ١١٤, 14 et 19, ubi vocatur ياجاجين. De ارض اجكائية, *Z. d. d. m. G.* II, p. 59.

P. ٢٥ l. 8 in v. اجبال صبح leg. صبح; vid. in v. — Pro الحصات,

ut L. et O., in Codd. Vindob. et Cantabr. exstat الخسار. Fortasse legendum est الخساف, de quo infra in v. dicitur: مفارقة بين الحجاز والشام, et Qām. أرض صبيح باليمامة: صُبَّح. quibuscum conf. dicta in v. والشام; in v. ودُعُوب بَرَّة بِمِى الحجاز والشام: خسف. Auctoris dicta h. l. explicantur. Accuratus tamen Jaqūt (vid. infra in v. الخساف) *Deserti situm* descripsit. Addit nempe Noster ibid.: *Dicit (Jaqūt): verum est, hoc Desertum situm esse inter Balisum et Halebum.* Cum his facit Al-Īctakrī, in parte ab ARNOLDO edita; vid. ejus *Chr. Ar.* p. 79, l. 3 et 88 l. 3 et 4 (coll. Gloss. p. 54^a), qui tamen خُشَاف scripsit. Ceterum de re hīc narratā vid. Ibn Qot. p. ١٥٢ l. 10 et seqq., et WUSTENF. *Reg.* in v., et de حُذَيْفَة بن حِصْن ibid., p. 223.

P. ٢٥ l. 9. De *Agdabija* vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 447 et seq. (13), in ed. SLAN., p. ٢, ٥, ٩, ١٠, ١٢, ٨٥, الاستبصار, p. ٣٠, ubi perperam scribitur اجدانية, Ibn Saīd apud Abū'l-fed., p. ١٢٨ in n., REIN. de h. l. II, p. 179, Al-Bay. I, p. ١٧. l. 4 a f., infra in v. زوبله, et *Z. d. d. m. G.* VII, p. 122. De Libro 'Ibn'l-Agdābijī, vid. H. K. V, p. 224 N. 10812, (ubi plenum nomen Auctoris traditur: أبو أسكف (أبراهيم بن اسمعيل بن أحمد الاجدابی الطرابلسي الأديب, et LANE in *Z. d. d. m. G.* III, p. 94. Neuter tamen annum *mortis* addidit. Nomen relativ. الاجدابی porro addatur Lobbo'l-lobabo.

P. ٢٥ l. 13. De أَجْدَاد vid. Al-Most. in v. et p. 44, et ibid. p. ٢١٢ l. 11 et p. 27, Zam. in v. دمع (p. ٣٢, 9), et Al-Bekrī in eādē voce. Al-Bekrī in nostrā voce: الاجداد أرض لبني فرارة وَأَشْجَع. فإله أبو نصر. Forma جَدُّ puleus, ut seq. أَجْرَاد, l. 4 a f. (sing. جَرَد) addatur Lexicis. De أَجْدَت Al-Bekrī in v.: موضع قبل ذات عرق.

P. ٢٥ l. 6 a f. Vox مَبْهَمَة (in v. الاجدلان), proprie *res dubia et incerta*, s. *non satis definita*, a Grammaticis adhibetur de *pronomine demonstrativo*, quod in adjectā sententiā complemento indiget, quo amplius definiatur; vid. DE SACY *Gr. Ar.* I, p. 267, 439, 443 et seq.

Hoc loco adhibetur de nomine ob aliud nomen suppressum non satis definitum. Plene nempe dicendum fuisset أَبْرِقَ الْأَجْدَلُ. In Al-Most. p. ٨ l. 6 a f. nempe legimus, أَبْرِقَ الْأَجْدَلُ مِنْ دِيَارِ عَوْفِ بْنِ كَعْبِ النَخِ, ubi ergo *unus* locus hujus nominis, non *duo*, ut hic, afferuntur.

P. ٣٩ l. 5. Collato Qām. in v. الْعَبْلِيَّةُ, FL. pro الْعَبْلِيَّةُ (in v. الْأَجْرَدُ) jure restituit الْعَبْلِيَّةُ. Vid. etiam infra ap. Nostr. in eā voce, et de nostro loco in v. مَعْدَنُ السَّبْثَرِ, مَبْهَلُ, الْأَشْعَرُ. Al-Bekrī in v.: الْأَجْرَدُ أَحَدُ جَبَلَيْ جَهِينَةَ وَالْثَانِي الْأَسْعَرُ وَالْيَهُمَا تَنْسَبُ أَوْدَيْنَهُمَا النَخِ.

P. ٣٩ l. 8. Pro وَعَرَّةٌ, in v. أَجْرٌ FL. rescribit وَعَرَّةٌ s. وَعَرَّةٌ (salebrosum), a rad. وَعَرَ. Potius cum Al-Qazw. II, p. 93 lego زَعَرَةٌ, *plantas paucas proferens*. De urbe أَجْرٌ praeterea vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 508 (74), ed. SLAN. p. ٥٤, 10, ubi vocatur أَجْرٌ. In eād. ed. SLAN. p. ١٥٩ l. 8 de أَجْرُ سَيْفِ, أَجْرُ سَيْفِ, pago in viā a وَجْدَةٍ ad مَلِيْلَةَ, ibid. *N. et E.* XII, p. 542 (108) et 606 (172), ed. SLAN. p. ٨٨ l. 12 et ١٥٢ l. 9; in الْأَسْتَبْحَارُ "كَ" vero أَجْرُ سَيْفِ appellatur مَدِينَةُ كَبِيرَةٍ De أَجْرًا etiam vid. Al-Bekrī in ed. SLAN. p. ١٥٩ et ١٩٣; QUATREM. *N. et E.* XII, p. 612 (178) l. 4 legit أَجْرًا.

P. ٣٩ l. 9 ad الْأَجْرَ عَيْنِ. »Voces disjunctae, ut recte monet FL., conjunctim scribendae (الْأَجْرَعَيْنِ). De أَجْسِدَ l. 11 in v. أَجْسِدَ, vid. WUSTENF. *Reg.* p. 372. — Al-Bekrī in v.: الْأَجْشَرُ مَوْضِعٌ مَذْكُورٌ فِي دِيَارِ بَنِي أَسَدٍ وَهَمَّاكَ فَتَلَتْ بَنُو أَسَدٍ بَدْرَ بَنِ عَمْرٍو وَحَدَّ نَعْمَةَ بَنِ بَدْرٍ وَهَنَّاكَ فَمَرَّةَ النَخِ.

P. ٣٩ l. 12. Pro السُّكَّانِ in v. أَجْسٌ FL., collato Lobbo'l-lob. in v. السُّكُونِيَّيْنِ, legit cum L, السُّكُونِيَّيْنِ. Collato tamen CAUSSIN II,

p. 646, qui loquitur de *Benou-Anîf*, *issus de Codhâa par Bali*, praeferenda esse videtur lectio *Cod. V.*, si modo mutetur in *الْبَلَوِيَّيْنِ*, de quibus vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 106, et Lobbo'l-lob. in v.: *الْبَلَوِيَّيْنِ*: *الى بَلِيّ بن عمرو بن الحف بن فصاعة*. Tribus *بَلِيّ* etiam memoratur infra in v. *فَرَى* (II, p. ٢٠٨), ubi etiam vid. n. 4, et *Add.* ad I p. II. l. 11.

P. ٣٩ l. 13 ad v. *الاجفر*. De vocis *جَفَرٌ* notione vid. REIN. *Géogr. d'Aboulfed.* II, p. 150 in n. 3. De loco nostro conf. Al-'Iṣṭakrī in ARN. *Chr. Ar.* p. 88 l. 8 et seqq., Ibn Gob. p. ٢٠٨ l. 8 a f., et Ibn Bat. ed. Par. I, p. 410. — Haec Al-Bekrī: *مَاءٌ مَذْكُورٌ فِي رَسْمِ صَدْرِيَّةٍ*. Locus Zam., a Nostro allatus, exstat p. ٣٤٢ l. 6 et 7, ubi legitur: *الْأَجْفَرُ مَاءٌ كَانَ لِمَنْى بَرُوعٍ فَانْفَرَعَتْهُ عَنْهُمْ بَنُو جَذِيمَةَ*, unde ergo apparet pro *جَذِيمَةَ*, ut exstat in textu l. 4 a f., reponendum esse *خَذِيمَةَ*, ut FL. jam ante hunc Librum editum, conjecerat. De Zamaksario (+ 538 i. e. 1144), vidd. dicta ibid. in Praef. p. I et seqq. De *الاجفر* porro ap. Nostrum fit mentio in v. *الْخَزَنِمَّةُ* et *خَالَصَةُ*, *أَلْيَّةٌ*.

P. ٣٩ l. 3 a f. in v. *احلى*. De *اصداد*, *ذات الشربة*, *النعل* et *الجرب*, vid. in vocc. De Ibn's-Sikkī, i. e. Abū Jūsuf Jā'qūb Ibn 'Ishāq, aequali Al-motawakkilī, mortuo anno 243, 244, s. 246, et de ejus Scriptis, vid. Ibn Kallik. N. ٨٣٧; II. K. I, p. 328 sumsit annum 244 (858), memorans ejus Opus Lexicographicum, *اصلاح المَنْحَطِ*. Alterum Lexicogr. Opus, *كتاب الألفاظ*, idem V, p. 49 pariter omisit, atque Libros *الشعر* *فى معنى الشعر* "ك" et *فى القلب والابدال* "ك". Ex quo vero Libro Jāqūt ea, quae in textu attulit, hauserit, non indicavit. — Pro *ميداه* ap. Nostr. l. 2 a f., cum FL. (conferente p. ٢٨ l. ult.) lege *مَمْدَاةً*. Egrege idem in seqq. verba *والصليان* *والجلى* *بيت الجلى*, emendat in *نُتِبَتِ الْحَلِيّ وَالصِّلَبَانِ*. Sic etiam legit Zam. p. ٢٤ l. 3. Planta *الصِّلَبَانِ* est *oleris* species, equis et camelis adamata, in carmini-

bus saepe laudata. Notum etiam est proverbium حَوْلَ الصَّلِيَّانِ الزَّمَزَمَةُ, (circum *Açillijân* sonus auditur) de equorum hinnitu sumtum, si hanc plantam animadvertunt. Vid. FREY. *Ar. Prov.* I, p. 366. Alterum proverbium memorat KAZIMIRSKI in *Dict. Arabe-franc.* in v. (I, p. 1356 a) de homine usitatum, prompto ad iurandum, quod minime attendit: جَدَّهَا festinavit (in iurejurando praestando) *ut camelus festinat* (in devorandâ plantâ) *Aç-çillyan*. De الحَلَى haec Qām. in v. كَعْنِي مَا أَيْصَّ مِنْ تَبِيصِ الْوَاَحِدِ . الْحَلَى . Qām. — Ut autem Al-Gauhārī docet, monente FREY. in v. نَصَى (quâ voce designatur *cardui* species, dum recens adhuc et tener est), haec planta, dum *alba* est, طَرَبَعَة, dum *crassa* et *arida* est, حَلَى (sic pro جلَى leg.) vocatur. De أَجَلَى haec Al-Bekrī: عَلَى وَزْنِ فَعَلَى هَكَذَا ذَكَرَهُ سَمُوبَةُ مَوْصِعَ بِلَالٍ — De اجالف, loco prope Segelmāsam, vid. Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١٤٨ l. 12.

P. ٢٧ l. 4 in v. أَجَم. De ناحية الاجم بهمذان vid. Abū'l-fed. p. ٤٩ l. 10, et infra in v. اَزْناو, ubi scribitur الاجَم. — L. 8 in v. اَجْمَة ut monent FL. et WÜSTENF., cum utroque Cod. leg. الصَّرْح, de quo vid. infra in v. De traditionibus Moshimorum, quae Nimrūdum spectant, vid. WEIL *Bibl. Legend. der Muselm.*, p. 69 et seqq., 77 et seqq., et LAYARD *Niniveh* I, p. 12, 13, 20 et seqq., et p. 48 et seq. — Al-Bekrī in v.: أَجْمَانُ عَاجَةِ اَرْضِ; الْأَجْمَانُ اَرْضُ بِنَاحِيَةِ الْبَصْرَةِ — دون الممدنة — de أَجْمَسِر REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. CCCXLVI, CCCXLIX, et *Mém. sur l'Inde*, p. 269.

P. ٢٧ l. 10 in v. أَجْنَادُ الشَّامِ, leg. فَنَسْرِي. De جند الاردن, qui etiam vocatur جند اللّاجون, vid. ARNOID *Gloss. ad Chr. Ar.* p. 35

in v. جند, et de his exercitibus universe REINAUD in *J. A.* 1849 Janv. De اجنان الشام loquitur Abū'l-fed. p. ۳۴, et de pomis egregius, quae deducebantur ex ditionibus حند الشام, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 526.

P. ۲۷ l. 12 in v. اجنادين, cum FL. l. وتفتح pro ويفتح. De proelio a Moshimis ibi commisso anno H. 13 (634), vid. Abū'l-fed. *Ann. Musl.* I, p. 220, WEIL *Gesch. d. Chal.* I, p. 40, et III *Anhang zum I^m Bande*, p. I, CAUSSIN *Essai* III, p. 447 n. 2, 448 not., 449, et FLEISCH. in *Z. d. d. m. G.* V, p. 51 l. 10 et l. 4 a f. De altero proelio, ibid. commisso anno 15, loquitur Ibn-Katir; vid. v. KREMER *Mittel-Syrien*, p. 9. — *Agnadain*, ut docet WEIL I, 41 in notis l. 3, Qamusio auctore, est pagus in ditione Damascenā. (In ed. tamen Calcult. in v. جند tantum exstat:

~ (وَأَجْنَادِينَ). Idem suspicatur Auctor Chronici *ṭaw* Banū Šihāb, quod vertit FLEISCH. l. l., eum locum cum مرج الصفر jungens (vid. l. l. p. 51 n. 4); neque alius locus cogitari potest in nomine, quod SEETZEN I, p. 292, de tribus pagis disserens a septentrione Damasci situs (ubi nostro seculo etiam *Syriace* loquuntur) perperam scribit »*Dschīādīn* (جيعادين)."

Haec Al-Bekrī in v.: أَجْنَادِينَ عَلَى لُغَةِ التَّمِيمَةِ كَأَنَّهُ نَسَبَةٌ. احكام موضع من بلاد الاردن بالشام وشمل بل من ارض تلمستن — وبنت جرسن melius scripsisset وجرس. Pro ندى الرملة وحميرن De أَجُونَعَن, Adjodin, Indiae urbe, vid. Ibn Bat. ed. Par. III, p. 135 et 142.

P. ۲۷ l. 3 a f. in v. أَجُول, cum FL. l. منجاوراب, et deinde نكدآء, et pro أَجُول جبل المذكور فى. Al-Bekri in v. cum *Art.*: من. أَجُول جبل المذكور فى. Et de الاجواء: جَوَّاف. رسم فيد الخ. Vid. infra ad vocem الففاعة. موضع المذكور محدّد فى رسم الففاعة. De أَجُون, vid. REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 89.

P. ۲۷ in fine pro جَوَّاف (in v. اجوية) cum FL. legatur جَوَّاف; »nam, (ut ait) جَوَّاف, quod etiam p. ۳۹۹ l. 2 falso scriptum est, omni auctoritate caret." Ibi autem locus hic memoratus, non ut مماء, sed ut قردنة affertur.

P. ٢٨ l. 1. Pro جَيِّد in v. اَجْبَاد, cum Fl. lege جَيِّد; » nam (ut addit) الْحَيِّدُ est الْعَنْقُ, non الْعَنْفُ, ut hic explicatur. Ceterum الْحَيِّدُ, quum nomen verbale sit, caret tali plurali." Porro l. 2 Fl. pro جَبَاد, cum Qām. reponit جَبِيَاد. De duobus montibus dictis أَجْبَادٌ, vid. 'Al-Mošt. in v., et 'Ibn Bat. ed. Par. I, p. 302 l. 2 a f. — Al-Bekrī in v.: اَجْبَادُ مَوْصِعٍ مِّنْ بَطْحَاءَ مَكَّةَ مِنْ مَنَارِلِ فَرَسٍ. اَجْبَادُونَ مَذْكُورَةٌ فِي رَسْمِ بَطْحَاءَ مَكَّةَ; et deinde: رَأْسُ الْإِنْسَانِ خَلِيفَةٌ. vid. etiam infra in v.

P. ٢٨ l. 5. Qui hīc (in v. اَجْمَرَة) in Cod. L. et V. vocatur مَالِك, مَالِكُ بْنُ حَرِيمٍ, in Hamās. ed. FREYT., p. ٥٢. nuncupatur, in Ind. vero p. ٨٥٢, مَالِكُ بْنُ حَرِيمٍ, quae tamen scriptio videtur vitiosa, quia FREYT. in vers. II, p. 269 lectionem *textūs* servavit. Aliter rursus, sed, ut videtur, etiam perperam scripsit von HAMMER *Literaturgesch. der Ar.* III, p. 953, حَارِم. Versus hīc insertus (Metri الْمَسْدُودُ) in Hamās, non legitur, sed aliud ejus Poetae carmen ibi exstat. In nostro versu pro يَفْعَلُ Fl. jure reponit نَفْعَلُ; » nam (ut ait) مَنِ est مُلْشَرَطٌ." Deinde لَا retinet pro لَمْ, quia uterque Cod. *illud* habet, idque probatum est, ut in apodosi conditionali, in loco Ham. p. ٨٨ l. 5 a f. (quem affert), وَلَا نَصْرٌ.

P. ٢٨ l. 7. Ex v. اَلْاَجْمَفِر Lexicis addatur tum plur. paucitatis اَجْمَفِرٌ, tum hujus forma diminutiva, hīc laud., اَلْاَجْمَفِرُ. Al-Bekrī de h. l. in v.: مَوْصِعٌ فِي دُبَارِ بَنِي اَسَدٍ. De اَجْبَة vid. Abū'l-fed. p. ١٢٨ in n. (REIN. p. 179).

P. ٢٨ l. 11. Jure monet Fl. in v. اَلْحَاسِبُ leg. esse مَسَابِلُ, revocans ad dicta allata in *Septem Mo'allakāt* ed. ARNOLD, praef. p. VII, l. 3 et seqq. Pro تَنْصَبُ cum eod. leg. تَنْصَبُ. De اَحَارِ, loco, ut videtur, prope حَلِيمَات, vid. carmen ap. Zam. p. ٥. l. 7 in v. حَلِيمَات. De

جزيره الاحاسي, in Mari Medit. prope المهدية, vid. At-tigāni in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣٩٤, 7 et in *I. A.* 1853 Avril-Mai, p. 381. In alio Cod. exstat الاداسي جز; deinde vero in *Bibl. Sic.* p. ٣٩٤ in fin. scribitur iterum الاحاسي جز, et sic item in loco 'Ibn Kaldūni, ibid. p. ٤٨٧, 14, ubi DE SLANE in suā ed. I p. ٢٨ l. 4 a f., الاحاس.

P. ٢٨ l. 13. De الاحسن in v. الاحاسن vid. infra in v., et de أحاطة infra in v. وحاطة. — Al-Bekrī in v.: وقد — أحاطه بلد — قيل أن أحاطه فبيله من ذى الكلاع من حمير وهو الصنجيح وحاطة بالضم وبعل أحاطة أو أرض باليمن ينسب: Qām. in v.: وحاطة بطن من جسم بن عبد. De Tribu, البيها مخلاف وحاطة شمس, vid. Lobbo'l-lob. in v. الوحاطي.

P. ٢٨ l. 14. Dicta de احابل Lexicis addantur. De الاصاد vid. supra in v. أجلى, et infra in v. الاصد. De equis Dāhis et Al-gabrā, eorumque certamine, et de longo bello (40 annorum, ut dicunt), inde orto, conf. CAUSSIN *Essai* II, p. 424 et seqq., REISKE *Primae lineae hist. regn. Arab.* ed. WUSTENF., p. 62, HAMAK. ad H. E. WEYERSII *Spec. Locos Ibn Khac. de Ibn. Zeid. exhib.*, p. 107 et seqq., et *I. A.* 3° Ser. III, p. 334 et seqq.

P. ٢٨ l. 4 a f. l. أحامر البغيبة. — Porro l. 3 a f., ut RODR. et FL. monent, ex utroque Codice leg. est pro حامرَان نطرائهما: حامر إذا نطرا أيهما. Sensus (ut hic addit) est: أحامر habet formam primae personae singularis Imperfecti a Verbo حامر, i. e. *dispexit, uter eorum rubedine magis esset conspicuus.* Elsi Lexica nostra hanc formam tertiae speciei non habent, plane tamen analogiae respondet; conf. "سارو et بايص De monte, de quo hic et seq. voce sermo est, vid. Al-Most. in v. et in notā. — Al-Bekrī in v.: أحامر على وزن أفاعل هكذا ذكره سيمويه فى الألفية اسم جبل وقد تقدم تحديده وذكره حتى رسم أبلى. Vidd. etiam *Add.* supra p. 43 l. 4 a f. — Qām. in v.:

وَأَحَامِرُ بِالضَّمِّ جَبَلٌ وَعَ بِالْمَدِينَةِ يَصَافُ إِلَى أَنْبُعْبَعَةٍ وَبِهَاءِ رَدَقَةٍ.
 Pro (I, p. ٣١١ l. 2-4) *حَمَمًا أَشْوَيْرَ*, coll. voce *الحَمَرْتَمِن*, (I, p. ٣١١, 15 et 16), sine dubio leg. *أَنْحَمَتَيْنِ*, quae lectio in Cod. L. h. l. (ex vocabulo *الْخَمْتَيْنِ* n. 10) etiam confirmatur. De Tribu *Abū-Bekr 'Ibn Kīlab*, vid. WUSTENF. in *Reg.*, p. 111, ubi etiam de monte *Ohamir* fit sermo.

P. ٣٩ l. 5 in v. *أَحَامِرَ*, pro *شَاس* lege, ut in Codd., *شَاس*. De proelio l. 9, memorato in v. *أَحْدَلُ*, vid. FREY. *Ar. Prov.* III, p. 582, n. 86.

P. ٣٩ l. 9 ad v. *أَدَّخَتْ*. — Al-Bekri in v.: *أَدَّخَتْ بِعَمْنَجِ أَوْلَاهُ*.
 وَيَأْتِيَاءُ الْمَعَاجِمَ بِأَمْنَمِنٍ عَمَلِي وَزَنَ أَتَعَلَ مَوْصِعَ تَمِي بِلَادِ هَذِيلِ.
Qām. in v. *أَدَّخَتْ عَ : حَتَّ*.

P. ٣٩ l. 10. Cum *أَحْجَارُ الثَّمَامِ* conf. infra in v. *ثَمَامَة*. Pro
وَمَلَّلَ et *تَبَّتْ*, cum Fl. rescrib. *وَمَلَّلَ* et l. 11, et l. 16 pro *بَنِيَّت*. Praeterea pro *الْقَرْسُ* leg. *الْقَرْشُ*; conf. in v., et in voce. *صَاخِيرَات* et *مَلَّلَ*. —
 Al-Bekri in v.: *أَحْجَارُ الْمِرَّاءِ مَوْصِعَ بِمَدَّةٍ عَلَى لَعَطِ حَاجِرِ كَانَتِ*.
أَحْجَارُ جَمْعِ حَاجِرٍ أَيْضًا غَيْرُ; et deinde: *فَرِيضُ تَنْمَارِي عِنْدَهَا أَنْجَ*;
مَصَافُ إِلَى شَيْءٍ مَوْصِعَ كَثِيرِ الْأَحْجَارِ ينسب إليه بَرَفُهُ *أَحْجَارُ*;
أَحْجَاءُ مَوْصِعَ يَنْسَبُ إِلَيْهِ رَجُلُهُ *أَحْجَاءُ* سَائِلِي ذُرِّهَا; et porro: *رَجُلُهُ* *أَحْجَارُ* (sic) vid. Nost. in v. *رَجُلُهُ* *أَحْجَارُ* *وَالرَّاءُ* *فِي حَرْفِ الْحَجِيمِ*. De *أَحْجَارُ* (sic) vid. Nost. in v. *أَحْجَارُ* *بَعْر*, ibique in not., et de *أَحْجَارُ* etiam in v. (I, p. ١٤٩ l. 8). De *أَحْجَارُ الرَّبَّتِ* ap. Al-Bekri in *أَحْجَارُ الرَّبَّتِ*, ibique in *Sectione* *الرَّبَّتِ* *جَمْعُ حَاجِرٍ مَنَسُوبَةٍ إِلَى الرَّبَّتِ الَّذِي يَوْمُ (?)* *وَالْحَجِيمِ* *بَدَمَ بِهِ مَوْصِعَ مَنَسُوبٍ بِالْمَدِينَةِ فَرَسِبَ مِنَ الرُّوَرَاءِ أُنْبِيَه (عَلَيْهِ ل.)* *الرَّبَّتِ*. De h. l. conf. infra in *الرَّبَّتِ*.
 Pro *الَّذِي دَوْمٌ تَدَمَ بِهِ* fortasse leg. *الَّذِي يَوْمَ تَدَمَ بِهِ* *quo capuli (gladiatorum) illinuntur (?)*.

P. ۳۹ l. 15. De *الانيرة* in v. *الاحدب* vid. supra in v., et infra in v. *النخيل* et *نمير*. Abu'l-fed. p. ۲۰۵, secutus Ibn Sa'idum loquitur de *الاحدب*, ab oriente urbis Saqsin. — L. 16 in v. *احدب*, cum FL. leg. *افعل وزن* في *ل. 17* (in v. *أحد*), *لنجبل*, et l. 18 cum eodem, RODIG. et WUSTENF. pro *لبنى الحج*, ut in V., *ليس بذى*, *شناخيبي*, id est (ut ait FL.) »(mons ruber), qui non habet plures vertices, sc. qui in unum apicem fastigatur." Confirmatur emendatio verbis Zam., in v. *فيل السيد عيسى هو جبل احمر اعلاه* p. ۳ l. 4-6, notantis: *دَدَدَكَ ليس بذى شناخيبي النخ*. De monte *أحد* vid. infra in v. *الجبر* et *فماه*, Al-Bekrī in v., Al-'Iṣṭakrī in ARN. *Chr. Ar.* p. 83, 4, Ibn Goh., p. ۲۹۷ et ۲۰۱, Abu'l-fed. p. ۸۳ et ۸۷, et Ibn Bat. ed. PARIS. I, p. 290, ac de proverbis, hunc montem spectantibus, FRIYTAG *Ar. Prov.* I, p. 271, prov. 27, et VOX HAMMER *Z. d. d. m. G.* IX, p. 370. — Lin. penult. in v. *أحد*, pro *أول* cum FL. lege *أول*.

P. ۳. l. 2 in v. *احراء* vocab. *مكة* videtur glossa alicujus Librarii, in Cod. L. recepta, sed, quia puteus in sequentibus jam satis accurate describitur, bene in V. ommissa. Ut jure ergo observat FL., voc. expungendum est. Nam si retineretur, aut *بمكة* aut *لمكة* legendum esset, ac deinde *العديمة*. De *فصى الدار بن فصى*, et posteris ipsius, vid. CAUSSIN *Ess.* I, p. 251 et seqq., 341 et III, 99 et 232, et WUSTENF. *Reg.*, p. 28. Al-Bekrī de eo puteo vid. in v. et in v. *سجله*.

P. ۳. l. 3. Al-Bekrī in v.: *أحرّاص ماء بالمدينة*.

P. ۳. l. 9. De *الترّيب* et *دَقَامَان* in v. *الاحرابنة*, vid. infra in vocc. *Illius* pronuntiatio infra non describitur, neque etiam ab Al-Bekrīo, aut in Qām., sive in litera *ذ*, s. in *ذ*. De *الاحساء* vid. infra in v. *أبهر*.

الحاجر الاسود, *بحجرة هاجر*, Al-Moṣṭ. in v. et p. 44, QUATREM. in *Hist. des Sult. Maml.* I, 1, p. 19 et 20, et DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 123, disserens de loco *primum* memorato, de quo item vid. Abu'l-fed. p. ۸۵ l. 1 (ubi l. *احساء*), et p. ۹۸ et seq. (REIN. *Geogr. d'Aboulfed.* II, p. 112 et

135), Ibn Bat. in *Lee the Trav. of I. B.*, p. 67, et supra p. 14 l. 15. Quod occurrit l. 4 a f., أَحْسَاءُ بَنِي وَهَب, non differre videtur ab أَحْسَاءُ ضَمْرٍ, quod affertur in carmine laud. ap. Zam. p. 109 l. ult. in v. وَالْغ. Conf. porro de Nominibus propriis laudatis, in vocibus; de Abū-Tahir Al-Qarmatī, Abū'l-fed. *Ann. Musl.* II p. 346, et Abū'l-mah. II, p. 219, 9, 223 in f., 225, 7 a f., 227, 7 a f., 229, 6, 232, 15, et 238, 3; ac de Tribu جَدِيدِلَه طَيِّئ, WUSTENF. *Reg.* p. 175. Pro الْجَدِيدِلَه nempe l. 15, cum FL. et FREYR., lege لَجَدِيدِلَه, » Docet Qām. (ut FL. addit) جَدِيدِلَه omnino Synonymum esse verbo فَبِيدِلَه. Itaque جَدِيدِلَه طَيِّئ omnino esset *Tribus Tajjidarum.* — De loco أَحْسَاءُ, in viā a فَاَس ad سَجَلَمَاسَه, vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 599 (165), in ed. SEAN. p. 147, 8 coll. 88, 6. De أَحْسَاءُ عَقَبَه بَنِ نَافِع, ibid. vid. p. 14 in fin. et *Add.* supra p. 37. — Qām. in v. أَحْسَانٌ مَرَسِي: الْحَسَن. وَأَحْسَانٌ مَرَسِي (ل. مَرَسِي). دَرْبِ عَدَن.

P. 3. l. 2 a f. De أَحْسَانٌ vid. supra in v. أَحْسَانٌ, مَعْدَن, وَأَحْسَانٌ. De أَحْسَانٌ التَّوْنَلِي conf. *Al-Bay.* I, p. 13, ubi Liber ejus memoratur, quem transit H. K.

P. 3. l. 6. Pro الرِّدَّةُ in v. الْأَحْسِيَّةُ, cum FL. et FREYR. lege الرِّدَّةُ et conf. *Annales Tabaristanenses* I, p. 56 l. 13. — De الْأَحْصِيَانِ conf. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* — L. 8 in الْأَحْصَ, pro وَأَنْشَبِيثٌ leg. cum FL., ut in L. et V., Al-Mošt. p. 10 l. 3, et ut infra in v., وَشَبِيثٌ; porro l. 10 مَنَازِل, et l. 11 خُنَاصِرَه, coll. infra in voce. De utroque loco الْأَحْصَ vid. Al-Mošt., p. 10 et p. 44, et Abū'l-fed. p. 232. Zam. in v. (p. 48) الْمِيَاهُ بَيْنِ الْأَحْصَ مَاءٌ مَعْرُوفٌ: (p. 198 in f.) in Sectione de الْمِيَاهُ بَيْنِ الْأَحْصَانِ مَكَّةُ وَبَنِيْع. — De أَحْصَ الشَّامِ porro vid. infra in v. دِيرِ صِبَاعِي in n. 6, et v. KREMER *Beitr. z. Geogr. des nordl. Syr.*,

p. 14. — De loco *Arabiae* Al-Bekrī in v.: **الاحص واد لبني تغلب** كانت فيه بعض وفائعهم مع اخوتهم بكر — وهو مذكور في رسم شيمت وبلا حص قبل جساس بن مرة كليب بن ربيعة De utroque viro et loco nostro conf. Ibn Badrūn, p. 117-118, et CAUSSIN *Essai* II, p. 275 et seqq. et 336, et HAMAK, ad WEYERSII *Spec. exh. locos Ibn Khac. de Ibn Zeid.*, p. 109; — de montibus **أحصاص**, RUTGERS in Ind., p. 212 in v.

P. 1. 15. Pro **حقيرا** (in v. **الاحفار**), ut in Codd. legitur, FL. rescribere mavult **حَقَرًا**, et l. 16 pro **الموضع** في, ut p. 10. l. 10, **الموضع**, quod et hic ipse Auctor videtur scripsisse. Al-Bekrī in v.: **الْأَحْفَارُ فِي الْأَحْصَاءِ عَلَى وزن افعال بلدٌ وبرى**. Idem deinde: **بلاد بني تغلب**. — In seq. voce **الاحفاف** l. 17, FL. legit **المعوج**, et l. 18 pro **بمن**, **بمن**. Sic, (ut ait) cum **بمن** conjungitur p. 1. l. 1, et in not. 1, et in Moshtar. p. 14 l. 15, etiam infra II, p. 9v n. 3, et III, p. 78 l. 2, ubi etiam pro **بمن** lege **بمن**. Porro l. 19 cum FL. pro **بالشجر**, **بالشجر**; conf. ann. ad. h. vocem. De **الاحفاف** vid. in v. **حصرموت**, Al-Bekrī in v., Al-Qazw. II, p. 43 l. 2 et seqq., Al-Iṣṭakrī in ARN. *Chr. Ar.*, p. 89 in f., Ibn Bat. ed. Par. II, 203, Abū'l-fed. p. 93 in v. **طعار**, et RFIN. in vers. p. 125 n. 1, VON HAMMER *Wien. Jahrb.* 1841, T. XCIV, p. 116, et LFE *the Trav. of Ibn Bat.*, p. 58, ubi prius **الرميل** deletur.

De sepulcro Prophetarum **عابر بن هود** in loco **الاحفاف** prope **اليمين**, quod etiam ostenditur Damasei, vid. Ibn Bat. ed. Paris. I, 205. De **أحليلاء** conf. Zam. p. 49, 7—9, in v., etiam memorans ibid. **أحليلاء**.

P. 1. 2. De **وادي أحليل** vid. etiam Al-Bekrī in v., et de Tribu **ذُعَاثَة**, Lobbo'l-lob. in v. — De **أحمدآبان**, Indiae urbe, KREHL *de Num. Musei Dresd.*, p. 50-52 et 54.

P. 1. 6 in v. **الأحمدى**, cum FL. l. **عمر**, sine Tesdido. De his alisque locis, dictis **الأحمدى**, vid. Al-Most. in v. et p. 3.

P. 1. 8. Pro **الاعراف** in v. **الاحمر** (ut monet FL.) » ser. **الاعرف**,

cum L. et Moscht. p. ١٥ l. ult., et cum ipso nostro Libro p. ٧١ l. ult." Sic etiam habet Zam. p. ٢. l. 9-11, quibuscum conf. ibid. p. ٥١ l. 7 et 8.

Pro عَمَلِيَّت l. 9, quam pronunciationem, infra quippe indicatam, secutus sum, FL. cum Qām. in v. praefert meliorem formam عَمَلِيَّت. De 3°

لاحمر conf. Al-Mos̄t., p. ١٩ l. 2, cum p. 3. — De الاحمر *Castro peregrinorum* olim dicto, non procul a monte Carmelis, vid. etiam Al-Maqr. in QUATREM. *Hist. d. Sult. Manl.* I, 1, p. 239; I, 2, p. 8; II, 1, p. 18 l. 12 et seqq., et p. 227; II, 2, p. 30, SEETZEN II, p. 74, ROBINS. *Pal.* III, p. 681 et 791, et *Neue Bibl. Forsch.*, p. 820 et seq.; de اَحْمِيَج, pago Libani, SEETZEN, I, p. 195. Al-Bekrī deinde: الْأَحْنَاءُ كَاتَه جمع جِنُو موضع مذكور في رسم فلج.

P. ٣٣ l. 12. Al-Bekrī in v.: الْأَحْوَرَانِ كَانَه نَمْبَه أَحْوَرِ مَوْضِع. De nomine *الاحور*, vidd. dicta in hac voce, et JOHANNSEN *Hist. Jem.*, p. 34 et seqq., et REISKE in notis ad Abū'l-fed. II, p. 665 et seq. Secundum Arabum Lexicographos hac voce regiones tantum designantur, in quas *terra Jemanensis* erat divisa. Sed multo latius patet usus vocis مَخْلَاف, ejus rei causa in primis fuerit Tribuum Jemanensium per Arabiam propagatio. Sic in v. وَثَر (III, p. ٢٧١ l. 4 a f.) legimus: *وَالْوَثَرُ مَوْضِعٌ بِهِ مَخْلَافٌ مِنْ نَوَاحِي الْبَهَامَةِ*; in v. *مَخَالِيبُ مَكَّةَ الذَّجْدِيَّةِ* sermo est de *السهجبية*, et in loco Abū'l-fed. laud. ad v. *مَخَالِيبُ الْمَدِينَةِ*, cet. De أَحْوَس Al-Bekrī eadem, quae Noster, tradit.

P. ٣٣ l. 15. De الاحماء vid. Al-Mos̄t. in v., ubi ut in nostro loco pro المَرَّة leg. cum FL. المَرَّة, coll. infra in v. (I, p. ٢٣١ l. 2 et 3), p. ٢٩٣ l. 13, et III, p. ٨٩ n. 6 (ubi pro *infra* leg. *supra*), et Al-Mos̄t. p. ٩. l. 14.

P. ٣٣ l. 3 a f. Pro *بالنعور* in v. الْأَحْيَدِب, cum FL. lege *بالنعور*. Confert: » I, p. ٢٩١ l. 11-13 (ubi rescr. الْأَحْيَدِب), *Mutenabbi u. Seifuddaula* von FR. DIETERICI, p. 127 l. 14 et seqq., et p. 175

l. 10 et seqq., et ROBINS. *Pal.* III, p. 947 col. 1 med. — Al-Bekrī in v.:
 الْأَحْدَبُ تصغير احذب جبل الحارث المحدث في موضعه سمي
 بذلك لاحد بابيه. *Art.* الحارث in Cod. L. desideratur; intelligitur
Ararat. Infinitivus spec. XII^{ae}, quo Al-Bekrī utitur, verbi حذب,
 denotat *gibbosus fuit*. De الْأَحْدَبُ يوم vid. carmen in VILMAR *Car-*
men de vocibus tergemini arabicis, p. 40 l. 1, et de *Ahir* (أحمر)², prov.
 Africanā a meridie, orientem versus, regni Maroccani, cujus caput est
Agadez (*Audagast*), vid. REIN. in *Rapport sur le tableau des dialectes*
de l'Algérie, lu à l'Acad. des Inscr. et Belles Lettr., Par. 1856, p. 13 et 14.

P. ٣٣ in f. in v. الْأَحْسَى. FL. » مُسْمَلَمَة (inquit) scriptura vul-
 gata, sed falsa pro مُسْمَلَمَة, quum sit deminutivum nominis مُسْلَمَة.
 Recte illud nomen scripsit WUSTENF. in NAWĀWĪ *Biographical Dictionary*,
 p. ٥٥٢ l. 3 a. f." De Mosahma vid. etiam Abulf. *Ann. Musl.* I, p. 212,
 et WEIL *Gesch. d. Chal.* I, p. 21. — De الْأَحْمَرُ, judice JULIO OP-
 PERTIO, intra ambitum urbis Babylonis, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 594 et
 596, coll. FRESNEL *I. A.* 1855 Déc., p. 526.

P. ٣٣ l. 3. De الْأَخَادِيدُ vid. infra in v. أفر, et الخرجاء. — L. 4.
 pro الشف cum FL. l. الشَّف. De nominibus propriis hīc laudd. vid.
 infra in voce, ubi in v. لبنة pro عاصرة, l. غاصرة. De خاند Noster
 suo loco non loquitur. De الْأَخْدُون, de quo vid. infra in v. ناجران,
 Al-Bekrī in v.: الذي ذكره الله تعالى كان في قرية من قرى
 ناجران وهي اليوم خراب. Vid. Sūr. LXXXV, 4, et Al-Baiḥāwī ad h. l.

P. ٣٣ l. 8. Pro بالاغاب, in v. الاخابث, ut observat FL. (cum L. et
 V. et coll. p. ٧٧ l. 10 et 11, et At-tabarī ed. KOSEG. I, p. 212 med.) leg.
 بالاغاب. Addit deinde l. 9, pro الظاهر, cum utroque Cod. etiam leg.
 الطاهر, coll. l. l. At-tabarī, et CAUSSIN *Essai* III, p. 391 et 395. De
 Tribu Akk l. 8 vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 55. — De monte الاخراج conf. car-

men ap. Zam. p. ١٥ l. 6, et de الاخشاب, in v. الحجاباجب et Al-Mošt., in v. — Al-Bekrī in v.: الاخاذان تننية اخان موضع. De اخبتانه s. اخمنانه, Echatana, Arab. همدان, vid. MORDTMANN in *Z. d. d. m. G.* VIII, 14, et XII, 23 et seqq.

P. ٣٣ l. 3 a f. Al-Bekrī in v.: ذو اخنال موضع ماحدد فى يوم الصمد ويوم ذى طلوع ويوم اود mox, memoratis رسم ذى ثار وكلهن حول ذى طلوع, sic pergit: ويوم ذى اخنال locis vid. Noster in vocc., qui praeterea in v. يددع memorat وادى اخنال. De الاختان, duobus castellis Carthaginis Afric., vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 498 (64), in ed. SLAN. p. ٢٢, "الاستنبصار", p. ١٢ l. 2 a f., et VON KREMER *Vortrag*, p. 9; — de loco Siciliae ejus nominis, Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩٧, 3 a f. (JAUBERT II, p. 111).

P. ٣٣ in f. Al-Bekrī in v.: والمدينة مصر ما بين موضع ما بين مصر والمدينة. De Ġamil ben Abdo'l-lah, amasio Botaina, de quo sermo est p. ٣٢, 1, vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 180. — Al-Bekrī in v.: موضع بنهامة. الاخراض

P. ٣٢ l. 2. Utramque formam الاخرب et الاخرب Al-Bekrī in v. etiam memorat, sic pergens لا وذكر ابو بكر بفتح الراء جبل لا. Vid. idem in v. ابلى. نمننت سمًا

P. ٣٢ l. 4. Nihil, neque in Lobbo'l-lob., s. in v., s. in *Suppl.*, neque in Qām. reperi, quod quaestionem de بنو سرفى in v. الاخرج, illustrat. Hamās. tantum p. v.. carmen exhibet Poetae حنطلة بنو سرفى, cujus tamen posterī, an hīc spectentur, dubito. De جبل اخرج haec Al-Bekrī: اخرجة على وزن افعلة اسم بئر بالبادية احتفرت فى اصل جبل اخرج وهو الذى فيه لوان فاسنقوا لهما اسما مؤنسا من هذا اللفظ وبئر اخرى فى اصل جبل اسود سموه اسودة على منال سميرا, — الاخرجان memorantur item a Zam. p. ١٢ l. 1. Pro

l. 6, ut recte monet FL., coll. p. ٢١ l. 2, et Qām. infra in v., scrib. آء

De الآخرَجِيَّةَ vid. Zam. p. ٥٢ l. 10 et 11.

P. ٣٤ l. 7. De الآخرَمَ vid. Al-Most. in v., ubi de *duobus* montibus hujus nominis sermo est, de quibus Noster 1° et 3° loco loquitur. Al-Bekrī in v.: الآخرَمَانِ تَنْفِيْنِ أَحْرَمَ جَبَلَانِ مِنْ دِيَارِ بَنِي بَاعِلَةَ. Porro versus adducit, ubi de *uno* tantum hujus nominis monte fit mentio, quo videtur designari mons, quem Noster 3° loco memorat; isque fortasse non diversus est a monte, allato 2° loco, si nempe pro نَوْرَ, ut in L. et O. cum V. legitur نُورَ, quorum ille *Mekkae*, hic *Negdae* mons est in viā Mekkanā, quae Al-Baḡram ducit, post Faid. De sedibus Tribus *Bahila* vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 104, et de Tribu *Solaim* ibid., p. 427 et seqq.

P. ٣٤ l. 9. Neque الآخرَوْتِ, neque الآخرُوجِ infra in v. مَخْلَافَ laudatur, sed de *hoc* loco sermo fit verbis اَرْضِ الآخرُوجِ (quae sita est in terrā Jemanensi) in loco Al-Hamadani ap. Al-Bekriūm in v. حَلَبَانِ; vidd. *Add.* ad h. l. De أُخْرَى بَطْنِ loquitur 'Imrī'l-qais in *Dīw.* ed. DE SLANE, p. ٣٥ l. 14, coll. p. 53 et 106.

P. ٣٤ l. 12. Cum FL. pro مَلِكٍ in v. أَحْرَمَ, reponendum مَلَل, coll. infra p. ٩٢ l. 3 a f., Qām. in v. مَلَّ, et Al-Most., p. ٢٧٢ l. 6. Deinde pro اَلْعَبَابِ, leg. اَلضَّبَابِ, de quā Tribu vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 154.

P. ٣٤ l. 15. Pro وَفَرْبَسَ in v. أَحْسَيْسَكَ, cum FL. lege وَفَرْبَسَ, de quā urbe vid. supra p. ٩ l. 6, infra in v., et Abū'l-fed. p. ٢٨. et seq. L. 16 cum FL. et RODRIG. l. pro شَرْفِيَّةَ, شَرْفِيَّةَ. Addit Al-Bekrī in v.: فِ طَبِيَّةٍ مَنْسُوبِ إِلَى طَبِيَّةِ الْمَحْدُودَةِ فِي حَرْفِ الظَّاءِ وَهُوَ لَبِيَّةٌ مَوْضِعٌ طَبِيَّةٌ. Et in v. طَبِيَّةٌ مَوْضِعٌ بِمَكَّةَ خَارِجٌ مِنَ الْحَرَمِ. اَك فَنَل رَسُولُ اللَّهِ صَلَعَمَ عَقِبَةَ بَنِ أَبِي مَعِيْطَ قَالَ هِشَامٌ وَغَيْرُ (وَعَنْ ل.) ابْنِ اسْحَفٍ يَقُولُ عَرَفَ الطَّبِيَّةَ بَضْمَ أَوَّلِهِ وَكَانَ عَقِبَةُ فَدِ نَفَلِ (?) تَعَلَّ ل.) فَيُوجِهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَعَمَ فَعَالَ لَهُ

لَسْنِ اخذْتَك خَارِجَ الْحَرَمِ لافْتَلَنَكَ فَلَاسِمَا اسْرَهُ بِمَدْرٍ وَبَلَعِ عَرَقَ
الطَّبِيهِ ذَكَرَ نَذْرَهُ فَعْتَلَهُ صَبْرًا وَفَتَلَ حَبْنَ خَرَجَ مِنْ مَضْيِيقِ الصَّفْرَاءِ
النَّصْرِ بْنِ الْحَرَثِ وَاخْشَافَ طَبِيئَةً مَذْكُورَ فِي حَرْفِ الِهْمَزَةِ مَنْسُوبِ
عَرَقَ. De 'Oqba et 'An-naçro vid. CAUSSIN *Essai* I, p. 370
et seqq., 381 et 384 et III, p. 67 et 70, ac de الطَّبِيئَةِ s. عَرَقَ, Al-Bekrî in v., L. G. in hac v. et in v. عَرَقَ, et Zam. p. 1.v
in f. et n. d, et 11., 5-7.

P. ٣٥ l. 5 a f. De urbe أَخْسِيَكْت vid. in Lobbo'l-lob. in v., Abû'l-
fed. p. ٩١ et ٥., Ad-dimisqî in *N. et E.* XIII, 260, RITTER *Erdkunde*
VII, p. 735 et seq., et infra in v. كاسان. Pro وهى l. 2 a f., FL.
cum L. legit على, quamquam, ut addit, Abû'l-fed. in text. ar. p. ٥. l. 2
habet. Recte sine dubio deinde pro اَبْرَ reponit اَنْرَ, quod in L.
latet. De أَخْسَى, urbe in ditone Fergānensi, vid. VULLERS in *Lex.* I, p. 72.

P. ٣٥ l. 1. De أَحْشَبَانَ vid. in v. الاحشَاب, الالبطاح, et
الْخَطِّ, Ibn Bat. I, p. 303, OSIANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 494,
et nota ad Zam. p. ٢ a. Alterum montem An-nabulosî sec. von KREMER,
p. 31, nuncupat جَرَلْ (ل. جَرَلْ). Sec. Nostrum in v., جَرَلْ (sic) est locus
prope Mekkam. Pro حبالان l. 1. leg. حبالان, et l. 3 cum FL. pro
الْأَحْشَبُ — وهى اربعة. Al-Bekrî in v.: الْجَبَّاجَبِيَّيْنِ, الْجَبَّاجَبَانَ
أَحَانِبَ وَأَحْنَبَا مَكَّةَ جَبَلَاهَا وَأَخْشَا الْمَدِينَةَ حَرَّتَاهَا الْمَكْتَنَغَانَ
لَهَا — وَيَعَالُ أَخْشَبَ وَخَشْبَاءَ عَلَى التَّنَائِيثِ وَأَخْشَبَ الصَّمَانَ جَبَالَ
اجْمَعْنَ بِالصَّمَانَ فِي مَحَلَّةٍ بَنَى تَمِيمٌ لِمَسْ فَرِيهَا أَكْمَةُ وَلَا جَبَلٌ
وَقَالَ الدَّبْسِرُ (الرَّثْمُورُ) الْأَخْشَبَانِ وَالْجَبَّاجَبَانَ جَبَلَا مَكَّةَ مَا بَيْنَ
جَبَابِجِيهَا أَكْرَمَ مِنْ فُلَانٍ^١ De الرَبِيرِ vidd. *Add.* p. 39.

P. ٣٥ l. 5. De أَخْشِينَ vid. in v. خَشِينَ; de أَخْشَبَانَ, Abû'l-

fed. p. ٣٢٣, et de الْأَخْصَاصُ, loco Syriae, 'Al-Maqrizī in QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 14.

P. ٣٥ l. 13 in v. أَحْصِر. Pro لِلْمَمَرِ, ut exstat etiam [in Al-Most. in v., cum FL. lege لِلْمَمَرِ, et sic etiam habet WUSTENF. in *Reg.*, p. 335. De pronuntiatione vocis تَرْبَه et تَرْبَه (l. 10), vid. Al-Most., p. 44. De 1° loco أَحْصِر, vid. etiam Al-Bekrī in v., et in v. سَدَخ, et An-nābolosī, p. 39, quo teste locus etiam vocatur الْأَخْيَصِرُ. De أَحْصِر vid. item Zam. p. ١٢٨ l. 1; de الْبَحْرُ الْأَخْصِرُ vid. infra in sectione de الْبَحَارِ.

P. ٣٥ l. 17. Pro لَخْلَف, in v. لَخْلَع, FL. legit لَخْلَاف, Grammaticā quidem suadente; ego vero legens لَخْلَف, lectionem Codicum servaveram, cogitans paucas exceptiones, ab EWALDO memoratas in *Gr. Ar.* I, p. 289, in his فَرِيخ (pullus), cum coll. أَفْرِخ. Utracunque forma sumatur, hocce collect. Lexicis addendum. Pro seq. بَدَلَان Ox. exhibet بُولَان, Cantabr. بُولَار; FL. vero legit « نَبِيَّهَان », coll. Qam. in v. نَبِه, 'Ibn Qot., p. 51 l. 2 et l. a f., et CAUSSIN *Essai*, Tab. II in stemmate Tajjiz." Vid. etiam WUSTENF. *Reg.*, p. 328 et seqq., et infra in v. حَوْرَاء, et مَحْيَات. De أَحْلَاط, s. خِلَاط, vid. Abū'l-fed., p. ٣٩٤ et seq., et de الْأَخْلُ, Wādī Al-ḥegāgi, Zam. p. ١٩٨, 2. Al-Bekrī in v.: مَوْصِع — أَحْلَه — فِي دِيَارِ رُعَيْنَ بِالْيَمَنِ سَمِيَ بِأَخْلَهَ بْنِ شَرْحَبِيلَ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ زَيْدِ بْنِ نُسَيْمٍ (نَسْرِيمَ l.) وَكَانَ الْمُرَادِيُّ الَّذِي تَنْزَوْجُ أَسْمَاءُ بِنْتُ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ النَّتِيِّ كَانَ يَهْوَا عَمَا مَرْقِشَ الْأَكْبَرِ حَمَلِيغًا لِهَذَا الْحَيِّ مِنْ ذِي رُعَيْنَ فَعَمَلَهَا هُنَاكَ فَعَالَ صُبْرَ مَرْقِشَ وَتَبَعَهَا إِلَى أَحْلَهَ. De his vid. infra in v. رُعَيْن, CAUSSIN l. l. II, p. 337 et seqq., WUSTENF. *Reg.* p. 386, et de مَرْقِشَ الْأَكْبَرِ, v. HAMM. *Liter.-Gesch.* I, p. 265 et seqq.

P. ٣٥ l. 4 a f. اِكْمِيم (اخميم), Aegypt. *Chemmis*, Graec. *Panopolis*

(LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 102 et BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 105). De hac urbe perpauca nec memoratu digna tradit Al-Bekrī, plura Al-Maqr. in *الخطط* " =, ed. Bul. I, p. ٣٣٩, Al-Qazw. II, p. ٩٣, Abū'l-fed. p. 111 et REIN. in vers., p. 152, 'Ibn Gōb., p. ٥٧, 'Ibn Bat. in CHEREBO-NEAU l. l. p. 80 (ed. Paris. I, p. 103), infra in v. *المعباس* et *الحبيدني*, HAMAK. ad *تنووج مصر*, p. 64; de *cultu Aegyptiaco*, ibi olim celebrato, CHAMPOLLION *l'Égypte sous les Pharaons* I, p. 257 et seqq., et de *Ec-clesiis Christianis*, ac fonte celeberrimo, WUSTENF. *Macrizi's G. d. Copt.*, p. ٥٩ l. 3 et p. 136, et QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, p. 448 et seqq. De fabulis autem, quas Moslimi de *Pyramidibus* tradunt, disserit 'Abul-mah. I, p. ٩٣, 'Ibn Gōb. l. l., 'Ibn Bat. l. l. I, p. 103 et seq., 'Ibn Abi 'Oḡaibija in *I. A.* 1854 Août-Sept., p. 190; ac de effossionibus monu-mentorū Aegyptiorū, a Moslimis jam institutis, QUATREM. *Rech. sur l'Ég.*, p. 265 et seqq. De *ذو نون* (p. ٣٣٩ l. 1) conf. Al-Qazw. l. l., et Abū'l-mah. I, p. ٧٥٢ et seq. Pro *بالكلام* p. ٣٥ l. 2 a f. cum FL. et Codd. lege *بكلام*.

P. ٣٩ l. 2. Pro *منعود* in v. *أَحْمَا*, cum FL. repone lectionem Cod. V., *منفرد*. Intelligitur enim, ut ait, *urbs*, quae suum sibi praefectum ha-bet, ut I, p. ٩٩ l. 15. — De *حَرْبَى* l. 5 in v. *الْأَخْنُونَة*, vid. infra in v., et in v. *نَهْر بَيْنَر*, et l. 6. de *العرجاء* et *ذو الشَّيْبَك*, etiam in voce.

P. ٣٩ l. 7. De *أُحَى* haec Al-Bekrī. *موضع بديار عُدْرَة*. Idem in v. praeced.: *الْأَخِيلُ موضع بيمس دُور بنى عبد الله بن غطفان*. De *الأخوان* (*bini fratres*), vid. Dozy *Script. Arab. Loci de Abbad.* II, p. 7. Sunt duo castella in loco a Ro-manis olim dicto *Orippe*, hodie pagus *Dos Hermanas* (*binæ sorores*), novem miliaria ab Hispal. De *الأخوان منزل بين النعمروان والمهدية*, vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 483 (49), ed. SLAN., p. ٣٩ l. 7 a f. et seqq.; et ٨٣ l. 6 a f., de *جزيرة الاخوين*, e regione *τοῦ ἁγίου*. — De *الأخيمص*, Wādī non procul ab urbe Mekkā, vid. Zam. in v. p. ١٥٩, 8, et ١٩٧, 2.

P. ٣٩ l. 10 in v. *أَنَامَى*. Pro *فَيْهَا*, ut in Codd., cum FL. lege *فَيْه*.

De السَّعْدِيّ vid. supra in *Ann.*, p. 34. *Sepulchrum* 'Az-Zohrii ab aliis ponitur in alio Al-hegāgi pago, dicto نَعْبَا, vid. in v.; cum iis tamen, quae hic traduntur, consentit ابْنُ الْحَجَوَرِيِّ in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 581, sequentia narrans: رَأَيْتُ قَبْرَهُ بِأَدَامَا وَهِيَ أَوَّلُ عَمَلٍ فَلَسْطِيبِينَ وَآخِرُ عَمَلٍ الْحَاكِيزِ, quae verbotenus fere apud 'Ibn Qot. p. ٢٣٩ reperiuntur. Haec 'Ibn Kallik. in *vilā al-zuhri* N. ٥٧٤ ed. WUSTENF. fasc. 6° p. ٩٤ l. 10: وَدُفِنَ فِي ضَمْنَتِهِ أَدَامَى وَقِيلَ أَدَامَى بِغَيْرِ الْفِ وَهِيَ خَلْفُ شَعْبٍ (شَعْبُ ل.) وَبَدَأَ وَهَمَّا وَادِسَانُ وَقِيلَ فَرِيتَانُ بَيْنَ الْحَاكِيزِ وَالشَّامِ وَذَكَرَ فِي كِتَابِ التَّمْهِيدِ أَنَّهُ مَاتَ فِي بُلَيْيَّةٍ وَهِيَ قُرْبَةُ + a. 124 مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ الرَّهَرِيُّ. Vocatur القُرْبَةُ الْمَذْكُورَةُ (741). De eo praeter 'Ibn-Qot., l. l., vid. Abū'l-fed. *Ann. Musl.* I, p. 454 et seqq., et REISKE in *Ann.*, p. 126, Abū'l-mah. I, p. ٣٣٩, et infra in v. خَيْف (I, p. ٣٧٨ in f.).

P. ٣٩ l. 15. Qām. in rad. وَكَسَّحَابَ عَ : أَدَمَ, et sic etiam 'Al-Bekrī, haec habens in v.: أَدَامٌ عَلَى وَزْنِ فَعَالٍ قَالَ الشَّكْرِيُّ الْوَيْلُ مَا بَيْنَ أَدَامَ إِلَى عَرْسَةِ — وَقَالَ أَبُو الْفَتْحِ يَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ فِعَالًا مِنْ الْأَدَمَةِ وَلَمْ يَصْرِفْهُ لِأَنَّهُ ذَهَبَ بِهِ إِلَى الْبَلَدَةِ وَيَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ أَعْعَلَ مِنْ دَامَ نَدِيمٌ فَلَا يُصْرَفُ كَمَا لَا يُصْرَفُ أَحْمَدُ وَقَالَ الْعَالِي. عَنْ ابْنِ دُرَيْدٍ أَدَامُ أَدَامٌ وَأَدَامٌ بِالْدَالِ الْمَهْمَلَةِ وَبِالذَّالِ الْمَعْجَمَةِ لُغَتَانِ. De الْوَيْلِ vid. infra in v., et de الشَّكْرِيِّ *Add.* p. 17. Abū'l-fath deinde est + 392, celeberrimus Grammaticus, de quo vid. 'Ibn Kallik. N. ٤٣٣, Abū'l-fed. *Ann.* II, p. 608, DE SACY *Anth. Gr.*, p. 41 n. 19, et quae ipse de eo in *ORIENT. MONUM.* I, p. 226 et 230 et seqq. *Al-qālī* porro est Abū 'Alī 'Al-qālī, + 455, de quo vid. 'Ibn Kallik. N. ٩٤, et DE SACY l. l., p. 461 l. 12. — Quae Noster 2° loco in v. أَدَامَ memorat, traduntur etiam iisdem verbis ab 'Olaijo ap Zam. p. ٢ in f. De

'Olajj vidd. quae in praef. ad hunc Librum scripsi p. 14-18 et 26-29. Post eum Librum editum nonnulla de 'Olajjo praeterea animadverti. Sic ad p. 15 l. 3, adde H. K. III N. 5442, ubi etiam pro *Ali* l. 'Olayy. Ibid. ad l. 7 post الموسوى, ut REINAUD mecum communicavit, in Abū'l-mahī. Chronico majori (Cod. Paris. 661) ad a. 559, auctoritate Ad-dahabī, de 'Olajjo haec etiam traduntur: (وتوفى) بهراته وكان مسنداً له، أحدى ونسعون سنة، unde ergo videmus in urbe Herāt, non Mekkae, eum mortuum esse, ac diu eum ibi degisse, et Traditionis disciplinam ibi docuisse, quā ita inclaruerit, ut ejus urbis المَسْنَد vocaretur, de quo titulo vid. QUATREM. in *Hist. des Sult. Maml.* I, 1, p. 46 n. 65. Ex verbis modo allatis porro patet, 'Olajum anno 468 natum esse, anno ergo proxime sequenti annum, quo natus est Zamakšārī, cujus nativitas in a. 467 incidit (vid. Praef. ad Zam. p. 3).

De جبل ادرار, in ditione Tūnetanā, conf. Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٨٤ l. 8 et seqq. De alio monte Africano, in viā ex وادى درعة in السودان, dicto in linguā Berbericā وزال ادرار ان, i. e. جبل الكند, ut additur, ibid. p. ١١٢ l. 1.

P. ٣٩ l. 16. Al-Bekrī in v.: اَلْاَدْعَمُ اَنْ اَمَّ سَوْنٌ بِمَجْدٍ اَوْ مَا بَلِيَّةٍ. De ادر اَوْدَب, vid. Al-Bekrī in v., et in v. لَيْفَلَف; de ادر اَوْدَب, montibus Nubiae, et de ادر رات, magno Nubiae campo, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 134; de ادر كند, loco Tokaristanis, Al-'Idrīsī I, p. 488 et seq.; de ادر عمن, pago prope Hamadān, QUATREM. *Hist. des Mong. de la Perse*, p. 222; de ادر شنان, RFIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 279.

P. ٣٧ l. 5. Pro ادر رت كمال in v. نَحْو, ut recte vidit FL., scrib. نَحْر, quod etiam Codd. exhibent. Sensus enim est, (ut addit) *super jugulum maris*, i. e. *in extremo litore*. Confirmatur (sic pergit) haec emendatio tum loco Edrisii transl. a JAUBERT II, p. 326 l. 1: على نَحْر بَحْر بَنْطُس, *bâtie sur les bords du Pont*; tum etiam loco, ap. nostrum Auctorem occurrente I, p. ٣٣٥ in fin., ubi pro على البَحْر, s., ut L. et V. habent, اعْمَات, De على نَحْر البَحْر, reponendum est على بَحْر البَحْر,

سجلنامه et تاملت، لمطبعة، السوس الأقصى
 ماسة vid. III, p. ٣١ n. 13, ubi tene lectionem Ibn Hauqalis, quam con-
 firmat etiam *Al-Bay.* I, p. ٧٤ l. 11. De seq. ادرنه vid. DE SACY *Rel.*
de l'Ég., p. 685; de ادرنه, urbe regni Turciei, KREHL. *de Num. Musei*
Dresd., p. 90 n. 30, bene distinguenda ab ادرنو, Aderno, Siciliae urbe
 (JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* II, p. 104 et 108, et infra in *Add.* p. 70 in ادرنو).

P. ٣٧ l. 12. De ادرنو (Veterum *Apollinopolis-magna*), vid in v. اسنا,
 Al-Most. in v., Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 108, Maqr in ادرنو,
 ed. Bul. I, p. ٣٣٧, CHAMPOLLION *l'Ég. sous les Phar.* I, p. 178, BRUGSCH
Reiseber. a. Aeg., p. 225 et seqq., et DIETFRICI *Reisebild.* I, p. 236.
 Abū'l-mah. I, p. ٧٥, (de quo loco conf. FLEISCH. in *Annot.* ad Tom. II,
 p. 76) eam altero nomine vocat ادرنو, de quo item vid. DE SACY *Rel. de*
l'Ég., p. 660 n. 1 et 707 N. VI. Nomen ortum est ex Coptica formā
Atbo, factā, ut BRUGSCH l. l., p. 227 docet, ex formā *Teb*, quae in Mo-
 numentis legitur, dum nomen sacrum est *Hat*, quia urbs olim sacra erat
 ادرنو *Hat-Hat*, i. e. *Deo magno*, s. *Soli*, de cuius cultu vid. l. l. Post
 ادرنو l. 13, Codicum lacunam ex Al-Most. in v., supple addendo واسنا,
 s., ut Noster scribit, واسنا. Cum FL. pro ادرنو, et mox pro ادرنو,
 ادرنو, et pro ادرنو. — De altero loco ادرنو, vid. DE SACY l. l., ubi, ut
 recte jam ibi observatum est, pro ادرنو, ادرنو. Seq. ادرنو ibid, p. 700,
 pronunciat aدرنو.

P. ٣٧ l. 17. Pro ادرنو, quod etiam ob oculos habuit WUSTENF. *Reg.*,
 p. 140 l. 3 a f., scribens *Adgia*, Zam. p. ٣ l. 6 et Qām. in v. habent
 ادرنو. Videtur ergo Jāqūt, memorans ادرنو, perperam legisse. Hic mons
 etiam adducitur infra in v. ادرنو. Ibi tamen non de Tribu كعب
 قشبر بن كعب, sed de posteris ادرنو fit sermo, ut etiam scribit Zam. l. l. Haec de
 eo nomine tradit Qām. in rad. ادرنو: ادرنو. الشاعر وجد ادرنو بن ادرنو
 Al-Bekri in *N. et E.*

XII, p. 564 (130) verba facit de جَبَلِ أَذْلَسَتْ (Atlas), ut QUATREM. l. l. legit; DE SLANE p. 1.9 l. 12 scribit أَذْلَسَتْ. In الاستبصار كـ vero, p. 5. l. 4 a f. vocatur جَبَلِ أَذْكَبَسَتْ, coll. v. KRFMER *Vortrag*, p. 38.

P. ٣٧ l. 4 a f. Pro أَذْمَاءَ, ut Noster, Qām. in rad. وَأَذْمَى وَبَالَامٍ. وَأَذْمَى وَبَالَامٍ. De كَارِي ع. De تَدْفَع in v. عَدِير مُطَرِّقٍ in neutrá voce infra fit sermo. De تَدْفَع in v. أَذْمَان, FL. haec observat: »Scrib. تَدْفَع, nam دَنَعَ absolute dicitur, ut francogall. *pousser*; vide de hac significatione Beidh. ad Sūr. 2, v. 194 ad verba أَذْضَنَّمْ. فَإِذَا أَذْضَنَّمْ. Ad eadem verba Zamachschari in Kesschâfo haec scripsit: أَصْلُهُ أَذْضَنَّمْ أَنْفَسَكُمْ فَزَكَّ الْمَفْعُولُ كَمَا دُرِكَ فِي دَفْعُوا. وَإِنْ يَدْفَعُ فِي عَمَقٍ. Conf. p. 215 l. 4: مِنْ مَوْضِعٍ كَذَا وَصَوَّأَ الْمَدْمَةِ. Cum his confli. dicta ARNOLDI in praef. ad *Uhr. Ar.*, p. xiv et seq. (ubi p. xv l. 1, pro ٣٧. l. ٣٧), infra I, p. ١٧٣ l. 8 cet. Qui paulo ante memoratur, دَعْفُوب, non differre videtur a دَعْفُوبِ الدِّينِ, de quo loquitur Jāqūt (+ 627 s. 1229) in Al-Mošt. in v. نَسْرَفَ, p. vi, ipsius aequali et amico, probe ergo distinguendo a دَعْفُوبِ الدِّينِ أَبُو مُحَمَّدٍ دَعْفُوبِ بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ أَدَى الْمُعَالِمِ الْمَصْرِيِّ, teste 'Ibn Ḥabīb in دَرَّةُ الْإِسْلَامِ (ORIENT. II, p. 349), mortuo anno 729 (1328). Distinguatur etiam ille *Jāqūb* a viro ejusdem nominis, quem 'Al-Bekrī + 487 (1094) saepe adducit, ubi *Arabiae Geographiam* illustrat, v. c. infra in v. أَرْمَامٍ (vidd. *Add.* ad h. l.), اَلْأُتْمَى (II, p. ٢٢١), كَانِطَمَةٍ (II, p. ٢٧٢), مَوْسِلٍ (III, p. ١٧٩), اَلْمَصْعِ (III, p. ٢١٢), et in v. اَلدَّيْنَمِدَةِ (I, ٣٩١ n. 4), ubi dicta affert Abū 'Alīz Al-qālīz (+ 356), dicentis دَعْلَنَةُ مِنْ كِتَابِ يَعْغُوبِ فِي الْإِبْدَالِ. Ibi ergo indicari videtur أَبُو يُوسُفَ دَعْفُوبِ بْنِ إِسْحَاقَ الْكَنْدِيُّ, florens sub 'Al-māmūno, et ejus Scriptis crebro usus est 'Al-Mas'ūdī (+ 345, i. e. 956). Is vero ap. Nostrum vocatur اَلْكَنْدِيُّ, v. c. in v. يَحْسَرُ تَوَلُّبَةً (I, p. ١٢٨), et de eo vid. REIN. *Géogr. d'Aboulfed.* I, p. liv et cccix. Librum vero ibi laud., كِتَابُ الْإِبْدَالِ, II. K. I, p. 143 omisit, pariter atque aliud ejusdem Jāqūbī Scriptum, quod 'Al-Bekrī affert in v. كِتَابُ الْإِبْيَاتِ, اَلْأُنْدَى.

P. ٣٨ l. 1. De آدم^z vid. in v. *أَدَمُ*. Vocem آدم^z ante *أَنْجَلِدُ* in, quam, coll. Al-Most. in v, inserui, Fl. jure omittendam esse censet, quia in Codd. deest, et coll. aliis locis, est supervacanea. Vid. v. c. p. ٣٧ l. 7, f. l. 2 et 3, ٥٢ l. 7 et 8, ٩٧ l. 10, ١٢٢ l. 2 et 1 a f. De locis dictis آدم^z vid. Al-Most. in v. et p. 44, ubi Jaqut locum, quem Noster 4° loco, haesitans licet, recenset, nullus dubitans, eundem esse censet, qui 1° loco hic memoratur, de quo vid. item infra in v. *أَدَمُ*. — Al-Bekri de uno tantum, et de hoc, ut videtur, loquitur. *Tertium* a Jaquto l. 1. indicatum locum, in Al-Bahrain, Qām. in v. isdem verbis significat. De proelio prope *Dū Qar*, inter Arabes et Persas commisso anno 611, et de caede Hamorzi, vid. *Hamza Isph. Ann.*, p. ١٢٧, et CAUSSIN *Essai* II, p. 179-182, 184 et 578.

P. ٣٨ l. 6. Al-Bekrī in v.: هَكَذَا ذِكْرُ — وَاِمَامٍ اَحْمَدِ
سَمِيْعُوْنَةِ نَبِيِّ الْاَيُّمَةِ وَهُوَ مَوْصِعٌ مِنْ بِلَادِ بَنِي سَعْدٍ — وَمَا لَ اَحْمَدِ
Hoc usdem ver-
bis, quibus Noster, tradidit etiam Zam. p. 9 in f. De اُدْمَى vid. item
infra in v. الدَّام. — De اُدْبَمَا in ditione, in prov. Halebensī, conf.
v. KREMER Beitr. z. Geogr. des nordl. Syr., p. 18; de اُدْنَه s. اُدْنَه
اُدْنَه كَذَا: Al-Bekrī: (بالعواصم), ibid., p. 19, et infra ad v. اُدْه. — كتاب انهمذاني قال وهو اسم وادي مارب الجامع
لمياه الودنة التي جاثمت فيها سهل العريم قال واناعم السهل من
اماكن كبيره من عرويش او عرويش (او عرويس l. ut ap. Nostr. in v.,
وجوانيب ردهان وشرعته ودمان وجهران وكومنان واسمدل
— (واسمدل l. ut infra) وضمر (كبيين l. ut in v.) من مخانيف خولان
De اُدْنَه, urbe devastata Al-Magribi, haud procul a Masila, vid. Al-Bekrī
Not. et. Extr. XII, p. 594 (160), in ed. SLAN. p. ١٤٤, 3; de ادواء, loco
Nubiae, Al-Magr. ed. Bül. I, p. ١٩. l. 8 a f, et QUATREM. Mém. sur l'Ég.
II, p. 8. l. 5 a f.; de الادواب, lato campo prope الحكة, tumulus et ru-

deribus referto, FRESNEL *I. A.* 1853 Juillet, p. 62; de loco ^{الادوا}ا^{دوا}, Al-Bekrī in v. ^{الادوا}ا^{دوا}, — de ^{ادوربان}ا^{دوربان}, s. ^{دبروان}ا^{دبروان}, monte a meridie Hebronis occidentem versus, loco urbis ^{ידברי}ידברי V. T., ROSEN, *Z. d. d. m. G.* XI, p. 55 et seqq.; — de ^{الادهمه}ا^{دهمه}, TECH. in *Z. d. d. m. G.* V, p. 375.!

P. ٣٨ l. 12 in v. ^{اديات}ا^{ديات}. Pronunciandum esse ^{كاليب}كاليب, non vero, ut in V. ^{كالب}كالب =, apparet v. c. ex WUSTENF. *Reg.*, p. 167 l. 10. In v. ^{الاديم}ا^{ديم}, pro ^{ارعن بنعد}ارعن بنعد, cum FL. leg. ^{رعى سمعد}رعى سمعد, coll. p. ٢٤ l. penult. Praec. nomen ^{الاديم}ا^{ديم} videtur pronunciandum esse *Al-Odaïm*. Nimirum pro ^{ادم}ا^{دم}, lin. 13 cum Al-Most. in v. leg. ^{اديم}ا^{ديم}. De nominis pronuntiatione l. 13, Arabes tamen non consentiunt. Al-Bekrī sic: ^{انتم يصم اوند مصعر على ورن}ا^{ندم} انتم يصم اوند مصعر على ورن. ^{تعمل ارض بين ذجران ونايت كانت فبائل من جرم تنزلها}ا^{ندم} تعمل ارض بين ذجران ونايت كانت فبائل من جرم تنزلها. Qām. in v.: ^{وكتبرع يحاور تملست}ا^{ندم} وكتبرع يحاور تملست, et deinde: ^{وصغلتهم ارض}ا^{ندم} وصغلتهم ارض. ^{بمن السراة ونهامه واليمن وع عمد وادي القرى}ا^{ندم} بمن السراة ونهامه واليمن وع عمد وادي القرى.

P. ٣٨ l. 18. Pro ^{وعند}ا^{ندم} in v. ^{ادمه}ا^{دمه}, cum FL. leg. (coll. p. ٢٨ l. 12 in v.) ^{ونعد}ا^{ندم}, ex qua lect. fluxit falsa lectio Cod. V. ^{وبعد}ا^{ندم}. Al-Bekrī in v.: ^{ادمه}ا^{دمه}. ^{دان مرج}ا^{ندم} دان مرج, quod nomen etiam scribitur ^{حمل معروف}ا^{ندم} حمل معروف. De ^{ادى مرن}ا^{ندم} ادى مرن, quod nomen etiam scribitur ^{دان مرج}ا^{ندم} دان مرج, i. e. ^{دانبه مرج}ا^{ندم} دانبه مرج, loco prope *Dainawaram*, vid. DEFREMFY *I. A.* 1848 Oct. p. 348.

P. ٣٨ in f. Al-Bekrī in v.: ^{بمن مكنه}ا^{ندم} بمن مكنه (ا. نبيه). ^{وانمدنه الخ}ا^{ندم} وانمدنه الخ; conf. WUSTENF. in praef. ad Al-Most. p. 9 ad p. ٩. l. 16, et WEIL *Moh.*, p. 217. De ^{ادائر}ا^{ندم} اداير vid. infra in v. ^{رم}ا^{ندم} رم; de ^{انامست}ا^{ندم} انامست, loco in viā *Segelmāsae Agmatam*, vid. Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١٢ l. 2 a f.

P. ٣٩ l. 5. Cum FL. pro altero ^{اندال}ا^{ندم} اندال in v. ^{انربماجاس}ا^{ندم} انربماجاس, cum L. (ubi legitur ^{الردا صوابه الرا}ا^{ندم} الردا صوابه الرا, l. ^{الراء}ا^{ندم} الراء, 2) l. 6 pro ^{معربا}ا^{ندم} معربا, 3) l. 7 pro ^{والحجيل}ا^{ندم} والحجيل, (i. e. *Gilan*) (vid. in v.); 4) l. 10 pro ^{وجفرا}ا^{ندم} وجفرا, cum V. ^{وخيرات}ا^{ندم} وخيرات; conf. I, p. ٢٩ l. 7, p. ٧٨ sub fin., et ٨٩ l. 1. Porro,

l. 9 ut in v., pro **وَسَلَمَاس**, restituendum **وَسَلَمَاس**. De *Ādarbigāne* vid. in v. **آران**, Al-Bekrī in v. (pronunciāns **آدَرَبِيْجَان**), Al-Qazw. II, p. 189, Al-Bakowī, in *Introd.* meā ad *L. G.*, p. LXXVI et seqq., Abū'l-fed. p. 382, et BERNSTEIN *Lex. Syr.* p. 36 in v. **آدَرَبِيْجَان**. Nomen scribitur etiam **آدَرَبَايِجَان**, ut ap. Persas **آدَرَبَايِجَان**, quae scriptio usitatur his juxta **آدَبَادَان**, i. e. (regio) *ignem custodiens*. Elh' ergo proprie *Meddā* instruenda est. Vid. VULLERS *Lex. Pers.-Lat.* I, p. 22. De *fluvio* hujus nominis, Al-Qazw. I, p. 174, et de *fonte*, ibid. p. 181. De Maraga, capite regionis ad aetatem Mohammedis Alsīz, principis ex familia Sagidarum (**ساجِيْد**), + 288 (901), vid. DEFREMERY *I. A.* 1847 Mai, p. 444 et seq. (*Mém.^s sur la famille des Sadjides*, p. 36 et seq.). Frater ipsius et successor, Jusof, caput elegit *Ardabilam*, quod numo ibi a. 290 cuso et Jusofi nomine insignito confirmatur. Hanc urbem Al-Idrisī (II, p. 170) hoc titulo etiam ornat. Minus recte ergo Noster in v. **آدَبِل** contendit, hanc urbem ante *Islamum* caput regionis fuisse. — De **آدَبِل** Zam. p. 94 in v.: **تَدِيْبِلْ جَبَل بِيْن اَلْبِيْمَم وَنُورِي اَلْبَحْمَرَةِ وَيَعْنِي لَهْ اَدَبِلْ**. Nomen **آدَبِل** ut *montem Qam*. item memorat.

P. 399 l. 10. De **آدَرُج** vid. Zam. p. 94, 7 et 8, et Abū'l-fed. p. 349. — Al-Bekrī in v.: **اَدَرُجْ عَلٰى وَرَنِ اَدَرُجْ مَدِيْنَةُ بَلْعَاء السَّرَاةِ مِي اَدَانِي** **وَأَسْرَاةُ تَمْدِيْنِيْهَا**: **اَلْأَسْرَام**. Al-Isṭakrī (*Ann. Chr. Ar.* p. 94 l. 11). **تَسْمِيْ اَدَرُجْ**. Vid. etiam infra in v. **مُونَة**, et TUCH in *Z. d. d. m. G.* I, p. 168 et seq. In textu leg. pro **السَّرَاةِ**, **السَّرَاةِ**, et pro **بَلْعَاء**, ut mox et infra in v., **اَلْبَلْعَاء**. De **حَايِيْجْ اَدَرَسْ**, sinu Hadriatico, *Adriaticus*, conf. REIN. *Geogr. d'Aboulf.* I, p. CCLXIII l. 4, coll. CCLXXVII.

P. 399 l. 12. De **اَدَرْعَاب** vid. Abū'l-fed. p. 352, SEETZEN I, p. 363 et seq., scribens *Draá*, et *Z. d. d. m. G.* V, p. 52. — Al-Bekrī in v.: **اَدَرْعَابَاتُ اَرْضِ بَانَسَامْ قَالِ الْكَلْبِلْ مَنَسُوْنَةُ اَنْبٰى اَدَرُجْ مَكَانٌ اَيْصَا قَالِ وَمَنْ كَسَرَ اَلنَّاءَ مِنْ اَدَرْعَابِ لَمْ يَصِرْقَهَا وَمَنْ فَتَحَ اَلنَّاءَ صِرْقَهَا — قَالِ**

أَبَوُ الْعَتَمَةِ أَذْرَعَاتُ نَصْرَفٍ وَلَا نَصْرَفٍ وَأَنْصَرَفَ أَمْلُ وَالْمَاءُ فِي
 الْحَالِ بْنِ مَكْسُورَةٍ وَأَمَّا فَحْمُهَا فَمَحْظُورٌ عَمَدُنَا لِأَنَّهُمَا إِذَا فَحُمَتِ
 زَانَتْ كَلَانَتُهَا عَلَى الْجَمْعِ (؟) الْإِجْمَاعِ (1). وَفِدْرُهَا الْفُدُوتِيُّونَ فِي بَعْضِ
 الْأَحْوَالِ مَعْنَوْحَدٍ وَكَثَرَتْ ذَلِكَ مَسْأُولٌ عَمَدُنَا أَنْ صَحَّتْ رَوَابِئُهُ
 وَأَذْرَعَاتُ بِكَسْرِ الرَّاءِ وَفَتْحِ دَ بِالشَّامِ Qam. in v.: وَوَجِبَ قَبُولُهُ
 أَذْرَعٌ وَيَصِفُ وَيَعَالِ أَذْرَعُ أَكْبَادٌ وَهِيَ haec Al-Bekri: أَذْرَعٌ
 صِلَاحٌ سَوْدَاءُ مِنْ جَبَلٍ يَعَالِ لَهُ أَكْبَادٌ كَذَلِكَ فَشَرَّتْ أَمَّ شَرِيكَ
 بَنِيَّتِ أَبَيْهَا تَعْبَمُ بَنِي أَبِي نَسٍ يَعَالِ — وَفَالِ غَيْرَهَا أَذْرَعُ أَكْبَادُ
 أَتَمَّيْرُنْ صَعَارُ ذَسْمَى الْأَذْرَعُ وَالْأَتَمَّيْرُنْ نَصْعَبِرُ أَثَرَيْنْ مِنْ أَتَجْمَالِ
 — وَأَكْبَادُ جَبَلٍ مَحْصَلٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ لَبِّهِ وَفَرْنَ لَيْلَةٍ De أَذْرَعٌ, Syriae
 loco vid. item WETZSTEIN in *Z. d. d. m. G.* XI, 496.

P. ٣٩ l. 15. De أَذْرَمَ vid. supra in v. أَذْرَمَ, ibique n. 8. — L. 17 lege
 بِالْأَحْسِ, et l. 19 cum FL. لُغَرَهَا. Vox أَذْرَمَتْ, a Jaquo non recepta, est,
 ut AMARI in *Bibl. Sic.* p. ١٣٧ n. 2 significat, *Otranto*, Calabriae urbs. Ab
 'Ibno'l-Atir (ibid. p. ٢٥٤, 3) nomen scribitur أَذْرَمَتْ; p. ٢٦١, 14 vero
 أَذْرَمَتْ, et sic p. ٢٩٨ l. 2 a f. Vid. porro *An-naw.* ibid. p. ٢٣٩, 4 a f.
 Quod legitur ap. Nostrum, أَذْرَنْب, est *Aderno*, quod in JAUBERTI *Géogr.*
d'Edrisi, p. 104 et 108 scribitur أَذْرَنْو, et أَذْرَنْو in AMARI *Bibl. Sic.*
 p. ٤١, 9 et seqq.

P. f. l. 1 in v. أَذْكَان. FL, coll. p. f. ٨٨ l. 1, recte monet, legendum esse
 الْأَرْوْذَانِ, ubi etiam de nostrâ urbe *Adkan* fit sermo. In voce tamen الْأَرْوْذَانِ
 hoc nomen sine Art. scribitur. — أَذْكَون, Hispaniae locum, memorat
 Dozy *Rech.* I, p. 530. — De voce أَذْن, vid. Al-Most. in v., ubi vero
 omittitur أَمَّ, quod tamen Noster p. ٩. iterum scribit in v. أَمَّ أَذْن. De

أَذْنَة vid. Al-Mošt. (coll. ibid p. 3 et 44), Al-Iṣṭakrī in *Ann. Chr. Ar.* p. 1. l. 10, Abū'l-fed. p. 5. et ٢٤٨, GOLIUS ad *Alferg*, p. 291 et seqq. et *Voyage dans la Cilicie*, auctore Vict. LANGLOIS in *Revue archéolog.* XI année 1854-55, p. 641-651. Haec tantum habet Al-Bekrī in v. : موضع من دُغور الشام الّمة ننسب على بن الحسن من (بن ا). بـنـدار الازنى العاصى المحدث متاخّر الوقت نزل مصر. De اذنة, a Nostro 2º loco memoratā, vid. supra in v. اذنة, et de urbe, 3º loco adductā, dicta supra in *Add.* p. 5. In textu cum FL. l. 6 pro بِكَاذَاء, l. بِكَذَاء, et pro بِمَصَى — شَرْفَى, coll. Al-Mošt. (ubi pro De monte اَنْعَمَر, vidd. dicta in v. et *Add.* De aquis, dictis الصَّغْرَاء اَذْنَاب, et اَلْأَنْمَة, vid. Al-Bekrī; de illis in v. رَصَوَى, de his in v. الْأَشْعَر. — De فَصْرَانِ الْخَارِج in v. اَذُون, vid. infra in v. (II, p. ٢١٩, 10), et de اَذْنَة in v. تَمْتَد, ubi sic leg.

P. ٢. l. 14. Al-Bekrī: قاله ابن دريد وقال — أَرَابُ بفتح أوله — هو حمل معروف — وأبو عبيدة يقول أَرَاب بكسر أوله وهو ماء من مماء يربوع كانت شمة لمعلمه ودعة على بنى يربوع وكذلك رومناه شى سعر الأختل بكسر الهمزة اليخ. Vid. item Zam. p. 1. l. 1 et 2. In Indice in v. اذنة dele »|cv." — L. 16 in v. أَرَابِي, cum FL. pro اذرب, l. الصغرة فرب, l. االصغر اذرب in v. De Tribus Gohainae sedibus vid. WUSTENF. *Reg.* in v., p. 186 et seq. De نهر أراس, fluvio, 3 miharia ab urbe نطاوان, Al-Bekrī *Not. et Extr.* XII, p. 550 (116), in ed. SLAN. p. 1. l. 9, ubi exstat نهر راس. De أَرَاط vid. Al-Mošt. in v., ubi ZENKER (*Leips. Repert.* 1847 H. 17, p. 129 pro وَايَ نَمَتِ الثمام recte restituit وَاربيت الثمام

P. ٢ l. 2. أَرَاطَة esse aquam Tribus Omailae, etiam affirmant Zam. p. ٣, 9 et Qāmūs in v. Quae V. ad أَرَاط addit, ut monetur not. 2, عند لُغَاط,

etiam habet Jāqūt in 'Al-Mos̄ṭ., et de لَغَاظ conf. infra in v. Pro اصْنَاخ (in v. اُصْنَاخ), ut legatur in V., cum FL. et WUSTENF. reponendum est اُصْنَاخ. — Lin. 3d, in v. اُزَاطِي, pro مَصْمُومَة, ut FL. observat, cum L. et V. reser. مَعْمُومَة. Cum dictis h. l. de 'Orāta, conf. infra in v. البَاشْمِيَة, ubi lege اُزَاطِي. Sic enim nomen pronunciant 'Al-Bekrī in v. et in v. تَعْنَسَار, et Qām. in voce. Qām. tamen: اُزَاطِي ٥.

P. ٤١ l. 5. 'Al-Bekrī: اُرَان مَوْضِعٌ مِنْ بِلَادِ طَبَّيٍّ وَبِلَادِ بَنِي عَامِر. اُرَان. De اَلْاَرَاك vid. 'Al-Bekrī in v., 'Ibn Ġob. p. ١٧٥, et 'Ibn Bat. ed. Par. I, p. 399; de Tribu عَجَبِل, in v. اَلْاَرَاك, WUSTENF. *Reg.*, p. 243 et seq.

P. ٤١ l. 8. Locus اُرَامِ الْكِنَاسِ memoratur in 'At-tibrīzī Comm. ad *Hamāsam*, p. ٥٧٨ l. 14, ubi recte legitur اُرَام. Vid. etiam infra in v. كِنَاس. De اُرَامِ loco, vel monte prope Ar-rabadam, vidd. *Add.* ad v. اُرَام. De اُرَامِ, Indiae urbe, vid. 'Al-Qazw. II, p. ٥١, et 'Ibn 'Ijās in *ARNOLDi Chr. Ar.* p. 72, 13. De اُرَانِبُ 'Al-Bekrī: رَمَالٌ — اَلْاُرَانِبُ. De اَلْاُرَانِبِ ح: ذَاتُ اَلْاُرَانِبِ ح: (p. ٩٣) اَلْاُرَانِبِ. Qām. in v. مَنَحْنَةُ اَلْبَحْرِ. Qām. in v. اَلْاُرَانِبِ (p. ٩٣). De اُرَان vid. 'Al-Mos̄ṭ. in v., Abu'l-fed. p. ٣٨٩, et 'Al-Qazw. II, p. ٣٣١. Etiam scribitur اُرَان, eoque nomine item nuncupatur pagus prov. كَلَشَان, ob asinos magnos celebratus; vid. *VULIERS Lex. Pers.-Lat.* I, p. 26. De اُرَان pro اُرَانِ, CHWORSOHN *die Ssabier* I, p. 303. — De اُرَانِ, اُرَانِ, et اُرَانِ, 'Al-Bekrī in voce. Postremam etiam memorat Zam. p. ٨٤, 9, addens مَوْضِعٌ. 'Al-Bekrī porro affert in v.: دِسَارٌ فِى مَوْضِعٍ. In textu l. 10 pro كَنْفَرَة, ut in Cod. L., cum FL. leg. كَنْفَاخَة, ut ap. Abū'l-fed. p. ٤٤ et seq., et l. 12 pro جَاوَرَة, جَاوَرَة. De نَهْرُ اَلرَّسِّ conf. infra I. p. ٤٧. n. 9 et *Add.* ad h. l.

P. ٤١ l. 16. De *Al-Orhos* vid. infra II, p. ٢٨٤ n. 7, *Al-Bay.* I, p. ٩٤ l. 11, l. 7 a f., l. 7, *Arth.* p. ١٣١ in n. e, l. 1 et 15,

١٣٧, ١٣٨, ١٤. l. 6 et seqq., Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 502 (68), ed. SLAN. p. ٤٩, 13, ubi exstat لَرْنَس, et sic etiam p. ٥٣, 13. Idem in معجم وقال كَرَّاعٌ هُوَ الْأَرْنَعَاءُ مَوْضِعٌ وَهُوَ ذُو. de seq. nomine: حَسَمَ بَعْنَهُ وَهُوَ مَوْضِعٌ نَخْلٍ الْبَحْ De اَرْنَد Gahlaeae (quam Noster mox nuncupat ارنل), ejusque speluncis, vid. TUCH in Comm. de Μαυσαλωθ ἐν Ἀρβήλοις (1 Macc. IX, 2), p. 8 et seqq., et 15 et seqq. Est nempe Veterum *Arbela* Gahlaeae, quae ibi occurrit, et accurate describitur a БУРКНН. *R. in Syr.* p. 574, quocum conf. ROBINS. *Pal.* III, p. 497, et *Neue Bibl. Forsch.* p. 449 l. 6 a f. et seqq. Memoratur etiam apud QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92. De causâ mutationis *l* in *d*, vid. TUCH. l. l., p. 17 et seq. De اَرْنَد prope بَحْرَة loquitur SEETZEN I, p. 268, et vid. p. 365; de اَلْأَرْبَعِيْن, sacro loco in ditione Tunetanâ, Dr. H. BARTH *Reisen u. Entdeckungen in N. u. Central-Africa* I, p. 2. De اَرْبَغِيْ pago Sennârîs, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 166. — Seq. اَرْبِك etiam memoratur infra in v. لَبْجَا. — Lobbo'l-lob. in v. scribit اَرْبَف.

P. ٤٣ l. 5. De ارنل vid. supra in v. اَسْنَنَة, نَسْنَت, حَسَر, دَحْلَة, Al-Mošt. in v. et p. 3, Al-Qazw. II, p. ١٩٢, Abu'l-fed., p. ٤١٣ et seqq., DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 90, PERKINS in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 112, et PLACE ibid. X, p. 534, ac de Judaeis ibid. nostrâ aetate, ISR. JOS. BENJAMIN II *Cinq. années de voy. en Orient*, 1846-51, p. 60. In Lobbo'l-lob. ارنل nuncupatur. ارنل على موحاندهم من الموصل. De ارنل حار. vid. Abū'l-fed., p. ٤٩٢, et Lobbo'l-lob. in v., de اَرْوَنَة (*Narbonne*), Abū'l-fed., p. ١٨٢ (REIN. II, 262), ad quem locum conf. اَبْنُ اَلْمَوْنِسَة in *I. A.* 1856, Nov.-Déc. p. 475, Abū'mah. I, p. ٢٨٤ l. 5 et n. 2, Al-Makkarī I, p. ٢١٩, Anonymus in AMARI *B. S.* p. ٣٤٥, 7 coll. n. 3. In praef. Ibn Hauq. (Cod. Leyd. N. 314 p. 2 l. 11 a f) nomen scribitur لَمُونَس, ubi fortasse تَبْمُونَس, s. تَبْمُونَس legendum. Porro Noster de اَرْدُونَة loquitur in v. اَلْأَرْدَانِيْس, et vid. infra III, p. ٢٠٧ n. 4. — De اَرْبَة, monte Türkistânîs, VULLERS in *Lex.* I, p. 75. — De اَرْبَة, DE

SLANF *Hist. des Berbers* I, p. LXXXI in v. *Erba*. In Al-Bay. I, p. 107 l. 9 vocatur ارفا.

P. ۴۲ l. 6 a f. Pro ارنج, infra in v. عازنان scribitur ارنج. De ارنج, Arabisso, Cappadociae urbe, a Mauritio restaurata ac brevi post iterum eversa, JOA. EPH. ed. CURT., p. 334 et seq; de ارنج, castello prope Antiochiam, v. KEMER *Beitr. z. Geogr. des n. Syriens*, p. 4 et 11, et *Mittel-Syr. u. Damasc.*, p. 49, DEFRÉREY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 52, et FREYT. in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 213. De ارنج loquitur Al-Magrizi ap. QUATREM. in *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 14; de rivulo Qazwinensi, ارنج, *I. A.* 1857 Oct.-Nov., 267, et de urbe Africanâ ارنج, Al-Bekri ed. SIAN. p. ۱۹۵ l. 5 a f.

P. ۴۳ l. 3. Pro ارنج, ut in L. et V. perspicue legitur, FL. enumerationem attendens singulorum elementorum, existimat legendum esse » ارنج, omissa » ارنج, ita ut prorsus referat *terminationem* nominis ارنج. — L. 7 cum eod. leg. ارنج et ارنج. De ارنج et ارنج, unâ ex antiquis Russorum gentibus, vid. FRAEHN *Ibn Fozlan*, p. 162, coll. p. 142. Secundum Ibn Tjās (ARN. *Chr. Ar.*, p. 74 l. 11) ارنج est gens et urbs Russorum.

P. ۴۳ l. 9. Pro ارنج, in v. ارنج, FR. et WUSTENF. jure reponunt ارنج. De ارنج vid. item Al-Bekri in voce.

P. ۴۳ l. 10. De Arangan (ارجان) vid. in v. ارنج et ارنج, Al-Qazw. II, p. ۹۴, Abū'l-fed., p. ۵۸, ۱۳۸ et seq., LAYARD ap. DEFRÉREY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 142. Persiae nomen urbis scribitur ارنج, s. ارنج; vid. VULLERS l. l. I, p. 85. Quae de Al-Motanabbio Noster tradit, observat item Ad-dahabi in كتاب المشتمة in v. Pro ارنج (l. 13) ارنج. Hoc vitium typographicum item vidit FL. addens: conf. I p. ۷۸ l. ult., et Kazw. *Athâr el-bilâd* ed. WUSTENF., p. ۱۳۴ l. 4. De ارنج, vid. Al-Birûnî in REIN. *Fragm. Ar et Pers. sur l'Inde*, p. 99; de ارنج.

pago Aeg., Maqr. in *الخصط* " *د* ed. Bül. I, p. ٢٠٣; de *أَرْجَمَة*, castello inter Qortobam et Gaijanam (*Jaen*), quam Noster deinde vocat *أَرْحُونَة*, Dozy *Rech.* I, p. 602; de *أَرْحُورَة*, olim capite prov. *رَحَة* in Hisp., *أَبِي انْعُونَة* in *I. A.* 1856 Nov.-Déc p. 455, de *أَرْحَمَة*, deserto Persico, VUL-
LERS in *Lex.* I, p. 76, et de *أَرْجَة* (*Orya*), cast. in ditione Toletanâ, Dozy l. l. De *أَرْجَبِس* conf. in v. *أَرْمِينِيَة*, Abu'l-fed., p. ٢٢ et ٣٩٤, de Monasteriis prope hanc urbem, in primis de Mon. *Medzoph*, vid. NÈVE *I. A.* 1855 Août-Sept, p. 228 et seqq., et Sr. MARTIN *Mém. sur l'Armen.* II, p. 427 et 465; de *أَرْحِينِي*, monte in ditione 'Isbahan., VULLERS l. l. I, p. 76; de *الْأَرْحَى*, loco ab alterâ parte 'Izbiljæ (Seviliæ), Abu'l-fed., p. ٢٧; de *أَرْحَاء* vero infra in v. *نَهْرُ ضَمَائِي*. — De *أَرْحَاءَ تَرْدِل* in *Add.* ad v. *تَرْدِل*. De *أَرْحَاب*, loco in ditione Halebeni, FREY. *Hist. Hamd.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 232.

P. ٢٢ l. 1. De *أَرْحَب* vid. in v. *دَعْوَى*, Al-Bekrî in v. *الْبَيْمَضَاء* et infra in *Add.* ad h. voc., ac de Tribu hujus nominis Ibn Doraid in *الاشنعماني* " *د* ed. WUSTENF., p. ٢٥٩ l. 5 a f., idemque in *Reg.* p. 85, coll. p. 200. — L. 5 in v. *الْأَرْحَصَة*, pro *أَنْدَلَى*, ut in Codd. exstat, FL., coll. supra p. ١٩ l. 4 et 3 a f., recte legit *أَنْدَلَى*. Porro pro *مَعُونَة*, cum L. reponit *مَعُونَة*, defect. pro *مَعَاوِدَة*, coll. I, p. ١٩ l. 3 a f., et l. l. 6 a f.; sed, ut in *Add.* ad *أَنْدَلَى* (p. 24) observavimus, ibi leg. *مَعُونَة*, et cum h. l. conf. loci ibi laudati. De *الْأَرْحَصِيَة* vid. infra in v. *دَفَاء* et *دَر*, et de Tribu *رَهْمَ*, WUSTENF. *Reg.* p. 386, Ibn Doraid l. l., p. ٢١٨ l. 2, et infra in *Add.* ad v. *أَنْزَوَاف*.

P. ٢٢ l. 12. Pro *بِمَارِسْتَان* in v. *أَرْدَ*, FL. jure emendat *تَبْمَارِسْتَان*, coll. I, p. ٢٢٢ l. 5 a f., ubi igitur etiam lege *أَرْدَ*. De *أَرْدَبِيل* vid. in v. *أَنْزَار*, Al-Bekrî in v. et in v. *سَبَلَان*, Al-Qazw. II, p. ١١٣, Abu'l-fed., p. ٧٢ et ٣٩٨, VULLERS l. l. I, p. 77, et *Add.* ad v. *أَنْزَبِجَان*. Vocatur

item بِاذَّان دِيرُوز i. e. urbs (proprie *locus habitatus, cultus, amoenus*) FIZUZI; vid. infra in v., et VULLERS l. l. p. 2 et 159. De عَیسی اَرْدَبِهَشَنسَنک conf. Al-Qazw. II, p. ۱۸۹, et de اَرْدَبِهَشَنسَنک (sic) II, pp. ۱۹۳. De اَرْدِسْتَان, Abu'l-fed., p. ۴۲۲, et infra in v. قَو. Scribitur etiam اَرْدِسْتَان (ولاسته) et hoc nomine item nuncupat VULLERS *Lex.* (I, p. 26) regionem (ولاسته) in altiore Al-Iraqae Persicae parte. — De اَرْدَوَال, vico urbis قَرُونَن vid. BARBIER MEYNARD *I. A.* 1857 Oct.-Nov., p. 262 et 270.

P. ۴۴ l. 17 in v. اَرْدَشَبَر خَرَه. Ut FL. monet, leg. خَرَه, deinde l. penult. بَهَاء, et l. ult. وَمَمْنَد (coll. Abu'l-fed., p. ۴۹۷ med., Al-Mošt., p. ۴۱۳ l. 4 et 5, *Edrisi* par JAUB. I, p. 406 et 422, et infra in v.), et وَسِيرَاف (vid. I, p. ۴۵ l. 1, p. ۵۴ l. 7 a f. et in v.). De اَرْدَسْمَر porro loquitur 'Abū'l-fed., p. ۳۲۴, et Noster infra I, p. ۱۷ l. 6. Vox خَرَه, quod hic explicatur per بَهَاء, i. e. *splendor, decus, venustus*, infra in v. خَرَه وِبَان redditur قَرَج (*laetitia*; ap. VULLERS vero l. l. I, p. 685^b 1) per *splendorem et lumen*, 2) per *portionem*, quibus addit Persarum imperium olim a Persarum sapientibus in 5 partes dividi solere, in خَرَه اَرْدَشَبَر, خَرَه اَرْدَسْمَر, > "سَیَپُور", > "دَارَاب", > "اَسْمَاخَر" per اَرْدَسْمَر, > "وِبَان", et > "سَیَپُور", > "دَارَاب", > "اَسْمَاخَر" autem etiam intelligi urbem ab Ardasiro conditam. — Nostrum خَرَه cum aliis praeterea Nominibus Persicis jungitur, ut زَادَان خَرَه ap. HAMZ. Isph. in *Ann.* ed. GOTTWALDT, p. ۹۱ l. 4 a f., et inde Nom. rel. اَسْمَاخَرَهی, de quo vid. H. E. WEYER's. ad Lobbo'l-lob in v. et VETH in *Suppl.* ad h. l., p. 85. In Codd. nostris, vulgo scribitur اَرْدَشَبَر, in us vero, quos in edendo Abū'l-mahāsino usus sum اَرْدَسْمَر, idque recte; scriptio tamen اَرْدَشَبَر, etsi falsa, in Scriptis Arabum haud rara est, quia Arabes in Persicis et barbaris nominibus reddendis, literam ر saepe in د mutant. De utrâque scriptione vid. FLEISCH. Abū'l-fed. *Hist. Anteist.*, p. 206, et VALETON *Ta'alibī Syntagma*, p. ۱۵ not. e. De اَرْدَسْمَر خَرَه vid. etiam in v. اَیْرَاعَسْنَان. De urbibus deinde hic laudatis infra in vocibus suo loco sit

sermo. VULLERS l. l. I, p. 77 memorat porro بَرْخَان (regio Persica, ut ait p. 214), سَمَنْكَان ab Ar. dicta سَمَنْكَان, vid. infra in v.), et كَام-خَبَرُوز. De اَرْدَكَّان, loco in ditione Sirazī, et pago in prov. Jazd, vid. VULL. p. 78. Prior locus non diversus esse videtur ab اَرَرْصَن, p. ۴۹ l. 2.

P. ۴۵ l. 1. De وَلَعْدِ اَرْدَمَشْتِ فِي حَصَنِ اَنْسَلَامَةِ, in ditione Maugilī, vid. Ibn Kallik. N. ۱۷۴ (ed. WUSTENF. p. ۱۹ l. 2 a f., ed. SLAN., p. ۲۷ l. 25), et FREY. in *Z. d. d. m. G.* X, p. 483, 487, 494 n. 2, et infra in v. كَوَّاسِي.

P. ۴۵ l. 5. Scriptio Arabica nominis اَلْاَرْدَنْ sine 'dubio ex Syriacā مَذْبُج s. ܡܕܒܝܓ orla est. De hoc fluvio vid. Al-Bekrī in v., Al-Iṣṭakrī in ARN. *Chr. Ar.*, p. 95 l. 2 a f., Al-Qazw. II, p. ۹۵, Abu'l-fed. p. ۳۶, ۴۸, ۳۳۶, et de جَمْدِ اَلْاَرْدَنْ, p. ۳۳۶, et REINAUD *Geogr. d'Aboulf.* II, p. 60, qui, ut hic tradit 'Ibno'l-tayib, ab utroque latere superioris Jordanis, castra videtur habuisse. Haec fluvii pars ab eo vocatur اَلْمَجْمِيزِ, inferior اَلْاَرْدَنْ اَلصَّغِيرُ. Eodem sensu infra in v. اَنْجَب (I p. ۲۳۷, 3 a f.) etiam de اَلْاَرْدَنْ اَلْاَصْبَرُ fit sermo. Hanc fluvii divisionem Josephus jam memorat, sed inversa ratione, vid. ROBINSON *Pal.* III, p. 618, de ponte cursim loquens, p. 312. Quam parum tamen accurate 'Ibno'l-tayib ceterum de fluvio disserat, cuique patet. Plenum ejus nomen est اَبُو اَلْعَبَّاسِ اَحْمَد + 286 (899). II. k. V, p. 509 eum vocat اَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ الطَّبِيبِ. Comitatus est Al-motaḡidum in expeditione, quam suscepit ad debellandum filium Ahmedis 'Ibn Fulun, Komārowahum. Ejus Scriptis usus est tum Al-Masudi (adducens in مَرْوَجِ اَلْمَسْنُوكِ وَاَنْمَاسُكِ, de quo loquitur II. K. l. l.), tum Jaqut in Al-Most. p. ۴۳ l. 8, ۸ l. 4 et 3 a f., et ۲۴. l. 5, ubi, expeditione illa memoratā, mentionem facit Opusculi brevioris (مَسْنَدُ), ubi nomina affert locorum, quae ea opportunitate adiecit. Idem Opusculum hic designari videtur. De eo Scriptore vid. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. LIV, et VON HAMMER *Literatur-gesch. d. Ar.* IV,

p. 322. — L. 8 et 16 Fl. pro مَصْبٍ cum V., Abū'l-fed., p. f^v l. 14, et infra I, p. 6v l. 2, ac passim, praefert يَصْبٌ; » nam non solum (ait) de hominibus absolute صَبٌ dicitur (vidd. dicta p. 66 ad p. 3v l. ult.), sed etiam de fluviis et aquis in universum." Vitiose Lobbo'l-lob. in v. اَلرَّدَسِي :

أَرْدَنْ بِلَدٌ بِسَاحِلِ الشَّامِ. De Jordane vid. denique SEETZ II, p. 301 et seq., et 320 et seqq., coll. 375 et seqq. Mense Jan.^o anni 1807 hic eum non sine periculo trajecit, plenissimo alveo rapidisque undis fluentem. De NEWBOLDI de Jordane disquisitionibus conf. *Z. d. d. m. G.* X, p. 326. — De اَرْدَوِ كَنْد vid. Abu'l-fed., p. 88, et de fluvio in terrā قَبَبَجَانِ dicto اَرْدَسِ DEFREMERY *I. A.* 1852 Févr.-Mars, p. 267; QUATREMÈRE in *N. et E.* XIII p. 281 coll. 284 pronunciat اَرْنِيسِ, VULLERS vero in *Lex.* I, p. 76 eum nuncupat اَرْنِيسْدَار. De اَرْدَوِ بِلَمِ (castra regia), urbe Mogolorum in montibus قَرَانُورِ, vid. Abu'l-larag., p. 473 l. 7, BERNST. in Gloss. ad *Chr. Syr.*, p. 38^b, et QUATREMÈRE *Hist. des Mong.* p. 116. Ibi p. 278 memoratur اَرْدَعِي tanquam Ismaeliorum in Persiā sede.

P. 49 l. 3. Pro فَرِي in v. اَرَزْتَن. De حَصْنِ اَرَزِ in ditione Halebenſi, v. KREMER *Géogr. d. nordl. Syr.*, p. 18, de اَرَزَنْجَانِ, s. اَرَزَنْجَانِ, in v. اَرَزَنْجَانِ, Al-Qazw. II, p. 331, Abu'l-fed., p. 331 et seqq., DEFREMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'Asie Min.*, p. 46 (ed. Paris II, p. 293), et de numo ibi cuso, STICKEL in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 457. De locis porro dictis *Arzen*, vid. Al-Most. in v., et Abu'l-fed., p. 394, de اَرَزِنِ, p. 384, et de اَرَزِنِ (Veterum *Asanias*), p. 86, et REIN. in vers., p. 70, ac Noster in v. اَرَسْنَانِ, et سَرْدَن. De اَرَزِنِ اَرَزِمِ etiam agit Al-Qazw. II, p. 332, et Ibn Bat. ap. DEFREMERY l. l. et in ed. Paris. p. 294. De Arzen, prope Kilat, BELIN (*I. A.* 1852 Avril, p. 365 et seqq.), et de variis locis, quae nomen *Arzen* gerunt, VETH in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 9-11, quem etiam consule ibid. de اَرَسَابَنْدِ. De اَرَزَرُودِ, regione Transoxaniae, et اَرْدَدَه, sive اَرَحَنْدِ vid. VULLERS I, p. 79. De دَبُوسِ, coll. دَبَانَسِ l. 14 (*clavā*), conf. QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1,

p. 137. et RIN. *I. A.* 1848 Sept., p. 221 et seq. — De ^{أَرَرَاو}Ararā, urbe sitā in fine planitiei ^{سَرَاب}Sarāb, in Africā Sept., vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 527 (93), in ed. SLAN. p. v. l. 3. Ibid. p. ۲۱, l. 1 mentio fit de ^{أَرْزُس}Arzūs, pago magno prope Safages. — De ^{الْأَرْسَان}Arṣān, Al-Bekrī in ^{المعجم}al-Muʿjam in v.: ^{أَرْس = أَرَس}Arṣ = Aras. ^{مَمْنُوعٌ فَمِلَ مَمْلُوبٌ (مَمْلُوبٌ لَ) مِنْ بِلَادِ بَنِي عَمِلٍ}De ^{أَرْس}Arṣ = Aras. (Araxes), VULLERS l. l. I, p. 79, et infra ad v. ^{الرَّس}Aras; de ^{أَرْسَان}Arṣān Berberorum, vid. supra *Add.*, p. 37, de ^{جَمِلْ أَرْسَانَا}Jamil Arṣānā, Abu'l-fed., p. ۲۵, et de ^{أَرْسَلَانِ كَسَايَ}Arṣalān Kāsāy, cast. prope Qazwīn. (QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 215). Vocatur ^{كَسَنَادْ أَرْسَلَانِ}Kasānād Arṣalān ap. Al-Qazw. II, p. ۱۱۴, d'Ossohn *Hist. des Mong.* III, p. 171, et in *I. A.* 1848 Oct., p. 367.

P. ۴۹ l. 5 a f. Flumen ^{أَرْسَنَسَاس}Arṣenasās, idem esse videtur, quem supra (p. 78) memoravi, Abu'l-fedāim secutus, ^{بَيْتِ أَرْسَنِ}Biṭr Arṣnī, Armeniae fluvius, in Euphratem se effundens. De *Arsaniā* vid. Plin. *Hist. Natur.* V, 24, Tacit. *Ann.* XV, 15, et RITTER *Erdkunde* X, p. 85, 98 et seqq., 646 et seqq., et XI, p. 110. Al-Bekrī in v. haec habet ^{أَرْسَنَسَاس}Arṣenasās. De ^{أَرْسَنَدِ}Arṣandī vid. infra in v. et n. 6. — De ^{أَرْسَقُول}Arṣaqūl vid. ^{الاسنحصار}al-Asnḥṣar, p. ۹۵ l. 3 a f. Est portus Telemsānīs, 20 miliaria ab hac urbe, ut refert Abū'l-fed., p. ۱۳۳. Alii scribunt ^{أَرْسَقُول}Arṣaqūl, s. etiam ^{أَرْشَكُول}Arṣḥkūl; vid. Al Bekrī *N. et E.* XII, p. 536 (102) et QUATREM. ad h l.; DE SLANE semper scribit ^{أَرْسَقُول}Arṣaqūl, p. ۷۷, ۷۸, ۷۹ et ۸۱; Al-Bay. contra I, p. ۱۵۱ l. 3 a f. ^{أَرْسَقُول}Arṣaqūl, unde efficias in reliquis formis pronuntiandum esse, v. c. ^{أَرْسَقُول}Arṣaqūl. De ^{أَرْسَقُولِ}Arṣaqūl etiam fit mentio in Al-Bay. I, p. ۲۵۱, 5, quam l. 7 probe distinguunt ab urbe ejus nominis. *Insulam* Al-Bekrī in locis laudd. ed. SLAN. etiam diserte memorat.

P. ۴۹ l. 3 a f. De ^{أَرْسُوف}Arṣūf vid. in v. ^{حَطْلِينِ}Ḥaṭlīnī, An-nābolosī (*Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 352), QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 2, p. 6, 8, 10, 61, 257, et Abū'l-fed., p. ۲۳۹, et de ^{عَابِدِ أَرْسُوفِ}ʿAbid Arṣūf, p. ۴۸. De ^{أَرْش}Arṣ, urbe Širwānīs, conf. VULLERS l. l. I, p. 80.

P. ۴۷ l. 3. De ^{أَرْشَتِ دَمْعِ مِنْ خِصَاعِ فَرُونِ}Arṣṣat Dami min Ḥiṣāʿi Farūnī, vid. Al-Qazw. II,

p. ١٩.; de أرشق Al-Bekri in v.: وعنالك موضع من بلاد اذربيجان وغاناك Zam. etiam p. ١٤, 9: أرشق موضع; de Babeko vid. supra p. 17, Abū'l-mah. I, p. ٩٢, 7 et seqq., ٩٥٣, 1 et seqq., ٩٥٩, 11 et 12, ٩٥٧, 13 et seqq., WFL *Gesch. d. Chal.* II, p. 299 et seqq., coll. p. 235 et seqq., atque infra in v. السند، خرم، سندبادنا، — ابرشمونم. ut supra in v. ابرشمونم. — اخبمار اليرمان (Arachosia) affertur a KREMFRO ex Al-Mas'udī in *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 211, quae regio ceterum Arabice dici solet رَحَاح; — ارباصا، urbs et mons a septentrione Maris Caspi (JAUB. *Géogr. d'Edrisi* II, p. 414). — De ارض عانده l. 5 in v. ارض عانده، vid. in *Add.* ad h. v. et Noster in v. الاحامنة. — De ارض الصغراء مصر Abu'l-mah. II, p. ١٤ l. 4; de ارض الطلماب Ad-dimisi in QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 285, et Ibn Bat. II, 399, ubi scribitur ارض الطلماب، in quam per بلغار est aditus; — ارض عمك الرب، prope Tripolim Afric. (At-tigani, *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 161; — ارض فساس (Ibn Badr. p. ١٩); — الارضين الكبيرتين، i. e. Francia, et Germania, cum reliquâ Europae parte, Orientem versus ad Asiam se extendente, ut FRAFFS (*Ibn Foslan*, p. 193) ait, s. potius, ut REIN. (*Geogr. d'Aboulf.*, p. 42, 85, 169, 235) accuratius definit, omnes terrae, quibus regnum continebatur Caroli magni, s. a Pyrenaeis ad fluvium *Oderae* (Oder), et ab ostio Albis (Elbe) ad Italiam meridiionalem. De eâ loquitur Abū'l-fed., p. ١٩٥, et ١٩٩, et in *Ann. Musl.* II, p. 450, l. Minus latere sensu de الارضين الكبيرتين sermo fit 1) in Al-Bay. I, p. ١٩ l. 5, ubi intelligi videtur meridionalis Italiae pars, Moslimis eo tempore (a. 257 H.) subacta. Hanc spectat Ibn Gob. ed. WRIGHT. p. ٣٢٣, 12 et seqq., et ٣٢٤, 15 et seqq. (ap. AMARI *Bibl. Sic.* p. ٧٧ l. 3 et seqq., ٧٨, 5 et seqq.); 2) apud Ibn al-Atir (in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢٣٩, 5, coll. p. ٢٩, 3, et *Add.* de ٢٩), qui *Lombardiam* spectat, loquens de: الارض الكبرية بالمغرب منقيا ومنى دفة مسرة ١: الارض الممتدة والمختفورة الارضين — ويوما ونها مدنة على ساحل البحر تدعى نارة الارضين، vid. Abū'l-fed., p. ٢٩, REIN. l. l., p. 293; de الارض المملوكة ibid., p. ٢٢٨.

P. f v l. 9, in v. اَرْضَاء. Lege اَلْخَيْرِيْنِ, ut observat FL., et sic habet Al-Most., p. 14 l. 15, coll. Zam., p. f in f. et n. e. De arbore الارْبِيّ vid. in voce السَّوْدَة, et in n. ad v. عَرِشِيّ, ac FRFYI. in v., et in v. وَأَرْضَاءُ مَاءٍ لِمَنْشَى اَنْصَابٍ وَكُنْمَامَةٍ مَاءٍ : اَرْضُ. Qām. in v. اَرْضُ. لِمَنْشَى عَمَلَةٌ سَرْفِيّ سَمِيرَاءُ وَأَرْضَاءُ حَصْنٌ بِالْأَنْدَالِسِ vid. Add. ad تَوَارِيْنِ. — De اَرْضَانَةِ conf. Al-Qazw. II, p. ۳۳۲; de اَرْضَنْوَجِ, Abū'l-fed., p. ۲۳; de اَرْضُء prope نُونِس, Al-Bekrī in ed. SIAM. p. ۳۷, 10, et f., 6; de اَرْضَاس prope Hebronem, SEETZEN II, p. 44, ROBINS. Pal. II, p. 385 et 390.

P. ۴۷ l. 12 in v. اَرْغَمَز, l. اَحْمَه. — De اَرْغَمَز et اَرْغَمَزَا, quibus nominibus designatur urbs *Argos* et *Argivi*, ap. Ibn Abi 'Ocaib'jam, vid. SANGUINETTI *I. A.* 1854 Août-Sept., p. 179. — De اَرْعَان vid. Abu'l-fed., p. ۳۱۹, in v. اَرْحَان; de اَرْعَنْدَاب, 1) fluv. inter Al-'Irāq et Āderbaigān, 2) fluv. in reg. Qandahāris, VULLERS *Lex.* I, p. 81; اَرْغُون (Arragon), AMARI *B. S.* p. ۳۴۰, 4; اَرْغُوب, pag. Kūrdistānis, LAYARD *Niniveh* I, p. 511; et اَرْغَمَان, Al-Bekrī in v., et Noster in v. رَاوَنْسَر et اَسْفَنْجِي.

P. f^v l. 16. Alieno loco in Codd. inserta videtur vox الأرقع, quae post ارضانما ponenda fuisset; collato vero Zam. p. v^f, 9, apparet legendum esse الأرقاع — حمل لمنى سلمان وهما — Al-Bekrī in v.: جبل أرفوع، Montem — حبلان الأرقاع والسرور وبهما منازلهم التي prope سحلماسة, memorat Al-Bekrī in N. et E. XII, p. 599 (165), ed. SLAN. p. 147, 7. De ارفعان vid. Al-Bekrī in v., et infra in Add. ad ارضمان; de أرقي طابع, s. montium jugo Ūṛāl, QUATREM. N. et E. XIII, p. 291; de أرقمذ, monte Al-Magrebi, VULLERS l. I, p. 82; de حبل ارفونات, in viā ex تَامَدَلَتْ versus أُودَعَسَتْ, vid. Al-Bekrī l. I. p. 615 (181), in ed. SLAN. p. 107, 4 a f., ubi exstat ازجونان.

P. f^v l. 5 a f. *Mare kazarorum* sive *Mare Caspium*, a Veleribus etiam vocabatur *Hyrcanium Mare*, quare etiam I, p. 149 l. 2, de اَرَضَانِ, sermo est, cujus lamen nominis origo perperam hic et ibi Aristoteli tribuitur. — De اَرَضَانِ, s. اَرَضَانِ, conf. QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 332 et seq; de Tribu مَعَاوِدَةِ بَنِ سَيْدِس in v. اَرَكَان, vid. Ibn Dor., p. ۳۳۳, et WUSTENF. *Reg.*, p. 422. Lin. ult. in v. اَرَك cum FL. leg. اَرَكِن, et deinde بَزْرَنْج, coll. Abu'l-fed., p. ۳۴۳. De urbe اَرَك vid. J. A. 1854 Mars-Avril, p. 345, et VULFERS l. l. I, p. 82. *Urbem* اَرَك, praeter Nostrum, nem o, quem vidi, memorat. Mons vero اَرَك aliunde satis notus est, et infra etiam assertur, adeo ut dicta de اَرَك, ex literarum ك et ج confusione orta, falsa videantur. De reliquis locis deinde allatis, monuit Al-Most. in v.; اَرَك زو Zam. p. v., 8 et 9, et Al-Bekri, *montem* nuncupant, hic vero de اَرَك زو *monte*, item loquitur in voce et in v. تَبْمَا; praeterea docet in v. اَرَك, hunc esse موضع نبي, de اَرَك وادی اَرَك vid. infra in v. حَمِيَان, ac de اَرَك Tadmoris, DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 19 et p. 57 et 74, et VON KRFMER *Mittel-Syrien u. Dam*, p. 23, et infra in v. اَلْمَسْحَنَة. De اَرَكَات, Indiae urbe, KRIEHL de *Num. Mus. Dresd.*, p. 64 N. 77; de اَرَكَنْج, urbe Korāsānis in finibus Transoxaniae, VULFERS *Lex.* I, p. 82; de اَرَكش, Abu'l-fed., p. 149 (BRIN. in vers., p. 236), et Ibn Goh., p. ۳.; de اَرَكْسَمَة, Abu'l-fed, p. ۲۳ et ۲۳۳. De tractu اَرَكْنَة, hodie ap. Russos *Argoun*, ubi, ut et in valle اَرَكَنْدَة كَنْ, (vid. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 278) Mogolorum videntur fuisse incunabula, conf. item VULFERS l. l., p. 82, pronuncians اَرَكَنْدَة. De اَرَكِي, castello in monte لَمْتُونَة, vid. Al-Bekri in *Descr. Afr.* sept. ed. SLAN., p. 14v, 14, et infra in *Add. ad* اَرَجِي. In *N. et E.* XII, p. 629 (195) scribitur اَرَحِي, quod QUATREM. legit et pronunciat اَرَجِي.

P. f. 1. 9. De ^{أرض} ^{أرض} ^{أرض} vid. infra in v. ^{أرض} ^{أرض} et *Add.* ad h. l., et in v. ^{أرض} ^{أرض}, Al-Bekrī in v., et in v. ^{أرض} ^{أرض}, atque Al-Most. in v. De Tribu ^{أرض} ^{أرض} conf. WUSTENF. *Reg.*, p. 171, quod moneo, ne quis putet, pro ^{أرض} ^{أرض}, legendum esse ^{أرض} ^{أرض}. Pro ^{أرض} ^{أرض}, cum FL. et WUSTENF. leg. ^{أرض} ^{أرض}. — De ^{أرض} ^{أرض} (Irlandia) vid. Abu'l-fed. p. 188, et REIN. in vers. II, p. 266; de ^{أرض} ^{أرض} (ubi l. 14 pro ^{أرض} ^{أرض}), vid. KOSLGARTEN ad *Ann. Tabor.* III, p. 102, et CAUSSIN *Essai* II, p. 548 in n. 1, et III, p. 481 et seqq., WEL Gesch. d. Chal. I, p. 71, et de ^{أرض} ^{أرض}, WEL ibid., p. 61 n. 2, CAUSSIN l. l. II, p. 52, 173, et III, p. 461, 463 et seq., 472, 478 et 480, et infra *Add.* ad v. ^{أرض} ^{أرض}. Pro ^{أرض} ^{أرض}, ut KOSLEG. legit, in Cod. L. et V. exstat ^{أرض} ^{أرض}.

P. ٢٨ l. 15. De اَرَمَام vid. etiam Zam. p. v^r l. 5 et 6, et de بَرْقَة اَرَمَام Al-Bekrī in v. البَرْقَة. Idem in nostra voce sic — اَرَمَام بِكْسِرِ اوْلَد. وفل يعسوب اَرَمَام; sed deinde addit: وادى لبمسي اسد. De Jaqūbo Al-Kindī vid. supra p. 66, et FLUGEL in Diss. al-k'indī cet. (*Abhandll. der d. m. G.* I, N. 2). Qam. in v. p. ١٦٣., II pronunciat اَرَمَام. De اَرَمَام conf. denique 'Imro'l-qais in Diw. ed. SLAN. p. ٣٩ l. 18, coll. p. 55 et 109. — De اَرَمَا, rudibus ab oriente Nabolosī, Hebr. אֶרְמָה (Jud. XIX, 41), vid. VAN DE VELDE *Reis door Syrie en Palaestina* II. 267. De اَرَمَا, urbe, conf. VULLERS l. h., p. 82.

P. ۴۹ l. 2 in v. *وَصَنْبُورٌ* cum. FL. l. *وَصَنْبُورٌ*, i. e. si pronuncias *وَصَنْبُورٌ*, *pinus* arbor, de qua vid. Al-Qazw. I, p. ۲۵۸, et II, p. ۴۳۱ l. 11, CHWOLS. *die Ssabier* II, 223, et AA. *Gloss. ad Chr. A.* 1a v. In Cod. L. vero *rox* scribitur *وَصَنْبُورٌ* i. e. *وَصَنْبُورٌ*, quæ certum quoddam intelligitur *palmiarum* genus, quod FREYR. in Lexico multis descripsit. et hæc arbor etiam us regionibus, de quibus hic sermo est, melius convenit. — De *ذات العيمى* vid. supra p. ۸ l. 9, et *Add. ad h. l.* p. 5, Al-Most. in v., et Al-Bekrî tum

in hac voce, tum in **v.** جـيـزـون, cum quo loco conf. Al-Mas'udi in DI SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 443. Deinde cons. WEIL *Bibl. Leg. der Muselm.*, . 46 et seqq. Pro فـولـه l. 3, Fl. ex Cod. L. reponit فـولـه; porro l. 5 من ante يقول, cum eodem Cod. omittit, et l. 8 aut هو⁵ legit, pro هو⁴, quod in Codd. exstat, aut post وارسل addit الله. Cum is deinde, quae hic de Saddad ben Ad traduntur, conf. dicta Al-Qazw. II, p. 9 l. 9 a f. — Seq. nomen Al-Bekrī enunciat اَلْبَكْرِي, idemque de nostro loco etiam vid. in **v.** المـسـوت. Qām. in **v.** اَرَمُ اَلْبَكْرِي: اَرَمُ. De اَرَمُ اَلْبَكْرِي, Al-Most. in **v.**, اَرَمُ اَلْبَكْرِي; Al-Most. in **v.**, اَرَمُ اَلْبَكْرِي; Al-Most. in **v.**, اَرَمُ اَلْبَكْرِي. De formā اَرَمِي vid. infra in **v.**, et de جَسَّ اَرَم, monte prope montem اَرَم, infra in **v.** جَس, ac de اَلْبَكْرِي WUSIENF. *Reg.*, p. 266; de اَبو كَلْبَه vid. 'Ibn Qot., p. ٤٤ l. 4 a f., et 'Ibn Dor. اَلْبَكْرِي, p. ٢١٣. Pro اَلْبَكْرِي l. 13, cum Fl. اَلْبَكْرِي. De اَرَمَان, in ditionibus Halebensibus, **v.** KREMER, *die Géogr. des nordl. Syr.*, p. 18; de اَرَمِي, etiam dicto ساديه rivulo prope بَنْطَلِيُوس, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 529 (95); ed. SLAN. legit p. ٧٢, 3, ساعدية ابن خسر, اَرَمِي, et بَنْطَلِيُوس. De بَنْطَلِيُوس^{١٠٤} prope رَشِيد (ROSETTE), urbem Aegypti, conf. Abū'l-fed., p. ١١٧, in **v.** رَشِيد, et REIN. l. l. p. 159.

P. ٤٩ l. 2 a f. De اَرَمِي, quae est Veterum *Hermouthis*, vid. 'Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 108, QUATREM. *Mém.^s sur l'Ég.* I, p. 272, CHAMPOLLION *l'Ég. sous les Phar.* I, p. 196 et seqq., BRUGSCH *Reiseber. aus Aeg.*, p. 201, DIETFRICH *Reisebilder* I, p. 249, et Abū'l-fed. p. ١١. et seq. De اَرَمِي Abū'l-fed. loquitur p. ٢٣٤, et de اَلْبَكْرِي, s. *Ponto Euxino*, p. ٣٤; de اَرَمِي, Principatu Asiae Minoris, Ad-dimīsqi et QUATREMÈRE in *N. et E.* XIII, p. 341, 346, 353, 373 et seqq.; de اَرَمِي, pago Libani in اَرَمِي, SFETZ. II, p. 122. In charta ROBINS. exstat *Rumash*, et in *N. Bibl. Forsch.* idem scripsit, p. 87, *Rumeish*.

Pro اَرْمِيم ap. Nostr. l. 4, Zam. p. ۷^۳ et Qām. in v. scribunt اَرْمِيم, recte, ut videtur.

P. ۵. l. 5. De اَرْمَبَة vid. supra in v. اذربيجان, Al-Qazw. II, p. ۱۹۴ et ۳۳۳, Abū'l-fed. p. ۴۳ et ۳۹۹ et seq.; de اَرْمَنَة, ibid., p. ۴۴ infra in v., DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 70, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 316 et seq. — De زَرْدَنْسْت l. 7 (Zoroastro), conf. Abū'l-fed. *Hist. anteisl.*, p. 74 l. 5 a f., et p. 150 l. 6 a f. — L. 7 item cum FL. l. اَرْبَعَة, et l. 8 pro نَبِي, بِنَا. — De اَرْمَنِيَة, *Veterum Euxina*, v. KREMER *Beitr. z. Géogr. des nordl. Syr.*, p. 21; de اَرْمَنِيَة, urbe, pyraeo دُرْحَش, a رَأْس اَلْبَغْل Magorum Principe exstructo, nobilitatē, VULLERS l. l. I, p. 84 et 826; de اَرْمَنِيَة العَنْتَار in Aeg., infra in v. سَمِيرَة; de اَدْرَمَوِيَة, Sacello Damasceno, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 367.

P. ۵. l. 8. Cum FL. l. بَكْسَر; l. 13 pro الاولی, الاولی; et in f. النِّبَاح pro اَنْبَاح, et يَغْرِب pro عَرَب. — De اَرْمَنِيَة vid. Al-Most. et Al-Bekrī in v., Al-Qazw. II, p. ۳۳۳, et Abū'l-fed., p. ۳۸۹; de antiquioribus Armeniae Praefectis, TORNBERG *Symb. ad rem Num. Moh.* III, p. 11 et seq., ac de lapetis Armeniacis, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 528. De omnibus locis, hic laudatis, infra in singulis vocibus fit sermo, quibus collatis, apparet in Al-Most. 1) pro وَفِيلَة سِرْوَان, legendum esse اَنْتَسَمَوِي, 2) pro اَنْتَسَقَرَجَان, اَنْتَسَقَرَجَان, et 3) pro اَنْتَسَمَوِي, اَنْتَسَمَوِي, ubi tamen, ut in aliis, *Articulus* infra omittitur. De صَعْوَان بِي صَعْوَان vid. CAUSSIN *Essai* III, p. 165-168 et 171-174. Scribendum esse اَلْمُعْطَل (non, ut in Al-Most. l. l., اَلْمُعْطَل), manifesto apparet ex Ibn Doreidē اَلْاَشْتِمَان, ك, p. ۱۸۸ in f. De اَرْبَارْدَس, tractu Hamadānis, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 222.

P. ۵ l. 1. Pro اَرْنَبَوِيَة l. اَرْنَبَوِيَة, et vid. infra in v. رَنْبَوِيَة. Ibn Kallik. N. ۵۷۹ (ex ed. WUSTENF.) pronunciat رَنْبَوِيَة, quam formam secu-

tus sum in ed. Abū'l-mah. I, p. ٥١٢ l. 12 et 14, et p. ٥١٥ l. 6 a f., ubi de utroque viro docto, hic memorato, disseritur. De nomine relativo الارنبوى, vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, p. 11 et 12, ubi pronunciat^rur الارنبوى. — De loco ارنابا vid. Al-Bekrī in v., et de ارنابا infra in v. شبنر et العاصى. In monumentis Aegyptiacis nuncupatur

Ai-ri-net; vid. BRUGSCH *Reiseber.*, p. 289. — Pro آخر l. 6 cum Fl. bis leg. أَخَر, et l. 8 حَادَّ pro حَادَّ. De ارنابا (*Larenda*), urbe Asiae MINORIS, vid. QUATREMÈRE *N. et E.* XIII, p. 373.

P. ٥١ l. 9. Al-Bekrī in v.: ارنم جبل بعرب ذات النجيبس وهو عاصى سمانيه اميال من المدينه. Vid. item infra in v. ارنم, et de ذات النجيبس infra in v., et in *Add.* ad اعظام. L. 13 in v. ارنم pro ارنم l. 13, ut infra in v. monetur.

P. ٥١ l. 17. De ارنم vid. Al-Bekrī in v., *Add.* ad v. ارنم, et Noster in vocc. ارنم et ارنم, ubi pluribus de hoc puteo loquitur. De eo conf. item Al-Qazw. II p. ٧١ in f. De ارنم, cast. in ditione

معرة النعمان, FREY. *Hist. Mandanuc.* in *H. d. d. m. G.* XI, p. 252.

P. ٥١ l. 19. Pro ارنم in v. ارنم, videtur legendum esse غزاله, ac vertendum: *pagus Gazalae*, i. e., unde Gazala erat oriunda, *ex vallibus Jemanensibus*. Inteligo nempe Gazalam, uxorem Sabibi filii Jazidi, cujus cum Al-haggago bella, sub Abdo'l-Mahko gesta, famosa sunt. Vid. de eo et ipsius uxore, Ibn-Kālik. N. ٢٨٧, coll. WFRY II, p. 434, 439-442. —

L. 20 pro ارنم, Qum. in v. scribit: ارنم.

P. ٥٢ l. 1. Al-Bekrī in v.: ارنم موحسين مغاربين بنجيب. Deinde addit: ارنم منهما جبل — قال المستوفى هما جبلان في ارنم. Pro ارنم cum Fl. l. 1, ارنم.

P. ٥٢ l. 2. De ارنم, insulā e regione Tripolis Syr., prope Antartūsum, vid. Al-Maqrizī in QUATREM. *Hist. d. Sult. Hamd.* II, 2, p. 109, 195 et seq. et 229; de ارنم infra in v. ارنم et ارنم; de fluvio ac monte hujus nominis, Al-Qazw. I, p. ١٥٢, et de fonte ibid. I, p. ١٨٩, et II, p.

٢٣٩ l. 4. De جبل ارونډ بارص سمسنان, idem I, p. ١٥٣, ac de fonte in ead. regione, VUILLERS l. l. I, p. 85, docens ibid., sic (ارونډ) *Trigridem* etiam appellari. De numo, in monte Hamadanensi fortasse cuso, STICKEL in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 455. L. 4 pro رومسّر, Fr. collato Cod. L. legit رومبشّر — De ارونډز, pago Kùrdistānis, vid. LAYARD *Ninive*, p. 512, scribens *Orwantiz*.

P. ٥٢ l. 6. De اروي vid. Al-Most. in v. et p. 3, et infra in v. سلمى, انزهره et العقيق. L. 6 cum Fl. leg. pro بعرب, et l. 7 pro مملآ, ut in Al-Most., بعرب et مملآ, et sic etiam V. Mox, ut Fl. item emendat pro لعزاره, لعزاره. Al-Bekrī in v. ارونډى موضع فى ديار دنى مرقه. De ارونډه, monte altissimo, VUILLERS l. l., p. 85, ibiq. de ارمك, capite regionis بدخشان, etiam ob sepulcrum Hosaini, quod ostenditur, dicto ارحمك حسن. De انزروا 'Ελέωρος, *Elorum*, in Sicilia, Al-Idrīsī in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٥٩, 5 (JAUBERT II, p. 101).

P. ٥٢ l. 8. Pro ارباب, suadente ordine alphabethico sine dubio leg. ارباب, et sic etiam scribit Al-Bekrī, haec habens in v.: ارباب — بلد. بلهمن ونبه كان منبرل سلامة ذى فادش الذى مدحه الاعشى وارباب ما بين بندان وارم من طاعر السكول — De بندان et منبرل vid. in voce., et de سلامة ad v. فابش, et Ibn Doreid in ارباب, ٣٩ subfin. Nostrum tamen, at vitiose, scripsisse ارباب, ex verbis رب على جمع est manifestum. Porro scribendum esse ارباب, ex dictis in hac v. (II, ٤٩٧) liquet. De اربان, inter urbem اربان et سمدانه, vid. Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٥٣, 7 et 8; de اربان, ibid. p. ١٤ l. 6 a f., et conf. *Add. ad انوارات*. — De انوارات, جردوة ابن عمر, QUATREM. *Hist. des Mong*, p. 330; de *tryavārtha* (ارورتا), Indiae regione inter Gangem et Gomnam, REIN. *éogr. d'Aboulf.* I, p. cccxxxi, et *Mém. sur l'Inde*, p. 46.

P. ٥٢ l. 10 in v. الاريمان. De اريس (aquis in terra collectis) vid. supra

ad v. *الأحساء*, et de *طَلَح*, *Acaciâ guminiferâ*, s. *Spinâ Aegyptiacâ*, praeter FREYT. in *Lex. Ar.* in v., RODIG. ad WEIST. *Reis. in Ar.* II, p. 45, ROBINS. *Pal.* I, p. 244, OSLANDER *Z. d. d. m. G.* VII, p. 486. — De *أَر*, provinciâ *As-sûdanis*, Ahmed Babâ, in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 548; de *أَرِيْمِيْنِي*, urbe Afric. in terrâ Tribûs *جُدَانَة*, Al-Bekrî in *N. et E.* XII, p. 627 (193), ed. SLAN. p. 195, 5 a f, ubi nomen scribitur *أَرْتَمْنِي*.

P. 52 l. 11. De *أَرِيْحَا* conf. Al-Qazw. II, p. 95, Abû'l-fed., p. 134, et *An-nâbolosî* in *Sitz-ber.* 1850 Oct., p. 349. Al-Bekrî in v. aliam affert hujus nominis formam, *أَرْدَح*, haec addens: *قَرْيَةٌ بِالشَّامِ وَعِى*. *أَرِيْحَا*. — De *بَيْتِ أَرْنَسٍ* vid. infra in v., p. 159, et II, p. 382 n. 8 in f., Al-Bekrî in v., Abû'l-fed., p. 87, et Ibn Gob. p. 199, de *أَرْنَسَة*, Indiae ditone, VULLERS l. l. p. 85; de *أَرِض* (cum *Art.*), *aquâ* quâdam, Al-Bekrî in v. et in v. *صَرْيَتَة*, quibuscum conf. *أَرِيْحَة* in *Diwân* 'Imro'l-qaisi ed. SLAN., p. 28 l. 13, coll. p. 44 et 95. — De *أَرِيْطَ عَ*, Qâm. in v.: *أَرِيْطَ عَ*; Al-Bekrî vero memorat *أَرِيْطَ*, *خَسْبُ* *أَرِيْطَ*, et de eo monet, hunc esse *مَوْضِعَ بَيْتِ دِسَارَ بَنِي رَمِيْعَة وَالشَّامِ*. De eo loquitur etiam in v. *دَوِ حَشْب*, de quo vidd. infra *Add.* ad v. *خَشْب*.

P. 52 l. 14. Al-Bekrî de *أَرِيْك* haec tradit in v.: *أَرِيْك مَوْضِعَ فَي*. *دِسَارَ غَنِيَّ بَنِي تَعْتَر* — *وَقَالَ أَبُو عَمْدَةَ أَرِيْك فَي بِلَادِ ذُنْمَانَ قَالَ وَهُمَا أَرِيْكَايْنِ أَرِيْكَ الْأَسْوَدَ وَأَرِيْكَ الْأَمَّصَ وَالْأَرِيْكُ الْأَجْمَلُ الْأَصْغِيرُ ثَلِ وَبَشَطَ أَرِيْكَ دَمَلِ الْأَسْوَدُ أَبِي ذُنْمَانَ وَبَنِي ذُوْدَانِ وَسَا نِسَاءَهُمْ*. De Gani ben Acor (sive ut hic scribitur, Ja'cor) conf. WUSTENF. *Reg.*, p. 170; in hoc Lexico semper scribitur *أَعْبَر*. De *بَنُو دُوْدَانِ* *أَبِي أَسَد*, Ibn Dor. l. l., p. 11. l. 3 a f., et CAUSSIN *Essai* II, p. 450 et seq., ubi item de *الْأَسْوَد* sermo est. Cum his conf. J. J. REISKEI *primae lineae Hist. regn. Ar.*, p. 219 et seqq. — L. 16 pro *حَسَى*, cum Fl. l. *حَسَى* et *آخِر* ex Cod. L. post *مَوْضِعَ* adde; deinde cum Fl.

1) emenda l. 18 اَرِيكَان, in اَرِيكَتَان; 2) deleatur ‘ post فَبَلِه; 3) pro وَاَدَاةُ تَاءِ ل. وَاَدَاةُ يَاءِ. De اَرِيكَة vid. Zam. p. 4, C et 7, et p. 11. l. ult. — Ap. Nostr. p. 52 l. ultim. pro اَمِيلُ ذَكَرَ cum FL. l. « ذُكِرَا » فَمِيلُ, et pro مَاءِ, مَاءة, ob sequens هِيَ; denique pro يَغْرِبُ, يَغْرَبُ.

P. 30 l. 3. De اَرِيكَة (Veterum *Orcelis*, hodie *Orihuela*), Hispaniae urbe, vid. Abū'l-fed., p. 149 in v. مَرْسِيَّة, et REIN. in vers. II, p. 256. Pro سُرْتَه, ut infra in v., Qām. pronunciat سُرْتَه. Al-Bekri memorat ex carmine الطَّيْمَانِ, locum اَلْأَرِيْمَانِ, sed, quia hunc in eo solo carmine invenit, legendum esse censet اَلْأَرْنَمِيْنِ. Ante in v. haec monet: اَرْنَمَة. منارل بنى عمرو بن الحارث الهذلي من ماء لعننى بظهير جبلة وجبلة. اَرْنَمَات. Idem de v. اَرْنَمَات haec. حبل ضخم. Vid. infra ad l. 8. Pro *Oraina* ergo in WUSTENF. *Reg.*, p. 170, lege *Orainiba* s. *Orainibāt*. — De اَلْأَرْنَمِيَّة, in viā ex urbe Damasci Cafedum versus, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92.

P. 30 l. 7. Verba corrupta: اَلْعَطْنَى, خَيْفِ اَلْأَرْنِ اَمْلَاوَه عَاجَوَه. FL. ex conjecturā egregie emendavit sic: اَفْطَعْنَى خَيْفِ اَلْأَرْنِ اَمْلَاوَه. i. e. da mihi mutuo locum declivem *Al-orīni*, hunc tum implebo dactylis eximiis. Mirifice hanc conjecturam probat Jaqūti المعجم, اَلْأَرْنِ — ونون خفيفة (sic) فى حديثه (ابى ا). سفيان انه قال اطلعنى خيف الارن املا (sic) عَاجَوَه. Spectatur ergo notus Abū Sofjān Ġahr ben Ġarh, de quo vid. item Abū'l-mah. I, 98, et WUSTENF. *Reg.*, p. 425. De dactylorum genere, dicto عَاجَوَه, vid. locus nobilissimus Al-Bekri in v. اَلْمَصْدَخَرَه. — De اَرْنِ فَبَه, Abū'l-fed., p. v et 149, REIN. *Géogr. d'Aboulfed.* I, p. cccxxvi et seqq., et *Mém. sur l'Inde*, p. 373 et seq. Hac dictione nempe intelligitur locus, per quem Arabes, Indos secuti, *primam* ducebant *lineam*

meridianam. Indi enim ei rei elegerant Indiae urbem, quae a Graecis dicebatur *Ὀσίνη*, quod nomen ab Arabibus primitus *أَزِين* enunciatur, deinceps in *أَرِين* et *أَرِين* corruptum est. Nomen *أَرِين* sic etiam datum est insulae, sitae prope ripam Africae orientalem (*Zanguebar*), quam Ptolemaeus vocavit *Ἰνδία ἑσπέρια*; vid. REIN. *Geogr. d'Aboulf.* I, p. cxxl et seq.

P. ٤٣ l. 10 in v. *أَرِينَة*. De Tribu Gani ben A'gor vidd. *Add.* p. 88, et de loco WUSTENF. *Reg.*, p. 170, dicta in *Add.* p. 89. De aqua *أَلْوَدَّة* vid. infra in v., ubi in n. 3 exciderunt *vocalis* et *tesdud*, in Codd. adscripta. De *Orainabat*, de quo loco loquitur Al-Bekri, vidd. dicta p. 89 ad p. ٤٣ l. 3. — Nomen *أَرِينَة* Jaqut perperam legisse videtur in fontibus, quos consulit. Ut infra Tom. III, p. ٢. in v. *ماسبذان*, hic etiam legendum est *أَرِينَة*. Quae hic de hoc loco traduntur, confirmantur us, quae de *ماسبذان* ap. Al-Qazw. II, p. ١٧٣ narrantur. Forma *أَلْكَبَرِيَّة*, quae utroque loco exstat, collect. est sing. *كَبَرِيَّة*, Lexicis addenda. Intelliguntur *sulphuris frusta*, ut *unum frustum* ejusdem designatur voce *كَبَرِيَّة*, quae exstat I, p. ٨٧ l. 5 a f. Forma *كَبَرِيَّة* occurrit I, p. ٢١ in f., et p. ٣١٤ l. 3 a f. De *كَبَرِيَّة* universe porro fit mentio I, p. ٢٢٤ l. 2, de *الكَبَرِيَّة* *الاصغر* I, p. ٢٢٤ l. 6, et de aliis speciebus *الاحمر*, *الابيض*, cet., vid. Al-Qazw. I, p. ٢٢٣ et seq. De *الكَبَرِيَّة* *الاحمر*, cognomine Ibn Al 'arābī loquitur An-nābolosī, in *Sitz.-ber.* 1850 Oct. p. 322. — De *الزَّاجَات* (quā voce variae *vitrioli* species denotantur), vid. Al-Qazw. I, ٢٢٥, et DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 467; et de *الزَّاجَة*, Al-Qazw. l. l., p. ١٤. Collectivi formā utentes de his vocibus (*sulphur*, *vitriolum* et *sal*), Al-Qazw. et Noster cogitasse videntur varios colores, quos dictae res assumunt, si aliarum rerum contactus sunt expositae, quod quomodo fiat, Chemici explicant.

P. ٤٣ l. 3 a f. Supra p. ٩ de *أَزَانِوار* jam mentio facta est in v. *أَزَانِوار*, ubi praecedens *أَبَاكَ* *أَزَانِوار* etiam commemorandum fuisset. De

illo vid. Abū'l-fed., p. ٢٥. (etiam scribens أَرَاذَوَار) et infra in v. جَسُونِ. — De ذَابِ الْأَرَاءِ, vid. Al-Bekrī in v., addens: موضع في خراسان. — De أَرَارُود, s. أَرَارُود, s. أَرَارُود, Transoxanae nomine ap. Persas, ex آرا (e regione sans, trans), et رود (fluvius, Oxus), Arabum ما وراء النهر, VALLERS l. l., p. 85 coll. 29^a.

P. ٥٢ l. 1. Al-Bekrī in v. أَلْأَرَاغِبُ موضع في ديار بنى تَعْلَبِ. — أَرَاغِبُ, urbs Asof ad Tanain (Don), in Numo anni H. 767, explicato a SHICKEL in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 467, et anni 759, explicato a KREHL *Num. Mus. Dresd.*, p. 42. Vulgo tamen scribitur أَرَفُ (vid. Abu'l-fed., p. ٣١, ٣٢, ٩٤, ٢١٩, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 316), et sic etiam vocatur Mare بَحْرُ أَرَفِ (Abu'l-fed., p. ٣١ et ٣٢), Veterum *Palus Maeotis* (QUATREM. l. l. II, 2, p. 316), ex quo nomine aliud Arab. nomen, sed corruptum ortum est بَحْرُ مَدْيَنَسِ, et مَدْيَنَسِ (Abu'l-fed., p. ٣١, REIN. in vers. p. 33). Similiter hodiernum Asof (أَرَفُ), ex أَرَفُ, per scribendi errorem exstilit. De urbe أَرَاغِبُ, ut scribit etiam Ibn Bat. II. p. 368 et seqq., vid. item Ad-dumisi et QUATREM. in *N. et E.* XI^a, p. 273; — de أَرَاغِبُ = אֶרֶץ (Gen. X, 27), prisco nomine urbis صَعْدَا, vidd. *Add.* ad h. v., et OSLANDER *Z. d. d. m. G.* X, p. 24. — De أَلْأَرَاغِبِ, *Add.* ad v. بَرَكَة.

P. ٥٢ l. 5. Jure FL. جَحْرَانِ (in v. أَرَجَاهِ) in جَحْرَانِ mutat, et confect, I, p. ٣٣٣ l. 14, Abu'l-fed., p. ٢٢٧ l. 3 et 4, coll. p. ٢٢٢ in fin. Quomodo وَجَحْرَانِ نَاحِيَةً دَعَى: أَلْجَحْرَانِ. Idem nomen etiam lege in Al-Idraki ed. Ar., p. 55 l. 8, ubi scribitur أَلْجَحْرَانِ, quod a MORDTH. p. 60 redditur *Dschairan*. Pro أَرَجَاهِ, ap. Abū'l-fed., p. ٢٢٧ l. 3 legitur أَرَجَاهِ. Lectionem vero nostri Libri confirmat Lobbo'l-lob. in v. أَلْأَرَجَاهِي, ubi x in fine est خَالِصَة, s., ut Noster dicit, مَحْصَنَة. — De أَرَجِي, Castello in monte أَلْمَطُونَة, vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 629 (195), DE SLANE in

suà ed. p. 14v, 14 scribit كى. JAUBERT in *Géogr. d'Edrisi* I, p. 206 habet كى, idque ibi vocatur *oppidum*, a Berberis, ut ibi docetur, dictum كى. Vid. etiam Ibn Sa'id ap. REIN. *Géogr. d'Aboulfed.* II, p. 217. — De ارجونان, monte As-sūdānis, Al-Bekri ed. SLAN. p. 13v, 4 a f. De urbe ارراية in regione اوحله ibid. p. 12, 12.

P. 6f l. 7. De الحصن الازرق vid. Abū'l-fed., p. 229 n. I, ubi, ut judicat TUCH (*Z. d. d. m. G.* I, 168) اذرق leg. pro الازرق, i. e. *Zodocatha*, in Tabulā Peuling.; confert SEETZEN (*Zachs Monatl. Corresp.* XVII, p. 137), BURCKH. et E. SMITH ap. ROBINS. *Pal.* III, p. 861. — De ازر, monte Asiae Min., in quo MORDTMANNO rudera videntur esse urbis, quam Strabo descripsit, nomine Σκιπιδ, vid. *Revue Archeol.* XI, ann. 1854-55, p. 767-770; — de ازرع, Gr. Ζαρά, magno pago Hauranis, SEETZEN I, p. 50 et seqq., 83 et seqq., 114 et seqq., BURCKH. *Reise d. Syrie*, p. 119-129, et GESEN. p. 501. — De وادی الازرق Al-Bekri in v.: هو ازرکس. — De ازرکس, ad Mare Medit., haud procul a سعفس, conf. Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 467 (33); in ed. SLAN. p. 21 nomen scribitur اررکس.

P. 6f l. 11 in v. ارميدخت. Regina, quae spectatur, filia Parwizi, sub 'Omaro per 6 menses, ante Jezdegerdum, ultimum Persarum regem, imperium gessit. Hamza 'Isbah. id tradit in *Ann.*, p. 114, sed eam vocat ارمين دخت (pudica filia). Sic nempe lege pro ارمين دخت, ut GOTTWALDT ipse animadvertit, in vers. II, p. 89 scribens, *Azermin Docht*. Formam, elisā n, hic obviam, etiam affert MORDTMANN in Diss. de Numis Pehleviticis, insertā *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 1 et seqq. Memorata enim p. 142 Reginā پورانِدخت, illius sorore, Numum describit Azermin-doktae, graviter eheu! in nomine laesum. Pūrāndokt, quae ab Hamza (p. 113 et seq.) vocatur پوران, sub finem vitae Abu-Bekri regnum capessisse, ac per 3 menses sub Abū-Bekro, et 4 sub 'Omaro regnasse fertur.

De اَرْكَان vid. Abu'l-fed., p. 127; — اَرْكَس (gens *Tscherhessorum*), *I. A.* 1851 Févr.-Mars, p. 130 et seq.; — اَرْكَسِيَّة, *Zizixia* (in *Scriptis Hist. Byz.*), Abu'l-fed., p. 233, et *REIN. Géogr. d'Aboulf.* II, p. 286 n. 3.

P. ٥٢ l. 12. Pro اَرْفِيَان, in L. et V. legitur اَرْفِيَان, quae lectio si recipitur, statuendum est, aut Jaqutum male legisse, aut hocce capitulum alieno loco esse insertum, ac primum glossam fuisse, margini olim appositam. Eodem modo atque L. et V., nomen scribit Al-Bekri, qui in v. habet: اَرْفِيَان عَلَى وَزْنِ اَفْعِلَان, et versus addit Poetae, cuius nomen non significat, Al-Aktali fortasse, quem Noster memorat. Eadem de carmine, quae Noster, Al-Bekri porro observat, addens: دَلُّ اَبُو بَدْرٍ وَنَعْلٍ. Versus Metri اَنْوَاثِ hi sunt.

اَرْبُ الْمُحَاجِبِينَ بِعَرَفٍ سَوَاءٍ
مِنْ اَلْمَقَرِّ الذِّبْنَ بِاَرْفِيَانِ

Quomodo autem scribendum sit, اَرْفِيَان, an اَرْفِيَان, difficile dictu.

Qam. in v. زَفِيَّة, hoc praefert, scribens: وَاَرْفِيَانُ ح. Alibi de hoc nomine nihil inveni.

P. ٥٢ l. 14. De اَرْم. vid. Al-Most., alium hujus nominis locum insuper memorans, de quo etiam vid. Lobbo'l-lob. in v. — L. 15 pro حَلَّتْ, ut in Codd., cum Fr. leg. حَلَّتْ. De اَرْمِيَيْن, in viâ a عَمْرَان ad اَنْعَبِرَوَان, Al-Bekri ed. *SLAX.*, p. 72 l. 3. Legit QUATREM. اَرْمِيَيْن in *N. et E.* XII, p. 529 (95). Pro اَرْمُورَة, Abu'l-fed., p. 120, اَرْمُور, et اَلِاسْتَبْصَار, p. 98 l. 8 a f., scribunt اَرْمُور — Al-Bekri in v. اَرْمِيمُ مَوْصِعَ ذَكْرَةِ. — اَرْمُور in v. اَلِاَرْمِيمُ بِاَلْكَسْرِ لَيْلَةُ مَنْ لَيْلَايَ زَمَّة. Qam. in v. اَبْنُ دَرِيدٍ وَلَمْ يَحْدُدْ اَبْنُ دَرِيدٍ وَح. conf. supra *Add.* p. 84.

P. ٥٢ l. 5 a f. Abu'l-fed. p. ٢٠٩ l. 10, et Lobbo'l-lobab in v. scribunt اَرْنَاوَة, et sic, s. potius اَرْنَاوَة leg. l. 4 a f., pro اَرْنَاوَة; vid. item VOLLERS I, p. 88, adducens etiam utramque formam اَرْنَاوَة et اَرْنَاوَة. — De اَرْنَم vid. supra p. ٥١ in v. اَرْنَم, et *Add.* p. 86, et de اَرْنَمِك, etiam dicta

نَيْسَبُور، *Nicaea*, Tom. III, p. ٣٤, n. 2, QUATREM.

N. et E. XIII, p. 367, v. KREMER *Topogr. v. Dam.* II, p. 9 n. 2.

P. ٥٥ l. 2. De اُرُوْر, urbe ad Ilav. سِدْرَات, vid. in اَلْاَسْمَاعِيَّة, p. ٩٧ l. 10; de اُرُو, gente, quam Al-Masudi uno tenore memorat cum اَلْاَسْمَاعِيَّة, in اَخْبَارُ اَلْاَرْمَنِ, v. KREMER *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 211; de اُرُوْر (sive ut Qirtas اُرُوْر), monte دُرُون, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 612 (178), in ed. SLAN, p. ١٥٩, 14, et اَلْاَسْمَاعِيَّة, 4 a l.; de اُرُوْر, Indiae urbe prope Multan, Abul'-fed., p. ٣٤٧; de ذَيْبَرُ اُرُوْر (Veterum *Borysthenes*), in Medio Aevo *Danapris*, hodie *Dnieper*, a Turcomannis *Us*, hodieque a Turcis *Ma* dicto, Abul'-fed., p. ٩٤, et REIN. in vers. II, p. 80. — Promissis de voce اُرُوْر Auctor non stetit. Haec enim scribens, sibi quidem proposuerat, Jaqutum secutus (vid. Al-Most. in v. اَلْاَسْمَاعِيَّة), omnia loca, quae a voce رُوْر nomen habent, in unum conjungere; postea vero hoc consilium missum fecit. Vid. in v. اَلْاَسْمَاعِيَّة. De nostro loco conf. Al-Most., p. ١٥٥ l. 3.

P. ٥٥ l. 7. اُرُوْر, campus inter دَامَسْكَان et اُرُوْر (de quo vid. infra in v. et *Add.* p. 79), ap. Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 536 (102), ed. SLAN, p. ٧٧, 17, vocatur رُوْر. — Pro اُرُوْر, ut apud Nostrum l. 7, et infra in v. رُوْر, in JAUB. *Geogr. d'Edrissi* II, p. 1, recte pronuntiatur اُرُوْر. Ita etiam nomen enunciat Al-Idrissi in textu Ar. p. 20, l. 9 a f. (MORDEN., p. 23), scribens رُوْر. Saepe praeterea reperitur scriptio اَصِيْلِي, quam Ibn Hauq. in praef. (Cod. Leyd. 314 p. 2 l. 15), et Al-Idrissi l. l. item memorat, et اَصِيْلَا, quā utitur Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 568 (134) et seqq. ubi ed. SLAN. اَصِيْلَا et اَصِيْلِي (vid. p. ٨٩, III-III), اَصْمِصْمار p. ٢٥, et von KREMER *Fortrag* p. 22, porro infra ap. Nostr. in v. اَصْمِل, exstat forma اَصْمِلَا. Ibn Hauqal contra in Cod. Leyd., p. 29 l. 12 اُرُوْر, sine vocalibus. *Al-Bag.* I, p. ٢٢. et seqq., de hac urbe in primis consulatur. In Berberorum lingua hac voce denotatur *bona* (urbs). De eā multis exposuit Al-Idrissi l. l. — L. 11 pro عِن cum FL. l. عَالِي. De اُرُوْر, Indiae tractu, conf. QUATREM. in *Not. et Extr.*

Tom. XIII, p. 169 et seq.; de اُرُنْسِي، اُجَنْسِي، Veterum Ὀζινη, olim sede regni regum Malvae, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 44, I. A. 1854 Mais-Avi., p. 187, ac supra in dictis de اُرُنْسِي، p. 89. In *Z. d. d. m. G.* I, p. 343 vocatur اُرُنْسِي.

P. 8 l. 13. De Tribu اُرُنْسِي، وَاَلِدِو وعَلِه اَلْحَرْمِيُون، etiam fit mentio I, p. 49 l. 13. Utroque loco FL. proponit lectionem اَلْحَرْمِيُون، quia Qam. tradit, Wa'lam nomen esse Poetae cujusdam, ex Tribu *Garm* oriundi. In v. nempe وَاَلِدِو حَرْمِيُون monetur. De Tribubus sic dictis, vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 183; — de اَسَاسِنْد، pago prope Banjas, vid. SEFIZEN I, p. 337.

P. 8 l. 5 a f. De اَسَاسِي vid. infra in v. نَسَاسِي، et OSLANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 492; — de اَلْاَسَاسِيَّة اَلْعَدِيَّة، loco in urbe Damasci, infra in v. نَسَاسِيُون; — de اَسَاوِد، Al-Bekri in v. et in v. اَلْاَسَاسِيَّة، quem posteriore locum WUSTENF. partim edidit in REISKII *Primae lineae Hist. Regn. Ar.*, p. 247. Ibi Al-Bekri ait اَلْاَسَاوِد اَلْاَسَاوِد، De اَسَاوِد، in Pal. non procul a اَسَاوِد، Al-Maqrizi in QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 6 et seq; — de اَسَاوِد، pago in ditione Haçbayae, in Libano, SEFIZEN I, p. 325; — Forma اَسَاوِد lin. ult., quae in L. pronunciat a سَاوِد، legatur اَسَاوِد.

P. 8 l. 1. De اَسَاوِد vid. Abu'l-mah. I, p. 38 l. 14. Ibi tamen hoc nomen, ut FLEISCHER in *Ann.* (additâ Tom. II, p. 47) ad h. l. observat scribitur اَسَاوِد، legi nempe pro اَسَاوِد، نَسَاوِد، اَسَاوِد، Scrip-
ptio, ut porro addit, اَسَاوِد، s. اَسَاوِد، commendatur praeterea lectione Cod. A et E, habentium اَسَاوِد pro meo اَسَاوِد، licet fatetur, eam formam in Arabum Scriptis nondum esse reperitam. — Pro nostro اَسَاوِد (l. 2), vel ut Cod. Leyd. exhibet, اَسَاوِد، VEIN in *Suppl.* p. 13 legit

اسپاردش. L. 2 porro حَى FL. et WUSTENF. recte emendant in جَى , coll. I, p. vi l. 13, et p. ۲۸. l. 3. — L. 4, in v. اسپاندر pro اخيل , quod WUSTENF. in اجبَل mutat, FL. bene legit اجَل , coll. I, p. vi l. penult., et p. ۱۹ l. 5 a f. Cum اسپاندر conf. infra اسپاندر. Utramque scriptionem vitiosam esse ego putabam, quae vero non *Librariis*, sed ipsi *Auctori*, ut ex nominis *descriptione* patet, tribuenda esset. Lectio corrupta esse mihi videbatur ex اسپاندر s. اسپاندر, quam utroque loco Codex V., dissentiens ab Auctoris verbis, et Auctor ipse, consentientibus Codicibus, exhibent in v. الهمداني. Alia vero docet VULFERS l. l. p. 89 et 98, formam اسپاندر et اسپاندر pronuncians, et *equorum urbs* explicans, quo posito اسپاندر et اسپاندر sunt vitiosae, unde scriptio fluxit obvia apud Abū'l-fed., p. ۳۴۳, اسپاندر. Noster porro docet in v. اسپاندر, et III p. ۹۱, 6 (ubi sic l.), primum nomen esse اسپاندر. De urbibus iis *septem*, vid. in v. ادوارج. — De مدينة الاسماند, nomine urbis يانماس, vid. Abū'l-fed., p. ۲۲۸ n. 1; — de اسپانمك, Abū'l-fed., p. ۴۹۸ et seq., et de اسند Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* — VULFERS *Lex.* I, p. 90 affert اسپاندر, ut nomen montis altissimi.

P. ۵۹ l. 9. De جبل اسمره vid. Al-Qazw. I, p. ۱۵۳ et II, p. ۳۹۳ l. 12, adducens Al-'Iṣṭakrīm, qui locus exstat in textu Ar., p. 120 l. 8 a f., coll. MORDTM., p. 132. In L. pronunciaturs اسپر, a MORDTM. *Asbare.* — Pro الهمدروج l. 11, Fr. reponit القبروزج, illam formam, quam FREY. *Lex.* exhibet, improbens. » Solent enim (inquit) Arabes in talibus vocalem simplicem Persarum in diphthongum mutare; vide Kāmūs s. v. فـبـرـوزـج. » Deinde pro والاساكنتنس, quā voce in vers. Apoc. XXI, 20 redditur Gr. *ἐλάχιθος*, idem legit والآنكى, et *plumbum*, quod utriusque Codicis scriptura manifesto repraesentat, et ap. Al-Qazw. locis l. l. exstat. — De اسپرنا, urbe Asiae Minoris, vid. DEFRÉMFY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 18. — De اسپرلنگه (*Sperlinga*), Siciliae loco ap. Al-Idrīsī in *ANARI Bibl. Sic.* p. ۹۳, 2 (JAUB. II, 106), et Al-'Omārī *Ad-dimisqī*, ibid. p. ۱۰۷, 3 a f.

P. ٥٩ l. 15. De Principibus Tabaristānicis, dictis sec. Nostrum أَصْبَهَيْدٌ, vel ut h. l., in v. أَصْبَهَيْدَانِ et وَنَدَادِ هَرَمَزِ, et ab Auctore كِتَابِ الْعَبُونِ in *vitā Solaimānis* (ed. ANSPACH, p. 25) scribitur أَصْبَهَيْدٌ, vid. 'Abū'l-mah. I p. ٣٨٥ l. 1 et 4, II, p. ٢٥٢ l. 12, SPIEGEL in Excerptis ex Hist. Tabarist., auctore 'Abu'l-ḥasan ben 'Isfendiār, in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 62-67, TORNBERG *Symbolae ad rem num. Muh.* III, p. 25 et seq., et MORDTMANN, ibid. VIII, p. 117, 141, 173 et seqq., et XII, p. 53 et seqq., ubi horum Principum historia ex Numis illustratur. Quibus cum dictā Historiā collatis, apparet eos, finito Sasanidarum imperio anno H. 30, s. 651 p. C. n., Tabaristanis principatum occupasse, et ad a. 140 (757) tenuisse. MORDTM. eos vocat *Ispehbed*. Numi privam aeram sequuntur, incipientem ab a. 31 (652). In Codd. Abū'l-mah., nomen constanter, sed vitiose sine dubio, scribitur أَصْبَهَيْدٌ; vid. I p. ٣٨٥ n. 1. Ceterum vox أَصْبَهَيْدٌ in Scriptis Arabum recentioribus saepe occurrit tantum sensu *summi ducis*; conf. v. c. 'Ibn Kāld. (ap. DEFRENERY *Mems. d'hist. Or.* I, p. 52 in n.), s. *ducis exercitūs*, quae propria hujus vocis est notio; vid. VULLERS l. l. I, p. 92, utramque formam أَصْبَهَيْدٌ, et أَصْبَهَيْدٌ adducens.

P. ٥٧ l. 2. Locus 'Al-'Iṣṭakrī (in Cod. ed. a MOLL. p. 81, l. 7, ap. MORDTM., p. 88) in فَمَدِ desinit. L. 3 FL. pro جَرَبَانِ jure جَرَبَانِ reponit. Pro شَمِيرَانِ, deinde cum L. et V. l. سَمِيرَانِ; vid. in v., quaecum confer v. شَالُوسِ, et alium 'Al-'Iṣṭakrī locum, in t. A. p. 89 l. 3 a f. (MORDTM., p. 97). Nomen بَارَسِدِس (l. 2) infra desideratur. De اَسْمَنْدَبَلَانِ, capite provinciae فَرَاغَانَةِ, vid. 'Abū'l-fed., p. ٥٣ in v. فَرَاغَانَةِ.

P. ٥٧ l. 8. Pro اَلْبُهَحْنَرِ l. 9, l. اَلْبُهَحْنَرِ, coll. hac voce. In Cod. L., attentius considerato اَلْمَمَحَرِ etiam exstat. De اَسْمَيْلِ vidd. *Add.* ad p. ٣٨ l. 6 (p. 67). 'Al-Bekrī in v.: اَسْمَيْلِ — وَعُو بَلَدِ بِالْيَمِينِ اَلْبَحْ — Zam. p. ٨٤ in f. contendit esse *montem*, ut 'Abū 'Obaida ap. 'Al-Bekrīum in v. اِدْنَةِ. —

De اِسْتَنَّا, اسمية فونة من بلاد كُورمان, Abū'l-fed., p. ۳۳۴ in f.; de اِسْتَنَّا, VULLERS l. l. p. 93, insuper memorans اَسْتَنَّا, cast. munitissimum in ditione cast. رُسْتَمْدَار. — L. 11, pro اِسْتَنَّا دِيرَان, Lobbo'l-lob. exhibet اِسْتَنَّا دِيرَان. — Al-Bekrī in v.: اِسْتَنَّا مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى: اِسْتَنَّا دِيرَان, اِسْتَنَّا, ac deinde: فونة من عمل الفرع. Sec. VULLERS l. l. I, p. 93, اِسْتَنَّا, etiam regio est pertinens ad لَاهِيْجَان, s. لَاهِيْجَان, et arx in regno Indiae دَكْن. De اِسْتَنَّا, loco munito prope اِسْفِيْد, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 383.

P. ۵۷ l. 7 a f. Vox persica اِسْتَنَّا, s. اِسْتَنَّا, proprie *porta*, ut infra in v. اِلْاِسْمَانِ الْعَالِي (sic enim ibi leg. pro اِلْعَالِ), et in اِلْعَالِي docetur, etiam (et sic h. l.) adhibetur sensu الكُوَّة, s. الرِسْتَان. Ad-dahabī in اِلْمَشْنِيَّة, ك, in v. اِلْاِسْمَانِي, vocem pronunciat اَسْنَان, sed اَسْنَان pronunciat in Lobbo'l-lob.; اِسْتَنَّا adducitur, si sermo est de *pago Samargandae*. De اَسْنَان, regione in latere occid. Bagdadis, infra fit mentio in v. بَادُورِنَا. De pronunciatione nominis اِلْمَهْقُبَان, vid. infra in v. De اِسْتَنَّا, سلسل, روستفباک, بَرَاَزُ الرُّوز, vid. in v. اِسْتَنَّا (اَسْتَنَّا s. اِلْبَعْمَان), et de اِسْتَنَّا اِلْعَالِي, s. اِسْتَنَّا اِلْعَالِي, Add. ad v. بَرَاَزُ الرُّوز. Per اِلْسُوَان (terrae cultae), l. 15 intelligitur بَغْدَاد, de quo vid. II, p. ۹۳ n. 14, et de اِسْتَنَّا اِلْمَسْلَحِيْن, et seqq., vid. in vocibus. — Ibid. l. 15 pro اِسْتَنَّا cum FL. l. ۱۵. De اِسْتَنَّا اِلْعَالِي conf. infra in v. اِسْتَنَّا, اِسْتَنَّا, اِسْتَنَّا, اِسْتَنَّا.

P. ۵۷ l. 5. De اِسْتَنَّا s. اِسْتَنَّا, (Romanorum *Astigi*, hodie *Ecija*), vid. *Al-Bay*. II, p. ۷۱ et Dozy in n., Abū'l-fed., p. ۴۷ et ۱۷۵ in v. قَرْطَبَة in f., (REIN. p. 250), Ibn Gob., p. ۳, l. 5 a f., et infra in v. اِلْحَمْدَانَة, ubi, suadente FL, pro اِسْتَنَّا, leg. » اِسْتَنَّا, s. اِسْتَنَّا. — De Astarābād, vid. infra in v. اِسْتَنَّا, Al-Mošt. in v., et Abū'l-fed., p. ۴۳۸ et seqq.

L. 10 pro نَسَا, cum FL, coll. Al-Most. l. 1., leg., ut in Codd., يَنْسَا.
De سَدْرَا, non procul ab Halebo, in via, quae ducit in terminos imperii
Moshmici, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92.

P. ٥٨ l. 11. Cum FL pro اُسْتَرْس leg. ut in L. اُسْتَرْسَن, » nam
اُسْتَرْسَن, quod (ut ait) ex enumeratione elementorum nominis colligitur,
sine consonante post vocalem finalem, praeter omnem analogiam est." —
De اُسْتَرْغَا دَاحِل جَايِعَة (Astorga in prov. Leon), vid. *Al-Bay.* II, p.
9; — de اُسْتَرْجُلُو (Stromboli), insula maris Med., Al-Idrisi in *AMARI*
Bibl. Sic. p. ٢. l. 4 et ٢٢ (JAUBERT II, p. 68 et 71). Vocatur haec in-
sula اُسْتَنْبِيرِي ap. Abū'l-fed., p. ٢. (REIN. p. 281 n. 4). — Sec. Lob-
bo'l-lob, *Ostogdadizah* pagus est urbis Nasafae. L. 15 l. اَرْبَعَة, et l. 12
leg. potius اَسْعَدَادِيَة.

P. ٥٨ l. 5 a f. De اُسْمَوَا vid. in v. اَرْتَبَان, خَبُوشَان et حَوْحَان, et
Abū'l-fed., p. ٢٢٣. In Lobbo'l-lob. in v. pronunciat اُسْمَوَا; utram-
que pronunciationem, hanc et اُسْمَوَا, 'Ibno'l-Atir probat; vid. VERT in
Suppl., p. 13. Ad-dahabī in اَلْمَشْتَبِهَة, in v. اَلْاَسْمَوَايَ, addit
بِفَتْحَتَيْنِ. — De اُسْتُون, pago prope Hamadān, QUATREM. *Hist. des*
Mong., p. 223; de مَرْسَى اُسْتُونَة, portu urbis تَاسَعْدَة in Ifriqiya,
Al-Bekrī ed. SLAN, p. ٨٣ l. 9. — De اُسْتُونَانْد, Al-Qazw. II, p. ١٥١,
et infra in v. جَرْهَد; de مَمْلَكَة اُسْتَنْبِي (Estiva Baeothae, ut REIN. in-
quit in *Géogr. d'Abou'l-fed.*, II, p. 310), Abū'l-fed., p. ٢١ in v. اَلْبِدْمَة.

P. ٥٩ l. 1. اَحْمَدِيَّيَا a Tabarīo vocatur اُسْتَيْبِيَا, vid. Koseg. *Ann. Tabar.*
III, p. 92. — L. 4 in v. اُسْتِيَا, FL, coll. p. ٩. in f. مِي omittit: vid. etiam
in v. اَلْعُور (II, p. ٣٣٣ l. 6). VULLERS I, p. 96 de monte loquitur inter
Herāt et Gaznām. — Al-Bekrī in v. : عَيْنِ اَلْاَسْحَاءِ عَلَى مَرْحَلَةِ مَن.
الْمَدْبَغَة. Idem vid. in v. de اَلْاَسْحَامَان. — De اَلنَّهْرِ اَلْاَسْحَاقِي vid.

infra in v. حَبَش, حَمْرَان, نَهْرُ الْمَرْج, et Abū'l-fed., p. ٢٨٩ in v. تَكْرِيب. De أَسْكَانِ أَبَانَ, loco in prov. الرِّي, loquitur 'Ibno'l-Atir ap. QUATREM. *Hist. d. Mong.* p. 277.

P. ٥٩ l. 8. De أَسْدَابَانَ vid. Abū'l-fed., p. ٢١٩ et seq., et *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 14, in primis vero Al-Most. in v. et p. 3, ubi etiam sermo est de pago ejusdem nominis in tractu Bathaq in ditionibus Naisaburæ. De eo vid. item 'Ibn Hauq. ap. UYLENBROEK *Diss. de Ibn Hauk.*, p. 3 (L 4), et QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 264 et seq., et 427. — De حَاجِرِ أُسْدَم ad Mare mortuum, conf. ROBINS. *Pal.* II, p. 435 et seqq., et VAN DE VELDE *Reis door Syr. en Pal.* II, p. 130 et seqq.; de أُسْدُور (أَشْرُور), Annaboli *Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 354; de النَرْبِذِ الْأَسْدِيَارْتِ, Sacello supulcrali Damasceno, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 368; de 1) الْأَسْدِيَّة Schola Damascenà, *ibid.*, p. 361, et 2) Sacello sepulcrali *ibid.*, p. 368.

P. ٥٩ l. 9. Pronunciationem أُسْر, quam exhibet Cod. L., Auctor ipse praescribit in v. بِسْر. Idem nempe in utroque capitulo locus designatur. Ibi tantum sermo est de *aquarum receptaculo subteraneo*, hic de *oppido*, istud nomen gerente. *Illud* nimirum ab oppido nomen habuerit. Ac de *aquis* ejus mentionem fieri, non miramur. *Al-lazn* enim ex optimis erat pascuis Tribus Jarbū ben Hantala; vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 254, legens *Asar* s. *Isar*. 'Imro'l-qais in Diw. ed. SLAN. p. ٣٥ l. 12, coll. p. 53 et 106 scribit أُسْر. In loco Zam. ibi laud. (in textu ed. p. v, 1 et 2) legitur أُسْن; vid. infra in *Add.* ad p. ٢٤ l. 1. — De أُسْرُوشَنَة, regione Transoxaniae, vid. 'Ibn Hauq. in UYLENER. *Diss. de Ibn Hauk.* p. 30 et 73 in n. l. 3, et *Ad-dimisqī* in *N. et E.* XIII, p. 261. VULLERS l. l. I, p. 97 pronunciat nomen أُسْرُوشَنَة, »rectius (sic pergit) أُسْرُوشَمَة. A Turcis (ut porro addit) nunc vocatur نَبِينَة. De الْأَعْنَسِيَّين, titulo praeorum regum hujus urbis, conf. Abū'l-mah. II, p. ٢٥٢. Sic, ut Noster h. l., etiam scripsit Abū'l-fed., p. ٢٩٩ et seq., et Lobbo'l-lob. in v., ubi conf. *Suppl.* p. 14. — De جَبَلِ أُسْرُوتِ بِمَا وَرَاء, conf. الْأَسْنَبَار, p. ٥١; de أُسْرُوتِ بِمَا وَرَاء, conf. الْأَسْنَبَار, p. ٥١; de أُسْرُوتِ بِمَا وَرَاء, conf. الْأَسْنَبَار, p. ٥١; de أُسْرُوتِ بِمَا وَرَاء, conf. الْأَسْنَبَار, p. ٥١.

النهر, Abū'l-fed., p. ٢٩٩ in v. اسبابكث; de أسْر, fluvio Africae sept., Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 536 (102). De SLANE p. ٧٧ l. 14 scribit أسْر. — De gente أسْ, Abū'l-fed., p. ٢٠٣.

P. ٥٩ l. 13. Cod. L. scribit أسْطَان. L. 14 pro استوان lege أسْطَوَان. De أسْطَا مَحْمُود, speluncā prope كَمَكَار, in insulā Ceylon, Ibn Bat. in ARN. *Chr. Ar.*, p. 105 l. 5. Ap. LEE, p. 187 exstat, أسْطَا مَحْمُود; de اسْطْرَايَہ, pago Libani non procul a Badrūn, SEETZEN I, p. 232; de اسْطَوَانَات اَبِي عَلِي, loco in monte دَرَن, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 619 (185), ed. SLAN. p. ١٩. in f. et ١٩١; — de دِيرِ اسْطِيَا مِن, فریه دیرِ اسْطِيَا مِن, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 2, p. 258; de وادی, اعمال نابلس, الاسليل, Ibn Gob., p. ٣٠٤.

P. ٥٩ l. 5 a f. De اسْطَوْحُوْدَس, s. اسْطَوْحُوْدَس CASTELLUS in v. monet: »ex Graeco στοιχας, quamvis στοιχας scribitur; Stoechas, Medicina quaedam simplex, Avic. I, p. 130 l. 10. Ar. Diosc. III. 21." FREY. scribit: »اسْطَوْحُوْدَس, Stoechas Arab. REISKE ad Rhazis Librum." De اسْعَرْت, s. اسْعَرْت, vid. Zam., p. ١٩٨ in f.; de اسْعَرْت, s. اسْعَرْت, vid. Abū'l-fed., p. ٢٨٨, St. MARTIN *Mém. sur l'Armen.* I, 170, FREY. in *Z. d. d. m. G.* X, p. 437, Add. ad حَبِرَان, حَمَّه, حَبِرَان, et أَحْبُوسِيَا, دِيرِ أَحْبُوسِيَا (I p. ٢٢٣ l. 3, coll. Add. ad h. l.), quibus tribus posterioribus locis scribitur اسْعَرْت. Porro vid. FL. in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 357, ubi etiam sermo est de الاسْعَرْدِيَّة, Scholā Damascenā. Adducitur تَارِدِخِ الاسْعَرْدِي, ceterum ignotum, ab Abū'l-mah. I, p. ٧١٢, 12 (ubi sic leg.). — De اسْعُوت, pago LIBANI, SEETZEN I, p. 238; — de نَهْرِ اسْعَار, vid. Al-Qazw. I, p. ١٧٧ et VULLERS I, p. 98 in v.; — de اسْعَانِبَر, supra in Add. ad اسْبَابِنَر, p. 96. L. ult. cum FL. lege السَّبْعِ pro السَّبْعَةِ. De اسْفَاجِيْن, ejusque pronunciatione, et de وَنَجَر, ut et de مَمَارَةِ الْحَوَاتِر (non in literā الحَاء,

ubi Noster *haec* scribens, ea tradere sibi proposuerat, sed in literâ Mim, III, p. 101), et de اسعاجين praeterea Al-Qazw. II, p. 190, — de اسقره, uno ex 7 tractibus, in quos dividitur terra Ferganae, RITIER *Erdkunde* VII, p. 734; — de اسفلييه, ut scribit الهيراي pro صِفْلِيَه, conf. AMARI *Bibl. Sic.* p. 70, 9.

P. 4. l. 3. De اسقرائين² vid. Al-Qazw. II, p. 190, JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 433, VULLERS l. l. I, p. 89, infra in v. براند, بناسمان, براند, بوزانه, جوسقان et جوربد, (p. 117 in f.), توب, بوزانه, Abu'l-fed., p. 448 scribit اسقرائين, et As-sojuti in Lobbo'l-lob. (observans: فلت بلا حمز), سقرائين, et sic nomen exaratur in Numis Pehleviticis, ap. MORDTMANN in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 22, et XII, p. 23 et seqq. — L. 8, de اسقرار³ vid. Abu'l-fed., p. 44, et Lobbo'l-lob. in v.; de اسقس Al-Mošt. in v., ubi pronunciaturs اسقس, et magnus hujus nominis pagus etiam adducitur, in جبريرة ابن عمر situs. Lobbo'l-lob., scribens اسقس, cum Nostro consentit. 'Ibno'l-Atir tradit: ونعل لها سمس; vid. *Suppl.* p. 14. De اسفل ارض, s. *Aegyptio inferiore*, vid. Abu'l-mah. I, p. 437 et seq., II, p. 100, infra in v. الاسنة, اليباجوم, البسرد, بسنة, et conf. dicta in v. تنوم.

P. 4. l. 12. De اسقمت² vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, et infra in v. سمينج. Non differre videtur ab اسقمت² (dithone Naisaburensi, ut ait VULLERS in v. I, p. 98), infra dicta اسقمت, ubi vid. in v. et *Add.*; de اسقونا, DEFRENERY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 49; de اسقياجاب, ut Persice, s. اسميياجاب, ut Arabice scribitur, vid. Al-'Iṣṭakrī in textu Ar., p. 121, et MORDTM., p. 133, 'Ibn Hauq. in *Diss.* UYTENER. p. 31 et seq., supra in v. اسيانمكت, Abu'l-fed., p. 494, et REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. ccclxiv in n. 5, *Ad-dimāsī* in *N. et E.* XIII, p. 258 et seq., et infra in v. ميدان et مکت, بُدَحَت. In v. مازانکت memoratur اسياجاب همدان. De Nomine relativo, اسفياجابی, laud. in Lob-

bo'l-lob., Fl. monet, id in *Onomastico Enchiridii Studiosi* ed. CASPARI, p. 77, col. 1, perperam scribi اَسْمَعْدَحَاي, idque praeterea occurrere in H. K. IV, p. 353 l. 8 et V, p. 23 l. 2. — De اَسْمَعْد رَوْن, s. potius رَوْن اَسْمَعْد, Al-Qazw. I, p. 18. Nomen est fluvii Aderbaigānis, transiens per حَمِلَان, et in Mare Caspium se effundens, olim *Mardus*, hodie اَسْمَعْد رَوْن dictus. Vid. VULLERS l. l. I, p. 92, in v. اَسْمَعْد رَوْن (ut sic ibi scribitur).

P. 41 l. 1. De اَسْفِيْدَ بَان vid. Al-Most. in v. — L. 4 in v. اَسْفِيْدَ حَان, coll. Al-'Iṣṭakrīo in t. A. p. 87 l. 16 et seqq. (MORDTM., p. 95 mediā), ubi de 'Al-gabalī ditionibus montanis, aquis fere carentibus, sermo est, h. l. leg. pro مَاه, cum V. مَاه, adeo ut hic intelligatur terra, ibi rara et memoratu digna, *aquis rigata*. — L. 4 et 8 in v. اَسْفِيْدَ دَشْت, et اَسْفِيْدَان, pro سَطْر et سَطْر, cum Fl. lege سَطْر et سَطْر. — QUATREM. in *Hist. des Mong.*, p. 248 memorat اَلْاَسْفِيْدَان, in vicinā Bendengānis (l. *Bendaganis*). Occurrit nempe istud nomen ap. Ibn Qot. p. 102 l. 3 a f., ubi fit mentio de sepulcro اَسْمَعْمَان بِن مَعْرُون, quod infra in v. دَنْدَحَان, pago Nehāwendae, in eo pago ponitur. Pro اَسْمَعْمَان, ut Noster enunciat l. 10, Lobbo'l-lob. in v. pronunciat اَسْمَعْمَان, et sic item Abū'l-fed., p. 449; de اَسْفِيْدَان prope Bagd. cum Templo *Ignis*, Ās-sahraslānī ed. CUR. I, p. 198, 4, et CHWOLSOHN *die Ssabier*, p. 290. De اَسْفِي (Safi) vid. Al-Bekrī ed. SLAN. p. 89 in f., et Abū'l-fed. p. 133, et seqq. (REIN. p. 182); de اَسْعَايَا, ibid., p. 150, (REIN. p. 291), et de اَسْعَار, ad cujus radices sita est urbs نَيْلَاوَان, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 560 (126); in ed. SLAN. p. 149 in f. nomen scribitur اَسْعَار.

P. 41 l. 8 a f. De اَسْعَف vid. Al-Bekrī in v., et Zam. p. 84, 7-9, et de اَسْعَفَا infra in v. غَانَق. Videtur hic locus spectari in Lobbo'l-

lob. in v. *الاسكافى*, in verbis *الاسكفة* والى, ubi كى pro قى perperam scripta sit. Sic ea verba potius explicem, quam ut cum VERN in *Suppl.* ad b. l., legam *الاسكفة*, *limen portae*. — De *اسفلائنة*, loco Siciliae, Al-Idrisi in *AMARI Bibl. Sic.* p. 41, 8 (JAUB. II, p. 106. *Sclafani*); de *اسفلائينة* قلعة vid. *نارنج صعلمة*, ibid. p. 102, l. 3 a f. — De *اسقراست*, urbe Darawiorum (Tribus Slavonicae), FRAHN *Ibn Fozl*, p. 176.

P. 41 l. 3 a f. De *اسكاف* vid. in v. *البحند*, Al-Most. et Lobbo'l-lob. in v. De *اسكاف العلما*, item supra in v. *اسف*, et infra in *البحند*. sic enim *العلما* bn. ultimā pro *الاعلى*, ut Codd. habent, hic leg., ut jure monet FL.: » *اسكاف الاعلى* (ut ait) per se recte, nam Kāmūs quoque *اسكاف الاعلى* habet genere masculino. Sed Scriptor ipse deinde *السفلى* scribit (sic enim pro *السفلى* reponatur), et vid. *Moscht*, p. 23 l. 1, ubi exstat *العلما اسكاف*, et *اسكاف السفلى*.” Idem Noster etiam scripsit infra II, p. 498 l. 1. — De *الاسكافنة*, Coenobio Damasceno, vid. *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 365; de *اسكافند*, s. *اشكافند*, s. *سكافند*, aut *سكافوند*, monte prope Segislanem, VULLERS in v. (I, p. 99); de *اسكافوس*, loco in regno Turcico, MORDTMANN in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 824 l. 4 a f.; de *اسكافار*, *Sculari*, ibid., p. 828 l. 5 a f., et de *اسكاف*, loco in provinciā Aeg. *الشرونة*, Al-Maqrizī in *Koseg. Chr. Ar.* p. 122, 4 a f., et DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 603 n. 18.

P. 42 l. 4. Pro *بادمين* in v. *اسكمون*, leg. *مائمين*, de quo vid. infra in v. Sic recte emendavit DEFRÉMY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 122, de loco disserens Mirkondi, edito in MORLEY *the history of the Atabeks of Syria and Persia*. Lond. 1848. Pro *اسكمون* ibi legitur *اشكمنوان*, quod Mirkond ipse scripserit, aut Librarius quidam, cogitans fortasse *اشكمنوار*, quod infra occurrit. In aliis Codd. legitur pro *اسكمون* *اسكوان*, quod *اسكيوان* enunciatur in *Géogr. d'Edrisi* I, p. 408, ubi etiam, monente DEFRÉMY, leg. pro *مائمين*, *باش*, quae vox ibid., p. 392

l. 10 in مالمين corrupta est. Tertia varietas lectionis est أَسْكُون. In Codd. Pariss. Mirk. ibid. اَسْكُون, اَسْكُونَان et اَسْكُون.

P. ۴۱ l. 7. Poeta نَصَبَ, allatus in v. اَسْكِر, citatur item in Al-Most. p. ۳. l. 5 a f., ۴۷ l. 4 a f., ۲۱۴ l. 10 et ۲۲. l. 5. — De اَسْك vid. *Add.* ad اَسْك p. 6, et Qam. in v.: وَآسَكِي كَهَاخَرَ عَ قَرَبَ اَرْجَانِ, quæcum conf. Al-Iṣṭakrī in Mappā خورسنان, Tab. VIII ad p. 56, n. 21, et MORDTM., p. 61 mediā; — de اَسْكَلَكَنْد, Abu'l-fed., p. ۴۷۲, et de سَكَلَكَنْد, et طَحَارِسَنان دَلِج, infra in voce. De اَسْكَنْد اَبَاد, urbe in Pers. parte merid., ab Alexandro Magno conditā, VULIERS I, p. 100; de اَسْكَنْدَرَنه, cujus nomen interdum etiam scribitur اَسْكَنْدَرَنه (vid. infra p. 107, et QUATREM. l. deinde l. p. 63), Ibn Batuta in CHEFRENONNAU *Voy. d'I. B. à travers l'Afrique sept. et l'Ég.*, p. 16 et seqq., Ibn Gob., p. ۳۷, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, l. p. 63, 256, et VON KREMER *Beitr. z. Geogr. des n. Syr.*, p. 20, ac de Iskandarūna prope Tyrum, DIFTERICI *Reisebilder* I, p. 335. — De Ahmede ben At-tajīb Abu'l-abbas As-saraksi, vid. supra dicta p. 77. Discipulus erat Ja'qubz ben Ishāq Al-kindī. In Al-Most. p. ۸۳ l. 16, ut Al-Kindī (vid. FLUGEL in *Dis. Jain* laud.) cognominatur اَلْعَمَلِيسُوف. De hoc Geographo vid. etiam REIN.

Géogr. d'Aboulfed. I, p. cccii. — Pro دَجْرَانِس l. 12, ut hic in Codd. L. et V., alibi etiam scribitur بَعْرَانِس; vid. ARNOLD *Gloss. ad Chr. Ar.*, p. 19^b.

P. ۴۲ l. 14. Numerum, quem Noster dicit, 13 urbium, quæ Alexandri Magni nomen gesserint, Stephanus Byzantinus in libro περὶ πόλεων, in v. Ἀλεξανδρεῖα, 5 aliis augendum esse putat. Quod quo jure statuatur, hic explorari nequit. Noster 12 tantum significavit, omittebat urbem, quæ a *Bucephalo* nomen habet, in Al-Most., et hic n. 11 memoratam, de qua vid. LASSEN *Ind. Alterthumskunde* II, p. 155 et 166, quo libro a p. 116 inde de Alexandri per Indiae terras expeditiones exponitur. Prima urbs, quam Noster enumerat, vulgo dicitur *Alexandria Troas*, hodie *Eskistambūl*. Regio, in qua sita erat, vocatur بَلَدْمُوس, quæ vox mire vexata est in Codd. Intelligitur, non Mysiæ urbs, notissima, *Pergamus*, (*Berghama* dicta, vid. VIVIEN DE ST. MARTIN *Descript. de l'Asie Min.*

in *Onom. Anatolico*, II, p. 630), sed ditio, quam Arabum Geographi, tempora confundentes, sic nuncupaverint ab arce Trojanâ, quae *Pergama* dicebatur, quâ voce Poetae usi sunt ad urbem universam designandam. Quae 2° loco affertur *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ* (*urbs munita*), a Nostro et Jāquto in Al-Most. ut diversa a primâ urbe consideratur. Sed perperam, ut videtur. Ea autem, quae Arabes ex Graecis audiverint, de *Pergamē* loquentibus, causa fortasse fuerunt, quare eam urbem prae ceteris *munitam* appellaverint. Quibus accesserit fama de *ruderibus* Alexandriae Troadis, de quibus disserunt cl. VAN DER CHYS in *Commentario Geographico in Arrianum de exped. Alexandri* L. B. 1828, p. 15 et seqq. Sequitur 3° mentio Alexandriae ad Paropamisum, hodie *Kandahar* s. *Gazna* (LASSEN, p. 120); 4) Alexandria Ciliciae, *η κατὰ Ἰσοδόν*, ut a Ptolemaeo vocatur, quare pro corruptâ voce *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ* s. *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ*. Non minus depravatum est sequens nomen *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ*, quae in Al-Most. effertur *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ*. Latet ibi *Σαγαλασσός* Straboni, urbs Pisidia, hodie *Sagaltū* dicta, de quâ vid. v. d. CHYS l. l., p. 34, et VIVIEN DE ST. MARTIN l. l. II, p. 632. — Mox occurrit *Alex ad ripam fluvii magni*, quo, ut putant, intelligitur *Tanaïs* (coll. Curt. VII. 6); 7) *Alex. in terrâ* *بِلَادِ* sine dubio est *Alex. ad Pallacopam*. Deinde voce *مَرْغِيَانَا* aperte denotatur *Margiana*, regio, quae Hyrcaniam ab ortu attingit, sic dicta a fluvio *Margo*, qui per eam transit, et in Oxum effluit (Plin. II. N. VI. 16). Alexandria porro ad fluviorum Indiceorum confluum, urbs esse videtur ad *Acesinem* (vid. LASSEN II, p. 165, et v. d. CHYS l. l., p. 110 coll. p. 103 et 104). Seq. nomen *Balkae*, *بَلَكَا*, ex Veterum *Oxo* ortum est. — De *Alexandriâ Aegypti*, quod nomen *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ* scribi solet (v. c. in carmine Poetae Moh. ben Hāmī, ap. Abū'l-mah. II p. ٤٩ l. ult.), vid. praeter Al-Most., Al-Qazw. II, p. ٩٩ (qui de *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ* agit I, p. ١٨٩), Ibn Gob., p. ٣٥ et seqq., Al-Maqrīzī in *الْمَدِينَةُ الْمُحَصَّنَةُ* ed. Būl. I, p. ١٢٢ et seqq., et in QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, p. 215 et seqq., ac 321, Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 27 et seqq., Abū'l-fed. p. ١١٢ (et de Indiae urbe ejus nominis p. ٣٥٧), GORIUS ad *Alferg.*, p. 159 et seqq., DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 40 et seqq., et H. BRUESCH de fundamentis Bibl.¹⁰

Alex.^{nae} in *Reiseber. aus Aeg.*, p. 9. — Alexandria denique, quae memoratur Halebum inter et Antakiam, vocatur vulgo 'Iskandārūna, ac supra p. 105 in eā voce jam memorata est. Infra p. 186 l. ult. in v. بَاس, etiam الاسكندرية appellatur. — De أسخون, pago Aegypti, in ripā Nili orientali, vid. infra in v. دسر الاسخون et Ibn Gob. p. 86, quod nomen WRIGHT tamen corruptum censet; — de أسى نرب, pago ad Wolgam, Abū'l-fed., p. 399 (REIN. p. 14).

P. 96 l. 7. Pro بانشج in v. اسلام, leg. بانشج, et, ut Fr. addit, pro سَام, سَام. — De اسلام ابد, Indiae urbe, REIN. *Géogr. d'Aboul-fed* I, p. cxxix. — Constantinopolis اِسْتَنْبُول (eis τὴν s. τὰν πόλιν), vocatur et اِسْلَاطِيُول; posterius nomen legitur in sigillo hodierni Persarum Legati in aulā Turcicā (*J. A.* 1853 Nov.-Déc., p. 379, et vid. DE SACY *Ch. Ar.* III, p. 370. — De اُسْأَى, urbe ab oriente اُرْسْأُول, Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 537 (103), in ed. SLAN. p. 71, 8, 81, 2 et 89 l. pen., ubi nomen scribitur اُسْأَى. De monte اَلْأَسْمَف vid. Al-Bekri in المعجم in v. et in v. حمرقة; de اُسْمَف, cast. Hispaniae, Dozy *Rech.* I, p. 13; de الاسمر, fluvio Al-Magreb, Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 559 (125), in ed. SLAN. p. 14, 18.

P. 96 l. 11. De اُسْمَا (Latopoli), quod nomen ap. Abū'l-fed., p. 119, Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 108, et As-sojut. in Lobbo'l-lob. in v., pronunciat aُسْمَا, ap. DE SACY vero *Rel. de l'Ég.*, p. 702 n. 5, اُسْمَا وَحَرَارُوحَا, vid. praeter Abū'l-fed., l. l., et REIN., p. 156, Al-Maqr. in اَلْمَحْضَب ed. Bul. I, p. 139, Ibn Bat. in CHERRONNEAU *Voy. d'I. B.* cet. 85, WUSTENF. *Macrizi's Gesch. d. Copt.*, p. 136 l. 5 a f. et p. 105, 96 l. 8 a f. et p. 141, BRUGSCH *Reiseber.* p. 207 et seqq., DILFRIED *Reisebild.* I, p. 240. — L. 13 cum Fr. dele ' post اُسْمَا, et pro اُسْمَا, cum l. l.

« conf. (inquit FL.) p. 96 l. 8 et 9, ubi illud بلاد النوبة, non sic accipiendum est, Syenen ad ipsam nubiam pertinere, sed tantum

sic, eam in extremo confinio sitam esse." — Pro سَنَجَان l. 15 leg سَنَاجَان, ut in voce. De اَسْنَا, loco Aderbaigānis, vid. QUATREMÈRE *N. et E.* XIII, p. 307 et seq.

P. ٩٣ l. 5 a f. De اَسْنَمَة vid. Al-Bekrī in v., idemque infra ad v الجُمَد. Pronunciat h. l. nostrum nomen اَسْنَمَة, et اَسْنَمَة, quod utrumque admittit, addens. سَأَلَ الْكَلْبِيلَ وَأَسْمَمَهُ اَسْمَ رَمْلَةٍ قَرِيبَةٍ مِنْ رِفْلٍ عَمَارَةٍ بَيْنَ عَقِيلٍ هِيَ اَسْنَمَةُ بِصَم. Deinde sic pergit: اَلْهَمْرَةُ وَالنَّمُونُ قَالَتْ وَهِيَ اَسْعَلُ النِّجْمِ. Quae sequuntur ad مَكَّة usque eadem sunt, quae ap. Nostr. leguntur. Nomen عَمَارَة FREYTAG in *Hamasa* p. ٢٧٢, et ٩٣ l. 16, (ubi carmen ipsius affertur), pronunciat, praecedente Cod. Leyd., عَمَارَةُ بَيْنَ عَقِيلٍ, et sic WUSTENF. in Al-Mošt., p. ١٧ l. 2, HAMMERUS vero in *Literat.-gesch.* III, p. 575, عَمَارَةُ بَيْنَ عَقِيلٍ. In Qām. nomen non adducitur, neque ab 'Ibn Doreido. Floruit sub Al-Māmūno. Degebat plerumque in deserto Al-Baḡrae, et apud Grammaticos Baḡrenses magna ipsius erat auctoritas. Infra recurrit ejus mentio I, p. ٢٨٢ l. 14, II, p. ٢٩ l. 3 a f., et ap. Al-Bekr. infra II, p. ٣٩٣ n. 3, et III, p. ١٩. n. 9. Genealogia ipsius, plenior quam ap. Nostr. (I, p. ٢٨٢), exstat in *Ham.*, p. ٢٧٢ in fin. sic: عَمَارَةُ بَيْنَ عَقِيلٍ بَنَى بِلَالُ بْنُ حَزْرٍ. Pro مَمَحَدٌ, Zam. in v. اَسْمَمَهُ, p. ٨٢, 10 legit مَحَدٌ, in *jugum acutum fastigiatus*; مَمَحَدٌ notat in. j. a. utrinque adscendens; vid. FL. ad II, p. 165 l. 1.

P. ٩٤ l. 1. Jubente ordine Alphabetico pro اَسْر leg. اَسْنَى. Sic etiam scribit Zam. p. v, 1 et 2; Qam. item in v.: وَالْأَسْنَى وَادٍ بِالْمَدِينِ. Al-Bekrī in v.: اَسْنَى عَلَى وَزْنِ تَعْمِيلٍ جَبِيلٌ نَسَبِيٌّ دَسَارٌ بَنِي جَعْدَةَ. سَنَجَان — رِفْلٌ أَبُو حَنَانٍ عَنِ الْأَصْمَعِيِّ اَسْنَى بَلَدُهُ بِالْيَمَنِ اَلنِّجْمِ.

P. ٩٤ l. 2 ad v. اَسْوَارِيَّة. Qam. in v.: اَسْوَارٌ بِالْعَمَلِ وَبِاصْبَهَانَ.

et sic *Ad-dahabī* in المشتبه "ك", in v. اذسوارى. Lobbo'l-lob. in v., اَسْوَارِي, ad quem locum vid. *Suppl.* VULLERS in v. اَسْوَار (I, p. 101) affert 1) urbem hujus nominis in regione صعيد Aegypti (fortasse vult اذسوان); 2) montem e cujus parte australi Nilus oritur.

P. ٩٤ l. 4. Qām. in v.: وَدَارَةُ اذسَوانِ بِطَهْرٍ اَلْبَرْقِ بِالصَّحْبِ. Hoc, quod infra in v. etiam memoratur, hic item pro بالصَّحْبِ leg. Deinde cum FL. pro بمناوحه, emenda يُبَاوَحُه, quod item latet in Oxon. بمناوحه. Tribum جبر بن جبر بن صعب. h. l. ap. Nostri. tantum obviam, non nisi apud Zam. p. ٩٤ l. 6 inveni, ubi pro جبر scribitur جَرَر, et sic videtur legendum esse. Ox. hic ut L., حم.

P. ٩٤ l. 7. Al-Bekrī in v.: اذسَوان موصع بالمدينة وهو من حرم المدينة. Qām. in v. tantum: اذسَوان ع بالمدينة. — De اذسوان vid. in v. اذسوان, جنادل, الصعيد, Al-Maqr. in اذسوان " = ed. Būl. I, p. ١٩٧, Abu'l-fed. p. ٤٥ et ١١٢, (REIN. p. 155 et seq.), Ibn Gob. p. ٥٥, GOLIUS ad *Alferg.*, p. 104, QUATREM. *Mém.^s sur l'Ég.* II, p. 4 et seqq., et DIETERICI *Reisebild.* I, p. 234, observans hoc nomen, ut اسماء et اسموت etiam, ut ap. Nostri., cum Art. elegeri, quem Abu'l-fed., Ibn Gob. et Al-Mas'ūdī apud DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 28 et seq., omittunt. Lobbo'l-lob. *Aswān* pronunciandum esse jubet (يعني اَسْوَان), sed addit As-sojūtī: اذسوان, et sic etiam *Ad-dahabī* l. l. in v. اذسوانى, ac vid. VETH in *Suppl.* Nomen Arabicum, ut monet BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.* p. 247, ortum est ex nomine antiquo, in monumentis et lingua Copt. servato, *Suān*.

P. ٩٤ l. 12. Al-Bekrī in v.: اَسْوَدُ الْبُرْمِ بِتَمِيعِ بُرْمَةٍ وَعَوِ حَبِلٍ. ايتنا مدكور في رسم اتریده بعدماع تيه حاجارة البرام فلذلك اصيف ايتها. Idem vid. in v. de اَسْوَدُ اُتِيين, ac Noster infra in v. حَوَمَل, et Zam. p. ١١٧, 4; de اَسْوَدُ اُتِساء, Zam., p. ٨٢, 2, Noster infra in v. اُتِساء et شرب, et Al-Most., qui de omnibus hic memoratis lo-

cis, quae ab الاسود nomen habent, exposuit in v., ad quam conf. p. 3 et 44. Addit porro Al-Bekrī in v.: ^{الأسود} جمع سوان وهى بئر. — L. 17 pro من مينة, cum FL. leg. ماء, quod l. 2 a f. et alibi etiam pro ماء, restituatur. De ^{الحجداير} vid. infra I, p. ۲۴۳ in v. Lin. enim 13^a id ibid. leg. pro ^{الحجداير}. De الاسياف vid. in v. ^{المسحاة}; de regione ^{أسورة}, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 279; et de ^{أسيج}, cast. Jeman, prope Zebidam., JOHANN. in Ind., p. 256. Idem fortasse est, quod a Nostro deinde vocatur ^{أسيس}.

P. ۶۴ l. 5 a f. Al-Bekrī in v.: ^{أسيس} على لفظ تصغير أس موضع. ^{بالشام}. Qām. in v. ^{وَكَرْبِيرَ عَ بدمشق}: أس. De ^{أسير}, Arabiae regione, et tenacitate cultūs antiqui, apud incolas conspicua, famosā, CHWOLSOHN, *die Ssabier* I, p. 291 et seq.; de ^{أسيلة}, Al-Most. in v. et p. 3 et 44. Al-Bekrī in v.: ^{أسيل} جبل من جبل ناعظ (ناعظ l.) فى بلاد همدان من اليمن عمن ذات. De ناعظ vid. in v.: et de ^{الأسيل}, idem in loco proxime anteced., et in v. ^{الاشعر}.

P. ۶۵ l. 2. Pro ^{مطل}, ibi et deinde saepe, leg. ^{مطل}. De ^{اسبوط}, (Graecorum *Lycopoli*), vid. in v. ^{أدرنكة}, Al-Qazw. II, p. ۹۷, Ibn Gob., p. ۵۷, Abū'l-fed., p. ۱۱۲, (REIN. p. 154), CHERBONNEAU *Voy. d'Ibn Bat.*, p. 79 et seq. (in ed. Paris. I, p. 102 et seq.), BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 99 et seqq. Scribitur item cum *Art.* (DIETERICI l. I. I, p. 288), et vocatur etiam ^{سيوط} (Abu'l-fed. p. ۱۱۳ et, LEPSIUS *Briefe aus Aeg.*, p. 89), et ^{أسيوط}, ut scribit Lobbo'l-lob. in v., ubi As-sojūti observat praeter ^{سيوط}, etiam scribi posse ^{سَبُوط} et ^{سَيُوط}, ad quem locum de vi vocis ^{تثليث} (*appositio trium vocalium Arab. eidem literae*), vid. VETII in *Suppl.*, p. 15. Apud veteres Aegyptios appellatur *Siut* (BRUGSCH l. I. p. 100). De ^{الاسيون} l. 4, vid. Al-Qazw. II, p. ۹۹ l. 13. — De ^{أسى},

Indiae urbe, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 264; de قَلْعَةُ اِسْمِي in Indiā, Al-'Oubī (NOLDEKE *ub. d. kitāb Al-Jamīnī*, p. 45, 5 et p. 56 in f.); de الاسبيّة, in Aegypto, WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 48 l. 5, et p. 54; QUATREM. in *Rech. sur l'Ég.*, p. 198 legit *Al-Aousiah*; de اَسِيَّة دَمْبِيَان, loco prope Hamadān, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 223.

P. 40 l. 6. De الاشفاء conf. Al-Mošt., p. 40 l. 5. — Lin. 8 pro بحررد cum FL. leg. يَحْكُرُ, coll. p. 40 l. 4 a f. Utroque enim loco de instrumento Sutorum fit mentio, quo calceum consuendum perforant, quod Germani *Ahle*, Galli *alène*, nos *els* vocamus, Arabes vero dicunt اَشْفَى, cujus coll. (اَشْفَى) Lexicis addatur. Quomodo *locus* a tali instrumento nomen acceperit, illustrant dicta de الاشعنان, p. 40 l. 4 a f. Ita enim ibi dicuntur duo colles, *acutae cuspidis* formam referentes (طَرْتَبَان), a cujusmodi Wādī hīc memoratus nomen item acceperit. Al-Bekrī in v. de hoc Wādī sic loquitur: الاشفاى بعنتج اوله وبالعاء والبياء المعاجمة. Eadem repetit in v. الامرار, ubi tamen porro dicit: والاشفاى واد فى ديار فيس. De utraque Tribu *Saibān ben Taim'allah*, et *Qais ben Ta'labā*, vid. WÜSTENF. *Reg.*, p. 418 et 374. De رَوْضَةُ الاشفاءم, vid. Al-Bekrī in v. et in v. البَسِيطة; sequens اَشَاهُم ab eo in v. vocatur بلد, ac de eo vid. Zam. in v. p. 92 in f.; — اَشَان, gens est, quae ex Jafeto originem dixisse fertur, quam unā cum رُوس, بُرْجَان, رُوس, aliis, enumerat Al-Masūdī in اخبار الزمان. Vid. v. KREMER *Sitz-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 208. — De اَشْبَارَة s. اَشْبَارَة, urbe Turkistānis, vid. QUATREMER *N. et E.* XII, p. 227; اَشْتَارَة s. اَسْتَارَة sunt montes, qui Gilānistānem a meridie ab Al-'Irāqā disjungunt, ibid., p. 293. De اَشْبَرْتَبِيل, sive, ut etiam vocatur, اَشْفَرْتَبِيل, monte prope سَلَا, vid. Al-Bekrī in

N. et E. XII, p. 571 (137), in ed. SLAN. p. ۱۱۳, 12, u i scribitur اشبرتال. et الاستبصار ڪ, p. 28.

P. ۹۵ l. 13. De اَشْبُونَة vid. infra in v. لَشْبُونَة, ubi, ut pro اَشْبُونَة, leg. اَشْبُونَة. Porro conf. Al-'Idrisi II, p. 26 et seqq., Abū'l-fed., p. ۱۷۲, (REIN. p. 244), et Al-Qazw. II, p. ۳۳۳. *Tagus*, ceterum dictus تاجَة, (ut leg. infra in v. طليطلة et طلبيرة, II p. ۲۹ et ۲۷, pro باجة), hic vero نهر شَنْتَرِين, ab urbe hodie dicta *Santarem*, ab Abū'l-fed., p. ۱۷. appellatur النهر اشبونة الكبير. — De اشب, monte prope باب الابواب, vid. Al-Qazw. II, p. ۳۴۱ l. 10 a f.

P. ۹۵ l. 6 a f. De اشبيلية vid. in v. حمص, Ibn Gob. p. ۲۹., Al-Qazw. II, p. ۳۳۴, Abū'l-fed. p. ۱۷۴ (REIN. p. 248), Dozy *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 83 et seq., et v. HAMMER *Ueber die Ar. Geogr. v. Span.* p. 12 et seq. — De نهر اشبيلية (*Guadalquivir*), Abū'l-fed. p. ۲۹. et REIN. l. 1, p. 58 et seqq.; — de monte اَلشَّرَف, infra in v. (ubi sic leg., et pro اسواد, سواد), et Dozy *Script. Ar. loci de Abbad.* II, p. 8, docens regionem prope Hispalin, dictam اَلشَّرَف, hodie appellari *Axarase*, eamque olivis abundare. — De اَشْتَابِدَرَة (sic potius scribatur), vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, et infra in v. باب داستان.

P. ۹۹ l. 1. Nomen etiam scribitur اَشْتَاخَوَسْت, vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* — De اَشْت vid. Al-Qazw. II, p. ۳۸۷. — L. 5 bis leg. اشترج, pro استرج, et pro الاعلى cum L. et V. leg. بالا, suadente FL., i. e. adj. *Persic. superior*. — De اَشْتَر, vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, et infra in v. نهبوند. Pro لبشیر, melius fortasse legitur لَيْشَنْتَر; Cantabr. cum V. consentit legens لبشیر, Oxon., لمسر. De permutatione ا et ل conf. لشبونة et اشبونة. De اَشْتَرَكَاَن بَلْعَرَسْتَان, Ibn Bat. ed. Par. I, p. 42; de اَشْتَنْوَم, Al-Qazw. II, p. ۱۹۹, et de اَشْتَنْوَم vid. in v. دمباط, s. ut scribit DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 36, اسندوم (Gr.

σρόμα). Vid. de eo etiam 'Al-Mas'ūdī ap. A. S. von NOROFF *die Atlantis*. Petrop. 1854, p. 4 et 8.

P. ٩٩ l. 12. Pro بالاشتون, leg. بالاشتون. Laudes Abū'l-'aṣā'ir 'Al-ḥasan ben 'Alī ben 'Al-ḥasan ben Ḥamdān, Motanabbī saepius celebravit in priore carminum fasciculo, dicto الشامية; vid. versio HAMMERI p. 174 n. 147, p. 178 n. 151, p. 181 n. 153-155, p. 185 n. 157-159, et p. 186 n. 160. Nullibi tamen ibi nota exstat, de quā hīc fit mentio. — De اشتيكن vid. in v. خُشُوغَعْن, Abū'l-fed., p. ٤٩. et seq., Lobbo'l-lob. in v., et REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 183. Verba, quae Noster tribuit 'Al-'Iṭakrīo in ipsius libro non reperiuntur, sed sunt Ibn-Ḥauqalīs, ut apparet ex Abū'l-fed., l. 1. Duos pagos 'Istikanīs memorat Al-Moṣṭ. in vocc., nempe الزار, (pro quo Noster in v. scripsit الزار consentiente Lobbo'l-lob. in v., et Abū'l-fed., p. ٤٩ l. 4 a f.), et الشّوَا (de quo etiam vid. infra in v.). De أَشْحُور, pago in Tyri Principatu Medii Aevi, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 147 l. 6, et p. 217, et de أَشْحُور ibid., p. 174 l. 8.

P. ٩٩ l. 3 a f. Cum Fl. 1) pro اشراف l. اشراف et sic etiam infra in v. ذو اشراف; 2) ذو اشراف, ut ibid. et hīc in Cod. L. sine Art. De ذو جبلة vid. in v. جبلة, et المكتب. De أَشْرِفِيَّة, pago prope Damascus, vid. v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 173 et 178, SEETZEN I, p. 138; de Scholā ejusdem nominis Damascenā, conditā a. 628 (1230), Z. d. d. m. G. VIII, p. 356, ibidemque de اشرافية الصالحية, aliā Scholā ibid., conditā a. 635 (1237); de اشرافية, Scholā Mekkanā, conditā a Sultāno Aegypti 'Al-Malik 'Al-Aṣraf-Qajit-bai, a. 882 (1477), WÜSTENFELD in praef. ad Qotbo'd-din. p. VII. — De 'Osrūsana vid. supra in v. اسروشنة, et sic nomen scribit Abū'l-fed., p. ٣٩٣ et ٤٩٩ et 'Al-'Iṭakrī in t. A. p. 118 (MORDTM. p. 130). Locus 'Al-'Iṭakrī, quem Noster spectat, exstat p. 120 l. 3 in t. Ar., ad verbum الافليم usque. Alibi, v. c. p. 125 l. 8 (MORDTM. p. 137) etiam loquitur de regione 'Osrūsanae. De بلاد الهياطلة vid. infra in v. هيطل, وما وراء النهر, جغانيان. Qām. in v.: والهَيْطَلُ اسم لبلاد ما وراء النهر — وَجَنَسٌ مِنَ التُّرْكِ وَالْهِنْدِ كَانَتْ لَهُمْ شَوْكَةٌ كَالْهَيْاطِلِ وَالْهَيْاطِلَةُ.

P. ٩٧ l. 6, in ٧. اش. De arbore dicta شاقبلوط, vid. Al-Qazw. I, p. ٢٥٨, et infra in ٧. حيزان. Intelligitur *castanea*, s. *glans regia*, ut FREY. observat in ٧. بلوط, i. e. *quercus ballota* Sprengelii. Illius fructus ab Al-Qazwiniō hujus (بلوط) fructibus suaviore habentur. Perperam sine dubio per illam vocem (شاهبلوط), Abū-Sa'id (ed. cl. KUENEN), secutus Sa'adīam, reddidit Gen. XXXVII, 25, Hebr. לוט, i. e. *resina* quaedam suaviter olens, quae vox a Syro vertitur صمغ (pistaciae), quas etiam intellexit Onqelos, scribens לוט. — Al-Bekrī in ٧. et in ٧. الحديبية vid. de اشتراط, quam e regione الحديبية sitam esse docet. Qām. in ٧.: وَعَدِيرِ الْأَشْطَاتِ ع. Vox الشطاط hic explicata per الجور, ap. FREYTAGIUM, immodicum s. *grave mendacium*, reverā de quāvis violentiā et injustitiā usitatur. — Al-Bekrī porro in ٧.: الأسعْبُ قربة باليمامة.

P. ٩٧ l. 8. De الاشعر vid. Al-Bekrī in ٧., et supra in ٧. اجر et اجر, et infra in ٧. الاصرع, مركبان, et in Add. ad اجر (p. 46). De الاشعريين, infra in Add. ad I, p. ٢٨٧ l. 11, Lobbo'l-lob. in ٧. بنو بارق, et infra in ٧. رمع et المنطيق, ac Zam. p. ١٧ in ٧. بنو بارق. L. 13 in ٧. الاشغار pro مَهْرَة, cum Fl. l. مَهْرَة, ut supra p. ٣١ l. 3. a f., infra in ٧., ap. Abū'l-fed., p. ١٠٠, Lobbo'l-lob. et Qām. in voce, et sic lege I p. ٢٧٨, 12. — L. 16 in ٧. اشغد pro والبورجان l. ut in ٧., et h. l. in Cod. V., البورجان, et vid. Abū'l-fed. p. ٢٥٢ et seq. De اشغند vid. infra in Add. ad اسفندج, et VULLERS in nostrā voce I, p. 104, ubi pro فرهاد فرهاد جرد scribitur.

P. ٩٧ l. 4 a f. De الاشغيان vid. in ٧. حشر. Pro يخروز به طمران يخروز به طرفان بكشغان Cantabr. habet, Cantabr. habet بكشغان. RODIG. de duabus posterioribus vocibus observat: »fortasse leg. جيزتان تكتنغان; Fl.: »fortasse صيرتان تكتنغان, *duae mandrae, quae circumdant cet.*; quamquam de nomine dubito." Ac recte, si enim ipsi, haec primum legenti, innotuisset locus I, p. ١٥٨ l. 1 (ubi pro طربب, ut in Al-Mosl., p. ٥٨ l. 11, cum eo leg. طربب), sine dubio confestim proposuisset h. l. legere

ظَرْبَانٍ, quod Cod^c. Cantl. commendatur, s. potius ظَرْبَيْمَان, i. e. *duo colles parvi, formam habentes cuspidis acutae*, adeoque *subulam* referentis, quae vox mihi, postquam ad dictum locum perveneram, huic loco sola apta esse videbatur, ab eoque etiam, loco cognito, minime dubitante, probabatur. Sic etiam, cum FL. I, p. ٣.٤ l. 13 et 14 leg. الظَّرْبَيْمَيْنِ طَرْبٌ, طَرْبٌ, طَرْبٌ, et II p. ٧١ n. 7, pro طَرْبٌ, طَرْبٌ, et III, p. ٨٩ l. 3 a f. pro أَطْرَبٌ, أَطْرَبٌ, idem quod طَرْبٌ, coll. *rou ظَبِيّ مَاءَ* — In الطَّبِيّ l. 3 a f. omittatur *Art.* Nimirum II, p. ٢٢١ l. 11, طَبِيّ مَاءَ, et l. 12 الحَاجَازِ, لغطفان, utrumque *sine Art.* effertur. Illud WUSTENF. *Reg.*, p. 429 l. 12, *Solaimitis*, ut h. l. docetur, tribuit.

P. ٩٧ l. 3 a f. De اشغاب vid. Al-Bekrī in v., perhibens hunc esse, اللّهُبِيّ موضع بين الجعرانة ومكة, ex vitā Moh. notissimum. Poeta اللّهُبِيّ h. l. solo occurrit. De بنو كَلَبٍ من نصر, vid. Ibn Dor., p. ٢٨٨, et de بنو اللّهُبَةِ, etiam ex نصر, ibid. p. ٢٩٠. — De عبون اشغار (fontes nigri), ex quibus flumina prodeunt Constantines, vid. Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٩٣, 14.

P. ٩٨ l. 1 ad v. اشفر. De شقراء, vid. in v., ubi praefigitur *Art.*, et 2° et 4° loco *idem* locus, hic memoratus, occurrit. De عِدَيّ بن الرّباب vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 383, et Ibn Dor. p. ١١١. De الأَسَفّ vid. in v. موضع تلعاء عاليج, quo teste est, Al-Bekrī in v., quod nomen جَابِل, et Al-Bekrī in v., quo teste est, اشقوبل, quod nomen Jāqūt omisit, intelligitur, monente AMARIO in *Bibl.* Sic. p. ١٣٧, locus in Documento Sec.ⁱ XIⁱ dictus *Scuppellum*. — Sequenti nomine اَسْنَقَة spectatur *Huesca*, infra in v. dicta اَسْنَقَة. Pro بيمطير FL., collatis Codd. et REIN. *Géogr. d'Aboulfed.* II, p. 265, substituit برطانية, quod tamen nomen, si vel intelligitur *Britannia Aremorica*, Hispaniae quippe non contermina, hic cogitari nequit. Istud enim nomen non tam lato sensu umquam acceptum est, ut ad Hispaniam possit referri. Sed fortasse Noster cogitavit *Bertranopolin* (*St. Bertrand*, Dep. des hautes Pyre-

nées), quo sumto, fortasse بِرُكْرَانِمِد legendum est. De eâ urbe vid. BISCHOFF et MOLLER *Vergleich. Wörterb. der alten, mittleren u. neuen Geographie*, p. 172, ubi, quod vix differt, sermo est de » Dep. de la haute Garonne. » De اِشْعَايَ الْحَيْشِ, a meridie Hebronis, vid. ROSEN *Z. d. d. m. G.* XI, p. 62.

P. ٩٨ l. 8. De اَشْكُوبَ vid. item Lobbo'l-lob. in v. De الْعَيْنِ اَشْكَالِي, prope Hebronem, Hebraice אֶשְׁכּוֹל, VAN DE VELDE *Reis door Syrie en Palestina* II, p. 96; — de اَشْكَل, etiam dicta شَكَل, gente Hongaricâ, quae item appellatur *Szekely*, s. *Siculi*, et *Szekleri*, DEFRÉ-MERY *I. A.* 1849 Jun, p. 464 et 474; de مَمْلَكَةِ الْاَشْكُرِي, Abū'l-fed., p. ٢٠٩ et ٣٧٨; de اَشْكُر, pago Aeg., ubi Moses natus esse fertur, WUSTENF. *Macrizi's Gesch. d. Copt.*, p. ٥٨ l. 2 a f., et p. 136, et de جِبَالِ اَشْكُوفُونِيَّة, Abū'l-fed., p. ٢٠٢ et ٢٢١. — L. 15 in v. اَشْكُيْشَان pro بِالْعَمِج. L. 16 in v. اَسْلَاءُ اَللَّحَام, pro اَللَّحَام Zam. p. ٩٧, 3 coll. n. a, legit اَللَّجَام, sed vitiose. De اَشْكُيْوَان, loci cujusdam nomine, loquitur VULLERS I, p. 105.

P. ٩٨ l. 18. Quomodo اَلْاَشَل pronuntiandum sit, nescio. Qām. neque in sect. شَل s. سَل, neque in شَك s. سَك, nomen excitat. RITTER *Erdkunde* II, p. 1093 loquitur de monte *Isik*. Hunc Noster fortasse spectavit. — L. 19 in v. اَشْلِيم Fl. pro بِاَكْرِف (vitio typogr.) jure legit بِاَكُوف, confereans vocem اَلْحُوف, infra I, p. ٣٣, et DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 573 et p. 631, ubi اَشْلِيم in provinciâ الْغَرْبِيَّة recensetur. — De Tribu اَشْجَاع vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 89 et seq. (ubi leg. *Aschmadsain*, pro *Aschmadsân*), coll. p. 187. Pro اَشْمَد l. 2 a f., leg. cum Fl. اَشْمَد. De montibus اَشْمَدِيْن vid. Al-Bekrī in v. اَشْمَد, idemque in v.: اَشْمَس (اَشْمَس s. اَشْمَس) جِبَل دِي شَفْ بِلَادِ بَنِي عَقِيل فَاَنْتَ لَيْلِي الْاَخْيَلِيَّة (الطويل) وَلَمْ يَمْلِكِ اَنْجَرْدَ الْجَبِيَادَ يَقُوْدَهَا بِسَرَّةٍ بَيْنَ الْاَشْمَسَاتِ وَابْصُرْ جَمْعَتِ فَعَالَتِ الْاَشْمَسَاتِ اَرَادَتْ الْجَبِلَ وَمَا يَلِيهِ مِنْ

الْبَغَاءُ وَمَنْ رَوَاهُ أَشْمُسُ بضم الميم قد يمكن ان يريد به جمع
 وبينو: خبيل. Qām. de poetriā in v. شَمْسٍ وهو ماء معروف الخ
 الْأَخِيلِ مَنْ بَنَى عَقِيلَ رَهْطُ لَيْلَى. quibuscum conf. Lobbo'l-lob. in v.
 الاخيلى. Sub Abdo'l-malik ben Merwān vivebat grandaeva. Duo
 ipsius carmina servata sunt in *Ḥamāsa*, p. v. 3^m et 4^m (FREYTAG, II, p. 551 et
 562). De eā vid. v. HAMM. *Lit.-gesch.* II, p. 690 et seqq., CAUSSIN *Essai*
 II, p. 419, et infra in v. هَنْدَ. — De أَشْمَا, loco haud procul ab urbe
 Miḡāfāreqīn, vid. QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 363.

P. 48 in f. ad v. أَشْمَنْتَ. Duo loca nominis سَمَنْتَ (sic) memoran-
 tur in locorum Catalogo, adjecto Operi Sacyano *Rel. de l'Ég.*; alter p. 696
 N. 75, in prov. الْأَشْمُونِيِّينَ; alter p. 701 N. 18, in prov. الْأَخْمِيمِ.
Hunc Noster in v. سَمَنْتَ videtur spectasse, sed ipsum ponit in tractibus
 فَوْصِ illum h. l. cogitat, loquens de الصَّعِيدِ الْأَدْنَى. Nimirum أَشْمَنْتَ et
 سَمَنْتَ non sunt diversa. — De الْأَسْمُورِ, oppido Jemanensi vid. R^{te}.
 in *Ind.*, p. 205, et de قَرْيَةِ بَصْعِيدِ مِصْرَ Lobbo'l-lob. in v.

P. 49 l. 1. Tria loca dicta أَشْمُومَ Noster memorat. Nomen nimirum,
 quod deinde affert أَشْمُونِ, ab أَشْمُومَ reverà non diversum est. Illud
 genuinam refert formam Aegyptiacam *Schmūn*, nomen s. epitheton Numi-
 nis, quod veteres Aegyptii colebant, et Graeci reddiderunt per suum *Ἐϋμῆς*,
 et servatum in urbis nomine, ubi ipsius cultus ab antiquissimis inde tempo-
 ribus florebat. Forma أَشْمُومَ ex *dialecti* varietate tantum orta est, et de
 reliquis duabus urbibus saepe, et ab harum incolis maxime, usitatur, de quibus
 tamen etiam nomen أَشْمُونِ pariter adhibetur; vid. Abū'l-fed., p. 118
 (REIN., p. 162), CHAMPOLLION *l'Ég. sous les Phar.* I, p. 190 et seqq., II,
 p. 128 et seq. et QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, p. 496 et seq.

1) memoratur أَشْمُومَ طَنْجَاحَ, etiam dicta a malorum granatorum copiā et
 praestantiā اَلْشَّمَانِ أَشْمُومَ, quod nomen Arabes receperint a Coptis, hanc
 item nuncupantibus *Schmūn-en-ermani*. A Graecis vocabatur *Μενδυς* (vid.
 CHAMP. l. l. II, p. 122 et seqq., QUATREM. l. l. I, p. 495 et seqq.). Infra

haec urbs memoratur in v. **بَيُورْنِمَارَ** et **بَارْنِمَار**, et ab Ibn Bat. (in *CHERBONNEAU Voy. d'I. B. à trav. l'Afric. Sept. et l'Ég.*, p. 49, in ed. Paris. I, p. 66 l. 1), et in Catal. addito *DE SACY Rel. de l'Ég.*, p. 620, appellatur caput **أَعْمَال الدَّقْهَلِيَّةِ وَالْمَرْتَاحِيَّةِ**. De hac urbe vid. item *Abū'l-fed.*, p. 110 et 118, (*REIN.* p. 162), et *Al-Maqrizī* in *QUATREM. Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 180. Lacus prope *Dimjātam* ab eā vocatur **بَحْر أَشْمُون**, de quo loquitur *Abū'l-fed.*, p. 139. Ab eā urbe non diversa esse videtur **أَشْمُون تَنْبَس**, ap. *Abū'l-mah.* in **ذِكْر عَنَبَسَة** (I p. 124).

2) **أَشْمُون الْجَرِيَسَات**. Sic etiam scribitur infra in v. (I, p. 251), et in *Al-Mošt.* in v., et apud *Abū'l-fed.*, **أَشْمُون جَرَبَس**, p. 107 et 110 (*REIN.* p. 147 et 157); in Catal. vero *DE SACY*, p. 651, **جَرَسَان**. Est oppidum, situm in ripā Nili orientali in prov. **مَنْوُف**, quod ab urbe **جَرِيَسَات** cognominatur. De eā conf. *QUATREM.* l. l. I, p. 444 et seq., et *HAMAK.* tum in *Diss. de expedd. adv. Dimjatham susceptis* not. 12 p. 51, tum in ann. ad **فَتْوح مِصْر**, p. 186, et de *tribus* locis hujus nominis, *VETH* in *Suppl.* ad *Lobbo'l-lob.* p. 17.

3) **أَشْمُون** s. **أَسْمُونِيْن**, in ripā Nili occidentali, caput est prov. ejusdem nominis. Olim fortasse, Thebarum instar, sita in utrāque fluvii ripā, nomen accepit, formam habens *dualis* numeri. Sic nimirum Copti urbem jam nuncupabant, quos secuti sint Arabes. Urbs saltem olim erat celeberrima et inter principes Aegypti urbes referebatur. A Graecis dicta est *Hermopolis magna*, et a *Cleopatrá* restituta, hujus etiam nomen gessit, ac deinde etiam ab Arabibus **مَدِينَة فَلَوْطَرَا**, s. *Cleopatrae urbs*, nuncupata est. Ut ante veterum Aegyptiorum cultu, sic deinde primis rei Christianae seculis ad Islāmi tempora magno ecclesiarum monasteriorumque numero erat insignis. De eā vid. *Al-Maqr.* in **الْحَطَّاط** " ed. *Bül.* I, p. 138, *Abū'l-fed.* p. 114 (*REIN.* l. l. p. 157), *DE SACY* l. l. p. 692, et in primis *CHAMP.* I, p. 288 et seqq., *QUATREM.* l. l. I, p. 490 et seqq., eamque spectat *Abū'l-mah.* I, p. 4. l. 10. De canali *'Osmūnis*, (nimirum urbis l.^o loco memoratae) vid. *Al-Maqrizī* in *QUATREM. Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 19. L. 3 pronunciai **الدَّقْهَلِيَّة**, secutus *Al-Mošt.* in v.

اشموم, et ibid. p. 11 l. 1, et sic QUATREM. l. l. I, p. 496 et passim scribens *Dakhaliyah*; Sacyus vero l. l. p. 620 et passim enunciat *Dakahliyyeh* (الدَقْهَلِيَّة), quem sequitur REIN. l. l. p. 162, scribens *Dacahlia*, et HAMAK. ad فتوح مصر l. l.

P. 99 l. 7. De Ecclesiâ Antiochiae, dictâ اَشْمُونِيَّة, vid. v. KREMER *Beitr. zur Geogr. des nordl. Syriens*, p. 3. — De اَشْمُون, Lobbo'l-lob. in v. — L. 12 l. الاشنان جردى. De ابو طاهر السلفى الحافظ, nat. a. 472, + 576, vid. 'Ibn Kallik. N. 43, DE SLANE in vers. p. 86 et seqq., atque infra in v. بطروش et in v. جرور. Eum Jāqūt in *Al-Mošt.*, (v. c. p. 1. l. 4 a f.) aliquoties adducit. Quis fuerit poeta 'Abū'l-'abbās, qui deinde memoratur, nondum certo explorare potui. Fortasse aequalis erat s. coaevus 'As-silafī et Jāqūti (+ 626), cujus mortem 50 annis post obitum illius incidit, si nempe, ut semper in Libro nostro, subjectum vocis قال sit Jāqūt, et 'Abū'l-'abbās subjectum انشدبى, quo posito, sume: dum Jāqūtum eum poetam et 'As-silafium senes audivisse, et hunc quidem Alexandriae, ubi docebat, aut in itineribus, quae 'As-silafī sec. 'Ibn Kallik. etiam suscepit. Si ita statuis, noster 'Abū'l-'abbās distinguatur ergo a Grammatico ejusdem nominis, quem 'Al-Bekrī (+ 487) v. c. in v. نبير, et Cod. V. in v. واصية (III, p. 471 n. 7) memorat.

P. 99 l. 13. Cum FL. sic leg.: اشنانيرات الالف والنون الثانية: اشنانيرات الالف والنون الثانية. Sic nimirum Codd. legunt, in quibus istud اشنانيرات reverà quidem exstat, sed vitiose scriptum est, literà ي pro ه positâ.

P. 99 l. 14. الاشنان, quod etiam scribitur الاشنان, designat herbam 'Al-qalī (القلى), et cineres, in quos redigitur, quibus in Oriente smegmatis instar, tum ad manus tum ad vestes lavandas utuntur. Pro الاشنان, Persicâ voce, Arabes adhibere solent حَرْص, et حَرْص. No-

tionem explicans verbi ^{قَامَ} Qām. de solâ quidem *manuum* lotionem loquitur, nihil tamen prohibet, quominus sumatur, hoc verbum, ut Spec. II v. حَرَصَ, de *vestibus* lavandis item fuisse usitatum. *Smegma* ceterum vocatur صَابُون, Gr. σάπων, v. c. in Coolii *Chr. Ar.* ed. 1re appositâ ROORDAE *Gr. Ar.*, p. 2. l. 6, et in *I. A.* 1854 Mars-Avril, p. 324. De اَشْنَان vid. MENINSKY *Lex. Turc.-Ar.-Pers.* — دَنْطَرَةُ اَلْاَسْنَان etiam infra memoratur in v. نَهْرٌ عَيْسَى (ubi sic leg.), et in Lobbo'l-lob., ubi in v. vocatur موضعٌ بِمَغْدَاد, et sic etiam ap. 'Ibno'l-atîr; vid. VERT in *Suppl.* p. 17.

P. 99 l. 16. De اَسْنَوِيَّة s. اَسْنَوِيَّة, vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, QUATREM. *Hist. des Mong.* p. 318 et seqq., et DEFREMERY *I. A.* 1847 Févr., p. 166; de اَشْنَوْنَة, Qām. in اَشْنَى حَصْنٌ بِالْأَنْدَلُس; de اَشْنَمِن, WUSTENF. *Macrizi's Gesch. d. Copt.*, p. 59 l. 3 a f. et p. 138. Qām. in v. اَسْنَى. Pro اَشْنَى كَحَسْنَى ~ بصعيد مصر وهى غير اَسْنَى: اَشْنَى Noster supra اَسْمَاءً pronunciat, et de h. loco vid. infra in v. اَصْفُون et طَبَنْدَى (II, p. 190, 3 a f.). In nominum Catal. Sacyano in *Rel. de l'Ég.*, p. 685 n. 15 nostra loca, etiam invicem juncta dicuntur اَشْنَى وطمبى, *Aschni et Tambadi*. De طَبَنْبِى vid. infra in v. (II, p. 113, 1), ubi Noster طَبَنْبَى, Lobbo'l-lob. vero in v. طَبَنْبَى habet.

P. v. l. 1. De اَشْوَد et اَشْوَد, pagis prope Hamadân, vid. QUATREM. *Hist. des. Mong.*, p. 222 et seqq.; de اَشْوَنَة, 'Ibn Gob. p. 3.; de نَهْرٌ آشور, fluvio Turkistanis, Abul-fed., p. 491, et VULLERS *Lex.* I, p. 40; de اَلْاَشْهَبُ haec Al-Bekrî in v.: جَبَلَانِ مَتَعَابِلَانِ بِنَجْدٍ: aَلْاَشْهَبُ اَلْاَشْهَبُ جَبَلٌ بِالْمَغْرِبِ الْاَفْصَى, p. 77 l. 7, coll. Al-Bekrî in *N. et E.* XII, p. 567 (133), ed. SLAN. p. 111, 4, et 114, 9 a f.

P. v. l. 4. De اَشْشِيرٌ, a conditore saepe etiam dictâ, اَشْشِيرٌ زَبْرِى (quod reponendum est in JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 233, pro

أشزرزیری, ut recte etiam emendatur in Indice, I p. 503), vid. Al-Bekrī *N. et L.* XII, p. 517 et 519 (83 et 85), ibique QUATREM. in ann.; in ed. SLAN. p. ٩٤ et ٩٥, ac praeterea p. ٩٠, ٩١ et ٩٩; deinde الاستبصار "ك", p. ٥٨, Al-Bay. I, p. ٢٢٤, l. 1 et seqq., Abu'l-fed. p. ١٢٤ (REIN., p. 172), et ROUSSEAU *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 85. Pro بَجَانَة, Hispaniae urbe prope Almeriam, de qua vid. infra in v., et Abū'l-fed. p. ١٧٧, (REIN., p. 254), WUSTENF. coll. l. l. Abū'l-fed. (من عمل بَجَانَة), legit بَجَانَة, de qua urbe (hodie *Rugia*) vid. ibid., p. ١٣٧ (REIN., p. 191); بَجَانَة vero FL. retinet, sed cum Codd. pro البحر في المبر, scribit في المبر, simul putans, coll. v. c. infr. p. ٨٣ l. 15, aliquid, ut الاندلس, excidisse. Neutra emendatio tollit difficultatem. Si quaeri posset أشير in promontorio, in mare e regione Bagajae procurrente, et verbis البحر في المبر (*in continente*) idem sensus hic tribui posset, qui الساحل في بَجَانَة legendum esset, sed *Asir* in interiore terrae parte sita est; quem situm tenentibus, neque de Bagaja, neque de Hispania hic sermo esse potest. — Pro العنجد deinde in v. الاشتري porro ك in v. المشتبه Ad-dahabi in الفتح l. ١. أشيقير. أشمره من عمل سرمدسة.

P. v. l. 9. FL. et WUSTENF., Codices sequentes, in v. الأنشيمان pro حَبِلان بالحاء, recte legunt حَبِلان بالهمزة, voce حَبِل, ut aliis in locis hujus Libri, tractum cogitantes, arenosum, in longum extensum. De h. l. vid. Zam. p. ٩٩ l. 9 et 19, et de dicta notione vocis حَبِل infra apud Nostr. in v. الحَبِل (I, p. ٢٨٥, 4). De أُشَى vid. Zam. p. ٩, 7 et 8 et n. c, ubi etiam vidd. dicta de Poetā, زِيَادُ بْنُ مُنْعَفٍ. L. 13 del. in v. وادى, Tasdidum. De أَشِيشَى, insulā Nili Nubiensis, loquitur LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 242.

P. v. l. 5 a f. De أَصَاب vid. JOHANS. in Ind., p. 297. — Al-Bekrī in v.: ذات الأصابع موضع بالشام الخ; de الأصَاد, supra in v. أَجَلَى, et infra in v. قَلَيْب, ac Zam. p. v., 10 et 11; in primis Al-Bekrī in v. ذات الأصَاد, et HAMAK, ad WEYFERSII *Spec. locos Ibn K'hacanis*

de Ibn Zeiduno exhib., p. 107 et seqq. Pro *يَطْمُ* FL. reponit *خَطْمُ*
(*in naso percussus est*), adducens FREYT. *Arab. Prov.* II, p. 276 l. 8 a f.
et seqq., et CAUSSIN *Essai* II, p. 432 (*le frappèrent sur ses naseaux et*
le détournèrent du but). WUSTENF., asserens verba ex carmine, ab Al-
Bekrîo allato, *لُطْمَنَ عَلَى ذَاتِ الْأَصَادِ*, vult, quod HAMAK. l. l. jam
proposuit, *لُطِمَ* (*passâ palmâ in genis aut corporis latere percussus est*).
Illud praeferam. Sic enim Nostrum scripsisse statuenti, melius explicatur
simul lectio Cod. V. *لُطِمَ*. De bello illo vid. etiam REISKE in *Hist. Regn.*
Arab. p. 222 et seqq., et supra in v. *أَحَالِمِلْ* et *Add.* p. 51, ex quo loco
equorum cursus incipiebat. — Post *كَنْمَرَه* l. 3 a f. cum FL. aut inse-
rendum est *لَهْ*, aut pro *شُعَاب*, reponendum *بِشُعَاب*. — De locis, de
quibus hic sermo fit, vid. in voce. Al-Bekrî *ذَاتِ الْأَصَادِ* dicit esse
فَاسَ et *سَبْتَهَ* inter viâ *أَصَادَهَ*. De موضع ببلاد بنى فزارة
vid. Al-Bekrî in *N. et E.* XII, p. 573 (139), ed. SLAN. p. ١١٤, 7 a f.

P. v. l. 1. De الأصاغى على وزن sic Al-Bekrī in v. : الأصاغر De البالغين l. بالغين Pro. افاضل بلد بالاحجاز معروف الحج جبال وربة من الجافة عن haec Al-Bekrī: الدبة; vid. infra in v. المدينه الى مدنة سميت بذلك لانها حصاب يمين الطريق من المدينه الى مدنة سميت بذلك لانها حصاب صغر الحج De his etiam vid. infra ad v. منشد, et Zam. p. ١٩٩, 4-6. In v. اصبع vocem رصيمة Zam. p. ٩٤, 2 secundum Cod. Leyd. pronunciat رصيمة.

P. ١ l. 10. De 'Iṣbahāna vid. Al-Mošt. in v. جى, infra in v. التيمرة. *Ibn Hauq.* (in *UYLENEROEKii Irac. Pers descr.*, p. 5 l. 20 (M) coll. vers. p. 6, A 3 vers., et *Ibn Bat.* ed. Par. II p. 43 et seqq., *Al-Bekri* in v., *Al-Qazw.* II, p. 199, *Abū'l-fed.*, p. ۴۲۲ كتاب ذكر اخبار اصبهان, Auctore *Abū-Noaim* Ahmed ben Abdo'llah 'Iṣbahānensi + 430 (Cod. Leyd. N. 568), de quo vid. *Dozy Catal*

II, p. 316 et seq., GOLIVS ad *Alferg.*, p. 214 et seqq., et de melle 'Iç-bahan, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 528. De variâ ratione, quâ Persae nomen أصبهان scribunt, vid. VULLERS *Lex.* I, p. 91, existimans, nomen primitus fuisse اسپدان, adeo ut diversa sit a Veterum Ἀσβατάνα.

P. v l. 16. De أصبهان vid. supra in *Add.* ad اسپهاند, p. 97. De الاصدار vid. infra in v. جوبدان, نعمان et جيلان; de أَصْرِبَعَا, pago in Tyri Principatu Medii aevi, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 173 l. 8 a f., coll. p. 216, et p. 174 l. 14 et p. 217; de أَصْنَبِيل عَمْرَه, 1) 17^a statione in viâ ex Aeg. Al-Medīnam, An-nābolosi p. 9; 2) speluncâ prope اَسْبُوط et حَسَّان بنى in Aeg., BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 102; de اصطخر, Al-'Ictakrī, p. 57 (MORDTM. p. 62), cujus loci text. Ar. ac verba Pers. exstant in MOLLERi *Diss. de Libro Climatum*, p. 18; deinde Al-Qazw. II, p. 9v, Abū'l-fed., p. ۳۲۸, *Z. d. d. m. G.* VI, p. 455, et OPPERT in *I. A.* 1851 Nov.-Déc., p. 575. L. penult. pro خمسه leg. خمس. De variâ pronunciatione nominis اصطخر et اصطخر, vid. An-naw., p. ۷۳۴. A Persis vocatur اَسْتَاخَر, s. اَسْتَاخَر, i. e. lacus; a lacu enim magno, qui ibi est, monente VULLERS l. l. I, p. 94, urbs dicta est.

P. v l. 2 a f. Zijad, qui in v. اصغفانوس memoratur, est *Ziyād ben Abī Sofjān*, s. ut etiam vocatur, *Ziyād 'Ibn Abihī*, quem Moāwija anno H. 50 Al-Baṣrae praefecit. Idem deinde occurrit ap. Nostr. in vocc. نهر معقل et نهر مَرَّة. De eo vid. Ibn Qot., p. ۱۶۹, Abū'l-mah. I, p. ۱۲۷ l. 8, ۱۳۸ l. 7, ۱۵۵ l. 4 a f., et ۱۶۲ l. 2 et seqq., ac WEIL *Gesch. d. Chal.* I, p. 270 et seqq.

P. v l. 1. De اصطنبول vid. Abū'l-fed., p. ۳۲, et Nost. in v. نَجِيعِيَّة. De formis اسطانبول et اسلامبول, vid. supra in *Add.* p. 107, de اصطنون, Nubiae castello, Ibn 'Ijās in ARNOLDi *Chr. Ar.* I, p. 55, 5, Al-Maqr. ed. Būl. I, p. ۱۹۱ l. 14, et QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* II, p. 12; de

اصطَهَبَانَان, oppido in tractu gentis الشَّيْبَانَكَاة, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 441; de monte الْأَصْفَر, infra in v. مَاجَنَّة, et Zam. p. ٣٨, 8-10 et p. ١٩٥, 2; et de الأصغر, s. *Europaeis*, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 128, et *Z. d. d. m. G.* II, p. 237 et seqq.

P. ٧٣ l. 3. De أَصْفُون (in prov. قُوص, Velerum *Asphinis*, ap. Strab. *Aphroditopolis*) vid. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 702 n. 6 (أَصْفُون), WÜSTENF. in *Macrizi's Gesch. d. Copt.*, p. ٢٣١ l. 8 et p. 104, ibid. l. 5 a f. et p. 105, p. ٩٢ l. 1 et p. 142, et BRUGSCH *Reiseber.*, p. 205. L. 4 cum Wust. pro اِسْنَى l. اِسْنَى (pro اِسْنَا), vid. supra in v. De اَصْفَهَانِيَّة, Schold Damascenâ, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 357; de نَهْر اَصْدِفِيلِي in Asiâ Min., Ibn Bat. II, p. 419.

P. ٧٣ l. 5. De اَصْمِت Qām. in v.: وَتَرْكَنَّهُ بَيْلَدَهُ اَصْمِتَ كَارِيْلَ : اَصْمِتَ in v.: وَبَصَاخِرَاءِ اَصْمِتَ وَبَوْخَشِ اَصْمِتَ وَاصْمِتَّةَ بِكُسْرٍ هَقْنٍ بِقَطْعِ الْيَمْرِ — L. 6 in v. — مَوْصِلِهِ اَى بِالْعِلَالَةِ اَوْ بِاَحْبَبْتِ لَا نُدْرِي اَبْنُ هُوَ اَصْمٌ, pro الْجَلْحَاءِ, cum Fl. leg. الْجَلْحَاءِ, et sic etiam Qām. in v. اَصْمٌ.

P. ٧٣ l. 8. De *Sadūna* (*Medīnā Sidonīā*) in v. الْأَصْنَامُ, vid. infra in v., Abū'l-fed., p. ١٩٩ et REIN. p. 236: طَنْبِل a Nostro non memoratur, sed de جزيرة فادس, et rudibus aqueductus, infra in v. فادس et Abū'l-fed. p. ١٩. (REIN., p. 269). De اَصْنَام in viâ inter فاس et سَجْلَامَاة, conf. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 599 (165), ed. SLAN. p. ١٢٧ l. 1, et de loco Siciliae, dicto اَصْنَام, Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢٠, 9, ٢٨, 8, ٢٧, 5; ap. JAUB. II p. 87, 94 et 111 dicta de h. l. desiderantur.

P. ٧٣ l. 13. De اَصِيلَة in v. اَصِيل vidd. *Add. ad v.* اَزِيلِي, p. 94. Per Tractum dictum الْعَدَوَّة, s. بَرَّ الْعَدَوَّة (*terra transitus*), s., ut in Al-Bay. I, p. ٢٧ l. 5, الْعَدَوَّة الْعَرَبِيَّة, intelligitur *littus Maris*, quia per hoc Arabes in Hispaniam tetenderunt. Vid. REISKE ad Abū'l-fed.

Ann. Musl. II, p. 338, et DE SACY *Auth. Gramm.*, p. 443, quare in Al-Bay. I, p. ٢٠٨, 7 سيمه sita esse dicitur بالعدوة. — Cum FL. l. 13 pro بالعدوة l. للعدوة, l. 14 pro رواى cum L. راواى, et l. 16 pro اريج, cum L., ارتج, l. e. ارنج. De الأصغر, puteo Mekkam inter et Janbo'am, Zam. p. ١٩٨, 5; de الأصهب, Al-Bekri in v., et in v. المروت, ac WUSTENF. *Reg.*, p. 443.

P. ٧١ l. 2 a f. Al-Bekri in v.: اصاخ — قال ابن دريد عو جبيل بالحاء المعجمة وما اصاخ بالحاء المهملة فهو صخ قال غيرة يقال فى انجبيل وصاخ — وقال ابو عبيدة اصاخ من الشربة من ديار, ابو عبيدة معمر بن المثنى. De بنى مكارب بن خنفة الخ, vidd. supra dicta in *Add.* p. 24 et seq., et Abū'l-mah. etiam I, p. ٩٩, l. 2 et n. 2, v. HAMNER *Liter.-gesch.* I, p. 413 et seqq., et FL. in *Z. d. d. m. G.* XII, p. 59 et seqq. Jāqūt saepe ejus scriptis usus est, quare aliquoties in Al-Mošt. item adducitur, ac saepe in Lexico nostro. De Tribu Moharib ben Kaṣafā vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 390. De اصاخ vid. item supra in *Add.* ad أراض, p. 72, et infra in v. حرنز, جرنز, الحله, حرنز, حرنز, الزنب, وصاب, يناصيب, Imro'l-qais in Diw. ed. SLAN. p. ٢١, l. 16, coll. p. 61 et 117, et praeterea Al-Bekri in v. جبيل, qui locus exstat in WUSTENF. REISKII *Hist. regnorum Arab.*, p. 216 et seq. — Al-Bekri in v.: الاضارح موضع بين المدينة وانعواق على ليلتين من صوراً.

P. ٧٤ l. 2. Pro اصاعى in v. عدى, cum FL., ut in Cod. V., leg. عدى. Confert p. ٢٨ l. 10 cum additā notā 6, probe observans, بلاد non jungi cum nomine urbis, sed cum nomine tribus, ut p. ٧٨ l. 1 et p. ٨٥ l. 8. Contra cum urbis nomine conjungi اعمال, دواحي, حدود, صور, وواحي, alia. — De اضان vid. in v. اطان et Zam. p. ٨ l. pen. et seqq. Al-Bekri in v.: اضان — بلد وراء الفلج.

P. ٧٣ l. 5. Pro اصاعاء بنى غمار in v. نسرف lege cum WUSTENF.

سَرِف, de quo vid. in v. et in v. النناضب, et Zam. p. ٨٨, 10, ١٩٧, 7 et ١٩٩, 3 et seqq. et n. a. Al-Bekrī: بالمدينة غفار بنى اضاءه.

P. ٧٣ l. 8. De أَصْرَع vid. Al-Bekrī in v. Cum Fl. l. 9 leg. الراعى, sine Tasdīd, et deinde قنارات pro غرات. De أَصْرَب conf. carmen 'Ibn Moqbilī ap. Al-Bekrīum (in v. يِرَامِل et ap. Zam. ibid. p. ١٩٣, 7 et 8). De duobus prioribus locis, dictis أَصَم, et de Wadī hujus nominis, Zam. in v. p. ٩ l. 7-10 (ubi Cod. Leyd. scribit أَصَم), et Al-Most. in v., coll. p. 3. P. ٢٥ ibi pro الشمينية lege الشمينية; conf. infra in v. Porro de اصم ibi conf. p. ٣٩٤ in v. المَر, et infra ap. Nostrum in v. آلات, p. ٨٧ l. 6, in v. p. ١٠٨, deinde in v. سَيِّب et عاندين. Al-Bekrī in v.: أَصَم وان دون اتمدنة فانه الطوسي وقال ابو عمرو الشيباني وابن الاعرابي اصم جبل لاشجاع وجهينة وقيل وان لهم الخ Quis Al-Bekrī intelligat, *At-tūsium* appellans, non confestim in oculos incurrit. Sine dubio diversus est ab احمد الطوسي (REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. cxlvi, et II. K. IV, p. 188) + 555 (1160); ab حَقْدَة, ناصر الدين + 573 s. 1177 ('Ibn Kallik. N. ٩٠٧); a الطوسي + 673 s. 1274 (REIN. l. l. I, p. cxxxviii, FRAEHN. *Ibn Fozl.*, p. 185, DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 268 et seq. et in nostrā *Introd.* p. lxxxviii); a شمس الدين الطوسي + 694 s. 1294 (*Orient.* II, p. 290); a ضياء الدين الطوسي + 706, s. 1306 (ibid., p. 310), alius. Spectatur fortasse احمد العرّالي الطوسي + 520 s. 1126, de quo vid. 'Ibn Kallik. N. ٣٧, et de quo hic dicit البلاذ. Hunc consulere potuit Al-Bekrī, + 487 (1094). — Duos porro memorat Ibn Qot. viros dictos ابو عمرو الشيباني, alterum p. ٢١٨, cujus nomen erat سعد بن اياس, unus ex Tabiis, ut Abū'l-mah. tradit I, p. ٢٣١, + a. 84; alterum p. ٢٧٠, اسحاق بن مزار, sec. Abū'l-mah. I, p. ٩٥, + a. 210, de

quo etiam vid. Abū'l-fed. *Ann. Musl.* II, p. 140, 'Ibn Kallik. N. ٨٥, et v. HAMMER *Lit.-gesch.* III, p. 317. Loco 'Ibn Kallik. collato, conjiceret *hujus* scriptis Al-Bekrium et Zamaksarium (p. ٩, 2, ٧٧, 8 et n. c. et p. ٩٣, 6), usos esse. Ab iis distinguatur أَبُو عَمْرٍو بْنُ الْعَلَاءِ ١٥٩, + 154, 156, s. 159, de quo vid. 'Ibn. Qot., p. ٣٧ l. 7, ٢٩٤ et ٢٩٨, Abū'l-fed. l. l. II, p. 30, Abū'l-mah. I, p. ٢١٤, et in primis 'Ibn Kallik., N. ٥١٩. Hunc Al-Bekrī alibi adducit, v. c. in v. اَطْرَفَا, sed additis ابْنِ الْعَلَاءِ, ac Noster in v. بَرِيدِيَاءِ, et Jāqūt in Al-Mošt. p. ٢٤٤ l. 1. De eo exposuit VON HAMMER *Lit.-gesch. d. Arab.* III, p. 118 et seqq. De *Ibn Al-'arābi* denique, + a. 230, s. 231, s. 232, vid. 'Ibn Kallik., N. ٩٤٤, et Abū'l-mah., I, p. ٩٩, 1 et seqq. De Tribu اَشْدَجِجِ egit WÜSTENF. in *Reg.*, p. 89 et seq., ubi mons 'Iṣam addatur locis, quae huic tribuuntur. L. 13 cum V., ut FL. monet, ejice اَلْذِي,

P. ٧٤ l. 1. Cum FL. l. اَطَايِي, et اَلْمَرْقِسِ. Pro اَطَايِي Zam. p. 1٩, 9 pronunciat اَطَايِي, quam scriptionem Noster item in v. p. ٧٩, l. 2 commemorat. — De اَطَّحَل vid. Al-Bekrī in v., et infra in voce. ثَوْر, et جَهْمَار, ubi conf. *Add.* L. 3 in v. اَطَّد, cum FL. l. بِفَتْحَتَيْنِ, et pro جَهْمَة, cum L. جَهْمِيَّة, i. e. جَهْمِيَّة. Inter possessiones hujus Tribus in WÜSTENF. *Reg.*, p. 187, اَطَّد non memoratur. De اَطَّ vid. infra item in v. اَطَّط, et de اَلْسَاس, loco Tokaristānis, Al-'Idrisī I, p. 489.

P. ٧٤ l. 4. De اَطْرَابَرْزَنْدَة vid. infra in v. بِحَرِّ الْبَنْطَسِ, et *Add.* ad h. l. *Trapezus* ab Abū'l-fed. nuncupatur, vel ut hic اَطْرَابَرْزَنْدَة (p. ٢٢٣ et ٣٩٣), vel اَطْرَابَزُون (p. ٣٣٣), vel طَرَابَزُون (p. ٣٩٢ et seq.), ad quod nomen ille contendit, *primum* nomen esse *antiquum*. De monte اَلْقَبِيق, s. *Caucaso*, vid. infra in v. Hunc Abū'l-fed. (p. ٧١ et ٢٠١) nuncupat اَلْقَبَيْتَف;

vid. REIN. *Géogr. d'Aboulsed.* I, p. 93 et 284. De urbe كراسندك infra nulla fit mentio.

P. ۷۴ l. 11. De *Tripoli Syriacá* vid. Abū'l-fed., p. ۹۵۲, Al-'Iṣṭakrī in ARN. *Chr. Ar.*, p. 97 l. 10, et Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 137 et seq.; de *Tripoli Africaná*, Al-Bekrī in descr. Afr. ed. SLAN. p. ۹, ۸, ۱۷, ۸۵ et ۱۸۲, Abū'l-fed., p. ۴۹, et ۱۴۷ (REIN. II, p. 201), الاستنبصار ۳, p. ۸ et seq., Al-Bay. I, p. ۵۱ l. 6, ۸. l. 10, Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 25, et infra in v., et infra in v. نيمار. De utrâque urbe conf. Al-Most. in v. et infra in v. طرابلس, et *Add.* ad h. l.

P. ۷۴ l. 14. De اطرانيس, s. ut etiam scribitur, اطرانيس, Veterum *Drepano*, hod. *Trapani*, vid. Abū'l-fed. p. ۱۹۳, in v. يلرم, coll. ۱۹۹ (REIN., p. 274), Ibn Gob., p. ۳۳۹, (AMARI *Bibl. Sic.* p. ۹۳ in f. et ۹۴), JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* II, p. 72, 88 et 111, et AMARI *Bibl. Sic.* p. ۲۳ l. 3 a f., ۲۴ l. 1, ۴۱ l. 8, Jāqūt (AMARI p. ۱.۵), qui post صعلية habet الى افريقية منها ينقلع. Porro vid. Noster infra in v. طرارينش.

P. ۷۴ l. 16. De اطرار vid. infra in v. طراريند, Ibn Bat. III, p. 23 et Abū'l-fed., p. ۴۹۲, hanc urbem non distinguens a فاراب, dicens فاراب فاراب. Pro فَراب l. 18, ut in Codd., leg. غاراب. De اترارا, Indiae urbe, Ibn 'Ijās in ARN. *Chr. Ar.*, p. 71 l. 5 a f.

P. ۷۴ l. 19. Sic Qam. in ۷: وَنَهْمٌ بِالْكَسْرِ ابْنُ رَبِيعَةَ أَبُو بَدَلٍ وَبِالضَّمِّ. Quo loco bene considerato, luculenter apparet, nec نِهْمٌ بِنِ رَبِيعَةَ, nec Tribum نِهْمٌ (نِهْمٌ s.), بِنِ عَبْدِ اللَّهِ بِنِ كَعْبٍ بِنِ رَبِيعَةَ بِنِ عَامِرٍ بِنِ صَعَصَعَةَ, quam Qām. etiam adducit, hic in censum venire posse ob additum بِنِ. Scribendum ergo esse videtur pro نِهْمٌ, رُهْمٌ, quem Ibn Doraid., p. ۱۹۳ l. 5 nuncupat quidem ابْنِ نَاجٍ, sed Tribubus accenset, quae ex عَدَوَانٍ oriundae sunt, quibuscum conf. WUSTENF. *Geneal. Tabell.* D, 11 et *Reg.* p. 386, ac dicta supra in *Add.* p. 75 l. 6 a f. — De اطرطوس, contr. ex

أَنْطَرَطُوس, loquitur Al-ʿIṣṭakrī, in *ARN. Chr. Ar.* p. 97 l. 2 a f., et in *Add.* ad p. 7 a, p. 204. De أَنْطَرَقَا vid. Zam. p. 1.5 l. 3-5 et Al-Bekrī in v., ubi haec: أَنْطَرَقَا مَوْضِعٌ بِالْحِجَازِ. Hic multis exposuit de historiā a Nostro traditā.

P. v. 1. 3. De الْأَطْرُون vid. QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 179 l. 5 a f., coll. p. 225 et 256; de أَطْفِيج, WUSTENF. in *Macrizi's Gesch. d. Copt.*, p. 39 l. 16 et p. 87, et ٥٨ l. 4 a f. et p. 136; de أَطْفِيج شَلَا, ibid., p. ٢١ l. 6 et p. 99. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 677 et 680 utrumque pronunciat *Atfih*, Noster *Itfih*. Deinde p. 680 et 685 memorat seq. nomen, quod pronunciat أَطْسَا; prior locus est in locis الْغَيَّوم, quem SLEETZEN III, p. 311 *Echsa* nuncupat, posterior in locis الْبَهَنْسَى recensetur. Noster *Atsā* efferendum jubet.

P. v. 1. 8. Cum dictis de أَطْلَاح conf. dicta in v. طَلاح, quibus collatis, apparet hic pro عَمْرٍ cum V. legendum esse عَمْبَر, quod in v. طَلاح omnes Codd. exhibent. De hoc tamen viro, ejusque expeditione, et loco أَنْقَرَى, nihil neque infra, neque in scriptis de vitā Mohammedis s. Arabicis, s. recentioribus, aliquid vidi notatum. Primum suspicabar intelligi fortasse كَعْب بن عمرو الصحابي, quem memorat An-nawawī, p. ٥٢٢; re tamen melius perpensā, cum FL. in observatione ad notam 11 appositam voci طَلاح, nunc puto hunc ab illo esse diversum, quippe quae de hoc et de ortu ex Tribu Al-jām ex Hamdānitīs, et de habitatione in urbe Al-kūfā, a Nawawī traduntur, non congruunt cum iis, quae Noster de illo, Gifārensi, et de interitu, vivo Prophetā, tradidit. Eandemque ob causam hic etiam non in censum venit Abū'l-jasar Kāb ben 'Amr As-salamī, + a. 55, de quo vid. Abū'l-mah. I, p. ١٩٤. Qui in v. حَبْرُون adducitur, videtur esse الْأَحْبَار, + a. 32, de quo vid. Ibn Qot., p. ٢١٩, et Abū'l-mah. I, p. ١٠. Alius كَعْب بن الْأَشْرَف الْيَهُودِي, Poeta, occurrit in v. شَعْب الْعَجُوز, de quo vid. WEIL *Moh.*, p. 119, et 171, et CAUSSIN *Essai* III, p. 26, 85 et seq. — L. 8 cum Zamakšarīo in v. مَنْ وَرَاءَ وَادِي الْغَرَى, (p. ٧١ l. 1), quod explicat: ذَاتُ أَطْلَاح.

إت legendum esse videtur وادى. — L. 11 in v. اظم الاضبط cum Fl.

ينسب, تنسب pro ضمة, et l. 12 pro ضمة.

P. v^o l. 11. De عَوْف بن فَرْع بن الْأَضْبَط vid. 'Ibn Qot., p. ٣٨
l. 9 et seqq., et WUSTENF. *Reg.*, p. 43 et seq. — De ذُلَيْم اظم, in v.
إدليم الاظمين بالعواصم, Abū'l-fed., p. ٢٣٣; —
عَيْن النار, أَطْمَة صَغْلِيَّة, ut Al-Mas'ūdī ap. AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢ l. 4 vocat النار,
in monte المركان, ex Gr. ἀρμή, vapor, ortum; hoc nomine Insula intel-
ligitur, de quā conf. infra in *Add.* ad voc. المركان, eandemque, nomine
اطمة بركان utens, diserte spectat Šamso'd-dīn 'Ad-dimīšqī ap. AMARI l. l.
p. ١٤٥, 3. De voce اطمَة, de monte ignivomo usitatā, exposuit HAMAKERUS
ad WEYERS. *locos de Ibn Zeid.*, p. 183. — De أَلَنَة, pago in viā, quae
Damasco Palmyram ducit, A. von KREMER *Ausfluge nach Palmyra*, p. 19,
in *Sitz.-bericht. d. k. Akad.* II, 2, et in *Mittel-Syr.*, p. 194. — L. 16 pro
لعمرى in v. اطواء, cum Fl. leg. لعمر, adducente etiam 'Ibn Qot., p. ٢٢
l. 2 a f. Vid. item WUSTENF. *Reg.*, p. 75, et de شَرَاء و فَرَفَرَى infra in vocc.

P. v^o l. 17. Pro الاخر (vitio typogr.) in v. اطواب, cum Fl. leg. الْأَجْر,
s. cum WUSTENF. الْأَجْر. De neutro loco deinde allato, in Cat. Sacyano
inter loca, in iis provinciis sita, fit mentio. — De أَطُورَان بَبَاكر
جَنُورَة أَطُورَان بَبَاكر, الصمين s. بالبباكر المكيط, vid. Al-Qazw. I, p. ١٨ l. 3 a f.; etiam voca-
tur اطور, ibique daemones habitare dicuntur; vid. VULLERS I, p. 107.

P. v^o l. 18. De الاطهار Al-Bekri: رمال معزوفة وفيل انها قربة من
فازر. Ad postrema illa vidd. dicta in v. نَجْرَان وهى من ارض خَنْعَم
Vid. porro infra in vocc. حابيل (sic scrib.) ap. Nostr. et in Al-Mošt.,
ac Nost. in v. جُرَان, quācum conf. v. نَفَر. De seq. أَطِيط vid. item Al-
Bekri in v. et in v. سهام.

P. v^o l. 2. Lege اطاييف, et vid. supra ad اطائف, p. 127. L. 4
Fl. proposuit pro شعب, بين شعب, من شعب; WUSTENF. pro شعب, شغب.

Potius equidem legam **شُعْبَاء** من **شُعْبَاء**, qui locus, ut docetur II, p. 111 l. 12 in ditione duorum montium Tadjensium situs est, in quorum terris mons *Otarif* item reperitur, et sic etiam sedes *Hätimî*, qui, ut novimus ex v. **تَنْغَة**, et **عَوَارِض**, ibidem etiam sepultus esse dicitur. Contra **سَعَب** infra in v. describitur ut **صَبِيعَة** خلف وادى القري. De *Hätim* vid. CAUSSIN l. I. I, p. 104 in not., in primis II, p. 605 et seqq. — Al-Bekrî in v.: **أَضْرَبَ** فيه موضع يسمى بظراب فيه. — L. 5 in v. **بِيرَفَات** pro **بِيرَفَات**, cum Fl. leg. **أَبِيرَفَات**. Infra in v. **التَّوِير** et **حَمَتَا التَّوِير** occurrit **أَبِيرَفَات**, ut ap. Zam. p. 29, 9, pro quo in v. **التَّوِير** Al-Mošt. habet **أَبِرَف**, omisso **أَبِيرَف**. Lexicis voc. **أَبِيرَف** addatur.

P. v. l. 6. De **أَظْلَمَ** vid. in v. **حَبِيس**, Al-Mošt. in v., et Al-Bekrî in v. **الْأَسْتَار**. In v. **أَظْلَم** hic: **أَظْلَمَ** — **الْأَسْتَار** — **أَظْلَمَ** من جهة الشام من منارل سعد أبى وجزة. Postremis verbis intelliguntur posteri **أَبُو وَجَرَة السَّعْدَى** **أَبُو وَجَرَة**, de quo vid. 'Ibn Qot., p. 24 v. Pro **حَبِيش**, leg. **حَبِيس**, vid. I, p. 280 in n., et Zam. p. 1, 6. — De **أَظْهَارًا**, campo montano a meridie Hebronis occid. versus, ROSEN in *Z. d. d. m. G.* 1857, p. 55.

P. v. l. 12. De loco **أَعَاجِيل** conf. Al-Bekrî in v. Idem in v. ما بين الجزيرة أعماق dicta Al-aktalî tradit, addens locum intelligi **الْجَزِيرَة** أعماق والشام, quibuscum conf. Al-Mošt., p. 210 l. 7 et seq.; — de **أَعْلِيلِينَ**, loco in prov. Acconis, vid. ROBINS. *Pal.* III, p. 883, et v. DE VELDE *Reis door Syrie en Pal.* I, p. 214. — L. 15 in v. **الْأَعْرَاض** cum Fl. pro **وَاحْصَب**, l. **وَاحْصَبَهَا**, et deinde cum V. **فَى** ejice. De **أَعْرَاضَ الْمَدِينَة** vid. v. c. in v. **نُغْرَة**, et II, p. 248, 4, et de **أَعْرَاضَ الْيَمِينِ**, Al-Iṣṭakrî in *ARM. Chr. Ar.* p. 91 l. 2.

P. v. l. 5 a f. De **الْأَعْرَاف** vid. infra in v. **الْبُسْرَة**, Al-Mošt. in v., et

de سَهَابَة, ibid. in v., et in v. هَضَب الصَّوَاد. Al-Bekrī memorat in v.: ذَات اَعْرَافٍ هَضْبَة فِى دِيَارِ تَغْعَيس. Pro اَعْرَافٍ, coll. seq. nomine, Al-Mošt. p. ١٥ l. ultim., Zam. p. ٢٠ l. penult. et ult., et ١, v, 4 et 5, ac Noster in v. الاحمر, scribendum est اَعْرَافٍ Zam. deinde p. ١١١ l. 4 memorat اَعْرَافٍ, quae verba, si in Qām. non repeterentur, in اَعْرَافٍ mutanda esse iudices, nisi haec inde ex solo Zam.¹¹ Libro sint desumpta. An-nābōlosī, p. 31 tradit جَبَلِ الْعَامِرِ (pro الاحمر) ante 'Islāmum dictum esse اَعْرَافٍ. Eadem narrat Qotbo'd-din. p. ١١, 1, ubi الاحمر exstat. Dubitanter de اَعْرَافٍ sic loquitur Al-Bekrī: مَوْضِعُ ذِكْرِهِ ابْنِ دَرِيدٍ وَام: قَزْرُوفَةٌ اَعْرَافٍ, oppido prope قَزْرُوفَةَ (فَزْرُوفَةَ), Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 520 (86), in ed. SLAN. p. ٩٩ l. 1 vocatur اِغْر, et sic etiam p. ٩٩ l. 1. — In v. اَعْرَافٍ p. ٧٧ l. 2, pro الْمُتَمَامِنِ, quia oppositum requiritur رَوِّ الرِّيَانِ, aquā satiatius, cum RODIG. lege النِّظَامَانِ, s. cum FL., quod magis refert lectionem Codd. L. et V., السِّتَامِي, sitiens, sitibundus. Sic Al-Bekrī اَعْرَافٍ describit: مَوْضِعُ فِى دِيَارِ بَنِي تَمِيمٍ, et اَعْرَافٍ: مِّنْ مَّنَازِلِ فِرَازَةَ: اَعْرَافٍ, Collatis dictis in v. اَعْرَافٍ, discrimen, in *L. G.* et ap. Al-Bekr. obvium in v. اَعْرَافٍ, tollitur, si illic intelligitur مَرْبُوعُ بَنِ حَنْظَلَةَ.

P. ٧٧ l. 4. L. et V. اَعْرَافٍ; Al-Bekrī: مَوْضِعُ مِّنْ مَّنَازِلِ اَعْرَافٍ. Collatis dictis CAUSSINI *Essai* II, p. 653 et seqq., idem locus sine dubio intelligitur, p. 656 dictus (*el-Achâr* اَعْرَافٍ). Sic ergo in *L. G.* etiam leg., et sic reverà in h. voce etiam legit Cod. Petropol. رَوِّ معجم, ubi id perspicue scribitur. De اَعْرَافٍ vid. in v. سِرَا. — Al-Bekrī tradit: مَوْضِعُ فِى دِيَارِ بَنِي مَرْبُوعٍ كَانَتْ لَهُمْ فِيهِ وَقْعَةٌ. De hac pugnâ vid. idem in loco allato ad v. اَعْرَافٍ. De اَعْرَافٍ vid. supra p. ١٢, et Al-Mošt., p. ٨ l. 5 a f.

P. vv l. 7. Versus Kotajirî, de quo hic sermo est, ab Al-Bekrîo affertur in v. أَرْنَم , ubi ad eum explicandum additur: $\text{أَعْطَامُ جِبَالٍ مَعْرُوفَةٍ}$ (l. 1) sunt montes noti; 2) surburbium loci Dālo'l-Gaiṣ, de quo vid. in v. الْجَيْس , et Zam. in v. p. 49, l. Al-Bekrî porro in v. أَعْطَام haec habet: $\text{مَوْضِعٌ بِعَرَبِ ذَاتِ الْمَدِينَةِ عَلَى نَمَازِيَةِ أَمِيَالٍ مِنَ الْمَدِينَةِ}$. Male Codd. L. et V. deinde scribunt أَعْفَر . Lege أَعْفَر . Haec nempe tradit Al-Bekrî $\text{أَعْفَرُ عَلَى لَعِظِ الْوَاحِدِ مِنْ عَفْرِ الطَّبَاةِ وَهُوَ جَبَلٌ فِي أَرْضِ بَلَقَيْنَ مِنَ الشَّامِ حَوَى جَبَلٌ، حَالَةٌ، الْجَوْشُ، جَأَزٌ. أَرْضُ بَلَقَيْنَ}$. *De* النَّخ تلّ وَصَاحِكٌ , et مَنْزَرٌ , et WÜSTENF. *Reg.*, p. 371 in v. *el-Qein*. — *De* أَعْفَر , cast. inter سَنْجَار et الموصل , conf. Abū'l-fed., p. 284 et seq.

P. vv l. 9. De أَعْكُش vid. Al-Bekrî in v. et in v. الْغَفَاب . L. 10 in v. الْأَعْلَاب , cum FL. pro لَعَكَةٍ lege لَعَكَى , ut recte legitur in v. الْأَخَابِث , ap. Ibn Qot., p. 30 l. ult., ap. Ibn Dor., p. 287 l. 6 et seqq., et in WÜSTENF. *Reg.*, p. 55. De الْأَعْلَم vid. Al-Mošt., p. 198 l. 3 a f., Noster in v. أَنْسَابَانِ , DUKKAZIN, UYLENBR. *Diss. de Ibn Hauk*, p. 63, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 223, et DÉFRÉMERY *I. A.* 1847 Févr., p. 184.

P. vv l. 14, in v. الْأَعْمَاق . De regione الْعَمَف vid. infra in v. ibique *Add.*; de الْأَعْمَشِيَّة , magno pago Jemanensi, Abū'l-fed. p. 90 in v. صَعْدَةُ . L. 16 in v. أَعْوَاء , pro وَجَاء l. 17, ut WÜSTENF. observat, pro وَلَعْلَهُمَا l. مقصور أو لعلّهما. Al-Bekrî in v. sic: $\text{أَعْوَاءٌ يَقْتَحُ أَوَّلُهُ مَمْدُودٌ عَلَى وَزْنِ أَفْعَالٍ بِلَدٍ}$. *Scriptio* أَعْوَا non memorat. — Qui l. penult. in v. الْأَعْوَص memorantur بَنُو حِصْنٍ (in Al-Mošt. perperam حَصْر), pars Tribûs Bāhila, probe distinguantur a $\text{بَنُو حِصْنِ بْنِ حُدَيْفَةَ}$, de quibus supra I, p. 20 l. 8 fit sermo. De utrâque Tribu vid. WÜSTENF. *Reg.*,

p. 223. Ab his etiam diversi sunt فُصَاعُهُ مِنْ بَنُو حَصْنٍ, de quibus mentionem facit Ibn Dor. p. ٣١٦, 13, et بَنُو حَصْنٍ (i. e. عبد الله بن. e. مغيرة s. مغيرة ابن حصن et الحِصَاب, quos memorat Al-Bekrī in v. De الاعوص موضع بشرى المديدة الخ. Al-Bekrī in v.: بنى حصن. vid. Zam. p. ١.٨, 6, et de الاعيار ibid. in carm. ad v. العسم, p. ١٣٢, 8, Al-Mošt. in v. et infra in v. حَلِيَّة. De جيش اعيار vid. infra in v. جَس, et Add. ad h. l., et Al-Bekrī in eadem v. et in v. دَبَالَة; de نهر الاعوج, Damasci fluvio, Abū'l-fed., p. ٢٥٣ in v. انزعات, et n. 18 p. ٢٧١, Z. d. d. m. G. IV, p. 279, et von KREMER Topogr. v. Damasc., p. 5, ac de regione Damascenā الاعوج, WETZSTEIN in Z. d. d. m. G. XI, p. 496.

P. v. ٨ l. 3 in v. مفتوحة. L. 5 in v. الأعيرف sermo est de palmeto dicto الأييف. Sic nempe, coll. voce p. ٨٣ (quod pro ٨٩ ibi ponendum) l. 12, pronunciandum esse videtur, ubi tamen أَيِيف dicitur esse مربوط فى بلاد مربوط. Intelliguntur nempe حنظلة مربوط; vid. WUSTENF. Reg., p. 254. Hunc locum Qām. tamen effert Afīq, ubi haec in eā voce exstant: وَكَأَمِيرٍ — بَابِ حَوْرَانَ وَالْغَوْرَ وَمِنْهُ عَقَبَةُ أَيِيف. Pro ٨٥ ibi lege ٨٥. وَلَا تَعْلُ فَيْفٌ وَعَ لَبْنَى بِرَبُوعٍ أَوْ ٥ بَنَوَاحِي دَمَارٍ. De الأييف et أُنَانٍ vid. item in v. خَصَا.

P. v. ٨ l. 8. De مدينة أغاثنى, Sancta Agatha, urbe Galliae Narbonensis, hodie Agde (Depart. Herault), vid. Al-Bay. I p. ١٩٦ l. 4 a f., coll. BISCHOFF u. MOLLER Geogr. Wörterb., p. 34 b, et Ibnū'l-ʿAtīr in AMARI B. S. p. ٣٩٨, 11, ubi de ولعة أغاثة fit sermo. — De Gente أَرَى, s. أَعَاجِ أَرَى, Quatrem. Hist. d. Mong., p. 53. De الأعراَن eadem quae h. l., in Cod. Petrop. τοῦ البلدان monentur. Ibi tantum ex carmine quodam seqq. adduntur: وَقَدْ طَعْنَا الرَّمْلَ غَيْرَ جَبَلِيْنَ رَزْدٍ وَالْأَعْرَانَ. Sic nempe, non الأعراَن, ut in L. G., hoc nomen tum in hoc Article, tum

in seq. ^{٢٤}الْأَعْرَ, ibi scribitur. Quinques illud nomen ibi repetitur. Semel tantum in initio legitur ^{٢٥}الْأَعْرَ. ^{٢٦}بَطْنِ. Haec habet Qām. in v.: جَبَلَانِ. ^{٢٧}وَبَطْنِ الْأَعْرَ مَنْزِلٌ بِطَرِيقِ مَكَّةَ; ac deinde: ^{٢٨}بَطْنِ مَكَّةَ; porro vid. Nost. in خَالِصَة (I, ٣٣٥, 3 a f.). Al-Bekrī: ^{٢٩}الْأَعْرَ وَادٍ يَشْفَى. ^{٣٠}Librum ^{٣١}لِلْأَعْرَ, h. l. tantum a Nostro allatum, H. K. bis memoravit, 1) Tom. V, p. 143 N. 10438, auctore ^{٣٢}أَبُو عَتَمَانَ. ^{٣٣}عَمْرُو بْنُ بَكْرِ الْجَاهِظِ الْمَصْرِيِّ, + 255 (868), de quo vid. Ibn Kallik. N. ١٥٧; 2) Tom. V, p. 312 N. 11099, titulo ^{٣٤}لِأَعْرَ الْعَرَبِ, auctore ^{٣٥}أَبُو عَبِيدَةَ. ^{٣٦}مَعْمَرُ بْنُ مُنَنَّى الْمَصْرِيِّ, + 210 (825). Uter Liber hīc spectetur, definire non ausim, fortasse posterior, quia hujus Auctorem Jāqūt saepe adduxit. Dictio in eo Libro obvia, ^{٣٧}سَبَخَة مِلْحٍ, quae est fere *ταυτολογία*, confirmat interpretationem, quam voci ^{٣٨}سَبَخَة dedit QUATREMÈRE in *Rech. sur l'Ég.*, p. 185 et 193, desumptam ab Al-Magrīzīo, eā voce nempe non intelligi *paludes*, sed *terras sale ita imbutas, ut salis gustum prorsus referant, et frumento colendo sint ineptae*. Addens ^{٣٩}مِلْحٍ, Auctor hīc indicare voluisse videtur, terram *gravi salsugine laborantem*. Locum, de quo is h. l. mentionem fecit, nondum vidi alibi memoratum. De loco primum allato vid. item Al-Mošt., p. ١٥١ l. 3. De tertio loco in voce ^{٤٠}الْمَنْتَهَبِ et ^{٤١}الْحَصِيلِيَّةِ fit mentio, unde novimus, aquam montanam, quae palmas dictas rigat, a rapido cursu dici ^{٤٢}Al-ḥoṣailijā, et in puteum confluere; vocatur nempe ^{٤٣}بَطْنِ. ^{٤٤}Al-montahib vero, quo nomine hīc *palmetum* nuncupatur, ibi appellatur *pagus*. — De ^{٤٥}جَبَلِ الْأَعْرَ (hodie *Trafalgar*), conf. Al-Bekrī in *N. et E.* XII p. 571 (137), ubi male ^{٤٦}الْأَعْرَ, et ed. SLAN. p. ١١٣, 16; von HAMM. *Ueb. d. Ar. Geogr. v. Span.* p. 40 male ^{٤٧}جَبَلِ الْغَارِ. De ^{٤٨}أَعْرَ ^{٤٩}تَامَدَلْتِ aquā in viā a ^{٥٠}أَعْرَ, ^{٥١}Al-Bay. I, p. ١٩٩ l. 4; de ^{٥٢}أَوْدَعَسَتْ, *N. et E.* XII, p. 615 (181), ed. SLAN. p. ١٥٧, 8 a f.; de ^{٥٣}بَكَاثِنِ, castello in urbe ^{٥٤}وَارْخَلَانِ, *ibid.*, p. 653 (219), ed. SLAN. p. ١٨٢, 4; de ^{٥٥}أَعْرَانَاةَ, pro ^{٥٦}غَرْنَاةَ (*Granada*), in *Introd.* Dozy ad *Al-Bay.*

I, p. ٢١١ l. 3 a f.; — de ^{عَف}أَغْرِيقُو وادی in Sicil., 'Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩٨, 5 (JAUB. II, p. 112: ^{عَف}غَرْيقُو, *la riv. Grecque*); de ^{عَف}أَغْظَمَة, fonte a sept. Bokārāe, LFMANN's *R. nach Buch. u. Samarg.*, p. 65 et 269. De ^{عَف}أَغْرُون conf. supra in *Add.* ad v. ^{عَف}أَغْرُون, p. 7, et de ^{عَف}أَغْقُوَاد, urbe Afric. med., *Z. d. d. m. G.* VI, p. 314.

P. ٧٨ l. 15. In voce ^{عَف}أَغْمَات, docente FL., l. 4 a f., pro ^{عَف}الْخَيْبَرَة cum V. scribendum ^{عَف}النَّخْل الْخَيْبَر, vel, quum ^{عَف}نَخْل utriusque generis sit, ^{عَف}النَّخْل الْخَيْبَرَة, et l. ult. pro ^{عَف}لَا حَادَهُمَا, ^{عَف}لَا حَادَهُمَا. Altera urbium, quibus ea urbs constat, vocatur ^{عَف}أَيْلَان, s. ut in 'Al-Bay. I, p. ٢٨ l. 14, ^{عَف}هَيْلَانَة; altera ^{عَف}وَرَيْكَة; male sine dubio nuncupatur in Cod. 'Abū'l-fed. Leyd., ^{عَف}وَرَيْكَة (vid. 'Abū'l-fed. p. ١٤٨), ut apparet ex scriptiōne 'Idrīsī (JAUBERT *la Géogr. d'Edrisi* I, p. 212) ^{عَف}وَارَيْكَة, nisi statuas, hanc urbem, florente vicinā urbe Marracos, ea detrimenta cepisse, ut deminitivum postea usitatum fuerit. De urbe ^{عَف}أَغْمَات egerunt Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 607, et 663 (173 et 230), ed. SLAN. p. ٨٩, ١٥٢, ١٥٣, ١٥٤, ١٩. et ١٩٨ (de ^{عَف}أَغْمَات ^{عَف}أَيْلَان, p. ١٥٣, et de ^{عَف}وَرَيْكَة ^{عَف}أَغْمَات, p. ١٥٣, ١٥٤ et ١٩.), 'Abū'l-fed. p. ١٢٤, ١٣٤ et seq. (REIN., p. 172 et 188), 'Ibn Hamdis in AMARI *B. S.*, p. ٥٧١, et 'Idrīsī l. l. Urbis nomen pronunciandum esse, non *Agamat*, ut QUATREMÈRE in *N. et E.* l. l. putavit, sed *Agmat*, docet 'Abū'l-fed. p. ١٣٤. *Parvus fluvius* ab Al-Bekrī l. l., p. 608 (174) scribitur ^{عَف}بَادَمِرُور, in ed. SLAN. p. ١٥٣, 10, ^{عَف}تَادَمِرُور. *Montis* nomen Jāqūtō latebat, quare scribit ^{عَف}جَبَل هَنَّاك. 'Idrīsī l. l. ^{عَف}دَرَن eum nuncupat, quo nomine tamen *universum* montium jugum, hodie *Atlas*, significatur. De ^{عَف}الْمَسْمُودِيَّة vid. 'Idrīsī I, p. 208 et seq., et de formā nominis ^{عَف}وَرَصَد, BLAU in *Z. d. d. m. G.* V, p. 349. De ^{عَف}أَغْمَا, urbe praecipuā insulae ^{عَف}سَرْزَنْدِيب (Ceylon), vid. 'Idrīsī I, p. 72, 'Abū'l-fed., p. ٣١٤ in v. ^{عَف}سَرْزَنْدِيب, et GILDEMEIST. *de rebus Ind.*, p. 55.

P. ٧١ l. 6 in v. ^{عَف}أَغْوَان. De his proeliis vid. KSEGARTEN in annot. ad *Ann. Tabar.* III, p. 103 et p. 112 et seq., ac WEIL *Gesch. d. Chal.* I, p. 67. Ille p. 103 ibi inseruit locum nostrum, desumptum ex Jāqūtī ^{عَف}مَعْجَمُ الْبِلَادَان, Codice Petropolitano. ubi pro ^{عَف}أَغْمَاس legitur ^{عَف}عَمَاس. Cum *pronuncia-*

tionē *عماس* tamen conveniunt dicta, quae infra in v. *عماس* afferuntur, ubi pro *السادس* legatur *الثالث*, quia *tres* tantum dies enumerari solent, et *tertius* eo nomine insignitur, ac sic etiam reverā scripsit Jāq. Petrop., haec habens: *عماس — كان اليوم الثالث من أيام العادسية* يقال له يوم *عماس* ولا أدري موضع هو أم هو من *العمس* مغلوب (l. *المعس*?). Hos 3 dies WEIL l. l. nuncupat *Irmath*, *Ghawāth* et *Amas*. Pro *Irmath* vero pronunciandum est *Armāt*, ut Noster supra in v. etiam monet, idque considerat tamquam plur. vocis *رَمَتْ*, i. e. planta quaedam, species nempe *pabuli camelini*. Qui N. P. loci hic intelligere nolunt, ut Noster deinde tradit, cogitant plur. vocis *رَمَتْ*, sensu rerum ob exercituum congressum *perturbatarum*. Deinde *Agwāt* (non *Igwāt*) pronunciandum est, quod plur. est vocis *عَوَتْ* clamor, quo auxilium impetratur, et hinc auxilium ipsum, ac sic hanc vocem, sensu *auxiliorum*, in Lexicis omisso, interpretatus est El-macīn in loco a KOSEGARTEN allato l. l. p. 112 et seq. Pro *عماس*, quod si pro appellativo habetur, infinitivus est III^{ae} spec. sensu *adversandi*, altera adhibetur forma *عَمَاس*, i. e. *bellum acre*, quā item usus est CAUSSIN *Essai* III, p. 844. Pro his autem Jāqūt apud KOSEG. l. l., p. 103, vocem adhibuit *أُغَاس*, quod si probatur, et *appellative* explicatur, sumendum est, Arabes praeter *غَاس* (infin. III^{ae} verbi *غَمَس*, i. e. *irruit*, in proelium se veluti *immersit*, formam etiam habuisse *غَمَسٌ* et plur. *أغماس*, quae in Lexicis non afferuntur, sensu *immersionis* in proelium; quo posito simul statuendum, Jāqūtum sibi non constitisse, postea in v. *عماس* alia profitentem. Quare potius in dicto loco (ap. KOSEG. p. 103) pro *أغماس*, *عماس* videtur esse legendum. — Vera sine dubio est emendatio Fr. ap. nostrum h. l. (I, p. vñ) coll. l. 7, et l. 10 » pro *والرَمَس*, ut Codd. L. et V. item exhibent, *والعمس*, quod, ut ait, etiam apud Ibn-Schihna est; vid. REISK. ad Abulf. *Ann. Musl.* I, p. 230, ad not. d." L. 10 Jāqūt Petr. legit *والغَمَس*. — De Gentibus, dictis *أغوز* vid. QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 52 et seqq. —

Al-Bekrī porro habet: اَغَمَى واد يشقّ العالِيَّةَ على مثال وَغَى الخ.

De اَغَمَى, in viā ab اَغَمَات ad فاس, vid. idem in *N. et E.* XII, p. 611

(177), ed. SLAN. p. 155, 12.

P. v. 1. 12 pro اَفْحُوص in v. اَفْحِيص. Al-Bekrī in v. اَفَاعِيَّة اَفَاعِيَّة formam اَفَاعِيَّة. اَفَارِجُ بلد تلقاء عَسْعَسَةَ الخ item affert, sed *illam* usitationem esse tradit. Sic autem locum describit: وهى هضبة كبيرة عن (يمين) المصعد من الكوفة الى مكة. De eo loco, Noster etiam loquitur in v. جَبِيل (coll. Al-Moṣṭ., p. 9 v. l. 2 a f.), ضبع, et نُجَل, ac Zam. in v. ثَبِيرَان, p. 28, 10. De proelio ad Al-ofāqam (الافاقَة) commisso, vid. infra ad v. ملحة. De الحزن s. بنى حزن اُفَاة et اُفَان Al-Bekrī اسر (p. 100). Al-Bekrī اُفَاة et اُفَان eadem loca esse judicat. Porro memorat دبار بكر اَلْأَفَاكِلُ موضع فى دبار بكر.

P. v. 1. 3 a f. De اَنَامِيَّة (Apamea) vid. infra in v. نَامِيَّة, ibique *Add.*, Abū'l-fed., p. 393 et seq., de lacu ipsius disserens p. 40, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 52, v. KREMER *Mittel-syr.*, p. 226, et BERNSTEIN *Lex. Syr.* p. 87 in v. اَوَصَام. L. 2 a f. cum FL. 1) » pro قِيْدَت, cum L. et V. 1. خَلَت, coll. supra p. 18 in f. et alibi, 2) 1. ult. in v. اَلْأَعْمَاحِيْدُ pro اَعْمِيْمَات, ut V. habet, فَنِيْمَات. Lectio Cod. V. بفقاد, sine dubio orta est ex بَقَاء, ut Cod. Ox. habet. De اَلْأَفْتَرَانِ in viā Damasci Al-Bīrām versus, vid. QUATREMÈRE l. l. II, 2, p. 92, et de اَعْتَرِيْس pago Damasceno, v. KREMER l. l., p. 178.

P. 8. 1. 4 in v. اَفْرَاغَة. ل. معاجمة; de اَفْرَاغَة, hodie *Fraga*, vid. Al-Idrīsī II, p. 16. — De اَفْرَاد نَسِيْفَا, in tractu Caesareae Palaest., loquitur Al-Maqr. in QUATREM. l. l. I, 2, p. 15, et de اَفْرَاسِيْن, alio Palaest. loco, idem ibid., p. 13. De اَلْأَفْرَانِ Al-Bekrī monet id esse بالمدينة موضع

فيه حوابط نخل الخ. De آفران vidd. supra dicta de آفران, ibique Add. p. 7, et infra in v. حماد بنى حماد ibique n. 2. De *Ifran* ad mare Atlanticum, conf. REIN. in *Mém. sur l'Inde*, p. 385.

P. A. l. 8. Pro آفرخش, in Lobbo'l-lob. scribitur افرخش, addito والحاء المعجمة. VULLERS in *Lex.* I, p. 109 affert آفر, qui tractus est, ut addit, Širāzi, vel pagus quidam. De gente, terrâ et urbe dictâ افرنجة, vid. Al-Qazw. II, p. ٣٣٤ et ٣٨٨; Abū'l-fed. loquitur de بلاد الافرنجة, Al-İctakri *Italiam* افرنجة nuncupat (AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣, 9), sic etiam Ibn Hauq., ibid. p. ١١, 5. Accuratius ibi loquitur alius, p. ٣٣٩, 8 et seqq. Ap. Nostr. l. 14 يذكروه بريس est vitiosum. Verbum ذكر, ut FL. ad h. l. observat, de nominando et appellando non ita adhibetur; quod si fieri possit, etiam scribendum fuisset يذكرونها. Recte reponit utriusque Codicis lectionem,

» نوكرده وهى, suspicans in v. نوكرده latere nomen نوكرده, s. *Leucoteria* (quod nomen etiam cum *Lutetia Parisiorum* permutatur; vid. BISCHOFF's u. MOLLER's *vergleichendes Wörterbuch der alten, mittleren u. neuen Geographie*, in v. *Lutetia Parisiorum*), quae forma in formam orientalem ita transfusa sit, ut ex pers. نو, *novus*, et كرده, *factus*, composita videatur, ut *Νεοπολις*, *Νεόκτιστος*. Obvium est, sic pergit, idem N. P. نوكرده in *El-Mas'ûdi's Historical Encyclopaedia*, transl. by A. SPRENGER T. I Lond. 1841, p. 447, quamquam ibi nomen nationis, prope portas Caspiae habitantis, esse traditur. SPRENGER tamen in eo nomine nomen urbis *Novogorod* latere suspicatur. Novogorod autem ex Slav. *novoi* et *gorod* compositum, novam urbem, q. d. *Νεάπολιν* significat, ita ut cum significatione verbi compositi نوكرده paene congruat."

VULLERS porro l. l. I, p. 110 in v. افرنجة haec tradit: 1) nom. urbis, in litore maris aegyptiaci a Nòshervàno conditae, quae est urbs patria matris 'Azrae (عذرا); 2) nom. provinciae regni زنكبار; 3) nom. oppidi in peninsula Arabiae. De افرنسية (Florence), vid. DEFREMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 61.

P. ٨. l. 15. De أَجْرُو (Cod. اَجْرُو), in viâ, quae a دَرْعَة ad سَجْلَمَاسَة ducit, vid. Al-Bekrî in *N. et E.* XII, p. 612 (178); in ed. SLAN. p. ١٥٩, 5, أَجْرُوا, de quo vidd. *Add.* supra p. 46; de أَثْرُوسَت, in eodem tractu, ibid., p. 623 (189), quae lectio tamen est corrupta, coll. ed. SLAN. p. ٩٣, 7, ubi legitur سَت أَجْرُوا, adeo ut de أَجْرُوا fiat sermo; sic ibi: وتَسِير من تَامْدُنَت الى وادى دَرْعَة ثلاثة مراحل ومنها الى أَجْرُوا سَت De أَثْرُوشَار (Cod. اَثْرُوشَار), in eâdem viâ, ibid., p. 612 (178), in ed. SLAN. p. ١٥٩, 8, ubi exstat وَشَان أَجْر, quod jam supra p. 46 attuli. De التَّحْرِيَة الأَثْرِيدُونِيَّة, Sacello sepulchrali Damasci, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 368. Pronunciandum est الأَثْرِيدُونِيَّة, coll. VULLERS l. l. I, p. 111, et in ٧. أَثْرِيدُون p. 44.

P. ٨. l. 5 a f. In dictis de أَثْرِيْعِيَّة cum FL. 1) l. 5 a f. pro دُيْبَالِه, 1. الرَّاثَشِي 2) l. 3 a f. dele ٤ post سَمَالْتَمَا 3) l. 2 a f. pro الرَّاثَشِي 1. الَرَّاثَشِي, quae lectio a NOEL DESVERGERS (*Arabie*, p. 52) etiam recepta est, ubi is magnam nostri loci partem vertit. FL. ut hanc emendationem probet, affert Hamzæ Ispah. *Ann.* ed. GOTTWALDT, p. 125 l. 9 et 10, Abū'l-fed., *Hist. anteislam.*, p. 116 l. 4-9, porro addens: »non ducitur nomen patronymicum a nomine patris proximi; itaque sumendum est, illud الَرَّايس ante الَرَّايس utriusque Codicis aut ab ipso scriptore omissum esse, aut vitio Librariorum excidisse." 4) p. ٨ l. 5 pro والى cum FL. 1. الى, et 5) l. 6 pro نَحْكُو من شَهْرِيْن, 1. aut نَحْكُو من شَهْرِيْن, aut نَحْكُو, quum sit خَيْرِكان شَهْرِيْن, 6) quod ipse addo, l. 7 inter الى et الرَّمَال, supplendum est وَهَى جِبَال ورمال, quia mox sequitur الجِبَال وَ. In فَيْه ex supra dictis l. 4, cogita حَدَّ.

De iis, a quibus Ifriqijā nomen habeat, praeter locos supra allatos, vid. item Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 467 (33), ed. SLAN. p. ٣١, 5 et seqq. Fuse deinde ibi de eâ terrâ exposuit, paucis in مَعَاجِم مَا اسْتَعَجِم. De ipsâ Ifriqijā porro vid. Al-Qazw. II, p. ١., Abū'l-fed. p. ١٢٢ et ١٢٩, Abdo'l-wahid Al-

marrakoši ed. Dozvi, p. ٢٥٢ et seqq, ubi de urbibus *maritimis*, et p. ٢٥٨, ubi de *interioribus* agitur, Al-Bayān passim, in primis كتاب الاستبصار, p. ٨٢, At-tigānī, ditionem Tripolitanam maxime describens, et Ibn-Batūta.

Fertilissimam et cultissimam olim fuisse Ifriqjam Scripta ét Romano-rum, ét Arabum, unanimo consensu testantur. Passim eā de re disseruit sec. 11° Al-Bekrī, sec. 12° Auctor Libri كتاب الاستبصار, sec. 13° Ibn Adārī in Al-Bay., ubi I, p. ٢١. l. 11 a f. classicus locus exstat. Multa, quae illud confirmant, leguntur in Itinerario Scriptoris Sec. 14°, At-tigānī, palmas, vineas, ficūs, alia, in Tripolitanā ditione celebrans. Vid. v. c. I. A. 1852 Août-Sept., p. 124 (coll. Al-Bay. I, p. ٧), ac dicta confer Ibn Sebāti (ibid. p. 121, 125, 128) de universā Africā a Tripoli ad Tanger, ita sylvīs consitā, ut *unam umbram* referret. De Qabisi arboribus is loquitur p. 104 et seqq., tradens hanc urbem sec. 14° ineunte *Paradisi* fuisse instar. Eadem fere narrat de pago propinquo كتاب (p. 166), de

insulā جَزِيرَة (p. 170), de مَحْصَرَة (189), de نَبْرَة (p. 191), et de نَوَزَر (p. 199). Postea agrorum arborumque cultura negligi coepta est, cujus rei causa, tum incolarum inertiae et segnitiei tribuenda est, tum etiam bellis. Sic v. c. Al-Manṣūr ben Abdo'l-Mumīn omnes palmas in urbe Qafsa perdidit, ut tradit At-tigānī l. l., p. 188. — *Christianorum* numerus, ibi etiam sub Moslimorum imperio nonnullis in locis diu insignis fuit. Sec. 11° v. g. Carthagine supererant permulti, vid. I. A. 1853 Avril-Mai, p. 386. — De افرنجيه nomine in *Numis* pro النجيريون usitato, vid. TORBERG *Symbologiae ad rem Num. Mohammed. ex Museo Holm.* II, p. 11 et 12; — De الفمكة (p. ٨١, 9), *mustelā* (ut ait FREYT. in v.) *foenariā*, vulgo *fovinā*, vid. كتاب الاستبصار, p. ٢٩ l. 9. — De fluvio افرنس in Syria, v. KRENER

Beitr. z. Geogr. d. Nordl. Syriens, p. 15. De افرنس, Siciliae loco, تاريخ صعلية in AMARI *Bibl. Sic.* p. ١٧٥, 7 et 9 et n. 4.

P. ٨ l. 9. De افسوس vidd. *Add. supra* p. 21 ad v. افسس, Al-Qazw. II, p. ٣٣٥, et WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copten*, p. ٩ in f., quo loco coll. cum L.° G.° apparet, non intelligi *Ephesum* (ut WUSTENF. vertit p. 26, unde secundum Christianorum fabulam ii juvenes regnante Decio, ut ajunt, viventes, fuerint oriundi), sed locum *Tarso* vicinum. Sic item judicat Al-Baiḥawī, ed. FLEISCH. p. ٥٥٨ l. 17, ubi ad Sūr. XVIII, 18 vox المدينة per افسوس explicatur. Facilis vero est error, tum ob nomi-

num *Ephesi* et افسوس convenientiam, tum etiam, quia Al-Maqr. reverà hoc nomine پافسوس l. 3, coll. p. 38, *Ephesum* designat. Hoc nomine *Ephe-sus* item nuncupatur a VULLERS l. l. I, p. 113. — Pro voce دَفْيَانُوس, ut legitur infra II, p. ۲۷۸, 3, apud Al-Qazw. l. l., et Al-Baiḡāw. p. ۵۵۹ l. 8, ap. Al-Bakowī. in *N. et E.* II, p. 505 viliose legitur دَفْدِيَانُوس.

P. ۸۱ l. 11. De افش vid. Al-Qazw. II, p. ۳۸۸, eam vocans مَدِينَة من قري مسرو, Lobbo'l-lob. in ۷., افشیرفان; فی بلاد الافرنج; de افشنه, Al-Qazw. II, p. ۱۹۹; de افشار, gente Turcarum, VULLERS l. l. I, p. 113; de افعی Al-Bekri in ۷.: متنسب; الیها یرفته افعی, vid. *L. G.* I, p. ۱۴۹ l. 9, 'Al-Most., p. ۴۸ l. 7 et *Add.* الثتنانه. De gente الاتعان, Ibn Bat. III, p. 89 et 362; de افغان پور, rivulo prope دقلى, ibid. III, 212, 437, non, ut videtur, diverso ab افغانپور, ibid. II, p. 6.

P. ۸۱ l. 4 a f. in ۷. الافوسية. Legi خیر مَوسِع, suspicans hic in Codice, quo usus sit Jāqūt, fuisse lacunam, ubi de مَنقوصه, alià Cypri urbe, quae dicebatur latine *Famagusta* (de quā vid. GOLIVS ad *Alferg.*, p. 303), esset sermo. — FL. cum Codd. موضع servat, et pro خیر emendat خیر, legens خَیْرَ مَوْضِع, *optimus locus*, ac primam attendens syllabam nominis افعیدون, quam jure putat pro graeco σὺ habitam esse, quod nunc *ef* sonat. Quid vero de reliquā hujus nominis parte statuendum sit, in medio relinquit. — Haec nominis pars sine dubio est corrupta, ac fortasse افعیون legendum, ortum ex لَفْعِیون, ex لَفْعِیون depravato, quod respondet voci *Λευκῶν*, quo nomine urbs *Leucosia* s. *Lefcosia*, teste GOLIO l. l., olim nuncupabatur, adeo ut Jāqūt, jam ob oculos habens istud افعیون, vocabulum sibi legere videretur, ex σὺ et γῆ compositum, i. e. σὺ γαίος prorsus referens. Jāqūtum autem geographiam Cypri non bene tenuisse, apparet ex dictione اسم مدینة, ac si haec *sola* esset urbs, dum plures enumerantur, quas

Al-Idrīsī et GOLIUS l. l. recensent. Ille (II, p. 130) nostram urbem vocat لُقْفُسِيَّة, et Barsebai in epist. ad Šahrok, in DE SACRI Chr. Ar. II, p. ١٢ l. 13 coll. p. 79, الْأَفْسَسِيَّة, quod utrumque manifesto fluxit ex nomine Ασυνωσία, inter Graecos etiam frequentato, nunc vero Nicosia enunciato. — De أَفَقَّة Afaga, fonte fluvii Phoenices, cui nomen Adonis, Z. d. d. m. G. III, p. 365, et SEETZEN I, p. 245 et seq. Pro أَفْكَان (l. 4 a f.), ut scribit etiam Al-Idrīsī I, p. 229, Al-Bekrī in N. et E. XII, p. 538 (104), ed. SLAN. p. ٧١, 13, habet فُكَّان, ibique nostrum memorat يَعْلى بن محمد بن صالح اليفرنى, adeo ut hīc bene distingua-
tur a مَنِية بن يعلى, de quo loquitur Ibn Qot., p. ١٢. et seq., et WUSTENF. Reg., p. 253 in v. Ja'la ben Omaiya. Jure FL. pro رَحْبَة legit أَرْحِيَّة, quae lectio in Codd. latet, et loco Idrīsī laud. confirmatur. Urbs intelligitur in viā, quae ex urbe Areškūl Qairowānem ducit.

P. ٨ l. 2 a f. Pronunciandum esse videtur أَفْلَانْطُس. Sine dubio enim est nomen, quod a Pausaniā VIII, 36, et a Steph. Byz. p. 687 memoratur, Φάλανθος, sed alius est locus. Ii Scriptores de urbe Arcadiae loquuntur, Noster de castello in agro Halebensi, quod alibi nondum mihi obvium fuit. Situs hīc accurate definitur. Quia vero ditionis nomen ex aliis Libris non illustratur, vitium in Codd. L. et V. esse suspicans, lacunam potius in textu reliqui. Postea tamen animadverti istud رَحو, etiam legi in Codd. Oxon. et Cantabrig. Veram autem lectionem servare videtur Cod. Petrop. τὸν معجم البلدان, qui post عال sic pergit: مشرف جداً من جبل زَھراء. Intelligatur ergo رَحواء, aliunde tamen mihi huc usque ignotus; nomen cum Veneris cultu fortasse cohaeret.

P. ٨٢ (sic l. pro ٨١) l. 3 in v. اقلوغونيا (de quā vid. Al-Qazw. II, p. ٣٣٧), pro ورمسان, ut L. et V., Cant. et Jaq. Petropol. (praeced. عظيمة omittens) habet ورمسان, quod cast., ut et lacum mox memoratum, alibi tamen non inveni indicatum. De نهر نصيبين, conf. RITTER Erdkunde XI, p. 260, 265 et 464. Idem est, qui olim vocabatur Mygdonios, et qui ab Arabibus appellatur نهر الهرماس; vid. Abū'l-fed. p. ٢٨٣

in v. نصيبين et infra ad v. الهرماس. In fluvium Kābūr, s. Chaboram deinde effluit. Pro بيشرع, p. ٨٢ l. 5, FL. cum V. legit يسرع, *celeriter propagatur*; nisi forte, ut addit, verum est يسرى, quod proprium est de morbis proserpentibus. Illud tamen Jāq. Petrop. (habens بصرع) commendat. L. 6 FL. pro الكبريت, secundum literarum ductū in v., الكبرئيب scribit, i. e. *cramba*, *brassica*; quam lectionem, per se jam quam maxime probabilem, confirmat 'Al-Qazw. l. l., et Jāq. Petrop.

P. ٨٢ l. 6. In v. اسليج cum FL. l. pro وآخرة, وآخر. Al-Bekrī in v. اقليج haec tantum addit: موضع نكرة ابن دريد ولم يحدده. Idem porro de الاخفش هو موضع الخ: ائنداك (Phineka), vid. DEFRÉMFY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 5, et infra II, p. ٣٩٩ n. 1; de ائندو, loco Africae mediae, ab Idololatriis habitato, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 641 (207), non diverso, ut videtur, ab ائموا كنه, in regno Borniensi, cujus mentio fit in *Z. d. d. m. G.* VI, p. 314, et 324; in ed. SLAN. tamen p. ١٧٣, 6 a f. pio ائندو legitur رادفوا; — de pago Al-Magrebi, الاغوليس, QUATREMÈRE in *N. et E.* XII, p. 563 (129); in ed. SLAN. p. ١٨ l. 3 a f. scribitur الاغولس.

P. ٨٢ l. 9. Zam. p. v in f. et ١٢٤ l. 7 pronunciat اُفبيج, sed alteram formam افبيج etiam adducit p. ٨, 1, et sic Qām. in v.: افبيج. Noster infra in v. داوردان habet كأمير وزمير ع قرب بلاد مدحيج. Al-Bekrī, formam اُفبيج omittens, in v. افبيج, etiam affert scriptionem افبيج, haec monens: افبيج على وزن فَعِيل وشك فيهِ. الاصمعيّ في رواية ابى حاتم عنه فعال لا ادرى اعو افبيج بالحاء ام بالحاء المعجمة ورواه ابو نصر عن الاصمعيّ بالحاء المهملة غير شك وهو موضع بالغور وقيل هو موضع من ديار بنى الغين اُفبيج على مثال حروف الاول. Porro addit: وديار بنى عيس الخ

إلا انه سَأَتِي أَنْعَاءُ مَسْمُوحِ الْبِيَاءِ وَهُوَ عِلْمٌ فِي دِيَارِ بَنِي عَعْبِلٍ.
De أَفَيْسَ, loco in viā, ducente a سَبْنَة ad دَاسَ, Al-Bekrī in *N. et E.*
XII, p. 570 et 572 (138 et 140). De SLANE p. 114, 4 et 115, 9 scribit
أَفَيْسَ.

P. 82 l. 10. Pro أَفَيْعِيَّةَ, vitio typographico, l. أَفَيْعِيَّةَ, diminutiv.,
ut jure FL. observat, nominis fem. أَفْعَى, *vipera*, cujus nominis locum
ex Al-Bekrī supra attuli. Locum nostrum etiam memorat الْأَزْزَقِي in Cod.
Leyd. N. 424 p. 10 a f., de quo Cod. vid. Dozy *Cat.* II, p. 169. De
أَفَيْقَ, loco in viā Agmātae Sūsam versus, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 619
(185), DE SLANE p. 19., 13.

P. 84 l. 12. De أَفَيْفَ vid. supra in *Add.* ad أَفَانِي, p. 134 et 138, et
in v. الْأَعْبَرِي. De *Afīq Haurānis*, quem locum Noster accurate descripsit,
vid. item 'Abū'l-fed., p. 339 l. 13, et Al-Mošt. in v. Hic locus etiam vo-
catur فَيْفَ, vid. infra in v. Alium hujus nominis locum in Al-jemane Jaqut
ibid. affert, et de utroque loquitur Al-Bekrī his verbis: فَمِنْ بَيْمَنٍ فِي
بِلَادِ عَمَسَ (عَمَسَ) مِنْ مَدْحِجٍ قَالَ الْهَمْدَانِيُّ أَفَيْفَ أَيْضًا عَلَى
مَنْدَلِ نَعْتُهُ فَرِيَّةٌ بِالشَّامِ مَشْرُفَةٌ عَلَى الْأَرْدَنِ وَعَلَى مَوْضِعٍ يَقُولُ لَهُ
الْأَفْحَوَانِدُ وَهِيَ مِنْ دِمَشْقَ عَلَى بَوْمَيْنِ وَنَصَفَ وَيَقِيقُ بِالْبِيَاءِ مَوْضِعٌ
آخِرُ بَذَى رَعْمَنٍ. De أَفَيْفَ, cast. Jeman., vidd. item Ibn Dor., p. 347,
l. 2 a f. et *Add.* ad v. بَيْنُونِ, et de Tribu *Ans*, WUSTENF. *Reg.*, p. 83 in v.
Ans ben Mālik. De الْأَفْحَوَانِدِ et ذُرْعِيمِينَ vid. infra in voce, quorum
posteriore cum supra dictis collatā, conjiceret istud يَقِيقُ non differre ab
أَفَيْفَ بِالنَّبَمِينَ. Tertium locum أَفَيْفَ, Al-Qazwīnī II, p. 1., adduxit,
ut فَمِنْ بَيْمَنٍ فِي فَرِيَّةٍ مِنْ فَرِيَّةٍ. — De أَفَيْكُولَ, terrā Voguliorum, a meridie Si-
beriae, vid. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 277 et seq. — De Poetā نَصَيْبَ,
deinde allato in v. أَفَى, vid. supra in *Add.* ad p. 92 l. 7 (p. 105). De حَصْنِ
أَفَيْسَا (أَفَا), in Persiā, Joa. Eph. ed. CURET., p. 416.

P. ٨٢ l. 3 a f. Al-Bekrī: افتد بفنح اوله — اسم ماء وفيل هو. موضع ببلاد قهم الخ. De Tribubus, dictis قهم, vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 162. KOSEGART. in Diw. Hodailt., (*the Hudsailian poems*) I, p. ٢٣٧ l. 8 legit افتد, ad quod carm. vid. BAUR (*Z. d. d. m. G.* X, p. 104 et seqq.). — De اللفحوانة Al-Bekrī haec tradit: قال الربيع اللفحوانة بمكة ما بين بئر ميمون الى بئر ابن هشام — وقال بعض المغوتين اللفحوانة موضع بالبادية وهو غلط الا ان يكون موضع آخر واللفحوانة ايضا بالشام على يومين ونصف من دمشق tria etiam hujus nominis loca recensentur, nam 2us (بالبادية), collatis v. c. dictis in v. افر, a Nostro 2° loco memoratur. De 3° jam locutus erat in v. اثيف, vid. p. 145. Tria illa item adducit Al-Mošt. in v., ad quam conf. ibi p. 3. De puteo ميمون vid. BURCKH. *Reisen in Arabien*, p. 157, et infra in v. I, [p. ١١], ac Zam. (de utroque puteo), p. ١٢٨, 10. — P. ٨٢ in fine pro مكة, FL. cum L. et V. et Al-Bekrī legit بمكة. — De duabus Scholis Damascenis, dictis اللفحية vid. *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 358 et 361; de ذات اللفح, prope Mekkam, Al-Bekrī in v. et in v. دالة; de افعجا كمران, urbe in terrā مباحان, Abū'l-fed, p. ٣٢ et ٢١٢, et Ad-dimisqi, ap. QUATREM. in *N. et E.* XIII, p. 270 et 273.

P. ٨٣ l. 4. Al-Bekrī in v. pronunciat أفدام, et in v. سادام eum nuncupat ذو أفدام جبل. De ذو أفدام vid. etiam Imro'l-qais in Diw. ed. SLAN. p. ٣٩ l. 5, coll. p. 54 et 107. De أفدز, s. أكدز, loco As-sūdānis, Ahmed Bābā, in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 536 et 587; de loco أفراج, Al-Bekrī in v. et in v. ابلي, et Noster infra in v. تنس; de أفر haec Al-Bekrī monet: جبل لبنى مرة — وذو أفر وان الى جنب هذا الجبل الخ. Zam. p. ٩ l. penult. eum etiam montem nuncupat, ubi ad notam conf. emendanda p. ١٧. De أفر loquitur item Imro'l-qais in Diw. laud.

ed., p. ٣٥ l. 7, coll. p. 53 et 106. De nomine أَقْرَقَ vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 534 (100), ubi videtur legendum أَقْرُوقَ, quæ urbs vocatur p. 519 (85) قَزْرُوقَ (vid. infra II, p. ٢٠٩ n. 4). Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٦٥ l. 3 a f. scribit قَزْرُوقَ et p. ٧١ l. 1, أَقْرُوقَ, pro أَقْرُوقَ.

P. ٨٣ l. 11. De أَقْرُوقَ vid. supra in v. الْأَشْعَرِ, ibique *Add.* p. 114, et infra in v. الْبُرْدَانِ. Al-Bekrī أَقْرُوقَ in v. nuncupat اَرْضَ, et in v. قَالَ الْهَمْدَانِيُّ أَقْرُوقَ جَبَلِ. In illā tamen voce addit: مَوْضِعٌ، نَقَبٌ. De monte loquitur item Ibn Bat. ed. Par. I, p. 183 in f. De أَقْرُونِ haec habet Al-Bekrī: مَوْضِعٌ بِدِيَارِ بَنِي عَبَّاسٍ الْخِ، ibique carmen Imro'l-qaisi memorat. — De أَقْرِي، loco in viā ex urbe تَامِدَانِ in urbem أَوْدَغَسْتِ، vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 615 (181); DE SLANE p. ١٥٧, 6 a f. legit أَقْرِ تَمْدِي; de أَقْرِبَطَشَ, nomine facto ex *gen° Kρήτης*, Al-Masūdi in أخبار الزمان apud v. KREMER in *Sitz-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 208, Abū'l-mah. II, ٣٥٩, 7, Abū'l-fed., p. ١٩٤ et seq., et Ibn Gob., p. ٣٤, ٣١٨, ٣٢. et ٣٤٧. Noster, ubi loquitur de لُوبِيَا, intelligit urbem, quam infra in v. لُوبِيَا memorat, inter Al-Isqandarījam et Barqam, et de quā mentionem facit in v. مَرَاقِيَا, et As-sojūti in Libro, كِتَابُ حَسَنِ الْمَحَاضِرَةِ فِي أَخْبَارِ مِصْرَ وَالْقَاهِرَةِ, in *ARNOLDI Chr. Arab.*, p. 151 l. 9, ubi كُورَتَانِ مِنْ كُورِ اللُّوبِيَةِ وَمَرَاقِيَا dicuntur مصرَ الْغُرَبِيَّةِ. Al-Idrīsī etiam, cursum describens maris Mediterranei (I, p. 5 et 6), hoc ordine loca enumerat: بَرْقَةُ، لُوبِيَا (l. ut in n. مَرَاقِيَا), et الْأَسْكَندَرِيَّةُ; quibus cum bene conveniunt dicta Jāqūtī infra in v. مَرَاقِيَا, eum nempe, qui in Ifrīqījam tendit ex urbe Al-Iskandarijæ, primum venire Marāqījam, ac deinde Lubījam. Multis de his urbibus disputavit QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, p. 373 et seqq. — L. 13 cum FL. pro وَبِكْسَرِ l. وَبِكْسَرِ.

الاطنانيون — كانه جمع اطناسى موضع معروف بناحية : habentis : الرقه فيه قتل الزبّان الذهلّى خمسة واربعين بيتا من بى تغلب بابنه عمرو بن الزبّان وكان كصف (كثيف ل.) بن عمرو التغلبى قتل عمرو بن الزبّان بلطمة لطمه عمرو فى حديث طويل De his vid. FREY. l. l., WUSTENF. *Reg.*, p. 79 et 80 in v. 'Amr ben el-Zabbân. — De اطنى , pago prope تمّسان , in ripâ Maris Medit., vid. Al-Bekrî in *N. et E.* XII, p. 547 (113); in ed. SLAN. p. ٩٢ l. 1 legitur اطنى. — L. 2 a f. pro جبال cum FL. l. جبل , ut in Qam. in v. exstat. Sic etiam Al-Bekrî, haec monens : الأفّس جبل ينسب الى الأفّس. Porro situs ipsius in mediâ voce الرّبذة ab eo accuratius definitur, ubi, ut ap. Zam., p. ١٣٠, 9 et 10 vocatur عمود. De الاحنف بن قيس vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 50.

P. ٨٤ l. 1. De أفّاص vid. WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.* p. ٤. l. 9 a f. et p. 98, et DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 686 N. 18 et 37, ubi nomen أفّيس exstat. — De بلاد أفّنس , vid. Abū'l-fed., p. ١٩٩. Spectatur *Clarentia*, de quâ vid. BISCHOFF et MOLLER in *Worterb. d. vergl. Geogr.* in v., p. 324, i. e. superior Elidis pars, a septentrione per sinum Lepanticum terminata; secundum REIN. *Géogr. d'Aboulf.* II, p. 280, Veterum *Acar-nania* cogitanda est. De أفّلف prope ساجلماسة , vid. Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 601 (167); in ed. SLAN. p. ١٢٨, 12 scribitur اجلف; de افلوسنا , loco Aegypti, per quem transit المريد , Micro proficiscens in urbem فوص , QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 91. De مرسى مدينة , لورفة , Al-Bekrî in descr. *Afric.* sept. ed. SLAN. p. ٨١, 11.

P. ٨٤ l. 5. De اقليمية , Veterum *Clypea*, vid. infra in v. صقلية , Al-Bekrî l. l. ed. SLAN. p. ٤٥ et ٨٤, Al-Idrisî I, p. 252, 277, 279, Ibn Bat. ap. CHERBONNEAU l. l., p. 12 (ed. Paris. I. p. 431), 'Ibno'l-Âtîr in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٩٩٩ in f., Al-tigānî ibid. p. ٣٧٥, 7, Ibn Abî Dīnār, p. ٥٤, 1, et *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 80. Pro مثل , l. 7, l. مثل.

P. ٨٤ l. 12. De أَقْلِيم بِمِصْر vid. Zam. p. ١٣. l. 11. Mox pro أَقْلِينِيَّة (l. 13), ut in Cod. L., cum Fl. leg. أَقْلِيمَة, sequente Cod. V., et Qām. in v. قَلَم, ubi exstat قَلَمٌ لِلرُّومِ. De أَقْمَار, in viā ex urbe حَمص, Tripolin versus, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92; de الْأَقْمَانِ loco distante ab urbe قَبَالِيق octo stationes, Abū'l-farag *Hist. Dyn.*, p. 492 l. 13, Bar Hebr., p. 512, et HERBELOT *Bibl. Or.*, in v. *Gaialigh*.

P. ٨٤ l. 15. De أَفْنَا s. قَنَا, vid. Ibn Bat. II, 253, et Nost. infra in v. قَنَا et III, p. 11. l. 13, ibique *Add.* — De اَنْفَابِ دَنْر, in v. دَنْر et يحبس, ac de monte فَلَحَاح in v. — De اَفُور, supra in اَنْوَر, infra in جزيرة افور et *Add.* ad h. l., et in v. ديار دينار. — Al-Bekrī in v.: الافيداع موضع, دار الحُمر, مَقَارِشُ الرُّس, الافيرج. De شى ديار بنى سعد, loco Arabiae, in viā, quae Al-Medinā Damascus ducit, conf. An-nābolī l. 1, p. 38; de ذَاتِ الْاَفْنَر (sic), Zam. in v. p. ٩٣, 1, pro quo Noster ذَاتِ الْاَفْبَصَر, OSIANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 502. In hac voce p. ٨٥ l. 1, cum FL. pro مَشَارِق, ut p. ٤ l. 3 (ubi vidd. *Add.*) l. وبنو: عامل, وعاملة, وعاصلة, مشارف. Sic enim Qām. in v. عَمَلَةٌ بَنِي سَيَّاحٍ بِالْيَمَنِ مِنْ بَنِي فَاِسَطَ وَبَنُو عَمَلٍ مُتَحَرِّكَةٌ حَتَّى يَبْهَاجَ بِهَا وَبَنُو عَمَلَةٍ كَجَبْهَيْنَةٍ قَبِيلَةُ الْحِمْيَرِ. De بنو عاملة vid. etiam Ibn Qoṭṭ., p. ٥١ l. 1, et Lobbo'l-lob. in v. Ad v. الافيصر vid. item CHWOLSOHN die *Ssab.* II, p. 823, ubi pro الاوصير ter l. الاقيصر.

P. ٨٥ J. 10. De الأقلية vid. infra in v. خُلا. L. 2 pro فُرس
cum FL. lege فُرس, sic verrente, *ab utroque monte tantum distat, quan-
tum equus percurrit, antequam subsistat (einen Rosseslauf weit)*. De
hoc spatio vid. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. cclxvi. De سُبُس بن معاوية,
vidd. dicta ad v. اركان (p. 82). Intelligitur deinde سَعْد بن ابي

وَقَاص, quem 'Omar exercitui praefecerat, qui anno 14° H. (636) cum Persis proelium commisit ad Al-qādisijam. De quo proelio vid. supra ad v. اغواث, p. 136 et seq., WEIL *Gesch. d. Ch.* I, p. 65 et seq., CAUSSIN *Essai* III, p. 467 et seqq.

P. ٨٥ l. 7. Addit Al-Bekrī in v. اَلْاَصْحَل post مَرِينَة, من الحِجَار, مَرِينَة. De اَلْاَكَادِر vid. idem in v. et in v. اَلْاَكْلِيل, ubi haec leguntur: والاكادير من بلاد كَلْب. Ac reverā Tribus *Kalb ben Wabara*, ut docet WUSTENF. *Reg.*, p. 265, habitabat ad montes Tappensium usque, ad quos sita est اَكْمَة, ad quam pertinebant اَلْاَكَادِر, ut legendum esse videtur in JOHANNSENI *Ind.* p. 255. De portu اَكاس, s. مَرَسِي, جَرَاوَة, etiam dicto تَبِكِيَسَاس, vid. *Al-Bay.* I, p. ٢٠١ l. 4 et n. d. et ٢٢١ in f. — L. 10 in v. اَلْاَكَام, cum FL. دَحُو, quod in V. omittitur, ejice, quia id cum sequente nominativo جُلَادُون jungi nequit. De اَكْبَاد (l. 11) vid. Al-Bekrī in v. et in v. اَذَرَج اَكْبَاد, quem locum supra p. 70 tradidi. Seq. مَوْضِع فِى دِيَار اَلْاَكْبَرَة sive اَلْاَكْبَرَة, haec addens: مَوْضِع فِى دِيَار اَلْاَكْبَرَة Al-Bekrī pronunciat اَلْاَكْبَرَة sive اَلْاَكْبَرَة, haec addens: مَوْضِع فِى دِيَار اَلْاَكْبَرَة, quae in v. نَاطِرَة repetit. De اَكْبَرَا, urbe Asiae Min., vid. DEFREMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 67 in n., et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 353, 365, et seq. De اَكْبَرَابَد, Indiae urbe, KREHL *de Num. Mus. Dresd.* p. 56, 58, 59, i. e. urbs *Agra*, conf. VULLERS I, p. 530^a in v. جَمْنَه; de اَكْبَرَنْكَر, i. e. *Akra* (اَكْرَة), KREHL *ibid.* p. 57 et 58, ac de اَكْرَة, p. 52, 53 et 54; de اَكْرُوَهَة, Indiae urbe inter سَرَسْتِي et حَانَسِي, Ibn Bat. III, p. 372 et seq.

P. ٨٥ l. 13. Pro اَكْتَاك, cum Qām. in v. et Zam. p. ١٣٨, 5, lege اَكْنَال. De اَلْاَكْحَل Al-Bekrī: مَوْضِع بِالْمَدِينَةِ كَنْبَر حَوَائِط. اَلْاَكْحَل. De hoc Poētā, ante Moh. et ipsius aetate florente, vid. Hamāsa p. ٥١, et ad h. l. FREY. in vers. II, p. 239, 'Al-Mošt., p. ٧١ l. 4 a f.,

¶ l. 9, et ١١٥ l. 5, quibus omnibus locis carmina ejus afferuntur. De اَكْدَال, loco, ubi fluvii نَكُورٌ et عَيْشٌ se jungunt, vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 545 (111), ed. SLAN. p. ٩١ l. 1, legens غَيْسٌ; de مَجَلَات اَكْدَوٌ s. de castris Tribus Akraū, in As-sūdāne, Abu'l-fed., p. ١٥١; de كَمْبِسَة وادى اَكْدَر (اَكْدَرَة s.), 19^a statione in viā catervarum sacrarum ex Aegypto Al-Medīnam, An-nābolosī l. l., p. 9, quod non videtur differre ab ماء اَكْدَرَة, allato supra in v. اِبَان (I p. ١. in f.); de اَكْرَنْتَة (*Agrigentum*) in Sicilia, Al-'Idrisī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢٤, l. 4 a f. (JAUB. II, p. 73); de فُلْعَة اَكْرِي in 'Ifriqīja, Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٩٨, 7; de اَكْرِي دَر, urbe Asiae Min., QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 360 et 384, quae vocatur اَكْرَدُور (hodie *Egherdir*) ap. DEFREMERY *Voy. d'I. B. dans l'As. Min.*, p. 19, et in ed. Par. II, p. 266; de اَلْاَكْرِيَة, Scholā Damascenā, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 358, et de اَلْاَكْرِيَة, Sacello sepulchrali Damasceno, *ibid.*, p. 368; de اَكْسَارَة, urbe Asiae Min., DEFREMERY l. l., p. 38, et Al-Maqrīzī in QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 116.

P. ٨٥ l. 7 a f. Pro اَكْسَاك An-nābolosi in *Sitz.-bericht.* 1850 Oct., p. 344, scribit اَكْسَال, et sic item Jāq. Petropol., addens prope hunc locum manus conseruisse اصحاب سيف الدولة وكافور الاخشبي. Ab hoc distinguatur اَكْسَال, pagus prope Hierosolyma, *Sitz.-ber.* l. l. p. 351, qui idem sit, atque اَكْسَال ap. ROBINS. *Pal.* III, p. 875. — Quam urbem voluerit Noster nomine اَكْسَنبَلَا, non assequor. Al-'Idrisī II, p. 382 affert quidem اَكْسُونْبَلِي (?), sed hanc tribuit Germaniae (جرمانية). Jāq. Petrop. pronunciationem quoque non significavit. Ibi tantum additur, dicta de eo loco desumpta esse ab اَبُو الْحَسَنِ الْمُهَلَّبِي, qui conscripsit كتاب العربى, aetate et auspiciis Kalifae Fatimidarum

Azīz billah, de quo Libro vid. REIN. *Aboulfed.* I, p. xcii, et cdxlvii. — De أَكْسِيْفُوا, loco Siciliae, Al-Idrisī in AMARI *Bibl. Sic.* p. 49, 5 (JAUB. II, p. 113); de جَبَلُ أَكْسَرَايَغ in Al-Magribo, Al-Bekrī ed. SLAN. p. 104, 3.

P. 80 l. 3 a f. Al-Bekrī in v.: أَكْشُونَاءُ اَرْضٍ مِنَ الثَّغْرِ الذِّى . De urbe اِكْشَمِيْبُون in montibus قَامَرُون vid. Abū'l-fed. p. 341 in v. جَبَالُ قَامَرُون. De ambaro, de quo in v. أَكْشُونِيَّةُ (Setubal s. St. Ubes) fit sermo, vid. Al-'Iṣṭakrī in textu Arab. p. 22, l. 11 et seqq., coll. MORDTM., p. 25, REIN. *Géogr. d'Aboulf.* II, p. 242, infra in v. بَادَرِي, et QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 396 et *Hist. des Sult. Maml.* I, 2, p. 133. De urbe loquitur WÜSTENF. ad Al-Mošṭ., p. 6 l. 7 et seqq. — De أَكْشَهْرُ, urbe Asiae Min., DEFRÉNEY I. l., p. 19; أَكْفُونُ VULLERS in *Lexico* I, p. 117, ut nomen maris Caspii affert.

P. 81 l. 3. De أَكْلَبُ vid. infra in v. السَّعْح, et Al-Bekrī in v., et Zam., p. 14. l. 4; de الْأَكْكَ, oppido ad Volgam, Abū'l-fed., p. 114 et REIN. ad h. l. II, p. 323 et seq., Ibn Bat. ed. Paris. II, 414, C. M. FRAEHN über die ehemalige mongol. stadt Ukek im Süden von Saratow. Petrop. 1835 (*Mémoir. de l'Acad. de St. Petersb.* 1835 Tom. III), I. A. 1850 Sept., p. 191. VULLERS l. l. I, p. 117 أَكْكَ nomen parvae urbis vocat in *Korāsāne*, ubi idem locus videtur spectari, et vocales nostrae, quae ipsi latebant, ex locis laudd. addantur.

P. 81 l. 4. Jāq. Petrop. bis scribit أَكَلْ. — Al-Bekrī in v.: الْأَكْلِيلُ . De الْمَبَكْرُ الْأَكْلِيلِيَّةُ, mari coronae formam habente, i. e. الْمَبَكْرُ الْمَحِيْطُ, vid. Abū'l-fed., p. 19, et REIN. ad h. l. II, p. 23.

P. 81 l. 5. De utroque loco أَكْمَةُ et أَكْمَةُ vid. item Al-Mošṭ., in v. Nam in textu pro أَكْمَةُ (l. 7), أَكْمَةُ reponendum est, ut jam vidit FL., etiam pro seq. يَنْزِلُ l. 8, jure تَنْزِلُ legens. Intelligitur enim Tribus قَشِيرُ بْنُ

كَعْب , quae ut hic, sic item alibi cum Tribu كَعْب بن جَعْدَة jungitur, v. c. infra in v. فَلَج , et in Al-Mošt., p. ٣٣٤ l. 7, ubi Tribus الْحَرِيش كَعْب praeterea cum iis uno tenore memoratur, omisso كَعْب , quod in L. G. ibi exstat, adeo ut suspiceris in L. G. ibi pro وَكَعْب وَالْحَرِيش KEB. in Reg. p. 262 in v. Ka'b ben Rabi'a non de aliâ hujus Tribus sede loquitur. De his tribus Tribubus, ex ربيعة كَعْب بن ortis, vid. 'Ibn Qoṭ., p. ٢٣ l. 8 a f., 'Ibn Dor., p. ١٨, et Wüstenf. l. l. p. 175 (ubi in v. 'Ga'da ben Ka'b pro Okama l. Okma), et p. 140 in Coscheir ben Ka'b. Al-Bekrī locum ap. Nostr. posteriorem sic describit in v.: أَكْمَة بفتح أوله واسكان ثانيه — موضع فى ديار بنى جَعْدَة ورواها عبد الرحمان عن عمه أكرمَة. In Al-Mošt., p. ٣٣٤ l. 4 lectio أَكْمَة etiam exstat. De الْحَلِيل et الْجَلِيل infra in voce. monetur. Collatā autem voce الْجَلِيل, animadvertimus, veram esse lectionem Codicis V., nostro loco legentis ذى الْجَلِيل, contra in v. الْجَلِيل pro مَكَّة legendum esse أَكْمَة, s. أَجَا, quod, si consideras dicta apud Nostrum in v. أَكْمَة, et situm loci perpendes, non multum differt; أَكْمَة enim oculorum errore cum مَكَّة facile permutari potest, أَجَا vero exstat in Jāq. Petrop., ubi habes بقرَب أَجَاء (In Cod. Jāq. Ox. post بقرَب vox omissa est). Num Jāq. fortasse scripsit: أَكْمَة بقرَب أَجَا? De Akamah porro loquitur JOHANNSEN in Ind., p. 255, ubi in الْحَاكِر videtur latere الْحَاكِر, de quo vid. p. 151.

P. ٨٩ l. 9. De الْاَكْناف vid. Zam. in v. مذعى, p. ٩٣, 5. Al-Bekrī in v.: أَكْنَان واد قريب من مَكَة. De أَكْكَن s. أَكْكَنَا, loco As-sūdānis, conf. Ahmed Bābā, in Z. d. d. m. G. IX, p. 451. — Quod l. 11 affertur, الْاَكْوَار, infra in sectione الدَّارَات omittitur, sed memoratur ibi in eā voce in Al-Mošt., p. ١٧, l. 7, et ap. Zam., p. ٩, 6.

P. ٨٩ l. 13. FL. (coll. lectione Cod. V., et voce حَرِث infra I p. ٢٩٤) in v. حَبَابِءِ legit pro الحَرَّةِ; collatâ tamen voce حَبَابِءِ, pro الحَرَّةِ potius equidem legam الحَجْرِبِ. Posterior vox latet in Cod. Ox. (الحَرِب) et Leyd. (الحَرِب), quae lectio ideo etiam lectioni الحَرِث (quam ceterum Cod. Cant. item tuetur) praefenda, quia situs الحَجْرِبِ بطن bene convenit cum dictis de الحَرَّةِ, ut patet tum ex loco ap. Nostr. de حَبَابِءِ, et de الحَجْرِبِ, tum ex Zam. p. ٣٧ l. 2 a f. et seqq., in quibus (coll. p. ١٧٢) pro الصَّعَلِ l. الصَّعَلِ, ut p. ٩٨ l. 7 exstat.

P. ٨٩ l. 17 in v. أَكْبَرِاح. FL. jure corrigit 1) pro قَلَالِ, quia لا sensu لَيْسِ adhibetur; 2) pro اِدْيَارِ l. penult. cum utroque Codice legit دِيَارَاتِ, quae forma, ut ait, etsi in Lexicis deest, passim tamen legitur. Affert ex *Macr. Gesch. d. Copt.* ed. WÜSTENF., p. ٣٩ l. 1, p. ٣٧ l. 11 a f., et Al-Qazw. II, p. ١٣٢ l. 15. Quibus locis addatur hic locus Al-Bekrî: أَلْأَكْبَرِاحُ موضع بالحيرة وموضع آخر أيضا بالنلج (?بالبليخ l. يقال له الأكيراج وَايَاهُ عَنِ الْحَكَمِيِّ يَقُولُهُ (البسيط) يَا دِيرَ حَنْتَ مِنْ ذَاتِ الْأَكْبَرِاحِ، De الكَرَجِ Qām, in v. monet: بالكسر بيت الراهب جَ أَكْرَاحٌ - وَالْأَكْبَرِاحُ مواضع يخرج اليها أَكْبَرِاحٌ عَ، كَيْفَ. Ibi in v. النصارى فى اعيادهم quem Noster omisit. De laudatis Monasteriis vid. infra in vocc., in versione vero KREMERIANâ Carminum Abū Nowāsi (*Diwan des Abu Nuwās*), locum non inveni.

P. ٨٧ l. 2. De اللَّائِ vid. Al-Bekrî in loco laudato infra III, p. ٩٤ n. 5 (in notis l. 6). Idem in illâ voce haec habet: موضع على خمس مراحل (من) تبوك لرسول الله صلعم فيها مسجد و De 'Ibn Mak-
بالا بفتح اوله وثانيه على خمس مراحل من تبوك

تاج الدين أبو محمد أحمد بن عبد القادر المعروف *tūm*, i. e. *al-jamc* بين, *ejusque Libro Lexicologico*, بابين مكتوم (1348), *quod* (i. e. *conjunctio Librorum* *العُباب* *et المُحَكَّم*), *quod* *المُشَوِّفُ المُعَلِّمُ* في تلخيص, *dein in compendium redegit titulo*, *الجموع بين العُباب والمُحَكَّم* (i. e. *Liber Magistrum desiderio accendens explicandi potiore partem Libri Al-gam' cet.*), vid. *H. K. II*, p. 621 N. 4177. De *العُباب الرَّاخِر*, *Lexico 20 voluminum*, nondum absolutum et ad *Mim* tantum continuato, auctore محمد الصَّغَانِي + 650 (1252), conf. *ibid.* IV, p. 179 N. 8032, et de *المُحَكَّم والمُحِيط* ابن الحسن عليّ بن اسماعيل الأعظم, noto nomine + 458 (1065), *ibid.* V, p. 427 N. 11548. — Verba hinc in *L. G.* inserta a ذكره non Jāqūt addidit, mortuus a. 626 (1229), sed Scriptori hujus Lexici tribuenda sunt; vid. *Introd.* p. xxxviii et lv.

P. ^{av} l. 8. De الهامة in v. الاتي vid. infra in v. et Zam. p. ١٩١, 5; de وادي

الْأَفْنَى, Nilum inter et Mare, in Nūbiā, sede Tribūs بِشَارَة, ad بَاجِه perti-
nentis, vid. LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 263. De الال haec Al-Bekrī: اَللُّ بِكسر
اوله على وزن فَعَال كانه جمع آلَة جبل صغير من رمل عن
يمين الامام بَعْرَفَة السخ. De hoc monte vid. item Abū'l-fed., p. ٧٨ l. 5
et 4 a f. (REIN. II, p. 100 et seq.), ubi alterum ejus montis nomen جبل
وَكْسَحَاب وكتاب جبل: آل. Qām. in v. الال item memoratur. Qām. in v. الال
بَعْرَفَات او جبل رَمَل عن يمين الامام بَعْرَفَة وَوَعَم مَن قال الال
كَالْخَلِّ وَكَهْمَرَة ع. Fallitur ergo VULLERS l. l. I, p. 47 scribens,
الان s. آلان, nomen montis cujusdam in Arafāt. Locus اَلَلَة, qui in Qām.
ultimo loco memoratur, fortasse non differt ab اَلَلَة, qui a Nostro mox memo-
ratur. Porro Qām. in v. الال affert, الال ع. De اَلَلَة Al-Bekrī in v.: بلد
بالشام; VULLERS porro in vocc. I, p. 117 et 118, 1) الال nomen urbis et regio-
nis; 2) اَلَام, nomen loci Korāsānis; 3) اَلان, i. q. آلان, nomen arcis in
تُورَان, de quo nomine p. 47 insuper annotavit آلان s. آلان, nomen re-
gionis, aut sec. alios, urbis in Turkist.; de اَلَلَان, rivulo ab oriente Ma-
ris Tiberiadis, SEETZ. I, p. 352 et seq.

P. ٨٧ l. 13. Zam. p. ٩, 2 tantum موضع الالاه, Al-Bekrī in v.:
VUL- فارة بالسماوة من دار كَلْب وهى بين ديار تغلب والشام
LERS I, p. 120, memorat اَلَلَة اَكْبَر, nomen montis Šīrāzī. De اَلْبَاس,
pago Ifriqījāe, vid. Al-Bay. I, p. ١٩٩ l. 9; de اَلْبَان infra in v. عمود, et
haec Al-Bekrī in v.: على وزن اَفْعَال كانه جمع لَبَن موضع فى
ديار بنى هذيل قال ابو حاتم هو جبل اسود فى ديار بنى مرة
ابن عَوْف السخ. VULLERS l. l., p. 118: «اَلْبَرْز», nomen montis celebris
inter Irān et Hindūstān. De اَلْبَة Alava, Hispaniae urbe, conf. Al-Bay.
II, p. ٩٥ l. 13, et Dozy *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 13 et 22. De

أَلْبَة^{٢٥}, insulâ maris Medit. (*Elba*), Al-Idrīsī in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٢٠, 4 et ٢١ l. 11 et seqq. (JAUBERT II, p. 68 et 69).

P. ٨٧ l. 5 a f. De urbe أَلْبِيرَة (ap. *Veteres Illiberis*, s. *Ilybirris* et *Ilebernīs* hodie *Elvira*) vid. Al-Qazw. II, p. ٣٣٧, Abū'l-fed. p. ١٩٨ l. 4 a f. et seqq. (REIN. p. 238), Al-Idrīsī II, p. 54, et de h. l. (in *Nostro Libro*) WEYERS ad MEURSINGEI *Spec. de Sojūtī Libro de interpret. Korani*, p. 128 et seq. In Lobbo'l-lob. in v. أَلْبِيرِي (ad quem locum conf. *Suppl.* p. 40) urbs esse dicitur بالمغرب, ubi spectetur أَلْبِيرِي مَرَسِي, de quo fit mentio ap. Al-Bekrī. in descr. Afr. Sept. ed. SLAN. p. ٨٣, 13. A nostrâ urbe una ex portis Grenâdæ nomen gerebat بَابُ أَلْبِيرَة (CASIRI II, 79). — L. 4 a f. pro كَبِيرَة FL.^o, scripturam utriusque Codicis (بَلِيدَة) sequens, per metathesin scribendum esse videtur بَلِيرَة, quae conjectura valde se commendat, quia Nostr. jam de suppressione literae Elif, adeoque de alterâ formâ أَلْبِيرَة, jam mentionem fecit, idemque infra memorat formam أَلْبِيرِي, Tom. III, p. ٩ in fine. De lapide أَلْتَوْتِيَا, ex quo paratur *collyrium*, vid. infra in voce. كَرْمَان, دَمَنْدَان, et Al-Qazw. I, p. ٢١٤ et II, p. ٣٧١ l. 12.

P. ٨٧ l. pen. In v. أَلْتَابَة, observetur 1) dictio in Lexicis non obvia, أَلْفُ قَطْعِيَة i. e. « أَلْف », quae omitti potest, quae supra dicitur in v. أَلْبِيرَة, 2) notio vocis نَظَرٌ sensu *praefecturae*, *ditionis*, s. *provinciae*, in Lexicis item omissa, de quâ vid. DOZY *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 85, *Gloss.* in Al-Bay., p. 44, et in eo Libro I, p. ١٣. l. 2 a f., atque in nostro Lexico in v. عَمَلَة أَلْبِيرَة, (ubi cum FL. pro قَطْرِي lege (نَظَرِي), et in v. قَشَب. De دَانِيَة vid. in v. De أَلْتَيْن تَو, montium jugo a sept. Bokāræ, LEHMANN'S *R. n. Buch. u. Samarq.*, p. 62.

P. ٨٨ l. 3. De أَلْجَام vid. Al-Bekrī in v. et voce. حَامِرُ أَلْبَقِيْع, et de أَلْجَام رَوْضَة, Al-Mošt., p. ٢١٥ l. 11 et 12. L. 4 jure emendat

FL. أَحْمَاء in أَحْمَاء, plur. nominis حِمَى, qui etiam I, p. ٣١٣ l. 6 exstat, ubi pro أَحْمَاء, accuratius scribendum est أَحْمَاء. Intelliguntur loca, de quibus exposui in *Ann.* ad v. أبرى الربذة (p. ١٣ l. 6), p. 18. — De أَلْجَابِيَتُو loco ad fluvium هُولان مُوران, prope Hamadān, vid. QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 97; de الْعَزْبِيَّة, cumulo sepulcrali Eleazaris (Lazari) prope Hiërosolyma, An-nābolosi in *Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 349; de جبل الأَلَسِّن, Abū'l-fed. p. ٧١ (REIN. p. 93), et ٣٩٣; de أَلَس flumine, eni nomen *Halys*, FREYR. *Hist. Hamd.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 189 n. 2.

P. ٨٨ l. 5. De أَلَش, hodie *Elche*, vid. Al-Qazw. II, p. ٣٣٧. Lin. 7 pro لا مِثَال, l. cum FL. لا مِثَال. De أَلَشْتَر, planitie, non procul ab Hamadāne, *I. A.* 1848 Oct., p. 349. De الْعَس, quod Qām. in v. اِسْم عَرَبِيٍّ لِمَوْضِع, haec tradit Al-Bekrī: أَلْعَسُ pronunciat لعس Imro'l-qais أَلْعَس jungit cum أَلْعَو in *Diw.* ed. SLAN., p. ٣٤ l. 12, coll. p. 52 et 105. — Al-Maqrizī in QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 154 memorat مَنَزِلَةُ أَلْعَش, ubi a. 658 aliquis Bibarsī filiorum nascebatur; de أَلْغَانِي, loco, ubi habitabat Gīngiskān, conf. QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 116; de أَلْفَاة pago, in Tyri Principatu Medii Aevi, idem in *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 8 et 217.

P. ٨٨ l. 11 in v. أَلَلان, pro مَلِك l. مَالِك. — L. 18 de أَلْمَلَم vid. infra in v. يَلْمَلَم, et Al-Bekrī in v. أَلْمَلَم, addens: كَنَانَةٌ. — De أَلْمَالِيْق sive أَلْمَالِيْق, urbe Mogolistānis, vid. QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 146, et infra in lit. *Mim* in v. أَلْمَالِيْق; de أَلْمَانِيَّة, Abū'l-fed. p. ٢٠٢ (REIN. p. 285). De voce *Alemān* apud Persas et Arabes egit v. HAMMER in *Sitz.-ber.* 1848, 3 h., p. 50 et seqq.; et de iis, qui in Kōrāsāne et Transoxaniā dicuntur أَلْمَان, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 229 et seqq.; de أَلْمَر vid.

in v. ^{١٠٤}الاعلم, et *Add.* ad ^{١٠٤}فارساجين; ^{١٠٤}الموت, supra in *Add.* ^{١٠٤}الموت, p. 8, de ^{١٠٤}النجاح, castello munitissimo Aderbaigānis, DEFREMERY *I. A.* 1849 Janv., p. 25; de ^{١٠٤}النجان, nomine prov. Ispahānensī, VULLERS in *Lexico*, p. 120; et de ^{١٠٤}جبل النز, prope *Qazwīn*, *Al-Qazw.* I, p. ١٠٣ et seq.

P. ٨ l. 4 a f. Perperam L. ^{١٠٤}الون. In *Al-Mošt.*, p. ١١٥ de ^{١٠٤}نجد ^{١٠٤}الون fit mentio, de quo WÜSTENF. in *Ann.* p. 42 dubitat, hoc loco tamen nondum inspecto. Pro illis Noster in v. ^{١٠٤}نجد (III, p. ١٩٩ l. 9): ^{١٠٤}نجد الوادي في بلاد هذيل, ubi pro ^{١٠٤}الوادي item lege ^{١٠٤}الون, quo facto etiam salvus est ordo nominum Alphabeticus in eā voce. Cod. Ox. ^{١٠٤}نجد الون معجم البلدان in v. ^{١٠٤}نجد etiam legit ^{١٠٤}الون (sic); Jāq. Petropolit., dum primum scribit in v. ^{١٠٤}الون, ^{١٠٤}الون, in carmine, quod mox addit (Poëtae ^{١٠٤}ابو فلاية الهذلي), habet ^{١٠٤}بالون. Ibid. in v. ^{١٠٤}نجد item exstat ^{١٠٤}الون. — De ^{١٠٤}الون قرية من اعمال ماسيدان loquitur 'Ibn Kallik. in ed. WÜSTENF. fasc. II, p. ١٥٩ l. 8 in vitā ^{١٠٤}الون; As-sojūti de ^{١٠٤}الون in v.: ^{١٠٤}الون طريق ^{١٠٤}الون, et mox de ^{١٠٤}الون: ^{١٠٤}الون بسرخس. De gente Habessiniae, a Syris dictā ^{١٠٤}الون, a Graecis ^{١٠٤}Αλωδαροι, qui habitabant in ^{١٠٤}الون (Meroë antiquā), vid. Joa. Eph. ed. CURET. p. 283 et seqq., et LAND *Joa. Bisch.* v. *Efesos* p. 97 et 172 et seqq., 179, 186 et seqq. et 191. De ^{١٠٤}الون, loco in mediā Africā sito, vid. *Z. d. d. m. G.* VI, p. 316; de *Alor* s. *Aror* (^{١٠٤}الور, ^{١٠٤}أرور), Sindiae urbe, REIN. *Géogr. d'Abouls.* I, p. cccclxxxvi, et *Mém. sur l'Inde*, p. 58, 126 et 239.

P. ٨ l. penult. in v. ^{١٠٤}الوس. Pro ^{١٠٤}الوس cum Fl. l. ^{١٠٤}سهو; conf. v. c. p. ١٤ l. 4. Hanc conjecturam confirmat Jāq. Petrop., ubi haec leguntur: وهو سهو. De ^{١٠٤}الوس عانات منها والصحيح أنها على الفرات قرب عانات والحدثة الخ ^{١٠٤}الوس ناحية عند حدية vid. in vocc. Lobbo'loh. in v.: ^{١٠٤}الوس حدية

الفرات وقال السمعاني عند طرسوس , ad quem locum vid. *Supplem.*, p. 18; de الوُصو^١, fluvio magno (Oural. s. Yaik.), in cujus ripâ est urbs سَرَاجُون , Ibn Bat. III p. 1; de أَلْوَكِن , urbe As-sūdānis, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 649 (215), ed. SLAN. p. ١٧١ l. 9, et de الوُمة , idem in المعجم in v. الوُمة et عمق. Pro جُذَام (p. ٨٩ l. 1), videtur legendum esse حَرَام. ابْنُ جُذَام, de quâ Tribu vid. Wüstenf. *Reg.*, p. 205. Zam. nempe in v. الوُمة (p. ٨ et n. a) habet حَرَام, et Cod. L., ut Jāq. Petrop., h. l. حَديقة الاخبار , urbs Indiae, sic Ar. scribitur in الاخبار , Diario Bairūtensi, v. c. 1858 N. 6., p. 2^b l. 6 a f. — De أَلْوَنَد , castello prope Hamadānem, vid. QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 223. VULLERS in *Lex.* I, p. 49, أَلْوَنَد s. أَلْوَنَد , montem nuncupat altissimum in prov. Hamad.

P. ٨٩ l. 2. Al-Bekrī in v.: أَلْوَة وَا ن بِالْيَمِينِ, ibique dicta Ibn Moqbilī afferuntur. De eo item vid. Zam. in v. الدونكان , p. ٥٩, ubi iidem versus exstant. De الهان conf. Al-Mošt. in v.; de أَلِه تَانِ , prope Amīdam, QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 363; de نَهْرُ الْبِيَانِ قصر البيان et نهر البيان, in viâ a سَبْتَة ad طَنْجَة , Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 562 (128), ed. SLAN. p. ١٨, 7; de أَلْيَبَك , insulâ Alopecia in Mari Maeot., FRAEHN *Ibn Foszl.*, p. 31; de أَلْيَت , Al-Bekrī in v. et in v. رَكِيح , ubi in carmine Poetae مَمُورُ رَوْضَةِ أَلْيَتِ memoratur, cujus carminis partem etiam attulit Jāqūt in Al-Mošt., p. ٢١٥ l. 11, addens رَوْضَةُ أَلْيَتِ هِيَ قَبِيلُ هِي رَوْضَةُ أَلْيَتِ, de quo loco vid. ibid. p. ٢١٤ l. 2; Al-Bekrī vero, carmine absoluto, pergit: وَيُرْوَى بِرَوْضَةِ أَلْيَتِ, ubi, coll. v. أَلْيَتِ, is pronunciat أَلْيَتِ. De نَهْرُ أَلْهُو , in Africâ mediâ, Abū'l-fed. p. ١٥٣ et REIN. II, p. 209.

P. ٨٩ l. 6. Locum de أَلْيَسِ ex majore Jāqūtī Opere adduxit Kosegarten in Ann. ad *Ann. Tabar.* III, p. 151 ad p. 76, ubi de hoc proelio, commisso a. 12° H. (634), fit sermo, quod item descripsit CAUSSIN *Essai*

Cant. In loco nostro l. 17, cum Fl. pro **الجمال** lege, » ut in L., **الجمال**, quia non *camelis*, sed *oves* talem caudam habent, qualem Arabes **البيّة** et Hebraei **אֵלֶיָּה** appellant; conf. etiam lin. antepen., **البيّة الشاة**. Sic Jāq. Petrop. quoque legit (**البيّة الجمال**), pro quo accuratius tamen, ut observat de h. l. CHWOLSOHN, scripsisset Noster **ذنب الشاة**, coll. **אֵלֶיָּה** Lev. III, 9. Idem Cod. deinde pro **حرم** (seq. lin.), cum L. et V., sed male, **حرم**. De **البيّة الشاة** loquitur item Al-Bekrī, tum in eā voce, tum in primis in v.

وَفِي حِزْمِ بَنِي عُوَالٍ مِيَاهٌ وَأَبَارٌ مِنْهَا بَثْرٌ أَلِيَّةٌ: ظَلَمٌ, ubi haec habet: *أَلِيَّةُ الشَّاهِ* et *أَلِيَّةُ الْحَمَلِ* ubi *الشَّاهُ* و**بَثْرُ** الخ *etiam non distinguuntur*. Quae de *أَلِيَّةِ الْحَمَلِ* a Nostro monentur (*مَاءٌ — بَنِي سَلِيمٍ*), *etiam tradit Zam.*, p. ٥ l. 4, adducens alterum locum, *etiam أَلِيَّةٌ dictum*, p. ٣ l. 7 et seq., de quo *conf.* *Add.* ad v. *نَاصِفَةٌ*. — Ap. Nostr. *lin antepenult.* cum *Fl.*, ut in *V.* et *Jaq. Petrop.*, l. *نَاحِيَةِ قَرْبٍ*. Loci الطَّرْفِ distantia ab *الْمَدِينَةِ* in v. الطَّرْفِ statuitur 36, hic vero plus quam 40 milliariorum. — De *أَلِيَّةِ*, اَبْرَفٌ, *isdem verbis loquitur Jaqūt in 'Al-Mos̄t.* p. ٨ l. 3 a f., ad quem locum *conf.* *etiam ibid.* p. 44. — Gravibus difficultatibus laborant dicta l. *penult.*, a وَقِيلَ ad غَرْبَهُ, ubi verba بِجَانِبِ غَرْبِهِ, ut legebam, opinabar primum vertenda esse *ad latus* (nempe *وَادِي أَلِيَّةِ*) *ab occidente ipsius*. *Fl.* olim: » *نُومَ عَرَفَةَ* ? » Neutrum probat *Jāq. Petrop.* Ibi haec leguntur: وَقِيلَ وَادِي (وَادٍ) يَفْسَحُ الْحِمَابِيَّةِ وَالْفَسْحُ وَادِي (وَادٍ) بِجَانِبِ عَزْنِيَّةٍ وَغَرْبِيَّةٍ (sic) رُومَنَةِ بَوَادٍ مِمَّا كَانَ نَحْمِي لِلْمَخْيُولِ فِي السَّجَاهِلِيَّةِ وَالْإِسْلَامِ بِأَسْفَلِهَا وَهِيَ مَاءُ لَبْنِي جَذِيمَةَ بْنِ مَالِكٍ. Dicta *Tribus Gādima ben Mālek*, ut docent verba *'An-nābigae*, ap. *Wüstenf. Reg.* p. 176, habitabat a حَبْتِ, in *Al-kūfāe* viciniā, ad تَعَشَارَ, in ditione *Ad-dahnae*. Locus الْحِمَابِيَّةِ infra non affertur, ubi tantum in eā voce de *duobus pagis Aegypti* fit sermo. Neque etiam اَنْحِبَانِيَّةِ ex pagis *Al-kūfāe* hic spectari potest, quia loca, vicina montibus *Agā* et *Selma*, deinde memorantur. Wādī nempe غَرْبِيَّةِ, quem Noster infra transit, situs erat in latere loci dicti *عَرَفَةَ* الْفَسْحِ.

ut infra scribitur, II p. ٣١٢ in f., s., ut ibid. II, p. ٣١. in f. vocatur غَرْق; uterque enim locus non videtur esse diversus. At alius est غَرْبَة, p. ٣١٣ allatus, quare ut duo ea loca distinguantur, additur epitheton رُومَنَة, fortasse رُومِيَّة. — De رَوْضَة أَلْيَة vid. Jāqūt in Al-Mošt., p. ٢١٥, collatis supra dictis de أَلْيَة, p. 161.

P. ٩. l. 5. De اَمَّار ذات haec habet Al-Bekrī in v.; موضع قَمِيل; اَمَّار; de اَمَّار, prope Haleb. vid. QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92; — de اَمَّاسِيَّة, s. اَمَّاسِيَا, urbe Asiae Min. ad flumen Jesil-Irmaq, s. Tūsandu (ap. Veteres *Iris*), vid. Abū'l-fed., p. ٣٨٣, ac de ejus fluvio, ibid., p. ٤٩, et DEFREMERY *Voy. d'I. B. dans l'As. Min.*, p. 43 (ed. Paris. II, p. 292, ubi scribitur اَمَّاصِيَّة; — de اَمَّ الْأَصَابِع, statione in tractu maritimo Tripolitano, At-tigānī, in *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 125; — de اَمَّابَاة, s. اَمَّابَاة, pago e regione Būlāqae, s. Al-qāhīrae, SEETZEN III p. 176, et LANE *Sitten u. Gebrauche d. heutigen Egypt.* II, p. 151; de اَمَّ البارد, s. simpliciter البارد, prope العَبَّاسَة, An-nowairī ap. QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 55 et seq., id perperam mutantem in اَمَّ العرب, quod olim oppidum erat ad Mare Medit., non prope Al-Abbāsam, sed prope الغَرَمَا situm. Ab eo diversus esse videtur locus, quem Al-Maqr. nuncupat اَمَّ الباردة, item dictus السَّعِيدِيَّة, ibid. I, 2, p. 57. Pro اَمَّ الباردة, quod Al-Maqrizī memorat ibid. I, 1, p. 55, QUATREM. legit اَمَّ الوَرْدَانَة. — De SACY *Rel. de l'Ég.* p. 608 N. 119 memorat in prov. اَلشَّرْقِيَّة, اَمَّ بَارْد. Ab his porro distinguatur pagus, ut Zam. p. ١٢. l. 12 addit: اَمَّ بَارْد قَرْيَة بَوَادِي عَرَدَات, in Arabia situs. — De اَمَّ بَوَكْرَل, pago in prov. Dongolae, LEPSIUS *Briefe aus Eg.*, p. 250; de اَمَّ بَو (Ombos Aegypti), BRUGSCH *Reiseber.*, p. 275 et seqq.; de اَمَّ اَلجَرَقِيْن, Ibn Gob., p. ٩٤ l. 9 et seqq.; de اَمَّ اَلجَرَقِيْن, in

viā ex Aeg. Al-Medinam, loquitur An-nābolosī l. l., p. 7; de أمّ مجرى, Indiae urbe, Ibn Bat. III, p. 137, et de أمّ الشرايط, arbore memorabili in itinere dimidiato inter Al-qahiram et Sowais (Suez), DIETERICI Reisebilder II, p. 11.

P. 4. l. 5. De أم العرب vid. supra p. 164, infra in v. يان, et Ibn 'Ijās ap. ARNOLD. *Chr. Ar.* I, p. 62, 15 et Gloss. in v. p. 8, et QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 56 n. 77; — de أم الفتح, s. فحمة, loco Palaest. inter فاقون et جنين, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, 258, et II, 2, p. 91; — de أم القصور, loco in Aegypti prov. فوس, WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 4. l. 10 et p. 139.

P. ٩, l. 8. Pro ^{أُذُن} يُوخَد, et ^{أُذُن} pronuncia vid. supra in v. ^{أُذُن}. De أَجْرَاد vid. Al-Bekrī in v., et in vocc. أَجْرَاد, et سَاجِلَة, ac Nost. infra in v. أَجْرَان. Sic enim is scribendum esse censet. Cum dictis de أَهْمَار conf. الْأَهْمَار in Al-Mošt, p. ٢٨ l. 10, et Zam., p. ٩٥ lin. ult. — De الْإِمَان, epitheto Al-Medinæ, Az-nābolosī l. 1, p. 15; — de أَمَان تَيْسَس et أَمَان يَسِيدَان, utroque in ^{دُرَّة} درعة ad سَاجِلْمَاسَة, *N. et E.* XII, p. 612 (178), et ed. SLAN. p. ١٥٦ l. 3 et seqq.; de أَمْتَيْسَر وَادِي prope الْعَوْطِيَّة, *I. A.* 1856 Nov.-Dec. p. 462.

P. 9. l. 10. De أَوْعَالٌ أم vid. infra in v. أَوْعَالٌ et Add. ibid., Al-Bekrī in h. v. et in v. أَوْعَالٌ; — de أَلَمَالٌ, Zam. p. 149 l. penult., et Al-Bekrī in v.: أَلَمَالٌ مَتَشَابِهَةٌ فِي بَطْنِ فَلَجٍ; de أَمَّجٍ, infra in v. سَكْرَانٍ, ubi de وَانٍ hujus nominis fit sermo; deinde vid. de eo in v. سَكْرَانٍ et أَمَّجٍ ثَوْبَةٌ جَامِعَةٌ, et Ibn Badr. p. 82. Al-Bekrī in v.: أَمَّجٍ كَبِيرَةُ الْمَرَارِجِ وَالْفَخْلِ وَهِيَ عَلَى سَايَةِ وَسَايَةِ وَانٍ عَنَلِيمٍ وَأَهْلُ أَمَّجٍ خِرَاعَةُ النَّخْلِ. Cum his confl. infra dicta Al-Bekrī in v. أَمَّجٍ in Add. ad vocem أَمَّجٍ. Forma خِرَاعَةٌ, coll. tou

خارع, *is qui vitam dissolutam agit*, addatur Lexicis. De سايّة vid. in v. et *Add.* h. l. — De انجمال أمّ et الشراب أمّ, prope انرعات, SEETZEN I, p. 364.

P. ٩. l. 12. Ab أمّ جهّذم non diversus est أمّ جهّذف, ut legendum est I, p. ٢٤١, ad quem locum conf. *Add.*; de الامّجدية, Scholâ Damascenâ, vid. *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 358.

P. ٩. l. 14. Vid. infra in v. حَبَوَكَر (I, p. ٢٨٥, 7), unde videmus, quomodo nostra vox pronuncianda sit. De حاييل vid. item infra in v., et Al-Bekri in v. Falsam esse lectionem Cod. V. دِعَار, (*deserta*) ex seq. وهاذ manifestum est. In vocc. والبالية والداهية, cum FL. Tašdid delendum est.

P. ٩. l. ult. Pro العمرة, quod Abū'l-fed. memorat p. ٧١, l. 6, et quod p. ٧١ l. 11 legit العمرة, cum *L. G.* in v. legendum esse videtur العمرة, ut REIM. ad vers. II, p. 102 jure coniecit. *L. G.* enim auctoritatem confirmat Qām., العمرة omittens, sed in v. غمر haec habens: وعمره متهل بطريق مته فصل بين تهمامة ونجد عمرة موضع وعو غمرة. Haec porro Al-Bekri in v. فصل بين نجد وتهمامة من شريف الكوفة كما ان وجرة فصل بين نجد وتهمامة من شريف البصرة فانه يعسوب Zam., I tantum: عمرة موضع. P. ٩ l. 1 in v. ام حرمان, pro يُحَرِّم, cum FL. lege منها يُحَرِّم, quia sermo est de induendo الاحرام. ام حامي vid. infra in v. سقر (II p. ١١٧, 2).

P. ٩ l. 3. Pro البصرة, l. البصرة. Al-Bekri nomine ام حنور urbem tantum nuncupat, tum in h. ipsa voce, tum in lit. خ in v., ubi haec habet: اسم مصر — وهى ام حنور لكثرة خيرها وقال على بن حمزة سميت ام حنور لانه يساف اليها انعصار الاعمار ويقال للمصبع حنور وحنوز بالراء والراى. Eadem traduntur in Qām., praeterea for-

mam خَنُور affereus sensu *ferae*. Ibi et ap. Zam., p. ٤, epitheton ام

خَنُور ad Al-Baḡram etiam refertur. De حمزة بن علي (+ 353 s. 964) vid. item ad v. فهد, et Ibn Kallik. N. ٢٧١ (in ed. Wust. p. ٨٧ l. 10), ubi vocatur حمزة الاصبهاني, et N. ٣٨٢ (p. ٧٣ l. 13), ubi haec: على

De eo conf. ابن حمزة بن عمارة بن حمزة بن يسار الاصبهاني item DE SLANE in vers. Angl. I, p. 591 n. 7, et Abū'l-mah. II, p. ٣٧٨, 9 et 10. — Noster hic tantum memorat notionem vocis خَنُور in bonam

partem, nempe النعمة, i. e. *commoditas*. Observant tamen Lexicographi

illam vocem sumi in primis de felicitate non verâ, sed externam formam tantum ejus referente (نعمة طاهر), quare saepe etiam designat *infortunium*, ut in prov., quod FREYT. in Lexico in v. خَنُور adduxit, وقَعُوا

في ام خَنُور, i. e. *in calamitatem inciderunt*.

P. ٩ l. 3. Al-Bekrî in v.: المبدأة بالخ: الامدان مياہ معروفۃ بالبادية الخ.

De دُنَّيْن, vid. infra in v. المقس, يان, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 401; et, ubi ام omittitur, Abū'l-mah. I p. ٩ l. 3 et *Ann.* ad h. l. ad

vol. II, p. 3; Lobbo'l-lob. addit in v. بخارى; أمديرة قرية من بخارى, de الامدية, Scholâ Damascenâ, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 361.

P. ٩ l. 8. Pro سَنَجان in v. الامراء, cum Fl. l. سَنَجان

(vid. in v.), et pro بالافتح, بالفتح, et cum eodem et Rôd. l.

10 (in v. الامرار) pro وَكُنَيْتْ, وَكُنَيْتْ. FREYT. opinatur

pro praeced. امرار restituendum esse عرار. Quaestionem, nisi fallor, sol-

vit Al-Bekrî, ex cujus verbis efficiendum est, legendum esse عَرَاعِر, de

quo Noster in v. conf. Haec nempe Al-Bekrî in v. عدنة, ad quem

قال ابو عبيد في عدنة ذو وول: الامرار revocat: جبل وفيها اقر وفيها عربيتات والزوراء وكُنَيْب وعراعر وجش اعيار

والعريمة والعريم كلهن لبنى فزاره الا الزوراء فانها لبنى اسد وهي

ابو. كلها مياہ مُرَّة فهي التي يقال لها الامالح والامرار الخ

vid. Al-Bekrī (eundem tamen locum cogitans, quem Noster p. 92, 3 et 4) in v., et in v. خَزَاز, ubi haec v. c. tradit: وَخَزَازٌ فِي نَاحِيَةِ مَنَعِيجِ دُونِ
 أَمْرَةٍ وَفَوْقَ عَاقِلٍ عَلَى يَسَارِ طَرِيقِ الْبَصْرَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ
 وَحَدَّدَ أَبُو عَمْرٍو خَزَازَ فَقَالَ هُوَ جَبَلٌ مُسْتَفْلِكٌ قَرِيبٌ مِنْ
 أَمْرَةٍ (sic) عَنْ يَسَارِ الطَّرِيقِ خَلْفَهُ صَحْرَاءُ مَنَعِيجِ الْحِجْ
 مُسْتَفْلِكٌ (*rotundus*) Lexicis addatur. — De أَمْرًا, loco Africae mediae,
 vid. Z. d. d. m. G. VI, p. 314; de أَمٍ سَالِمٍ infra in v. سَالِمٍ, et Al-Bekrī
 in v. ubi haec: رِبَابٍ أَمٍ سَالِمٍ حِمْرًا (خَبْرَاءُ أ.) بِالْذَهْنَاءِ وَفِيهَا دَمْرٌ (قَبْرٌ أ.) رِبَابٍ
 أَخُو (أَخِي أ.) الْأَشْهَبُ بْنُ رُمَيْلَةَ قَالَهُ يَعْقُوبُ وَفَالِ ابْنِ الْأَعْرَابِيِّ هُوَ
 مَوْضِعٌ مِنَ الْقَتَمَانِ. Sine dubio legendum est خَبْرَاءُ, i. e. campus, pro-
 ferens arbores dictas خَبَرٌ, quā *loti* species intelligitur. De رَبَابٍ Qām.
 in v.: وَكَسَاكِبٍ — وَأَبْنُ رُمَيْلَةَ الشَّاعِرُ أَخُو الْأَشْهَبِ

P. 92 l. 4. Pro سَاكِلٍ sine dubio legatur سَاكِلٌ, et pro جَبَلٍ deinde,
 حَبْلٌ enim explicatur ut *funis putei*. De أَمْسَلَاخَتْ, urbe Al-
 Magrebi, Al-Bekrī IV. et E. XII, p. 582 (148), ed. SLAN. p. 137, 9; de
 أَمْسُوسَ, olim Aegypti urbe capitali, Al-Maqr. in الْخَطَطِ, ed. Bül. I, p. 139, SEETZEN III, p. 259, et ARNOLD. *Chr. Ar.* I, p. 60, et
 Gloss. in v.; de أَمْسِيُولَ, monte, in quo condita est بِجَايَةِ, deinde dicto
 أَمْسُوسَ, p. 21 l. 6 a f., et 2. l. 3 a f.; de أَمٍ شَرَشُو, pago
 prope حِمَصَ, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 223; de أَمَشِيَتِ, pago Libani
 prope Badrūn, SEETZEN I, p. 232.

P. 92 l. 6 in v. أَمٍ صَبَارٍ. Al-Bekrī in v. et in v. صَبَارٍ tantum: حَرَّةٌ
 مَعْرُوفَةٌ. Vid. porro in v. حَرَّةٌ, p. 138, 5 et 6 et Add. ad h. l., et in v.
 صَبَارٍ et صَبَارٍ, et Al-Mošt., p. 137 l. 3 a f. Pro فَيْمَةٍ (l. 8) FL. cum V.
 scribit فَمَةٍ, et l. 9, ut p. 138 l. 9, pro الرَاعِي, الرَاعِي. Pro أَمْعَنَطَ

Qām. in v.: وَأَمْعَاطُ ع — de أَمْعَاد, in viā ex urbe فاس in urbem سَجْلَمَاسَة, 'Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 599 (165); in ed. SLAN. p. 14v l. 3 exstat اَمْعَاك; de اَمْطَلُوس, in viā ex دَرْعَة وادی in As-sūdān, ibid., p. 624 (190); in ed. SLAN. p. 14f l. 8 scribitur اَمْطَلُوس.

P. 93 l. 9. De الْعِيَال أم vid. 'Al-Bekrī in v. et in v. خَدَس. Illic haec observat: هِيَ اَرْض بِالْفَرْع لَجَعْفَر بِن ثَلَاثَة بِن عَمْر بِن عَبِيد اللّٰه بِن مَعْمَر بِن عَنَمَان بِن عَمْرُو بِن كَعْب النّٰخ. Ap. Nostrum vid. supra in v. اَرْج, et الْعِيَال. De الْعَمَد, أم rudibus a meridie Hebronis, SEETZEN III, p. 28, et ROBINS. II, p. 419 et seq., III, p. 193 et seq. — De عُبَيْدَة, أم, pago prope واسط, DEFREMERY *Voy. d'I. B. dans l'As. Min.* p. 44; de جبل ام عمرو, ad cujus radices sita est Tūnis, 'Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 492 (58), ed. SLAN. p. 39, 14 et 15. — L. 12 in v. الْعَيْنِ أم vocabulo رِشَاء, hic, ut infra II, p. 40 in v. قُرُورِي, intelligitur *funis*, ejus ope aquam hauriunt, et ejus longitudo ergo putei *profunditatem* definit. De putei apparatu vid. WALLIN in *Z. d. d. m. G.* V, p. 16. — De اَمَّ فَارِج, ostio antiquo Nili brachii Tanisiaci, s. potius Tinnisiaci, F. W. CONRAD in praelectione *over de door-graving der Landengte van Suez (Verslagen en Mededeelingen der Kon. Akad. v. Wetenschappen, Afd. Natuurk.* VII, p. 188).

P. 93 l. 13. 'Al-Bekrī in literā غ haec tradit: بِشْرُ غَرْسٍ بَقْتِجٍ اَوَّلُهُ — بِشْرُ مَعْرُوفَة بِالْمَدِينَة لِسَعْدِ بِن خَيْتَمَة الْاَنْصَارِي كَانَ رَسُولَ اللّٰه صَلَّعُم يَشْرَبُ مِنْهَا فِي حَيَاتِهِ وَبِمَاتِهَا غُسِّلَ بَعْدَ وَفَاتِهِ De بِشْرُ etiam loquitur 'Al-Qazw. I, p. 21, et Noster verbo eum memorat I, p. 11, et pluribus de eo exposuit in v. الْغَرْسِ, II, p. 30v. Qām. in v. addit insuper: وَمِنْهُ الْحَدِيثُ غَرْسٌ مِنْ عَيُونِ الْجَنَّةِ: وَغُسِّلَ صَلَّعُم مِنْهَا. L. 14 pro قُرَّة, l. قُرَّة, ut legitur in Cod. Cant., ubi etiam sequitur الْعَبْدُ مِنَ الْمَنَافِي, i. e. ortus ex مناف. De Sa'id ben

Kaitama, ap. Al-Bekrī. in loco modo allato, vid. WÜSTENF. *Reg.* p. 389. — De proelio, l. 5 a f. memorato in v. اَمَغِشِيَا, et a. 12 H. (634) commisso Persas inter et Moslimos, duce Kalido, vid. WEIL *Gesch. d. Chal.* I, p. 33 et seqq., et CAUSSIN *Essai* III, p. 405. Urbs Omgīšijā, s. Amgīšijā, amplitudinem circiter habens Al-Hīrae, ac sita ad brachium, s. canallem Euphratis, dictum بَادَقَلَى, et ab hac urbe ad Al-hīram fluentem, eā opportunitate eversa est. Sic Al-tabari de nostrā urbe (II, p. 32 l. 4 et 5) loquitur: فَامْرُ خَالِدٌ بِهِدْمِ اَمَغِشِيَا وَكُلِّ شَيْءٍ كَانَ فِي حَيْثُهَا وَكَانَتْ مِصْرًا كَالْحَيْرَةِ وَكَانَ فِرَاتٌ بَادَقَلَى يَنْتَهِي اِلَيْهَا كَانَتْ اَلْيَسَ (اَلْيَسَ ١٠) مِنْ مَسَالِحِهَا adeo ut non dubium sit, unde Jāqūt sua petierit. De eo canali vid. infra in v. بَهْقَبَا, et de اليس in voce et *Add.*, p. 161 et seq.

P. ٩٢ l. 3 a f. in v. اَلْأَمَالِجِ. Al-Bekrī in v. et in v. اَلْغُدَابِ notavit: اَمَقْدُولُ مَرَسَى — قَالَ (كَثِيرٌ) وَالْأَمَالِجُ وَالْأَمِيلُجُ مِنْ اَسَافِلِ يَنْبَعِ بِمِلَادِ السُّسُوسِ conf. Al-Bekrī in *Afric. sept. descr.* ex ed. SLAN. p. ٨٩, 3 a f.; de فُدَيْدِ, أم, pago prope Mekkam, An-nābolosī l. l., p. 30; de أم كُونَى, et أم الْقَرْيِ, ex Mekkae nominibus, Qotbo'd-dīn, p. ١٧ in f. et ١٨, 3; de أم فَيْسَ (Gadara), prope Jordanem, ROBINSON *Pal.* III, p. 535, et DIETERICI *Reiseber.* II, p. 269, 273 et seqq.; SRETZEN I, p. 365, 368 et seqq. scribit *Mkés*, BURCKH. l. l. p. 426 etiam male أم كَيْسِ, ubi de h. l. etiam vid. p. 537 et seq. — De اَمَكْسُورِ, urbe in viā Segelmāsā Al-qairowānem versus, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 606 (172). In ed. SLAN. p. ١٤٧, 15 et ١٥٢, 3 scribitur اَمَسْكُور; de أم لَيْلَى, cast. munitissimo Jemanensi, A. RUTGERS *Hist. Jem. sub Hasano Pascha*, p. 67, 174 et seqq., et Ind., p. 215; — Al-Bekrī: اَمَلَاَجٌ مَوْضِعٌ فِي دِيَارِ — اَمَلَاَجِ, prov. Turkistānis (VULLERS *Lex.* I, p. 122). — Lin. 2 a f. in v. اَمَلَالِ, cum FL. pro مَلَلِ, l. مَلَلًا, et de h. l. conf. infra in v.

P. ٩٣ in f. Al-Bekrī in v.: الْأَمْلَحَانِ اَرْضَ مِّنْ بِلَادِ سَلِيْطٍ. Pro
 مَاءَانِ l. 1. مَاءَانِ. De لُغَاطٍ وَادِي لُغَاطٍ vid. in v. لُغَاطٍ. De الْأَمْلٍ vid. Al-
 Bekrī in v. et in v. فَيَّيْحَانِ; de نَخْلَةٍ اَمّ, loco Aegypti, DE SACY *Chr.*
Ar. II, p. 23; de اَمْنٍ تَوّ montium jugo a sept. Bokārāe, LEHMANN'S
R. nach Buch. u. Samarq., p. 63.

P. ٩٣ l. 3. De مَوْسَلٍ اَمّ vid. infra in v. مَوْسَلٍ. De اَمْنٍ vid. in v.
 مَوْضِعَ: اَمُولٍ. — Al-Bekrī porro in v. وَمَنْ, ubi lege l. 2 a f., اَلْيَمِيْنِ
 De حَلِيَّةٍ حَلِيَّةٍ, loco terrae Jeman., vid. infra in v.; — SEET-
 ZEN I, p. 64 et seq. adducit *Umwullet* (؟ والدّة), pagum *Haurānis*, —
 اَمُوَّةٍ, ut Qām. in v. notavit, ab *Ad-dahabio* in اَلْمَشْتَبِهَةِ, voca-
 tur اَمُو, melius اَمُو, de quā urbe, eādem, quae اَمْلٍ, vid. supra p. ٩
 l. 8. Nec diversa est seq. اَمُوَّةٍ, pro اَمُوْبَةٍ; vidd. *Add.* ad p. ٩, p. 11.

P. ٩٣ l. 7. Vid. de اَمّ اَمْهَارٍ, supra in *Add.* p. 165; — de اَمْهِيْنِ,
 aquā in valle prope حَمَصٍ, ap. Gemālō'd-dīn in FREYT. *Hist. Ham-*
danid. (*Z. d. d. m. G.* XI, p. 186 n. 4); de نَهْرِ الْاَمِيْر, canali Ti-
 gridis, Abū'l-fed., p. ٥٧, et REIN. p. 73; — de اَمْرِيْتٍ s. اَمْرِيْتٍ
 (*Veterum Marathus*, Hebr. מֶרֶת), in Phoenice, *Z. d. d. m. G.* III, p. 365;
 de اَمِيْشِ, Siciliae urbe (?), Šamso'd-dīn *Ad-dimišqī* in AMARI *Bibl. Sic.*
 p. ١٤٥, 1; de الْأَمِيْلُجِ, supra in *Add.*, p. 171, et Al-Bekrī in ipsā voce;
 de وَادِي الْأَمِيْلُجِ in regione Aeg. Al-fajūm, vid. WÜSTENF. *Macr. Gesch. d.*
Copt. p. ٢١, 16 et seq., coll. p. 100, et QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, p. 474,
 pronuncians *Amleh*. — De Tribu رَبِيعَةِ الْبُجُوعِ بْنِ مَالِكٍ (l. 10 ap. Nostr.),
 Al-Mošī, p. ٢٥٣, WÜSTENF. *Reg.*, p. 377, et infra in v. مَوْسَى et سَمْنَانِ; —
 L. 11 in v. الْأَمِيْلُحَانِ pro بَلْعَدَوِيَّةٍ Oxon. recte habet بَلْعَدَوِيَّةٍ, i. e.
 مِّنْ بَنِي تَمِيْمٍ, ut *Az-tibrizī* ad *Hamās.*, p. ٩٨ l. 4 a f. addit, بَلْعَدَوِيَّةٍ.

Ea forma contracta est ex *العَدَوَّة* بنو العَدَوَّة, ut *العَنْبَر* ex *بالعَنْبَر* (vid. idem ad *Hamās*, p. ٣ l. 15), *بنو الحارث* pro *بالحارث*, alii (vid. *Wüstenf. Reg.*, p. 106). *لubbo'l-lob. in v. عَدَى بن* *العَدَوَّى* memorat: *عَدَى بن* *جَنْدَب بطن من تميم*, quam *Temimitarum Tribum* ita alibi non allatam vidi. *Wüstenf. in Reg.*, p. 43 de *el-'Adawijja* loquitur. Ea, de quibus hic sermo fit, illustrantur ex loco *As-samā'niz*, quem *VETH* attulit in *Supplem.*, p. 167, ubi memorantur *بنو العَدَوَّة* وهى أمهم من *بنى عَدَى* *الرباب* *ابن الرباب* *عَدَى* *ابوهم تميمى ايضا*. De *الرباب* *بن عدى* vid. *Noster* I p. ٩٨ l. 1. Ad *hos* *Aditas* etiam referuntur *بنو تميم*, ut docet *'Ibn Dor.*, p. ١١٥ l. 13. Hanc ob causam *As-samā'niz* hic de *Patre* loquens *Tamimīta*, addit *ايضا*, nisi attendit nomen *matris*, quae ab *عَدَى* nomen habet. — Mons *أَمِيل* memoratur a *Zam. in carm.*, p. ١٥ in *v. البئر*. *Al-Bekrī in v.:* *الأميل* *قربة من ناطرة* — *واصل الأميل الحجيل من الرمل*. *والأمل جمع اميل هذا أصله*.

P. ٩٣ l. 13 in *v. الامين*. Locus *Al-Qorāni* exstat in *Sūr. XCV*, 3. Vid. praeterea supra in *v. ابو قبيس*. De *أَمِيُوط* conf. *DE SACY Rel. de l'Ég.*, p. 635; de *الأمينية*, *Scholā Damascenā*, *Z. d. d. m. G. VIII*, p. 358.

P. ٩٣ l. 5 a f. De *أَنَا* vid. supra in *v. أبا* (p. ٩ l. 5 a f.), et *أَنَا*, *وَأَنَا كَهْنَا* *وَكَحْتَى* *أَوْ تَكَسَّرَ النون*: (*بِتَخْفِيفِ النون*). *Qām. in v.:* *المشددة* *بئر بالمدينة* *لبنى قُرْبَطَة* *وواد بطريق حاج مصر*. In *v. أَنَا* *الصلّا* infra non memoratur, neque etiam in Catalogo locorum, per quae calerva Aegypti, *Mek-kām* tendens, transit, ap. *BURKH. Reise in Ar.*, p. 686. *Expositio* porro spectatur *Prophetae*, quae *غَزْوَة الخَنْدَق* vocatur, facta a. 5° H. (627), quā opportunitate *Tribus Judaica* *التحصير* cum *Mohammedis* hostibus ad ipsum perdendum se junxerat. Hi ergo intelliguntur in verbis, quae in

V. adduntur, لَمَّا فَصَدَّهِمْ, coll. 'Al-Mošt. l. l., et CAUSSIN *Essai* III, p. 129 et seqq. — أَنَا Mesopotamiae, Veterum *Anatha*, memoratur I, p. ١٣١ in v. بِأَفْدَارَا, ubi أَنَا pro أَنَا videtur legendum esse. De أَنَاثَرِ فِرْعَوْنَ, aquae ductu Haurānis, SEETZEN I, p. 58 et 61.

P. ٩٤ l. 3. De الروذان in v. أَنَسٌ vid. in v. راس الحَدِّ Per السَّحْدَ intelligi videtur ultima pars terminorum, qui, collatā mappā, additā editioni 'Al-Ṭṭakrī Mōllerianae, in parte orientali septentrionem versus *angulum* formant, ad cujus latera sita est الروذان. De *Anāso'l-wogūd*, (أَنَسُ الْوُجُودِ) s. insulā, quae *Isis* vocatur, in finibus Nūbiae et Aegypti, BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 250 et seqq.; de مَدِينَةُ أَنَسِ, i. e. Tripoli Afric., 'Al-Bekrī in desc. Afr. sept. ed. SLAN., p. v l. 3. — De أَنَاثِ, quem locum etiam attulit Zam., p. ١٥٤, 4-7, vid. supra in v. أَنَاثِ, et *Add.*, p. 37, et de insulā أَنَسِدُوشْتِ, 'Al-Bekrī in descr. Afr. sept. p. ٨٥, 12. De أَنَبَارِ, ab occid. urbis غَاثِ, 'Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 648 (214) in f., et ed. SLAN., p. ١٧١ l. 3; de الْإَنَابِصِ, loco Siciliae, 'Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩١, 3 a f. (JAUB. II, p. 113); 'Al-Bekrī in v.: الْأَنَانُ مَوْضِعٌ مِنْ وَرَاءِ الطَّايِفِ — يَنْسَبُ إِلَيْهِ قَبِيلُ الْإِنَانِ in v.: وَشَعْبُ الْإِنَانِ الْخِ.

P. ٩٤ l. 5. De utrāque urbe الْأَنَبَارِ vid. 'Al-Mošt. in v. et p. 3, prae-
terea, ut Auctor Lobbo'l-lob. in v., loquens de سَكَّةَ الْأَنَبَارِ بِمَرُو. Urbs prae-
cipua Gūzagānis etiam dicitur *Anbir*, ut infra in v. أَنَبِيرِ monetur. Ejus
vero regionis caput in voce جَوْزَجَانِ *Al-jahūdija* nominatur. De الْأَنَبَارِ,
urbe Irāqensi, conf. Noster in v. خَنَافِسِ et الْأَسْتَارِ الْعَالِي (ubi, ut in
Codd. pro الْعَنَبَارِ l. الْأَنَبَارِ) et بَيْتِ قَارِطِ, Abū'l-fed. p. ٣٠. et 'Al-Bekrī
in v. أَشَابُورِ بْنِ أَرْدَشِيرِ hanc conditam esse, tradit Hamza in *Annal.*
ed. GOTTW., p. ٤٨ l. 13. — Cum FL. l. 5, l. 6 بِغَتْنِجِ; l. 6 pro جَوْزَجَانِ,
جَوْزَجَانِ; et l. 12 pro وَجَدَ, ut addit, » پُتُو وَجَدَ. De lectione

جَوْزَجَان observat, 'Abū'l-fed.^{um} p. ٢٢١ l. 3 et 4 pronunciare جَوْزَجَانان infra apud Nostrum p. ١٢٢ l. 11 legi بِالْوَجُوزِجَان, et cum illā pronunciatione convenire الْبُوزَجَان, supra p. ٩٧ l. 5 a f. (ut ibi pro لِبُورِجَان leg.), quod recurrit infra p. ١٧١ l. 6 a f., et ap. Abu'l-fed., p. ٢٥٢, ubi hoc nomen item الْبُوزَجَان enunciat. — De شَبُورْقَان l. 8 vid. in v

P. ٩٢ l. 13. Castellum اَنْب ا Willerimo Tyrio vocatur *Nepa*, vid. DEFREMERY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 42. De اَلَنْبَرْدِيَّة (Lombardia) 'Abū'l-fed. p. ١٨٣ in v. اَرْبُوتَة (REIN. p. 262), ap. AMARI *B. S.*, p. ٢١٩ ٢٢١, ٥١ et ٥١٧. — De duplici loco اَنْبَط monuit Al-Mošt. in v. et vid p. 4. Sic Al-Bekri in v.: لَنْبَطٌ عَلَى وَزْنِ اَنْعَمَلٍ وَهُوَ نَعْسَى صَغِيرٌ مِنْ رَمَلٍ فَرَدَ مِنَ الرَّمْلَةِ الَّتِي يُقَالُ لَهَا حُرَارٌ كَانَتْهَا مِنْ وَحْشٍ اَنْبَطَةٍ خَنْسَاءٌ يَحْنُوْنَ خَلْفَهَا جُوْدُرٌ: اَنْبَطَةٌ (M. السريع) addit: وحش اَنْبَطَةٌ. De حُرَارٌ vid. infra in v., de quo loco haec Al-Bekri: حُرَارٌ فَسَارَاتِ الصَّبَابِ وَعَمَرُوْا بَنَ كَلَابِ.

P. ٩٢ l. ult. Jaq. Petropolit. habet: والنواو ساكنة — والنون معنوحه وهاء مدينة — اثربقية قريبة من نونس، وهي من عمل شفشورة. Postremum nomen sine dubio corruptum est; vid. infra in v. شَطْفُورَة, et Al-Idrisi I, p. 264 (ubi pro اَشْلُوْنَة, at pro فَرِيْة recte scribitur قَرِيْبَة. Quam tamen urbem voluerit, nondum assequor. Nomen si Punicæ est originis, in syllabā *an* in promptu est ٢٧. — De اَنْبَلُوْنَة, nomine Arabico regni hodierni Napolitani, ex voce *Apuliā* orto, conf. 'Abū'l-fed. p. ١٩٨, et REIN. p. 278. 'Abū'l-fed. in *Ann. Musl.* IV, 348 l. 6 (ap. AMARI *B. S.* p. ٢١٩, 6) scribit اَنْبُولِيَة, coll. V p. 144 et AM. p. ٢٢١, 2, ٥١, 3 a f. et ٥١٧. De duplici اَنْبَلَة loquitur Al-Idrisi, de altero, Italiae fluvio, II p. 105, (AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩, in f.); alterā, insulā Ponti Euxini, II p. 404. VOLLERS *Lex.* I, p. 125 affert اَنْبُوَة s.

أَنْبَسَة, de oppido (s. castello فصبه) sito in monte regionis Dailamān (ديلمان); de أَنْبُورِيش (Ampurias), Al-'Idrīsī in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٢., 9 (JAUBERT II, p. 68); de الانبياذة, Siciliae loco, Al-'Idrīsī p. ٩٨, 2 et JAUB. II, p. 111; de أَنْتَر دِيش, hodie Orissa, vid. REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 298; de أَنْتَفِيرَة, Antequera, Al-'Idrīsī II, p. 53. In Numo bilingui (Lat. et Ar.) scribitur nomen الْأَنْدَبَعَارُ (STICKEL, *Z. d. d. m. G.* IX, p. 254). De أَنْتَر نَسْتِيرِي, Siciliae loco apud 'Idrīsī in *AMARI B. S.* p. ٩., 12 (JAUB. II, p. 105 *Misterbianco*). — Pro Abū'l-fed. p. ٢.٣ et ٢.٧, ut ubi jam observatur l. الْأَبْخَاز, et vid. REIN. ad h. l. p. 286 et 296. — Praeter formam أَنْجَافَرِين, in Lobbo'llob. alia ejusdem pagi forma affertur, أَنْجَعَارِين, de qua ibid. vid. in *Suppl.*

P. ٩٥ l. 11. Al-Bekrī in v.: أَنْجَل عَلَى وزن أَفْعَل وَإِذْ تَلْعَاءُ الْبَدِيِّ. — De urbe أَنْجَمِي (ut BLAU legit pro الْجَمَاء, quod est in Cod., quem ob oculos habebat), capite Gentis الْكَامِ, vid. *Z. d. d. m. G.* VI, p. 318; Abū'l-fed. tamen p. ١٥٨ et ١٦٣ habet جِيمِي. Secundum REIN., ut ad h. l. observat p. 224 n. 1, in locis ibi laudatis lectio الْجَمَاء offertur, at confirmatur, ut vidi, lectio جِيمِي, tum loco Al-Maqīzī in ed. Būl. I, p. ١٦٣ l. 8 a f., ubi exstat حِمِي (cum ح), tum loco apud QUATREM. in *Mém. sur l'Ég.* II, p. 27, qui, locum Al-Maqr. ibi vertens, habet *Djimy*. — De أَنْجِي s. أَنْجَة, cast. haud procul a Mari Caspio, vid. *I. A.* 1851, Avril-Mai, p. 464. VULLERS affert p. 126 et 127, أَنْجَجُوكَ et أَنْجَجَرَك, ut nomen deserti; deinde أَنْجِير, ut nomen fluvii regionis هَرَاه, etiam dicti أَنْجِيل; porro أَنْجِيرَة, ut fontem in viciniā urbis بَزْد.

P. ٩٥ l. 14. De أَنْخُل vid. in v. واسط (III, p. ٢٧. l. 3); de أَنْدَادَة, pago in ditione جُون, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 171. — Mox suo

loco mota est vox اَنْدَان, quae post اَنْدَامَش collocanda esset. Omissa fortasse aliquando a librariis, alienum locum nacta est. De اَنْدَانُ vid. Al-Most. in v., praeter pagum Samarqandae, quem etiam As-sojūtī in Lobbo'l-lob. memorat in v., item afferens pagum hujus nominis in dilitione urbis مَسْرُو. Hunc item 'Ibno'l-Atir significat; vid. VETĪ in *Suppl.* ad Lobbo., p. 19; — de اَنْدَامَان بَحْر, et insulis dictis *Andāmān*, REIN. *Aboulfed.* I, p. CDXIV, coll. *Rel. des voy.* II, p. 1.; اَنْدُجَان sec. VUL- LERS I, p. 129, urbs Turkistānīs, et sedes regia provinciae Fergānae. Idem est locus, quem p. 130 scribit Persarum more, اَنْدُكَان (melius اِنْدُكَان), et ibi nuncupat urbem et provinciam inter Samarqandam et حَبِن, i. e. regnum Sinense. Infra ap. Nostr. et in Al-Most. in v. اَنْدُكَان, hic locus dicitur esse مَن فَرِی فَرغانة, ac de hoc loco Abū'l-fed. p. ۴۸۹ loquitur. Vid. item RITTER *Erdkunde* VII, 732 et seq. Alium locum ejusd. nominis addit Jāqūt, مَن فَرِی سَرخَس. Ab his duobus locis distingua- tur اَنْدَجِن ap. Nostrum, ad quam vocem infra conf. الطُرم.

P. ۹۹ l. 2. Lobbo'l-lob. in v. memorat formam نَكْذِي unā cum plenā formā اَنْدَخُونِي. Forma اَنَكْذِي ibi omittitur. De urbe اَنْدَخُون vid. 'Ibn Bat. III, p. 458 in n. ad p. 82, et p. IV. — Pro اَنْدَدِي, etiam occurrunt scriptiones اَنْدَاد et اَنْدَد; vid. Lobbo'-lob. in v. et *Suppl.* — Al-Most. in v. اَنْدَرَاب 1) loquitur de oppido, quod Noster primo loco memorat, et quod promiscue nominatur اَنْدَرَاب et اَنْدَرَابَة. Illo nomine utitur Abū'l-fed. p. ۴۹۲, Al-Qazw. I, p. ۱۵۴ l. 19; hoc exstat ap. Nost. in v. خِرَاسَان, et ap. Abū'l-fed., p. ۴۵۳, et in Numo a. 263 s. 876-7, apud TORNEBERG *Symb. ad rem num. Moh.* III, p. 16, 34-36. — 2) Jā- qūt refert de pago Merwae, de quo similiter usitatur utraque scriptio, qua- rum posterior tamen tantum affertur ab As-sojūtio in Lobbo'-lob., et in- fra recurrit in v. بَخَجَرَمِيَان; 3) addit Jāqūt اَلْاَنْدَرَاب, locum Ader- baigānīs, cujus mentionem fecit Abū'l-fed., p. ۴۰۳ in v. بَرْدَعَة; *Arti-*

culum vero in h. nomine omittit Al-Idrīsī II p. 170. De primo loco vid. item 'Ibn Bat. III, p. 85 (ubi male legitur اندر), REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 150 et 159, RITTER *Erdk.* VII, p. 787. VULLERS, p. 129, qui nomen scripsit اندارب et آنذر آب, addit: 1) »nomen urbis provinciae بَدَخْشَان, inter هندوستان et عربی sitae; 2) insula." Insula videtur spectari in السبحر المشرفی, cujus meminit Abū'l-fed., p. ۳۹۸, nomine آنذرآبی. De monte بَدَجِهْمَر vid. infra in v. et *Add.*, et locus 'Al-Qazw. modo laud., de quo etiam exposuit QUATREM. in *Hist. d. Mong.*, p. 438, ubi Codicis scriptione deceptus, hoc nomen male legit *Betdjemend*.

P. ۹۹ l. 8. Pro آنذرآس, Abū'l-fed., p. ۱۷۷ in v. المریة (REIN. p. 254) scribit اندرش, et Noster p. ۹۷ l. 6 آنذرش, ubi tamen primitus, sed perperam, scriptum esse videtur آنذوش, unde fortasse scriptio بالصم, et locus, quem haec vox in ordine alphabetico tenet, explicanda esse videntur. Hodie vocatur *Andarax*. De آنذرکَمَا (in Cod. اندرکَمَا), pago Syriae in Principatu Tyri Medii Aevi, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml*, II, 1, p. 174 l. 6 et p. 217; — Al-Bekrī in v.: الأندرن قربة بالشام. Ibidem Perperam Noster, ut وقال الطوسی هي قربة من قرى الجربة RODG. jam observavit in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 402, hīc loquitur de عمرو. Initium nempe intelligitur ipsius Mo'allāqa, in ed. ARNOLDI p. ۱۲., quod item affertur ab 'Al-Bekrīo. In scholiis ibi de nostro loco haec monentur: والاندَر قربة بالشام. Ibidem *vinum* loci celebratur.

P. ۹۹ l. 11. Perperam Noster, ut Abū'l-fed. p. ۲. in f., scripsit آندس. Intelligitur *Abydos*, de quā urbe, ab Arabibus dictā آبْدُس vid. supra in *Add.*, p. 15. — L. 12 pro مسبر, cum FL., ut in L., مُسْتَوٍ, coll. Abū'l-fed. p. ۹۷ l. 3 a f.; — de آنْدَغَن, Lobbo'l-lob. in v., addens: من قرى مرو.

P. ۹۹ l. 6 a f. De الاندلس vid. Al-Iṣṭakrī, p. 21 et seqq. (text. Ar.

MORDTM. p. 24 et seqq.), Al-Idrisi II, p. 1-67 et 226 ac seqq., Abdo'l-wahid Al-Marrakoši, in *كتاب المعجب*, ed. Dozvi (*the history of the Almohades*), p. 3 et seqq., Abū'l-fed., p. 140 et seqq. (REIN. p. 234 et seqq.), Al-Qazw. II, p. 338-340, et Introd. ad Nostrum Librum p. LII. De جبل الأندلس, Al-Qazw. I, p. 104. De variâ Hisp. divisione sub Moslimorum dominatione egit v. HAMMER in *Diss. über die Arab. Geogr. v. Spanien*, p. 9 et seq. Quomodo Syri per Hispaniam divisi sint ab ابن الفوطي, Hispaniae sub Hisamo Praefecto, descripsit أبو الحَكَّار (in *I. A.* 1856 Nov.-Dec. p. 449). Syri nempe Damasceni Elviram mittebantur; qui ex ditone الاردن oriundi erant, Rijam; Palaestinenses Sidūnam; Emesseni Seviliam, Kinnesrini Gajānam. Aegyptiis indicabatur Baga et Tadmīr. — *Articulus* in nomine الأندلس aliquando in h. Libro etiam omittitur, ut I p. 180 l. 2, et vidd. dicta ad I, p. 173 l. antepen. In Numis antiquioribus saepe scribitur بالأندلس, pro بفريطية, ut بالقبروان pro بافريطية, et بارمينية pro بدوين, cet.; vid. TORNBURG *Symb. ad rem Num.* III, p. 7 coll. p. 10. De اربونة (Narbonne), vid. supra in *Add.*, p. 73. De بُردال (*Bordeaux*), quae urbs etiam ab Abū'l-fed., p. 208 vocatur بُردال, vid. praeter p. 35 (REIN. II, p. 42), Al-Idrisi II, p. 227 et 237 (scribens بردال), et Al-Qazw. II, p. 389, ubi exstat بريدل. De جَلِيقِيَّة (*Gallicia*) conf. infra in v., Abū'l-fed. p. 170. et 180 in v. et in v. لِيون (REIN., p. 243 et 251. — Al-Mošt. in v. etiam, ut Noster, memorat الأندلس in Aegypto. Noster intelligit *hospitium mulieribus, quae a conjuge discesserant, exstructum*. De الأندلسِيَّة, Coenobio Damasceno, vid. *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 365. — Hispaniae nomen الأندلس ortum esse ex *Vandaliciā*, i. e. *Baeticā*, at sic dictā, postquam *Vandali* hanc occupaverant, idque nomen in hodierno *Andalusiae* nomine servatum esse, res est notissima. Vid. v. c. GOSCHE *die Alhambra*, p. 85, et REIN. l. l. II, p. 234, ubi etiam disserit de latiore et angustiore sensu, quo nomen *Al-Andalos* apud varios Scriptores sumitur pro ratione terrarum, quas Moslimi variis temporibus tenebant. — De اَنَدَلُس, اَنَدَلُس, urbe (P) et regione loquitur VULLERS l. l. I, p. 131.

P. ٩٧ l. 5. Vocis **أَنَسْدَوَان** pronunciatio in Qām. et Lobbo'l-lob. non significatur. Seq. **أَنَسْدَه** Gobair item memorat, p. ١١; de **أَنَسْرِي**, Indiae urbe, vid. Abū'l-fed. p. ٣٤٧; pro **أَنَسَابِيَان** UYLENBROEK, *Irac. Pers. descr.*, p. 63 l. 2 a f., scriptionem Codicis presse secutus, edidit **أَنَسَابِيَان**. Omisam vero esse literam *Sin*, et locus ostendit inter **أَنَسْدَه** et **أَنَسْدَان**, et alia probant argumenta, quae adduxit DEFREMERY *I. A.* 1848 Oct., p. 345 n. l. — De **دَرَكْرِيْن** et **أَلْعَلَم**, vid. in vocc.. De **أَنَسْدَان** conf. Al-Bekrī in v. **ضَرْيَه**, et in v. **أَنَسْدَان** dicit: **رَمْلَهْ أَنَسْدَان** وهو **بِرْمَلَهْ تَدْعِي رَمْلَهْ أَنَسْدَان** in v. **ضَرْيَه**, et in v. **أَنَسْدَان** dicit: **رَمْلَهْ أَنَسْدَان** De monte **أَلْمَرْيَان** vid. infra in v., et Zam. p. ٧٣, ubi p. ٧٤ memoratur **رَمْلَهْ أَنَسْدَان**, non diversa, ut videtur, a **رَمْلَهْ أَنَسْدَان**, quae ap. Al-Bekrīum occurrit. De **أَنَسْدَان** vid. infra in v. **غُول**, et de Tribu **جَنْتَم** من **بَنِي أَنَسْدَان** Zam. p. ٩٨ l. 2. — Al-Bekrī porro in v.: **أَنَسْ جَبَل فَي دَبَارَ أَلْهَانْ أَخِي هَمْدَان سَمِي بَانَسْ**; ابن **أَلْهَان** **أَنَسْ**; conf. WUSTENF. *Reg.*, p. 83. — CHERBONNEAU in *I. A.* 1854 Août-Sept. p. 150 affert **أَنَسْ**, urbem in extremis partibus Suso'l'-aqqa. — **أَنَسْ أَلْوَجُود**, vocantur rudera templorum in insulā Aeg., quae *Philae* vocatur; BURCKH. *Reis. in Nub.*, p. 9.

P. ٩٧ l. 13. Pro **أَلْمَشَاج**, ut ordo alphabeticus postulat, et Codd. L. et V. exhibent, l. **أَنَشَاج**, i. e. **أَنَشَاج**; — de **أَنَشَار** ruderibus Libani in valle **بَقَاع**; SEETZEN I, p. 262; — de **أَنَشَاق**, Nost. in v. **أَبَسُوج**, et DE SACY *Rél. de l'Ég.*, p. 627 n. 137; -- de **أَنَصَا**, Al-Qazw. II, p. ١..; de **أَلْبَصَارِيْن** (مدينة), in viā inter Al-qairowān et *Bunām*, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ٥٤, 7, coll. ٤٩ in f.; de **أَنَصَاب** **أَلْمَحْرَم** in v. **أَلْمَصْعَاج**; de **أَنَصْنَا**, Veterum *Ἀντινόου (πόλις)*, infra in v. **أَلْمَرْفَاق**, et **أَلْمَعْيَاس** (III, p. ١٣٩ l. 3, ubi **أَنَصْنَا**), Ibn Gob., p. ٥٢ l. 3 a f. et seqq., Al-Qazw. II, p. ١.., Al-Maqr. in **أَلْحَقْلَط** = ed. Būl. I, p. ٢٢٤, Abū'l-fed., p. ١١٤ (REIN., p. 157), DE SACY *Rél. de l'Ég.*, p. 56 et seq., Wu-

STENF. *Macrizi's Gesch. d. Copt.*, p. 93, QUATREM. *Mém.^s sur l'Ég.* I, p. 40-43, GOLIUS ad *Alferg.* p. 104, et ARNOLD *Gloss. ad Chr. Ar.*, p. 10 b, ubi sermo est de loco 'Ibn 'Ijāsi in ejusdem *Chr. Ar.* p. 55, 5, quo loco pro اَنْصَنَا FL. (in *Gloss.* p. 10^b) l. l. اَلْمَنْعَا legendum esse coniecit. Potius suspicor 'Ibn 'Ijāsum sic reverā, sed male scripsisse. In Cod. nempe Leyd. saltem (n. 818 p. 111, l. 2) ita etiam legitur; eāque pericope, quam ex Libro Al-Imedīs 'Ibn Salīm Al-'Oswānīz ibi descripsit, collatā cum loco Al-Maqrizīz (ed. Bül. I p. 19. et seq.), ubi ex eodem fonte eadem narrantur, animadverti, 'Ibn 'Ijāsum pessimo, Al-Maqrizium contra multo meliore ac pleniore Al-'Oswānīz Libri Codice usum esse. Quae v. c. Al-M. ibi de المعس الاعلى tradit p. 19. l. 3 a f. منها inde usque ad p. 19 l. 11, ubi incipit mentio de ساي, 'Ibn 'Ijās transit, eorumque loco apud ARN. tantum reperiuntur p. 55 l. 3 et 4, verba وَمَنْ يَخَالِفُه — الْغَرَبَةُ. Librarius ergo, qui haec omisit, scripserit imperite admodum, de ساي jam sermonem faciens, وهى من معياس بانصنا in Nubiā. Hoc vero المعس postea a multo imperitiore, cui notum erat بانصنا (de quo vid. *L. G.* III, p. 134, l. 3, ubi sic leg.), in انصنا mutatum est, quem errorem 'Ibn 'Ijās mihi videtur repetivisse. — Pro وآبار Noster l. 3 a f., ut 'Ibn Ġob., videtur scripsisse. وآبار De scriptione انصنا, item obviā, vid. VETH in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 19.

P. 9v l. 3 a f. Al-Bekrī in v.: اَنْطَابُلُس مَدِينَةُ مِنْ بِلَادِ بَرْقَةِ بَيْنَ مَصْرٍ وَاتْرَيقِيَّةٍ وَنُزْوَى عَنِ عَمْرُو بْنِ الْعَاصِ اَنَّهُ قَالَ فَتَحَتْ مَصْرَ عَمْرُوٌّ مِنْ غَيْرِ عَهْدٍ وَلَا عَمِيدٍ اَلَّا لَاحِلَ اَنْطَابُلُسِ فَبَانَ لَهُمْ عَهْدًا دَوَقَى (يُوتَى ل.) لَهُمْ بِهِ. De urbe, in hac regione, nomine tamen omisso, etiam mentionem fecit Abū'l-fed., p. 11v (REIN., p. 179). Noster in v. بَرْقَةُ et دَرْقَةُ de urbe Antabolos iterum loquitur, et in v. بَرْقَةُ etymologiam vocis Πεντάπολις, de universā regione tantum valentis, iterum affert. De regione Noster vid. in v. اَمْلَس.

P. 9v in f. De اَنْطَاكِيَّة Al-Bekrī in v.: مَدِينَةُ مِنَ الْمَغُورِ الشَّامِيَّةِ

معروجه فقال اللُّعَوِيَّونَ كلُّ شَيْءٍ عِنْدَ الْعَرَبِ مِنْ قَبْلِ الشَّامِ فِيهِ
 اِنْطَاكِيٌّ. De eà porro vid. infra in v. روم, Al-'Iṣṭakrī in ARN.
 Chr. Ar. I, p. 98, 9 et seqq., Al-'Idrisi II, p. 131 et seqq., 'Ibn Bat. ed.
 Paris. I, p. 162, Al-Qazw. II, p. 1. ad 1.2, Abū'l-fed., p. ٢١ (REIN.,
 p. 51), ubi de بِسْكِيَّة اِنْطَاكِيَّة fit sermo, et p. ٢٥٩ et seqq., ubi de
 urbe; praeterea GOLIUS ad *Alferg.*, p. 278 et seqq., A. SCHULTENS in In-
 dice in v., VON HAMMER *Sitz.-ber.* 1849 Juli, p. 73 et seqq. et A. VON KRE-
 MER *Beitr. z. Geogr. des N. Syriens*, p. 1 et seqq. De initis rei Chri-
 stianae in hac urbe, secundum Moslimorum traditionem, vid. WUSTENF.
Macr. Gesch. d. Copt. p. v et 22; de terrae motu a. 233 et 245, Abū'l-
 mah. ad hos annos, ac de urbe a Bibarso captā, QUATREM. *Hist. d. Sult.*
Maml. I, 2, p. 52 et seq. — Voc. الْقَصِيل, (ap. Nostr. p. ٩٨ l. 4) sic a Qām. de-
 scribitur in v: رَأَقَصِيل حَاطِطٌ قَصِيرٌ دُونَ الْحَصْنِ أَوْ دُونَ سَوْرِ الْبَلَدِ.
 Posterius hic in censum venit, quia intelligitur *murus minor et exterior*,
 qui murum majorem ejusque fossam cingit. Non differt ergo ab Hebraeo-
 rum חֵיִל. De خَبِيب النَّجَّار conf. item Abū'l-fed., p. ٢٥٧, tradens
 ejus *sepulcrum* ibi reperiri. Pluribus de eo et ipsius مسجد ac se-
 pulcro agit Al-Qazw. II, p. 1. 1. 5 a f., eum nuncupans صاحب يُونُس.
 In nomine اِنْطَاكِيَّة tam constanter Tašdid in *Ja* omittitur, ut Gram-
 maticus Al-Motanabbium perstringat, quod in carmine اِنْطَاكِيَّة pronun-
 ciaverat (Vid. v. KREMER l. l. p. 2). De Antākijā vid. etiam CHWOLSOHN
die Ssabier I, p. 353, 450-455, et de rudetibus Templi ex Paganismi
 temporibus oriundi, ibid. I, p. 195, II, 622 et seqq.

P. ٩٨ l. 9. Saepe etiam scribitur اِنْطَالِي. De hac urbe Asiae Min. vid.
 Al-Bekrī in desc. Afr. sept. ed. SLAN. p. ٨٩, 3 et 12 et seqq., Al-'Idrisi II,
 p. 308, Abū'l-fed. p. ٣٧٨, ٣٨٩, ٣٨٠ et ٣٨١, QUATREM. *N. et E.* XIII, p.
 338, 353, 371, 372 et 384, et DEFRÉMERY *Voy. d'Ibn. Bat. dans l'As. Min.*,
 p. 12 (ed. Par. II, p. 258). Pro حَصْن LEE (*the Trav. of I. B.* p. 68) sec.
 Cod. Ox. legit حَسْن, quod iis, quae de hac urbe feruntur, non repu-
 gnat, et, si modo خَصِين legitur, fortasse praeferendum est. — De

اَنْطَرابلس (*Antaradus*) loquitur Abū'l-fed., p. ٢٢٩ et ٢٥٣ in v. اطرابلس, Al-'Idrīsī I, p. 358 et seq., Al-Qazw. II, p. ١٠٢, Al-Maqr. in QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 195, et Abu-Šāma in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣٣٧, 7 ubi male exstat اَنْطَرَسوس. Contrahitur etiam nomen in اطرطوس, vidd. *Add.* supra p. 128. Pactum inter Tempelarios Antaradi et Sultanum Qelāūnum a. 681 (1282) compositum, Arabice et Gallice exstat in QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 177 et seq., et p. 221 et seqq. — De اَنْطَرَحْت conf. Al-Qazw. II, p. ٣٨٨, pro quo Al-Bakowī (*Not. et Extr.* II, p. 529) scribit اَنْطَرَحْت. Videtur legendum esse اَنْطَرَحْت, et intelligi *Trajectum ad Rhenum* (Utrecht). Spectari enim nomen *Atrecht* s. *Arras*, non credo ob ea, quae ibidem dicuntur de materiā, quā incolae ad ignem alendum utuntur, et quā *cespes bituminosus* s. *gleba fossilis (turf)* significatur, cujus usus tum in aliis Patriae partibus, tum in provinciā Trajectinā, sec. 13 (Al-Qazw. + 1275, s. H. 674) jam vigeat. Nomine autem اَرْضُ الْعَرَنْجِ, in quā urbs sita esse dicitur, Al-Qazwīnī terram cogitaverit, quae non solius Franciae terminis continebatur, sed *Belgium* item et *Neerlandiam* completentem. Confusae sine dubio ipsius de iis terris erant notiones, quas tantum ex Moshimorum, maxime mercaturae causā peregrinantium, relationibus parum accuratis cognoverit. — De اَنْطُورَة, pago Libani non procul a Badrūn, vid. SEETZEN I, p. 232 et 236.

P. ٩٨ l. 13. Al-Bekrī in v.: اَلْاَنْعَمَانِ مَوْضِعٌ بِنَاهِيَةِ عَمَانَ وَهُوَ وَالْاَنْعَمُ وَالْاَنْعَمَانِ مَوْضِعٌ وَاحِدٌ يَفْرَدُ وَبَثْنَى, ac porro: وَادِي اَلْتَنْعِيمِ. De eo praeterea loquitur Zam. p. ١٥., et Ibn Badr. p. ١٠٩ l. 4 a f., ad quem locum Dozy p. 55 verba allata Al-Bekrī, ut nunc vidi, jam attulit, ex quibus sequitur, Al-Bekrīum وَادِي اَلْتَنْعِيمِ posuisse بِنَاهِيَةِ عَمَانَ, quibuscum dicta Nostri in v. vix in concordiam redigi posse videntur. De اَنْعَمَانِ vid. Al-Most. p. ١٣١, 6. De اَنْعَمِ et اَنْعَمَانِ vid. in vocc., et ibi et ap. Zam. p. ٥٤ de خَزَارِ, et *Add.* supra p. 169. — De اَنْغَالِ (in Cod. اَنْعَالِ), fontibus ex quibus flumina Constantines originem sumunt, vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 516 (82). In ed. SLAN. p. ٩٣, 14 ii dicuntur اَشْغَارِ.

P. ٩٨ l. 6 a f. Al-Bekrī in v.: اَنْفَ بَلَدٌ يَلِي دُبَارَ بَنِي سَلِيمٍ مِنْ

دسار هذيل وقال السكري انف داران احدهما فوق الاخرى بينهما
 قريب من ميل ويقال انف عمان فيضاف هكذا يقول السكري عان
 بالعين المهملة والذال المعجمة وابو عمرو يرويهما بدال مهملة الخ
 De انف الفناطر بالمغرب vid. Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN.
 p. ٨٢, 6; de انف النسر, monte Africae sept., ad cujus radices urbs
 sita est, idem in *N. et E.* XII, p. 507 (73), ed. SLAN. p. ٥٢,
 2; de انف النسر, in Sicilia, Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩٧, 7
 (JAUBERT II, p. 111); de انف النهر, etiam in Sicil., idem ibid. p. ٩٧,
 9 (JAUB. p. 111), de انف الكلب, alio Sic. loco, p. v. l. 4 et porro
 الانف, JAUB. p. 114, ubi hic addit الاخر — De انفا, urbe pro-
 vinciae سلا in Al-Magreb., Abū'l-fed. p. ١٣١ in v. سلا, et REIN., p. 183;
 de seq. انفة, Abū'l-fed. p. ٣٩ (REIN. p. 35); de بُرْفَة انفا, Al-Mošt.,
 p. ٢٨ l. 10.

P. ٩٨ l. 4 a f. Al-Bekrī in v.: انفة موضع يظهر الكوفة اسفله من
 الكورنق كانت ايام تنزله في الدهر الاول اذا غلبوا على ماء بين
 وقال: Deinde etiam addit: الكوفة والبصرة وغيره اليوم طيبي وسليح
 غمرة انفة موضع بالحيرة. De inundatione, quā eae aquae exstiterunt, vid.
 carmen Al-'aswad ben Ja'fūr, quod affert Al-Beqāī apud KOSEG. *Chr. Ar.*,
 p. 61 l. antepen. Vid. porro Al-Mošt. in v., Al-Qazw. II, p. ٣٢٢, Abū'l-fed. p.
 ٣٨. et seq., et de انفة, idem p. ٥. (REIN., p. 64). Ex dictis locis collatis
 porro patet tum Al-Bekrīum errasse, hunc locum prope Al-Kūfām, tum Jāqū-
 tum eumdem prope Al-hīram collocantes. Noster recte haec correxit. In-
 telligitur nempe *Ancyra*, quorsum abiit Tribus 'Ījād regnante Šābūr Du'l-
 'aktāf, a. circiter 330 post C. N. De hujus Tribus in Al-irāqam abitu
 verbo loquitur Abū'l-fed. *Hist. anteislam.*, p. 192 l. 6 a f. De bello ab
 'Ījādītis cum Persis gesto, vid. REISKE *primae lineae Hist. Regn. Arq.*
 p. 154, CAUSSIN *Essai* I, p. 219 et II, p. 18, 48 et seq., ac WÜSTEF.
Reg., p. 244, et de Tribu, quam supra memorat Al-Bekrī, سليح, ibid.,

p. 405. Nomen urbis أَنْكُورِيَّةٌ, quod Noster et Abū'l-fed. p. ٣٨. affert, VULLERS item adduxit I, p. 137, cum Al-Mošt. statuens, hanc urbem et عَمُورِيَّةٌ esse eandem. Diversam esse jam docuit DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 89, per أَنْكُورِيَّةٌ, Angoram s. *Ancyram*, per عَمُورِيَّةٌ, Graecorum Ἀμόριον intelligens. 'Ibno's-sihna contra in *Sitz.-ber.* 1850 April-Mai, p. 223, Ankūrijam ab عَمُورِيَّةٌ, ad Orontem sitam (de quā vid. item *L. G.* in v.) non distinguit. De أَنْعَدٌ vid. etiam infra in v. أَمْ أَوْعَالٌ, et بَرَقَّة, I, p. ١٢٩ l. 10; de أَنْفَرَّةٌ, item Abū'l-mah. I, p. ٢٣٩ l. 10, et de أَنْفَرَّةٌ (*Ounkra*), loco Nigritiae, unde oriundus erat بَكْرُ بَغْبَغُو مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي, celeberrimus vir doctus Tomboktūensis, + 1002 (1593-94), CHERBONNEAU *I. A.* 1855 Oct.-Nov., p. 399-407.

P. ٩٨ l. 2 a f. De scriptione أَنْكَلَكَاَن, quam Noster juxta أَنْعَلَقَاَن affert, vid. As-sojutī in Lobbo'l-loh. in v. أَنْكَلَكَاَن. — De أَنْكُولٌ, s. potius أَنْكُولٌ, piscinā 3 parasangas ab urbe فَرْزُوبِي, *I. A.* 1857 Oct.-Nov., p. 301.

P. ٩٩ l. 2 pro بِالْعَرَضِ in v. أَنْكَاد, cum FL. lege بِالْعَرَضِ, i. e. (ut addit) « عَلَى سَبِيلِ الْغَرَضِ », *annahmsweise*, non certo aut ex comperto, sed ratione obiter initā, circiter." — De الْأَنْكَبَرْدَةِ, *Longobardia*, vid. *Géogr. d'Edrisi* II, p. 240 et 243, et Abū'l-fed. p. ٢٩ (REIN., p. 308), idemque in *Ann. Musl.* IV, 346, et V, 144 (AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢١٩, 5 et ٢٢١ 2 et 3, ubi item وَالْأَنْكَبَرْدَةِ وَالْأَنْبُولِيَّةِ junguntur; porro conf. Ibn Hauq. *ibid.* p. ١. l. 5 a f., et in تَارِيخِ صَفَلِيدِ, *ibid.* p. lv., 7. Hoc nomen a Moslimis sumi interdum latiore sensu de universā Italiā, apparet v. c. ex 'Ibno'l-Atīro verbis ap. AMARI l. l. p. ٢٣., ubi memorat طَارَنْتُ مِنْ أَرْضِ أَنْكَبَرْدَةِ. Idem p. ٢٣٤, 9 de قَطُورِيَّةِ وَأَنْكَبَرْدَةِ separatim loquitur, et sic etiam Ibn Kald. *ibid.* p. ٢٧. sub fin., coll. ٢٧٢, 6 a f., et ٢٧٧, 4 a f. — Per Mare quod Noster p. ٩٩, l. 5 dixit

بحر الخلیج, non intelligitur sinus Hadriaticus, quem Arabes nuucupant جُونُ الْبِمَادِقَةِ (vid. Abū'l-fed., p. ۳۱, REIN., p. 37), sed *fretum Gaditanum*, quo nomine etiam maris Mediterranei partem, quae Hispaniae oris alabitur, comprehendebant, sumto nomine ab الْخَلِيجِ, s. *freto Gaditano*.

Hoc nempe vides ex dictis h. l. collatis cum Mappâ Al-'Iṭakrî (ad text. Ar. p. 19, MORDTM. p. 22 l. 7), ubi e regione لِلْمَسْبَةِ et طَرُوشَةِ indicatur in medio mari جَبَلُ الْعَلَالِ. Sic nempe, iudice REINAUDIO الْعَلَالِ (i. e., ut videtur, الْعَلَالِ) pronunciandum. Montem ceterum alibi non vidi memoratum. Secundum Mappam, aliquam insulam cogites, in sinu Valentiae sitam, secundum dicta vero nostri Auctoris, et rectius, insulam sinui Genuensi propriorem. Loci Al-'Iṭakrî et Ibn Hauqal's de hoc monte exstant ap. AMARI *Bibl. Sic.* p. ۳, 8 et 11, et ۱۱, 7 a f. Quid autem de جَبَلُ الْعَلَالِ statuendum sit, vid. infra in Sectione de montibus, ubi REINAUDII de hac quaestione sententia, ipsius verbis enunciata, quam Vir celeberrimus, benevole inecum communicavit, inseretur. Dicta ceterum luculenter ostendunt, quam tenuis et turbata de hoc mari et de his terris fuerit Arabum notitia. — Nomine الْأَنْكَنْارُ ap. Abū'l-fed. p. ۱۸۷, nomen *regis Angliae*, significatur, *Anglia* vero ibid. vocatur أَنْكَلَطَرَة, et p. ۲۱۹ (in طَلُوزَة), أَنْكَلَطَرَة (REIN., p. 265, et 307). De priore nomine vid. item FRAEHN *Ibn Foszl*, p. 189 et seq. Ap. VULLERS, p. 134 affertur أَنْكَرِيَز de *Anglis*, et أَنْكَرِيَزِي de *Anglo*.

P. ۹۹ l. 5. Perperam Noster cum Jāqūto scripsit أَنْكَبَان. Verae lectionis vestigia exhibet Cod. N. 578, Abū'l-fed.^{ae} Geographiam continens, in v. اَبَكْحَان, i. e. اَيْكَبَان s. اَيْكَبَان; vid. ibid. p. ۱۴۹ n. 9 ad textum p. ۱۴۱ in v. سَطِيف, ad quem locum conf. REIN., p. 194. Similiter vid. DE SLANE *Hist. des Berbères I, table géogr.*, p. LXXXVII, in v. Ikdjan. — VULLERS, p. 133 affert أَنْكَ, ut nomen provinciae Hindostānis, et p. 134 أَنْكُدَان, ut pagus urbis كَاشَان (Arabum قاشان); Ahmed Bābā (*Z. d. d. m. G.* IX, p. 532) refert de أَنْكَع قَرْبَة بِغَرْب مِّنْ كَاغ, in

terrâ As-sūdān; de أَنْكَلِيك, cast.° prope Mijāfāreqīn, QUATREM. in *Hist. des Mong.*, p. 363; de أَنْتَ REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 117; de أَنْكُ, ibid., p. 277; de الْأَنْكَنَة, Siciliae loco, Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩٩, 7 (JAUB. II, p. 113); de الْأَنْوَاتِير, colle prope Halebum, 'Ibno's-Šihna ap. v. KREMER *Sitz.-ber.* 1850 April-Mai, p. 225.

P. ٩٩ l. 7. Pro الْأَنْوَاص, ut in Codd. L. et V., alibi الْأَنْوَاصُ scribitur. Jāqūt male videtur legisse; posteriorem lectionem saltem exhibent Al-Bekrī et Qām. in stirpe نَوْص, et nomen nostrum memorant additā voce مَوْضِع, nec lectionem الْأَنْوَاص afferunt. — De الْأَنْوَاط vid. v. HAMMER et FL. in *Z. d. d. m. G.* VI, p. 509, et OSIANDER, ibid. VII, p. 481. Cum FL. l. 9 post alterum كَانَتْ adde الْعَرْبُ; — de أَنْوَاطِي, insulā, prope Bordigālam (Bordeaux), conf. Al-Qazw. II, p. ٣٩. l. 2. — Al-Bekrī in v.: الْأَنْهَابُ مَوْضِعٌ فِي دِيَارِ بَنِي مَالِك (مَالِكِ ل.) بَنِ حَنْظَلَةَ الْخِ, de quā Tribu vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 283 et seq.; — de Anhalwara (? أَنْهَلَوْرَا), Indiae urbe, REIN. *Aboul-fed.* I, p. CCCXLIX, et *Mém. sur l'Inde*, p. 188, 270 et seq., et 283; de أَنْهَرَانِه, Al-Qazw. I, p. ١٧٧, et WEYERS *Loci Ibn Khacanīs de Ibn Zeid.*, p. 80 et seq.

P. ٩٩ l. 11. Pro قَبِطَان, ut supra in v. اَرَبَاب, p. ٥٢ l. 10 (*Add.* p. 87) lege قَبِطَان; — Zam. p. ١٩٥, l. 1, أَنْيِصِبُ جُبَيْلَ بَيْنَ مَكَّةَ, الْأَنْيِصِم, sec. 'Al-Bekrīum in v. et in v. الْأَنْعِمَان, non differt ab الْأَنْعَم, de quo conf. supra, et de illo, Diw. 'Imro'l-qaisī ed. SLAN., p. ٣٢ l. 8, coll. p. 49 et 101. De loco أَنْيِيفُ قَرْعُ item loquitur 'Al-Bekrī in v., et de أَنْيِيفَة, loco in viā ex urbe Gazae in Aegyptum, 'Al-Maqrīzī in QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 44.

P. ٩٩ l. 16. Vox اَوَان glossa esse videtur, alieno loco inserta, non tantum quia ordo alphabeticus violatur, sed etiam quia p. seq. nomen iterum recurrit. 'Al-Bekrī in v. adducens traditionem de Prophetæ expeditione Tabūkensi, sic pergit: اَقْبَلْ رَاجِعًا حَتَّى نَزَلَ بِذِي اَوَانٍ مَوْضِعَ بَيْنِهِ

ويبين المدينة ساعة من النهار وكذلك ذكره الطبري. Ipse vero putat, intelligendum esse ذُو أَرْوَان, de quo vid. in v. et in *Add.* ad h. v. p. 86, et infra p. 1.9 et 11. et *Add.* ad h. l. — De seq. أَوَارَة conf. infra in v. كَدَد. Zam., p. 9 hanc nuncupat مَوْصَع. L. 3 a f. نَمِيم in دارم mutavi, coll. Az-ẓibrizīo ad Hamās., p. 59 l. 3 et 4, et his verbis أَوَارَة ماء ذُوَيْن الْحَرِيب (الْأَجْرِيْب) لِمَنْبَى تَمِيم Al-Bekrī in v.: وِياوَارَة قتل عمرو بن هند من بني دارم تسعًا وتسعين أَلَح Ad h. locum vero FL. seqq. jure observat; »دارم« Non erat quod scriptura Codicum mutaretur; nam etsi Daremidæ erant n, quos ille combussit (Hamza Ispah. ed. GOTTW., p. 109 l. penult. et ult.), tamen, utpote ex stirpe Temini oriundi, Temimidæ appellari poterant; conf. Ibn Coteiba ed. WUSTENF., p. 37 l. 2 et 17; unde CAUSSIN quoque in indice libri *Essai* cet. III, p. 544, s. v. »Amr. III,» eosdem Temimitas appellat. Conf. *Arab. Prov.* ed. FREY, I, p. 5 prov. 6." De re hic spectatā conf. ibid. II, p. 122—124, qui dies vocatur 2us dies 'Owārae, et qui incidit in a. 565. De primo die 'Owārae a. 506, ibid. II, p. 74 et 75, et de nostro loco I, p. 303. De die 'Owārae vid. item FREY. *Ar. Prov.* III, p. 575, et de 1° hujus nominis die, Abū'l-fed. *Hist. anteislam.*, p. 144, ubi أَوَارَة vocatur جَبيل. — De وادى أَوَار (Uér), in deserto جِيل, a meridie Nubiae, vid. LEPSIUS *Br. aus Aeg.*, p. 230.

P. 99 l. 3 a f. Al-Bekrī in v.: الْأَوَاشِحُ مَوْصَعٌ مَتَّصِلٌ بِالْجَبَلَيْنِ De seq. تَلْعَاء بدر, ac dein initium carminis addit, quo caesos Qoraisitas celebravit. De اُصَلَّت vid. أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي De CAUSSIN *Essai* III, p. 82 et seq. Duo alia ipsius carmina inserta sunt in Hamāsa, p. 304 et seq., et 77 et seq. — De بَلْنِ أَوَان vid. carmen apud Zam., p. 99 l. 2.

P. 1. l. 1. De تَرَم, antiquo nomine urbis Al-Bahrainis, أَوَال vid. infra in v. نَرَم, et de أَوَال, infra in v. الشَّبا ibique *Add.* — Al-Bekrī in v.: أَوَال (sic) فَرِيَّةٌ بِالْبَحْرَيْنِ وَفَيْيَلُ جَزِيرَةٌ فَإِنْ كَانَتْ فَرِيَّةٌ in v.:

فهى من هرى السيف التـ sed fallitur Al-Bekrī. Cum Nostro consentiunt Jāqūt in Al-Mošt. in v., 'Abū'l-fed., p. ٣٧٠. et ٣٧١, et Zam., p. ٩; de Idolo ^٢أوال, quod memorat Jāqūt l. l., vid. OSIANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 499; — de ^٢ارامينة prope جُزُور, Al-Maqr. in QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 2, p. 31, qui tamen legere mavult دامينة; de ^٢أوانا, Al-Mošt. in v. et p. 4, et ibid. in v. بُصْرَى (ubi in carm. pro ^٢أنا او ^٢أوانا), deinde ap. Nostr. in v. بَصْرَى, idemque in v. برونْداس (ibique *Add.*), نهر بَيْتَلر, مسكن, صريفون, دجيل, ^٢الجُويْت, et نهر ناب, atque 'Ad-dahabī in ^٢المشتبه, in v. ^٢الأوانى. Ex Jāqūtī dictis cum nostro loco collatis satis apparet, Nostrum loca in Bagdādīs ditione sita accurate novisse, quod ex dictis ipsius in Libri praefatione jam conficiendum. De ^٢أوانا in finibus ditionis Haleb., loquitur FREYR. in *Hist. Hamd.* (*Z. d. d. m. G.* XI, p. 232); — de ^٢أوابيل, Zam. in carm. ad v. السَّعْد, loco *Negdī*, p. ٨٧ l. 2 a f.; de ^٢أواين, Al-Bekrī in v., et haec in v. ^٢المنحاة: ^٢الأواين فى ديار هذبل.

P. l. l. 6. *As-sojūti* in v. ^٢الأوبرى: ^٢الباء وراء الى: ^٢الأوبرى. Nomen in Qām. omittitur. — Al-Bekrī in v.: ^٢أوبَر من درى بلسخ. ^٢الأوبغ موضع ذكره ابن دريد ولم يحدده Zam. p. ١٥٩, 7 et Qām. in v.: ^٢أوبه فربه: ^٢الأوبهى. — *As-sojūti* in Lobbo'l-lob. in v. ^٢الأوبغ موضع. De ^٢أوبى قلعة ^٢أوبى in Siciliā, 'Al-'Idrīsī in AMARī *Bibl. Sic.* p. ٤٢, 4 a f., et ٤٨, ٤٩, 9; JAUBERT II, p. 89 scribit ^٢نوى, et p. 94 et 95, ^٢نوبو, sed male. AMARī in not. revocat ad Dipl. sec. XI et XII, ubi nomina occurrunt *Calatub* et *Calathabubi*. Hodie vocatur *Castro Novo*, ut JAUB. p. 94 observat. De ^٢أوبى وادى قلعة ^٢أوبى vid. AMARī ibid. p. ٩٩ in f., et JAUB. II, 111. — Al-Bekrī in v.: ^٢الأوتد موضع ذكره ابن دريد ولم يحدده. In vocis de-

scriptione in Cod. Leyd. pro *وبالتاء المعجمة بواحد*, lege pro ult. voce *بِأَنْتَيْنِ*; — *أَوْتَرَاك*, pagus Asiae Min., non procul a *سَمَنْدُو*, de quo vid. An-nowairi in QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 142; *أُونَة*, urbs Hispaniae in prov. Seviliae, Veterum *Onuba*, de qua conf. Abū'l-fed., p. ١٩٧ (REIN., p. 237). Pro *أَوْتَنْة* nempe ibi videtur legendum *أَوْتَنْة*.

P. I., l. 8. De Promontorio *رَأْسِ أَوْنَان* in quo montium jugum Atlas desinit, a parte occidentali Barcae, vid. *الاستبصار* =, p. ٥ l. 6 a f., conf. At-tigāni *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 109, et Abū'l-fed., p. ٢٨, ٩٥ et ١٢٧ (REIN., p. 34, 83, 178).

P. I., l. 11. De *الأوج* vid. Abū'l-fed., p. ٣٧٩ l. 3 a f., et Al-Maqrizi in QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 342, hos nuncupans *الأَجْقِيَّة*. Nomen in textu occurrens *الكَرْلُخِيَّة* ab Ibn Hauqalo, in loco addito ad Abū'l-fed., p. ٢٨٧, male scribitur *الكَرْلُجِيَّة*. Al-Iṣṭakrī, in text. Ar. p. 1 l. 15, 17 et 18, p. 5 l. 11 et p. 112 l. 15 (MORDIM. p. 1, 2, 3, 4, 123), ubique loquitur de *الكَرْلُكِيَّة* (sic). Sine dubio intelligitur celeberrima Turcarum gens, vulgo *Kharlok* dicta, olim ab altera Oxi parte habitans, de qua vid. Al-Qazw. II, p. ٣٩٣, REIN. *Aboulfeda* I, p. cccliii, ccclvii, et II, p. 297, QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 52, et *Add.* ad I, p. ٢٧ l. 9. Vario modo hoc nomen scribitur, *قِرْلَق*, et ap. Al-Bakow. (*N. et E.* II, p. 532) perperam *الكَرْلُج*, pro *الكَرْلُخ*. In textu nostro potius pronuncia *لِلكَرْلُخِيَّة*. De urbe Turcomannorum, *أَوْجَان*, vid. Abū'l-fed., p. ٣٩٨ et seq., et QUATREM. l. I, p. 23, et de fluvio *أَوْجَان*, in lacum 'Ormijae se effundente, ibid., p. 318. — Al-Bekrī in v.: *أَوْجَرُ مَوْضِع*, *مِنْ أَرْضِ بِلْقِيسِ (بَلْقِينِ ل.) مِنْ الشَّامِ*, et ibid. in v. *أَعْمَر*, ac supra *Add.* p. 133. Locum item memorat 'Imro'l-qais in Diw. a DE SLAN. edit., p. ٣٩, 15, coll., p. 41 et 87. De *أَوْجَكَمَد* vid. in v. *أَوْزَكَمَد* et *ملود*.

P. I., l. 12. De *أَوْجَلَه* vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 458 (24), in ed. SLAN. p. ١٢ et ١٤, Abū'l-fed., p. ١٢٨ et ١٢٩ (REIN., p. 180 et seq.), Al-Maqrizi in *ARN. Chr. Ar.*, p. 168, l. 2 a f., DE SLANE *Hist. des Berb.*,

table géogr., p. LXX, et BARTH in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 370. — Abū'l-fed. nomen istud p. ١٣٨ scribit اوجلى, quare nullum dubium est, quin Jāqūtī conjectura l. 15 vera sit. — L. 14 in textu pro ضاربة cum FL. lege ضاربة. — De اوج, Persis اوج, ap. Ibno'l-A'ir اجه (Ouch), Indiae urbe, vid. S. LEE *the Trav. of Ibn Bat.*, p. 103, (ed. Par. I, p. 422 et seqq., ubi اوجا exstat), III, p. 115 (ubi اوجه), et III, 359 (ubi اوجه), et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 169; de اوجين, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 370 in fine.

P. ١. l. 4 a f. Pro من in v. الاوداء, potius l. بن. De نعيم الله بن نعلبة. nimirum fit mentio ap. Ibn Dor., p. ٢٩٩ l. 6, et ap. WUSTENF. *Reg.*, p. 447, ac supra p. ٢٣ l. 15 et 16 in v. الاصل. De الاوداة vid. supra ad p. ٢٤ l. 3 et 2 a f., et de اودات كلب, in v. اجار. Sec. FL. textus hic post والشام sic restituatur: واوداة كلب اودية كثيرة تنسل من الملاحاء وهى رائنة مستطيلة وما شرق منها هو الاوداة. الاوداة موضع تلقاء الكعب. Al-Bekri in v.: وما غرب فهو البباص. Ac porro sequitur carmen, laud. ad Zam. in v. القططانة, p. ١٣٥, 9 et 10, ubi pro حصيى l. حصيى. Carminis ibi laudati duo priora hemistichia ap. Al-Bekrium in v. تبل leguntur. — Al-Bekri porro in v.: اود موضع ما زن, et de eo vidd. supra *Add.* ad اختال, p. 58; deinde in v. اود (sic ibi legendum pro حوانا, I p. ٣٣٧, 8), et Zam. p. ٥ et ٩. De اود vid. in v. البصر. et *Add.* ad h. l. — De خطة بنى اود, WUSTENF. *Reg.*, p. 96, intelligens de صعب بن اود, de quo vid. item Lobbo'l-lob. in v. الاودى, et ad h. l. *Suppl.* p. 20. De اود, urbe biduum a قزوين, Ibn Hauq. in UYLENER. *Diss. de Ibn Hauq.* cet., p. 4 l. 10 (L 4 vers.). — De اودرف, puteo inter ببرى (س. تبرى) et montes بارعين, in viâ, quae ad زبله ducit, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 455 (21), ed. SLAN. p. ١٠, 5; de اودغم, loco in بلان السودان, ibid., p. 651 (217), ubi ed. SLAN. p. ١٨٠, 11 اوجام scribit.

P. ١. l. 5. In Lobbo'l-lob. etiam affertur forma أَوْدَنْةٌ, quā utitur Ad-dahabī in المشتبه " ≤ in v.; — de Indiae regione أَوْدَنْبُورَ قَنَاقَ, vid. REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 298, et de urbe Indiae أَوْدَنْكِ, ibid., p. 117. De أَوْدَنْوَع, pago Jemanensi in terrā ثُلَا, conf. RUTGERS in Ind. ad *Hist. Jem. sub Hasano Pascha*, p. 205 in v. Audoua. — L. 6 N. P. in Codd. pronunciatur الأَوْدِيَّةُ; vid. supra ad p. ٥٣ l. 10, et in *Add.* p. 90, ubi de nostro loco fit sermo. Pronunciandum vero الأَوْدَبَّةُ, si a Tribu أَوْدَ (de quā supra, l. 2), aut de Tribubus, quas Ibn Doreid memorat p. (١٦٥ et ٢٤٥) dictum est. Subintelligitur fortasse مَاءٌ. De الأَوْدِيَّةُ prope وليلى, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ١٢٤, 6.

P. ١. l. 8. De أَوْدَغَسْت vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 615 et seqq. et 630 (181 et seqq. et 196), in ed. SLAN., ١٥٩, ١٥٨, ١٥٩ et ١٦٨, ubi exstat أَوْدَغَسْت, Abū'l-fed., p. ١٢٥ et ١٣٩ et seq. (scribens etiam nomen بالبدال وجنوبيهم), REIN. p. 14, 174 et seq. et 190. In n. 4 cum FL. l. وجنوبيهم. Notam, glossam manifesto referentem, et in Cod. Vindob. omissam, ex textu movendam censi. — De monte أَوْرَاس vid. Al-Bekrī l. l. XII, p. 506 et 595 (72 et 161), in ed. SLAN. p. ٥٠, ٧٢, ١٢٤, ١٩٠, Al-Bay. I, p. ١٩٢ l. 6, ٢٢٢ l. 3 a f., ٢٢٤ l. 7 a f., الاستبصار, p. ٥. l. 9 a f., VON KREMER *Vortrag*, p. 38, et DE SLANE *Hist. d. Berb.* I, p. LXX. De monte أَوْرَاط, نو, conf. Zam., p. ٩٣ in fine.

P. ١. l. 12. Al-Bekrī in v.: أَوْرَالٌ عَلَى لَفْظِ جَمْعِ وَرَلٍ صَفْرَةً دُونَ — مَكَّةَ; أَوْرَالٌ etiam memoratur in Diw. 'Imro'l-qaisi ed. SLAN. p. ٢٢ l. 15 coll. p. 36 et 79; de أَوْرَامَس, pago urbis جَوْسَقَان, VULLERS *Lex.* I, p. 140; de Indiae urbe دِيْبِ أَوْرَان, *Z. d. d. m. G.* I, p. 342; de أَوْرَن, loco Al-Magrebi, Al-Bay. I, p. ١٩٩, l. 11; de castello أَوْرَاوِي, *Add.* ad III, p. ٢٣٩ l. 3 a f.

P. 1. l. 14. Ex dictis de *Aurabā capite regionis Gājānis*, collatis cum iis quae tradit Jāqūt in Al-Most., in v. جيان, et الحاضرة, ubi verba Al-Anḡarī affert (dicentis de urbe جيان ايضا: جيان), manifestum est, Jāqūtum, vel Editorem, in nominis *scriptione*, in loco posteriore errasse. Ordo enim alphabeticus, et nominis descriptio postulant, ut hic اوربة pronunciemus, cum Ba', et sic etiam scripsit As-sojūti in Lobho'l-lob. in v. الاوربي, addens مدينة بالاندلس. De اوربة item fit mentio in Al-Bay. I, p. 219 l. ult.; de نهر اوربة, fluvio Africae sept., loquitur Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 563 (129), ubi item exstat اوربة, sed lege, ut in ed. SLAN. p. 1.8 l. 3 a f. اوربة; — de اورثاف, montibus Mogolicis, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 224; — de اورش, prope كركر, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 61; de اورشين, Indiae urbe, Ibn 'Ijās in ARNOLD *Chr. Ar.*, p. 71, 5; de اورثول, s. اورثور, in viā inter اغمات et فاس, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 610 (176). Collatā tamen ed. SLAN. p. 100, 2, leg. اورثور, quod nomen ibi etiam exstat p. 40, 12, ubi additur: وهي عين عذبة باردة عليها شجرة عظيمة الخ. Item occurrit اورثور in Al-Bay. I, p. 219 l. 14, et vidd. *Add.* p. 196.

P. 1. l. 2 a f. De divisione orbis terrarum in tres partes, vid. supra in v. آسبا, infra in v. لوبية, et Al-Bātenī in REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. CDLXIII l. 8 a f., coll. CCLXXXVIII, ubi adducuntur etiam formae اورثفا et اورثقي. Pro الثالثة l. 6, cum FL. l. (ut in V.) المناسبة. Nomen الاثر, p. 1.2 l. 5, nullibi occurrit, neque aliquam explicationem admittit commodam notioni *comprimendi* s. *coarctandi*, quam verba معاجم زو لادحام اهلهما postulant. Aliam lectionem affert Cod. Ox. معاجم زو كالجزيرة, nempe الاثر, et Cod. Petrop., ubi sic: (يعنى ابو الريحان الميروني) وذكر الفضل الهروي أن تفسيرها الاثر لادحام اهلهما والقطعة الثالثة الخ. Lectione الاثر cum FL. communicatā, Vir. cl. sequentia ad me scripsit: » Was mit dem الاثر anzu-

fangen ist, weiss ich immer noch nicht; denn liest man الاثر, die Befruchtung der weiblichen Palmbluthe, so sehe ich weder, wie diess etymologisch mit Εὐρώπη zusammengebracht werden kann, noch wie diess

gerade auf **ازدحام** **اهلها** hinweisen soll, man müsste denn die Idee der Fruchtbarkeit mit der dichten Bevölkerung parallelisiren. Aber wie, wenn wir **الابتر** lasen? Dann haben wir das wort **Εἶρος** selbst, welches in dem **أبتر** arabisirt vorliegt, und aus welchem der hier redende Schriftsteller offenbar das Wort **Εἰρώπη** ableiten zu müssen glaubte, indem er dabei freilich das — **ώπη** ganz ausser Acht liess. Auf diese Weise behalt auch der Ausdruck der Maràsîd: **اسمها الابتر** seine Berechtigung; denn man kann dann, vom Standpuncte dieses Etymologen aus, eben sogut sagen: Der Name Europa's ist **أبتر**, **εἶρος**, als: Die Uebersetzung von Europa ist **أبتر**, d. h. **εἶρος**. Da der Ostwind Fruchtbarkeit bringt, so erklärt sich auch der angegebene Grund dieses Namens: wegen seiner dichten Bevölkerung." Scriptionem porro correxit FL. l. 4 **مانطش**, (ex h. l. deinde perperam etiam I, p. 144 l. 3 a f. illatam, et apud REIN. *Géogr. d'Aboulf.* II, p. 38, et in notâ ad **Abū'l-fed.** p. 31 obviam), in **مانب طش**, coll. **Abū'l-fed.**, p. 389 l. 6. Infra tamen (I, p. 144) ex Codicum auctoritate praefert lectionem **مانيطس**, s. **مانطس**, cum **س** (pro quo ARNOLD. in *Gloss.* p. 13^b scribit **مانطس**); h. l. vero, etiam ob Codicum auctoritatem FL. tenet lectionem **ماوليس**, quia haec forma nomen Graecum *Μαωλις* repraesentat. »Etsi (sic pergit) *Maetis* Graecorum [hodie *Mare Azofi*] huic nomini originem dedit, Arabes tamen, quasi ductum sit a **نيطس** aut **نيطش** [ex **بُنطس** i. e. *Ποντος* corruptis], **مانبیطس** et **مانبیطش** scribunt, vel defectively **مانطش** aut **مانطس**. Rem confecit FRAHN ad *Ibn Foslon* p. 234 et 235." Ut corruptio nominis **بُنطس** in **نيطس** apud Arabes porro invaluit, ita etiam falsa scriptio **نقفور** pro **تقفور** (*Nicephorus*), et **توفيل** pro **ثوفيل** (*Theophilus*). Fluvius denique, de quo apud Nostrum fit mentio, est Tanais (Don), de cujus cursu mira tradiderunt Arabes, de quibus vid. REIN. l. l. I, p. cclxxxviii, ccxcii et seq., ccxcviii, cccix et cccxi. Sibi nempe finxerunt *fluvium, in Mare septentrionale, s. glaciale, exeuntem*, in quam opinionem Jāqūtum etiam abiisse, ejus dicta docent in voce **أرقيانوس**. — De

كُورَجَنْج, *nomine urbis جَرْجَانِيَّة* apud Turcomannos, primitus اُورَكَنْج, conf. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 289; de اُورَكُو, *Add.* p. 19 ad v. اَبَرْقُو.

P. ۱.۲ l. 6 in v. باللام l. بللام. De 4 pagis dictis اُورِم vid. Al-Mošt. in v., ubi tamen, ut in Cod. L., pronunciatur اُورَم L. 9 scribatur اَلْبَرَامَكَة. Cum Barmecidis ergo hic pagus cohaerere videtur. De اُورَم اَلْحَبْوُ, conf. Al-Qazw. II, p. ۱.۲; de اُورَمَلِي, pago Curdorum, LAYARD *Niniveh u. seine Ueberreste* I, p. 121; de اُورَن, in Persarum Scriptis, de Mari, et magno flumine, Euphrate v. c. et Tigride adhibita, VULLERS *Lex.* I, p. 141; de اُورُوْمَنِي, urbe Sinensium, eadem quae *Pething*, REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. ccclxxiii; de اُورَمِيْتَان (Uramithan), castello ab oriente Samarqandae, LEHMANN's *Reise n. Buchara u. Samarqand* p. 113 et seqq.; de اُورِيَانَكِيَت, gente Mogolicâ, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 274 et seq.; de اُورِيَشَلَم, GOLIUS ad *Alferg.*, p. 137 et seq.; de اُورَة, Calabriae, ut videtur, loco, AMARI *Bibl. Sic.* p. ۱۷. l. 2.

P. ۱.۲ l. 13. اُورِيَط, Veterum *Oretum*, hodie *Oreto*. De eo vid. infra in v. اَلْبَلُوط et مَسْطَاسَة, ac DOZY *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 203; de utroque pago Aegypti اُورِيَن, Al-Mošt. in v. In DE SACY *Rel. de l'Ég.* in prov. Al-Garbija, p. 650 affertur N. 461, نَشْرَت, et N. 473 et 474, هُورِيَن بِهَرْمَس, et هُورِيَن تَطَايَة; et in prov. Al-Bohaira, p. 662 N. 74, اُورِيَن. Collato ergo nostro نَشْرَت اُورِيَن cum اَلطَّوِيلَة بِنَشْرَت, ibid. p. 633 N. 60 (ubi ut p. 650 pronunciatur نَشْرَت) apparet, نَشْرَت tractum esse provinciae Al-Garbijae. — De اُورِيُوَالَة, s. اُورِيُوَالَة, ut appellatur in *Géogr. d'Edrisi* II, p. 39 et 42, ibi etiam vid. p. 15, et 38. Hodie vocatur *Orihuela*.

P. ١.٣ l. 1. Anno 1105 H., ut tradit *An-nābolosi* (*Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 338) pagus ^{الأوزاع} cum urbe Damasci conjunctus est, nomine suburbii ^{عَمْبَنَةُ النُّبَيْرِي}. De pago loquitur Abū'l-mah. in Biogr. ^{الأوزاعي}, I, p. ٢٢٢ l. 10, et de pago vid. item v. KREMER *Topogr. v. Dam* I, p. 9, 16, et II, p. 17. L. 1 ap. Nostr. pro ^{بِالْعَنْجِ} ^١ ^{يَا لَعْنُج}. — Gentem Turcarum, ^{أُوزْبِك} memorat VULLERS l. l. I, p. 141. De ^{أُورُيُور}, fonte in viā inter ^{مَرْسِي الشَّحَابِجِ} et ^{الْقَيْرَوَانِ}, vid. Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 518 (84); in ed. SLAN. p. ٦٥, 12 ^{أُورُيُور}, et sic scribit Al-Bay. I, p. ٢٩, 14. De eo vidd. *Add.* p. 133.

P. ١.٣ l. 3. Forma ^{أُوزَجَنْد} occurrit infra in v. ^{مَلُون}, et ap. VULLERS l. l. I, p. 141. Alia forma ^{يُوزَكَمْد} ap. Nostrum in v. laudatur (III, p. ٣٥٢). De h. l. etiam vid. *Ad-dimisqī in N. et E.* XII, p. 261, et RITTER *Erdk.* VII, p. 744 et 748. — L. ٤ in v. ^{بالف} ^{الأوسج} pro Fl. legit ^{بالف}. ^{مفتوحة}, quae posterior vox facile in ^{سوجة} corrupti potuit. Porro ad ^{الْخَوْهَة} observat: »Pato ^{السجوة}, conf. I p. ٢٧٢ l. 11-13,» ubi de ^{جَوْهَة}, oppido in finibus *ʿIfrīqīyae*, fit mentio. Haec tamen conjectura minus mihi placet. Videtur enim potius spectari locus *Jemancensis*, quare equidem suspicor locum significari ^{خَمِيَهَة} (vid. I, p. ٣٧٩ l. 5), et sic s. potius ^{الْخَوْهَة}, esse legendum. Locum enim in eā terrā situm cogitari, efficio ex nomine ^{الْحَيْدِي}, quod etiam vitiosum est. Sive enim legis ^{الْحَيْدِي}, s. ^{الْحَيْدِي}, quae formae occurrunt in Lobbo'l-lob., virum habes aliunde ignotum. Sine dubio legendum est ^{الْجَنْدِي}, ex cujus ^{تَارِيخِ الْيَمِينِ}, in notis marginalibus Cod. Leyd. haud raro nonnulla afferuntur, de quibus in Introductione p. vii et viii plura monentur. Verba a ^{والاوشج} ad ^{الْخَوْهَة} olim etiam *margini* addita fuisse videntur, et inde in textum illata, quo facto explicantur, tum causa quare haec in Cod. Vindob. desint, tum etiam vitia, in iis obvia, et ex notā raptim scriptā facile oriunda. — In Numis Pehlvticis memoratur nomen ^{١٨} i. e., ut MORDR-

MANN (*Z. d. d. m. G.* XII, p. 17) explicat »U(zaina), Chuzistān,» ubi ergo pro كِهِسْتَان s. كَوَهْسْتَان usitatur.

P. ۱,۳ l. 7. De فَصْرُ أَوْسٍ vid. infra II, p. ۴۱۹ l. 1, et Al-Most. p. ۳۴۷, 2 a f.; Qām. in v. أَوْسٍ tantum : وَبِلَا لَامٍ أَبُو فَيْبِلَةَ. — De جَوَّ أَوْسٍ, Al-Most. p. ۱۱۴ in f.; de أُوسِيْرَةٍ prope Derbend, *I. A.* 1851 Avril-Mai p. 439 et 454; — L. 10 in v. الْأَوْسِيَّةِ pro وَالنَّجُومِ cum FL. l. السُّبُجُومِ, coll. I, p. ۱۲۷ in v., ubi p. ۱۲۸ l. 1 pro الْأَرْسِيَّةِ l. الْأَوْسِيَّةِ. De أَوْسٍ, vid. Al-Idrisi I, p. 488, Ad-dahabi l. l. in v. الْأَوْسِي, Ad-dimīsqī in *N. et E.* XIII, p. 261, RITTER *Erdkunde* VII, p. 482, 486, 732 et seqq., 744, et VUILERS I, p. 142, addens سَمَرْقَنْدٍ أَوْسٍ silum esse inter حَبِيْن (Arabum صَبِيْن); — Al-Bekrī in v.: ذَاتُ الْأَوْسَاةِ مَوْضِعٌ بَيْنَ الْحَكَايَا; — de أَوشِيْلَاسَ, monte, ad cujus radices sita est urbs فَدَّان, Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 538 (104), ed. SLAN. p. ۷۹, 18.

P. ۱,۳ l. 11. De أَوْطَاسٍ vid. Al-Bekrī in v., et Abū'l-fed. p. ۸۲ (REIN., p. 110); de proelio ibi inter Honain et At-tāuf commisso, et ab Honain nuncupato, CAUSSIN *Essai* III, p. 244 et seqq., et WEIL *Moh.*, p. 231 et seqq.; — de جَبَلِ الْأَوْطَاسِ in 'Ifrīqīja, Abū'l-fed., p. ۱۲۸ (REIN., p. 178).

P. ۱,۳ l. 13. De أَوْعَالٍ vid. in أَمَّ أَوْعَالٍ, Al-Bekrī in *Add.* ad الْكَشَاةِ, et Noster in v. وَعَلٍ; Al-Bekrī in v.: أَوْعَالٌ شَيْ دِيَارِ بَمَنِي. Zam., p. v. affert ذَاتُ أَوْعَالٍ يَفْعَالٌ لَهَا ذَاتُ أَوْعَالٍ وَأَمَّ أَوْعَالٍ النِّخِ. Collis أَوْعَالٍ memoratur etiam in Diw. 'Imro'l-qaisi ed. DE SLAN., p. ۲. l. 7 coll. p. 33, eumque etiam vocari أَوْعَالٍ ذَاتُ, item in Comm. Cod. B. significatur ibid., p. 74. De وَعَلٍ, *rupicapra*, SEETZEN I, p. 337, 391, et 423. — De أَوْغَامٍ, urbe 'Al-Magrebī, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 618 (184), ed. SLAN. p. ۱۵۹ et ۱۸.; de أَوْفَاتٍ s. إِيْفَاتٍ, s. etiam وَفَاتٍ, ut ap. Abū'l-fed. p. ۱۹. et seq., Habessiniae provinciā, REIN.

Géogr. d'Aboulfed. II, p. 229, et *DE SACY Chr. Ar.* I, p. 457. — L. 15 l. (ut indicat FL., attendens dictum وهاء) اوقانيه. De اوفير (Ophir) vid. BERNST. *Lex. Ling. Syr.* p. 85 et seq. in v. اوقيس; de اوقنيس ex portibus تهمسان, *Al-Bekrī N. et E.* XII, p. 544 (110) l. 5, coll. ed. SLAN. p. 9. l. 10.

P. 1.3 l. 3 a f. De اوقص vid. Zam. p. 10f, 2 a f.; de اوقص Al-Bekrī in v., et in v. الفيدوق, de quā vid. infra II, p. 490 in n. 4, l. 5 a f., ubi pro اوقص lege اوقص. De اوق Al-Bekrī in v.: بفتح اوله واسكان; ثانيه — موضع بالبادية في ديار بنى جعدة تلقاء اوسن الخج vid. supra in v., ibique *Add.* p. 108. — De urbe اوقينين ex aureis lateribus aedificatā, ut fabulantur, ubi aetate Re'ui (17) Gen. XI, 19, 20) regnasse fertur وارون, vid. EUTYCHII (سعيد بن بطريق) *Annal.* ed. SELDEN., p. 61.

P. 1.4 l. 2 in v. اوقيانوس. De hoc flumine conf. dicta ad v. اورفي supra in *Add.*, p. 194. De اوقيانوس vid. in v. البكر المكيط, et Abū'l-fed., p. 12 et 29 (REIN., p. 13 et 31); — de اوكار, capite regionis غانه, vid. *Al-Bekrī N. et E.* XII, p. 642 (208), ed. SLAN., p. 174; de اوكاريت (in Cod. اوكاريت), loco in viā inter Tāmdolat et Audagast, ibid., p. 613 (179), coll. ed. SLAN. p. 105 l. 7, ubi legitur اوكازنت; de الاوكك, urbe ad Wolgam inter بَلار و صَرَاي, Abū'l-fed. p. 44 et 214 et seq. (REIN. p. 81 et 323); de اوك, Turcomannorum gente, VULLERS I, p. 143; de اوكولي, Corea, a Sinensibus dictā Kao-li, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. xci.

P. 1.4 l. 3. De اولاج الجنان, prope تلمسان, vid. الاستبصار, ك, p. 40 l. 5 a f.; de اولاش, *Al-Iṭṭakrī* in ARNOLDI *Chr. Ar.*, p. 101, 4, et Abū'l-mah. ad a. 297 (II, p. 109, 11 et n. 3). Lobbo'l-lob. in v. scribit اولاس (cum س), et sic, teste *Supplem.*, p. 20, etiam 'Ibno'l-Āṭir;

idem castellum memorat v. KREMER *die Geogr. der nordl. Syr.*, p. 20, scribens etiam أولاس. — *Walachi* ap. Abū'l-fed., p. ٩٣ et ٢٥ in v. طرنو, (REIN. p. 80 et 318) dicuntur الأولاق, et p. ٢, أولف. Qām. in v. ولب: جبل اولستان, Al-Qazw. I, p. ١٥٢, et II, p. ٣٥٨ l. 4; de أول vid. Al-Most., ubi tamen أول scribitur, non, ut ap. Nostrum أول. De صرغد, الغيل et كمة vid. in vocc. Al-Bekrī in v.: أول موضع بالبادية. De بأكيرة أول جبيكون, unde fluvius exit, vid. Abū'l-fed., p. ٢٢ (REIN., p. 55); de أولكا, tractu ad lacum 'Ormijae, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 319; de أولبل, in Africā inferiore, Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 636 (202), ed. SLAN. p. ١٧١, et REIN. *Géogr. d'Aboul-fed.* II, p. 213 n. 1. De أولبل (ap. Veteres *Vololibis*), a sept. (occidentem versus) urbis فاس, id. ibid. II, p. 186 n. 2; de أوماسا (ubi alii Codd. لوسانيّة), Abū'l-fed. p. ٢٩ l. 4 a f. (REIN., p. 295); sec. 'Ibn Sa'id urbs erat ex urbibus regis Slavorum potentissimi; de أومان, s. آدمان, pago prope Hamadān, QUATREM. *Hist. des Mong.* p. 223, et VULLERS I, p. 144; de أنات, نهر, fluvio prope سبتة, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 555 et 574 (121, 140); in ed. SLAN. p. ١٣ in f. et ١٥, 3 vocatur نهر اويسات; de أونان, fluvio Mogolistānis, QUATREM. *Hist. des Mong.* p. 115 et seq.; de قلعة أونيك, Qotbo'd-din ed. WUSTENF., p. ٣١٣ l. 4 a f.

P. ١٠٢ l. 10. De أونبة, Veterum *Onūba*, vid supra in *Add.* ad اوتنة, p. 190. De آو, s. آو, vel آب vid. p. ٢ l. 7, in v. ساو (sic l. pro ساو), et Abū'l-fed., p. ٢١٨. — In voce أوبش verba على بحر significant *ad brachium Nili Dimjatense*. Aliter enim, si situm urbis Samannūd consideras, verti nequit. De أوبش الحاجر, in prov.

الدَّهْلِيَّة, vid. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 623 N. 56; de Tribu Tatarorum اويمان, VULLERS I, p. 144, et de urbe اَوْقَر, vulgo أَبْهَر dictâ, conf. Noster in v. ابْهَر.

P. ١.٤ l. 4 a f. Pro بهاب in v. اهاب, lege نَهَاب, vid. infra ad v. نهاب. — Al-Bekrî in v.: وَفِيدَ الْخَجْ, idemque conf. infra in *Add.* ad v. حَسَّان; — de الاهرام vid. Al-Maqr. in الخطط "ك" ed. Bûl. I, p. 111, Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 80 et seqq., et Nost. infra in v. الهرمان; lin. ult. ap. Nostr. cum FL. pro زَبَّتْ, l. دَقَّتْ, et pro تذكر, تذكر. — أَهْدَى مَوْضِع, apud Zam., p. 191, 8, fortasse non differt ab هَدَى infra in v. laud. — De أَقَر vid. in voce. كَأْكُلْ وِعَالٌ لَهَا. Sic etiam Lobbo'l-lob., ubi in v.: زَرَاوِي et نَوْدِز. de quo Noster dein loquitur. VULLERS, p. 145 in v.: « أَقَر », nom. loci in Azarbâig'ân, in quo magnum flumen est, vid. item HERBELOT in v. Aher." — Duos pagos أَهْرِيَت video laudd. in DE SACY *Rel. de l'Ég.*; posterior ap. Nost. est p. 681 n. 26, prior p. 687 n. 23. De his vid. item Al-Most. in v., ubi ut et ap. Nostrum hîc et l. 11 et in Al-Most. in v. اعْغَسَ, pro البَهْنَسَى leg. البَهْنَسَى. De posteriore pago loquitur item Al-Maqrîzî, in WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 58 l. 3 a f., coll. p. 136. — De اَهْرِيْلَة, (*Veterum Horrea Coelia*), magno pago in ditione Tûnetanâ, conf. At-tigānî in AMARÎ *Bibl. Sic.* p. ٣٧٥ in f. et ٣٧٩, 3 a f., et ROUSSEAU in *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 100 (44).

P. ١.٥ l. 5. In *Suppl.* Lobbo'l-lob., p. 20 etiam memoratur scriptio اَهْلَم pro اَهْلَم. L. 6 leg. طَبْرِسْتَان. De بَحْرِ اَبْسَكُون, s. *Mari Caspio*, vidd. *Add.*, p. 2. De الاهمول vid. in v. الكمرانية.

P. ١.٥ l. 7. De اَعْنَسَ vidd. *Add.* infra ad v. بَشَان, et Al-Maqr. in اَهْنَسَ قَرِيْبَةٌ مِنْ "ك" ed. Bûl. I, p. ٢٣٧. Al-Bekrî in v.: اَهْنَسَ قَرِيْبَةٌ مِنْ

مصر; in v. **البشروء**, ab eodem etiam una cum *Al-Fajjūm* memoratur, et vid. porro *Al-Mošṭ*. in v. **اهناس**, et *DE SACY Rel. de l'Ég.*, p. 687, ubi uterque locus in prov. **البهنسى** ponitur. Urbs a Graecis dicebatur *Heracleopolis magna*, apud Aegyptios *'Hvēs*, unde nomen arabicum sumtum est; conf. *QUATREM. Mém. de l'Ég.* I, p. 500 et seq. De fabulâ tamen quam Noster tradit, J. C.^u hic nati et educati, nemo alius ex iis, quos vidi, locutus est. — De **اهنوك**, Gente oriundâ ex **عامر بن يافث**, quam *Al-Mas'ūdī* in **اخبارا لزمان** memorat, post Sinenses, sitam Graecos inter et Francos, regionem tenentem latissimam, regem habentem potentem, et multas urbes, Gentem maximam partem *Christianam*, Francos et Slavos debellantem, ac Graecis formâ externâ simillimam, vid. v. *KREMER Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 219. — De **جبل الأفنوم**, in terrâ Jemanensi, vid. *RUTGERS in Ind.*, p. 204; *Al-Bekrī* in v.: **جبل في ديار همدان من اليمن وربما قيل الأفنوم**; vid. infra in v. — De **أقوا** *Al-Bekrī* in v.: **جبل لبنى حيان النخ**, de quâ Tribu vid. *WÜSTENF. Reg.*, p. 197. Infra Noster memorat aliud **أهوى**, et *DE SACY Rel. de l'Ég.* p. 687, n. 47, **أهوى**, inter loca **البهنسى**. De **الأقواب** *Qām.*: **ع بساحل بحر اليمن**; de eo vid. *JOHANNSEN in Ind.*, p. 253.

P. 1.5 l. 11. *Al-Bekrī* in v.: **ألهواز بلد باجمع سبع كور وهي كورة الالهواز وكورة جند سابور وكورة الشوس وكورة سرق كورة الالهواز وكورة نهر نمن (بين ا.) وكورة نهر تبرى** in vocc., et de **الالهواز** in vocc. **أزر**, **أربك** et **مهدي** *Al-Qazw.* II, p. 1.2 et *Abū'l-fed.*, p. 319 et seq. (ubi sermo est de **الالهواز**, s. **نهر الالهواز**, i. e. **الدجيل**), cum quo loco conf. *ibid.* p. 59 et seq. (*REIN.*, p. 73). De *febris* *Al-Ahwāzi* vid. *Z. d. d. m. G.* IX, p. 369; de *saccharo* ejus et *frumento* praestantissimo, *ibid.* VIII, p. 526, n. 848, et p. 527, n. 857; de *proventuum multitudine*, *DEFRÉMERY Mém. d'hist. Or.* I, p. 84 et seq., ac de terrae motu a. 225, *Abū'l-mah.* I, p. 495. De **كتاب العيين**, laud. ap. *Nostr.* l. 14, I, p. 191, 13 et I, p. 494, 11, conf.

H. K. IV. p. 284, et V, p. 121, et STEINSCHNEIDER in *Z. d. d. m. G.* VI, p. 414. — L. 15 pro بَاجِمَعِيَّ cum FL. l. يَبْجَمَعِيَّ, et sic p. l. v l. 1 pro بَاجِمَعِيَّ, يَبْجَمَعِيَّ, et l. antepen., ut idem monet, pro الْحَوَز, cum V. l. الْخَوَز. — Al-Bekrī in v.: اَلْقَبِيلُ جَبِيلٌ فِى عَمَلٍ خَيْرٍ. — كانت فيه اَطام اليهود واموال ومزارع يعرف [الجبيل] بالوَطِيح De الوَطِيح vid. infra in v.

P. 1.9 l. 2. Verba اَحْسَبُهَا بِمَادِمَةٍ, FL.° suadente legenda sunt, » اَحْسَبُهَا يَمَانِيَّةٌ, *quam jemenicam, s. in Al-Jemen sitam, esse puto.*» Cod. Cant., deinde collatus, conjecturam per se jam veri simillimam confirmat, legens: اَحْسَبُهَا بِمَانِيَّةٌ (sic). Porro l. 3, cum FL. pro خَبَعَل, scr. خَبَعَل; illud enim (ut addit) est *verbum quadriliterum*, hoc nomen formae خَبَعَل, ut illud ipsum اَيَّاسٌ. De اَيَّاسٌ vid. Al-Bekrī infra III p. 143 ad v. مَدْحَةٌ, in n. 4. Al-Bekrī in v.: اَلْاَيَّاسُ قَالَ: اَلْقَبِيلَةُ قَالَ: اَلْاَيَّاسُ هِىَ شِرَاكٌ مِّنْ قُفِّ الْحَزْنِ وَهِيَ لَكِفَّةُ الْحَزْنِ السَّفْلَى الَّتِى عُمَارَةٌ هِىَ شِرَاكٌ مِّنْ قُفِّ الْحَزْنِ. تنْتَهَى اِلَيْهَا سَبِيلُ الْحَزْنِ النِّجْ. Per اَلْحَزْنَ hīc intelligitur, coll. اَلْحَزْنُ مُلَيَّحَةٌ, حَزْنٌ. Al-Bekrīo h. l. et in v. مَلِيحَةٌ, et L. G. in v. حَزْنٌ. Qui hīc porro memoratur, عُمَارَةُ, recurrit in L. G. III, p. 287 in f. Intelligi videtur, sive رَفَاعَةُ عُمَارَةُ بَنِ وَثِيْمَةٍ, Auctor *Annalium*, + a. 289, ut tradit Ibn Kallik. N. 793, et VON HAMMER *Lit.-gesch.* IV, p. 459, sive potius عَمَارَةُ بَنِ عَفِيلٍ, ut nominatur plenius ab Al-Bekrīo in voce جَفَافُ الطَّيْرِ. — De اَيَّاسٌ, urbe Armeniae min., vid. Al-Magr. in QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 2, p. 124, et II, 1, p. 63, II, 2, p. 62, — non diversā ab اَيَّاز (Veterum *Αἰζα*), ut scribitur ibid. I, 2, p. 34, et ap. v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nördl. Syriens*, p. 21. Ut tradit KOEHLER in *Repert.* II, p. 37, etiam notatur اَيَّاسٌ in marg. Cod. Oxon., quod tamen non اَيَّاسٌ legendum, neque cum *Isso* confundendum. Memoratur اَيَّاسٌ deinde ab Abū'l-fed., p. 29 (REIN., p.

35), et p. ٢٢٨ et seq., ubi monetur scribendum esse آياس. — De أياثت Al-Bekrī in v.: مَوْضِعُ الْيَمِينِ ذِكْرُهُ أَبُو بَكْرٍ; sed de his conf. *Add.*, p. 37 et 174; de آيان, terrā, ubi Nilus dicitur originem sumere, vid.

J. W. v. MULLER, *Sitz.-ber.* 1849, Apr. p. 327. De آيا سُلُوك, urbe As. Min., Ibn Bat. ed. Paris. II, p. 280, 308 et seqq. Est corruptio nominis ἅγιος θεόλογος, s. Johannis Apostoli, quo designatur a Graecis medii aevi *Ephesus*; de آيا صُوفِيَا (s. آياء), ἁγία σοφία, Templo Constantinopolitano, Ibn Bat. II, p. 433 et seqq., et Qotb. p. ٢٥٧, 7 a f., et ٢٦٨, 15; de آَمَضِيَا, BERNSTEIN in *Lex. ling. Syr.* p. 138 et seq. in v. — Qām. in v. وَأَيَّائِرُ بِالصَّمْعِ بِتَحْوَرَّانَ : الْايسِر.

P. ١.٩ l. 5. De أَيْمَسْ vid. item Lobbo'l-lob. in v.; de أَيْمَسْكَ, opido Badaksanis, VULLERS l. l. I, p. 146; de أَيْمَسْكَ مِنْ مَدَنٍ نَعْرَاوَه, أَيْمَسْكَ مِنْ مَدَنٍ نَعْرَاوَه, s. أَيْمَسْكَ (i. e. *Athenae*), Abū'l-fed., p. ٢٤, p. ٢٤; de أَيْمَسْكَ s. أَيْمَسْكَ, p. ٢٤; de أَيْمَسْكَ (REIN., p. 313). Nomine أَيْمَسْكَ utitur Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ١٥ l. 11, quod Al-Bekrī in descr. Afr. ed. SLANE, p. ٢٣, 1 scribit أَيْمَسْكَ.

P. ١.٩ l. 6. Lobbo'l-lob. pronunciat أَيْمَسْ, et vid. infra in v. أَيْمَسْ et كَيْش. Unā cum urbe زَرْكَان juncta, أَيْمَسْ s. أَيْمَسْ, ut Persae nomen pronunciant, caput erat regionis et gentis الشَّيْبَانْكَارَه; vid. QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 441 et seq., et 449. — De أَيْمَسْ vid. supra in v. أَيْمَسْ.

P. ١.٩ l. 10 in v. أَيْمَسْ. De Tribu Berberorum الْمَصَامِدَة, collectiv. تَوْتِ الْمَصْمُودَة, et de دَرَنْ, montium jugo, hodie *Atlas*, vid. Abū'l-fed., p. ٩٥ et REIN., p. 83, Nost. infra in v. بَرْبَر, et DE SLANE *Hist. des Berb.* I, table géogr. p. xcii.

P. ١.٩ l. 11 in v. أَيْمَسْ. De SLANE l. l. p. lxxix Aïguilīn, ait: »village du pays des *Hergha*;" et in v. HERGHA, p. lxxxvi: »region de l'*Atlas marocain*, à côté de *Tinmel*." — Al-Bekrī in v.: أَيْمَسْكَ مَوْضِعُ

ايقلی. — de ايجلى vid. item infra ad v. سيويه
VULLERS I, p. 147: »اَيَّحَان, nomen regionis Turkistanicae;” ibique:
»اَيِّدَاوُل s. ايلاول, nom. montis cujusdam.” — De ايدالى, Veterum *At-*
talia, urbe Asiae Min., DEFRÉREY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 20.

P. ۱.۹ l. 13. Al-Bekrī in v.: اَيِّدَ وَادٍ فِي بِلَادِ مَرْيَنَةَ. idem deinde
in v.: اَلْاَيِّدَعَانُ مَوْضِعٌ بَيْنَ الْبَصْرَةِ وَالْحَبِيرَةِ. In Lobbo'l-lob. in v.:
ايدعان بطن من تحبيب (sic) ايدعان, et in *Suppl.*, p. 21, auctoritate 'Ibno'l-
Aīrī: ايدعان في حضرموت, ايدعان بطن من الصدف. De
Tribubus hujus nominis vid. item WUSTENF. *Reg.*, p. 51. De اَيِّدُرَا, in
Aeg. sup. prope 'Oswān, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 2, p. 91;
de التربة اَلْاَيِّدَمَرْبَةِ, Sacell. sepulchrali Damasceno, *Z. d. d. m. G.* VIII,
p. 368. — L. 14 in v. اَيِّدَمَ FL. praefert lectionem Cod. V., et legit pro
يَمَانِ, بِسَالِيمِنَ.

P. ۱.۹ l. 14. De utroque loco, dicto اَيِّدَجْ vid. Al-Mošt. in v. De
priori, Al-Qazw. II, p. ۲۰۱, 'Ibn Bat. ed. Par. II, 29 (coll. Annot. p. 453
et seq.), et Al-Bekrī in v., qui ut in Lobbo'l-lob. situm sic definit: مَوْضِعٌ
فِي أَعْلَى الْاَهْوَاذِ; As-sojūtī tantum اَعْلَى omittit. De ponte vid. infra
in v. قَنْطَرَةُ خِرَزَانِ, et LAYARD in DEFRÉREY *Mém. d'hist. Orient.* I,
p. 141 et seqq., et 166. Nomen اَيِّدُوجْ, As-sojūtī in Lobbo'l-lob. scri-
psit اَيِّدُوجْ, diserte Jāqūtī scriptionem memorans. De اَيِّدُونِي, Siciliae
loco, in Mon.° sec. XI *Aydonum*, 'Al-'Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ۵۸,
5 (JAUBERT II, p. 103, اَيِّدُونِي *Aidone*).

P. ۱.۹ in f. in v. اَيِّرَانْشَهْرَ, intelligitur 'Abū'r-riḥān 'Al-Bīrūnī, +430 (1039),
de quo vid. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. xcvi et seqq., FLÜGEL *Z. d. d. m. G.*
IV, p. 74 et seq., Dozy *Catal.* II, p. 296 et seqq., et de regno اَيِّرَانْ
شَهْرَ vid. 'Ibn-Hauq. in praef. (Cod. Leyd. p. 3 l. 6 et seqq.). VULLERS
I, p. 147 ad h. vocem observat: »Iraniae urbs, nomen antiquum Nishā-

pûri, urbis Persiae." In titulo *Malkān Malka Īrān wa'anirān*, Graecis βασιλεὺς βασιλείων Ἀριάνων καὶ Ἀναριάνων, sec. DE SACYUM, verba *Īrān* et *Anirān* non diversa sunt ab ايران وَنُورَان, et designant *universam terram*, quia per تَورَان intelliguntur omnes regiones Asiae ab alterà parte Oxi, septentrionem et orientem versus; secundum QUATREMÈREUM vero *Īrān Medos*, *Anirān Persas* designat; vid. hujus *Hist. des Mong.*, p. 241 et seqq. De veteribus Tribubus Īrānicis egit F. SPIEGEL in Libro *Ueber die irānische Stammverfassung*, Munch. 1855, de quo vid. *Z. d. d. m. G.* X, p. 721, et de finibus ايران idem in *Grammatik der Huzvā-reschsprache*, p. 2.

P. 1. v l. 2. De ابراه conf. in v. ابرايان, *Al-Qazw.* II, p. ۲۲, ubi ut h. l. pro ايسراوة l. ايسراوة, et sic l. 6 pro خُسرَة, خُسرَة. Mira porro sunt dicta Auctoris de ايرايان et ابراه, quae formae quia ex se invicem explicari non posse videbantur, conjiciebam pro ايرايان substituendum esse ابرايان. Dubia tamen mihi supererant, et exempla praeterea desiderabam, quae dicta l. 7 de ايسراه sensu الساحل confirmant. FLEISCHERUM ergo adii, sequentia mihi rescribentem: » Ueber das ايرايان, wofur sie ايرايان vermuthen, weiss ich nichts Bestimmtes zu sagen. Die dort angegebene persische Form ايسراوة zeigt wenigstens keine Spur von dem persischen ابدان oder ابدان, womit jenes Wort zusammengesetzt seyn müsste. Und woher sollten doch die Araber diese Zusammensetzung haben, wenn nicht von dem Persern? Indessen ist mir es allerdings wahrscheinlicher, dass das persische و in das arabische ب ubergegangen ist, als dass es zu ى geworden seyn sollte. Woher aber dann das ن am Ende kommt, während das alt-persische Final-خ im Arabischen sonst in ج, ك oder ن ubergehen pflegt, weiss ich nicht. Von der Bedeutung ساحل, welche das L. G. dem alt-persischen ابراه beilegt, hat sich meines Wissens im Neupersischen keine Spur erhalten. Im 2 Bande, ۲۴۵, 5-6 wird عراقى von ابران abgeleitet, was höchst unwahrscheinlich ist; denn wie sollte ن in عراقى seyn? Aus dem ubrigens, was dort noch über die Ableitungsversuche des Wortes عراقى weiter gesagt wird, geht die vollige Unsicherheit der Orientalen über diesen Punkt hervor. Siehe Kāmūs u. d. W. العربى. Zuletzt wird da sogar eine Ableitung von ابرانشهر vorgetragen, welches كثيره النخل والشجر bedeuten soll, worüber aber der türkische Uebersetzer des Kāmūs bemerkt, dass diese angebliche

Bedeutung des Wortes ایرانشهر nicht nachweisbar sey. Ware das arabische عراق wirklich persischer Ursprungs, so würde seine Entstehung aus einem ایراء immer noch aus *phonetischen* Gründen das meiste für sich haben; nur, wie gesagt, die *Bedeutung* jenes ایراء = ساحل muss noch weiter begründet werden."

P. I. v l. 8 in v. ایراهستان, cum Fl. pro وَّعَرَبْتُهُ l. 1. وَّعَرَبْتُهُ. De ایرادشیر l. 6 vid. supra in v. — De ایرایه, Indiae fluvio *Iravati*, vid. Al-'Oṭbī in NOLDEKE *ub. d. Kitāb Al-Jamīnī*, p. 39, 3 et 51. — Eadem lin. 8^a prius ایر pronuntiandum est ایر, posterius ایر, ut ex vocibus بَلَفِظَ الْعَصْوِ sequitur. Noster ergo non *montem* cogitavit *Ir*, de quo Zam. p. ٥ loquitur, et quem Al-Bekrī in v. significat his verbis: بَكَسْرُ أَوَّلِهِ وَرَاءَ مَهْمَلَةٍ عَلَى بِنَاءِ فِعْلٍ مِثْلَ عَمِيرٍ، قَالَ يَعْقُوبُ أَيْرُ جَبَلٍ بَنَى ابْنِي الصَّارِدِ بْنِ مَرَّةَ الْحَجِّ. Porro, allato carmine Doraidi ben Aḡ-ḡimma (de quo vid. Ibn Dor. p. ١٧٧, 3 a f. et WUSTENF. *Reg.* p. 158) addit: فَدَلَّ قَوْلُ دَرِيدٍ هَذَا أَنَّ أَيْرًا مِنْ دِيَارِ مُحَارِبِ الْحَجِّ. De Tribū Aḡ-ḡarid ben Morra vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 146, ubi tamen *mons* hicce non memoratur, sed عُنْتَائِدٌ, qui ab Al-Bekrīo item adducitur. De ایرِ loquitur Al-Most. p. ٢٨ l. 12. — De حصن ایر, Abd'ol-Wāhid Al-Marrak. ed. Dozyi p. ٢٧, 16, et ٢٨, 10; — de ایرلَندَه (Irlandiā), Al-Qazw. II, p. ٣٨٨, et de ایرَمَان, VULLERS, p. 148: » nomen urbis cujusdam."

P. I. v l. 10. Al-Bekrī in v.: أَيْرَمُ بَقْتَنَجِ أَوَّلِهِ مِنْ مَصَانِعِ حَمِيرٍ. باليمن الحج. Cogitat ergo أَيْرَمُ, de quo vid. supra p. ٥ l. 9, et in v. حُتَا, cum *Add.* ad utrumque locum, et Al-Bekrī ad v. حُتَا infra in *Add.* — De ایرَوَان, *Erivan*, KREHL *de Num. Mus. Dresd.* p. 71, 72, 74, 75; de آیرَه, loco *Haurānis*, Gr. Ἀίρη, SEETZEN, I, p. 74, et GESEN. ad. BURCKH., p. 500; de ایرودبُولُس, i. e. *Hierapoli* s. مَنبِج,

v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 24; de cast. Magrebensi *ايزمame* Al-Bekrī conf. in descr. Afr. sept. ed. SLAN., p. ١٤٣, 8 a f.

P. ١. v l. 12. Cod. Leyd. scribit *الايسن*. Pro *عيس* l. 13 FL. cum utroque Cod. legit *عبد*. Intelligit nempe *عبد مناه*, de quibus affert Ibn Qot., p. ٢٧ l. 4 a f. Absidae nempe (ut addit) tantum affinitate cum Hanīfidis conjuncti sunt; vid. CAUSSIN *Essai* II, p. 459 l. 5 et seqq. — De Gente *ايسو* loquitur Al-Qazw. II, p. ٢١. l. 11, Al-Bakowī in *N. et E.* II, 540 hanc nuncupans *يسو*. Recte vero Al-Qazw. II, p. ٢١٣ l. 13, ٢١٩, et ٢١٨ l. 12, et Al-Bakowī ibid., p. 543, ut Noster infra III, p. ٣٠٠, scribunt *ويسو*. VULLERS I, p. 148: «*أيسو*, nomen regionis.” Sententiam FRAEHNII (*Ibn Foszl* p. 205 et seqq.) Gente *ويسو* intelligi populum dictum *Wesi*, a Nestore Russorum Historico memoratum inter Gentes, Mari albo accolentes, confirmant verba Ibn Hauqalīs, qui ambitum Europae describens, sic loquitur (Cod. Leyd. N. 314 p. 6 l. 6 et seqq.):
 وارض الروم حدها من هذا البحر المحيط على بلد الجلالقة
 والفرنجة وومبة وايناس الى القسطنطينية ثم الى ارض وبشيدان
 يكون ناهو مائة وسبعين مرحلة. Hic enim nomen Gentis vocatur
 وبشيدان (ويسو pro *ويسو*), quam formam FRAEHN inter multas alias, quas ibid. p. 219 et seqq. enumerat, non attulit. Al-
 'Ictakrī et Al-'Idrīsī de eā Gente nihil tradunt. — De *ابسيكول*, urbe et lacu Turkistānīs, vid. QUATREM. *N. et E.* XIII, 228 et 234. Scribitur nomen etiam *سيكول*, et *اسف كول*; de *أنشانة*, loco Liban., ubi rudera, vid. SEETZEN I, p. 180; de *ايشعار*, monte Al-Magrebī, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ١.٩ in f., pro quo QUATREM. *N. et E.* XII, p. 560 (126) legit *اسعار*, quod pronunciat *Askar* (vid. supra p. 113). — Al-Bekrī in v. *ايسر على وزن افعول موضع*. De h. loco etiam fit sermo in v. *اشمس* s. *اشمس*, de quo monte vid. supra in *Add.*, p. 116.

P. ١. v l. 13. In v. *الايغاران*, suadente FL. » 1) l. 15 pro *العاجلي*

leg. العَجَلَى, vid. Ibn Kallik. transl. a DE SLANE II, p. 502 et seqq., maxime p. 506 ult.; 2) l. 16 pro حمى, يحيى; 3) pro لمساحته, على المفعول له, على نصب العلة, مساحته, scil. مساحته. Ita etiam l. جباية, et مقاسمة. Porro pro غلته scr. غلة, et pro اوغر l. penult. 'اوغرا'. De الكَرْجِ et البُرْجِ vid. in vocc., et de voce posteriore Al-Mošt. et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, p. 27. Intelligitur enim *pagus Içbahānensis*, non *locus Damascenus*. De Abū Dolafo vid. Abū'l-mah. I, p. ٩٩٩, et Ibn Kallik. N. ٥٩٩, ubi in ed. WÜSTENF. p. ٤٤ l. 5 et ٢٥ l. 8 a f. de الكَرْجِ fit sermo. In v. اِيغان cum FL. etiam restituendum pro بشبيخ, بنج s. پنج, conf. in v. ديه (I, p. ١٧٥ in f., ubi sic leg.), et Lobbo'l-lob. in v. — De Promontorio ابغريطوق, vid. الاستبصار, ك, p. ٥. l. 8 a f.; de اِيغور, REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. CCCXLIII; de ايفات, *Add.*, p. 197; de Lacu s. Mari parvo ابغبرك cum دَرِيَا, s. *Jaxarte* juncto, LEHMANN'S *Reise n. Buch.* p. 49, 50, 286 et seq.; de اَيْقَلِي (in Cod. اعلی), capite provinciae سوس الادصى, Al-Bekri IV. et E. XII, p. 620 et seqq. (186), in ed. SLAN. p. ١٩١, 15 et ١٩٢, l. ult.; utroque loco ibi scribitur ابجلى.

P. ١٨ l. 8. De ابك vidd. in v. ايج et *Add.*, p. 203. VULLERS I, p. 149, اِيَكْ memorat, ut Persiae regionem. De اِيَكْجان, conf. *Add.* p. 186, de اَلَايَكْ, Sūr. xv, 78; xxvi, 176; xxxviii, 12 et l, 13; Al-Bekri in v. et Abū'l-fed. p. ٨٧ in v. مَدِين (REIN., p. 116—118), et *Hist. anteisl.*, p. 30, 5; — de اَيْل monte prope مَرْسِيَّة (Murcia), Abū'l-fed. p. ١٧٩ in v. مَرْسِيَّة (REIN., p. 256); de اَيْل نَسَا, Indiae urbe, Abū'l-mah. II, p. ١٠٢ l. 5, et FL. ad h. l. (II, p. 88); — Al-Bekri in v.: اَيْل اِيَكْ, موضع قبل اِيَكْ من ديار غنى, et idem de eo vid. in v. اِيَكْ; Qām. de h. l. in v.: وَاَيْل كَبَقَم بِلَد. De اَيْلَابِسْتَان, Al-Qazw. I,

p. 189; de جبل ايلانيج, in As. Min., Qoth. ٢٥. in f., quod nomen in alio Cod. (g) ايلانيج et in Codd. cd ايناليج scribitur (Cf. ibid. p. ٢٧٢, 11).

P. 1.8 l. 2. De tribus locis dictis ايلان vid. Al-Mošt. in v.; de primo Abū'l-fed., p. ٢٩٢ et seq., et ٢٩٩ (ubi item sermo est de نهـر ايلان), Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, et VULLERS I, p. 149, loquens de urbe quâdam hujus nominis in regione Khatâiorum et Qalmâqorum. De ايلان ceterum vid. Nost. in v. تُنْكَت, تُونْكَت, نَكْت et Abū'l-mah. II, p. 1.2. VULLERS deinde memorat l. l.: « اَيْسَلَاوَل, montem quemdam, » et « اَيْلَنْك, urbem Turkistāniae, puellis formosis celebratam. » De fluvio *Ilek*, quem LEHMANN transiit non procul ab urbe *Orenburg*, vid. ejus *Reise nach Buchara u. Samarkand*, p. 32; de قلعة ايلون, Qotho'd-din, ed. WUSTENF. p. ٣١٣, 3 a f.

P. 1.8 l. 8. Pro عبدوا in v. اَيْلَة, cum FL. secundum Cod. V. lege اَيْلَة. Spectatur enim Sūr. II, 61, ad quem locum conf. Al-Baiḥawī I, p. ٩٢ l. 19-22. Pluribus fabula enarratur a MARACCIO ad h. l., et vid. nota ad Zam. p. ٥ ad nomen ايلاد. De Syriae urbe vid. Al-Qazw. II, p. 1.3, Abū'l-fed. p. ٢٢, ٢٥ et ٨٩ et seq. (REIN., p. 29 et 116), Al-Maqr. in كُتُبُ الْحَضَرَاتِ ed. Bul. I, p. 189, TUCH in *Z. d. d. m. G.* I, p. 168 et seqq., *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 74, et de castello ipsius in insulâ sito, DIETERICI *Reisebild.*, p. 62. De hac urbe et loco ejusdem nominis in Arab., conf. Al-Bekrī et Al-Mošt. in v.

P. 1.8 l. 10. Al-Bekrī in v.: اَيْلِيَا — تَبِيهَا دِلَاب لُغِيَاب مَدَّ آخِرِه. وفصره اَيْلِيَاءَ وَابِلَا وَفَصْرَ اَوَّلَهَا اَلْمَاءَ فَمَلَّ مَدَّ مَدَّ سَيَلُ الْكَانِبِ مَعْنَى اَيْلِيَا بِمَعْنَى اَنَّهُ الْخَج. Aliam scriptionem notavit Qam. in v., اَيْلِيَا, aliam ex Codice, quem sequitur, affert ARNOLD *Chr. ar.*, p. 199, 9, coll. Gloss., p. 12, اَيْلِيَاءَ, et aliam VULLERS I, p. 150, اَيْلِيَا. Vid. porro de اَيْلِيَاءَ Ibn Hish. ed. WUSTENF. ٢٩٣, 3, Qoth. ٣٢, 12, et de hoc nomine ROBINSON *Pal.* II, p. 204 et seq. — Qām. in v. praeterea: وَابِلَاءَ بِالْكَسْرِ وَحَ بِمَآخُوزَ وَمَوْضِعَانِ آخَرَانِ. Tria hujus nominis loca

etiam memorat *Ad-dahabī* in *المشتبه* "ك" in v. *الابلى*, Bakarz regio est ditionis Naisabūrens. De *بلى* fluvio, ad quem sita est urbs *فَرَاخَوَا*, et termino Transoxaniae, vid. *N. et E.* XIII, p. 232 et 235.

P. ١,٨ l. 12. De *الأنم* vid. Zam. p. ٣ et seq. L. 16 in v. *الايماز* pro *فربطة*, suadente FL., coll. WUSTENF. *Reg.* p. 120 et 140, in v. *Coreit* et *Carit*, leg. *فربط*, aut *فربط*, qui duo erant fratres; vid. WUSTENF. Tab. E, 19. Tribus Judaica Medinensis dicitur *فربطة*, vidd. *Add.* supra p. 11. — De *أمن* conf. Al-Bekri in v., et in v. *مَاء من: بیدج*; de urbe *انمانج*, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 224; de *أيو*, pago *Hamātae*, von KREMER *Mittelsyr.*, p. 227.

P. ١,٨ l. 5 a f. De *أبوان كسرى* vid. in v. *بهرسمر* et *دن*, Abū'l-fed., p. ٣,٣, Ibn Gob., p. ٢١٧, Ibn Badr., p. ٣٩, *I. A.* 1849 Nov.-Déc., p. 543, et ROORDAE *Gramm. Ar.* 2^{ae} ed. in *Chr.* p. ١, et ١١ N. ٤; — VULLERS, p. 153; *أنوانس*, nomen urbis Francorum; — *أبولاتس*, s. *ابو لالين*, LEE *Trav. of Ibn Bat.*, p. 233 et seqq.; in ed. Paris. IV, 378, 5, 381 l. 7 seqq., 385 seq., 394, 395, 438, 1, scribitur *أبولانن*. Prima est urbs As-sūdānis, quam catervae ex Al-Magrebo advenientes, intrant; — *أبوندا*, nomen recentius, ut Arabes volunt, urbis *أرغش* (*Argos*), *I. A.* 1854 Août-Sept., p. 179. De insulā prope *أوبيل*, dictā *ادونى*, loquitur Al-Bekri in *deser. Afr.* sept. p. ١٧١ l. 6 a f.; idemque in *موضع فى ديار غنى مما بلى* in v.: *أنيب* in v.: *معاجم ما استعجم* موضع *ذكره أبو بكر: أنيم* : *السمانة*.

P. ١,٩ l. 5. Intelligitur in v. *بئر أرما*, sive expeditio a. 498, suscepta a No'māno III°, de quā vid. CAUSSIN *Essai* II, p. 68, sive expeditio a Prophetā suscepta a. 625, de quā vid. infra in v. *الرفاع*, CAUSSIN l. l. III, p. 125-127, et WEIL *Moh.*, p. 135 et 141. De *البئر باللعباء من ارض*

نَجْد, vid. infra in v. جَرِين. — De عَسْقَلَانِ بئر ابراهيم prope Bat. ed. Paris. I, p. 127; de ابراهيم بمكة, ibid. I, p. 325 (coll. p. 323); de بئر ابن هشام بمكة, supra in *Add.* ad v. اَلَانَم, p. 36; de بئر ام هشام, conf. in v. اَلْفَحْوَانَة, in qua voce Zam. p. ١٢٨ loquitur de هشام, et Al-Mošt, p. ٢٩ l. 7 a f., de هشام; Al-Bekrī vero in *Add.* p. 146, de هشام ابن هشام; de دَلْعَا ابى puteo prope البصرة المغرب, Al-Bekrī *N. et E.* XII, 567 (133), ed. SLAN. p. ١١., 14; de ابى عنبة, Zam. p. ٢٤, 2 a f.; de اَلْحَمِير, in جبل النخيل, SEETZEN III, 53; de مَرَسَى اَلْحَرَر prope اَرَزَان, de اَرَزَان, Al-Bekrī *N. et E.* XII, 510 (76), ed. SLAN. p. ٥٥, 6 a f.; — de بئر اَرَبِس, Al-Qazw. I, p. ١٩٧, Abu'l-fed., p. ٨٧ in v. اَلْمَدِينَة (REIN. p. 115), Qolb. p. ٣١٧, 1 et seqq., et *Add.*, p. 88. De annulo amisso, vid. WEIL *Gesch. d. Chal.* I, p. 171; — de اَسْحَانِ بيت, ab occid. جَبَرِين, VAN DE VELDE *Reis door Pal.* II, p. 154.

P. ١.٩ l. 10. Pro قِرْدَان in v. اَلْأَسْوَد, cum FL., coll. I, p. ٢٣. l. 12 et 13 (in v. قِرْدَان, قِرْدَانِ ام قِرْدَان, ubi vidd. *Add.*) leg. قِرْدَان. De بئر اَسْوَدَ, conf. *Add.*, p. 58; de اَمِيَّة بمكة, Ibn Hish. ed. WUSTENF. p. ٩٥, 12; de اَنَا, supra in v. اَنَا, et *Add.* p. 173; de اَبُوب, Hierosolymis, Nost. in v. بَدْر, et بَابِل, vid. Al-Qazw. I, p. ١٩٧; de بَرَامَت, in وادى تَرْفَا, incipientis a Deserti, ad introitum, Al-Magr., Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 624 (190), ed. SLAN. p. ١٩٣ l. 5, ubi exstat تَرْامَت; de بَرَمَش بِالْقِسْطِط, Abū'l-mah. II, p. ١١ l. 3; de بَرَهوت, Al-Qazw. I, p. ١٩٨.

P. ١.٩ l. 11. De بُصَاعَة, vid. Al-Qazw. I, p. ١٩٧, II, p. ٧ l. 5 a f.

et infra in v. بضاعه et *Add.* ad h. l., 'Al-Bekrī in v. بضاعه, 'Ibn Bat. ed. Par. I, p. 289, 'Ibn Gōb., p. ٢٠٠, Abū'l-fed., p. ٨٧ (REIN., p. 115), Zam., p. ١٨; de بى اسد بمكة, 'Ibn Hisch. p. ٩٥, 13; de بنى, بريمه, Al-Most., p. ٤٠٠, Zam., p. ١٠٩ l. 8, et infra in v. معدن البئر; de بوقير, Al-Qazw. I, p. ١٩٨; de انبوسه, in ditione Tunet., BARTH I, p. 3; de البيره, بونه, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 509 (75), in ed. SLAN. p. ٥٥, 4, ubi exstat انشره; de البيصاء, ا meridie 'Al-qāhiraē, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 10; de بئر جبير بن مطعم بمكة, ARNOLD *Chr. Ar.*, p. 84, 15; de بئر جبير بن مطعم, Qotbo'd-dīn p. ١٤, 7, ٢٢٧, 6, ٢٥٨, 4 a f.; de بئر بصره, Al-Qazw. I, p. ١٩٨.

P. ١٠٩ l. 13. De جشم, vid. Noster et Al-Most. in v. الجرف; de الجلودى, prope 'Al-Fostat, Abu'l-mah. II, p. ١٠٧ l. 3 a f.; de جمل, infra in v. جمل, unde apparet sic legendum esse infra in v. الجرف pro جمل, et in Al-Most. ibid. pro حمّل; de جمبدى, Al-Qazw. I, p. ١٩٨; de الجديدي, loco Arabiae in viā ex Al-Medinā Damascum, An-nābolosī, p. 38; de السحمايين, سامدنت, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 612 et 624 (178 et 190), ed. SLAN. p. ١٥٩ et ١٦٣, ubi السحمايين.

P. ١٠٩ l. 14. Pro بئر حاء, ut observat FL., »scrib. بئر حاء cum ألف مقصورة, et l. 15 pro بئر حاء, بئر حاء, duobus utrumque verbis. Posterius (sic pergit) indicatur p. ١٨٨ l. 7 per haec verba: بئر حاء مصاف اليه, وبغال بئر حاء, ومهدود, ubi scribendum est بئر حاء, aut بئر حاء. Conf. *Catal. Codd. MSS. Bibl. Sen. Lips.*, p. 458 col. 1 l. 15 ab inf. et seqq., Kāmūs in بئر حاء, s. rad. بئر حاء. Ceterum pro بئر حاء l. 15 scribendum videtur بئر حاء, ita ut بئر حاء innuatur? Istud بئر حاء non tantum in L. et V.,

sed etiam in Cant. exstat, adeo ut videatur significari forma in Qām. laudata بِبَرَحَى. De بِسْرَ حَاءَ vid. Al-Bekrī ad v. حَاءَ (ad quam vocem vidd. infra *Add.*), ubi in carmine An-nabigae forma حَاءَ exstat. Pro جَذِيلَة l. 18, (et sic etiam I, p. ١٧٧ l. 13 et ١٨٨, 9), cum FL. legendum est حَذَبَلَة, quod efficit ex collatione Libri Moh. ben Habib, ed. WUSTENF., p. ١٤ l. penult. et ult., et ex Qām. in v. حَذَبَلَة; cum his porro confert VETH *Suppl. Ann.* ad Lobbo'l-loh., p. 68 in v. الحِجْدَلَى, et nostrum Librum I, p. ٢٩٣ l. 4 et 5, quibus nunc etiam accedit WUSTENF. *Reg.*, p. 232 in v. *Hodeila*. — L. 19 in v. بِسْرَ حَصْنٍ, pro اَنْمُرُوت, l. (ut Qām. scribit in v. مَرْت, Al-Most. p. ٩٨ l. 3 a f., p. ١٩. l. 9 cet., et Noster infra passim) l. inquam اَلْمُرُوت. — De اَلْحَقْرَة "د" prope Al-qāhīrām, DE SACY *Exposé de la Rel. des Druz.* I, p. 182; de دِمَاوَنْد, Al-Qazw. I, p. ١٩٨; de اَلدَّوَنْدَار "د", prope رَمَل الغُرَابَى, ARN. *Chr. Ar.*, p. 84, 15; de زَمْزَم "د", Abū'l-mah. II, p. ٤١١ n. 7, et Abū'l-fed. p. ٨٧ (REIN. p. 115); de زَحْيَف "د", Zam. p. ٨. l. 3; de اَلْمُرْمُر "د", puteo Arab. in viā, quae Al-Medinā Damascus ducit, An-nābol. p. 38; de بِسْرَ زَنْت, pago a sept. Hierosolymorum, SEETZEN II, p. 195, ROBINS. III, p. 873; de اَلزَّيْنَب "د" prope Al-qāhīrām, DE SACY *Rel. d. Druz.* I, p. 182.

P. ٢٩ l. 20. De دُرَّوَان "د" vid. in v. ضَمَلَى. Pro مَن l. 21 lege عَن, i. e. auctoritate Al-Bokārī in Libro اَلصَّحِيْح, de quo vid. KREHL *Z. d. d. m. G.* IV, p. 1 et seqq., nisi velis, nomen دُرَّوَان in *Libro precum* ex dicto Al-Bokārī esse sumtum. De Scriptis dictis كِتَاب اَلدَّعَوَات, vid. H. K. III, p. 229, et V, p. 83. P. seq. l. 1 deinde verbis وَفَى Noster vult مسلم De مسجد اَلضَّرَار porro vid. Al-Qazw. II, p. ٩٨ l. 9 a f., et infra in v. مسجد اَلتَّقْوَى, III, p. ٩٤. Pronunciationem دُرَّوَان probat item Al-Bekrī ad v. اَوَان, quibus-

cum conf. infra dicta in ذُرْوَان, ubi etiam memoratur nomen بَيْتُ أَرْوَان^{٤٥} (vidd. *Add.*, p. 86), et Zam. p. ٧١ l. 1, et p. ٧. coll. notis l. 2 a f. —

Locum Qotaibae reperire non potui; — de بَيْتُ ذَاتِ الْعَلَمِ بِالرَّوْحَاءِ, Ibn Bat. ed. Par. I, p. 295; — de أَصِيلَةَ "ب" in urbe الْمَسَانِيَّة, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 568 (134), ed. SLAN. p. ١١١, 16; de السَّدْرَةُ "ب" vid. in v. مَلَل; de "سُوَيْس", SEETZEN III, p. 152, ROBINS. *Pal.* I, 72 et seq. Etiam vocatur الْعَاجُوز "ب".

P. ١١. l. 7 pro سَنَجَان l. سَنَحَان in v. بَيْتُ الشَّعُوبِي, vid. Qām. et infra in v.; de الشَّعِيْقَةُ "ب" vid. in v. المَوْفَعَةُ et الشَّعِيْقَةُ; de "صَاهِك" vid. Al-Qazw. I, p. ٢٠; de النَّطِيب "ب", in tractu رُوح, v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nordl. Syr.*, p. 15. Ad عَائِشَةَ "ب" conf. nomen عَائِشَةُ, quem memorat WUSTENF. in *Reg.*, p. 53, unde ergo apparet hoc, ut alia nomina, tum viros, tum feminas similiter gessisse; de "ب" الْعَبْدُ, haud procul ab الْعَبْرِيْش, An-nābolosi in *Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 824; de "عَنْمَان" "ب", in v. مَلَل; de "عَدَل" "ب", puteo urbis أَصِيلَةَ, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 568 (134), ed. SLAN. p. ١١١, 16.

P. ١١. l. 9. De "عُرْوَةَ" "ب" vid. Al-Most., p. ٨٢ l. 6, ١٠٩ l. 4 a f., Al-Qazw. I, p. ٢٠. et II, p. ٧٢ l. 9, ac supra II, p. ٢٥٣ n. 3. Iterum recurrit عُرْوَةُ بَنِ الْتَرْبِمْ II, p. ٢٢٢ l. 3. De (s. الْعَطَمَةُ) الْعَطَام "ب", WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 107, et Abū'l-mah. II, p. ٢١١ n. 7, et ٢١٢ l. 2, et Maqr. ed. Būl. I, p. ٣٧٧ l. 26 et 27; de عَلِيّ بَعْسَعَان "ب", Ibn Bat. ed. Par. I, 298, et de بِالْمَدِيْنَةِ بَيْتُ عَلِيّ, etiam dicto الْحَلِيْقَةُ "ب", Qotb. ٣٧, 7 a f.

P. ١١. l. 11. De بَيْتُ غَدَن, vid. in v. الْفَنَاق. Qui hic, ibique memorantur, الْبَلُوسُون, sunt pars Tribūs فُصَاعَةِ, sic dictae اَعْمُرُو, de quo vid. Ibn Dor., p. ٣٢٢ l. 1-3, WUSTENF. *Reg.*, p. 106; — de Tribu

بَلِيّ conf. Al-Mošt., p. ١٣٩ l. 5, et ٣٩. l. 10, et vidd. *Add.* ad p. ٣٩ l. 12, p. 47.

P. II. l. 13. De غَرْسٌ ب" vidd. *Add.* ad p. ٩٣ l. 13 (p. 170), et infra in v. الْغَرْسُ, II, p. ٣٠٧; de الْغَنَمَاءُ ب" vid. Al-Qazw. I, p. ٢٠١; de " ب" in v. الْغَصَبِيّ, Abu'l-mah. II, p. ٧٤ l. 2; de غَمَزَانٌ via Gazam inter et Aegyptum, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* I, 1, p. 56, et II, 2, p. 91; de الْغُبْنَةُ ب" in urbe Tripoli Afric., Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 452 (18), ed. SLAN. p. ٨ l. 8 a f.; de فَرْبَةُ عَمَدٍ ب" فربه عمد Al-Qazw. I, p. ٢٠١, ibique de الْكَلْبُ ب"; de الْغُلَاعَةُ ب" prope غَمْرَاسِي, At-tigāni in *I. A.* 1853 Fevr.-Mars p. 218; de كُنُودٌ ب" in urbe Tripoli Africana, Al-Qazw. I, p. ١٩٧, et Al-Bekrī in Afric. descr. ed. SLAN. p. ٨, 15; QUATREM. in *N. et E.* XII, p. 452 (18) legit perperam كُنُودٌ; de مَالِكِيٌّ ب", prope تَسَامُكَاتٍ, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 624 (190), in ed. SLAN. p. ١٩٣, l. penult., ubi exstat ذَالِكِيٌّ; de الْمَطْلَرَةُ ب", Al-Qazw. I, p. ٢٠١, et II, p. ١٨٠, et infra in v.; de مَعْطَلَةٌ ب", Sur. XXII, 44, et Al-Baiḡawī ad h. l., et infra in v. بَوْنٌ.

P. II. l. 16. De مَعُونَةٌ ب" vidd. *Add.* ad أَبَلِيّ (p. 24), quod nomen, ut recte observat FL., coll. supra p. ١٩ l. 4-2 a f., Zam. p. ٣٤ et ١١٧, et Qām. in v. أَبَلٍ, l. 18 pro الْاَبِكَمَسِ restituendum est. Lege nempe بَوْمٌ بِئَرٌ مَعُونَةٌ, الارْحَصِيَّةُ, et de مَعُونَةٌ, يوم بئر معونة, Ibn Hisch. ed. Wüstr. p. ٢٥ in f. et seq. Pro جِبَالٍ l. 18 OSIANDER, ut mecum communicavit, in Jāqūto Oxon. legit جِبَالٍ. Saepe affertur, qui hic vocatur اَبْنِ اسْحَاقٍ, tum apud Nostrum (nempe in v. الْحَكْمَانِ (فَرْدَةُ et طَرْفِ, رَثَامِ, الْحَكْمَانِ l. 4 a f., *Add.* ad I, p. ٢٨٣, 7, et infra III, p. ٢٧١ n. 4, et ٣١٥ n. 6, ad v. تَارِي). Non confundendus est cum اَبُو اسْحَاقٍ اِبْرَاهِيْمُ بِنِ عَلِيٍّ الشُّمْرَاوِيّ الْغَيْرُوَزِيَادِي, de quo vidd. *Add.* ad I p. ١٩٤ l. 12, aut

cum ابراهيم بن سعيان ابراهيمي, uno ex 'Ibn Qotaibae Magistris, ejus meminit Ibn Kallik. in hujus Biogr. N. ٣٢٧, ubi in ed. WUSTENF. pro ابراهيمي l. ابراهيمي, ut in ed. exstat SLAN. I, p. ٣٥٢, ad quem locum conf. hujus versio (*Ibn Khallik. Biogr. Dict.*) II, p. 22 et 23. Intelligitur hic, s. محمد بن اسحاق الفاكهي, ut nuncupatur, in Al-Most. p. ٤١٢ l. 5 et ٤٣٣ l. 14, ubi affertur Liber ejus مكنة, quem Jaqut et Al-Bekri in multis locis supra laudd. consuluerunt, et qui anno 272 adhuc vivebat (vid. Dozy *Catal.* II, p. 170), s. potius محمد بن تشار, anno 151 circiter mortuus, de quo vid. Ibn Qot. p. ٢٤٩, Ibn Kallik. N. ٩٢٢, et cursim N. ٢٤٧, ٢٩٥ et ٢٩٩, et WUSTENF. in praef. ad Ibn Hish., ubi p. II et seqq., tum de his locis exposuit, tum etiam de iis, quae de eo tradit As-sojuti in طمعات الخفائل, et 'Ibno'n-naggār Moh. ben Mahmūd, et Abū'l-fath Moh. ben Moh. ben Sajjīd An-nās Al-jamari. Posterior Ibn Ishaq Kalifae Abu Gāfar Al-Manḡūr scripsit سيرة المعاني, quo usus est Ibn Hishām in conscribendā سيرة رسول الله, et quem Al-Bekri atque Jaqūt v. c. in v. المعاني, et ubi de Prophetæ itineribus et vicissitudinibus exponunt, sine dubio adierunt. Alia ejusdem Scripta afferuntur ab 'Ibno'n-naggār, l. l. p. VIII l. 7 a f. coll. p. X, 11. — De وقعة الرّحمة, vid. infra in v. الرّحمة, CAUSSIN *Essai*, III p. 116 et 195, et WEIL *Moh.*, p. 133, 185 et 416. — De دسر معاني دوسر, vid. WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٣٨ l. 7 et p. 93, de سقار "د" prope سقار in Aeg., SPETZEN III, p. 329; de الميدي "د" in v. ملل, et in v. النفرة.

P. II. in fine, in v. ابي موسى. De Abū Mūsā Al-As'ārī vid. infra in v. الشوكة, ربيع et حنبر, Ibn Qot., p. ٢٤ l. 3 a f. et ١٣٥ et seq., Abū'l-mah. I, p. ٩٩ l. 12, ١٢٢ l. 12 et seqq., CAUSSIN *Essai* III, p. 253, 294, 308, 313, WEIL *Moh.*, p. 141 et 234, et *Gesch. d. Chal.* I, p. 72, 85, 137 et seq., 173, 176, 195, 197 et seq., 204-207, 230, 233-235, 247. De شيعب ابي ذب et الحجبون, المعلاة vid. in vocc., et de postremo etiam Al-Most., p. ٢٧٤ l. 3 et 4.

P. III l. 1. De ^{بئر ميمون} vid. Al-Mošt., p. ٣٩ l. 7 a f., et ١٩٩ l. 6 a f., Nost. in v. ^{الافكوانة}, رباب, ^{الميمون}, Al-Bekrī in *Add.* p. 146, Abū'l-mah. I, p. ٨٥ l. 2, ٣٤٥ l. 17 (quo utroque loco pro ^{ميمونة} l. ميمون), Zam. p. ١٢٨, Qotb. p. ٩٩, 2 et seqq. — De ^{الوانق} ب in v. مامل; de ^{واران} ب, in viā ex urbe ^{تَامَدَلْت} ad ^{أَوْدَغَسْت}, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 615 (181), ed. SLAN. p. ١٥٧, 3 a f.; de ^{بئر الوطاروسط} خط, من القاهرة, WUSTENF. *Macr. Gesch. der Copt.*, p. ٥٨ l. 10 et p. 135; de ^{هنديان} ب et ^{يوسف الصديق} ب, Al-Qazw. I, p. ٢٠١, et Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 133.

P. III l. 4. In Nominibus propriis hominum, ut docet FLÜGEL in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 227, pro ^{ابو} saepe scribitur با, quae forma est indeclinabilis. Kūfenses nempe jam antiquis temporibus nomina ^{أَب}, ^{أَخ}, ^{أَخ}, ^{أَب}, nempe jam antiquis temporibus nomina ^{أَب}, ^{أَخ}, ^{أَخ}, ^{أَب}, cum aliis juncta, per 3 casus in ā efferebant. Vid. 'Ibn Kallik. *N.* ٧٧٥, in ed. WUSTENF. fasc. IX, p. ٨٣ l. 6 et seqq. Sic ergo scribebatur ^{بافبيس} pro ^{بافلوي}, ^{بافلوي} pro ^{بافلوي}, quod cum ^{بوشزرا} permutatur (vidd. *Add.* ad ^{باشزرا}), cett. Aliter istud با in aliis N. N. P. P., *Syriacis* maxime et *Hebraicis*, explicandum, v. c. in ^{بادفلي}, et in aliis, quae p. III^c et deinde sequuntur; hoc nimirum ex Syr. ^ב, vel Hebr. ^ב, pro ^{בית} et ^{בית}, ortum est, et in Hebraicis interdum in solam B contrahitur, ut Jos. XXI, 27 ^{בְּעֶשְׂתֵּרָה} scribitur pro ^{בֵּית עֶשְׂתֵּרָה}. De his formis egit GESENIUS in annot. ad BURCKH. *Reisen in Syrien* cett., p. 491, et in *Thes.* I, p. 175, 193^b, et 196, et KOSSEGART. *Ann. Tabar.* III, p. 91. In Nominibus *Aegyptiis* porro ^{ابو}, Virorum sanctorum titulus, in ^{بو} decurtatur, et non flectitur, ut ^{دبر بو}, ^{بِقَرَقَاس} et ^{بُيَشَاي} in ^ب, ut in nomine loci ^{بوشزرا} porro abbreviatur in ^ب, vid. WÜSTENF. *Macrizi's Gesch. d. Copt.*, p. 6 et 138, coll. p. ٩. l. 12. Denique ut ^{ابو} in ^ب, et ^{بית} in ^ב, ita ^{با} etiam saepe in ^ב contrahitur,

ut *بَاعَوْنَا* in *بَعَوْنَا* (vid. in voce.) *بَشَق* in *بَشَق* (vidd. *Add.* ad *باشو*), et *بَاجِمَزَا* (p. 127); quin in pronuntiatione vulgari saepe prorsus omittitur, ut docetur in *بَاغَرْدَى*, quod nomen vulgus enunciat *بَغَرْدَى*. De *الدُّكَّان* in *بَا اتوب*, vid. infra in v., et de *فَرْمِيسِيسِن*, quod sic a Nostro, ab aliis *فَرْمِيسِيسِن* pronuntiatur. L. 5 cum Fl. pro *وَتُعَرَّف* l. *وَتُعَرَّف*.

P. 11 l. 6 in v. *بابی* corruptum est vocabulum *بابی*. Sic Fl. textum restituit: *تثنیة باب ببائین*, *بمان الخ*. Inspecto vero Cod. Jāqūṭi Oxon., OSIANDER animadvertit ibi post *باب* legi *بای* *بیان*, i. e. *بای* *بَبَان* (proprie urbs Bābān), quae lectio etiam consentit cum p. 123 l. 2 a f., ubi sic leg., quo facto seq. *نُكِرَ* ibid. simul explicatur. Qām. in v. *رُسَنَانِ بابین* non *dualem* enunciat: *وبابان مملكة بمرو*. — De *بابین* *رُسَنَانِ* *بابین*, vid. supra in v. *أَسْكَبُون*. De *الباب* vid. Al-Mošt. in v., de tribus his locis et seq. *باب الابواب* ibi exponens. De primo vid. Ibn Gob., p. 201 et Abū'l-fed. p. 299, v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nordl. Syr.*, p. 17; QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 206, 180 l. 16 et p. 226, ac II, 2, p. 92, DEFREMERY *I. A.* 1855 Janv., p. 8; de tertio loco conf. Abū'l-fed., p. 299. — De *مَعَاظِرِ الْبَاب* in Palaestina, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 259; de *مَدِينَةِ الْبَاب*, Abū'l-fed., p. 293 et 299 in v. *سِيَاكُو*, (REIN., p. 287 et 327), quo castellum intelligitur prope *باب الحديدي*, s. *Portas Caucasias Veterum*, de quibus conf. Abū'l-fed., p. 300, 299, 293 (REIN., p. 43, 94, 287), 299, 295. Ab his ergo probe distinguatur ipsum *باب الابواب* (i. e. *در بند*), quā ratione saepe haec urbs scribitur, saepe tamen etiam *الباب والابواب*. Utraque scriptio apud Abū'l-fed., et in nostris Codicibus exstat, v. c. p. 129 l. 2, 298 l. 1, Al-Mošt. p. 298 l. 12 cet., et ap. Abū'l-fed. v. g. p. 299 in v. *بلنجور* (REIN., p. 326), et ap. Ibn Badr., p. 41. De hac urbe conf. porro Ibn Hauq. in UYLENBR. *Diss.*

de *Ibn Hauq.* p. 39, *Al-Qazw.* II, p. ٣٤., *Geogr. d'Edrisi* II, p. 322, *Abu'l-fed.*, p. ٩., vi, ٣٩. et seqq., ٢٤, *REIN.* p. 76, 93 et p. 298 et seqq., (ubi locus exhibetur *Al-Iṭṭakrīz*. De hac urbe, ut loco, ubi eudebantur Numi, vid. *Stückel* in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 251. — In textu p. ١١ FL. seqq. emendat: l. 12 pro السفین (inquit), fortasse ناسفین; l. 13 pro

وهو, scribit بسدين; l. 16 pro ولها cum utroque Cod. leg. وهو, scil., ut FL. addit: » باب الابواب, sensu primo ac proprio, conf. *Hamzae Isphah.* *Annales* ed. *Gorrew.*, p. ٥٧ l. 7 ab inf. et seqq. Ipsum verbum حائط de isto muro ibi legitur l. ult." — Lin. penult. pro تغبر FL.:

» scr. تغبر, i. e. تغبر أغار *incursiones fecit.* Falso (sic FL. pergit) item *Wustenf.* in *Kazwinī* *Atār el-bilād*, p. ٣٤١ lin. 1, ubi de eadem re agitur, تغبر edidit; recte ibid. l. 7 est اغار, et p. ٣٤١ l. 4 ab inf. بغير."

De الباب s. بواب تركستان, i. e. *portis ferreis*, quibus, ut ferunt, Turcis aditus olim secludebatur a terris Moslimorum, vid. *REIN. Mém. sur l'Inde*, p. 160 et seq. — De alio الباب السخديد, portā occid. urbis تلمسان, conf. *I. A.* 1849 Août-Sept., p. 214, et de alio vid. infra. De جسريرة الباب in Mari Caspio, vidd. *Add.* ad v. ببحر الخزر. — De باب ابراهيم باب البحر الخزر, *Ibn Bat.* ed. Paris. I, p. 300 et 323, et *Qotb.* p. ١٠١, l. 1, ١٠٧, 10, ١٣٩, 2 a f., ١٥٩, 7 et seqq., ٢١٩, 3 a f., ٢٤٤, 10, ٢١٢, 2 a f., ٢٢٠, 2, 9 et seqq., ٢٢١, 4 a f., ٢٢٢, ٢٢٤, 4; olim dicebatur باب الخياطين — de باب أجناد بركة (in Templo Mekkanō), *Ibn Bat.* p. 321 et 323, et de باب اجناد الصغبر, *Qotb.* ٢٢٣, 5 a f.; de باب الأربعين, portā Halebi, vid. *Ibno's-sihna* ap. v. *KREMER Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 224, 225, 249; de باب الارحاء conf. in v. نهر بنايف; de باب الأزج, magno vico Bagdadis, supra in v. الأزج, تنش, حلبه, دبر الرندورد, المامونية et قطيعة العاجم, فراج, زندورد, ريان, *Al-Mošt.* p. ١٣, 7, et *Ibn Bat.* II, 58; — de باب الاسطبل, portā Al-Qāhirae, *QUATREM. Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 112 et seqq.; de باب اسكندرونه, termino Moslimos inter et Armenos, *Abū'l-fed.*, p. ٢٩ (*REIN.*, p. 35); — de باب السه, portā Damasci, *An-nābolosī*, p. 41;

de باب أم هانئ بمكة, Qotb. ٢٢٢, 4 a f.; de باب أم سليمان بمكة, Qotb. ١, v, 6 a f., ١, ٩, 12, ١٩٩, 11, ٢٢٣ in f. et seq., ٢٣٠, 7 a f.; de باب حصن بَابَرْك in dit. Haleb., v. KREMER *die Geogr. d. nördl. Syr.* p. 18.

P. ١١١ in f. De باب البريد vid. 'Ibn Gob., p. ٢٧., 'Ibn Bat. ed. Par. I, 209, v. KREMER *Topogr. v. Dam.*, I, p. 34, et II, p. 8, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 164, et II, 1, p. 275 et 283; de باب البحر بَابُ " بدر s. د. البَدْرِيَّة, Noster in v. بالقاهرة, ibid. II, 2, p. 215; de بَابُ " بَسْمَان in v. منطرة الريحانيين, Al-Most. in v. حريم, et de eâ portâ ac de بَابُ " بَسْمَان in v. البصرة, Abû'l-fed., p. ٢٩٣, et Al-Most. p. ١٣٠, 5; de بَابُ " العَتَكِيَّة, العَبَّاسِيَّة, طاسات, الصراة, التستريون, infra in v. ببغداد, 'Ibn Gob., p. ٢٢٢; de بَابُ " البصيلة ببغداد, Qotb. ٢٢٣, 14 et ٢٣٠, 6 a f.; de بَابُ " البَلَطَفِين, portâ Templi magni Damasc., QUATREM. l. l. II, 1, p. 283; de بَابُ " البونية, portâ urbis جزيرة ابن عمر, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 330.

P. ١١٢ l. 3 in v. باب التمس cum FL. pro مجاوره ut in L., leg. مجاورة. De hoc vico vid. infra in v. بغداد, الربص, زهيرية, شارع دار. De seq. بَابُ " تَوْمًا. فطبعة أم جعفر et (II, ١٥١ L. ult.) الصراة, الريفق, QUA- TREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 275, v. KREMER *Topogr. v. Dam.*, I, p. 11 et seqq.; de باب تونس بالعيروان, Al-Bay. I, p. ١٠٩, 10, ٢٥٢, 15, ٣٠٤, 4 et seqq.; de باب الجابية بدمشق, in v. عاتكة, et infra in v. الجابية et لَوَّلُو, 'Ibn Bat. ed. Par. I, 221, v. KREMER *Topogr. v. Dam.*, I, p. 14, et QUATREM. l. l. II, 1, p. 154; de باب الجزيرة, 'Ibn Gob., p. ٢٣٧; de بَابُ " الجسر بالموصل, Qotb. p. ٩٠, 9, ١٥٩, 13, ١٩٠, 2.

P. ۱۱۳ l. 5. De portâ Halebî vid. 'Ibno's-sîlḥa ap. v. KREMER *Sitzber.*, 1850 Apr.-Mai p. 214, 227 et 249, ubi haec portâ distinguitur a باب الجنان بالرفة; de باب الجنان, Nost. in v. الجنان; de باب الجنان, etiam dictâ النبي, in Templo Mekcano, Qotb. ۲۰۸, 6 et seqq., ۴۲۳, 7 et 9; — de جبرون بدمشق, s. potius جبرون, etiam dictâ الكتاب, portâ Templi magni, vid. in v. التبادين, Abū'l-fed., p. ۲۳. l. 9 a f., 'Ibn Bat. ed. Par. I, p. 207, 'Ibn Gob., p. ۲۷., QUATREM. l. l. II, 1, p. 283, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 442 et seqq., v. KREM. *Topogr.* I, p. 34 et seqq., et 45, l. 10 a f., II, p. 35.

P. ۱۱۳ l. 9 في الكجرة. Videtur sermo esse de nudinis, ad nudinarum Mekkanarum exemplum, Bagdâde introductis, et ab 'Al-Mostarsîdo Billah institutis. Rem non memoravit WEIL *Gesch. d. Chal.* III, p. 213 et seqq. Kalfâtum gessit Al-Most. ab a. 512 (1118) — 529 (1134). De eo vid. Abū'l-fed. *Ann. Musl.* III, p. 392, 460 et REISKE, p. 737, 'As-sojûti تاريخ الخلفاء, ed. LEES et ABD AL-HAQQ, Calc. 1857, p. ۴۴۱ et seqq., et VON HAMMER *Liter.-gesch.* VI, p. 28 et seqq.

P. ۱۱۳ l. 11 in v. الكربة, et ۴۹۵ l. 6 in v. الكربية, pro الكافى, i. e. nudipes. De باب حرب vid. in v. حرب (I, ۲۹۴, 5 a f.), حربية, مقابر الشهداء, الصراة, حربية, p. ۶۷۳ et seq., et II, ۳۰۸, 5 a f. et locos ibi laudd., 'Ibn Kallik. N. ۱۹ (ed. Wüst.) p. ۳. l. 8 et seq. (ed. SLAN., p. ۱۳۱ et ejusdem vers. I, p. 257), FREYR. in *Z. d. d. m. G.* X, p. 474 et 477. Situs erat vicus hujus nominis in parte urbis occidentali; vidd. dicta in Add. ad v. النرجمانية; de باب الكرم بكريم بغداد, Al-Most. p. ۱۳۰., 4; de باب الكريبيين in Templo Mekk., Qotb. p. ۲۱۱, 7, ۲۳۶, 12 et ۴۳۷, 4 a f.; — de الكزورة in Templo Mekk., in v. الكزورة (unde novimus vulgum eam nuncupare عَزْوَرَة, باب عَزْوَرَة), 'Ibn Bat. I, p. 323, Qotb. l. ۱۷, 7 et in f., ۱۱۹, 12, ۱۹۱, 4, ۲۱۶, 6, ۲۳۶, 14, ۴۱۴, in f.; de منارة الكزورة in Templ. Mekk.,

Qotb. ٤٢٢, 7; de باب الحوزة بمكة, Qotb. ٤٢٤, 3; de باب حَسَن, portâ magnificâ Sirâzi, 'Ibn Bat. II, p. 53; de باب الحَقْفَة بالسَّاء, Qotb. ٢٩٨, 6; de باب الحَلْبَة ببغداد, in v. حلبَة, رَّيَّان, et رَّيَّان, حلبَة, in v. حلبَة, Dozy *Rech.* I, p. 566.

P. ١١٢ l. 13 in v. انْخَاصَة. "د" At-tā'ī'llah ab a. 363 (973) ad a. 381 (991) Kalifatum gessit. De notione vocis اَلْمَمَطَرَة, sensu hīc obviae *conclavis*, ubi Kalifa homines excipit, qui ipsum adeunt, vid. QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 15. De باب انْخَاصَة vid. etiam in v. منظره الربحانيي. باب انْخَاصَة بالعاهرة, Al-Maqr. ed. Būl. II, p. ١٦ l. 14, et Abū'l-mah. II, p. ٤٢٢ in f., ubi sic leg. — De باب المنصراع بدمشق, Abū'l-mah. I, p. ٧١٤ in f.; de باب الخميس بالمنصورة, in 'Ifriqiya, *I. A.* 1849, Août-Sept. p. 215; de باب الخياطيين, in Templo Mekk., 'Ibn Bat. I, p. 321, et Qotb. p. ١. in f., ١.٧, 10, ١٣٩ in f., ١٥٩, 10 et seqq., ١٥٩, 2 et seqq., et supra p. 219; de باب الدَّرَج s. "د" المدَّرَج, portâ arcis Qahirensis (فصر الجبل), QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 119. Nomen habebat ab Emīro Ad-darfil, i. e. Ḥosāmō'd-dīno Lāgīn, + a. 672 (1273), de quo vid. in primis Al-Maqrīzī, in *ARN. Chr. Ar.*, p. 166. — De باب الدَّرَبَة بمكة, Qotb. ٤٢٤, 5 a f.

P. ١١٢ l. 14 et 15. De دَسْتَان بسمرفند, vid. item Lobbo'l-lob. in v., et supra in v. اُسْتَنَابِدَرَة — de باب الدَّقَاعِيْن, in Templo Mekk., 'Ibn Bat. I, p. 323; de باب الدَّوَامَات بحريم بغداد, Al-Most. ١٣٠, 4; de باب الرِّبَاط, in Templo Mekk., 'Ibn Bat. I, p. 322; de باب اَبِي, الربيع بالغيروان, Al-Bay. I, p. ٨١, l. 7, ١٥٥ l. 12 et ١٥٩, ١٤٥ l. 5 a f., et AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣٣١, 2.

P. ١١٢ l. 16. Nomen بَابَرْتَنِي etiam exstat in Lobbo'l-lob., additis: قَرَبَة

بنواحي بغداد. Hunc locum 'Ibno'l-'Atîr etiam vocat بَابِ بَغْدَاد, ut docet *Suppl.*, p. 21. De seq. بَابِ بَغْدَاد vid. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 337; de باب الرحمة, portâ Templi Mekk., Qotb. p. ٢٢٩, 12, etiam dictâ باب الرحمة, ibid. ٢٢٣, 4 a f.; de الرشيد بالاسكندرية, QUATREM. in *Hist. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 220; de الريح, speluncâ, prope فَبْرَة, Hispaniae urbem, 'Al-Qazw. II, p. ٣٩٨ l. 3 a f.; de الزاهر بمكة, 'Ibn Gob., p. ١٩, 'Ibn Bat. ed. Par. I, p. 403; de زَوَلَة بمصر, Qotb. p. ٢٥, 10, ٢٨٢, 1, ٢٩٨, 5, QUATREM. l. l. II, 2, p. 16 et 42; de باب الزيادة, QUATREMÈRE l. l. II, 1, p. 230; de الزفومة بمصر, 'Ibn Gob., p. ٢٧, 'Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 206, QUATREM. l. l. I, 1, p. 164, et II, 1, p. 283, v. KREMER l. l. p. 34; vocatur etiam باب الساعات; de باب الزيادة بمكة, Qotb. p. ٢١٢, 17, 18, 19 et ٢١٣, 15; de الرستون بفلسطين, 'Abū'l-mah. II, p. 100 et seq.; de "السارية", prisco nomine portae المدرفل, vidd. supra dicta p. 222, et QUATREM. l. l. I, 1, p. 247 et II, 1, p. 112 et seq.; de "الساعة", Z. d. d. m. G. V, p. 377; de السمنارة السلطانية, portâ arcis Qahir., QUATREM. l. l. II, 2, p. 11; de باب السندرة, in Templo Mekk., 'Ibn Bat. I, p. 323; de باب السدة بمكة, etiam dictâ العاص, باب عمرو بن العاص, Qotb. ٢١٨, 4 a f., ٢٢٤, 9 et ٢٣٠, 16; de باب السَّيْرَاب بِحِمْيَرَان, CHWOLSOHN *die Ssabier* I, 474, 498, II, 25; de باب السَّيْرِ الكَبِير, portâ arcis Qāhir., 'Al-Maqrizî ap. ARNOLD *Chr. Ar.* 163, 9; de باب السلام, olim. باب جَمِيق, v. KREMER *Top. v. Dam.* I, p. 12; de باب بنى شبيبة in Templo Mekk., etiam dictâ باب السلام, Qotb. ٢٢٣, 8 a f., ٢٢٤ in f., ٢٢٩, 11, ٢٢٩, 12, ٢٣٣ in f., ٢٣٤, 5, ٢٨٤, 2 a f., ٢٨٨, 8 a f., ٢١٥, 8, ٢٢٣, 3, ٢٣٧, 3 a f.; de باب السلام, in urbe 'Ig-bahān, vid. in v. سلم; de باب السلام بالقيروان, Al-Bay. I, p. ١٢١, 6, ١٧٥, 10, ١٧٩, 4 a f., ٢٢٧, 8 a f.; de باب السلسلة, portâ arcis Qahir., QUATREM. l. l. II, 1, 205; de بَابُ سَلْطُون, urbe terrae سَلْطُون,

'Ibn Bat. in *I. A.* 1850 Sept. p. 193, ed. Paris. II, 416 et 445; de باب بنى سَهْم بِمَكَّة، deinde dictâ باب العُمَرَة، Qotb. I., in f. ١٨, 1, ٢٢٤, 7, et infra in dictis باب العِمرة.

P. ١١٢ l. 5 a f. 'Ibno'l-A'ir: بابيسير من قري واسط وتيل من: بابيسير من قري. Vid. VETH in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 21. In Lobbo'l-lob. مملكة ببغداد vocatur باب الشام ببغداد. De باب الشام vid. in v. utrâque باب الشرقى، باب الشاغور، de مَرْبَعَة أبى العباس، رضى Damasci, vid. v. KREMER *Top. v. Dam.* I, p. 10, 12, 15; de الشَّيْبِيكَة باب الشَّيْبِيكَة، etiam dictâ باب الزاهر باب العُمَرَة، 'Ibn Bat. I, 304.

P. ١١٢ in f. De باب الشعير conf. in v. قطيعة، العنبيقة، شعير. De باب الشعير ريسانة. De دار القز et دار الحرم vid. infra in vocc.; de الشَّمَّاسِيَّة باب سَوْبَقَة، سَوْن العَطَش، دير درماكس، دير دُرْنَا v. ببغداد، vid. in v. قصر الطين، صَمَالُوا، خالد 'Ibn Badr., p. ٣٠٣, coll. KOSEGART. *Chrest. Ar.*, p. 108; de باب سَنَنْغَات، i. e. *Sanctae Agathae* in urbe بلرم، 'Ibn Hauq. in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٨, 3; de شَيْبِيَّة باب بنى شَيْبِيَّة، in Templo Mekk., 'Ibn Bat. I, 300, 309, 321, 322, Qotb. I., 6 et ٢٢٣, 3 et supra dicta de السلام p. 223; de باب الصَّفَا بِمَكَّة s. باب بنى مخزوم، 'Ibn Gob., ٨٩ et ١٠٥, 'Ibn Bat. I, 321, Qotb. ٢١ in f., ٢٣٤, 15, ٢٨٥, 2, ٢١٥, 5, ٢٢٣, 16, ٢٣٧, 3 a f.; de باب الصغير ببغداد، 'Ibn Bat. I, 221, 'Abū'l-mah. II, ٣١٣, 4 a f., Nost. infra in v. شاغور، et v. KREMER *Top. v. Dam.* I, p. 15; de باب الصغير ببغداد، in v. زهيرنة، قصر حجاج.

P. ١١٣ l. 5 pro تعرف cum Fl. l. تعرف. De باب الطنان ببغداد vid. infra in v. طاقات (II, ١٩١, 5) et 'Ibn Gob. ٢٢٨; de باب الطنان ببغداد، infra in v. الشوش؛ de باب الطراز بالقيروان، 'Al-Bekri *N. et E.* XII, 478 (44), ed. SLAN. p. ٢٨, 5 a f.; de باب

باب العِمَّاس de حرزم. *Al-Mošt. in v.* باب العِمَّاس بِحَرَمِ بَغْدَاد
et باب النَّمِي in *Tem- plo Mekk.*, *Ibn Bat.* I, 322, et *Qotb.* ٢١١, 1 et 2 a f.; de باب العَجَلَة s. باب التَّاسِطِيَّة in *Tem- plo Mekk.*, *Qotb.* p. ١٩١, 6 a f., ١٩٢, 8 a f., ١٩٣, 1 et 14, ١٩٥, 11 et seqq., ١٩٩, 1, ٢٠١, 16 et in f., ٢١٢, 7, ٢١٨, 4 a f. et ٢٢٤, 11; de باب عَزْرَة infra I, p. ٣٠١ et supra p. 221; de باب العَبَّاسِيَّ *Dozy Script. Arab. loci de Abbad.* I, 106; de باب عَلِيٍّ بِمَكَّة *Al-Mošt.* ١٣٠, 4; de باب عَلِيَّانَ بِحَرَمِ بَغْدَاد *Ibn Bat.* I, 323, *Qotb.* p. ١٠٧, 6, ٢١١, 1 et 2 a f., ٢١٩, 5 a f., ٢٢٣, 10; de باب العِمَّارَة بِجَمَاعِ دِمَشْق etiam dicta باب السُّمَّاسَاتِي v. *KREMER Top.* I, p. 36; de باب العَمْرَة بِمَكَّة *Ibn Gob.* ١١., *Ibn Bat.* I, 303 et 323, *Qotb.* p. ١٠٠ in f., ١٠٨, 2, ٢١٩, 6 a f. ٢٠٩ in f., ٢٢٤, 6, et supra dicta de باب بَنِي سَيْم et باب الشَّبِيكَة et *Al-Mošt. in v.* باب عَمُورِيَّة بِحَرَمِ بَغْدَاد de p. 224; de باب اَنْعَرِيَّة بِحَرَمِ بَغْدَاد et de باب اَنْعَرِيَّة وَاحِد vid. in v. باب اَنْعَرِيَّة بِحَرَمِ بَغْدَاد, *Al-Mošt. in v.* باب سَوِي ubi etiam de باب سَوِي in v. باب سَوِي fit sermo.

P. ١١٣ l. 5. De بابِغِيش vid. in v. دَجَلَة (I, p. ٣٩٣, 1), et in v. باب اَنْعَرَادِس, *SEETZEN* III, p. 161; de باب اَلْقَتُوح بِمَصْر de زاب, portâ *Halebi*, etiam dicta باب العِمَّارَة et باب اَلْقَرَج *Ibno's-sihna* ap. v. *KREMER Sitz.-ber.* April-Mai, p. 227 et 249; de باب اَلْفَرَادِس, portâ *Damasci*, etiam dicta باب اَلْكِرَادِس supra in v. دَنْر خَالِد et اَلدَّوَّاع *Ibn Bat.* I, p. 221, v. *KREMER Top.* I p. 9, 13, et II, p. 15 l. 14 a f., *QUATREM. H. des Sult. Maml.* II, 1, p. 72, et de باب اَلْفَرَج بِدِمَشْق ibid. I, 1, p. 162, II, 1, p. 20, et II, 2, p. 161, v. *KREMER Top.* I, 14.

P. ١١٣ l. 7. *As-sojüti* in *Lobbo'l-lob.* pronunciat بِأَبْعَرَان *Ibno'l-Atur* cum *Nostro* pronunciare videtur بِأَبْعَرَان de بِالْفَاهِرَة s. د. بِالْقَرَّاطِين بِالْفَاهِرَة de بِأَبْعَرَان *QUATREM. H. des Sult. Maml.* I, 1, p. 49, et II, 2, p. 10; de باب مَوْصِع بِطَرْدِيك مَكَّة الخ. *Al-Bekrî* in v.: باب اَلْقَرْنَتَيْن de باب

ب" القَصْر de قصر اصبهان vid. in v. القَصْر باصبهان
 تلسمان, Al-Bekrî *N. et E.* XII, 536 (102), ed. SLÂN. p. vv, et " ك
 الاستبصار, p. ٩٥ l. 13; de باب القَصَص in Templo Mekk., Qoth. ٣١١, 13
 et ٤٣٧, 4 a f.; de القَلَّة ب" portâ arcis Qâhir, QUATREM. l. l. II, 2, p. 8,
 11, 13, 22, 94, 260, 264; de باب فلبية بطرسوس in v. فلبية de
 ب" الفلبية portâ Halebi, 'Ibno's-sihna ap. v. KREMER *Sitz.-ber.* Apr.-
 Mai, p. 222 et seq., et 249; de ب" الفلبية بتونس Al-Bay. I
 p. ٣١. l. 11.

P. ۱۱۳ l. 8. Abū'l-fed. p. ۴۹۳ legit باب كَشْ; haec vero in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob. p. 21, habet Ibnū'l-Atīr: كَسْ
يعمال لها بالعجمية درواره كَسْ
باب الكونه ببيغداد د; Lobbo'l-lob. كُونُك; د; كُوسَك
vid. in v. زعيرة; طابات سوني عبد الواحد; de كُوهَك
باب كُوهَك; د; كَيْسَان; portâ Damasci, v. KREMER
Mittel-Syr. u. Dam., p. 18, et *Top. I*, p. 15.

P. ۱۳۳ l. 10. Pro بابلاً scribitur بابلو ap. QUATREM. l. I. II, 1, p. 168
l. 20, coll., p. 205. De بابلى vidd. Add. ad بئلياس. Promiscue enim,
ut FL. observat, scribitur بابلا et بابلى), ut بصنا (in Codd. p. ۱۵۸ l. 8) et
بصنتى (p. ۱۴۲ l. 11), quia terminatio arabica refert Aram. ܒܒܠ . Pro
باب لُت, Lobbo'l-lob. junctus vocibus scribit Babult. De بابل vid. in v.
خطربة, الجامعين, البهقيان, الاميرية, نفر, Jāqūt ex Cod. Petrop.
ap. CHWOLS. die Sabb. II, p. 811 ad II p. 169, Al-Bekrī in v., Al-Qazw.
II, p. ۲۰۲, Abū'l-fed. p. ۵۳, ۲۷۴, et ۳۰۲. De بابل عمر ibid., p. ۲۷۴,
QUATREM. Mémoires géograph. sur la Babylonie anc. et mod., p. 49. De
descriptione nominis in monumentis Assyriacis egit J. OPPERT in I. A. 1857
Févr.-Mars, p. 146 et seqq. Eo judice بابل designat portam Saturni,
س. باب ايل; vid. Z. d. d. m. G. VIII, p. 595, ubi etiam de am-
bitu, mensuris, hortis pendentibus, exponitur, quibuscum conf. FRESNEL

I. A. 1855 Déc., p. 528 et seqq. — De vino ejus praestanti, quod ap. Arabes in proverbium abiit, conf. *Z. d. d. m. G.* IX, p. 382, ac de طَسُّوج بَابِلَ infra in v. بَهْغَبَان (I, p. ١٨٤ l. 1). — L. 15 pro عامرة Fl. legit العامرة, ut Grammatica requirit, nimirum si hoc cum بِمَابِلَ jungis. Noster vero id cum praeced. ضَرِيَّة construxit (ut v. c. p. ١١٥ l. 6), et sic etiam (عامرة) legitur in Cod. Oxon. et Cant. — De باب اللَّان conf. Abū'l-fed. p. ٧٢, ٢٠٤, et Al-Qazw. II, p. ٣٧١ l. 10 a fine. — De بَابِلْيُون vid. supra in v. أَلْيُون (p. ٨٩ l. 15 et seq.), et infra in v. مصر, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 208 a f., HAMAKER ad فتوح مصر, p. 91 et seq., ARN. *Chr. Ar.*, p. 126 l. 6, et QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 2, p. 207 in not. l. 8. — Al-Magrizī in WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٥. l. 17 et p. 20, posteriorem in textu memoratam sententiam amplectitur. — De بَابِ الْمَمَانِشُور, loco amoeno prope تَوَزَّر, At-tigānī in *I. A.* 1858 Août-Sept., p. 200 et 204; de بَابِ مَانِي, Ibn Badr., p. ٢٩; de بَابِ الْمَجُوس prope أَصِيلَا infra III, p. ٢٥, n. 5, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ١١٢, 8, et Al-Bay. I, p. ٢٢١, 15; de الْمَحْرُوق, supra in *Add.*, p. 225.

P. ١١٣ l. 17. De بَابِ الْمُحَوَّل vid. infra in v. الْمُحَوَّل (sic, cum *Art.* scribi solet), الْكَرْخ (ita in textu scribe, ut etiam in Al-Mošt. p. ٣٦٨ et seq., l. 3 et 4), et الْحَرَّاء. L. 3 a f. pro مُسْتَعِينَة cum Fl. l. ١ « مُسْتَعْنِيَّة », sibi ipsa sufficiens, *αὐταρκής*. — De بَابِ الْمُدَرِّج vidd. *Add.*, p. 222; de بَابِ مَدْرَسَةِ الشَّرِيف عَاجِلَان in Templo Mekk., Qolb. p. ٢٢٣, 3 a f.; de بَابِ الْمَرَاتِبِ بَغْدَاد, Abū'l-fed. p. ٢٩٣ l. 12, et Al-Mošt., p. ١٣. l. 7. In hac voce ap. Nostr. I, p. ١١٤ l. 2, pro والتَّجَار والآنَجَاب والاشْرَاف, lege cum Fl. et WUSTENF. والاشْرَاف, وَذُو الْأَبْنَات وَذُو الْبُيُوتَات, omisso signo distinctionis ante وَذُو. Voce nempe

البيوتات, ut III, p. 11v l. pen. *بيت* (ad quem locum vidd. *Add.*), intelliguntur *gentes s. familiae*. Huic emendationi etiam favet praeter Oxon. والشرف ودورا Cant. والمحار والشرف ودور الممويات والبيوتات; tum etiam Qam., vocem البيت explicans in v., per الشرف, et (sine dubio subintellecto ذو) per الشرف. — P. 114 l. 3 porro cum Fl. pro عالية, l. ut in V., عالية, et pro ناء s. ناء, s. نار. — De باب المسفل بمكة, vid. Ibn Gob., p. 19, et Ibn Bat. I, p. 304; de المصمار بدمشق, Ibn Badr., p. 21.; de مكة, ibid. p. 18 et infra III, p. 133 in v. معلا n. 3, et Ibn Bat. I, p. 304; de ملاحة, Ibn Bat. II, p. 96; de المندب, Abū'l-fed., p. 24, 104, et *Z. d. d. m. G.* XII, 429; de الناطعيين بدمشق, Ibn Gob., 298 et 299; ab Ibn Bat. I, p. 210 vocatur النطعانيين; de النبي, in Templo Mekk., ibid., I p. 322, et de illo, Qothb. 211, 5, 237, 4 a f., et *Add.* p. 221 l. 4 et 225 l. 2; de النساء بتونس, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 490 (56), ed. SLAN. p. 37, 13; de النصر بمصر, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 16 et 42; de المنصر بدمشق, hodie الحديد, v. KREMER *Top.*, p. 14, et de portā النصر Halebensi, ante dictā ب البيهود, Ibn o's-silina ap. v. KREMER *Sitz-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 226 et 249; de مرسى باب اليم بالمغرب, Al-Bekrī in *Descr. Afr.* sept. ed. SLAN. p. 10, 6; de باب السموي بحرم بغداد, infra III p. 230 n. 11 in f., et Al-Mošt. in v. حريم; de مملكة البابوچ بالاندلس, Abū'l-fed. p. 199, ubi pro بابوچ (ut ap. Jāqut) scribitur البابوچ, conf. REIN., p. 240; de بابوניה حريمه من بغداد ويقال اليها البابونسي, Lobbo'l-lob. in v. البابناء. — De هاشم بمكة, Qothb. 19, 5, et supra p. 225.

P. 114 l. 5. De pronuntiatione بَابَة pro بَابَة, vid. *Suppl.* ad Lobbo'l-

lob., p. 21 et seq., et de hoc pago supra p. 111 in v. **الْبَاب**. De **الْزَهْرِي** 1. c. **أَبُو مَنْصُورٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ خُلْدَةَ** (+ 370 = 980), allato in v. **الْبَابِ**, conf. Lobbo'l-lob. in v. 1, in primis **Ibn Kallik**. N. 45., et de ejus **Libro تَذْوِيبُ اللُّغَةِ** **H. K. II**, p. 479. — De **بَانَكِرُون** vid.

Lobbo'l-lob. in v., ubi vocatur **غَلْعِدَةُ بَشْتَجِيحُون**. Ibi Cod. B. **بَانَكِرُون**, quod ergo non differt a seq. voce ap. Nostr. **بَانَلِرُون**, pro quo ideo videtur legendum **بَانَكِرُون**. — **Al-Bekrī** in v.: **بَانَسَرٌ مِنْ أَرْضِ الْخِجَازِ**; de **بَانَسْمَان**, prope **Mijāfāreqin**, **QUATREM. Hist. des Mong.**, p. 363; de **بَادُولِيَّة** (in textu **بَادُولِيَّة**, ita ut etiam **بَابُولِيَّة**, s. aliter legi possit), pago **Syriae** in **Tyri Principatu Medii Aevi**, **QUATREM. Hist. des Sult. Maml.** **II**, 1, p. 174 l. 3 et p. 216. De **بَاغَبَارَة** vid. infra I, p. 374 l. ult.

P. 114 l. 8 in v. **الْبَابِ**. Pro **مَغَابِلَة**, ut in utroque Cod., **FL.** scribit. » **مَغَابِلَة**, **Accus. الطُّرُوقِيَّة**, ut p. 19 l. 7, 114 l. 13, alibi. » Ad l. 9 ad **الْحِجَابِ** observat: » videtur post hoc verbum excidisse **الْمَشْرِقِيَّة**, vid. **Aboulf. Geogr.** p. 54 l. 15 et seqq. » et ad l. 10, » pro **بَيْهَا** cum utroq. Cod. scrib. **بَيْهَا**, et pro **الْأَدْبَار** cum **V.** »

P. 114 l. 12. Lobbo'l-lob. pronunciat **بَاغَبَارُوسْت**. Ibid. et in **Al-Mošt.** in v. vid. de **بَاغَبَارَة**. De **بَاغَر**, **Idolo Tribus Azd**, vid. **OSTANDER** in **Z. d. d. m. G.** **VII**, p. 499. — Sec. Lobbo'l-lob. porro pronunciandum **بَاغَرَة**, quam lectionem innuit Cod. **Vind.** — De regione **الْيَمِينِ** et de **الْبَقْعَاء** (sic enim leg.) allatis in v. **بَاغَرَب**, vid. in vocc., — **Al-Bekrī** de seq. voce monet: — **بَاغَرَمِي مَوْصِعٌ فَمِلَ نَصِيبِيْن**, ac de eā vid. infra in v. **دَبَرِ الْعَذَارَى**.

P. 115 l. 2 in v. **بَاغَرَمَق**, nomen **دَقُوقَاء** scripsi sec. Nost. in v. Praefert vero **FL.** **دَبُوقَا**, cum **مَعْصُورَة**, ut jubet **Abu'l-fed.** p. 284: » nam (sic pergit) etsi **Kāmūs** etiam **دَقُوقَاء** commemorat, tamen ex analogiā nomini aramaico **ܕܩܩܐ** respondet arabicum **دَبُوقَا**, s. **دَقُوقَى**, quod Arabes, ab-

jectâ terminatione exotica, etiam in دُوفُ mutasse Kâmûs docet." —

De utroque باجَرَوَانُ vid. Al-Mošt. in v., et 'Ibn Kallik. N. ٧٤١ in f. De priore Al-Bekrî sic: سَطَّ العَرَاتِ وَبَيْنَ سَطَّ البَلِيحِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَطَّ العَرَاتِ لِبَلَّةِ النِّج. De الْخِصْرُ praeter 'Ibn Kallik. l. l., vid. WEIL *Bibl. Leg. der Muselm.*, p. 177, et LANE *Selections from the Kurân*, p. 221.

P. ١١٥ l. 5. Lobbo'l-lob.: باجِسْرًا بِلْدَ بِنَوَاحِي بَغْدَاد. De eâ vid. I p. ١٦٥ l. ult., ubi باجِسْرًا pro باجَبَّارًا leg. (vidd. *Add. ad h. l.*), ١٩٩ l. 5, et Rasîd'o'd-din in QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 280. — De باجَمِيرًا vid. 'Ibn Qot., p. ١٠٩ l. 2 et ١١٢ l. 6. Al-Bekrî in v.: باجَمِيرًا مَوْضِعٌ مِنْ سَوَادِ الْكُوفَةِ وَهُوَ الَّذِي عَسَكَرَ فِيهِ مُصْعَبُ بْنُ الْزُبَيْرِ وَأَبَاةُ عَنِ ابْنِ النَّاجِمِ بِقَوْلِهِ [الرَّجَزُ] لَعَدَ نَزَلْنَا خَبَرَ مَنَازِلَاتِ بَيْنِ الْجَمِيرَاتِ الْمُبَارِكَاتِ فِي لَحْمٍ وَخَيْشٍ وَخُبَارِيَاتِ. De avibus, dictis اَلْحَبَّارِي l. e. otis, vid. WEYERS ad VALET. *Taalibii Syntagma*, p. 75, FREYT. *Ar. Prov.* II, p. 48 n. 64, et p. 386 n. 232, et *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 514 et seq. De Poetâ أَبُو تَاجَمٍ vid. item ibid. XII, p. 66 l. 3 et 4. — De باجَمِيْسٍ vid. in v. اَرَمِيْمِيَّة. Seq. nomen pronunciandum باجَاوًا, ut docetur in Codd., et vid. in v. اَلْعَفَّ. FL. id explicat per بِنَاوًا, pro بِنَاتٍ بِنَاوًا. — De اَنْبَاجَوِثُون, Gente Africanâ, loquitur Abū'l-fed., p. ١٥٩ in v. رَعَاوَة, adducens verba 'Ibn Sa'idî; sed (ut REIN., p. 224 docet, collato ipso loco in Cod. 'Ibn Sa'idî) l. l. intelliguntur اَلتَّاجَوِثُون, sic dicti ab urbe تَاجَوَة.

P. ١١٥ l. 11. Jaqūt in Al-Mošt., p. ٣٣, *quinque* loca nomine بَاجَة enumerat: 1) adducitur urbs Hispaniae بِنَوَاحِي مَارِدَة, ut inquit. Spectatur *Beja* Portugallorum, de quâ vid. in v. اَرُون, Abū'l-fed., p. ١٤١ (REIN. p. 194 et seq.), ١٩٧ (R. p. 239), et ١٧٧ in v. طَلِيْطَلَة (R. p. 255); 2) urbs 'Ifriqijae, قَرْبَ تَمَس (de quo loco conf. infra in v.). — De hac

urbe, Veterum *Vacca*, vid. in v. دَرَنَة, *Al-Bekrī N. et E.* XII, p. 511 et seq. (77, 78), ed. SLAN. p. ٥٩ et ٥٧, *Al-Bay.* I, p. ٢٢٧ l. 3 a f. et seqq., ٣١٢, 4 et ٣٢٤, 5 a f, الاستبحار "ك", p. ٢٧, *Al-Abderī*, a. 688 ibi degens, ap. CHERBONNEAU *I. A.* 1854 Août-Sept., p. 162, *Géogr. d'Edrisi* I, p. 266 et *Abū'l-fed.* p. ١٢. et seq.; 3) باجَة من العيَوم بمصر (3), de qua vid. *Abū'l-fed.* p. ١٢١, et DE SACY *Rel. de l'Eg.*, p. 681 n. 28; 4) باجَة

رَصْفَة (de رَصْفَة vid. infra in v.); 5) الزَّيْت بِالسَّاحِل من كورة رَصْفَة, quae item memoratur in Lobbo'l-lob. — Saepe porro sermo est de نَهْر باجَة, ut ap. *Abū'l-fed.* p. ١٧٧ in v. طَلِيْطَة, sed perperam. Scribendum, ut REIN. p. 238 et seq. in n. 7

ostendit, نَاجَة, i. e. *Tagus*. Sic etiam leg. II. p. ١٢٩ l. 12 (ad quem locum in *Add.* conf. monitum FL. de terminatione ُ, II, p. ٢٧ l. 8 in v. طَلِيْمِيْرَة, III, p. ١٢ l. 13, et in locis *Al-Qazw.* ibi laudd. Bene scripsit *Al-Idrisi* sec. JAUBERT *Geogr. d'Edrisi* II, p. 33 l. 11 et seqq., et vidd. item dicta de ُ in *Add.* p. 19.

Porro cavendum, ne voce باجَة cogitetur Gens, cujus nomen scribitur

البَاجَاء s. البَجَاء, a Veteribus *Blemmyes*, hodie *Ababdeh* dicta, de qua vid. infra in v. بَجَاء, *Ibn Gob.*, p. ٩٧ l. 14 et seqq., *Abū'l-mah.* I, p. ٧٢٥ et seqq. (ubi in n. 4 p. ٧٢٥ vidd. etiam auctores laudd., et vox البَاجَة emendetur, et conf. ann. ad h. l., vol. II° apposita), *Z. d. d. m. G.* I p. 64 et seq., et infra ad v. شَاشَارَة. — De نَاخْتَر, s. *Bactrianá*, REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. CCXXXI.

P. ١١٥ l. 18. De باخْزَر vid. supra in *Add.* p. 209 ad v. اَيْسَة, *Al-Qazw.* II, p. ٢٢٩, infra in v. مَالِيْن, et *Abū'l-fed.*, p. ٢٢٣. De seq. nomine باخْمَر vid. WEIL *Gesch. d. Chal.* II, p. 53—55, id male *Bāchimra* pronuncians (p. 55 l. 9). Dicendum *Bakamrā*, i. e. חֲמֶרָא (pro בֵּית, *domus vini*). Vocatur etiam tantum *Kamrā*, v. infra in v. حֲמֶרָא, ubi exstat locus *Qām.* de hoc nomine. *Ibn Qot.*, p. ١٩٢ l. 6 perperam loquitur de باجَمِيْر, de quo vid. supra in v. Ibi nempe sermo est de loco, non *Al-Mauçilae*, sed *Al-Kūfæ* vicino. Porro vid. *Abū'l-mah.* I, p. ٣٩٧ et *Add.*, p. ٧١. In *Cod. Leyd.* 915, ibi laud., p. 127 vers. l. 5 a f. etiam

ثم سار ابراهيم بالعشائر نحو الكوفة فنزل بناحية: legitur الباخريفة منها: Qām. in v.: (بباخرة). قريبا من الكوفة الخ الفقيه الورع عبد الرحيم بن عمرو عن عثمان الباخريفي وكان له. ولقد يرمى بقبائح فحكم بأرافة دمه.

P. 119 l. 1. In Catalogo apud DE SACY *Rel. de l'Ég.*, باخة non memoratur inter loca prov. As-sarqijae. Adducuntur ibi البقار, p. 604 N. 26; بَرَقَطًا, p. 608 N. 126, بَنْتَسَف et بَلْهَان, p. 609 N. 134 et 135, aha. — De باد, loco prope montem البَتَبَل, vid. *carm. ap. Zam. in hac voce*, p. 10 l. 8, nisi ibi leg. بَان, adeo ut mons البان intelligatur; de بَادْ آوَر, loco in viciniâ urbis Wāsit, VULLERS l. l. I, p. 159; de بَادْ خَانِي, nomine fontis in pago دَامْغَان provinciae, de quo Persae mira fabulantur, idem *ibid.*, p. 161; fons ab Al-Qazw. I, p. 11. vocatur بَادْ خَانِي. بَبِيْمَنَة, بَامْمَمِي, (ut infra in v. et in v. بَادْ خَيْر, sive بَادْ غَيْس, aut (ut infra in v. et in v. بَادْ غَيْس, ut ap. Abū'l-fed. p. 107 et seq., بَادْ غَيْس (خاصستان) regione, multos pagos complectente, prope Herāt, sic dictâ a multis ventis, quibus est exposita, VULLERS, l. l. p. 164, *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 222 et seq., et infra ad p. 119 l. 15 et seqq.

P. 119 l. 2. De بَادْرَاَن vid. Lobbo'l-lob. in v.; de بَادْرَاَن *ibid.*, et Abū'l-fed., p. 194; de بَادَس, 'Al-Mošf. in v.; de بَادَس الرَّاب, 'Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 531 (97), ed. SLAN. p. 74, 5, et *Geogr. d'Edrisi* I, p. 255, ubi ماموس; de بَادَس فَاس 'Al-Bekrī l. l., p. 544 (110, ubi scribitur باديش ed. SLAN. p. 9., 14, 'Idrīsī l. l. II p. 66, 'Abū'l-fed. p. 99 et 104 (REIN. p. 84 et 173), ubi, aut بادس, aut, ut etiam ap. 'Ibn Hauq. in Cod. Leyd., بادس exstat — L. 6 cum Fl. بَقَرِيهَا, 1. e. بَادْفَلِي, post البَحْر على apponatur. De بَادْفَلِي conf. *Add. p. 171*, KOSEGART. ad *Annal. Tabar.* III, p. 91, et 'Al-Bekrī in v. et in v. الِغَمِيْس, in quâ posteriore voce haec, allato versu, ubi de بَادْوَلِي بَطْن فُلَيْج بَيْن — ف: بادوولي est sermo, praeposita particulâ

vid. بَدَلَسٌ فَلَجِبَ De البصرة والكوفة وروى ابو عبيد: فَبَادَوَلَى النخ
 infra in v., et de بَادَوَلَى, Al-Bekrī in v.: عَلِيٌّ مِمَّا لَ فَاَعُوْلًا ذَكَرَهُ: — De
 مقرّ et البهمنان, ابعثهما vid. etiam Noster in v. سَبِيوِيَه; de بَادَوَلَى vid. Bakū, ad mare Casp., QUATREM. Hist. d. Mong., p. 390. —
 Seq. vocem Lobbo'l-lob. in v. pronunciat بَادَن, et tantum pagum Bokārāe
 memorat, et sic Qam. in v.: وَبَادَنُ كَهَاجَرٌ دَ بِيخَارًا مِنْهَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ — De seq. Lobbo'l-lob. monet: بَعْتَج
 البَادَنِي الشَّاعِرُ الْمُحَبِّوُنَ — De seq. بادوريا Lobbo'l-lob. monet: بَعْتَج
 De فَنَهَرِ عِبْسِي vid. supra in v. et Add., p. 98, et de الرِّاء
 التَّوْبَدَتِ بادوريا in voce. De بادوريا item loquitur Al-Mošt. in v. قَتَارِبِلْ et التَّوْبَدَتِ
 p. ٣٣٧, et vid. infra in v. بَهْمَتِي, بَهْمَتِي, بَهْمَتِي — De
 بادِي s. بادِي, Indiae urbe, conf. REIN. Mém. sur l'Inde, p. 264; de بادِي
 vero, i. e. Padī, fluvio Italiae (Pò), Géogr. d'Edrisi II, p. 253. — De بادِيَه
 البَادِيَه العَرَايَ, د "العَرَايَ", et د "الشَّام", الحَزْبِيَه
 ubi in notā 3 exponitur de voce بادِيَه, quibuscum confl. dicta in Add.
 p. 5. De بادِيَه كَلْبِ vid. in v. حَرَا et الحَدَّ الِى, بادِيَه الشَّام
 in v. حَسَمِي, de العَرَايَ, د in v. جَوْخَاء (I, ٢٧٠, 13). De البَادِيَه
 Scholā Damascenā, Z. d. d. m. G. VIII, p. 358.

P. ١١٩ l. 12. De بَادَن بَادَن vidd. Add. ad v. اَرْدَنِيل, p. 76. —
 L. 13 de v. بَادَن Lobbo'l-lob. addit: بَعْتَج المَعْجَمَةِ. Ad v. صَفَّة
 l. 14 FL. haec observat: » Scr. صَفَّة. Falsi sunt KOSEGARTEN, alique secun-
 dum eum, FREYTAG s. v. صَفَّة, nec minus WUSTENF., صَفَّة scribens
 pro صَفَّة in Moscharik, p. ١١ l. 8, et صَفَّة in Kazwinī Atār el-bilād,
 p. ٣٤ l. 9 ab inf." — De جَرِيْدَانِ in v. بَان vid. in v. et Add.
 ad h. l. Quod porro attinet ad prononciationem vocis بَان in N. N. ^{um}
 P. P. ^{um} compositione, ut فَمِرُوزِيَان et similibus, vid. monitum Abū'l-
 mahāsini II, p. ٧٢ l. 12 et seqq., jubentis id pronuciare بَان, ut
 Noster solet. Sic ille: وَبَانٌ بِالتَّخْمِ فِي جَمِيعِ مَا بَاتِي فِيهِ لَقْنَةُ دَانِ

— لا يصح معنسى ذلك ألا بالتفخيم ومعنى رَقِفَ كما ينلْقَظ به
أولاد العرب ذهب معنى الاسم

P. 119 l. 15. Vid. supra p. 232 ad بادغيس, et infra in v. بِنْدَة, بَوْن
et خجستان. De بَوْن (etiam بَمْنَة dicta), et de بامتنين, infra in vocc. et
Add. Ad l. 17 FL. annotavit: » Pro فصبتها, scrib. فصمتنى, ita ut duo
nomina propria cum nomine appellativo coeant in إضافة اليمان والتفسير. —
Ante منقارتان بلدتان, aut inserendum, aut certe intelligendum est
وهما.”

P. 119 l. 18. Pro بادنة Lobbo'l-lob. scribit بادنة in v., eundem tamen
pagum intelligens; de بانن vid. infra in v. السليخة. — De خاببران vid.
in v., et Add. ad v. أرجاء, p. 91.

P. 119 l. 2 a f. In Catal. ap. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 632 N. 25
exstat inter loca prov. الغربنة, et vocatur البانذجانبة (cum د). Vid. de
eâ in v. الحعفرية et Add. ad h. l. Seq. قوسنبا (de quâ vid. infra II,
p. 459 et seq.), DE SACY, ibid. p. 644 N. 322, ubi appellatur قوسنبا
et sic scribitur nomen in L. et V. I, p. 19. l. 10, ac fortasse idem latet
in L. et V. h. l. in scriptione قوسنا. Infra vero I, p. 28. l. 10 disertè
legitur قوسنبا. Lobbo'l-lob. قوسنبا من قوسنبا memorat
in v. — De البانذجانن vid. Al-Mošt., p. 21, l. 3 a fine.

P. 119 l. 1. Ad vocem بيه FL. observat: » In hoc verbo aliud latet,
scil. substantivum indeterminatum (موصوف), ad quod accedant verba,
quae proxime sequuntur, ut صفه.” Fortasse legendum ابهات, i. e. re-
giones late patentes. Qam. nempe البهو etiam explicat per الواسع من
الأرض. Regionem autem dici دجلة الكبيرة, non mirandum, si videmus
دجلة etiam esse loci nomen, ut Noster in eâ voce docet, p. 393 l. 6, ubi
fortasse hic locus spectatur. Ac nomen دجلة الكبيرة regioni datum esse, il-
lustratur item collato nomine دجيل, quod duobus locis tributum non de flu-

viis, sed etiam de *tractu iis adjacente* similiter usitatur. Pro altero واسط *wasṭ* p. 11v l. 1, scribe البصرة. Sic nempe Jāq. Oxon.: *واسط* بينها وبين البصرة خربت واني هذه الغاية بسمون دجلة البصرة والعظمى بانورد تسمية بهذا الموضع et sic Jāq. Petrop., hoc discrimine, quod ibi pro خربت, bene خربه, sed pro بانورد perperam scribitur باذرد.

P. 11v l. 2. De باراب vid. in v. فاراب, et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 233 et 259. De باربي, monte a meridie urbis تلمسان, Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 535 (101), ed. SLAN. p. vv, ubi scribitur تاربي. — De باران vid. Lobbo'l-lob. in v., et *Suppl.*, p. 23. Pro دزة (l. 4 apud Nostrum) Jāq. Petrop., male, ut videtur, دزة. De باراني, Tribu Turcarum, VULLERS, p. 168.

P. 11v l. 6 in v. بارجاج. Pro برکوب, ut in L. et V., Jāq. Oxon. نسمة برکوب آب ای الماء (sic); et haec Jāq. Petrop.: *فیه الدراج السود* ubi postrema redde: *in eo colle capiuntur attagenes s. francolini nigri*. Vid. de ave الدراج, Al-Qazw. I, p. ۴۱۲, E. BOETHOR *Dict. franc.-arabe* in v. *francolin*, et DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 38—40. Quomodo vero istud برکوب explicandum sit, difficilior est quaestio. FL., quem eā de re adii, seqq. tradidit: » Ob jenes arabisch — wie es aussieht —, oder persisch ist, weiss ich nicht. Ist es *arabisch*, so kann es nicht wohl etwas anders seyn als برکوب mit der Praeposition ب. Aber wie aus diesem برکوب oder رُکوب, in Genetivverbindung mit dem persischen آب, d. h. *Wasser*, der Sinn von المقلوب herauskommen soll, sehe ich nicht. Als *persisches* Wort weiss ich es nicht zu deuten. Vielleicht gehört es der aus iranischen und turanischen Elementen gemischten Landessprache Transoxaniens an. بوکمک, *bokmek, bukmek*, bedeutet auf türkisch *winden, drehen, beugen, krummen*; lese man بوکوب, so wurde dies vielleicht dem المقلوب entsprechen. Auch wurde dan die Stellung des Adjectivums vor dem Substanti-

vum vollkommen rechtfertigt seyn, da in den turanischen Sprachen das Adjectivum gar nicht anders construirt werden kann."

P. II v l. 7. Pro بارخان lege ut in V., بارخان. De خان لَـمَـجَان vid. in v., et Abu'l-fed., p. f1. Cod. Leyd. h. l. una voce scribit خاندانجان.

L. 8 lege باردر, ut Lobbo'l-lob. jubet (بسكون الرءاء). De الباردرية. Am الباردر, vid. Zam., p. 12. l. 12, et de الباردر, etiam dicto ام الباردر, vid. Add., p. 164; de الباردر الحمرمون, in prov. الباردر, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 608, n. 119.

P. II v l. 9. De بار vid. Al-Mošt. in v., et de صعدة و عتر in vocc. In Al-Mošt. exstat scriptio عتر, de qua Noster in v. etiam disseruit. — Locus بار الحكمام, in prov. Aeg. الغريية, in Catal. ap. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 635, n. 105 vocatur بار والحكمام. De voce دوراب l. 10, quae in Codd. Oxon. et Cant. scribitur دوراب, FL. observat: «puto حوران», quae conjectura sane aptissima est explanationi vocis سامى, at non confirmatur lectione Jaqut Petropol., ubi perspicue legitur توراب, quod etiam in Jaq. Ox., ubi haec exstant: وميل البار. بلد دبلو نوراب ونورابها سامى بسكنها بمو رارج من حوران فضاء. De نوراب tamen nihil huc usque mihi innotuit. Recte ibi scribitur بنو رارج, ut V. legit, et L. in رارج innuit. Qām. enim in v. رزح monet: دورارج أبو رزح, et haec Tribus item memoratur a WUSTENF. *Reg.*, p. 382. Alia Tribus est بنو رزح, de qua loquitur Hāret ben Hīliza in Al-Mo'allāqa v. 79 (ed. ARNOELDI p. 188, coll. p. 62), ubi etiam Qāmūsī verba asferuntur. De eadem Tribu Qām. vid. in v. فطاع, quem locum adduxit VULLERS in ann. ad suam ejusdem Mo'allāqae editionem p. 43, ubi tamen p. 13 pronunciat رزاج, quod ipse in *textu* secutus sum, quae res mihi confirmari videbatur ex loco Al-Bekrii, allato infra III, p. 116 n. 6, et ex dictis CAUSSINI *Essai* II, p. 372. Pronunciationem Razāh tenet WUSTENF. in *Geneal. Tabell.* P, 16, coll. C, 16, et *Reg.*, p. 382. Diversa sine dubio est Tribus Razāh, oriunda a Taglib, a Razih supra obvia, ad Kan-

lan pertinens. Perperam nempe in Jaq. Ox. حرلان, at memoratu digna omissio copulae in seq. voce, quā in re cum Codd. L. et V. convenit. Collatis tamen dictis de Kaulān et Qoḡā'a ap. WUSTENF. *Reg.*, p. 132 et 137, literam *Waw* servem. — De بيارز, quo 7 montes altissimi in regione Kerman, vid. Al-Bekrī in Dozyi *Rech.* I, p. 301; de باررلس, pago inter Safaques et Al-Mahdīam, Al-Bekrī in Africae sept. descr. p. 21, l. 1.

P. 11 l. 11. De بارسكت vid. Abū'l-led. p. 48v (quod in Indice perperam scribitur بارسرکت), et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 262. De primo loco, in v. بارى adducto, vid. Ibn Gōb., p. 212 l. 13, de Sacy *Chr. Ar.* III, p. 58, et v. HAMMER *Motenebbi*, p. 287, ubi intelliguntur جبل بالسواد قريب من السخوفة. بارى et العنقيب. Haec Al-Bekrī: صارج, et hic locus a Nostro affertur infra in v. صارج, et spectatur in carmine Poetae Al-Aswad ben Jafur, quod affert Al-Beqā'i ap. KOSEG. *Chr. Ar.* p. 61 l. 3 a f. — Al-Most. in v., et Zam. p. 19 et seq., eum nuncupant موضع. De برفه بارى vid. Al-Most., p. 48 l. 13, et de جبل بارى etiam Ibn Hisch. ed. Wust. p. 21, 2 a f. — L. 15 cum WUSTENF. pro السبيل l. سبيل, et cum eo et FL., pro بها وقتنا. Posterior haec addit: »Quamquam secundum Moschtarik p. 30 l. 4, ipsum nomen بيارى ad incolae istius loci translatus est, ita ut potius بارقا scribendum sit, nihil tamen obstat, quominus forma بيارقى genuina sit, et ab ipso Scriptore posita, maxime quum secundum Kāmus البيار cognomen fuerit eoī Sa'd Ibn 'Adī, qui ad illum montem consedit, non simul posteriorum ejus: quo posito, hi nomine gentilicio بيارقىيون vel بيارقىة appellandi erant. Conf. etiam البيارقى in Lubb-el-lubāb " L. 14 porro pro بالشراد l. بالشراد, ut in Al-Most (ubi dicitur بيارشراد), et in L., بيارشراد. Lobbo'l-loh. eum vocat جبل بيارقى. De عارض اليمامة vid. in v., et de سبيل العدم, incidente in annum post Chr. 120, conf. supra in *Add.*, p. 67, Ibn

Hisch. p. ٨ in f. et seqq., et CAUSSIN *Essai* I, p. 16 et 85; de عبد الله
 ابن عباس + a. 98, Al-Bekri ad v. بارى, Ibn Qot., p. ٥٨ et ٥٩, An-naw.,
 p. ٣٥١ et seqq., Abū'l-mah. I, p. ٢٠١, et de عبد البر s. يوسف,
 ابن عبد الله بن محمد بن عبد البر بن عاصم الممرق الغزنوي
 + a. 463 (1070), Abu'l-fed. *Ann. Musl.* III, p. 218 et seqq., et REISKE,
 p. 691, ac REIN. *Geogr. d'Aboulf.* II, p. 235. De بَارَعَيْن, montibus al-
 lis in via inter نفوسة et رُونْدَة, vid. Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 455 (21).
 In ed. SLAN. p. ١. l. 6 scribitur نَارَعَيْن.

P. ١١٧ l. 17. De بَارَصَتْ Lobbo'l-lob. tantum : من فرى سمرقند. L. 3 a f.
 in v. بارِمًا cum FL. pro من l. بين; deinde l. ult. pro ونميد, ويمنت,
 et p. ١١٨ l. 1 pro يتصل, نتصل. De montibus Barunma vid. *Géogr. d'Ed-
 risi* II, p. 154, ubi sic lege, et de urbe, ibid., p. 165, ubi appellatur
 بارِمَة pro بارِمَة, et Ibn Hauq. in UYLENBR. *Diss. de Ibn Hauk.* cet.,
 p. 5 l. 10 (M). In Syrorum Scriptis pro صَمَة, صَمَة, ap. ASSEM. *Bibl.
 Orient.* III, 2, p. DCLXXII scribitur صَمَة. De جبل حَمَرَيْن Noster
 infra non loquitur in v., sed in v. سَانِيدَمَا et لِحْف, (III p. ١. l. 2), et vid.
 QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 284, ad quem locum conf. ibid., p. 292,
 ubi tamen *kodierna*, ut videtur, pronunciatio affertur, حَمَرَيْن. Verbo
 de eo mentionem fecit Abū'l-fed. p. ٢٨٧ in v. دُومَا. In Al-Mošt. in v.
 حَمَرَيْن scribitur البَلَالِيْف, sed in v. اَعْفَر l. 2 a f.

P. ١١٨ l. 3. Pro بَارَبَانَا, As-sojuti in Lobbo'l-lob. pronunciat بَارَبَانَا.
 Pro بُورَبَارَة (in v. بارَبَار), in Catalogo ap. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 623
 n. 58 pronunciatur بارَبَارَة (coll. infra I, ١١٣, 3), in locis prov. اَنْدَقَهْلِيَّة,
 a cujus capite اَسْمُوم نَتَّاح, canalis, a Nostro hic memoratus, nomen
 habet. Pro اَلْمِسْرَات, ut hic et infra in v. (p. ١٥٣ et ١١٣) legitur, in

dicto Catal., p. 120 n. 9 scribitur **البَسْرَاسَمْن**. Alia et 3^a nostri oppidi forma occurrit p. ١٩٣, **بِسْوَزَابَارَة**. Ab hoc loco autem distinguatur locus **بِسْوَزَابَارَة**, *ibid.* p. 669 n. 6 adductus.

P. ١١٨ l. 8. Nomen Syriacum **Halebi** **بَارَوَّا** nondum alibi inveni. De **البارورية**, pago Syriae, in Tyri Principatu Medii aevi, vid. QUATREM. *II. des Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 5, et p. 216; de **نَارُوسَمَا**, KOSEGART. ad *Ann. Tabar.* III, p. 150, et infra in v. **نَارُوسَمَا** et **نَارُوسَمَا** de **الباروك**, loco Libani, ROBINSON *Pal.* III, p. 946 et 710, de **الباروك** Libani, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 477.

P. ١١٨ l. 14. De **Halebensi** et **Hispanicà**, vid. Al-Most. in v.; de priore DFFRÉREMY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 45, et *Z. d. d. m. G.* III, p. 366; de urbe **Hisp.**, dictâ **الْخَصْرَاء** **الْبَجْزِيرَة** (Algeziras) infra in v.; de **البار**, Indiae loco, REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. ccxxii, et *Mém. sur l'Inde*, p. 348; de **بالارض** **الكبيرة** **بالمغرب** vidd. *Add.* supra p. 80, et 'Ibno'l-Atîr in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣٩. l. 3. Sine dubio intelligitur urbs, quae in JAUB. *Géogr. d'Edrisi* II, p. 263 l. 4 a f., p. 278 l. 5 a f., et 279 l. 3 appellatur **بَارَى**, i. e. **نَارَى**, et ut urbs describitur magna, incolarum numero ac mercaturâ florens, et ex praecipuis Longobardorum urbibus esse dicitur; de **البارَة**, Al-Medinae epitheto, 'An-nâbolosî, p. 15; de **البارَابَاب**, eâdem urbe, quae infra in v. vocatur **فَارِيَاب**, vid. 'Abū'l-fed. p. ٣٩١ in v. **فَارِيَاب**.

P. ١١٨ l. 16. De **بارين** vid. in v. **حَوْلَة** et **بَعْرِين**, 'Abū'l-fed., p. ٢٥٨ et seq., v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 227, QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 12 et p. 217, II, 2, p. 261. VULLERS oppidum memorat p. 172; de **بَارَى** loquitur Al-Most. in v. **بَار**; de **باب بَارَان** portâ Mekkana, sic dictâ ab **عَمِن بَارَان**, in fine ditionis Mekkanae a parte Jemanîs, vid. 'An-nâbolosî, p. 31 et 33. De **fonte** loquitur Qotbo'd-dîn p. ١. l. 4

a f., 199, 2 a f. et seqq., 2. f., 5 a f. et seqq., 219, 2 a f., 338, 8 et 445, 9, et de بَارَان idem p. 423, 12 et seqq.; Qām. in v. ad v. **وَأَهْلُ مَكَّةَ يَقُولُونَ بَارَانَ لِلَّذِينَ يَأْنِي إِلَيْهِ مَاءَ الْعَيْنِ: الْأَبْرُ** **وَعَيْنُ بَارَانَ مِنْ عِبُونِ مَكَّةَ الْحِجْ**; et deinde الْحِجْ; وعند الصَّغَا الْحِجْ.

P. 118 l. 5 a f. De بَارَبْدَى (Romanorum *Bezabde*, in locis laudatis ap. CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 415 n. 5) vid. in v. **كَفَرْمَارَ** et **قَرْدَى**, et QUATREM. *H. des Mong.*, p. 331, ubi perperam بَارَبْدَى exstat. De locis allatis, **كَمَادِي** et **جَبَلُ الْجُودَى**, **بَاعَرْدَى**, **جَرِيرَةُ ابْنِ عَمْرٍ** conf. infra in vocc. — De utroque loco **بَار** vid. Al-Most. in v, tertium etiam locum adducens, prope **طُوس**, qui, ut Merwae pagus, ab Arabibus etiam vocatur **تَار** (vid. infra in v.). In pago **Tūsī**, ut tradit VULLERS l. l. p. 173 natus est **ثَرْدُوسَى**. Hunc pagum scribit **بَار**, quā de re etiam vid. idem p. 318. De utroque pago vid. item Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* De **بَارَزَه**, Gente in terrā **عَلَوَه** a meridie Nubiae, vid. Ahmed ben Salīm ap. Al-Maqr. ed. Būl. I, p. 192, 11, QUATREM. *Mém.^s sur l'Ég.*, II, 18 et 101, et Ibn 'Ijas in Cod. Leyd. N. 818 p. 112 l. 3 a f., ubi **نَارَه**. — De **الْأَكْرَاد** **آبِيل** et *Add.* p. 5, et ad v. **كَرْد**. — VULLERS p. 318 insuper affert **بَارَبْرَمَى**, oppidum ob uvas celeberrimum, prope **مَشْهَد** (?). — De **بَاسَانْدَقَا** vid. Abu'l-fed. p. 55 (REIN., p. 70), quod nomen GOLIVS ad *Alferg.* p. 240 legit **بَاسَلِنْدَقَا**, intelligens Veterum *Nymphaeum*; de **بَاسُورُور**, parvā Indiae urbe, Abu'l-fed., p. 354; de **البَاسَطَلَمَة**, Coenobio Damasceno, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 365; de Scholā **بَمَكَة** **البَاسَطَلَمَة**, Qotb. 212, 7, ac de Scholā **البَاسَطَلَمَة**, Al-qāhirae, Damasci, et Gazae, ibid. 213, 8 et seqq.; de **الْبَاسَلِيسَة**, Veterum Epiro, Abu'l-fed. p. 3, et 198 (REIN., p. 36 et 278 in notis).

P. 119 l. 7. De **بَاسَنْد** vid. Lobbo'l-lob. in v., et Al-Idrīsī I, p. 483; de

باسُورِي, tractu, in quo est جَبَلُ الْجُودَى, QUATREM. *H. d. Mong.*, p. 328, non ergo diverso a بِاسُورِينَ, quod Noster affert, et de quo fit mentio in v. دَجَلَة. De حَصْنِ بِاسُوطَا in ditione Halebensi, v. KREMER *die Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 18; de الْبَاسَّة ex Mekkae nominibus, Qothb. p. ١٨, 8; de الْبَاسِيَّانِ urbe Kūzistānis, 'Ibn Hauq. in UYLENB. *Diss.* p. 27 et seq., et MÖLLER in *Diss. de Libro Climatum*, p. 10, 'Abū'l-fed. p. ٣١٢ et ٣١٧ in v. الدَّوْرَقِ; de بِاسِيينَ, in quā voce l. 10 cum FL. l. فصمتهما pro قصبتهما, vid. Lobbo'l-lob. in v. الْبَاسَنِي, et supra in v. اَوْنِيك; de نَهْرِ بِاسِيُرُونِ, Abū'l-fed., p. ٥٩ (REIN., p. 75); de بِاسِيَلِي, loco diei intervallum a بِاسَجَنَة, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 512 (78), in ed. SLAN. p. ٥٩ in f., ubi exstat بِاسَلِي.

P. ١١٩ l. 11. Infra in v. فَاشَانِ Noster, et sic etiam 'As-sojūtī in Lobbo'l-lob. in v. الْفَاشَانِي, utrumque pagum, tum Merwae, tum Herātae, quorum illum Noster hic فَاشَان, hunc بِاشَان nuncupat, cum ف scribunt. Pluribus vero Jāqūt eā de re egit in Al-Mošt. p. ٣٢٨ in v. فَاشَان. De تَلِّ بِاشَر vid. Abū'l-fed. p. ٢٣٢, VULLERS I, p. 176, et Nost. infra in v. تَلِّ بِاشَر, et *Add.* ad h. l.

P. ١١٩ l. 13. Oppidum بِاشْتَرَا etiam apud Indigenas videtur dictum esse بوشترَا, unde apud Abulf. *Ann. Musl.* IV, p. 208 l. 4 legitur corrupta lectio بوشترَة, de quā conf. TUCH in *Z. d. d. m. G.* I, p. 61 et seqq. De بِاشْتَرَا vid. infra in v. بَرْفَعِيد et الرَّاب. Pro بَقْعَاء l. 14 l. 14 coll. voce infra.

P. ١١٩ l. 15. Integrum Jāqūtī locum de بِاشْغُور ex معْجَمِ الْبِلْدَانِ inseruit FRAEHN in *Mém.^s de l'Acad. de St. Petersb.* VIII, p. 622—625, ex quo Noster duas tantum lineas ad وَبْلَغَار usque, verbotenus hic tradidit. In iis, quae deinde apud Jāqūtū leguntur, et ubi de moribus, ortu et religione Gentis exponit, hic usus est relatione 'Ibn Foḡlānis, quam Al-Qazwīnī (II, p. ٤١) et seqq.) etiam in suos usus convertit, Gentem nuncupans

باشغرت, quâ scriptione ulitur item Al-Idrisi (II, p. 406, 408 cet.). Gens intelligitur, quae *Baskirorum* nomine in Europâ innotuit, cujus pars olim in Hungariam secessit, adeo ut ab Hungaris interdum non distinguatur (*J. A.* 1851 Févr.-Mars, p. 111). De eâ exposuit item Abū'l-fed., p. ۲۶,

nomen scribens l. 10 بانشغر. L. 2 loquitur de بلاد بَسْجَرْت, ut in *notâ* recte scribitur, pro لِسَجَرْت, quod in *textu* exstat. Ad hunc locum vid. REIN., p. 293 et seq. De his conf. porro QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 72 et seq., praeter formam بياسجرت, alias item adducens. — L. 17 pro بيلاد, ut monet FL., cum utroque Cod. scrib. بيلاد, » i. e. ut (addit), juxta urbem (Mosul), ut p. ۱۳۵ l. 4."

P. ۱۱۹ l. 3 a f. De منبرل باشو vid. Al-Bekrî *N. et E.*, p. 489 (55), 499 et 500 (65, 66), in ed. SLAN. p. ۳۷, l. 3 et ۴۵, 11, ubi urbs vocatur منبرل باشو. Lectionem باشو confirmat porro Ibn Hauq. in Cod. Leyd., quare vix dubitem, quin falsa sit lectio At-tigānî in l. infra laud. III, p. ۱۵۸ n. 4, scribentis بَشَف, s., ut in *Géogr. d'Edrisi* I, p. 270 et 278 exstat, باشف. Etiam باشو scribit REIN. ad *Aboulf.* p. 176 n. 3, et Noster infra in v. جبريرة شريك. DEFRÉREY *Mém. d'hist. Orient.* I p. 190 praefert بَشَف, scribens *Menzel Becheck*. De peninsula نسرېك vid. I, p. ۴۵۳, II, p. ۱۰۸ n. 4, et Al-Idrisî, l. l. hanc nuncupans ab urbe باسف جبريرة. In Codice, quem secutus est AMARI *Bibl. Sic.* p. ۱۳, 6 et seqq., ubi locus Al-Bekrî Arabice exstat, quem QUATREM. in *N. et E.* XII, p. 499 et 500 (65 et 66) vertit, (in ed. SLAN. p. ۴۵, 9 et seqq.), perperam vocatur شريك ابي جبريرة. Istud ابي neque QUATREM., neque DE SLANE in suis Codd. legerunt. Intelligitur شريك العباسي, ut l. l. diserte notatur. De باصو, Siciliae castello, vid. *Geogr. d'Edrisi* II, p. 80; AMARI in *Bibl. Sic.* p. ۳۲, 13 scribit ناصو, ubi tamen alii Codd. item habent باصو.

P. ۱۲, l. 5. Al-Bekrî in v.: باصع فال ابو بكر هو موضع بساحل. باصعُ فال ابو بكر هو موضع بساحل بحر اليمن: Zam. p. ۱۹; al-Ḥaḥḥajaz

additis vocibus او جزيرة فيه. Nomen باطرفان pronunciat Lobbo'lob. in v., باطرفان. VULLERS de voce باطرون I, p. 177 tradit: » nomen loci alti in interiore parte urbis rûmanae, in hippodromo, ubi rex quotannis festum diem agit." — De باطرنو (Paterno in Sicilia), vid. *Géogr. d'Edrisi* II, p. 103, 104 et 105; de loco الباطلون vid. Al-Bekrî in v. et in v. العَبْدَوِي; de باطن الروم, Al-Qazw. II, p. 41. et seq. De montibus الباطنين et الظاهر, in ditione Tripolitana, vid. *At-tigānī I. A.* 1853 Avril-Mai, p. 355. — De القَصص l. 9 in v. باطرنجى, conf. in v.

P. 11. l. 11. Nomen باعْدَرَا, ut observat FL., ortum est ex בִּי עֲדָרָא. De h. l. vid. infra in v. دبر الكلب et الكلب (II, p. 508, 5, ubi sic legatur); et sic II p. 307 l. 2, باعشيقا in v. الفصيلة. De باعشيقا vid. insuper in v. الزراعة. L. 13 pro كالمدينة, Jāqūt Oxon. habet, docente OSIANDRO, من فرى, quae tamen lectio cum proxime praecedentibus وهى مدينة non congruit, ubi si quid mutas, potius lege خريفة من الحج. Sic saltem l. 15 exstat, et saepe alibi. — Al-Mošt. in v. باعربايا duo loca hujus nominis recenset, alterum, oppidum in tractibus Afāmyae; alterum, pagum Al-Mauçilî. Hunc etiam memorat Al-Mas'udi in اخبار الزمان, sed illius loco ex Cod. Goth., quo utebatur Koseg., (nisi vitium sit typographicum) in *Chrest.* p. 105 l. pen. scribitur بَعْرَبَايا.

P. 11. l. 14. De باعُوربا vid. infra p. 193 in v. بَعْقُوبَا, Abū'l-fed., p. 194, VETH in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 24, et DEFÉRÉREY *I. A.* 1847 Mai p. 415. De باعِينانا vid. Al-Bekrî in v., et in v. بَرَفَعِيد, ac Noster in v. دجلة; de الباعوفة, s. عجلون بالشام, Abū'l-fed., p. 194 et seq.; de الباغار, capite الصفالبة, etiam dicto بَرغَانَمَا, sive, ut ait 'Ibn Sa'īd, بَرغارما, vid. Abū'l-fed., p. 191 l. 4, et p. 194 n. 27. Ibi vero, ut recte viderunt Editores (p. 194 n. 28), legendum بلعار, quod item dictis Nostri in hac voce confirmatur.

P. ۱۲. l. 16. De باعاية vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 595 (161), in ed. SLAN. p. ۵۰, ۵۱, ۱۴۴ et ۱۴۵, et الاستبصار "ك", p. ۵۰, ubi perperam scribitur باغانه. Ibn Hauqal nomen enunciat باغی, de quā scriptione vid. BLAU in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 122. In Al-Bay. I, p. ۱۳۰ l. 4 pro باغی leg. باغانه. Pro بجاية lin. 17, cum Fl. ل. بجاية; vid. infra in v., p. ۱۳۷ l. 10, et Abū'l-fed. p. ۱۳۹ in v., et sic Qām. in v. بجسى. L. 18 l. cum Fl., وقسطينة, licet pronunciari solet, وقسنطينة, sed illa forma, omissa Nūn, in Codd. exstat, et similiter usitatur; vid. Abū'l-fed. l. l. p. ۱۳۹, et infra II, p. ۴۱۳ not. 5. — Al-Bekrī in v.: باغر موضع ينسب اليه اليباب الباغرية.

P. ۱۲. l. 4 a f. De باغ vid. Al-Mošt. in v. Pro باغ وبن (lin. seq.) Ox. et L. باع وبن, Cant. et V. باع وبن. Scribendum esse باغ وبن docet Al-Mošt., habens باغ وبن, et, ut VERH in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob. p. 24 tradit, 'Ibno'l-Atir, scribens وبن. Nomen tamen بَنَر alibi non vidi memoratum. — De باغ ارم (hortus 'Irami), de quo VULLERS loquitur, l. l. I, p. 177, vid. in v. ارم; de باغ سَرای, urbe Crimensi, KREHL de *Num. Mus. Dresd.* p. 47; de باغ زاعان, horto urbis Herāt, et باغ سپید, horto a reginā نوشابه in latere urbis aedificato, VULLERS l. l., p. 178. L. 4 a f. باغ sec. Lobbo'l-lob. sic pronunciandum, ubi mox pro باغنابان enunciat de باغن (Bagenā in 'As-sūdān), *Z. d. d. m. G.* IX, p. 526, 528, 535, 565, 586. Al-Bekrī in v.: الباغوث موضع بالحيرة الخ; — de باغور, pago prope القاهرة, *Z. d. d. m. G.* IV, p. 245. Pro باغون Al-Ictakrī in tabulā Korāsānis N. 115 memorat باغون.

P. ۱۲ l. 2. De الباغ vid. Al-Mošt. in v. باغ, Abū'l-fed., p. ۱۷۷ mediā (REIN. p. 254), et Dozy *Script. Arab. loci de Abbādid.* II, p. 158;

de باغينه, loco 'Al-Magrebi, 'Al-Bay. I, ٢٥٢, 2 a f., ٢٩., 11, et in f. et seqq.; de بافند, Abū'l-fed., p. ٣٣٩ et seq.; de بافا s. بافنة (Veterum *Paphos*), Cypri urbe, GOLIUS ad *Alferg*, p. 303; de بَاف, Kowārezmīae urbe, Qām. in v.

P. ١٢١ l. 9. Pro اَنَا in v. بافنداری videtur legendum esse اَنَا; vidd. *Add.* ad v. اَنَا, p. 174. Lobbo'l-lob. habet بعدان من فمرى بعدان. De tractu, qui a طرف خراسان nomen habet, vid. II, p. ٢٣ n. 9.

P. ١٢١ l. 12. 'Al-Bekrī in v.: بافردى موضع بالجزيرة, de quo loco is item loquitur in v. الوجودى (ubi locus in *Add.* est insertus), et vid. ap. Nostr. in بازبدى. Pronunciatur illa vox, ut Noster docet, *Bāqirde* (مَمال). De مَمال s. الامالة vid. DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 40 et seq., et LANE in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 173, probe distinguens مَحَصَّ امالة, s. *Imālām puram*, quā vocalis *fatḥ*, ut *e* pronunciatur, et cum ا aut ي juncta, sonum accipit *ey*, ut in *they*, et امالة بَمَسْ بَيَسْ, s. *Imālām mediam*, quā *fatḥ* inclinatur ad *kisr*, ita ut enuncietur ut *e* in *there*. Vidd. infra voces مَنَت جَيْلٌ et قَمَا, جَال, بَزَرَت, بَرَكَلَى, بَرَزَى, بَرَزَى, بَبَشَى. Halebenses 'Imālām, levissimam saltem et furtivam *e*, ponere post longam ā, eosque ergo باب pronunciare *bāeb*, docet v. KREMER *Mittel-syr. u. Dam.*, p. 144 et seq. — De قَتَسَرَبَسْ بَادِيَسْ prope, vid. 'Ibn Gōb., p. ٢٥٩ l. 5 et seqq.; de بافَرَمَسْ, Gente et urbe Africae interioris, *Z. d. d. m. G.* VI, p. 312, 314 et 326.

P. ١٢١ l. 14. De بافشيانا vid. KOSEGARTEN ad *Annal. Tabarist.* III, p. 151, et de باروسما supra in v. et *Add.* p. 239. — L. pen. cum FL pro البندناجين, de quā vid. etiam infra in v. بافطنايا, in v. اكبر, ا. اكتر. — De بافطى, urbe Habessiniae, Abū'l-fed., p. ١٥٢ (REIN., p. 211); de باكرى, s. بركرى, urbe Armeniae ab oriente Kilatae, Abū'l-fed., p. ٣٨٩.

P. ۱۳۳ l. 1. De بادَراہا in v. باکسایا vid. supra in v., et de باکسایا in v. دَبَّيْنَا، تَرْفَعُ، تَرْسَخُ. Pro بغداد l. البغداد. Pro باکایا ut uterque Codex, Lobbo'l-lob. in v., باککبا. Neutrum Qam. memorat, sed Jāq. Oxon. et Petropol. باککبا perspicue legendum.

P. ۱۳۳ l. 2. De باکویہ vid. Al-Qazw. II, p. ۳۸۹, Abū'l-fed. p. ۳۹۱ urbem nuncupans باکوی. VULLERS I, p. 179 scribit nomen vulgare وِباکو et praeter urbem, etiam loquitur de arce hujus nominis altissimi, quae sine dubio haud diversa est a بالو, quod Noster deinde memorat. Sequentia de illa urbe tradit Al-Bakowī (qui ibi natus est), sec. Cod. Paris. N. 585 fol. 55 vers. et 56 rect., quem locum Doct. DEFRÉMERY mihi descripsit: بِمَكْوِيَه (بکویہ l.) مَدِينَةُ حَاجَرِيَّة مَبْنِيَّة عَلَى سَاحِلِ بَحْرِ الْخَزَرِ بِنَوَاحِي الدَّرْبِنْد بِقَرَبِ شِيرَوَانَ (شروان l.) يَصِيبُ حَاضَتْهَا مَاءُ الْبَحْرِ وَالْآنَ فَعَدَّ اخْذَ اكْثَرِهَا وَكَثِيرًا مِنْ اِبْرَاجِ السُّورِ حَتَّى قَارِبِ جَامِعِهَا اَرْضُهَا صَخْرٌ اَكْثَرُ الدُّوَرِ مَبْنِيَّةٌ عَلَى الصَّخُورِ طَيِّبَةُ الْهَوَاءِ عَذْبَةُ الْمَاءِ مَآوَاهَا مِنْ آبَارِ صَخْرِيَّةٍ وَعَيُونٍ مَتَرَشَّحَةٍ فِيهَا فِي غَايَةِ اللِّطَافَةِ قَلِيلَةُ الْغُلَّتِ اَكْثَرُهَا بِحَمْلِ الْبِهَا مِنْ شُرَوَانَ وَمَوْفَانَ كَثِيرَةُ الْفَوَاكِهِ مِنَ التَّيْسِ وَالرَّمَانَ وَالْعَنْبِ بِنَاحِيَّتِهَا بَعِيدَةٌ اَكْثَرُ اَهْلِهَا يَمْشُونَ الْبِهَا اَوْ اَنْ الصَّيْفِ وَيَقِيمُونَ بِهَا مَدَّةً ثُمَّ تَرْجِعُونَ وَذَلِكَ عَادَتُهُمْ كُلِّ سَنَةٍ وَلَهَا قَلْعَتَانِ مَحْكَمَتَانِ مِنَ الْحَاجَرَةِ فِي غَايَةِ الْحَصَانَةِ اَحَدِيْهِمَا (اَحَدَاهُمَا l.) وَهِيَ الْاَكْبَرُ فَدُ قَرَبِ الْبَحْرِ مِنْهَا بِحَيْثُ يَضْرِبُ مَوْجُهُ فَصِيْلُهَا وَهِيَ الَّتِي عَاجَزَ التَّنَزُّعُ عَنْ اخْذِ قَلْعَتِهَا وَالْاُخْرَى اَعْلَى مِنْ ذَلِكَ اَنْهَضَمَ رَاسُهَا مِنْ جَانِبِ بِالْمَنْجَنِيفِ مِنْ خَاصِيَّةِ تِلْكَ الْمَدِينَةِ هَبُوبُ الرِّيحِ بِهَا لَيْلًا وَنَهَارًا حَتَّى لَا يُمْكِنُ عِنْدَ عَصُوفِهَا فِي بَعْضِ الْاَوْقَاتِ اَنْ يَمْشِيَ الرَّجُلُ مُسْتَقْبِلَهَا حَتَّى اَنْهَا تَنْطُرُ الْخَيْلَ وَالْغَنَمَ اِلَى الْبَحْرِ فِي الشِّتَاءِ فَلَا يَنْتَهِيَانِ

لها الاستمساك بالأرض ويعرف بها معادن الغار وعبون النفط يحصل منها كل يوم أكثر من مائتي حمل بغير وإلى جانب ذلك عين أخرى بسيل منها نفط أبيض كذمن (كدهن).^(١) الزبيق لا ينقطع نهاراً ولا ليلاً يبلغ فبالنها نحو ألف درهم بها تراب صلب ضرب البون (العيون).^(٢) اصفر اللون يشتعل كما يشتعل الشمع يقطعون منه قطعاً يحملونها إلى المدينة لحطبها وحطب الحمامات وبها موضع على فرسخ منها يضطرم منه النار ولا ينطفئ (تنطفئ).^(٣) أبداً يقال أنه معدن الكبريت عند هذه النار قرية أعلاها على دين النصرانية يعملون الكلس فيها ويحملونه على العجل إليها وبها مملحة يحصل (يحصل).^(٤) منها الاملاح البعيدة تنقل إلى البلاد وبها جزيرة عامرة يصيدون بها كلاب الماء يسلخون جلودها وياخذون شحمها وبذبيونه كدهن السرج ويحملون النفط في جلودها في سفن إلى البلاد وبها من الغزلان شيء كثير لا يوجد مثلهما غيرها ويظهر بها في بعض السنين نحى (? يَحْمِي) البحر نأراً عظيم (عظيمة).^(٥) وترتفع حتى يروها عياناً من مسافة يوم أو أكثر وتبقى زماناً طويلاً ثم تهدأ ولها عدة فري لكل قرية قلعة حصينة ولكل دلة فصيل محكم أهل تلك القرى كلهم نصارى وأهل المدينة على مذهب الامام الشافعي رحمه. وهي مولد والدي الامام العالم صالح ابن نوري كان مآجمع الفصائل سنة ست وثمانمائة عن سبيع De Nafta viridi et alba Bakowensi vid. Al-'Ictakri in textu Ar. MOLL. p. 82, 4 et 5 (MORDTM. p. 89). De hac urbe et igne ejus aeterno, ut dicitur, in urbis viciniâ, conf. EICHWALD *Reise nach dem Casp. Meere* I, p. 176 et seqq., 190 et seqq., et 220.

P. ١٣١ l. 5. Verba والعاجم الخ in v. بالا, etiam habet 'Ibno'l-A'ir; vid.

VETH. in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 24. — De بَالِس, quae urbs est Veterum *Barbalissos*, conf. in v. حانتر, صقین, عِدَان, 'Al-'Ictakrī in *ARNOLDI Chr. Ar.*, p. 98 in fin., Abū'l-fed., p. ٥١, ٧٧, ٧٨ et ٣٩٨, *GOLIUS* ad *Alferg.*, p. 259 et seq., v. *KREMER Beitr. z. Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 13, et *ITTERER Erdkunde* X, p. 1071. De terrae motu, quo urbs afflicta est a. 245, vid. Abū'l-mah. I, p. ٧٥٢; de بالش portu *Al-Magrebi*, *Al-Bekrī* in *Descr. Afric. sept.* p. ٩., 14, ed. *SLAN.* — *VULLERS* I, p. 181 affert اعليم بالبور, فَنَدَهَار, بَالْيُوس, s. بَالْبُوس, nomen antiquum regionis in insulis Maldivicis, 'Ibn Bat. IV, p. 111.

P. ١٣٢ l. 8 in v. بالعة. Spectatur locus, Num. XXV, 3 et 5 dictus بَعْلَا فَعُور. L. 9 servanda est lectio Codicum بَاعُورًا, ut monet *FL.*, adducens »Kām. in v. البَلْعَام, Beidāwī ad *Sūr.* 7, 174, et quae de Bileamo apud Arabes collegit in *FIRSTII Litteraturblatt des Orients*, 1846, n. 29, p. 451 in adnot." — *VULLERS* I, p. 181 loquitur de بَانَع regione quādam septentrionali.

P. ١٣٢ l. 10. De أَبُو سَعْد (in v. بالک), s. السمعاني, vidd. *Add.* ad p. ١٤ l. 2 p. 19; de بَالَم (Palem), Indiae pago prope دِغِيلِي, 'Ibn. Bat. III, p. 145, coll. p. XIX, a quo una ex portis ejus urbis vocatur دَرَوَازَة, ibid. p. 149, 379 et 383; de بالوج (in Cod. بالوج), pago Syriae in Tyri Principatu Medii aevi, *QUATREM. H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 5 et 216. — Pro بالوز, ut *Noster* et Lobbo'l-lob., 'Al-'Ictakrī in *Mappā Korāsānis* scribit بالوس. — بالة etiam est pagus Damasci, v. *KREMER Mittelsyr. u. Dam.*, p. 171. — *VULLERS* I, p. 323 affert بالوبند, ut nomen loci cujusdam, et p. 182 de باليسر addit: »the town of Balasore." — De بامر, oppido in viā, quae ex monte زَافُوسَة *Zawīlam* ducit, *Al-Bekrī N. et E.* XII, p. 455 (21); in ed. *SLAN.* p. ١. l. 7 legitur تَامِرْمَا; de بَامَنْج, Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*

P. ١٣٣ l. 1. De باميان vid. in v. بَانَدَغِيَس et سَبْرَان, 'Al-'Idrīsī I,

p. 477, 'Ibn Bat. III, p. 26, Abū'l-fed. p. ٢٩٩ et seq., et REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 159 et 289, ac de regione universâ et monumentis, quae ibi supersunt, A. BURNES, cujus Itinerarium anno 1834 Londini prodiit, et praeter MASSON, RITTER (*die Stupa's (Topes) oder die architectonischen Denkmale an der Indo-Baktrischen König-strasse, u. die Colossen von Bamiyan* Berl. 1838), de quorum Scriptis ipse exposui in *Letterk. Bijdragen* (1840) III, p. 149 et seqq. Praeter alios, postea de iis locutus est REINAUD in *Géogr. d'Aboulfed.* I, p. cccxxxix, et *I. A.* 1846 Oct., p. 307, ac VULLERS I, p. 184. — De باميان cf. Al-Qazw. I, p. ١٩.

P. ١٣٣ l. 2. De باميان vid. infra in v. بَمِيَّه, Abū'l-fed., p. ٢٥٥ in v. باندغيس (sic), et p. ٢٩٣ n. 7, Al-Qazw. II, p. ١٠٣. VULLERS I, p. 184 etiam affert formam باميان, et بامی, ut cognomen urbis بَلَّخ.

P. ١٣٣ l. 4. De باناساس, fluvio Damasceno, conf. Noster I, p. ١٢١ p. 9 in v. بَرَكِيَا, et in v. بَرَكِي, p. ١٢٣ l. 2 (quibus locis باناساس pro باندغيس legatur), et v. KREMER *Topographie von Dam.* I, p. 4 et 6. De urbe *Paneadis* vid. Noster in v. الاكناخ, et تيمنيين, 'Ibn Gōb. p. ٣٠٤ et seqq. et Abū'l-fed. p. ٢٤٨, (ac de باناساس ibid. p. ٣٩), 'Ibno'l-Atir ap. VETH. in *Suppl. ad Lobbo'l-lob.*, p. 25, VON KREMER *Mittelsyr.*, p. 187, REIN. *Rel. des voy.* I, p. ١٩, SEFTZEN I, p. 333 et seqq., ROBINSON *Pal.* III, p. 612-618, 625-630, *Z. d. d. m. G.* VII, p. 66, et *Neue Bibl. Forsch.* p. 520 et seq., 526, 530 et seq., et 597, VAN DE VELDE *Reis door Syrie en Pal.* II, p. 366. De castello ejus, olim munitissimo, DEFRÉNEY I. *A.* 1854 Mai-Juin, p. 407. De الأَنْرَج et اللَّمُون, vid. infra I, p. ٢٥٠, 13, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 115-117, et RODIGER ad WELLSTED'S *Reisen in Arabien* I, p. 199. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 174 ليميم, quod cum nomine ليميمون permutatur, vertit le citron doux.

P. ١٣٣ l. 8. De بَانَعُوسَا vid. FREY. *Hist. Hamdanid.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 201, et 'Ibno's-sihna in *Hist. Haleb.*, ap. v. KREMER *Sitz.-ber.* 1850 April-Mai, p. 218. De بانوسَة (*Pianosa*), insulâ maris Medit., Al-'Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢٠, 4 et ٢١, 13 (JAUB. II, p. 68, 69); de بَانَعِيَا

Al-Bekri in v.: اَرَصٌ بِالتَّجْبِيفِ مِنْ اَرَصِ الْكَوْثَةِ النِّخْ; et de eo loco vid. KOSEG. *Annal. Tabarist.* III, p. 149, locum Jāqūtī ex معجم البلدان adducens. De بَانَكَلَابِيْن, urbe in vīā, quae ex Wādī Dar'ā in 'As-sūdān ducit, Al-Bekri in Afr. sept. descr. ed. SLAN. p. ١٩٤ l. 9 a f.

P. ١٢٣ l. 11. Vid. de اَلْمَانِ Al-Mošt., 8 loca hujus nominis adducens. In his item بِمَصْدَرِ بَارِ, de quo etiam loquitur As-sojūtī in Lobbo'l-lob. De monte vid. Al-Bekri in v., ubi, ut in Al-Mošt., اَرَغِيَانٌ omittitur, quod addit tamen Zam., p. ٧١ l. 1, ubi vero pro كَلَابِ exstat اَلْبَكَّاءُ. Qui in Lobbo'l-lob. vocatur اَرَغِيَانٌ بَارِ, idem est pagus, qui hic dicitur ذِي سَابُورِ; vid. supra in v. اَرَغِيَانِ. De صُعَيْيَنَةِ vid. infra in v. — L. 13 pro اَخْرُ cum FL. l. اَخْرُ.

P. ١٢٣ l. 14. De tribus pagis, dictis بِاَنْوُبُ, vid. Al-Mošt. in v. *Primus* in Catal. ap. DE SACY *Relat. de l'Ég.*, p. 618 n. 339 vocatur مَنِيَّةُ; *alter* exstat p. 635 n. 106; *tertius*, p. 697 n. 2. De بَانِي وَاَرِيْشَةِ vid. Al-Qazw. II, p. ٣٨٩.

P. ١٢٣ l. 16. De بَاوَرْدِ vid. Abū'l-fed. p. ٤٤٥, et supra in v. اَبِيوَرْدِ; de بَاوَرْدِي prope اَلزَّبْتَوْنَةَ عَيْيْنِ, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 465 (31); in ed. SLAN. p. ١٩, 3 a f. exstat نَاوَرْدِي. — L. 18 in v. بَاوَرْدِي, momente FL.° pro وِملَكْنَدِي lege cum V. وِملَكْنَدِي, coll. loco Abū'l-fed., quem attuli III, p. ١٤٩ in notis l. 3 et 4 (p. nempe ١٥٢, REIN., p. 207), ubi scribitur nomen مَلْنَدَةِ. JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 47 et 56 habet مَلْنَدِ, quod ibi pronuntiatur *Melinde*. De ambaro vidd. *Add.* p. 153.

P. ١٢٣ l. antepen. in v. بَاوْشَنَايَا jure FL.^{us} restituit اَلْبَقْعَاءُ. Intelligitur nempe regio, de quā supra in v. بَاغْرِيْفِ, بَاشَرَا, et in ipsā voce اَلْبَقْعَاءُ (p. ١٩٩ l. 3), et deinde in v. بِيْنِ اَلنَّهْرِيْنِ, cet., fit sermo. — De بَاوَلِ VULLERS I, p. 186 notavit: » nom. loci cujusdam pannis sericis ibi confectis cele-

bris." De رَوْدَ , باوِيل رَوْدَ , fluvio in lacum 'Orimijae cadente, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 318, non diverso, ut videtur, a بِسَاوِلَ , a Nostro laudato. Iterum occurrit infra in v. بِيَكْنَدَ , ubi ل. باوِلَ . — De terrā بَا in prov. Aeg. أَطْفِيحَ , vid. BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 45. In prov. البَهْمَسِي in Catal. addito DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 687 n. 49, memoratur بِاَعَا . De بَايَاس (ap. Veterēs *Bajae*), Abū'l-fed., p. ٣٩ (REIN., p. 35), et v. KREMER *Beitr. z. Geogr. des n. Syr.*, p. 21; de بادِمِرْت , Qoth. ٧٧٢, 9, ubi Codd. *cd* (conf. p. ٤٧٣) ; de بَابِرْت , بَايَاس , *Baeza*, prope فَرْطَبَةَ , ابْنُ الْعَوَظِيَّةِ , in *J. A.* 1856 Nov.-Déc. p. 458. — Pro بَايَ نَايَان (lin. ult.) leg., ut ap. Jāqūt in مَعْجَمُ السِّلْدَانِ (vidd. *Add.* p. 218) , بَايَ بَابَانَ (l. c. بَايَ بَابَانَ . Idem locus spectetur ap. VULLERS I, p. 186 scribentem : « بَايَ , a city." Ultima vox بَاوَتَ (ap. Nostr. lin. ult., suo loco mota), videtur glossa, sumta fortasse ex تَارِيخُ الْبُيُوتِ لِلْجَمْدِيِّ .

P. ١٢٤ l. 2. De بَبَا (Bibā), loco الْجَصْعِيدِ vid. CHERBONNEAU *Voy. d'Ibn Bat.*, p. 74 (ed. Paris. I, p. 96 l. 2), et DE SACY *Rel. de l'Ég.* in Catal., p. 687 n. 50. L. 3 pro بَبَا , ut FL. monet, scr. بَبَا , coll. infra p. ١٧٤ in hac voce, et DE SACY l. l. p. 636 n. 135 et 136 (ubi نُوصِرَ بَبَا et بَبَا memoratur, et revocatur ad p. 631 n. 13, ubi exstat بَبَا (أَبُو صَبِيرَ بَبَا). De سَمَشُونِ vid. ibid. p. 640 n. 228, ac praeterea QUATREM. *Mém. sur l'Ég.*, I, p. 105 et seq., ac de بَبَا item infra in v. البُوبِ et بُلْفِينَةِ . Porro l. 4, cum FL. et WUSTENF., pro الْبُوبِ lege بُلْفِينَةِ , coll. DE SACY l. l. p. 653 n. 53, et hoc etiam habet Jāq. Petrop. Deinde l. 5 pro وَبَا scr. وَبَا بَبَا , et l. 6 pro وَبَايَ scr. وَبَايَ , et pro حَوَفَ . Sic nempe Jāq. Oxon. et Petrop. In hoc enim Cod. haec exstant: وَبَا بَبَا مَوْحِدَةً وَبَايَ فِي كَوْرَةِ حَوَفَ رَمْسِيَسَ يُقَالُ لَهَا: وَبَايَ الْحَمْرَاءَ . Infra Auctor promissis non stetit, nisi voc. رَمْسِيَسَ retulerit ad كَوْرَةِ حَوَفَ رَمْسِيَسَ . De رَمْسِيَسَ vid. DE SACY l. l.

p. 664 n. 127. De بِيَا hic non loquitur. — De بِيَا, nomine urbis مَدَائِن in Numis Pehlvticis, vid. MORDTMANN in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 12, et XII, p. 13 et seqq. — *Nana* memoratur a DE SACY l. l. p. 692 n. 151 his verbis: نَنَا وَدَهْنَنَّا.

P. ۱۳۴ l. 7 cum FL. pro اَلْعَارِسِيَّة l. اَلْعَدَسِيَّة. De lacu Bibân (بِبَان) in Africâ mediâ, vid. BARTH in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 372; de insulâ جَزِيرَةُ الْبَبَر, Abū'l-fed. p. ۲۲۳ in v. مَنَاعَةُ, p. ۲۲۴ n. 35 et 36, et REIN. p. 322, ac de animalî الْبَبَر, tum his locis, tum etiam ap. Al-Qazw. I, ۳۹۱, et QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 159 et seqq. De Bebadî (بَبَرِي pro بَسَابِدِي), pago in ditione Amadijæ, et de Bebozi (بَبَرِي pro بَابِرِي), pago Kurdistanis, LAYARD *Ninivch* I, p. 86 et 88; de بَيْسَنَر, monte et castello Hispaniæ, hodie *Balbastro*, Al-Bay. I, p. ۲۴۱, 3 a f., II, ۱۸, 5 et seqq., et 5 a f., ۱۱۶, 3, ۱۱۶, 3 a f., ۱۲۰, 9 a f., ۱۲۱, 14 et seqq., ۱۲۲, 4, ۱۲۳, 5, ۱۲۴, 10, ۱۲۵, 7 a f. et seqq., ۱۲۷, 15, ۱۲۸ in f., ۱۳۷, 5 et 12, ۱۳۸ in f., Dozy in *Introd. ad Al-Bay.*, p. 45, et v. HAMMER u. d. *Ar. Geogr. v. Sp.*, p. 25.

P. ۱۳۴ l. 9. Pro nostro تَبْسَى, apud DE SACY l. l., p. 699 n. 13 legitur بِيَشَى (Bischa), quod WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.* p. 6, بَيْسَنَى s. بَيْسَا, pronunciandum esse iudicat, ita ut بُو ex بُو idque ex أَبُو oriatur. L. 10 pro اَلْاَسِيُوط cum FL., ut in L., leg. اَلْاَسْمُوطِيَّة (et sic etiam exstat p. ۱۸ in f., et ۱۴۱ l. 7), quia hujus urbis nomen semper *sine Art.* scribitur. De بَبَلَاو, loco Aegypti, WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ۹. l. 16, et p. 139.

P. ۱۳۴ l. 14. De بَبْنَنَة vid. Abū'l-fed. p. ۴۰۰ l. penult., *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 25, supra in بَابَنْغِيَس ibiq. *Add.* p. 234, et infra in v. بَبْنَنَة et بَوْن, بَوْن, ubi docetur urbem بَبْنَن etiam dici بَوْن. De مَمْلَكَةُ الْبَبُوج in Hispaniâ, Abū'l-fed. p. ۱۹۹ l. 1 et 2 (REIN., p. 240). De رَمَّ عَمَر in v. بَبْنَة, conf. BURCKH. *Reis. in Ar.*, p. 183. De 7 locis Aegypti, nomiae بَبِيَج, vid. Al-Most. in v., et DE SACY *Rel. de l'Ég.*,

qui haec singula item memorat: *primum* p. 657 n. 9; *secundum* p. 687 n. 51, ad quem l. de البوصيرة, vid. infra in v. بُوصِير قُورِدَس; *tertium*, اَنْدِر, "د", p. 681 n. 30; *quartum* اَنْعَاش, "د", ibid. n. 32; *quintum* اَنْشَو, "د", sic nempe leg., ut exstat in Al-Most., et ap. DE SACY l. l. n. 31; *sextum* عَيْلان, "د", ibid. p. 687 n. 52, ubi hic locus recensetur inter loca البينسى; *septimum*, فَرْج, "د", p. 681 n. 33, ubi فَرْج exstat. Insuper in البُخْبَرَة p. 668 n. 213 affertur alius locus his verbis: مُمَيِّد بِمَمَح. — Lin. penult. pro خمسة خمس.

P. ١٣٥ l. 2. Retineri potest, quod etiam in Jāq. Ox. exstat, امانى, quia, ut observat. FL., *literarum nomina sunt comm. gen.*; vid. modo p. ١٣٧ l. 6 a f., ١٣٣ l. 3 a f. cet. Pro بالباء, quod etiam exstat in Jāq. Petrop., licet de بَمَا infra non sermo sit, in Ox. بالسياء etiam legi videtur. Ibi exstant sequentia: بَتَمَا بَانَعْمَج وَتَسْدَدِ اَلْاَنَانَى مَعْصُور وَد يَكْنَب بِاَلْمَا (sic) اَصْا مَن فَرَى اَلنَهْرَوَان مَن نَوَاحَى بَغْدَاد وَفِيل هَى فَرْسَة لُبْنَى شَبِيان وَرَاء حَوْلَا كَذَا وَحَدَنه مَعْيَدَا بِخَط اَبِى مُحَمَّد عَمِد اَلله بِن اَلخَشَاب اَلذَكَوَى وَال عَمِد اَله بِن وَبِس اَلرُفَيَّات

اَنْزِلَانَى فَاكْرِمَانَى بِمَتَا اِنْمَا رُكْرُمُ اَلنَكْرِمُ اَلْكُرِيمُ

Pro حَوْلَا scribebendum; vid. infra in v. In carmine M. اَلخَفِيْف, pro بَتَمَا, بِمَتَا, et pro رُكْرُمُ اَلْكُرِيمُ l. رُكْرُمُ اَلنَكْرِمُ. De Poeta vid. nota ad Zam. p. ١٤١ n. α, et de اَلخَشَاب, ut vulgo vocatur (+ 567), Ibn Kallik. N. ٣٥٧ (sic nempe ibi l. pro ٣٥٩), ed. SLAN., p. ٣٧٥ et seq., ubi desunt omnia, quae ap. WUSTENF., p. ٤٨ l. 7 a f. ab » ٤٩٣" ad p. ٤٩ l. 6 "وَالله اَعْلَمُ" traduntur. — In textu porro cum FL. l. 4 pro اَلنَكْرِمُ تَسْمَى. Multa sunt denique, in quibus Noster, de بَتَمَا exponens, a Jāqūto in

Al-Moſt. in v. بَت dissentit. *Primum* بَتَّا s. بَبَّا a *septentrione* Bagdādis, ibi omittitur. *Secundus* locus, a *meridie* Bagdādis, a Jāqūto ibi et in Qām. appellatur بَت. *Tertium* et *quartum* Al-Moſt. transit; sed in بَتَّة describendā, de quā vid. Dozy *Rech.* I, p. 401, Noster cum Al-Moſt. et Qām. facit, et sic etiam in v. اَلْبَتَّ, quae mox sequitur, ubi Qām. in v.:

وَالْبَتَّ ة بِالْعَرَاىَ قُرْبَ رَاذَانَ مِنْهَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْكَتَبَ وَعَثْمَانَ
الْبَتَّ مَوْضِعَ. Quae docet As-sojūtī in Lobbo'l-lob. : الفَقِيهُ الْبَصْرِيُّ
بِالْبَصْرَةِ, falsa sunt, ut jam indicavit VETH in *Suppl.*, p. 25 et seq. Qām.

in v. بَتَّا tantum loquitur de بَتَّا ع et in بَت, sequens بَتَّان, Lobbo'l-lob.

بَتَّان s. بَتَّان, Ut CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 480 docet, بَتَّان est Romanorum *Batne*, a Syris dicta بَتْنَة, et ab Arabibus vulgo بَتْنَة.

Inde ortus est celeberrimus Astronomus اَلْبَتَّانِي s. *Albatagnus*, ut dici solebat, de quo vid. REIN. *Aboulf.* I, p. LXII, CII, CLXXXVIII, CCXXXIX, CCLIX, CCLXXXII, *Mém. sur l'Inde*, p. 358, 380 et seq., et CHWOLSOHN *die Ssab.* I, p. 429, 611 et seqq. De (?) بَتَّانِيَة, castello in

دِيَارِ بَكْرِ, DEFREMERY in *Mém. d'hist. Or.* I, p. 61, ubi scribitur » *Batecia* s. *Nataça.* — De بَتَّان, conf. Qotb. ٣٥, 2. De بَبَّا

Aegypti vid. supra in *Add.* p. 251. Pro بَبَّكَدَّان, Lobbo'l-lob. habet

بَبَّكَدَّان. Locum Hispaniae (بَتَّة) etiam memorat v. HAMMER *ub. d. Ar. Geogr. v. Span.* p. 25, sed *Bata* scripsit, pro *Batta*, hodie, ut ex eo loco apparet, *Bete*.

P. ١٣٥ l. 9. De اَلْبَتَّرَاء (sic enim lege, ut seqq. et Qām. docent) vid. infra in v. مَخْبِصَ et in v. مَسْجِدُ التَّغْوَى. — L. 11 in v. بَتَّر pro مَظَلَّات l. مَظَلَّات, et pro مَالِه l. مَالَة. Sic jure emendat FL., adducens Qām., qui verba Zam. p. ١٤ presse secutus est. De اَلشَّقِيق vid. infra in v., et Zam. p. ٧٩ l. 5, et de اَلْبَتَّر infra in v. دَغَانِيْن. De بَتَّرَانَة, loco Siciliae, conf. JAUB. *Géogr. d'Edrisi* II, p. 91, 93 et 106.

AMARI in *Bibl. Sic.* p. ٢٥ l. 5, et ٢٧, 4, scribit بَسْرَانَة; JAUBERT, » *Petralia?*»; accuratius vero AMARI, *Pitirrana*, ut legitur in *Docum. sec. XIV*; de قَلْعَة بَمْرَوَارْدِيْن, Qotb. p. ٣١٣, 4 a f.; de الْبَيْتْرُون, regione et oppido montis Libani, *An-nābolosī Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 337, ARNOLD *Chr. Ar.*, p. 213, 15; 265, 15, et ROBINS. *Pal.* III, p. 952. De الْبَيْتْرَة in Templo Mekk., Qotb. ٢٢٨, 5 a f. et seqq.

P. ١٢٥ l. 4 a f. De بَنْتَعَة vid. infra in v. جِلْدَان, et OSIANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 479 et seq. Ab h. l. non differt, nisi diversā scriptione, locus infra in v. نَمْعَة; hanc lectionem sequitur Zam. p. ٢٥ l. 8, ubi loquitur de جَبَل, non ut Noster in v. تَبْعَة tradit, de موضع. Pro ومَحَلِّزَان h. l., Ox. et Cant. ومَحَلِّذَان; sed cum FL. l. وجِلْدَان, collato l. l., aut potius cum Jāq. Ox., وبَجِلْدَان. Porro cum FL. emenda عَاد لِعَاد, فَمُورًا لِعَاد, quia عَاد لِلطَائِف pro لِّلطَائِف, et l. ult. pro مُمُور الْعَاد, quia عَاد لِعَاد, articulum numquam adsciscit. Et sic etiam habet Jāqūt. Pro نَقَاب lin. pen., cum L. et V. ac Jāq. retinendum نَعَب, i. e. نَعَب, foramina, quibus cavernae intelliguntur. Pro وَالْخَزَز, Cod. Oxon. Libri nostri وَالْخَزَز scribit; leg. وَالْخَزَز. — Al-Bekrī in v.: سُدُّ بَنْعٍ فِي الْحَدِّ بَيْنَ صَمْعَاءَ. De hoc viro conf. etiam WUSTENF. *Reg.*, p. 109, ubi tamen, allato etiam Al-Bekrī, appellatur *Bat' ben Zeid*. — Seq. بَيْتَمَار in Lobbo'l-lob. accuratius definitur: مِنْ قَرْيَةِ النِّهْرَوَان. Ibi vero pronunciat *بَيْتَمَار*.

P. ١٢٩ l. 2. De montibus الْبَيْتَم vid. infra in v. الصَّغْد. De castello الْبَيْتَم loquitur Al-Qazw. II, p. ٣٤٢, ubi item vid. de metallis, et montibus, de quibus praeterea disseruit, ut etiam de كَوْرَة الْبَيْتَم, Abū'l-fed., p. ٢٨٢ sub fin., et Ad-dimisqī ap. QUATREM. in *N. et E.* XIII, p. 232 (de cast. p. 255 et seq.), et Ibn Hauq. infra in *Add.* ad جِيَاكُون, et in loco allato in UYLENBR. *de Ibn Hauq. Diss.*, p. 38. — Sic Al-Bekrī in v.:

الْبَتَمُ موضع بناحية فرغانة وقيل هو حصن من حصون السند الخ
 بَتْن De وكرَمَج ناحية أو حصن أو جبل بفرغانة: Qām. in v.:
 اردشبر urbe Al-bahraini, Hamza Ispah. p. ٤٧ l. ult.; de دَبُوسِيَّة in v.
 بَتْنِيْن vid. in v. et in *Add.*, et *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 25; — de
 البَتُورَة, agro Halebensi extra urbem, muris circumdato, 'Ibno's-sihna,
 apud v. KREMER in *Sitz.-ber.* 1850 April-Mai, p. 227. De بَتِّي, pago
 in montibus Tijaritidis in Kurdistāne, LAYARD *Niniv.*, p. 119.

P. ١٣٩ l. 5. Al-Bekri in v.: لانه بذلك سمى بتيل وهو بتيل اليمامة سمى بذلك لانه
 جبل منقطع عن الجبال كانه قد بئل منها ، وقيل بتيل من
 دبار بنى جُشَم رَهْد دريد فليس هو اذًا باليمامة ، وقال ابو
 البتيل ، Zam. in v. p. ١٥. الحسن الاخفش المتمل واد لبني دَبَّان الخ
 nuncupat montem ex montibus كلاب بنى ، quae repetit idem in v.
 (جبل لبني عمرو بن كلاب) p. ٩١، داره رمج. Ceterum conf. cum
 dictis h. l. Al-Mošt. in v., hunc montem (فى دبار كلاب) item me-
 morans.

P. ١٣٩ l. 10. Pro وِروى in v. بِمِلَّة scribe رَوَا، ut OSIANDER legit
 in Jāqūto Oxon., et exstat ap. Zam. in v. داره رمج، p. ٩١، 8، unde si-
 mul apparet, pro السَّرَا، ut item in Al-Mošt. in v. بتيل editum est,
 legendum esse السَّر. De بَطْلُ السَّر vid. infra p. ١٩. l. 5. Pro بَتْنَف
 AMARI in *Bibl. Sic.* p. ١٢٧ monet legendum esse بَرَطِيْنَف، quod licet
 verum est, si nomen accurate scribis (intelligitur enim *Parthenico*), nihil
 impedit, quominus statuamus, et eam formam a vulgo fuisse pronunciatam
 بتينف s. بَتْنَف، et hoc nomen postea male lectum, deinde in بَتْنَف
 fuisse corruptum. De بَتْنَة، urbe regionis سُفَالَة in Nigritiā, quod nomen
 in Cod. Ibn Sa'idi scribitur بَتْنَة، vid. Abū'l-fed., p. ١٥٢ l. 12, et REIN,
 p. 208. — VUIERS I, p. 190: » بَتْنَة the Town of Battiah in Bahar (India)."

الْبَثَاءُ عَلَى مِثَالِ فَعَالَةٍ قَالَ أَبُو: P. ١٢٩ l. 14. Al-Bekrī in v. والبثاء من: De البثاء hæc deinde ibi adduntur: عبيده هو ماء لغني الارض مثل الرمث وقال أبو عبيدة بسبب البناء والرقم ثلاث مناجرات وتَصْرُوح عند الرعم وبين البثاء (sic) ومن ساحون بربدان وقد كانت في هذه المواضع كلها حروب بين بنى عامر وبنى عبس وذبيان ومنسب الى كل واحد من هذه المواضع يوم من السَّكْرِيِّ De بَثْرٍ ab Al-Bekrī pronunciatur Seq. — تلك الايام vidd. *Add.* ad p. ١٢, 13 (p. 17). De بَثْفٍ شَبْرَيْنِ canali Tigridis, vid. Abū'l-fed., p. ٥٢ (REIN., p. 71). De الْبَنَّةِ vid. infra in v. مَقَد, et Al-'Iṣṭakrī in ARNOLDI *Chr. Ar.* p. 101 l. 16, et in Gloss. p. 13 a et b, ac DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 125, ad quem locum vid. WEYERS ad Lobbo'l-lob. in v. الْبَثْنَى. De الْبَثْنَةِ vid. in v. خُصَّانِ, Al-Bekrī in v., Abū'l-fed. p. ٢٥٣ in v. اذِرعَات, et infra in *Add.* ad v. عَيْنُون. De بَثِيرَةٍ Siciliae cast., hodie Butera, conf. Al-Bay. I, p. ١٣ l. 15, et Al-'Idrīsī in AMARĪ *Bibl. Sic.* p. ٣٨, 11, ٥٢ in f., ٥٥, 3 (JAUBERT II, p. 85 et 100); 'Ibno'l-'Aṭīr, p. ٢٣١, 3 a f.; — de مَرْسَى بَثِيرَةٍ ibid. p. ٩٨, 4 (JAUB. II, 112), ac vocatur مَدَنَةٌ ibid. p. ٥٨٢, 8. De جَمِيلٌ بَثِينَةٌ conf. WUSTENF. *Reg.*, p. 180 et Scriptores ibi laudd. Dictio السَّقَرِ طَرِيفٌ alibi permutatur cum formulā طَرِيفُ الْحَاجِّ.

P. ١٢٧ l. 5. De كَعْبِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 261. De Gente الْمَحْجَاءِ, Abū'l-fed. p. ١٢١ in v. الْعَلَّافِي (REIN., p. 167), p. ١٥٣ (REIN., p. 209) et ٣٧١ in v. سَوَاكِنِ; porro infra in v. بِجَاوَةِ, ibique *Add.*, Zam., p. ٢٢ et n. d., Al-Qazw. II, p. ٣٩٠, 'Ibn Gob., p. ٩٧ l. 14 et seqq., ٩٩ l. 5 et seqq., Al-Maqr. in الْخَطَطِ ed. Būl. I, p. ١٩٤, (scribens الْبَحْجَاءَةَ), 'Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 110 l. 1, II, p. 252, ac supra dicta in *Add.*, p. 231.

P. ١٢٧ l. 6. De بَحْجَانَةِ vid. supra p. v. in v. أَشِيرِ ibique *Add.*,

p. 121, infra III, p. ٨٨ in v. المرسدة et *Add.* ad h.l., et Al-Bekrī in Afr. sept. descr. ed. SLAN. p. ٩٢ et ٨٩. De Baggānāe sec.^o (nisi fallor), 3°. Higr. circiter exeunte vastatae, ruderibus locutus est etiam Al-Idrīsī II, p. 48 et 49, florens medio sec. 6°, s. 12° (a. 548 i. e. 1154 in Sicilia morabatur; vid. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. cxiv), seculo ergo ante Jāqūtum (+ 626, s. 1229). De eā urbe vid. porro Al-Bay. II, ١٢٩, 6 a f., ١٩٢, 10 et ٢٢٢, 10, Abū'l-fed., p. ١٧٧ (REIN., p. 254), Al-Qazw. II, p. ٣٢٢, Al-Abderī (ibi degens a. 688) ap. CHERBONNEAU *I. A.* 1854 Août-Sept., p. 158. De المكنانة, hodie *Pechina*, Almeriæ fluvio, Dozy *Rech.* I, p. 82 et 85.

P. ١٢٧ l. 9. Pro النوبة الكميشة in v. بجارة FL, cum Codd. scribit العرب والكميش. » Scriptor (ait) situm regionis Bedjatarum describens, Arabes spectat trans mare rubrum versus orientem habitantes; vid. QUATREM. *Rech. sur l'Ég.* II, p. 135 in adn., coll. cum p. 136 l. 2 et 3, item p. 157. Forma حبش autem non minus legitima est atque usitata, quam حبشة; conf. p. ١٢٩ l. 16, al." Ut OSIANDER me docuit, Jāq. Oxon. etiam habet العرب والكميشة. — De urbe بجارة vid. Al-Bekrī in Afric. sept. descr. ed. SLAN. p. ٨٢, الاستبصار, p. ١٩, et v. KREMER *Vortrag.*, p. 15, Ibn Gob. p. ٣٧, ٣١٢, ٣٢١, Abū'l-fed., p. ١٣٩ (REIN., p. 191), Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 16, et apud Nostrum in v. اثريعية et ناغاية, et *Add.* p. 121 et 244. Haec urbs sec. 7° in primis Viris eruditis clara erat. Huc nimirum, bellorum sacrorum opportunitate, multi Moslimi refugerant. De iis exposuit أحمد بن أحمد بن عبد عنوان الدراسة في 714 (1314-15), in Libro المشاهدة في مشايخ بجارة, quem transiit H. K., sed descripsit ac nonnulla ex eo excerptis CHERBONNEAU in *I. A.* 1856 Juin, p. 475 et seqq. De rebus a. 547 ibi gestis, vid. Ibn al-Atir in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢٩٧ l. 2 a f. et seqq. Vid. porro Ibn Abī Dinār, ibid. p. ٥٣٩ et seqq., Al-Maqqarī, ibid. p. ٩٧٩, Al-Bay. I, ٣٢١, 7 a f. et seqq., ٣٢٢, 5 et II, ٢٥٨, 4 a f. — De بيج حوران vid. Lobbo'l-lob.; de قلعة بيج, Qotb. ٣١٥, 3 et seqq., ٣٢١, 6, ٣٢٤, 8. De monte جمدان in v. بجمدان, infra in v. et *Add.*; de monte شوران in v. الممثل. I. الممثل et infra in v. In h. v. porro l. 15 pro الممثل المبجرات, بيجاروة, prope Monumenta Meroensia, conf. LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 145, 204 et 221.

P. ۱۲۷ l. 17. Qām. in v. : بالجسة ع او عين باليمامة. De بحيرة
 بَحْتَكَنان بعارس, vel بَحْتَكَنان بحيرة, lacu ap. Abū'l-fed. dicto p. ۴۳ l. 2 a f.
 البَحْتَكَنان, vid. REIN. ad hos locos, p. 54
 et 77, in priore loco scribens *Baklegan*, in altero *Baklegan*. — De In-
 diae urbe بَحْتَكَلَوَت s نوكاه, quae ab Arriano vocatur *Peuceliotis*,
 REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 65. VULLERS I, p. 191 affert بَحْتَكَم et بَحْتَكَم,
 ut nomen Gentis, s. Tribus Turcomaniae. De Gente البَحْتَكَمَ vid. Al-
 Qazw. II, p. ۳۹., Abū'l-fed., p. ۲۰۵ et ۲۳۳ in v. المبحجرة (ubi item
 de monte ipsius et capite, dicto بَحْتَكَنَكَبَة fit sermo), et REIN. ad hos
 locos, p. 292, 297 et 324, FRAEHN *Ibn Foslan*, p. 44 et seq., et DE-
 FRÉMERY *I. A.* 1849 Juin, p. 461 et 466. Al-Bekrī in *Libro المسالك*
 والهمالك, hos nuncupat المباحجة, ut DEFREMERY l. l. Sic Jāqūt,
 Al-ʿIṣṭakrī verbis utens : البَحْتَكَنان صنف من الاتراك (*Mém. de l'Acad.*
de St. Petersb. VIII, p. 625). Perperam Al-Bakowī sec. DRUGNES in
N. et E. II, p. 530, بَحْتَكَاك. Haec habet Ibn Hauq. in Cod. L. n. 314 p. 6
 l. 5 a f. : وقد انقطع طابفة من الترك عن بلادهم فصاروا ما بين
 الخنزr والروم بقال لهم الباجاناكية وليس موضعهم بدار لهم على
 وندم الاسام وادهم انسابوها وعلبوا علمها. Iisdem fere verbis utitur
 Al-ʿIṣṭakrī ed. MOLL. p. 2, coll. MORDTH. p. 2 et 140. De البَحْتَكَلَوَة,
 statione prope قنوج (Canodja), et nomen unius portarum urbis دِهْلِي,
 vid. Ibn Bat. III, p. 149, 461, et IV, 27. — De بَحْتَرَش, loco Nubiae,
 capite regionis المردس, vid. Abdo'l-lah ben Ahmed ben Salim Al-Oswānī
 in Opere, nondum reperto: والخيمار النوبية والمسقيرة وعلمة والمباحجة
 والممل, quod is conscripsit Kalīfæ Fatimid. Aziz-billah Nizar, regn. ab a.
 365-368 (975-996). Opere usus est Ibn ʿIjās (cf. ARN. *Chr. Ar.* p. 54,
 coll. p. xi, ubi tamen verba omittuntur, in quibus de *Bagrās* fit ser-
 mo, et Scriptor ille tantum vocatur *Ahmed ben Salim*), et Al-Maqr. in
 ed. BUL. I, p. ۱۹. l. 8 a f., ubi perperam exstat بنجرش. Recte QUATREK

in hujus loci vers. (*Mém. sur l'Ég.* II, p. 8), *Bedjrasch*. De h. l. vid. etiam *LAND Joa. Bisch. von Efesos*, p. 177 et 179, *Begrās* (vid. etiam *Mappa*) non diversam esse conjiciens ab *Ipsambūl*, quod tamen non credam, quia hic locus Arabice vocatur *أبو سَمِيل*. — De *بَجْرَاس* vid. porro *Al-Maqr.* l. I. p. ١٩٢, 2 (ubi etiam pro *نَجْرَاس* l. *بَجْرَاس*), coll. *QUATREM.* l. I. II, 17, et *Abū Selah* ibid. p. 31.

P. ١٢٧ l. 4 a f. Sine dubio *بَاجِمَرَا* scribitur pro *بَاجِمَرَا*; [vidd. supra *Add.*, p. 217. Intelligitur hic (l. 3 a f.) *عَمَل طَرِيف خِرَاسَان*, de quā vid. infra II, p. ٢٠٣ n. 9. De *جَبِل بَجْنَة* conf. *Al-Qazw.* I, p. ١٥٢ et II, p. ٢١٢; de *بَاجِنِي*, castello Georgiae, fortasse *بَاجِنِي* pronunciando (apud Armenos *Pechani*), *I. A.* 1849 Nov.-Déc., p. 512 et seq., et 1851 Févr.-Mars, p. 151. — *VULLERS* I, p. 192: » *بَجْوَر*, regio inter Kābul et Indiam;» de *بَجْتُور*, Indiae urbe, *Ibn Bat.* ed. Paris. III, 437.

P. ١٢٨ l. 1. Pro *الارسيه* in v. *الساجوم*, cum *Fl.* l. *الأوسينه*; vidd. dicta ad h. voc. p. ١٠٣, et in *Add.* p. 197. De *اسفل الارص* vidd. *Add.*, p. 102. — De urbe *بَجَة*, quam Noster scribit *بَاجَة*, mentionem fecit *VULLERS* I, p. 192. De urbe Berberorum *بَجَة*, vid. *Abū'l-fed.* p. ١٩٢ et seq. (*REIN.*, p. 228), et *Al-Qazw.* II, p. ١١; de *بلاد البجة* infra in v. *دحل*; de *بَجِيلَة* Tribu, de quā loquitur *Ibn Gob.*, p. ١٢٢ l. 6, vid. *WUSTENF. Reg.*, p. 101 et seqq. Locus ab hac Tribu dietus, prope *Mekkam*, memoratur a *Qotb.*, p. ١١ l. 5 a f., et a *RITTER Erdk. Arab.* II, p. 65, coll. I, p. 887, de quo loco in primis vid. *BAUR* in *Z. d. d. m. G.* X, p. 80 et 90.

P. ١٢٨ l. 4. De *نو بَكَار* vid. *Al-Bekrī* in v. *ضربتة*. Haec idem in v. *وبقال أيضا بَكَار غير مضاف* — قال أبو بكر *بَكَار موضع*: *بَذَجِد أَحْسَبْ*. Posteriorem sententiam amplectitur item *Ibn Doraid*, teste *Zam.* p. ١٧, ubi n. 6 pro lectione *Cod.*¹⁵ *بَكَار* l. *بَكَار*. De *نو بَكَار* vid. *Zam.* in v. *منور*, p. ١٤٧, 9 et *Nost.* infra in v. *الشرف* et *المنسرب*.

L. 4 pro بِحَقِّهَا cum FL. l. يَحَقُّهَا et l. 6 pro اَلْبَيْتَرِ, اَلْبَيْتَرِ, quod vitium etiam corrigit II, p. ١٢٥ l. 3 et III, p. ٢١٥ l. 8, illud probans tum ex dictis in v. اَلْبَيْتَرِ, III, p. ٢٥٧ l. 1-3, tum ex WUSTENF. *Reg.* p. 169. Si opus esset uberiore probatione, addi posset Zam. p. ٦١٣ l. 3 et ١٢٩ l. 8. Memoratur porro بِحَارِ بِاحِيَّةِ اَلْبَيْمَنِ infra in v. اَلْمَرْهَدِ, نَعْمَانِ (III p. ٢١٩ l. 2 a f.) et in v. وَعَلِ. De اَلْبَيْتَحَا Al-Bekri in v.: مَوْضِعٌ بِحَارَزَنْدَانِ, معروف اَصْنَه في ديار مَرْبَتَه اَلْبَيْتَحِ, nom. urbis antiquae in regione بِحَارَا, hodie مَوْلِيَانِ dictae." De اَلْبَيْتَحِ s. اَلْمُبْحُوحِ, qui sunt tumuli prope canalem اَلْبَحْوَاتِ, non procul ab اَلْحَلَا, vid. FRESNEL. *I. A.* 1853 Juillet, p. 61, et de حصن بِحَارَسِ in Hispaniâ, Al-Bay. II, ١٩٤, 8.

P. ١٢٨ l. 7 pro وَرَب in v. بِخَنْانِ, cum FL. l. وَرَب. De اَلْعُدَيْبِ vid. infra in v., et sic etiam de اَلْقُرْعِ, obvio in seq. voce بِحَنْ. L. 10 pro جَعْفَر in v. بِخَنْرِ, monente OSIANDRO, in Jaq. Oxon. legitur جَعْفَى i. e. جَعْفِي, de quâ regione vid. in v., et sic sine dubio leg., et fortasse etiam in v. خَدَن, quia infra in v. مَحَلَا de جَعْفَى, non vero de جَعْفَر fit sermo. Memoratur بِخَنْرُ item in Lobbo'l-loh. in v., et ap. Nost. in v. اَسْبِيلِ, ubi vidd. *Add.* p. 97. De بِحَنْه, vico Damasci, conf. v. KREMER *Topogr.*, p. 16.

P. ١٢٨ l. 10. Pro وِماء in v. اَلْمَبَارِ, cum FL. scrib. وِالماء, ut in utroque Codice, quia seq. vox non اَلْبَحْرِ pronuncianda est, sed ut nominativus *adjectivi* اَلْبَحْرِ. Vid. Qām. in v. اَلْبَحْرِ. — Sequentia Maria memorantur:

بَحْرِ اَبْسُونِ, *Mare Caspium* (*Add.* p. 2 et in v. اعلم), etiam dictum بَحْرُ جَرَجَانِ et بَحْرُ اَلْبِيَابِ (infra in v.), بَحْرُ اَلْخَزَرِ (*Add.* p. 81) بَحْرُ اِرْفَانِيَا (REIN. *Géogr. d'Aboulfed.* I, p. cclxxxvii et cdlxiii l. 12, et infra in v. بَحْرُ اَلْخَزَرِ).

اَلْبَحْرُ اَلْبَيْضُ, *Nilus albus* (J. W. v. MULLER *Sitz.-ber.* 1849 Apr.,

p. 325). Apud خَرْطُومُ *cum* الْأَزَقُ (Nilo caeruleo) se jungit, a qua urbe Nilus in duo brachia dividitur. Ea nomina gerit Nilus ab aquae colore (LEPSIUS *Br. a. Aeg.* p. 159).

الأخضر *Mare viride*, s. *Indicum* (Abū'l-fed. p. ٢٢, REIN., p. 27 et *Introd.* I, p. CDLXI l. 12 coll. CCLXXXV, CCLXXXVII et seq., CCCIII, et II, p. 211). Ut deinde apparet ex dictis ap. Nostrum in *البحر المأخوذ*, eo nomine etiam utebatur vulgus de Mari Africam occidentalem alluente, idemque ut in Al-Bay. II, ٢١٧, 2 a l., de Mari ab Occid. Hispaniae etiam adhibetur.

الأخير *Deut.* XI, 24), *Mare Mediterraneum* (*Chron. Samarit.* s. *Lib. Jos.*, p. 220, 243 et 252).

الأزف *Mare Azof* (vidd. *Add.* p. 91, et *Z. d. d. m. G.* XI, p. 639).

الأسود *Mare nigrum*, s. *Pontus Euxinus*, unde nomen *البحر الأسود* (ap. Nostrum in *البحر الأسود*), etiam dictum *البحر*, ab urbe ejus nominis, olim nobilissima. Sec. X^o jam dicebatur *الأسود*; vid. Abū'l-fed., p. ٣١-٣٤ (REIN., p. 41 et seqq.). Ab Al-Qazw. II, p. ٣٣٨ l. 4 a l. *البحر الأسود* nuncupatur Mare ab occid. et sept. Hispaniae fluens, ceterum dictum *البحر المحيط*.

الأعظم *Mare Atlanticum* (Abdo'l-wah. Al-Marrākoši ed. Dozy, p. ٤). Interdum sic appellatur *Mare Mediterraneum*, et *M. Rubrum* (*Chron. Samarit.*, p. 196 et 233).

البحر الأعظم, quod ap. Abdo'l-wah. l. l. permutatur cum nomine *البحر الأعظم*. Suspicio nomen corruptum esse ex voce *أفمانس*, pro quo No-ster p. ١٣ plenius scribit *أفمانوس*; vid. in *أورخي* et *Add.* p. 198. Istud Mare ab Al-Idrisio dici solet *Oceanus tenebrosus* (I, 10, 104).

البحر الأكبر *Mare Mediterran.* (REIN. *Geogr. d'Aboulfeda* I, p. CCLXXXVIII et CDLXIII l. 15).

البحر الأدنى *Mare Hispaniae*, in quo, ut Orientales (quod VULLERS I, p. 192 tradit) fabulabantur, navis non procedere posse dicitur, nisi die Sabbati, sole occidente, quo tranquillum esse fertur (!).

البحر البشري *pars Maris Habessinici* (REIN. *Geogr. d'Aboulf.*, I, p. CCCV et CCCIX, et II, p. 30).

بَكْرٍ بِسُولٍ, pars Maris prope سَمَنْتَ (Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 554 (120), ubi exstat سَمَوْا, sed in ed. SLAN. p. 1.3, 8, د" بِسُول).

بَكْرٍ الْبَصْرَةِ, s. الْخَلِيجُ الْعَرَبِيُّ (REIN. *ibid.* I, p. cclxxxv), s. بَكْرٍ الْفَارِسِ, ut ap. Abū'l-fed. p. ٢٢ (REIN., p. 27), et Al-Qazw. I, p. ١١٤ et seqq., et Nost. *infra* in v., p. ١٢٩, et in v. جَزِيرَةُ الْعَرَبِ, ubi vocatur بَكْرٍ الْبَصْرَةِ وَعَبَّادَان.

1) د" بِلا مَاءِ canalis Aegypti in terrā Al-Faijum (LEPSIUS *Br. a. Aeg.* p. 80, et SEETZEN III, p. 302); 2) magnus Nubiae campus (LEPS. *ibid.*, p. 127).

P. ١٢٨ l. 11. De بَكْرٍ الْبَنْطُسِ vid. *supra* in v. أَنْطَرَانْدُكَة, et *infra* in v. نِبَطُس. De nomine corrupto نِبَطُس s. نِبَطُس, *vidd.* *infra* dicta III, p. ٢٥٨ n. 8, et *Add.* ad v. اَرْفَى, p. 193. Hoc nomine de Ponto Euxino loquitur, Arabes sequens, REIN. l. l. I, p. cclxxxvii, coll. cdlxiii l. 8, et 15, et II, p. 38. De alio nomine Ponti Euxini, *Maris Russorum et Bulgarorum* (الْبَحْرُ الرُّوسِ وَالْبُلْغَارِ), *vid.* *ibid.* I, p. ccxcv, Noster in v. رُوسِيَا *ibiq.* *Add.*, et Ad-dimisqī ap. VON NOROFF, *die Atlantis*, p. 58, ubi de Veterum de Ponto Euxino opinionibus multis exponitur.

الْبَحْرُ, i. e. بَكْرٍ الْبُهَيْنِ, (Al-Mošt. et Nost. *infra* in v. الْحَبَار, et Nost. in v. سَوَاكِين).

P. ١٢٨ l. 16 in v. دَكْرٍ تُولْمَةِ. De الْكَنْدِي *vid.* REIN. l. l. I, p. liv et cccii, *supra* in *Add.* p. 66, et FRUGEL in Diss. *Al-kindī*, in *Abhandlungen für die Kunde des Morgenl.* Tom. I N. 2. De تُولْمَةِ *vid.* *infra* in v., Abū'l-fed. p. ١٨٨ (REIN., p. 267), et REFSLOB *Thule*, Leipz. 1855, p. 102 et seqq., intelligens insulam prope urbem Gothlandiae, hodie dictam *Halmstad* (p. 119).

VULLERS I, p. 192 affert » دَكْرٍ حَكَل, nom. maris parvi in Turkistan, ab urbe حَكَل ita dicti." *Vid.* *infra* in v. جَكَل.

De بَكْرٍ جِيَاكُون mentionem facit Abū'l-mah. II, p. ٣٨ l. 1, ubi videtur designari lacus, ceterum dictus بَكْرَةُ خَوَارِزْم, de quo *vid.* *infra* in v. (p. ١٣١), et in v. جِيَاكُون, Al-Mas'ūdi ap. REIN. *Aboulf.* I, p. cccci.

De البحر الخزر Noster loquitur in v.

بحر الكيس, *Mare Habessiniae* (REIN. l. l. I, p. cclxxxviii, cccii et cdLXIII l. 7 a f., et *Mém. sur l'Inde*, p. 226).

بحر الحجاباني, lacus prope Damascum (A. v. KREMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 172).

بحر حطب, vallis Nubiae (LEPSIUS l. l. p. 128).

البحر الخراساني, *Mare Caspium* (Noster in v. بحر الخزر, p. ١٢٨ in f.).

P. ١٢٨ 3 a f. De بحر الخزر vid. Ibn Hauq. in Cod. Leyd. N. 314 p. 6 l. 2 et seqq., Al-Qazw. I, p. ١٢٧ et seqq., Abū'l-fed. p. ٣٥, supra in v. باب الابواب, et *Add. ibid.* p. 218 et 261, DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 16 et seqq., REIN. l. l. I, p. ccxcv, et II, p. 43. Al-İçtakrî in Mappâ hujus Maris duas pinxit insulas, alteram septentrionalem dictam جزيرة سمانو, de quâ vid. infra apud Nostrum in v. et *Add.*, alteram meridionalem, quam appellat in *Mappâ* الباب جز. Utramque in Libro suo descripsit (in textu Ar. p. 94 l. 10 et seqq., MORDTM. p. 102 et seq.), posterioris vero nomen ibi omittit, et tertiam ibi adjungit, dictam الروسة. De duabus tantum loquitur Ibn Hauq. in praef. (Cod. Leyd. n. 314, p. 3 l. 1), et in hujus Maris descriptione (ibid. p. 143), quarum prioris nomen tantum affert.

De nomine البحر الخزر, dato tam *Mari Caspio*, quam *Ponto Euxino*, vid. REIN. *Aboulfed.* II, p. 288 not. 1, ad Abū'l-fed. p. ٢٣, 13, ubi de urbe خزرنة et بحر خزرنة fit sermo. — P. ١٢٩ l. 1 pro والبحر الجبلي et l. 4 pro البحر, cum FL. l. الجبلي et الجبيل; conf. infra I, p. ٢٧٩. » Item (sic FL. pergit) l. الجبيل pro البحر in 'Agah-ul-machlukât, ed. WÜSTENF., p. ١٢٧ l. 4 ab inf. Vid. etiam Abulf. *Hist. anteislam.*, p. 150 l. 12 et 13. Pro الدوران l. 1 scr. الدوراة, et l. 2 retinenda est Codicum lectio الباب والابواب. Vidd. *Add.* p. 218. De البحر الجبلي vid. infra in v. البحر الخزر, et de novissimis de Maris Caspii laboribus GOSCHE in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 634.

بحر الخليلج, بحر الرمان, *Mare prope Fretum Gaditanum*, sic

dictum ab ipso Freto (الخليج), quod et ipsum *hoc* nomine interdum appellatur, vidd. *Add.* ad انكمرده, p. 185 et seq., Abū'l-fed., p. ٢٧ (REIN., p. 32), *Al-Bay.* I, p. ٢١. l. 6 et seqq. — التخلدج porro vocantur *Bosporus Thracicus*, *Propontis* et *Hellespontus*; vid. infra in v., et Al-Mošt p. ١٥٩, 10 et p. 45.

د "خوارزم, Mare, ut VULL. I, p. 192 ait, trium dierum iter a Khārizmia distans, et 100 parasangas complectens, in quod Oxus effunditur. Vid. supra dicta de بحر جببكون p. 263.

د "دمياط, Brachium Nili Dimyātense (supra p. ١٠٩ l. 15 et *Add.* ad h. l., p. 199).

د "الترملنة, pars Maris prope سَبْتَنَة (Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 554 (120), ed. SLAN. p. ١٠٣, 10).

د "الروم, s., ut ap. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 553 (119), ed. SLAN. p. ١٠٢ in f., Noster in v. اورفى, et Abdo'l-wāh., p. ٩, البكر الرومى, *Mare Medit.*, saepe etiam dictum د "الشام, et aliquando د "روم ومصر, د "الخطط, ed. Būl. I, p. ١٧). Abū'l-fed., p. ٥. *Pontum Euxinum* item appellat د "الروم (REIN. l. l. II, p. 64).

د "الزيتى, *Mare resinosum*, i. e. pars orientalis Oceani, orbem terrarum cingentis د "البحر المحيط (Abū'l-fed. p. ٢١, REIN. p. 25, et I, p. cccxvi).

P. ١٢٩ l. 4. De د "الزنج, *Mare a meridie Maris Habessinici*, vid. Al-Qazw. I, p. ١٢. et seqq., REIN. l. l. I, p. ccciii. L. 7 pro د "الزنج cum FL. l. د "الزنج. De dictione سَبْتَنَة, vid. REIN. I, p. cxcix et cci. Intelligitur enim *meridies*, quia stella *Sohail*, s. *Canopus*, iis, qui in eā orbis terrarum parte habitant, semper est conspicua. Sic د "جَدَى, *Haedus*, designat *septentrionem*, quia haec stella, una ex stellis constellationis *Ursi minoris*, numquam occidit us, qui in hac terrarum parte vivunt. Hinc mare Indicum etiam dicitur د "سَهِيل (REIN. I, p. cccxvi).

د "سَنْجِي, *Mare Sinense* (REIN. l. l. I, p. cdxvii).

بَکَر سَنَف, unum ex 7 Maribus orientalibus (REIN. l. l. I, p. cdv, cdxv et seqq).

سُوف, *Mare Rubrum* (Vid. infra in v. لوبينة).

شَبُو, nomen Maris, urbi سبتة adjacentis (Al-Bekrī IV. et E. XII, p. 554 (120), ed. SLAN. p. ۱۳, 8, ubi vocatur بِحَرِ يَسُول; vid. Add. p. 263).

البَکَر الشَّرْقِيّ, s. Mare ab oriente Africae. Vid. Noster in v. البَکَر الِْمَحِيط et البَکَر الِْمَهْنَد, in quā posteriore voce item loquitur de البَکَر الِْمَغْرِبِيّ, s. *Mari Mediterraneo* angustiore, et de *Mari Atlantico*, ampliore sensu, ut in v. البَکَر الِْمَحِيط. De his etiam vid. REIN. l. l., p. cclxxxviii et cdLXIII l. 17. — البَکَر شَرْفِيّة vocatur canalis in regione الفَيّوم (LEPSIUS l. l., p. 80).

بَکَر کَلَهَبَار, s. بَکَر شَلَاهُط, unum ex 7 Maribus orientalibus, quibus praeferunt لَارَوِي, بَکَر سَنَف et بَکَر سَنَاجِي, بَکَر فَارَس, بَکَر کَدَرَنَج et بَکَر هَرَكَنَد; vid. REIN. l. l. I, p. cdv et seqq., *Mém. sur l'Inde*, p. 339, et p. 200 de لَارَوِي, بَکَر شَلَاهُط, infra in v., et in v. رَامِي et سِيلَان, ac de nomine کَلَهَبَار, II, p. ol. n. 2, et de کَدَرَنَج, II, p. ۴۸, n. 7.

بَکَر شَیْطَان, ab Arabibus vocatur falsa aquarum in desertis species (LEPSIUS l. l., p. 135).

بَکَر الصَّنْبُور, in Aegypto (Vid. in v. الصَّنْبُور, et not. 5, ubi sermo est de صَنْبُو, de quo vid. item WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ۹. l. 15 et p. 139). بَکَر الصَّيْن, s. هَرَكَنَد (Al-Qazw. I, p. ۱۹ et seqq., et Nost. in v.

سِرَنْدِيْب. De بَکَر الصَّيْن et هَرَكَنَد vid. idem in v. خَطُّ الِْمَسْتَوَاء.

بَکَر بَاب الِْمَبْوَاب (Vid. supra I, p. ۱۱ l. 11, et in v. طَبْرِسْتَان (الْخَزَر).

بَکَر طَرَانَة, *Tyrrhenum Mare* (JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* II, p. 69, et AMARI *Bibl. Sic.* p. ۳۱, 7).

بَحْرُ الْقَرَمِ, *Pontus Euxinus* (Abū'l-fed., p. ٣١, REIN., p. 38).

P. ١٢٩ l. 15. De بَحْرُ الْقُدْرَمِ, *Mari Rubro*, vid. Abū'l-fed., p. ٣٣ (REIN., p. 28 et seqq.), Al-Qazw. I, p. ١١٩ et seq., et Al-Maqr. l. I, p. ١٩. De hoc nomine, interdum dato *Mari Caspio*, vid. REIN. l. I, II, p. 43 in notis. L. 17 aliquid in textu excidisse inter verba عَلَى أَرْضِ, observat FL. Cum eo repone عَلَى سَاحِلِ أَرْضِ.

الْبَحْرُ الْكَاهِلُ, *Mare dormiens*, s. *pacificum*, Mare vocatur ab Ibn Batuta (ed. Paris. IV, p. 247, 7), quod est a sept. *Javae* (REIN. l. I, I, p. CDXXXI, et I. A. 1847 Mars, p. 222 l. 10 et p. 249 et seq.

بَحْرُ اللَّانِ, pars *Maris Indici* (Ibn Ijas in ARNOLDI *Chr. Ar.* p. 67 in f., Abū'l-fed., *Hist. anteis.*, p. 172, 5 a f., et 174, 7).

بَحْرُ مَانِيَّطُسِ, s. مَانِيَّطُسِ, *Palus Maeotis*, cujus nomen etiam scribitur مَانِيَّطُسِ, s. مَانِيَّطُسِ, et مَانِيَّطُسِ, quae formae ex forma Graeca *Μαιώτις* corruptae sunt. De his vid. supra in *Add.* ad v. اَوْزَفِي (p. 193), et in v. بَرْغَر. Per errorem Abdo'l-walid, p. f l. 2 et l. 7 بَحْرُ مَانِيَّطُسِ cum بَحْرُ اَنْزَوْمِي (Mare Medit.) confundit.

In magno dissensu nominum, quibus *Pontus Euxinus* et *Palus Maeotis*, s. *Mare Azofi*, in Moslimorum Scriptis designantur, inter utrumque Mare discrimen tamen facere solent, inserenda syllabā مَ, ex Graeco *μα* in *Μαιώτις* orta, si de hoc Mari sermonem faciunt. Loquentes ergo de *Ponto Euxino*, scribunt v. c. مَانِيَّطُسِ, de Mari Azofi مَانِيَّطُسِ. Itaque non mirum est ab iis maxime, qui hoc nomen tenerent, nomen مَانِيَّطُسِ (i. e. *Bontos*), sine punctis scriptum, in مَانِيَّطُسِ corruptum esse.

P. ١٢٩ l. 4 a f. De الْبَحْرُ الْمَحِيْطُ vid. Nost. in v. سَلَا, Abū'l-fed. p. ١٢ et ١٩ (REIN., p. 23 et seqq.), Al-Qazw. I, p. ١٠٤ et seqq., REIN. *Introd.* p. CCXII et CCCXV. Interdum eo nomine designatur *Mare Medit.*; vid. DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 13 et seqq., ac Jaq. v. c. in v. بَحْرِيَّةُ اَرْغ (ubi Ibn Hauq. verba repetit) pro بَحْرُ الْمَحِيْطُ (ut ibi), scripsit بَحْرُ الْمَغْرِبِ; conf. *Add.* p. 266. — Veteres, ut universe *Mare* sibi fingeant, terram *undique circumdantem*, ita etiam ex Syris Dionysius Tellmaharensis (in Chron. ed. TULLBERG., p. ١٠١ l. 5), diluvium describens, Oceanum اَنْفَا حَكَا مَسْفُوْدًا co-

gitat, eâ occasione se effundentem. — L. 19 in textu cum WUSTENF. l. كَالْخَلَجِيِّينَ, et l. 21, cum eodem et FL., إلى pro إلى.

بِأَكْرَ الْمُخَاضَةِ, fluvius in الْبَحْرَ الْأَبْيَضَ fluens (v. MULLER *Sitz.-ber.* 1849 Apr. p. 325).

بِأَكْرَ مِصْرَ, pars Maris Medit., Aegyptum alluens (Infra in v. لُؤْبِيَّة).

الْبَحْرُ الْمُظْلَمُ, pars Maris Indici (Ibn 'Ijās in *ARR. Chr. Ar.*, p. 74 l. 1, et Al-Qazw. I, p. ١٠٢ l. 13).

P. ١٣. l. 1. De بَحْرُ الْمُعَرَّبِ vid. Nost. in v. اَمْرِيطُس, Al-Qazw. I, p. ١٢٢ et seqq., et locus ex Jāqūtī الْبِلْدَانِ معجم allatus ab A. S. v. NOROFF in *die Atlantis nach Gr. u. Ar. Quellen.* St. Peterb. 1854, p. 15 et seq. In v. الْبَحْرُ الْمَغْرِبِيُّ vocatur انْبِلُونَةُ.

الْبَحْرُ الْمِلْحُ, *Mare salsum*. Sic vulgo vocatur ab Arabibus *Mare Medit.*, ut opponatur *Wido* (الْبَحْرُ); vid. DE SACY *Rel. de l'Ég.* p. 7, *Chr. Ar.* II, p. 14, *Exposé de la Rel. des Druzes* I, p. 174.

بِأَكْرَ مِصْرَ, s. أَبَى مِصْرَ, s. ابْنِ مِصْرَ, canalis Nili prope Belbais. Has tres formas affert DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 34, et pronunciat nomen proprium مِصْرَ. Al-Maqr. in QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 44 et 60 secundam formam adhibet, ubi QUATREM. hanc effert مِصْرَ. Cum his conf. ed. Bul. I, p. ٧١. Abū'l-fed. p. ١١٩ in v. بِأَكْرَ postremā formā utitur, ad quem locum vid. REIN., p. 166, enuncians *Monedja*. Qām. in v. وَالْمِصْرِيُّ لِلْمَعْقِلِ سَيْفٍ وَأَسْمٌ: بِأَكْرَ.

بِأَكْرَ النِّعَامِ, pars Maris Jemanensis prope نِعَام (Zam. p. ١٩٥, 9 et ibi in notis, coll. Libro nostro in v. نِعَام).

الْبَحْرُ الْوَرْدَانِيُّ, Nili canalis (LEPSIUS l. I, p. 80).

بِأَكْرَ وَرَنَكْ, *Mare Balticum* (Abū'l-fed. p. ٣٥, REIN., p. 42, coll. infra III, p. ٢٨٧ n. 5).

P. ١٣. l. 6. De بَحْرُ الْهِنْدِ vid. in v. الشَّحَرُ et بَحْرُ الْأَرْدَنِ, Abū'l-fed., p. ٣٢ (REIN., p. 25 et 211), Al-Qazw. I, p. ١١. et seqq.

بحر يوسف, Nili canalis (LEPSIUS l. I., p. 78 et 82, et Noster infra ad v. الخليج).

De tribus locis, dictis بِحْرَة vid. Al-Most. in v.; de الْبَحْرَة, وادى الْبَحْرَة, in viâ ex Aegypto Al-Medīnam, An-nābolosī, p. 8. Al-Bekrī in v.: بِحْرَة بضم اوله — موضع ببلاد مريمة — وَبَحْرَة الرُّغَاء موضع فى لمة (لِيَّة). Deinde tamen affert pronunciationem الخ من ديار بنى نصر الخ بِحْر. De لِيَّة, s. لِيَّة, vid. infra in v., et Add., p. 70.

P. ١٣. l. 10. De الْبَحْرَيْن vid. Al-Qazw. II, p. ٥١, Abu'l-fed., p. ٩٨ et ٩٩ (REIN., p. 137 et seq), Ibn Tjās in ARN. Chr. Ar. p. 72 l. 5 a f., Al-ʿIṣṭakrī, ibid. p. 83 l. 12, Ibn Bat. II, p. 244, DE SACY Chr. Ar. I, p. 246, NOEL DESVERGERS Arabie, p. 27, v. HAMMER Wien. Jahrb. 1841 T. xciv, p. 120 et seqq. — Qām. in v.: وَالْبَحْرَانُ او الْبَحْرَيْنِ ٥. Alii nempe Al-Bahrain nuncupant urbem عَجْر cum ditione circumjacente; vid. Abu'l-fed. l. l. — Al-Bekrī regionis nomen scribit الْبَحْرَان, porro haec tradit: بَحْرَانُ عَلَى وزن تَعْلَان معدن بالحجاز — وَغَزْوَةُ بَحْرَان — De hoc loco sic Qām.: وَبَحْرَانُ وَبُصَمَّ ع — من غزوات رسول الله صلعم وَبَحْرَانُ الْفُرْع, et ita quoque Zam., p. ١٩, l. 2 et 3, et ٢, l. 3 et 4, ubi ad verba Al-Bekrī et Qāmūsī, confl. dicta Zam. p. ١٣ l. 6—9. De proverbio: splen Al-Bahrainis, orto ex vi infausta, quam haec terra in splen exercere dicebatur, vid. Z. d. d. m. G. IX, p. 369.

P. ١٣. l. 12. Memoratur etiam بَحْرَطِيط in DE SACY Rel. de l'Ég., p. 608 n. 121. De بَحْرَة vid. REIN. Mém. sur l'Inde, p. 58; de بَحْرُوح, Add. p. 261. De الْبَحِير ماء بين مكة: ٤ l. ١٩٨ p. Zam. بَحِير. De نَلِيل vid. in v.; pro eo tamen lege يَلِيل, quod ex Codd. effici potest, et in Jāqūt Oxon. legitur, ut OSLANDER mihi tradidit, eaque lectio confirmatur ex dictis infra in v. يَلِيل. Pro seq. جَوْف WUSTENF. praeferit حرف. Sine dubio mox pro الْحَجَار cum FL. l. الْحَجَار, quod lectione

من نواحيهم وناحية بلد بيانه Voce بِماتِه intelligitur Tribus Berberica *Bijātah*, de quā vid. DE SLANE *Hist. d. Berb.* I, 170 l. 21, et 274 l. 5 a f. — De بِكِيْرَة بِناج, hodie lacus *Sevanis*, s. *Erivanis*, s.

بِ الدَّهْبِيَّة in Georgiā, *I. A.* 1849 Nov.-Déc., p. 510; de دَرْناي شِبْرِن prope Karnak Aegypti, BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 172.

P. ١٣١ l. 7. De بِكْمِرَة اذْطَاكْمَة vid. Al-Mošt. l. l., Abū'l-fed. p. ٢١ et seq. (REIN. p. 51 et seq.). Pro اَبام l. 8 Jāqūt in 'Al-Mošt. l. l. scribit اَمْبَال, et sic etiam in معاجم البلدان, ut tradit KOEHLER in *Tabulā Syriae*, p. 162. De اَلْعَمَق vid. in v. (II, ٢٨٠, 8). — De تَيْمَسْ بِ vid. in v.

اَلْمَمَوْن, et in v. تَنْنَسْ, Al-Masūdi in مَرْوَج اَلْذَهَب in Libro supra laud. VON NOROFF, *die Atlantis*, p. 3 et seqq., ubi exponitur de *priscā ejus conditione*. Lacus enim demum exstitit inter annos 535 et 543 post Chr.

n. Locum de hoc lacu ex Jāqūtī معاجم البلدان ex Cod. Petrop. v. NOROFF ibid. inseruit p. 16 et seqq., et verba, quibus eum descripsit شمس الدين 727 = 1327), p. 20. De eo lacu vid. item 'Abū'l-fed. p. ٣٩, ٤٩ et ١١٩ (REIN., p. 47, 57, 162), QUATREM. *Mém. sur l'Egypte*

I, p. 328, 334 et seq., 'Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 57. — De اَلْحَدَث بِ vid. FREY. *Hist. Hamd.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 190 in n., Nost. in v.

بِ خَوَارِزْم, et Al-Mošt. l. l., ubi item conf. de خُورْمِث et اَلْحَدَث s. *Mare Arālis*, de quo praeter Al-Mošt., vid. 'Ibn Hauq. in loco e Cod. Leyd. a MOELLER edito in *Diss. de Libro Clim.*, p. 5, *Géogr. d'Edrisi* II, p. 191, Al-Qazw. II, p. ٣٥٣ l. 7 a f. et seqq., et p. ٣٥٤ l. 10 a f. et seqq., 'Abū'l-fed. p. ٤٤ (REIN. p. 55), LEHMANN's *Reis. n. Buch.* p. 287, et supra in *Add.* ad v. بَكْر حَمَكُون (p. 263) et in v. جِيَاكُون. — Pro

اَلْغُرْبَة p. ١٣١ l. 15, cum FL. lege اَلْغُرْبَة, coll. Al-Qazw. II, p. ٣٧٤ l. antepen., et p. ٣٩٤ l. 5 a f. et seqq. Locus dictus جَبَّاحَان, i. e. جِيَاكُون, infra non memoratur, sed conf. Nost. in v. سِيَاكُون. — De اَلْكَوْلَة

بِ اَلْكَوْلَة, ROBIN. *Pal.* III, p. 568-72 et 603-12, 619 et seqq., et *Neue Bibl. Forsch.*, p. 9, 474, 513-19, et SEETZ. I, p. 340 et seqq.; de اَلْكَوْلَة prope حَمَاء, ROBIN. *Pal.* III, p. 932, 935 et seq.

P. ۱۳۱ l. 16. De زَرَّةٖ vid. Ibn Hauq. (cujus verba e Cod. Leyd. p. 156, 12, una cum verbis Al-'Iṣṭakriṣ, edidit MOLLER in Diss. de *Libro Climatedum*, p. 4), Al-Bekrī in v., Al-Mošt. l. l., *Géogr. d'Edrissi* I, p. 434 et 443, Abū'l-fed., p. ۴۴ (REIN., p. 54), et Nost. infra in v. هَنْدَمَنْد. — De طَبْرِیَّةٖ, 'Ibn Gob. p. ۳۱۳, Al-Mošt. l. l. Abū'l-fed., p. ۳۹ (REIN., p. 48), Al-Motanabbi in carmine celeberrimo, edito a KOEHLER l. l. p. 208 et seqq., SFETZEN I, p. 343 et seqq., ROBINS. *Pal.* II, p. 498 et seqq., III, 153 et seqq., 497 et seqq., 525 et seqq., 546 et seqq., 564 et seqq., et *Neue Bibl. Forsch.* p. 452 et seqq., v. D. VELDE II, p. 333 et seq. — De فَدَسٖ, s. حَمَسٖ, conf. Abū'l-fed. p. ۴. (REIN. p. 50), infra in v. الْعَاصِی, et *Add.* supra p. 267 l. 8.

P. ۱۳۲ l. 3. De الْمَرْجٖ vid. infra in v. مَرْجِ الرَّاحِطِ (III, p. ۷۰), Al-Mošt. l. l., v. KREMER *Topogr. v. Dam.* I, p. 2, et Abū'l-fed. p. ۴. (REIN. p. 50), hunc lacum nuncupans مَرْجِ دَهْمَشَقْ De الْمَنْتَنَدِ vid. Al-'Iṣṭakrī in ARN. *Chr. Ar.*, p. 101, Al-Qazw. II, p. ۹۰ et ۳۳۳ l. 8, Al-Mošt. l. l., Abū'l-fed. p. ۳۹ (REIN. p. 48), et ۲۲۹, SEETZEN I, 413, 414, 422, 424 et seqq., de peninsulā p. 429, de valle *salis*, p. 428. L. 9 cum FL. pro تَهَاجِ l. 10 pro بِجَوَارِهَا.

P. ۱۳۲ l. 10. De بِحَیْرَةِ الْأَحْسَاءِ vid. supra p. 271 ad v. بِغَرَّاسِ, Al-Mošt. l. l., et ibid. de یَغْرَاٖ, ac de eo infra I, p. ۲۹. l. 3, ubi pro بَغْرَاسِ, cum Codd. l. نَعْرَاٖ; porro Abū'l-fed. p. ۴۱ (REIN., p. 51), *Jagram fluvium* nuncupans. De عَفْرِیْنِ et الدِّمْرِ الْأَسْوَدِ, de quibus Abū'l-fed. item loquitur, vid. infra in voce. KOEHLER l. l. p. 162, verba apponit Jāqūtī ex معَاجِمِ الْبِلَادَانِ, cum nostris etiam consentientia. Bene confert nostrum سِلُور cum Syr. هَکْهَؤَا, quod ortum est ex v. *Silurus*, de quo Jāqūt l. l.: هُوَ السَّمَكُ De utroque hujus piscis nomine vid. infra II, p. ۲۹۹ in v. عَمِنْ سِلُور. Qām. in v. p. ۴۸۴ sic eum describit: وَالْجَبْرِیُّ بِالْكَسْرِ سَمَكٌ طَوْنٌ أَمْسٌ لَا يَأْكُلُهُ الْيَهُودُ وَلَيْسَ عَالِيهِ قُصُوصٌ. Voce squmae intelliguntur, et conf. Lev. XI, 9 et 10.

· De بِرْكَةُ الْفَرْنِ s. دُ أَفْنَى وَتَنْهَمَتْ s. بِكَيْرَةُ الْقَبِيومِ (apud *Veteres palus Moeridis*), lacu in regione Al-faijum, vid. Ibn Hauq. in praef. (Cod. Leyd. N. 314 p. 2, l. 18), QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, 406 et seq., LINANT *Mém. sur le lac Moeris*, Alexandr. 1843, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 77 et seq., 80, 83 et 407, et SEETZEN III, p. 261, 269, 280 et seqq., 286 et seqq. Nomen بِرْكَةُ الْفَرْنِ gerit ab insulâ, in medio lacu sitâ, quam SEFTZ. et LEPS. *Birket el-Qorn* ab indigenis pronunciatam audiebant; quâ SEFTZ. et LEPS. *Birket el-Qorn* ab indigenis pronunciatam audiebant; *دُ أَفْنَى وَتَنْهَمَتْ* nuncupatur a locis, et lacui appositis s. vicinis. Neutrum nomen s. LEPSIUS s. SEETZEN memorat, neque posterius exstat in Catal. ap. DE SACY *Rel. de l'Ég.* Prius latet in اَفْنَى, p. 681 N. 34, pro quo DE SACY in n. 5, et p. 684 in n. 8 ad N. 100 اَفْنَى legit. Recte QUATREM. l. l. اَفْنَى, ut perspicue scribitur in Cod. Ibn Hauq. Leyd. — De بِكَيْرَةُ in *Hisp. conf. Al-Bay.* II, 147, 10.

P. ۱۳۲ l. 3 a f. De نَحْجَانِي مِنَ كَعْمَرِ الْمَنْعُونِ in prov. Aeg. المنوف, vid. DE SACY *Rel.*, p. 653 N. 42. — De urbe بُخَارَا, non obviâ in *Scriptis Gr. et Rom.*, et quae demum Occidentalibus innotuit, postquam Moslimi eam a. 684 expugnaverant, vid. in v. اَلْمَدِينَةُ الْاَغْزَوْنِ, Al-Bekrî in v., Al-Ictakrî ed. MOLL., p. 118 (MORDIM. p. 129 et seq.), *Géogr. d'Edrisi* II, p. 193, Al-Qazw. II, p. ۱۳۴ et seq., Abn'l-fed. p. ۴۸۸ et seq., Ad-dimisqî in *N. et E.* XIII, p. 247, Ibn Bat. III, p. 22 et seqq., coll. p. 455, GOLIUS ad *Alferg.*, p. 177 et seqq., DEFREMERY in *Nouv. Ann. des Voy.* XXIX, p. 91 et seqq., et 327 et seqq., AL BURNES *Travels into Bokhara*, 3 voll. Lond. 1834, et A. LEHMANN'S *Reise nach Buchara u. Samarcand in 1841, 1842* (St. Petersburg. 1852), ubi vidd. p. 66 et seqq. et 208 et seqq. de urbe ejusque suburbis, et p. 193 et seqq. de hodiernâ Scholarum conditione, unde novimus Codices antiquos ex vario Disciplinarum genere ibidem adhuc esse venales. De iis, qui Bokârâm et Samerquandam adierunt ex recentioribus ab a. 1558, exposuit ibid. in praefatione p. 14 et seqq. G. v. HEFMERSEN, qui Itinerarium post Scriptoris mortem edidit. — De persicâ versione Libri Arabici, de Bokârâ exponentis, porro egit KHANYKOV in *Bullet. de la classe hist.-philolog. de l'Acad. Imp. de St. Petersburg.* T. XII, N. 11, de quâ vid. *Z. d. d. m. G.* X, p. 824, et de Israelitis, hodie Bokârâe viventibus, ISR. JOS. BENJAM. II *Cinq années de voy. en Orient*, 1846-51, p. 128 et seq. — Ut moneta quâ utebantur Bokârenses in proverbium abiit (*Z. d. d. m. G.* VIII, p. 529),

ita famosus erat odor urbis ingratus, quem Poeta sec.⁴ H., Abū Ali As-sāgī in sequenti carmine Metri الرجز perstrinxit:

بَاءَ بُخَارًا فَاعْلَمَنَّ رَائِدَهُ وَالْأَلْفَ الْأَوَّلَى بِلَا فَايِدَهُ
فَهَيَّ خَرًا مَاتَحَصَّ وَسَكَنُهَا صَالِبُهَا فِي أَفْصَاهَا آيِدَهُ

1. e. »Scito literam *ba* (nominis) Bokārā abundare, et priorem Elif esse inutilem. Verum (ejus) nomen est *Kāra* (stercus), et incolae ipsius in sempiternum ut aves caveis inclusi sunt (vid. BARBIER DE MEYNARD in *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 185).” De muro ipsius loquitur praeterea Al-Mas’ūdī ap. REIN. *Géogr. d’Aboulf.* I, p. cccī. De *أَمَلُ السَّنِدَةِ*, s. *Amol ripae*, 1. e. Amol sitā in ripā (occidentali) Gaihunīs, conf. supra in voce.

P. ۱۳۳ l. ult. pro *بُومَجَكَّتْ* l. *نُومَجَكَّتْ*. Sic Noster hic scripsisse videtur, sic item Al-Ṭakrī, (ubi Cod. sec. MORL, p. 118 l. 2 *نُومَجَكَّتْ*, quod MORDIMANN p. 129 enunciat *Bumakheth*), et Ibn Hauq. ap. UYLENB. in *Diss. de Ibn Hauq.*, p. 73 in n. As-sojūtī in Lobb’ol-lob. in v., et Noster infra I, p. ۱۷۴ l. 5, memorant *نُومَجَكَّتْ*, ut *pagum* Bokārāe;

aliorum opinionem, hoc ipsius Bokārāe esse nomen, Noster tamen praeterea tradit, quae opinionum varietas inde fortasse oriunda est, quod priscum *urbis* nomen postea *pago* adhaeserit. Praeter vocalem *نُعَمَج* in primā syllabā formae *بُومَجَكَّتْ*, quae similiter in *بَدَخْشَان* et similibus exstat,

vocalis *الضم* etiam adhibebatur, ut *و* in *بُومَجَكَّتْ* docet. Vario modo hae formae sunt corruptae. Ex I. et V., quibus item Oxon. addatur, hic legimus *أَنُو مَجَلَب*, Cant. *بُومَجَك*. BARBIER DE MEYN. l. l. p. 226

affert *مَجَكَّنَتْ* et *مَجَلَّتْ*. Cum hoc nomine tamen non confunden-

dum est *نُوجَكَّتْ*, quod Noster in v., sed, ut videtur, *corrupto nomine*, ut Transoxaniae locum citat. Abu’l-feda saltem p. ۴۹۹ in dictis de *scribendi ratione* (الضمط) nominis *أَسْرُوسَنَة*, aliud hujus urbis nomen affert *نُومَجَكَّتْ*, pro quo alius Codex (ut novimus ex p. ۵۹ n. 8), legit (sed sine dubio male) *وَنَكَيْت*, Ibn Hauq. vero *نُومَجَكَّتْ*. Ab hoc nomine

vix differre potest *بُدَجَكَّتْ*, quod Noster I, p. ۱۷۹ l. 6, verbis Al-Ṭakrīz utens, *maximam urbem* nuncupat in *ditione urbis Osrūsānqe*. Al-

'Ictakrī nempe in Cod. a MÖLLERO edito, p. 120 l. 4 scripsit: وأما أسروشنه فهو اسم الأقليم — وأكبر بلادهم موندحكت. Nomen MORDTM., p. 131 pronunciat *Naubachket*, sed videtur legendum esse بُوندجيكَت, atque idem intelligatur locus, quem Abū'l-fed. p. ٢٩٧ in descriptione *urbis* 'Osrūšānae appellat نَاجَانِيكَت, pro بَانْجِيكَت (*ā* et *ū* ut supra permutatis), et de quo haec observat: هي بلدة بنواحي سمرقند — De بُخَارِيَّ hospitio Damasceno, vid. *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 366.

P. ١٣٣ l. 2 in v. البَحَارِيَّة, pro عُبَيْد. ا. عِبْد. Idem nempe hoc loco spectatur, qui I, p. ١٩. l. 8, ubi item, monente FL., l. عُبَيْد. » Sic (ut addit) recte in *Al-Moscht.* p. ٧٧ l. antepenult., et Kam. in v. البِيصَاء. Vidd. de eo loci allati a WEIL *Gesch. d. Chal.* in Ind. in v. *Ubeid Allah I. Zijad.* Nomen ejus etiam numis pehlevitico-arabice celebratum est; conf. *Z. d. d. m. G.* IV, p. 91 l. 21 et seqq., et OLSHAUSEN *die Pehlewī-Legenden* cet., p. 53 et 54." Vid. de eo porro 'Ibn Qoṭ., p. ١٧٩ et seq. et ٢٨٩, et MORDTMANN *Erklärung der Münzen mit Pehlevi-legenden* in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 154-156. — De بَخْنَوْبَر in *Hispan.* Al-Bay. II, ١٩٧, 11, et de بُخَنَّة, urbe As-sūdānis, Abū'l-fed. p. ١٥٢ (REIN., p. 210).

P. ١٣٣ l. 3. Pro بَخَجَرْمِيَان, Lobbo'l-lob. بَخَجَرْمَان, ubi praeterea etiam scriptio memoratur بَعَجَرْمَان. De اَنْدَرَابَةِ vid. supra p. ٩٩ l. 7, ibique *Add.*, p. 177. — Al-Bekrī de الْمَبْخَرَاء in v.: قال الْمُفَجَّعُ في كتابه الذي سَمَّاهُ الْمَعْدُ الْبَخْرَاءُ مَنْزِلٌ مِنْ مَنْزِلِ الْبَحْرَيْنِ بِمِنِ الْبَصْرَةِ وَالْأَحْسَاءِ بِعَالٍ تَبَخَّرَتْ إِذَا أَنْبَتِ الْبَخْرَاءُ وَقَالَ غَيْرُهُ الْبَخْرَاءُ أَرْضٌ بِالشَّامِ سَمِيَتْ بِذَلِكَ لِعَفُونَةِ ذِي نُرْبَتَيْهَا وَنَتْنِهِ (وَنَتْنُهَا). Liber الْمُنْعَد (*frondens*) ab H. K. omittitur. Affert aliquot Libros titulo الْمُنْعَد, quorum nullus tamen Auctorem habet الْمُفَجَّع. Quae de نَبَاكِر observat Al-Bekrī, Lexicis addantur. — De الْعَلِيَّة vid. in v.. De بَخْرَزَار, turri Korāsānis, vid.

VULLERS I, p. 195, et de بَاحِم, s. بَاحِم, regione, Moscho egregio abundante, ibid., p. 198; de بَاحِجَة, pago prope Damascus, SEETZEN I, p. 292; de بَاحِي, Georgiae castello, supra in *Add.*, p. 260; de بَاحِيَت, pago prov. Dongolae, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 249, et de بَاحِيَّة in *Hisp.*, Al-Bay. II, ٢٢, 8.

P. ١٣٣ l. 8. De بَدَا, s. بَدَى vid. infra in v. بَدَنَة, Zam. p. ٩١ l. 7, Al-Qazw. II, p. ١٠٤, Ibn Kallik. supra in *Add.* p. 63, et Al-Maqrizî in WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٢٧ in f. et p. 115. Al-Bekrî in v.: بَدَى عَلَى مَنْدَلٍ قَعًا وَعَصًا مَوْضِعَ بَيْنِ طَرِيقِ مِصْرَ وَالشَّامِ — وَقَدْ وَرَدَ بَدَا فِي شَعْرِ زِيَادَةَ بْنِ زَيْدٍ مَمْدُودًا فَلَا أَدْرَى أَمَّتْهُ ضَرُورَةٌ أَمْ فِيهِ لُغْتَانِ، قَالَ (الطُّولُ) وَهُمْ أَطْلَعُوا أَسْرًا بَدَا وَادِي عُدْرَةَ. وَاذْكُوا، نِسَاءَ ابْنِ هِنْدٍ حِينَ تَهْدِي لِقَيْصَرًا infra nulla fit mentio. Sine dubio intelligitur regio, ubi habitabat Tribus amore clara, عُدْرَةَ بِنِ سَعْدٍ, de quâ vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 349, et KOSEGART. *Chrest. Ar.*, p. 46 et seqq. De Bedah (? بَدَاح), Gente Ceylanis, REIN. *Géogr. d'Aboulfed.* I, p. cccx; de Beda s. Bera, idem in *Mém. sur l'Inde*, p. 110; de بَدَارَةَ حصن inter ناس و ساجلماسه et ناس بَدَارَةَ حصن, Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 599 (165), in ed. SLAM. p. ١٤٧, 9, ubi legitur حصن يَرَارَةَ; de بُدُون, Budà, Hungariae urbe, Ibn Bat. III, p. ٢٢ in notis, Qotb. ٣١٤, 12 et seqq., ubi alibi scribitur بُودُون, vid. infra; de بَدَاوَن s. بَدَاوُون aut بُدُون, Indiae urbe, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 170; de بَدَايَا, Syriae castello, Abu'l-fed. p. ٢٣٤ l. 1, et infra in v. بَقْعَاء (I, p. ١٩١ l. 4).

P. ١٣٣ l. 11. Pro بَدَبَدٍ l. بَدَبَدَا vid. Zam., p. ١٩, et ibi n. a, et p. ٢٢ l. 3. — Al-Bekrî in v.: بَدَبَدَ مَوْضِعَ بِالْبَادِيَةِ مَعْرُوفٍ. De بَدَخَشَان, a Nostro p. ١٣٤ scripto بَدَخَشَان, in Numis vero cum د (vid. STICKEL *Z. d. d. m. G.* IX, p. 252), conf. (hanc etiam scriptionem sequentes) Al-

'Idrisī I, p. 478 et seqq., Al-Qazw. II, p. ۲۰۳, Lobbo'l-lob. in v., et (qui alteram scriptionem habent) Noster in v. خراسان, Abū'l-fed. p. ۹۱, ۴۷۱ et ۴۷۴, 'Ibn Bat. III p. 86 et 394. — VULLERS I, p. 200 praeter بدخشان, formam etiam affert بدآخسان. De pretiosorum metallorum in prov. Badaksanis copiā vid. infra p. ۱۳۰, Al-'Idrisī I, p. 478, Ad-dimisqī in *N. et E.* XIII, p. 243 et seq. et p. 246, ac de universā regione, 'Ibn H̄auq. in *Add.* ad v. جیحون, in primis, RITTER *Erdkunde* VII, p. 785 et seqq.

P. ۱۳۳ l. 12. De بَدَحَتْ vid. Lobbo'l-lob. in v., et Abū'l-fed. p. ۴۸۷; de بِدَّ، Al-Qazw. II, p. ۳۴۴, quod nomen a Nostro p. ۱۳۵, et vulgo, scribitur بِدَّ، sive بِالْكُرْمِيّ، ut legendum est, ap. Abū'l-fed. p. ۳۸۷ in f. pro بابك الكرمي. Et sic Al-Bekri: كَنَاب الْعَبُونَ. البِدْ اسم حصن بابك باذربجان النخ. De eo vid. Katab al-'Abyon in Hist. Kalifatūs Al-Motaçimi, ed. C. SANDENBERG MATTHIESSEN, p. 12, et de Babeko supra in v. اُبرَسْتُونِم، ارسف، et infra in v. خَرَم، سَنْدبابا، وخرم، Abu'l-mah. I, p. ۵۷۷, et q. ad q. ۹۰۸ کلان رون کَدْج، فَرْآن، passim, ac WEIL Gesch. d. Chal. II, p. 235-240 et 299-301. Prodiit anno H. 201 sub 'Al-Māmūno.

P. ۳۳ l. 14. De بَدْر vid. in v. أُثْمَان، اُتَمَار، اُنَيْل et ملص، Ibn Gob., p. ۱۸۹, Abū'l-fed. p. ۸.
 (REIN., p. 107), An-nābolosī, p. 29, et Ibn Bat. ed. Par. I, p. 295,
 in primis Ibn Hisch. p. ۴۸۵ ad ۵۳۶. Al-Bekri in v.: بَدْر مَاءٌ عَلَى
 دمانية وعشرين فرسخًا من المدبنة في لوسق مكة ومنار
 هذه المسافة ومكانها منفصلة في رسم العقيق ومن بدر الى
 الجبار ستة عشر ميلًا ويمرُّ بها من الجبار وببدر عينان جارتان
 عليهما الموز والعنب والنخل الخ In Al-Mošt. 7 hujus nominis
 loca memorantur, ac nomina etiam القِتَالِ بدر et المَوْدِ بدر obvia
 quoque ap. Zam. p. ۲۵, 1, quibus locus, a Nostro descriptus, item desi-

gnatur. De proelio memorato, commisso a. 2° H. (13° Jan. 624), vid. praeter Ibn Hsch. l. I., Ibn Abi 'Oqabī'a in *I. A.* 1855 Mai-Juin, p. 428 et seqq., et CAUSSIN *Essai* III, p. 36 et seq. Locus بَدْرٌ etiam occurrit in 'Imro'l-qaisi Diw. ed. SLAN. p. ٣٩ l. 18, coll. p. 55 et 109. — De بَدْرَاس, s. بَسْتِ كِرَاس, vel بَدْعُوس, prope Gazam, vid. QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 235 et 237, et II, 2, p. 91; de البَدْرَسِين, pago Aegypti in prov. الْحَجِيْزَة, WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٣٣ l. 8 et p. 104, et BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 61; de بَدْرَكُوت فَاعِدَة, Ibn Bat. III, p. 334, 340 et seq. et 357; — VULLERS I, p. 203: » بَدْرُوش et بَدْرُوسَت, *confines terrae hostilis (نَغُور)*, spec. *confinia inter Musulmanos et infideles.* » De مَدْرُون in Liban. ad Mare Med., SEETZEN I, p. 154 et 231; de نَدْرَة, loco 'Al-hegāzi in Tihāma, Al-Mošt. p. ٣٩, 15 et ٩٥, 5 a f.; de دَار عَظِيْمَة مِّن دَار, in v. سَوِي التَّمَر, بالخلافه, de المَدْرَة, Scholā Damascenā, et duobus Sacellis sepulcralibus ibid., *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 361 et 369; de نَدْع, s. مَغَاثِر شَعِيْب, loco in viā ex Aeg. Al-Medinam, An-nābolosī, p. 7; de بَدْعَة, loco Africano, memorato in Numis 'Idrisidarum, TORNBERG *Numi Cufici*, p. IX, et 126 et seq.; de صَاكْحَرَاء بَدْعُوس, campo Korāsānis, Ibn Bat. III, p. 67 et seq. et 72; de بَدْفَتِيْن, LEF *the Trav. of Ibn Bat.*, p. 175, in ed. Paris. IV, 87 l. 3; de بَدْكُون, loco in portu دِمَسَامَان, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ٩١, 7.

P. ١٣٣ l. 3 a f. Al-Bekrī in v.: بَدْلَانِ بِنَاء فَعْلَانِ مَوْضِع. بَالْمَمْن. Porro affert verba 'Imro'l-qaisi ed. SLAN., p. ٣. l. 4 a f., coll. p. 47 et 99. — Pro كَتَنَمَة بَدَل cum FL. l. كَتَنَمَة بَدَل. In carmine enim legitur بَدْلَانِ. » Dicit autem (sic pergit) كَتَنَمَة, non تَتَنَمَة, quia non vere dualis nominis بَدَل est, sed singularis, tantum formam

illius citra exitum grammaticalem referens. — De بَدَلِيس vid. in v. دجلة (I p. ٣٩٢ l. 9), et Abū'l-fed., p. ٣٩٤ et seq.; de بَدَلِي, pago prope دُغَلِي, Ibn Bat. III, p. 388.

P. ١٣٤ l. 1. De الْبَدَن vid. Zam. p. ٤٥ l. 4. De الْبَدَن, Ibn Hish. p. ٥٢, 1; de الْبَدَنْدُون prope Tarsum, Ibn Badr., p. ٢٩٩. Sic nempe scrib., non الْبَدَنْدُون, sive الْبَدَسْدُون, quae scriptio in notā ad Ibn Badr. adducitur, et male servatur a QUATREM. in *Hist. des Sult. Maml.* II, 2, p. 89. Veram esse scriptionem الْبَدَنْدُون, jam vidit REISKE ad Abū'l-fed. *Ann. Musl.* II, p. 680, conferens verba Cedrini, *Иодандон* memorantis. Idque porro liquet ex I, ١٣٥ l. 13, ubi Noster scribit الْبَدَنْدُون, et hanc formam unice veram esse, contendit. De urbe *Badandūn* vid. etiam CHWOLSOHN *die Ssabier* II, p. 134 et seq., et *Z. d. d. m. G.* XII, p. 378, ac de morte 'Al-Māmūnis conf. praeterea Abū'l-mah. I, p. ٩٤٣ et seqq.

P. ١٣٤ l. 3. De دَارَةُ بَدَوْتَمَن in v. بَدَوْتَان, vid. Al-Mošt., p. ١٧; — de بَدَوَّة Jemansensi, JOHANNSEN in *Ind.*, p. 257; — de بَدُوح (Beduh), magno pago Kurdistanis, LAYARD *Niniveh* I, p. 95; de بُدْهَة, Abū'l-fed., p. ٣٤٧, Ibn Hauq. in *Cod. Leyd.* n. 314 p. 7, l. 10, et infra in v. فندابيل والندهة.

P. ١٣٤ l. 5. De بَدَّانَا vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*; de بَدَبَا, pago prope Damascum, v. KREMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 55; de بَدِيَا, Jaffam inter et Nabolos., ROBINE. *Pal.* III, p. 876, et VAN DE VELDE *Reis door Syr. en Pal.* I, p. 308; de بَدِيَّاس et بَدِيُوت, duobus pagis in Tyri Principatu Medii aevi, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 7, et p. 217.

P. ١٣٤ l. 9. De secundo بَدِيْع vid. infra in v. بِيْدِيْع. Hic enim pro ماء, ut FL. jam vidit, lege بِيَاء. Conf. item Qām. in v. بَدِيْع et

بَدِيعٌ. Zam. etiam p. ١٨, بَدِيعُ اسم ماء, sed بَدِيع non memorat. Al-Bekrī in v.: البَدِيعُ أرض من قَدَك وهي مال المَغِيرَةِ بن عبد. Ul-
tima vox l. المَخْزُومِيّ, coll. Ibn Qot. p. ٣٤, 1 et 2. — Al-Bekrī deinde:
البَدِيعَةُ. L. 10 in v. البَدِيعَانِ موضع بالبحجاز من ديار خَتَعَم الخ
cum Fl. pro الشام scribe بالشام. De البَدِيعَةِ vid. DE SACY Chr. Ar.
III, p. ١٩ l. 10 et p. 57, et Zam., p. ٣٣. Al-Bekrī in v.: البَدِيعَةُ ماء. De الحِيار
من مياه الحِيار على طريق حلب الى الرقة الخ
vid. infra in v.

P. ١٣٤ l. 12. Ut Noster, sic Qām. in v. بدأ: وكالبَدِيع البئر: بدأ. Haece
وَأَن بَدِيعٌ. Zam. p. ٣٣ tantum addit. وان. scribens ergo الاسلامِيَّة. Al-Bekrī in v.:
والبَدِيعُ والكلاب واديان لبنى عامر بصبيان في. الزكاء — وقال ابو حاتم عن الاصمعيّ السديّ وان لمنى سعد
— وذكره ابو عبيد احمد بن محمد الثوريّ مهموزاً وذلك أنّه
ذكر حديث ابن المسيّب في حريم البئر البديّ فقال البديّ
البئر الذي ابنديت فحفرت قال ابو عبيد يعني انّها حُفِرَتْ
في الاسلام وليست عماديّة قال والبديّ دى غير هذا الموضع
بلد به تسكنه الاجنّ فان كان هذا الذي ذكره الهرويّ
صحيحاً فهو موضع آخر والله اعلم لانّ البديّ المذكور في هذه
الشواهد اهل يسكنه الناس الخ. Pro الزكاء in loco supra allato, lege
الزكاء, ut in L. G. in v. et Al-Bekrī in v. خاصة infra in Add. ad. h. l.
L. 13 in textu retinendum et legendum est وجماعة, i. e. magnus est
numerus locorum, quae ab البديّ nomen habent. Seq. البَدِيعَانِ item
servandum, neque ut aliquis mihi proposuit in البَدِيعَاتِ mutandum.

Spectantur enim, ut ex loco Al-Bekrîz apparet الْكَلَابُ. De الْكَلَابُ vid. infra in v., et Zam. p. ١٣٧ l. 1 et 2, unde novimus الْكَلَابُ etiam dici الْعَدَّةُ, de quo conf. *L. G.* in v. — Pro الْخَوْصَى l. 14 cum *Fr.* lege الْخَوْصَى, si hic idem significetur locus, qui infra spectatur I, p. ٣٣٩, ad quem locum conf. *Add.* De وَادِي الْبِدَى vid. Imro'l-qais in *Diw.* ed. DE SLANE, p. ٢٨ l. 13, coll., p. 44 et 96, et de مَحَلَّةُ بِالْأَنْدَلُسِ Al-Bay. II, ٢., 12 et n. b.

P. ۱۳۴ l. ult. in v. كَذَلِكَ l. اِلَـذَلِكَ cum FL. pro اِلَـذَلِكَ. De
 بَانِ رِبِجَانِ، فَصِيحَةُ الْبَيْدَيْنِ بَانِ رِبِجَانِ، vid. in v. فِرَانِ، ubi etiam conf. n. 5 de
 اِلَيْدَ؛ de السَّنْبِلِ بِلْدِ بَدَاوُنِ (in Indiâ), 'Ibn Bat. III, p. 136 et 460.
 Inde una portarum urbis دِرَوَازِ بَدَاوُنِ vocatur دِغْلِي، ibid. p. 149. —
 De بَدْخْشَانِ vid. supra p. 277; de lapide pretioso بِلَـكُحْشِ، Al-Qazw.
 II, p. ۲۰۳ l. 2 a f. et ۳۲۸ l. 11, et Abū'l-fed. p. ۴۷۵. P. ۱۳۵ l. 4 lacunam
 supple cum FL. voce التَّنِيْتِ، quod in Cod. V. (sic pro L. lege) et Can-
 tabr. latet, aut التَبْنِيَّةِ، ut ex L. et Ox. efficiendum; Codd. nempe Cant.
 البِتِ et Ox. المَمَمِ habent. »Lectionem اَرْضِ التَّبِتِ porro (ut FL. per-
 git) confirmat Jāqūt Petropolit., eadem legens. Terra nimirum intelli-
 gitur *Tibetanorum*; conf. p. ۱۹۷ l. 1 et seqq., et *Aboulf. Geogr.*, p. ۳۵۵
 l. 11. Apud Edrisium transl. a JAUBERT I, p. 490 l. 1 et 2 item est
 اَرْضِ التَّنِيْتِ، ut hic in Cod. L. Conf. ibid. p. 479 l. 2 et 3." Pro
 وَبِهَا l. 6 leg., ut idem monet, وَبِهَا. — De اُمِّ الْاَمِيْنِ loquitur
 etiam Abū'l-fed. l. 1.

P. ۱۳۵ l. 9. Qām. in v. **وَبَدَّرَ كَبَقَمَ** بَثْرَ بِمَكَّةَ : بَدَّرَ. Sic item Zam. p. ۱۴۲, et Al-Bekrī, haec habens: **بَدَّرَ** وَلَمْ يَأْتِ عَلَى هَذَا الْبِنَاءِ : **الْعَثَرُ** اسْمُ مَوْضِعٍ أَيْضًا وَشَلَّمَ اسْمُ لِبَيْتِ الْمَقْدِسِ وَخَصَّمُ لِقَبِ الْعَنْبَرِ بْنِ عَمْرِو بْنِ تَمِيمٍ وَبَقَمُ اسْمُ الصَّبْعِ الْمَعْرُوفِ فَالْزَبِيرُ وَهَذِهِ

البَيْسَر هـى التى احتقرها المُتَالِب بن عبد مناف عند خَلِيم
 الخندمة على فم شعب ابى طالب; quibuscum conf. eadem fere
 Al-Bekri dicta ad v. خَضَم, et Ibn Hish. I, p. 95, 5 et seqq. De *Al-Anbar* vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 82, de *Al-Mottalib*, ibid., p. 328, quo-
 cum Noster permutat *Hasim ben Abd Manāf*, de quo conf. WUSTENF.
 ibid. p. 217, et de *Abdo'd-dar*, p. 28. De اَنْزَبِير بن بَكَّار conf. *Add.*
 supra *Add.* p. 39, et 60, 3 a f. et infra in v. دَار اَنْزَر; — porro pro
 خَلِيم l. خَلِيم, vid. infra in v. الخَلِيم, et de الخندمة infra
 in v., et Zam. p. 51. — Seq. السَّيْدَرَسَان non memoratur in DE SACY
Rel. de l'Ég., nisi idem sit quod اَلْبَدْرَسَان, quod p. 693 n. 12 exstat.
 Item ibi deest بَدَنَحُون. — L. 16 in v. بَدَنَحُون post بالنسبة
 excidisse videtur الكسَر; in Lobbo'l-lob. enim nomen pronunciatur
 بَدَنَحُون, et seq. nomen بَدَيْس.

P. 130 l. 3 a f. De بَرَّآن loquitur item Lobbo'l-lob.; de بَرَّآ (in Cod.
 بَرَّ), provinciā As-sūdānis, vid. Ahmed Babā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 547
 et seq., 550; et de اَلْبَرَّابِى, Al-Maqr. in اَلْخَطَط, ed. Bul. I, p.
 3., Abū'l-mah. I, p. 4. et seqq., et 13 et seqq., DE SACY *Rel. de l'Ég.*,
 p. 171 et seqq., Ibn Bat. in CHERBONNEAU *Voy. d'I. B. à trav. l'Afrique*
et l'Ég., p. 61 et seqq. (ed. Paris. I p. 80 et seqq.).

P. 134 l. 3. De بَرَّادَا vid. in v. كَرَّخَايا, Al-Mošt. in v., et Abū'l-
 mah. I p. 34. l. 13. Ar-rāqī Kalifatum gessit ab a. 323-329 (934-940),
 et Bagkam mortuus est anno 330 (941), de quo vid. WEIL l. l. II, p. 664
 et 680 et seq. — L. 9, et in Al-Mošt. l. l. cum FL. pro اَلْمَلِك l. اَلْمَلِك,
 ut infra I, p. 140 l. 1, 144 l. 2 et 3, apud JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I,
 p. 364 l. 8, et REIN. *Géogr. d'Aboulf.* II, p. 67 l. 5 et 6, vertentes
le fleuve royal, et le canal du Roi. De Nahr Al-malik vid. infra p.
 151 l. 3 a f. (ubi leg. اَلْمَلِك), 151 l. 7 et 8, et II p. 141 l. 7, 142 l. 11,

et III, p. ٢٥٢. Nomen (sic pergit Fl.) ex lingua aramaica (ܢܗܪ ܡܠܚܐ) conservatum est apud Ammianum Marcellinum Libr. XXIV cap. 6 ab initio, ubi vocatur *Nahar-Malcha*. Apud alios reperiuntur formae *Narmalaches*, *Narmacha*, *Armalchar*, *Armacales*; vid. BISCHOFF et MOLLER *vergleichen-des Wörterbuch der Geographie* s. v. *Armacales*.” De حَصْن النِّبْرَاجِيَّة

in رُبْدَةَ نَهْر النِّبْرَاجِيَّة Al-Bay. II, ١٩٧, 7 a f.; de نَهْر النِّبْرَاجِيَّة in urbe رُبْدَةَ in Hisp., Al-Qazw. II, p. ٣٥٨ l. 14. De المَاجَان, fluvio *Merwae*, in v.

بِرَّارِجَان, vid. infra in v. المَاجَان. — De فَصْر النِّبْرَاجِيَّة, loco primum prov. الدِّبْلَم, deinde prov. فِرْوَس addito, *I. A.* 1857 Oct.-Nov., p. 265.

P. ١٣٩ l. 10. De بَرَّاز الرُّوز vid. infra I, p. ١٧٥ l. 1, ١٩٩, l. 2, III, p. ٥٤ l. 7, ubi pro بَرَّاز cum Fl. l. بَرَّار. L. 12 pro النِّبْهَعِيَّان cum Codd., eodem suadente, l. شَان فَبَان. » Nam, (ut pergit) شَان idem est quod شَان; conf. I, p. ١٩٩ l. antepen., ubi etiam شَان scribendum est. Istud شَان recurrit I, p. ٣٥٣ l. 7, 8 et 9, ubi hoc pro شَان reponatur, ac deinde I, p. ٤٩. l. 7, et II, p. ٤٣ in f., in v. اَسْتَنان شَان قَبَان, ut utroque loco scribendum est pro النِّبْهَعِيَّان. Legendum esse شَان, testantur luculentissime II, p. ٨٣ l. 10 et seqq. nomina شَان بَهْمَن, شَان سَابُور, شَان فَبَان, alia, in primis ipsum nostrum شَان فَبَان, de quo p. ٨٤ l. 1 hoc monetur: ”هو الاستنان العالی.”

P. ١٣٩ l. 13. De بَرَّاش vid. Al-Mošt., sic pronuncians. L. 14 l. مَطَّل, atque etiam in Al-Mošt. Ibi *montis* nomen نُفَم, a Nostro in v., نُفَم pronunciat, ne alias formas proferam ibi laudatas. — Al-Bekrī in v.: البَرَّاض بِكْسَرِ اَوَّلِهِ وَبِالضَّادِ الْمَعْجَمَةِ وَانْ بَيْنَ الرَّيَّةِ وَالْمَدِينَةِ البَرَّاضِ بِكْسَرِ اَوَّلِهِ، quibuscum conf. dicta ejusdem allata infra in *Add.* in v. البَرَّاعِيلُ امْرَأَةٌ مَعْرُوفَةٌ تَقْرُبُ مِنْ سَيْفِ الْبَحْرِ. Idem in v.: تغلم. prorsus ergo ut Noster, l. 17 sed sine sensu, adeo ut cum Fl. pro امْرَأَةٌ leg. البَرَّاعِيلُ الْعَرَى وَالْأَرْضَى الْعَرَبِيَّةُ مِنَ الْمَاءِ وَالْبَلَدِ. Sic Qām. in v.: آراض. البَرَّاعِيلُ الْعَرَى وَالْبَلَدِ مِنَ الْمَاءِ وَالْبَلَدِ. Versus Ibn Moqbilī et Dū-Romnae, memorati in v. بَرَّاعِيم, afferuntur a Zam. p. ٢٩ l. 8, et ١٥ l. 11.

ابن ابراهيم بن اسمعيل البرمكى و ابو اسحق ابراهيم بن عمرو
ابن احمد البرمكى النبطى تل ابوا (ابو ا.) سعيد كان اسلافه
يسكنون محلة بمعدان يعرف بالبرامك و قيل بل كانوا يسكنون
، ابو سعد Jaq. Petrop. recte ابو سعيد Pto. قرية يقال لها البرمكية
، ابو سعيد النخدرى انسمعاني، probe distinguendus ab
de quo in v. infra fit sermo. De البرمكية vid. infra in v. — De
برامية، *Permia*, Russiae parte, quâ hodie continetur prov. *Perm*, Wi-
atka, Wologda et Archangel, vid. FRAHNS *Ibn Fozl*, p. 173; de جبل
جبل برانس بالاندلس، Al-Qazw. I, p. 134, et Al-Bay. II, p. 143, 4 et 144,
7 a f. De فوران s. بران (بران in v.)، et de قروخان (in v. براغان)،
infra non fit sermo. De براوة in prov. Aeg. البهنسى، DE SACY *Rel.*,
p. 687 N. 54; de فلاح البراهمة in Indiâ, Abû'l-fed. p. 359 et seq.,
coll. 'Al-'Oibî apud NOLDEKE *ub. d. kit. Al-jamî'î*, p. 44, 4, a f. et p. 56.
De Tribu كلاب بن عبد الله in v. البراعيف، vid. in v. ارام
، الكناس، et infra in v. الحوباء et النخرة، ac WUSTENF. *Reg.*, p. 17. —
De برباق a meridie lacus Barkul a mer. occidentem versus urbis Qarâ-
qorûm, DULAURIER *I. A.* 1850 Avr.-Mai, p. 467.

P. 137 l. 12. Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 582 (148), jam allatus
infra III, p. 144 in n. 8 (in ed. SLAN. p. 137 l. 8 a f.), et ibid. 138, 6, scri-
bit برباط، وادى بربط، et sic Al-Bay. II, 139, 5. Qâm. in v. pronunciat، برباط.
Sic ibi: واد بالاندلس وبربطانية ك بها والبربطية. Scribendum ergo in Al-Bay.
النبات وع ينسب اليه الوشى
I, p. 133, 16 pro برباط، برباط، unde etiam derivatur nomen ibid. I, p.
134, 5 obvium، البرباطى. Recte v. HAMMER *Ar. Geogr. v. Spanien*,
p. 25 n. 115, *Barbatt*. De بربطانة بالاندلس، vid. Al-Bay. II,
147, 4 a f., et 148, 11. — Pro بربخ l. 14, Al-Bekri in v.: بربخ
، بربخ موضع Zam. et Qâm. scribunt ذكره ابو بكر الخ

et ^{سَيَسَنَانِ} السَّيَسَنَانِ. VULFERS I, p. 211: » نَرْدِ nom. regionis alias سَيَسَنَانِ dictae. A Nostro regio vocatur سنجستان

P. ۱۳۷ l. 15. De الميريس vid. Al-Qazw. II, p. ۱۹ et seq., Abu'l-fed., p. ۱۳۰ et ۱۳۳, Al-Bay. II, ۲., 9 et seqq. (ubi Arabum de Berberis exstat iudicium), Al-Mošt. in v. et p. 4 et 5, WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 10 et seqq., TORNB. in *Annal. Regum Maurit.* passim, in primis, p. 389 et seqq., praesertim Ibn Kaldūnī *Hist. Berberorum*, in كتاب نارنج الدول الاسلامية بالمغرب, et in vers. Slaneanā potissimum I, p. 167 et seqq. Berberos olim Christianam religionem amplexos esse, ejusque rei indicia hodieque superesse, ostendit BARTH in *Z. d. d. m. G.* X, p. 286-288. — Nomina Tribuum, ut in Codd. exstant, tradidit. Multa tamen sine dubio falsa sunt, quarum vera scriptio Ibn Kaldūno duce nunc plerumque restitui potest. Pro امتامه (in V. et Ox. et Jāq. Oxon. ac Petropol. امتاه), lege, گنانه, de quā Tribu vid. DE SLANE l. l. II, p. 513, s. لمانه, de quā vid. idem I, 172, 220, 241 et 294; priori quidem scriptioni proprius accedit nomen لزناتة apud Šihāb'o'd-dinum, cujus verba descripsit TORNB. l. l. 12 a f., hoc vero ab Ibn Kaldūno non memoratur. De صربسه vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 484 et 508 (50 et 74), ed. SLAN. p. ۳۲, 10 et ۵۴, 14, et DE SLANE l. l. I, p. 172. Pro مغبسة, ubi Ox. cum L. معبسة, lege cum Jāq. Ox. et Petrop. مغيلة, de quā Tribu vid. Šihāb. l. l. p. 390 l. 7, et DE SLANE I, p. 172, 221, 248 et 301. Pro ورغجومه, pro quo Jāq. Ox. رفجومه, et Petrop. رفكيوم, l. ورغجومه, ut FL. monet, coll. TORN., p. 376 l. 11, (ubi tamen male ورواجومه). Sic item Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 476 et 661 in notā ad p. 476 (43 et 227), ed. SLAN. p. ۲۸, 5, ac DE SLANE l. l. I, p. 172, 219, 223, 227 et seqq., 242, 371 et 373, nomen pronuncians *Ourfeddjouma*, in quo nomine de syllabā ور vid. BLAU in *Z. d. d. m. G.* V, p. 349. Pro وليظة (Jaq. Petrop. ولويوطه, l. وَلَيْطَه, coll. *Oulattara*, ap. DE SLANE I, p. 292; de مَرَّاتِه, ibid. II, p. 9. Pro ديوحه, Oxon. ديوحه, Jāq. Ox. et Petrop. ريوحه; fortasse leg. موجه, quae est pars Tribūs زَوَاوَه; vid. ibid. I, p. 256; de صَدِيَّته, Šihāb., p. 390 l. 7, et DE SLANE I, p. 172 et

236; de عماره, REIN. ad Abū'l-fed., p. 84, DE SL. I, p. 133, 144, 156, 157, 197, et II, p. 157; de *Nafusah*, Ar-tigani in I. A. 1852 Août-Sept., p. 138, DE SL. I, p. 226; de لَمَطَه, REIN. l. l., p. 183. Tribus فالبه, pro quo Jāq. Ox. فالبه, Petrop. فباله, non memoratur; fortasse leg. فلبته, de quā vid. DE SL. I, p. 94 et 96. Pro وارنه (Jāq. Oxon. وارنه (sic), Petrop. دارنه), fort. l. أورنه; vid. DE SL. I, p. 134 et II, p. 245, 377, et IV, 60. Pro اُنْبِنَه, ut videtur, l. اُنْبِقَه (Ounīfa ap. DE SL. I, p. 259). De كُومِيَه REIN. l. l., p. 84, DE SL. I, p. 172, 230, 251, et II, p. 196. In nomine سَكُور (Jāq. Petrop. سبختخور), latere videtur *Skour*, pars Tribus *Heskoura*, ap. DE SL. II, p. 118. Nomen اكمه (Jāq. Petrop. اكمه), corruptum videtur ex اَلَنَه, quā Tribus *Ilana* s. *Heilana*, etiam *Ilana* dicta, intelligitur, una ex Tribubus Masinūdēnsibus (DE SL. I, p. 174, 292, et II, p. 159 et 274). Quid in حَرَبَالَه (s. ut in L. et Ox. et in Jāq. Oxon., صَرَبَالَه, pro quo in Petrop. صَرَبِي نَصَه), lateat, vix effici potest. Consideratis varis lectionibus, Tribus مَرَزَدَه (DE SL. II, p. 174), مَرَحَلَدَه (*Mezquelda*, ibid. II, p. 123), زَوَال (Šihāb. p. 189 l. 11 a f.), s. مَرَسِي (Al-Bay. I, ٢٨, 1, DE SL. I, 49, II, 180, 245, 247, 327 et 346) in censum venire nequeunt. Magis se commendat مَرَزَبَانَه, quam Tribum tamen nullibi allatam vidi, adeoque suspicor ibi potius latere Tribum هَنَنَانَه, ut scribitur infra in v. اَلْمَصَامِدَه (de quā vid. DE SL. II, 84, 159, 260, 281, III, 457 et IV, 298), sed, ut ex Cod. Petrop. videmus, hic plenius هَيْنَتَانَه dictam. Pro فُطُطَه fortasse scribendum فُطُطَه; DE SLANE nempe memorat *les Fazaz* (I, p. 209 et II, p. 237), ط et ز permutatis. Quae Tribus *Berberica* nomine حُبِير (pro quo Jāq. Ox. حمر, Petrop. حسر) designetur, vix etiam conjici potest. Tribus حَبِيب (DE SL. II, p. 507), جَبِير (ibid. I, p. 56, 57, 70), حَبِر, pars Tribus سَوْبَد (I, p. 101), omnes sunt *Arabum* Tribus; *Berberorum* quidem est حَمَر, quae ad لَوَانَه pertinet (I, p. 232), quae vero in varis Codicum lectionibus

latere non videtur. Notae sunt بَرَانِس (I, p. 168, 272), in quo nomine lege س pro ش, ut jam observavit FL., collato TORRE, p. 363 et 364, et p. 368 l. 5 a f, et sic infra in hoc Libro p. ١٧٢ l. 12, ubi memoratur جبـل البرانس in Hispaniâ, ubi ita leg. pro البرانس, quo loco intelligitur mons *Marianus* Ptolemaei, hodie *Sierra Morena*. Collatâ tamen lectione hujus nominis in utroque Cod. Jâq. Ox. et Petrop. (ubi in Ox. بـرـانـس, in Petrop. برانس scribitur), intelliguntur *Banus Irâien*, de quâ Tribu vid. DE SLANE I, p. 256 l. 19 et 257 l. 9 et seqq. Nomen واکلان quod Jâq. Petrop. scribit واکلان, non vidi illustratum; واکلان genuina videtur vox Berberica (II, p. 16), *Tribus* vero hujus nominis non notatur. Neque etiam seq. فحدان, in quâ voce fortasse vitium latet, et intelligenda sit Tribus قانسرا (les *Cansara*, I, p. 170 et 274), pars مـدـنـیـاـتـهـا In رندجی (in Jâq. Ox. رندجی, in Petrop. رندجی), latere videtur رندجی (les *Ouridjen* (I, p. 274), pars Tribus *Maggher*. Notissima Tribus est بـرـعـوـاـتـه (vid. Al-Bay. I, p. ٢٢ et seqq., ٢٣١ l. 4 et seqq., Al-Bekri in Y. et E. XII, p. 578 (114) et seqq., ed. SLAN. p. ١٣٢ et seqq., REIN. I, l. p. 170, DE SL. II, p. 71, 124, 125, 182), et سـبـابـه, pro quo nomine Sibâb. attendens p. 390 l. 6, scripseram سـبـابـه, sed, ut in Codd. l. 7 memoratur, leg. سـبـابـه, quod FL. item jam aduertit, coll. h. l. et TORRE. p. 363 l. 8 a f et 390 l. 7. De his vid. etiam DE SL. I, p. 173, 185, 255, 293 et 298. Nomen دـشـرـتـه (pro quo in Jâq. Petrop. دـشـرـتـه) scriptura, coll. REIN. p. 225, sed FR. recte reposuit دـشـرـتـه, quod (inquil), i. e. جـرـولـه, est ap. TORRE, p. 389 l. 18 et 22, VEH *Suppl. Ann.*, p. 52 in nomine الجـرـولـه, REIN. II, p. 83 ann. 5." Est Tribus, quam DE SL. I, p. 169, II, p. 116, 117 et 280 nuncupat *les Guezoulz*. — De حـمـنـا بـارـغـون, in Hisp., conf. Al-Ray. II, ١٢٢, 8 a f.

Apud Perses denique, ut observat GOBIEAU in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 690 et seqq., gens, quam Germani *Zigeuner* appellant, et زـیـگـنـر vocatur, quo nomine illi eos Afghanistanis incolae indicare videntur, qui ex variis gentibus orti sunt, quorumve origo ignoratur. — Tribus سـکـامـه,

ut LEVY (*Phoen. Stud.* II, p. 90 et seq., coll. p. 100 et seq.) observat, in 2a Tripolitana inscr. memoratur.

P. ١٣٨ l. 2. De بلاد بربرا, s. بربرة, vid. Abū'l-fed. p. ٢٥ et seq. (REIN. p. 30 et seq.), simul loquens de Mari iis terris alluente, s. الخليج البربري, de quo item conf. REIN. *Geogr. d'Aboulf.* I, p. ccvi. De capite regionis بربرا vid. ibid. p. ١٥٨ et seq. (REIN., p. 232). Al-Bekrī in v.: بربرا في بلاد الحبشة. De Gente بربراء, in dicta terrâ بربرا habitante, *Z. d. d. m. G.* VI, p. 315 et 328. De Berberis Nubiae ab أسوان ad دنگلة (Dongolam) usque, (بَرْبَرِي coll. τὸν بَرْبَرِي), Ibn Hisch. ed. Wüstr. p. 16 l. 3, quorum urbs praecipua hodie *El-Mecheref*, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 139, et de ipsorum linguâ, BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 213 et seqq. et 348-350. De equis Berberae (خيل بَرْبَرَا) loquitur Imro'l-qais in Diw. ed. SLAN. p. ٢٧ l. 13, coll. p. 42 et 92. Affert denique VULLERS I, p. 212: » بَرْبَرِسْتَان, Berberorum terra. » De بَرْبَرَا, pago prope Gazam, ap. Scriptt. Medii aevi *Cast. Beroart*, vid. QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 235. Eundem locum, inter Asqalanem et Gazam memorat An-nābolosī *Sitz.-ber.* 1850 Oct. p. 353.

P. ١٣٨ l. 5. Versus Gerīrī, qui memoratur in v. بَرْبَرُوس, affertur ab Al-Bekrī in v. قشاور. De حِلَّة ابن دَيْبَس in v. بَرْبَرِيَا, vid. I, p. ٣١٥, ubi pro ابنی lege, ut h. l. ابن. De الأستان الأوسط vid. supra in v. De بَرْبَشْتَر, hodie *Barbastro*, *Arragoniae* urbe, Dozy *Rech.* I, p. 431, 459, et in *Middleleeuwsche Gedichten v. Willem v. Oranje* (*Gids* 1854 Junij), p. 37. De hac urbe vidd. dicta in *Add.* p. 252, ubi locis ex Al-Bay. allatis addantur II, ١٤٨, 4 a f. et seqq., ١٥١, 10 (ubi situs describitur), ١٥٢, 10, ١٥٣, 5 a f., ١٨٣, 2, 7 et 17, ١٨٩, 5 a f., ١٩١, 2, ١٩٢, 4 a f., ١٩٣, sub fin. (ubi vid. de exped. a. 311), ١٩٤, 2 et seqq., ٢٠٤, 7 et seqq., ٢٠٥, 2 a f., ٢٠٩, 8, ٢٠٨-٢١. (ubi de expugn. urbis a. 315) et ٢١٩. His locis adhibetur forma بَبَشْتَر, forma بَرْبَشْتَر exstat ibid. II, ١٤٧, 5 a f., ١٥٤, 6 a f., et in Cod. A. ١٨٩ n. g. L. 9 pro بَرْطَانِيَّة l.

بِرْبَانِيَّة, ut in V. Noster cum Qām. (vid. supra p. 286) hoc nomen pronunciat بِرْبَانِيَّة, sed etiam enunciatur بِرْبَانِيَّة.

P. ١٣٨ l. 10. Al-Bekrī in v.: بِرْبَعِيص موضع من ديار حمص. Versus 'Imro'l-qaisi exstat in ed. SLAN. p. ٢٨ l. 5, coll. p. 43 et 94. De فلة بريلس in Sicilia, Al-'Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩١, 1 et seqq., et JAUBERT II, 110 legens بُوَيْلُس. AMARI conjicit تريبلس (*Tripi*). De بُرْبُو, loco As-sūdanīs, Ahmed Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 535. 'Ibno'l-Atir in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 27: البَرْبِيَارُ الدَّوْبِيَّةُ الَّتِي تَجْلِبُ مِنَ الْهِنْدِ. De his *remediis* in Lexicis non fit mentio.

P. ١٣٨ l. 12. De بِرْبِيطِيَاء vid. supra in *Add.*, p. 286 et Zam., p. ٢٣, carmen 'Ibn Moqbīlī adducens. Pro باب l. 14 FL. scribit نبات (*plantae*), aut, quod Zam. et Qām. (vid. p. 286) habent ثِيَاب, quod equidem sine dubio praeferam. Illam lectionem ipsi suppeditavit Qām. Turc., de quo seqq. addit: »Kāmūsi interpretatio turcica s. v. بِرْبِيطِيَاء (nam sic, sine *je* ante *elif*, nomen ibi scriptum est) haec docet: »Al-Berbitā cum kesra literae *b*, planta quaedam appellatur." Interpres (turcicus) dicit: »in ceteris lexicis explicatur per ثِيَاب (scil. pro نبات), plur. nominis ثَوْب. Atque Birbitā nomen loci cujusdam est, unde quum panni versicolores exportentur, celebres sunt بِرْبِيطِيَاء وَشَى, panni versicolores Birbitaenses." De his vestibus vid. Dozy *Dict. des vêtements*, p. 133, 134, 437, *Loci de Abbad.* I, p. 86, in *Gloss.* ad Al-Bay., p. 45, DEFREMERY *Mémoires d'hist. Or.* I, p. 208, et DUGAT *I. A.* 1856 Janv., p. 78 et seqq. De أَبُو عَمْرٍو ابْنُ الْعَلَاء (l. 14) vid. supra in *Add.*, p. 127. — De پَرْتَس, regione Turkistānīs, quod nomen etiam scribitur پَرْتَس, بِرْشاش, پَرطاس, پَرطاس, vid. VULLERS I, p. 212, 337 et 344.

P. ١٣٨ l. 15. De البَرْتَانِ vid. Al-Moṣṭ. in v., et de priorē loco (de هَضْبَتَانِ), Zam. p. ١٥. in v. نَمَلِي. L. 16 scripseram بِالْمَطَالِي, inspectā hac voce] infra. Al-Moṣṭ. cum Codd. nostris facit, quod FL. item praeferat, legens ergo بِالْمَطَالِي, de quā formā item vid. in v. Jāq. Petrop.

habet جِبِلَات بِالْمَنْطَى, ubi etiam l. بِالْمَنْطَى. — L. 17 in voce مِثْرَاوَان, ut FL. iten jure observat, hamza delenda est, coll. DE SACY *Gr. Ar.* ed. 2 I, p. 353; Jaq. Petrop. scribit مِثْرَاوَان. L. 18 retinui lectionem Cod. L. جِبِل, lectiones Al-Mošt خَنْتَل, et Cod. Vind. حَسْبِيل minime intelligens. N. P. intelligi, docet Jaq. Petrop., scribens خَنْتَل, pro quo recte, ut videtur, Jaq. Oxon. خَنْتَل. Infra tamen nomen *montis*, ut puto, non occurrit. Fortasse leg. خَنْتَل, qui locus infra in hac voce (I, ٣٩٨, 6) vocatur مَرْتٌ مِنَ الْأَرْضِ, i. e. *ager mollis et planus*; مَرْتٌ vero ibid., ut ex mentione مَرْتٌ بِمَنْطَى nostro loco apparet, de hujusmodi agro in *monte* sumitur; porro de eadem Tribu جِبِل الْمَرْبُ أبو بكر بن كلاب in utroque loco fit mentio. — De الْمَرْبُ, i. e. *Pyrenaeis*, s., ut plene etiam scribitur, الْمَرْبُ (vid. Gay. I, 74, 317 et II, p. 114), non *Bordat* enunciandum, ut v. HAMMER pronunciat in *Diss. ueb. d. arab. Geogr. v. Sp.*, p. 40. Sic nempe montium jugum dicitur a voce *portus*, sensu *transitus*; vid. Abu'l-fed. p. ٣٠, ١٩ et ١٩٩ (REIN., p. 36, 85, 241), et Al-Maqq. I, ٨٣, 5 et sub fin. De الْمَرْبُ in v. مَرْتٌ (p. ٣٩٩, 1) vid. infra in v. De مَرْتٌ دَوْسٌ, i. e. *Oporto ad flum. Dāro*, Al-Bay. II, ٣١٧, 8 a f., Al-Maqq. I, ٨٨, 9; de مَرْتٌ دَوْسٌ, in v. الْحَجَبِش.

P. ٣٩٩ l. 3. Nomen مَرْتٌ Qām. transit, tum in مَرْتٌ, tum in مَرْتٌ, neque etiam hoc memoratur in Catalogo nominum Aegypt. ap. DE SACY in *Rel. de l'Ég.* — De monte مَرْتٌ vid. infra in v. الْحَجَبِش. Geographus عَزَامُ بْنُ الْأَصْبَغِ in Al-Mošt., v. c. p. ١١, 6 a f., p. ٣١٧ in f., ٣١٨ l. 2 a f., ٣٢٨ l. 8, ٣٥٥ in f., ٣٥٨ l. 1, ٣٦٥ l. 6 a f., f. ٤ l. 4, f. ١٧ l. 3, ex quibus locis apparet de *Arabia* eum scripsisse. Alibi neque ipsius nomen, nec *Libri titulum* adductum vidi. De مَرْتٌ vid. supra in v. Ante مَرْتٌ aliquid excidit (مَرْتٌ). Ut in textu tamen exstat, jam scripsit Jāq. Sic nempe Jāq. مَرْتٌ post مَرْتٌ (sic) مَرْتٌ.

أبْلَى (أَبْلَى) من قبل الغبلة جبل يقال له بَرْمٌ
 pro *al-Qibla* tantum habens *al-Qibla*. Verba *أَبْلَى* significant,
a meridie Al-Qibla, i. e. *a meridie Oblae*, sed *occidentem* versus, quia
Mekka Oblae ratione habitū, occidentem versus sita erat. Ceterum *فِبْلَة*,
 si de *coeli plaga* agitur, *austrum* designat; vid. FAFYR. in v. De بَعَار conf.
 infra in v. Pro eo Jaq Oxon. بَعَار, Petrop. vero recte, بَعَار, de quo item
 vid. infra in v. تَعَار, coll. v. حَبِيب, et Zam., p. ٣٩ l. 9 et n. c. — Coll. نَمْرَان,
 a sing. ذَهْر. ذَهْر, in Lexicis diesl. Infra recurrit ea forma in v. رَجَم,
 ubi pro *النمّران*, suadente FL. leg. النَمْرَان, quod etiam Jaqut Petropol.
 ibi habere videtur. De *Paradis* vid. Al-Qazw. I, p. f. f et seq., et DE SACY
Chr. Ar. III, p. 491, quas feras in Arabiā reperiri tum nomina propria
 docent, ut نَمْر بَيْن دَوَاب (obvia ap. DE SACY
 in *Anth. Gram. Ar.* p. 110, 149 et 467, 313 et 467), tum carmina et pro-
 verbia, in quibus WILLMET affert in *Lexico* in v. ex Vitā Timuri verba, أعدى
 من النمر. Alia afferuntur in *Prov. Ar.* II, p. 711 N. 415, et III,
 p. 455 N. 2739, et ab HAMMEL in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 552. Vid. etiam
 infra in v. شَوَاحِد, et de *paradis Libani*, SEETZEN *Reis.* I, p. 163. L. 7 pro
 دِشْمَان العَيْر, pro quo in Jaq. Petrop. دِشْمَان etiam exstat, l. cum FL.
 دِشْمَان العَيْر, coll. Qām. et vocibus infra allatis, دِشْمَان et دِشْمَان,
 ubi, eodem monente, pro دِشْمَان lege دِشْمَان.

P. ١٣٩ l. 8. Pro بَرْجَان l. بَرْجَان, de qua Gente vid. Abū'l-fed. p.
 ٢١ in v. بَرْجَان (REIM., p. 313), Al-Qazw. II, p. ٢١٣, Al-Masūdī in أخبار
 الزمان ap. v. KREMER *Sitz-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 210, Al-Bekrī ap.
 DEFREMERY *I. A.* 1849 Juin, p. 465 et 476, et 1850 Sept., p. 196, Al-
 Maqqarī I, ٨٨, 10 et 12. Intelliguntur vulgo *Bulgari ad Danubium* (QUA-
 TREM. *H. d. Mong.*, p. 405). Dicuntur etiam بَرْجَال. Noster *oppidum* cogitat
 بَرْجَان, spectans fortasse urbem, quae بَرْشَان vocatur ap. Abū'l-fed. l. 1.; —
 de بَرْجَان, in prov. Aeg. البَرْجَان, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 686 N. 22.

P. ۱۳۹ l. 9. De nominibus, quae ab **الْبُرْج** nomen habent, vid. Al-Mošt. in v., et p. 5, ubi alia *Palaestinae* loca afferuntur. De Al-Borg 'Iṣbahānīs vid. ibi in v., Nost. in v. **طاب**, Ibn Hauq. in Diss. UYLENBROEKII de *Ibn Hauk.*, cet. p. 4 l. 18 (L 4 vers.), Lobbo'l-lob., etiam loquens de *pago*, et *Add.* supra p. 208 ad v. **الديغار**. De **البرج بدمشق** vid. Al-Mošt. et Lobbo'l-lob. in v., et *Suppl.*, p. 27, ac SEETZEN *Reisen* I, p. 21; de **البرج بالبهنسي**, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 686 N. 21; de **جبل البرج**, monte fabuloso, REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. CLXXX, et *Mém. sur l'Inde*, p. 340; de **البرج الأبيض**, in vid, quae ex **مشف** versus **كرك** ducit, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 2, p. 92; de **البرج ناحية بلم**, Ibn Hauq. in AMARI *Bibl. Sic.* p. ۹. l. pen.; de **البرج الأحمر** in ditone نابلس, Al-Mošt., p. 5, Al-Maqrizī in QUATREMÈRE *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 13, qui item *turrim* hujus nominis Qāhirensem adducit II, 2, p. 10; de **البرج الأسنار**, pago in ditone Principatūs Tyri Medii aevi, ibid. II, 1, p. 173 l. 2 a f. et p. 216; de **البرج النانة صهاريج بقرطاجنة**, Ibn Gob., p. ۳۵۲ l. 14; de **البرج حواء** prope **خران**, ibid., p. ۲۴۹, et CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 406.

P. ۱۳۹ l. 9. De **البرج الرصاص** conf. Al-Mošt. in v., QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 249, v. KREMER *Ausflüge nach Palmyra*, p. 16, et *Beytr. z. Géogr. d. nördl. Syr.*, p. 10; de **البرج الاسد بقرطبة**, Al-Bay. II, ۲۲۹, 8 a f.; de **البرج الشريف** Al-Qāhirāe, QUATREM. l. l. I, 2, p. 170; de **البرج السروس**, prope Damasc., v. KREMER *Ausfl.* l. l., p. 15; de **البرج الشهداء بماردة**, QUATREM. l. l. I, 1, p. 86; de **البرج السلسلة بدمياط**, Al-Bay. II, ۲۹, 4 a f.; de **البرج الغنم بحلب**, QUATREM. II, 2, p. 212 in n., et FREYT. *Z. d. d. m. G.* XI, p. 202; de **البرج قيد**, turris Derbendae, VULLERS I, p. 213; de **البرج ميعار**, infra in v. **ميعار**, et QUATREM. l. l. II, 1, p. 261; de **البرج وادي**, in Aeg., DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 608 n. 124; de **البرج النور**

الحجاج, in finibus Principatus Tyri, QUATREM. l. l. II, 1, p. 174 l. 12 et p. 217. — L. 11 in v. اَبْنِ قَرْطَ pro لُبْنَان, FL. ex vestigiis Codicum eruit, coll. voce بَلَنْبِيَّاس (infra p. 1v in f, ubi sic leg.), et Abū'l-fed. p. ٣٩ l. 9, بَلَنْبِيَّاس, quod oppidum loco Abū'l-fed. laud. juxta مَرْفِيَّة occurrit.

P. ١٣٩ l. 11. Tribus الْقَمْعَة (in v. بَرَج), Tribus judaica, quae Naçirîtis accensetur, diversa esse videtur a posteris بَنِ الْيَاس, de quo vid. Ibn Qoſ., p. ٣١ et ٣٨, CAUSSIN *Essai* I, p. 192, 193 et 216, et WÜSTENF. *Reg.*, p. 119. — L. 12 pro بَرْجَر FL. reponit بَرْجَد, quae forma in Qām. ut *appellativum* memoratur, dum بَرْجَد *nomen* est *viri*. *N. P.* etiam desideratur ap. Zam., quare non miramur *N. P.* in Qām. deesse. De بَرْجَلَانِ et السَّرْحَلَانِ, vid. Lobbo'l-lob. in vocc., ubi pronunciatio significatur. De بَرْجَمَة (*Pergamo*) vid. Abū'l-mah. I, p. ٣٩, 8. VULLERS I, p. 214: «بَرْجَنْد», pagus Kōrāsānīs, prope دَشْت بَبَاص.

P. ١٣٩ l. 3 a f. De نَرْجَة مِّنَ الْمِنَةِ, vid. Abū'l-fed., p. 1v in v. الْمَرْبَة (REIN., p. 254, Al-Maqq. I, ٩٥, 13, ١١٤, 11 et seqq., et Dozy *Rech. sur l'hist. d'Esp.* I, p. 85 et seq.; de بَرْجِيَّة بِالْأَنْدَلُس, Al-Bay. II, l. 1, 9; de بَرْجَمِن, 1) in Aeg., de SACY *Rel.*, p. 635 N. 110; 2) urbe As. Min., DEFREMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 32 (ed. Paris. II, p. 280); de بَرْجُ الْيَهُود, monast.° Joh.^{is} Bapt.^{ae} prope Hierichuntem (SEETZEN II, 308 et seq., ROB. II, p. 497 et 512); de بَرْحَا pago Haurānīs, SEETZEN I, p. 366 et seq.; de بَرْخَان, *Add.* p. 77 ad v. اَرْدَشَبَر خَرَة. Pro بَرْخَوَار, ut Noster l. ultim., et infra in v. بَلُومِيَّة, — Abū'l-fed. p. ٤١ et Ibn Al-Aīr in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob. p. 28, pronunciant بَرْخَوَار.

P. ١٤. l. 3. De بَرْدَاد vid. Lobbo'l-lob. in v.; de بَرْدَاس s. بَرْدَاس,

Al-Bekrī ap. DEFRÉREY *I. A.* Junii 1849, p. 463 et seqq.; de بُردال s. بُردِبر, in quo nomine ب saepe cum د permutatur, hodie *Bordeaux*, vidd. supra *Add.*, p. 179, et Noster in v. الباردلس. Al-Bay. II, 2, 8, scribit بُردِبر, et sic Al-Maqq. I, 2, 2 a f., 2, 11, 16, 20, 14 et sub fin., et (ubi de *gladiis Cordalensibus*) ibid. 2, 9 et 10. Mare ei arbi alluens, hinc appellatur ab Abū'l-fed., p. 29 et 34, بحر بُردِبر. De بُردِبر, Tribu As-sudānis, LEE *the Trav. of Ibn Bat*, p. 239, ed. Paris. IV, 437.

P. 14. l. 5. De البَرْدِبر vid. in v. الباردلس (sic l. pro الباردِبر), et Al-Most. in v. In dictis de primo loco, quem Noster pluribus quam Jāq. in Al-Most. describit, pro وَدُحْبُوب, de quo loco conf. infra in voce. Undum esse animadverti, coll. Zam.^o p. II, ubi idem nomen deinde p. 25 scribitur وَدُحْبُوب, ad quem locum conf. nota. De loco 2° praeter Al-Most. loquitur item Zam. p. I. et II, pro عَقَبِبر, regens عَقِبر, quam Tribum WüSTENF. in *Reg.*, p. 300 transtulit, Noster vero etiam memorat I, p. 19, 13 in v. الباردِبر. De عَقَبِبر (ap. Nost. عَقِبر) vid. *Reg.* p. 362. De 3° loco vid. Al-Most., ubi verba جُشَام (sic lege pro جُشَام) desunt. Fortasse ex glossa oriunda sunt, aut ante جُشَام, addenda est و. Hae enim Tribus cognatae una habitabant; vid. WüSTENF. l. I, p. 190 et 331. Quorū locus item in Al-Most. exstat, et de الباردِبر, السماوة et الباردِبر, vid. infra in voce. De 5°, vid. ibid. et in v. الباردِبر. Idem locus designari videtur ab Al-Bekrī in v. الباردِبر, ubi dicit: موضع من ذلك دريوع الباردِبر. Intelligitur nempe دريوع الباردِبر, de quo vid. infra in v., et Al-Bekrī in v. جَانِ. Sextum locum Al-Most. et WüSTENF. l. I. in v. *el-Dhilab*, p. 154, transeunt. De دَارِ جَانِ, vid. in v. جَانِ, et post جَانِ in textu pone 6. Septimum verbo memorat

bo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 28, ac Noster in v. الْجَوَيْتِ، بَلَشْ et
 والبردان ايضا موصع آخر. De hoc loco 'Al-Bekrī in v.: الخَنْائِسْ.
 et بالعراق عند مدينة السلام ينسب اليها الخمر الجبّده أنخ
 de in: صَرِبُقُون et الحالص. De وفنطرة البردان هناك معروفة: vid. in-
 fra; de 8° loco, pago Kūfensī, vid. 'Al-Mošt., ubi h. l., ut etiam in nostro
 Libro, hīc tantum de Wabara ben Rūmānis fit sermo; وَبَرَّة nempe enun-
 ciandum; Qām. in v. p. ٩٧٩, 3٠، ووبيرة مَكْرَكَّة. et sic exstat ap. 'Ibn
 Dor., p. ٣٣٢, 15; 9°) de *Al-Baradan*, fluvio Tarsūsī, vid. 'Al-Mošt. L. 14
 cum Codd. l. دَغَر، ut FL. monet, qui cum iisdem porro legit، دَجِيَّة،
 addens de طَبَسُوس نَخَر etiam sermonem esse I, p. ١٤٢ l. 5; 10°) de
Al-Baradūn, fluvio Marāṣae, conf. 'Al-Mošt., et de monte الْأَفَرَج Add.
 ad h. v., p. 147; 11°) de سَمَح البردان vid. 'Al-Mošt., et infra in v. سَمَح.
 Sic enim, coll. 'Al-Mošt., lege cum FL., simul attendente alia 'Al-Jemāmae
 loca sic appellata, et tum in 'Al-Mošt. in v. سَمَح، tum in Qām. allata.
 L. 18 denique cum FL. pro حَاجِر lege حَاجِر، ut infra in v., et pro
 صَفَرَنَان، صَفَرَنَان، » per crebram, (ut addit) literarum ط et ص per-
 mutationem, pro صَفَرَنَان. Conf. v. c. infra in v. تَنْصَبُ.

P. ١٤. l. 3 a f. Locus بَرْد non videtur differre a بَرْد، ut 'Al-Bekrī
 pronunciat, ipsum nuncupans موضع من حرّة ليلي، nisi hīc spectatur
 بَرْد، de quo dein lin. ult. et p. ١٤ l. 1 fit sermo. De utroque بَرْد vid.
 infra in v. رَوَاف، et 'Al-Mošt., ubi, ut in nostro loco (p. ١٤ l. 1) pro
 عَنَرَة، leg. عَنَرَة. Idem monet FL. tum hīc, tum I, p. ٤٨٩, 10 et II, p.
 ٢٤٩, 2 a f. (ubi pro عَقَرَة، وَجَفَر عَنَرَة، ut et in 'Al-Mošt. p. ٤٣٣, 13,
 legatur). De صَقِينَة vid. infra in v., et sic leg. in 'Al-Mošt. l. 1. pro صَقِينَة;
 recte illud ibi exstat p. ٣٩١, l. 6, ٢٤١ l. 6 et ٢١٧ l. 4. — De بَرْد سَمِيل
 (sic), pago in Principatu Tyri, QUATREM. H. d. *Sult. Maml.* II, 1, p.
 174 l. 8, et p. 217.

P. ۱۴۱ l. 3. De *بَرْدَسِير* vid. Abū'l-fed. p. ۳۳۹ et seq., et de السبیرجان infra in v.; de *بَرْدَنَبِيس*, *Add.* p. 31, ad v. *أَبَوْنَف*, et DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 699 N. 15; *بَرْدَم* sec. VULLERS I, p. 216, antiquum nomen urbis *بردة*, de quā infra vid. in v. *بَرْدَعَة*; de *بَرْدَنُور* et *بَرْدُونَة*, in prov. *البهنسی*, DE SACY l. l. p. 687 N. 55 et 56; de *بَرْدَوَان*, regione et urbe Bengaliae, VULLERS I, p. 217; de *بَرْدُور*, oppido Asiae Minoris (*Bouldour*), Ibn Bat. II, p. 265; de *اولاد بَرْدُون*, *ك الاسنة بمصر*, p. ۷۱ l. 13; de *بَرْدُون* s. *بَرْدُونِي*, fluvio Libani, termino *البغفاع*, BURCKH. *Reis. in Syr.* p. 46, et SEETZEN I, p. 262.

P. ۱۴۱ l. 9. De forma *بَانَس* pro *بَانَبَاس* in v. *بَرْدَنَا*, et p. ۱۴۲, 2, vid. supra in v., a quo *fluvio* distinguatur locus *بَرْدَنَا*, in viā ex urbe Damasci *Karakum* versus, de quo vid. QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92, qui fortasse spectatur in notā marg. Zam., conf. p. ۱۹ n. b. *Al-Bekrī* in v. *وَبَرْدَى فَعَلَى مَن الْبَرْد سَمِي بِذَلِكَ : بَرْدَى* *لَبَرْد مَائِهْ وَكَذَلِكَ بَرْدَا عَلَى مَنَالِ فَعَلِيَا مَوْصِع بِالْعِرَانِ مُشْتَق مِنْ الْبَرْد وَكَذَلِكَ الْمَوْدَانِ عَلَى وَزْنِ فَعْلَانِ بِتَحْوِيك الرَاءِ السَّج* De *بَرْدَبَج* vid. Abū'l-fed., p. ۳۸۸, et Lobbo'l-lob. in v., et de *الْكِر* infra in v. Pro *العُظَم* l. 2, ut, monente FL, dicitur in vulgari pronunciatione, emendatius scribitur *الْعُظَم*. De *بَرْدَبَكَة*, Syriae loco, *Al-Maqrizī* in QUATREM. *H. d. S. M.* I, 1, p. 15.

P. ۱۴۱ l. 13. De *Barada*, (i. e. Chrysorrhœas), fluvio Damasci, vid. in v. *بَرْدَا* et *رَبْوَة*, *Al-'Iṣṭakrī* in ARNOLDI *Chr. Ar.*, p. 96, 10, Abū'l-fed. p. ۴. (REIN., p. 49) et ۳۳., *Al-Moṣṭ.* in v., GOLIUS ad *Alferg.*, p. 128, SEETZEN I, p. 276 et 304, BURCKH. *R. in Syr.*, p. 37, 38 et 488, DIETERICI *Reisebild.* II, p. 361, LEPSIUS *Br. a Aeg.*, p. 382 et 384, VAN DE VELDE *R. door Syr. en Pal.* II, p. 389, in primis ROBINSON *Z. d. d. m. G.* VII, p. 69 et seqq., et *Neue Bibl. Forsch.* p. 575, 581, 618, 622, 632, 633 et 635, VON KRFMER in *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 171, 184, 205-207, et *Topogr. v. Dam.* I, p. 3 et seqq. Loca infra allata adducuntur in

vocc., exceptis الْقَنَوَات et سهول; de نهر خورا et بردى vid. item in v. رُبُوءَة, et de القنوات in v. النّهر الّحميرّون; de النّهر بريد, النّهر بريدنى; de نهر بانماس, نهر بريد, النّهر بريدنى; de نهر خورا, v. KREMER *Topogr.* l. l., et II, p. 25, 26, 27 et seqq., 33 et 34.

Pro الغباجة scribe, ut infra in v. et in Al-Most. h. l., الغباجة. Deinde l. 17 cum FL. pro اصار, صار, et l. ultim. pro يصغير, صغير, aut, quia deinde de كبيير fit mentio, potius legam يصغير يصغير — P. ١٤٣ l. 3 cum FL. l. السموات, et l. 4, بالاحجاز, ut in Al-Most. — De البردى Al-Bekri in v.: غدير لبنى كلاب. — De Baroda (بَرْدَا), Indiae loco, Ibn Bat. III, p. xxiii.

P. ١٤٢ l. 6. De بردعة s. بردعة vid. in v. آرآن, حلب, et يونسان, Al-Most. in v., Al-Qazw. II, p. ٣٤٤, Abū'l-fed. p. ٩٠, v., ٣٨٧ et ٤٠٣, DEERÉMEY *Mémoires d'hist. Or.* I, p. 176. VULLERS I, p. 216 tradit eam a reginā نوشابه conditam, et olim بردم esse dictam. Ejusdem regionis mentionem facit in v. باغ سپيد, quo designatur *hortus Barda'ae*; vidd. *Add.* p. 244. De جَوّ بردعة vid. Al-Most. p. ١١٤, 2 a f., et infra in v. جَوّ.

P. ١٤٢ l. 9. Cum dictis in v. بَرْدُون conferantur dicta in v. بِصِغْنَى. Utroque loco دَلَسَس sensu occurrit in Lexicis non notato, nempe *falsas merces paravit*, s. *merces falsā notū instruxit*, c. a. *merciun*, et ب notae. Locus illustratur item loco Al-Iṣṭakrii, eadem de بردون tradentis, in ed. MOLL, p. 54 l. 10, coll. MORDTM., p. 59. Simile quid ibi traditur de نهر تيرى, ubi vestrum Bagdādicarum structuram imitabantur. — De فرمونيه in v. برنديس, Hispaniae regione, vid. infra in v., et de برديش, فجّ, Al-Bay. II, l. 1, 4. — De المَرّ انطويل, s. *Italia*, Abū'l-fed., p. ١١٩ (REIN., p. 241), et in *Ann. Musl.* V, 144, et ANARI B. S. p. ٤٢١, 2 et seqq., et p. ٥١١, 3 a f., quam terram Ibn Kald. (ibid. p. ٤٢١, 11, et ٤٧٠, 3 a f.) nuncupat البرّ الكبير; de البرّ العاجم, s. parte litorum Africae orientalis, cujus caput est Harar (حَرَر), DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 455, et GOSCHE in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 657; de البرّ العدّيه, s. terrā, per quam in Hispaniam fit transitus, i. e. المغرب الأوسط والاقصى,

Abū'l-fed., p. ١٣٣ (REIN., p. 169); de *بَرّ المائدة* (terra mensae), hodie *Tablado*, loco, ubi fluvius *نهر اشبيلية* (*Guadalquivir*) in mare effluit, Abū'l-fed., p. ٢٧ (REIN., p. 59).

P. ١٣٣ L. 13. Teste Ibn Al-Aṭīr (vid. *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 28) etiam scribitur *بَرْزَابَازَان* (بِالْفَتْح). Seq. *بَرْزَاط*, ut pronuncietur ibid., etiam affertur ab As-sojūtio, ut pagus Bagdadī. A Mogolis fortasse devastatus est, quare Noster dicit *لا نعرف*. — De *بَرْزَانِي*, loco Kurdistanis, ISR. JOS. BENJ. II, *Cinq! années de voyage en Orient*, 1846-51, p. 52 et 205; de *بَرْزَخ*, 1) insula prope Dimjāt, Ibn Bat. in CHERBONNEAU *Voy. d'I. B. à travers l'Afrique et l'Égypte*, p. 44 (ed. Paris. I, p. 60, in f.), 2) ut ap. VUILLERS I, p. 218, linea inter Inferos et Paradisum, vel sec. alios, inter Inferos et Solem. — Pro *بَرْز* l. 5 a f., Lobbo'l-lob. in v. *البرزني*, scribit *بَرْزَن*, quem affert, ut Noster infra (p. ١٣٣ l. 3), ut Merwae pagum. In voce vero *الْبَرْزِي*, in Lobbo'l-lob., adducitur etiam, ut hic, *بَرْز فَرْجَة بِمَرْو*, et sic in Al-Most. in v. *بَرْزِي*. De *بَرْزَم*, castello in fluvio *جَبَاكُون*, ab Al-Idrisio dicto *بُورُوم*, ab 'Ibno'l-Gauzi perperam, ut videtur, *بِيرُون*, vid. I. A. 1848 Avril-Mai, p. 441, et de *وَادِي بَرْزَم*, ad radices montis *صَكْرَتَيْن* (de quo vid. II, p. ١٣٩ n. 7), loco ibi laud.

P. ١٣٣ l. 1. De *بَرْزَنْد* vid. Abū'l-fed., p. ٢٠٢, et *ك الْعَبُون*, in خلافة المعتصم, a C. SANDENBERG MATTHIËSEN edito, p. 10, male tamen legente pro *جَرْزَان*; vid. de illo loco in v. — De *فَصْر شِيرِين* in v. *بَرْزَمَان*, vid. infra in v. et Abū'l-fed. p. ٣٠٨ et seq. in v. *بَرْزَة*; ١) de *بَرْزَة بَيْهَقَف* vid. Al-Mošt. in v. *بَرْزَة*; et 2) de *بَرْزَة* Damasci, praeter Al-Most. in eadem voce, Ibn Gōb. p. ٢٧٥, Lobbo'l-lob. in v., et An-nābolosī in *Sitz.-ber.* 1850 Oct. p. 322, ubi etiam exponitur de *مَعَام اِبْرَاهِيم*, de *عَمِيد بَن عَمِيد*, *أَبُو بَرْزَة قَصْلَة بَن عَمِيد*, *أَبُو بَرْزَة الْفَضْل بَن مَحْمَد*, et de *أَبُو بَرْزَة الْإِسْلَامِي*, *الصَّحَابِي*

الحاسب. Porro conf. de hoc loco بُرْزَة , QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 87, v. KREMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 19, 184, et *Topogr. v. Dam.* II, p. 35, ac de festo, quod hic agitur (حَتِّ المَعَام), *ibid.* p. 128 et 169; 3° de بُرْزَة (l. 7), in Al-Mošt. بُرْزَى, conf. Al-Bekri in v. بُرْزَة (sic) haec tradens: بُرْزَة موضع في ديار بَنِي كِنَانَة وفي هذا الموضع أوفعت بنو فُرَّاس بن ملك من بني كِنَانَة ورثيسهم عبد الله ابن جندل بِنِي سَلِيم ورثيسهم ملك بن خالد بن صخر بن الشريد فعمل عبد الله ملكًا وأخاه كَرَرًا ابْنِي خَالِدٍ وهزم وشال ابن حبيب بُرْزَة تدفع في الروبثة. Deinde addit: الروبثة العذبة, quibuscum conf. annotatio WUSTENF. ad Al-Mošt. p. 5 l. 6 et 7, et Noster infra in v. بُرْزَة, cum quo nomine, بُرْزَة videntur permutasse; 4) de بُرْزَة in Aderbaigān, vid. Al-Mošt. in v. بُرْزَة (5) بطريق خراسان, بُرْزَة ibi scribitur بُرْزَى; 6) de ultimā بُرْزَة, regione تَامَرًا (p. 194 § 2); 7um addit WUSTENF. l. l., p. 5, بُرْزَة بالبلعاء, octavum DEFREMERY بُرْزَى, urbem Asiae Min., in *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 67, non diversam اَبْرَشَا, ut scribit Ad-dimisqi in *N. et E.* XIII, p. 353, 364 et seq., ubi de aquis ejus calidis fit sermo. Intelligitur Brūssa. LEE *the Trav. of I. B.* p. 73 legit بُرْوسَة s. بُرْوصَى, ut scribitur in ed. Par. II, p. 317 et seqq., ap. Qotb. vero p. ٢٥٢, 6, 10, ٢٥٣, 11, ٢٥٥, 5 a f., ٢٩٣, 10, ٢٩٥, 5, ٣٢٣, 9, بُرْوسَا. — In textu cum FL. leg. 1) l. 5 pro بالهاء, i. e. بِرْزَى, cum المعصورة, ita ut a ad ē inclinetur; conf. p. ٣١ l. ult., et p. ١٤٤ l. 9; 2) l. 8 pro مَمَالًا, et l. 9 pro وتعال, scil. طَرِسْتَان. Nomen طَرِسْتَان l. 10, infra non affertur, idque cum universā enunciatione ا وَهَى inde, in Jāq. Oxon. et Petrop. omittitur. De طَرِيف خراسان conf. II, p. ٢٠٣ n. 9.

P. ١٢٣ l. 10. De castello بُرْزَوْبَة vid. QUATREM. *H. d. S. M* I, 2,

p. 69 in n., et p. 264, infra p. ١٨٩ l. 7 in v. بيزان, ad quam vidd. *Add.*, et Bahā'od-dīn in *Vilā Salad.* ed. SCHULT., p. 84. Perperam a VULLERS I, p. 219 pronunciatur بيزنة, ac male etiam scribitur l. 11 بيزنة. Fl. legit بيزنة, conferens Abū'l-fed., p. ٣٩., ubi sic scribendum est pro بيزنة. » Abū'l-fedā ipse (ut pergit), بيزنة pronunciari jubet, qui sonus sine dubio fluxit ex antiquā pronunciatione arabicā pleni nominis بيزوبه, quod in *Kāmūso* est n. pr. virile, et بيزوبه, ut بيزوبه efferrī jubetur. Conf. DE SACY *Anth. Gramm.*, p. 41 et p. 151 et seqq." — FREYT. in *Hist. Hamd.* (*Z. d. d. m. G.* XI, p. 185) affert vulgarem pronunciationem بيزوبه, unde istud بيزوبه defectiva scriptio esse videtur. Loco illo FREYT. perpenso, animadverti hoc cast. item memorari ap. Abū'l-mah. II, p. ٣٣. l. 11, ubi pro بيزوبه, deletā not. 3^a, l. بيزوبه. Quare ibi de الاكران fiat mentio, illustratur ex Gemālo'ddini verbis, a FREYT. l. l. p. 187 in notā allatis, ubi traditur istud castellum *sedem* fuisse *furum* et *latronum*. Idem locus designari videtur ap. FREYT. l. l. p. 232, ubi nomen scribitur بيزوبه. — L. 12, monente FLEISCH., pro بيزوبه, ut A. SCHULTENS item scripsit in *Ind. Geogr. ad Vitam Saladini*, a Bahā'od-dino conscriptam, in v. BURZIA, leg. بيزوبه. De cast. expugnato a Ġalahō'd-dino a. 584, vid. *ibid.*, p. 84, et Abū'l-fed. *Ann.* IV, p. 90 l. 8 et seqq. — Cum Cod. Vind., legente بيزوبه, facit Jāqūt in loco ex Cod. Oxon. descripto a KOEHLERO in *Add. ad Abulf. Tab. Syr.*, p. 123. Ibi post يوسف بن اتوب في سنة ٥٨٤ additur tantum: بيزوبه. Pro المملك l. 15 l. المملك. — De حصن بيزوبه in Sicilia (in monumento sec.^a XII et XIII *Pyrizum* et *Perizium*), conf. Al-'Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.*, p. ٣٩ l. 2 (JAUB. II, 92).. Al-'Omari Ad-dimisqī (*ibid.* p. ١٥٧, 8) scribit بيزوبه; de بيزوبه, urbe Turkistanis, *N. et E.* XIII, p. 234.

P. ١٣١ l. 17. De بيزوبه vid. Lobbo'l-lob. in v., pronuncians بيزوبه, et (ubi بيزوبه) Ibn Kaldūni *بالمغرب الاسلامي* ed. LE SLANE II, p. ١٩٣ l. 12. — De بيزوبه, Sacello sepulchrali Da-

inasceno, *Z. d. d. m. G. VIII*, p. 369; de بَيْسِ بَيْتِ, Syriae castello, Abū'l-fed. p. ٢٥, et seq., et v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. n. Syr.*, p. 19, ubi tamen vocatur بَيْسًا ad fluvium سَيْحَان. Locum de بَيْسِ ex Jāqūṭi معجم البلدان, a Nostro prorsus omissum, ex Cod. Oxon. edidit KOEHLER l. l. in *Add.* ad p. 140, libro laud. praemissis (p. 13): بَيْسِ بِالصَّم دَرْسِ موضع بارص يدل به اذكار لاختنصر وقتل دفرط انعلو نسمة مريج. انبېرس السمة تنسب عبید الله بن الحسن انبېرسى. De hoc loco item sermonem fecit Ibn Bat, ed. Par. I, p. 231, nomen scribens بَيْسِ, ubi natus esse fertur, ut ait, انبېرسم الخامل, quem alii ex مقام مفرهم prope Dam., oriundum esse tradunt. Locum بَيْسِ item memorat Lobbo'l-lob. in v. Intelliguntur nempe voce بَيْسِ, rudera turris Beli, hodie dictae بَيْسِ نَمْرُود. Nomen Bors, ut coniecit FRESNEL (*I. A.* 1853 Jun, p. 541, et Juill., p. 64), ortum est ex βορσινπά, quae urbs Strabonis aetate adhuc florebat, cujusque nomen in Ptolemaei Codd. in βορσινά est corruptum. βορσινπά laet etiam in nomine بَرْسِ, in inscriptionibus antiquis Babylonicis, ut ferunt, reperto, qui locus licet situs extra Babelis muros, huic urbi tamen annumerabatur (RODIGER *Z. d. d. m. G. VIII*, p. 672). In recens repertis inscriptionibus OPPERT urbis nomen legit בְּרִסְכָּא (vid. *I. A.* 1857 Févr.-Mars, p. 200), et בְּרִסְכָּא, in *I. A.* 1857 Jun p. 496, ubi tradit inscriptionem, ex qua patet monum., hodie dictum Birs-Nimūd a Nebucadnezare esse conditum in honorem 7 planetarum, idque aedificatum esse loco antiquioris aedificii, quod, terrae motu et tonitribus vastatum erat (p. 514 et seqq.), et aetate Nebucadnezaris ferebatur esse locus, ubi linguarum confusio exstitisset, quam traditionem ergo antiquissimam esse, inde apparet. Nomen Borsippa OPPERT porro (p. 503) ortum putat ex בְּרִעְכָּא (turris linguarum). Disputatio de hac inscriptione absolvitur ibid. *I. A.* 1857 Août-Sept., p. 168-226. Haec Al-Bekrī de بَيْسِ tradit: قال البكري هي احمد معروفة بالاجامع عذبة الماء وقال السكوني هو جبل شامخ كثير النمر والارواء

وحي تلعاء شواحدت الحى. De hoc monte conf. Al-Bekrī in v. ببضمان, et infra in *Add.* ad hoc nomen. Pro والاروى lege والاروى, i. e. *caprae montanae*.

P. ١٤٣ l. 18. Lobbo'l-lob. in v. enunciat بَرَسَخَان. In numis fortasse nomen scribitur بَرَصَخَان; vid. KREHL in *Z. d. d. m. G.* XII, p. 266. — De بَرَسَنَة, loco 'As-sūdānis, Abū'l-fed. p. ١٥١. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 647 (213) memorat urbem ad Nilum, بَرَسِي, quae in *Geogr. d'Edrisi* I, p. 12 et 13 appellatur بَرَسِي, et ab aliis *Bershi*. In ed. SLAN. p. ١٧٧, 5 a f. et seqq. exstat بَرَسَمِي. — De بَرَسَمَس, in prov. Aeg. المنوف, vid. DE SACY *Rel.*, p. 653 N. 43, et de بَرَسِيف in prov. البهجة, ibid., p. 662 N. 80. De plateā angustā urbis Mīgr. بَرَسِيم, conf. item Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, ibique de v. بَرَسَف.

P. ١٤٣ l. ult. De بَرَسَانَة, hodie *Purchena*, vid. Abū'l-fed., p. ١٧٧, (REIN., p. 252), et 'Ibn Bat. ed. Par. II, p. 13. Pagum hujus nominis بَرَسَانَة memorat At-tigānī in *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 126. De بَرَشَان s. بَرَحَان vidd. *Add.*, p. 293; de بَرَشَاور infra in v. فرشابور, et REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 107 et 276. VULLERS I, p. 221: » بَرَشَاجَا et بَرَشَاجَان, s. بَرَشَا, nomen loci inter Irān et Tūran." De بَرَشَك in 'Isfīqīja, Al-'Idrīsī in *AMARI B. S.* p. ٧١ l. 2 a f., 'Ibno'l-'Atīr ibid. p. ٢٨٧ in f., et Abū'l-fed. ibid. p. ٢١٥, 4 a f.; de بَرَشَلُونَة s. (secundum scriptionem Medii aevi *Barcinona*) بَرَشَمُونَة (Barcelona), Abū'l-fed. p. ٣٠, ٩٧ et ١٨٢ (REIN., p. 261), 'Ibn Gob., p. ٣٥١. *AMARI Bibl. Sic.* in Chron. anonymi, Qelāūnī aetate conscripto, p. ٣٣٩ et seqq., (v. c. p. ٣٤٥, 5) de بَرَشَمُونَة sermo est, et p. ٩٥٨, 8, in Libro الوائى بالوائيات للصغدى, de بَرَشَلُونَة. De بَرَشَلُونَة porro vid. Al-Bay. II, ١٤, 13, ٩٤, 5, ٧١, 2, ٨٥, 8, ٩٨, 11, ١٥٤, 4 (ubi de بَرَشَلُونَة (وادی), ١٧٢, 8 a f., et Al-Maqq. I,

٨٣, 3 et ٩١, 8. — De بَرْسَه, Aegypti urbe, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 100.

De utroque loco Aegypti, بَرْشَنُوب, Al-Moš, in v. et p. 5, et DE SACY l. 1. p. 600, N. 16, et 653 N. 43; ubi item fit mentio de utroque loco Aeg., dicto بِرَشُوط, altero in prov. الشَّرْفَه (p. 608 N. 125), altero in البَحْبَحَه (p. 662 N. 81). De بَرْصُون, deserto non procul et a meridie Lacûs Aral, LEHMANN'S *R. n. Buch.*, p. 287 et seq.

P. ١٤٤ l. 4. De بَرْطَاس vid. Al-Qazw. II, p. ٣٩, Abū'l-fed., p. ٢٤٢ et REIN., p. 290 et seq., et in *Introd.* p. cxcviii et cccci, Al-Idrisi II, p. 403 et seq., Al-Mas'ūdī ap. DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 17 et seqq., et supra in *Add.*, p. 291. — L. 4 FL. servat scriptionem Codicum تنسب; et l. 5 pro القراء legit الفراء, » pl. fract. (ut ait) n. قَرَو et قَرَوَة. Etiam Kāzwīnī, Atār al-bilād p. ٣٩. l. 11 eadem constructione utitur, ita ut posterius nomen المِطْرَاسِي sit substantivum materiae (conf. FRAHN ad *Ibn Fozlān*, p. 262 med.) priori nomini appositum. Arabice enim non dicitur العُمدُ الرِّخامُ, الدِّينَارُ الذَّهَبُ, quod adhuc plerique Sacy et EWALDO credunt, sed العُمدُ الرِّخامُ, الدِّينَارُ الذَّهَبُ. Verum docuit CASPARI *Gramm. arab.*, p. 314 l. 4 et 5, § 481. *Annexio* ubi locum habet, *omittitur articulus nominis prioris*, ut اعتمد السككيد I, p. ٢٥ l. 6, contra *appositionem* habes in اعتمد الرحام I, p. ٢٠ l. 9, ٣٨٩ l. 9, et II, p. ٣٧٧ l. 2 a f. De usu substantivorum, locum adjectivorum tenentium, conf. Hariri ed. I, p. ٩٢ in comment. l. 6 et seqq., et *Epist. crit. Nasifi* ed. MEHRN, p. 112 in f." De dicta constructione FL. multis exposuit in *Diss. über das Verhältniss u. die Construction der Sach- und Stoffwörter im Arabischen*, inserta Repert. edito ab Acad. Scient. Saxon. 1856. De nostro loco ibi egit p. 12, ubi de eo monet hic etiam retineri posse formam الفَرَى, quae latet in utroque Codice in voce الفَرَى. Forma nempe الفَرَى s. الفَرَى (ut ipse etiam notavit ad Abū'l-mah. II, p. ٢٣١, 6), quā Poetae prius utebantur Metri causā pro الفراء, etiam in linguā recentiori pariter promiscue eodem modo usitari coepta est. —

De بِرْطَانِيَّة et بِرْطَانِيَّة (جزائر), s. insulis Britannicis, vid. supra in *Add.* ad v. اَشَقَّة, p. 115, *Al-Maqq.* I, ٨٣, 14, ٨٤, 17, ٨٥, 7 a f., ١٠٣, 5 a f., ١٠٤, 6, ١٣١, 4 a f. *Abū'l-fed.* p. ٣٥, ١٨٧, ١٩٤ et seq. (*REIN.* p. 42, 265 et seq., 270, et *Introd.*, p. cdxix 6 a f., coll. cclxxxiv, et cclxxvii), et de بِرْطَانِيَّة بِحَر, *Abū'l-fed.*, p. ١٧٣ in v. شَنْغَرِين. — De بِرْطَانِيَّة insulā in mari Indico, *Al-Qazw.* I, p. ١١ l. 11, et II, p. ٥٣, ac de *fabulis*, quae de hac insulā feruntur, *VULLERS* I, p. 222; de بِرْطَانِيَّة, supra in *Add.* ad اَشَقَّة, p. 115; de بِرْطَانِيَّة, in prov. Aeg. البهنسي, *DE SACY Rel.*, p. 687 N. 57; de بِرْطَانِيَّة in prov. الهمزة, *ibid.*, p. 673, N. 59; de بِرْطَانِيَّة, quae, ut observavit *RODIA.*, in Syrorum Scriptis vocatur ܡܪܬܢܐ, ab *ASSEM. Bibl. Or.* II in *Diss. de Monophys.* fol. 7, 5, appellatur ܡܪܬܢܐ; de بِرْطَانِيَّة, Siciliae urbe (*Partenico*), *Al-Idrīsī* in *AMARI B. S.* p. ٢٣, 1 et seqq. et ٩٩, 2 a f. (*JAUBEERT* II, p. 89 et 110). Ut ex dictis in *L.G.* p. ١٢٩ l. 11 conjicias, a *vulgo*, nomen videtur pronunciatum fuisse بِرْطَانِيَّة, quod fortasse Noster perperam scripsit, exhibens بِرْطَانِيَّة, vid. supra in *Add.* p. 256. De *Akouh Bortoura* (بَرْتُورَة) *Hisp.* loco in prov. وابه, vid. الغوطية *in I. A.* 1856 Nov.-Déc. p. 445.

P. ١٢٤ l. 11. De بِرْطَانِيَّة مَالِك بن لُؤْف et رَحْمَةُ مَسْمَاء in v. بِرْطَانِيَّة, vid. in vocc.; de البَرْتُون, loco ad Mare Medit., *Abū'l-mah.* II, p. ٧٢ l. 13, coll. *Al-Qazw.* I, p. ١٢٥, 12, et *AMARI Bibl. Sic.* p. ١٣٨, 7; de بِرْطَانِيَّة, nom. urbis et regionis, *VULLERS* I, p. 344. L. 12 Noster et Lobbo'l-lob. scribunt بِرْغَش (Burgos); *Abū'l-fed.* p. ١٨٤ et seq. (*REIN.*, p. 257) بِرْغَش. Lobbo'l-lob. l. 1, بِرْغَش scribendum esse monet. *As-sojūlī* vero si *ibid.*, ut Noster h. l., reverà hodiernam *Burgos* spectavit, situm loci male designavit.

P. ١٢٤ l. 13. De بِرْغَش vid. infra in v. حَلْبَة (I, ٣١٤, 4 et 5). Pro حَلْبَة ergo cum *FL.*, coll. hac voce et *Qām.* in v. الحَلْبَة, scr. حَلْبَة. De urbe بِرْغَش, quae post conditam سَحْلَمَاسَة, in rudera conversa est, vid. *Al-Bekrī N. et E.* XII, p. 600 (166). Pro بِرْغَش tamen, in ed. *SLAN.*

p. 148, 3 legitur بَرَّغَتْ. Pro بَرَّغَتْ l. 15, Al-Bekrī in v. scribit بَرَّعَتْ, his additis vocalibus, et بالمعين المهيمة, sequentia addens: موضوع ذكره, بَرَّغَادو Al-Bekrīum sequitur Zam., p. 19; de بَرَّغَادو s. بَرَّغَادَه, fluvio Mogolistānis, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 120; de بَرَّغَادَمَا supra in *Add.* p. 243, et Abū'l-fed. p. 12. et seq. (REIN., p. 314). Ibn Saīd scribit بَرَّغَارَمَا, vid. ibid., p. 124 n. 27; de بَرَّغَار بَرَّغَار, FRAEHN *Ibn Foszl.*, p. 236, et infra in v. بَرَّغَار; de بَرَّغَار بَرَّغَار, pago prope ارتاج, DEFRÉREY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 65: de بَرَّغَال, quae est Vallachiorum gens, Abū'l-fed., p. 115 in v. بَرَّغَال, et REIN., p. 318. — L. 17 pro مَانَنْشَس l. مَانَنْشَس, vidd. supra dicta in *Add.*, p. 194 et 268; de بَرَّغَمَه (Pergamus), DEFRÉREY l. l., p. 65 (ed. Paris. II, p. 315), de بَرَّغَوَانَه, Al-Bay. I, p. 149, l.

P. 148 l. 2. De البرفاء vid. Al-Most. in v., ubi praeter loca hic memorata, etiam sermo est 1) de بَرَّفَاء حُجَّجَر (sic enim lege ibi pro حُجَّجَر), de quo vid. infra I, p. 189, 2 (ubi etiam l. بَرَّفَاء حُجَّجَر), II, p. 189, 12, (ubi de بَرَّفَاء حُجَّجَر fit sermo), et III, p. 11. l. penult. et seq., ubi pro بَرَّفَاء حُجَّجَر 1. حُجَّجَر وَنَدَّر; 2) de بَرَّفَاء حُجَّجَر; 3) de بَرَّفَاء حُجَّجَر; et 4) de بَرَّفَاء حُجَّجَر, pro quo videtur scribendum esse بَرَّفَاء حُجَّجَر. De tribus posterioribus locis vid. Nost. in vocc. ubi tamen de البرفاء non fit sermo. — Pro مَطَرَف l. 8, ut Noster, et unus Codex Al-Most., alter ibi in textu habet مَطَرَف. In describendo loco بَرَّفَاء, et بَرَّفَاء, ubi in Al-Most. Poetae nomen omittitur, Noster id ibi addit, et nomini Poetae بَرَّفَاء subiungit vocem السالوى. Verba Poetae بَرَّفَاء حُجَّجَر, memorata ad v. النطاع, et allata in Al-Most., exstant in *Septem Mo'al-lakāt* ex ed. ARNOLDI, p. 188 v. 71; quocum etiam conf. VULLERS *Harethi Moallaca*, p. 43, ubi locus بَرَّفَاء inseritur, de quo item vid. infra

in v. — Porro برفاء sine epitheto, a Nostro 1° loco allatum, a DE SACY *Rel. de l'Ég.* (ubi p. 694 N. 33 affert اُنْصَمًا) omittitur. Zam. deinde p. ١٩٤ l. 3 et ١٩٩ l. 3 memorat, برفاء جبل بين مكة وينبع على طريق الحاج, De قال ابن الاعرابى هى هضبة ذات: Al-Bekrī in v.: ذى ضال الخ — De دلعة برفاص vid. Qotb. p. ٣١٣ l. 3 a f.; de برفال, fonte in urbe طَنْجَة, صَنْجَة, p. ٢٤; de برفامه, in prov. Aeg. البكمرة, DE SACY l. l., p. 662 N. 82.

P. ١٤١ l. 10. De برفان vid. Al-Mošt., ubi tamen *tertius* locus hic allatus, omittitur. Pro بركسرة l. 10 cum Fl. l. بركسرة. De كساب vid. infra in v., et de برفانه prope جراوة, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 592 (158), ubi in ed. SLAN. p. ١٤٣, 7 exstat ترنانه (coll. p. ٨, 13 et ٨٧, 9, ubi exstat ترنانا); Ibn Hauq. contra in Cod. Leyd. برفانه, Al-Idrīsī I, p. 226, برفانه. Neutrum nomen occurrit apud Ibn Kald. in DE SLANE *Hist. d. Berb.*; collatis tamen locis laudd. ed. SLAN., cum *N. et E.* XII, 540 (106), ubi exstat ذرنانى, vix dubium est, quin برفانه falsa sit lectio. — De البرفانية, Zam. p. ١٤; de برفنا in Aegypto, in prov. الشرفية, DE SACY *Rel.*, 608 N. 126; de البروغة Qām. in v.: ماء — وَكَعْنَعْد — وبرقة — وبرقة. De برفعيد vid. الشرييف. De برفعيد vid. Al-Qazw. II, p. ٢٠٤, Abū'l-fed., p. ٢٧٤, DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 183 et seq., *Z. d. d. m. G.* I, p. 62, Nost. supra in v. باشرى, et infra in v. بفعاء الموصل. De برفعيد موضع بالشام: Al-Bekrī tantum: برفعيد, quo nomine designantur rudera prope Damascus, conf. v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 174 et 186; de جبل برفوغراس (*Barqugrés*), in deserto, a meridie Nubiae, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 230; de برفوة, s. بركوة, urbe 'Irāqae Persidis, VULLERS I, p. 223 et 225. Spectatur fortasse أبروة, de qua urbe vid. in v. De Barkout, (بركوت?) non procul a Bombay, ubi 2000 Israelitae habitent, loquitur Isr. Jos. BENJAM. II in *Cinq années de voyage en Orient*, p. 101 et seq.

P. ١٢٥ l. 3 a f. De locis بَرْقَة dictis, vid. Al-Mošt. p. ٥٢ et seq., ubi de 4 locis a Nostro allatis sermo est. De regione et urbe hujus nominis, quam Graeci nuncupabant Πενταπόλιν, vid. Ibn Hauq. ap. UYLENBR. in *Diss. de Ibn Hauk.* p. 25, Al-Bekrī *IV. et E.* XII, p. 447 et seq., et 660 (13, 14, 226), ed. SLAN. p. ٢, ٥ et ٩, At-tigānī in *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 73, الاستنبصار " ٢٢٩ p. ٢٩, Abū'l-fed. p. ١٢٧ et ١٢٨ et seq. (REIN., p. 178, 179, 203), DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 493 et seqq., et de gravi ejus 18 mensium obsidione et expugnatione a. 304, duce 'Obaido'llahi praefecto, Al-Bay. I, p. ١٧٧, coll. p. ١٧٥ l. 10 et seqq.; de seditione a. 396, ibid. ٣٩٨ l. 2 et seqq., et de ritu 'Obaiditarum ibi abrogato a. 443, ibid. ٣٠٠, 3 et seqq. et 14. — Incolae ab Al-Abderio laudantur, quod linguam Arabicam tam bene, quam Al-Hegazī incolae pronunciant (*I. A.* 1854 Août-Sept., p. 171. De urbe انطابلس vid. infra in v. et *Add.*, p. 181. Sic urbem etiam appellat Abū'l-fed., p. ١٢٧, Al-Bekrī vero l. l., p. 448 (14), ed. SLAN. p. ٢, 2 a f., بنتابلس. De 2° loco conf. Al-Mošt., ubi deest epitheton hic additum, بَرْقَة رُون. De 3° vid. item infra in v. الحَوْر, ubi etiam, ut hic, nuncupatur بَرْقَة, in Al-Mošt. vero, و(بَرْقَة). Quartum locum Qām. in v. memorat his verbis: بَرْقَة حَوْر حصينة بنواحي زَوَان, quibus Jaq. in Al-Mošt. post حصينة addit طائفة للمبشرين, quā voce, ut docet Lobbo'l-lob., designatur طائفة من الاكراد. Quinta بَرْقَة s. Parco, portus est Siciliae; vid. Al-'Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩٩, 9 (JAUB. II, p. 110). — Apud nostrum deinde sequitur inscriptio, sequentibus praeposita, ubi de locis بَرْقَة dictis, fit mentio. Sic nempe Jāq. Oxon.: ذكر بَرْقَة كذا فى بلاد العرب, et in Jāq. Petrop. verba كذا فى البحر rubro colore scripta sunt. Pro بَرْقَة ergo (p. ١٢٩, 1) lege وِبَرْقَة. De locis, quae a بَرْقَة nomen habent, Al-Mošt. disseruit p. ٢٧ ad ٥٢ et p. 5, ubi enumerantur loca 94, quae etiam Al-Bekrī nota erant, ut in v. البَرْق testatur, quo loco tamen 7 afferuntur, quae Al-Mošt. transit, nimirum:

بُـرْفَة العُـبـرَات (conf. *L. G.* in *العُـبـرَات*), (vidd. *Add.*, p. 83),
 دُـبُ حـبـاج, دُـبُ مَـكْـرُودَا (L. G. in utraqve voce), دُـبُ الصـفـاح et دُـبُ المُنـتـلـم
 وبُـرْفَة حـبـاج: de quibus posterioribus haec Al-Bekrī addit: هـكـذا ذـكـر صاعـد بـن الـحـسـن بـيـالـحـمـاء والـجـيـم وبُـرْفَة الـحـسـيـن
 بـالـيـمـن وھـمـا رملتان فی اقصاهما بُـرْفَة بـنـسـب الیہـمـا ابرق خـتـرب
 Pro خُـنـرُبُ عَ: ut *L. G.* in v. pronunciat, Qām. in v.: خُـنـرُبُ عَ. In
 Al-Mošt. in sect. ابرق hic locus etiam deest. De بُـرْفَة احـجـار vidd. *Add.*,
 p. 52. Noster 24 tantum loca enumerat, quae a بُـرْفَة nomen acceperunt. De
 loco 2° (بُـرْفَة المـدـنـنـة) vid. CAUSSIN *Essai* III, p. 121-123. Pro بُـرْفَة الـانـمـاد,
 Jaq. Petrop., ut L., O. et V., دُـبُ اَنـمـاد. Ad quintum locum Poetae nomen in
 Al-Mošt. omissum est, sed a Nostro appositum, quem tamen alibi non
 vidi allatum. Ut L., ita Ox. رـدـنـج, et V., ut Jāq. Petrop., رـدـنـج
 Jāq. Oxon. scribit, دُـرْدَنـج (sic) بـن الـحـکـمـت الـتـيـمـيـس. Fortasse دُـرْدَنـج
 leg., s. دُـرْدَنـج; Qām. saltem p. ۲۷۳ l. 13: دُـرْدَنـج كَرَبَمَز الـحـمـيـر. Poetam tamen ejus nominis huc usque frustra
 quaesivi. — De loco ۱2°, l. 9 FL. observat pro اُخـرم in Qāmusi interpre-
 tatione turcicā in v. اُخـرم legi بُـرْفَة, »quamquam (ut addit) ordo literarum,
 in Moscht., p. ۴۸ l. 4 et hoc nostro loco istud خ commendat." In Qām.
 ed. Calc. etiam اُحـرم exstat. Pro اَلـكَبـوان in Al-Mošt., p. ۵۷, 10,
 Al-Bekrī scribit sec. Cod. Leyd., دُـبُ الـکـيـوان. Illud commendat *L. G.* in v.
 اَلـکـيـوان. — De الـمـهـار دُـبُ vid. Zam. p. ۹۵ l. 10; de حَسَنَى دُـبُ s. دُـبُ
 حَسَمَى, ibid., p. ۹۵ l. 10, coll. n. a; de اَلـرُوحـان دُـبُ ibid., p. ۳۱ in f.
 et p. ۲۲, et de شَمَاء دُـبُ, ibid., p. ۱۱ l. 5-7. Haec 4 loca Al-Mošt. item
 attulit. De خَنزِير دُـبُ, quem Al-M. etiam affert, vid. DE SACY *Chr. Ar.* II,
 p. 488; de اَنعَى دُـبُ, *Add.* supra p. 142. De بُـرْفَة, sine epitheto, pago
 Palaest. prope Sebastiam, An-nābol. in *Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 345.

Zam. denique p. ١٩٨ l. 2 et 3 (qui locus addatur Indici) memorat بَرْفَسَه, inter Mekkam et Janbo'am, apud Nostrum et in Al-Most. omis-
sum. De بَرْفَسَه, loco Aeg. in prov. الشَّرْقِيَّة, DE SACY *Rel.*, p. 608 N. 127, coll. ROBINS. *Pal.* I, p. 439; de Siciliae monte البركان, s. بَرْكَان, hodie *Etna*, vid. Al-Mas'udî in مَرْوُجُ الدَّعْبِ in AMARI *Bibl. Sic.* p. 1, Ibn Saïd, ibid. p. ١٢٩, 10 et seqq., Al-Qazw. I, p. ١٩٩ (AM. p. ١٣٨ et seq.), et II, p. ١٤٤ l. 11 et seqq., ubi eadem repetuntur, Az-zohrî p. ١٥٩, 6, Pseudo-Wāqidî, ibid. p. ١٩٨, 3 a f. et seqq., Ibn Gob. p. ٣٤, ٣٢٧ in f. et ٣٣١, (AMARI *B. S.* p. ٧٧ et ٨٢, 6, Al-Mas'udî in اخبار الرِّمَّان, ap. v. KREMER *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 208, ubi nomen male scribitur بَرْكَان. Sic vocatur etiam insula maris Medit., dicta جَزِيرَةُ الْبَرْكَان prope insulam اسْتَرْنَنْجَلُو (*Stromboli*), cujus mons ignivomus item appellatur حَيْلُ الْبَرْكَان; vid. Al-Mas'udî in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩, Al-'Idrisî ibid. p. ٢., 5 et ٢٢ (JAUBERT. II, p. 68 et 71), Ibn Saïd apud AMARI l. l. p. ١٣٤, 7, Samso'd-dîn Ad-dimîsqî, ibid. p. ١٤٥, 3. Insula nomen accepit *Borkan* a nomine insularum *Vulcaniarum*, quo ante nuncupabantur. De eâ vid. item Abulf. p. ١٩٣ in v. بَلَرَم (REIN. p. 274), coll. ٢. (REIN., p. 281), Al-Omarî Ad-dimîsqî (AMARI l. l. p. ١٤٠), et An-nowairî, ibid. p. ٢٢٤, 4 a f. — De voce بَرْكَان multis disputavit HAMAKERUS ad WEYERSII locos de *Ibn Zeid.*, p. 182 et seqq. Porro بَرْكَان nuncupari videtur oppidum Kûzistanis, obvium in JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 405. VULLERS saltem, I, p. 224 affert » بَرْكَان nomen vici (بَرْكَان) Shirâzensis, ubi est lapicidina; — بَرْكَان deinde est insula Maris Rubri ab oriente Promontorii رَاسِ مُحَمَّد; vid. RUPPEL *Reisen in Nubien*, p. 181. In Mappâ ROBINSONI vocatur *Barragan*. — De بَرْكَانَة campo, 7 dierum iter a رَافِي, distante, Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 458 (24), ed. SLAN. p. ١٢, 8.

P. ١٤٩ l. 12. De بَرْكَد vid. infra in v. اَوْدُبَار, et Lobbo'l-lob. in v.;

de بَرْكَة نُوكِر, infra III, p. ٢٢ l. 5, ubi sic, iudice Fl. pro بَرْكَة
 زلوكِر legendum est. De بَرْك الغَمَان vid. Ibn Hisch. I, p. ٤٣٤, 15,
 ubi scribitur بَرْك الغَمَان, ad quem locum in *Ann.* p. 117, l. 14 affer-
 tur testimonium السَهْمَلِي, eum in كِتَاب المَقْسِمَر invenisse:
 أَن بَرْك الغَمَان مَدِينَة بِالْحَبِشَة. Aliter Al-Most. in v. بَرْك (ubi ta-
 men forma بَرْك etiam probatur), et Zam. p. ٢٥, ubi lege الغَمَان. H. l.
 cum Fl. l. 15 » بِالْيَمِين ser. pro بِالْيَمِين. Potius credo بَلْبَان s. بَلْبَان,
 vidd. infra in *Add.* ad h. v. Deinde, ut puto, l. حَاجِر pro حَاجِر. Al-
 Bekrī enim in v. بَرْك الِخَ: بَرْك, quibuscum conf. ejus dicta, infra allata ad v. بَلْبَان. De بَرْك, loco 'As-sūdān's, etiam
 dicto, 'Ahmed Baba in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 535, 545 et 592; de
 بَرْك oppido in prov. خَارَس, etiam بَرْك appellato, QUATREM. *II. des Mong.*,
 p. 441 et seq.

P. ١٤٩ l. ١/٤ a f. De locis dictis البَرْك et البَرْك, vid. Al-Most. et Al-
 Bekrī in v. Locus ap. Nostr. secundus, tertius et ultimus illic descri-
 buntur. De بَرْك البَصْرَة vid. Lobbo'l-lob. in v., et de 2º loco
 بَرْك (بَرْك البِيْمَن, in Al-Most. بِسَابِيْمَانَة) infra in voce. بَرْك et بَرْك
 Al-Bekrī: بَرْك ونَعَام (sic) مَوْصَعَان فِي اطْرَاف البِيْمَن الِخَ: et de 4º nostro loco (بَرْك المَدِينَة) deinde: بَرْك اسم وَادِي شَوَاحِظ. De بَرْك البَرْك, sec. Al-M. ad montem
 بَرْك, et de بَرْك البَرْك (ibid.) Noster non loquitur. De بَرْك
 وقد قِيلَ أَنَّ البَرْك والبَرْك مَصْعَر لِمَنَى هَلَالِ بْنِ Al-Bekrī: والبَرْك
 البَرْك. De بَرْك, fluvio Segestan's vid. infra in v. هَنْدَمَنْد; de بَرْك
 البَرْك, in prov. Aeg. مَنْوُف, de Sacy *Rel.* p. 651 N. 14;
 de البَرْك Al-Bekrī in v. et in v. المَوْنَزَج. VULLERS I, p. 224 ex fontibus

suis haec tradit: » بَرَك (1) nom. fluvii cujusdam [a بَرَك, modo dicto, ut videtur, non diversi]; 2) nom. regionis, in qua est polus australis; 3) nom. loci cujusdam terribilis in via Persiae, qui hodie tutissimus est." Conf. supra dicta de بَرَك فارس — De البرك, in prov. Aeg. الاشمونين, de Sacy *Rel.*, p. 693 N. 16; de البرك الخيم in prov. الجبيره, *ibid.* p. 673 N. 60; de البرك الحاجر, *ibid.* p. 635 N. 111-114. — L. 16 FL. jure legit 1) وِبَرَك بوزن فَرْد, ut in Al-Mošt. p. ٥٣ l. 10; 2) p. ١٤٧ l. 1, بِرَك et مَبَرَك, vocali sublatā.

P. 11^v l. 2 et seqq. De locis, quae a بَرْكَة nomen habent, vid. Al-Most. in v., ubi de 4 locis a Nostro allatis fit sermo. De 2° loco, بَرْكَة دِير الطَّيِّين، et دِير مَرْ حَمَّا، حَمَيْش، vid. item infra in v. الحَمَيْش، Al-Most. in voce حَمَيْش، Abu'l-mah. I, p. 244 l. 2, Wustenf. *Macr. Gesch. d. Copt.* p. 38 l. 4 et p. 93, de Sacy *Rel.*, p. 400, Arnoldi *Chr. Ar.* p. 152, 14, et *Z. d. d. m. G.* IX, p. 525. L. 4 in textu pro وَهْدَة، omisso cum L. et V. مصر، et l. 7 pro وَالصَّرَاة، et sic in Al-Most., p. 56 l. 6 pro وَالصَّرَاة. Qām. enim in v. الحَصْرَاة scribit secundum formam الْخَصْرَاة، et sic Noster infra in v.

Præter 4 ea loca afferuntur, v. c. a VULLERS I, p. 225, » بُرْكَة أردشير, nom. urbis in prov. فارس, sic appellatae a magnâ piscinâ, ab أردشیر, exstructâ; deinde in urbe القاهرة, LANE *Sitten u. Gebrauche d. heut. Egypt.* III, p. 61 et 129; بُرْكَة الأسياح, in prov. Aeg. DE SACY *Rel.* p. 986 N. 58; بُرْكَة أم جعفر, infra in h. v.; بُرْكَة تَمَساح, in Egypto inter Pelusium et Sowais, ROBINS. *Pal.* I, p. 81 et seq. et 424, et F. W. CONRAD *over de doorgraving v. d. Landengte v. Suez*, in *Verslagen en Mededeelingen der Kon. Akad. van*

Wetenschappen, *Afdeeling Natuurkunde*, VII, 2^e stuk p. 178 et 191;
الْبَدَاوِي "ب", prope Tripolin Syr., *An-nabulosī Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 334;
"بَرْسَتْ" in prov. Aeg. البهنسي DE SACY *Rel.* p. 687 N. 59; "بُرُوط"
in prov. الجبيرة, *ibid.*, p. 673 n. 62; "بَرْسَتْ" *ibid.* p. 687
N. 60; "بَرْسَتْ" in v. المناهي; الحجاج 11 miliaria ab
SEETZEN III, p. 155, et LANE l. l. III, p. 53; بركة السدم بالسفروان,
Al-Bay. I, p. ٢٨٥, 4 a f.; "حَسَيْن" in v. المناهي; "بَرْسَتْ"
Aeg., Al-Most., p. of l. 4; حبر in loco حبر, infra in h. voce;
الرّام, lacus Phialae, ROBINS. *Z. d. d. m. G.* VII, p. ١6, idem in *Pal.*
III, p. 614 et seqq., et *Neue Bibl. Forsch.*, p. 524; male scribit SEETZ.
(I, p. 334 et seq.), الرّام, Al-Most., p. of l. 12;
in رِسْرَة (رِسْرَة) وسويعد أبي ورد v. انفسطاط, prope زَنْزَل
Haurān prope بُصْرَى, Ibn Bat. I, 255; "استمبد بالسقيوم" DE SACY
l. l., p. 681 N. 34; "الصقّر", locus amoenus in prov. Malagae, Abū'l-fed.
p. lvo in v. مالعنة, et REIN., p. 250, "الحصبع" in prov. انسرفيتة,
DE SACY l. l. p. 609, N. 128; "الطنين" in prov. الجبيرة, *ibid.* p. 673
N. 61; "العنلات" prope Hebron., SEETZEN II, p. 53; "العروض"
SAC., l. l., p. 635 N. 116; "غرندل" pars maris Rubri, Abū'l-fed. p. ٢٥,
REIN., p. 30; "قباص بالدوهلية" DE SACY, p. 624 N. 64; "النعيل"
infra in v. ثُبَّان, Al-Most., p. of l. 9, ARNOLD *Chr. Ar.* p. 163,
17, et DE SACY p. 598 N. 12; hoc nomine planitiem in merid. urbis
Al-Qāhirae parte nuncupat SEETZEN III, p. 189; قارون بالسفراط
Abū'l-mah. I, p. ٣٩٢ l. 15; "ذبة العباس بالحرم مكة" Qotb. ٣١٨, 6;
"الفَرَن بالقيوم" supra in *Add.* p. 274, et SEETZEN III, p. 261, 269,
280 et seqq. et 286 et seqq., LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 77 et seq., 80, 83
et 407; "كامون" s. د "كامون" infra in *Add.* ad III, p. ٢٧. l. 13; "القَرْى"

prope مَرْبَة عَقْمَة, Al-Bay. I, p. ٢٩ l. 10; د " الْمَرْحُوم, 'Ibn Gob., p. ٢٩, 16, et 'Ibn Bat. I, p. 411; د " الْمَعْتَمِد, locus 4 dies a تَبُوك meridiem versus, ibid. I, p. 259; البركة المصروفة بالقاهرة, WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٥١ l. 3 et 121; د " تَبُوك in Liban., SEETZEN I, p. 163, 169, 228 et seq. — De بركة مملكة ad mare Azofi, Abū'l-fed. p. ٣٣ (REIN. p. 40) et ٣٨٩. De بركة, urbe As. Min. non procul a Sardibus (s. *Sart*, ut hodie), QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 339, 353 et seq., 369 et seq., et DEFREMFY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 47 et seqq. (ed. Par. II, p. 295 et seqq., coll. p. 451); بركة (Berkin), pago Palaest. prope جَنِين, SEETZEN II, p. 158; بركة, loco Turkistānis, *I. A.* 1858 Avr.-Mai, p. 469.

P. ١٤٧ l. 8. Praeter formam بركة, Lobbo'l-loh. etiam memorat scriptionem بركة. Nomen in DE SACY *Rel.*, p. 669 N. 2 pronunciatur بركة, quod proxime accedit vulgari pronunciationi *Būrlos*. De hoc loco vid. Abū'l-fed., p. ١١٧ in v. دِمَاط (REIN., p. 161), WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٢٢ in f. et p. 108, CHERBONNEAU *Voy. d'Ibn Bat. à travers l'Afrique et l'Égypte*, p. 42 (ed. Paris. I, p. 57 in f. et 58, coll. p. 431), et QUATREM. *Mém. sur l'Égypte*, I, p. 227. De بركة (hodie *Boialu*), oppido As. Min. vid. DEFREMFY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 84 (ed. Par. II, p. 340). De بركة in كرمسان, Abū'l-fed., p. ٢٢٢ l. 4; de بركة, *Z. d. d. m. G.* V, p. 497. L. 10 in v. بركة ante والشايجان dele.

P. ١٤٧ l. 11. De بركة vid. supra in v. البرامكة, et Lobbo'l-loh. in v. De بركة in Aeg. prov. الشريعة, DE SACY *Rel.*, p. 609 N. 129. De بركة vid. in v. شوشة, et de بركة بنى مَرْتَد, ibi allatā, infra in v. Sic pronunciandum est, non quod. locum Tom. III, p. ٩٢ ignorans, et Qāmūsus in v. زاد secutus, olim proponebat FL., مَرْتَد. Dicto loco enim cognito, sententiam vir cl. missam fecit, et ad formam مَرْتَد illustrandam,

formas attulit, مَرْتَع III, p. ٨٨ l. 3, مَعْبَط p. ١٣٤ l. ult., المَعْنَنَة p. ١٢٥ l. 3, يَمْنَن p. ٣٣٤ l. ult., addito insuper loco ex Zamakšarī Opere Grammatico المَعْتَل (Cod. Lips. Refay. N. 72, p. 20 l. 1), ubi is de formis anomalis nonnullorum Nominum Propriorum sic ait: وَمِنْ السَّوَاتِ وَيَزِيدُ بْنُ مَكْزُومٍ وَمَرْتَدٌ فَيَاكُفُّهَا مَكَازُةٌ وَمَزَادٌ مَرْزُودٌ, ejus Biographiam exhibet 'Ibn Kallik. N. ٨٣., quod nomen sic pronunciandum esse apparet ex versu M. الطَّوِيلِ, qui ibi adducitur in ed. WUSTENF., fasc. XI, p. ١. l. 10, et ex versu M. البَسِيطِ ap. 'Ibn Qot., p. ٣١ l. 6. Sic ergo item legi in ed. Abū'l-mah. I, p. ٤٩٥ l. 9, coll. ibid. p. ٤٩٤ not. 5, et ٥٢١ l. 10. Porro 'Ibn Doraid in الاستغناء, p. ١٩٤ l. 14 memorat Poetam مَرْزُودٌ بْنُ عَمِيدَلْ. Abu'l-fed. deinde in Ann. Musl. III, p. 362 l. 6 a f. caedem memorat Emīri صدقة بن منصور بن دُنَسْ بن مَرْزُودِ الاسدي ejus nomine, conf. 'Ibn Kallik. N. ٣١ (in vers. SLAN. I, p. 634 (n. 323), Noster infra in v. النَحْلَة, et WEIL *Gesch. d. Chal.* III, p. 103 n. 1, 144, 152, 156-160. — Pagum المُسَوْدَات infra non affertur, sed memoratur a Benj. Tudelensi in Itinerario ed. L'EMPEREUR p. 80 l. 7, et ed. ASHER (1840) I, p. סח l. 9, coll., p. 110, ac scribitur קוצוּתָא Benjaminis (+ 1173 post C. n) aetate Judaeos circiter 300 complectebatur, ac tria milharia distat a מְלִיחָא, quod nomen sine dubio cum nostro בְּרַמְלָח cohaeret. Hic, teste Benjaminio tantum sepulcrum est Ezechielis, (vid. ed. L'EMPER., p. 77 et seqq., coll. Isr. Jos. BENJ. II, *Cinq années de voyage*, p. 86, locum sepulcri nuncupans *Kéfil*, i. e. الكُفْل. Aliorum sepulcra Benjamin adiit in locis vicinis, de Barūkī sepulcro tamen nullam mentionem fecit. Hoc nomine spectari videtur Jeremiae aequalis (Jer. XXXII et XXXVI, et Jos. Antt. X, 9, 1) qui, ut tradunt nonnulli (WINER *Realwörterb.* ed. 2^{ae} in v), in Babyloniam abiit, ibique mortuus est. Ceterum inter Ezechielis praeceptores, Rabbini etiam enumerant *Jeremiam* (CARPZOV.

Introd. in V. T. III, p. 199). Qotsonātae, ut tradit Benjamin Tudel., sepulcra erant *R. Papae*, praefecti Academiae Neraschī prope Sūrām (+ 372), *R. Hūnae*, praefecti Acad. Sūrensis (+ 290), *R. Josephi Sinai*, (+ Pumbedithae 323), et *R. Josephi ben Chama*, a. 310 in Babyloniā florentis (vid. ZUNZ in notis ad ed. ASHER II, p. 144). Milliare dimidiatum a sepulcro Ezechielis ostendebantur sepulcra *Chaniae*, *Mischaelis* et *Azarjae*. Hujus nomen ansam dedit, ut hīc de عزرا sermo sit. Ezra enim, ناضل, a *Moslimis* quidem dicitur عزير (vid. Abū'l-fed. *Hist. anteislam.*, p. 52 l. 7, et 54 l. 12), sed (ut ibid. p. 52 l. 12 docetur) a Judaeis Arabice vocatur عزرا, et عزرا (عزرا) appellatur etiam in fragmentis Abū'l-fathī, editis a PAULO in *Memorab.* II, p. 90 l. 3. Nomen يوسف الزينات est corruptum. Oxon. ut L. habet الزينان, ortum fortasse ex الزينان, quod ex السنينائى (de quo vid. supra) depravatum est. Nomen *R. Josephi* (ben Chama) porro in دوشع mutatum est. Pro حزقبال, quod (attendens scriptionem حزقبال ap. Abu'l-fed. l. l. p. 50 l. 5, et formam حزقبال ap. Nostrum I, p. ٣٨٨, et ap. Hamz. 'Isph. ed. GOTTWALDT, p. ٨٢ l. 9) olim praeferens in textu scripseram, cum FL. tamen nunc potius cum *Codd.* legam حزفمل, ut Ox. item habet, et in Al-Most. p. ٢٧٨ l. 10 occurrit, quae forma praeterea Arabibus est usitata, s. plene scribitur, s. defective حزفمل, ut in Qām. in v. داوردان. Utraque scriptio حزفمل et حزفمل recurrit infra in v. شوشه. Posteriore et nostro loco is cognominatur ذوالكفل, i. e. *jejuniō insignis*. Cognomen bis etiam in Al-Qorano memoratur: 1) Sūr. XXI, 85, ubi jungitur cum 'Ismā'ilo et 'Idriso, ad quem locum haec Al-Baiḡāwī, explicans verba ذوالكفل وقيل: وهذا الكفل بوشع وقيل: ويعنى الباس وقيل بوشع وقيل: 2) Sūr. XXXVIII, 48, ubi idem iisdem verbis addit: ابن عم بسع; وكرتاء. Gelālo'd-dīn contra ap. MARACCIIUM ad loc. priorem *Jobum* intelligit. Pro الشابعة denique l. 17 cum FL. scr. الشابعة.

P. ١٢٧ l. 3 a f. Nomen regionis يرمهش hodiernum a v. HAMMER *Ueb.*

die *Ar. Geogr. von Spanien* (*Sitz.-ber.* 1854), p. 26 n. 145 nuncupatur *Berminisch*. Al-Bekri in v.: بِرْمَنِيَّةٌ مَوْضِعٌ بِالسَّوَادِ الْخَمْسِ; de القِبْلِيِّ وَالْمَرْمُونِيِّ الْقِبْلِيِّ, in prov. Aeg. الدَّفْلَابَةِ, DE SACY *Rel.*, p. 621 N. 8. De primo et ultimo loco بِرْمَنِيَّةٌ, a Nostro allato, vid. Al-Mos̄t. in v. De primo etiam locutus est Zam. p. 1., et de ultimo, 'Ibn Gob. p. f., Lobho'l-lob. in v., et DE SACY l. l. p. 635 N. 117. De regione Medinensi vid. etiam infra in v. الْحَصَانِ وَالْكَثْبَةِ. Al-Bekri porro et Abū'l-fed. alia hujus nominis loca asserunt. Ille his verbis بِرْمَنِيَّةٌ مَحْدَدَةٌ فِي رِيسْمِ بِلَادِكُمْ وَهِيَ فِي قَرْيَةِ السَّوَادِ قَالَ لِلْأَحْوَصِ (sic) (الْكامل) سَمِعْتُ أَتْرَابَ مُدَيِّنَةٍ أَوْ دَخَلْتُ دِمْنَةَ زَانَا أَلْتَقَدِمُ

In voce دَلَالِيَّتِ Al-Bekri loquitur de بِرْمَنِيَّةٌ prope حَمْرٍ. — Abu'l-fed. sermonem facit de urbe بِرْمَنِيَّةٌ in السَّوَادِ, p. 131 l. ult., et 143 in v. دَمْعَةٍ (REIN. p. 206 et 231). De بِرْمَنِيَّةٌ prope Jabboq trans Jord., SEELEN I, p. 392, et *Mappa* ROBINS., ac de بِرْمَنِيَّةٌ (?), Indiae castello, Al-Othbi in NOEDKE *ub. d. Kitāb Al-Jamini*, p. 40, l., et p. 52. — Al-Bekri in v.: دَنْنٌ قَرْيَةٌ بِالسَّوَادِ أَمَّا مَسَبُّ النَّهْرِ الْمَرْمُونِيِّ الْخَمْسِ. VUIFFERS I, p. 227: » oppidum Hindostanica, » et p. 228 » بِرْمَنِيَّةٌ regio in ditione Morkid-ābād »; دَرْيَدَنَسِ (Brundisium), Abu'l-fed. p. 14, REIN., p. 282, دَرْيَسِ (Varna). *Géogr. d'Edrissi* II, p. 394; de دَرْيَسِ vid. in v. دَرْيَسِ, loco Aegypti, per quem transit الْمَرْيَدِ, petens بُحْرَيْنِ, QUATREM. *H. d. Sult. Mand.* II, 2, p. 91. De دَرْيَسِ دَرْيَسِ vidd. *Add.* supra p. 314; VUIFFERS I, p. 228: » دَرْيَسِ, regio, in qua stella polaris australis apparet, » de دَرْيَسِ aut دَرْيَسِ, BLAU in *Z. d. d. m. G.* VI, p. 318 et seq. Metropolis regni dicitur دَرْيَسِ, ibid. IV, p. 371, et VI, p. 319. De دَرْيَسِ vid. 'Ibn Bat. VI, 441. — De *Islamo* in hoc regnum introducto, *Z. d. d. m. G.* VI, p. 322, de *regibus* ipsius p. 325 et seq.

NORRIS a. 1853 edidit Londini *Grammar of the Bornu or Kanuri Language* (I. A. 1853 Nov.-Dec., p. 541 et seqq.). De hoc Libro, de Lingua Bornuensi, et nonnullis ejus tractibus, cont. PORR, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 413 et seqq., et de ns tractibus, p. 423. — De بَرْتُوج, in Aeg. prov. النبطية, DE SACY *Rel.*, p. 662 N. 83.

P. ١٢٨ l. 4. De بَرْتُود vid. item Lobbo'l-lob. in v.; de بَرْتُون, pago prope الحلة, quo loco 'Ibn Hauqal, Al-Idrisi et Abū'l-fed. بابل ponunt, FRESNEL *I. A.* 1855 Déc., p. 534 et 537; de بَرْتَنده, castello Indiae, REIN. *Mem. sur l'Inde*, p. 262; de بَرْتُوب, بَرْتُوبِيل et بَرْتُوبِيل vid. Lobbo'l-lob. in voce.; de بَرْوَانَج, insulā fabulosā, REIN. *Mém.* l. l., p. 340, de بَرْوَان, tractu Korāsānis, Al-Qazw. II, p. ٢٤٢ l. 13. VULLERS I, p. 350 بَرْوَان urbem appellat prope غَرْمَن, quam memorat 'Ibn Bat. III, p. 87, coll. p. VII, ab Arabibus dictam فَرْوَان, vid. infra in v.; بَرْوَانِه Indiae urbs, REIN. l. l., p. 276.

P. ١٢٨ l. 8. De urbe Indiae بَرْوَص. بَرْوَص, Veterum Βαρύγασα in prov. Guzerat, ad ostium Nerbuddae, unā ex duabus praecipuis urbibus regionis Lar, unde, ut Noster tradit, defertur Indigifera tinctoria, (*Indigo*), Arabice dicta التَّيِيل (de quā vid. infra in v. حَوْر et التَّيِيل et الاستبصار, p. ٥٤ l. ult.), et planta, quā tingitur corium caprinum, vulgo dicta lacca, (ab Arabicā voce كَحْج). Infra in v. حَوْر (I, p. ٣٧٢ l. 10, ubi auctoritatem sequens Qāmusī p. ٨٨, 4 a f., legi بَرْوَص cum FI. l. بَرْوَص وِبَرْوَص; et sic, eo iudice, etiam scr. in Qam. ed. Calc. et in Al-Most., p. ٣٩٢ l. 10, ubi in nota f recte commendatur lectio بَرْوَص. »Permutantur enim (ut jure FL. observat) ح و et ج, quarum utraque respondet persicae literae ح, non permutantur ح et ج.» Porro de eo loco vid. *Geogr. d'Edrisi* I, p. 175 (ubi pro Barouh (بَرْوَج) l. Barwadj (بَرْوَج), 'Ibn 'Ijās in ARN. *Chr. Ar.*, p. 70, 11 (ubi etiam male بَرْوَج scri-

bitur), REIN. *Fragm. Arab. et Pers. relat. à l'Inde* p. 112, et *Mém. sur l'Inde*, p. 169 et 222, et LASSEN *Indische Alterthumsk.* I, 1, p. 107. De بروج conf. item nota 10, addita l.l. hujus Libri (I, p. ۳۷۳).

P. ١٤٨ l. 10. De بَرْوَجَرٌ vid. Ibn Hauq. in OYLENBROEKII *Diss. de Ibn Hauk.* cet. p. 4 l. 15 (fol. L, 4 vers.), et p. 6 l. 4 et seqq. (fol. M vers.), Al-Qazw. II, p. ٢٠٢ et Abū'l-fed., p. ٢١٨. Etiam vocatur اَرْوَجَرٌ, vid. DEFREMERY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 131. — De اَبُرود vid. Al-Most. in v., unde apparet hic intelligi montem Al-Gohannae, de quo infra in v. non fit mentio, sed I, p. ١٢١ l. 4 a f. Situs est Mekkam inter et Al-Medinam, ut ex situ loci مَكَل (vid. in v.) efficiendum est. Ne quis putet l. 15 in verbis وَيَعَال لِهَيَّ الْبُيُورِ, vocem لِهَيَّ vitiosam esse, monendum, quod FL. jam conjectit, ante haec verba aliquid excidisse, quorsum لِهَيَّ referatur. Excidit vox اَوْدِيَةِ. Sic nempe Jaq. Oxon. et Petrop.: حِصْرَةُ السَّارِ اَوْدِيَةِ. De رَابِعٌ vid. infra in v. Al-Bekri in v.: السَّبُرُودُ اسْمٌ يُقَالُ لِهَيَّ النِّجِ مَاءِ لَبْنِي صَمْرَةَ, de quibus vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 153 in v. *Dhamra ben Bekr*, ubi ergo intelligitur locus 4to loco a Nostro memoratus. VULLERS I, p. 229 memorat «بُرود» *Bairūt*, quae urbs vulgo, et infra etiam بِمُرُوت, vocatur. De بَرْوَرِي valle Kurdistanis, LAYARD *Niniveh. u. s. Ueberreste* I, p. 92 et 121; de اَلْبُرُوسُ, Borussorum Gente, REIN. ad Abū'l-fed., p. 315; de بَرُوسِ supra in *Add.*, p. 201.

P. ١٤٨ l. penult. Pro بِلَاوَانِه in بَرُونْدَاس, cum Codd., ut Fl. monet, scrib. بِلَاوَانَا, vid. p. ١. l. 2-4 et p. ١٥٧ l. 5. De بَرُونْتَمَان vid. Zam. p. ١٦, ubi sic legendum. De Poetâ طَحْجِيمُ الْاَسَدِي vid. *Al-Hamāsa*, p. ٨١ l. 14. — De بَرُون, Indiae urbe, Ibn Bat. IV, p. 33; de الْبَرْوَة in litore maris prope Janbo'am, Abū'l-fed., p. ٧٧ (Rein., p. 99), et de Indiae castello بَرَوَة, idem in *Mém. sur l'Inde*, p. 269; de صَوَّوَة

cujus loco urbs حَلَمَب condita esse fertur, *ASSEMAN. Bibl. Orient.* II, in Diss. de Monophys. fol. k. 2 rect., et *WINER Bibl. Realwörterb.* ed. 2^{ae} in v.; de بَرْوَى, loco in prov. Aeg. المَنُوف, *DE SACY Rel.*, p. 653 N. 45; de السَّرَهَلَة Pal. urbe, *ARN. Chr. Ar.*, p. 171, 1, in Gloss., p. 16 b, confrensens بَرْهَلِيَا ap. *ROBINS. Pal.* III, p. 899 col. 1; de بَرْهَمْتُونِس, loco in prov. Aeg. الشَّهْرَمَة, *DE SACY l. l.* p. 609 N. 130, et p. 615 N. 273; de بَرْهَمَنْسَل, Indiae urbe, *REIN. Fragm. Ar. et Pers. sur l'Inde*, p. 83 et 103. Urbs dici videtur بَرْهَم in loco As-sojūtī in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 835. De insulā البَرْهَنْكَار vid. *REIN. Geogr. d'Aboulf.* I, p. CDXXX, et *S. LEE the Trav. of Ibn Bat.*, p. 198, ed. Paris. IV, 224 et seqq.

P. ١٢٩ l. 5. An-nābolosī l. l., p. 15 etiam memorat fontem *Al-Birra* in Al-Medīna. De بـ ex Mekkae nominibus, Qotbo'd-dīn. l. ١٨, 5, et cognom. زمرم, Ibn Hisch. ٩١, 5 a fine. Hodiernum nomen urbis Hispanicae بـ, sec. v. HAMM. *üb. die Ar. Geogr. v. Spanien*, p. 28, est *Burimana*.

Qām. haec habet p. 198, 4 a f. : *الْبَرْتُ الارض السهلة او النجيل من*
البرمل السهل او سهل الارض واحسنها ج يرات وابرات وبرت
نرت نرت نرت ergo praefert *نرت* *او هى خطا والخيرت*,
 nostrum vero locum *بُرت* non affert. In v. autem *بر* haec legun-
 tur, quae postremum *والخيرت* illustrant (p. 198, 2) : *والميرت كسكت*
والخيرت والمسمى من الارض وموصعان بالبصرة ويعنح الباء فرس
او هو كزير. Ter deinde infra recurrit voc. *ببر* : I p. 398 in v.
خمل, II p. 344 l. 9 in v. *العوط*, et III, p. 14. l. 8 in v. *الملا* ; in
 posterioribus enim duobus locis pro *ترب*, ut Fr. indicavit, lege *درب*. — De
الميرت prope Damascus vid. QUATREM. II, des Sult. Maml. II, 2, p. 92. —
 De 7 locis, quae ab *الميرت* nomen habent, conf. Zam. p. 20, et ibi n. b. Se-
 quens *ميرت* ibi exstat, p. 13. De Tribu *ميمن* vid. supra p. 20 l. 7,
 et Add. ad h. l. p. 44. De *نيرت ساي*, pago *Kuidistanis*, LAYARD *Ninveh*
 I, p. 108 et 110; de *دردو*, tractu in insulis *Maldivicis*, Ibn Bat. IV, 112.

P. 149 l. 14. Al-Bekri in v. : *اسد بمرى* *الميرت* *موضع* *سمى دبار* *بسمى اسد*.
 الخ. — De *ببردر* tractu et insula *Jeman.*, JOHANN. in Ind. p. 261 ; de
ببردر (*Paris*), Al-Qazw. II, p. 388 l. 16, pro quo DEGUIGNES in *Al-Ba-*
kowi in *N. et E.* II, p. 528, male legit *Bouira*. Abu'l-fed. p. 2.2 urbis
 nomen scribit *ببردر* (REIN., p. 284); in *Diario Bairutensi*, quod ab hoc a.
 1858 inde prodit, recepta est scriptio *باردر*. De *Parisiis*, s. *Lutetiâ*
Parisiorum aut *Leucoteriâ*, vidd. item Add. supra p. 139. De *ببردر*,
 urbe in *السودان*, Abu'l-fed., p. 159 (REIN., p. 220), et Add. supra p. 304.
 De *نيرتسا*, regione prope *الموصل*, Nost. I, p. 394 in v. *خارر*, et de
ببردر, *Bruzano*, AMARI in *Bibl. Sic.* p. 19. l. 1 et n. 1.

et infra II, p. ٥٢ l. 4 in v. سَمْبَرَاء, et n. 4. De بُرَار vid. *Add.* ad v. اِبْرَار, et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, p. 30, unde apparet praeter اَلْاَبْرَارِي, etiam, ut nomen relativum a بُرَار ductum, usitari اَلْمُرَارِي. De seq. اَلْمَبَارِ Qām. in v.: وَابْتَرَأَ نَمْنِ اَمْدَارِ وَالْبَصْرَةِ; vid. infra in v. اَلْمَسْدَار; quare pro مَدَار in textu, potius l. اَلْمَدَار. Conf. de مَمْسَان, infra in v.

P. ١٥. l. 10 in v. بُرَاعَة. v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. n. Syriens*, p. 17, scribit بُرَاعَة, et sic ARN. in *Chr. Ar.*, p. 169, 1, sed بُرَاعَة exstat in Qām. in v., Abū'l-fed. *Ann. Musl.* IV, p. 24, et Ibn al-Atir ed. TORREB. vol. XI, p. ٢٨٢ l. 6 a f. Cum Nostro facit item Abū'l-fed. in مَسْمُونِمْ (بَعْدَ مَن مَسْمُونِمْ) p. ٢٩٩ et seq., scribendum esse monens بُرَاعَة (بَعْدَ مَن مَسْمُونِمْ), et sic etiam (بِسْرَاعَة) legitur in 'Ibn Gob., p. ٢٥١. Pronunciationem, a Nostro item memoratam, بُرَاعَة, habes in QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 180, 16 et p. 226. Male VULLERS I, p. 233 (cum fatha) بُرَاعَة. De بُرَاعَة, ut in locis laudd., item sermo est infra in v. بُرْمَان, ubi conf. *Add.*, et in v. اَنْبَاب et بُرْمَان.

P. ١٥. l. 14. De نَلِّ وَحَار (in v. دَرَاي), ut Jāq. Ox. et Petr. etiam legunt, neque in hoc Libro, neque alibi, quantum vidi, fit sermo; sed de بُرَاي, vid. in v. بُسَاي, ubi ergo l. 12 l. دَرَاي pro بُرَاي. De بُرَان praeter Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 30, vid. Al-Most. in v. (ubi etiam de seq. بُرَانَة fit sermo), et p. 6. De بُرَان, pago Damasc., v. KREMER *Topogr.* II, p. 36; de Indiae urbe بُرَانَة (sic), vid. REIN. *Mém. sur l'Inde* p. 117.

P. ١٥. l. 5 a f. De بُرْدَة vid. Abū'l-fed., p. ٢٨٩, Lobbo'l-lob. in v., et DE SACY *Anth. Gramm.*, p. 475. De بُرْدَبَعْرَة, Lobbo'l-lob. — L. 4 a f. l. بِكْسَر, pro بِاَلْكَسَر. De بُرْجَسَانُور, conf. in v. اَلْاَسْوَان (II p. ٩٣, 7), اَلْاَسْوَان, de بِرْجَة, *Add.* ad بِرْجَة (p. 301), et ad v. اَلْاَسْوَان, ac porro in v. اَلْاَسْوَان. Lin. ult. cum FL. مَن del. De اَلْاَسْوَانَة, vid.

in v. De بَرُورًا castello Siciliae, vid. JAUBERT *Geogr. d'Edrisi* II, p. 92, qui mox loquitur de بَرِينِي, *Bisini*, Siciliae urbe (p. 101 coll. AMARI *Bibl. Sic.* p. 54, 8 et seqq.). Pro بَرُور ibid. p. 34 l. 5 et 4 a fin., exstat بَرُور, de quo vidd. *Add.* p. 302. — De حَمْن بَرْدَك, s. سَوْرِيَك, in dit. *Haleb.*, v. KREMER *Geogr. d. n. Syr.*, p. 18.

P. 101 l. 1. De اَلْبَيْر vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*; de بَيْر Wadi Kurdistanis, LAYARD *Niniveh* I, p. 111 et 114, et de dictione اَلْبَيْر, apud incolas As-sawādae usitatā sensu *extremae fluvii parte*, ubi is aut in alium fluvium aut in mare effunditur, conf. infra I, p. 244, 3 et 244 l. 2, ubi, monente FL., pro اَلْبَيْر, l. بَيْر (V. ibi بَيْر), II, p. 192 l. a f. (quo loco idem reponendum est pro رَدَد), et II, p. 231 in f., ubi leg. بَيْر اَلْعُرَات. Quid sit istud بَيْر in Lexicis non illustratur. Si incolae As-sawādae, qui linguā utebantur Pehlviā (quam alii nuncupant *Huzarisch*, vel *Huzvāresch*, ut SPIEGELIN *Grammatik der Huzvāresch Sprache*), eā voce usi sint eodem sensu, atque Persae voce اَلْبَيْت, quod notat *extremum cuiusvis rei* (VULLERS I, 363), fortasse conferri potest Graecorum *προς*, et Latinorum *pes*, ac vocabulum بَيْر bene opponitur voci رَاس, quā Arabes fluvii *originem* designant. — De اَلْبَيْر اَلْمَرْكَبِي, nomine, quo Arabes nuncupant incolas urbis مَرْكَبَا, vid. Al-Bekri in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. 123, 11, de اَلْمَرْكَبِي اَلْمَرْكَبِي, Al-Bay. I, p. 124 l. 1 et seqq., sed ibi l. اَلْمَرْكَبِي pro اَلْمَرْكَبِي, coll. Al-Bekri in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. 94, 8 et 94, 13. — De scriptione اَلْمَرْكَبِي vidd. supra *Add.* ad I, p. 14, 19 (p. 20). Lobbo'l-lob. in v.: اَلْمَرْكَبِي. De اَلْمَرْكَبِي, tractu ad lacum 'Ormyjae, QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 319.

P. 101 l. 5. Sec. v. HAMM. ub. d. *Ar. Geogr. v. Span.*, p. 27 بَيْرِيَانَة, hodie dicitur *Bislianet*. Vid. de eo Abū'l-fed. p. 150 in v. اَلْمَرْكَبِي, et REIN., p. 250, nomen pronuncians *Bezeliēna*; de بَيْرِيَانَة, prisco nomine

urbis ضَلْبَطْلَة, Al-Maqq. I, l. 1, 4; de بَرَم vico in loco سَوَادِ كَسُو, QUATREM. *II. d. Mong.*, p. 277, et VULLERS I, p. 235. Ille scribit بَرَم; de بَرَن, supra I, p. 13., l. 4 a f. in v. باغ et *Add.*, p. 244.

P. 15 l. 7. Lobbo'l-lob. in v. pronunciat بَرْدَان. De بَرْدَانِيَّة (Byzantio) vid. infra in v. وَسَطَلْبَانِيَّة, et WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. v l. 6. VULLERS I, p. 236 scribit بَرْدَانِيَّة. De البرّاء vid. in v. حَبَّت, et Al-Bekri in v., ea tradens, quae post وَفِيل in textu afferuntur. Sic ait: اَرْضُ بَبَصَا: مَرْبَعَةٌ عَنِ السَّاحِلِ بَيْنَ التَّاجِرِ وَوَدَّانِ يَسْكُنُهَا بَنُو: صَمْرَةَ الْخِج. De campo البرّاء loquitur Ibn Bat. ed. Par. I, p. 296. — L. 13 pro رَعْبَقَة cum FL. l. وَعَدَقَة, coll. II, p. 321 l. 4 et n. 3, et 329 in v. عِبَقَة. Similiter I, p. 14 l. 5 a f. cum FL. pro بَعَقَة l. بَعَقَة. Lin. 14 pro صَمْرَة l. صَمْرَة, vid. WUSTENF. *Reg.* p. 153 in v. *Dhamra ben Bekr*, quae Tribus hic intelligitur, de qua confl. *Add.* p. 320, et Lobbo'l-lob. in v. — Verba بَبَصَا l. 12 hic designant oppidum in solo arido, s. inculto situm. اَسْوَادِ التَّمِيَاصِ nempe hoc sensu opponitur قَوَّ (terra culta). Vid. v. c. infra in v. رَعَسُوب, coll. II, p. 99 l. 10.

P. 15 l. 14. Pro بَرَوَعِي Lobbo'l-lob. in v. scribit, quod eodem redit, رَوَغَا, ac Nost. infra in v. دَبَرِ سَاوَر, et 'Ibno'l-Atir (in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., p. 31), بَرَوَعَان. — De المَرَرَشَة vid. in v., et supra in v. بَرَب. De البرّورّيد, Sacello sepulchrali Damasci, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 369, de بَرَوَرّ, infra in v. المَوْقِي. L. 5 a f, cum FL. pro دُوسَان l. دَمِسْنَان, coll. II, p. 329 l. 8-11, et DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 330 l. 12 et seqq. De بَرِي, platea Halebi, 'Ibno's-sihna ap. v. KREMER in *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 221.

P. 15 l. 5 a f. in v. بَرَبَان. Qām. in v.: مَحَلَّةُ بَمَر. Lobbo'l-lob. in v. cum Nostro consentit. Pro بَرَبَكِي l. بَرَبَكِي, vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 31. Deinde pro هَاك l. fortasse اَهْلَك,

ut FL. indicavit, vid. eā de re supra in *Add.* ad I, ۱۳۹ l. 9, p. 283 et seq.
De بَرِيعِيَا vid. infra in v. اَلْحَصِيْب, et اَنْذُوْعَة, et de بَنِي حَلَّه بَنِي
مَرْبَد, *Add.*, f. 315. De اَلْحَرَبِيْن in v. سَتِ اَلْحَرَبِيْن vid. in v. اَلْحَرَبِيْن.

P. ۱۵۲ l. 4. De بَسَا in v. بَسَا vid. Abu'l-fed., p. ۳۳., TORNE. *Auni Cufici*, p. 252, et MORDTMANN in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 17, et XII, p. 14 et seqq. Persae بَسَا s. بَسَا nomen scribunt (VULFERS I, p. 237 et 359), Arabes بَسَا; de eā vid. infra in v., Ibn Kalhik. N. ۸. (in ed. SEAN. I, p. ۹.), et Lobbo'l-lob. in v. اَلْمَسَامِيْرِي et اَلْعَسِيْرِي, coll. *Suppl.*, p. 31; Ibn Bat. IV, p. 311, 3 a f. scribit بَسَا. Intelligitur in textu l. 5: ابو بيهك الدولة بن عصف الدولة بن نونه, انصار ارسلا بن عبد الله البساسيري praefectus, libertus Emiri, Occisus est Al-Basasiri a. 451, vid. Ibn Kalhik. l. l., et WEIL *Gesch. d. Chal.* III, p. 100 et seqq. — L. 5 pro العارس cum FL. l. مَيَارِس. De نَسَار, pago Damasc., v. KREMER *Topogr.* II, p. 36.

P. ۱۵۲ l. 6. De بُسَس s. بُسَس vid. Al-Mos̄t. in v. بُسَس. Montem بُسَس, in quo delubrum erat conditum, memorat Zam. p. ۱۲. De hoc Al-'Ozzae cultu vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 171 in v. *Gatafān ben Sa'd*, et OSTANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 478 et 485. — De usu verbi بُسَس, comminuendi, s. confringendi sensu (l. 7 in v. بَسَاسَة), vid. v. c. Sūr. LVI, 5, ubi Al-Baṣṣāwī, id explicat per فَتَّ.

P. ۱۵۲ l. 9. De بُسَا vid. Al-Mos̄t. in v., et Nost. infra in v. بُسَا; de بَسَا s. بَسَا, supra in v. et *Add.*, p. 324, et de اَلنَّسِيْب infra in v. Pro seq. بَسَانٌ ~ بَهْرَاة, Qām. in v.: بَسَانٌ ~ بَهْرَاة. Noster vero infra: بَسَانٌ ~ بَهْرَاة, et sic Lobbo'l-lob. in eā voce. — Al-Bekrī de بُسَسْطُ بَصْنَمِ اُولَه — مَوْصَعٌ فِي دِيَارِ بَنِي سَلَامَانَ, ut Noster: بَصْنَمِ اُولَه — مَوْصَعٌ فِي دِيَارِ بَنِي سَلَامَانَ, ut Noster.

P. 131 l. 15. Pro وباء in v. بَسْتَى, cum FL. l. وِبَاء. Pro نَسَبِي Lobbo'l-lob. in v. بَسْمِ scribit, بَسْمِ. De بَسْمَانِ ابْنِ عَامِرٍ, et بَسْمَانِ الْمَسْدِّ et لَوْنِ, سَوَانِ, تَرْبِ. بَ vid. infra in v. بَسْمَانِ ابْنِ دَعْمَرٍ, et Zam. p. 11 et 89. L. 18 pro كَمَكَةٍ cum FL. l. كَمَكَةٍ, coll. II, p. 318 l. penult., 810 l. 6, et Al-Mošt., p. 325 l. 12. Deinde l. 18 pro اِنصَا, ut in Cant. item scribitur, cum Jaq. Ox. et Petrop. l. اِنصَا. Ceterum sic Jaq. Ox.: بَسْمَانِ عُمَرُ — ذِي الْحَبَاغِيَّةِ عُمَرُ ذِي كَنْدِ الْحِجِّ, sed male; عُمَرُ vero retinendum esse, docet collatio vocis عُمَرُ infra. Deinde monet FL., p. 131 l. 1, ut alibi, v. c. I, 381, 6 et 7, pro الشَّامَانَةِ et الشَّامَانَةِ legendum esse الشَّامَانَةِ et الشَّامَانَةِ, sic pergens: » Conf. WUSTENF., qui in Moscht. p. 414 l. 8 recte bis الشَّامَانَةِ sine teschdid edidit, in libello: *Ueber das Leben u. die Schriften des Scheich Abu Zakariya Jahja el-Nawawi*, p. 66 l. antepen. et seqq. Forma نَسْمَانِي a Sibawehi ex aliquo poeta annotata, non probanda, sed historice tantum conservanda est, quum in ea praeter analogiam reduplicatio literae ن, et productio syllabae antecedentis, quae illam reduplicationem compensat, conjunctae appareant." Pro يَهْوَلُونَهَا porro FL. legit دَعْمُولُونَهُ, et sic etiam habet Cod. Leyd. Vitium quod l. 2 perstringit Noster, alibi aliquoties, v. c. in v. النِّخَالِ الْبِهْمَانِيَةِ, ipse commisit. Al-Bekrī in v. haec tradit: بَسْمَانِ — وَهِيَ قَرْيَةٌ اسْمُهَا بَسْمَانِ. — واسطَ وَآخِرَى نَسْمَانِ اَرْجَانِ وَالرُّطِّ كَلَاهِمَا نَسْمِي بَسْمَانِ De بَسْمَانِ نُورِ, loco in prov. الشَّيْرُومَةِ, de SACY *Rel.*, p. 630 N. 5; de بَسْمَانِ بَيْرِمْ, Qotb 3913, 3 a f.; de الْحَبَابِ "بَ", etiam in Aeg., QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 195; de الْبَسْمَانِ الْكَاتُورِيِّ Abu'l-mah. II, p. 263 l. 4 a f., et 260 l. 1 et 2, et Al-Maqrizī ed. Būl. I, p. 407, qui etiam agit de السَّعْمَانِي "بَ" et "دَ"

العبداء, utroque in eadem urbe, II, p. 111. De البَلْوَان, propè Damasc., v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 173; de بُسْتَان inter Bokāram et Samarqand, LEHMANN'S *R. n. Buch. u. Sam.*, p. 84 et seqq.; de بَسَانِي, pago inter العُغْزَرِ et بَلْبَرَا, BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.* p. 58; de عَمِين, et حَمَل بَسَانِي, prope Hebronem, ROSEN *Z. d. d. n. G.* XII, 498.

P. 153 l. 3. De نَسْت vid. ad v. نَرْنَك, in v. حَمِيرْدِي, Abū'l-fed. p. 59 et 344, et VULLERS I, p. 238. Dicitur المَلَد السَّكَّارِ, ex regionibus calidis, illustratur ex Al-Iṣṭakrīo, p. 100 l. 17 (MORDTM. p. 109), ubi de زَرْخَم dicitur: وارضها سبخة حارة (*terra ipsius salsugine laborat et calida est*); de الدَّاور contra ibid. p. 102 l. 1-3 (MORDTM. p. 111), وَهَى مِنَ الصُّوَد (*est ex terris frigidis*). — De بَسْتَمِغ vid. Lobbo'l-lob. in v.; de نَسْتَوِي, Nubiae urbe, Ibn 'Ijās in ARN. *Chr. Ar.* I, p. 55, 10, et Gloss. in v. Ap. Al-Maqr. in ed. Bül. p. 191, 17 exstat مَسْنُو; in Cod. Leyd. Ibn 'Ijās N. 818 p. 111, 7, ut ap. ARN. legitur.

P. 153 l. 8. De بُسْر vid. Qām. in v., Abū'l-mah. I, p. 54 l. 6 et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* Al-Ḥariri (sec. Abū'l-mah. in dictis ad a. 516, mortuus hoc ipso anno), ut tradit Ibn Kallik. N. 549, ed. WUSTENF. p. 38, (coll. DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 173 et seqq.), obiit Al-Baērae. De ipsius زَابِنَة in pago بُسْر nullam Ibn Kallik. mentionem fecit. Praeter البُسْرَة — وبلا هاء ~ ببغداد Haurānis, Qām. in v.: dictis locis distinguatur Bosor in terrā Gileaditicā, Hebr. בָּצָר, a septentrione Arnonis, Graece dicta ap. τοῦς ὁ, Βόσος et Βόσορα, Jer. XLVIII, 24, ubi pro צָרָה l. בָּצָר, coll. 1 Macc. V. 26 et 28, REL. *Pal.*, p. 666, et infra in *Add.* ad v. بَصْرِي. — De cast. بَسْرَفُوث vid. DEFREMERY

Mem. d'hist. Or. I, p. 50. — L. 14 in v. البَسْرَة pro سَارِيه, sec. Codd., ut monet FL., scrib. شَرِيه. » Verbum enim مَشَى (ut addit) honeste dicitur de eo, qui saepius alvum exonerare cogitur. Dicit ergo Scriptor, hanc aquam in homine, qui eam biberit, alvum laxare, non autem laxare

in bestiis, ut in camelis, equis, mulis." De أعراف غمرة vid. supra in v., et de بَسْرِين, pago prope حمّاه, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 225.

P. ١٥٣ l. 14. De بَسْ vid. in v. بَسْبَان, Al-Most. in v. et p. ٩٢ l. 7, Zam., p. ١٢, Al-Bekrī in v., et OSIANDER in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 485. De بَسْطَام, (s. بَسْطَام, vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*), conf. Al-Qazw. II, p. ٢٠٥, Abū'l-fed., p. ٤٣٢, Ibn Bat. III, p. 82, supra in v. بَذْش, بَسْطَام على: Al-Bekrī in v.: ررجاه et خرمارون, خرفان, جوين, بمار لفظ اسم الرجل فردية فالعريفان المما بمسب أبو نريد بن لَيْقُور (الناسك البَسْطَامِيّ). L. 17 pro حارة cum FL. l. حادة (i. e. *magna s. regia via*. Observat FL. » usitatam esse tum dictionem الطَّرِيقُ hic et p. ٥١ l. 8, et vid. Qām. in v. عَمَف, tum ضَرِيفُ الْحَادَةِ, ut p. ٢٥٨ l. 5, et Moscht., p. ١٠٧ l. 5 a f., tum etiam الْحَجَّادَةُ, v. c. infra p. ٢٩٥ l. 1."

P. ١٥٣ l. 18. De utrâque بَسْطَاة vid. Al-Most. in v. et p. 6. De priore, urbe Hispaniae, *Veterum Basti*, Al-Bay. II, ١٩٧, 7 a f. (ubi sermo est de بَسْطَاة حصن), Al-Maqq. I, ١٢٣ in f., ubi *de pannis Bastae*, Abū'l-fed. p. ١٧٧ (REIN., p. 252), Ibn Gob., p. ٣٥٢ l. 4 a f. et Al-Qazw. II, p. ٣٤٤, JAUB. *Géogr. d'Edr.* II, p. 50 (male scribens بَسْط) et Lobbo'l-lob., in v. De بَسْطَاة بالمعرب, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 571 (137), ed. SLAN. p. ١١٣, 11 (ubi male, ut videtur, exstat سَطَاة), Aḫ-ṭigānī in *I. A.* 1853 Avr.-Mai, p. 422 et seqq. De بَسْفَرَجَان vid. in v. ارمينية, مَكْس, نَشَوَى, et نَعَّاجَوَان; de بَسْكَاس, Lobbo'l-lob. et *Suppl.* p. 32, et de بَسْكَاس ibid. in v.

P. ١٥٤ l. 1. De بَسْكَت, vid. Abū'l-fed., p. ٢٨٧ et Lobbo'l-lob. in v.; de بَسْكَرَة, s. بَسْكَرَة, in v. الزاب (I p. ٥٠ l. 2), Abū'l-fed., p. ١٣٨ (REIN., p. 192), Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 504 et seq. (70, 71), ed.

SLAN. p. ٥١, ٥٢, ٧١ et ٧٥, الاستبصار ' =, p. ٩١, Al-Bay. I p. ١٢٥ l. 7
 ٢٨٤, 2 a f., et ٢٨٥, 2. — Lin. 3 pro مرحلتان l. مرحلتين. De بَسْكَالَة,
 fluvio in tractu Qazwini, QUATREM. *Hist. d. Mong.*, p. 279. Totus locus
 de بَسْكَوْدِس in Jāq. Petrop. desideratur, et in Jāq. Oxon. post vocem
 بَسْكَوْنَس, quae his vocalibus ibi instruitur, sequitur lacuna, quae desinit in
 voce بَسْجَل. Quia in Jāq. Petr. desideratur locus, olim opinabatur CHWOL-
 SOHN vocem بَسْكَوْنَس corruptam esse ex بَسْكَوْن, quod ad pronuntiatio-
 nem vocis البَسْكَوْنِ significandam spectaret. Cui tamen opinioni obstat
 1) plenior pronuntiationis indicationem tunc potius expectari; 2) lacu-
 nam in Jāq. Ox., et verba a *Nostro* addita, indicare aliud nomen sequi.
 Quare probabilius est, ipsum Jaqutum, quia corruptum nomen explicare non
 poterat, spatium vacuum reliquisse. Intelligi mihi videntur *Vascones*, quos
 Al-Maqqari appellat البَسْكَوْنِس, Ibn Kaldūn البَشْكَوْنِس; vid. DOZ
Rech. sur l'hist. de l'Esp. I, p. 456. De البَشْكَوْنِس (sic) vid. Al-Bay.
 II, ١٨, 7 a f., ٢٥, 4 a f., ٩٩, 10, ٣٢٠, 2, et de البَشْكَوْنِ شَيْبَة,
 matre τῶν وهنسام الدارج عبد الرحمن ibid. ٢٩٨, 9 et ٣٩٩ in f., et
 de البَشْكَوْنِس حَبِيل, Al-Maqq. I, ٨٣ in f. — De بَسْجَل conf. Lobbo'l-
 lob. in v. — L. 6 pro لِقَهُم l. لِقَهُم. Sic FL., cum his conferens I, p. ١٩٧
 l. 6 a f. Pro بَسْجَل Zam., p. ١٢٩ male scribit بَسْجَل. De بَسْمِي, duorum
 dierum iter a زَوْدَلَة, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 458 (24), in ed. SLAN.
 p. ١٢, 4, ubi legitur دِمَشْقِي. De بَسْمَمَا, ROEINS. *Z. d. d. m. G.* VII,
 p. 70, et *Neue Bibl. Forsch*, p. 618 et seq.; de بَسْمَتَا, pago in valle
 بَزْ in Kurdistāne, LAYARD *Niniveh* I, p. 115. De بَسْمُوْط Al-Mošt.
 in v. et p. 6; — de بَسْمَوَارَة in Sicilia, Al-Idrisī in AMARI *Bibl. Sic.*
 p. ٩٧ et seq. (JAUB. II, p. 111); de البَسْمَة, pago a sept. سَبْ عَكَا et سَبْ,
 SEETZ. II, 109; de بَسْمُوْط بَكْرِي supra in *Add.*, p. 263; de بَسْمِي, pago
 prope دَغْلِي, Ibn Bat. III, 388.

P. ١٥٣ l. 10. De بَسْبَانِ Al-Bekrī haec habet: حمل في ديار بني سَعْدٍ — وفيه كانت واحة لبني فُسَيْرٍ على بني اسد Vid. de hoc loco supra p. 1. l. 6 et seq., et *Add.* ad h. l. p. 12, Zam., p. ١٢, et de انسيبيكه وجره in voce. Pro احدى l. 12, cum Fl. l. احدى.

P. ١٥٤ l. 12. De بَسَيْدٍ vid. infra in v. اَمَر, Al-Most., p. ٢٢ l. 3, et *Add.*, p. 168. L. 14 pro حَتَّى مَقُوسٍ, l. cum Fl. حَتَّى مَقُوسٍ (*glarea disjecta*). De البَسِيْدَةِ vid. Zam., p. ٧١ (addens versus 'al-Ak-tali), et WALLIN *Journ. of the R. Geogr. Soc.* XXIV, p. 136, et de الْعَمِ الْعَمِ, ac de reliquis allatis locis, infra in voce. Haec Al-Bekrī: بَسِيْدَةُ اَرْضِ بَيْنَ جَبَلَيْ طَمِيٍّ وَالسَّامِ — وَبَسْبَانُ اُخْرَى مَوْصِعٍ فِي شَرْفِ الدَّوْنَةِ مِنَ الْمَدِيْنَةِ وَهِيَ نَلْعَاءُ الْبُوْبَةِ عَلَى مَقَرِّهِ مِنَ الْمَدِيْنَةِ. De بَسِيْمٍ, portu prope مَانُوْبِيَّةَ, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 266 l. 8 a f.; de بَسِيْمَةِ, Lobbo'l-lob. in v. كَطْرَبَعَةِ اَنْبَسَمِيٍّ.

P. ١٥٥ l. 3. Pro بَمَرْجٍ (in v. بَسْمَارِ), ut etiam legitur in Codd. *Cant.* et *Oxon.*, FL.: » num دَمَرْجٌ? » Equidem cum Codd. scribens بَمَرْجٍ, ob oculos habebam notionem *exeundi*, a FREYI. ex *Dirw. Hods.* desuntam. — De بَثْرَ بَشَاتٍ prope Hebron., ROSEN *Z. d. d. m. G.* XII, 483 et 497; de بِلَادِ بَشَارَةٍ, prov. Libani, conf. ARN. *Ch. Ar.*, p. 216, 5, et ROBINS. *Pal.* III, p. 645 et seq. De Tribu hujus nominis Africanā, vid. LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 262 et seq. Cum بَجَاوَا ea cohaeret, in quorum linguam LEPSIUS item inquisivit (ibid. p. 266), conjiciens *Bagawatos* Gentem esse, quae quum floreret, Meroënsium regnum condidisset. Vid. de hac Gente supra in *Add.* p. 231 et 258. — De بَشَارَةِ عَرَابِطِهِ, monte *Alpuzarras* prope Grenadam, Ibn Bat. IV, 392, 2; de بَشَارَةِ بَقْشَتِيلَةِ, Al-Bay. II, ١٥٢, 5 a f.; de بَشَارِيَّاتٍ, loco prope فَرْزَوِيْنَ, *I. A.* 1857 Oct.-Nov. p. 364. De بَشَايِ haec Al-Bekrī: اَتْنَسَ فَرْبَةِ مَعْرُوفَةِ بَيْنِ اَتْنَسَ

والاسكندرنة وفي الحديث دخل ابليس العزى فقصى حاجته ثم دخل النمام فطردوه حمى دخل بشاش ثم دخل مصر فباض فيها وفرخ وبسط عقرمه (عقرته ١٠) قال ابن وحيد وقال الليث كان ذلك في فتنه عثمان رة

P. 100 l. 3. De بَشَام vid. Al-Bekri in v. بَرَام, qui in nostrâ voce hæc habet: بَشَامٌ عَلَى لُغَةِ سَنَدِ الْمَسَاوِيكِ مَوْصِعٌ بِسْمَى بِذَلِكَ لَكُنْزُهُ هَذَا الشَّجَرُ فِيهِ. Vox مِسْوَاكٌ, cujus coll. supra occurrit, denotat *dentrificium*; سَطْرٌ est ergo *linea*, i. e. *rami frustum*, nisi potius سَطْرٌ legatur, i. e. *pars*. Sic Qām. in v.: وَرَقُهُ يَسْوَدُّ وَعَبَلُهُ الرَّابِعَةُ وَشَجَرٌ عَابِلٌ الرَّابِعَةُ. — De بَشَامٌ vid. item infra in v. الْمَسَاوِيكُ. — De بَشَامٌ vidd. *Add.* p. 327; de بَشَاوَر, Persiæ prov., VULLERS I, p. 362; de بَشَاوَان s. بَشَاوَان, nomine, quod Gens, quam Germani *Zigeuner* appellant, contendit *privum* suum nomen esse et *universale*; vid. GOBINEAU in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 690, id derivans p. 691 ex *Parsewan* s. *Persan*, quo nomine Afghani designent *Gentes mixtas*. De پَشَاَم Zam., p. 11; de پَشَاي, pago ad lacum Fajūmensē (SEETZEN III, p. 280 et 291), in relatione Sacyanâ omisso; de monte پَشَاي prope بَدَخْسَان, 'Ibn Bat. III, p. 86, coll. p. VI; de بَالِغِ بَسْ, etiam dictâ بَالِغِ بَيْس, urbe *Turkistanis*, vid. infra in v., et 'Ibn Bat. III, p. 50 et IV, 299.

P. 100 l. 6. Noster sine ullo dubio scripsit بِشِيرَاط , ut et ordo alphabeticus et ipsius verba declarant. v. HAMMER u. d. *Ar. Geogr. v. Sp.*, p. 27 scribit *Bischirath*, et in notâ بِسِيرَاط. L. 9 in v. بَشْبَه. ا. بِشِيق. pro بِشِيه, ut VETH in *Suppl.*, p. 32 ad Lobbo'l-lob. in v. المِشْمَعِي, etiam

recte emendavit. » A nomine enim persico'', ut Fl. observat, » istud » alienum est, » mappicatum contra, quod in verbis persicis antiquis ultimum locum tenebat, saepissime ut hic, in ن mutatum est.'' Vid. supra in *Add.* ad p. ١٢ l. 17, p. 20, et infra p. ١١٣ l. 8.

P. ١٥٥ l. 10. De utrâque بِسْت vid. Al-Mošt. et Lobbo'l-lob. in v., et de priore, Nost. in v. خارزنج, Al-Bekrī in v. بِسْت, et Abū'l-fed., p. ٢٢٣. VULLERS I, p. 363 tradit urbem, complectentem 226 pagos (de quibus etiam Noster loquitur), ita dictam esse, quod instar propugnaculi (پنستی) urbis Naisābūrae habenda est. Alteram urbem Kōrāsānis etiam affert. De *cypresso Bostensi* in pago بِسْت, prope Naisābūram, vid. v. HAMMER in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 376. Pro بِسْت l. 12, Noster infra scribit بِسْت. De بِسْت, monte inter Malagam et Rondam, vid. DE GAYANGOS apud DE SLANE *Hist. des Berb.* II, p. 186. Vario modo nomen scribitur, v. c. بیشتر, بیشتر cet. In Al-Bay. II, p. ١٣٨ l. ult. بیشتر, et II, p. ١٥٢ l. 10 بیشتر. De بِسْت vid. supra p. ١٢٢ in v. et *Add.* p. 252. — De البیشتر أمة من رومة, Gente, quae invasit Hisp., Al-Bay. II, ٣, 12. Vocatur ap. Al-Makk. I, p. ٨٩, 4 et seqq. et sub fin., المشبولعات, ubi ejus rex nuncupatur بِسْت. Significari videntur *Visigothi*, quorum nomen Gothicâ linguâ scribitur *Visiguthans*, a sing. *Visigutha* (vid. I. GRIMM *Gesch. der deutschen Sprache*, p. 443). Fortasse ergo legendum المشبولعات, ita ut litera ی inserviat ad *g* in v. *Visigutha* reddendam, dum in dicto nomine regis lateat corruptio vocis *Athaulf* (Adolphus), quo duce ii Hispaniam invaserunt. Quae si ita sint, locis laudatis duae de Gothorum in eam terram adventu traditiones allatae sunt, quae inter Arabes ferebantur, altera ex *Gothico* fortasse, altera, ubi Gothi dicuntur sollenni more العوث, ex *Latino* fonte oriunda.

P. ١٥٥ l. 14. De بِسْتَمَعَان vid. Abū'l-fed., p. ٢٢٣, et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 137; de بِسْتَمَعَان ibid. in v.; de بِسْتَمَعَان, Lobbo'l-lob. in v.: بِسْتَمَعَان l. 1. موضع تی بلاد جَمَلان (quod pro حِیَان leg.), et sic item

scribunt Jāq. Oxon. et Petrop.; de نَشَخْمَر, castello Turkistanis, vid. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 227 et seq.; de دَس دَغ (proprie 5 montes), loco haud procul a مَاجَر, 'Ibn Batuta in *I. A.* 1850 Sept, p. 159 (in ed. Par. II, p. 379); de المِشَر Mesopotamiae, infra in v. المِشَر, السَّلَوَطِيخ, قُبَايِب, مُكْحَلَسِي, et DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 3 l. 5 et p. 36; de المِشَر, in Negd, Zam., p. 1. et seq. Al-Bekrī in v.: المِشَر — هو عاصمَة الرّحوب متّصل بِنها النّخ, de quo loco vid. infra in v.; de المِشَرِيَّة, s. المِشَرِيَّة, Scholâ Hanbalitarum Bagdadica, v. KREMER *Sitz.-ber.* 1850 Juni, p. 73 in diss. *ueber 2 arab. geogr. Werke* (p. 4), et *Introd.* mea ad hunc Librum, p. XLIV. Cum inscriptione Cod^{is} Oxon.^{is} et Kremeriani consentit titulus Cod^{is} Cant.^{is} (Buech. 53), quem cl. WRIGHT, postquam Introductio jam typis expressa erat, mecum communicavit. Haec ibi leguntur: كتاب مِراصد الاطلاع على اسماء الامكنة والبغايا: تأليف الشيخ الامام العالم العامل الكبير الكامل ابي الفضائل صفى الدين عبد المؤمن بن عبد الحنف مدرس الكنابلة بالبشرية طاب دبراه وجعل الجنة مغلبة ومتواه انه ولى ذلك وبالبشرية. In his vox بالبشرية, additis duobus punctis atramento pallidore, mutata est in بالمسمرية, ad quod vocabulum alia manus, nomen بالمسمرية spectans, seqq. in margine scripsit: مدرسة ببعدان له ترجمة حاملة فى طبعات الكنابلة لابي. De hoc Scriptore (اسو رحب) loquitur H. K. IV, p. 135 N. 7894. Zaino'd-dīn nempe Abdo'r-rahmān ben Ahmed, notus nomine 'Ibn (sic H. K.) Regeb, Hanbalita, mortuus a. 795 (1392), continuavit Librum dictum طبعات الكنابلة, conscriptum ab Abū'l-Hosain Moh. ben Moh. ben Al-hosain Abi Ja'la Alferrā Hanbalitā, mortuo a. 526 (1131), qui Librum suum ad a. 513 (1119) deduxit. In continuatione Abū s. 'Ibn Regeb pervenit ad a. 750 (1349).

P. 104 l. 2. De البَشْرُون vid. WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 48

l. 5 et p. 54, QUATREM. *Rech. sur l'Ég.* p. 199, ARN. *Chr. Ar.*, p. 156, 7. Al-Bekri in v. pronunciat البَشْرُود et البَشْرُود. — De بَشْرَة, tractu et pago Libani, ARN. *Chr. Ar.*, p. 213, 15, SEFTZEN I, p. 160 et seqq., BURCKH. p. 63 et 482, ROBINS. *Pal.* III, p. 954, *Z. d. d. m. G.* VII, p. 76, et *N. Bibl. Forsch.*, p. 776, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 396 et seq.; de غَوْنَلَة من البَشْرَة in *Hisp.*, Al-Maqq. I, 9., 14 et 95, 4; de دِسْرِي, urbe Africanà, *Add.* ad v. دِسْرِي; de نَسْرِي, pago in ditione Mekkanà, et de بَشْرِي, pago Syriae, Zam., p. 18 l. ult. et n. e; de وادی بَشْعَانِيه و "بَشْعَانِيه", Al-Bay. II, 144, 9 et seqq.; de بَشْشَف vidd. *Add.*, p. 242; de بَشْغَلَة, iter 3 dierum a meridie lacus وَاْن, BLAU in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 734, de بَشْشَكْل دَرَة, loco prov. البَشْشَكْل, deinde prov. فَرْوَسِي adjuncto, *I. A.* 1857 Oct.-Nov., p. 265; de بَشْشَكْنَة, pago Libani, SEFTZEN I, p. 250 et seq.; de عَرَبِيه بَشْشَكْنَة in *Hisp.* Al-Bay. II, 198, 6.

P. 159 l. 5. Ut FL. emendat, l. دَسْشَلَاو, et dein مَعْرَة, i. e. »et *Waw* (in fine nominis) vocalibus declinationis afficitur, sc. secus quam in verbis genuinis arabicis fit, ubi *Waw* finale post *ā* in hamzam mutatur. Alia quoque oppida aegyptiaca in *āw* exeunt, ut بَبْلَاو, سَاو, قَلْبَقَاو, ap. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 694, 696 et 701." Porro FL. sec. Codd. l. 6 legit اَعْلَى الصَّعْدَةِ (in; summā parte Aegypti superioris). — VUL- LERS I, p. 246: »دَسْشَلَنْك, nom. arcis in Hindustān;" quibuscum conf. ibid., p. 366: »بَشْشَلَنْك, arx in montis cacumine exstructa;" — de بَشْشَلَة, urbe antiquā et vastatā prope المَسْبَلَة, in Africā sept., Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 515 (81), ed. SLAN., p. 59.

P. 159 l. 6. De يَشْمِي vid. supra in v. بِشَائِم. De *Wādīs*, qui ab عُسْعَان et أَمَج nomen habent, infra in vocc. non fit sermo; Zam. p. 199 l. 2 loquitur in sectione de مَكَّة وَنَبْع, de puteis

dictis عُسْغان in فَيْدَة وادی. De regione البُسْمُور; vulgo tamen dictâ *Al-Basmūr*, vid. *Al-Qazw.* II, p. 1.4, et *Abū'l-fed.* p. 1.5 et 1.9 in v. اشمون طناع (*REIN.*, p. 147 et 162).

P. 109 l. 8. De بُشَوَانِي vid. *Lobbo'l-lob.* in v. De بَشُوحَا, s. بَشُوحَا, vel بَعَشُوحَا, pago Kurdištānis in montibus Tijariticeis, *LAYARD Niniveh* I, p. 105; et de triplici بَشِير, *Al-Most.* in v. et p. 6; *ibid.* p. 5 v l. 2 lege التَّوْرَان. De castello بَشِير vid. item *Ibn Gob.*, p. 21 v l. 4. Qām. in v.: حِصْنُ بَشِير بَيْنَ بَعْدَادِ وَالْحِلَّةِ. Pro البَشْتَوِيَّة l. 13 cum *FL.* l. المِشْمُونَة من; vid. *VERH.* in *Suppl.* ad *Lobbo'l-lob.*, p. 32 in v. البَشْمُونِي, et in eadem voce *Lobbo'l-lob.*, *TUCH* in *Z. d. d. m. G.* I, p. 58 l. 17, p. 60 l. 17 et seqq. ad p. 61 med., et *Nost.* infra in v. فَنَكِي, II, p. 344 l. 1 et n. 1. — De بَشِيرِي, tractu prope كَيْعَا, vid. *QUATREM. Hist. des Mong.*, p. 334; de بَشِيلَة, *Lobbo'l-lob.* in v. Qām. praeterea in v. بَشِيتْ كَامِير ٥ بَعْلَسَانِي: بَشِتْ.

P. 109 l. 3 a f. De بُصَان vid. supra p. 104 et *Add.* ad h. l. p. 327; *Al-Bekrī* in v.: بَصَانُ مَوْضِعٌ قَرِيبٌ مِّنْ مَّكَّةَ — وَفَالِ ابْنِ حَبِيبٍ. Praeterea aliam scriptionem affert بَصَانُ جَبَلٍ بَيْنَ أَدَلْسَةَ وَالنَّمِيَةِ. بَصَا, de quâ *Noster* item loquitur in v. بُسَا; — de بُصَا s. بُصَا, loco *As-sūdānis*, *Ahmed Babā* in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 543 et 592.

P. 109 l. 2 a f. Pro البَصْر in v. البَصْر, cum *FL.* l. البَجْرَن, ut p. 22 v l. 4 ab inf. Kāmūs in nomine hujus loci alio ejusdem formae paradigmata utitur: بَصْرٌ بِوَزْنِ صُرَد. Eadem lineā deinde l. cum *Codd.* أَوْدٍ بِأَعْلَى, coll. p. 1.1 l. 2. De الْبَحْرَن vid. infra in v. et *Add.* ad h. l.; de البَصْرَانَة, *Abū'l-fed. Ann. Musl.* II, p. 268.

P. 109 l. ult. De utrâque *Al-Bağra* vid. *Al-Most.* in v. De priore, urbe *Irāgensī*, sub 'Omaro conditâ, praeterea conf. supra in v. الْبَاغْرَة,

حمام , حَكَمَان , حَرَام , الحَاكِر , حَبِش , بَنَانَة v. , بِخَارِبَة et infra in v. , *Ibn Bat. ed. Par. II, p. 8 et seqq., Abu'l-fed., p. ٣٠٨, Al-Qazw. II, p. ٢٠٥, Al-Bekrī in v., Zam., p. ٢٠, ١٤٧ et ١٥٩* (ubi in carmine vocatur *الْبَصْرَة*), *GOLIUS ad Alferg., p. 120 et seqq., JOHANNES. in Ind., p. 260, et CHWOLSOHN die Ssab. I, p. 594 l. 5 et seqq., et n. 1.* A Syris dicebatur *صَبْرَة* *صَكَمَمَة*, s. *Euphrates Mesenensis* (*ASSEM. Bibl. Or. III, 2 p. ccccxix et dccxxviii et seqq.*). De fundorum Baḡrensiū divisione inter Prophetae Socios loquitur *Al-Māwerdī in الإحكام السلطانية ed. ENG. p. ٣١٣, 4 et seqq., et ap. v. KREMER Sitz.-ber. 1850 Apr.-Mai, IV, p. 272 et seqq.; de gravi incendio a. H. 217, Abu'l-mah. ad h. a. (I, p. ٩٢); de urbe a. 311 captā a Qarmatitīs, ibid. in eod. anno; de formā urbis externā conf. Nosl. in v. الرعاء; de muscis paludum Baḡrensiū, Z. d. d. m. G. VIII, p. 519, et de his paludibus (بطائح البصرة), Abu'l-fed., p. ٢٩٣ et ٢٩٩ (REIN., p. 53); de hodiernā urbis conditione, ISR. JOS. BENJAMIN II Cinq années de voyage en Or. 1846-51, p. 221 et seq. — De 'Al-Baḡra Magrebensi vid. Abu'l-fed. p. ١٣٣ in v. قصر عبد الكونم (REIN., p. 184), 'Al-Bay. I, p. ٩٥, ٢٢٠, 2, ٢٢٢ et seqq., et II, ٢٥٩, 4 a f., ٢٩٣, 6 a f., ٢٩٤, 4 et seqq., Al-Bekrī in N. et E. XII, p. 566 (132) et seqq., ed. SLAN. p. ١١, l. 6 et seqq., ك الاستنبصار, p. ٧٧, et Add. ad v. بحيرة ارسع p. 271. Ut in his locis docetur haec urbs 4 alia nomina gerebat *بصرة الألبان*, *بصرة الحمرَاء*, *بصرة المغرب* — *Tertius* locus hujus nominis, pagus prope *عين الشمس*, in 'Al-Magrebo item, memoratur ab 'Al-Bekrīo ibid. XII, p. 563 (129), qui ibi appellatur *نصر ابن جرو* — *Quartus* locus, dictus *البصرة* memoratur infra in v. *بيوط*, situs in *البكيرة*, diversus ergo ab *el-Boḡra* in prov. *الاشمونين*, de quo mox erit sermo. Neuter *البصرة* s. *البصري* in Catalogo Sacyano adducitur. — De quinto loco, *الجريز* vid. infra in *Add. ad v. بصرة الحجاج*.
P. ١٥٧ l. 2. De duplici *بصري* hic allatā vid. *Al-Mošt. in v., coll.**

Add., p. 189 ad v. **أَوَانَا**. Poeta Abū Abdo'l-lah al-Hosain B. Ahmed B. Moh. B. Ga'far B. Moh. B. al-Haggāg, infra etiam assertur in v. **الْجَال** et **كَيْل**. Mortuus est a. H. 391; vid. 'Ibn Kallik. N. 191. De eā urbe s. *Boçra Haurānis*, vid. porro in v. **دَيْر بُصْرَى**, Al-Bekrī in v., 'Ibn Hisch. I, 1.2, 6, 1.4, 2 et seqq., 110, 7 et seqq., Abū'l-fed. p. 101 et seq., 'Ibn Bat. I, p. 354, *Assem. Bibl. Or.* III, 2, in *Diss. de Nestor.*, p. dcccxxx, SEETZEN I, p. 66 et seqq., BURCKH. p. 364 et seqq., et 527, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 248 et seqq., ARNOLD in *Gloss. ad Chr. Ar.*, p. 18a, HITZIG in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 772 et seqq., et VULLERS I, p. 248. Ejus rudera a Turcis appellantur **شام أسكى** (*vetus Damascus*), WETZST. *Z. d. d. m. G.* XI, p. 501. De alterā **بُصْرَى**, Bagdadica, VULLERS ibid., et Lobbo'l-lob. in v. — *Tertiam* addit LEPSIUS, *Aegyptiacam*, *Br. a. Aeg.*, p. 101, in prov. **الْأَشْمُونِي**, quam omittit DE SACY. — *Quartam* addendam esse vidit QUATREM. l. I, et VETH in Repertorio Neerlandico, cui titulus est *de Gids* 1852 N. 3, *Boçram* in Edomaeorum terrā sitam, Hebr.^o dictam **בְּצֶרָה**, et memoratam Gen. XXXVI, 33, Jes. XXXIV, 6, LXIII, 1, Jer. XLIX, 13 et 22, et Am. I, 12, hodie dictam **بُصْرَة**, qui nunc pagus est ignobilis, in cujus viciniā SEETZEN et BURCKH. rudera viderunt splendida (RITTER *Erdk.* XIV, p. 102). — Ab his autem probe distinguatur Hebr. **בְּצֶרָה** in terrā Gileaditica, Deut. IV, 43, Jos. XX, 8, et XXI, 36, 1 Chr. VII, 37, Jer. XLVIII, 24, de quā vid. supra in *Add.* ad v. **بُصْر**, p. 329.

P. 10v l. 5. De **المَصَل** vid. Al-Most. in v. Pro **البَصَل** l. 7, ut FL. observat, cum V. et Qām. scr. **البَصَلِيَّة**, et sic etiam legit Lobbo'l-lob., ubi vid. item *Suppl.*, p. 33. De **باب كَلَوَانِي** vid. in v. **كلوانى**; de **البَصَالِيَّة** Palaestinensi, SCHULTZ in *Z. d. d. m. G.* III, p. 47 et 54, et de **بَصْنَى**, Abū'l-fed., p. 113, et supra in v. **بِرْدُون**. Lectio **بصننا**, in L. et V. obvia, retineri potuisset, etsi p. 143 l. 11 **بصنى** exstat. Nam, ut animadvertit FL., in his nominibus originis aramaicae sonus *d* finalis

(aram. $\text{K} \frac{7}{7}$), modo per I , modo per U redditur. De الْمَبَصَّة, montium declivitate a meridie Hebronis occid. versus, et de عَيْنِ الْمَبَصَّة ibid., vid. ROSEN *Z. d. d. m. G.* 1857, p. 55 et 56.

P. 10v l. 11. De بَصِيدًا vid. Lobbo'l-lob. in v. Al-Bekrī in v.: بَصَوَةٌ. De مَسَاءَ بَمَدٍّ فَارٍ كَانَ نَحْيًا مِنْ أَيْدِيهِمْ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو بَرْدِ النَّحْيِ. De الْحَبِيدُور conf. Lobbo'l-lob., Nost. infra in v. الْحَبِيدُور, et SEETZ. I, p. 43, pronuncians *Bassir*, quod moneo, ne quis formam hīc cogitet *deminutivi*, quam is recentiorum more, ut قَعِيلٍ saepe enunciare solet. De الْمَصْغَرَى الصَّغْرَى, i. e. الْخُرَيْبَةِ, ad quam vocem vidd. *Add.*, vid. Zam. p. 55 in v. خُرَيْبَةٍ. De الْمُبْصِيعِ, quod non diversum est ab الْمُبْصِيعِ (infra), Al-Bekrī in v.: الْجَبَلُ عَلَى أَرْضِ الْبَنَمِيَّةِ; de الْمُبْصِيعَةِ, Sacello sepulchrali Damasceno, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 369.

P. 10v l. 16. De بُضَاعَة بئر vid. supra p. 19 et *Add.* ad h. l. p. 211, qui erat in بُضَاعَة دَار, de quo vid. WEIL *Moh.*, p. 334; de بئر سَاعِدَة familiā Tribūs الْخَزْرَج, Ibn Qot. p. ٤٥ l. 3 a f., WEIL *ibid.*, et CAUSSIN *Essai* II, p. 649, et III, p. 20, 22 et 325. Rogabatur, ut Al-Bekrī in v. بُضَاعَة ait, Propheta de puteo his verbis: اَنْتَوَصَّأَ مِنْ بَيْرٍ بُضَاعَة وَهِيَ بَيْرٌ تُطْرَحُ فِيهَا الْحَيْضُ وَلَحْمُ الْكَلَابِ وَالنَّتْنُ فَيَالِ صَلْعَمِ الْمَاءِ بَيْرٌ تُطْرَحُ فِيهَا الْحَيْضُ وَلَحْمُ الْكَلَابِ وَالنَّتْنُ فَيَالِ صَلْعَمِ الْمَاءِ طَهُورٌ لَا يَنْجَسُهُ شَيْءٌ. De بُضَا (Bedha) vid. *Mém. sur l'Inde*, p. 233; de بَضْعٌ, monte inter Mekkam et Janbo'am, Zam., p. ١٩٣ l. 2 a f., quem Noster fortasse memorat in v. الْمُبَضَّع. De hac v. vid. Al-Mošt. in v., et infra in v. النَّصِيع. Carmen Hassānīs tradit Al-Mošt., et de eo vid. Kit. 'al-Agānī in Koseg. *Chr.*, p. 133 l. 4 et seqq., et Zam. p. ١٧ l. 2 a f. et seq. et n. d. De اَبُو الْعَبَّاسِ الْاَثَرَمِ, Philologo Baḡrensi, florente sec.^o 4° H., Magistro الْمُبَاحِثِينَ التَّنُوخِي, nati a. 327, et mortui a. 384, vid. Ibn Kallik. N. ٥٩٧. — P. 10a l. 1 cum FL. l. طَبَّيْب, ١٠

vidd. *Add.* ad p. ٩٧ l. 4 a f. (p. 114), et l. 2 العِفَارِيِّينَ, ut in *Al-Most. h. l.* Pro النَخِيجِ, Ox. النَخِيجِ, Cant. السَّاجِجِ. Vox infra deest. Haec *Al-Bekrī*: البَصِيعُ مَوْصِعٌ بِمَحْضَرٍ وَفَالِ ابْنِ حَبِيبٍ البَصِيعُ مِنَ عَمَلِ عَوَلَةٍ دَمَشَقٌ — وَفَالِ الْاَثَرِمْ اَنْمَا هُوَ الْبَصِيعُ بِالصَّادِ الْمَهْمَلَةِ وَفَدِ رَانَتْهُ وَهُوَ جَبِلٌ فَصَبِرَ عَلَى نَلِّ بَارِضِ الْبَتْنَبَةِ فَبِمَا يَمِينِ تَسِيلِ وَذَاتِ الصَّنَمِينَ بِالنَّسَامِ مِنْ كُورِ اَرْضِ بَعْدَنِيَا — وَفَالِ غَبِيرَةِ الْبَصِيعِ حَرَانَرِ الْبَصِيعِ دَمَشَقٌ. Et de البَصِيعِ. De monte الصَّنَمِينَ et البَتْنَبَةِ تَمَشِيلُ. De monte البَصِيعِ in carmine *Lebīdī*, vidd. *Add.* infra ad ٧. تَمَارِ.

P. 108 l. 8 in v. الْمَطَاحِ, cum Fl. l. تَيْمِ, scil. (ut pergit) تَيْمِ بنِ مَرْوٍ; conf. *Ibn Qot.*, p. ٣٣٣ l. pen. et ult., *CAUSSIN Essai I*, p. 252 l. 21 et 22." L. 10 وَمَالِكِ بْنِ مَخْلَدٍ corruptum esse videtur ex مَالِكِ بْنِ. Sic nempe lego, coll. *Ibn Qot.* p. ٣٣٣ l. 3 a f., nam ex Codicibus nostris hic nullum est subsidium. Oxon. eadem quae L. habet. Porro cum Fl. eadem lin. in fine cum utroque Codice repone مَحَارِبِ, coll. *CAUSSIN* l. l. I, p. 252 l. antepen. et penult., et p. 253 l. 7, *Ibn Qot.* p. ٣٣٣ l. 4 et 5, *Abū'l-fed. Hist. anteisl.*, p. 196 l. ult., et p. 198 l. 1. Quibus sumtis, ego praeterea eadem lin. mediā pro مَالِكِ item legendum esse censeam مَحَارِبِ. Deinde pro 11. وبنو تَيْمِ, ut Fl. emendat, scribe وبنو تَيْمِ. » Est enim (ut pergit) تَيْمِ cognomen *Teimi*; conf. *CAUSSIN* l. l. I, p. 230 med., *Abū'l-fed.* l. l., p. 198 l. 2 et 3." Cum loco nostro conf. *WUSTENF. Reg.*, p. 209, ubi de فِهْرِ بْنِ الْحَارِثِ cursim fit mentio, quod ideo moneo, quia hanc Tribum *Ibn Qotāiba* transit; in primis vero inspicatur *WUSTENF.*, *ibid.*, p. 139 in v. *Coreisch*, quem locum ex *Al-Bekrī* sumtum, Arabice addam: بَطَّاحَاءُ مَكَّةَ هُوَ مَا حَارَ (مَا حَذَا. ا.) السَّبِيلِ مِنَ الرِّثَمِ اِلَى الْخَنَاطِيَّ بِمِثْلٍ مَعَ الْيَمِينِ وَلَيْسَ الصَّقَا مِنَ الْبَطَّاحَاءِ وَقَرِيشِ الْبَطَّاحِ فَبَائِلُ كَعْبِ بْنِ لُؤَيٍّ وَهُمْ بَنُو عَبْدِ مَنَافٍ وَبَنُو عَبْدِ الْعَزَّى وَبَنُو عَبْدِ الدَّارِ وَبَنُو زُهْرَةَ وَبَنُو تَيْمِ وَبَنُو مَخْزُومٍ وَبَنُو جُمَحٍ وَبَنُو سَهْمِ ابْنَيْ عَمَرٍ وَبَنُو قَصْبَيْنِ بَنِ كَعْبٍ وَبَنُو عَدَّى بَنِ

كعب وليس فيها من غير ولد كعب إلا بعض بنى عامر بن لوى ، وظواهر مكة لسائير فريش منهم بنو محارب وبنو الحارث ابن فِئْرِ وبنو الادرم وعامة بنى عامر بن لوى وغيرهم ، قال الزبير عن شيوخه لما غلب فُصَي على مكة ونفى عنها خِزَاعَة فسمها على فريش فاخذ لنفسه وجه الكعبة فصاعداً وبنا دار الندوة فكانت مسكنه وقد دخل اكثرها فى المسجد واعطى بنى مخزوم اجسادن وهى اَجِياد ايضا ولمنى جَمَح المَسْفَلَة ولمنى سهم التَّيْبَة ولمنى عدى اسفل التنية فيما بين جمع وبنى سهم De دار الندوة (sic lege pro المدرة) et de المسجد vid. in vocc. *Add.*, et de احسان in v. احسان, et *Add.* p. 50, Qotb., ٣٩, 3 a f. et ٢٢٢, 3, Ibn Hisc. I, ٧٢, 2, 9 et seqq. In loco l. WUSTENF. p. 139 l. ult. pro *el-Hamâti* l. *el-Hannâti*. Locus intelligitur, ut addit, *ubi triticum vendebatur*. De اخشبان in textu l. 6, conf. supra in v. *Add.* p. 60, et Ibn Gob. p. ١٧, l. — In textu denique l. 8 pro عدى, وعدى. Ut enim ex loco Al-Bekrî apparet, intelligitur Tribus عدى. De ابنى كعب بن لوى, de quâ vid. WUSTENF., p. 46, et Lobbo'l-lob. in v. العدوى. — De بَطَا, urbe Habessiniae, vid. Abû'l-fed., p. ١٥٢ (REIN., p. 211); de مَنَمَة دَطَا in Aegypto, de SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 648 N. 15; de البَطَال نَهْر دَبِلَال الروم, Abû'l-fed., p. ٣٧٩ l. 6 a f.; de بَطَانَة, urbe in insula سرندب, LEE *the Trav. of I. B.*, p. 184 et 194, GIDDEM. *de reb. Ind.*, p. 55, REIN. *Aboulfed.* I, p. CDXXVIII. ARNOLD *Chr. Ar.*, p. 102, 10 scribit دَطَالَة, sed Ibn Bat. ed. Par. IV, 166 monet scribendum esse بَطَالَة. Ibid. vid. de hac urbe IV, 185. — De مَرَسَى البَطَال بالمعرب, Al-Bekrî in descr. Afr. sept. ed. SLAM. p. ٨٢ l. 4. P. ١٥٨ l. 12. De دَطَان vid. infra in v. التَّيْبَة, Al-Bekrî in v. et in v. صُرْبَة, et de locis hîc allatis in vocc. Pro سَنَاجَان cum FL. l. سَنَاجَان. De montibus قَمَاقَان vid. infra in v. دَبِلَال, ubi unus memo-

ratur. Intelligitur hic Tribus Rabi'a ben 'al-Aṣbat, et 'al-Aṣbat ben Kīlāb; vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 44 et 377. De الْبَطَّائِحُ conf. Abulf. p. ٥١ (REIN. p. 65), ubi de بَطَّائِحُ الْمِصْرَةِ fit sermo, de quibus vid. infra ad v. بَطَّائِحُ; porro vid. Al-Mawerdī in Libro supra p. 138 allato p. ١٣١, 10 et seqq., coll. v. KREMER *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, IV, p. 271 et seqq., *Add.* supra p. 184, Noster infra in v. الْعَرَابُ, et ARN. *Chr. Ar.*, in cuius Gloss. p. 18^b praeter nostrum locum adducitur Abū'l-fed. p. ٢٣ (REIN., p. 53), et 'al-'Idrisī I, p. 369 et seq.

P. ١٥٨ l. 5 a f. De 4 prioribus locis dictis الْبَطَّائِحُ vid. Al-Mošt. in v. De بَطَّائِحُ مَكَّةَ vid. in v. خَيْفُ, 'Ibn Hisch. I, p. ٢٥, 9, Zam. p. ١٤١ l. 3, Al-Bekrī in v. (vidd. *Add.* p. 341 et 342), et Abū'l-fed. p. ٨١ l. 1 (REIN., p. 107). De بَطَّائِحُ أَبِي أَرْقَرٍ vid. infra in v. الْمَشْجَرِ, et 'Ibn Hisch. I p. ٢٢١, 12. *Sextus* locus, hic dictus الْبَطَّائِحُ, locus ad fluvium اَنَدُ in Hisp., addatur ex WEYERS *Locis Ibn Khac. de Ibn Zaid.*, p. 80. — L. 2 a f. pro وَبَطَّائِحُهَا, ut L. habet, cum FL. l. وَأَبْطَاحُهَا, ut V. et Cant. scribunt. Confert supra p. ١٥ l. 16 et 17. Vox مَمْدُونُ suo loco mota videtur, et potius post الْبَطَّائِحُ l. 5 a f. ponatur. L. 2 a f. porro cum FL. pro حُلَيْعَةُ l. حُلَيْعَةُ. Articulum (ut FL. addit) habet V., Al-Mošt. p. ٥٩ l. 5, Kām. in v., et Nost. infra p. ١٨٧ in f. Pro لِلنَّبِيِّ deinde etiam cum FL. l. لِلنَّبِيِّ, quia plures sunt مَسَاجِدُ النَّبِيِّ. Verba denique indicata n. 7, etiam in Ox. desunt.

P. ١٥٩ l. 2. De بَطَّائِحُ vid. in v. الْخَانَعَانُ, et Al-Mošt. in v. et p. 45. Al-Bekrī pronunciat بَطَّائِحَانُ, addens: عَلَى وَزْنِ فَعْلَانٍ لَا. De hac valle vid. infra in v. نَقَا النَّصِيرِ. Pro الْمُحَدَّثِينَ l. 2, cum FL. scr. الْمُحَدَّثِينَ, i. e. *recentiores*, et pro وَقْنَاةُ l. 5, وَقْنَاةُ, sine ʿasād.; vid. Al-Mošt. p. ٢٥ l. 9 et ٢٤٢ l. 14. — De بَطْرُوحُ vid. infra in v., et Zam. p. ١٣٣ et ٥٢. Pro بَطْرُوحُ,

v. HAMM. (*ib. d. G. v. Sp.*, p. 53) male scribit بطروخا. L. 10 in v. بطروس pro وانبه (de quâ urbe munitâ vid. in v.), Lobbo'l-lob. in v. habet وانبه, sed perperam. Agitur hic de locis non procul a Qortoba sitis; vid. Al-Idrisi II, p. 15, 64, 65, coll. infra in v. وانبه et لبلبة. Al-Idrisi p. 15 nomen scribit بطروس, et p. 64 بطروس; v. HAMM. l. l., p. 53, بطرشيس, qui ipsi videtur idem locus, qui hodie dicitur *Los Petroches*. In Al-Bay. II, 149, 5 fit sermo de: حصن منت بطروش وهو المعروف: باجبل الحجازة, cum quo loco conf. 145, 2. De انسلعي (in textu l. 9) vidd. *Add.* p. 119. De جبل البطارف, prope Hebron., ROSEN *Z. d. d. m. G.* XII, p. 485 et seq., 493, 496, 498, 511, et de حلة البطارف, in eodem tractu ibid. p. 486 et 512; de حصن بئر لبة, in Sicilia, Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. 91, 12 (JAUBERT II, p. 106, *Petralia*); de بطروفة, urbe Calabriae, صقلية, تاريخ ap. AMARI ibid. p. 147, 11, et 'Ibno'l-Atir ibid. p. 292, 3. De بطرون (Veterum *Botrys*), urbe Phoenices, vid. v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 217, et DIETERICI *Reisebild.* II, p. 371 et seqq.; de بَطْرَنَة, من بلنسية, Al-Idrisi II, p. 46, Al-Maqq. I, 91, 16, 111, 7 a f., Dozy *Rech.* I, p. 105, 315, in prim., p. 309; de بَطْرَنُوء (Paterno, et in Mon.^o sec.ⁱ XIⁱ *Paternio*), loco Siciliae, Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. 58, 3, 59, 5 a f. et seqq. (JAUBERT II, p. 103 et seq.); de بَطْرَة, Siciliae urbe, صقلية, تاريخ ap. AMARI l. l. p. 147, 11, ubi scribitur بَطْرَة, pro quo 'Ibno'l-Atir (vid. supra) ap. AMARI p. 292, 3, بطروفة. De hac Siciliae urbe vid. BISCHOFF u. MOLLER *Geogr. Wörterb.* in v. *Petra*. De حصن بَطْلَارِي, Siciliae cast., in Monum. sec.ⁱ XIIⁱ *Battalari*, Al-Idrisi ap. AMARI l. l. p. 147, 4 a f. (JAUBERT II, p. 93).

P. 109 l. 11. De بَطْلَبُوس vid. in v. الالمش, Al-Bay. II p. 105, 2 et 7, 14, 1, 14, 1, 190 2 a f., 213, 6 et seqq., 214, 219, 3 a f. (ubi de expugn. a. 318), Al-Maqq. I, 114, 2 et seqq., 'Abū'l-fed., p. 182 (REIN, p.

247); de وَادَى الْبَيْطَمِ, haud procul Damasco, *An-nābolost*, p. 41; de حَلَّةُ الْبَيْطَمَةِ, وَادَى حَلَّةُ الْبَيْطَمَةِ, prope Hebron., *ROSEN Z. d. d. m. G.* XII, p. 484, 495, 499, et de حَلَّةُ بَيْطَمَةِ الرَّاهَةِ in eodem tractu, *ibid.* p. 495 et 505; de بَيْطَانٍ vid. supra in v. بُرَاعَةِ, et *Add.* ad h. l. p. 324, porro in v. الْبَابِ, et infra in v. الْبَجَبُولِ, حَبِيبِ, خَانَعَانِ, طَرَطَرِ, فَهْرِ et طَرَطَرِ, خَانَعَانِ, حَبِيبِ, الْبَجَبُولِ, الْبَابِ, et v. *KREMER Beitr. z. Geogr. d. n. Syr.*, p. 17. Al-Bekrī haec tradit: بَيْطَانٌ عَلَى لَفْظِ جَمْعِ بَيْطَانٍ مَوْضِعٌ مِنْ أَرْضِ الشَّامِ: كَانَ عَبْدُ الْمَلِكِ نَشِيتُوا بِهِ فِي حَرْبِهِ مُضْعَبًا وَمُضْعَبٌ نَشِيتُوا بِمَسْكَنِ الْخِج. Ibi sermo est de bello Moç'abum ben 'Az-Zobair inter et Abdo'l-Malikum, de quo vid. *WEIL Gesch. d. Chal.* I, p. 406 et seqq., et de مَسْكَنِ, infra in v. Hoc proelium commissum est a. H. 71 (690), in quo Moç'ab cecidit. De eo vid. item in v. دُجَيْلٍ. — L. 18 pro رَوْحَةٍ *FL.* scribit » رَوْحَةٍ (unum iter nocturnum); n. vicis, رَوْحَةٍ, ap. *FREYT.* plane praeter analogiam est." Infra eadem recurrit formula in v. خَمَلِ, quibuscum etiam conf. dicta in v. بَرَطَاسِ.

P. 169 l. 5 a f. De الْبَيْطُونِ conf. Al-Mošt. p. 89 et 90, qui locus, ut ex nostro Libro interdum suppletur, ita vicissim *Z. G.* inde augetur et illustratur. Carmina, quae suo more Noster omisit, Al-Mošt. exhibet, contra locorum situm *Z. G.* plerumque pluribus describit. Deinde hic tria omittuntur loca بَطْنِ الْإِيَادِ (de quo loco vid. tamen infra in v. الْقَرْدِ), بَدِ سَانِ, (الْقَرْدِ), et بَدِ مَعُولَةِ, de quo postremo loco etiam vid. Nost. in v. مَعُولَةِ. Duo vero Noster affert, quae Al-Mošt. transit, بَدِ رَهَاطِ (sic nempe pro رَهَاطِ legit Qām.), et بَدِ شَاغِرِ. De بَدِ أَعْدَاءِ, per quem transiit Propheta Mekkā Al-Medinā fugiens, vid. praeter Al-Mošt., Ibn Hisch. I, 333, l. 7, ubi scribitur أَعْدَاءِ. De isto loco l. penult. monendum, nomen cum *FL.* scribendum esse بَدِ الزَّحَرِ, quia sequitur ضَدَّ الْعَبِيدِ. Itaque non

ealoris (الْحَرِّ), sed *liberi hominis notio in censum venit*. Sic ergo item in Al-Mošt. reponendum est. P. ١٩. l. 1, mentio fit de روضة الحريم, addito promisso, id in Sectione de الرصاص allatum iri; sed Auctor promissis non stetit, neque etiam de eo monuit in v. الحريم. Jāqūt vero in Al-Mošt. p. ٣١٥ de eo egit. P. ١٩. l. 2 ad v. حَلِيَّات. Noster recte scripsit ربيعة أبي عمرو بن أبي ربيعة. In Al-Mošt. istud أبي addendum; vid. item Zam., p. ١١٥ l. 2, et in notis ad p. ١١٤ l. 2 et 1 a f. De الرمة. De الرمة. vid. infra in v. الرمة, et supra in v. الاشاعة. De السسر. De السسر. Add. ad بتيلة, p. 256; de طيبي. vid. Al-Mošt. in v. et p. 6, et Nost. II, p. ٣٣١ in not. l. 2 a f. P. ١٩. l. 8 pro عَرَنَّة. l. عَرَنَّة, coll. II, p. ٢٥٢ l. 1, et Al-Iṭṭakrī ap. Arn. Chr. Ar., 81, 2; sic emendandum II, p. ٢٤٨ l. 3 a f. De عنان. vid. in v. عنان; de التلوى. Zam., p. ١٤; de مكسر. infra in v., et in v. المزدلفة. Al-Iṭṭakrī l. 1, Abū'l-fed. p. ٧٨ et ٨١ (REIN., p. 100 et 108); quibus locis inter se collatis, apparet مكنس بطن probe distinguendum esse ab Al-Mozdahfa, inter quam et Minam illa vallis sita est. L. 10 pro وادی. l. وادی. — De مَر. vid. Noster in v. حمام, الحميمية, et عاق, coll. ibid. n. 9, Zam., p. ١٣, Abū'l-fed. p. ٩٤ (REIN., p. 128), et Ibn Bat. ed. Par. I, p. 299; de عَرَاف. l. 14, Al-Mošt., p. ٩ l. 11, et infra in v. عَرَاف. Praeterea de سَعْد. أبي بطن prope Hebron., vid. ROSEN Z. d. d. m. G. XII, 481, 483, 486, 487 et 512; de بطن البقرة بمصر, de SACY Chr. Ar. I, p. v., 206, 223 et 227; de بطن الربف, Nost. in v. البشرد. et طوة; de عاقيل. Add. ad عاقيل, et Ibn Badr., p. ١١٩ l. ult. et seq.; de نخل. in v. الاسود; de نمر. 7 milliaria ab urbe Mekka, An-nābolosī, p. 32; de بطن نمر, urbe Iṭraqensi, CHWOLSOHN die Ssabier II, 214; — de بَطُونَة prope بادس, Al-Bekrī N. et E. XII, p. 544 (110),

quo loco tamen DE SLANE pro بَنُوِيه legit in suâ ed. p. ٩. l. 14, يَقُوِيه. De بَنُوِيه مَحْرَس vero ibid. vid. p. ٢. l. 2, et de بَنُوِيه بِلَاد, p. ٩٤, 16, et de Tribu Berbericâ hujus nominis, DE SLANE *Hist. des Berb. I*, p. 254, et II, p. 5 et 123, et Al-Bay. I, p. ١٨ l. 8.

P. ١٩. l. 14 in v. بَنُوِيه pro وَلَا, suadente FL., cum V. potius lege لَا. L. 15 de اَلْمَرْبَ vid. nota ad hanc vocem infra. De بَابِلَى (sic cum FL. l. pro (بَابِلَى), supra in v. — L. 16 et 17 Cod. Cant. eadem habet, quae V.; Oxon. اَلدِّيْرَةُ اَمْتَحَالِي وَرِيه. Sic FL.: » Scribe ex Codicum vestigiis اَلدِّيْرَةُ اَلْمَحَالِي, *Coenobia auctore El-Châlidî*, i. e. ejus liber de Coenobis, plene اَلدِّيْرَةُ اَلْمَحَالِي, ut est ap. Nostrum p. ٣٣٥ l. 5 et 4 ab inf., ubi non erat scribendum contra Codd. اَلْمَحَالِي, nam اَلدِّيْرَةُ quoque est plur. fractus nominis اَلدِّيْرَةُ, a nostris Lexicographis omissus. Habet eum Moscht. p. ١٨٩ l. 13. Scriptor اَلْمَحَالِي memoratur in Moscht. p. ١٨٩ l. 8 et ٢٨٠ l. ult. A Hag'i Chalfa, III p. 240 l. 4 et 5 minus recte appellatur خَالِد. Verba quae sequuntur: اَلصَّالِحِيَّةُ اَلْحِج, ex eo libro excerpta, ex eodem afferuntur in Moscht. p. ٢٨٠ l. ult." Scriptionem اَلْمَحَالِي p. ٣٣٥ prae-tuleram, quia sic titulus scribitur ab H. K. III, p. 240, quem locum ibi in notâ 4^a significavi, dum alibi v. c. I, p. ٤٢٣ l. 6 eadem forma item occurrit. Dicta tamen FL. de formâ coll. اَلدِّيْرَةُ ex aliis Libri nostri locis item confirmantur, v. c. ex I, p. ٤٢٢ l. 1, ubi forma اَلدِّيْرَةُ bis occurrit. De بَنُوِيه Halebensi, et palatio a. 137 ibi condito a صَالِحِ بْنِ عَبَّاسٍ, vid. Kemâlo'd-dîni *Hist. Halebi*, a FREYR. ed., p. ١٥, coll. p. 12 et 69. De اَلصَّالِحِيَّةُ et دَبْرِ زَكَّى vid. in vocc. De اَلْبَحْرُوفِ, مَرْجُ اَلْبَحْرُوفِ, non procul ab Akkone, SEETZ. II, 139, et ROB. Pal. III, p. 426, 432, 443 et seq., 471 et 482.

P. ١٩. l. ult., monente FL., pro وَجْمَعَهَا, cum utroque Cod. scrib. وَارْضَهَا, i. e. وَجْمَعِ اَلْبَطِيخَاءَ وَاَلْبَطِيخَةَ, et p. ١٩ l. 1, pro وَارْضَهَا, etiam cum Codd. وَارْضَا, quia pendet a كَانَتْ. P. ١٩ l. 5 pro وَاسْتَحَالَ

Oxon. et Cant. واستمدح. — De البَطِيحَة (s. regione inundatà), dicta 'البطائح', s. بَطَائِح العِرَاق, aut vicinorum locorum ratione habità, (inter quas urbes eae sitae sunt), vid. in v. البصرة et بَطَائِح البصرة, Add. supra p. 338 et 343, Abu'l-fed. p. ٢٣٥ et ٥١ (REIN., p. 53, 65) et ٢٩٩, Zam., p. ١٨. Al-Bekrī in v.: وهو ماءٌ مستنقعٌ لا يُرى طَرَفُهُ مِنْ سَعَتِهِ 'ماء بين واسط والبصرة وهو مغيص دجلة والفرات وكذلك مغيص ما بين البصرة والاهواز دعال تَبَلَّحَ السَّمْلُ دَسَالُ (اِذَا نَسَأُ ل. سَمَلًا عَرِيضًا وَالتَّلَفُ ساحلُ البَطِيحَةِ. Hanc inundationem carmine celebravit Poeta paulo post quam haec calamitas ingruerat, et quum pleraque loca aquis adhuc tecta erant, quorum nonnulla, in his الخَوْرَنَف, ut videtur, ab us deinde liberata sunt. Poetam volo الاسود بن نعفور (نعفور s. النَحْشَلِيّ) qui florebat ante quam in publicum prodierat Propheta Moh. Majorem carminis partem attulit Al-Beqā'i ap. Koseg. Chr. Ar. p. 61 l. 5 a f. et seqq.; totam vertit von HAMMER Lit.-gesch. I, p. 119 et seq., et de hoc carmine conf. Al-Bekrī in v. الخورنف, ac de Poetā Nost. in v. مزامر et الامراج. De البَطِيحَيْنِ, duobus lacubus, unde Nilus exit, Abu'l-fed. p. ٣٧ (REIN., p. 45); de البَطِيحَةِ prope Mare Tiberiadis, SEETZEN I, p. 345, et ROBINS. Pal. III, 559-564 et 569; de البَطِيحَةِ, Al-Bekrī in v. النظيم.

P. ١٢١ l. 12. Al-Bekrī: المدينتان من ليلتين على موضع بيعا 'كتاب. De السَّكَّرِيّ vidd. Add. p. 17 ad p. ١٢ l. 13, et de كتاب اللغة, item in Add. p. 201 et seq. ad p. ١٥ l. 11. De Auctore Libri Arabes dissentiunt, vid. H. K. V, p. 121. Cum iis, qui eum tribuunt Grammatico أحمد بن خليل + 130, 160, 170 s. 175 (de quo dissensu vid. Abu'l-mah. I, p. ٣٤٩, coll. p. ٢٨٠), facit tum Ibn Kalik. N. ٢١٩ (ed. WUSTENF. p. ١٧ l. 3 a f.), tum etiam Abū Bekr ap. Al-Bekrī, qui haec etiam ad v. بُعَاث tradit: عن وذكر عن. قال أبر بكرٍ وبُعَاث بالغيث المعجزة ولم يسمع من غيره

est, qui ceterum nomine اَمْسِ درند nuncupatur; vid. *Add.*, p. 16 ad p. 11 in f. De بَعَابُ , وضعه , Ibn Hisch. I, ٢٨٩, 2, ٣٥٩, 11, ٣٨٥, 2 a f. et seqq. (de *nominis* scriptiōne vid. ibid. nota marg. in Ann. p. 112 ad p. ٣٨٥, 19) et اَدَد , 6 a f.

P. ١٩١ l. 14. De بَعْدِيسِ vid. 'Ibno's-sihna in Hist. Halebi ap. v. KREMER *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 238, ubi nomen pronunciatur بُعَادِيسِ (cum *Dal*), et sic etiam p. 250, ubi de lapicidinis ejus fit mentio. De بَعَارِز , loco Libani, SEEFZEN I, p. 189. — L. 16 cum FL. in v. بَعَال , lege بَعِيعَة , vidd. *Add.*, p. 326. Per عَقَار intelligitur Tribus *Gifar ben Moleik*, de quā conf. WUSTENF. *Reg.*, p. 172, ubi locus noster locus, quae ea Tribus tenet, addatur. De الالبياء vid. in v. et Ibn Hisch. I, ١٠٧, 14 coll. p. 33 l. 1 et seqq.; de جبل جهينَة , *Add.* p. 320; de العَمْرَانِي , *Add.*, p. 25, et de tractu الْقَحْطَبِيَّة infra in v. De بَعَال conf. item Al-Bekrī in v., et in v. حَرَص et الحاحدمن.

P. ١٩١ in f. De بَعْدَان vidd. *Add.*, p. 87 ad v. ارباب , JOHANNSEN in Ind., p. 256 et seq., et infra in v. نواده , جوزان , تزياده . De بَعْدَرِي (Baadri), pago prope Korsabād, LAYARD *Niniveh* I, p. 145. Ibid. p. 162 et seq. et 263 memorantur بَعْرَزِي (Baazani) et بَعْسِيكَا (Baascheikha), duo pagi Jezidiorum, in Kurdistāne, in quorum alterutro Liber ipsorum sacer servari dicitur. De جَقَر اَنْبَعَر in v. اَلْبَعَر vid. in v.; de بَعْرِي supra in v. وَبَعْرِيْن كَ بِالْشَامِ عَامِيَّةً وَالصَّوَابُ بَارِيْنُ : de quo Qām. in v.: بَارِيْن , de quo Qām. in v.: خَطَا , ut FL. observat, scr. خَنَاء vel خَنَاءُ » nam (ut addit) وَادِي بَعْفِ peccatum est, ذَنْب , non error, lapsus." — De وَادِي بَعْفِ vidd. Al-Bekrī infra ad v. الْحَشَشِي.

P. ١٩١ l. 4. Pro لَجْشَم in v. بَعْدَان , cum FL. l. لَحْنَم , coll. p. ٣٩٧ l. 4 a f. Ox. hoc confirmat, ubi est لَجْنَم (sic). A WUSTENF. in *Reg.*, p. 130 et seq. locus non memoratur. De بَاعْقُوبَا vidd. *Add.* ad بَاعْقُوبَا p. 243, supra in v.

بَتْنَا, et infra in v. ثَامَرًا, et جُلُولَاء, L. 6 pro باعقوبيا, cum FL. » ex Codicum vestigiis scrib. باباعقوبيا, i. e. בית יעקובא pro בית יעקובא, quae duo verba in يعقوبيا contracta sunt. Conf. Kām. s. v. يعقوبيا in themate ”عقب.” Al-Mos̄t. in v. الحوز scribit etiam يعقوبيا. L. 7 pro نهروان item cum FL. secundum Codd. ل. نَهْرُ جُلُولَاء; vid. I, p. ٢٩٢ l. 10 et 12 et Abū'l-fed. p. ٣٠٩ et seq. — De نَعْلَمِينَ, sede نَعْلَمِينَ in Libāno, ROBINS. *Pal.* III, p. 946 l. 6, et *N. Bibl. Forsch.*, p. 26, BLAU in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 447.

P. ١٩٢ l. 9. De بَعْلَبَك vid. Al-Bekri in v., Al-'Iṣṭakrī in ARN. *Chr. Ar.*, p. 97 l. 8, Ibn Gob., p. ٢٥٩, Al-Qazw. II, p. ١٠٤, Abū'l-fed., p. ٢٥٢, Ibn Bat. ed. Par. I, p. 185, SEETZEN I, p. 182 et seqq., BURCKH. *R. d. Syr.* p. 50, 60 et 489, REIN. *Rel. des Voy.* II, p. ١٩٣, ROBINS. *Z. d. d. m. G.* VII, p. 73, et *N. Bibl. Forsch.*, p. 658 et seq. et 675, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 390. Locus de بَعْلَبَك in Jāq. Petrop., coll. cum Al-Mas̄ūdī verbis in مروج الذهب et Al-Mohallabī, aliorumque, exstat ap. CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 222, et p. 489, ubi de Templo ibid. fit sermo. De بَعْلَبَك, Syriace حَلْطُ s. حَلْط, vid. etiam ASSEM. *Bibl. Or.* II, in Diss. de Monophys. fol. 1, 3. — Timūri aetate urbs adhuc florebat (v. KREMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 86 et 207).

P. ١٩٢ l. 12. De أَرْضِ البَعْلِ, in Aegypto, vid. DE SACY *Chr. Ar.* I, p. v., 206 et 224 et seqq.; de نَعْلَيْت (in Cod. نعليت), pago in ditione Principatus Tyri medio aevo, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 7 et 217; de بَعْنَى, loco prope تَمْبُت, Ahmed Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 532; de البَعْنَة ab occid. Safedi, ROB. *N. Bibl. Forsch.*, p. 111 in n. et Mappa ROB. ad *Pal.*; SEETZEN II, p. 129 scribit *Dér el Beén.*; de البَعُوضَة, Zam., p. ١٨, 3, et *Add.* ad بُولَان. Apud Zam. l. l. et h. l. cum FL. pro ماء l. ماء, et pro قَرِيبَةُ البَعْرِ, قَرِيبَةُ القَعْرِ, i. e., ut ait, »cujus fundus propinquus est, scil. a superficie terrae, i. e. puteus non profundus. Sic legitur ap. Zam. p. ١٤. l. 9 et 10, et ap. Nostr. I p. ٢٥٨, 5; cui opponitur بَعِيدَةُ القَعْرِ, ut scribit Ibn Doreid èd. WUSTENF. p. ٢١٣, 13 et 14, et Nost. I, ٣٧٨, 10, et ARN. *Chr. Ar.* p. 25, 7 a f.

الْبَعُوضَةُ — وهى مائة فى حِمَى فَيْدٍ مِنْهَا: Al-Bekri haec habet:
 وَبَيْنَ فَيْدٍ سَنَةِ عَشْرِ مِثْلًا — وَفَالِ أَبُو حَانَمٍ عَنِ الْأَصْبَعِيِّ الْبَعُوضَةُ
 مِثْلَةٌ فِى أَرْضِ طَبَّيٍّ وَهَذَانِ الْعَوْلَانِ مِنْغَارِبَانَ لِأَنَّ فَيْدَ شَرْفَى سَلَمَى
 وَمِثْلُهَا بِعُورٍ بِالْبِمَنِ. De vid. Al-Bekri in v. تَلْقُمُ، ubi una cum فَحِصْرِ الْكَعْبِ enumeratur; de بَعُورٍ
 (ap. SMITH in ROB. *Pal.* III, p. 920, (بَاعُونَ), pago trans Jord. in terrā
 Aglūn, SEETZEN I, p. 385; de الْبُعَيْيْنَةِ, loco Palaestinensi, SCHULZ in
Z. d. d. m. G. III, p. 51. De *Albag* (الْبَغ), ap. Veteres *Arrhapachitis*,
 in Kurdistāne, BLAU *Z. d. d. m. G.* XII, 592.

P. ١٩٢ l. 4 a f. De بُغَاثٍ vidd. *Add.*, p. 348. Pro تَنْصُ (in Vind.
 نَصِي، l. ١، تَنْصِي)، ut FL. observat, cum Cod. Leyd. بِيصٍ videtur legen-
 dum esse. Cum lect. Cod. Leyd. confert أَبْبَصُصُ، p. ١٧٢ l. ult.
 Noster locus a WUSTENF. in *Reg.*, p. 111 non affertur. — De بُغَازٍ, mon-
 tium angustiiis (non procul Damasco), quae ducunt in vallem جُرُودٍ, ut
 infra in v. vocantur, s., ut etiam appellantur جَمْرُودٍ (v. KREMER *Mittelsyr.*,
 p. 19, 170 et 191), s. ut olim dicebantur الْعُقَابُ (ibid. p. 34, et Nost.
 infra in v. p. ٢٣٠, et II, p. ٣٩٥), — de his vid. SEETZEN I, p. 25 et
 29, duas montium angustias prope Damascum nomine بُغَازٍ memorans,
 alteram remotiorem بِغَازِ خَانَ الْعُرُوسِ, alteram propriorem بِغَازِ الثَّنَابَا. —
 Litera ب in nomine اِبْغَاوَزْجَانٍ l. ult. ap. Nostr., in Lobbo'l-lob. (ut ibi additur)
 غَاوَزْجَانٍ pronunciatur, ibique alterum nomen pagi item affertur,
 ut in L. In V. lege غَاوَزْغَانٍ, ut exstat apud 'Ibno'l-A'īrūm, in *Suppl.*
 ad Lobbo'l-lob. p. 3/4. De سَعْدِ السَّمْعَانِي conf. supra in *Add.* p. 19,
 248 et 286. P. ١٩٤ l. 8 rursus affertur. De بَغَبٍ, loco 'As-Sūdānis,
 'Ahmed Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 540.

P. ١٩٣ l. 3. De بَعْدَ خَزَرْقَنْدٍ vid. item Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*

Varus formis, quibus nomen Bagdādīs effertur, l. 6 et 7 enumeratis, octava ex Qām. addenda est, nempe بَغْدَادِي. De singulis, quae deinde adducuntur, partibus urbis, vid. in vocibus. L. 9 Tāsdiḍ in v. انحصراه, ad ص transferatur, quod Fl. etiam non fugit. Cum eo deinde, l. 11 pro واستلابهم, واستلابهم, l. 13 ante من posterius adde ما, et l. 16 pro اجدان cum utroque Cod. l. احاد, i. e. آحاد, *singuli*. — A Jāqūto in معجم البلدان nomen explicatur بَغ (de quo vid. VULLERS in v. I, p. 250) per اسم الصنم, et addito داي per الصنم اعطاني; vid. CHWOLSOHN *die Ssabier* II, p. 352 et seq. Alii بَغ interpretantur *hortum* (بستان), et داي per N. P. (ASSEM. *Bibl. Or.* II, in Diss. de Monophys. fol. 1, 2), quam explicationem VULLERS l. l. non confirmat, tantum notionem *fossa*, *fovea* memorans. Melius OPPERT (*I. A.* 1851 Sept.-Oct., p. 342), statuens, nomen olim fuisse *Bagadata*, i. e. a *Diis data*. Urbs enim hoc nomen accepit a pago, *Baga-data*, s. *Bagdata*, qui jam exstitit florente adhuc Ctesiphonte, juxta vasta Babylonis rudera, et ante Islāmum foro jam inclaruit (*Z. d. d. m. G.* IV, p. 94). Hunc pagum Judaei in Talmude vocant בגדתארה, quam formam etiam memorat Petachja sec.^o 12°, scribens nomen בגדיר. Veteres Itineratores urbis nomen enunciant *Bagdat*, s. *Bagdet*. (Vid. *I. A.* 1857 Avril-Mai, p. 447). Ex dictis intelligitur origo scriptio- nis, saepe obviae بَغْدَاد. Sic enim emphaticam ultimae literae pronunciatio- nem Arabes significare voluerunt. De expeditione, quam suscepit Al-Moīanna ben Hārīta (lin. 8) sub ‘Omaro vid. in v. السباحون et الخريبة. CAUSSIN *Essai* III, p. 432, 438-470, et WEIL *Gesch. d. Chal.* I, p. 63. De Bagdāde conditā conf. Abū’l-mah. I, p. ٣٧٩ et seq., ٣٩٠ l. 10, ٤١١ l. 11 et ٤٢١ l. 13. De urbe et rebus maxime notatu dignis, Al-Qazw. II, p. ٢٩, Al-Most. in v., Ibn Ġob. p. ٢١٩ et ٢٢٩, Abū’l-fed., p. ٥٢ (REIN., p. 69), ٢٩٢ et ٣٠٩, Ibn Bat. in LEE *Trav. of I. B.*, p. 47 et seqq., ed. Par. II, p. 100 et seqq., (ubi Ibn Ġob. verba afferuntur), IV, 313, GOLIUS *ad Alferg.* p. 121-123, ac RITTER *Erdkunde* X, p. 195 et seqq. In primis con- ferri meretur ampla Bagdādīs descriptio in “البلدان”, Auctore Ah- med ben Abī Jaqūb, quam ex Codice unico et praeclaro cl. MUCHLINS- kyi, collatis tum aliorum, tum etiam Al-Beladorī (in Cod. Leyd.) rela- tionibus, edendam curabimus. — De palatio a Mo’izzo’d-daula ibi a. 350

condito, Abū'l-mah. II, ٣٥٩, 9-18. De Bagdāde, a Mogolis captā, Qotb. p. ١٧٨, 3-١٨٥, et sec. fontes Armenos, DULAURIER *I. A.* 1858 Juin, p. 486 et seqq., ac de re Christianā in eā urbe, ASSEM. l. l. De hodiernā Bagdādīs conditione nonnulla tradit, et de *Judeis* praesertim, agit Isr. Jos. BENJ. II *Cinq années de voy. en Or.* 1846-51, p. 81 et seqq., 210 et seqq. De urbe بَغْدَاد ap. Nostrum vid. in v. الملائكة, حريم, حريم,

قورج, cel. — De الروراء, alio Bagdādīs nomine, de quo VULLERS I, 250 item loquitur, vid. infra in v., et Ibn Bat. I, p. 193 l. 9. — De بِلَاد, دِعْرَاس, Al-Qazw. II, p. ٣٩., quod Al-Bakowī in *N. et E.* II, p. 530, scribit بِلَاد الفُرَاج.

P. ١٩٣ l. ult. in v. بِلَاد المِطْلَة pro دِعْرَاس, FL.: » fortasse (inquit) بِلَاد بِلَاد, vel الكِمَال المِطْلَة; conf. Abū'l-fed., p. ٢٥٩;" et ad انطرسوس » in scripturā utriusque Codicis بطرسوس latere videtur انطرسوس; i. e. انطرسوس; vid. JAUBERT ad transl. gall. Edrishi I, p. 358, adn. 3." Ox., المِلَاد المِطْلَة على بطرسوس. De دِعْرَاس, s. دِعْرَاس vid. Al-Tetakti in *ARN. Chr. Ar.* p. 102, I, Abū'l-fed. p. ٢١, et ٢٥٨, Ibn Bat. ed. Par. I, p. 163, A. SCHULTENS in *Ind. Geog.* in v. *Pagrae*, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 266, FRÉYR. *Hist. Hamd.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 228, et A. v. KREMER *Beitr. z. Geogr. des n. Syr.*, p. 5 et 11, ubi occurrit item scriptio بَغْرَاس, de quā, et de script. بَغْرَاس, vid. *ARN.* in *Gloss.*, p. 19b, et *Add.* supra p. 105. De بَغْرِمَة, s. بَغْرِمَة, s. كَنْدَلَو, s. بَغْرِمَة, s. بَغْرِمَة, etiam بَغْرِمَة, Gente et loco Africae mediae, *Z. d. d. m. G.* IV, p. 371, et VI, p. 312, 314, 326.

P. ١٩٤ l. 1. Pro بَغْرُونْد, cum FL. scribe, ut in L., بَغْرُونْد, » Post n quiescens (inquit) ن in د emolliri non potest. Recte بَغْرُونْد scriptum est p. ٥. l. 15 et Moschlarik p. 20 l. penult. Est armeniacae *Pakrevant*; conf. SAINT MARTIN, *Memoires sur l'Armenie* I, p. 124 l. 6 ab infra." De بَغْرُونْد vid. item Nost. in v. ارمنيية.

P. ١٩٤ l. 2. De دَغْشُور vid. in v. دَغْشُور, Abū'l-fed., p. ٢٥٩ et seqq., Al-Qazw. II, p. ٣٢., *Introd.* in nost. *Libr.* p. LXXXVIII, et VULLERS I in v., p. 251. Eadem est urbs, quae vocatur *Bog* (بَغ), ut Abū'l-fed. l. l., p. ٢٥٧ (in v. دَغْشُور) item docet. Distinguat ergo hocce دَغ, urbs Ko-

rāsānis, ab المَع, regione Kuidistānis, de quā vidd. *Add.* p. 351. — L. 2

pro المعجزة l. المعجزة. — De بَعْلان vid. in v. خراسان, Abū'l-fed. p. ٢٢٧, et Al-Bekrī in v., scribens: موضع باختراسان منه سُمِّعَ أبْنُ سَعِيدٍ البَغْلَانِي الْمَسْكُونِ, qui mortuus est (narrante Abū'l-mah. I, p. ٧٣٤, 10), anno 240. De descriptione بَعْلان (cum ع), vid.

VETH in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob, p. 34. Ibn Bat. III, p. 82 scribit بَعْلان. — De جَبَلِ الْمَعْلِ prope تلمسان, vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 536

(102), ed. SLAN. p. ٧٧ l. 11, et الاستبصار, p. ٩٥ l. 14; de بَعْلِ رَاهِص, infra I, p. ٢٥٧ l. 6 (ubi sic scrib.). — L. 6 l. مَعْنُوْدَةٌ. —

De بَغْوَحْك, et بَغْوَلْن vid. item Lobbo'l-lob in vocc.

P. ١٩٤ l. 8. De بَغْبَغَّة vid. Al-Bekrī in v. et in v. رَضْوَا. Cum FL.

l. 9 l. 10 pro بَعْمَةٌ, بَعْمَةٌ. De Fatimæ liberis, ex matri-

monio cum Alio ortis, conf. Ibn Qot., p. ٧. et ١٩ et seq. — De بَغِيْت, supra in v. بَغْت, et Al-Most., p. ٩١, ubi pro خَمْبِر l. حَمِر. Alter locus illius nominis ibi affertur, جبيل في باديه السمام قريب من. De نَبَّان vid. infra in v.

P. ١٩٤ l. 13. Quatuor loca, dicta دُجَنْدُ affert Al-Most. In his nempe duos pagos Halebenses, alterum كورة غَرَار, pro quo rep. nendum est, ut p. 45 etiam indicatur; عَرَّاز; alterum بَطْنَان في ناحية. De utroque loco, عَرَّاز et بَطْنَان vid. in vocc. Unum Halebi pagum

Lobbo'l-lob. tantum memorat. L. 15 pro والجند, Al-Most. legit والجبل. Nostram lectionem tuetur Jāq. Oxon. et Petrop., ubi والجند, sed sine vocalibus, et Lobbo'l-lob. in v., ubi male scribitur وبلد باخوارزم

بين خوارزم, et pro باخوارزم cum D (vid. *Supplem.* p. 34) l. والجند.

Urbs nempe, ibi dicta الجند, non diversa videtur a Djend (جند), qui locus unâ cum خوارزم inter fines enumeratur terrae فِيمَجَانِي, in Libro

مسالك الابصار في ممالك الامصار, de quo Libro vid. *Introd.* ad hunc Libr. p. LXXV, et de ejus Auctore, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 151 et

seq. — Ibi tamen p. 272, et 234 جند occurrit inter urbes *Turkistanis*.

Seq. بَعْتَه etiam affertur a Zam., p. ۲۲ et seq.

P. ۱۹۵ l. 1. Vid. Zam., p. ۱۹ et n. d. Al-Bekri insuper haec addit: وصال اليمغار رمله معروفة فيبل الجبل المسمى سنأما ابن الاعرابي اليمغار رمل بعانج في ادانسي بلان طيبي الى بى الفناطلمة. De الفناطلمة et علاج vid. infra in v.; — de اليمغار infra in v. الفناطلمة, et de اليمغار, plantie ap. Tabük, WALLIN *Journ. of the R. Geogr. Soc.* XX, p. 312. — De اليمغار in prov. Aegyptiaca انشرفنة, DE SACY *Rel. de l'Eg.*, p. 604 N. 26; de بيمغار, in terra السودان, Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 627 (191) in n. 1, quo loco vero in ed. SLAN. p. ۱۹۴, 15 legitur فنعارة; de بيمغار in Sicilia, 'Ibno'l-Atir in AMARI *Bibl. Sic.* p. ۳۴۴, 2; de بيمغار Aegypti in deserto الجيفار, Al-Maqr. in ed. BüL. I, p. ۱۸۹ l. 1, et HAMAK. ad فتوح مصر, p. 183 l. 10; de بقاء, in prov. المكيبة, DE SACY l. l. p. 663, N. 95.

P. ۱۹۵ l. 3. Al-Bekri in v.: وهى بعاعان بعاع بععل بك. وبعاع لبنان النخ. De eo et fonte الحجر, vid. Abū'l-fed., p. f. (REIN., p. 49), ubi sermo est de بحيرة البعاع; porro conf. Abū'l-fed. ۲۳, 3 et ۲۴۹ in v. صيدا, DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 121, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 257 et seq. (ubi loquitur item de aliis hujus regionis nominibus, البقاع البع البع "العزرى", s. البع "العزرى", de quo postremo nomine item vid. 'Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 133, quod accepit a Malik al-Aziz, Salaho'd-dini filio; vid. item pactum, ap. QUATREM. l. l. II, 1, p. 180 l. 5 et 225, deinde SEETZEN I, p. 181 et seqq., BURCKH. l. l. p. 79 et seq., 318 et 337, ROBINS. *Z. d. d. m. G.* VII, p. 71, et *N. Bibl. Forsch.* p. 646, et LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 393. — L. 6 legendum esse الحجر item observavit FL., conferens TUCHII animadversionem in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 513 l. 23, et suam ibid. VI, p. 102 n. 3. Pro وبعاعا l. 7, idem » emendate (inquit)

وبهذه. Infra in **v.** الجَرَّ sermo est de monte hujus nominis. De حصن بعاليقة in Hisp., Al-Bay. II, 19v, 16.

P. 195 l. 10. Tribum Nagid, in **v.** بقران obviam, non vidi memoratam, nisi infra in **v.** بنو نجيد, p. 177, quae regio sine dubio ab eâ Tribu nomen accepit. Pro الجَزَع, h. l. et infra p. 177 l. 14, Fl. reponit الجَرَّع, »quae forma (ut ait) forma est plerumque recepta, illa nonnumquam (dialect-form).» Significatur eâ voce tum lapis pretiosus, qui *onyx* vocatur, tum *gemma*, cui nomen *conchula jemanensis*. Ille hic et in voce. بنو نجيد et دخب (p. 175, l. ult.) intelligitur, ut efficiendum est ex mentione *fodinae* (معدن), p. 177. De eo vid. etiam infra in **v.** طعار (II, p. 222 l. 9), et in loco Al-Bekrii allato ad **v.** عديعة (II, p. 224 n. 2). — Nomen بَعْدَس, ut bene vidit AMARI *Bibl. Sic.* p. 127, est vitiosa scriptio pro بَعْدَس, de quâ urbe vidd. *Add.* p. 357.

P. 195 l. 11. De حَقَّان prope بَقْر, in Al-Kufae vicinâ, vid. Al-Most. in **v.**, et de خَمَّان infra in **v.**, et WUSTENF. ad Al-Most., p. 6, de 2° loco Al-Most.; de 3°, ibid. et Al-Bekrii, sic locum describens: فرند في ديار بيمى اسد وقال ابو حاتم عن الاصمعي هو فاج دمرى الماء — وقال بيمى اسد وبنو نجيد بَقْر de بَقْر loquitur Zam. p. 23 et seq.; 5) de البَقْر, عمن Al-Most. in **v.**, et Al-Qazw. I, p. 19; 6) de بَقْر, Al-Most. Emendationem FREYT., l. 13, pro عبيد بن كعب بن عبد الله, recipere non ausim. Tribus hic intelligitur, quae infra p. 243 l. 3 plenius vocatur كلاب بن بكر بن ابي بكر بن عبد الله, quibuscum conf. II, p. 192 l. ult. (كعب بن كلاب), III, p. 1. l. 13 (عبيد بن ابي بكر بن كلاب), et WUSTENF. *Reg.*, p. 261 in **v.** *Ā'ā' ben 'Abd.*, et p. 5 *'Abd ben Abū Bekr*, ne dicam Codicum in his locis, et in nostro loco in hoc nomine scribendo consensum, aut locum Zam., p. 10 l. 9. De السَّحُوب vid. I, p. 226 l. 8 et seqq., ubi (l. 9) pro النقرة, collato nostro loco, leg. البقرة. Eadem emendatio cadit in locum Zam. p. 43 l. 7. — De الهَرَّة infra non fit mentio, nec alibi hoc no-

men mihi occurrit. Hic denique l. 13 pro ماء l. ماء. — De بُقْرَاسٌ (pro بُقْرَاس), loco Aeg., vid. WUSTENF. *Macrizi's Gesch. d. Copten*, p. 6 et 138, coll., p. 4, l. 12. In Lobbo'l-lob, memoratur in v. اَلْبَعْسَانِي, pagus اَلْبَعْسَان (omissis vocalibus), in ditione Valentiae; de بُقْسَاي, pago Luristanis, v. KREMER in *Sitz.-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 252; de بُقْسٌ, Lobbo'l-lob. in v.; de بُقْسٌ ab occidente جَبَلُ النِّسْبِجِ, et a meridie loci رَحْلَه, SEETZ. I, p. 320, de بُقْسَهْر loco Asiae Min., Ibn Bat. II, p. 266.

P. 195 l. 15. Neutrum بُقْنَرٌ memoravit DE SACY in *Rel. de l'Ég.* A priori بُقْنَرٌ fortasse non differt بُقُورٌ, quod exstat, p. 699 N. 14. De حصن بُقْنَسِ, in Sicilia, (a Nostro supra male dicto بُقْنَسِ, ubi *urbs* vocatur), conf. Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. 32, 3 a f. (JAUBERT II, p. 80), coll. p. v. l. 6 (JAUB. p. 114 *Patti*), et Jaq. ibid., p. 125 l. 1 et n. 1.

P. 195 l. 4 a f. De 1°, 2° et 3° loco, dicto بَعْعَاء vid. Al-Most. De اَلْجَوْفَاء vid. in v.; pro تَلْعَاء infra in v. scribitur نَلْعَاء. Tribus سَلِيمِيْنٌ est *Salit ben Jarbū*; vid. praeter Al-Most. h. l., WUSTENF. *Reg.*, p. 409. Verba Abū 'Obaidi in nullo trium eorum locorum in Cod. Leyd. Al-Bekrii exstant. Post verba بَعْعَاء و سَلِيمِيْنٌ, ex pag. 199 l. 1 verba اَلْعَصَّةِ ذِي sunt transferenda, ut jure observat FL., atque etiam suo loco in Cod. Cant. ea collocata sunt. Videntur ergo aliquando omissa, et ex marg. deinde, ut in L. et V., alieno loco inserta esse, ubi, ut ait FL.: »et ratio et oratio hunc genitivum non fert. Falso (ut idem pergit) praeterea اَلْعَصَّة, tum hic, tum in Moschlarik, p. 48 l. 13, et ap. WEIL *Gesch. d. Chalif.* I, p. 14. Recte KOSEGARTEN ap. Tabari I, p. 78 l. 9, et p. 82 l. 14 et alibi, scripsit اَلْعَصَّة, secutus Kāmūsum s. v. اَلْعَصَّةِ ذُو in themate قَصَّ. Verum خرج الى ذِي اَلْعَصَّةِ فَنَزَلَ بِهِمْ وَهُوَ: 90 l. 5: «عَلَى بَرِيدٍ مِنَ الْمَدِينَةِ تَلْعَاءَ نَجْدٍ» (ut addit FL.)

ap. Nostrum. p. ١٩٩ l. 1 pro بِجَدِّ legendum, coll. item WEIL l. 1." De

الْقَصَّة vid. etiam infra in v. — De 5° loco vid. Al-Mošt. (qui ibi 3° memoratur), et Al-Bekrī in v. De 6° vid. Al-M. 6°, et de hac regione supra in vocc. بِاجْرِيقَ , بِاشْزَا , بِاوشنَايَا , بِرَعِيد , et infra in v. بَيْنَ النَّهْرَيْنِ . De 7°, Al-M. 8°, et de السَّاجُور infra in v., ac de castello بَدَّابَا supra in Add., p. 277. Pro الْعَيْسِ , Jāq. Oxon. habet الْعَمِيسِ (ita), et haec Jāq. Petrop. de مِى كُورَة منبج وهى البداة فى القرات : بَعَاء الْعَيْسِ . De 8°, Al-M. 9°. Tria praeterea Al-M. hujus nominis loca affert: 1) بَعَاء بَنَى هَلَال , 4° loco; بَعَاء فَرِنَة بِأَجَا , 7°; et 11°, بَعَاء رَاغَط . De رَاغَط vid. in v. رَاهُط .

P. ١٩٩ l. 6. Al-Bekrī carmen in v. tradit, sed in Codice Leyd. h. l. male is Poetam nuncupat عَدَى بِنِ ابْنِ زَيْد . Bene Al-Bekrī in v. كَرِيبَ ذُو كَرِيبَ , ut Al-Mošt. p. ١٣٧ l. 6 a f., et p. ٢٣٧. l. 11. Vid. item ad Zam., p. ٩٥ in notis l. 2 et seqq. Haec Al-Bekrī in v.: بُقْعَان — مَوْصِع نَلْعَاء عَيْنَ الْكَرِيبَ بِطَرِيفِ انْزِقَة . Pro كَرِيبَ , coll. II, p. ٢٩٤ l. 8, Jāq. videtur legisse كَرِيبَ . Cod. vero Al-Bekrī Leyd. in v. كَرِيبَ , habet in fine ب , et hanc lectionem sequitur Zam., p. ٩٥ l. 3. Designatur h. l. بِالسَّاجِرْبَرَة . L. 6 pro ذُو كَرِيبَ مَوْصِع بِالسَّاجِرْبَرَة . L. 6 pro بُقْعَان . Pro بَقْعَان , Zam. p. ١٩ scribit شَعْر .

P. ١٩٩ l. 7. Al-Bekrī in v.: الْبُقْعَ مَوْصِع نَلْعَاء سَس . Vid. item Al-Mošt., et de شَس infra in v. De يَقَ Al-Bekrī in v.: مَوْصِع بِالْبَادِيَة : تَلْعَاء مَنَعَج ; de بَقْعَة portu Jemanensi, JOHANN. in Indice, p. 261, prorsus ergo diverso a بَعَة , memoratā a Nostro infra in v. خُرْمَان , ubi sacri peregrinatores 'Irāqenses, Mekkam proficiscentes, 'Ihrāmum assumere dicuntur. De سَهَام et الْكَدْرَاء , in v. بُقْلَان vid. infra in vocc.; de بُقْلَار

Al-Bekrī infra in not. 4 ad v. فَيْدِي، coll. II, p. ٣٨٩ n. 5; de بَقُورُ
 مِنَ صَوَاحِي بُوتِيهِ بِمَصْرَ، WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 41
 l. 6 et p. 140, quibuscum conf. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 699, N. 14
 et 16, et *Add.* supra p. 357; de بَقُورُ، Nubiae urbe, 'Ibn 'Ijās, in
 ARN. *Chrest. Ar.* p. 55, l. 1, et Gloss. in v., QUATREM. *Mém. sur l'Ég.*
 II, p. 9 l. 11, vertens verba Al-Maqr. in ed. Bul. I, p. 19. l. 4 a f.,
 ubi male تَعَوَى exstat. Cod. Leyd. 'Ibn 'Ijāsi (N. 818, p. 110, 3 a f.),
 نَقَوَى. De pago et tractu Nubiae بَقُون vid. Al-Maqr. l. l. p. 191, 18,
 QUATREM. l. l. II, 12, et ARN. *Chr.* p. 55, 11, ubi pro بَقُون l. بَقُون.

P. ١٩٩ l. 12. Al-Bekrī in v.: مَدِينَةُ عَلَى شَاطِئِ الْعَرَابِ
 هِيَ حَدُّ الْعَرَابِ وَمَا الْمُفْجَعُ بَقَّةٌ مِمَّنْ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَهَبَتْ لَهُ
 De الْمُفْجَعُ الْمَصْرِيُّ، vid. infra in v. سَكْرَان (II, p. ٤. n. 3), in v.
 الْغُرْبَةُ (٣١. n. 8), et Al-Bekrī in *Add.* p. 276, ubi l. الْمُفْجَعُ، et infra ad
 جَذْمَةُ بْنُ مَالِكِ الْأَنْبَرِيِّ، de حَنْبَلٍ، Al-Hirae rege, REISKE *Hist. Ar.*,
 p. 16 et seqq., CAUSSIN *Essai* II, p. 16, 17, 21-34 et 192, WUSTENF. *Reg.*
 p. 176, et infra in v. رِبَاءٌ. — De بَقَّةٌ بِالْمَعْرَبِ، Al-Bekr. in desc. Afr.
 sept. ed. STAN. p. ٣١ l. 1; de بَقُورُ ibid. p. ٩, 14, coll. dictis de بَطُونَهُ
 in *Add.* p. 347; de بَقِيرَةُ بِالْأَنْدَلُسِ، Al-Mosī. in v., et (ubi vocatur
 Al-Bay. II, 1٨٨ in f., 1٩٥, 6 et seqq., et 1٩٩, 4.

P. ١٩٩ l. 15. De spinā, dictā عَوْسَمٌ، vid. ROBINSON *Pal.* III, p. 37,
 et de variis locis, quae a بَقْعُ nomen habent Al-Bekrī in v., et Al-Mosī.
 in حَشٍّ، الاسْوَانِ، بَقِيعِ الْعَرَفَرْدِ، vid. in v. بَقِيعِ، بَقِيعِ، بَقِيعِ
 كَوَكِبِ، 'Ibn Hish. I, 1٢١, 8, 'Ibn Gob., p. 1٩٧ et seqq., Abū'l-fed.,
 p. ٧٩ (REIN. p. 104), An-nābolosī l. l., p. 22 et seqq., Al-'Iṣṭakrī in ARN.
Chr. Ar., p. 83, 2 (ubi etiam sermo est de بَابِ الْمَقْبَعِ، portā orientali
 Al-Medīnae), 'Ibn Bat. I, p. 286 et seqq., et DE SACY *Anthol. Gramm.*,
 p. 357; ac de الْعَقِيقِ، Noster infra in v.; de زَيْدِ بْنِ ثَابِتِ (l. 19),

'Ibn Qot., p. ١٣٣, et Nost. infra I, p. ٣٧٩, ubi locus noster vocatur نَقِيع, ut ap. Al-Bekrium l. l., in Al-Most. p. ١٩٩ l. 4, coll. p. ٢٢١ in v., et infra III, p. ٢٢٩ l. 8 et seq. — De variâ scriptione nominis الخَبِيجَة (ut etiam lege l. 3 a f.), et الخَبِيجَة, vid. WUSTENF. in Ann. ad Al-Most., p. 6, et infra in v. الخَبِيجَة; de سَتْن اَبى داود, cujus plenum nomen est اَنْعَت السَّجِسْتَانِي سَلِيمَان بن, + 275 (888), IIāgī Kalifa III, p. 622, Add. supra ad p. ١٩ (p. 32), et Nost. infra in v. الخَبِيجَة, et رَوْنَس; de السَّهَيْلِي, infra II, p. ٧٢ l. 10 et n. 5; de البُقَيْعَة, hodie dicta وادى الحَصْن, et sic nuncupata ab اَكْرَاد حِصْن, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 58.

P. ١٩٧ l. 4. Qām. in v. قَامِي : بَكِي, de والْبَكَاة كَكَمَان جَبَل بِمَكَّة : بَكِي, vid. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 653 N. 46; de بَكَارِس, in Al-Magreb., Abdo'l-wāhid Al-Marrākosi, ed. Dozy, p. ٢٩٢ l. 4 a f.; de بَكَار, Indiae urbe, S. LEE *Trav. of Ibn Bat.*, p. 102 (ed. Paris. III, p. 74 et 115); de بَكَاس, Abū'l-fed., p. ٩٩ et ٢٩, infra in v. شُعْر, 'Ibn Bat. I, p. 165 (scribens بَكَاس), Al-Maqr. in *Arn. Chr. Ar.*, p. 171, 14, Bahao'd-din in *Fitā Salad.* ex ed. SCHULT., p. 83, von KREMER in *Geogr. d. nordl. Syr.* p. 18, scribens بَكَاس شُعْر, et VULLERS I, p. 253. L. 7 cum FL. bis lege الشَّعْر, sic pergente. » conf. Schultensii Ind. Geogr. ad Bohadd. s. v. *Bacasum*, et QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 1, p. 30, et p. 180 l. 16, et 226. Pro بغال لِيَا posteriore, cum FL. ser. » بغال لِيَا, et l. 8 pro معطوفاً, معطوف, — De بَكْبُوكِي, in ditione كُرْم, loco As-sudānis, Ahmed Babā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 539; de بَكْبِيَس, parvā regione in ditione Damasci, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 77; de بَكْر, Indiae cavernā, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 73; de بَكْر, castello Jemanensi, RUTG. in *Ind. Hist. Jem. sub Hasano Pascha*, in v. Bo-

corum Qām. (ubi in v. بَكَر باليمن : وَاكْعُنُقِ حصن باليمن); de ديار بكر, Nost. in v., et Abū'l-fed., p. ٢٧٣.

P. ١٩٧ l. 8 in v. بَكَرَابَان. Locus Al-'Iṣṭakrīzī exstat in ed. MÖLLERi, p. 92 l. 13 (MORDTM. p. 100 sub fin.). Lobbo'l-lob. in v.: بَكَرَابَان زِمْنَدَاوَر, جَرَجَان. De بَكَرَابَان vid. ap. Nostr. in v. زِمْنَدَاوَر, جَرَجَان, et 'Ibn Hauq. in UYLENER. *Diss. de I. II.* p. 73 in n. De السِّبْكَرَاتِ Al-Bekrī in v.: بِرَحْرَحَان. فَارَاتِ سَوْد بِرَحْرَحَانِ الخ. Sic Qām. in v. جِبَالٌ سَمَّحٌ عِنْدَ مَاءِ لِبْنَى ذَوَّيْبٍ : بَكَر. والبَكَرَاتُ — جِبَالٌ لِهَ الْبَكْرَةِ وفَارَاتِ سَوْدٍ بِرَحْرَحَانِ أَوْ بِطَرْيَفِ مَكَّةَ وَالْمَكْرَتَانِ يَعَالُ لِهَ الْبَكْرَةِ أَيضًا. Et in v. وَرَحْرَحَانُ جِبَلٌ قَرِيبٌ عَكَاظٌ لِهَ يَوْمٍ : رَح. ut infra ap. Nostr. in v.: quibuscum conf. Al-Mošt. p. ٤٩ l. 3 a f., et ٢٨ l. 5 a f., ac Zam., p. ١٢ l. 6, et ٧٨ l. 8 et 9. De الْمَكْرَاتُ vid. item 'Imro'l-qais in Diw. ed. DE SLANE p. ٢٩ l. 12, coll. p. 45 et 97, ubi in comm. ad h. l. sic describuntur: البَكَرَاتُ جِبَالٌ بِطَرْيَفِ مَكَّةَ. — Tribus بنو جَعْفَرِ in loco Qām., est Tr. جَعْفَرُ بْنُ كَلَابٍ, de quā vid. Wust. *Reg.*, p. 177, et supra in *Add.* p. 44. — الْبَكْرَانُ vid. Zam. p. ٢٥ l. 2, et p. ٢٤ n. c in f. Qām. in v. بَصْرِيَّةٌ, وَالْمَكْرَانُ عَ بِنَاحِيَةِ صَرِيَّةٍ : بَكَر. quare in textu (l. 11) potius بَصْرِيَّةٌ, omisso *Articulo*, legam. — De بَكَرَاوَةَ, Tribu Berbericā, Abū'l-fed. p. ١٤٧ l. 3, in v. طَرَّة, sec. lectionem Cod.^{is} Leyd.^{is} et 'Ibn Sa'id, pro مَكْرَاوَةَ, quod in reliquis Codd. ibi occurrit, nec differt a مَغْرَاوَةَ, de quibus sermo fit ibid., p. ١٣٩ l. 5 a f., ubi nulla est lectionis varietas. Sic etiam scripsit 'Ibn Kaldūn; vid. DE SLANE *Hist. des Berb.* I, p. 37, 196, 202, 271, 280, et II, p. 154. Ut REIN. observat in vers. Abū'l-fed. II, p. 177 n. 1 apud Ptolemaeum dicuntur Μαχουρηβοι.

P. ١٩٧ l. 13 et 15. De utrāque بَكَرَةِ, quarum prior ab or. الطَّايِفِ, altera prope صَرِيَّةٍ, vidd. modo allata ex Qām., ac de priore

supra in v. ^{٢٠٤}الْبَكْرُ, et infra in v. ^{٢٠٥}الْوَشْمُ, et de *posteriore*, Al-Bekrī in v. ضَرْبَةٌ, Zam., p. ٥٩ l. ult. et seq. et n. e, et infra in v. كِبْشَات. Pro ^{٢٠٦}ذَوْبٍ l. 15, De Tribu الضَّبَاب conf. WüSTENF. *Reg.* p. 154, et de حَقْصَةُ الْحَقْصِيِّ (محمد بن ادريس), Auctore Libri كتاب ائيمامة الخراجية (quem transit H. K), Al-Mošt. passim, in locis in Ind., p. ٢٧٥ laudd. Hic probe distinguendus est a Poetā محمد ابن ادريس, cognominato كَحْل مَرْجَ + 634 (1236-7), de quo loquitur 'Ibn Kallik. N. ٢٩٧ sub fin. (DE SLANE, p. ٢٩٨ l. 2 et 9). Noster ^{٢٠٧}الْحَقْصِيُّ recurrit infra in v. بُلَى, ^{٢٠٨}الْحَمَائِمُ et ^{٢٠٩}بَنِيان, ^{٢١٠}بُلَى, et in *Add.* ad ^{٢١١}الْحَمَائِمُ.

P. ١٩٧ l. 17. Ut observat FL., scriptionem Codicum et lectionem ^{٢١٢}بِكْسِرَائِل attendens, pro ^{٢١٣}بِكْزَرَائِل et ^{٢١٤}الْزَاي legendum est, ^{٢١٥}بِكْسِرَائِل et ^{٢١٦}السَّبِين. Conjecturam confirmant Cod. Oxon. et Cant., legentes ^{٢١٧}بِكْسِرَائِل. Causam, quae me movit, ut ^{٢١٨}بِكْزَرَائِل ederem (putabam nimirum *ordinem* *literarum alphabeticum* id postulare), tollit etiam vera sequentis vocis lectio. Pro ^{٢١٩}بِكْرَة nempe leg. ^{٢٢٠}بِكْمَرَة. Sic scribit 'Ibn Al-Atīr ed. TORNE. XI, p. ١٢٩ l. 12, ubi haec: ^{٢٢١}بِكْمَرًا بِالْعَرَبِ مِنْ بَعْقُوبَا (vidd. *Add.* p. 350); ibid. de proelio fit mentio, a. 549 ibidem commisso. De castello ^{٢٢٢}بِكْسِرَائِل vid. etiam DEFREMERY *Mems. d'Hist. Or.* I, p. 61, scribens tamen etiam *Bikizraul*. — De ^{٢٢٣}بَكْسِر, Indiae urbe, VULLERS I, p. 254; de ^{٢٢٤}بَكْشَهْر, urbe Asiae Minoris, Al-'Omarī *Ad-dimīsqī* ap. QUATREM. in *N. et E.* XIII, p. 349, et DEFREMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.*, p. 19; de ^{٢٢٥}بَكْفَالُون, in ditione Halebi, v. KREMER *Beitr. zum Geogr. des n. Syr.*, p. 18; de ^{٢٢٦}بَكْلِي, loco aquis insigni in medio deserto *Kisilqum* (قَزَل فُوم), a septentrione Bokārāe, LEHMANN'S *Reise nach Buchara u. Samarg.*, p. 59 et seqq., et 278 et seqq.; de ^{٢٢٧}الْبَكَم, inco-

lis regionis ساجنة, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 648 (214), ed. SLAN. p. ١٧٨ l. 5 a f.; de بَكْنِير, Indiae ditione, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 269; de حصن بَكُور in Hisp., 'Al-Bay. II, ١٢١ in f. et ١٩٧, 11; de بَكِيْفَا, in Indiā, 'Ibn Bat. III, p. 135; de بَكِيْفَا, pago Libāni, SEETZ. I, p. 322; ROBINS. *N. Bibl. Forsch.* p. 555 scribit *Bek-kifa*. Nomen ex بَاكِيفَا = صَمَّ صَمَّ ortum videtur.

P. ١٩٧ in f. De بَكَّة vid. infra in v. مَكَّة, 'Al-Bekrī in v., 'Abū'l-fed. p. ٨٧, Qotb. p. ١٧, 4 a f. et seqq., et 'Ibn Hish. I, p. ٧٣, 7 et seqq. — VULLERS I, p. 253 adducit urbem بَك in Transoxaniā, et BRUGSCH *Reiseber.* p. 274, بَك, tractum Nubiae. — De وادی بَكِيل vid. 'Al-Bekrī in v. Vocem وادی Noster ob oculos habet, dicens بَالِدْمِنْ. De بَكْمَر in Monum.^o sec.^o XII^a *Buccheria* et *Buccheri*, 'Al-'Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٥٧ l. 5 a f. (JAUB. II, p. 102 et seq.). De بَكْبُون haec Jāqūt in Cod. Oxon., coll. Petrop.: بَكْبُون لَمْ يَنْحَقِّقْ لَنَا: ضَبْطُهُ لَكِنْ أَبُو سَعْدٍ كَذَا صَوْرَهُ وَفَالِ الْبَكْتُونِي (الْبَكْبُونِي, l., ut in P., هو أَبُو زَكْرِيَاءَ نَحْبِي بَنِ جَعْفَرِ بْنِ أَعْيَنَ الْأَرْدِي الْبَيْكَنْدِي الْبَكْرِي (سَاكِنٌ, s. سَكَنٌ, adde cum P. فَرِيَّةٌ بَكْبُونٌ صَاحِبُ كِتَابِ التَّفْسِيرِ وَغَيْرِهِ مِنْ الْمُصَنِّفَاتِ سَمِعَ سَفِيْنِ بْنِ عُبَيْنَةَ وَغَيْرِهِ رَوَى عَنْهُ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْبَاخْسَارِي وَغَيْرِهِ. In Jāq. Berol. tota vox بَكْبُون deest.

P. ١٩٨ l. 6. De بَلَاد vid. infra in v. جَدَان, الْحِمَارَةُ (I, p. ٢٤٣ et ٣١٧); 'Al-Bekrī in v.: بَلَادٍ أَرْضٌ دُونَ الْيَمَامَةِ يَقْضَبُ مِنْهَا السَّهَامُ الْخ. De بَلَادٍ الْأَبَاصِيَّة vid. 'Al-'Iṭṭakrī in ARN. *Chr. Ar.*, p. 89, l. 3 a f., et in Gl. p. 1^a; de بِلَادِ ابْنِ لَؤُن, i. e. *Armenia Minori*, 'Abū'l-farag *Hist. Dyn.*, p. 373 l. 6 a f., et DEFRÉREY *Mém. d'Hist. Or.* I, p. 64,

بلاشجر, VULLERS l. 1. QUATREM. in *Mém. géogr. sur la Babyl. anc. et mod.*, p. 12, agit de بَلاش قمر, urbe parvâ prope Hôlwānem.

P. ١٩٨ l. 14. De variis locis, dictis البِلَاط, vid. Al-Mošt., *sextum* hujus nominis locum كَفَر بِلَاط, prope Haleb, addens, ad quem locum conf. ibid. p. 6. *Primus* locus a v. KREMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 178 vocatur بَلَّاط, et sic etiam ibid. p. 49 locus *secundus*, prope أنبار, de quo conf. etiam infra in v. حَوَار, quod nomen est regionis, cujus caput olim fuit Al-Bilāt. Haec regio ibi vocatur حَوَّار, sed in Al-Mošt., p. ٩٤ l. 1 scribitur الحَوَّار. *Quartus* locus, dictus in Al-Mošt. عَوْسَجَة. *Idem* videtur, qui in Al-Bay. I, p. ٣٧ l. 11, et II, ٢٩, 12, appellatur بِلَاط. De 5°, Bilāt Al-Medīnae, praeter Al-Mošt. vid. Al-Bekrī in v., et Dozy in notā ad Ibn Badr. p. ١٢١ l. 14, in Ann. p. 72, (collatis dictis infra ad v. الجَنَاب), et Gloss. ad Al-Bay., p. 6; de بَلَّاط in Libāno, a meridie Tyri, SEETZ. II, p. 122, et ROBINS. *N. Bibl. Forsch.*, p. 82. — L. 17 hīc in textu pro ومنها cum Fl. l. ومنها. De المَلَّاط, epitheto Al-Medīnae, vid. An-nābolosī, p. 16; de بِلَاط الشَّرُوك, monte a sept. urbis تَطْطَاوَان, Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 560 (126), in ed. SLAN. p. ١٠٧, 6, ubi pro الشَّرُوك legitur الشُّوك. Ibid. p. ١٣. l. 7 vid. de بِلَاط حميد in Hisp., et de مَرَج بِلَاطَة in Siciliā, An-Now. in AMARI *B. S.* p. ٤٢٨, 10 et 11, et Ibn Abī Dīnār, ibid., p. ٥٢٧, 8.

P. ١٩٨ l. 3 a f. Qām. in v. (ش ب) بَلَّاطْمُش ك صغمر بالشام له: حصن وأشجار وأعين. Vid. de hoc castello et ditione QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 69 et II, 1, p. 6, et p. 168 l. 17, coll. p. 205. Lobbol-lob., ut Noster, pro ش in fine, scribit مس. — بِلَاطَة apud Nostrum fortasse non differt a دَنَر بَلُوط, quod ab E. SMITHO affertur in ROBINS. *Pal.* III, p. 876; pro أعمال l. pen. أعمال. De البَلَاغَة, plateā Da-

masci, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 22; de بَلَاْفُرُوش, etiam dicta فُرُوش, urbe hodie usque florentissima Māzendarānis, MORDTMANN *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 160; de بلائيس, inter Gazam et Hebronem, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 91; de بَلَانِي, insula Aeg. superioris, infra in v. رِبِيْعَة, et Al-Maqr. ed. Būl. I, p. 199, 'Ibn 'Ijās in ARNOLDI *Chrest. Ar.* p. 54, et Gloss. in v., et QUATREM. *Mem.s sur l'Eg.* II, 7 et 119.

P. 199 l. 1. Al-Bekri in v.: وهما موضعان فبلاكت **بَلاَكِت** الواحدة بين النمر وشبكة الدوم قريب من بِرْمَة المتقدمة الذكر فوق خيبر من طريف مصر وشبكة الدم (الدوم l.) هذه عَرْض من أعراس المدينة يسمونه عَرْضًا بكسر العين وأهل اليمن مختلفًا وأهل العراق طَسُوجًا ، وبلاكت الأخرى بين غَزَّة ومدن بِرْمَة. De priore بلاكت vid. item supra in v. بِرْمَة مصر et *Add.* p. 318, et *Add.* infra de v. الجَزَلَاء, ac de حبيب بن محمد, supra *Add.* p. 38; de بَلَاى من عمل قَبْرَة (in *Hisp.*), Al-Bay. II, 139, 7, et v. HAMMER *ib. d. Geogr. v. Sp.*, p. 24 in f. Infra in v. vocatur بَلَى, et sic etiam in Al-Bay. II, 139, 7 a f.

P. 199 l. 4 in v. البَلَالِيْف. » Pro بَلُوْفَة (FL. inquit) scr. بَلَّوْفَة. Falso FREYTAG in *Lex. s. v.* بَلُوْفَة, et WUSTENF. in *Moscharik* p. 94 l. 7 teschdid omiserunt (quamquam apud hunc p. 94 l. 9 recte بَلَّوْفَة scriptum est); nam a forma فَعُوله plur. دُعي فَعَاعِيل, et paradigma formae nominis بَلَّوْفَة in Kāmūso est عَاجُورَة, i. e. عَاجُورَة. Sic Qām. Calc. in v. البَلَلِف. والبَلَّوْفَة كَعَجُورَة ونَصَم المَفَارَة والأَرْض المَسْتَوِيَة اللَّيْبَة والتي لا تُنْبِت إِلَّا الرُّخَامَى أو البُقْعَة لَا تُنْبِت البَتَّة كَالْبَلُوقِ كَتَنُورِ ج بَلَالِيْف وَعَ بِنَاحِيَةِ الْبَحْرِيْن قَوْق كَاطَمَة يَزْعُمُون أَنَّهُ مِنْ مَسَاكِن الْبَحْرِ وَجَمَعَهَا عُمَارُهُ بَيْن طَارِيْ فَعَال فَوْرَدَتْ مِنْ أَمْنِ الْبَلَالِف. Carmen eodem modo sed plenius affert Al-Bekri in v. بَلَّوْفَة. —

Deinde, ut FL. etiam monet ad l. 5, pro » وغيرها ser. وغييرها, quia رُخَامِي fem. est." De البِلَالِيْق vid. Al-Mošt. in v.; de بِلَان, turri devastatā prope جَنِين, in Palaest., SEETZEN II, p. 165; de بِلَانَة, 1) Syriae urbe, DEFREMERY *Mém.^s d'hist. Or.* I, p. 37, et 2) de castello Italiae, JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* II, p. 274. De بِلَابَس, Kurdorum Tribu, BLAU in *Z. d. d. m. G.* XII, 590. — VULLERS I, p. 370 memorat: » بِل حِكْنَم, nom. pontis et aggeris prope Herāt"; ibid. mox: » بِل حِكْنَم, nom. pontis in Shîrâz"; et p. 371: » بِل صِرَاط, pons super medium Gehennae." De بِل بالمغرب vid. infra II, p. 339 n. 4. Pro بِل in ed. SLAN. Al-Bekrî p. 35, 15 legitur بِل, et de eo loco ibid. p. 54, 7 a f. etiam fit mentio.

P. 199 l. 8. » Pro المَفْتُوْحَة (in v. بِلْبِل), ser. (ut FL. inquit) مَفْتُوْحًا. Inde مفتوحان, quod Codices habent, facile oriri potuit, non vero ex المَعْدُوْحَة." — De بِلْبِنُوْط, planitie Galliciae, Al-Bay. II, 318, 5. — Al-Bekrî in v.: بِلْبُول بَصْم اَوْلِه — مَوْصِع مِّن شَقِّ الْبَحْرَيْنِ الْمَحْ — De بَلْبَة, Indiae urbe, REIN. in *Fragn. Ar. et Pers. relat. à l'Inde*, p. 128 l. 9, 129 l. 5 et seqq., coll. p. 138 et 142 et seqq., et *Mém. sur l'Inde*, p. 104 et 153; de بِلْبَيْس, Abū'l-fed. p. 188 (REIN. p. 166), Al-Maqr. ed. Būl. I, p. 183, S. LEE *the Trav. of Ibn Bat.*, p. 18 et seqq., As-sojūti ap. ARNOLD *Chr. Ar.*, p. 126, 2, A. SCHULTENS in *Ind. in v.*, HAMAK. ad مَصْر مَحْصِر, p. 48, QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, p. 52 et seqq. De nominis pronuntiatione egit DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 125. Al-Bekrî in v. effert بِلْبَيْس بَعْتَج اَوْلِه, et sic Ibn Bat. ed. Paris. I, p. 111; Abū'l-fed. l. l., بِلْبَيْس, Noster cum Lobbo'l-lob. بِلْبَيْس. De نَصْر vidd. *Add.* p. 7. Qui l. 13 memoratur عَيْسَى بْنُ بَغِيض (sic nempe cum FL. et Wust. lege بَعْيِص), fortasse filius erat aequalis

Moh.^{is}, de quo Qām. in v. الْبَغْضُ : الْغَيْثُ النَّبِيُّ : الْبَغْضُ. Vid. item de Bagīṭ, 'Ibn Dor., p. 10v l. 8, et Wusr. *Reg.*, p. 101. In notā marg. ab alā manu, Cod.¹ Leyd.¹ Al-Bekrī ad v. بَلْبِيس adscriptā, Noster vocatur بَغِيضُ. Jāq. Oxon. et Petrop. habent : سَنَةِ بَنِ بَعِيضٍ تَمَحَّتْ فِي سَنَةِ. Ac tum 2 sequuntur versus Al-Motanabbī. Pro عَبْسُ (ut Jāq. Ox. scribit), Petrop. tantum عَبَسَ ; sec. Qām. in v. l. عَبَسَ, ubi haec : وَابْنُ بَغِيضٍ. — Ap. Nostr. ergo scribendum عَبَسَ بْنُ بَغِيضٍ. L. 11 deinde cum FL. l. اَصْدَقَ pro اَصْدَقَ. — De بَلْتَان, loco Aegypti in prov. الشَّرَفِيَّة, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 609 N. 134; de Palatūla s. Salatūla, Indiae urbe, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 88; de بَلَنْبِرَة s. بلنبرية حصن. 1. e. cast. Vallierrae in Hisp., Al-Bay. II, p. 179 l. 14 et 17, 180 l. 6.

P. 199 l. 13. De بَلْجَان vid. Al-Moṭ. in v., et de بَلَج infra in v. حَمَام بَلَج. De Hispaniae, Al-Bay. II, 94, 7. Ap. v. HAMMER *ub. die Ar. Geogr. v. Span.*, p. 28 scribitur بُولَجَة. De proelio a. 179 (788) vid. Al-Bay. l. l. — In *N. et E.* XIII, p. 290, QUATREM. memorat montem Kowārezmiae, dictum بَلْجَان, et ibid. p. 383, بَلَحَك, quod nomen etiam scribitur سَوَكِيَجَك, loco Asiae Minoris in Graecorum finibus. Vid. item Qotb. p. 10., 2 a f., (ubi pro سَوَكِيَجَك, scribitur سَوَكْتَجَك) et 101, 7 a f. — De بَلْجَمَن, pago ad Volgam, Abū'l-fed., p. 94 (REIN., p. 81), et de الْبَلْجَمُون, loco Aegypti in prov. الْبَهْنَسَا, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 686 n. 24. De بَلَجَة, loco Siciliae in Monum.^o sec.¹ XI¹ et XII¹ dicto *Belich*, *Bellice*, *Belix* et *Belichi*, vid. Al-'Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. 5. l. 4 et n. 2 et l. 10 et seqq. Verba loci prioris des. ap. JAUBERT II, p. 96 l. 2.

P. ١٩٩ l. 4 a f. De urbe بَلَّح vid. in v. تورك , خراسان et نوبهار , Abū'l-fed., p. ٢٩٠, 'Ibn Kallik. N. ١٣٥, 'Al-'Idrisi I, p. 473 et seq., 'Al-Qazw. II, p. ٢٢١, 'Ibn Bat. III, p. 58 et seqq., GOLIUS ad *Alferg.*, p. 175, et ASSEM. *Bibl. Or.* III, 2, p. DCCXXVII. De numis ejus, TORNBURG *Symbolae ad rem num. Moh.* III, p. 33 et seq.; de نهر بلخ, i. e. *Oxo*, Abū'l-fed., p. ٩١ (REIN., p. 77); de بَلَّح, fluvio Al-Gezirae, infra dicto المَيْلِيخ, et noto item nomine الْأَبَالِخُ et بَلِيخَات, vid. KOSEGART. *Ann. Tabar.* III, p. 153. A Magis urbs Balk vocatur urbs Tbrāhimi, quia hic Patriarcham degisse ii fingunt; vid. CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 646. — De بَلَّحْشَان, loco non diverso a بَدَحْشَان, vid. supra, p. ١٣٥ l. 1. De بَقْتِجْ اُولَه — موضع ذِكْرُه ابن دريد tantum: 'Al-Bekrī in v. بَلَّحْجُ. Nomine vir designatur Geographiae et Genealogiae veterum Arabum peritissimus, dictus أَبُو نَصْرِ مُحَمَّدُ بْنُ الْمَسَائِبِ الْكَلْبِي, + Al-kūfāe a. 146. De eo vid. 'Ibn Qot. p. ٢٩٩, 13, 'Ibn Kallik. N. ٢٩٧ (ed. SL., p. ٢٩٨ l. 7), et N. ٩٢٥ (ed. SL., p. ٩٩٢ et seq.), et Abū'l-mah. I, p. ٣٩٩, 13 et 14. Ejus filius infra affertur I, p. ٢٠١ in v. تَرْبِصَة, et III, p. ١١٩ in v. مَعْتَف, ap. Jāqūt in v. خَنْصَصِرَة, et ap. Al-Bekr. in loco infra allato II, p. ١٢٥ n. 6. Ille enim nullum Librum conscripsisse videtur. Filius, patre non minus clarus (+ 204), vocatur هِشَامُ بْنُ مُحَمَّدٍ. De eo vid. 'Ibn Kallik. N. ٩٢٥, ubi affertur النسب جَمِيعَة, quem H. K. II, p. 630 N. ٢٢٥ vocat الانساب في الْجَمِيعَة. Hunc Scriptorem, qui item occurrit ap. Zam. p. ٥. l. 4, Jāqūt in Al-Most. saepe consuluit, v. c. p. ١٥ l. 5, ٣٣٨ l. 8, ٣٩٢ l. 8, et ٢٢٧ l. 3 a f. De Libro, quem adduxit p. ١٥ l. 1, كَمَابِ افْتِرَايِ الْعَرَب, et H. K. omisit, vid. 'Ibn Kallik. N. ٧٨٩ (ed. Wüstr., p. ١١١ l. 6 a f.). — De Idolo نَسْر (l. penult.) vid. infra in v. et ibi n. 4, et de بَلْدَج, infra in v. النِّينِ وَالزَّبْتُون, et 'Ibn Bat. I, p. 257. Haec 'Al-Bekrī: الجَرَّاحِيَّةُ وَهُوَ وَاْدٌ عِنْدَ الْجَرَّاحِيَّةِ. De النِّعِيم vid. in v., ubi pro خ l. ٤. In L. G. deest الجَرَّاحِيَّة, sed memoratur a Zam., p. ١٩٩ l. 2, inter aquas Mekkam inter et Janbo'am.

P. IV. l. 1. Sex priora loca, dicta بَلَدٌ, Al-Mošt. item attulit. Montem بَلَدٌ, occurrentem l. 6, tantum omisit; sic nempe pro بَلَدٌ legendum, quia est nomen *montis*, ut observat FL., item monens, contra l. 2 et 5 pro بَلَدٌ, بَلَدٌ esse scribendum. Sic etiam in Al-Mošt. l. l., et ap. Nostr. infra I, p. ٥٠٣, l. 14 pro بَلَدٌ, بَلَدٌ. De 2° loco vid. item Abū'l-fed. p. ٥٢ (REIN., p. 69), et p. ٢٨٢ et seq., Al-Qazw. II, p. ٢٢٥, ubi etiam nomen بلد بامشای affertur. Al-Bekrī hanc nuncupat موضع بـيـيـن الموصل ونصيبين. De eā vid. etiam ASSEM. *Bibl. Or.* II, in Diss. de Monophys. fol. l. 5, et III, 2, p. DCCXXVII, GOLIUS ad *Alferg.*, p. 235 et seq., RITTER *Erdkunde* XI, 162 et seqq., *Z. d. d. m. G.* I, p. 62, *I. A.* 1847 Mai, p. 426, et Noster in v. باوسمانا et دجله (I p. ٣٩٢, 3 a f.). Haec urbs, ut jure observat TUCH (in Diss. de *Nino urbe* Lips. 1845 p. 49 l. 19, coll. p. 21, et p. 33 ann. 11) significatur in *vitā Salad.*, p. 37 l. 8 a f., ubi A. SCHULT. hunc locum non bene vertit. Ad dicta de 3° loco conf. ea quae in v. الابغاران et in *Add.* p. 207 leguntur, et infra in v. كرج. De pago Bagd. vid. infra in v. بـيـيـبـر. De البلد الأمين et البلد, Mekkae nominibus, Qotb. p. IV in f.

P. IV. l. 7. FL. observat, secundum Qām. in v. بلد, pro بلدور scribendum esse بَلَدٌ. De tribus locis, dictis البَلَدَة, vid. Al-Mošt. in v. et p. 45. De 1° Al-Bekrī in v. observat: هـي مَنى الحـج. Secundus, Veterum *Palthus*, occurrit item ap. Abū'l-fed., p. ٢٩, et de eā vid. QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 205, et *Z. d. d. m. G.* III, p. 366 l. 1. De 3^a urbe in Hisp., quae in marg. Cod. cujusdam perperam بلد vocatur (Al-Mošt., p. 6), vid. item Lobbo'l-lob. in v., et Al-Bay. II, ١٥٩, 6; de حصن بلدة, ibid. II, ١٢٨, 2, et IV. in f., et (ubi vid. de exped. a. 306) p. ١٨١, 4 et seqq.; de قَبْرَة (l. 10), infra in v. Quartum locum dictum بَلَدَة s. بَلَدًا, v. KREMER (*Mittelsyr.*, p. 178, et *Topogr.* II, p. 34 sub fin.), memorat inter pagos Al-Gūtae.

P. IV. l. 10. Nomen بَلَرْمُ, collato Graeco Πάρομος, ortum esse videtur ex بَلَرْمُ s. بَلَرْمُ (ut urbs nuncupatur in صَفَلْبَة ap. AMARI *Bibl. Sic.*, 199, 2, 196 in f., 198, 8, 199, 5 et seqq., 191, 3 a f., 192, 8, 15, 193, 10, 194, 2, 8 et in f.), ita ut *n* deinde in *l* mutata sit, quod in nomine فُطَالْمَة, ut Nost. scribit, pro قُطَانِيَة, et in nostrâ voce *balling* pro *ban-neling*, aliis, similiter videmus. — De بَلَرْمُ, dictâ ab 'Ibn Gôb. l. supra p. 364 l. بَلَرْمَة, vid. Jâqūt in AMARI *Bibl. Sic.* p. 119 in f. et seqq., 'Ibn Sa'id, ibid. p. 130, 3 et seqq., Šamso'd-din 'Ad-dimisqī, ibid. p. 144, urbem nuncupans بَلَرْمَوْ, (quae forma fere convenit cum بَلَرْمَوْ ap. Annowair., ibid. p. 424, 2), Al-'Omari 'Ad-dimisqī, ibid. p. 109, 'Ibno'l-'Alir, ibid. p. 224 in f. et seqq. (ubi describitur urbis a. 216 expugnatio), 'Ibn Abi Dīnār, ibid. p. 534, 7 a f. (ubi vocatur بَلَرْمُ), et Al-Qazw. II, p. 191 (AMARI l. l. p. 14.), fabulam de Aristotele repetens, de cuius morte varia olim circumferebantur. Ex Al-Qazwinio sumsi scriptionem nominis *Aristotelis*, اَرِسْطَاطَالْمِس, alibi etiam, v. c. in loco laud. 'Ibn H̄auq., ac deinde apud eundem in AMARI Libro p. 12, 9, obvia. Cum FL.^o tamen, Codices sequente, potius lege اَرِسْطَاطَالْمِس, » quoniam (ut ait) inter varias formas, quas hoc nomen apud Orientales induit, haec etiam est, eaque proxime ad sonum graecum accedens. Vide WENRICH *de Auctorum graecorum versionibus et commentariis syr. arab.* cet., p. 135 l. ult., p. 138 l. 13, al. Hanc lectionem etiam sequitur Jâqūt, ut docet AMARI in l. l. p. 191. 3, ubi totum nostrum articulum ex Codd. Anglicis معجم البلدان 107 inseruit. Post هكلمنا nimirum, quousque omnia fere cum nostro Libro conveniunt, alia permulta sequuntur. — Forma رِسْطَالْمِس, occurrit in ARN. *Chr. Ar.* p. 1, 9; 6, 9 et 11, 4, ad quam formam vid. *Gloss.* p. 70a. Pro *Aristotele*, 'Al-Bakowī legit *Socratis* nomen, ut efficiendum est ex dictis DEGUIGNESII in *N. et E.* II, p. 426. — Addit FLEISCH.: » l. 13 pro مُعَلِّق, scrib. مُعَلِّق; conf. *I. A.* 1845 Janv., p. 84 l. 6 et seqq.; et ad l. 13: » خَشْبَة, pronunciationis vulgaris; emendate خَشْبَة. » Quae de nominis بَلَرْمُ significatione ap. Nostr. traduntur (hoc Graece idem esse quod المَدِينَة), Jâqūt ipse, aliusve, excogitaverit, graecum nomen Πάρομος attendens! Ceterum de hac urbe conf. dicenda in *Add.* ad الخالصة,

Ibn Hauqal in *AMARI Bibl. Sic.*, p. ۴ et seqq., v et seqq., et p. ۱۲, 'Idrisi, *ibid.* p. ۲۸ et seqq. (JAUBERT II, p. 76 et seqq.), Ibn Kallik. N. ۳۹۲ in f., Abū'l-fed., p. ۱۹۲ (REIN., p. 273 et seq.), et Al-Bay. I, p. ۹۸ l. 13, ac de *palatio* Palermitano, *AMARI sur l'origine du palais de la Couba, près Palerme*, in *Revue archéologique* Paris 1850, p. 669-683. Conditum est a Guilielmo II° a. p. C. n. 1182; vid. RODIG. *Z. d. d. m. G.* V, p. 110. — De بَلَرى, Indiae urbe, Abū'l-fed., p. ۳۴۷ n. 3; de بَلَرَة, pago prope دُعَلَى, Ibn Bat. III, 388; de بَلَرَة, urbe Africae, biduum distante ab urbe Būgia, Al-Bekri descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ۵. l. 11, Al-Bay. I, p. ۱۱۹ l. 17, ۱۳۹ l. 20, ۲۹. l. penult., et Dozy in *Notis*, p. 113; de بَلَسَّان, pago in ditone urbis فَم, DEFREMERY *I. A.* 1853 Sept.-Oct., p. 247.

P. ۱۷. l. 13. De pago بَلَسَّان vid. item Lobbo'l-lob. in v. Al-Bekri de inde in v., et in v. الرِيْدَة, loquitur de البَلَسَّان; Abdo'l-wāhid Al-Marrākōšī ed. Dozy, p. ۲۹۹ l. 8, de حَصْنِ بَلَسَّان, in *Hisp.*, quod mox a Nostro scribitur بَلَسَّان. De مَرَبَة بَلَسَّان, locutus sum infra III, p. ۸۸ in *notis* l. penult., qui locus occurrit ap. QUATREM. in *N. et E.* XII, p. 547 (113), ibi adscribentem » *Marbella*.» Ad hunc locum FL. haec notavit: » immo *Velez*, quod respondet Arabico بَلَسَّان, nam et *cum* مَرَبَة dicitur مَرَبَة بَلَسَّان, ut III, p. ۸۹ l. 2, et *sine* eo بَلَسَّان; conf. I, p. ۱۷. l. 15 et 16, et Edrisi transl. a JAUBERT II, p. 47 l. 17-23. *Marbella* est مَرَبَلَة. Vid. III, p. ۷۳ l. 10-12 et ann. 5, et Edrisi l. l. II, p. 53 l. 8 et seqq." In ed. SLAN. p. ۹۹, 12 et 13 pro مَرَبَة بَلَسَّان scribitur مَرَبَة بَلَسَّان. De eā urbe *Velez* prope Malagam بَلَسَّان (مَرَبَة مَالَاغَة) vid. item Ibn Bat. ed. Par. I, p. 20, IV, 368 (ubi sic scribitur), et Al-Maqqarī I, ۱, ۳, 11; de بَلَسَّان VULLERS I, p. 370 notavit » nomen urbis Europaeorum."

P. Iv. l. 16. De بَلَشَكْر in v. بَلَشَكْر al-Bīrḍān in v. بَلَشَكْر, vid. supra p. 14. l. 11 et *Add.*, p. 296, de الْخَالص ibid. et in v., et de غَطْرِبَل in v. Lin. penult; cum FL. pro الْحَارِبِي, l. الْغَرَبِي, et p. Iv l. 2 pro حاصون, حاصون. De بَلَطَش vid. Al-Qazw. II, p. 359 l. 13 a f., et de بَلَطَش Zam., p. 2. et n. c, et Al-Bekrī in v. De بَلَطَش in Al-Magreb, idem in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. 5v, 15.

P. Iv l. 7. Qām. in v. (p. 10a): بَلْعَامٌ بَنُوَاحِي الرُّومِ. Lobbo'l-lob. scribit بِلْعَم. Ibn Al-Atir addit (vid. *Suppl.*, p. 36): وَقَبِيلٌ. De بَلْعَمَة, Bélamev, loco Pal. in Libro Judith IV. 4 memorato, SCHULTZ. *Z. d. d. m. G.* III, p. 49, et REL. *Pal.* II, p. 622 et seq. — Vocem بُلْغَار FRAEHN ex Jaqūto totam descripsit in *Mém. de l'Acad. de St. Petersb.* 6e ser. Tom. I, 353 et seqq., unde apparet, Nostrum post أَنْصَقَالِيَّة omisisse فِي الشَّمَال. Pro altero المَلِيح, Jāq. scripsit المَلِيح, quod etiam reponendum. Post شَتَاء Jāq. sic pergit: وَقَلَمًا نَبِيَّ أَهْلًا أَرْضًا نَاشِئَةً, (ac raro populus locum vidit, ubi aqua prorsus in terram descendit). Post بَانِخَشَب longa sequitur disputatio de domibus, fructibus frugibusque, de situ hujus regionis, ac Regis ad Islāmum, aetate Al-Moqtadirī, conversione. Sequitur dein fusa 'Ibn-Foḡlānīs de Bulgaris narratio, in quā tum de regis, tum de subditorum moribus, superstitione, aliis, fit sermo. Cum his conf. FRAEHNī dicta ibid. p. 179 et seqq., et 527 et seqq., et ad *Ibn Fozzl.*, p. 64 et 154 et seqq., ubi sermo est de Russorum a. 358 (968) expeditione. — De بَلْغَار الداخلَة vidd. supra dicta in *Add.*, p. 364. Hi Bulgari ap. 'Ibn Hauq. dicuntur بَلْكَار; vid. Al-Bekrī ap. DEFREMERY *I. A.* 1849 Juin, p. 464 et 473; de urbe porro vid. 'Ibn Hauq. apud FRAEHN *Ibn Fozzl.*, p. 64 et seqq., et 'Ibn Bat, tum in LEE, *the Trav. of I. B.*, p. 77, tum in *I. A.* 1850 Sept., p. 175 et seqq. (ed. Par. II, p. 398 et seq.), et QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 404 et seqq., ac de urbe et gente, Al-Qazw. II, p. 112, 'Ibn 'Ijās in ARN. *Chr. Ar.*, p. 74 et seqq., Al-'Omari *Ad-dimiṣqī* in *N. et E.* XIII, p. 270 et seq. et 277, et REIN. *Aboulfed.* I p. ccc, coll. p. ccxciv et seqq. Hi بَلْغَار minime confundantur cum بَلْغَرُون, i. e. حجاج ببت المقدس, quae vox facta est ex Italicā voce *pellegrini*,

de quā vid. WRIGHT in Gloss. ad Ibn Ġob., p. 18. — De monte *Balkan* (Veterum *Haemo*) vid. A. JOCHMUS in *the Journ. of the Roy. Geogr. Society* XIV, p. 36-85, et *Z. d. d. m. G.* X, p. 827. De urbe بَلْغَرَان (*Belgrado*), KREHL de *Num. Mus. Dresd.*, p. 86; Qotb. p. ۳۹, 5 scribit بلغراط, sed p. ۳۲. in f. بلغران. Porro Lobbo'l-lob. in v. affert: بِلْفِيَا بِلْد، بالبهنسا، qui apud DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 688 N. 64 vocatur بَلْفِيَا.

P. ۱۷۱ l. 11. De notā regione الْمَلْفَاء loquitur Al-Bekri in v., Al-Qazw. II, p. ۱۰۵, Abū'l-fed. p. ۸۳ (REIN., p. 112), ۲۲۵ et ۲۲۷, et Al-Qalqaśandī in KOEHL. *Abulf. Tab. Syr. in Add. et Corr.* (libro praeifixis) ad p. 91. Al-Mošt. praeterea affert *pagum* hujus nominis Halebensē. Noster vero loquitur de aquis Balqā et Bolaiq, quae et infra p. ۱۷۳ l. 10 adducuntur, et a Zam., p. ۱۵ l. 4, ubi scribit فُرَيْط، sed l. قُرَيْط، quod etiam ap. Nostr. l. 14 substituendum pro قُرَيْطَة؛ conf. *Add.* supra p. 210. — Ap. DE SACY in *Rel. de l'Ég.*, p. 663 N. 88 pronunciat Bَلْفَطْر، ap. Nostr. بَلْقَطْر. De بَلْق vid. Abū'l-fed. p. ۴۹۷ in v. غَزْنَة. VULLERS I, p. 371 memorat: «بَلْق، nomen aquae cujusdam.» Fortasse spectatur seq. بَلْو. De بلغور، pago Hisp. in tractu تدمير، Al-Qazw. II, p. ۳۴۴; de جزيرة بَلْقُورِين prope Siciliam, Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ۲۳, 14 (JAUB. II, 72). — Sequens بَلْقِينَة، ap. DE SACY l. l., p. 636 N. 130, pronunciat *Balkina*; ap. As-sojūtium vero in Lobbo'l-lob., الْبَلْعِينَة، et sic ap. Abū'l-mah. I, p. ۵۹, 3. HAMAQ. in *Spec. Catal.*, p. 223 memorat scriptionem بَلْقِينَة. De بنا vid. supra *Add.*, p. 251, et infra in v. بنا et in v. الْبُوب. De اَرْض بَلْقِين conf. infra in v. حَمَل، et *Add.* supra p. 133 et 190.

P. ۱۷۱ l. 4 a f. Supra in v. بَلَاكَة Noster de بَلْكَة non fecit mentionem, sed, ut videtur, Jāqūṭ. Al-Bekri in v.: بَلْكَة عَلَى وزن: فَعْلَلَة مِنْ لَفْظِ الَّذِي قَبْلَهَا وَهِيَ اَرْضٌ بِالشَّامِ كَذَلِكَ قَالَ الزَّيْمَرِ

الخ. De البلَدِيَّة Abū'l-fed., p. ٢٢٣ in v. المجغرية (REIN., p. 324); de يَلَكْس الْأَسْرَف, QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 2, p. 111; de بَلَكُونَة in Hisp., Al-Maqq. I, ١.٣, 8; de بَلَكِيَان, Lobbo'l-lob. in v. Hic l. penult. ante وَعَلَى, dele و, ex praec. مَسْرُو perperam repetita. — De بَلَمَغ, loco 'As-sūdānis, vid. Ahmed Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 544 et seq.

P. ١٧ l. 2 a f. De البَلَمُون vid. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 604 N. 28; de صَحْم (Blemmii), Gente a meridie Aegypti (apud Joa. Ephes.) LAND Joa. *Bisch. v. Efes.*, p. 187, 191, de بَلَمِيس, castello ad Orontem, v. KRFMER *Beitr. z. Géogr. des n. Syr.*, p. 15, dubitans tamen, utrum sic legendum sit, an بَالَمِيس. Illa scriptio vera videtur, coll. Maqrīzio in QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 151, ubi nomen بَلَمَس pronounciatur. — Noster deinde cum Jāqūtō errorem commisit, scribens بَلَنَبَاس, et sic item nomen enunciauit FREYT. in *Sel. Hist. Hal.*, p. 75 l. 9 a f. Sic Jāqūtū scripsisse, docet ordo *alphabeticus*, licet L. et V. casu fortasse deinde وباء pro وباء habeant. Recte enim observavit FL., coll. Qām. in v., et Abū'l-fed., p. ٢٥٤, intelligi بَلَنَبَاس, quod Abū'l-fed. l. l. pronounciandum esse praecipit بَلَنَبَاس. Supra ad p. ١٣٩ l. 11 FL. jam monuit pro لَبَنَان legendum esse بَلَنَبَاس (vidd. *Add.* p. 295 l. 2), ubi ut ap. Abū'l-fed. p. ٢٩ (REIN., p. 35, qui scribit *Belnyas*), cum مَرْقِيَّة jungitur. Sic infra III, p. ٨٢, 3 a f. in v. المَرْقَب memoratur item. Ibi enim pro بَانِيَّاس sine dubio etiam restituendum est بَلَنَبَاس, adeo ut in carmine, allato ab Abū'l-mah. II, p. ٢١ l. 8 per المَرْقَبَان, intelligantur مَرْقَب وبلنباس. In Jāq. Oxon., quem locum descripsit J. B. KOEHLER in *Addendis et Corrigendis, Tabulae Syriae* praepositis, ad p. 107 n. 145 haec leguntur: كورة ومدينة — البكر ولعلها سميت بَلَنَبَاس — باسم الحاكم بانياس صاحب الطلسمات. Videtur cogitari *Apollo-*

nus, s. Philosophus Stoicus, s. Geometra, si revera Noster hos distinxit. De بَلَنْيَاس vid. etiam 'Imādo'd-dīn 'Ispah. (+ 597) in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٢٧, 4 a f.

P. ١٧٢ l. 2. De بَلَمَجَر vid. Abū'l-fed., p. ٢١٨ (REIN., p. 325 et seq.). Al-Bekrī in v. : مَدِينَةُ بِلَلَالِ الرُّومِ الخ. Quae Jaqut de hac urbe tradit, ex Jaqūto Petropol. edidit FRAEHN in *Mém. de l'Acad. de St. Petersb.* VIII, p. 612 et seq., ubi agitur de rebus, quas ibi gessit Abdo'r-rahman, sive, ut Al-Beladorium secutus, addit, Solaiman ben Rabi'a Al-Baheli, de quo Jāqūt item loquitur in v. سَمَنْدَر, nomine 'Ibn Rabi'ae. Sine dubio legendum est, سَمَانُ بْنُ رَيْمَعَةَ, de quo infra I, p. ٣٠٩ l. 1 fit sermo, qui primus Qāqiz munere in Al-'Iraq gessit, et in eā urbe occisus est. Cum Al-Bekrī hac de re dictis, conf. 'Ibn Qot., p. ٣٠١ l. 7 a f., et ٢٧٩ l. 2 a f.; in primis p. ٢٢١ l. 3 et seqq., ubi de nostra urbe dicitur بَلَمَجَرُ مِنَ ارْمِينِيَّةٍ. Contra 'Ibn Doraid in اَلْاَسْمَاعِيْنَ, p. ١٦٩ l. 3 necem Salimans tradens, eum locum nuncupat سَلَمَانِ. De eo vid. item An-nawāwī, p. ١٩٤ et seq., ad *Armeniam* urbem referens, et Abu'l-mah. I, p. ٩٤ l. 5, ubi etiam pro سَلَمَانِ, l. سَلِيمَانِ.

P. ١٧٢ l. 3. Quomodo بَلْمَر pronunciandum sit, بَلْمَر, s., ut Cod. L. innuere videtur, بَلْمَر, nescio, neque hunc tractum huc usque alibi vidi memoratum. De بَلَسْمُون, loco Aeg. superioris, vid. QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 2, p. 91; de بَلَسْمُونِيَّة (Valencia), in v. اَنْدَلُس et بَلَا, Al-Bay. II, ٥٨, 8, ٧٢, 4 a f., ١٩٩, 13, ٢١١, 3, Al-Maqqari I, ١٨, 6 et seqq., ١١, 11 et seqq., JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* II, p. 36, Abū'l-fed. p. ١٧٨ (REIN., p. 258), Abdo'l-wāh. Al-Marrakosī, p. ٢٩٨ l. 6 a f. et seqq., Al-Qazw. II, p. ٣٤٤, DOZY *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 369, 537, 556, 566, et de Poëtis, qui ipsius laudes praedicarunt, WEYERS *Loci Ibn Khacanis de Ibn Zeid.*, p. 26 et 92, et v. HAMMER *uber die ar. Geogr. v. Spanien*, p. 13-15. — Ad l. 5 pro بِاجُوزَة FL. legere mavult بِخُوزَة » حُوزَة enim [ut addit] (nostrum *Bezirk*) maxime in Hispaniā pro كُوزَة usurpari videtur; conf. p. ١٨٥ l. 2, ubi in scriptura codicis L. (حُورِد) idem verbum inest."

P. ١٧٢ l. 7. Verba Jāqūtī de بَلَنْوِيَّة ex Codd. Anglicis edidit AMARI in *Bibl. Sic.* p. ١٨, coll. ibid. p. ٩٨, et de eo loco vid. item Lobbo'l-lob. in v.; de بَلْمُوح, Abū'l-fed., p. ٣٣٤, ubi de hac Gente fit sermo, quae vulgo *Belutschi*, et quorum terra ideo *Belutschistān* dici solet. Pro جيل ergo l. 9 cum FL. lege: » جيل, ut Kām. الرُّطْ dicit esse جيل s. بَلُوح. Eadem est Gens, cujus nomen etiam scribitur بَلُوح s. بَلُوح, vid. VULLERS I, p. 261, et *Z. f. die Kunde des Morg.* IV, p. 475 et seqq.; de Gente الَعُقْس vid. Abū'l-fed. l. l., et Nost. infra in v. القفس et العقس. — De بلودان, pago Damasceno, *Diarium Bairūtense*, حديفة 1858 N. ١٢ p. ١٦ l. 6 a f. et seqq.; de بَلُودَر, Indiae urbe, Ibn Bat. III, p. 362, 363 et 367; de بَلُور, Indiae tractu montano prope Qasnir, Al-Qazw. II, p. ٢٢٥, et REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 278; ut tradit ECKSTEIN in *Mémoire sur Hiouen-Tsang* in *I. A.* 1857 Déc. p. 485, montium jugum *Belour*, etiam vocatur *Vidoûra*, et *Belout*; » il (Hiouen-Tsang) franchit la chaîne du *Belour*, comme les Aryas l'appellent; car *Belour* signifie *Vidoûra* dans leur langue, c'est-à-dire la région éloignée des montagnes aux extrémités du monde des Aryas. C'est la même chaîne qui porte le nom de *Belout*, ou des monts Noirs, dans l'idiome des Turcs. C'est la chaîne de l'Imaus, qui separe les deux Scythies, la Scythie des Sères, ou la Sérica à l'Orient; la Scythie des Tochaes, ou le Tokharestan, y compris le Ferghana, à l'occident." — De بَلُوس 1) urbe prope Qandahār, vid. *Z. d. d. m. G.* I, p. 342; 2) de duobus pagis Aegypti, quos Jāq. in Al-Mošt., p. ٩٩ nuncupat بَلُوشَة, Ann. ad Al-Mošt., p. 6 et 7.

P. ١٧٢ l. 10. Auctor, loquens de النسيبات cogitare videtur بَلُوط الارض. De فَحَص البَلُوط vid. supra in v. بطروس et بطروج, et infra in بَلِي et صدقورة, Al-Mošt., p. ٣٣٠, Al-Bay. II, ٥٢, 2, ١١١, 4 a f., ١٤٤, 4, HOOGLIET in *Locis de Aphasidis*, p. 24, Dozy *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 198-203, et (quos HAMM. affert in *Libello ub. d. Arab. Géogr.*

v. *Spanien*, p. 34) GAY. I, p. 174, II, p. 148 et 501, deinde v. HAMM. in *Lit.-gesch.* V, p. 187. De أوردط vid. supra in v. et *Add.* p. 195, et Al-Bay. II, ٨٤, 14, ١١١, 3 a f., et de المَرَانِس (sic nempe leg. pro البرَانِس), *Add.* p. 289. De الرِّدَمَف (argentum vivum) vid. item in v. السُّوَج (II, p. ٩٥), Al-Maqqari I, ٩١, 13, ٩٣, 2, 9, et Abū'l-mah. II, ٥٨, 3 et seqq.; voce porro السُّرُّنَجَجَر minium intelligitur. L. 11 deinde cum FL. pro باجوز l. بَحْزُور. — Tertium locum, dictum مَسِي بَلْمُوط صِوَاخِي منعلوط in Aeg., memorat WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٩. l. 9 a f., coll. p. 139. De بلعة الجَمَّال, in Sicilia, vid. Al-'Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٤., 2, ٢٧, 2 a f., et JAUBERT II, p. 87 et 94. Verba Jāqūtī de eo loco, hic omissa, AMARI tradidit l. l. p. ١٩ l. 2 et seq. Alia ex نارنج صعلية affert p. ١٧١, 8, ١٧٣ in f., et ١٧٣, 3.

P. ١٧٣ l. 14. Al-Bekrī in v.: بَلْوَنَة — مكان بكاهمة المَكْرِيَن فَوِي. كاهمة — وقال انسو بكر بَلْمُون موضع لا بنمت شبا ترعم العرب كاهمة; انه من بلاد الحسن هكذا ذكره دون هاء quibuscum conf. locus Qām. supra in *Add.*, p. 366 allatus. De seqq. vid. Al-Most., ubi scribitur بَلْوَنَة. Quomodo autem السَّرِي pronunciandum sit, neque Al-Most. neque Qām. designant. Fortasse, coll. infra in v. السَّرِي, السَّرِي enunciandum. — De بَرْخُور in v. بَلْمُونِيَة vidd. supra in *Add.*, p. 295 et Lobbo'l-lob. in v.; de بَلْمُون, nam sic scribe pro بلف (l. 6 a f.), ut ordo alphabeticus etiam flagitat, haec Al-Bekrī: بَلْمُونِيَة وزن فَعْل مَوْضِع. بَلْمُونِيَة (روضة) الفَقَطَا De روضة السَطَا conf. Al-Most. p. ٢٣٣, 10-12, et de بَلْمُون item infra ad v. بَلْمُونِيَة, ac de السَّعْمَانِيَة (ap. Nostr. l. 6 a f.) infra in v., et Al-Most., p. ١٣٩ l. 6; de وادي بَلْمُون من جَيَّان, Al-Bay. II, ٩٩, 2 a f., ١٤٢, 10, ١٤٥ in f.; de بَلْمُونِس, ut scribit Abū'l-fed., p. ١٩٣ in v. لَمْرِيَا (Morea), pro بَلْمُونِس (Πελοποννήσος), REIN., p. 275; de بَلْمُونَة, pago a meridie Arnonis, SEETZEN I, p. 410;

de بِلَاسَة, in الصَّعِيد, Al-Maqrīzī ed. Būl. I, p. ٢٠٥; de بلاد
بَلَهْرَا, in Indrā, Abū'l-fed. p. ٣٩. in v. فَنُوج, et p. ٣٩١ n. 5, p. ٥٠٥
in v. خَان بِالْق, et ٥٩ l. 3 a f., REIN. *Aboulf.* I, p. CCCXVIII et
CCCXLIII, *Mém. sur l'Inde*, p. 129, 144, 202, 219, 241 et seq., et
VULLERS I, p. 262; de بَلَهْرَا, pago prope بَلَسْر, 'Ibn Hauq. ap. AMARI
Bibl. Sic. p. ٩, 13. Al-Bekri deinde in v.: بَلَهْرَا مَوْضِعٌ ذِكْرُهُ
أَبْنِ دَرِيد, ad quem locum conf. Zam. p. ١٩ n. ٥. De بَلَهْرَا, urbe
Aegypti, Veterum *Πλεσις*, vid. 'Ibn Kallik. N. ٩٥٩, QUATREM. *Mém. sur*
l'Ég. I, p. 262, ARN. *Chr. Ar.*, p. 147, 3 et 6, et Gloss., p. 21, 6,
et WUSTENF. *Macr. G. d. Copt.*, p. 58; de بِلَاسَة نُوبَة الْمَبْخَرِي, in
ditione طَبَسَانَة, in prov. Sevilae, ابْنِ الْعَسَوِيَّة, in *I. A.* 1856 Nov.-
Déc. p. 456 et seq.

P. ١٧٢ l. 4 a f. De بَلَبَّاء vid. Zam., p. ١٣٤ l. 6; de بَلَبَّاس, urbe
prope حَمْرَة, in Al-Magreb, Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 518 (84), ed.
SLAN. p. ٩٥. Pro بَلَبَّان, ut Noster l. 3 a f. pronunciat, et quod supra
occurrit I, p. ١٤٩, 4 a f. (ubi ita scr. pro بَلَبَّانِي, vidd. *Add.* p. 312), haec
Al-Bekri in v.: ذُو بَلَبَّانٍ — مَوْضِعٌ وَرَاءَ أُنَيْمٍ فَالَهُ الْبَجَرْمِيُّ وَدَكْرُ
مَنْ طَرِيفَ عُرْوَةِ بَنِ فَبَسَ أَنْ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ ذَكَرَ الْفَتْنَةَ فَقَالَ
أَنَّمَا ذَلِكَ إِذَا كَانَ النَّاسُ بِذِي بَلَبَّانٍ — وَقَالَ أَبُو نَصْرٍ ذُو بَلَبَّانٍ
أَفْصَى الْأَرْضِ كَمَا بِفَالِ مَدَارِ الْفُلْفُلِ وَخَوْصِ الثَّعْلَبِ وَقَالَ غَمْرَةُ
وَذُو بَلَبَّانٍ مِنْ أَعْمَالِ هَجَّارٍ وَانْظُرْهُ فِي رَسْمِ سَعَفَاتِ
سَعَفَاتِ هَجَّارٍ عَلَى لُحْظِ جَمْعِ سَعْفَةٍ قَالَ الْبَجَرْمِيُّ هِيَ مَوَاضِعُ
مَعْلُومَةٌ مِنْ ذِي بَلَبَّانٍ وَتَرَكَ الْغُمَادَ وَخَوْصَ الثَّعْلَبِ وَمَدَارَ الْفُلْفُلِ
وَقَالَ غَمْرَةُ بَنِ بَلَسْرٍ وَالْبَلَسْرُ لَوْ صَدَّقْنَا حَنِيَّ دَبَلْغُوا سَعَفَاتِ هَجَّارٍ
وَالْبَلَسْرُ عَلَى الْحَقِّ وَمَدَارُ بِلَادٍ مَعْرُوفٍ بِالْبَلَسْرِ. De الْبَجَرْمِيُّ vid.
'Ibn Kallik. N. ٣٩, (ed. SLAN. p. ٣٢. et seq.). Plenum ejus nomen est,

أبو عمر صالح بن اسحاق الجرمي النحوي + a. 225, quod Abū'l-mah. item tradit I, p. ٩٦٥ et seq., ubi etiam vid. n. 2. Ab eo vero vocatur ejus prænomen أبو عمرو. De مَدْرُ الْفُلْفُل vid. III, p. ٩١٣ l. 4, ubi sic leg.; de حوض الثعلب, I p. ٣٢٩ l. 11. De د' الغمام s. بَرَك الغمام Noster non loquitur, sed de الغمام s. بَرَك الغمام vid. in v., et *Add.* ad h. l., p. 312, et de Ammār ben Jāsir, *Wustenf. Reg.*, p. 69 et seq. Praeter بَلْيَان Qām. in v. البلل, etiam affert formas ذو بَلْيَان, ذو بَلْيَان, ذو بَلْيَان, ذو بَلْيَان, ac porro addit: ويعال ذهب بذي هَلْيَان وذى بَلْيَان وقد بَصُرَ اى حَيْث لَا يُدْرَى أَبْنُ هَوَاوَ عَلَّمَ لِلْبُعْدِ اَوْ عَ وَرَاءَ الْيَمَنِ اَوْ مِنْ اَعْمَالِ هَجَرَ اَوْ هُوَ اَصْصَى الْاَرْضِ وَقَوْلُ خَالِدٍ اِذَا كَانَ النَّاسُ بِذِي بَلْيٍ وَذِي بَلْيٍ بُرْبُدُ تَقَرَّبَتْهُمْ وَكَوْنَهُمْ لَوَايِفَ بَلَا اِمَامٍ وَبُعْدَ بَعْضِهِمْ مِنْ بَعْضٍ — De بليارش in *Hisp.*, *Al-Bay.* II, ١٢٥, 14, ١٢٩, 2, ١٢٠, 13; de بليانية prope سفاقس, *Ibn Bat.* IV, 327; de البليانية, *Sacello sepulchrali Damasci*, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 369, et de حَزَمِ اَيَّيْص in v. البليخ (l. 2 a f.), *Al-Most.*, p. ١٣١ l. 5.

P. ١٧٣ l. 1. De البليخ (*Veterum Βάλιχα, Bélias, Βασίλιος et Βαλισσός*) vid. infra in v. باجرؤان, بامردى, باجرؤان, باجرؤا, حصن مسلمة, بامردى, باجرؤان, باجرؤا, *Zam.* p. ١٧, Abū'l-fed. p. ٥٨ (*Rein.*, p. 66), *Al-Bekri* in v., in primis *Chwolsohn die Ssaber* I, p. 306, et de عيسى الذهبانية, Noster item in v. infra (I, ٢٥٠, 7). Voce جَرِيْب ager intelligitur, qui 384 modiis frumenti conseri solebat, ut *Kasimirski* in v. reddit, *un arpent*, quod tamen E. Boethor vertit فَدَّان. Occurrit item ap. Abū'l-mah. I, p. ٣٧٧ l. 5. De البليد sic *Al-Bekri* in v. الاشعر sub fin.: وباسفل نَمَلَى البلدة والبليد وبهما عينان لبنى عبيد الله بن عنبسة بن

سعد بن العاصي. Haec Tribus ap. Al-Bekrī in v. البلد vocatur
عبد الله بن عنبسة بن سعيد بن العاصي; in Al-Mošt. vero in v.
البلد (ubi primus locus hujus nominis affertur, qui et apud Nostrum
occurrit): سعد [بن عنبسة بن سعيد بن العاصي] cui tribuitur
البلد. In h. l. describendo Al-Bekrī in v. البلد
sic pergit: وكذلك قال محمد بن حبيب كما قال السكوني
فيما نقلته عنه عند ذكر الأشعر قال البلد ماء لأن سعيد بن
محمد. عبيدة بن سعيد بن العاصي بواحد يدفع في ينبع
ibid., p. 24 et 167 l. 4
a f. et seqq. Nomen عبيدة in Cod. sic distincte scribitur.

P. ١٧٣ l. 9. De بلير vid. supra ad p. ٨٧ l. 4 a f. in *Add.*, p. 158.
L. 10 post بالتصغير sic lege: بليق وبلقاء ماءان — فربط; conf. Zam.,
p. ١٥, ubi etiam ser. فربط, et *Add.* infra ad v. بلعاء. Ox. بلعاء لبني,
Cant. وباقا. De بلعنة, بلعينة, s. بلعنة in Hisp., Al-Bay.
II, ٣١٩, 8; de بليما, Ibn Gob., p. ٩١ l. 4 (ubi exstat البلد),
Al-Qazw. II, p. ١٩, Al Maqrīzī ed. Būl. I, p. ٢٣ (ubi Cod. Leyd. 372^a,
p. 396 scribit البلد), WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٢٣ l. 6 a f.
coll. p. 105, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 91, DE SACY *Rel.
de l'Ég.* p. 702 n. 7, *Z. d. d. m. G.* II, p. 139, et BRUGSCH *Reiseber.*
p. 106, nomen pronuncians *Bellianeh*, ex ore vulgi, ut videtur. De
بليونش, urbe Al-Magrebi, Abū'l-fed. p. ١٢٣ l. 1 et seqq. (REIN. p. 169),
Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 557 (123), ed. SLAN. p. ١٩, et الاستبصار
p. ١٧ l. 6, ubi dicitur: من فرى سبتة; vid. item ibid., p. ٢٣.

P. ١٧٣ l. 3 a f. Ad voem بلاندلس in v. بلي, coll. notā 6, FL.
observat, Codicum scriptionem ortam esse ex باندلس, abjecto *Articulo*,
qui, ut docetur supra p. ٩٩ l. 5 a f. in hoc nomine, ut v. c. infra I, p.
١٨٥ l. 2, nonnumquam omittitur. De بلي vid. *Add.* supra p. 366. In

seq. voce بُلَى Jāq. Petropol. a vocc. فصل hunc locum sic legit:
تبل قصير اسفل جاده بيها وبين ذات عرق وربما اثنى في
فصل السفر (sic) وقال الحفص من مياه عرمة بلو وبلى
معهم communicans, apponit: » pro السفر فى اثنى ser. فُتّى فى
السنعر", ut ex supra memoratâ voce البليبين novimus. Hoc loco collato,
sine dubio pro قصر ل. صغير, deinde post اسفل insere حاذة, de quo
loco, sito in نجد, vid. in v., et in v. فلب, ubi de حره سليم fit
mentio, sitâ in eâdem terrâ. Cant. habet خاذ, Ox. ut L. جاده. Post
وبين supple عرق ذات, qui locus item in نجد reperitur; vid. in voce.
Ox., ut L., habet داف, Cant., ut V., ذات. Pro عرمة غرنه بلى وبنى
بلو, ut in Jāq. Petrop., hoc tantum discrimine, quod ibi بلو ex-
stat. Sed vid. supra in v. بلى, pro quo, ut in Add. p. 378 observavi,
lege بلو, quae lectio etiam hic est in Cant., habens بلى وبنى. Fl. ta-
men legere mavult pro عرمة, عرنة, s. عرنة, quia عرمة in v. بلى et
in v. العرمة habet Articulum. Sed in multis nominibus usus Articuli
parum est constans; deinde ut L. et O. عرنة, ita V. et Cant. cum Jāq.
Petrop. habent عرمة; ac porro, si Al-Hafî eundem locum intelligit, de
quo Naçr loquitur, Arama hic in censum venit, sita quippe prope Ad-dahnâ
et Āriço'l-jamâma, quae item ad Negd pertinent, non vero روصه
عرنة, ut in v. عرنة وان باخذاء عربات, s. من اودية المدينة
monetur. De الحفص vidd. Add. p. 362, et de v. بلى, Al-Bekrî in v.
et in v. الاشعر. Praeterea exstat بلى, urbs Asiae Min., de qua conf.
DEFRÉMERY Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min., p. 81, ahām Asiae Min.
urbem, ibid. p. 66 adducens, nomine كسرى بلى, de qua item vid.
in ed. Par. II, p. 316, et QUATREM. in N. et E. XIII, p. 339. Inter
epitheta Al-Medinae An-nabolsi, p. 16 refert البلى. De بليّة vidd.
Add., p. 63.

P. ١٧٤ l. 3. De بِمَجَكْت vidd. dicta in *Add.*, p. 275, et in v. شبروان. Prior locus, qui hic affertur, ap. Al-Iṣṭakrī. in ed. MOLL. exstat p. 118 l. 2; alter p. 124 l. 14, ubi scribitur, واما وحكت, pro بومناجكت, et ante بومناجكت inseritur نكو. Lobbo'l-lob. cum Nostro consentit. De بومناجكت vid. item *Géogr. d'Edrisi* II, p. 203 et 205, ubi hoc nomen etiam permutatur cum مناجكت, pro quo rescribendum videtur بِمَجَكْت. Sic nempe conciliantur haec dicta cum dictis p. 200 ibid., ubi de مناجكت et بومناجكت, tamquam de diversis locis fit sermo. Ibn Hāuq. (ap. UYLENER. *Diss. de I. II.* p. 73 in n.) scribit بومناجكت. De لمواودس vid. infra in v. et de بَمَبَا, loco Habessiniae, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 185.

P. ١٧٤ l. 9. Lacunam, quae etiam in Cod. Cant. indicatur, non vero in L. et Ox., Jaq. Petrop. supplet voce مرو, quod etiam As-sojutī in suo Jāqūtī Codice videtur legisse, sic scribens in Lobbo'l-lob. in v. البملاني: نرماسمر. De بَم conf. infra in v. نرماسمر. Abū'l-fed., p. ٣٣٩, et *Z. d. d. m. G.* XII, 716, ubi vocatur *Bumm*. Al-Bekrī in v.: بَم ارض من كرمان. VULLERS I, p. 263 locum nuncupat »*arcem in Kermania*." De pago بَمَوْد بالعموم, vid. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 681 N. 37.

P. ١٧٤ l. 13. De utroque loco بَنَسَا vid. Al-Mošt. in v. De priore conf. item WUSTENF. *Macr. G. d. Copt.*, p. ٥٩ l. 18 et 137, et *Add.* supra p. 251 ad v. بِنَا, et Nost. in v. بُلَعْمَنَة et نُوب, de loco posteriore, JOHANNES. in *Ind.*, p. 259 et seq., et infra in v. وادی بَنَسَا, ubi cum FL. l. ٩ مجاور, hoc probante, tum ex lectione Jāq. Petrop. habentis, مجاور للبحر (quod Jāqūt etiam in Al-Mošt. in v. بِنَا addidit), tum coll. I, p. ٣١٢ l. 5 et 6. Tertium locum ejusdem nominis memorat Al-Maqrīzī in QUATREM. *II. des Sult. Maml.* I, 2, p. 2, quem Sultānus Bibars Al-Bondoqdārī transit in viā, quā, proficiscens Sidone, incessit Al-Birām (prope Samosāten) tendens. De بِنَا vid. in v. دبر الطواويس.

et فَرْك, Al-Mošt. in v. بَنَى, ubi *castellum* etiam hujus nominis adducitur in Hispaniā. De alio بَنَا, س. بَنَّا, loquitur REIN. in *Mém. sur l'Inde*, p. 176.

P. ١٨٤ l. 3 a f. De بَنَات vid. Zam., p. ١٢ l. 2; de البَنَات درب بحلب, FREY. *Sel. ex Hist. Halebi*, p. ٢٨, 21 et 91; de بنات حرب vid. in v. حرب; de بَنَات قَبِي haec Al-Bekrī: اكْثَمَ مَعْرُوفَةً فِي دِيَارِ كَلْبٍ كَانَتْ فِيهَا وَفَعَةٌ لِبَنَى فَرَارَةٍ عَلَى كَلْبِ الْخَبْجِ. De his vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 264-66 pronuncians وَبَرَّةً, ut As-sojūti in Lobbo'l-lob. in v. (الْوَدْرِي), Qām. infra in v. وَبَرَّةً (quo loco Noster وَبَرَّةً enunciat), et *Add.* p. 151. — De pugnā ibi commissā vid. item Hamās. p. ٢٩٣ et FREY. *Ar. Prov.* III, 1, p. 587, quos locos affert VILMAR in *Libro Carmen de vocibus tergeminiis arabicis ad Qutrubum auctorem relatum*, p. 56, ubi versus adduntur, eam pugnam spectantes. Al-Bekrī in v.: بَنَات — مُشَيِّعٌ قُرَى مَعْلُومَةٍ بِالشَّامِ يَنْسَبُ إِلَيْهَا الْخَمْرُ الْبَجْدَةُ الْخَبْجِ. De حُورِ الْبَنَادِرة, sinu Venetico, s. Mari Adriatico, Abū'l-fed. p. ٣١ (REIN., p. 37), et de urbe الْبَنَادِرة, ibid. p. ٢١. (R., p. 309), ubi vocatur مَدِينَةُ الْبَنَادِرة. De eā item loquitur Ibn Batūta in *I. A.* 1850 Sept., p. 195, et de ipsis الْبَنَادِرة, a. 517 expeditionem in Aeg. suscipientibus, 'Ibno'l-'Atīr in AMARĪ *Bibl. Sic.* p. ٢٨٤, 7-9, Abū Šāma ibid. p. ٣٣٩, 3 a f. Porro de iis vid. Qotb. p. ٣٧٣, 8 et seqq. De بَرَارِ الزُّرُور, in v. بِنَار, vid. supra in v. et *Add.*; de بِنَارَاس, Indiae urbe (*Benares*), 'Ibn 'Ijās in ARN. *Chr. Ar.* p. 71, 4 (coll. Gloss. p. 187, Abū'l-fed. *Hist. antisl.*, 174 l. 3 (unde patet scrib. بِنَارَس s. بِنَارَس), REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 288, *Z. d. d. m. G.* I, p. 343, KREHL *de Num. Mus. Dresd.*, p. 65, et ap. Nostr. III, p. ٢٥٩ in notis l. 2, ubi occurrit item scriptio بِنَارَس. In Diario Bairūt., حَدِيقَةُ الْأَخْبَارِ a. v. c. 1858 N. 6 p. 3^a l. 1 scribitur بَيْنَارِس.

P. ١٧٥ l. 3. In v. دِيرِ الْهَرَوَانِ scripsi بِنَارِقِ, attendens dicta in دِيرِ

قنى. Fl. vero, coll. utroque Cod., et Al-Most., p. ٢٢٧ l. 13 et 14, reponit نَهْرَ مَارَى, de quo vid. infra in v. De بَنَارَى vid. item Al-Qazw. II, p. ١٠٩, et de بَنَسَاكَاَن, pago prope 'Iṣbahānem, idem II, p. ١٩٨ l. 4 a f., et Nost. in v. رَزَنَرُون. — De بَنَاكَت vid. supra in v. اَغْنَان, et infra in v. نَجَاكَت. Ut QUATREM. tradit in *N. et E.* XIII, p. 260, etiam vocatur شَاهِرُخَمَّة. Noster, ut infra in v. بَنَجَبِيكَت in fine, scribit ت, idque, ut 'As-sojūtī in Lobbo'l-lob, scribendum monet, quā in re uterque sine dubio Jāqūtum hic sequitur Ceterum ث vulgo occurrit, quā de re item vid. VERTH in *Suppl.*, p. 37, et conf. infra dicta ad بَنَكِيكَت et بَنَكُت. Nihil tamen frequentius, quam earum literarum in nominibus Persicis permutatio.

P. ١٧٥ l. 5. Post بِالْفَتْح in v. بَنَان, cum Fl. adde وَالنُّون, et l. 7 post بِمَرُو, sequentem و dele. De بَنَان vid. Al-Most. in v., et Al-Qazw. II, p. ٢٢٥. De insulā البَنَان idem loquitur I, p. ١٠٨, et de altero بَنَان, Abū'l-mah. II, p. ٣٣٥ l. 1 his verbis: بَنَانُ قَرْيَةٍ مِنْ قُرَى اَنْطَاكِيَةِ وَفِيْلَ هِيَ عَالِي اَمِيَالٍ مِنَ الْمُصَصَّةِ, ubi numerus milliarium excidit. — De بُنَانَة, plateā Al-Baḡrae, vid. Al-Most. in v. بُنَان; de جَنْدِيَمَة بَنَان, Zam., p. ١٣ l. 6-8, de البَنَانِ الجَبِيلِ simul loquens. Al-Bekrī in v.: اُبُو اَلْبُنَانَةِ مَوْضِعٌ فَمَا لِي اَوْفَرُ اَلْبَحْرِ. De اُفَر vid. infra in v., et de اُبُو اَلْمُنْتَمِي ap. Nostr., supra in *Add.*, p. 125.

P. ١٧٥ l. 11. Ante نَخْل (in v. بَنْبَان) cum Fl. inserendum بِ, s. عِنْدَهُ, s. فِيهِ. In Cant. et Ox., ut in L. et V., id deest quidem, sed, ut Fl. observat, illud vix appositio vocis مِنْهَلِ esse potest, quia haec scribendi ratio consuetudini Scriptoris obversatur. De بَنْبَان vid. infra in v. رَاح. — In n. 4 excidit, » L." De بَنْبَرٍ et بَنْبَبٍ, locis 'As-sūdānis, vid. 'Aḥmed Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 551 et 552. — L. 13 pro

خَوْر فَهْر السَّنَد (in v. دَنْيَلَا), l. cum Fr. خَوْر فَهْر السَّنَد, coll. Abū'l-fed.
 p. ٩١ l. 4. — De بَنْبَلُونَا, (*Pampelona*), vid. Al-Bay. II, p. ١٤, 6 a f.,
 ٣٩, 6, ٨٩, 1, 5 et seqq., ٩٩, 3 a f., ١٤٢, 10 ab init. et 7 a f., ١٤٧, 12.
 ١٥٢, 9 a f., ١٧٩, 9, ١٩٥, 5, ١٩٩, 2, et ١٩٩, 13, Abū'l-fed., p. ١٨٠, ١٨٥
 (in v. بَرِغَش) et seq. n. 8, et ٢١٩ in v. بَبُونَا (REFN., p. 259 et seq.),
 De حَصْنُ الْبَنْتِ, in Hisp., Abdo'l-wahid Al-Marrākosi, p. ٢١ l. 1. Ut
 hic in v. بَنْتِ, sic infra is locus laudatur in v. بُوْنَتِ, ac similiter in Lobbo'l-
 lob. in v. الْبُونَتِي et الْبَنْتِي. Ibi vero vocatur, ut ap. Nostr., بَلَدُ بِلَانْدَلِس. Intelligitur *Alpuente*; vid. Dozy *Loci de Abbod.* II, p. 212, et *Rech.*
sur l'hist. de l'Esp. I, p. 65 (ubi sermo est de loco ejus nominis prope
 Grenadam) et 499. De pago sic dicto prope Valenciā loquitur CASIRI
 II, p. 64. — De بَنْتَارَا in Siciliā, Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.*
 p. ٥٩, 5 et in fine ac seqq. (JAUBERT II, p. 101 et seq.) — De حَبْرَة
 بَنْتِ, insulā prope Siciliā, Al-Idrīsī in AM. l. l. p. ٣٢, 7 (JAUB.
 II, p. 70). De بَنْتِ حَنْبِي (Pand schamby), oppido non procul a Sa-
 marqanda, LEHMANN'S *R. n. Buch. u. Samarq.*, p. 100 et seq. et 108; de
 نَنْتَرِوَلِي, Veterum Heraclaeā Ponti, Abū'l-fed., p. ٣٢ (REFN., p. 39), et
 ٣٨٨; de بَنْتَفِ, loco Aeg. in prov. الشَّرِفِيَّة, DE SACY *Rel. de l'Ég.*,
 p. 609 N. 135; de بَنْتَلِ, loco As-sūdānis, Ahmed Babā, *Z. d. d. m. G.*
 IX, p. 544 et 553.

P. ١٧٥ l. 4 a f. in v. بَنْتَا هَمْدَا. Coll. III, p. ٣٣٩ l. 8 et seqq. in v. هَيْدَا
 (ubi minus accurate Noster loquitur de حَصْبَاتِ, pro هَضْبَتَانِ, ut hic),
 verba قَتَلَ عِنْدَهُمَا تَوْنَةً بِنِ الْحَمَمَرِّ sic legantur: قَتَلَ قَبْلَ الْحَجِّ. Recte
 Cant. pro قَتَلَ, قَتَلَ. De Tāuba nostro vid. Ibn Qoī., p. ٤٣ l. 2 a f.
 ad ٤٤ l. 1, Ibn Dor., p. ١٨٢ l. 15 et 16, et WUSTENF. *Reg.*, p. 446. —
 Pro بَنْجِ lege بَنْجِ, quod non tantum ordo alphabeticus postulat, sed

etiam As-sojula legit in المعاجم المبدأن, scribens in Lobbo'l-lob. in v. بالفتح وضم النون المشددة وجيم الى بنج فريد بَرُوك: البنجى المينج بالكسر الاصل وناقصه بنج بسموتند. Qām. vero in v.: بَمَنج pronuncians ergo etiam بَمَنج. De رُوك vid. in v. — De پَنجَاب, (*quinque fluvii آب پَنج*), Indiae regione, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 277, et VULLERS I, p. 374. Indum ipsum Ibn Bat. appellat آب بنج; v. c. I, p. 422, et III p. 91 et 93. De بَنگَالِه, s. بَنگَالِه (*Bengalia*), VULLERS I, p. 269, Qoth. ١٩٨, 3 a 1, REIN. *ibid.*, p. 118, et LEE *the Trav. of I. B.*, p. 194, ed. Paris. IV, 210; de بُنْجَامِين, in viā, quae ab urbe Segelmāsa ducit Agamatam, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 607 (173); in ed. SLAN. p. ١٥٢, 7 a f. exstat بُنْجَامِين — بُنْجَا أَكْشَت — بُنْجَا أَكْشَت — بُنْجَا أَكْشَت (proprie 5 *digiti*), a Turcis vocatur بِبِيس بِبَارْمَان, quod idem notat; locus est prope Marāgam, vid. QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 265 et 427, et *N. et E.* XIV, p. 36 n. 1, ac VULLERS I, p. 374.

P. ١٧٥ l. 2 a f. De بَنج دِه (sic cum FL. leg.) vid. supra in v. اِبْغَان et Add. p. 208, et infra in v. حَمَرِي, بِنُودِه, حُورَان, دِيَزِي, دَلَاخَار, دِيَزِي, حُورَان, حَمَرِي, بِنُودِه. et Ibn Kallik. N. ٩٧. (ed. SLAN., p. ٧١٢ l. 7 et seq.). Ad prius خَمْس FL. haec observat: «Prius خَمْس cum utroque Cod. scr. الخمس, nam n. pr. determinatum esse debet. In eandem sententiam in Moscht. p. ٩٥ l. 13 بَنج دِه redditur الخمس. Eodem modo, quamquam alia nominis numeralis constructione, p. ٩٧ l. penult. اَنْبَالِس (Πεντάπολις) a nostro redditur خمس المدن. Est autem illa nominis numeralis constructio, etsi ab antiqua grammatica repudiata, tamen hodie omnium usitatissima; cf. CAUSSIN DE PERCEVAL *Gramm. arabe-vulg.* I ed., p. 66 et 253 bis; itidem sexcenties in 1001 Noct., ut ed. HABICHT. II, p. 55 l. 12 et 13: السَّبْع خَلَع, *die sieben Staatskleider*. Forma سَد, quae v. c. legitur infra I, p. ٣٥٩ l. 7, et quam uterque Codex ibi praebet, servari poterat, quum non minus usitata sit, quam دِه, imo

etiam usitator. Moscht. ubique formam د habet p. ٩٥ l. 13, ١٦٣ l. 16, ١٧٩ l. 2, et apud Nostrum supra etiam est p. ١٧ lin. ult. (ubi د pro د scrib.), et in v. د . Pro د denique h. l. leg. د , i. e. convenienter nomini, ut nomen sonat, et p. ١٧٩ l. 1 pro د , melius د , et sic p. ١٩ l. 7 et alibi." Quae loca pagis *Peng-dihianis* annumeranda sint, dubio obnoxium est quodammodo. Etenim, ut VETH jure observat in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob. p. 37, As-sojuti sex loca affert, quos pagos nuncupat *Peng-dih*, dum secundum hoc nomen *quinque* tantum postulantur. Huc nempe refert د , د , د , د , د , et د . Difficultatem non prorsus tollit hic Liber. Hic nimirum pagus د non quidem adducitur, sed alius locus, د , quem As-sojuti omisit, et in v., د (د د) additur. De د tamen dubitari potest, an *his* pagis accensendus sit; hic enim in Libro nostro dicitur esse د ; cui urbi etiam annumeratur in v. د ; dum res in medio relinquitur de د , de quo Noster: د . De reliquis Auctor cum As-sojutho consentit. In his autem omnibus accurate indicandis Scriptores falli, non mirum. Error enim ob utriusque loci, Merwo'r-rud et Peng-dih, viciniam, est quam facillimus, cui rei accedit, quod fieri potuerit, ut mutata agrorum divisione, nescio quo casu, pagi remotiores jam *hujus*, jam *illius* ditioni annumerarentur.

P. ١٧٩ l. 2. De د vid. Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, p. 37; — د , regio *Tūrānis*, VULLERS I, p. 375; — د et د , provincia *Tūrānis*, ibid. — De د (د), ut Al-'Idrīsī scribit), conf. Abū'l-fed., p. ٣٤٣ in v. د (*Arrachosia*), et p. ٣٤٤ n. 1. De د (i. e. *5 montes*) conf. Abū'l-fed. p. ٤٩٣, ٤٩٥, ٤٩٨, Al-Qazw. I, p. ١٥٤, Nost. in v. د (et *Add.* p. 178), et جبل الغصه, Al-Mošt., p. ٩٤, 2 a f. et seqq., Ibn Bat. III, p. 85, coll.

p. VI, FRAEHN *Ibn Foszl*, p. 239, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 157 et 276, TORNEERG *Numi Cufici Mus. Holm.* I, p. LXVII, 92, 95, 99 cet., STICKEL *Z. d. d. m. G.* IX, p. 253.

P. ١٧١ l. 4. De بَنَجِيكْت vid. in v. انصعد, et *Add.* p. 275. Lobbo'l-lob. in v. habet بَنَجِيكْت, et sic scribendum esse diserte monet, a Nostro ergo rursus dissentiens. De literarum tamen ب et ب in Persicis nominibus permutatione vidd. supra dicta ad بَمَاسْت in *Add.* p. 385. De loco Al-'Iṣṭakrī locuti sumus supra in *Add.*, p. 275. Alteram sententiam Abu Sa'idi, s. As-sama'niz, profitetur As-sojūti in v. البَنَجِيكْت. De بَنَدْجَان vid. Al-'Idrīsī I, p. 364 (hunc locum enumerans inter pagos 'Iṣbahānīs), et supra in dictis de اَلتَّقِيذِ عَمَان, supra in *Add.*, p. 103. De بَنَدْجَكَمَد, urbe ab or. Samargandae, LEHMANN'S *R. n. Buchara u. Samarg.*, p. 110. In loco in *Add.* p. 103 laud. 'Ibn Qot. p. ١٥٢, vid. de اَلْعُمَانِ بْنِ مَعْرَر, et de eo item 'Ibn Dor, p. ١١١ l. 2 a f. et seqq. Vox مَعْرَر hic in Ox. d., sed legitur in Cant.

P. ١٧١ l. 8. De بَنَدْكَان vid. Lobbo'l-lob. in v., et cum his conf. dicta ad v. مَهْرَبَمَدَفَسَاي, ut legit FL. pro مَهْرَبَمَدَفَسَان. De بَنَدْأَمَهْر sic VULLERS I, p. 266 et seq.: »nom. aggeris prope Shīrāz, jussu عَضَد عَضَد اَلدَوْلَة exstructi", et de بَنَد, ibid. p. 266^b l. 4, »nom. regionis." De بَنَدْر, urbe in provinciā غَرْج, vid. idem, p. 267, et deinde p. 377: »بَنَدْر, s. بَنَدْر n. arcis in vertice montis regionis Shīrāzensis." — De بَنَدْر سَلَوَت, parvā urbe insulae Ceyl, 'Ibn Bat. in ARN. *Chr. ar.*, p. 103, 9 (LEE, p. 185, ed. Paris. IV, 170), *I. A.* 1847 Fèvr., p. 123 n. 23. Quod praefigitur, بَمَدْر, significat *portum*, s. *mercium receptaculum*; vid. Abu'l-fed., p. ٢٧٣, 'Ibn Bat. ed. Par. IV, 120, 131, ARN. l. l. p. 54, 3 a f. et VULLERS I, p. 267. De بَنَدْكَ, regno As-sūdānis, *Z. d. d. m. G.*, IX, p. 527, 534, 540, 550, 576 et 589.

P. ١٧١ l. 9. De اَلْبِنْدَنْجَمِن vid. in v. اَبْرُوْحَان, بِأَفْطَنْبَا, بِأَدْرَانَا, اَبْرُوْحَان, et اَلْبَدْ, دَهْبَالَا, نَرْوَف, تَرْسَخ, بِأَسَايَا. Al-Bekrī in v.:

الْبَيْدَنْجِيْن - هو موضع من سواد العراق والبه انكار حَوْرَة الشارى
وهو اول خارج منهم بعد فعل على رَءِه وائى هذا الموضع يمسب
النساعر البندنجينى. Nomen nostri loci *ter* in hac voce scribitur
in Jāq. Petrop., et sic etiam ap. Rašido'd-din et 'Ibn Al-Atir
in QUATREM. *II. d. Mong.*, p. 248. Eadem scriptio latet in البندنجينى ,
in Cod. L. in v. نرُف , et in Codd. L. et V. infra III, p. 1. l. 1, coll. n. 1,
et III, p. ٣. in f, ubi Cod. L. et Jāq. Petrop. item habet البندنجينى.
Quia sequitur بندمنش, ordo alphabeticus hic suadet sive alteram lectionem
بندنجينى, quam Al-Bekri diserte commendat, sive lectionem, quam
Lobbo'l-lob. in v. alert, بَنْدَنْجِيْن, et sic scribit Jāq. Oxon., ubi haec
leguntur: (البَيْدَنْجِيْن) (البَيْدَنْجِيْن) (sic! sed l. لَعَطُ التَّنْمِيَةِ
ولا ادرى ما بندنيجى آلا ان ابا حمرة الاصعهانى قال بناحية
انعران موضع بسمى وَتَدَنْكَا وَغَرَبَ على البندنيجين ولم يفسر
معناه وهى بلد مشهور فى شرف الميروان من ناحية الجبل من
اعمال بغداد ان نسبيته ان تَعَدَّ فى نواحى مَهْرَجَانَقَدَنْ
(مَهْرَجَانَقَدَنْ) (sic! sed l. coll. in v., حدى العمان (انعمار Jāq. Petr.)
ابن كامل البندنيجى العقبه قال البندنيجين اسم يُطْلَق على
محال معروفة غير متصلة البنمان: الببان (البنيان l. cum Fl. الخ
بل كل واحدة مفردة لا ترى الاخرى لكن نخل الجميع متصلة
واكبر محله فيها يقال لهما باوطننا (باطلما recte Ox.) وبها سوى
(نسوى Ox.) ودار الامارة ومنزل انصامسى ابوعبيد نام سوق الخ
Quem locum Fl. ex Cod. Petrop. mecum communicans, addit: »In hoc
Quem locum Fl. ex Cod. Petrop. mecum communicans, addit: »In hoc
ابو بقاء prima litera sine dubio ex نام nata est; [et sic item Oxon.:
نام بوبعيا]; quae supersunt cum نودعما nostri libri congruunt." Idem

exhibet in Libro nostro Cod. Cant., Ox. habet **دوبعيا**. Fortasse **دوبعيا** pronuciandum, quod tamen ignotum est. Nisi loci situs obstaret, con-
jiceres legendum esse **دبريعا**, de quo vid. supra in v. Fieri ergo potest,
ut **دبريف** in censum veniat, et scribendum sit **درفقا**, s. **ف** in **ب** mu-
tatà, **دبرفقا**, pro quo nempe infra I, ٢.٢, l. 5 a f. exstat **دبرف**. De
حَمِل (sic Jāq. Oxon. haec pronunciat), et **فلست** nihil etiam infra
monetur. Pro **فلست**, Jāq. Petr. **فلشت**, et Jāq. Ox. additis vocalibus;
scribunt **فلست**, ibique deinde haec adduntur: **وقد خرج منها خلق**
بندناجين. De **ممن العلماء محدثون وشعراء وفقهاء وكتاب**,
s. potius **مندمحين**, vid. etiam *I. A.* 1848 Oct., p. 359. Pro **واكرها**
l. 11 cum Fr. l. **واكرها**. — De **بندون وردة في طريف حمّة**, quae
sub Aglabidis ansam dedit proverbio, si quis rem peteret velitam: **أردت الحرج فخذ على نندون**
vid. *Al-Bay.* I, p. ١٩١ l. 14;
حمّة, quod ibi affertur, insula est, in quā urbs **الممدنة** est condita;
vid. *ibid.* I, p. ١٧. l. 2 et seqq.

P. ١٧٩ l. 13. De **دبروت** (*Bizerta Veterum*) vid. *Al-Qazw.* II, p. ١٠٩,
الاستبصار **ك**, p. ١٥, et v. KREMER *Vortrag*, p. 13, *Al-Bay.* I, ٣٢٥,
12, et in f., *Al-Bekri N. et E.* XII, p. 513 (79), in ed. SLAN. p. ٥٩,
٥٧, ٥٨, et ٨٣, *Abū'l-fed.*, p. ١٢٢ (*Rein*, II, p. 196), *CHIFFRONEAU Voy.*
d'I. B. à trav. l'Afrique sept., p. 8; ac de palatio, ibi condito a Sultāno
ابو عبد الله المستنصر, quod dicebatur **أساراك**, *Ibn Kald.* in
سطفور **ك**, I, p. ٤١٢. — Pro **سطفور**
l. 15, ut scribit item Cod. Leyd. *Ibn Hauq.*, potius, ut infra in v., lege
سطفورة, quae scriptio deinde ap. Nostr. II p. ١٥٥, et in *Al-Bay.* I, ٢.,
٥٧, 6, 11٧, 17 permutatur cum **سطفور**. De aquis Benzertae, quas
Ibn Hauq. et *Al-Bekri* (l. l. ed SLAN. p. ٥٨. 2) memorat, conf. item
SHAW in *Itin. per Berberiam et Orient.*, vers. Neerl. I, p. 134 et seq. —

De بَنْسَارَفَان vid. Lobbo'l-lob. in v.; de بَنْشُكْر, quod permutatur cum بَنْشُكْر, supra p. 14. l. 3 a f.; de بَنْسُكَل, 'Ibn Kallik. N. 800 ed. WUSTENF., p. 28 l. 13, ubi vocatur بَلَانْدَلَس coll. ibid. p. 29 l. 2 a f., et Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. 82, 12. De بَنْصَة, s., ut vocatur in textu Abū'l-fed. p. 22 l. 16, بِبَصَة, nomine regiae sedis, ut ait, Imperatoris germanici, vid. REIN. *Aboulfed.* II, p. 285 n. 2, intelligens *Posonium (Presbourg)*, ab Arabibus sic dictum a lacu vicino *Peiso*, de quo etiam vid. III, p. 194 n. 10. De بَنْش, Hisp. urbe, اَنْعُوطِيَّة ابْن in *J. A.* 1856 Nov.-Déc. p. 462.

P. 14 l. 16. De بَنْطَلَس vidd. supra dicta ad I, p. 128 l. 11 (*Add.*, p. 262). Lin. penult, pro مَل ا مَل. De بَنْطَلَس (Pentapoli), vidd. *Add.* p. 309, et Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 448 (14) coll. ed. SLAN. p. 4, et de بَنْطَبُوس, urbe Afric. sept. in viā a Wahrān ad Al-Qairowān, Al-Bekrī l. l. p. 529 (95), in ed. SLAN. p. 54 et 55. Scribit QUATREM. in *N. et E.* l. l. بَنْطَامُور, sed nomen بَنْطَبُوس confirmat scriptio 'Ibn Hauq. in Cod. Leyd. De بَنْعَزِي (Veterum *Berenice*) urbe Cyrenaicae, A. ROUSSEAU *J. A.* 1852 Août-Sept., p. 73, et DE SLANE ad vers. Al-Bekrī in *J. A.* 1858 Oct.-Nov., p. 426 n. 4; de وَادِي بَنْعُش, in Indiā, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 109; de بَنْعُوسَة, vico Halebi, a quo una ex portis urbis nomen habet, 'Ibno's-silīna ap. v. KREMER *Sitz-ber.* 1850 Apr.-Mai, p. 226.

P. 14 l. 2. De بَنْكَت vid. 'Ibn Hauq. in UYLENBR. *Diss. de Ibn Hauk.*, p. 19, nomen sic pronuncians. Ad-dimišqī (*N. et E.* XIII, p. 262) etiam scribit فَمَكْت, quod QUATREM. فَمَكْت enunciat. Aliam nominis formam affert VULLERS I, p. 270, his verbis: » بَنْخَس, nom. regionis in B. " Per errorem Jāqūt Al-'Iṣṭakrīo tribuisse videtur,

quae sunt 'Ibn Hauqalis. Eadem enim fere verba *hujus* nomine Abu'l-fed. l. l. affert, dum ea in Mollerianâ Al-'Iṭṭakrîi editione frustra quaeruntur. Jāqūt porro memorat النَبَشَارِي, quo nomine hunc Auctorem adduxit in Al-Most., p. ١٥١ in f., ١٨ l. 7, ١٨ l. 11, ١٨٨ l. 6, ٣٣٤ l. 3 a f., et ٣٣٩ l. 10. P. ٢٧٩ l. 13 eum nuncupat ابو البناء البَشَارِي, et p. ٣١٨ l. 5 et 6 ابن البناء البَشَارِي. Pro ابو p. ٢٧٩ l. ١. Intelligitur enim voce ابن البناء, celeberrimus البَنَاءُ أَبُو بَكْرٍ البَنَاءُ, Avus illius, + 270 (vid. v. HAMM. *Liter.-gesch.* V, p. 328), qui jussu Ahmedis ben Tulūn Aconem munivit, de quo vid. *Z. G.* in v. عَاك (II, p. ٢٧٢ l. 3 et seqq., et Al-Qazw. II, p. ١٤٨). Noster etiam appellatur المَعْدِسِي (vid. Wüstenf. in *Gött. gel. Anz.* 1848 St. 35, 36, p. 352). Librum scripsit اخبار بلدان, quem transiit H. K., quo vero usus est praeter Jāqūtum, etiam Al-Qazwīnī. Liber, teste SPRENGERO a^o. 375 conscriptus est, et in ipsius est possessione (*Z. d. d. m. G.* X, p. 810). Mortuus est Noster, ut tradit v. HAMM. V. l. l. a. 350, quod tamen, si vera locutus est SPRENGER, emendatione indiget. Plenum ejus nomen in Al-Most., p. ١٨٨ l. 7 exstat, محمد ابن احمد بن ابى الحجاج البَشَارِي الهَرَوِي, probe ergo distinguendus ab ابو عاصم محمد بن احمد بن عبد الله بن القاضى الهَرَوِي الفقيه الشافعى, + 458, de quo loquitur 'Ibn Kalkh. N. ٥٩٧. — L. 5 cum Fl. scr. فُهَنْدَز vel فُهَنْدَز; est enim Persicum كَس, تَرْمَذ, et infra in v. اَشْتَمَخِي, et supra in v. كُهَنْدَز vel كُهَنْدَز; vid. supra in v. فُهَنْدَز. De بَنْك loco As-sūdānis, vid. *Z. d. d. m. G.* IX, p. 537 et seqq., 545, 548, 551; de بَنْكَلُور, quae est urbs *Bangalore* in Indiā, VOLLERS l. l. I, p. 270.

P. ١٧٧ l. 5. De بَنْة vid. Al-Most. in v. بَنَّا, et de القَرْج infra in v.; de بَنْة in Hisp. in prov. بَنْة, 'Ibno'l-Qūṭīja in *I. A.* 1856 Nov.-Déc.,

p. 440; de بَنُورَى vidd. dicta 'Al-Bekri' allata infra ad v. الصافيّة. Hujus verba Jāqūt repetit; 'Ibn Kallik. N. 49 (ed. Wustr. p. 40 l. 6 et seqq.) فقتل المتنبي وابنه مُحَسَّد وغلّاه مفلح بالقرب من النعمانية sic: فى موضع يقال له الصائنة ومثل جمال الصافنة من الجانب العربى من سواد بغداد عند دير العاقول بينهما مسافة ميلين. Et sic fere 'Abu'l-fed. Ann. II, p. 486 l. 5 et 6, cum quo loco conf. infra in v. بَيْرَع, p. 189 l. 7. Ita nempe pro بيمرع videtur legendum, nimirum بمرع pagus erat prope دير العاقول. Abu'l-mah. II, p. 372 l. 3 tradit: مات المتنبي قتيلا بالنعمانية. De ejus morte vidd. etiam Orient. I, p. 249, ac de المَزْدِيّ, الكلّة, in v. الكلّة et in v. مريد. Duo esse nominis بَنُورَى loca non verisimile est. Si sic statuisset Jāqūt vocem in 'Al-Mošt. recepisset. Collato معجم البلدان, apparet etiam verbis بَنُورَى وبنورا alius de hoc loco sententiam afferri. Sic ibi exstat sec. Jāq. Oxon.: بَنُورَى (بَنُورَى l. sic) بالعتيج دم الضمّ والواو ساكنة وراء ألف مقصورة قرية قرب النعمانية بيمين بغداد ووسط وبها كان مقتل المتنبي فى بعض الروايات وحدثنى الشريف ابو الحسن على بن ابى منصور الحسن بن طلوس العلوى أنّ بَنُورَى من نواحي الكوفة ثم من ناحية نهر تورّا قُوب سُوْرَا بينهما نكح فرسخ منها كان الشريف التّسابى عبد الحميد بن التقى العلوى كان اوحّد الناس فى علم الانساب والاخبار مات فى وتسعين سبع سنة وخمسائة. In Jāq. Petrop., ex quo hujus loci collationem a verbis وحدثنى ad فرسخ Chwolsonio debeo, perperam بَنُورَى ante منصور omittitur, sed pro تورّا recte legitur قُورَا, at minus bene سورّا pro سورّا (vid. in vocc.). — De بَنُورَى vid. Rein. Mém. sur l'Inde, p. 118; de loco Banou (بَنُو), ibid., p. 109; de بنو حَسَّان,

tractu in prov. Aeg. ^{٤٤}الشمونين, BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 89 et seqq., in cujus montes fugerunt Copti Christiani persecutionum opportunitate. De ^{٤٥}باني خالد باعمل المنبة in Aeg., WUST. *Macr. Gesch. d. Copt.*, f. l. 10 a f., et p. 101; de ^{٤٦}بنى خَليد أسس, urbe maritimâ inter Tenes et Asir, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 525 (91); in ed. SLAN. p. ٩١, 5 scribitur ^{٤٧}بنى جَلِيد أسس; de ^{٤٨}بنى دَعَام, pago prope ^{٤٩}الغبيروان, ibid. p. 533 (99); in ed. SLAN. p. ٧٥, 17, ubi exstat ^{٥٠}بنى دَعَام; de ^{٥١}دمو دَفِيع, in Principatu Tyri medi aevi, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 3 et p. 216.

P. lxx l. 10. De ^{٥٢}بنو عامر vid. etiam Zam., p. ٨٩ et in notis. De ^{٥٣}بنى فُطَايِيل, loco Jeman., RUTGERS in Ind. in v. *Beni Kothail*; de ^{٥٤}بنى مَر, loco Aegypti, WUST. l. l., p. ٣٨ l. 7 et 2 a f., et p. 94, et de ^{٥٥}بنى مُرَّة, pago in ditione Hierosolym., a sept. urbis, ROBINS. *Pal.* III, p. 874, et SEETZEN II, p. 194. In v. ^{٥٦}بنو مَعَالَة l. 13 cum FL. »1. مَعَالَة, et sic (ut addit) Kām. dici jubet, ac praeterea Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, et WUSTENF. *Reg.*, p. 279. Porro pro ^{٥٧}جَدْبَلَة cum FL. l. ^{٥٨}حَدَنَالَة, de quâ re vidd. *Add.* supra p. 213. Qui l. 11 memoratur ^{٥٩}بنو بَحَار, Mekkae Qāqiz munere functus est, et praeter alios libros librum ^{٦٠}بنو بَحَار cum conscripsit, ac mortuus est a. 256, vid. Abu'l-mah. II, p. ٢٥ l. 3 a f. et seqq., Al-Tibrizî ad Hamās., p. ١٥٩ l. 8 a f., Ibn Kallik. *N.* ٢٣٩, Al-Mošt. p. ١٠٩ l. 5 a f. (ubi pro ^{٦١}بنو بَكْر أبى بَكْر), et p. ٢٩٩ l. 6, ubi vocatur ^{٦٢}بنو بَكْر المدنى, et versus ipsius affertur; porro vid. WUST. *Reg.* p. 475, et v. HAMMER *Liter.-gesch.* IV, p. 447 et seq. In Ind. Hamās. male vocatur ^{٦٣}بنو بَحَار.

P. lxx l. 14. De ^{٦٤}بنو نَجِيد vid. supra in v. ^{٦٥}بنو رَان. Ut ibi, sic hic cum FL. l. ^{٦٦}النجَرَة, quâ de re ibid. disseritur. De ^{٦٧}بنو وَاثِر, loco in viâ ab urbe ^{٦٨}أَغْمَات ad فاس, vid. Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 609

(175), ed. SLAN. p. ١٥٤, 7 a f (coll. ibid. ١٥٧, 15 et ١٩٤, 8 a f.), et de بِنُو وَاْرِبَقْنَ, prope Tenes, ibid., p. 525 (91), ed. SLAN. p. ٩٩, 9; de قَرِيْبَةُ بَنِي هَلَال, Al-Bay. I, p. ٣٠١, 6 a f.

P. ١٧٧ l. 14. De بِنَهَا vid. infra in v. صَفِيْرَجَتْ, WUSTENF. *Macr. G. d. Copt.*, p. ٤٤ l. 2 a f. et p. 109, et DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 609 N. 136. Pro Bīnhā, WUSTENF. l. l. *Ban̄ha* pronunciat. De البُنِّيَّات Al-Bekrī in v. غَزَا haec tradit: البُنِّيَّات مَوْضِعٌ بَعْرَبِيّ الْحَاكُونَ, et de الْحَاكُونَ vid. infra in v. — Pro بُنِّيَّان, ut Nost., Al-Bekrī in v. scribit بُنِّيَّان, et in v. بَيَّان Al A'sae versum adducit, in quo afferendo utrumque hoc nomen (بَيَّان et بُنِّيَّان) invicem permutatur. Qām. in v. الِئِنَّة haec tradit: وَمَاءٌ لَتَمِيمٍ — وَالْبُنِّيَّانُ, quae duo posteriora vocabula fortasse ex nostri Libri Codicibus h. l. exciderunt, dum Noster pergit بِمَمِيَّانٍ. Zam. p. ١٩ l. 2 memorat مَوْضِعَ بَمَمِيَّان, ubi بِمَمِيَّان videtur esse legendum. De اَبُو عِيْسَى مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى التَّمِيمِيّ vid. *Add.* p. 119, et 'Ibn Kallik. N. ٩٣٤ (ubi anno 275), et Abu'l-fed. II, p. 274 l. 1, et Abu'l-mah. II, p. ٨٧ l. 4 a f. (apud quos a. 279 obiisse dicitur) et n. 4; de اَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الشَّيْبَانِيّ النَّحْوِيُّ, vulgo dicto نَعْلَبُ النَّحْوِيّ (+ 29), vid. 'Ibn Kallik. N. ٤٢, Abu'l-mah. II, p. ١٣٨ l. 12 et n. 8, et Al-Most., p. ٧١ l. 9. VULLERS denique l. l. I, p. 271: » بُنِّيَّان nom. cisternae Noman (دَعْمَان), cujus aqua salsa et amara missione Muh.^{is} dulcis evasit. B." De اَلْمَمِيَّات in Sicilā, Al-'Idrisī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٥٧, 3 a f. (JAUB. II, p. 203); de حَمْدَنُ بِمَمِيَّات Al-Bay. II, ١٤٣, 12.

P. ١٧٨ l. 4. De الْحَاكِرَة (in v. الِئِنَّة), Poetā florente a. circiter 600 p. Chr., vid. G. H. ENGELMANN in *Spec. exhib. Al-Hādirae Dīwānum*, p. 1 et seqq. Ibi tamen versus, quem Jāqūt ob oculos habuit, non af-

fertur. — De **أَبُو زَيْنَاد** vid. etiam infra I, p. f^{ov} l. 4 et II, p. f⁸¹

l. 3 a f. Hujus Scripto Jāqūt quam diligentissime usus est, ut ex solo Indice Al-Mošt. apparet. Librum de Arabiā scripsisse videtur, et sedes tum aliarum tum in primis Tribus **بَكْر بن صلاب**, accurate significasse. Nec mirum! ipse enim ex eā oriundus, **أَكْلَانِي أَلْمَدْرِي** cognominabatur (v. c. 98, 9, 124, 16, 243, 4). Praeterea in carminibus Arabicis non modo bene versatus erat (vid. v. c. p. f¹⁸, 14), sed et ipse erat Poeta, cujus rei specimina affert Jāqūt p. f⁹, 12, 249 l. 14-16. Quando vixerit, nondum inveni. — De **بَنِينَ**, Nigritiae urbe, vid. supra in *Add.* p. 256.

P. 178 l. 6. Cum nostri Scriptoris de usu vocis **أَلْبَنِيَّة** dictis facit Qām. in v. **أَلْبَنِيَّة كَعْبَةَ لَسْرِفَهَا : بَنِي**. Pro **شَرْفَا** l. 6 l. cum *FL.* **شَرْفَا**. De **أَلْبَنِيَّة** (ut nonnulli pronunciant vocem pro **أَلْمَدَنَة**), loco Al-Jemāmae, vid. infra in v. **أَلْبَنِيَّة** p. 192 l. 15.

P. 178 l. 9. Al-Bekri in v. **بَوَارِجُ مَعْرُوفٌ وَهُوَ مَأْمُونٌ بَعْمَع**. **أَوَّلُهُ مَمْدُودٌ عَلَى وَزْنِ دَعَال**. — De **بَوَارِج**, duobus montibus in insulā Me-roës, LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 150 et 155; de **بَوَارِج أَمْلَك**, portā Damasci, per quam caterva sacra Mekkam abit, WETZSTEIN *Z. d. d. m. G.* XI, p. 498. De **أَلْبَوَارِج**, Indiae regione, Abū'l-fed. p. 339. n. 1, coll. 307 l. 2; de **بَوَارِج**, in v. **أَلْمُرُود**, et *Add.* p. 329; de **بَوَارِج مَسِ أَرْضِ السَّمْعَاء**, QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 258. — De **رَبْدُ التَّحَمَلِ** (in v. **بَوَارِج**) celeberrimo Poetā, Mohammedis coaevo, vid. CAUSSIN *Essai* II, p. 632-640, et III, p. 279 et seq., v. HAMMER *Lit.-gesch.* I, 200 et seqq.

P. 178 l. 12. Pro **أَلْمَصَّب** l. **مَصَّب**. De **أَلْمَوَازِنِج** vid. Al-Bekri in v. Al-Mošt. et Abū'l-fed., hujus verba adducens, loquuntur de **أَلْمَوَازِنِج أَلْمَلِك** et **أَلْمَوَازِنِج أَلْمَلِك**, ac de illo Abū'l-fed., p. 287, ad quem locum conf. ASSEMAN *Bibl. Or.* III, 2, p. dccxxxix. Syriace vocatur **أَلْمَوَازِنِج**, s. **أَلْمَوَازِنِج**, vid. ibid. *B. O.* III, 2, p. dccclxxxvii; Ibn Kallik. N. v. sic: **أَلْمَوَازِنِج** **بَلَابِيدَة**.

بالغرب من السلاطنة. De priore loco FREYD. loquitur in *Hist. Hamdanid.* (*Z. d. d. m. G. X.*, p. 455 et seq.). De مرسى البوّالصة, promontorio Siciliae, quod hodie *Passaro* vocatur, Al-'Idrisi in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٣٧, 10 et ٩٨, 11 (JAUBERT II, p. 85 et 112).

P. ١٧٨ l. 13. De *Wadī* بُوَاط, vid. Zam. p. ١٣٤, et de monte, ibid. p. ٣٤, et *An-nābolosī* p. 13. Al-Bekrī haec habet: اَوْنَه بِصَم بُوَاط — من نَاحِيَةِ رَصَوَى — وَالسِّي بُوَاطُ اَنْتَهَى رَسُوْلُ اَللّٰهِ صَلَّعُمْ فِي غُرُوْتِه النَّدَابَةِ وَرَجَعَ لَمْ يَلَفْ كَمَدًا (كَمَدًا ا.) وَذَلِكَ فِي رُبْعِ الْعَشْمَةِ اَلْاَوَّلِ سَنَةِ اَدْمِيْن وَغُرُوْتِه اَلْاَوَّلَى فِي الْعَشْمَةِ. De his expeditionibus vid. WFIL *Moh.* p. 95-97, et CAUSSIN *Essai* III, p. 29 et seq. De بُوَاط hic loquitur insuper II, p. 645, et de proelio Bedrensi, commisso a. circiter 615 p. C. n., ibid. II, p. 681-686. De priore exped. vid. item Ibn Hish. I, ٤٣١, et de بُوَاط in not. marg. ibid. in Ann. p. 114 sub fin. De رَصَوَى infra in v. De دُوَسْكَاسِي, دُوَسْكَاسِي, fodinā gemmarum in ditione urbis Nisābūr, VULFERS I, p. 272.

P. ١٧٨ l. 15. Quomodo بُوَاعَة pronunciandum sit, Qām. non indicavit. Al-Bekrī item Nomen transit. Pro حَزْرَم, ut monet Fr., l. 16 l. جَزْم, collato Moh. ben Ḥabīb, ed. WUSTENF., p. ٢٥ et ٣٩. Videntur intelligi حَزْم بن رَثَّان, quae Tribus, ut WUSTENF. docet in *Reg.*, p. 183, et p. 264 et seq., in Negd habitabat, quod cum situ loci اَنْعَرَسَمِيْن ap. Nostrum convenit. Eadem Tribus significari videtur infra II, p. ٣٤٣ l. 3 a f., III p. ٢٩٧ n. 2, et ١٧٥ l. 3 a f., ac de eā vid. Ibn Kallik. N. ٣٩٨ in f., et Ibn Qot. p. ٥١ l. 13. Quid Noster intelligat voce رَدَهَة, ipse I, p. ٢٩٨ in v. اَلرَّدَة significat.

P. ١٧٨ l. 16 pro دُوَنَوَانِ. ا. ذُو نَوَانِ. In Cod. Leyd. exstat دونوان. Ad seqq. conf. Qām. in v. وَالرَّقَبَانِ الْمَرْأَةُ الْقَصِيْرَةُ وَلَقَبُ سَاعِيَتَيْنِ : رَفَى. Quis autem Poeta hīc spectetur, nondum inveni. De triplici دُوَنَوَانِ vid.

Al-Mošṭ. in v.; de *primo* porro conf. infra in v. نویندجان, Ibn Kallik. N. ۵۴۳ in f., Qām. in v., v. HAMMER *Motenebbi*, p. 405, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 383, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 525, et VULLERS in *Lexico* I, p. 272, ubi tamen male بوان et بوان, distinguuntur. De duobus tantum loquitur As-sojūti in Lobbo'l-lob., de *primo* et *ultimo*, his verbis: بوان فرقه باصمیهان وشعب بوان موضع بشمراز.

P. ۱۷۹ l. 2. De نوانة vid. Al-Mošṭ. in v., duobus locis hic allatis *tertium* addens, nempe لمنا عقیل. De *primo* loco vid. Al-Bekrī in v., qui traditionem prophetica pluribus verbis, ac modo paululum diverso, et adductis fontibus, enarrat. De eodem loco conf. insuper Zam. p. ۲۱ l. 8 et 9, et ۲۴ l. 2-7; de 2°, ibid. ۱۲ l. 2, et infra in v. تَرَعَة, ubi l. الكرواحنة. De بَوَارِيس, loco in viā, quae ex Palaestina in Aegyptum ducit, post بئر الدَّوْنَدَار, vid. An-nābolosī in *Sitz-ber.* 1850 Dec., p. 824.

P. ۱۷۹ l. 6. De البوابة vid. Al-Bekrī in v.: البَوَابَةُ ثَنِيَّةٌ فِى طَرِيقِ نَجْدٍ عَلَى فَرَسٍ نَمُحْدِرُ مِنْهَا رَاكِبُهَا إِلَى الْعَرَاثِ وَثَمَالِ أَدُو حَنِمَفَةَ الْمَوْبَاةِ عَمَةُ رَمِيلِ كَوُودٍ عَلَى طَرِيفِ مَسْنٍ أُنْجَدَ مِنْ حَاجِيزِ الْبَمْنِ قَالِ وَمُضَارٍ وَأَدِ بَمْنِ الْمَوَادِ (الْمَوْبَاةِ ل.) وَبَمْنِ الطَّائِفِ وَثَمَالِ الْبَمْنِ أُنْجَدَ الْبَوَابَةُ أَرْضٌ مُتَحَيَّةٌ مِنْ فَرَسٍ إِلَى رَاسِ وَادِى نَخْلَةِ الْمَوْبَاةِ الْقَلَاةِ وَعَقِبَةُ. Haec Qām. in v.: البَوَابَةُ ثَنِيَّةٌ فِى طَرِيقِ نَجْدٍ عَلَى فَرَسٍ نَمُحْدِرُ مِنْهَا رَاكِبُهَا إِلَى الْعَرَاثِ وَثَمَالِ أَدُو حَنِمَفَةَ الْمَوْبَاةِ عَمَةُ رَمِيلِ كَوُودٍ عَلَى طَرِيفِ مَسْنٍ أُنْجَدَ مِنْ حَاجِيزِ الْبَمْنِ قَالِ وَمُضَارٍ وَأَدِ بَمْنِ الْمَوَادِ (الْمَوْبَاةِ ل.) وَبَمْنِ الطَّائِفِ وَثَمَالِ الْبَمْنِ أُنْجَدَ الْبَوَابَةُ أَرْضٌ مُتَحَيَّةٌ مِنْ فَرَسٍ إِلَى رَاسِ وَادِى نَخْلَةِ الْمَوْبَاةِ الْقَلَاةِ وَعَقِبَةُ. Alibi scribit الْمَوْبَاةُ; vid. infra II, p. ۴.۴ n. 10. Conf. porro etiam infra in v. مُطَار, et (ubi in n. 4 alter locus Al-Bekrī exstat) Zam. p. ۱۳ l. 2-5, et ۱۲۸ in fin. et n. 6, quo loco bis l. البَوَابَةُ. — L. 7 cum FL. » l. اليمانية sine Tāid., et l. 9 ex Codd. retine صاحبها, i. e. الثَنِيَّةُ, is qui per eam iter facit." Al-Bekrīum secutus in v. فَرَسٍ (quem edidi ad Zam. p. ۱۲۹ in notis l. 1 et 2) l. 9 scripsi فَرَسٍ. Zam. vero, ut ex versibus apparet, ibid. l. 1 et 4 allatis, legit

قَرْن, ut *Metrum* postulat, et sic Qām. in loco infra II, p. ٢٠٢ in n. 10, et Al-Mosī. p. ٣٤٣, 8 et 9, quod igitur nunc praeferam. Mons enim *Qaran*, quem Al-Bekrī cogitat, diversus esse videtur a loco nostro; et hunc montem Noster etiam intelligit II, p. ٢٠٣, l. ult., quare ipsum affert, antequam ad loca, *Qarn* dicta transit, ubi tamen de القَرْنِ البَوِيَاة non loquitur. Praeterea قَرْن h. l. efferendum, quia Noster hic eam vocem *appellativi* sensu sumpsit, *monticuli*, quo tamen idem ille قَرْن الموناة intelligitur. De النُوب vid. supra in بَلْغَمَنَة; de بَمَا supra in v.; de نُوتَة, Lobbo'l-loh. in v. et *Suppl.*

P. ١٧١ l. 12. بُونَمَج (pro ابونمَج), Veterum est *Abūtis*, vid. BRUGSCH *Reiseber.* p. 104. De hoc oppido vid. WÜSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.* p. ٢٢ in f., coll. p. 104, et p. ٩١ l. 6 et 12, coll. p. 140, et DE SACY *Rel. de l'Ég.* p. 699 N. 16. Lobbo'l-loh. in v.: بُونَمَج — بَلَد مِّنْ عَمَلِ سِدُوط, ubi conf. *Suppl.*, p. 38. — De نُودَا, pago in terrâ تَوَات, Ibn Bat. IV, 447 l. 1 et seqq.; — de بُودِ ارْدَشَبَر مِّنْ بُودِ ارْدَشَبَر مِّنْ, *Hamza Isphah.* p. ٢٧ l. 3 a f.; de بُودَانَس castello et flumine Portugalliae, Abū'l-fed., p. ١٩٩ l. 2 a f., et ١٧٣ in v. اَشْبُونَة (REIN. p. 242 et n. 1, ac p. 245); de بُلْعَة بُودَرْم, Qotb. p. ٣١٢, 11 a f.; de بُلْعَة بُودُون, i. e. *Buda*, etiam scripta بَدُون (conf. *Add.* p. 277), ibid., p. ٣١٣ l. 14 et seqq., ٣١٤, 12 et seqq., et ٣١٩, 16 et seqq.; — de بُودَة أَوْنَدُور, loco Mogolistānis, QUATREM. *Hist. des Mong.* p. 118; de بُوَا (Bafra?), urbe As. Min., Ad-dimisqf et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 341; de بُورَان, quo nomine urbs Indiae قَنُوج (Kanoga) item appellatur, GILDEMEISTER *de rebus Indicis*, p. 161 in not.; de بُورَب دِش, in Indiā, REIN. *Mém. sur l'Inde* p. 298; de portu بِالْمَغْرِب, بورت لب, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ١٥, 7 a f.; de بُورَنُوس (ex

nomine *portus orto*) loco, de quo loquitur Ibn Abi 'Oqāibī'a, disserens de Andromacho, Medico Neronis (+ 65 p. C. n.), vid. SANGUINETTI *I. A.* 1854 Mars-Avr., p. 273. (In Cod. exstat بوروبوس, vel نورنوس); de بوروبوس, loco Mogolistanis, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 224; — de حَصْنِ بُورْقَان (Brocatum) in Siciliā, Al-Idrīsī in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣٠ l. ult. (JAUB. II, p. 78); de بُورْقَان بُونَه, monte in parte orient. terrae Tubet., pestiferis evaporationibus famoso, *Revue des deux Mondes*, Juin 1850, p. 991; de بوروبان فَسَائِدُون, loco, ubi Ġenikizkān sepultus est, QUATREM. *H. des Mong.* p. 117; de بُورْتَبَارَه بِمَصْر, supra in *Add.* p. 238 et 239.

P. ١٧٩ l. 13. De بُورْتَمَد (sic) vid. II, ١٢٨, 11. Lobbo'l-lob. in الواء — ساكنان Ad verba بُورْتَمَد قَرَدَة دَسْمَرَفَنَد. Fl.: »si ita (inquit) scripsisset auctor, aut ante بَلْمَقَان inseruisset عَلِي الْحَكَال, aut pro ساكنان posuisset سَاكَنَمَ, sc. عَلِي الْحَكَال. Sed verum inesse videtur in scriptura Codicis L. بَلْتَقِي فَمَهْمَا. Sed verum inesse videtur in scriptura Codicis L. بَلْتَقِي فَمَهْمَا, ita ut لَلْتَكْرِيْد غِي sit, de quā figurā disputatum est in annotatione ad DIETERICII *Mutanabbi u. Seifuddaula*, p. 74-76. Ibi ad praepositiones, quae ad hunc usum adhibentur, adjicienda est praepositio فِي; conf. Beidhāwī ad Sūr. XXXIII, v. 21 (ed. meae vol. II, p. 126 l. 1 et 2). Sic nos quoque germanice in dicimus: In dem *Wāw* und *Re* treffen zwei ruhende Buchstaben zusammen, i. e.: duae literae quiescentes, quae in *Wāw* et *Re* continentur." Vid. etiam MEHREN *die Rhetorik der Araber*, p. ٧٣ et 112, ubi de praepositionibus مِنْ, بِ, et nostra فِي agitur.

P. ١٧٩ l. 15. De بُورَة, نُورَى, et بُورَ بَلَدِ بَغَارَس, vid. Al-Mošt. in v. بُورَة. Nostrum بُورَة مَصْر in DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 630 N. 5 vocatur بُورَة بُسْتَان. De alio celebrato *Musci* genere loquitur QUATREM. in *H. des Mong.*, p. 357, et in *N. et E.* XIII, p. 208 de مِسْك الْأَنْثَق, quibuscum conf. *H. des Mong.*, p. 397, ubi de nigro ejus colore fit sermo, unde non mirandum nigrum *Kāfūrum*, dictum esse اَبُو الْمِسْك;

vid. Abū'l-mah. II, p. ٣٧٣ et seqq. — De بورا prope بعليكي vid. QUATREM. II. des Sult. Maml. II, 2, p. 92, et de بُرَا Asiae Min.^{is}, supra p. 400. De بومر بعارس sermo esse videtur in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob, p. 38, unde apparet hunc locum etiam scribi بُمَر. VUILERS I, p. 274 loquitur de بُر, urbe Hindūstānis, et QUATREM de Bura in ditione lacus Tinnīs, in *Mém. sur l'Ég.* I, p. 328; de بومر, loco Africae sept., Al-Bekrī in ejus terrae descr. ed. SLAN. p. ١٣٣, 6 a f. et seq. De عيين بُوربُط prope بومرسان, conf. الاسميصار, p. ٩٥, et de بُورين s. بُودين, QUATREM. II. des Sult. Maml. I, 2, p. 13 et 258.

P. ١٧٩ l. 17. Eadem quae Noster de نوزخان, tradit 'Ibn Kallik. N. ٧٢, et de eâ vid. in v. اسفند زام, et غزو, Abū'l-fed. p. ٢٥٢ et seq., supra in *Add.* ad v. اسفند, p. 175. VULLERS I, p. 383 nomen scribit بوزع رمانه من رمل بنی. — De seq. voce sic 'Al-Bekrī in v.: دوشخان. — De seq. voce sic 'Al-Bekrī in v.: رمانه من رمل بنی, ut recte Zam. p. ١٩ l. 5, et vid. ibid. p. 31. Porro addit 'Al-Bekrī: فقال المعجج (البرج) رمل نرنا أو رمل دوعا; ad quem versum de نرنا vid. infra in v. نرن, et de Poetā 'Al-Aggāg (cujus nomen sec. Qam. in v., ابن المعجج, et hic in Cod. perperam المعجج scribitur), infra ad v. دبل, I, p. ٣٨٩ l. pen. et n. 12, et 'Al-Bekrī ad v. صدمعوسمة (II, p. 1٥٩ n. 8). — In marg. Cod. Leyd. 'Al-Bekrī additur in notā marg.: ودوزخ اسم امراء الحج, et affertur versus Gerīrī de eâ. De بوزنجر conf. 'Al-Mošt. in v. et p. 7, 'Ibn Kallik. N. ٨٥. sub fin., QUATREM. II. d. *Mong.* p. 223, et Lobbo'l-lob. in v. L. ult. pro والتنى, ut l. pen. cum FL. l. والذي.

P. 18. l. 1. De antiquâ et novâ بُوْدُشَاه loquitur Al-Mošt. in v.; de بُوْرَنْطَا (Byzantio), Abū'l-fed. p. 212, et DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 371; de خَوْر بوزونَه, in insulâ Ceylon, 'Ibn Bat. in *ARN. Chr. ar.* p. 105, 7;

scripsisset وادي, non وادی, ac tale nomen valli, ut ab Al-'Idrisi l. l. describitur, et voci نزهة, ut est apud Nostrum, bene convenit.

P. ۱۸. l. 10. De بُوَصْرَ vid. Lobbo'l-lob. in v. De بُوصِرْ فُورِيدِسْ vid. Nost. in v. أَبُوْبُصْرَ et دِدِدِل, et *Add.* p. 31, 'Ibn Bat. IV, 322, 'Ibn Kallik. N. ۴۱۹ sub fin., WIL Gesch. d. Chal. I, p. 702, et DE SACY Rel. de l'Égypte, p. 685 N. 7; de السَّيْدَرُ "ب", ibid. p. 671 N. 5; de دَتَدَنْوَا "ب", ibid. p. 680 N. 5, (qui spectari videtur in v. (ساجين يوسف), et de بَنَّا بُوَصِرَ et بُوصِرَ بَنَّا, p. 636 N. 135 et 136, ubi memoratur بَنَّا بُوَصِرَ et بُوصِرَ بَنَّا. P. 671, 680 et 685 ap. DE SACY nomen scribitur أَبُوْبُصِرَ, sed de omissione et additione literae elif, vidd. dicta ad أَبُوْبُصْرَ, et *Add.* ad بِنَّا p. 251. De 4 locis dictis conf. Al-Most. in v. et p. 7, et Abu'l-fed. p. ۱۰۷ (REIN. p. 148). Lobbo'l-lob. tantum adducit بَصْعِدَ مَصْرَ "ب", quo significatur locus hic 1us allatus. His As-sojūtī addit: دَرَبَ سَمْتُونِ "ب", i. e. بَنَّا, coll. DE SACY, p. 640 N. 228 et infra in v. De بُوصِرَ, parte urbis وَدَّان, vid. Al-Bekrī in ed. SLAN. p. ۱۱, 8 a f., coll. vers. in I. A. 1858 Oct.-Nov. p. 440, et N. et E. XII, p. 457 (23), ubi QUATREM. pro بُوَصِرَ legit بُوصِرَ. — De portu بُوَصْرَ (Port), QUATREM. H. des Sult. Maml. II, 1, p. 56.

P. ۱۸. l. 17. De بُوَصْرَ in v. غَارَ vid. in v. غَارَ. Intelligitur غَارَ المَعْرَةَ. De بُوْعَ, ut pronunciatur in Lobbo'l-lob., etiam 'Ibn Kallik. N. ۴۲۴; de بُوَعْرَاتِ, urbe ad Nilum superiorem in بلاد السودان, Al-Bekrī N. et E. XII, p. 652 (218), ed. SLAN. p. ۱۸; de بُوَكْرِيطَ وادي (Buffarita) in Siciliā, Al-'Idrisī in AMARI Bibl. Sic. p. ۵۷, 10 et seqq., et ۵۸ l. 6 (JAUBERT II, p. 102 et 103). P. ۹۱, 6 (JAUB. II, p. 106) is locus vocatur وَ" كَرِيْطَ. — De formā بُوَعَا, cujus mentionem fecit Noster in v. بُوَعَا et بُوَقَاسَ, vid. v. KREMER Beitr. z. Géogr. d. nördl. Syr., p. 6 et 11. Hanc urbem nomine بُوَعَا memorat FREYR. in Hist.

Hamdan. (*Z. d. d. m. G.* XI, p. 187 et 230), ut *cast.* in ditione Antiochenâ (Syriae), quod nomen (بُؤْس) a Bar Hebraeo sub anno 359 (ed. BRUNS. p. 201, l. 8, coll. vers. p. 205 l. 10), cum حَصَا permutatur, orto sine dubio ex بُؤْسًا. De بِلَاد بُؤْسَبَبَس in Syria, Al-Maqr. in QUATREM. *H. des Sult. Maml.* I, 2, p. 32 et 42. De بُؤُ, regione Bagdadensi, et مَسِيد البؤ, vid. Al-Most. in v., et de رَحِمَة مَالِك, infra in v. رَحِمَة. — Tertium, quod Al-Most. addit, بُؤُ, non videtur esse diversum a بُؤْسًا, s. بُؤْس, de quo vid. supra, et in v. جَرَجُومَة. De بُؤُ بَنِي زَيْد, loco Aegypti superioris, vid. Al-Maqr. in WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. 4. l. 12 a f. et p. 139. — Pro رِبْعَاد in ult., quod scripsi, Jaqutum secutus in Al-Most. p. 4 l. 4, FL. legit (و cum Codd. omissa) رِبْعَاد, » nam (ut ait) رِبْعَاد بغداد, in cuius parte quadam urbs Bagdad ipsa sita est." — De بُؤْمَر pro بُؤْمَر, in Aegypto, vid. WUSTENF. *Macr. G. d. Copt.*, p. 31 et p. 95 (ubi sermo est de شُعْبُ الرِبْعَادَات), et Add. p. 30. — De بُؤْلَان s. بُؤْلَان, loco Turkistanis, *I. A.* 1858 Avr.-Mai, p. 468; de بُؤْلَان مَحَر, Al-Maqr. ap. DE SACY *Chr. ar.* I, p. 276, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 215, et SEETZEN III, p. 176 et seqq.; de بُؤْلَان المَحَرَوِي, DE SACY ibid. I, p. 279 et 504; de رِبْعَاد مَحَرَوِي, Qotb. p. 333 l. 3 a f.

بُولَان — أسعد من المغوصة المنعمه P. 18 l. 2. Al-Bekri in v.:
الذكر ، قال أبو مخلم فاع بُولَان هذا ضَعُف مَرَّتْ لَا بوجد
De بُوَيْدُور ، urbe Asiae Min. فيها أثرٌ أبداً وادُّرُهُ في رسم فيد
vid. DEFRÉMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'As. Min.* p. 18; de حصن
بُولِس in Sicilia, Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. 41, 10 (JAUBERT II,
p. 106, *Polizzi*); — de بُول سَكَان ، fluvio, prope urbem *Cambalu*,

QUATREM. *H. des Mong.*, p. xcvi; de بُولَد، gente et urbe Africae mediae, BLAU in *Z. d. d. m. G.* VI, p. 327, in primis BARTH *Reisen im N. u. Centr. Afr.* III, 382 et 550, scribens *Bulala*; de بُولَة in Calabria, 'Ibno'l-Atir in AMARI *B. S.* p. ٣٩٨, 7 (*Paola* ?); de بُولِيَمَة, Abū'l-fed. p. ٣. (REIN. p. 36), et ١٩٨ (R. p. 278) et (ubi vocatur بُولِيَة) AMARI l. l. p. ٣٣٩, 10 et ٣٤٥, 6; de نُجَيْيَ آبِي رَال, ponte in fluvio urbis Dizful, in Kuzistāne, DEFFRÉMY *Mém. d'Hist. Or.* I, p. 139; de بُولُو in Aegypto, WUSTENF. *Macr. G. d. Copt.*, p. ٩٩ l. 15 et p. 140. De بُولِي (Boli), urbe Asiae Min., 'Ibn Bat. II, p. 336 et seqq.

P. lat. l. 4. De ^{عقوبات} عقوبات in v. ^{نوعا} نوعا vid. infra in v. ^{محل} محل. —

De بومئى (Bombay), Indiae urbe, ut Arabice scribitur in Diario Bairūt., حَدِيدِيعِ الْاَحْمَرِ, vid. v. c. 1858, N. 6 p. 2^b l. 8 a f., et passim, de بومين, s. مَدِينَةُ بَلْعَانِ, Abū'l-fed. p. ۴۴۷ l. 1, et GOLIUS ad *Alferg.*, p. 209. — De دَوَّيَا infra in v., ubi dicitur *pagus; tractus* ergo tantum appellabatur دَوَّيَا; de دَوَّيَا, I, p. ۴۷۹, 5. De اَلْبُوَيْعُ, i. e. *Alpuente*, vidd. Dozy *Loci de Abbad.* II, p. 212, *Rech. sur l'hist. de l'Esp* I, p. 65 et 499, et Al-Maqq. I, ۹۱, 5, ac de locis sic dictis, *Add.* supra p. 386. —

بُونِفَاتُ, ut AMARI l. l. docet p. 118 n. 1, in Dipl. arabico-latino sec. XII vocatur *Bonifatum*. Jāqut in معجم البلدان, ut ex loco ejus (ibid. p. 149 allato) novimus, non plura de hac urbe addidit. BISCHOFF et MOLLER in *Vergleich. Wörterb. d. alt., mittel. u. neuen Geogr.* p. 193, loquuntur tantum de *Bonifacii civitate*, s. *Bonifacio*, ut *Sardiniae urbe*.

P. l. 1. 10. De loco بَوْر Jemanensi vid. Al-Most., ubi de duabus *regionibus* Jeman. hujus nominis fit sermo. Vid. item infra in v. *مخلاف* et Al-Bekri, sic scribens: *اليمن بصم أوله وديلمون موصح ذكره* ابن دريد ولم يحدده وقال اليماني اليمون من بلاد اليمن *☆* *وص له في كتابه بعنج انباء حب وضع* *☆* quibuscum etiam confl.

dicta ipsius in *Add.* ad v. حَمْدٌ جُوبٌ دَمِينٌ. Multis de hoc loco exposuit RUTGERS in *Hist. Sem. sub Hasano Pascha*, p. 149, et in *Ind.* in voce *Bouna*, p. 206. De الْمَعْطَلَةِ vid. supra in *Add.*, p. 215, et de الْعَصْرِ الْمَشْمُودِ (nam sic leg., ut FL. etiam monet, adducens Sūr. XXII, 44), infra II, p. ٤٢٣ n. 7. De نَوْنٌ s. نَوْنٌ conf. *Add.* p. 234 (ubi locis ex Libro nostro laudatis adde دَحْسَتَيْنِ) et 252, et Abu'l-fed. p. ٢٥٥ in v. نَادَغَمَسَ. De مَدَلَا مَرْدَنَةً Al-Mosl. بُونٌ مَوْضِعٌ فِي دَلَالِ مَرْدَنَةً, Al-Mosl. porro loquitur, quem locum spectasse videtur Zam. p. ٢١ l. 7, ubi cf. n. b. — De حَزْنَةً دُونَسَ (Ponza), prope Sicil., Al-'Idrisi in *AM. Bibl. Sic.* p. ٢٢, 12 (JAUB. II, p. 71), de بُونٌ in viā inter تَادَمَكَا et غَدَامَسَ, Al-Bekrī in *deser. Afr. sept. ed.* SIAM, p. ١٨٢ in f.

P. ١٨١ l. 13. De بُونٌ (ap. Veteres *Hippo*) vid. Al-Mosl. in v. بُونٌ, Al-Bay. I, ٣٢٣, 8, Abu'l-fed. p. ١٢. (REIN. p. 194), د'الاسمبصار, p. ١٧, 'Ibn Gob. p. ٣١٢, Abdo'l-wāh. p. ٢٥٩, Al-Bekrī in *deser. Afr. sept. ed.* SIAM, p. ٥٢, ٥٥, ٨٢ et ٨٢, Al-'Idrisi in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٧٣, 8 et seqq., 'Ibno'l-Atir ibid. p. ٢٩٩, 'Ibn Kald. ibid. p. ٤٢ et seq., 'Ibn Bat. *ed. Paris.* I, p. 19, CHERBONNEAU *Toy. d'Ibn Bat. à trav. l'Afrique sept. et l'Ég.*, p. 8, Al-Abderī (a. 688 urbem adiens), CHERBONN. in *I. A.* 1854 Août-Sept. p. 161. — Ad l. 14, ut observat FL.: »وَحْزَنَةً ل. وَالْحَرْزَنَةَ, ut in Al-Moscht. p. ٧١ l. penult. et p. ١٢٣ l. 4. Idem vitium articuli, in parte priori annexionis positi, est in مَرْغَانَةَ ap. Edrisi transl. a JAUBERT I p. 235 med." Pro مَرْغَانَةَ ser. cum FL.: »مَرْغَانَةَ tum hic, tum etiam p. ١٢٥ l. 16 et ٢٥٢ l. 12, quibus locis ubique in Codd. lectio مَرْغَانَةَ exstat. Recte WUSTENF. in Moscht. p. ٧١ l. ult. et ١٢٣ l. 4 مَرْغَانَةَ edidit. Aliter secundum Abulfedam p. ١٣٧ infra, REINAUD in Abulfedana Geographia p. ١٢٥ l. penult. et duobus aliis locis, quos in Indice s. v. مَرْغَانَةَ recensuit, مَرْغَانَةَ habens. Nostrae scripturae favet pronuntiatio hodierna *Mazguenna*, quam ipse REINAUD tradit in adnotatione 2^a ad transl. gall. Abulf.

II, p. 175. Rem conficit scriptura مَوْغَنَّة apud DE KREMER *Description de l'Afrique*, p. ٣٣ et ٣٣^m; nam ex berberico اعى et ' facile potuit oriri x' arabicum (ut ex ā aramaico; conf. بَمِي et بِنَّة, p. ١٧٢ l. 4 ab inf., et p. ١٧٧ l. 5 et 6), non potuit ex اَنْ. Item ap. Edrisi l. l. et 202 l. 4, est مَرْغَانَة بنى حَرْزَانَة plena scriptum. Accedit auctoritas Kāmûsi in themale حَرْز, et Abdo'l-Wāhidi Al-Marrakôshi ex ed. Dozyi, p. ٢٥٧, 8, scribentis مَوْغَنَة. De Tribu مَوْغَنَائِي vid. DE SLANE *Hist. d. Berb.* II, p. 5 l. 1, et p. 6 l. 18 et seqq. — Ut item DE SLANE tradit l. l. in Introd. I. p. LXXIV, Būna nostra etiam vocatur arabice *Anaba* (*jujubes*), quod ergo, coll. E. BOCHTOR in *Dict. franç.-ar.* in v. 2^e ed., p. 445, scribendum عَنَابَة. De مَوْسَى الْخَزَزِي vid. infra in v. (III, p. ٧٩ l. 5 et seqq.).

P. ١٨ l. 16. Al-Bekrī, ut Noster, in sectione الباء والى نصغمر باب وهو مدخل أهل الكحجاز إلى مصر وأندلس يسمى حرف الماء والواو ذاك الموضع منه أهلك. In Cod. Leyd tamen nulla hujus loci mentio facta est in sectione الباء والواو. De البوسوب vid. item Al-Bekrī in *Add.* ad خَسَب — I. 18 pro مَمْلُوك cum L., ut FL. monet, l. ٨٤, *cujus ostium*, ac de دَار الرَزْزِي, vid. in v. الرَزْزِي. De بُوْغَزِي supra in v. دَنَا, et Al-Most. in v. بَت, ubi scribitur بُوْغَزِي. De Bawian (بَاوِيَان s. دَوِيَان), pago a septentrione Mozulis, ubi rupes sunt inscriptionibus instructae, vid. LAYARD *Niniveh* I, p. 263. De البُونَسْرَة l^o loco allatā vid. Al-Most. in v., Al-Bekrī in v., et locus ipsius supra in *Add.* p. 332 ad v. دَسْمَطَة, unde apparet, locum apud Nostrum *secundum*, non differre a 4°, quare noster *secundus* in Al-Most. jure omittitur. De 3° et 4° vid. nempe Al-Most., ac de 4° etiam in v. السَّقْبَطَة, et de البُونَسْرَة قَرْيَة عَلَى سَاب infra in v. (III, p. ٢١٥). De دَمَشَق, v. KREMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 176 et 178. Ibn Kallik. N. ٨٣٩ sub fin. nomen scribit البُونَسْرَة.

P. ١٨٣ l. 1. De utroque loco بُونُط vid. Al-Most. in v. et in v. أَبُونُط p. ١١, Abu'l-fed. p. ١٠٢ (REIN., p. 140), ubi scriptio occurrit ابوبوط, ac supra ad hanc formam p. ١٨ et *Add.* p. 31. De ابويعوب ابويوسف بن يوسف بن يحيى البونطي (231 +), vid. Ibn Kallik. N. ٨٢٥, et Abu'l-mah. I, p. ٩٨٩ l. 2 et seqq.

P. ١٨٣ l. 3. Al-Bekrī post explicatum nomen البون, confestim addit: البون نصعير الذي قبله موضع في ديار عسل والغارة النخ وبالتحريك ع بالبادنة : عسل. Tribu عسل memoratā, haec Qām. in v. كبير السماس او هو ساعنج وابن البون بن خزيمة ابو فميلة. Pronunciandum ergo عَصَل. De his vid. infra I, p. ٢٩٣ l. 2, (ubi l. 1 (in loco Al-Bekrī allato), et III, p. ٩٩ in notis l. 1 (in loco Al-Bekrī allato), et III, p. ٧٧, l. 5. Familiae s. Tribus parvae, Aḡal et Al-Qāra, ex Al-Haun ortae, incolebant terras prope Mekkam; vid. CAUSSEN *Essai* I, p. 193, 253, et III, p. 116 et seq., WEIL *Moh.* p. 132 et seq., et WUSTENF. *Req.*, p. 119. Hos ديار عسل والغارة VULLERS spectaverit, ubi in v. بون loquitur I, p. 281, de nomine » regionis cujusdam. — I. 4, coll. Al-Most. p. ١١, 3 et 4, et in Lobbo'l-lob. in v. جوبار بُوَيْتَه leg. بُوَيْتَه, cujus plenum nomen est البونتيجي, pro بونتيجي, unde nom. rel. البونتيجي; quare etiam hic deinde l. 5 pro بونتي, ut recte I., l. بونتي. Recte etiam 'Ibno'l-Atir in *Suppl.* ad Lobbo'l-lob., بونتي و بونتي. De بُونُور نَادُور, lacu Tatarorum, vid. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 280.

P. ١٨٣ l. 7. VULL. I, p. 283: نِهَار, nomen insulae, aqua bona et aëre salubri celebris B., et. » نِهَار, nom. regionis in Hindustān B. — بِهَار, pagus Kurdistanis, LAYARD *Niniveh* I, p. 105; — بِهَانْدِل, in Indiā, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 257; نِهَادِيَه in Indiā, ibid., p. 254 et 298; انبهادرت, Sacellum sepulchrale Damascenum, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 369;

بَهَارَتَ بَرَش in Indiā, REIN. l. l., p. 116; *Bih Alatha* (بِه الاته), pagus Kurdistanis, LAYARD l. l. I, p. 116; بَهَاءُ النُّور (Bahawulpur), urbs Indiae sept., occidentem versus, Z. d. d. m. G. IV, p. 442; البَهَائِيَّة, Schola Damascena, ibid. VIII, p. 356.

P. ١٨٢ l. 9. De بَهَاتِم vid. p. ١٢ l. 2 et 3, et de مَنَبَاحِس infra in v.; de بَيْبَهَان, urbe Kuzistānis, DEFRÉMERY *Mém. d'hist. Or.* I, p. 134; de وَادِي بَهْت, in Africā sept., Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 581 et 583 (147 et 149, ibiq. n. 3), coll. ed. SLAN. p. ١٣٩ et ١٣٨, Al-Bay. I, p. ٢٣٣, 2 a f., ٢٣٤, 7 et seqq., et Ibn Kald. in DE SLANE *Hist. d. Berb.* II, p. 128 et seq. Ex carm. ibi allato, apparet بَهْت, non بَهْت (ut QUATREM. legit) esse pronunciandum. De بَهْجُورَة, vid. WÜSTENF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٩١ l. 8 a f. et p. 141. Sita est in provinciā فَوْص (DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 702, N. 14); de بَهْجَة, س. بَرْجَة (المن المينة), Al-Maqq. I, ٩٥, 15; de بَهْدَرِي (Behedri), pago Kurdistanis, LAYARD *Niniveh* I, p. 105; de نَو بَهْدِي, Zam. p. ٣١ l. 4 et in not. l. 4 et 5, p. ٩٩ l. 6, et ١٣٩ l. 8; de بَهْرَاء, parte Libani, Al-Ictakrī in ARN. *Chr. arab.*, p. 92 l. 7; de البَهْرَة, البَهْرَة et البَهْرَة, epithetis Al-Madīnae, An-nābo-losi, p. 16. — VULLERS I, p. 285^a: » بَهْر nomen regionis B. »; p. 285^b: » بَهْرُم نَل, n. turris (منارة) a Bahrām حَوْبِيْن, e capitibus Turcarum exstructae. » De بَهْرَابِج, Indiae urbe, Ibn Bat. III, p. 355, et de Bahroūtch (بَهْرُوْتَج), etiam Indiae loco (eodem?), ibid. III, p. xxiv.

P. ١٨٢ l. 16. De بَهْرَسَر vid. Abū'l-fed. p. ٣٠٣ in v. المَدَاتِن, ubi perperam scribitur نَهْر شِير, quod p. ٥٤, et in Ind. emendatur in بَهْر شَمَر. Idem vitium occurrit in Annal. Hamzae Ispah. ed. Gortw. p. ١٥٢ l. 12, ubi tamen melius etiam س exstat, quae vox in vers. p. 122 l. 7 pronunciatur *Nahrsir*. Recte scribitur ibi p. ٢٩ l. 12 et seqq., quod in vers.

p. 33, 3 a f. enunciat *Behrschir*, non vero, ut in *Corrig.* monetur p. 191, in بهرشیر mutandum est. Hunc locum Jāqūt h. l. ob oculos habuit. Inde novimus nomen persicum, plene scriptum, fuisse اردسير به, quod Arabes enunciarunt بهرسیر, ut v. c. فومس arabice pro persico كومس (vid. infra II, p. 49. l. pen. et ult.). Vocales, quas addit Jāqūt ex contractā formā *Beh Orsīr* pro *Ordasīr* oriundae videntur, quā ratione nomen Ardasīr in vulgari sermone pronunciaretur. De بهرسیر vid. item *At-Tabarī* ed. KOSEG. III, p. v. l. 4, et p. 143, de المدائن, الزمغان et زرنان infra in voce.

P. ۱۸۳ l. 1. بهر, ut VULL. ait, I, p. 286^a etiam est: » nom. populi (طایفه), provinciam Guzerat (گجرات) inhabitantis B." cet.; et paulo ante: » بهر (ait), nom. oppidi (مصبه), 60 mensurarum, quae كروه dicuntur, spatio ab urbe Lāhōr (لاهور) distantis." De Wādī دفری ap. Nostr. vid. in v.

P. ۱۸۳ l. 7. Pro سانسانی (in v. بهسنون), ut scripsi sequens Al-'Idrī-sium in JAUBERTI ed. II, p. 163, Cod. Ox. legit ساحمان, et Cant. ساہمان. Maxime vero se commendat FLEISCHERI conjectura, suspicantis Codicum lectionibus inesse » سَاعِينَابَاد, s. شَاعِينَابَاد, proprie *falconum sedes*, a frequentia harum avium venaticarum in montosa ista regione, aut fortasse quia ibi ad venationes regias alebantur." L. 13 pro وعليه FL. porro monet, » legendum esse وهو عليه, vel وعليه هو, collato loco laud. Al-'Idrisī." Potius ad causam vocis omissae simul explicandam, pro وعليه legam وكسرى عليه; et sic Al-Iṣṭakrī ed. MOLL. p. 88 l. 11, ubi exstat وعليه كسرى. Hunc nempe Scriptorem Jāqūt a verbis ولها جبل الحج (l. 8) ad finem vocis, verbotenus fere descripsit, vid. l. l. a l. 6 inde. Loci, ubi Noster de equo Kisra Parwīz s. Abarwīz, loquitur, sunt II, p. 91 in v. شبداز, ۴۳ l. 3 et 4 in v. فرميسين, et de eo vid. HERBEL. in v. *Khosrou ben Hormouz* p. 509 in f., ac de monte, hodie vulgo Bīsītūn, ap. Veteres *Bagistan* dicto, Ibn Hauq. in UYLENER. Diss. p. 3 l. 4 a f. (L 4), et p. 8 l. 3 et seqq. (M 2 vers.), RITTER *Erdkunde* VIII, p. 116 et 117; IX, 319, 332, 349, in primis 350-362. Nomine جبل بيستون

s. ^{بِسْمِ} بيسمون, de eo loquitur Al-Qazw. I, p. 107 et seqq., et II, p. 229 mediâ, Abû'l-fed. p. 51 (REIN. p. 92 et seqq.), et VULLERS I, p. 299. De montis Inscriptiōe editâ a RAWLINSONO in *Journ. of the Roy. As. Soc.* vol. XIV, conf. OPPERT *I. A.* 1851 Févr.-Mars, Avril-Mai et seqq. (Tom. XVII-XIX annorum 1851, 1852). De numis Pehleviticis, quibus nomen Bihistun inscriptum est, MORDTMANN egit in *Z. d. d. m. G.* XII, p. 16 et seqq.

P. ۱۸۳ l. 13. De بَهْتَسَا vid. infra in v. دِسَر حَمْدَانِس, سَمَمَانِس, et كَيْسَم, يسامول, Abū'l-fed. p. ۳۹۴ et seq., QUATREM. *H. des Sult. Maml.* II, p. 104, et v. KREMER *Beitr. zur Geogr. des n. Syr.* p. 17, ubi male scribitur بَهْتَسَى. — VULLERS I, p. 286 et seq. بَهْتَسَت دِيَا (mundi Paradisus) *met.* urbs Sogd provinciae Samarquand *B.*; urbs Damascus *R.*; — 1) بَهْتَسَت كَنَك n. c. nom. sedis regiae Afrāsijābi *B.*, 2) nom. arcis a rege Zohāk (صَحَاك) in Babylonia (بَابِل) conditae *B.*”

P. 183 l. 4 a f. De بَهْجَان conf. Al-Most. in v., ubi pro المَلِكْ نَهْر المَلِكْ. I. 1. كَالْمَكُورَةِ sic explicatur: اسْمُوَج. et in fine Articuli vox المَلِكْ. Ibi vero ea quae Noster ex Jaqut Operi plenius tradidit, Auctor ipse in compendium redegit. De tribus regionibus, de quibus hic sermo est, vid. supra in tribus vocibus البَهْجَانِ اسْمَانِ, p. 6v l. 14 et seqq. et *Add.*, p. 98. FL. sequentia sic emendat. » L. ult. pro السَّمَرِ. I. السَّمَرِ. coll. p. 6v l. antepen. et ult., et infra in v. عِبْنِ (quae verba وهو الْجَنَّةُ والبِدَاءُ P. 184 l. 2 pro تَلُوجَةٌ et in v. تَلُوجَةٌ. in Jāq. Oxon. prorsus desiderantur, sed in Jāq. Petrop., corrupto, ut videtur, nomine نَارُوسْمَا وَأَنْجِيَةِ وَالْبِدَائَاتِ, sic leguntur: (وَسُوجِ نَارُوسْمَا وَأَنْجِيَةِ وَالْبِدَائَاتِ) FL. » ex vestigiis (ait) utriusque Codicis scripserim وَالْجَنَّةِ; conf. p. 24. l. 5 et 6, et pro والبِدَاءِ fortasse وَالْبِدَائَاتِ; conf. p. 121 l. 4, Moscht. p. 93 l. 10; ap. Abulf. p. 234 l. 1 بَدَائِيَا. Sed obstat usus articuli et situs loci. — L. 3 pro فُرَاتٍ, cum L. scr. وَتُرَاتٍ. Quomodo pro الْجَنَّةِ legendum sit, Cant. non indicat, qui h. l. et in tribus seqq. vocibus,

teste doct. PRESTONE vix legi potest. Ex nexu vero satis apparet, (quia de 4 طساسبج est sermo), هو in nostro textu l. 2, esse omittendum et و cum seq. voce jungendam, quo facto 4 eae regiones afferuntur. Porro l. 1 pro سوراء l. سوراً, ut p. ٥٧ l. ult., et vid. II, p. ٩٩ l. 7 et 8. Deinde cum nominibus hic allatis conf. vocc. بابيل, الميلاج, خُطِرْنَسَة, نِسَر, النَسْبَلَجِين, (et Add. p. 171) امغيشما, نِهَر مَلِك, بَارُوسَمَا, هَرْمَرَجِد.

P. ١٨٤ l. 5. Ut seqq. docent, scribendum est بَهْلَاكَجِين (cum ج). De بَهْلَمَال (Pālmāl) in Indiā, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 337; بَهْلَمُو ap. VULL. I, p. 385 in f., et p. 386: »nom. urbis in confinis Indiae;" et deinde: »tractus Ispahanensis, et nomen regionis, a qua lingua pehlevica nomen duxit B., et alio loco بَهْلَة dictae, qua voce provincia urbium ری, اصفهان et دیمر significatur B. Sec. F. ex المنبیه, Libro Hamzae Isfahanensis, est regio 5 urbes, اصفهان, ری, همدان, نهاوند, et آذربایجان complectens."

P. ١٨٤ l. 7. De urbe اَرْدَشَبَر بَن بَابَك, condita ab بَهْمَن اَرْدَشَبَر vid. infra in v. السواد (II, p. ٩٣, 10), et Hamza Ispah., p. ٣٩ l. 3-5 et 17 et seqq., tradens a Baçrensibus hanc dictam esse بَهْمَنْشِير et فَرَات. De مِيسَان, المذار, و الميلاج vid. in vocc. VULLERS I, p. 288: »1) بَهْمَن nom. arcis in ditione اَرْدَبِيل; 2) nomen arcis in Hindustān; 3) nom. montis altissimi; 4) nomen fontis in جَرَجَان B." De بَهْمَنُوا in Indiā, vid. REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 61 et 298.

P. ١٨٤ l. 10 in v. بَهْمَنَدِف pro و بَكْسَر cum FL. I. و نَسَسَر. De eo loco cf. in v. كَسَكِر. — Duo loca, dicta اَلْبَهْمَنْسَا in Al-Mošt. afferuntur; de 1) urbe et regione Aegypti (olim *Oxyrynchus*), vid. etiam infra in v. دَهْرُوط; 2) بَهْمَنْسَا و اَحَات in terrā السودان, Noster omisit. De hac urbe vid. Al-Bekrī in Afr. sept. descr. ed. SLAN. p. ١٩ l. 6 a f.

et seqq., et QUATREM. *Rech. sur l'Ég.*, p. 219. De urbe Aeg. conf. insuper Al-Maqr. in ed. Bül. I, p. ٣٣٧, Abu'l-fed. p. ١١. (REIN. p. 152 et seqq.), Ibn Bat. ap. CHERBONN. *Voy. d'I. B.*, p. 74 (ed. Paris. I p. 96), DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 685, et de pannis Bahnasaicis, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 75. Haec Jaq. Ox.: الْبَهْهَمَسِي بِمَاءِ مَمْسَحِ دَم السكون وسين منهلته معصور مدنه بمصر من الصعيد الادنى عربى النيل ويضاف اليها كورة كبيرة ولبست على صفة النيل وهى عامرة كبيرة كبيرة الدخول وبطاعرها مشهد برار يرعمون ان المسيح واسمه اسماء به سبع سبعين وبها برباى عجيبه ينسب اليها جماعه من اهل العلم منهم الخ De الْبَهْهَمَسِيَّة 1) loco recreationis Damasceno, v. KREM. *Topogr. v. D.* II, p. 32 sub fin., p. 35 et seq.; 2) Scholà Damascenà, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 358, et de Sacello sepulcrali ejus nominis, *ibid.*, l. I. p. 369. De بَهْنَا الغم, in prov. Aeg. الْمَنْوَف, DE SACY l. l. p. 653 N. 48; de بَهْنَا, supra in *Add*, p. 252, ubi affertur locus ap. DE SACY l. l. p. 692, N. 151, et idem memoratur locus, de quo fit sermo in Al-Mošt. p. ٧٣ l. 7, quo loco nomen scribitur بَهْنِيَا, qui articulus desideratur in Jāq. Oxon., et Petrop. — Al-Bekrī in v.: عَلَى وَرَن فَعْلَان مَوْصِع بَهْنَان — بَهْنَان على ورن فعلان موضع بَهْنَان بالبادنة الخ

P. ١٨٤ l. 13. Pro دِيَه, in v. بَهْوَه, ut FL. observat scr. دِيَه; vidd. dicta ad p. ١٧٥ l. 2 a f. (*Add.*, p. 387 et 388). De بَه vid. etiam supra in v. بَاه; de بِلْدَه بَهِي, Al-Qazw. II, p. ٤٩٥, quod ab Al-Bākowīo in *N. et E.* II, p. 434 scribitur بِلَادِ بَهْرَه; de بَهْمِ نَعْرَه, Indiae castello, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 257.

P. ١٨٤ l. 16. De priore بِيَار conf. Abu'l-fed. p. ٤٣٢ l. 3 a f., et de utroque Al-Mošt. in v. De بِيَارِ الْحَدِيدِ, in Liban., SEETZEN I, p. 188.

De بَيَّات, plantie Kurdistanis, QUATREM. *H. d. Mong.*, p. 264; de بئر البَيَّار prope Hebron., ROSEN *Z. d. d. m. G.* XII, 483 et 501. — VULLERS I, p. 398: » پيَاژَك, nom. pagi in pede montis, in quo est fodina rubinorum B." ; de البَيَّارَة, s. incolis urbis *Pisa* in *Italiá* (بَمَنَة), Abū'l-fed. p. ٣. med. et ٢.٨ et seq. (REIN. p. 36 et 309). Urbis incolae etiam dicuntur, formā a gallico *Pisans* derivatā, البِبيَارَنَة, vel, ut infra in ٧., بِيَزَان. Bellorum sacrorum opportunitate mercaturā non tantum ea urbs inclaruit, sed etiam rebus strenue gestis, ita ut *Pisani* in orā maris Medit., arcem tenerent inaccessam, بَزَوِيَة, de quā supra vid. in ٧. Sic Moshimis innotuerunt, ac de iis saepe in ipsorum Annalibus est sermo.

P. ١٨٤ l. 3 a f. De بَمَّاس vid. infra in ٧. جَرْحُومَة, Al-Moš̄. in ٧. بَمَّاسَة, et Al-'Ictakrī in ARN. *Chr.* p. 99 l. 3 a f. Urbs hīc dicta الاسكندريَة, etiam appellatur الاسكندرونَة; vidd. *Add.* p. 107. Fluvius نَبَّاس (ap. Veteres *Hyphanis*, s. *Hyphasis*), etiam vocatur بَيَّاس, ap. Indos *Vipasa*, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 277.

P. ١٨٥ l. 2. De بَمَّاسَة من جِيَان (ap. Rom. *Baeatia*, hodie *Baeça*), vid. Abū'l-fed. p. ١٩٧ l. 13 (REIN. p. 238), et ١٧٧ in ٧. جِيَان (R. p. 252), Al-Moš̄. in ٧., Al-Bay. II, ١٤٩ in f., Al-Maqq. I, ١.٣, 10, JAUB. *Géogr. d'Edrisi* II, p. 51, CASIRI II, p. 57, DOZY *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 65, 66, 74. Cum FL. l. 2 pro حَوَزَة l. ٢, ut Codd. significant, ex quibus tamen كَوَرَة in Cant. perspicue legitur. Eadem vox, ut ait FL., saepe ap. Nostrum legitur; v. c. I, p. ١٧٢, 5 (ubi l. بِحَوَزَة), ibid. l. 11 (ubi l. بِحَوَز), II, p. ١٢٩, 5; T. III, ٢٩ l. 3 et ١٧., 8." Vox in Hispaniā tritissima est; vidd. *Add.* supra p. 376, et DOZY *Rech.* I, p. 203.

P. ١٨٥ l. 3. De البَبَّاص Jemanensi vid. supra in ٧. اَجَار, et infra in vocc. مَخْمَسَة, et مَعْمَل. Ab Al-Bekrio in ٧. affertur البَبَّاص موضع بالقرب من بلاد بني بالبادية الخ, et praeterea

دربوع الخ. De h. l. et duobus seqq. vid. Al-Mošt. in v. — Scribens بدمها, putabam Auctorem in praeced. الدمامة, ut saepe, *ditionem* urbis ejus nominis (de quâ vid. v. c. Abu'l-fed. p. 79, et REIN. p. 133), adeoque in بينها *urbem* cogitasse; sed sine dubio cum Codd. et Al-Mošt., ut FL. monet, legendum est بِدْمَك. » Sic (ait) dicens الْحَفَصِيّ, per الْخَطَابِ الْعَامّ quemlibet lectorem alloquitur, nimirum septentrionem versus, ut in Syria, Aegypto, vel Arabiâ septentrionali, habitantem, quem inter et Jabrin, locum in Arabia orientali versus meridiem situm (conf. Abulf. gallice transl., p. 88 et 112), Al-Bajâd interjectum esse dicit." — De زَبَطَة in Al-Mošt. vid. infra in Add. ad v. تَبُولِج, de التَّبَيَّاصِ loco Aegypti prope اَلطَّبِيح, vid. WUSTF. *Macr. Gesch. d. Copt.*, p. ٥٨ l. 4 a f. et p. 136, DE SACY *Rel. de l'Ég.* p. 678 N. 25, coll. 681 N. 42. *Hunc* pagum Noster ob oculos habet infra in v. شَانَة وِمَاص (II, p. ٨٨); pro شَانَة ap. DE SACY l. l. p. 683 N. 65 legitur شَابَة. — De رَاسِ الْبِيَّاصِ, promontorio a meridie Tyri (*Veterum Promont. album*), SEETZ. II p. 110, ROBINS. *Pal.* III, 641, 688, *Z. d. d. m. G.* IV, p. 330, et *N. Bibl. Forsch.*, p. 79, 84, 116, ubi, ut p. 56, scribitur رَاسِ الْبِيَّاصِ.

P. ١٨٥ l. 5. De حَصْنِ مَهْدَى in v. تَبَّان vid. infra in v. Pro بَيَّان Al-Bekrî scribit: وَتَشْدِيدُ ثَانَةِ, et de h. l. addit: مَوْصِعِ مَجَسَّارٍ لِلْعَمْرِ الْخ. Porro de h. l. vidd. Add. p. 396. De بَيَّان (hodie *Bejan*) in Hispaniâ, et de seq. بَيَّانَة (*Baéna*) vid. Al-Mošt. in v. et p. 45, Al-Bay. II, 139, 2, et 101, 14, DOZY *Rech. sur l'hist. de l'Esp.* I, p. 66. De الْبَيَّانَة وَادِي, valle in Wādī Al-Araba a latere occidentali exeunte, vid. ROBINS. *Pal.* I, p. 328, et *Z. d. d. m. G.* I, p. 187. VULLERS I, p. 291 loquitur de بَيَّانَة, » urbe Hindûstânis, ex quâ indicum tinctorium, نِيل dictum, affertur B." In 'Ibn Bat. ed. Par. III, p. 227, et IV, 5 sermo est de مَدِينَة بِيَّانَة, non procul a دِهْلِي.

P. ١٨٥ l. 9. Fortasse spectatur nomine الْبَيَّانُ (cujusmodi terminatio etiam est in nomine مَرْتَانُ وِمَنْتَانُ, de quo vid. JAUBERT *Géogr. d'Edrisi*

II, p. 91 et 102), *Piazza*, Veterum *Παλιός*, de qua urbe conf. Steph Byzant. de urbibus ed. L. B. 1694 p. 639, et BISCHOFF u. MÖLLER *Vergleich. Wörterb. d. alt. mittl. u. neuen Geographie*, p. 850 in v. *Piacus*; quare potius legam المييارو. AMARI in *Bibl. Sic.* verba Jāqūti tradens p. 1.9, 6-11, ex quibus Noster perpauca tantum in suos usus convertit, conjicit leg. esse لليماو, i. e. *Lilybaeum*, quae AMARI repetit l. l., p. 118. Voce ذَنْبٌ extrema designatur insulae pars, ut apud 'Abū'l-fed. p. 193 in v. بلرم. De بَبْمَرْت in viā Trapezuntis versus Erzerūm, BLAU in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 734. — VULLERS I, p. 291: » بِيَا, nom. fluvii magni in regione لاهور B, de quo vid. LASSEN *Ind. Alterth.-kunde* I, 1, 44" et *Add.* supra p. 415.

P. 180 l. 10. De بَيْمَرْز vid. infra in v. نهر المعلى. Vicus الظَّفَرَّة infra in v. memoratur, non vero الْمُقَدَّرِيَّة, pro quo nomine, ut in L., Jāq. Oxon. habet والمفتددة, sed non distincte scriptum, quod vero in in Jāq. Petrop. (sic) distincte legitur. De بُحْمَرَة بِيْبَان, parte meridionali sinūs Tripolitani ab oriente insulae حَرْبَة, BARTH *R. in N. u. Centr.-Africa* I, p. 11; de بِيْبَان الحجاج حامد, s. السُّلْطَانَات, sepulcris reginarum tempore Pharaonum, et de الملوك, s. ب, sepulcris regum et principum ejus aetatis virorum prope Thebas, vid. BRUGSCH *Reiseber.*, p. 315 et seqq., et 324 et seqq., ac de حِلَّة البِيْب, ad Nilum prope Meroen (مَرْوَى), LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 244. De بَبْمُونَة, Al-Bekrī in v.: بِشْر معروفَة. De قُصَيْر المِيْت in Africā, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. 2. l. 9 a f., et 80, 11.

P. 180 l. 12. De بَيْت الِآبَار vid. infra in v. بَيْت سَبَا et دِير. — De بَيْت الِأَحْزَان l. 14, vid. etiam Al-Maqr. in *ARN. Chr. ar.*, p. 169, 16, ubi vitiose scribitur ب, quod in *Gloss.*, p. 23b emendatum est. — De الِأَزْلَام بِمَكَة, Al-Azraqī 498, 5 a f.; de بَيْت لَهْيَا, s. بَيْت الِالَاقَة, v. KREMER *Topogr. v. Dam.* II,

p. 35; de بَيْتُ الْقَا (Bethulia) in *Pal.*, ROBINS. *Z. d. d. m. G.* VII, p. 62, et *N. Bibl. Forsch.*, p. 442, VAN DE VELDE *Reis door Syr. en Pal.* II, p. 317. De د' أَنْعَم conf. Al-Mošt. in v., ubi scribitur د' أَنْعَم L. 18 cum FL., coll. p. ١٥٨ l. 14, et infra in v., pro سَنَاحَانِ l. سَبَاحَانِ; de د' أَيَا, in viâ Sebastianam inter et Nabolos., ROBINS. *Pal.* III, p. 364 et seq., et p. 372. SEETZEN II, p. 169 male scribit *Bêt Ida*; de د' بَرَّة, prope Halebum, QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92; de د' بِشَلَام, pago prope Bagd., Lobbo'l-lob. in v. البَغْشَلَامِي.

P. ١٨٥ l. 3 a f. Vox دَعَامَة ببيت بنى in Cod. Oxon. deest. Sic leg. non نَعَامَة, ut in Al-Mošt. p. ١٤٣ l. 4, et ibid. p. ٣٣٣ l. 10 exstat, et inde infra I, p. ٣١٥ l. 2 desumptum est, ad quem locum FL., allatis locis laudd. Al-Mošt.: »Forma (inquit) نَعَامَة non est Arabica. Recte apud Ibn Cot. p. f. l. 11 نَعَامَة; conf. Kām. s. v. التَّعَامَة. De نَعَامَة vid. Ibn Cot. p. ٣٣ l. 2, Ibn Dor. p. ١٧١, et infra in v. كَنْسَفَة et كَسَفَة, قَرَدَة, قَرَدَة, حُلُوَة, تَمْنَانِ p. 328 in v. *Na'ama*. — De بَيْتُ التَّعَامَة, pago ad pedes montis الْقُفْرَتِيدَس, a meridie Bethlehemi orientem versus, SEETZ. II, p. 221, et ROBINS. *Pal.* II, p. 379 et seq. De بَيْتُ جَمْرَيْنِ (i. e. *Belogabra, Eleutheropolis*), vid. ROB. ibid. II, p. 612 et seqq., 672 et seqq., et v. d. VELDE l. l. II, p. 158 et seqq. Zam. p. ٢١ l. 5 scribit د' جَمْرَيْنِ. De utriusque formae *el* et *in* permutatione, vid. TUCH in Comm. de Ματθαῖος ὁ ἁγῖος, p. 16 et seq., quibus addatur *el-Kirmel*, qui etiam, ut SEETZ. II, p. 98 tradit, vocatur *el Kirmaén*. — De بَيْتُ خَرْحَة, unde ortum est Ar. بِالْجَرْمِي, vid. in hac voce et in *Add.* p. 229, et ASSEN. *Bibl. Or.* II, in Diss. de Monophys. fol. n. vers. III, 2, p. DCCXXXIII l. 1 et 2, et p. DCCXLVII. — De د' جَنْ, prope بَانِيَّاس, Abū'l-

fed. in n. 12, p. ۲۷ ad v. بانياس p. ۲۴۹; de قرية بيت جن, Ibn
 Gob. p. ۳.۳ l. 8 a f., SEERTZ. II, p. 128, et ROBINS. *N. Bibl. Forsch.*
 p. 583, et de altera جميل سرموك in بيت جن, *ibid.*, p. 97 et 99.
 De حانون, pago prope Gazam, An-nābolosī in *Sitz-ber.* 1850 Oct.,
 p. 353, ut ibi traditur, » cum sepulchro Prophetæ Hanūnī » (?). ROBINS.
 II, p. 633 pagum nuncupat حُنُون. De حمرون (ܚܡܪܘܢ), Abū'l-
 fed. p. ۲۴. et seq., et infra in v. الحليل et حَبْرُون; de Syriae Mona-
 sterio صم صم, Joa. Ephes. ed. CURETON p. 252, et LAND *Joa.*
Bisch. v. Efesos p. 135; — de بيت حور, Mesopotamiae urbe,
 CHWOLSOHN *die Ssabier* I, 449.

P. 189 l. 1. Pro بيت الخردل in v. بيت الخردل, Fl. scribit الخردل;
 »nomen (ait) sine dubio a *sinapi* (انسردل) ductum, quod ibi colitur." Quia ordo alphabeticus hic in nostro Libro turbatus est (vid. n. 2, ubi بيت البلاط l. بيت البلاط), ab hac parte etiam nihil obstat, quominus بيت خديجة legamus, licet sequatur حسيين. De بيت خديجة in v. بنت خويلد بمكة, Al-Azraqi p. 139, 10; de المهنجيم in v. صمد؟ لمانا, ASSEMAN. Bibl. Or. II, in Diss. de Monophys. fol. 1, p. 6; de صمد؟ مدت, Monast. in Lydiâ prope Dios Hieron, Joa. Eph. ed. Cur. p. 14, et Land. l. l. p. 113. — Utrumque راس د (l. 4), memorat Al-Most. in v., alterutrum Zam. p. 13 l. 1 et 2; de الراس د in Galilaëa, SEETZEN I, p. 371; de رمانه د, pago Libani, idem I, 256, scribens *Brummana*; de صمد؟ د, s. د؟ د, ap. Arabes urbe in ditione Niniviticâ, olim dictâ د؟ صمد؟ د؟ د, ap. Arabes بزارمان, ASSEM. l. l. II, in v. *Beth Raman*, e¹ II, 2, p. DCCLXII; de د؟ د, pago in Principatu Tyri mediæ ævi, QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 5 et p. 217. Pro بيت رب (l. 8), Jâq. Petrop.

والرَّبِيبُ ~ : الربب. Nostram lectionem tuetur Qām. in v. رِبِبٌ. رِبِبٌ habet
De مَسُورٌ vid. infra in v., ubi مَسُور vocatur
وَبَيْتُ رَبِّبٍ حَصْنٌ بِالْيَمَنِ
مِخْلَافٌ. Ab tur castellum; apud 'Al-Qazw. II, p. f. l. 15 appellatur

hoc ergo tractu *ét castellum ét mons* nomen habent; de **صَدَّ** **أَصْبَد** Ar. **بَارَبْدَا**, ut **بَاَجَرَمِي** ex **صَدَّ** **بَارَبْدَا**, cf. *Assem. Bibl. Or.* III, 2, p. dccxxxiii, 1 et 2, et in v. *Cardu.* — Al-Bekri in v.: **بَيْت** **رَمَارَاء** موضع بالشام في ديار جُذَام الخ. De Tribu Godam vid. *Wustenf. Reg.* p. 186, nostrum tamen locum ibi non memorans. Eundem locum Noster ob oculos habuisse videtur I, p. ٥١٩ l. 3 a f. in nomine **بَيْت** **الرَّبْت** **بِمَكَّة**, et **Qām.** in **رَمَارَاء**, in loco ibi n. 5 laud.; de **بِمَكَّة**, Al-Azraqi p. ٣١٠, 10, ٣١١, 9 et ٣١٢, 8.

P. ١٨٩ l. 8. De **بَيْت** **الْأَبَار** et **جَرْمَانَس**, in v. **د** **سَبَا**, vid. in dietis vocibus. De **د** **سَاحُور** prope Bethlehemum, SEETZ. II, p. 41, et ROBINS. *Pal.* II, p. 377, 380 et 394. De **د** **سَابِي** prope **بَانِيَّاس**, Abul'fed. in n. 12 p. ٢٧ ad v. **بَانِيَّاس** (p. ٢٤٩); **د** **سَوَا**, ut Noster habet l. 10, v. KREMER (*Mittelsyr. u. Dam.*, p. 178) scribit **سَوَا** **د**; de **د** **سِيرَا**, pago prope Ramlam Pal., *An-nābolosī Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 351; de **صَدَّ** **الْحَلَمِيَّاء**, Monast. Aegypt., a *Sale Nitriensi* sic dicto, infra III, p. ٣١٧ n. 3. Illud nomen exstat in *Joa. Eph. ed. CUR.* p. 263, et vid. *LAND Joa. B. v. Ef.*, p. 96 et 139; de **د** **سَبَاب**, in *Liban.*, SEETZEN I, p. 150; de **د** **النَّشْرَاب** **بِمَكَّة**, Al-Azraqi ٣٠٨, 8 et seqq., ٣١١, 11, ٣١٣, 10, ٣١٩, 3, ٣٣٣, 3 et 4, ٣٣٧, 6 et ٣٣٩, 7; de **د** **صَيْدَا**, pago in regione **الْجَوْلَان**, SEETZ. I, p. 124, et prope Mare Tiberiad. I, p. 345, cum quo loco conf. ROBINS. *Pal.* III, 497, 544, 549, 552, 566, et *N. B. Forsch.*, p. 458 et 470; de **صَدَّ** **زَمْبَا** oppido in ditione Niniviticā, *Assem. Bibl. Or.* II in Diss. de Monoph. fol. b p. 7; de **صَدَّ** **كَطَا**, s. **بَاعَابَا**, ap. Ptolem. *Bithaba*, urbe Assyriae in monte Niphate, *Assem. Bibl. Or.* III, 2, in diss. de Nestor. p. dccxxix.

P. ١٨٩ l. 12. De **الْب** **الْعَنِيْف** **بِمَكَّة**, vid. Al-Azraqi p. ٥٠, 10, et ١٩٩ 4 a f. et seqq., *Zam.* p. ١١٣ l. 2-4; de **د** **الْعَجُوز**, in insulā Ceylon, *Ibn Bat.* ap. *ARN. Chr. Ar.* p. 106, l. 4, *LEE* p. 188, ed. Paris. IV, 177; de **د** **صَدَّ** **كُصْبَا**, in terrā Jeman., *Rurg. Ind.* in v. p. 206; de **الْعَدَاة**,

nomine Episcopatus duplicis, *Assem. Bibl. Or. II* in *Diss. de Monophys.* fol. I, et III, 2 in *Diss. de Nestor.*, p. dccxix; de عطار, Templo Mercurii in *Aeg.*, CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 788, l. 3, coll. n. l. 2. de عِلْمَان, in terrâ Jem., *RUTG. ibid.* p. 206. De العَدْن, nihil monet Qāmūs. Haec de eo tradit Jāq. Oxon. et Petrop.: بَيْتُ الْعَدْنِ de "العُفَار" و; بِالنِّدَالِ مَعَاجِمَةُ سَاكِنَتِهِ وَنَوْنُ حِصْنٍ بِالْيَمِينِ لِحِمِيْرٍ in terrâ Jeman., JOHANNSEN in *Ind.* p. 259; de عَيْنُون, prope Hebron. (בֵּית עֵינוֹת, Jos. XV, 59), SEETZ. II, p. 53, ROBINS. *N. B. F.*, p. 367, infra in v. عَيْنُون, et in *Add.* ad حَبِירוֹن; de "الْفَار" pago in viâ, ducente ex urbe حَلَب in النُّغُور, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92.

P. 181 l. 15 pro صَرْبَةٍ in v. فَارَط, cum FL. l. فَرْبَةٍ, et sic legitur item in *Cod. Cant.* Pro seq. فَاَس, ut exstat in *Cod. Vind.*, dum in *Leyd.* legitur فَاَسِس, *RUTGERS* in *Ind.* l. l. p. 205 jure legit فَايس, ex *Hist. Jemanae sub Hasano Pascha* haec de eo loco verba adducens (*Cod.* p. 286): حَصْنٌ مِّنْ حَصُونٍ مَّسُورٍ وَهُوَ رَأْسُ مَسُورٍ وَثَمَّةٌ حَبُوبٌ: De فُورِيك, pago ab oriente Nābolosi, ROBINS. *Pal.* III, p. 323 et 878, v. D. VELDE II, p. 267; de العَقِيْمَةُ ابْنِ حُشَيْبٍ, et بَيْتُ الْعَقِيْمَةِ ابْنِ عَاجِلٍ Jemanensibus, JOHANNSEN *Ind.* p. 258 et seq., et de utroque loco v. HAMMER *Wien. Jahrb.* 1840 vol. XCII, p. 52 et seq., et 1841, XCIII, p. 135. De قَبَا, in *Liban.*, SEETZEN I, p. 144 et seqq.

P. 181 l. 1 in v. فَوْفَا post مَغْصُورَةٌ in *Codd.* excidisse videtur vox فَوْفَةٍ. — وَبَيْتُ فَوْفَى كَطُولَى ٥ بَدْمَشَقْ: فَوْف. Qām. nempe in v. فَوْف. De فَوْفَا, pago in parte orientali vallis Esdrelon., SEETZEN II, p. 159, ROBINS. *Pal.* III, p. 388, et in *Ind.* p. 972; de بَيْتُ كَعْلٍ, pago prope Hebron., ROSEN *Z. d. d. m. G.* XII, 492; de كَعْلَا (Syr. (صَلَا صَدْلَا s. صَلَا صَلَا), prope Mozul., *Assem. Bibl. Or. II*, in

Diss. de Monophys. fol. l, p. 6, et BERNST. in *Z. d. d. m. G.* IV, p. 316; de بیت النّرم, pago a meridie Arnonis, SEETZEN I, p. 411, et Mappa ROBINS.; de صمد ٴعقّص, Mon. in finibus Aegypti, Joa. Eph. ed. CURET. p. 260, et LAND *Joa. B. v. Ejes.*, p. 136; de صمد ٴعقّص ٴمبّأ s. صمد ٴعقّص ٴمبّأ, cast. in dit. Ninives, non procul a Monast. St. Matth., ASSEM. *Bibl. Or.* l. l.

P. l^{av} l. l. De بیت لاهّا, vid. DEFREMERY *I. A.* 1854 Mai-Juin, p. 402. Hic locus item memoratur a QUATREM. in *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 59, uno tenore cum *Hebrone* et *Bethlehemo*. Hic vero بیت لاهّا intelligi nequit, in *Libano* sita. Al-Magrizi scripsisse videtur بیت جّلا a sept.^o occid.^{em} versus a Bethleh., ac de eà vid. ejusd. *Pal.* I, p. 363, II, 369, 376 et seq., 573-578. Describitur ut pagus magnus et florens. Hunc etiam memorat v. d. VELDE II, p. 18 et 57, male tamen existimans hunc eundem esse locum, qui 1 Sam. X, 2 צלצח, et 2 Sam. XXI, 14 et Jos. XVIII, 28 צלّל vocatur. De بیت جّلا porro vid. ROSEN in *Z. d. d. m. G.* 1857 p. 52. De بیت لّحّم, (ut Arabes interdum scribunt, ac si a Tribu لّحّم nomen haberet; vid. Abū'l-mah. II, p. 439), et de بیت لّحّم (vulgato nomine urbis بیت لّحّم), Abū'l-fed. p. 431, Al-Qazw. II, p. l.v, Al-Bekri in v., Al-İçlakrî ap. ARN. *Chr. ar.*, p. 93, et Ibn 'Ijas ibid. p. 65, TOBLER *Bethleh. in Palest.*, in *Z. d. d. m. G.* VI, p. 441, SEFTZEN II, p. 41, 214 et seqq., DIETERICI *Reiseber.* II, p. 173, ac de annuo festo Christi nati ibid. celebrato, SEFTZEN II, p. 279 et seqq. De بیت لّحّم in Tribu *Zebulon*is, ROBINS. *Z. d. d. m. G.* VII, p. 46. De صمد ٴنقّب, *Lapeta*, Arab. سوف الاهواز, ASSEM. *Bibl. Or.* III, 2, p. DCCLVIII, et DCC LX; de بیت لّقیّا, pago prope Hierosolyina, An-nabolsi, *Sitz.-ber.* 1850 Oct. p. 351.

P. l^{av} l. 4. Nomen بیت لّقیّا sic pronunciant Noster et Al-Bekri, in v. scribens: بیت لّقیّا موضع بالنّسام معوّف, ac SEETZ. I, p. 322 et v. KREM. *Topogr.* II, p. 35. — Pro بیت لّقیّا etiam effertur بیت لّقیّا, quod effi-

ciendum est ex scriptione لاَعْمَا, quā utitur v. c. 'Ibn Gob. p. ٢٧١ l. 11, derivationem cogitans a v. الالهيّة ut 'Ibn Bat., qui ed. Par. I, p. 237 l. 1, وَهَيْيَا ع َبَاب scribit. Formam لَهُمَا affert Qām. in v.: بَاب دِ الالهية. Adject. relat. ex h. nomine factum, est بِمَلَكِيّ vid. Lobbo'l-loh. p. ٣. l. 1. De h. l. vid. Ad-dahabī in المسممة in v. الاسعردى et Ann. ad Abū'l-mah. I, p. ٧١٥ l. 5, addita Vol. II, p. 75. — De دِ ماري, pago prope بمروت, v. KRFMR *Mittelsyr.*, p. 234, et SMITH apud ROBINS. III, p. 725, scribens p. 972, دِ مري. De صَدَّالْحَمَر s. صَدَّالْحَمَر, pago in reg. Turabdinensi, quam صَدَّالْحَمَر vocant, ASSEMAN *Bibl. Or.* II in Diss. de Monophys. fol. I, p. 7.

P. ١٨٧ l. 7. N. P. نَبِت مَحْزِر in Qām. non affertur, sed de monte وَصْرَة vid. infra in v.; de النبت المعمور, s. Al-Ka'ba in coelis, Al-Azraqī p. ٩, 12, v, 5 a f., ١٧, 7 a f., et seqq. et ٣٥٥, 3 a f. et seqq. — Nomen بَيْتُ الْمَقْدِسِ, دِ "الْمَقْدِسِ", s. دِ "الْمَقْدِسِ", Arabice aut plene scribitur, v. c. in Qām. (in l. infra III, p. ١٣. n. 7), ap. 'Al-'Iṣṭakrī in ARN. *Chr. ar.*, p. 92 in fine, 'Ibn 'Tjās, ibid. p. 59 l. 9 et 64 l. 8 et seqq., 'Al-Maqr. ibid. p. 171 l. 5 et 6, ac tum voci نَبِت *Articulus* non praefigitur, quare infra I, p. ٣٣٩ l. 12 cum FL. leg. pro باليبيت, نبيت; — aut scribitur nomen (omisso نَبِت) الْمَقْدِسِ et الْقُدْس; vid. infra in voce, et in v. خَنْزَخ et نَابِلَس. — De eā urbe vid. v. c. Abū'l-fed. p. ٢٢٧, ٢٤., 'Al-Qazw. II, p. ١٧, et de جَبَل دِ الْمَقْدِس, idem I, p. ١٥٤. De urbe, a. 626 a Christianis recuperatā, loquitur 'Ibno'l-'Atīr in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣١٥ et seq., et de re Christ. ibid., ASSEM. *Bibl. Or.* II in Diss. de Monophys. fol. n, 4, et III, 2, p. DCCLVI. — De مَرْة دِ, pago Libani, SEETZ. I, p. 256; de مَرْسَن دِ prope Samariam, SEETZEN II, p. 168.

P. ١٨٧ l. 9. De النمار مَنَبَة, دِ "النمار", vid. Abū'l-fed. p. ٢٧;

de بیت نوبّا, CHWOLSOHN *die Ssabier* II, p. 214: de بیت نوبّا, ap. Euseb., Hieron. et Scriptores expeditionum sacrarum, *Bethannaba*, RELAND *Pal.* p. 661, et ROBINS. *Pal.* II, p. 369, III, p. 279 et seqq., et *N. Bibl. Forsch.* 187 et 189, GROSZ in *Studien u. Kritiken* 1845, I h., p. 246, hunc locum male confundens cum ܐܘܪܝܬ, urbe sacerdotali; conf. ROBINS. II, p. 368; de ܡܠܚܐ, oppido non procul ab Arbelâ, ASSEMAN *Bibl. Or.* III, 2, p. DCCLXVI; de بینور, Indiae cast., REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 276; de بَیْتُونَة, urbe Aeg. inferioris, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 91; de ܡܠܚܐ, Monast. Constant., Joa. Eph. ed. CURET., p. 161, LAND *Joa. B. v. Efes.*, p. 159; de بَیْت ܗܪܘܙ (ܒܝܬ ܗܪܘܙ), ap. Al-'Otbium, Indiae fluvio, NOLDEKE *ub. d. kitâb Al-Jamîni*, p. 29, 3 et 51; de بَیْتِیْن (ܒܝܬܝܢ), ROBINS. *Pal.* II, p. 338 et seqq., v. D. VELDE II, p. 253 et seq., et conf. dicta in *Add.* p. 418.

P. 187 l. 13. De بَیْجَانِیْن vid. Lobbo'l-lob. in v., et *Suppl.* p. 40. — De بَیْجَابُور, Indiae urbe, VULLERS I, p. 293, et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 169. — Seq. بَیْج in Cat. ap. DE SACY in *Rel. de l'Ég.* non affertur, sed eo frequentiora sunt loca dicta بَیْج, conf. *Add.* ad h. voc. p. 252 et 253. — De بَیْجَاس, urbe ad وادی الدننا نیر in Africâ sept., Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 507 (73), cujus loco tamen in ed. SLAN. p. 83, 2 a f. legitur نَیْجَاس, i. e. نَیْجَاس, Veterum *Tigisis*; vid. infra *Add.* ad h. l.; de البَیْجُور, loco Aeg. in prov. مَیْنُوف, DE SACY l. l. p. 651 N. 15; de البَیْجَة, insulâ e regione insulae, quae *Elephantine*, s. *Philae* vocatur, apud veteres Aegyptios *Senem*; BRUGSCH *Reiseber.*, p. 256 et seq., 262, 268 et seq. — Urbs بَیْجَیْن ڪَرْد videtur occurrere apud St.-MARTIN *Mém. sur l'Arménie* II, p. 365 l. 15 nomine *Bardzgan*. De قَرَص vid. infra in v.; de بَیْجَان infra in v. مَخْلَاف, et JOHANN. in *Ind.*, p. 258.

P. 187 l. 3 a f. De البَیْیَدَاء vid. Al-Bekrî in v. et in v. البَیْغِیَع.

In v. البيداء — وهى اذنا الى مكة من ذى : haec habet : البيداء
 والبيداء هو الشرف الذى قدّام ذى : والحاييعة الحج et deinde :
 الشرف et ذو حليعة De الحليعة فى طريق مكة vid. infra in
 vocc., et deshoc loco Zam., p. ٨٢ l. 9, et ٩١ l. 4 et seq. De البيداء
 ibid. cursim fit sermo p. ٢١ l. 10, sed pluribus ap. 'Ibn Gob. p. ١٩١ et ٢٠٨ .
 Haec Qām. in v.: والبيداء ارض مَلَسَاءَ بمنى الحَرَمَيْنِ De البيداء
 VULLERS l. l. I, p. 295 : » nom. urbis in Turkistān, a Rustamo occupatae. » De
 الميّدان, Al-Bekrī in v. et in v. ضربة, Zam. p. ١٤ l. 2 et ٢١ l. penult.,
 et Nost. infra in v. نَمِيرَة . Qām. (utrumque locum Zam.¹, ut videtur, ob oculos
 habens) in v.: وَتَمْدَانُ حَ او مَاءَة لِبْنَى جَعْفَرِ بْنِ كِلَابٍ Seq.^{em}
 بَيْدَر s. بَيْدَر Al-Mošt., Lobbo'l-lob. et Qām. transeunt. — De بَيْدَوَارِ,
 Indiae prov., 'Ibn Bat. III, p. xxii; de نَبَدَغَارَن, Armeniae urbe, Sr.
 MARTIN *Mém. sur l'Arm.* I, p. 153 et seq.; II, p. 365, 403, 425,
 465, et *I. A.* 1849 Avril-Mai, p. 348. — VULLERS I, p. 296 : »
 nom. montis in Mavaralnahr B. (ما وراء النهر). — 'Abū'l-fed. p. ٣٢٢
 l. 1 : بَيْدَخَان قَرْيَة عَلَى مَرَحِلَة مِنْ سِيرَاف : Al-Bekrī in v.:
 بَيْدَخ موضع فى منازل بنى شهاب من بنى سَعِيدَة بن عوف بن
 ك' الاشتعان De his Tribubus neque 'Ibn Doreid in مالِك بن حَنْظَلَة,
 neque Moh. ben Hab., nec WUSTENF. in *Reg.* aliquid tradit. Fortasse
 hi بنو شهاب infra occurrunt in v. حَافِد , حَافِزَة et حَمَل . De بنو
 شهاب fit mentio in v. وَاَصْنَة .

P. ١٨٨ l. 4 in v. نَظَر pro نَظَرَاءَ ut monet FL.; » nam (ut
 addit) نَظَرُ الْمَدِينَة , inspectio s. ephoria urbis, in Africā et Hispaniā est
 regio illius jurisdictioni et admistrationi subjecta. Vid. Dozy ad *Hist.*
Abbad. I, p. 274 adn. 89 [et *Réch.* I, p. 85], et DE KREMER *Descrip-*
tion de l'Afrique, p. ٤٧ l. 16 et 17, et dicta in *Add.* supra p. 158.
 De loco Hispaniae vid. 'Abū'l-fed. p. ١٧٩ in v. دَانِيَة (REIN. p. 257), ubi
 vocatur *castellum*, in Lobbo'l-lob. in v., appellatur قَرْيَة.

P. ۱۸۸ l. 5. De بمرحہ Scriptores, quos vidī, non loquuntur, prae-
ter As-sojūltum in Lobbo'l-lob., ubi etiam, ut in variantibus in *Suppl.*
p. 40 pro Persicā scriptiōne كوهستان, Arabica legitur, قوهستان,
et sic in nostro loco scribit Jaq. Odon. et Petrop.; ut V., sic solito more
Cantabr. هوسمان, et ut L., Ox. هوسمان. FL. ad h. vocem observat.
»Ex literis Codicum probabiliter هوسمان colligitur. Ceterum كوهستان
est forma persica apud Arabes non usitata; conf. Abulf. Geogr. p. ۴۴۴
l. 9 et 10." Sed haec scribens, Vir. cl. locum non attendit Lobbo'l-lob.
et nondum legerat locos, in h. Libro obvios, ubi de هوسمان s.
كهستان sermo est, dum contra Noster nunquam utitur voce
هوسمان, sed constanter هوسمان.

P. ۱۸۸ l. 7. Cum FL. in v. بمرحہ pro فاله l. فاله, et pro مصاف,
et مصاف, et مصاف, et مصاف, et l. 9 pro خندله, خندله, quibuscum
confl. dicta ad p. ۱۹ l. 14 supra in *Add* p. 213, coll. p. 395. Locus, ubi
Zam. de كساب الانجبال والامكنه والمماء بمرحہ loquitur, in ipsius
Leyd., non exstat. — De بمرحہ, Abū'l-fed. p. ۳۵۵ l. 8, Indiae urbe,
ut ait: وهي مدينه سلطان المعمر.

P. ۱۸۸ l. 10. Infra in v. بمرحہ vocatur حنينه. De شهرزور
vid. in v. — De بمرحہ prope Bethlehem., vid. An-nābolosī *Sitz-ber.* 1850
Oct., p. 349; de بمرحہ, Lobbo'l-lob.; de بمرحہ, urbe in terrā Sinensi,
S. LEE the *Trav. of Ibn Bat.*, p. 216, et ARN. in *Chr. ar.* p. 118, pronun-
cians بمرحہ; in ed. Paris. IV, 283 scribitur بمرحہ; de جزيرة بمرحہ,
Ibn Bat. ed. Par. IV, p. 60; de بمرحہ, urbe olim celeberrimā As-sūdānīs,
ante conditam urbem نيمبكت, Ahmed Baba in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 529,
530, 531, 533 et 579.

P. ۱۸۸ l. 12. De بمرحہ (*Berytus*) vid. Al-'Iṣṭakrī in ARN. *Chr. ar.*
p. 102 l. 2, Ibn Kallik. N. ۳۹۹, Abū'l-fed. p. ۴۴۹, An-nābolosī *Sitz-ber.*
1850 Oct. p. 337, et ibid. 1850 Febr.-Marz, p. 102 et seqq., Ibn Bat.
ed. Par. I, p. 133. ROEINS. *Pal.* III, p. 720 et seqq., v. KREMER *Mit-*
telsyr., p. 233 et seqq., et de urbis antiquitatibus, *Z. d. d. m. G.* V, p. 109.

Pro بَيْعَت l. 14 cum FL. l. نَعَت. — De بَيْرُون , Zam. p. 11, scriptionem sequens arabicam cum ون in fine. — VULLERS I, p. 394: » بَيْرُون , nom. antiquum urbis بَيْرُون .”

P. 188 l. 15. De utroque بَيْرُون vid. Al-Most. in v., et de priore Abū'l-fed. p. 491 et seq. De بَيْرُون et بَيْرُون , in voce. — De بَيْرُون بَيْرُون , Abu'l-fed. p. 348 et seq., et infra III, p. 105 n. 3, ac REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 29 et 239. Ad Lobbo'l-lob. vid. *Suppl.* p. 40.

P. 188 l. 19. De بَيْرُون ad Euphratem vid. in v. بَيْرُون , Al-Most. in v., Abū'l-fed. p. 11 (REIN. p. 65), et 348 et seq., Ibn Kallik. N. 113 in f., SCHULT. in Ind. in v. *Bira*, GOLIUS ad *Alferg.* p. 249 (ubi male *Bir* exstat), RITTF. *Erdkunde* X, 913 et seqq., QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 92 et passim, VULLERS I, p. 298, ex B. dicta Abū'l-fed. repetens. L. 2 p. 181 pro بِلَاد cum FL. l. بِلَاد , et de بَيْرُون , prope بَيْرُون , conf. infra in hac voce (II, p. 113), v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nordl. Syr.*, p. 24, et Al-'Iṣṭakrī ap. ARN. *Chr. ar.*, p. 99 l. 4. Urbs بَيْرُون idem locus esse videtur, qui 2 Sam. VIII, 8 vocatur بَيْرُون , quo nomine urbs certo intelligitur, quae erat mercium receptaculum, cui rei situs urbis بَيْرُون perquam idoneus erat. Mirum ceterum est, Nostrum Scriptorem, dicendo بَيْرُون , dubitasse quodammodo, Jāqūtum eandem urbem, quam ipse ob oculos habebat, spectasse, dum ex ante dictis et sine dubio ex Opere ejus majore بَيْرُون , collato modo Al-Most., apertum est, non aliam urbem ipsum spectare potuisse. — De altero loco بَيْرُون Hierosolyma inter et Nabolosum, Hebr. בֵּירוֹן , Jos. IX, 17, et בֵּירוֹן , Jud. IX, 21, praeter Al-Most. in v., vid. Bahāo'd-din in vitā Salad. ed. SCHULT. p. 267, An-nābol. *Sitz.-ber.* 1850 Oct., p. 346, AMARI *B. S.* p. 101, 5 a f., SFETZEN II, p. 195 et seq., et ROBINS. *Pal.* II, p. 370 et 346, et *N. Bibl. Forsch.* p. 447, ac SMITH in *Ro. Pal.* III, 868, 5 a f., ubi de locis in prov. בֵּירוֹן est sermo. Alterum hu-

jus nominis locum ROBINS. praelerea memorat, a septentrione Baisānis situm, *Pal.* III, p. 459, et in *N. Bibl. Forsch.* p. 559, البيرة in Libanone. De duobus aliis hujus nominis locis fit sermo in Al-Most. in v.: البيرة من قري والبيرة من قري وادی بُشَّان من أعمال حلب البيرة عمد, quibus nota marg. (vid. ibid. p. 7), additur: البيرة السودان et بيت لحم. De البيرة Hispanica vid. supra I, p. 87 et *Add.* p. 158, et in Al-Bay. II, 31, 15, 37, 5, 38, 15, Al-Maqq. I, 91, 9 et 15, 94, 7, et de البيرة, *antiqua* Hisp. urbe, 95, 5 et seqq. — De البيرة (p. 181 l. 5) conf. Lobbo'l-lob. in v. البيرة, et de البيرة, loco in via ex urbe جادوا versus ريدل, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 455 (21). In ed. SLAN. p. 1. l. 3 exstat تبيرة, i. e. البيرة s. تيرة; vid. DE SL. in vers. ad h. l. in *I. A.* 1858 Oct.-Nov., p. 438, ubi conjicit fortasse leg. تيرة.

P. 181 l. 6. De البيرة vidd. *Add.* supra ad v. بمارية, p. 415. Hoc loco cum FL. pro جبل l. جبل, coll. *Add.* (p. 377) ad p. 172 l. 9; porro pro بلاد, ملان, et pro بوزية, ut Noster docet p. 143 l. 10 et 11 (ad quem locum conf. *Add.* p. 302), l. بوزية. — L. 7, jubente ordine alphabetico, pro بيزع l. بيزع. Locus tamen alibi non affertur, et alia de caede Al-Montanabbiz relatio exstat in v. بنورا, et *Add.* ad h. l. p. 394; — de بيسارابيا, *Bessarabia*, in حديفة الاخبار 1858 N. 11 p. 2^a.

P. 181 l. 8. De بيسان vid. JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 339, Abū'l-fed. p. 342 et seq., Al-Most. in v., Zam. p. 33 l. 3-5, SEETZEN II, p. 162 et seq., BURCKH. *R. in Syr. u. Pal.*, p. 592 et seq., ROBINS. III, p. 407-411, *Z. d. d. m. G.* VII, p. 62, et *N. B. Forsch.* p. 429 et 430, v. D. VELDE II, p. 312 et seqq., RITTER *Erdkunde* XV, p. 432 et seqq. Rudera pristinae urbis praeter BURCKH. l. l., descripserunt IRBY et MANGLES *Travels*, p. 302 et seq., et SCHULZ (*Hall. Lit.-Zeit.* 1845 N. 231

et seqq.). Nemo tamen ex his memorat **اَنْفُلُوس**, ut FL. cum Codd. legit, quam lectionem etiam offerunt in Libro nostro, Ox. cum Leyd., et Cant. cum Vind. facientes, et Jāq. Oxon. et Petrop., item scribentes: **جاء ذكره** **اَنْفُلُوس** **وبها عين**, ubi post **بسمه** haec adduntur: **تسمى حديثاً انجساسة الخ**. Pro **انجساسة** videtur reponendum **النجساسة**, coll. Al-Qazw. I, p. 114 et seq., et II, p. 12. Verba edens **عين الجبالوت**, fontem cogitabam, qui etiam vocatur **الجبالوت**, ut Qam. in v., et Noster etiam legit II, p. 190 l. 2, ubi tamen addit: **يلده**. Pariter Bahā'o'd-din in *Vit. Salad.*, p. 53 memorans hujus abitum ex loco **ببيسان**, l. 6 a f. pergit: **وسار حمى**. **انى انجبالوت وحى فريده عامره وعندها عين جالده الخ**. Omnes Scriptores laudati de hoc fonte locis laud. loquuntur, et ROBINSON praeterea III, p. 400, quare equidem praeferam lect. **الجبالوت**, adeo ut Jāq. per errorem **اَنْفُلُوس** pro **الجبالوت** scripserit, idque eo potius statuam, quia fons ille aliquantum quidem a Baisān est remotus, sed aquas per rivum in eum locum dimittit (vid. Will. Tyrius XXII, 27, ap. ROE. l. l. p. 401 n. 1). Negare nolum, verisimile esse, alium fontem, ac plures fortasse, olim fuisse in ditione urbis, aquis abundante, et quae non ipsa universa tantum, sed ejus *ακρόπολις* intra urbem, his etiam erat cincta, cujusque agri canalibus erant rigati, — at nullus eorum fontium eam nominis celebritatem nactus est, quam fons *Al-gulut*. Dicta enim apud Nostrum: **بعل ادنها من الجند**, exinde orta videntur, quod traditio (obvia in Al-Most. in v. **ببيسان**) de fonte **ببيسان**, cujus nomen Propheta in **تَعْمَان** mutaverit, (si ad Baisan *Palaestinensem* translata fuerit), quam facillime in fontem **الجبالوت** etiam transferri potuit, quia huic fonti, ut apud Christianos medi aevi, ita etiam sine dubio apud Moslimos, miracula faciendi facultas tribuebatur. Piscibus nempe subinde in fonte repertis, fabula nata est, quam Will. Tyr. l. l. tradidit, exercitum Christianum universum per aliquot dies mirā piscium copiā nutritum esse. — Pag. 189 l. 11 deinde pro **مَلُوحَة**, l. (ut ait FL.) **مَلُوحَة**, ut recte habent L. et V., i. e. *Salsugo*, abstr., ut **رُطوبَة**, **بُرودَة**, cet. FREYTAGII

[quem ipse secutus eram] مَلُوحِد commenticium est." L. 12, ut FL. pergit, in v. وَالْأَشْجَانِ, ut p. 14v l. 10 dele و. De بَيْسَان oppido Africano, 16 circiter miliaria ab urbe Tripoli, loquitur HERBELOT in *Bibl. Or.* in v. *Baissan*, et de eo vid. *Introd.* mea p. LIX n. a. — Qam. in v.: بَيْسَرِي كَانَ مِنْ أَمْرَاءِ مِصْرَ وَالْمَمْلُوكَةِ نَسَبَ فَصَرَّمْ بِأَنْعَاظِهِ : De eo cast. conf. Al-Maqr. et QUATREM. in *H. des Sult. Maml.* II, 2, p. 135 et seqq. VUILERS I, p. 300. » بَيْسُور, nom. urbis ignotae B." De بَيْسُوس, pago Aeg., vid. Qotb. p. 49, 2 ab in. et 5 a f., 213, 3 a f., Al-Most. in v., DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 600 N. 17, et Maqr. in QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 44. Alter pagus Aeg. in prov. الْحَبْشَة, dictus اَنْبَيْسُوسَة, quem addit Al-Most., in Sacyano Catalogo non affertur.

P. 189 l. 15. Pro وِبَيْسِي (in v. بَيْسَت), FL., Codicum auctoritatem sequens, legendum esse censet وِبَيْسِي. Qam. vocem non affert, sed hujus et praecedentis loci بَيْسَت mentionem fecit As-sejuli in Lobbo'l-lob. in v. اَلْبَيْسِي. Ibi vero in omnibus 4 Codd. et ap. Ibn Al-Atir (vid. *Suppl.* p. 41) sine discrimine legitur بَيْسَتِي, quod sine dubio recipiendum est. Sic enim etiam scribit Jaq. Oxon. et Petrop., ubi haec: بَيْسَتِي بِالْكَسْرِ دِمَ السَّكُونِ قَالَ أَبُو سَعْدٍ أَطْلَبَهَا دِمَ فُرِي الرِّقِّي يَنْسَبُ إِلَيْهَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُدْرِكِ الْبَيْسَتِي رَوَى Pro أَبُو سَعْدٍ, Jāq. Petrop. male عَنْ عَطَافِ بْنِ فُسَ الرَّاغِدِ De بَيْسَتِ eadem tradit Qām. in v. Fortasse non differt a بَيْس, castello, quod ex Gay. II, p. 443 affert v. HAMMER *ub. die Ar. Geogr. von Spanien*, p. 27 (*Sitz.-ber.* 1854 p. 387). Al-Bekrī in v. وَهْمَا: الرِّقْمَتَانِ الْخَبْرَوَانِ خَبْرَوَانِ خَبْرَاءَ مَاوَدَ وَخَبْرَاءَ الْبَيْسُوعَةِ وَهِيَ اصْحَابُهُمَا الْحَبَّ وَأَبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ عَرْشَةَ يَفْعُولُ الْبَيْسُوعَةَ: خَبْرَاءُ الْبَيْسُوعَةِ بِنَسُوعَةَ. Et hanc orthographiam sequitur Noster in v. بِنَسُوعَةَ.

P. 189 l. penult. pro بِالْكَسْرِ cum Fl. l. بِكَسْرٍ. — De monte بیس ,
ditione Tribùs Hilal, loquitur Al-Bekrî in v. اَلْبَسَار. De بیس بانی ,
urbe Turkistanis, Ad-dimîsqî, in *N. et E.* XIII, p. 234, et DULAURIER
I. A. Avr.-Mai, p. 467; de اَعْمَالِ بیس , ditionibus *Pisae*, Al-Idîsî in
AMARI Bibl. Sic. p. 21, 13, coll. JAUBERT II, p. 70 l. 6; de وادی بیس ,
fluvio Pisae, ibid. p. 21 in f., et JAUB. p. 70, et de بَدَمْسَانِیُّونَ , s.
Pisanis, 'Ibno'l-Atîr, ap. AMARI l. l. p. 272, 11, ubi de expeditione ab
his cum Genuensibus a. 481 *Zawilam* susceptâ, fit sermo. Ibid. p. 234,
3 a f. vocantur اَلْبَمَانِیَّة , ab *At-tigānîo*; ibid., p. 239. pro اَعْمَالِ بیس ,
بیش. De his vid. etiam ibid. p. 23. l. penult. coll. n. 10. — De بِمَشَاوَر ,
REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 116; de بِیَسَّای , loco Aegypti in prov.
اَسْبُوطِیَّة , DE SACY *Rel. de l'Ég.* p. 699 N. 13, quod nomen cohaeret
cum *Besa*, numine, quod veteres Aegypti colebant, et a Coptis inter
Sanctos relatum est, quodque gessit اَبْنَا بِمَشَاوَر , in cuius honorem
Monast. condebatur, de quo DE SACY in not. 2 ad h. l. egit. De eo nu-
mine, de Sancto et Monast. vidd. CHAMPOLION *l'Ég. sous les Pharaons*
I, 285 et seqq., QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, p. 14 et 24, et ASSEM.
ad vitam *Ephr. Syri* (repositam ab UHLMANNO ad *Gr. Syr.* p. 14, 15) in
Bibl. Or. I, p. 41.

P. 19. l. 1 in v. بِدَمْسَانِک pro دَمَج , coll. infra in v. رَج . Pro
وَادِ بِدَمْسَانِ in v. بَبَشَنَ FREYT. legit وَادِ ; Fr. vero, ac
recte, ut videtur, monet, » ex Codicibus *hujus* libri scribendum غَنَّا فِی
بِ وَادِ یَصْبَ : 5. l. 1. » Zam. p. 11 l. 5: بِ دَمَج فَرِیْبَ مِنْ تَرْجَ : 2. l. 2. » من اَلْیَمِینِ
idem p. 20 l. 2: 12 et 13, et in v. مَعْمَل , III, p. 124 l. 3, et Zam. p. 124 l. 4),
et vidd. dicta Al-Bekrî infra in *Add.* ad نَرْبِیَّة , Nost. infra in v. تَرْج ,
Al-Bekrî in *Add.* ad فَاج , Nost. in v. جَمَاعِیَّة , *Add.* ad v. اَلْخِیْمَات ,
nota ad v. رَنْیَّة (ubi verba Qām. de وِدْبَشَنَ afferuntur), et *Add.*

ad v. **جَاءَ**. Ex dictis non mirum in **Al-Mošt.** plura hujus nominis loca memorari. Sermo ibi est de 4, in quibus locus, hic allatus, primum affertur; deinde locus **Qamūsī**, de quo etiam vid. infra in v. **لَحْطَة**; 3) is de quo infra p. ٢١ l. 12 fit mentio; 4) **بَيْشَة نَعْمَان**, qui appellatur in **DI SACY Rel. de l'Ég.**, p. 610 N. 154, **بَيْشَة عَامِر وَهَى مُمَشَاه**, **De بَيْشَة بَمَسَة رَزَّة**. Praeterea ibid. N. 153 adducitur **أَدْنِ كَلْب** denique item vid. infra in v. **الْمَصَامَة**, et in **Diw. 'Imro'l-qaisi** a **DE SLANFO** edito p. ٣٩ l. 2 a f., coll. p. 41 in f. et p. 90.

P. ١٩. l. 2 in v. **الْبَيْضَاء** cum Cod. L., ut FL. etiam emendat, l. pro **الْبَيْضَاءِ السَّوْدَاءِ**. De 16 seqq. locis conf. **Al-Mošt.** in v., et ad l. 16 ad voc. **بَغَارَس**, p. 45. De primo loco, urbe **بَغَارَس** vid. infra in v. **دِرَاسَعِمِد**, **Tbn kallik.** N. ١٨٩ in init. et in f., **Abu'l-fed.** p. ٣٢٨, **Al-Qazw.** II, p. ١١., et **MORDTMANN** in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 16. De 2° non loquitur **Abu'l-fed.** p. ١٣٣ l. 13 (**REFIN.** p. 171); ibi enim vocibus **بَمَسَة بَمَسَة** nomen appellativum inest, non, ut ex Indice exspectes,

N. P. Fortasse **Jāq.** spectavit regionem, in quā **طَنْجَحَة** sita est, quae urbs etiam **الْمَصَاء** cognominatur (vid. **Al-Bekrī N. et E.** XII, p. 564 (130), ed. **SLAN.** l. ٩, 3), i. regionem ditionis Tripolitanae, quia **طَرَابِلُس** eodem celebratur cognomine (**Al-tigāni** in *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 135). De 3° conf. in **Al-Mošt.** 6°, infra in v. **الْمَصَاب**, et **Zam.** p. ١٣ l. 6, ٤٨ l. 8 (posterior locus addatur Indici). De 4° (in **Al-M.** 11°), vid. in v. **الْتَنْعَم**, **Zam.** p. ٩ l. 9 et seqq. et l. 1. 9 et seqq., qui loci in primis legantur.

Posterior item Indici addatur. Ibi locus, qui h. l. vocatur **بَمَسَة**, appellatur **جبل سَاهِف**, ejusque nomen **بَيْضَاءِ اشْجَاع**. De 5° (in **Al-Mošt.** 12°) vidd. dicta de montibus **الصَّمْرَان**, infra II, p. ١٨٥ n. 9. De 6°, **Al-M.** n. 9. In dictis de 7° (**Al-M.** 10°) FL. ad l. 7 observat: » pro **عَبِيد** melius **عَمْرَهَا**, ut ante p. ١٧٩ l. 1. L. 8 pro **عَبِيد** [conf. *Add.* p. 276]. Verba **بَيْضَاءِ بِالْبَصْرَة**, utpote falso inserta, ejicienda sunt, et pro **الْمُكْحَس** scrib. **الْمُكْحَس**, vel **الْمُكْحَس**,

دارة البيضاء (17), de qua vid. Al-Mošt. p. 1v. l. 11 et 15, et Zam. p. 58;

السببضاء (18), de qua vidd. supra *Add.* p. 311; 19) Pagus بالبحرنة, i. e. الرقة ad Euphratem, Abu'l-fed. p. 171; 20) Pagus البيضاء in dimidia parte viae, quae Harrāno in Euphratem ducit (Ibn Gob. p. 149 l. 6 a f. et seqq.); 21) البه بالاندلس, quae *urbs* est, ut ait Al-Qazw. II, p. 1345; probe ergo distinguenda a بصة *fluvio*, quae nomina HAMNER in *Lit.-Gesch.* VI, p. 149, et in *Lib. ub. d. Geogr. v. Span.* p. 27 confundit. 22) Al-Bekri in v.: حصنان باجوف

De أرخب vid. in v., de أرخب من عمدان وهناك يرافش ومعين يرافش, supra I, p. 134 l. 4 a f., et *Add.* p. 285, et de معين in v.; 23) pagus prope بلرم, s. الخالصة, in Sicilia, Ibn Hauq. in AMARI *Bibl. Sic.* p. 1, 11, Jāqūt ibid. p. 14, 9, 12. l. 3 a f., 'Ibnol'-Atir ibid. p. 158, 2; 24) البيضاء mons Al-Magr. occurrit ap. Al-Bekri in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. 81 in f., qui describitur ut البحر في

وبيضان الزروب بالكسرة: الاببص. Qām. in v. l. 3 a f. البيضان جبل لبنى سليمان. Al-Bekri in v.: فعلان من. De انباص وهي مياه خزاعه عند برس الجبل النخ. conf. *Add.* supra p. 303. — L. ult. in v. البيضتان post جبل برس scrib. "Verba enim (ut ait FL.) الماء, ab iis, quae sequuntur, disjungenda, et sequentia adjecto ex Cod. V. verbo هما بكسر terminanda sunt, ita ut antithesin efficiant adversus الماء. Ox. hic rursus Cod.^{em} L.^{em} sequitur; Cant^{is} Vind.^{em}, ubi tamen والبيضتان. De 2° loco Qām. l. 1: مما حول البحرين من البرة: بيضة بلدة والبيضة. In *sing.* Zam. p. 11 l. 5: وبكسر فوق زبالة. مما حول البحرين من البرة.

P. 19 l. 1. De locis, quibus nomen est بيص vid. Al-Mošt. in v.: ubi praeterea memoratur الدنهاء, بوض من اسافل الدنهاء, non diversus, ut videtur a seq. بصة, ad quam vocem conf. infra in v. البحرين (I, p. 30)

l. 4 et seqq.), in v. الْعَدْبَابُ (II, p. ٢٤٣ l. 10 et seq.), in v. اَفْصَة (III, p. ٢٧٢ l. 2-4), et Qām. in v. اَلْبَيْصُ : اَلْبَيْصَانُ وَنُكْسَرُ : اَلْبَيْصُ (coll. v. اَلْصَّمَانُ infra in v. De montibus اَلْبَيْصِ in اَلْحِجَازِ Nost. loquitur in v. تَمَيَّى ; de اَلْبَيْصِ non procul ab Halebo, vid. Al-Bekrī in v. et in v. اَلرَّامُوسَة ; de اَلْبَيْصِ s. بَيْصَة et بَيْصَة s. اَلْبَيْصَة Add. p. 392, et de اَلْبَيْصِ (Baetis), s. اَلْوَادِي اَلْكَبِيرُ (Guadalquivir), WEYERS *Loci Ibn Khac. de Ibn Zeid.*, p. 80. De اَلْبَيْصِ نَهْرٌ بَيْصَانُ, fluvio urbis طَيْنَة, Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ٥١, 8 ; de اَلْبَيْصِ اَلتَّيْ in Hisp., Al-Bay. II, ١٩٧, 6, et de 3 Hisp. locis, dictis بَيْصَرَة, Al-Most.; de بَيْصَلُو (Poitou), Abū'l-fed. p. ٢٠٢ (REIN. p. 284); de بَيْصِ s. اَلْبَيْصِ, terrā Africæ mediæ, auro abundante Ahmed Baba in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 528; de بَيْصَرِيس, in ditione urbis بَيْصَرَة, Al-Bekrī IV. et E. XII, p. 505 (71), ubi in Codice scribitur بَيْصَلِيُوس, et in ed. SLAN. p. ٥٢, 5 a f. بَيْصَلِيُوس, i. e. بَيْصَلِيُوس.

P. ١٩١ l. 8. Pro اُنْقَسَرَى in v. بِمِيعَةِ خَالِدٍ I., ut exstat infra, I, p. ٢٣٣ in v. دُورَانٍ (ubi اسماعيل frater ejus memoratur), et III, p. ٣٧, in v. الْمُبَارَكِ. Intelligitur nempe عبد الله بن خالد الكوفي, اُنْقَسَرَى, quae urbs etiam cogitatur, ubi Noster de Ecclesia, et de سَيِّدَةِ الْبَيْرِذِ mentionem facit. De eo Emiro vid. Ibn Dor. p. ٢١٩ l. ult. et ٢٣٣ l. 12 et seqq., Ibn Qot. p. ٢٠٣ l. 7 et seqq., et ٢٣١ l. 7 (ubi etiam leg. اُلْاِنْقَسَرَى), Abu'l-mah. I, p. ٢٤, ٢٤٣, ٢٥٣, ٢٨٨, ٢٨٩ et seq., ٣١٥ et seq., et (ubi de ejus morte a. 126 loquitur) p. ٣٣٠ l. 7 et seqq., et von HAMMER *Lit.-gesch.* II, p. 77 et seqq. — Quis deinde in v. بِمِيعَةِ عَدِيّ nomine عدى intelligatur, non liquet. Num fortasse *Adī ben Amīra ben Farwā*, aut *Adī ben Ḥatīm*, de quibus loquitur WUSTENFELD in *Reg.* p. 44 et seq.? Uterque enim in urbe Al-kufa habitabat, et hic olim erat Christianus. — De بَيْعَةِ الشَّعَائِمِينَ

in urbe *فالبعلا*, vid. Al-Qazw. II, p. ٣٧. l. 10 a f.; de *بيعة النسيان*, in urbe Antiochiae Syr., ibid. II, p. ٣٥٩ l. 11; de *بيعة كمناسوس* in cast. *سبى حصار*, ibid. II, p. ٣٥٩, l. 13. — Al-Bekrī in v.:

البَّيْعَةُ موضع ذكره ابن دريد ولم يحدده Zam. p. ١٩ l. 5 tantum addit موضع, et sic Qām. in v. Alius sine dubio locus est atque *بيعراً*

deinde a Nostro allatus, quia, ne *pronunciationem* dicam, hic in *Hispaniā* situs est, et Al-Bekrī in Libro *معاجم ما اسماجم* in gratiam popularium de locis exponens obvis in traditione de Moh. et primis expeditionibus bellicis, *Hispaniae* loca non memorat. Urbs *بيعراً*, ut

v. H. in Libello *ub. die Geogr. v. Span.*, p. 27 putat, »eadem fortasse est, quae ap. Cas. II, p. 106 vocatur *Bigerra*, hodie *Béjar*." Eadem est sine dubio, atque *Bejixar*, ut exstat in *Carte de l'Esp. et du Portug. dressée par ordre du duc de Bellune sous la direction de GUILLÉMINOT Direct.-gener. du depot de la Guerre*. Paris 1823 fol. 10. —

VULLERS I, p. 400 b: »*بَبْغُو* s. *بَبْغُو*, *Paigū*, vulgo *Pegu*, nom. regni noti *B.*, versus orientem Bengaliae (بمكاله) *Gl. Sch.*; regio Tatariae.

Gl. Sch." — De *بيعة*, ut *باغة* *Hisp.* ap. vulgum nuncupatur, Al-Maqq.

I, ٩٤, 17. De *باغة من غرناطة*, ibid. p. ٩٤, 16, ١٢٣, 16, supra dicta in Add. p. 244, de *حصون باغة*, Al Bay. II, ١٩, 9, et de *جبل باغة*, ibid. II, ١١١, 7, ١١٧, 8, ١١٨, 6, ١٢٠, 3 et ١٤٠, 4 a f.

P. ١٩ l. 13. In v. *يَبْعُرُ* pro *نزل* cum. Fl. scrib. *نزل* Kām. (ait):

"*بَبْعُرُ فلان إذا نزل إلى الحصار وأقام وترك قومه بالبادية*" Al-

Bekrī in v.: *بيعر موضع ذكره ابن دريد ولم يحدده* Zam. p. ١٩ l. 4 tantum addit موضع. De *بيعر*, cast. in ditionibus *Sirwānīs*, vid. Al-

Qazw. II, p. ٣٩٩ l. 1-4; de *بَيْعُرَا*, Siciliae castello, Al-Idrīsī in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٢٥ l. 1 et seqq., ٢٩, a f., ٢٧, 4 (JAUBERT *Géogr. d'Edrīsī*

II, p. 91, 93 bis), et Al-'Omārī *Ad-dimšqī* ibid. p. ١٥٧, 6. De *بَبْعُور*,

Al-Bekrī in v.: *موضع آحر*. Ibn Kald. *بيعس* male scribit pro *مِبْعُش*,

urbe Siciliae, quod *An-Nowairī* in *تيفش* corrumpit, vid. *AMARI* l. 1.

p. ۲۴۲ n. 2. De بیهیکار Neschri ap. NOLDEKE in *Z. d. d. m. G.* XIII, p. 214, 7.

P. ۱۹۱ l. 13. De بیکند vid. infra in v. حنخاد (ubi بیکند pro سکند leg. (vidd. *Add.*), Al-Idrisi I, 485, Ad-dimīsqī in *N. et E.* XIII, p. 252 (ubi p. 249 etiam de بیکند و بیکر, s. Bokarae canali fit sermo), Abū'l-fed. p. ۴۸۸ et seq. (adducens pronunciationem نیکند). Ultramque adduxit Al-Most., et Lobbo'l-lob. — VULLERS I, p. 304: » بیکند s. بیکن, *Gl. Sch.* et بیکند *B.*, nom. urbis in Samarquand, et sedis regiae Afrasiyābi, quam alii 'Gamgēdum, alii Feridunum condidisse dicunt *B.*, cujusque aliud nomen est وندر *Gl. Sch.*”; et p. 401: » بیکند, sec. *F.* بیکند, locus quidam in regione Tūrān *B.*, nom. antiquum urbis وندر *F.*” REIN. *Aboulfed.* I, p. CCCLXVII l. 2 memorat *Bikan*, urbem Sinensem, fortasse *Phingjang*. — L. 14 cum *Fl.* l. » ویکند, per s (ut monet) persicum, ut recte est in Moscht. p. ۷۸ l. 5 ab inf.” Deinde pro واول, ut etiam habet Al-Most., potius scr. واول; vidd. *Add.* supra p. 250. De واملان, Al-Maqq. I, ۱۲۹ in f. et seqq.

P. ۱۹۱ l. 15. De واملان vid. supra in v. آرآن, et infra in v. ارمنیه, آرآن, et infra in v. واملان; in v. vero جُرنا pro واملان leg. وامل, ubi in Codd. exstat وامل, vidd. *Add.* ad h. l. De واملان deinde vid. Abū'l-fed. p. ۴۴ et seq. (*Articulum* praeponens), et Al-Qazw. II, p. ۳۴۵. Al-Bekrī in v.: » واملان مدینه دون بر دعة على طرف العراف. Apud Armenos vocatur *Phaidagaran* (St. MARTIN *Mém. sur l'Arm.* I, 154 et seq.); hodie pagus est ignobilis (DEFRÉMERY *Gulistan par Sadi.* Paris 1858, p. 317 n. 2). VULLERS I, p. 304: » واملان, nom. prov. et urbis in Turkistan *F.*” Deinde: » واملان, nom. prov. آرآن inter واملان et واملان *B.*; cf. *Gul.* 171.”; et p. 402: » واملان nom. arcis magnae *B.*” — De

بَيْدَل vid. in v. حَرَّاسَان , Al-Most. in v., et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, p. 41. Al-Bekrī in v.: بَيْدَلُ اسْمُ نَهْرٍ مَعْرُوفٍ Qām. in v.: بَيْدَلٌ بِالْكَسْرِ نَاحِيَةٌ بِالْبَرِّي — وَهٌ بِسَرْخَسَ — وَهٌ بِالسِّنْدِ. Porro Qām. وَبَيْدَلَمَانٌ عَ بِالْيَمِينِ أَوْ بِالسِّنْدِ أَوْ بِالْهِنْدِ مِنْهُ السَّيْفُ: الْبَامُ in v.: وَنُسَيْمٌ l. وَنُسَيْبٌ بِبِلْمَانَ Monente FL. l. pen. in v. الِئِبِلْمَانِيَّة De *gladiis Jemanensibus* vid. v. HAMM. I. A. 1854 Janv., p. 69 et seqq., ubi 3 Ar. HSS. d. Goth. Bibl. in Sitz.-ber. XV, p. 21, et Z. d. d. m. G. VIII, p. 327, ubi etiam de *vestibus striatis Jemanensibus* fit sermo. — De بَيْلُون, monte prope Hebron., ROSFN Z. d. d. m. G. XII, 481, 482, 487, 488, 498, 505; de بَبَاةٌ سَوْفٌ بِالرُّومِ, Al-Qazw. II, p. ٣٥٧ l. 10.

P. ١٩١ l. ult. In v. بَامٌ intelligi nequit, neque pagus بَام, Veterum Παιμ, in prov. Bahnesà, de quo loquitur QUATREM. *Mém.^s de l'Ég.* I, p. 258, et DE SACY *Rel. de l'Ég.* p. 687 N. 48, neque etiam gens Aegyptia, dicta *Bimai*, quam eandem esse cum *Baschmuritis*, QUATREM. l. l. I, p. 234 contendit. Haec enim a *Baschmur* dicta, ab occidente ostii Nili Diumjathensis ad lacum Būrlas per litora maris se extendisse videtur (QUATREM. *Rech.* p. 167). In Libro autem nostro, quia de دِلَالُ الدَّعْرِ sermo est, tractus designari videtur ab alterà parte finium Aegypti meridionalium, quo invento, apparebit, an Gr. βίμια in eo nomine latere possit. — De الْبِيْمَارِسْتَان البيمارسنان, vid. Abu'l-mah. II, p. ١. l. 6, et ١١ l. 14. De بِيْمَارِسَان بِيغْدَاد, infra p. ١٩٨ l. pen.; de الْمَعْمَدِر بِمَكَّة أم المعمدِر بِمَكَّة, Qotb. p. ١٩١, 7; de الْبِيْمَارِسَان الْمُسْتَمَصِرِي بِمَكَّة, ibid. p. ٢٠٣, 2 et seqq., quod ٣٥١, 12 et seqq. vocatur الْبِ الْمَنْصُورِي — De urbe بِيْمَانَ سَنَرِ, Abū'l-fed. p. ٤٢٨ et seqq., et de بِيْمَنَدِ ibid., p. ٣٣٥.

P. ١٩٢ l. 2. Platea Damasci, dicta بَيْنُ السُّوَرِي, etiam memoratur a v. KREMER *Topographie v. Damascus* p. 4, 9 et 13. De بَيْنُ الْقَصْرَيْنِ بين القصرين Bagdade, et in urbe الْعَاوِرَةِ, vid. Al-Most. in v. et p. 7, et de posteriore infra in v. الْقَصْرَان, et Abū'l-mah. II, p. ٤٩٩ n. 1; de بَيْنُ جَبَلَيْنِ,

loco in ditione *Irabilis*, infra I, p. ٢٣٨, 8, et *QUATREM. N. et E. XIII*, p. 310, etiam dicto *دَلْعَةُ الْجَبَلَيْنِ*; de *Bynagor* (بِمَنْغَر) *REIN. Aboulfed. I*, p. CDXXXII.

P. ١٩٢ l. 6. De *الْبَيْتَيْنِ* vid. *Al-Bekrī* in v. (in *Cod. Leyd. bis*): موضع ذكره أبو عمرو الزاهد وهو باليمن. Fortasse significatur idem locus, quem Noster nuncupat *ذَاتُ الْبَيْتَيْنِ*, et *Al-Bekrī* in v. *نَرْبَ* adducit voce *يَمِين*; vidd. dicta in *Add.* ad eum locum, et dicta de *نَجْرَانَ* *Jemanensi* in v. De h. l., ut *Al-Most.*, *Qām.* in v. *وَعِ فَرْبُ: الْبَيْتَيْنِ*, ac deinde etiam: *وَعِ وَنَهْرُ بَيْتَيْنِ بَغْدَادَ: نَجْرَانَ*, deinde etiam: *وَعِ وَنَهْرُ بَيْتَيْنِ بَغْدَادَ وَبَيْنَ دَمَا*, in quibus sic l.: *وَبَيْنَ دَمَا* nempe vid. praeter Nostrum, *Al-Most.* in v., etiam de tribus seqq. *بَيْنَ* loquens. De *الْبَيْتَيْنِ* conf. item *Zam.* p. ٢١ l. 6, de quo et seq. *Al-Bekrī* haec habet: *يَمِينُ - مَوْضِعٌ قَرِيبٌ مِنَ الْحَمِيرَةِ هَكَذَا ذَكَرَهُ* *أَبْنُ دُرَيْدٍ* *وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلٍ الْأَحْوَلُ نَهْرُ بَيْنَ كُورَةٍ مِنْ كُورِ الْأَهْوَازِ وَهِيَ سَبْعُ كُورٍ مِنْهَا كُورَةُ شَرِيٍّ وَكُورَةُ سَوْتِ الْأَهْوَازِ وَكُورَةُ الشُّوسِ وَكُورَةُ جُنْدَى سَابُورٍ وَأَنَا أَعْلَمُ بَيْنَ فَرْتَةٍ مِنَ قَرِيبِ الْمَدِينَةِ بِقُرْبِ مِنَ الشَّتَاءِ وَكَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمَغْبِرَةِ* *أَبْنُ حَمْدٍ بَنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ نَزَلَهَا وَهُوَ الَّذِي* *(وَهِيَ النَّيْ) ل.* *يَعَالُ لَهَا غَرْبٌ وَلَعَلَّهَا مَوْضِعَانِ* *Vena*, ab Arabibus dicto *بَيْتَيْنِ*, vid. *REIN. Mém. sur l'Inde*, p. 118. Per *الزاهد*, supra memoratum ab *Al-Bekrī*, designari videtur *أَبُو عَمْرٍو بْنِ الْعَلَاءِ*, de quo vidd. supra *Add.* p. 127 et 291, licet fateor, cognomen *الزاهد* magis convenire *عَبْدُ الْكُوَيْ* + 191, ut describitur ab *Abū'l-mah. I*, p. ٥٢١ l. 7 et seqq., cujus tamen scripta non memorantur. Supra etiam jam

occurrit الزاهد أبو عمرو in v. بيمونة (Add. p. 417). Infra in Cod. Leyd. Al-Bekri in v. أبو عمر scribitur تغلبس, et sic in v. دُبَيّ, sed perperam, ut videtur. De سهل الأحول vid. supra Add. p. 10 et 209. Saepe a Nostro laudatur, v. c. in vocc. كسكر, فومس, كسكر, محمد بن سهل بن سهل. Spectatur fortasse المهاجرة et منج, ملحوب المرزبان, Scriptor sec. 4ⁱ Higr., de quo vid. HAMM. *Lit.-gesch.* IV, p. 503 N. 2684. De عبد الرحمان بن المغيرة, vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 35 in v.; de loco غُرّ, conf. infra ad v. عُرّ, et Zam. p. 121 l. 5; et de وادي بيمش, in Hisp. Al-Bay. II, 144, 13.

P. 192 l. 9. De اليمن المغيرين vid. Al-Mos̄l. in v., et de loco hujus nominis Damasci, v. KREMER *Topograp. v. Dam.*, II, p. 30 l. 4 a f. et seq. — De loco 2°, supra in v. باجُرّف, et de حصن كبع in v. Cum Fl. l. 10: »pro الكورة, كورة. l. 11 pro يكون, يكون, et post الموصل l. 11 paulo ante, ex Al-Mos̄l. adde: وبين, وبين. — De بَيْنُون vid. infra in v. بلمعة, Ibn Hisch. 39, 12 et 13, et OSIANDER in *Z. d. d. m. G.* X, p. 20 et seqq. De eo vid. item Al-Bekri in v. حَمَا (infra in Add. ad eum locum), et in v. بَيْنُون, ubi haec: موضع باليمن مذکور فی رسم یلمعة وهی سرقي بلاد عنس مقابلة لكراع حرّة كومان وهی من اعاجب اليمن سميت بَيْنُون ابن ميناف بن شرحبيل بن ينكف شمس وقال الهمداني في موضع آخر بينون من منازل عنس مدحج وكذلك مكنت وموكل وأفيق وفيد وبينونة على لفظه بزيادة هاء النايبة موضع في شق سعد بين عمان ودمر بن السخ. Post ينكف in Cod. L. legitur وموكل, ibique per 3 posteriores literas linea ducta est. De castello Jem. أفيق vidd. Add. p. 145, et de castellis مكنت et موكل infra in vocc.; cast. jeman. فيد in v. non exstat. Pro بيمرين supra memorato, conf. in v. بيمونة, quae mox sequitur in Libro nostro, et ap. Zam.

p. ٢٢ l. 2, legitur *البحرين*. Intelligitur enim voce *تَبْرِيس* tractus Al-Bahrainis, de quo vid. infra in v. *تَبْرِيس*. De h. l. *بَيْتُونَة* etiam vid. Al-Mošt., 3 alia hujus nominis loca etiam adducens, ex quibus de *الدُّنْيَا* etiam vid. Al-Bekrī in v. *دِينُون*.

P. ١٩٢ l. 16 cum Fl. pro *ألى* in v. *البينة*, l. *على*, quod etiam in Cod. L. exstat, et l. 17 cum eodem scr. pro *الشينج*, ut etiam exhibet Cantabr., *الشَّبَج*: vidd. dicta ejus ad p. ١٤. l. 16 (*Add.* p. 297), et de *شَعْرَاء* infra in v. Porro, coll. I, p. ٢٩٤ l. 6 a f. in v. *حرب*, h. l. pro *اليمامي* l. ut Fl. ad h. locum observat, *اليماني*, ubi etiam de nostro *البينة* fit sermo. Nimirum pro *وَيَمَة* cum Cod. L. l. *وبينة*, quod Oxon. item innuit suo *ونمة*. — Montem *بَيْتَة بَبْن* *بَنْع ومكة* memorat quoque Zam. p. ١٩٣ l. ult. Al-Bekrī sic: *بَيْتَة مَوْصَع بَبْن الْحَيّ*, et sic videtur loco nostro legendum esse, collatā etiam voce *جَيّ*, p. ٢٨. l. 8, atque infra in v. *جَبَا* et *دِرَا*. De *بَبْن* s. urbe *بَوْن*, quae etiam *بَوْن* vocatur, vid. supra in v. *بَوْن*. — *De بَيَّوَار* in v. *غَرْشَسْتَان* in v.

P. ١٩٢ l. ult. De *البَنَوَان* vid. QUATREM. *Mém. sur l'Ég.*, I, p. 328, et de *بَحْمَرَة تَنْبِيس* in *Add.*, p. 272. De seq. *بَمُورَنْبَارَة* vid. supra in *Add.* ad v. *بَارَنْبَار*, p. 238. — De *بُبُوت غِفَار*, termino ditionis Mekkanæ, a parte Al-Medinae, An-nābolosī, p. 32; ap. Al-Azraqī, ٣٩٠, 2 a f. scribitur *غِفَار بُبُوت*. De *بَبُوت* (Beyūt), uno ex fluviis Pengābīs, etiam dicto *جَبِلُوم* (*Djylūm*), et *سَنْدُرُون*, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 277. Pro *Djylūm*, Al-'Othī apud NOLDEKE *ub. d. kitāb Al-jamīnī*, p. 39, 3 et 51, scribit *جَبِلَم*. De *البَيَّيْوَصَة*, deserto Nubiae, J. W. v. MÜLLER in *Sitz-ber.* 1849 Apr., p. 317, ubi tamen etiam hoc nomen scribitur *Bahinda*, et in tabulis appositis, *Al-Bahinda*, — VULLERS I, p. 307:

» مَورَ nom. urbis in Khorāsān, etiam ماور dictae B.; conf. المَور.

De eadem urbe vid. ap. Nostrum in v. **أبمورد** I, p. ۲. l. 4, et in v. **بایخان**
I, p. ۱۹۹, 4 a f.

P. ١٩٣ l. 5. De بيموثان s. ديموثان, vid. item Lobbo'l-lob. in v.; de ديموثان (Bayonne), Abu'l-fed. p. ٢١٨ et seq. (REIN. p. 307); de البيموثان, de qua in v. ديموثان fit sermo, vidd. *Add.* p. 338. Is locus affertur in Catal. Sacyano *Rél. de l'Eg.* p. 663 N. 92 his verbis: ديموثان وحريرة مالک, Biwit et Djezireh-malik." Hic locus, ut docet Jāqūt, in Libro nostro, non confundendus est cum ديموثان, de quo vid. supra in v. et in *Add.* p. 409, neque etiam باوموثان, de quo loquitur Catal. Sacyan. p. 694 N. 36 in prov. الاسموثان.

P. 193 l. 8. De بَمَّهَيْف vid. in v. أحمد أبان, et *Add.* ad I, p. 14
l. 17, p. 20, deinde in v. جرد, بمار, جودن et أبو'l-fed. p. 442
l. 11, 'Al-Qazw. II, p. 337, Zam. p. 19 l. 4 et 5, 'Ibn Bat. III, p. 65;
VULLERS tamen I, p. 308: » بَمَّهَيْف, nom. oppidi ignoti B.", nec notius
fuisse videtur Al-Bekrîo, notanti: بَمَّهَيْف موضع ذكره أبو بكر. De
بَمَّهَيْف, et بَمَّهَيْف, duobus rivulis, ex رود سفید, fluvio Gilânîs
exeuntibus, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 292 et seq.; de المَبْمُصَّة,
DE SACY *Chr. ar.* III, p. 10 l. 3 a f.; de pago بَمَّهَيْف, DE SACY
Rel., p. 682 N. 43, et SEETZEN III, p. 262 et 278, scribens *Beachme*.

P. ١٩٣ l. 4 a f. De *الملح* vidd. dicta supra ad I, p. ١٩ l. ultim., in *Add.* p. 33, et Fakro'd-din apud DE SACY *Chr. ar.* I, p. ١٩٩ l. 3 a f. et seqq. (coll. p. 63 et 74 et seq., ubi locus noster affertur, omissis verbis *اردع* usque ad *سوى السوء*). Vid. porro Bar. Hebr. Chron. Syr., p. 528 l. 4, quem locum BRUNS et KIRSCH vertunt (II, p. 549 l. 3 a f. *coronam palatii Chalifae*, et sic BERNSTEIN in *Gloss. Chr. Syr.* (ubi p. 219 l. 5 hic locus exstat), p. 556^b per » Gr. *θρυγκός*, *corona* s. *pinna*

moenium.” Ex utroque loco apparet palatium المنارج situm fuisse in latere Bagdādīs occidentali. L. 3 a f. pro وخمسة, quod scripsi cogitans المنارج, cum Fl. tamen l., ut Codd. habent, رخمس; »sequitur enim (ut addit) nomen numerale genus rei numeratae, quale est in numero singulari, i. e. خمس, quam formam recentiore prodit dualis, qui proxime sequitur, خمسيتان.” Pro seq. خمسة, ubi sing. أُسْتُخْوَانَة ob oculos ego habebam, sic idem: »Cum utroque Cod. l. خمسة; nam sequentia (اربعة — والخامس) docent Scriptorem formam استخوان (pers. اربعة استخوان, i. e. اربعة اسمون, ستون) in mente habuisse. Post اربعة, i. e. اربعة, verbum aliquod excidit, ut في الطرفين, vel في الجانبين.” Alia prorsus est hujus aedificii descriptio in Jāq. معجم البلدان. Ibi v. c. in Cod. Petrop. haec leguntur: مكان وجهه على خمسة عقود على عشرة استخوان خمسة اذرع. CHWOLSONIO, qui ea mecum communicavit, aedificii descriptione Libri nostri cum ipsius Jāqūtī verbis in majore Opere collatā, descriptio nostri Auctoris non videtur illius loci *compendium* s. *excerptum*, sed *descriptio ipsius nostri Scriptoris*, quam is, loco Jāqūtī perlecto, suis ipse verbis composuit. Collatis autem dictis p. 19^f l. 3 cum iis, quae occurrunt in v. الابمسن p. 19 l. penult. et seq., liquet Nostrum in his sibi non constitisse, posteriore loco conditorem nuncupantem Al-Moṭlaṣium, Al-Moṭaṣidī successorem, quem Al-Qazwīnī II, p. 3^f l. 1 et seqq. etiam conditorem nuncupat. Forma X^a verbi هدم (p. 19^f l. 3) i. e. *corruere sivit, corruit*, in Lexicis desideratur. Infra in v. عقرو iterum recurrit (II, p. 3^a l. 1). Pro دار السطابة, ut Vind. legit, et in textu receptum est, Leyd. habet دار السطابة, i. e. *palatium, in ripā* (fluvii) *situm*; quod nomen situs loci egregie convenit, et ap. DE SACY, Codicem, e Cod. Leyd. sumtum, sequentem, l. l. exstat. In vertendo vocabulo رواق (p. 19^m l. 4 a f.) aliquamdiu haesi. Notio *porticus*, quam sumsit DE SACY l. l. sane non apta est loco Abū'l-mah. II, p. 4^a l. 7, ubi Ahmed ben Tulūn apud Mo'awijāe sepulcrum aedificasse dicitur اربعة أروقة. Ibi ergo ROORDA l. ibid. n. 5 laud., p. 42, l. 22 vocabulum *fornicem* vertit, potius ego *cellulas* cogitem, fornicis formam

superne referentes fortasse, ac destinatas Qorani Lectoribus, de quibus l. l. fit sermo, et cuiusmodi hoc nomine nuncupari docet LANE in Al-Azhari descriptione (*Sitten u. Gebrauche der heutigen Egypter* II, p. 17 l. 13 et seqq.), et infra in v. المساجد المحرمة (III, p. 96 l. 12), intelligi videntur. Al-Maqrizî locus, quem ad Abu'l-mah. II, p. 87 n. 5 attulit (وعمل في داره مسجدا برفاهة الخ), ad nostram quaestionem illustrandam aliquid facit, ubi aedificium similis structurae spectatur, atque hic describitur. Notio enim *porticus*, huic voci tribuitur quidem ab E. BOETHOR (*Dict. franc. Ar. in v. Portique*), sed porticus hic spectari videtur alius generis, quam voce, quae ei apponitur, أَسْتَوَادٌ et أَسْوَانٌ indicatur. Hae nempe ut ampliores et longiores, et ambulando aptae, ita رَوَايٌ angustior, sedendo potius ac requiescendo inservisse videtur, nostrae voci Balcon s. *Waranda* similior. Viam munit Qām. Calc. haec habens in v. كَكْنَابٍ وَغُرَابٍ بَنَتْ كَالْعُسْطَاظِ أَوْ سَعَفٍ الرَوَى; quae si tenes, et si conclave sumis, antrorsum ejusmodi parvâ porticu prosiliente instructum, verba Nostri explicantur, ubi loquitur de *duabus columnis ab utroque latere positis, et de unâ mediâ et altiore*, quae nempe antrorsum posita inserviebat ad tectum, quod altius erat, sustinendum. Hoc aedificium si fingis in aggere situm, non mirum est ab iis, qui Tigridem transibant, hoc المساجد dictum esse. De التاج بغداد vid. etiam in v. دِرْبَا, et Ibn Bat. II, 104 l. 4. — De التاج بغداد, palatio ad Baetin flumen, vid. Dozy *Script. Ar. loci de Abbad.* I, p. 142. — VULFERS I, p. 409. « تاتار, 1) nom. regionis, e quâ optimum Moschum afferunt; Tataria; 2) Turca illam regionem habitans; Tatarus B.; cf. دَنَارٌ et دَمَرٌ inde decurtatum. » — De نابَجَرِدَتِ, urbe maritimâ 10 milliaria ab urbe دَسْرَنْدِي, Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 540 (106); DE SLANE in suâ ed. semper pronunciat نابَجَرِدَتِ (خ pro ج), p. 87 l. 9 et seqq., et 88, 2. De تَنْدَرِيْدَا, prope صَا s. صاغ, loco in viâ ab urbe وَجْدَا in urbem دَسْرَنْدِي, Al-Bekrî l. l. p. 542 (108), ed. SLANE. p. 88, 10 et 9, 8. De تَابَسْلَكِي, parvâ urbe Al-Magrebî, Al-Bekrî in *N. et E.* XII, p. 507 (73), ed. SLANE. p. 88 l. 2; de دَانُون, Bulgariae urbe, Al-Idrisî (ed. JAVE. II, p. 435 et seq.), qui idem fortasse locus

est, quem affert RITTER *Erdkunde* III, 741, l. 5 nomine *Tabo*; et si illic legi possit نابور, idem locus spectari videtur, quem ISR. JOS. BENJ. II (*Cinq années de voy. en Or.*, 1846-51, p. 125) descripsit, ut situm in deserto, quod *Habor* nuncupat, et quem ab Israelitis frequentatum dicit. De isto *Tabor* et *Habor*, vid. etiam ibid. p. 130 et seqq. et 139. — De تاج نوره, pago Indiae prope urbem كُول, Ibn Bat. IV, 20 et 23. De نَدَكْلَاسِيْن (urbe in بلاد السودان), ut vocatur in Qirtās, ap. Al-Bekr. dicitur l. l. XII, p. 625 (191) نَدَكْلَاسِيْن, in ed. SLAN. p. 194, 16, باندكلانمن; — de نَاجِرَات, fodinā Al-Magrebī, Al-Bekrī ed. SLAN. p. 171, 13; de نَاجِرَات, s. نَاحِرَات, unā ex duabus urbibus, quibus constat نَدَمَسَان (altera vocatur أَجَادِبَر), vid. Qirt. et Al-Bekrī l. l. XII, p. 662 (228).

Nihil frequentius, quam ut in Al-Magrebī nominibus ن in ت muti-
letur, quin etiam ut ل prorsus omitatur. Arabes hanc syllabam saepe
supprimere, observavit item At-tigānī, v. c. pro تَاوَدْرِس scribunt,
ut ait, عَمِن وِدْرِس (*J. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 167). Sic porro ex
تامدثوس ortum est hodiernum *Madifoux* (vid. infra in v.).

P. 194 l. 6. De urbe تَاجِرِفَت, triduum a Waddān, vid. Al-Bekrī l. l.,
XII, p. 457 (23), ed. SLAN. p. 11 l. 4 a f., et 12, 2, et in vers. (*J. A.*
1858 Oct.-Nov. p. 441, pronuncians تَاجِرِفَت, Tadjirfet). De تَاجِرَة
vid. infra in v. عَمِن, Al-Bekrī l. l., p. 539 (105), ed. SLAN. p. 8.
l. 6 et seqq., et Ibn Kallik. N. 419 ed. WUSTENF. p. 119 l. 3. De جَبَل
وَادِي مَجَسَر, parvo monte 'Ifriqijae, ad cuius pedes fluit مَجَسَر, رأس نَاجِرَة,
At-tigānī *J. A.* 1852 Août-Sept., p. 168, 187, et 1853 Avril-Mai, p. 413,
ubi sermo est de proelio نَاجِرَة, commisso a. 602. — De حَصْن نَاجِلَة
in Hisp., Al-Bay. II, 197, 7 a f.; de دَاجُمُوب, inter تَاسَعَرِب et غَمَزَة
Africanam, in Miknāsae montium angustiis, Al-Bekrī l. l. p. 521 et 533
(87 et 99), ed. SLAN. p. 99, 7, et 100, 5 a f.; de دَاجُمَة, Al-Bekrī l. l.

p. 521 (87), ed. SLAN. p. ٩٩, 14; de تاحوس, pago prope Tripolin, At-tigāni *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 195; de ناحوس As-sudānis, REIN. *Aboulfed.* II, p. 224 (de quo loco conf. *Add.* supra p. 230), et BLAU in *Z. d. d. m. G.* VI, p. 321; pro ناحوس, JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 25 et 119 legit ناحور; nomen utriusque loci scribitur ناحور apud At-tigāni l. l. 1853 Févr.-Mars, p. 161, et a RALES in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 569; de ناح, Sinensium urbe, Abū'l-fed. p. ٣٩٥ in v. خاندجو; de fluvio تاج (Tago), supra ad v. تاج in *Add.* p. 19, *Add.* ad v. باجنا, p. 231, Al-Bay. II, p. ٩٢, 2. De ناح, س. ناح, vario sensu occurrente, *Arabis, Persae, Turci et Moslimi*, vid. QUATREM. *Hist. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 154 et 155, et DULAURIER in *I. A.* 1848 Oct., p. 318 et seq., ac de omni regione, extra fines regni arabici et turcici sitā (VULIERS I, p. 410^b).

P. ١٩٤ l. 12. Spectatur in v. النماحة, Abū 'Ishāq 'Ibrāhīm ben Ali As-Sairazī Al-Fairuzabādī, + 476 (1083), de quo vid. Abū'l-fed. *Ann.* III, p. 248 et seqq., REISKE ad h. l. p. 699-701, et 'Ibn Kallik. N. ٥ (ed. SLAN. p. ٥, ubi l. 17 et 18 sepultus esse dicitur باب البرر, quae est porta Bagdadis, prope quam coemeterium ergo, a Nostro memoratum, situm erat. — Porta memoratur etiam infra in v. المتخناره, ubi sic leg. sec. Cod. Leyd., pro برر, ut exstat in textu, III, p. ٥٧ l. 7, et pro برار, ut FL. suadet; vidd. *Add.* p. 284 Lectionem باب البرر confirmant eo loco Jāq. Petropol. et hi loci, quos FL. mihi indicavit, 'Ibn Kallik. ed. WUSTENF. N. ٩٢٧ p. ١١ l. penult., et Al-Maqqarī I, p. ٩١٥, 8. Librum Abu-'Ishāqī المصنف في أصول المنهج السليمانية, ab H. K. omissam, compendium exhibentem Libri conscripti ab Abū Abdi'llah Moh̄ ben Idrīs As-Sāfēi, + nato Gazae a. 150 (767), et mortuo in Aeg. a. 204 (819), et de quo vid. Abū'l-mah. I, p. ٥٧ l. 2 et seqq., illum Librum ex Cod. Leyd. (Catal. 1716 p. 437, N 669, s. 907) vertit S. KEYSER titulo: *Handboek voor het Mohammedaansch Regt* ('s Gravenh. 1853). — De التاجبة, Scholā Damascenā, vid. *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 361.

P. ١٩٤ l. 14. De تاجل (ut Noster et As-sojūti in Lobbo'l-lob. pronunciant), تاجل, aut تاجل, vid. Abū'l-fed. p. ١٣٤ et seq. (REIN. p. 188), et Al-Bay. I, p. ٣٣٤, 8. — L. 15 ad التاجون in v. تاجن, ut Cant. etiam habet, FL. observat. » Secundum التاجل Codicum scrib. التاجل, ita

ut significetur, ذ post a productum aut more recentiori duritiem retinere, aut antiquiori cum molli sibilo, ut ذ vel ڤ raphatum, pronunciari. Haec diversitas per totam linguam persicam regnat; conf. quae annotavi ad Abulf. *Hist. anteislam*, p. 212." Cum his confl. quae docuit VULLERS tum in *Institutt. Persicc.* p. 21 et seqq., et p. 47, 3), tum in *Lex. Pers.* in initio literae ذ et ڤ, ubi etiam afferuntur RUCKERTi animadversiones metricae de harum literarum scriptione apud Poetas in *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 285 et seq. — De utrâque nominis تاذن pronunciatione vid. item Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 42. — De دَانَمَكَّه, i. e. *Mekkae figura*, urbe اَنَسُوْدَان, vid. in v. زَكْرَام, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 651 et seqq. (218 et seqq.), ed. SLAN., p. ١٨٠, ١٨١, ١٨٢, ١٨٣, et REIN. *Aboulf.* II, p. 219; — de ذَنَر, loco non procul a فُصَار et اَبُو النَخْبَز, *At-tigānī I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 118.

P. ١٩٤ l. 17. De تاذف vid. v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 18, et de بُرَاعَة in v. Al-Bekri in v.: بِالْعَاءِ اخْتِ (sic) تَاذَفُف اَلْعَافِ مَوْصِعِ فَبِلِ طَرَطَرِ فَمَالِ اَمْرُو اَلْعَمَسِ (الكامل) بِتَاذَفِ ذَاتِ اَلْمَلِّ فَوِي طَرَطَرَا. Exstat in ed. Diwān. ed. SLAN. p. ٢٨ l. 6, ubi legitur بِمَدَدَف, sed in Codd. B et C ut ap. Nostrum exstat تاذف, coll. p. 95. Lobbo'l-lob. in v. etiam scribit ذ. De synagoga et spelunca ibid., quae ab Ezrā nomen habet, vid. ISRAEL JOSEF BENJAMIN II, 5 *années de voyages en Orient.* (1846-1851), p. 31 et seq. De تَارَا Al-Bekri in v.: تَارَى عَلَى وَزْنِ فَعَلَى مَوْصِعِ بِالْحَجَّازِ وَتَمُوكِ ذِكْرُهُ ابْنِ اسْحَانَ De ابْنِ اسْحَانَ conf. *Add.* p. 215. Qām. in v. تَارَاءُ اَلتُّور. — De تَارَ pro تَارَا, loco As-sūdānīs, Ahmed Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 553. — VULLERS I, p. 411: » تَارَاب nom. pagi 3 parasangas ab urbe بَاخَرَا remoti B." Infra in litera ط (II, p. ١٩. l. 5) Noster hunc locum affert.

P. ١٩٤ l. 2 a f. De ذَانَرَان vid. Al-Qazw. I, p. ١١٩ in v. بَحْرُ الْعِلْمِ,

et TUCH in *Z. d. d. m. G.* III, p. 170, qui tamen perperam contendit, pro تَارَان legendum esse تَارَان. Hic enim locus in Arabiae continente situs, ad sinum Hammām Farūn, septentrionem versus; noster est insula a latere promontorii Rās Mohammed. Hodie vocatur نَبْرَان; vid. BURKCH.

Reis. in Syrien cet., p. 358, WFLSTED's *Reisen in Ar.* II, p. 132, et sic scribitur in Mappā ROBINSONIS et RUPPELLII *Reisen in Nubien*, qui de insulā Tyran loquitur p. 182, et de ventis maris Rubri p. 183 et seq. multis agit. Vid. de insulā Tīran item NIEBUHR *Beschr. v. Ar.* p. 336 (ed. germ. p. 355). Qām., ut Noster, scribit in v. وتَارَانُ جَزِيرَةٌ : التَّوَر. L. ult. p. 194 pro تَارَان cum FL., ut in V., lege تَارَان. De وَادِي نَارْحَا, 5 stationes a دَرَعَا, Al-Bekrī ed. SLAN. p. 193, 7 a f. Pro تَارَانَا QUATREM. *N. et E.* XII, p. 623 (189) legit تَارَانَا. De duobus canalibus وَادِي تَارَانَا, urbis تَارَانَا in المغرب, vid. *N. et E.* XII, p. 516 (81) et seq., ed. SLAN. p. 89, 16.

P. 190 l. 5. De utroque تَارَان vid. Al-Mošt. in v. (ubi scribitur تَارَان, non تَارَان, ut h. l. monetur), et Lobbo'l-lob. in v. Sic etiam Qām. in v. وتَارَانُ كَهَنَاجَرُ كَوْرَةُ بَنَادِرِيْبِيْجَانٍ وَدٌ تَنَاخِيْمُ فُرْجٍ وَقَدْ نَسَكُنُ رَاوْهَا. De urbe بَيْفَارِسِ فُرْجٍ vid. infra in v. De تَارَان primū allato conf. infra in v. دَلَاط, Ad-dimīsqī in *N. et E.* XIII, p. 293, et QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 441; de altero infra in v. الطَّرِم, et fortasse VULLERS I, p. 412: » تَارَان, nom. urbis, cujus incolae pulcritudine excellunt B. » De تَارْمَلِيلِ, monte prope الشَّهْمِس in Al-Magr., Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 563 (129), ed. SLAN. p. 1.8; تَارَانَا, planitie septem milliaria a لَاعَرِي in Indiā, Ibn Bat. III, p. 113, et de جَبِيلِ تَارَانِي, a meridie Tēlemsānis, Al-Bekrī ed. SLAN. p. 77, 7. QUATREM. *N. et E.* XII, p. 535 (101) legit: » تَارَانِي Barbi. » — De تَارَانَانَشِ

uno ex duobus fluviis urbis تَاهَرْت, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 522 (88); ed. SLAN. p. ٩٩ in f. legit تَاهَرْت; de تَارُوت, oppido Arabiae prope العُدَيْف, Abū'l-fed. p. ٨٣ l. 14 (REIN. p. 111); de تَارُودَنْت, ibid. p. ١٣. et seq. (REIN. p. 184), coll. QUATREM. ad Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 619 (185), scribente مَارُودَانْت. — De Gente تَارِيْس vid. Al-Qazw. II, p. ٢١٩ l. 7 a f.; — de تَارَا s. تَارَة, urbe Al-Magrebi, Al-Bay. I, p. ٧٢ l. 12, et QUATREM. *H. d. S. M.* I, 2, p. 81; Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١١٨ l. 11 scribit مَارِي; de تَارَا s. تَارَة, بلال مَارَا, p. ٧٢ l. 9 a f., 'Ibn Bat. IV, 332 (ubi مَارِي); de تَارَارَات, loco Al-Magrebi in monte كَرْن, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 619 (185), ed. SLAN. p. ١٩١ l. 2; de تَارَغْدَرَا, ibid. p. ١٣٣, 2; de مَاء مَارِي, ibid. p. ١٥٧, l. 1; de تَاسْتُور, loco 15 millaria a meridie occid.^{em} versus ab urbe تُونِس, *I. A.* 1851 Juillet, p. 40 l. 3, et p. 54; de تَاسْرَهْلَا, loco Al-Magrebi, 'Ibn Bat. IV, 381.

P. ١٩٥ l. 8. Pro مَاسَم Lobbo'l-lob. scribit in v., مَاسِن. Neutrum nomen memorat Qam. De مَاسَقْدَالْت, castello prope مَسْتَعَابِيْس, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 526 (92), ed. SLAN. p. ٩٩, 2 a f., ubi tamen legitur مَاسَقْدَالْت; de urbe Al-Magr. مَاسَعْدَة vid. ibid. p. ٨٣ l. 9; de urbe مَاسَلِمَت, ibid. p. ١٣٢ l. 5; de مَاسَقْرَاسَت, cast. 12 millaria a مَسْجَلْمَاس, Al-Bekrī ibid. p. 605 (171), in ed. SLAN. p. ١٥١, 12, ubi scribitur مَاسَقْدَالْت; de مَاسَهْلَا, LEE *the trav. of Ibn Bat.*, p. 232; de مَاسَدِي مَاسَت, Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١١٢, 2 a f.; de مَاسَكَنْت, nomine urbis مَاس, in Transoxania, *N. et E.* XIII, p. 258; de مَاسَاجُسْت, urbe praecipua in مَروَانَة, in Al-Magr., Abū'l-fed. p. ٩٥ (REIN. p. 83 et 84); VULFERS I, p. 413: » مَاسَاج, nom. arcis in مَسْتَان B.", de مَاسَغَرِيْسَت prope مَاهَرْت, Al-Bekrī *N. et E.* p. 522 et 533 (88 et 99); in ed. SLAN. p. ٩٩ et ٧٥, مَاسَغَرِيْسَت; de

بَاغِرْمَت , cast. in ditone Tripol., *At-tigāni I. A.* 1853 Avril-Mai, p. 355; VULLERS I, 414. » بَاغِسْمَان , pro بَاغِسْمَان , nom. regionis *F*''; de بَاغِيت , montium angustius prope بَاغِيت , p. ٧٣ l. 2 a f.; de بَاغِد , urbe Al-Magr., Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١٤٣, 9; de بَاغِيت , ibid., p. ٥٩ l. 4 a f.; de بَاغِرَار , prope مَكْنَسَة الزَبْنُون , ibid. p. ٧١ l. 6; de بَاغِرْكَيْت , portu prope بَاغِرْكَيْت , in Al-Magreb, JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* II, p. 10, ap. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 541 (107), بَاغِرْكَيْت (بَاغِرْكَيْت), et alibi بَاغِرْكَيْت (i. e. بَاغِرْكَيْت), in ed. SLAN. p. ٨٨, 2, et p. ١٤٣, 7 scribitur بَاغِرْكَيْت ; de بَاغِرْكَيْت , prope بَاغِرْكَيْت , vid. infra II, ٤٢ n. 6, et *At-tigāni* l. ibi laud.; de بَاغِرْكَيْت , fluvio Al-Magr., Al-Bekrī l. l. XII, p. 536 (102), ed. SLAN., p. ٧٧; de بَاغِرْكَيْت , ibid. p. ١٨ l. 4 a f.; de بَاغِرْكَيْت , loco, in quo بَاغِرْكَيْت condita est, ibid., p. 524 (90), ed. SLAN. p. ٩٨, et REIN. ad Abū'l-fed. II, p. 173; de بَاغِرْكَيْت , fluvio parvo urbis بَاغِرْكَيْت , *N. et E.* XII, p. 608 (174), ed. SLAN. p. ١٣, 10, et *Add.* ad بَاغِرْكَيْت p. 136; de بَاغِرْكَيْت prope بَاغِرْكَيْت , Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٩١, 4, pro quo QUATREM. in *N. et E.* XII, p. 546 (112) legit بَاغِرْكَيْت ; vid. infra II, p. ٣٣٢, n. 7.

P. ١٩٥ l. 10. *As-Sam'ānīz* pronunciationem vocis بَاغِرْكَيْت sequitur *As-sojūti* in Lobbo'l-lob., et vid. infra in v. بَاغِرْكَيْت , et Al-Qazw. II, p. ٣٥٨ l. 11. Eadem regio significatur voce seq. بَاغِرْكَيْت , ad quam de بَاغِرْكَيْت (*Medina Sidonia*) vid. in v., et sic hīc scribe. 'Ibno'l-Qūtija in *I. A.* 1856 Nov.-Dec. p. 456 scribit بَاغِرْكَيْت . Vid. item Al-Bay. II, ٩١, 4, 6, ٨٥, 5, ١٤, 8, 18, ١٧, 4, ١٨, 15, ١١, 6 a f., ١٩٢ in f., ٢٧, 3, ٢١, 11. — De بَاغِرْكَيْت , Negrorum civitate in finibus Kordofanis, v. MÜLLER *Sitz.-ber.* 1849 Apr., p. 323, et BARTH *Reisen in Afr.* V, 733; — de بَاغِرْكَيْت , paludē salsuginosā (بَاغِرْكَيْت) prope بَاغِرْكَيْت , *At-tigāni* in *I. A.*

1851 Août-Sept., p. 196. — VULLERS I, p. 416^a: » تَالِش, gens quaedam Ghîlânensis *B. F.*”; et deinde ibid.^b: » وَدَيْلَم, duae urbes inter se vicinae, quae ob puellarum formositatem celebres sunt *F.*”; de تَالِيْعَا, e regione هَعَّاجِيْج, in Graecorum terris, FREYT. *Z. d. d. m. G.* X, p. 467. De تَامَائِنَة non procul a Fās, JAUB. *Géogr. d'Edrisi* I, p. 226, scribens دِمَالِه, sed illam formam ex Cod. B. afferens, quam confirmat Cod. Leyd. 'Ibn Hauq.¹³, habens نَامَائِنَة, et 'Ibn 'Abi Ja'qūb f. 80 v., scrib. دِمَالَتِه (sic). 'Ibn Kald. in DE SLANE *H. d. Berb.* locum non memorat. Non confundendus est cum تَامَلَلت, de quo vid. infra.

P. 190 l. 15. Pro تَامَدْفُوس l. cum DEFREMERYO تَامَدْفُوس; vidd. *Add.* supra p. 445. Spectatur nempe promontorium *Cap Matifoux*, de quo conf. JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 235 et 249; 'Ibn Hauq. in Cod. Leyd. scribit تَامَدْفُوسْت. Deinde cum FL., collatis dictis ad p. 181 l. 14, pro مَرْغَنَان l. مَرْغَنَانِي. De نَامَجَانَت, loco Al-Magr., unius diei iter a دَرْنَة, 'Al-Bekrî l. l. XII, p. 611 (177); in ed. SLAN. p. 159 l. 1 et 2 vocatur تَامَجَانَت; de نَامَدَلَت, s. تَامَدَلَت, supra in v. اَدْرِفَرْكَال, et 'Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 612 et 629 (178 et 195), ed. SLAN. p. 159, 160 et 163. Memoratur تَامَدِنَت عَيْن prope وَادِي الرَّمْل, non procul a Tripoli urbe Afric., ab 'At-tigānīo in *J. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 163; de cast. نَامَدُولَت, 'Al-Bekrî ed. SLAN. p. 160, 7 a f.; de تَامَدَس, urbe prope بَرْوَانَة, 'Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 592 (158); DE SLANE p. 163, 9 habet نَادَس; de نَامَدِيَت, urbe 'Ifriqiyaе prope نِيْفَس, ibid. p. 506 (72), ed. SLAN. p. 160, 'Al-Bay. I, p. 163, 3, 164, 1 et 12.

P. 190 l. 3 a f. De نَامَر, vid. infra in v. دِيَالِي, et infra II, p. 160 l. 13 et 160 l. pen., ubi cum FL. utroque loco pro نَامَمَر l. سَامَمَر, ac porro vid. in v. اَلْهَرَوَان, ubi h. l. dicta de destructo aggere, illustrantur.

Vid. etiam DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 69 et seq. (ubi nostra vox تَامَرًا describitur ac vertitur, sed omissis Nominibus propriis in compendium redigitur), et p. 328. Lin. ult. pro بَاغْتَارَه (oppido, ab oriente 'Al-Mauçilae sito, vid. in v et p. ٣٧٤ l. ult.), ab hoc loco alieno, cum FL.

l. بَاغْسَرَا, coll. p. ١١٥ l. 5-7 et ١٩٩ l. 5, ubi cum utroque Codice etiam scribi poterat بَاغْسَرِي, quia terminatio ي' et ع', aramaico ܬܐܪܝܐ respondet. DE SACY legit تَامَرَا, sequens lectionem Codicis Paris. ex Leyd. sumti, quocum sollenni more facit *Oxonienſis*. — Deinde, ut FL. item monet, p. ١٩٩ l. 4 pro اَلْبَرْصِ l. اَلْبَرْصِ. De بَيْرِي conf. I, p. ١٢٣ l. 9 et 10 in v. بَرْصَه, et de Nominibus propriis hinc adductis, vid. in vocibus.

P. ١٩٩ l. 7. Pro تَامَرَكَبْدَا FL : » puto (inquit) legendum esse تَامَرَكَبْدَا, ut V. habet [et cum eo Cant.], certe apud Edrisium transl. a JAUBERT (I, p. 232 l. 3) est urbs magrebinica تَامَرَكَبْدَا. Confirmatur haec lectio porro ex Cod. Leyd. 'Ibn Hauq., ubi تَامَرَكَبْدَا (sic!). Oxon. suo more sequitur Leyd. De تَامُرُوت s. تَامُرُوتِي, urbe, ubi mons دَرَن (Atlas) incipit, vid. Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 619 (185), ed. SLAN. p. ٩٠, ubi legitur تَامُرُوت; de تَامُرُوتَان, urbe Al-Magr., idem in ed. SLAN. p. ٩٩ l. 3 a f., coll. *N. et E.* XII, p. 526 (92) n. 4.

P. ١٩٩ l. 8. Nomen تَامَسْنَا, ut in L. et V. legitur, nusquam vidi. Ut QUATREM. conjicit in *N. et E.* XII, p. 507 (73) n. 4, fortasse leg. تَامَسْنَت, ut ap. 'Ibn Hauq., pro quo Al-Bekri ibid. habet تَامَسْنَت, in ed. SLAN. p. ٥٤, 4, تَامَسْنَت; JAUBERT *Géogr. d'Edr.* I, 202, تَامَسْنَت, s. potius, ut p. 27, مَسْنَت, ubi tamen teste QUATR. l. l. legitur مَسْنَت. Locum non memorat 'Ibn Kald. in DE SLANE *Hist. d. Berb.* Ab hoc loco distinguatur regio تَامَسْنَا, cujus urbs praecipua est سَلَا, in المَغْرِبِ, de qua vid. Al-Bekri in *deser. Afr. sept.* ed. SLAN. p. ٨٧, 2, Abū'l-fed. p. ١٣١ in v. سَلَا (REIN. p. 183), Al-Bay. I, p. ٤٤ l. 12, ٢٢٤, 8, ٢٣١ in f., ٢٩٩, 6 et 7, et II, ٢١, 5 a f., ac DE SLANE *Hist. d. Berb.*

I, cx in v. Tamsna, et p. 60 l. 9 a f. — de تَامَسْنَت, Al-Bekri ed. SLAN. p. ١٧١, 2 a f.; de تَامَسْنَا, loco Al-Magrebi, proelio gravi nobilis-

simo, Al-Bay. I, p. ۲۳۲, 3 a f. (Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 581 (147) scribit **سَمْعِين**); de **حَصْنِ بَامَغِيَلَت**, duas stationes ab urbe **بَاهَرَب**, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 593 (159), ed. SLAN. p. ۱۲۳, 15; in Al-Bay. I, p. ۲۹۹ l. 10, et ۲۷ l. 3 a f., fit mentio de **بَامَغِيَلَت**, distante ab **أَسِير** 30 miliaria, ut ait Al-Bekrī ed. SLAN. p. ۹۹, 10, ubi *QUAIREM. N. et E.* XII, p. 521 (87) legit **الْمَلْعَب**, quod ergo infra III, p. ۱۲۳ n. 7 corrigendum.

P. ١٩٩ l. 9. Nomen نامنمت alibi mihi non occurrit. De نامنمت, in viâ a وچند ad ساجلماسد, Al-Bekrî *W. et E.* XII, 542 (108), coll. ed. SLAN. p. ٨٨, 5. De نامنموت, loco in ditione Tribus, Al-Bekrî l. l., p. 580 (146), ed. SLAN. p. ١٣٩, de نامون, Zam. p. ٢٩, 9, eadem de نامور tradens, quae Noster de نامون. Pro نامور in Jâqūtî الملدان معجم sec. Cod. Petrop. legitur نامورًا, ut tradidit CHWOLSOHN *die Ssaber* II, p. 817, qui totam vocem ex eo Cod. ibi descripsit, in quibus verbis cum Fl. pro ناما l. ناما. Hoc loco ergo legendum est نامورًا, aut نامور, si اسم, quod in nostro Libro exstat, ibi excidit; quia نامورًا facile ex seq. نام اسم repeti potuit. — De ناموران, monte Al-Magreb, unde exit flumen urbis ونامام, Al-Bekrî l. l. XII, p. 561 (127), ed. SLAN. p. ١٠٧; nec alius mons designetur nomine نامورَت جبل, prope ميلة, in الاسميصار, ك, p. ٥٢ l. 2; — de نامتاندیل, urbe Transoxaniae, QUATREM. *Hist. des Mong.*, p. 408.

P. 144 l. 10. Pro بَانْدَرْمَت, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 538 (104),
ed. SEAN. p. 41, scribit بَانْدَرْمَت. Illud QUATREM. in n. I praeferit, quia
id etiam ap. Ibn Hauq. in Cod. Leyd., et Al-'Idris. I, p. 229, exstat, ubi
JAUBERT بَابِلُون sine dubio perperam legit. Neutrum DE SIANE in *II. d.*
Berb. ex Ibn Kald. attulit. — De دِجِر دِيس, fluvio urbis تَاعَرَب, *II. d.*
Berb. " = , p. 44 l. 3 a f.; de دِيسَانَمَت, pago prope وَهْرَان,

Al-Bekrī l. l. XII, p. 528 (94), ed. SLAN. p. vi; de تَانَلَكَاَنْتَ (pro quo in Cod. ناداقلب), urbe prope سَطِيف, ibid. p. 534 (100), ed. SLAN. p. vi, 11, ناداقللت. JAUBERT *Géogr. d'Edr.* I, p. 210 scribit ناناقللت, quod pronunciat *Tanimallat*, dum vers. lat. *Tanimal*, et Cod. A. *Tanlatat* habet. — De مَلَادُو, i. e. terrā *Malacá*, MILLIES, de *Munten der Engelschen voor den O. I. Archipel*, Amst. 1852, p. 59 et seqq., et 101 et seqq. — De نَهْر تَان (ap. Veteres *Tanaïs*, hodie *Don*), Abū'l-fed. p. ٣٣ l. 12, et ٩٤ l. 2-6 (REIN. p. 40 et 81); de تَانَه, urbe Indiae ad mare, cujus littus vocatur inde, الناننسى, Abū'l-fed. p. ٣٥٨ et seq., Ibn 'Ijās in ARN. *Chr. Ar.* p. 70 l. 2 (ubi بَانَه, quod vero in Gloss. in v. p. 201 in نَانَه mutatur; vid. infra ad v. ناه n. 10), et REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 169, 221 et 283; de نَانِيْمَنْتَ, loco prope أَصِيْلَا, Al-Bekrī l. l. XII, p. 570 (136), ed. SLAN. p. ١١٣, 2 a f., ubi ناسْت; de نَانِيْمَنْسَر, Indiae ditone, REIN. *Aboulf.* I, p. CCXXXVII et CDXXXV, et *Mém. sur l'Inde*, p. 51, 155, 258, 287, 370 l. 4 a f.; VULLERS I, p. 417: « نَانِيْمَنْسَر (sic), nom. urbis in Hindustān B. »; de عَمِنْ نَاوَرَس, « عَمِنْ نَاوَرَس », prope فَصْر فَارِه, *At-tigānī*, I. A. 1853 Févr.-Mars, p. 167; de مَآوَرُؤْهُمَّ حَكْمَه, Theodosiopolis, Armenorum urbe ad Euphr., ASSEM. B. O. in *Diss. de Monophys.* II, fol. r, 3 vers.; de نَاوَرَأْسَتْ, urbe deyastatā prope الْعَدَّاس فَصْر, Al-Bekrī l. l. XII, 594 (160), in ed. SLAN. p. ١٢٤; de نَاوَرَزَه, rupe, de qua vid. idem l. l. XII, 544 (110), coll. infra II, ٤٨١ n. 8; in ed. vero SLAN. p. ٩. l. 9, ناوررت; de نَاوَرَصِي, pago a meridie urbis سَبِيْه, Al-Bekrī p. 560 (126), in ed. SLAN. p. ١٠٩; — de نَاوَرَعَايَ, fonte in urbe ذِفْرَاوَه, ibid., p. 503 (69), in ed. SLAN. p. ٤٧, ناورغى; de نَاوَرُفِي, statione in ripā الرِيْمُوْنِيَه, non procul وَاپِس, supra in *Add.* p. 250 et Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١٩, 3 a f., quod

nomen DE SL. in vers. (*I. A.* 1858 Oct.-Nov., p. 460) enunciat *Taourgha*, de تاورغا, prope Tripolin, *Al-Bay.* I, p. ١٣٣ l. 3 a f.; de تاورنت, cast. prope تيرنسانى, *Al-Bekrī* l. l. XII, p. 540 (106), ed. SLAN. p. ٨٠, 6 a f.; de تاورنت, *ibid.* p. ١٢٨, 4; de جبل تاورنانا prope نلمسان, *ك* الاسبتصار, *ibid.* p. ٩٥ l. 11; de Gente الماينيل, *Al-Qazw.* II, p. ٢١٩, 7 a f. *Al-Bekrī* in التاويل هو موضع في بلاد هوارن النخ in v.: معجم ما استعجم; de تاعنارت, pago non procul ab اصيللا, *Al-Bekrī* l. l. XII, p. 570 (136), ed. SLAN. p. ١١٣. In *Al-Qirtās* scribitur باعترآوت.

P. ١٩٩ l. 11. De تاعنرت, s. تَيْهَرْت, vid. supra in *Add.* p. 450 med., et 453 in f., Nost. in v. انكاد, *Ibn Hauq* in UYLENBR. *Diss. de Ibn Hauq.*, p. 26, *Al-Mošt.* in v., *Al-Qazw.* II, ١١٣, *Ibn Kallik.* N. ٢٤٩, *Al-Bekrī* N. et E. XII, p. 522 et seqq. (88 et seqq.), ed. SLAN. p. ٩١٣, ٩٩, ٩٧, ٩٩, ٧٥, ٧٩, ٩٠, ١٤٣, *ك* الاسبتصار, p. ٩٩, *Al-Bay.* I, p. ٩١ l. 16, ١٥. in f., ١٥٤ l. 1 et 2, ١٩٥ l. 5 a f., ٢٠٣ l. 11 et seqq., ٢٥٠, 10 et 17 (ubi utraque nominis forma in eodem contextu permutatur), ٢٥٣, 4 a f. et seqq., ٢٥٩, 2 et seqq., 12 et seqq., II, ٢٢٨, 14 (coll. *Ibn Hammād* in *I. A.* 1855 Mai-Juin, p. 538, *Al-Bay.* I, ١٥٣, 5 a f., ١٩٥, 11, ١٩٩, 16, ١٩٧, ١٩٩, 11, ٢٠٠, 14), II, ٢٣٢, 17, ٢٣٣, 9 (ubi etiam mentio est Ducis Tribūs رنانة, *الخير بن محمد بن خَزَر*, *رنانة*, *٢٣٤*, 15. In *Al-Bay.* urbs et historia ejus describitur I, p. ٢٠٥ l. 6 a f. et seqq., ac de eā vid. *Abū'l-fed.* p. ١٢٤ et ١٣٨ et seq. (REIN. p. 172 et seq., et 192 et seq.), DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 134. — L. 13 in textu pro المكدنة, cum. FL. l. المكدنة.

P. ١٩٩ l. 16. De تَبَالَّة vid. infra in *Add.* ad التَحْلَاصَةَ, Nost. in v. رَنْيَّة, رَمَاح, رَمَاح, رَنْيَّة, *Ibn Hish.* ed. Wust. p. ٥٩, I, coll. p. 20 l. 6, *Al-Azraqī*, ٢٩٣ in f.; — *Al-Bekrī* in v.: بعرب تَبَالَّة — وهى لبنى مازن — وهى النسي بصرب بها المنزل فبغال أَهْوَنُ مِنْ تَبَالَّة عاصى الحجاج ورعم ابو البغضان ان اول عمل وَلِيَّة الحجاج عمل تماله وهى بلدة صغيرة من اليمن ثلثا

ورب منها قال للدليل أين هي قال نسرها عنك هذه الأكمة
 قال أعون على بعمل بلدته نسرها عنى أكمة وكرّ راجعاً
 وقال أبو عبيد بن ربيعة ما ذللت ذبالة لمخيم الأصبيات
 ذبالة من بلاد اليمن وهي مخصبة فاجعلها مثلاً لنواله
 hujus loci partem, sed ex Al-Maḍanī adductam, ad verba راجعاً وكرّ,
 illustravit DE SACY in *Chr. Ar.* III, p. 493 et seq., eaque inde fere ver-
 bis narratur ab Ibn Kallik. N. ٨٣١ (ed. WUSTENF. p. ١٤ l. 1 et seqq.), et
 paucis ab Ibn Qot., p. ٢٠٢, l. 3-5. De يوسف النعماني,
 vid. ibid., p. ١٨١ et seq., Ibn Kallik. N. ١٢٨, Abū'l-fed. *Ann. Musl.* I,
 p. 430 et seqq., et ad h. l. REISKE p. 108 et 109, Abū'l-mah. I, p. ٢٥٩ l. 1 et
 seqq., VON HAMM. *Liter.-gesch.* II, p. 70-77. Qui hic vocatur أبو
 المعصاني, etiam dicitur أبو المعطاني, v. c. ap. Ibn Qot. p. ٩٢ l. 15. —
 Alterum proverbium, quod memorat Al-Bekrī, affertur in FREYTAG. *Arab.*
Prov. II, p. 587, prov. 3, sed his verbis ما خلكت ذبالة النخيل.
 Quae deinde h. l. Noster addit de conditionibus, incolis Tabalae et Go-
 rasae a Prophetā impositis, — hos ea, quae Islāmum amplectentes pro-
 misissent, sine morā peracturos, et accolae, Christianos et Judaeos, tribu-
 tum illis soluturos esse, — alibi non tradita vidi. Pro وخوس nimirum,
 l. 3 a f., cum FL. scrib. وجوس » vid. (ut addit) p. ٢٢٣ l. 4 et ٢٢٩
 l. 9 et 10, Aboulf. *Geogr.* ed. Paris. p. ٩٥ in f., Edrisi transl. a JAUBERT
 I, p. 147 et 148." Deinde inter علمه والسكرانة jure aliquid exci-
 disse putat; » fortasse (ait) لهم, vel وجعل لهم: debetur ns tributum
 a Judaeis et Christianis, ibi (Tebalae) habitantibus, vel: et (Mohammed)
 ns tributum a Judaeis et Christianis ibi habitantibus pendendum assigna-
 vit." Potius, eodem tamen sensu, legam والهجربة (ut exstat in Cod.
 Leyd. et Ox.; Vindob. cum Cant. و omittunt) scil. أوس. Quare Tabā-
 lensibus et Gorasitis illud mandatum imponeretur, intelligitur ex honore
 et splendore, quibus eae urbes ante Islāmum erant, insignes. Haec
 enim ut sedes erat Idoli دغوث, adeoque Ka'ba Jemanensis (Vid.
 OSIANDER *Z. d. d. m. G.* VII, p. 474 et 476), ita Mohammedis magni in-

tererat, omne in his urbibus pristini cultus vestigium deleri. Hoc enim se facturos, ii promississe videntur, sed quo promptius id perageretur, ac reditus publici ne majus detrimentum caperent, Propheta tributum a Christianis et Judaeis pendendum, *Moslimis* earum urbium incolis concessisse videtur. De situ Tabalae vid. OSIANDER l. l. p. 476. *Duas* hujus nominis urbes *Jāqūtum* posuisse, non credibile, quia hoc statuens, nomen in *Al-Mošt.* memoravisset. *Tabāla* cursim affertur a Zam. p. ٢٩ l. 9, et illius *capreae* celebrantur ab *Imro'l-qais* in hujus *Diw.* ed. SLAN. p. ٣٥ l. 11, coll. p. 53 et 106. De hoc loco vidd. item *Add.* ad تریخ, infra in v. ترج, ibique etiam *Add.* Nomen loci in loco *Tbn Kallik.* l. l. N. ٨٣١ scribitur تيمالة; bene ap. FREYR. l. l. تيمالة, et sic Qām. in v., eadem ceterum addens, quae supra sunt tradita.

P. ١٩٧ l. 1. Qām. in v.: نَبْتٌ كَسْرٍ بِلَادٍ بِالْمَشْرِقِ يَنْسَبُ. *الدها المِسْكُ الْأَنْفَرُ*. De Musco alusque hujus terrae proventibus vid. *Al-Iṣṭakrī* ed. MOLL., p. 113 (MORDTM., p. 124), *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 526 et 529. De hac terrā vid. JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* I, p. 492 et seqq., *Abū'l-fed.* p. ٣٥٥, infra in v. وَخَابَ et خراسان, *GOLOS* ad *Alferg.*, p. 164 et seqq., et *Add.* p. 282; *Tbn Bat.* in ed. Par. III, p. 439 scribit نَبْتِ, VULLERS I, p. 417: » نَبْتِ, nom. urbis in confinis Sinarum, e qua Moschi optima species affertur *B.*” De parte terrae Tubetanae occid., *the Journ. of the Roy. Geogr. Soc.* XXIII, 1-69, et *Z. d. d. m. G.* XII, 715; de donariis ex hac terrā *Mekkām* missis, *Al-Azraqī* p. ١٥٧, 9 et seqq. — De *ألباطلة* vid. *Abū'l-fed.* p. ٤٧٣ in v. ولوالج, et *Tbn Badr.* p. ٤. l. 13, ubi sermo est de *فيمروز بن* ثم انه غزا خشنواز ملك اليباطلة وهم بيمى بخارى وسمرقند ومن الصغد وهم بيمى بخارى وسمرقند. Post verba seqq. ومن ومباعها, quod etiam in L. exstat.

P. ١٩٧ l. 6. De *نيسراك* vid. *Al-Mošt.* in v., *Zam.* p. ٢٧ l. 7, et ١٧. *Al-Bekrī* in v.: نيسراك موضع فى ديار بنى قَعْقَعِيسِ السج. — De *تيميز* vid. Qām. ap. *Zam.* p. ٢٧ n. c; de تيميز, *Zam.* l. l. l. 2. Sic

تَبْرِز بكسر اوله واسكان ثابيه وكسر الراء المهملة
بعدها زاي معجمة موضع فيه عيون واموال لقريش وغمرها ود
نعدم ذكرها في رسم الأجرد.

P. ١٩٧ l. 8. De التَّبْرِز vid. in v. غانة, Al-Qazw. II, p. ١١, et Al-Bakowī in *N. et E.* II, p. 393. Ad نَبَيْت الذهب l. 9, Fl.: »Commodius الذهبُ نَبَيْتُ“, et l. 10 ad الحَزَر: »Scrib. الحَزَر; aurum in arenis illius regionis crescit, ut daucus carata, i. e. quemadmodum haec radix esculenta in summa humo provenit, ita aurum illic in arenis superficiem tegentibus, gignitur.“ — De تَبْرِسُف, *Thabursa*, milliare distante a *Tuccā* in Algeriā, *I. A.* 1851 Juillet, p. 40 l. 2 et 54; Al-Bekrī in v.: تَبْرِع موضع بمن حَزَر الرِّبَاب وبمن ماء يقال له التَّمَد وهو لبنى جويرة من التميم. Cum his conf. Al-Bekrī dicta infra II, p. ٤٥ n. 7. De حِغَر الرِّبَاب et التَّمَد vid. infra in voce. In hac vero p. ٣٣. l. 6 pro جويرة legitur حريرة, in Cod. tamen Jāq. Oxon. ibid. p. ٣٣. etiam exstat جَوْدرة (sic!), et in Jāq. Petrop. حوزنة. Quid جَوْدرة (حريرة) vel حوزنة legendum sit, neque Qām., neque Ibn Dor., aut Wüstenf. in *Reg.* docent, et eo uno loco de tali Tribu in Libro nostro fit sermo. Ut جَوْدرة, collatā جَوْبَرَة (Ibn Qot. p. ٩٨ l. 10), ita حَرِيرَة legi posset, coll. infra I, p. ٣٩٨ l. penult. Tertia vero nominis forma in Jāq. Petrop. obvia, sed corrupta, ut videtur, ex حَوْبَرَة, magis se commendat, collato Al-Bekrīo, ubi in Cod. Leyd. in v. التَّمَد, additis vocalibus in v. هما تَمَدَانِ فَالتَّمَد غيبر مضاف ماء لبنى حَوْبَرَة, distincte legitur حَوْبَرَة (من التميم). Nomen tamen حَوْبَرَة nusquam memoratum vidi. De حَوْبَرَة, multorum virorum nomine, vid. Qām. in v. الحَوِز, et Wüstenf. *Reg.* p. 240, ubi affertur *Howaiza ben Haritha*.

VULLERS I, p. 420: »تَبْرَك, *gen. arx, spec. arx Ispahanensis B.*“

P. ١٩٧ l. 12. De تَبْرِز, ab incolis dictā تَبْرُز, vid. in v. خرمسان,

Abū'l-fed. p. f., Al-Qazw. II, p. ٣٢٧, coll. Al-Bākowī *N. et E.* II, p. 476 et seqq., Ibn Bat. ed. Par. II, p. 129 et seqq., Qotb. p. ٢٧٥ et seqq., ٣١٩, 3 a f., ٣١٨, 7 et seqq., et ASSEM. *B. O.* in Diss. de Monophys.

II, fol. r, et III, 2, p. DCCCLXXXV. De alio urbis nomine, خَرْقَان s. خَرْقَان, vid. Nost. in hac voce (I, p. ٣٤٨, 12 et 13), et de urbis antiquae ambitu, C. d'OHSSON *Hist. des Mong.* IV, p. 277. Urbs نَبَسِيَّة ab Al-Bekrīo describitur et appellatur نَمَسَا, i. e. نَبَسَا, *N. et E.* XII, p. 597 (163), ed. SLAN. p. ٢٩ et ١٤٥. In كَالِاسْتَبْصَار (p. ٢٩, coll. v. KREMER *Vortrag*, p. 37) vocatur نَبَسَا. In JAUBERT *Geogr. d'Edr.* I, p. 237 et seqq., نَبَسَا. Jāq. Oxon. habet نَبَسِيَّة, Petrop. نَبَسَا. De تَمِشَيع, Al-Bekrī item in v.: بِلْدٌ فِي دِيَارِ فَهْمٍ, idemque de eo conf. in v. السَّفِير; de تَبْعَابَان, pago, prope Hamadān, QUATREM. *H. d. Mong.*, p. 222; de تَبْعَة *Add.* supra p. 255 ad v. بَنْعَة. De نَبَغَر Zam. p. ٣٩ l. ult. non plura tradit, quam Noster; de تَابُوتِ بْنِ وَجِيل, Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١٩٨, 1; de تَبْكَة فَاحِل, Veterum *Pella*, prope دِيَسَان, SMITH in *Z. d. d. m. G.* VII, p. 61.

P. ١٩٧ l. 4 a f. De عَرَّاز vid. in v. De وَادِي تَبَل, Zam. p. ١٣٥ l. 9. Duo priora disticha, ibi obvia, etiam leguntur ap. Al-Bekrī in v. تَبَل, simul observantem, حُصَيْدٌ legendum esse. Allatis nempe his distichis, addit: وَتَرَوِي تَابَدَ مِنْ لَيْلَى حُصَيْدٍ عَلَى التَّصْغِيرِ, et sic etiam docetur infra in v. I, p. ٣٠٧ l. 6 et seqq. Al-Bekrī haec prae-terea tradit: تَبَلٌ — وَإِنْ فِيلٌ حُصَيْدٌ — وَالْعَبَلَاءُ مِنْ تَبَل. De الْعَبَلَاءُ conf. infra in v., — de تَبْلُونُ, loco Libani, ARNOLD *Chr. ar.*, p. 215 l. 2.

P. ١٩٨ l. 2. Qām. in v. التَّيْنِ: أَبُو بِنِ أَبِي: وَتَبْنِيْنُ كَ مِنْهُ أَبُو بِنِ أَبِي: التَّيْنِ. De h. l. vid. Ibn Gob. p. ٣٠٤

et seq., et ٣١٣, 'Ibno'l-Atir in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٣١٥; 2; جامع التواريخ, *ibid.* p. ٥١, 8, SCHULT. in *Ind. in v. Tibninum*, ROBINS. *Pal.* III, p. 647-652, v. D. VELDE *R. in Pal.* I, p. 171 et seq., et TUCH in *Comm. de Μεσσαλώρ εν Αφθίλοις*, p. 13 et seq. L. 3 pro الممثل, cum FL. l. الممثل. De تَبْنَة, pago Haurānis, s. Al-Legā, BURCKH. *R. in Syr.* p. 118, SEETZEN I, p. 289, scribens Tnebbe, et 380, ubi Tibne. WETZST. scribit تَبْنَة in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 495 et seq., distinguens تَبْنَة حَوْرَان et تَبْنَة عَجَلُون; de تَبْنَى, Al-Bekri in v. تَبْنَى — موضع (vid. infra in *Add.* ad h. l.). Idem in v.: تَبْنَى — موضع بالْبَنْيَّة من ارض دمشق, et vid. Zam. p. ٣٥ l. 5, SEETZEN I, p. 43 et 45. Bene ergo cavendum, ne istud تَبْنَى confundatur cum تَبْنَة, urbe 'Ifrigiæ, de quā vid. infra in v. — Memoratur insuper رَأْس تَبْنَى ab 'Abū'l-fed. p. ٢٨ l. 4 a f., et ١٢٨ l. 10 (REIN. p. 34 et 178), i. e. promontorium in terrā بَرْقَة, e regione promontorii رَأْس اُونَان. In chartis illud interdum dicitur *Jatna*, sed, ut docet REIN. l. priore n. 2, pro تَبْنَى, quod ap. Europæos, praeclio رَأْس, in *Roxatin* corruptum est. — De تَبْوَد, fonte, in urbe تَبْجَس (Tigisis), 'Ibn Hauq. ap. QUATREM. in *N. et E.* XII, p. 516 (82) n. 2.

P. ١٩٨ l. 5. De تَبْوَك vid. in v. حَسَمَى, سَرَوْرَى, ذَات حَسَّ, Abū'l-fed. p. ٨٩ et ٨٧ (REIN. p. 117 et seq.), Al-'Ictakri in *ARN. Chr. ar.*, p. 84 l. 2 a f., Ibn Bat. ed. Par. I, p. 257, et Al-Bekri in v. De expeditione Moh., Al-Azraqi ٣٩٢, 11 et seqq., et CAUSSIN *Essai* III, p. 282 et seqq., et WEIL Moh., p. 257-267. VULLERS I, p. 422: تَبْو, nom. loci cujusdam, in quo mola exstare dicitur a propheta Jona extracta, cui si quis dicat: »si Jonam amas prophetam, movetur", movetur, si »subsiste", subsistit F." De تَبْو, urbe, 12 dierum iter a مَرْزُوق, in viā, quae ducit versus Bornū, sale abundante, *Sitz.-ber.* 1852 IX, p. 431. De Gente *Tebu* s. *Teda* vid. BARTH. *R. in Afr.* II, 237,

293, 299, 300, 311, 337, III, 458, 468, 469, IV, 20, V, 412, 431 et 549. — Ad l. 8 FL.: »Pro **يَجْمَع** sensus requirere videtur perfectum **اجتمع**, vel **تَجْمَع**." Hoc sine dubio ob Codicum scriptiōnem praefendum.

P. ١٩٨ l. 13. De **تَنَا** vid. supra in v. **بَبَا** et *Add.* p. 251, et infra ad v. **نَمَى**, et *Add.* ibid.; de **تَر = تَار**, (Tatari), *Add.*, p. 444, et Abu'l-fed. p. ٥٥ in v. **دَرَام**; de **تَر بَرَكَة**, **نَزَرُ الْأَجْمَوَيْنِ**, **نَزَرُ بَرَكَة**, Abu'l-fed. p. ٢١ l. 12 et 13 (REIN. p. 283). — De **تَرَبَّت**, 14 milliaria a meridie Constantines inter montem Gucriun et montem el-Hanūt, *I. A.* 1851 Juillet, p. 87. De **العَقَارُ التَّنَشِي** (proprie *fundus Totosiacus*), Lobbo'l-lob., ubi ad v. **التَّنَشِي** *As-sojūtī* observat: **مَوْصِعٌ بِبَغْدَاد**; de **النَّطَامِيَّة** l. 2 a f., WUSTENF. *die Akademien der Araber*, p. ٣ et seqq. et ٨ et seq., et de **الَارِج**, supra in v. **الَارِج**; de **تَنَكَّت**, **بَرَو**, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 342. Urbem **تَمْلَس** nusquam memoratam vidī. Non confundenda est cum **تَدْلَس** (*Dellis*), de qua vid. CHERBONN. in *I. A.* 1856 Juin, 495, quae eadem est urbs, quam Pomponius Mela dixit *Castra Dellia* (I, 7, ed. Gron. p. 38 et 343), etiam in litore, sed Maris *Medit.* sita, nec procul a Būgia (vid. DOZY *Rech.* I, p. 127). Haec enim ad Mauretaniam *Caesariensem* refertur, **تَمْلَس**, ut Mari Atlantico adjacens, *Veterum Mauretaniae Tingitanae* accensenda sit.

P. ١٩٩ l. 2. Memoratur **تَمَلَّت** etiam a Zam. p. ٣٩ l. ult., et **تَنَلِيث**, ibid. p. ٢٧ l. 3 et 4, et ap. Nostrum I, ٢٨٧, 17, ٢٨٨, 1, II, p. ١٨١, 4 et III, p. ٨٨, 4, ubi ubique scrib. (ut II, p. ١٨١, 4) **تَنَلِيث**; porro memoratur I, ٣٨ l. 7 a f. in v. **أَدَيْم**, et p. ٣٩٥, 2 in v. **جَمَل**, et ap. Ibn Hisch. ١٢٧, 6 et seqq. Haec Al-Bekri in v. **تَنَلِيث مَوْصِع**: **سَنَوَة**, **سَنَوَة**, vel **بَبَلَاد بَنِي عَقِيل**. L. 6 in v. **تَنَلِيث** scr. cum FL.: »pro **سَنَوَة**, **سَنَوَة**, vel

شَنُوءَ; vid. Kām. in v." De اَرْد, qui hoc cognomen gerunt, conf. infra II, p. 99 l. 1, et WUSTENF. *Reg.* p. 100. — De تَجْنَى نَنْبِيَّةٌ, قريب من الطائف, Al-Azraqī, ٣٩٣ et ٤٤٩, 5, 6.

P. 199 l. 8. De تَجْنِيْبٌ et تَجْنِيْبَةٌ, eadem tradit Lobbo'l-lob. in vocc. L. 10 cum FL., ut in Codd. leg. اَبَى قَبِيْلَةٌ. De تَجْنِيْبٌ بنى vid. Ibn Qot. p. ٥٣; de تَجْنِيْعِيْثٌ, campo amplo, rudibus tecto, inter دَابِسٌ et جَرِيْبَةٌ, vid. *At-tigānī I. A.* 1852 Août-Sept., p. 182. Quae in n. 5 ex Cod. Vind. traduntur de urbe Jemanensi, dicta تَحْتَمٌ, conferantur cum seqq. in v. نَحْنَمٌ, l. ult., ubi de hoc loco dicitur وفيل فى بلاد بنى الكارث بن كعب. Haec enim Tribus erat *Jemanensis*; vid. WUSTENF. *Reg.* p. 210 in v. *el-Hārith ben Ka'b ben 'Amr.*, qui, ut ibi dicitur, habitabat in monte *Tochtom*. De مَسَلٌ, urbe Episcopali Garmaeorum sub Metropolitano Beth Seleucia, *Assem. B. O.* II in Diss. de Monophys. fol. 7, 4 vers., et III, 2, p. DCCLXXXIII; de التَحْمَاكِيَّةُ, Al-Qazw. II, p. ٤١. l. 10, ubi Al-Bākowī in *N. et E.* II, p. 540 habet النَجَاكِيَّةُ.

P. 199 l. 3 a f. Pro سَاد, in v. نَخْرَانٌ, cum FL. scribe سَاد; vidd. ejus dicta supra ad v. بَرَارُ الرُّور in *Add.* p. 284. Cum Nostri dictis conf. item Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, p. 42 et 43, ubi pro سَار, etiam l. سَاد. De السَّخَابِرُ بِمَكَّةَ, Al-Azraqī ٥٣, 7 a f.; de تَحْتَمٌ, modo dicta de v. تَحْتَمٌ, et l. ult. cum FL. pro بِالْبَضْمِ l. بَضْم. De cast. دَارُومِ prope Gazam, in v. دَارُوم. — VULLERS I, p. 424: » تَحْتَمِ جَمَشِيد [thronus *Gemsīd*], Persepolis B.; تَحْتَمِ سَلِيْمَان, castellum *Kāsgaris* famosum R.; تَحْتَمِ, nom. regionis in Turkistān." — Al-Bekri in v.: جَبَلٌ تَحْتَمِ بِصَمِ اَوَّلُهُ وَاَسْكَانُ ثَانِيهِ عَلَى مَنَالٍ تَوَلَّى فَاَلَهُ الْهَمْدَانِى فَالَ وَهُوَ جَبَلٌ بِالْيَمَنِ نُسِبَ اِلَيْهِ تَحْتَمِىُّ بْنُ عَمْرِو بْنِ مَعْدَى كَرْبِ بْنِ شَرْحَبِيلَ بْنِ دِيكَفَ بْنِ شَمَزْدَى الْحَمَاحِ الْاَكْبَرِ فَالَ

فاذا نسبت اليه فنحت الستاء فقييل التَّخْلِيَّ وال وفد سَكَنَاهُ فلم
 نر به هَامَّةٌ من الهَوَامِّ وذلك متعارف فيه وفى حبل حضورا
 الاحماج Vocem حضور. de quo vid. infra in v. جبل حضراء. L.
 legendum esse الجَنَاج, efficere licet ex Qām. dictis in v. جنح: Add. p. 10
 et 34. — De الهَمْدَانِي vid. *Al-Bekrī* p. 110, quibus locis scri-
 bitur *Tkhoma*, quod (vid. p. 111) Kurdi pronunciant *Tkhobi*. — De
 نَاحِيَةٍ, Veterum *Arsinoë*, urbe Cyrenaicae, ROUSSEAU *I. A.* 1852 Août-
 Sept., p. 73; de تَخْسِيج, Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.*, p. 43.

P. ٢٠. l. 7. De تَدْمُر vid. *Al-Qazw.* II, p. ١١٣, 'Ibn Kallik. N. ٢٩٧
 (ed. WUSTENF. p. ١٢١ l. 3), *Zam.* p. ٢٧ l. 1 n. b, 'Abū'l-fed. p. ٧٣ l. 5,
 et ٨٨ et seq. (REIN. p. 95, 118 et seq.), 'Ibn Bat. IV, 315. *Al-Bekrī*
 haec: تَدْمُر مَدِينَةٌ بِالسَّيْرَةِ عَلَى طَرِيقِ الشَّامِ بَنَتْهَا الْجَحَنُّ
 لِسُلَيْمَانَ الْخ. Conf. porro de eā SCHULT. in *Ind.*, QUATREM. *II. d.*
Sult. Maml. II, 2, p. 255 et seqq., v. KREMER in *Ausfluge nach Pal-*
myra, p. 24 et seqq., observans in *Mittelsyr. u. Dam.* p. 53, 199 et
 seqq., sec.º 12º eam adhuc fuisse urbem alicujus momenti. Ac reverà
Al-Bekrī (+ 487 = 1094) eam appellat مَدِينَةٌ, et 'Abū'l-fedā (+ 732
 = 1331) بَلَدٌ. De vocis Etymologiā exposuit HITZIG in *Z. d. d. m. G.*
 VIII, p. 222, et de antiquā *Palmyra*, RENAN *Hist. gener. des lang. Semit.*
 I, 254, 293.

P. ٢٠. l. 12. وَادِ تَدْمَلَةَ, ut pronunciandum esse videtur, non vidi
 memoratum. In Qām. item omittitur. De تَدْمِير, uno ex nominibus
 arabicis ditionis مَرْسَبَةٌ, quod accepit a Theodomiro Gothorum praefecto,
 vid. 'Ibn Kallik. N. ٧٥٨ (ed. WUSTENF. p. ٢٨ l. 15), *Al-Bekrī* ed. SLAN. p.
 ٨١, 7 a f., DEFREMERY *Mém. d'hist. or.* I, p. 90, et DOZY *Rech.* I,
 p. 277. 'Ibn Kallik. N. ٩٨. (ed. laud. p. ٩٣ l. 4) de eā dicit: وتَدْمِير

وانما مرسية — وهى مدينة مرسية et sic Al-Bay. II, 13, 6, addens مرسية Quae adduntur deinde sine dubio falsa sunt: كان اسمها (مرسية) اوربولة وهى كانت مدينتها: القديمة. Vid. porro II, 31, 15, 58, 1 et 6, 44, 2 a f. (ubi iterum مرسية), 71, 13, 83, 5 a f., 84, 16, 85, 1, 9 et seqq., 99, 16, 111, 4 a f., 142, 9, 149, 13 (ubi de exped. a. 304), 199, 13, 202, 1, 229, 4 a f., Al-Maqq. I, 91, 4 et 11, 103, 2 et seqq.; de rebus ibi affabre factis, ibid. I, 134, 14, et de جزيرة تدمير, ibid. I, 85, 5. De eâ regione vid. etiam Nost. in v. اربول (I, 53, 14 et in v. الش (I, 88), et in v. بلنسية, JAUBERT *Géogr. d'Edrisi* II, 40, Abū'l-fed., 129 l. 12 (REIN. p. 176 et n. 6), ubi male تدمير scribitur. Perperam ergo CASIRI nomen a *palma* derivavit, quem refutavit HIRTZIG loco modo laudato, VIII, p. 225.

P. 20. l. 15. Al-Bekri in v.: ندوة بفتح اوله واسكان دانيه بعده راء مهملة مصمومة ذم واو موضع هكذا نقله ابن دريد وذكر سيبويه فى الامثلة تدوة بتدويم الواو المكسورة على السراء المهملة المفتوحة على مثال نعلت ومال غمير الندوة حارة بين Qām. Calc. in v. السدار (p. 528 l. 2) sic: تدرب موضع معروف — Al-Bekri deinde: وتدوة داره بين جبال. Infra a Nostro affertur in تدرب, et sic Zam. p. 39. — Locus تدوم non memoratur in Mo'allaka Lebidi, neque etiam in Qām, aut a Zam. Fortasse nomen ortum est ex scribendi vitio pro يدوم, de quo loco conf. infra in v., ubi tamen apud Al-Bekrium non Lebidi, sed الراعى verba afferuntur. De مدينة النراب, i. e. بلنسية, Al-Maqq. I, 11, 11.

P. 20. l. 2. De نرابه, Qām. in v.: وكجهينة ع باليمن وكفمامة, Qām. in v.: نرابه, VULLERS I, p. 429: نراب, nom. urbis in Turkistân ob puellas pulcras celebris. Arabica vocis forma est نراب. Vid. infra in v., et REIN.

Aboulf. I, p. cccliii et seqq. Eadem est urbs, quae طَرَاز et طَرَّاز vocatur. Celebratur ob pannos acu pictos, dictos مُلَحَّم, ap. 'Ibn Abī 'Oqai-bī'a, in *I. A.* 1855 Août-Sept., p. 185. De hac urbe vidd. item dicta ad v. جِجَل. — De تَرَّاح, *Zam.* p. ۳۹ l. 10, et *Al-Bekrī* in v., ad quam haec habet: موضع ذكره أبو بكر ولم يحدده; pro تَرَّاح, ut *Lobbo'l-lob.* in v. ait, فرقة بسخارى, *Tbno'l-Atir* scribit تَرَّاحِي (vid. *Suppl.* p. 43); de وادی تَرَّاسِب, in insulâ Meroes, *LEPSIUS Br. a. Aeg.* p. 150; de عَيْن التَّرَّاح, *Al-Qazw.* I, p. ۱۹. . De تَرَّازَة inter *Alexand.* et *Al-Qāhir.* vid. *Al-Maqr.* in *QUATREM. H. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 246; I, 2, p. 75; II, 1, p. 154; II, 2, p. 91, et *Mém.^s sur l'fig.* I, p. 488. Etiam vocatur *Terenūt*, et *Terenūti*, quod nomen derivatur ex nomine antiquo in Monumentis hieroglyphicis usitato, *Torenuter*, i. e. Deorum mundus, Coptice *Terenoyti*, a quo Gr. *Terenuthis*; vid. *BRUGSCH Reiseber.*, p. 16 et 343, et *Wanderung nach den Natronklostern*, p. 39. Hinc ipsi Arabes, ut 'Ibn Hauq., *Al-Idrisī* (I, p. 324), diu etiam usi sunt olim nomine تَرَّزُوط, deinde deinum in تَرَّاسَة mutato (*QUATREM. Mém.^s* I, p. 353-355). *Al-Bekrī* ideo in v. etiam loquitur de تَرَّزُوط موضع في ديار بني: — Idem de تَرَّابح addit: موضع بمصر المنع سبب من التيمامة المنع, qui locus a *Zam.* p. ۲۷ l. 7 item memoratur. — De التُّرْبَان, turri Libani, non procul a رَاسَمَة, *SFETZEN* I, p. 318. *VULLERS* I, p. 431: » تَرَّابح, nom. magni aedificii ab اردشِير بابَك in parte orientali urbis Pers. كُون (Ar. جُون) extracti, in cuius vertice pyraeum erat, in quod ex monte urbi opposito aquam deducebant B.”

P. ۲.۱ l. 4. De tribus locis تَرَّابان dictis vid. *Al-Most.* in v. et p. 8. De secundo, *Zam.* p. ۳۹ l. 10-12 et n. c, et p. ۳۱ l. 6 et n. a, *Al-Bekrī* in v.: تَرَّابان — قال أبو زبَّان هو واد به مياه كثيرة — وقال الاصمعي تَرَّابان على نماننة عمنش مبلأ من المدينة على طريق مكة الخ. *Al-Bekrī* de hoc loco porro loquitur in v. دَمَج (vid. *Add.*

ad h. l.), et in v. مَرِيَّان (vid. infra III, p. ٨٩ n. 7), et Ibn Gob. p. ١٩١
l. 12, ac vid. Ibn Hisc. I, ٢١٣, 11. De tertio loco vid. v. HAMMER
Motenebbi, p. 372. De نَبَدِ VULLERS I, p. 431; » nom. urbis ignotae;
conf. تَرْمَذ. De hoc tractu (ناحمة المَرَد) Indico vid. Al-Azraqī, ١٥٩, 6.

P. ٢١ l. 5. Al-Bekrī: ففتح أوله واسكان ففتح المياء
 المعجمة بواحدة موضع وقال ابو حاتم عن رجالة تربل جبل
 حوله جبال صغار وهو من الارحاء وانشد لابن مقبل (المسيط)
 حتى اذا حالت الارحاء دونهم ارحاء تربل كل الطرف او بعدوا
 ارحاءا. Primum in Cod. ar. bis scribitur, deinde in post. hemistichio
 Intelliguntur voce الارحاء colles parvi, de quibus sic Qām. in v.:
 وفتحة من النجفة مشرفة تعظم نكح ميل. De تربل cursim loqui-
 tur Zam. p. ٢٩ l. ult., et de العمراني conf. Add. p. 25, et de نصر
 ibid., p. 7. — De ترولة, ANARI in *Bibl. Sic.* p. ١٢٨; ut ubi observat,
Trabilis nuncupari videtur in *Dipl. Arabico-lat. sec. XII.*

P. ٢١. 1. 10. De تَرْبَةِ vid. infra in v. العَمَرَس. Al-Bekri in v. :
تَرْبَةً - على ورن فَعَلَهُ هَذَا حَكَاهُ أَبُو حَانَمٍ وَكَذَلِكَ عُرْوَةٌ بِمَكَّةَ
وَعِندَ صَبْطَةَ ابْنِ السَّكَيْتِ بِخَطِّهِ وَهُوَ مَوْضِعٌ فِي بِلَادِ بَنِي
عَامِرٍ، قَالَ ابْنُ الْأَعْرَابِيِّ وَهُوَ مَعْرُوفٌ لَا تَدْخُلُهُ الْأَلْفُ وَاللَّامُ، وَقَالَ
مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلٍ الْأَحْوَلُ تَرْبَةُ مِنْ مَخَالِيفِ مَكَّةَ النَّجْدِيَّةِ وَهِيَ
الطَّائِفُ وَتَرْنَ الْمَنَارِلُ وَذُحْرَانُ وَعُكَاثُ وَتَرْبَةُ وَبِمَشَّةَ وَتَبَالُةُ وَالْهَجِيرَةُ
وَكَنْتَهُ وَجَرَسُ وَالسَّرَاةُ، قَالَ وَمَخَالِيفُهَا التَّهَامَةُ ضَنْكَانُ وَعَمَّ وَعَكَّ
وَيَمْنُ، قَالَ وَرَبِّمَا صَمَّ عَمَّكَ إِلَى التَّمَنِ وَمِنْ أَمَّا (الامثال II). عَرَفَ
بَطْنِي بَطْنَنَ تَرْبَةً يَضْرِبُ إِلَى الرَّحْلِ بِصِيرٍ إِلَى الْأَمْرِ الْجَلِيِّ وَأَوَّلُ
De locis hîc laudatis conf. in vocc.,
de كَنْتَهُ II, p. ٢٧٨ n. 5, et de ضَنْكَانُ II, p. ١٨٩ n. 5. Quae ibi

dicantur مخاليب البهيمى, ab Al-Bekrii hîc referuntur ad مخاليب
 مكة. De السكيت vidd. *Add.* ad اجلى, p. 47, et de مسحمد
 ابن سبيل *Add.* p. 439 med. et 440. De السدبت ابن vid. item
 WRIGHT in *Opusculis Arabicis* (L. B. 1859) ad comment. As-Sokkari
 ad Diwan Tahmanis p. ٨٨, 5, in n. 45, quae exstat p. ٩٣, ubi pro
 ممداخسا انعم in voce اجلى (vid. supra in nostro Lexico et ad hunc
 locum *Add.* p. 47) legitur ممداد العثم et pro الذى نلقى, الذى نلقى.
 Non autem necesse est (quod WRIGHT dubitanter proponit), ut pro اسى
 السكيت apud Nostr. legatur الشترى. Hic enim mortuus a. 275 uti
 potuit dictis illius, ejus mors jam ante (in a. circiter 244) incidit. —
 Proverbium in loco Al-Bekrii allatum exstat in FREYR. *Arab. Prov.* II,
 p. 81, prov. 32, ubi نربد scribitur. De عالم ابن مالك ابو نراء, vid.
 Abu'l-fed. I, p. 100 l. 4 et seqq., WUSTENF. *Rieg.* p. 66, CAUSSIN *Essai* I,
 p. 305-307, II, p. 466, 470 et seqq., 487, 564 et seqq., 567 et seqq., III, p. 119,
 121, 289. De نربد vidd. porro Al-Bekri infra III, p. ١٢٤ n. 2, Zam.
 p. ٢٩, l. 4 (verba tradens Al-Açmaîi, hic l. 11 et 12 inserta), p. ٨٩ l. 1,
 et ibi in not. l. 1-3 (ubi monetur: 1) collatis eo Zam. loco, et dictis
 Nostr. in v. رنبه h. l. l. 13 pro ورنبه, pro quo Al-Most. in v. بيشه legit
 النربد, legendum esse ورنبه, quâ de re etiam vidd. *Add.* p. 431 in f.; —
 2) pro بجران h. l. l. 15, legendum esse (نأجران), et p. ١٢ l. 8, ubi situs nostri
 loci accurate describitur. L. 16 FL. sic legit: مآلى عروبي سلمى.
 De نربد انساورة, in urbe Hierosolymorum, TUCH in *Z. d. d. m. G.* V,
 p. 375; de انربد انصاحيه, in pede montis Qasijûn, QUATREM. *H. d.*
Sult. Maml. I, 1, p. 164, 224; de انربيعه (proprie locus quadratus)
 probe urbem بلرم, Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٣. l. 11, v. in f.
 (JAUBERT II, p. 78, 114); — de نربد, urbe in ditione جزاره, urbis
 Ifriqijae, Al-Bay. I, p. ٢. l. 7, quae ibi nuncupatur مريضة. VULLERS

I, p. 432: » تَرْتَرَكْ, sec. *A'*. تَرْتَرَكْ, nom. loci prope Shirâz, "cet. De تَرْتَبُوا, Hongarorum, ut fertur, urbe praecipua, Abu'l-led. p. ٢٠٩ l. 6 a f. (REIN. p. 295). Istudne fortasse corruptum ex nomine »*Alex nova*», de quo vid. BISCHOFF u. MOLLER *Wörterb.*, p. 113 b l. 1, ita ut legatur تَرْتَبُوا?

P. ٢٠٩ l. 16. De تَرَجَّج vid. in v. رَنُوم. — Al-Bekri in v. قَالِ أَبُو حَدَّامٍ عَنِ الْأَصْمَعِيِّ نَحْوَ مَوْضِعٍ بِبَيْتَةِ مَأْسَدِهِ وَهُوَ مِنْ بِلَادِ حَنْعَمٍ — وَفَدَّ تَمَنَّى أَنَا جَعْدَتِي أَنْ تَرَحَّأَ مِنْ دِيَارِ مَدَّاحِجٍ فَعَالٍ (الطَوِيل) وَنَحْنُ أَرْكَمَا مَدَّاحِجًا عَنْ دِيَارِهَا فَرَأَوْا وَكَانُوا أَكْثَلَ تَرَجَّجٍ وَعَمَرًا وَنَسَبَهُ نَدْنُكَ أَنْ تَرَحَّأَ فَبَلَ تَبَالَهُ بِالْبَهْمَنِ فَوَلَّ طُعْبِلَ (الطَوِيل) وَفَدَّ حَسَلٌ بِأَنَّا جَعْدَتِي تَبَالَهُ فَمَرَجَّجَ تَمَنَّى قَاتَسْرُوجِ السَّوَابِلِ — وَفِي شَعْرِ أُنْسٍ مَعْمَلٍ أَنْ تَرَحَّأَ جَمِيلٍ بِالسَّنَسَامِ الْخِشْ — In Cod. legitur post قَالِ حَمِي, بِأَنَّا جَعْدَتِي. De أَتْرَجَّج vid. porro Zam. p. ٢٨ l. 1 et 2, et ٥٥ l. 5, et Nost. infra in v. نَبْمِيم.

P. ٢٠٩ l. ult. in v. رَجَلَهُ pro اَلْمَهْدَاهُ الْكَبِيرَةَ FL. melius legit, quia uterque Cod. عَيْتِي كَتَمَرُهُ اَنْمَاهُ كَتَمَرَمَتَهُ habet, De فاعله تَرَجَّجِلَ prope آمَدَ, QUATREM. *II. d. Mong.*, p. 333. De تَرَجَّجِلَ, Hisp. urbe, Al-Bay. II, ١١٩, 6 a f., ١٤٣, 4. Ad p. ٢٠٢ l. 1 in v. اَلتَّرَجَّجَانِيَّةُ, FL. ait: » In scriptura Cod. V. haec latere videntur: من مَحَالِّ بَغْدَادِ الغَرَبِيَّةِ, ex vicis occidentalibus Bagdadi." Ita recte legi, apparet ex voce. حَرَبِ et بابِ حَرَبِ, et locis in *Add.* ad priorem vocem, p. 221 allatis, in primis ex loco Abu'l-mah. I, p. ٩٧٣ et seq., et FREYTAG. *Z. d. d. m. G. X*, p. 474 et seqq. Haec denique confirmantur ex Jāq. Oxon. et Petrop, ubi legitur: اَلْمَرْجَمَانِيَّةُ مِنْ مَحَالِّ بَغْدَادِ الْغَرَبِيَّةِ: تنسب الى التَّرَجَّجَانِ متصله بالمرأورة (بالمَرَّأُورَةِ) (sic Ox., bene Petr. اَبْنِ صَالِحٍ). In Libri nostri Cod. Ox. et العربية et متصله omittitur.

De درجاند، Qotb. ٣٨٤, 6, de تَرْدَسَا, pago in ditione Principatus Tyri medio aevo, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174, l. 7 et p. 217.

P. ٢.٢ l. 7. Lectionem اُنْس in v. تَرْدَسَا, Fr. in dubium vocat; Jaq. tamen Oxon. et Petrop. اُنْس. Cant. vero h. l. اُنْسَر, quod conveniret cum » *Aluschar* s. *Alaschar* (el-Escher, اَلْاَشَر, regione, district) in montium jugo *Albujaria*,” (ut vox HAMMER tradit in *die Arab. Geogr. v. Spanien*, p. 21 n. 38), si hoc montium jugum esset in agro Toletano, sed ut idem ibi p. 19 n. 30 monet, hoc jugum (*Alpujarras* ibi dictum) situm est in prov. *Granadensi*. *Elche* (اُنْس) supra memorata I, p. ٨٨ l. 5 et 6, in agro *Todmiri*, de qua item loquitur JAUBERT (*Géogr. d'Edi.* II, p. 15 et 38), hîc tamen, quia de اَلْاَشَر hi sermo, in censum venire nequit, sed locus in agro Toletano, a sept. Toleti, *Olias* dictus in Mappâ sextâ chartarum Hisp. et Portug. a Gallis editatum, de quibus in *Introd.* p. cvii et jam passim mentio facta est. Non procul inde est nostrum تَرْدَسَا, *Torryos* dicta, in eadem Mappâ, praeter quam alius est locus prope *Morvedio*, in prov. *Valentiae*, quem DOZY *Rech.* I, p. 487 appellat *Torres*. — SEEIZEN pagum memorat Libani (I, p. 178), تَرْدَسَا dictum, duos insuper *Aegypti* pagos enumerat Al-Most, تَرْدَسَا, alterum دَسَالَسْرَفِيَّة, alterum بَسَااجْمَرْزَة, quorum illum omisit in Cat. DE SACY in *Rel. de l'Ég.*, hunc p. 674 N. 73 offert, ubi etiam تَرْدَسَا, enumeratur p. 682 N. 44 et in nota, in locis اَلْعَمَر, de quo vid. item SEFIZEN III, p. 265, scribens *Turssae*. De تَرْدَسَا دَسَالَسْرَفِيَّة vid. item Al-Magr. in ed. Bul. I, p. ٢.٨ l. 1 et seqq. De تَرْدَسَا اُنْسِي تَرْدَسَا, loco Siciliae, Al-Idrisi in AMARI *Bibl. Sic.* p. ٩٧, 6 (JAUBERT II, p. 111 scribit اُنْسِي دُور, omisso تَرْدَسَا); — de تَرْدَسَا عَمْبِيَا, in Sicil., idem ibid. p. ٩٧, 4 a f. (JAUB. II, 111 تَرْدَسَا); تَرْدَسَا, sine epitheto memorat Ibno'l-Atir ibid. p. ٢٣٧, 1.

P. ٢.٢ l. 7. De تَرْدَسَا sive تَرْدَسَا, vid. infra I, p. ٢١٩, l. 11, et II, p. ٢. n. 7, ubi etiam scriptio occurrit تَرْدَسَا. Quae Jaqut tradidit, urbem تُونْس sic dici in *Graecorum* sermone, oriunda sunt ex Ve-

terum opinione de Hebr. תְּרִישִׁי situ. Hoc nomen enim, quo Hebraei veteres significaverunt *Tartessum* Hispaniae, Jes. XXIII, 1, 10, 14, Ezech. XXVII, 12, et XXXVIII, 13, vertitur in Gr. Alex. versione Καρχηδών et Καρχηδόνιοι, et in Taig. 1 Reg. XXII, 49 et Jer. X, 9, אֶפְרָקָא. Hanc opinionem secuti sunt Arabes, qui *primo* Hebr. *seculo* hoc nomine utuntur ad urbem تَرْشِش denotandam (conf. DE SLANE in not. ad vers. Al-Bekrī p. ٣٧, 5, in *J. A.* 1858 Dec. p. 505 et seq.), quare eadem quae Noster, de antiquo nomine Tunisi, Al-Idrisi tradit loco infra laud. p. ٢٠, et Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 489, 491 et 494 (55, 57 et 60), ed. SLAN. p. ٣٧, 7, ٣٨, 17. — Alium locum نَرْسِينز uno tenore cum فَوْعَسْمَان memoratum avertit QUATREM. in *Hist. d. Mong.*, p. 177. — De بَحْرُ دَرْسَمِس, i. e. mari Carthaginis, loquitur Abū Bekr Abdō'llah Al-Mahikī in رَبَاسُ الْمَغُوس, apud AMARI *Bibl. Sic.* p. 1٧٧, 4. — De حَمْسِي دَرْسَمِس in Hisp., Al-Bay. II, 1٥٠, 9; de تَرْعَب, Al-Bekrī in v., et Zam. p. ٣٩ l. ult.

P. ٢٢ l. 9. Totum locum de voce تَرْعُ عُور, ad voc. دَرْعُور usque, ex Cod. Petrop. Jaquitz edidit CHWOLSON in *die Ssabier* II, p. 551, coll. p. 762, qui verbotenus fere cum loco nostro consentit. Jaq. nomen explicat *porta Veneris*, idque ex تَرْعُ عُور ortum. Idem nomen reperitur in gemmā Assyriacā, descriptā in LAJARDI *Libro sur le culte de Vénus*, Tab. XIV, G. N. 13, ubi exstat inscriptio, quam LEVY in *Phoen. Stud.* II, p. 35, legit, לְעָרָ. De Templo et cultu Ġabiorum, dicto loco celebrato, vid. Chwors. *ibid.* I, p. 473 et seq., et 499, ac de عُور, *Veneris* nomine ap. Ġabios, II, p. 246 et seq. n. 290. De pago nostro etiam mentio fit in الْعَهْرَسْت, quem locum vid. *ibid.* II, p. 18. — Ad l. 10 FL. ad v. اَلْمَصَابِيْء observat: »Scrib. اَلْمَصَابِيْء, vel اَلْمَصَابِيْء, qui idem in Corano اَلْمَصَابِيْءُون appelluntur,» et l. 13 ad v. عَذْبَا. »Scrib. عَذْبَا, i. e. عَذْبَا, ita ut tantum aquā pluvīa rigetur, non ex puteis aut canalibus.» — De اَلْمَرْج, canalibus Aegypti, vid. Abū'l-mah. I, p. ٥٩ l. 2 et seqq.

P. ٢٣ l. 14. Ad vocem اَلْمَرْجَ in v. نَرْعَمَ عَامِر, FL. observat: Scr.

الرأى. Est verbum aegyptiacum. Glossarium copto-arab. Paris. n. 45 » *ταρχιον* (i. q. *ταρχιον*) رأى; n. 50 » *πιρη* رأى. Item Gloss. Rom., cujus apographum apud SEYFFARTHUM Collegam vidi, » *πιρη* رأى" habet. Ex eisdem Glossariis n. 45 inter pisces aliaque aquatilia habet: » *μενης* الصدر; n. 50 » *πιχη*, صدر. Plenissimam de hoc pisciculorum genere disputationem vide apud DE SACY ad Abdollatifi *Rel. de l'Ég.*, p. 278-288, et 321 et seq." — Ad l. 15 porro FL. monet pro *أذى* scr. *أذى*, i. q. *بأس*. De nomine *أرى* in primis ap. DE SACY l. l. conf. p. 285 et seq., ubi verba MUR. SABBAGH, de discrimine loquentis, obvio inter *rar* et *besari* (أَسَارَنَة s. بَسَارَنَة) dicta nostri Scriptoris egregie illustrant. » On prétend aussi (sic ait) que le *rar* est très pur dans son intérieur, et qu'il en est tout le contraire du *besari*. Et en effet, la chose est comme on le dit: car j'ai vu que les cuisiniers au Caire, quand ils apprêtent du *besari*, le voient avec grand soin; au lieu qu'ils font cuire le *rar* sans même l'ouvrir." — Nostrum pagum in Cat. Saecyano non vidi, sed 3 alia hujus nominis loca: 1) p. 624 N. 69, تُرَعَة الْحَشَب بِالْخَفِيَّةِ; 2) p. 630 N. 6, تُرَعَة سِنَان الدَّوْلَةِ بِمَعْرِ دِمْبَاط; 3) p. 651 N. 16, تُرَعَة بِمَنْشُوف; sed confl. dicta ibid. p. 283 l. 9 a f., ubi de praefecto sermo est, horum piscium piscationi praeposito in ditione 'Oswānīs. De تُرَعَة النُّرَعَة العَرَعُونِيَّة prope دِمْبَاط, agit SRETZEN III, p. 391 et 394. — De تُرَعَى, Al-Bekri in v., et in v. الْمُصْبَح: حَوَاعِجُ. Videtur legendum حُرَاعِد, quorum alia pars prope Mekkam, alia in Syriā habitabat; vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 136, ubi tamen hic locus non affertur.

P. ۴,۲ l. 16. De تُرَف s. تُرَف vid. Zam. ۲۵ l. 9-11. Haec pronuntiatio ibi primum, dein *illa* ibi in carmine adhibetur. Pro زُفَر l. 16 l. زُفَر, quod item FL. observat, praeterea legens pro مَنَل, مَنَال, quia hoc Codices habent. » Nam, (ut ait) etiam مَنَال in Cod. L. hoc manifesto repraesentat. Et hoc conservandum, quia saepe paradigmata formarum per

introducuntur." — De نَرْوَف vid. supr. *Add.* p. 389-391, et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 43.

P. ٢,٢ l. 3. De نَرْكَن vid. item Lobbo'l-lob. in v. Al-Bekrī in v. et in v. النَجْوَان (vid. *Add.* ad v. حَا). VULLERS I, p. 437^a l. 5: » نَرْك, nom. fluvii prope دَرْبَمِد, urbem prov. سِرْوَان *B. Gl. Sch.*"; et deinde in v. نَرْك; » 3) nomen oppidi (فَصْبِيْخ) in نَرْكَن *B.*"; porro p. 438^a: نَرْك غَرِي, nom. populi in Turkistān, crudelis et sanguinolenti *F.*", et ibid.: نَرْكَمَادِسَنَان, Turkomania *M.*" De دَرْكَمَسْتَان Abū'l-fed. p. ٥٥, et Al-Qazw. II, p. ٣٤٥ et ٣٩٩, de Gente النَرْكَمَان, Abū'l-fed. p. ٢٩ (*REIN.* p. 35), et ٣٧٩; de النَرْكَمَانِيَّة, in Aeg. prope Alex., QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 91; de نَرْكُومِيَّة prope Hebron., ROSEN. *Z. d. d. m. G.* XII, 492.

P. ٢,٢ in fine. De نَصْلَه بِن حَصَن vid. Ibn Dor. p. ٢٧٩ l. 6, ubi vocatur سَيِّدُ اَعْلِ نَهَامَةَ الكَعَاغِي. De دَرْمَدَاء vid. infra in v. — De دَرْمَادِيْن, prope حَلَب, vid. v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. n. Syr.*, p. 10; de دَرْمَد, loco Afric. med., *Z. d. d. m. G.* VI, p. 315; de دَرْمَنَس, s. دَرْمَنَس, *Trenati*, in Italia, دَارَنَسَج صَعَابَه in AMARI *Bibl. Sic.* p. ١٧٤, 10 coll. n. 12.

P. ٢,٣ l. 3. De urbe نَرْمِد vid. in v. اَخْسِيْسَك, بَلَنَج, بوسْمَنَج, et صَغَانْدَمَان, Abū'l-fed. p. ٩١ (*REIN.* p. 77), ٥. et ٥٠, Al-'Iṣṭakrī, ed. MOLL. p. 115 l. 8 (*MORDTM.* p. 126), Al-'Idrīsī I, p. 473, Ibn Bat. III, p. 5, 25, 26, 56 et seqq., dicta in *Add.* ad جَمْدَحُون, et VULLERS I, p. 439. — Cum Fr. l. 6 pro مَتَصِلٌ مِثْلُ مَنَصِلَةٍ, et l. 7 scrib. دَسْفَل, vel دَسْفَل, vid. supra in *Add.* p. 393; — l. 8 pro دَسْفَل ut in L., Ox. habet دَسْمَعَل, Cant. دَسْتَعْل, et Al-'Iṣṭakrī ap. Al-Qazw. I, p. ١٧٧, l. 8 a f. دَسْتَعْل, quod, nisi دَسْفَل cum Fr. praefers, hīc legendum.

Ut enim apparet ex locis 'Al-'Iṭakrīz' et Abū'l-fedae inter se collatis, canalis tractus Aḡ-Ḡagāniānis exit ex fluvio Ḡahūn, ita ut urbs Tirmid non directe (أصلاً) a Ḡahūne rigetur, sed canalís ope, quia hic fluvius inferior, id est paulo remotior est ab urbe et pagis ipsius. Cum his etiam confl. dicta 'Ibn Hāuqalīs in *Add.* ad v. حَبْكُون.

P. ۲,۳ l. 10. De نَرْمَسْ vid. Zam. p. ۲۷ l. 2 et n. c, et infra in v. حَرْمَسْ. De نَرْمَسْ عَاب, pago a sept. Hierosolym., ROBINS. *Pal.* III, p. 300 et seq., 303 et seq., SCHULZ in *Z. d. d. n. G.* III, p. 46; — de تَرْمُولَة, Tormoli in Capitanalà (Veterum *Apulia*), DOZY ad *Al-Bay.* I, p. ۲,۱ l. 13, n. q, et AMARI *Bibl. Sic.* p. ۱۷۰, 10; — de أَوَال in v. تَرْم, infra in v., et *Add.* p. 188; de تَرْنَاع, supra p. ۲,۱ in v. تَرْنَاع; de تَرْنَاذَى, urbe, 10 milliaria distante a portu مَاسْمَى, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 540 (106), ed. SLAN. p. ۸۰, 13 et seq., ۸۷, 9, ۸۹, 7 a f. et ۱۴۳, 7, et vidd. *Add.* p. 308; de تَرْنَع, ibid. p. ۱۷۳ l. 7 a f.

P. ۲,۳ l. 15 pro بَسْت in v. تَرْتَك, cum Fl. l. بَسْت, ut etiam ex seqq. apparet, ubi سَجِسْتَان cum بَسْت copulatur. De تَرْن Al-Bekrī in v.: تَرْنَى بضم أوله وأسكان ثانبه بَعْدَهُ نون مضموحه وفعل بفتح: التناء وقال آخرون بل هو بَرْنَى بالماء اخت السواو وهى رمله فى ديار بنى سَعْد قال العَجَّاج (الرحر) رَمَلِ يَرْنَى أو رَمَلِ بَوَزَعًا، وَبَوَزُعُ أَيْصَا رَمَلَةٌ هُنَاكَ قَدْ تَعَدَمَ ذِكْرُهَا وَانْظُرْ تَرْنَى فِى رَسْمِ الدُّبُل. Supra in *Add.* p. 402 idem versus affertur, sed legitur ibi الروبَة et العَجَّاج Al-Bekrī adducit verba Poetae الدُّبُل. تَرْنَا, etiam M. Haec Jāq. Oxon.: قَرْنُ بَوَزْنُ زُتْرُ بضم أوله وفتح ثانبه ونون ناحية من (بمن ل) مكة والمدينة ونلمها موزع (sic) وهو المنزل الخالص (sic) لحاج عدن. In his pro موزع Jāq. Petr. legit بوزع — Qām. in v.: كَرْتَرُ

موزع, et cum his conveniunt Nostri dicta in v. *موزع*. Quisque tamen animadverlit formis *نَرْن* in nostro Libro, ut etiam nomine *نَرْنِي* (ibid. in v.), et ap. Al-Bekriū voce *نَرْنِي*, eundem Al-Hegāzi locum significari; quomodo ergo Noster hīc de eo loco dicere potuerit *مَوْزَع*, intelligi nequit, quia, ut ex dictis de *موزع* in v. videmus, hic locus est *Jemanensis*. Collatis autem Al-Bekrii dictis, fons erroris est manifestus. Falsam Jāquti scriptionem, servatam in Ox., Noster invenit, eamque secutus est, legens *موزع* pro *موزع*, quem tamen locum Jāq. infra bene descripsit. Hic Jāquti error Qāmūsī Scriptorem porro in errorem duxit. — Sine causā FREYT. pro *الخائس*, *الخائس* proponit. Eadem, quam vult, notio hīc *الخائس* tribuenda est.

P. ٢,٣ l. 17. De *نَرْنُوط* (Veterum *Terenuthis*, vidd. *Add.* supra p. 465; hodie *Terenneh*), in ripā Nili occidentali, vid. Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 443 et seqq. (9 et seqq.), ed. SLAN. p. ٢, 4, et in *معاجم ما* *استعاجم* in v. De planitie *نَرْنُوط*, 6 milliaria ab urbe *المهنت*, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 482 (48), ed. SLAN. p. ٣١, et *At-tigāni* in *I. A.* 1853 Avril-Mai, p. 366, coll. Al-Bay. I, p. ٢٢٧ 6 a f. et seq. De seq. *نَرُوجَة* vid. Ibn Kallik. N. ١٢٢ (ed. Wust. p. ٩٩ l. 4 (ubi, ut in ed. SLAN. p. lvo, 10 a f. pro *نَرُوجَة* l. *نَرُوجَة*), et ٢٨٢ in f. (ubi scribitur *نَرُوجَة*), Al-Maqr. in QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 1 p. 214, 216, 221, 246, II, 2, p. 1, 150, 151, 181, Abū'l-mah. I, p. ٧٧٣ l. 5, II, p. ١٥٩, f. v l. 9, 'Ibn Bat. in CHERBONNEAU *Voy. de I. B. à trav. l'Afrique et l'Ég.*, p. 32 (coll. ed. Paris. I, p. 48), et DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 663. Nomen sequens Lobbo'l-lob. in v. scribit *نَرُوجَة*. — De *نَرُومَن*, in orā occid. Sumatrae, vid. MILLIES *de Munten der Engelschen voor den O. I. Archip.*, p. 21 et seqq., et p. 95 et seq., et NESSFLMANN, *die or. Munz. der Acad. Mintz-cabin. in Königsb.* 1858, p. 159.

P. ٢,٤ l. 6. De *نَرْبَاع* vid. Al-Moš. p. ٥٣ l. 15, ubi vocatur *بَرَك*

التَّبَاع; de التَّرمِذِ, JOHANNSEN in Ind., p. 297. L. 9 in v. تَرِيمَ FL. pro مغناص scribit ومغناص. » Non enim (ut addit) a مغناص petitum est nomen, sed a عاص, Media Je; conf. praefatio ad ed. ARNOLD. Moallakarum, p. VII l. 3 et seqq. De تَرِيمَ, vid. infra in v. شَرَاهُ — تَرِيمَ memorat etiam Zam. p. ٢٧ l. 2, et de مَصَيِّفَ vid. infra in v.; cum dictis vero Nostri de تَرِيمَ, urbe Haçramautae conferri merentur dicta Al-Bekrii in v. تَرِيس. Sic is ibi: وسمر دانيه وبالسمن الميمله: تَرِيس. مدينة بحضرموت سميت بمرس دي حوار دي انصاف بن مرع ابني معويه بن صمده ومان اسم اخيه ممدليس. Nemo alius, quem vidi, de eo تَرِيس exposuit. De pago تَرَاخِي, vid. I. A. 1858 Avr.-Mai, 470, ubi Tizag appellatur.

P. ٢.٤ l. 14. Nomen تَرَمَنْت in Cat. Sacyano (in Rel. p. 688 N. 69) pronunciatur *Tazment*; de تَرَامَنْت in viâ ex Wādî Dar'a in As-sūdān, Al-Bekrî ed. SLAN. p. ١٩٣, 5 a f.; de تَرَامَنْت من تَرَامَنْت, Ibn Bat. IV, 446. — L. 18 in v. تَرَامَنْت ad ميمله observat FL.: » Si scripturam utriusque Codicis ميملهتسان sequaris, potius scribendum » والسمنان ميملهتسان. Deinde l. 2 p. ٢.٥ l. cum FL. السَّوَرْدَج (ط), et l. 6 pro الرصاص بالربلاط, cum eodem الرصاص, » i. e. (ut addit) plumbum liquefactum in calcis speciem caementis interfusum, q. d. *Bleimortel*. Recte sic est apud Kazwîniûm II, p. ١١٤ l. 15 et 16. » De scriptione سَوَرْدَج (quam in textu recepi p. ٢.٤ l. ult., Jâqutûm in Al-Mošt., Abû'l-fed. loco n. 6 laud., et Ibn Kallik. N. ٩٣ sub fin., et ٢٨. sub fin. secutus), FL. seqq. observat: » Scrib. ex Codd. شَوَرْدَج, quod productâ vocali prioris syllabae, et literâ genuinè persicâ ش etiam secundo loco servatâ, differt a سَوَرْدَج, formâ magis arabicâ, Tom. II, p. ١.٨ l. 9. Num in شَوَرْدَج vere insit الشرب والنراعة, معنى انتقصيل في الطب والنراعة, du-

bitare licet (v. GESEN. *Thes. ling. Hebr. s. v.* שׁוּשׁ 2, in fine), sed hoc constat, scriptorem nostrum شوسر habuisse pro شوسيل, comparativo vel superlativo persico, adjuncta syllabà *ter*, a شوس ducto. Ita et brevior forma nominis شوس, arab. شوس (Tom. II, p. 94 l. 12 et seqq., Abu'l fed. Geogr. p. 343), et longior شوسمر, Auctore nostro, si significationem propriam spectes, ita tantum differrent, ut haec illa sit validior. Suavitatis autem et jucunditatis notio, illi *schüsch* cum lat. *suavis* et nostro *suss* communis, fortasse superest in شوس, *glycyrrhiza*, si modo hoc nomen originis persicae est, nam nunc quidem in lingua persica adjectiva illius significationis sunt شوسن et شوبرنی, non شوسن. Ceterum quum شوسمر sit شوسمر, nomen ab Arabibus ex شوسمر ductum et suae linguae ingenio accommodatum, non dicendum erat Tom. II, p. 1, adn. 4 nomen شوسمر a vulgo in شوسمر corruptum esse." Nomen sic a vulgo dici, ego ex Jaquto in Al-Most. animadverti. — De urbe شوسن vid. item Ibn Hauq., cujus verba e Cod. Leyd. p. 58, ut et Al-'Ictakriz ac vers. Pers. (ubi vocatur شوسمر) edidit MÖLLER in Diss. de *Libro Climates*, p. 12, deinde Ibn Bat. ed. Par. II, p. 23, et Abu'l-fed. p. 58, 344 et seq., Al-Most. in v. (ubi scribitur شوسمر, et hujus nominis vicus Bagdadensis praeterea affertur, quem Noster deinde describit, et item memorat Lobbo'l-lob., ubi tamen, ut hic, scriptio شوسن exstat), Al-Qazw. II, p. 344, DEFREMERY *Mem. d'hist. or.* I, p. 136, DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 244. In Numis vocatur شوسن من ادخوار, vid. STICKEL *Z. d. d. m. G.* X, p. 297, et TORNE. *Symb. ad rem num. Moh.* III, p. 17, 18, 20, 39; — Al-Bekri, ut Al-Most., scribit: شوسن بضم الشاء. وحقى انمى بسبب انها اندباب انمسمرنه: انمايجه. Aquaeductum memorat item Hamza ed. GOTTW. l. l. p. 38 l. 9-11 (35), quem Abu'l-fed. nuncupat (l. l. p. 345) شوسن. VULIERS in *Lex. Pers.* in v. scribit: « شادروان. شادروان. B. Bh., sec. F. شادروان. » coll. voce decurtata شادروان. Notionem aquaeductus non affert, et ipsam notionem fontis salientis, obviam v. c. in SPIEGELII *Chrest. Persica*

p. 107, in dubium vocat. Haec tamen etiam confirmatur dictis Al-Azraqi, passim loquentis de *السَّعْبِ* *سانِروان* v. c. ١٢٣, 6, ١٢٥, 2, ١٢٨, 4, ١٣١, 4, ١٣٧ in f. et seq., ٢٢٥, 4 a l., ٢٥٠, 5, ٢٧١, 11, ٢٧٣, 8. Vid. item Al-Maqqari I, ١٢٤, 7. — Rev, de quo ap. Nostr. p. ٢٥٥, 3 fit mentio, est *سابور بن أردنبور*. De *vestibus pretiosis*, quae a *نسر* nomen habent, vid. etiam Al-Mas'udi in Koseg. *Ch.* p. 108, 5.

P. ٢٥ l. 10. De *النَّسِير* vid. infra in v. *النَّجْدِ*, *النَّسِير* et *ننير*, Zam. p. ٨٢ et ٩١, et Al-Bekri in v. De *النَّسِير* infra in v.; de *النَّسَقَان*, (*Toscania*), Abu'l-fed. p. ٣. l. 12, et ١٩٩ in f. et seq. (REIN. p. 36 et 281); de *نَسْمَعَرَت*, pago in viâ a *ناس* ad *ساجلماس*, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 599 (165); in ed. SLAN. p. ١٢٧, 2 scribitur *ناسعمر*; de *نَسْمِينِمْ*, fonte Paradisi, Suri. LXXXIII, 27, de *نَسُول* Tribu Berbericâ, Abdo'l-wâh. Al-Marrâqosi, p. ١٧١ l. 4 a l. Loca Al-Magrebi *Tecoul* (*نصول*) et *Tecala* (*نصلا*) inmemorantur a DE SLANE in *Hist. d. Berb.* I, p. 265 in f. et II, p. 474 l. 5 a f., et in Al-Bay. I, p. ٢٢٣, 7, ٢٢٥, 4 a l., ubi scribitur *نَسُول*. De *نَسُول* *مدبنة* loquitur Al-Bekri ed. SLAN, p. ١٢٢, 4. De *نَسِينِمْ*, sede praecipuâ Tribus Atricanæ *ناس*, Ahm. Baba in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 530, 583, in primis BARTH *Reis. in Afr.* V, 517 et seqq.; — de *نَسِيل*, pago Gaulanis, SEETZEN I, p. 122, BURCKH. I, p. 442; ille I, p. 289 etiam loquitur de *نَسِينِمْ*, pago *Hauranis*; de *حسن نس من جيان*, Al-Bay. II, ١٢٩, 10.

P. ٢٥ l. 15. De *نَسْمِكِيْدَرَة* vid. etiam Lobbo'l-lob. in v. De seq. *نَسْمِس* " *الاستبصار*, *تشمس* " p. ٢٩, et Al-Bekri in *N. et E.* XII, p. 572 (138). In illo Libro nuncupatur *نَسْمِس*, ab Al-Bekrio in Cod. *نَسْمِس*, quod nomen QUATREM. in n. 3 scribit, ut Noster *نَسْمِس*, sed minus accurate *Teschmes* enūnciat. Scriptio enim literae و in dictis locis vocalem o manifeste indicat. In ed. SLAN. p. ١٢٢, 8 exstat *نَسْمِسْمِس*. Wadi

سَعْدَد QUATREM. *ibid.* pronunciat *Sacarad*. In Cod. Al-Bekrī exstat sine punctis, سَعَرَد, quod nomen aliis in locis (vid. n. 4) scribitur سَعَرَد, سعد, سَعَرَد, سَعَرَد. Praeest QUATREM. سَعَرَد s. سَعَرَد. In ed. vero SLAN. l. l. p. 114, 10 habetur سَعَرَد, ap. Ibn Hauq. et Al-Idrīsī سعد. Jaqut, ut infra ex v. سَعَد apparet, nomen *Safdad* pronunciauit.

— De سَعَد vid. REIN. *Aboulseda* I, p. cccxix, et *Mém. sur l'Inde*, p. 164, et RITTER *Erdkunde* VII, p. 756.

P. ۲۰ in fine. De نَصَاب vid. Zam. p. ۹۸ l. 2 et 3; de نَصَب infra in v. نَصِيل, et de tractu prope Al-ku-lam, dicto النَوَادِي, infra in v. (III, ۳۹۴, 3).

P. ۲۰ l. 4. De Tribu Taqif ben Monabbih ben Bekr ben Hawāzin, (in v. نَصَاع), vid. supra p. ۹۵ l. 7, et WUSTENF. *Reg.*, p. 451 et seq. — De نَصَارِج, Al-Most. in v. et p. 45, unde حَمَا illic obvium, muta in جَمَاء. Ex h. l. et seqq. dictis Al-Bekrī intelligitur Al-Waqidium spectasse عَیْف المَدَنِيَّة. De monte Tihāmae vid. Zam. p. ۱۰۱ l. 5, ubi etiam de seq. نَصْرَج s. نَصْرَج fit sermo, de quo nem loquitur Jaqut in Al-Most. l. l. Al-Bekrī in v. pronunciat نَصَارِج, haec habens: قال الاصمعي هو جبل فى ديار هندل وقد مضى نبي رسم انبمع انه وان همارك وبسهد لهذا قول النبي صلعم اذا سال نصارح فهو عام خصب الخ. De نَصَارِج vid. in v. سَام; de نَصْرُوج, Zam. p. ۲۷, l. 5 et 6, et Al-Bekrī in h. v. et in v. النَبَد (*Add.* p. 257). De Amir ben Totail conf. CAUSSIN *Essai* II, p. 401, 482, 484, 537 et seq., 564-68, 633, et seq., III, 119-121, 295-297, et WUSTENF. *Reg.* p. 68. Videtur respici casus, qui Amiro evenit in bello, gesto inter Ameridas, Absitas et Dobjanitas.

P. ۲۰ l. 10. De نَبِيَا, s., ut von HAMMER (*ub. die Ar. Geogr. v. Spanien*, p. 61) scribit نَبِيَا, vid. in v. اَرَنْدُ, Al-Bay. II, ۸۹, 4, ۱۰۳, 8 a f., ۱۰۹, 4, ۱۰۷, 7 a f., ۱۰۹, 12, ۱۸۷, 3 et seqq., ۱۹۵, 13, ۱۹۹ in f., ۲۰۱, 8, Al-Maqq. I, ۱۰۳ 7, a f., Abu'l-fed. p. ۱۸, et seq. (REIN.

p. 259), JAUBERT *Géogr. d'Edr.* II, p. 16, Lobbo'l-lob. in v. Patria erat Benjaminis Tudelensis. De لُوبَّة s. *Huesca*, vid. supra in v. — L. 11 cum FL. pro لُوبَّة l. لُوبَّة, i. e. لُوبَّة, et deinde l. pro والباء, الماء. De eo oppido vid. item Lobbo'l-lob. in v. In DE SACY Cat. in *Rel. de l'Eg.*, p. 637 N. 148 nomen scribitur لُوبَّة. — De تَطَّوَان (Tetuan), Africae urbe, vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 548 et seqq. et 560 (114 et seqq. et 126), Al-Bay. II. ٣٣١, 4, ٣٩١, 18 (ubi تَطَّوَان); nomen pronunciatur تَطَّوَان in *Z. d. d. m. G.* V, p. 279, aut تَطَّوَان, ut ap. Al-Bekrī l. l. p. 561 (127). De urbe vid. ed. SLAN. p. ١٠٩, ١٠٧, ١٠٨, ١١٥.

P. ٢٠٩ l. 14. De بَعْرَان vid. Zam. p. ٣٩ l. 9, ac Nost. in v. بَعْرَان (I, p. ١٣٩, 6, ubi pro بَعْرَان l. بَعْرَان), et infra in v. خَبْر, et in v. المَرْبَر, et Al-Bekrī in v. et in v. اَنْلَى. De اَنْسَعَامِرَة, Tribu prope Bethlehemum, contendente se esse ex posteris Equitum, qui a Johanne nomen habent, SFFTZEN II, p. 218-222, ROBINS. II, p. 373, 399-406, 416, 437, 463 et seqq. De اَلْمَعْمَانِيَة, Zam. p. ٢٧ l. 7, et 8, et ٣. l. 9. Al-Bekrī in v. نَعَائِف. موضوع بميلاد علفان الن: نَعَائِف. De اَلْعَائِدَة infra in v., et ad v. نَعَائِف, et Al-Bekrī in v., de نَعَائِف haec habens: وَنَعَائِفٍ وَنَدِ اَنْسَرِيَان وَأَمَّج مَمَّاة لِمَمَى ثُبَّت بِن بَكْر وَتَعَائِف بَيْن اَلْعَاخَة وَالسَّعْبَا فَمَى طَرْدِف مِم مَكَنَة وَالْمَدْنَة وَفَد ذَكَرَت نَعَائِف فَمَى وَنَدِ اَنْسَرِيَان وَأَمَّج مَمَّاة لِمَمَى ثُبَّت بِن بَكْر وَتَعَائِف بَيْن اَلْعَاخَة وَالسَّعْبَا فَمَى طَرْدِف مِم مَكَنَة وَالْمَدْنَة وَفَد ذَكَرَت نَعَائِف فَمَى نَعَائِف. *Add.* p. 165. De Prophetà, Mekkā Al-Medinam fugiente, ac per تَعَائِف trans-eunte, vid. Ibn Hisch. I, p. ٣٣٣, 8.

P. ٢٠٩ l. 17. De حَصْن نَعْرَان vid. in v. حَلَمَة (in *Add.* ad h. l.), عَرَّان, عَدْبَنَة, صَبْر, شَرْعَب, سَوَاء, رَبَّان in n., pronuncians تَعْرَان, Ibn Kallik. N. ٣٠٩ (ed. WÜSTENF. p. ١٤١, 9),

Ibn Bat. II, p. 172 et seqq., Qoth. ٣٤٤, 5, ٣٩٣, 13, ٣٩٤, 6 et seqq.; ٣٩٥, 2 et seqq., JOHANN. in Ind. p. 296, RUTGERS in Ind. in v., QUATREM. *Hist. des Sult. Maml.* II, 2, p. 26, v. HAMMER *Wien. Jahrb.* 1840 Bd. XCII p. 51, et 1841 Bd. XCIV, p. 86 et seqq. Idem de certis quibusdam *armorum motionibus* loquitur, quae ab eo castello nomen habent, in Diss. *über 3 Ar. HSS. d. Goth. Bibl.*, in *Sitz.-ber.* XV, p. 20. — De التَّعَشُّشِ, pago in Principatu Tyri medio aëro, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 174 l. 3, et p. 216. In Cod. exstat التَّعَشُّش.

P. ٢.٩ l. 3 a f. De نَعَشَار vid. supra in v. تَمْرَاك, porro *Add.* ad v. التَّحْسَنَان, et infra in v. التَّحْسَنَان, ibique *Add.*, et Zam. p. ٢٧ l. 7, et ١٣٩ l. 3. Al-Bekri praeter formam نَعَشَار, etiam تَعَشَار affert; haec enim ibid. leguntur: وَقَدْ فِيل تَعَشَار بِفَنْجِ أُولِهِ وَهُوَ مَوْضِعٌ فِي بِلَادِ بَنِي تَمِيمٍ وَفِيلٌ هُوَ حَيْلٌ فِي بِلَادِ بَنِي صَبَّةَ وَفَالِ الْخَلَامِلُ مَا (ماء) ل. تميم وفيل هو حيل في بلاد بني صبة وفال الخلامل ما (ماء) ل. De لبنى صبة دَنَجِدِ النخ — وفال الخوسى تعشار ارض لكلم النخ. De نَعَسَر vid. Al-Mest. in v.

P. ٢.٧ l. 1. De نَعَكْر vid. JOHANN. in Ind., p. 296. L. 2 cum FL. l. مطَّل, et cum Codd. أَحْمَر. » Nam (ut FL. addit) forma elativa أَفْعَل, quamdiu indeterminata manet, utriusque generis est; semper autem indeterminate ponitur, ubi comparative adhibetur cum مِّن. Vid. DE SACY *Gramm. arab.* ed. 2^{ae} II, p. 304 et 514. Hinc dicitur: رَوَيْتُ الْكَبِيرَى الْكَبِيرَ نَوَجِبِلْدَ et de جِبِلْدَ مِّنْ غَمْرَهَا. De مَخْلَاف vid. in v. مَخْلَاف, et de جِبِلْدَ in v. حَمَلَة. — De نَعَلَم, loco Arabiae, pro quo Noster deinde scribit نَغْلَمَان, vid. Zam. p. ٢٧ l. 1, et dicta in *Add.* ad تغلم et نَغْلَمَان. L. 4 in v. بِلَالِ السَّوَاد, Jāq. Ox. et Petrop. cum Leyd. Cod. legunt بِلَالِ السَّوَاد. — L. 6 pro وَادِى تَعُون. De تَعُون vid. RUTGERS in Ind. in v.; de تَغَارَى, loco Afric. mediae, LEE *the trav. of Ibn Bat.* p. 232; p. 231

التَّغْلَمَانِ — موضع من بنى فزاره قبل P. ٢. v l. 9. Al-Bekrī in v.: رِسم (رسم) فلا أعلم أن كان هو والذي قبله (نَغْلَمَ) (i. e. موضعين مختلفين أو موضعًا واحدًا كما قبل في المَرْتَدِ المَرِيدَانِ قال كَنْيَرُ (الخخفف) ورسم الدنار تعرف عنها بالملائسِ نَعْلَمَنِي قَدِسم، الخ Cum his confl. dicta in *Add.* ad نغلم p. 482. WUSTENF. *Reg.* p. 167 l. 5 loquitur de aqua, el-*Rīma*, loca memorans Fazāridarum. — De تَغَارِ، terrā sale abundante in 'Al-Magreb, Ahm. Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 528, 534, 540, 543, 550; 'Ibn Bat. IV, 377 scribit تَغَارِي. — 'Al-Bekrī in v.: التُّغُورُ موضع ذكره أبو بكر ولم يحدده: De تَغُورَت، apud DE SLANE *Hist. d. Berb.* I, p. cxii: » *Tuggurt* (et dans le pays même *Tekkert*) capitale du Righ", de quā terrā ibid. p. ci: » *le Righ* [رِيع] pays d'oasis et de bourgades situé entre le Zab et Ouargla." De Dyn. تَغَوَّ، ibi regnante, conf. CHERBONNEAU in *Nouvelles Annales des voyages*, rédigées par M. VIVIEN DE SAINT MARTIN XXVI, p. 257-286, et *Tableau hist. de la dyn. des Beni Djellab, Sultans de Tougourt*; par l'Imām Cid-el-Hadj-Moh. el-Edrissy. Traduit de l'Arabe par M. l'Abbé BARGÈS, in *Revue de l'Orient*. 1853 Avril, p. 217-227. — De التَّغَزَّرَ، بلاد، Al-Qazw. II, p. ٣٩١, et de hac Turcarum Tribu, REIN. *Aboulf.* I. p. ccxxix, cccliii, ccclix, ccclxiii, et II, p. 297, *Mém. sur l'Inde*, p. 204. FRAEHNIO (*Ibn Foslan* p. 30) nomen corruptum videtur ex تَوَغَزَّرَ, s. طَوَغُزَّرَ (Tungusi). Ex eā Gente Ahmed ben Tulūn oriundus esse dicitur; vid. 'Abū'l-mah. II, p. ٤ l. 1 et n. 1. 'Ibn Hauq. in Cod. Leyd. N. 314 p. 5 l. 15 haec habet: ومن هناك (من فرغانة) (i. e. السى أن تغطع: أرض السخرلخية كلها وتدخل في عمل النغزر نيف وبلنون مرحلة ومن هذا المكان إلى البحر المحيط من آخر عمل فاما الغزبة فان حدود 170 et paulo post l. 170 والصين نحو شيرتن دبارهم ما بين الخزر وكيماك وأرض السخرلخية وبلغار وحدود

النديلم ما بين جرجان الى باراب واسبيجاب وديار الكيماكية
 وهم من وراء الخرلخية فى ناحية الشمال وهم فيما بين الغربة
 وخرخير وظهر الصقالبة; quae iisdem fere verbis exstant ap. Al-'Ictakri-
 um ed. MÖLL. p. 1, coll. MORDTM. p. 1 et n. 6. Porro paulo post: وأما
 خرخر فإناهم ما بين النغرغر وكمماك والبحر المحيط وأرض
 الخرلخية والغربة وأما المغنغر فببيل ما بين النبت وأرض
 وجميع الانراك من: الخرلخية وخرخير. Deinde p. 16 l. 14 et seqq.:
 —. المغرغر وخرخر وكمماك والغربة والخرلخية السهم واحدة
 De تَغْلَفْ أَبَاد, unâ 4 urbium, quibus constat urbs دِهْلِي, Ibn Bat.
 III, p. 146 et seq., et 214.

P. ٢.v l. 11. Pro بَتَغْيَرًا cum FL., ex vestigiis utriusque Codicis l.
 نَعْلَمْ موضع مذكو. Al-Bekrī etiam in v.: بَتَغْيَرًا; conf. p. ٢.٨ l. antepen. —
 مَحْدَدٌ فى رسم البراص فال كُتِّرَ (الطول) وما ذَكَرَ تَرْمِي خَصِيلَةَ بَعْدَمَا
 طَعَنَ باجوار البراصِ فَنَعْلَمْ. Et in v. البراص, laudato versu Hassānīs:
 نَعْلَمْ جَبَلٌ وهما تعلمان فعلا نَعْلَمْ فال يعسوب نَعْلَمْ بين نخل
 وبين الطَّرَفِ دون المدنة بمرحلة وهما جبلان يقال لهما التعلمان
 فال والمَرَّاصُ وأد غوف التعلمان هكذا فال المَرَّاصُ بالمدم المغنوحة
 وكذلك ورد فى شعر كَمَرٍ على ما سأنى فى حرف الميم الخ
 Ubique hic in Codice Leyd. نَعْلَمْ et تعلمان exstat. In v. المَرَّاصِ
 versus Kōtājirī non laudatur. — Istud نَعْلَمْ, ut jure observat FL.:
 hic non in censum venit, »situm quippe in extremo Magreb; vid. Edrisi
 transl. a JAUBERT I, p. 107 et 108", et RFIN. Aboulf. II, p. 216. De
 تَغْمَانِ, idem ibid. I, p. cccx.

P. ٢.v l. 13. De تَغْمَانِ vid. item Lobbo'l-lob. in v. — De تَفَّاح,
 pago prope طاب عين, v. KREMER Beytr. z. Geogr. d. n. Syr., p. 16,
 de تَفَّاحَة جبل Mekkanō, Al-'Azraqī ٢٩١, 2 et seqq., Qotb. ٣٢٧, 4 a f.;

de تَفَاوِ, urbe Al-Magrebi ap. Al-Bakowium in *N. et E.* II, p. 396, quam Al-Qazw. II, p. 19 nuncupat بَعَار. VULLERS I, p. 449^a sub fin.: » نَفْت بَرْدِي, nomen loci in vicinâ urbis بَرْد, cujus aura purissima quippe, et calidior et frigidior est B." De monte جَبَّأ (in v. نَقْرَس) vid. in v. De نَقْرَس, figurâ maris, in terras intrante, ubi ostium angustum, et interior pars ita lata est, ut formam fere referat *trianguli*, vid. Abū'l-fed. p. 19 n. 1, et REIN. p. 22 n. 2.

P. ۲, v. l. 3 a f. De نَقْرَس vid. Al-Most. p. ۲۱۹ l. 4 a f. De نَعْلَس conf. in v. اَرْمَنِيَّة, جَرَّان, سَرَج, Al-Qazw. II, p. ۳۴۸, et Abū'l-fed. p. v. l. 6 (R. 91), et ۴.۳ et seq. De calamitate, quâ ea urbs afflicta est a. 237 et seq., vid. Abū'l-mah. I, p. ۲۷. Quae, urbe a Georgiis et Kowārezmus captâ a. 632 (1226) gesta sunt, Jāqūt hic deditâ operâ narrat, quia in ipsius aetatem incidunt. De his, et de Tifliso, a Mogolis s. Tataris expugnata a. 618 (1221-22), vid. DEFREMERY *I. A.* 1849 Nov.-Déc. p. 452, utens tum 'Ibno'l-Atiri, tum aliorum relationibus. De urbe a Gelalo'-d-dino captâ, ibi vid. p. 486 et seqq. Praefectus ab eo relictus est Aqsongor, unus olim ex servis Atabegi Ūzbek, et Vezirus constitutus est Caffo'-d-din Moh. (p. 493). Mox urbi praepositus est Gelalo'-d-dini Vezirus, Sarfo'l-Molk Ali, qui, ut tradit 'Ibn Kaldūn, a Georgis ad saeve agendum erat coactus (p. 495). Culpam 'Ibno'l-Atir exercitui Gelalo'-d-dini praesertim imputat, qui *Moslimos* injuste tractavisset, quare hi Georgios advocassent (498). Porro sermo est (p. 503), auctore 'Ibn Kalduno, de Ūzbeki libertis, بُعْدِي, ac caede Kowārezmiorum profugorum, cujus pars magna iste fuerit. Historia Tiflisi verbis 'Ibno'l-Atiri traditur p. 490-92, et urbis a. 624 (1227) a Georgiis incensae, p. 497 et seqq. Paucis de his disseruit Abū'l-fed. *Ann.* IV, p. 326 et 330. — L. 5 pro فَاَسَاء, FL. » ex scripturâ utriusque Codicis potius legit اَسَاء aut اَسَاء, ut واليَّبا antecedentis صَفَة, aut واليَّبا et وعسكرًا, qui male egit, aut qui (duo) male egerunt." De تَقْلِيَس, ut Al-Bekrī tantum scribit (non تَقْلِيَس, is habet: مَدِينَة مَعْرُوفَة حَال أَبُو

عمر الراشد ويعقوب فيفال طعليس وينسب اليها طفليسى كما
يعال فى مترس مطرس. Spectari videtur oppidum infra a Nostro dictum
مترس. De ابو عمرو s. ابو عمر vidd. *Add.* p. 439.

P. ٢٨ l. 9. De تَعَهَّتا vid. Al-Mošt. in v., praeter nostrum locum, in
insulâ الصُعْرَى بالسُورِيَّةِ situm, etiam memorans: دَعَهَّتا الصُعْرَى بالسُورِيَّةِ. *Hunc*
locum affert auctor Cat. in DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 610 N. 156, al-
terum omisit, non vero دوسنیا, de quâ insulâ vid. ibid. p. 644 N. 322,
ibi dictâ فُوسِنَا, de quâ scriptione vidd. *Add.* p. 234 et 433. — Al-
Bekrî in v.: نَعِيس دَرِيه مَن دَرِي حَصْرَمُوت وَهِي وَمُوب يَمْرُلُهَا. بنوا مَوْصِلَ بَعْنَجِ المِيمِ بَنِ حَمَانِ بَنِ غَسَانِ بَنِ جَذَامِ بَنِ
الْصَّدَفِ بَنِ مَرْتَعِ بَنِ مَعُوبَةِ بَنِ كَنْدَةِ. De مَمَّوب vid. infra in v.

P. ٢٨ l. 12. Al-Bekrî in v. tantum memorat formam تَعْنَدُ, et in v.
وتَعْنَدُ دَرِيه اَبْصَا بِيْبَهَا وَبَيْنَ فَلْهَى (فَلْهَى l.) جَبَلِ haec tradit: بَعَالِ لَمَّه اَدِيْمَه اَنْسَدَ عَمَلَى بَنِ اَلْهِنَمِ (الرَّجَزِ) وَذَكَرَتْ تَعْنَدُ بَرْدَ
مَائِهَا، وَعَنْسَ اَلْمَوْلِ عَمَلَى اَنْسَائِهَا، وَبَاعَلَى هَذَا الْوَادِى رِبَاصَ تَسْمَى
اَلْعِلَاجِ جَامِعَةً لِلنَّاسِ اَيَّامَ الرَّبِيعِ اَلْبَحْرِ ex quo loco apparet apud
Zam. p. ٢٥ l. 8, ubi prius hemistichium affertur, legendum esse pro مَا-
اَلْعِلَاجِ نَسَقَ اَلْحَكَايَا, de اَدِيْمَه (coll. *Add.* p. 68), de مَائِهَا, بها
et فَلْهَى vid. in vocc.; et cum FL. » l. 13 pro رَحْبَه, ut est in Codd. et
Kām. in v., رَكِيَّةٌ, puteus, coll. I, p. ٢٢٩ l. 11; et pro فَلْهَى
[ut jam ex dictis apparet] فَلْهَى aut فَلْهَى, ut Kām. item monet. —
De تَعْمَانِ s. تَوْفَمَانِ, Gente prope فَبَجَاقِ, QUATREM. *H. d.*
Mong., p. 68.

P. ٢٨ l. 15. De تَفُوعُ, Hebr. תַּפּוּעַ, vid. ROBINS. *Pal.* II, p. 406-410.
Oleum praestantissimum jam in Talmude celebratur, qui locus affertur a
RELANDO in *Pal.* p. 1029. — Al-Bekrî in v.: اَلتَّفُوعَى مَوْضِعَ بَنْجَدِ

الخ; de المَقَوِيَّة, Scholâ Damascenâ, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 358. — De تَقْيَد, supra in *Ald.* ad تَعْلَم, p. 482. Per النَحْرَن intelligi videtur تيم الله بن معلية, تيم الله, et حرر بى ربوع, de quibus, et de بنو عَجَل, vid. *WUSTENF. Reg.* p. 447. — De تَقْيُوس, infra in v. اسبصار, مسيلية, p. 43, *Al-Bay.* I, p. 44 l. 2 et 3. l. 5, *JAUBERT Géogr. d'Edrisi* I, p. 252 et seq., male pronuncians *Takious*. Ibn Hauq. locum nuncupat العصور الملت, quocum dicta conf. in بلد تَقْيُوس. — De اسبصار, ubi de urbibus fit mentio, his verbis. وحى اربعة مدن معارنه عليها اسوار يكان بمكان بعض اعلمها بعضا لمعارنها الخ. De تَعْمَة سُلَيْمَان, i. e. *sacello* (*Sult.*) *Solaim.* prope Dam., v. *KREMER Topogr. v. Dam.* II, p. 28 et seq. Nimirum تَعْمَة respondet voci *Capelle*; vid. II, 23 l. 7 a f.

P. ٢٩ l. 4. De تَكَافُ vid. Al-Most. in v., ubi pro تَرَابِذَانٍ l. تَوْرَابِذَانٍ.
وَتَكَافُ بِصَمِّ الْمُسْتَهَاءِ الْفُقُولِيَّةِ ؤَ بِأَجْوَزَجَانَ وَ. الدُّوْفَةُ Qām. in v.
بَبْ مَسْبَابُورَ Pro بالكورة cum Fl. l. «كورة», i.e., *Tukāb* secundum
alios est regio Nisābürensīsis, كورة, pro quo in Moscht. p. ٨٢ l. 6 ab
infr. est نَاحِيَةِ." VULLERS I, p. 452^b: «تَكَا ب» nomen provinciae cujus-
dam B."; et deinde: «نَكَا ب» (sic) nomen pagi ad provinciam كَنْجِه
pertinentis B." — Cum dictis de voce نُكَتٌ, conf. dicta in v.
نَكَت. Fortasse idem locus significatur. De تَكَيْتِي, pago prope سُوَف
جَرْش, trans Jordanem, Rob. Pal. III, p. 920, et DIETERICI Reiseber.
II, p. 310.

P. ۲۹ l. 7. Cum تَكْنَمُ conf. infra in v. مَكْنُومَة. — De تَكْد, urbe As-sūdānīs, Ibn Bat. IV, 436, 438 et seqq., Ibn Kald. *Hist. Berb.* ed. DE SLANE I, p. ۲۹۷, et DE SLANE *Hist. des Berb.* I, p. CVII in v., *Z. d. d. m. G.* IX, p. 561; — de تَكْدُور, Ibn Kallik. N. ۸۳۹ ed. WÜSTENF.

p. ٨٤, 15, Abū'l-fed. p. ٢ l. 5 a f., ١٥٣ l. 1 et seqq., ١٩. et seq. (REIN. p. 2, 208, 220), Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 637 et seqq. (203 seqq.), ed. SLAN. p. ١٧٢, Al-Qazw. II, p. ١٧, Al-Bākowī *N. et E.* II, p. 396, DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 80, JAUBERT *Géogr. d'Edr.* I, p. 10-12, 107, 206, DE SLANE *Hist. d. Berb.* II, 109 et seqq., RALFS in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 563 et seqq., observans nomen تَكْرُور saepe usurpari pro universâ السودان; vid. p. 532 coll. p. 584, 534 coll. p. 586, 543 et p. 592. De نَكْرُور, urbe Mauretaniae septentrionalis in tractu *Rif*, STUWE *die Handelszüge d. Araber*, p. 87 et seq. in notâ, et QUATREM. *N. et E.* XII, p. 545 (111) not. l.

P. ٢.٩ l. 10. Pro بَكْسِرْهَا in v. بَكْرِي, cum FL. l. نَكْسِرْهَا. — De

تَكْرِيت (Syr. ܬܟܪܝܬ) vid. in v. دِير صِبَاعِي et انطاف. 'Ibn Hauq, cujus verba (e Cod. Leyd. p. 78) edidit MOLLER in *Diss. de Libro Climatum*, p. 9, Abū'l-fed. p. ٥٢ l. 6, et ٢٨٨ et seq., 'Ibn Gob. p. ٣٣٤, 'Ibn Bat. ed. Par. II, p. 133, 'Ibn Kalik. N. ٥٢٨ in f., ut Abū'l-fedā formam تَكْرِيت tantum adducens, et sic item Lobbo'l-lob. in v.; Al-Bekrī vero نَكْرِيت pronunciat. De h. urbe vid. item ASSEM. *Bibl. Or.* II, in *Diss. de Monophys.* fol. *q*, 4 vers., et III, 2, p. DCCLXXXIII, et DE SACY *Chr. Ar.* I, p. 90; — de اَنْتَكْرِيتَة, *Hospitio Damasceno*, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 366, et de *Sacello sepulchrali* hujus nominis *ibid.*, l. l. p. 369. — De نَكْسِيْلَة, Indiae urbe, REIN. *Aboulfed.* I, p. CCCXXVI, et *Mém. sur l'Inde*, p. 65, 107, 152; de نَكْدِيَان, Al-Qazw. II, p. ٥٣; de نَكُور, nomine, quo in Persarum Scriptis interdum designantur *Graeci*, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 383; in inscriptione sepulchrali Darni I *Graeci* dicuntur *Jauna Takabara*, i. e. *Graeci in capite cincinnos gerentes* (OPPERT *Z. d. d. m. G.* 1857, p. 135). — De نَكُوز, etiam dicto نَكُور, loco Al-Magrebi, QUATREM. in *N. et E.* XII, p. 545 (111) in n. 1, (DE SLANE ibi recte legit نَكُور (p. ٩١, 1); de مَرْسِي نَكُوش بِالْمَغْرِب, Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٨٣, 11. De نَكْيَسِر (Takyscher), REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 279. De اَلْمَكِّيَّة Al-Medinae et Mekkae, Qotb. ٤٣٣, 3 et seqq.

P. ۲.۹ l. 14. De origine collium, quorum series in Syriâ reperitur, conf. v. KREMER *die Topogr. von Dam.*, p. 2. De بَكِيرَ تَلَا et قلعة تَلَا, vid. in v. طَلَا, Abū'l-fed. p. ۴۲ (REIN. p. 52), et QUATREM. *H. des Mong.*, p. 316, de insulâ loquens in illo lacu. Alio nomine hunc lacum nuncupat Ibn Hauq., ubi in Cod. Leyd. n. 314, p. 2 l. 3 a f, et p. 109 l. 8 a f. memoratur بَكِيرَه كَمُودَان (Boh. kaiwādān), quo lacus intelligitur, ut ex posteriori loco apparet, situs inter مَرَاغَه ab oriente, et اَرَمِيَّة ab occid., ita ut nullum sit dubium, quin idem lacus, qui بَكِير تَلَا ibi spectetur. Pro كَمُودَان legatur tamen كَمُودَان, quia hoc nomen, ut ostendit QUATREM. in Ann. ad *Hist. d. Mong.* p. 316, ortum est ex voce Armenicâ *Gabodan*; vidd. *Add.* p. 271; — تَلَا, a meridie Sicheimi, videtur v. DE VELDEO II, p. 286, *Θεσσαλ* Flavii Josephi, *de Bello Iud.* III, 2; apud ROE. *Pal.* III, p. 877 locus vocatur تَل (Till); de *Tela* (تَلَا s. تَلِي), urbe Mesopotamiae, olim *Antipolis*, postea *Constantina* dictâ, et Syriace بَعْدَانَا تَلَا, vid. BERNSTEIN in *Chr. Syr.*, p. 145, 16, ASSFM. *Bibl. Or.* T. II, p. 54 et 114, et in Diss. de Monoph. fol. r, l vers., et III, p. DCCXXXIV et seq. in v. *Tela*; de تَلَا تَلَا in Armeniâ inter Tigranocertam et Artaxatam, ASSEM. l. I. II, fol. r, l vers.; de التَل بَيْلَخ, Al-Mošt. p. ۸۴ l. 6; infra a Nostro memoratur in تَل بَلَخ. — De مَعَشَر تَل ابْنِ مَعَشَر prope شَمَزَر, v. KREMER *Mittel-syr. u. Dam.* p. 47, et DEFREMERY *Mém. s' d'hist. or.* I, p. 61 et 64; de تَلَات, pago Al-Faijūmī, SEETZEN III, p. 310 (*Tlāt*), et DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 682 N. 46 (تَلَات العَلِيَا). VULLERS I, p. 456b: »تَلَا, nomen urbis magnae prope Sinas F."; de تَلَادِيب, tractu insularum Maldivicarum, Ibn Bat. IV, 111; de تَلَا اَعْدَى, prope Haleb., v. KREMER *Beytr. z. Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 10, quod DEFREMERY l. l. p. 53 scribit تَلَا اَعْدَى; de تَلَاش, urbe Turkistānis, etiam dictâ طَسَرَا, ut infra II, p. ۱۹۹, ac praeterea (sed male) مَلَاَس, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 224 et 234, REIN.

Abulf. I, p. cccclxxiii. VULLERS I, p. 456 scribit: » نَلاس, nom. urbis in Turk. B.", et sic REIN. l. l., et DULAURIER in *I. A.* 1858 Avril-Mai, p. 469 (*Talas*). — VULLERS deinde ibid.: » نَلاسَان nom. arboreti magni in Ispâhân. B." — De نَل الْأَحْمَر prope Dam., v. KREMER *Topogr. v. Dam.* p. 2.

P. ٢٠٩ l. 4 a f. De utroque نَلْ أَعْفَر vid. Al-Most. in v.; de priorē Abu'l-fed. p. ٢٨٢ et seq., ASSEM. B. O. II Diss. de Monophys. fol. r, 2 rect., et LAYARD *Niniveh u. seine Ueberreste* I, p. 166; de posteriore EWALD *Exped. Mesop.* p. xxii. Nomen نَلْ بَعْفَر supra occurrit in v. بُولَة, et تلْ أَعْفَر, et ap. Ibn Kallik. N. ٧٢ ed. WUSTENF. p. ١٠٢ l. 3, ubi scribitur, et unde etiam apparet eundem locum significari: نَلْ بَعْفَر. De nomine relativo التَّلَاعَة بكسر أوله — Al-Bekrî in v.: — نَلْ أَمْدَنَة; de موضع من ديار هذيل وقيل من ديار كنانة الخ in Libano, LEPSIUS *Br. aus Aeg.*, p. 380.

P. ٢١. l. 3. De نَلْ دَاشِر vid. Abu'l-fed. p. ٢٣٢ l. 7 et 8, Ibn Kallik. N. ٨٣٢, Jāqūt apud KOEHL. *Abulf. Tab. Syr. in Add.* ad p. 24, p. 153, ASSEM. B. O. II. l. l. fol. r, 2 rect., VON KREMER *Mittelsyr. u. Dam.* p. 47, et *Beytr. z. Geogr. des n. Syr.* p. 16, et SCHULT. in Ind. ad Vit. Salad. in v. *Tel Basjarum*. — De 4 pagis Aegypti تَلْبَانَة, s. تَلْبَانَة, Al-Most. in v. et p. 8; — de تَلْ بَسْطَة, ap. Veteres *Bubastis* (Ez. XXX, 17, בִּבְסֵט), SCHLEIDEN *die Landenge von Suez*, p. 164; de نَلْ بَسْمَى, ASSEM. *Bibl. Or.* II, l. l. fol. r, 2 rect., et III, p. dcclxxv l. 2; de 4 pagis Aegypti, dictis تَلْبَنْت, Al-Most. in v.; de نَلْبَيْت, castello 7 milliarum, s. $2\frac{1}{2}$ parasangas, a دُعْلَيْ, Ibn Bat. III, p. 391, et IV, 5.

P. ٢١. l. 6. De نَلْ بَطْرِيْنِي, in Syriae finibus, vid. FREYT. *Hist. Hamdan.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 392, et ASSEM. II, l. l. fol. r, 2 vers. Deinde Ox. ut Leyd scribit التَلْبَع, Vind. et Cant. التَلْبِغ. Qām. lo-

cum non attulit. — L. 10 pro سبار cum FL., ut in L., l. سبار; » nam (ut ait) سبار n. pr. virile est, سنار non est. Item falso apud Edrisium transl. a JAUBERT II, p. 151 l. 8 et 7 ab inf. سنار » Senân" est." De nostro loco سبار نبل loquitur Ibn Kallik. N. ٧٤٥, ed. WUSTENF. p. ١٣٨ in f. sic: نبل بنى سبار الذى بمن الرقة ورأس عين بانعرب; de نبلدندى a sept. Babylonis, ap. Ptolem. (V, 20, 6) Θισβεγκανη, CHWOLSOHN *die Ssab.* II, p. 296; de نبل بنى شعف, Abū'l-mah. II, p. ٨١; de نبل بنى خيمزير prope التخصكوند in Mesop., QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 50; — de نلمين, CHWOLSOHN *die Ssab.* II, p. 817.

P. ٢١, l. 12. De نبل بونا vid. supra in v. بونا; — de نبل بنتا, pago prope حمص, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 223 et seq., et SEETZEN I, p. 17; de نالت, DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 688 N. 70; de نل تاجر, in viâ inter ففسرين et حملا, supra in v. فافدين, et Ibn Gob., ٢٥٥ l. 5 a f.; de نل نادف, pago Hamātae, von KREMER l. l. p. 227; de نل التونة, Ibn Gob. p. ٢٣٧ l. 16, et Ibn Kallik. N. ١٧٤ (ed. WUST. p. ١١, l. 2), et Al-Qazw. II, p. ٣٩ l. 12.

P. ٢١, l. 3 a f. De نل حبير vid. v. KREMER *Beytr. z. Geogr. des n. Syr.*, p. 20. De نل حكوش, Al-Bekrī in v., et in v. جكوش, ubi haec: نل جكوش بالجزيرة موضع; de نل جبر, fortasse جبر V. T., GSENIUS in *Thesauro* in v.; — de نل حامد, Abū'l-mah. II, p. ٣٣١, ubi traditur, castellum terrae motu a. 340 esse devastatum. De eo vid. item FREYT. *Hist. Hamd.* in *Z. d. d. m. G.* XI, p. 232; de نل حيران من نل قراها, Al-Most. p. ٨٤ l. 3; de نل حمدون, Abū'l-fed. p. ٢٥, et seq., et QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 63, 148; II, 2, p. 61, 63 et 228; — de نل حوم ad Mare Tiberiadis, quem locum multi putant rudera exhibere urbis Capernaum, SEETZEN I, p. 345, ROBINS. *Pal.* III, p. 554 et seqq., *Z. d. d. m. G.* VII, p. 63, et *N. Bibl. Forsch.*, p. 454 et 464,

eui hoc nomine *Chorazin* significari videtur; vid. *N. B. F.*, p. 472. — VULLERS I, p. 457^b: » تل خالد, arx quaedam in tractibus Halebi B. in app." De hocce خالد حسن تل vid. v. KREMER *die Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 18; de نبل خييف, pago a sept. Mozulis, RITTER *Erchk.* IX, 747.

P. ۳۱ l. 8. Pro تل دُخْنَم in v. الملك. De تل دُخْنَم in Aeg. (ap. Veteres *Daphnae*, in V. T. תַּחְפְּנַח, ap. LXX Τάφνη et Τάφναι), SCHLEIDEN *die Landenge v. Suez*, p. 52, et 162 et seq.; de تَلْدَمَتِي, tractu in insulis Maldiviciis, Ibn Bat. IV, 111; de تل راعط, prope Damasc., QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* II, 2, p. 160; — de تل رَمَاحَة, حصن تل رَمَاحَة, > " تل رَمَاحَة, in dit. Halebi, v. KREMER *die Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 18; videtur legendum esse رَمَاحَة, coll. QUATREM. *II. d. Sult. Maml.*, ubi I, 2, p. 142 fit mentio de loco munito رَمَاحَة, prope As. Min. in viâ Caesaræam versus; — pro رَمَدِي, ASSEM. l. l. III, 2, p. dccxxxv l. 1 et 3 memorat *Tell Zala* et *Tell Zama*; prius (تَلْدَمَتِي), etiam occurrit III, 1, p. 149^a l. 18, coll. 151^b l. 15, posterius (تَلْدَمَتِي), ibid. I, 281^a l. 2 a f.. — L. 11 ap. Nostr, pro ومنشوبة (in v. التريبيية), cum Fl. l. منسوبه, ut in V.; de تل السلطان, vid. in v. العنبدى, Ibn Kallik. N. ۳۲, et v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 64; de تل السموط, ab oriente lacus Menzala in Aeg., (in Itinerario Antonini *Magdolum*, Exod. xiv, 2 et Num. xxxiii: 7), SCHLEIDEN *die Landenge v. Suez*, p. 137 et seqq.; de تل سيشار, prope حصن, SEETZEN I, p. 24; de تل صافنة, QUATREM. *II. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 235 et seq., ROBINS. *Pal.* II, p. 622 et seqq., v. SENDEN *Reis door Pal.* II, p. 5 et 6; de تل ضوء, pago prope حماء, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 227; de تلطاطا, turri Antilibani, SEETZ. I, p. 319 et 322.

P. ۳۱ l. 14. De تل عبدَة vid. in v. حشاك, Ibn Gob. p. ۲۴۹, et CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 410 et seq.; — de تل عَمَدَة, v. KRE-

MER *Beytr. z. Geogr. d. n. Syr.*, p. 9; — de تل العَجُول prope Gazam, *Ibno'l-Atir in AVARI Bibl. Sic.* p. ٣١٥, 2 a f., سَيِّير الابداء, *ibid.* p. ٣٢٣ l. 1, 2 et 4; جامع الموارديج, p. ٥١١, 3 et Al-Maqrizi *ibid.* p. ٥٢., 1, et QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 75, 237, et II, 1, p. 89, et 2, p. 142; de نل عَرَب in Mesop., EWALD *Exp. Mesop.*, p. xxii; — de تل العُقَاب, oppido ab or. Rās Aini, *Ibn Gob.* p. ٢٤٣, 14, et CHWOLSOHN l. l. I, p. 673; de تل عَقْرُوف, infra in v. عَقْرُوف.

P. ٢١٢ l. 1. De تل عَكْبَاء vid. Al-Most. p. ٨٢ l. 5, ubi scribitur, ut in Lobbo'l-lob, نل عَدْبَرَا, sed, ut patet ex v. عَكْبَرَاء infra, utraque scriptio recepta est. Hujus nominis نَسَمَة, teste *Ibno'l-Atiro*, interdum tantum est المَلِّي; vidd. *Suppl.* ad Lobbo'l-lob. p. 44, et dicta As-sojūtti in ipsa voce المَلِّي; de نل عَمَّان, حصن نل عَمَّان, in dit. Haleb., v. KREMER *die Geogr. d. nordl. Syr.*, p. 18. — L. 2 pro تَلْعَة, aqua Salutarum, supra p. 195 l. 2 a f. scribitur نَلْعَاء. De eā Tribu vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 409. De تَلْعَة بَرَام conf. in v. بَرَام, et *Add.* ad h. l. p. 285. — Quomodo تَلْعَة النعم in nomine النعم pronuntiandum sit, Qam. non indicat. Videtur تَلْعَة s. النعم, s. النعم (نعم est N. P.). — De تَلْف, pago urbis حماد, v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 227; de تل فَحْجَار, in ditionibus urbis واسط vid. I, p. ١٥. in v. بَزْزَى, et *Add.* p. 324; de نل فَدَّان, prope *Harranem*, CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 304; de نل فَتْرَس, monte *Gaulanis*, SEERTZEN I, p. 130 et 320; de نل القُصُول, pago prope Akkam, QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 28; de نل بَدْعَة شَمُول, بَدْعَة بَدْعَة, i. e. بَدْعَة, in V. T. بَدْعَة, s. تَلْبَل العول, s. العول, VALENTINER *Z. d. d. m. G.* XII, p. 163 et seq., et p. 169.

P. ٢١٢ l. 5. De نل فَتَّاسِيَّين vid. DEFRÉNERY *Mém. d'hist. or.* I,

p. 39. Fro *سنجبال* primum conjeceram legendum esse *سنجبال*, qui Armeniae pagus est (vid. in v.); DEFRÉMERY vero ibid. p. 61 legit *سَبَخْتَان*, qui locus est in *ديار بكر*, cui etiam favet tum Ox. Libri nostri, ut L. habens *سجلمان*, tum Cant., ubi exstat *سجلمان*, tum in primis Jāq. Oxon., ubi haec: *نل فزان حصن مسهور في بلاد الارض* (sic) *من* (sic) *نواحي سبخمان*. Jāq. Petrop. ibi *شېختان*. — SEETZ. I, 29 loquitur de *Tell Aurrī*, prope Damascus, indigenarum sequens sermonem, quod nomen in notā male scripsit *نل كردی*; vult *نل قردی*. Nimirum idem sine dubio locus affertur infra in v. *فَرْدَا*. L. 8 pro *نلعم* scrib. *نَلْعَم*; vidd. verba Al-Bekrī allata II, p. ۱۷۴ n. 6. Ex ordine alphabetico manifestum est Jāqūtum ipsum sic per errorem scripsisse. Jāq. enim Oxon. etiam habet *نَلْعَم*, et deinde in carmine *نَلْعَم*. Eodem modo Jāq. Petrop. scribit, ubi haec exstant: *نلعم جبل باليمن*. *نیه رېصه والبئر المعقلة والعصر المشيد*. Ibi pro *رېصه*, ut in textu, legendum esse *رَيْدَه*, liquet ex dictis in v. *رېدَه*. — Al-Bekrī in v.: *نل* *كشاف موضع بالزاب الحج*, pago Christianorum Chaldaeorum in Kurdistanē, vid. LAYARD *Niniveh*. I, p. 127. Pro *نل* *كيان*, ut ap. Nostrum, VULLERS I, p. 458^b: « *نل كيسان* », nom. loci in parte litorali Syriae B. in appendice,” et sic item legendum. In Cod. Leyd. ita quoque exstat, et in Jāq. Oxon. (*نَل كيسان*), atque in Jāq. Petrop. *نل كيان*. Qām. nihil definit. — De *کتبهان*, in dit. Haleb., v. KREMER *die Geogr. d. nordl. Syr.*, p. 18, et ibid. de *حصن نل کتبان*, in eodem tractu; de *نل مارن*, EWARD *Expugn. Mesop.*, p. xxii.

P. ۴۱۳ l. 12. De *نل ماسح* vid. Al-Mos̄t. p. ۸۴ l. 7, et Al-Motabbī in DE SACY *Chr. Ar.* III, p. ۱۹ l. 7 et p. 57. Al-Bekrī in v. *على ميلين من حلب اليها يبرز سيف الدولة مائلته: الراموسة*

إذا أراد العرو ومراحله منها إلى البرقة من الراموسة إلى تل ماسيح
 تل البابنج، تل ببحرى، تل مبحرى — De مبحرى vid. supra in تل ببحرى، et *Suppl.*
 ad Lobbo'l-lob. p. 44, unde novimus, hujus etiam دسبه esse الملبى. Locus
 مبحرى vocatur *Tel Mahar* ap. ASSEM. l. I II, 98 et III, 2, p. DCCLXXXV, 2,
 Syriace تَحْمَرْ، unde oriundus est *Dionysius Telmaharensis*. Nomen
 in Armenorum lingua est *Thermerour*, ut traditur in *I. A.* 1849 Avril-Mai
 p. 350. De مَبْسَر، تل مَبْسَر، a meridie Saizaris, DEFRÉMERY *Mém. d'hist. or.*
 I, p. 64; de تَلْمَسَا، Veterum *Ptolemaide*, Cyrenicae urbe, A. Rous-
 SEAU *I. A.* 1852 Août-Sept., p. 73.

P. ٢١٢ l. 15. De مَحَلَا in v. تل المَحَلَا، vid. DE SACY *Chr. Ar.*
 III, p. 185, et Al-Bay. I, p. ١٨. l. 9. Collectivi forma addatur Lexi-
 cis. — De المَعْتَصِف، تل المَعْتَصِف (*el-moutasouf*), pago in tractu Acconis, Al-
 Maqrizi in QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 131; de تَلْمَسَان، Al-
 Bekrī *N. et E.* XII, p. 535-37 et 662 et seq. (101-103 et 228 et seq.),
 ed. SLAN. p. ٧١, ٧٧, ٧٨, ١٢٢ et seq., الاسميتار، p. ٩٥, Al-Bay. I,
 p. ٥٣, l. 5 a f., ٢٧ l. pen., ٣٩٥ in f. et seqq., II, ٢٣٧, 7 a f., Tbn Bat.
 I, p. 14 et IV, 331 et seq., Al-Abderi ap. CHERBONNEAU, *I. A.* 1854
 Août-Sept., p. 153, JAUBERT *Geogr. d'Edrisi* I, p. 226-228, Abu'l-fed.
 p. ١٣٦ (REIN. p. 189), et Al-Qazw. II, p. ١١٥. In ذَكَرَ فَنَجِجَ الانْدَلُسِ،
 Auct. Tbn Abdo'l-hakam, ed. a JONES, p. ١٩, 3 a f. et seqq. nomen ur-
 bis scribitur تَلْمَسِين، i. e. تَلْمَسِين. Pro عبد المؤمن l. ult. cum Fl.
 scr. المَلْتَمُون، quod in utriusque Cod. scripturā inest. De المَلْتَمُون،
 qui item المَرَابِطُونَ appellantur, vid. HERBELOT *Bibl. Orient.* in v. *Mo-*
lathemiah, et TORNBERG adnot. ad *Ann. Reg. Mauri*, p. 366 med.; de
 البَحِيرَة، ذ' الصعري، تَلْمَسَا الكُبَرى،
 DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 663 N. 97 et 98.

P. ٢١٣ l. 3. De priore مَسَس تل مَسَس vid. DEFRÉMERY *Mém. d'hist. or.*
 I, p. 44, et A. v. KREMER *Beytr. z. Geogr. d. n. Syr.*, p. 9, et Lob-

bo'l-lob. in v.; de منية حبيب بالشرفة in Aegypto prope Hehopolin (fortasse *Scenae Veteranorum* in Itinerario Antonini), et de منية حبيب الشرفسة (in DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 648, N. 419), SCHLEIDEN *die Landenge v. Suez* p. 167 et 168; de منى, prope Dam., v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 184; de دل موزن infra in v. دل بنى سيار, مصر, et موزن, Al-Most. in v. (ubi alter hujus nominis locus item affertur), et CHWOLSOHN *die Ssabier* I, 480 et seq., II, p. 128. De دل بنى, Ibn Kallik. N. ٧٩٢ ed. WUSTENF. p. ١٢٩ l. 6 a f. — De نلنج, Indiae regione, etiam dicta *Serkar Telingangae*, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 171. P. 169 scribit نلنگ, quod probe distinguit a نلنگانہ. S. LEE *the Trav. of Ibn Bat.*, p. 122 et 126, pronunciat نلنگ; sec. QUATREM. l. l. p. 382, Ibn Bat. enunciat نلنگ. In ed. Par. III, p. 192, coll. p. XXI, scribitur نلنگ بلاد. In ed. Par. III, p. 192, coll. p. XXI, scribitur نلنگ بلاد. s. نلنگ; vid. item III, p. 208 et seqq., 294, 334, 340, 443, IV, 36 et 45; VULLERS I, p. 458: « نلنگ, nom. prov. regni دكان B. Telinga. » — De نل النور, s. نل نور vid. HAMAK. ad فموج مصر, p. 103; de نلوسه in Palaestina, quod fortasse, ut conjiciunt ROBINSON *N. B. F.* p. 397, et v. D. VELDE II, 292, idem est atque נלוסה V. T.; de نلج insula et urbe in sinu Persico, ap. Ptolem. *Talos*, ASSEMAN *B. O.* III, 2, p. DCCLXXXIII; de نلوسه, pago prope Mare Tiber., SELTZ. I, p. 345.

P. ٢١٣ l. 8. De نل هراى (in Jāq. Oxon. نل هراى, et sic in Petrop., sed sine vocalibus), vid. DEFREMERY *Mém. d'hist. or.* I, p. 45, et v. KREMER *Beytr. z. G. d. n. Syr.*, p. 9. Ibn p. 16 de نل هراى fit sermo, prope راوندان, adeoque item in agro Halebens. — Al-Bekri in v.: نل ونتر بملد الرهاء معلوم; de نل هعنون, Ad-Dimishqī in *N. et E.* XIII, p. 312 et 313, hīc vero scribitur حفتون. De نلبيان, LEE *the Trav. of I. B.*, p. 224.

P. ۲۱۳ l. 13. Lectionem Cod. Leyd., تَل هَوَّارَة, confirmat Jāq. Oxon. (ubi هَوَّارَة), et Lobbo'l-lob. in v., ad quem locum etiam vid. *Suppl.* p. 44. Jāq. Petrop. vero نَل هَوَّارَة, quod bis repetit. De تَلَمَّان, Lobbo'l-lob. in v. — Versum, quem Noster spectat in v. اَلتَّلَمَّان, adduxit Zam. p. ۲۹ l. 6, et de اَلتَّلَمَّان vid. etiam infra in v. دَحِيَّ. — De تَل بَعْفَر conf. I, p. ۲۹, et *Add.*, p. 488; — de تَلَمَّال, in v. بُحَّيْر, et *Add.* p. 270, quibus locis collatis, apparet pro اَلْمَحْبَرين, quod etiam in Cod. Ox. et Cant. exstat, legendum esse اَلْمَحْبَر, ut FL. jam conjecerat. De تَلَمَل, castello non procul a صَمَّارَة, vid. At-tigāni, in *I. A.* 1853 Févr.-Mars, p. 123; de نَل دُونَس بِالْمِصَل, Ibn Bat. II, 136 in f. — Al-Bekrī in v.: تَلَّى بَعْتَجْ اُولَه وِدَسْدَن دَسْمَه بَعْدَه ناء مَفْصُور. Sic in Cod. Sequitur in novâ lineâ rubro colore tincta vox supra allata وَتَر; N. P. ergo excidit. De سَاجَا in v. تَلَّى vid. infra in v.; de نَل الْيَهُودِي, s. تَرْبِطَة (in Itinerario Antonini *Vicus Judaeorum*), prope عَيْن شَمْس (Onion ut videtur, s. Oniae urbs), BRUGSCH *Reiseber. a. Aeg.*, p. 51, et SCHLEIDEN *die Landenge von Suez*, p. 52 et seqq., 165 et seqq.

P. ۲۱۴ l. 2. De تما s. بما aut بما, Palaestinae loco, loquitur Al-Maqrizī in QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* I, 2, p. 14, ex quibus formis, Hebr. linguam attendens, praeferam بما, i. e. בְּמָה. — De تماجر, inter الْغَبِرَوَان et الْمَهْدِيَّة, vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 479 (45), ed. SLAN. p. ۲۹; in تَمَامَانَاوَات, s. ك, p. ۸ vocatur تَمَّاجَرْت. De pago تَمَّاجَرْت conf. Al-Bekrī in ed. SLAN. p. ۱۶۵, 13, coll. *N. et E.* XII, p. 626 (192).

P. ۲۱۴ l. 6. De Tribu عَدِيَّ التَّمَّ in v. تَمَّر, vid. Al-Mosṣ. p. ۱۵۹ l. 2 a f. Al-Bekrī in v.: عَيْن التَّمَّر — موضع مذكور في تحديد العِراق وبكنيسة عين التمر وجد خالد بن الوليد العَلَمَة (العَمَلَة).

من العرب الذين كانوا رهنا في يد كسرى وهم منقرون
بالشام منهم جد الكلى العالم النسابة وجد ابن ابي اسحق
الحضرمي ومحمد بن سبير بن مؤنسا جميانه بنسب ابي فطيه
الانصارية. Cum his conf. Ibn Kallik. N. ٥٧٩ in initio, Ibn Hschām ed.
WUSTENF. p. II, n. 1, p. III et v, 6 a f., et de captā Aino'z-lamro, *Wiel
Gesch. d. Chal.* I, p. 35 et seq. — De طَسُوجُ التَّمَر in ditione Bag-
dadica, vid. in v. بَهْجَان; — de مَرْدُت (مَرْدُت in Hisp.), Al-Maqq.
I, l. ١٣, 7 a f.; de تَمْرَلَيْط (Tamralipti), تَمْلُؤ (Tamlouh), Indiae
loco, REIN. *Aboulf.* I, p. CCCXXXVI et CDXL.

P. ٢١٤ l. 8. De مَرْسِي تَمْسَامَان, Magrebenſi, vid. Al-Bekrī
N. et E. XII, p. 546 et seq. (112 et seq.), ed. SLAN. p. ٩, 11, ١١,
7 a f., et ٩٩, 3 a f., Al-Bay. I, p. ١٧٩ l. 3, ١٨ l. 7, coll. ١٧٨ l. 2 a f.,
et DE SLANE *Hist. des Berb.* II, p. 138; de بَرْكَة التَّمْسَامَان (piscina crocodili), supra in *Add.* p. 313, et SCHAFIDEN *die Landenge v.
Suez*, p. 191, ubi attendit nomen castrorum Israeliticorum, כַּדוּת, Exod.
XII, 37, XIII, 20 et Num. XXVIII, 5, ostendens id nomen etiam cohaerere
cum nomine crocodili, a veteribus Aegyptus, teste Strabone XVII, 1
§ 38 etiam σοῦχος dicti; — VUIERS I, p. 461: » تَمْسَامَان, nom. urbis
in Irân F.” De تَمْسَامَان vid. item Lobko'l-lob. in v. — Pro تَمْعَف,
ut Noster pronunciat, Qām. in v. المَعْف: جبل كَمْتَحَر. —
De تَمْلُؤ, planitie in viā ab اُغْمَات ad فاس, Al-Bekrī *N. et E.* XII,
p. 609 (175); in ed. SLAN. ١٥٤, 8 a f. exstat تَمْلُؤ; QUATREM. ibid. in
suo Cod. legit تَمْلُؤ (sic).

P. ٢١٤ l. 12. Pro تَمْنِي, ut Noster, Al-Bekrī in v. مَوْضِع — تَمْنِي
De هَرَسِي vid. infra in v., sed de montibus
المدننة النج. De تَمْنِي, inter قَمْسَرِين et حِمَاه, Ibn

Gob. p. ٢٥٩ l. 8, quod, ut videtur, تَمَّي s. تَمَّي pronuciandum, ad modum Hebr. תָּמַי. VULLERS I, p. 462. «تَمُودَان», Turcae B., Tûraranian et Tûranienses. Gl. in Des."

P. ٢١٤ l. 14. Pro تَمَّي تَمَّي cum Fl. «ser. تَمَّي تَمَّي», 1. e. تَمَّي [quod etiam in Cant. exstat]; et l. 15 pro وِثاء scr. وِثاء cum V. Istud وِثاء ad te initiale respicit, conf. p. ٢٣٣ l. 4 ab inf." De salis ammoniaci (النَّوْشَادِر) fodinis in Tataria, vid. REIN. *Aboulf.* I, p. cccclxxii, et infra in v. تَمَّي. Pro وِثاء in v. تَمَّي cum Fl. l. تَمَّي, coll. p. ١٢٤ l. 4, et in v. تَمَّي. Idem locus in de SACYI *Rel. de l'Ég.*, p. 611 N. 174 spectari videtur, ubi verba exstant: «تَمَّي وَالْمَدِيد» VULLERS I, p. 462: «تَمَّي [e] nom. urbis B., quam كوس appel-
lan, Gl. Sch.; 2) nom. silvae in tractu urbis آمل B., cet." De وِثاء vid. Al-Bekrî ed. SLAN. p. ٩١, 10.

P. ٢١٥ l. 2. De Poetâ جَاحِدَر النَّحْس in v. تَمَّي, vid. Al-Mošt. p. ١٨٣ l. 8 et 9; de eo Ibn Doraid loqui videtur nomine رَبِيعَةَ, in اَلْأَسْتَعْمَانِ, p. ٢١٣ l. 6 a f., ac vid. porro Ibn Qot. p. ٢٨ l. 10, Hamās, p. ٢٥٢ (ubi vocatur صَبَّعَة جَاحِدَر بِنِ), v. HAMMER *Literat.-gesch.* I, p. 147 et seqq., et WUSTENF. *Reg.*, p. 178 et seq. — De تَمَّي, prope Ekronem, ut videtur VAN DE VELDEO *R. d. Pal.* II, p. 163, Hebr. תְּמַי, Jos. XV, 39; — Al-Bekrî in v.: تَمَّي مَوْصِعٌ مَذْكُورٌ فِي رَسْمِ الْعَقِيقِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ حَبِيبٍ تَمَّي مَوْصِعٌ شَعْبَةٌ مِنْ أَهْلِ تَمَّي. Idem in v.: تَمَّي مَوْصِعٌ آخَرٌ وَسَمَّيْتِ تَمَّي لِأَنَّهَا تَنْصَبُ النَّصَبُ vid. item Al-Bekrî infra in *Add.* ad v. تَمَّي, et de عِفَارِ بَنِي عِفَارِ supra in v. H. l. FL. monet: «بِأَصْلِهِ» vid. p. ٧٣ l. 3 et seqq."

P. ٢١٥ l. 5. De اَلْمَنَامِرُ vid. 'Ibn Ġob. p. ٢١. l. 5 a f., 'Ibn Bat. ed. Par. I, p. 412; Al-Bekrī in v.: وهى اَرْض بين الكوفة وبلدان عظماء وباله يعسوب الحج ذات المنامير Zam. p. ٩٥ l. 5: ذات المنامير coll. p. ١٧١. L. 6 pro حمير Fr.^o » ex vestigiis Codicum بالحمير, *prope Chaibar*, scribendum videtur." L. 5 معشى pronunciat تَنْبَغ, locus, ubi cameli noctu pascuntur. — Al-Bekrī in v.: تَنْبَغ — موضع معروف — De نَبَب vid. Lobbo'-lob., ubi etiam fit mentio de تَنْبُوك; — de تَنْمَكُون s. تَنْمُكْت, LfE *the Trav. of Ibn Bat.*, p. 237, 241; ed. Paris. IV, 395, 430 et seqq., Ahmed Babā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 525 et seqq. (ubi de *hist.* urbis exponitur), 529 et seqq., 549 et seq., 552 et seq., 554, 577 et seqq., et BARTH *R. in Afr* (scribens *Timbuctu*) I, 458; IV, 410, 418, 441, 450, 485 et seqq., 520, 528, 607, 611, 613, 615, 616, 619, 620, 651; V, 17, 37, 51, 67; de المنبكمبيية, Sacello sepulchrali Damasci, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 369; VULLERS I, 465^a: » تَنْبُول, i. q. تَانْبُول, nom. arcis in *Hindustān B.*, nomine زن celebris *F. ex Fg'*." de تَنْتُور prope Caesar. Pal., SEETZ. II, p. 73, ROBINS. *Pal.* III, 791, et *Z. d. d. m. G.* IV, p. 338; de تَنْجَاور (Tanjaour), REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 223, 284; de تَنْدَدُ et تَنْدَرُ duobus Al-Medinae epithetis, An-Nabolsi, p. 16; de تَنْدَاف, aquā in monte آرور, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 613 (179); in ed. SLAN. ١٥٩, 3 a f. تَنْدَس; de تَنْدَرَم (sic), terrā As-Sūdānis, Ahmed Babā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 533, 537 et seqq., 542, 544, 547, 586; de تَنْدَك صُور, palude salsuginosā non procul a درادوم, LEHMANN'S *R. n. Buch.* p. 288; de تَنْدِيُور, Indiae urbe, Abū'l-fed. p. ٣٥٤ l. 4 a f.; de تَنْزُل, in Al-Magr., الاستبصار, ك, p. ٩٤ in f.

P. ٢١٥ l. 4 a f. De تَنْس vid. Al-Bekrī in descr. Afr. sept. ed. SLAN. p. ٥٩, ٩٩, ٩٩, ٨١, 'Ibn Bat. IV, 331, et Al-Qazw. II, p. ١١٥. De

arce conditā a. 262, Al-Bay. I, p. ١١. l. 11, coll. ١٩. l. 3 a f. et ١٩ l. 5 a f., et de تنس الكندسة, Al-Bekrī l. l., p. ٩١, 2 a fine. De موضع بالبصرة: Al-Bekrī in v.: نخلة الشامية ap. Zam. p. ١١ l. 4 et 5, unde novimus in textu intelligi الشامية. P. ٢٧ ibid. mentio fit de تَنْصُبُ موضع, quo nomine sine dubio idem locus intelligitur, vidd. n. a., et Add. ad البردان, p. 296. — Al-Bekrī in v.: تَنْعَة قرية بالبصرة موت; و تَنْعَم مدنة بالبصرة موت; et deinde: منها الغيران بن حَرُول الذي روى عن سويد بن غفلة والنسبة اليها تبعي (تبعي ل.) بفتح اوله والسادى هكذا ضبطت. L. 6 in textu l. pro ذرّوت, ذرّوت; vidd. Add. p. 321, ac de h. l. etiam vid. Al-Azraqī ٢٩., 10 et ٣٩٢, 15.

P. ٢٩ l. 7 cum FL. l. التنعيم; » sec. Kām. s. h. v. (ut ait) et conf. Moscht. p. ٧٧ l. pen., et p. ٣٩٩ l. 5 ab inf.; et l. 8 pro بالعمرة, l. بالعمرة; i. e. (ut pergit) Meccani ipsi ritum illum sacrum, qui العمرة dicitur, peracturi, inde a Tant'im vestitu sollenni, qui الاحرام appellatur, induti procedunt." De التنعيم vid. in v. البيصاء, p. ١٩. l. 6, et infra in v. المديرتان (I p. ٤٢ l. 10), et شيدكا, et Add. p. 183 et 369, Zam. p. ١٢٣ l. 5, 'Ibn Badr. p. ١٣٥ et seq., 'Ibn Gob. p. ١١. l. 2 et p. ١٢٨ l. ult., Al-'Iṣṭakrī in Arn. Chr. Ar. p. 81, 11, Al-Azraqī p. ١٣٢, 17, ٣٩., 2 a f., ٤٣. in f. et seqq., 'Ibn Bat. ed. Par. I, p. 334 et 383, Qotb. p. ٨٢, 4 a f., ٨٣, 10, ١٠٨, 2, ٢٨٧, 12, ٣٣٨, 14, et ٤٥٤, 9 et seqq.; — Al-Bekrī in v.: وهو بين مَرَوْ وَسَرِف بينه وبين مكة فوسخان ومن التنعيم يحرم من اراد العمرة وهو الذي امر رسول الله صلعم عبد الرحمن بن ابي بكر ان يعمر منه عابسة وانما سمي التنعيم لان الجبل عن يمينه يقال له نعيم والذي عن يساره يقال له ناعم والوادي نعيان الخ Apud Al-Bekrī in v. الانعيان (Add. p. 183), ergo lege pro نعيان

نعمان. De المنعم بمنجد fit mentio in v. الدننن, qui dicuntur esse رومان بمقار وادی الرقة من المنعم (vid. in v.) est in نجاد. De loco supra memorato conf. item BURCKH. *R. in Ar.*, p. 261, de المنعم بمن sermonem faciens.

P. ۲۱۹ l. 13 in v. ندم pro احریم cum FL. l. » احریم, conf. CAUSSIN *Essai sur l'hist. des Arab.* Tab. II, et Tom. II, p. 1201. 18 et 19. Ceterum vid. Kām. s. v. احریم; احریم non est n. pr. virile." De Tribu عدی بن احریم vid. item WUSTENF. *Reg.*, p. 44. — De تمة نائف (?), loco Turkistanis, *I. A.* 1858 Avr.-Mai, p. 468; de ميمبرنو, urbe Asiae Min., olim لادينية, cujus nomen etiam scribitur د عوراع et د. ر. ر. QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 358 (ubi urbs ab Ad-Dimisqio describitur) et 384. P. 350 vocatur غرنو. Conf. porro de ea ibid. p. 366, 368 (bis) et 369 (ubi appellatur طبرغرلو); de نمر (sic), loco As-Sūdānis, Ahmed Babā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 549, 593, 552, 553; de دممق, loco As-Sudānis, ibid. IX, p. 535.

P. ۲۱۹ l. 13. De تمنت vid. in v. انشاش, Abū'l-fed. p. ۴۹۸ et seq., et supra ad v. تكت, et *Add.* p. 485. Eadem urbs spectatur ap. VULLERS I, p. 470^a: » تمنت, n. oppidi (فصبه) inter كولات et حصار B." Pro كولات, sec. *L. G.* in v. scrib. كولات. De حصار ibi nulla fit mentio. Memoratur tantum موضع حصار, qui locus tamen in censum non venit. Deinde VULLERS in v. حصار (I, p. 620) tantum scribit: » 4) nom. urbis B. F." — VULLERS porro I, p. 469^a in v. تنك n. 13): » nom. loci in Turkistān, unde pulchritudine excellentes nomen habent; 14) nom. prov. in بدخسان B."; et p. 470^a: (qui locus idem est qui ante n. 13 laudabatur) » تنك تركان, nom. loci in Turkistān B."; de loco Turkistānis, s. Tatariae magnae, vid. ASSEM. *B. O.* III, 2, p. DCCLXXXIII. De التمكنرنة, 1) *Scholā Damascenā*, *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 357,

الفواعل et in v. زورن تَعَوَّى موصعان مذكوران فى رسم الفواعل

الفواعل — اجبل من سلمى فى بلاد طلى قال امرؤ القيس

(الطويل) كان دياراً حَلَقَتْ بِأَيُونِهِ عُقابٌ يَنْوُفٌ لا عُمَابُ الفَوَاعِلِ

قال الاصمعى اراد عُقاباً فى نُوُفٍ اى تى جبل مُشْرِفٍ وبيردى

عقاب بنوفاى وتنفوفاى بالياء والتاء على وزن تَعَوَّى قال الاصمعى

وهو موضع ببلاذ نلى قال ابو الفتح بن حنن تَنْوُفٌ عَقَبَةٌ

مشهورة سَمِيَتْ بِالنُّوْفِ وهو ما علا من الارض وَأَمْرَانَةٌ نِيَابٌ اى

نلوبلة فلبت فيه الواو بناء النخ Versus exstant in *Diwāno 'Imro'l-qaisi*,

ed. a DE SLANE p. ٣٢ l. 8 a f, coll. p. 49, ubi pro يَنْوُفٍ legitur

وَدِدَارٌ وهو رأى ابل امرؤ القيس et in commentario (p. 101):

الفواعل اسماء جبال ليست بشوامخ والفواعل ايضا الجبال الطوال

Vid. porro infra in v. يَنْوُفٍ et in notis, ubi n. 8 pro الفواعل (ut etiam

in Cod. L. legitur), scr. الفواعل, et de voce يَنْوُفٍ, OSIANDER in *Z. d. d. m. G. X*, p. 51.

P. ٢١٧ l. 1. De المشارف (مَشَاحِج in v.) vid. in v. المشارف. De

حِثَّالَيْنِ, in qua urbs sita erat, vid. in v. حِثَّالَيْنِ et تَنِّيسَ

Abu'l-fed. p. ٣٩, ١١٨ et seq. (REIN. p. 47 et 162), *Al-Qazw.* I, p. ١٢٤

l. 13 et II, p. ١١٧, 'Ibno'l-Atir in *AMARI Bibl. Sic.* p. ٣٠٠, 10, 'Ibn

Kallik. N. ١٧. in fin., *Al-Maqr.* in ed. Bul. I, p. ١٧٩, 'Ibn Bat. in *CHER-*

BONNEAU Voy. d I. B. à trav. l'Afrique cet., p. 41, (ed. Paris. I, p. 57),

QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* I, p. 286, 306, 328-333, et *Add. supra*

p. 272, ac de pannis, qui a Tinnis nomen habent, QUATREM. *H. d. Sult.*

Maml. II, 2, p. 74.

P. ٢١٧ l. 8. De تَنْيِصْبَةَ vid. Zam. p. ١٥٠, ubi, coll. loco nostro et

loco infra I, p. ٤٩٢ in v. الجِلاَعِ, apparet legendum esse سَعْدٍ pro

سَعِيدٍ. Haec tamen Tribus a WÜSTENF. in *Reg.*, p. 389 non memora-

tur. Pro قُرْطٍ h. l. et p. ٤٩٢ leg. قُرْطٌ; conf. WÜSTENF. *ibid.* p. 140. —

De التَّنِينِ vid. FREYR. in *Z. d. d. m. G. X*, p. 463. De insulâ التَّنِينِ

in mari Indico, Al-Qazw. I, p. ۱۱۲ l. ult. et ۱۱۳, de quâ haec VULLERS I, p. 474^a: » تَنْمَن, nom. insulae in oceano prope montem سراندیب
F. sine exemplo et C."

P. ۲۱۷ l. 13. De تَوَات a meridie regni Maroccani meridiem versus et a septentrione urbis Tonboktū, vid. REINAUD *Rapport sur le tableau des dialectes de l'Algérie* cel. Paris 1856, p. 13 l. 3 a f., et 16 l. 7 a f.; 'Ibn Bat. IV, 444 et seqq. scribit تَوَات, et sic item BARTH *R. in Africa* I, 463; V, 36, 74, 124 et seqq., 430; vid. porro Z. d. d. m. G. IX, p. 525, 529, 543, 550, 560, I. A. 1844, 4e Ser. Tom. III, p. 407, 1855 Oct.-Nov., p. 394 et seqq. — De نَنُو شَمَر, in v. نُوَارِن, vid. Lobbo'l-lob. in v. الشَمَرِي, ubi sermo est de طَيّ. Videntur deinde in Syriam migrasse, ubi in tractibus trans Jordanem degentes, a recentioribus saepe memorantur, v. c. in v. KREMER *Mittelsyr.*, p. 201. H. l. in nostro Libro tantum occurrunt, neque a WUSIENF. in *Reg.* afferuntur. De نَوَارَا, Principatu et urbe Asiae Min., hodie Dawūs, vid. Ad-Dimisqī et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 352, 359 et seqq. — Al-Bekrī in v.: تَوَارِنُ جَبَلٌ بِالْمَدِينِ دَالِ الطَّرِمَاحِ (الطَوِيلِ) أُنْسَى أَرْضَ أَرطَاةَ in v.: دَسَمَ (نَسَمٌ ل.) سَحَابَةٌ عَلَى الْهَضْبِ مِنْ جَبَرَانِ (حَمْرَانِ ل.) أَوْ مِنْ دَسَمِ الطَّرِمَاحِ (sic leg., non ut hic in Cod. Leyd. cum خ), vid. infra I, p. ۳۸۵ in v. الدَّارَةُ, et II, p. ۲۸۹ in v. عَوَكَلَانِ, Al-Mošt. p. ۴۱, 10, ۵۱, 4 a f., ۱۷., 1 et 2, Zam. p. ۳۸, 2, et in *Add.* p. 89. Intelligitur بَنُ دَعَرِ, de quo vid. 'Ibn Dor. p. ۲۳۴, 8 et 9, a quo is, qui ibid. p. ۲۳۱ l. 11 nomine عَدِي الطَّرِمَاحِ بَنِ عَدِي, occurrit, probe distinguatur.

P. ۲۱۷ l. 14. De تَوَام vid. Al-Mošt. in v. et p. 8, praeter duo h. l. allata loca, etiam loquens de بِالْمِمَامَةِ. De تَوَام بَعْمَان vid. in v. حَبَبَرِبَر, Abū'l-fed. p. ۹۹ in v. صَحَار (REIN. p. 137), Zam. p. ۲۸ l. 7, ut Al-Mošt., margaritas etiam memorans, de quibus item conf. Al-Bekrī in v.,

disputans insuper de variâ scriptiōe دُوَامٌ et دَوَامٌ. — De duobus castellis in الضَمْعَاءِ, dictis اَلْمَوْجَانِ, Ibn Gob. p. 11. l. 12 et seq. Ibi sic videtur pronunciandum, collatâ scriptiōe cum disputatione Al-Bekrî.

P. 11 v l. 6 a f. Pro دُوَامٌ FL. scribit دَوَامٌ. » Deest quidem, (inquit) plur. دَوَائِمٌ nominis دَوَامٌ apud FRÛYT., sed in Kām. etiam ante دَوَامٌ recensetur.” — De تَدَوَادِي, pago Damasci, An-Nābolosi in *Sitz-ber.* 1850 Oct. p. 324; de جَبِيلُ التَّمُونَةِ prope دُونِس, Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 492 (58), ed. SLAN. p. 11, 8. Al-Bekrî in v. اَلتَّوْبَانُ بَدَالِ التَّوْبَانِ جَبِيلُ تَدَوَادِي اَرْضِ دَمِشَقِ عَامِرِ. Et sic etiam (cum د) videtur leg. nostro loco. Cum د exstat tamen etiam in v. اَلْغَبَارِ. De دَمِشَقِ, fonte ab or. Oxī in viâ Bokaram versus, LEHMANN's *R. n. Buch. u. Samarg.*, p. 62. De دُونُوب, urbe in viâ اَلْعَمْرَانِ ad طَلْعَةَ اَبِي دُونُوب, Al-Bekrî ed. SLAN. p. of l. 1, coll. *N. et E.* XII, 507 (73); — de دُونُوب in As-Sudan, ibid. p. 189 in f; de دُونُوب, Al-Most. in v., et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 45, ubi Ibn'o'l-Atir etiam observat, pagum Merwae vocari praeter دُونُوب, اَلْمَدُونُ, s. دُونُ. Idem monet Jaqut in v. دُونُوب, ubi item sermo est, ut apud Nostrum in v. دُونُوب, de pago Samarqandae. De دَوُون, Indiae monte, etiam dicto دَوُونُوب, vid. Al-Bekrî infra in *Add.* ad v. اَلرَّاعُونَ. De مَسْجِدُ تَمُوب in urbe Qazwīn, *I. A.* 1857 Oct-Nov., p. 269. — De مَعْمَرَةُ اَلْمَسُونِيَّةِ in v. دَوُونُوب allato, infra in v. اَلْمَسُونِيَّةِ, et CHWOLS. *die Ssab.* I, 600 n. 1. De utroque loquitur Ibn Kallik. N. 1100, ubi WUSTENF. scribit اَلْمَتُونَةُ, sed DE SLANE p. 184 l. 25, اَلْمَدُونَةُ.

P. 118 l. 2. De دَوُوحٌ vid. Zam. p. 18 l. 4-6, et Al-Bekrî in v. et in v. اَلْحَا, et de دَوُوحٌ infra in v.; Abu'l-fed. p. 117 urbem appellat دَوُوح vel دَوُوح, memorat vero etiam formam دَوُوح, de quâ item conf. infra in v. Al-Bekrî scribit, ut Noster, دَوُوح, et sic Lobbo'l-lob. in v., ad

نَعْنَة et فُسْطَلِيَّة. Vulgo pronunciatur *Tūzar*, et sic Abū'l-fed. nomen enunciandum esse monet. Cum nostro Auctore facit Lobbo'l-lob. De أعمال الجَرِيد in v. نَوَز, vidd. *Add.* p. 364, et de نَعْنَة infra in v. — De monte نَوْر conf. supra in *Add.* ad v. أَخْرِم, p. 59, et infra in v. العُنَانَة. De eo loqui videtur Zam. p. ٢٨ loci nomine. Al-Bekrī in v.: نَعَزَ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْكُوفَةِ دَلَّ الْأَجَاوِرَ ، بَيْنَ سَمِيرَاءَ وَبَيْنَ نَوَزْ ، De نَوْر vidd. supra dicta ad نَوَّح (p. 504), et de نَوْر infra in v. بَيْرِن. De insulā et portu أَسْوَورَ prope سَمِيرَة, Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 557 (123); in ed. SIAM. p. ١٠١ l. 3 a f. scribitur نَوْرَة, quod tamen in vers. (*I. A.* 1859 Avril-Mai p. 312) *Toura* enunciat. —

P. ٢١٨ l. 15. De نَوَسْكَاس vid. item Lobbo'l-lob.; de نَوَس fluvio *Türkistanis*, QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 412. — De عَالِج in voce نَوَصِج: مَوْضِعٌ مَا بَيْنَ رَمْلٍ أَنْتَبَحَهُ وَأَوْدٍ وَفَالِ الْحَرَبِيِّ مَوْضِعٌ مِنَ الْكَمَا De الْحَرَبِيِّ vid. etiam Al-Bekrī in v. دُزَاوَنْد (in *Add.* ad h. l.) et in v. صَانِ (II, p. ١٧٧ n. 3), et Noster I, p. ٣٥٨, 5 et *Add.* ad h. l. Praeterea نَوَصِج memoratur in Mo'allaga 'Imro'l-Qais in ed. ARN. p. ٢ in f., coll. ١٠ l. 1, et in Mo'all. Lebidi ibid. p. ٩٥ l. 6 a f., coll. 1. 4 a f., ac de eo vid. DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 450.

P. ٢١٨ l. 3 a f. De نَوَسَات, urbe munitā, 4 dierum iter a Caesaraeā Cappadociae, vid. Abū'l-fed. p. ٣٨٤ et seq., et QUATREM. *II. des Sult. Maml.* 1, 2, p. 141; de فُونِيَا et سِيَوَاس, in voce; de نَوَسَاتْهُ نَوَسَاتْ in v. بِلَادَة حَى اَرْض تَنْدَرَم, in *As-Sūdāne*, Ahmed Bābā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 533; de نَوَسَاتْ, sive نَوَسَاتْ, vidd. *Add.* p. 484; de نَوَسَاتْ نَوَسَاتْ مَوْضِعٌ فِى دُبَارِ أَرْدِ شَوَوَة قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنِ سَلِيمَةَ أَنَسَدَهُ الْأَصْمَعِيُّ (الكامل)

لَمِنْ الدِّيَارِ بَنُو لَيْعِ ثَبْيَانِ رَنْطَهَ عَمِيرِ ذَاتِ أَدْنَسٍ، قُلْ
 خَذَهُ الْمَوَاصِعُ فِي أَرْضِ سَنْسُوَّةٍ. Pro *Thibios* in Cod. L. legitur
 وَيُبْيُوسُ بِالْصَّمِّ وَكَتَبُوا عَ نَارِصَ: نَبِسَ: *Thibios*, sed *Qām*. in v. *ثَبْيَانِ*, et pro *أَدْنَسٍ* in Cod. L., *أَدْنَسِ*. De *تُومَ*, in terrâ *كَيْلَانِ*,
Abū'l-fed. p. ٢٢٧; de *نَوَاقِ* أَسْعِلَ وَادِي سَانِهَ *Zam.* p. ١٩٨ l. 1, coll.
 p. ١٩٧ n. b l. 6 a f. In Indice nomen est omissum.

P. ٢١٩ l. 2 pro *حَرْبِ* in v. *بُونِدِ*, cum Fl. sec. Codd. lege *بَحْمَرِ*.
 » Nam (inquit), si Scriptor hanc *Thulen insulam* esse voluisset, *urbem*
Thulen l. 3 non *prope* eam (*يَعْرِبُهَا*, ut l. 2), sed in eâ (*بِهَا*) collocasset.”
 De insulâ *Thüle* vidd. supra *Ad.* p. 263, *Al-Maqq.* I, ٨٨, 12 (ubi
تُولِي, *Abū'l-fed.* p. ١٨٨ (REIN. p. 267), et REIN. *Aboulf.* p. CDLXI
 l. 6 a f., coll. p. CCLXXXIV; de *نُؤُونِ نُورِ*, foro in prov. Sinenſi Chan-si,
 descripto ab Huc, in *Souvenirs d'un Voyage en 1844 dans la Tartarie,*
le Thibet et la Chine (*Revue des deux Mondes* ed. Brux. 1850 Juin
 p. 991 et seqq.). — De *نُؤُوبِي*, prov. et urbe *Ġilânîs*, *Ad-Dimisqî* in
N. et E. XIII, p. 292 et seq. et 299.

P. ٢١٩ l. 3. De *دُومَا* vid. v. KRFMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 169 et
 191. Pro *عَمِيرِ* l. 4 cum Fl. l. *مُعَرَّبِ*, i. e. formâ arabicâ indutum,
 ut in L. et V. et in O. etiam exstat. De *بَيْتِ دُومَا*, tractu, ut vide-
 tur, prope Bagdâdem, Nost. in v. *دَنَرِ مَدَانِ* (I, ٢٢٠, 4); de *بَرْقَعَمَدِ*
 et *بِلَانِ تُوسَمَانِ*, in v. *تُوسَمَانَا*, vid. in vocc. — De *تُوسَمَانِ*,
Abū'l-mah. I, p. ٣١٨ l. 1, et Fl. ad I, p. ٣٠٧ l. 9, in
Ann. ad II, p. 38 et 39. Porro de *تُوسَمَانِ* loco *As-Sūdānîs*, *Al-hmed*
Babā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 538; de *رُوصَةِ تُومَ*, *Al-Most.* p. ٢١٧, 1; de
وَادِي تُومَلَاتِ, in Aeg. prov. *الشَّرْقِيَّةِ*, SCHLEIDEN *die Landenge v. Suez*,

p. 3 et 170 et seqq. Pars occid. ejus regionis hoc nomine in primis nuncupatur, s. etiam السَّيِّبُ و; media pars, و السَّيِّبُ, s. و سَعِيْبُ, et pars orientalis النسيج بشار. In ipso nomine ثُومَلَات fortasse latet nomen *Thoum*, ut appellatur urbs פִּיתוֹם V. T.¹ (quae sita erat in eâ valle in parte occid.) in Itinerario Antonini; quid vero de *terminatione* لا statuendum sit, definire non ausim; sed in dubium vocari nequit, quin eâ praesertim regione terra contineretur, in V. T. נַחַם dicta; — Al-Bekrî in v.: دُو الثُّومَانِي نَحْرُ بَاغْدَادَ مَعْرُوثَةُ الْحِجْ de ثُومَانِي loco in terrâ Berberorum, cum salifodinis, sex dierum iter a دَدَاحَ, idem in *N. et E.* XII, p. 656 (222); in ed. SLAY. p. ١٨٣, 2 a f. scribitur ثُومَانِي.

P. 119 l. 10 pro عَمْرٍا FL: » melius (inquit) عَمْرٍا sine teschd., et l. 13 scribe وَأَمْرًا cum مَمْدُورَة, ut Kām. praecipit in the-
mate مَان, media Je." De antiquo nomine دريس vidd. *Add.* supra
p. 469 et 470, ac de urbe دونس, supra in v. اَنْبِلُونَة, Al-Bekrī in
N. et E. XII, p. 489 (55) et seqq., ed. SLAN. p. ٢٠, ٧٣, ٨٢, "اَسَنْبَحَار
p. 10, Al-Qazw. II, p. 114, 'Ibn'o'l-Atir in *AMARI Bibl. Sic.*
p. ٣٠٢, 12 et seqq., Abu'l-fed. p. ٢٨, ٣٨ et 1٢٢ (REIN. p. 197), 'Ibn
Kallik. N. ٣٩٠ (ed. WUSTENF. p. ٥٩, l. 4 et seqq.), exponens de his, quae 'Obai-
do'l-lah Al-Mahdi aedificavit; Abdo'l-wahid ed. DOZ. p. 1٩٢ (in *AMARI B.*
S. p. ٣1٨, 3 a f. et seqq.), et ٢٥٥, 'Ibn Bat. in *CHERBONN. Voy. d'I. B.*
à trav. l'Afrique cet., p. 10, (ed. Paris. I, p. 21, IV, 328 et seqq.).
De urbe a. 246 amplificatā, Al-Bay. I, p. 1٠٦; in primis *At-Tigānī* in *I. A.*
1853 Avril-Mai p. 393 et seqq., ubi de Abdo'l-Mūminī expugnatione; de
rebus a. 543, Al-Bay. I, ٣٢٣, 8 et seqq.; de urbe captā a. 660 ab Al-
Majūrqi, *At-Tigānī* l. l., p. 409 et seqq., et ROUSSEAU, *I. A.* 1849 Avril-
Mai, p. 313 et seqq., ubi etiam de *portis* agitur. Haec *At-Tigānī* urbis sec.
14° descriptio eo majoris est momenti, quia fontibus usus est hodie deper-
ditis. Vid. DEFRÉMERY *Mém.^s d'hist. Or.* I, p. 188. De urbe a. 688
vid. *CHERBONN.* in disput. de Al-Abderio, in *I. A.* 1854 Août-Sept., p. 163
et seqq.; de urbe a Turcis expugnatā, et *Hafsidarum* dyn. ibi sublatā a H.
981, Qotb. p. ٣٥٨, 4, ٣٧٠, 3 et seqq.

P. ۲۱۹ l. 13. De نُونُكْت conf. Abū'l-fed. p. ۴۹۵ in v. ابلای, et p. ۴۹۱ in v. نَدَت, ut ibi scribitur. Eadem, quae Al-Iḡlakrī, tradit Ibn Hauqal, ut inde novimus. De نُون vid. Al-Most. in v., Abū'l-fed. p. ۴۴۴, 13, et Lobbo'l-lob., ad quem locum vid. WEYERS in notā, et VETH in *Suppl.* p. 46. De وادی vid. infra in v. et II, p. ۴۹۲, 4, et de hoc et nostro loco, QUATREM. *Hist. d. Mong.* p. 177, et DEFREMERY loco modo laud. I, p. 31. Quibus locis collatis, apparet, intelligi urbem Korasānis, sitam in Kūhustane, quae regio, ut infra in v. describitur, Korasāni accensebatur, et ut ait, Abū'l-fed. p. ۴۳۴, 5, est كوره عابی مقارہ فارس من خراسان. Scripsi ووعسنان, scriptionem Nostri (infra allatam in v.) sequens. Et scriptionem praefert Codicum, »quippe quae (ut ait) plus auctoritatis habeat, quam altera plena (vid. MEMINSKI s. v. ووعسنان), et pluries apud Nostrium inveniat, ut p. ۲۱۱ l. 2 et p. ۳۴۴ l. 1. Plane ejusdem generis est correptio syllabae prioris in ثباب (I, p. ۳۹۲, 8 et ۲۷۹ l. antepen) ex pers. ووتاب, »aqua montana." Ex dictis porro liquet infra in v. ووعسنان (II p. ۴۹۲ l. 4) pro نُون legendum esse نُون, ut QUATREM. l. l. jam vidit.

P. ۲۱۹ l. 15. De نَمِذ vid. Al-Mas'ūdī ap. DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 36 et seq., et ap. VON NOROFF *die Atlantis*, p. 6 et 10, Al-Most. in v. نون, Abū'l-fed. p. ۱۱۹ (REIN. p. 162), Al-Maqrīzī ap. KOSEG. *Chr. Ar.* p. 118, 8, et Lobbo'l-lob. in v. et *Suppl.* p. 46. — De وورہ نَو in Aegypto, vid. WUSTENF. *Macr. Gesch. d. Copten*, p. ۹۷ l. 6 a f. et p. 54. — Lin. 3 a f. scripsi النَمِجَان in v. المورہ, spectans scriptionem النَمِجَان, in Al-Most. p. ۴۱۹, 14. At scribendum esse النَمِجَان, docet Qām. in loco allato infra II, p. ۹۵ n. 13. Ut ibi lin. ult. et in loco laud. Al-Most., النَمِجَان occurrit, ita etiam III, p. ۲۱۹ l. pen. et ۲۱۳, 4, quo utroque loco pro النَمِجَان l. المِجَان. In priore Jāq. Petrop. habet النَمِجَان, in posteriore cum L. et V. النَمِجَان, ita ut de lectione nullum dubium supersit. Jāq. Oxon. المِجَان (sic!). Praeterea بِمِجَان scribitur sine Articulo; vid. supra p. ۱۲۸, 4 et seqq. Infra Noster de النَمِجَان

suo loco non loquitur. De لُوبُّو'لُوبُّو vid. Lobbo'l-lob. in v.; de اَلْتَوْنَمَه , Zam. p. ٢٨ l. 6 et n. c; de pago trans Jord. prope حَسْبَن , SEETZEN I, p. 407, quem ROBINS. in *Mappà nuncupat et-Terne*; de لُوبُّو'لُوبُّو, Lobbo'l-lob. in v., et *Suppl.* p. 46; de نُسُويسِ, loco As-Sūdānis, Alimed Babā in *Z. d. d. m. G.* IX, p. 535.

P. ٢٢. l. 2. De نَهْجَانَمَه, quod nomen HIRTZIG, collato نَهْجَان, sensu maris, vertit *Uferland* (*Z. d. d. m. G.* IX, p. 732), vid. Al-Bekrī in v., Ibn Gob. p. ٢٩ l. 2, Abū'l-fed. p. ٧٨ (REFIN. p. 101), Ibn Hish. p. 5 l. 16 (ubi alia nominis explicatio traditur), Al-Idrakī in ARN. *Chr. Ar.* p. 78, 11; 79, 7; 91, 3 et 4, in p. 83, 10, JAUB *Geogr. d'Edr.* I, p. 145 et seq., v. HAMMER *Wien. Jahrb.* 1840 Bd. XCII, p. 60 et seq., et 1841 Bd. XCIII, p. 129 et seqq. — De monte اَلْعَجْرَج vid. infra in v. (II, p. ٢٢٩ l. 8), et locus Al-Qazw. ibi laud., et de مَخَارِجِ اَلْعَجْرَج, II p. ٣٣٣ in f. Cum Fl. l. 2 pro سَحَابِل » ex vestigiis codd. scribe نَسَابِر, i. e. دَسَابِر, proprie: mare sequitur, mare legit, i. e. secundum mare sita est, *zieht sich lungs des Meeres hin.* L. 6 pro اَلْحَرَار cum L. et, si tantum elementa consonarum spectes, etiam cum V., l. اَلْحَرَار, pl. nominis حَرَر; plerique enim istorum tractuum lapidosorum in Hig'āz circa Medinam siti sunt; conf. p. ٢٩٧ l. 4 ab inf. L. 10 pro اَلْعَلَاط scr. اَلْعَلَاط. Quia autem nomen نَهْجَان, de universo tractu maritimo, tum Al-Hegāzi, tum Al-Jamanīs, usitatur, Moslimi loquuntur (et sic Abū'l-fed. p. ٨٨ et p. ٨٩ in v. اَلْمَهْجَان) de اَلْمَهْجَانِمْ, et de اَلْمَهْجَانِمْ, et de تَهْجَانِمْ مِّنْ اَلْمَهْجَانِمْ, et sic etiam Noster in v. جَنْبِ, ac de illo in v. اَلْمَهْجَانِمْ. De تَهْجَان, *Tatta*, Indiae urbe, Praef. ad Ibn Bat. III, p. x; de دَهْرَان مِّنْ فَرْقِ اَلْبَرِي vid. Al-Qazw. II, p. ٢٢٨ et infra II, p. ٢٢٧, 5 a f., ac de hodiernā Teherānis, Persiae Metropoleos, conditione, BENJ. II, *Cinq. années de voy. en Or.*, p. 224 et seq.; de تَهْجَان, Imro'l-Qais

ed. SLAN. p. ٣٢, 5, coll. p. 48 et 100, ubi in Comment. explicatur per اسم جبل. Noster infra p. ٢٣٢, ut Qām. in v., scribit ذَهْلَانٌ, et sic item Zam. p. ٣. l. 2 et 3.

P. ٢٢. l. 11. De ذَهْلَانٌ vid. etiam in v. ذَهْلٌ; sic Qām. in v. ذَهْلٌ: وَذَهْلَانٌ كَجَعْفَرٍ وَحَرْبٍ سَيْفٍ كَاضِمَةٍ, quae verbotenus ex Al-Bekrī sumta sunt, quibuscum conf. infra dicta in v. ذَهْلٌ et ذَهْمٌ, unde ergo videmus litora maris Persici pariter atque litora Maris Mediterranei nuncupari ذَهْلَانٌ. L. 12 pro ذَهْلَانٌ sine dubio leg. ذَهْمٌ; vid. infra in v. ذَهْمٌ, Zam. p. ٣. l. 4 et 5 (ubi l. ذَهْمٌ), Al-Most. p. ٤٨ l. 5 a f., et Al-Bekrī haec habens in v.: ذَهْمٌ جَمَلٌ مِثْلُ حِمَى ضَرْبَةٍ ذَهْمٌ. — Al-Bekrī porro in v.: التَّهْمُ بِمَعْتَجِ أَوْلِهِ. ذَكَرْنَاهُ فِي رِسْمِهَا الْخِزْمَانِيَّةِ بِلَدِ دَلَهْ أَبْنِ الْأَعْرَابِيِّ.

P. ٢٢. l. 13. De ذَهْمٌ vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 530 (96), in ed. SLAN. p. ٧٢, ٧٣, ٧٤, "الاسم بصر", p. ٩٢, Al-Bay. I, p. ١٥, 2 et seqq., quibus locis scribitur ذَهْمٌ sive ذَهْمٌ, cum ذ, et sic DE SLANE *H. des Berb.* I, p. cix. L. 14 cum FL. l. وَالذَّالِ. — VULLERS I, p. 485^a: "ذَهْمٌ, nom. urbis B.", et 485^b: "ذَهْمٌ, nom. urbis, sedis-regiae Feridūni B."

P. ٢٢. l. 3. De ذَهْمَانٌ vid. Zam. p. ٣٩, 7 et 8. Pro ذَهْمَانٌ (ut Cod. L. sequens, male scripseram pro ذَهْمَانٌ, *valles* intelligens), cum FL. l. ذَهْمَانٌ, ut exstat in V., quod ut confirmet, revocat ad Qām. in v. ذَهْمَانٌ, et p. ٢٢١ l. 1 et 2. Al-Bekrī in v.: — ذَهْمَانٌ بِكَسْرِ أَوْلِهِ. مَوْضِعٌ فِي بِلَادِ تَهْمٍ وَهُوَ الَّذِي مَلَأَتْ فِيهِ أَعْلَاءُ بَنِ الْحَصْرَمِيِّ الْخِزْمَانِيَّةِ. De Al-Alā ben Al-ḥaḡramī vid. Ibn Qot. p. ١٣٤ et seq., et CAUS-
SIN *Essai* II, p. 579, III, p. 265, 308, 358, 365, 381 et seqq., et WÜSTENF. *Reg.*, p. 56. — De ذَهْمَانٌ, Qām. in v. ذَهْمَانٌ.

جَرْبُ الْمَدِينَةِ. De بَرْبٍ, s. spatio 4 parasangarum, mensurâ a Mo'awiae tempore usitatâ, vid. REIN. *Géogr. d'Aboulf.* I, p. cclxiv et seqq., et II, p. 17 n. 1; de montibus Tighriticis (تِغْرِيتُ الْمَدِينَةِ) in Kurdistan, ferro, plumbo, aere abundantibus, LAYARD *Niniveh* I, p. 120 et seq.

P. ۳۳۱ l. 5. De تَمَّصٍ vid. Zam. p. ۳۳۴, 6-8 et in notis l. 6 et seqq. Coll. p. ۴. l. 11 et 12 supra, FL. pro تَمَّصٍ, legit بُولَمَّصٍ, et sic Zam. l. l. — De تَمَّصِيسٍ (*Tigisis* Procopii in Africâ sept.), saepe male scripto تَمَّجِيسٍ, conf. Al-Bekrî *N. et E.* XII, p. 516 (82), ed. SLAN. p. ۸۳ et ۹۳, ubi تَمَّجِيسٍ, et QUATREM. ad h. l., et DE SIANE *Hist. des Berb.* I, p. cxi, et II, 17 in fine, scribens تَمَّجِيسٍ. De تَمَّجِيسٍ, pago Bokārae, notâ 4^a memorata, alibi nihil inveni. Ex margine Colicis cujusdam, ejus possessor ea ibi notaverat, haec in Cod. Leyd. alieno loco videntur inserta. In Cod. Jaq. Oxon. et Petrop. hic Articulus item desideratur. Probe distinguatur ab اَمَّجِيسَانٍ, parte insulae جَرْدِيسٍ, de quâ vid. JAUB. *Géogr. d'Edr.* I, p. 282, unde اَمَّجِيسَانِيٌّ sine dubio nomen habet, quem AMARI in *Bibl. Sic.* ubique, v. c. p. ۳۷۵ ita nuncupat, non, ut alii المِيجِيسَانِيٌّ; conf. *Introductio* p. lxxvii. — De تَمَّجِيسَانِ مَبْمَاسٍ vid. Al-Bekrî ed. SLAN. p. ۸۹, 6. — Qām. in v. تَمَّجِيسَانِ مَبْمَاسٍ. — De نِيدِيسٍ vid. DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 635 N. 151, ubi scribitur: نِيدِيسٍ وَاَلْفَرَّاجُونِ, *Tidèh et Alfarradjoun*, et de سَاخَا, infra in v. et DE SACY ibid. p. 640 N. 222: » سَاخَا وَحَصْنَهَا *Sakha et Hissèh-Sakha.* " Vocatur urbs episcopalis a VANSLEB *Hist. d'Egl. d'Alex.* p. 25, quem locum adduxit CHAMPOLLION *l'Égypte sous les Pharaons* II, p. 225, ubi de تَمَّصِيسٍ exponit. Distinguatur haec urbs ab alâ, item in Al-Garbija sitâ, dictâ طَمَّصَتَا, s. طَمَّصَتَا, de quâ vid. infra II, p. ۳۱۳ l. 4, et n. 3. Per بَطْنِ السَّرْبِيسِ videtur significari sinus litoris maritimi. — L. 9 Al-Bekrî in v.: تَمَّصِيسٍ نَهْرٌ بِالْأَعْوَاظِ السَّخَا. De eo vid. item 'Abū'l-fed. p. ۳۱۹ et seq. — De بَكْرِ تَمَّصِيسَانِ, Al-Maqq. I, ۸۵, 2; de تَمَّصِيسٍ,

Zam. p. ٣٩ l. pen., et n. e; de تَبْرِكَتْ, cast. in monte نفوسة in dit. Tripol., Al-Bekri ed. SLAN. p. ٩ l. 11, coll. vers. in *I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 436. Infra ap. Nostr. in v. نفوسة (III, p. ٣٢٣ l. 5 item occurrit, sed dicitur نَبْرِكَتْ, ut FL. ibi legit pro بَبْرِكَتْ; de نَبْرِقَى ad Nilum superiore in As-Sūdān, Al-Bekri *N. et E.* XII, p. 651 (217) et seq., ed. SLAN. p. ١٨٠, ١٨١ et ١٨٣; de نَبْرِ مَعْلَى, prope حمص, SEETZEN I, p. 18, fortasse مَعْلَا دَبْرِ ap. SMITH in ROBINS. *Pal.* III, p. 931.

P. ٣٢١ l. 11. De نَمْرُكَان vid. Lobbo'l-lob. in v. In sequenti نَمْرُكَان (proprie *sagittarii*) l. 12, l. نُوبَنْدَجَان, ut infra in v. exstat. De اسنكان supra non fit sermo, in Cod. Ox. h. l. اسنكان. Seq. مَهْرُكَان, infra III, p. ١٧٩ l. 9 et seqq. vocatur قَذَف مَهْرُكَان. Pro رُونْدَجَان, cum Ox. l. رُونْدَجَان, de quo vid. in v. Infra كُوجَان non memoratur; 5us pagus hic et in Ox. omittitur; 6um lege cum FL. فراسياه, quod nomen infra etiam deest. Pro خانقاه l. 15 cum FL. item l. خانقاه, » quod nomen Persicum, (ut addit) ab Arabibus genere *feminino* usurpatur; vid. Nawawî ed. WUSTENF., p. 393 l. 6 et 5 ab inf. Scribendum esse خانقاه, apparet etiam ex adjectivis الخانقاهى et الخانقاهى in Lubbo-el-lubab, quorum utrumque He mappicatum ostendit. Verum tamen est per corruptelam recentiore illud nomen in خانقاه, et correptâ ultimâ syllabâ in خانقاه abuisse; I, p. ٣٣٩ l. 11 et 12." Primus sex illorum pagorum, hic omissus, a Jāq. in نَمْرُكَان بَلِيدِ بِنَاحِى فَارَسِ بَيْنِ بُونْدَجَان (نُونْدَجَان l.) وَشَمْرَاز وَهَى كُورَه دَسْتَمَل (نَسْمَل l.) عَلَى نَلْمَه وَنَلْمِين (وَنَلْمِين l.) فَرَبَه فِى اَنْجَبَالِ وَاعْبِنِ ضِيَاعَهَا اَلْنَى هِى كَانْعَصَبَه لَهَا سِت فَرَى مَتَّصَلَه فِى وَاْدِ مَحَلَلْهَا (بَنَحَلَلْهَا l.) اَنْهَر كَبِيرَه وَسَاجِرَ وَاسْمَاءِ هَذِهِ الْفَرَى اَلْمَب (a) sic اسنكان وَمَهْرُكَانِ وَرُونْدَجَان (b) sic

وفيهما خانقاه حسنة للمصوفية وهي امير (c) هذه القرى واحلها
وحدهم (واجلها وخيرها ا). وحى صبيحة النجميع فى السعيد
وصوجان ومنهما كان الظهير الفارسى وهو ابو المعالى عبد
السلام بن محمود بن احمد كان فيها مجوداً وحكيماً معروفاً
فماشواً (d) والعزلة السادسة فمراسته (e) (sic) وفيها
واسمها . In Jāq. Lond. post اسماء . تسكن الرساء ومعدمو (f) الماحنة
فمراسته، فمراسته استكنان، et pro امراسته، هذه القرى
ut in J. P. legi videtur

P. ٢٢١ l. 3 a f. De بدمهر، urbe Asiae Min., vid. DEFRÉMERY *Voy.*
d'Ibn Bat. dans l'As. Min., p. 57, ed. Par. II, p. 307. De بدمهر
ملاحة، in prov. Aeg. انغريه، DE SACY *Rel. de l'Ég.*, p. 637
N. 152; de نبرية، pago Aegypti, loquitur LEPSIUS *Br. a. Aeg.*, p. 13,
de تبريز s. potius نيسريه، in regione rōw Sabankārā, QUATREM. *H. des*
Mong., p. 445 et 449, coll. infra III, ٢٥٧ in v. نيزر.

P. ٢٢٢ l. 1. De نيزر، vidd. *Add. ad ببحر فارس* supra p. 267, *Al-*
Qazw. II, p. ١٨ l. 3 a f., *Abū'l-fed.* p. ٢٢ l. 6 a f., et ٢٣ l. 9 (*REFIN.*
p. 27 et 28), et ٣٤٨ et seq., ubi scribitur النيزر (cum Art.). De نيزر،
urbe a meridie Telesānis, *N. et E.* XII, p. 535 (101), ed. SLAN. p. ٧٧, 8.
de نيزر، Nost. in v. نيزر، *Abū'l-fed.* p. ٢٢٣, 9, *Ibn Bat.* ed. Paris
I, p. 161, coll. p. 333, A. v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nordl. Syr.*
p. 4, et QUATREM. *H. d. Sult. Maml.* II, 1, p. 180 l. 14, et p. 525.

P. ٢٢٢ l. 5 l., transpositā notā distinctionis، رجيلة القدس موضع،
L. 6 pro بالنمام، Jāqūt in *Al-Mošt.* باليمن، quod jam verisimile est ob

(c) J. P. recte امير، i. e. امير، *praestantissimus*, idem quod sequens
اجيل. J. P. deinde item وخميرهم. (d) Verba in Cod. Ox. omitta,
sic supplet J. P.: .ولسى انمدرين فى الموصل بالمدرسه (e) J. P.
recte، ut videtur، فمراسته. (f) Perperam J. P. ونقدمو.

castella, quae memorantur, et quodammodo confirmari videtur ex Zam. p. ١٩٥ l. 1, ubi inter *المجذال المنعجار بمس دسبع ومكة*, recensetur *وتيس*, quod nomen Indici addatur. Jāq. tamen Oxon. habet *وتيس*. Sic ergo ipse ante legit, sed in Al-Mošt. vocem correxit. — De *التيس*, puteo, inter *الكهنة* et *البحمام*, vid. Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 446 (12), ed. SLAN. p. ٤, et vers. in *I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 419. Pro *تيس*, LEF in *Trav. of Ibn Bat.* p. 227, male *تيس* scribit. — De *تيطوان* (*Titāwan* in ling. Berb. *oculi*, s. *fontes*), vid. *Add.* supra p. 479, Al-Bay. I, p. ٢٣. l. 8 et 19, et DE SLANE ad vers. Al-Bekrīi descr. Afr. in *I. A.* 1859 Août-Mai, p. 316 et 317; de *تمتسوان*, loco a *تيطوان* non multum remoto, Al-Bekrī ed. SLAN. p. ١٧, 14, coll. *N. et E.* XII, p. 561 (127).

P. ٢٢٢ l. 9. De Tifas, Veterum *Tipaza*, vid. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 506 (72), ed. SLAN. p. ٣٣, urbem nuncupans, *تمغاس*, s., ut in ed. SLAN. *الططاس*. De eā urbe etiam conf. JAUBERT *Géogr. d'Edr.* I, p. 272; de *بجساس*, portu urbis *حراور* in 'Itrīqja, *Add.* ad *اكتاس* p. 151, et Al-Bay. II, ٢٣٢, 13. Vario modo hujus urbis nomen scribitur; vocatur enim etiam *تمغساس* et *تدغساس*. Al-Bekrī *N. et E.* XII, p. 562 (128) habet *تمغساس*, pro quo QUATREM. l. l. reponit *تيعساس*; ed. SLAN. p. ١٨ etiam habet *تدغساس*, quae vera est pronuntiatio, unde altera *تمغساس* orta est. — L. 11 in v. *قنل*, pro *ودنح*, cum FL. l. *ودنح*, et l. 12 pro *دار*, ut in L. et in Al-Mošt. p. ١٧. l. 12 et 13, l. *دار*; — *تاماان* cum *Ceylan* jungitur inter loca, quorum gladii sunt nobiles, in *I. A.* 1854 Janv., p. 70, ad quem locum tamen conf. supra dicta in *Add.* p. 438.

P. ٢٢٢ l. 12. De *تمغساء* vid. Al-Bekrī in v., Al-'Iṣṭakrī ap. ARNOLD *Chr. Ar.* p. 86 in f., Abū'l-sed. p. ٨٩ et seq. (REIN., p. 117), Zam. p. ٢٨ l. 7 et l. 5, Ibn Kallik. N. ١٢١ (ed. WUST. p. ٩١ l. 4 a f. et seqq.; ed. SLAN. p. ١٩٩ l. 9 a f. et seqq.), et N. ٩٩٧ in fine (ed. SL. p. ٧٣); HAMAK, *Spec. Cat.* p. 102, v. KRFMER *Mittelsyr.* p. 5 et 6. Accura-

tius quam Noster, Lobbo'l-lob. in v.: ديماء بيلم في بلاديه بيمون.

De الأبلف^{٥٤} انقرد supra in v., et *Add.* p. 23.

P. ٣٣١ l. 15. Pro تيمار et seq. راء, Fr., Codices L. et V. sequens, egit نيمار et واو. » In nominibus (ait) propriis talia, utpote exotica ab Arabibus conservata, non repudianda. Supra in Aegyptiacis, nomina urbium terminare vidimus, hîc in fine nominis, quod ex lingua Persicâ illatum videtur, idem و apparet." Post editum hunc secundum fasciculum cognovi, etiam Codices *Oxon.* et *Cantabr.* habere نيمار et deinde واو. Nihilominus puto legendum esse راء et تيمار, non tantum quia ordo litterarum Alphabeticus hoc postulat, sed etiam quia non modo Qam. in v. انيمر, ونبمار^{٥٥} جيبيل^{٥٦} habet, sed etiam idem distincte exstat in Jaq. *Oxon.* et Petrop, qui diserte addunt deinde راء. Ac Jâqût sic scripsisse videtur, secutus Al-Bekriûm, ejus auctoritas me olim movit, ut lectionem mutarem. Sic Al-Bekrî, postquam de تيمر locutus erat: تيمار بكسير اوله ورساده ابلف نمين انميم وانراء اسم جبل قال لميد (الرميل) وكلاف وصلفع وبصنع والذي ثون خبه بيمار, الخبنة الطريف ونبمار^{٥٧} جيبيل. De valle كلاف et de وصلفع, loco Jemanensi, infra in vocibus fit sermo, ac supra de بصنع, ad quam voc. vidd.

Add. p. 341. De montibus tamen Lebîd loqui videtur. — De تيمات vid. Al-Bekrî in v., ibi addens دماء التيمات الخ, et revocans ad v. حند, جند حمل باليمن وقال عمرو بن معدى كرب (الواثر): لمن تسلل بيمار وجند, كان عراضها نوسم بر, وتيمات موضع هناك الخ.

P. ٣٣٢ l. 16. Pro آر in v. تمارستان, ut Fr. observat, coll. p. ٤٤ l. 11 et 12, lege آر; vidd. *Add.* ad h. l. p. 75. Al-Bekrî in v.: مومع ساعانبه تيمر. De مومع في سار بنى عبس الخ قال امرو العيس (الطويل) بعينى طعن الحى لما تحمّلوا, على جانب الألاع من جنب تيمار. Carmen exstat in *Dîw.* a SLAN. edito,

p. ٢٥ l. 2 a f. (ubi pro عالى legitur لى), coll. p. 40 et 87. De سِفّ العالبيّة vid. infra in v., quod nomen hîc permutatur cum العكبار, unde apparet eundem intelligi locum in v. التّعانيق, ubi de شِفّ العالبيّة, et in v. نغند, ubi de العكبار شِفّ fit sermo. De hac formulâ vid. item Zam. p. ٩٧ l. 1 et 2, et ١٥٢, l. 1 et 2 (ubi leg. الشِفّ), et Al-Bekrî in v. حَيِّبِر. Spectatur nempe vallis prope Kaibar, de quâ conf. CAUSSIN III, p. 196 et 202. Zam. p. ٣٩ tantum: نَمَر مَوْصِع. — *Thmida* (نَمَمِدَا), s. *Maldita* (مَلَدِيْتَا), hodie *Tingia* (تَمَجَّة), urbe antiquâ ditionis Tunetanae, DE SIANF I. A. 1842, I, p. 178 ann. 4, et BARTH *Wanderungen durch die Kustenlander des Mittelmeeres* I, 204. A SHAWWIO in Mappâ regni Tunetani Tom.º 1º, haec etiam notata est prope Bizertam (بِزْرَت), ac videtur memorari a Nostro in v. شِفُّور (II, p. 11. l. 10), ubi pro مَمَبَجَّة, l. مَمَمِدَا. Ibn Hauq. in Cod. Leyd. (p. 27 l. 9 et 15) de his locis exponens, agit de urbe (quae meridiem versus sita est), quam فَاجَّة (*Vacca* Veterum), et quam Al-'Idrisî I, p. 264, مَمَبَجَّة, sed deinde مَمَبَجَّة nuncupat.

P. ٣٣٢ l. 3 a f. Pro لى اَبُو عالى in v. المَمَبَرَّة, cum FL. l. » ex vestigius Codicum L. et V. [quibus etiam accedit O.] بِن عدى; conf. Ibn Challik. ed. WUSTENF. N. ٧٩. in vitâ عدى بن عدى. Mortuus est sec. 'Ibn Qot. p. ٣٩٧ l. pen. et ult. a. 209; sec. *Ad-Dahabî* ap. Abû'l-Mah. I, p. ٥٩٨ l. 2, a. 207; sec. alios, ut Ibn Kallik. l. l. ed. laud. p. ١٣٠ l. 4 a f., a. 206, qui tamen dictos annos etiam memorat. — Qâm. in v. وادى التَّبَبِم. مَمَبَرَّة بِالنَّشَام وَمَمَبَرَّى حَ بَ ; النَمَر vid. Abu'l-fed. p. ٣٣٩ n. 2^b l. 1, *Z. d. d. m. G.* V, p. 51, 53 et seq., et ROBINS. *Pal.* III, p. 526, 575, 609 et 610, 619, 622 et 623, 630 et 888, et in *Neue Bibl. Forsch.*, p. 490, 497 et seq., 509, 538, 541, 547, 555, 558, 560 et 641, coll. *Z. d. d. m. G.* VII, p. 64, 68, 71; de وادى التَّبَبِم tractu in insulis Maldivicis, Ibn Bat. IV, 111 et 136; de urbe Al-Magrebi تَمَبَغَسِي, Al-Bekrî ed. SLAN. p. ١٣٩, l. 6 a f.

P. ۳۳۳ l. 1. Cum dictis Nostri in v. نَبِيْكَ conf. Lobbo'l-lob. in v., et VULLERS I, p. 493 et seq.; de tribus locis, dictis بِيْمَى, deinde memoratis, Al-Most.; primum memorat Al-Bekri in v. De ذُو ظِلَال vid. in v. ظِلَال, pro quo male Al-Most. ظِلَال. Nota 3 deletur. » De re, [de qua Al-Most. loquitur l. 1] (ut monet Fr), vid. *Z. d. d. m. G.* V, p. 293 l. 7-16 cum adn.", et CAUSSIN *Essai* II, p. 301-306 et 317. De نَبِيْمَان Jemanensi vid. Nost. II, p. ۹۳ n. 11, ubi occurrit scriptio نَبِيْمَان; de نَبِيْمُوْر فَهْلَاة, colle Mogolistanis, QUATREM. *H. des Mong.*, p. 147; de النَبِيْمَة, Sacello Damasc., *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 368.

P. ۳۳۳ l. 8. De بِيْمَات vid. Al-Iṣṭakrī in ARNOLDI *Chr. Ar.*, p. ۹۹ l. 2 a f., et n. 2, Lobbo'l-lob. in v., et Abu'l-Mah. II, p. ۳۳۵ n. 1. — De النَبِيْمَان (sic enim cum *Art.* nomen proprium scribendum, ut apud Zam. p. ۴۵ l. ult., et ۵۴ l. 1, et in Qām., quare I, p. ۳۷۵ in f. cum FLEISCH. l. النَبِيْمَى) vidd. loci l. 1 et in v. حَوْر; de نَبُوْر نَعَامَة, *Add.* ad I p. ۱۸۵ l. 3 a f., p. 418, et de نَبُوْر نَعَامَة بن كَرْبَع, WUSTENF. *Reg.*, p. 160, et *Add.* supra p. 457; hos Zam. memorat, illos omittit. Pro حَوْر, ut infra in v. l. حَوْر. Al-Bekri haec tradit in v. ذُلْ أَبُو حَنْمَعَة النَبِيْ. ذَالْ أَبُو دَاوُدَ الْأَعْرَابِيْ حَمَا بِيْمَانِ حَبِلَانِ طُوْدِلَانِ فِيْ مَهَبِّ الشَّمَالِ مِنْ دَارِ غُطْفَانِ فِيْ أَصْدُوْنِهَا مَوْبِيْنَةٌ دَعَالٌ لَهَا النَّمْنَمَةُ وَلَيْسَ ذَوْلُ مَنَى ذُلْ هُوَ جَبَلٌ بِأَنْشَامِ بَشِيءٍ وَأَمِنْ أَنْشَامٍ مِنْ بِلَادِ غُطْفَانِ الْخَرَجُ. De النَّمْنَمَةِ وَالرَبْدَتَوْنِ conf. infra in v.:

P. ۳۳۳ l. 13. Pro ذَوْل l. cum Fr. ذَوْل; vid. infra in v., et in not. ad v. ذَوْلَا. De montibus تَمْمَلَل, sic dictis ab albo colore, quia nix verticem semper tegit, vid. Abu'l-fed. p. ۹۵, l. 4 a f., ubi scribitur تَمْنَمَلِك, ubi scriptiones تَمْمَلَمَل, تَمْمَلَال, et تَمْمَلَمَل etiam afferuntur. De his montibus vid. REIN. in vers. p. 83, n. 4, et DE SLANE *Hist. des Berb.*

I, p. cxi, et 84; II, p. 171, 573, IV, p. 27 et 83, et de *Tribu* huius nominis, ibid. I, 159 et 260.

P. ۳۳۳ l. 15. De *اَلْاَسْمَانِ وَالْاَرْضَيْنِ* vid. supra ad v. *اَلْاَسْمَانِ*, infra in v. *اَلْاَرْضَيْنِ*, et interpretes ad Sur. xcv, de *بَلَدَاح* supra in v., *Add.* ad h. l. p. 369, et Al-Azraqī p. ۵۰۰, 5 a f., et de *اَلْاَسْمَانِ*, Al-Mošt. p. ۴. l. 13-15. Ad l. 18 haec tradit Fr. » Pro *سَمِيلَه* بَعْرَج scr. *سَمِيلَه*, *cujus torrens effunditur*. Recte V. *بَعْرَج* habet. Solenne est de hac re verbum *بَعْرَج*; conf. p. ۱۵۲ l. 1 et 2, p. ۲۰۱ l. 6 ab inf., p. ۲۰۱ l. 5 ab inf.” — De aqua *اَلْاَسْمَانِ* ad pedes montium *اَلْاَسْمَانِ*, vid. Al-Bekrī in loco ibi allato. De *اَسْمَانِ*, nomine hodierno urbis olim dictae *Osrūsana*h, vidd. *Add.* ad *اَسْمَانِ*, p. 100. Porro *اَسْمَانِ* appellatur etiam fluvius, hodie *Don* dictus; vid. Ad-Dimīsqī et QUATREM. *N. et E.* XIII, p. 276 et seq., et de *اَسْمَانِ* *رَاس* *Add.*, p. 460; de *اَسْمَانِ* *تِيْمُوْنُوْلُس*, (i. e. *Theodosiopolis* s. *Erzerum*), *I. A.* 1849 Avr.-Mai, p. 349; de *اَسْمَانِ* *نَمُوْمِيْن*, (in Cod. *نَمُوْمِيْن*, alibi *نَمُوْمِيْن*, et *نَمُوْمِيْن*, ap. Leon. Afric., *Zeijentum*), capite prov. Magrebensis *دَرَعَة*, etiam *دَرَعَة* dicto, Al-Bekrī in *N. et E.* XII, p. 611 (177), in ed. SLAN. p. ۱۵۹ l. 1, ubi *اَسْمَانِ* *تِيْمُوْمِيْن* exstat. Ibid. p. ۸۵, l. 3 a f. vid. de *اَسْمَانِ* *نَمُوْمِيْن*.

P. ۳۳۳ l. 2 a f. De *اَسْمَانِ* *تَاهِرَت* vid. ad v. *تَاهِرَت* in *Add.* p. 455, et Al-Bay. II, p. ۳۳۴, 10, ۲۵۷ in f. (coll. I, p. ۳۰۵, 7). De SLANE in vers. Al-Bekrī in *I. A.* 1858 et 1859 pronunciat *Tihert*. De *اَسْمَانِ* (a), s. *اَسْمَانِ* *اَلْاَسْمَانِ*, conf. supra in v. *اَسْمَانِ*, et infra in v. *اَلْاَسْمَانِ* et *اَسْمَانِ* *اَلْاَسْمَانِ*, Zam., p. ۲۸, Al-Qazw. II, p. ۱۱۹, Abū'l-fed. p. ۱۰۹ l. 1-4 (REIN., p. 150), Al-ʿIṣṭakrī in *ARN. Chr. Ar.*, p. 78, quocum Tbn H̄auq. (in Cod. Leyd.

(a) Vox enim *اَسْمَانِ* designat *desertum*, quare *اَسْمَانِ* (addito *Articulo*) semper scribitur ubi de *اَسْمَانِ* *نَمُوْمِيْن* sermo est.

n. 314 p. 8) verbotenus fere consentit, *An-Nābolosi*, p. 5, *Al-Maqrīzī* ed. *Būl.* I, p. ۲۱۳, et in *QUATREM. H. d. Sult. Maml.* I, 1, p. 49, *KOEHLER* in *Add. et corrig. ad p. 4 Abulf. tab. Syr.* p. 19, *TUCH* in *Z. d. d. m. G.* I, p. 173 et seqq., *ROBINS. Pal.* I, p. 289 et seqq., et *SEETZ.* III, p. 47 et seqq. Incipit, ut hic (qui per ea loca ipse transit) ait, جبل رادى العين ab altera parte. In dubium vocat amplitudinem, quam ei tractus tribuit Jāqūt. In meridie (ut ille addit) montes sunt praecipites, sed in septentrione in altum tendunt absque fere ut iter faciens id animadvertat (p. 48). De palmis ibid. Noster p. ۲۲۴ l. 4 loquitur,

et ab his nomen habet وادى التّخّل (ap. *SEETZ.* p. 57), ubi hodie nulla palma cernitur. Exinde ergo conjiceretur horum locorum conditionem olim fertiliorē fuisse quam hodie. In hoc tractu *ROBINSON* in Mappā posuit item وادى التّخّل, non diversum ab وادى نخل apud *An-Nabolsī* p. 5. Non procul ab eo Wadī via est catervarum ex Aegypto *Al-Medinā* tendentium. Quae sita sunt a sept. hujus viae, τῶρ السام et الساميه, quae a meridie, τῶρ ارض الطور, s. Arabiae Petraeae annumerantur. De نيه حَضْرَمَوْت vid. *Al-Bekrī* in v. بَرهوت et *Add.* p. 321. — Pro السراة p. ۲۲۴ l. 1 cum *FL.* l. الشراة. Illi Arabiae, hi Syriae montes sunt. Idem etiam corrige in loco laud. *Al-Qazw.* — De *Tehāphe* (تِهِيَهَانِه), pago ad canalem *Al-Fajjūmī*, *SEETZEN* III, p. 266; pagi nomen fortasse corruptum est ex الفَلْهَانِه, quod memorat *DE SACY* in *Rel. de l'Ég.*, p. 681 N. 23.

P. ۲۲۴ l. 11. Ad nomen Poetae الْأَغْلَبُ (in v. داب), haec habet *Qām.* in v. والاعلب الاسد وشُعْرَاءُ أَرْضِي وَكَلْبِي وَعَجَلِي: الغلب spectetur, non liquet. De postremo egit v. *HAMMER Liter.-gesch.* I, p. 482: Seq. nomen مَخْلَاف infra in v. مَخْلَاف memoratur. De مَعْوَل s. قَبِيل, titulo *Principum Jeman.* vid. *R(hule v. L(ILIENSTERN) zur Gesch. d. Ar. vor Moh.* Berl. 1836, p. 220, 222, 226, et *OSIANDER* in *Z. d. d. m. G.* X, p. 18, 57 et seqq., adducens inscriptionem מלך חמיר ומסולו, unde ergo et forma coll. أَمُول confirmatur, et novimus جِيل juxta *Regem* memorari. et ab eo ergo esse diversum. De Tribu Jemanensi conf. *Loh-*

bo'l-lob. Al-Bekrī in v.: ثلاث بشاء مثلثة بعد الالف بلد بناحية. De تاج. اليمى بسكنه بنو رمان بن غانم بن زيد بن ذى الكلاع vid. supra p. ١٩. l. 14, infra I, p. ٢٨١ l. 2, et in v. النقيرة (III, p. ٢٢٨ in f.), Zam. p. ٣١ l. 8 et 9, et ٣٢, 6, et de بناحية, cui voci in textu impresso *linea* imponenda est, Zam. p. ١٣٤, 4. Al-Bekrī in v.: تاج على مثل تاج قال ابو عبيدة هو ماء لبى القرع من خنعم من مياه بيشة - وقال الاصمعي تاج بناحية اليمامة - وقال كراع تاج قرية Tribum. بالبحرين وتاج بالبناء المعجمة بنقطنس بطن من عدوان ut supra رمان, alibi non vidi laudatas.

P. ٢٢٤ l. 15. Al-Bekrī: سادى - على بناء فاعيل ماء لبنى. De بودة ثادى, Al-Mošt. p. ٢٨ l. 7 a f. Ex aquis Tādiqī est etiam التمدلة; vid. in v., et in v. خصلة, ad quam vocem etiam conf. Add. De سادى porro vid. in v. السج-ريرة, Zam. p. ٢٨, 13 (ubi l. 15, et p. ٨٣, 7. In textu l. 5 a f. pro يفرغ cum Fl. etiam l. يفرغ. De نائل vid. infra in v. الفاحة, المعيط, ويرثد, Zam. p. ١٩٣ in f., et Al-Bekrī in v., ubi haec: نائل بكسر الفاء وفنحها معاً هو جبل مزينة وقد ذكرته فى رسم ارثد - وفى فقا نائل ماء يقال ساقليته. De نائل vid. Zam. p. ٢٩ in f. et n. d; de نائل (in text. ar. ناطله), pago in Principatu Tyri medio aevo, QUATREM. H. des Sult. Maml. II, 1, p. 174 l. 6, et p. 217; de وادى نال, in Arabiā Petr. a meridie τὸν غزندل, SEETZ. III, p. 115, et ROBINS. Pal. I, p. 114.

P. ٢٢٤ l. pen. Al-Bekrī in v.: الناملية قال يعقوب هى ماء. لاشجع بين صراد ورحرحان والداهية وقال الفرارى هى ماء بين المروزات وبين الصراد والمروزات جبل لاشجع والصراد لبنى تعبنة. De صراد et رحرحان vidd. in vocc.; الداهية, s. ابن ذبيان الخ.

السُّرُورَات (ut in Cod. Leyd. in sect. والسهاء exstat), et *أنداهنه* ap. Nostrum desunt, sed ab eo affertur مَمْرُورَة, de quo item vid. Al-Mošt. ١٧٤, 7, et Ibn Hisch. I, ٩٩, 15 et p. 21. Infra II, p. ٣٠٧ n. 6 ap. Al-Bekrīum etiam انْعَرَارِي laudatur, et de عَعُوب conf. *Add.* p. 66, 83, 168, 169 et 498. Lin. ult. cum Fl. ser. وَنَمَتِي ; المَمَّائِي pro وَنَمَتِي, et pro المَانَتَان, المَانَان.

P. ٢٢٥ l. 4. De المَمْرَاء, quae etiam vocatur المَمْرَاء, vid. infra in v. De ابو ذُوْبَاب vid. Al-Mošt. p. ٢٢٧ l. 11 in v. اَثَرَهُوَة, p. ٢٩٥ l. 2 a f. in v. انْمَشَقَر. In v. اَلْسِن. ibid. p. ٢٥٨, 5 dicitur *ابن ابي ذونب*. Vocatur ابو ذونب a Zam. p. ٤٧, 5, ٩٩, 6 et 8, ٨٩, 7, ٩١, 10 et ١٠٥, 4, et apud Nostrum infra p. II, p. ١٨ in v. سَدَر, II, p. ٢٢١ in v. كُوسَاء, III, p. ٢٩ in v. مَأْبَد, III, p. ١٠٣ n. 11 in loco Al-Bekrī de المَشْرِق, et III, p. ٣١٩ n. 8 in loco ejusdem de هَرَر. De اِبْن اَنَسِي ذُوْبَاب (ابو ذونب s. عَمَد اَللّٰه بَنِي اَلْحَرَب بَنِي اِبْن اَنَسِي ذُوْبَاب, patre Halimae, nutricis Prophetae, vid. Ibn Kalik. N. ٢٨٤ (ed. SLAN. p. ٣٠٩, 6 a f., et in ipsius vers. I, p. 608). De formâ nominis Dowaidi conf. TUCH in *Z. d. d. m. G.* III, p. 215, et BLAU ibid. IX, p. 233. De نَمَّاجَل, Zam. p. 5, et Al-Bekrī de h. l. ibid. in n. d.

P. ٢٢٥ l. 5. De تَبْرَة vid. infra in v. لَحْصَاف, Zam. p. ٣. l. 8. Al-Bekrī in v.: تَبْرَة — موضع تلعاء لَحْصَافٍ مِنْ دِيَارِ بَنِي مَالِكِ بْنِ زَيْدٍ مِنْهَا بَنِي تَمِيمٍ وَفَيْلٌ هُوَ مِنْ دِيَارِ بَنِي تَعْلَبٍ وَدِيَارُ بَنِي يَرْبُوعٍ وَكَانَتْ بَيْنَ هَاتَيْنِ الْعَمَلَيْنِ (الْقَبِيلَتَيْنِ) فَبَيْنَهُمَا حَرْبٌ هَرَمَتْ فِيهِ بَنُو يَرْبُوعٍ وَفِيَّ عَتِيْبَةُ بَنِي الْحَرِثِ بْنِ شَهَابٍ عَنْ ابْنِهِ حَزْرَةَ دَوْمُثْذَ فَقَتِلَ الْحَرْبُ. De 'Otāiba ben 'Al-Hāret, vid. Ibn Qot., p. ٣٧, 15, WUSTENF. *Reg.* p. 366, CAUSSIN *Essai* II, p. 572, et de proelio, in quo cecidit a. p. C. 621, ibid. p. 594.

P. ٣٣٥ l. 7. Ut Noster, sic etiam Al-Bekrī de *quatuor* montibus loquitur,

جبل بمكة وهي أربعة أصبورة بالحجاز. Sic Al-Bekrī: والذى بمكة كانوا يقولون فى الجاعليه أسرى تيمر كيمما
تغير وهو الذى صعد فيه النبى صلعم فحرف به فقال اسكن
تيمر فانما عليك نبى وصديق وشهيد وقد روى هذا فى حراء
وهذا هو تيمر الأصبورة والثمانى تيمر غنما نالعن المعجمة والمائل
تيمر الأعرج والرابع تيمر الاحدب وهذا صغما عن انى انعماس
الأحول على الاضاعة وحكماهما ابو بكر ابن الادبارى على النعت
تيمر الاعرج وقال ابو حاتم عن الاصمعى فى الاول تيمر حراء وانفعوا
فى البلد الا فى اعراب الانبيى وقال العتجلى (الرجز) بمعسر
البكيمر (الكيمر l.) والمييمر، بمن تيمرين باجمع معلوم، معنى تيمر
quod, اسرف تيمر كيمما نعر De proverbio. الاحدب. etiam in Al-Mošt. in v. تيمر, et ab Al-Qazwinī I, p. ١٥٩, et II, p. ٧٩,
14 et seqq, affertur, vid. FRÉYR. Arab. Prov. I, p. 661, et Dozy *Loci*
de Abbad. I, p. 91; — الاحول ابو العباس supra jam occurrit in
Add. ad p. ٩٩ l. 7 (p. 119), et infra in v. واصيد. De ابو بكر محمد
ابن الانبارى vulgo dicto — ابن ابى محمد انعماس — الانبارى انه كوى
(+ ٣٢٧ s. ٣٢٨), vid. Ibn Kallik. N. ٩٥٣. — De تيمر monte Mekk. vid.
item Al-Iṣṭakrī ap. ARN. *Chr. Ar.* p. 82, 4, Ibn Bat. ed. Par. I, p. 338,
Al-Azraqī ٣٧, 11, ١٣., 2 a f., Qotb. p. ٣٣٩, 3 a f., ٣٨, 8, ٣٣٨, 1, ٣٣٧,
15 et seqq., et ٣٥١-٣٥٣. — Praeter aquam Mozamitarum, quam Noster et
Al-Mošt. attulerunt, Al-Mošt. 7 loca memorat dicta تيمر. Tria nempe
addit, a Nostro non adducta: 1) تيمر الترنج بمكة 2) التخصراء 3)
ذ' اتصع وهو جبل الموكلة; nomen autem, quod hic Nostrum
fugit, coll. supra in v. الاحدب, et Al-Mošt. et Al-Bekrī locis modo
laudatis, est ذ' الاحدب. — Zam. p. ٣٨ l. 10-12 de تيمران loquitur,

— حَرَاءَ وَنَمِيرٍ, alii vero, ut addit, دَمِيرٍ غَيْثًا وَنَمِيرٍ quibus intelligit

Cum Al-Moš̄t. consentit Qām. in v. وَبَيَّرَ الْأَنْبَرَةَ وَبَيَّرَ الْحَصْرَاءَ : دمر

De .وَالصَّعِ وَالْتَرْدِجِ (sic) وَالْأَعْرَجِ وَالْأَحْدَبِ وَعَمَّا جَمَالُ بَطَاهِر مِمَّا

عَبَّاس, Al-Azraqi f⁸⁰, 17 et seqq., f⁸⁴, 1 et seqq., f⁹³, 4; — de

ذَبِيرُ الْأَعْرَجِ, et de ذَبِيرُ الْأَنْصَعِ (sic), *ibid.* f^{87v}, 16 et seqq., et f⁸⁸, 5, et de

ibid. 484, 10 et seqq. Collatis ergo his omnibus testimoniis, videtur effici posse,

singulis his nominibus non *diversa* loca significata esse; de (٢١) *sal-*

tem hoc est manifestum, quo nomine varios forsasse ejusdem montis vertices ob oculos habentes, ali- ut Zam. significabant.

ahī **أهـ** **أهـ**, ubi per **أهـ** is spectetur, quem Al-Bekrī et Qām. ap-

pellant ديمر الابجرة , Al-Mošt. et Noster tantum ديمر , alii contra, ut Al-

Bekrī in explicatione versus Al-Aggāgī, "الاحدب" et "الاعرج". Mons

autem **لُحْد**, quem Al-Bekri, ut peculiarem montem adducit, Noster in v.

unde, فَمَدَّ يَدَهُ فِي اَعْلَالِهِ وَهُوَ حَاجِمٌ كَانَهُ فَمَدَّ يَدَهُ دicit esse

ergo simul explicatur cultus, qui in monte جيم ante Moh. instituebatur.

Zam. hunc ذ غيبيتي ponit prope Minam, quare fortasse non diversus

erat a منا 'د, et in eodem tractu sine dubio est المصع, qui in Al-Most.

et infra in v. المصع, mons vocatur Al-Mozdahifae, unde, non minus quam

ex Mina, دمبر, vel الدمبر, quem describunt Al-'Iṣṭakrī (ap. ARN.

Chr. Ar. p. 82 l. 4 et 5, coll. p. xiv et Gloss. p. 62^a et 72^a), Al-Qazw.

1. 1., et Abu l-led. p. 11 (REIN. p. 108), erat conspicuus. Quare non temere videmur statuere, hos montes, s. montium *vertex* aut *ca-*

cumina in eodem fere tractu quaerenda esse. Quid de د' الذم et de

الخصماء د judicandum sit, praeter hoc, quod Qām. tradit, hos esse

sitos *extra Mekkam*, alius testimoniis deficientibus, laet. Nimirum

Ibn Gob., quem nondum adduxi, p. 184, 5 a l. de سنة loquens, et collato 'Al-'Ictakrîf l. l., l. 6, 'Al-Mozdalifah cogitans, de us nihil etiam tra-

dit. — P. ۲۲۰ l. 10 porro ad FL sequentia notavit: » In Codicum

sine dubio aliud verbum latet; nam primum vix credibile est, pronon-

men tritissimum in delorum esse, deinde montem
eundem esse ac montem auctoritate, quod quidem sciam, plane ca-

eundem esse ac mentem etiam, intellectus, quod quidem sciam, plane cu-

ret. Fortasse pro *هما* scribendum est *مما*, vel *حذاء*, *e regione*." De *حراء* reverâ hic esse sermonem ex supra allatis locis Al-Bekrii et Zam. est verisimillimum, idque non obstat iis, quae de situ hujus montis infra in v. *حراء* traduntur. Praeterea *هما* etiam in Cod. Ox. legitur. Itaque retento *هما* et deletâ notâ (‘), dicta Al-Açma’i sic potius interpretor, eum, ut Zam. per *دممران* intellexisse *د" الاعرج* et *د" عمدى*, ac dicere voluisse: ambos nomine utrique communi *حراء* nuncupari, quod tamen adversatur dictis in v. *دعمدة*, ubi de *حراء* ut de uno monte juxta *دبدر* est sermo, sed confirmatur iis, quae in Jâq. Ox. et Petrop. exstant, ubi haec. *وَمَالِ الْأَصْمَعِيِّ دِمْدِمُ الْأَعْرَجِ هُوَ الْمَسْرُوفُ بِمَكَّةَ عَلَى حَيْفِ الْأَنْطَارِ مِيقِينَ (الْمُسَارِفِينَ ل) دَمَلٌ وَدِمْدِمٌ عَمْدَنِي (عَمْدَنِي ل) وَدِمْدِمُ الْأَعْرَجِ الْأَنْطَارِ مِيقِينَ (الْمُسَارِفِينَ ل) دَمَلٌ وَدِمْدِمٌ عَمْدَنِي (عَمْدَنِي ل) وَدِمْدِمُ الْأَعْرَجِ* De *حراء* vid. etiam Al-Qazw. l. l. II, p. ٧٩ l. 19 et seqq.

P. ٣٣٥ l. 12. Pro *المنبانية*, Cant. cum V. *المنبانية*; recte Oxon. *المنبانية*, et pro seq. *المنبانية* (pro quo l. *المنبانية*), Cant. *المنبانية*. Jâq. Oxon. et Petrop.: *المنبانية* *بأنضم وروى المنبانية* (l. ut in J. P. *المنبانية*). كللى (وكل J. P.) الروادنيى جات فى قول زبد النخيل الخ Carmen hocce M. الطويل, ibi deinde affertur, et exstat item ap. Al-Bekrium in v. *أبصه*, ubi haec leguntur:

عَقَبْتُ أُبْصَهَ مِنْ أَهْلِيَا ثَلَاثًا وَجَاوَلُ فَوَادِي نَصْمَحَ وَالصَّعْدُ الْمَعَايِلُ
وَدَثَرُ مِنْبَا بَعْدَ مَا وَدَّ تَسْيِيرُهَا رَمَادٌ وَرَسْمٌ بِأَنْبَانَةِ مَسَائِلُ
فَبَرَدَهُ أَدْعَى وَدَّ تَعَادَمَ عَهْدُهَا فَمَا أَنْ يَبْهَا إِلَّا أَنْتَعَاجُ الْأَمْطَائِلِ
Pro *أُبْصَهَ*, de quo loco, ut de *الاجاول*, vid. in voce., Jâx. Ox. habet *أَبْصَهَ*, Jâq. Lond. *أبْصَهَ*; ille porro pro *نَصْمَحَ* ubi in Cod. Al-Bekrii Leyd. *vocales* sine dubio a *recentiore* manu sunt additae, *جَيْبٌ* — *تَجَيْبٌ بَصْمَحَ* (l. *تَجَيْبٌ بَصْمَحَ*), *فَتَحْمَبُ بَصْمَحَ*, Lond. *فَتَحْمَبُ بَصْمَحَ* enim locus est, per quem in terram intras). Ultra lectio, *نَصْمَحَ* an *بَصْمَحَ*, vera sit, nescio. Pro *بَانْبَانَةِ*, Al-Bekri ex Cod. Leyd. per-

lik. N. 141, Al-Beqā'i in KOSEGART. *Chr. Ar.*, p. 49 l. 3 a f. et seqq., et WUSTENF. *Reg.*, p. 180. — De نُدُور, pago Haur., vid. SEETZ. I, p. 110 et seq.

P. 339 l. 6. De انْصِفَاءِ, الرَّوْنِمِ et النّجى in v. دِرّاً, vid. in vocc., et de postremo Wādio, etiam supra in *Add.* p. 441. Al-Bekrī haec in v.: ذَرَى — عَلَى وَرَنٍ فَعَلِ مَوْصِعَ اسْمَعِلَ مِنْ وَادِى النّجى (النّجى). بين الرونم وانصفاء على نملتين من المدينه قال كثر (الطويل) وقد فابلت منها ذرى مسجيرة، مَبَاصِعَ مِنْ وَجْهِ الصّحى فَعَالُهَا، ورواه محمّد بن حبيب ذرى عسر مسجيرة على وزن فعل مَبَاصِعَ et دَعَال. De دَعَال et مَبَاصِعَ vidd. infra in vocc. et *Add.* — De دِرَادِر vid. in v. الخَمْبَةِ; de رُونِم Al-Bekrī in v.: مَوْصِعَ وقال عمرو: In hac autem voce haec tradit: فد ذكُونُهُ فى رَسْمٍ لَحَجٍ ابن السّلامانى من ساسنى ناجران وكان ابوعلم بن هشيم فد شاهنه المدينه (الطويل) اذاما اُنِيحَتْ بَعْدَ لَحَجٍ وَرُونِم، واتى لابرهم لَحَجٍ وَرُونِم.

P. 339 l. 12. Ut FL. observat, ذَرِبَ in v. اَرْدُ scribitur pro اَرْدُ, forma intensiva adj. رَدَى et sic l. 13, حَامِئَة pro حَامِيَة. Pro بخدر l. 14 cum eodem scribe بنخدر, descendit. De الثّرّار vid. in v. حَشَاك et النّخَصَر (p. 308, 2), Zam. p. 31 et seqq., et in primis Abū'l-fed. p. 54 et 55 (REIN., p. 66 et 70). Haec Al-Bekrī in v.: ماء معروف قبيل نكرت والى جانب الثّرّار الحَشَاك نَهَرٌ وقال الهمدانى الثّرّار نهر صب من الهّماس الى دجلة وقال ابو حنيفة الثّرّار بانجيرة الحج — والنّخشاك الذى ذكرناه هو ماء الى جانب الثّرّار بالبحيرة كما قلنا والنّخشاك ايضا ماء آخر لعيس بالشّام De الثّرّار vid. item LAYARD *Niniveh* I, p. 167, et de نَرْدَر, pago in Principatu Tyri, Medio Aevo, QUATREM. in *Hist. des Sult. Maml.* II,

1, p. 174 l. 7 et p. 217 (In Cod. سمرقند); de بُرْغان, castello prope بُرْبَقَ (Nicaea), vid. DEFRÉMERY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'Asie Min.*, p. 71. Pro دُرَامُ apud Nostrum, Qām. in v. دَرَم : دَرَمَن. Ibi-
que in دَر, pronunciatur دَرْمِور, دَرْمُور.

P. ٢١٩ l. 17. Zam. p. ٣٠, et Al-Bekri in v., de *دَرَمَاء* eadem tradunt. De *دَرَمَاء* vid. Zam. p. ٣٠, 6 et 7, et ٣١, 3. In priore loco vocatur بلد. Qam. in v. *وَدَرَمَاءَ ع* او ماءً نى ديار بنى سَعْدِ: *دَرَمَد*. De aqua hujus nominis, sed dicta *دَرَمَاء*, vid. DIEIERICI *Mutenabbi u. Seifud-daula*, p. 9, et supra in v. *دَرَمَد*. Al-Bekri in v.: *دَرَمَاء* — *فَرَسَة* بالونتم وهى حَمْرَة والبها تنتهى اودسة جمعاً وهى من منارل *دَرَمَد*. بنى ربعة بن ملك بن ريد مناه بن دمبم بن ناجد النخ idem haec tradit: *دَرَمَد*، *وَرَمَد* — *وَرَمَد* فيل *دَرَمَد* النخ dicta ejus in *سُقْف* et *البُفْع*. Qām. in v. l. 1.: *وَرَمَد* شَعْبٌ بِأَحَا. De Tribu *عَوَف* بن *عُطَار* بن *عَوْف*, quae spectatur in v. *الْمُرْمِلِيَّة*, vid. WUSTENF. *Reg.* p. 365, et infra in v. *الْحَضَرَاء*, *السُّلَيْب*, *الْعَرَبِيَّة*, et Al-Mošt. p. ١٥٧, 8.

P. ۳۷ l. 2. Qām. in v. وَشَرَّمَهُ مُكَرَّمًا ۚ بِجَنَّةٍ صِفْلَةٍ : نِزْم. Noster scribit دَرَم. De hac urbe vid. in AMARI *Bibl. Sic.*, 1) Al-'Idrisi, p. ۴۵, 3 (JAUBERT II, p. 91, legens تَرَم, et conferens nomen *Termini*), ۴۹, 11 (JAUB. p. 93), ۴۷, 9 (JAUB. p. 93), ۹۳, 3 a f. (J. p. 108), et v. in v. (J. p. 114); 2) 'Ibn Ġob. p. ۸۷ (in ed. WRIGHT. p. ۳۳۳); 3) Jāqūt p. ۱۰۹ l. 4 a f. et seqq.; 4) Šamsu'd-Din 'Ad-Dimišqī, p. ۱۴۰, 1, apud quem دَرَم in بَرْتِيَّة corrumpitur; 5) نَارِبِنْج صِفْلِيَّة, p. ۱۷۵, 2.

P. ۲۷ l. 3. Pro ^۵زَروان Zam. p. ۳۲ l. 5 scribit in Cod. Leyd. ذَرَوَا.
De زَرَق vid. Zam. p. ۳. l. 2 et n. a; de التَّرَبَّا, Al-Mošt, in v. et p. 8.

Zam. p. ٢٩, 7 tantum loquitur de ماء, et de aquâ الثَّرْبَا in monte عاقر, p. ١١. l. 1. De بَثْر الثَّرْبَا بمكة, vid. Al-Azraqī ff., 3 a f. De 3° et 4° ap. Nostrum, Al-Bekrī haec: رسم مذكور محدّد في رسم صرّبه — والنربا اسم انصر الذي بناه المعضد ومات فيه ورسم الثروة: De 4to Qām. in v. الطمري انه كان في طوله ثلثة فراسخ: Al-Mo'taqidum tamen in eo palatio mortuum esse, ad a. mortis 289 neque Abū'l-fed. in *Ann.* (II, p. 286 et seqq.), neque Abū'l-Mah. (II, p. ١٣١) memorant. — De alio hujus nominis castello, s. palatio, Al-Mo'tamidī in Hispaniā, vid. Dozy *Scriptt. Arab. loci de Abbad.* I, p. 142 et 145, ubi (142) etiam sermo est de alius palatii ejusdem, v. c. التّاج et التّاج, cet. Ad l. 6, et ad n. 1 haec observat FL.: » Pro مَر scrib. مُرَة, ut recte est in Al-Moscht. p. ٧٨ l. 7; vid. Ibn Cot. ed. WUSTENF., p. ٣٧ l. pen. et ult., et Kām. s. v. نيم, et WUSTENF. *Geneal. Tab.* l. abth. Tab. R. Contra in مَر p. ١١ l. 3 nihil mutandum est; conf. Ibn Qot., p. ٣٧ l. 1 et seqq., Kām. s. v. مَر. Totum ordinem gentis vid. ap. WUSTENF. *Geneal. Tab.* l. abth. Tab. K. Verba ergo in n. » et sic leg. in v. ابا delenda." Vidd. dicta in *Add.* ad h. l. p. 13, coll. *Add.* p. 341. De Temīmitis Hamzam cum ع confundentibus (ut عَى pro ان), vid. FREY. in *Lexico* in v. عَمْعَمَة (quā voce istud vitium significatur), et RENAN *Hist. gener. des Langues Semit.* I, p. 249. — L. 8 FL.: » ميلد vulg. pro ميلان. Pro المستنذر, in v. ذ. د. FL. potius lectionem Codicum servat, ejusque aut comprobationem, aut refutationem aliunde expectare mavult. Ox. sequitur hīc L. et V., aut legit المستنذر, quod etiam exstare videtur in Jāq. Oxon., ubi seqq. leguntur: ثَرْتَر تصغير وهو الشيء الكثير موضع عند انصاب الحرم بمكة مما يلي المستنذر وغيل (وقيل l. sic) صُنع من اصقاع الحجاز كان فيه مال لابن الزبير وروى انه كان يقول لجنده لسن ناكلوا نمر

نُزْرٍ بِطاطلا. Sic etiam Cod. Petr., ubi tantum pro انصباب, male انصباب, et pro المسموثر, ut Jāq. Berol., المسموثر. Al-Azraqī ٢٩٤, 9 scribit المسموثر.

P. ٢٢٧ l. 14. De دُعَال vidd. *Add.* p. 527. Al-Bekrī in v.: نُعَال بِضَم اَوَّلِهِ عَلَى بِنَاء فُعَال جَمَل مُرْسَبٍ مِنْ مَتَاعِيعٍ وَمَتَاعِيعٍ سَعَيْتٌ دَلَالٌ مُدْتَعٍ نَبِي بَرِيٍّ وَفَدٍ تَقْدِيمِ الشَّاعِدِ عَلَى ذُنُكٍ رَافِعٍ هَهُ عِنْدَ ذِكْرِ ذَرِي. Vocem مَعْنَسِي ap. Nostr. h. l., et supra p. ٢١٥, 5, primum pronunciavi مَعْنَسِي, locum intelligens, ubi crescit الدَّوَاءُ, quae est palmarum species; collatā vero FL. observatione I, p. ٢٠٥, 5, pronunciantis مَعْنَسِي (sic), ac putantis significari locum, ubi camelī noctu pascuntur (*Add.* p. 498), hanc interpretationem jam praeferam. Ex tali loco nomen الدَّوْنَسِ demum. رَدَسِ (i. e. *finus*, *stercus*) fortasse suam originem sumsit. — Locus, ubi de دُعَال fit mentio, in Mo'allaga et Diwan 'Imro'l-Qaisi non occurrit. Al-Bekrī in v.: اَنْعَرَاءُ — بِلْدٌ الْخِج. — De دُعَال urbe Tokāristānis, Al-Idrīsī I, p. 477.

P. ٢٢٧ l. 15. De اَنْعَلَمَاء vidd. supra p. ٢٢٣ in v. اَحْمَال, p. ١٥٨ in v. بَطَان, p. ٢١٥ in v. سَاعِي, et infra p. ٢٢٨ in f. in v. دُعَل, p. ٢٥٨ in v. حَمَانَا (sic ibi l. pro حَمَانَا), p. ٣٣٣. 10 in v. حَقَافِ الطَّامِرِ, p. ٣٢٧, حَمَانَا in v. حَمَانَا اِنْدَرَاكِ, p. ٣٥٧ in v. اِنْخَصَرَاء, p. ٣٩٣ in v. اِنْخَل, p. ٥٤٢ in v. زِنَالَا, et III, p. ٢٨. in v. وَ, Abū'l-fed. p. ٩٧ in v. فَمِد (REIN. p. 131), 'Ibn Gob. p. ٢٨ l. ult. et seqq, 'Ibn Kallik. N. ٧٦. in init., 'Ibn Bat ed. Par. I, p. 410. Al-Bekrī in v.: اَلتَّعْلِيمَةُ مَنَسُوبَةٌ اِلَى ثَعْلَبِ بْنِ مَالِكِ بْنِ دُوْدَانَ بْنِ اَسَدٍ وَهُوَ اَوَّلُ مَنْ حَقَرَهَا وَغَيَّرَ مِنْ اَعْمَالِ الْمَدِينَةِ وَغَيَّرَ مَاءَ اَسَدٍ وَفَدٍ ذِكْرُنَا عَمِي رَسْمٌ هَذَا الْخِج.

P. ٢٢٧ l. 17. Zam. locus exstat p. ٢٩ l. 8, quo collato cum loco nostro, conjicias (si *L. G.* locum integrum attulit) verba اَلَّا ad معروف (ap. Zam.) esse glossam alicujus, qui hunc locum دُعَل recte distinxit a دُعَل, quod nomen

in *L. G.* quidem vocatur ماء, sed ap. Zam. صدحراء; reliqua ap. Zam. ceterum cum *L. G.* conveniunt; nam معروف ap. Zam. sec. *L. G.* est aqua Kilabitarum, in quorum ditionibus aqua دُئِل sec. *L. G.* sita est. Pro تَنْجَن tantum ap. Zam. leg. تَسَاخَا, quae in *L. G.* in v. dicitur esse aqua Tribus Qowala, quae in *L. G.* tantum in v. دُعِل et سَا, et in Al-Most. in v. دُعِل (ubi pronunciatur سَا) memoratur. Sic اسْتَرْي in Comment. ad Diw. Tahmānis ed. WRIGHT in *Opusc. Ar.* (1859) p. 8^f in f. et seqq.: الْأَحْرَابُ أَقْمَرُونَ حَمْرٌ بَيْنَ الشَّجَا وَالْمُعَلِّ وَحَرْثُهُمَا وَهِيَ لَدُنِي الْأَصْمَلُ وَبَنِي قُوَانَةَ دَمَا يَلِيهِ الْمُعَلِّ وَلَدُنِي دَوْلِدٌ بَيْنَ رَنْعِدٍ وَمَا تَلِيهِ سَاخَا فَوَانَةُ دَمَا يَلِيهِ الْأَصْمَلُ بَنِي الْأَصْمَلُ بَنِي صَتْلَابِ الْخَنَجِ De يوم الاحزاب, Al-Azraqi vid. p. vi, 4 a f., et de ديار نلاب infra etiam in v. حَرْب, ubi aqua videtur intelligi, et is locus quoque cum (aquâ) السَّخَا jungitur. De موضع دُعِل cursim tantum loquitur Ibn Doraid, p. ٢٣١, 6 a f. — Qām. in v. الْمَعْل: بِمَاحِدٍ, quocum Al-Bekrī prorsus convenit. Pro مَكَّة l. penult., et II, p. ٢٧٧, 3, atque in Al-Most in v. دُعِل, Fl. putat legendum esse الْمَعْدَنَة, quia in prope Al-Medinam habitant. Collato tamen Zam.¹⁰ p. ٢٥, 5, فِي دِيَارِ بَنِي سَلِيمِ, sec. *L. G.* II, p. ٢٧٧, l. 5, situm سَلِيمِ, ubi دِرْكُ الْعِمَادِ ibi, et supra I, p. ١٢٩, 13 et 14 (ubi الْعِمَادِ scribitur), atque in Al-Most. p. ٥٣, 6 (ubi دِرْكُ الْعِمَادِ), ut ap. Zam. l. l., etiam ponitur مِمَّنْ وَاء مَكَّة. Ac praeterea ap. WUSTENF. in *Reg.* p. 427, Solaimitarum ditio ad loca prope Mekkam extensa esse fertur; quare lectio مَكَّة iis locis bene se habere videtur. Seq. الْمُعَيْلِيَّاتِ Zam. p. ٣٢, 10 raptim affert. Al-Bekrī in v.: رَاسُ مَذْكُورٍ مَحْدَدٌ فِي رَسْمِ رَاسِ رَاسِ رَاسِ. Ibi (in sect. الْاِثْرَاءِ وَالْكَافِ) haec: فِي نَظَرِهِ هَمَاكُ دَسَارِ بَنِي سَعْدِ بَنِي دَعَابَةِ مِمَّنْ بَنِي اسَدٍ — وَقَالَ عُبَيْدُ (الْكَامِلِ)

فراكس فتعلبات، الخ هذه كلها فى ديار بنى سعد من بنى
أسد الخ. De ديار, 4^a statione peregrinatorum sacrorum ex Aegypto
Al-Medīnam tendentium, antequam desertum النبية ingrediuntur, An-Nabolo-
losi, p. 5 l. 1.

P. ٢٢٨ l. 5. Pro مشايخ in v. الثغور (quâ voce ego primum putabam
Nostrum ob oculos habuisse viros doctrinâ conspicuos, quorum multos
enumerat Al-Mos̄tarik, ab النعور nomen habentes), cum Fl. tamen leg.

وليسوس, pl. nominis مشايخ a مشايخ, med. Je; et l. 7 pro
ut idem monet, cum Codd. L. et V., quibuscum Oxon. et Cant. etiam
conveniunt, leg. وكتيطوس; nam hoc nomen et quae proxime se-
quuntur, non sunt juncta cum عسقلان (quod exemplum est τῶν بلاد
الساحل, i. e. maritimarum), sed cum ipso الساحل, et
exempla sunt الثغور terrestrium. Pro وادى accuratius وادى; conf. p. ٢٢٠,
8 et 9, et Moschl. p. ٨٧ l. antepen." De دعبور النسيم vid. item Al-
Iṭṭakrī in ARN. Chr. Ar. p. 91 l. 4 a f., plura loca enumerans, Abu'l-
fed. p. ٢٣٢ l. 14 et seqq., I. A. 1847 Mai, p. 436, et Al-Mos̄t., prae-
terea loquens 1) de دعبور النسيم من دعبور الترك 2) de دعبور نزارة
3) de دعبور شرف الاندلس 4) de دعبور ساءم, et REIN. p. 257;
4) de دعبور صوارة, p. ٨٨ l. 11. De دعبور الاعلى (Aragon), conf. Al-Maqq I,
l. ٣, 14 et seqq., et Dozy Rech. I, p. 20. — De دعبور (Tongling), monti-
bus a septentrione Indiae, REIN. Géogr. d'Aboulf. I, p. CCXXIX et CCCXXXII,
et Mém. sur l'Inde, p. 161; de دعبور وادى, in finibus regni Marokk.
prope Tafnam, I. A. 1849 Aout-Sept., p. 227; de دعبور مسية, Sacello sep-
ulchrali Damasci, Z. d. d. m. G. VIII, p. 369.

P. ٢٢٨ l. 12. Qām. in v. دعبور: الدعبور. V. HAMMER
in Motenebbi, p. 372: »Takab, die Wegscheide zwischen der Strasse
nach Wadio'l-Miah und Wadio'l-Kora." Pro دعبور, ut Noster, Qām.
l. 1. : دعبور. De دعبور بمكة, Al-Azraqi ٣٣٩, 3 a f. et
seqq., ٣٩٧, 14, ٢٨٧, 6 a f. et ٢٨٨, 3; de دعبور, Zam. p. ٣٠, 8 et 9,
coll. n. f, et p. ٢٧, 7 et 8 ibiq. n. f; de دعبور النقع بمصر, WUSTENF.

Macr. Gesch. d. Copt., p. 6. l. 11 et p. 119. — Al-Bekrī in v.: نَعِيب. In v. بعنج اوله وكسر دانيه — وان مذکور فی رسم مَعَر فل ادی الاعرابی هو وان بالعرع — وانسد للاخوص (الثوبل): مَعَر عَمًا مَعَرٌ من اعلمه صعیب، — قال وصعیب وان بالعرع ایضا — هكذا نعلمه من خلد ابن الاعرابی دعيت بالثناء المملیة ونعيب باننون مذکور فی موضعه من هذا الکتاب وصعیب بالثناء Idem ergo locus designatur, qui in *L. G.* vocatur دُعِيبٌ, coll. v. انْعُرُ s. انْعُرُ, infra II, p. ۳۴۹. Qām. l. 1.: وكُرْتَمَر شريف من اعلى المعلمه الى الشام.

P. ۲۳۸ l. 3 a f. De دُكَمَة Al-Bekrī eadem, quae Noster tradit, sed nomen pronunciat, بضم اوله: دُكَمَة بعنج اوله. Idem de دُكَمَة: واسكان دانيه وشد بضم — اسم بئر فی ديار بنی نعلب الخ de quibus conf. Zam. p. ۳۰ in f, et p. ۳۱ ibique n. g. — Pro دُعَمَة in v. عبد المسيح بن عمرو بن بَقِيلَة s. بَقِيلَة. Intelligitur: دُكَن, scrib. دُكَن, ut uuncupatur ap. Ibn Dor. in الاسماعی, p. ۲۸۵, 13 et seqq., et Abū'l-fed *Ann. Musl.* I, p. 6, et 8, ubi carmen exstat, quod Noster ob oculos habet. Poeta erat, et Legatus An-Noīnānīs ben Al-Mondir ad Kosrū Parwiz; florebat ergo aetate, quā Moh. natus est. De eo vid. infra in v. دُكَن عبد المسيح, CAUSSIN *Essai* I, p. 195, et 198, et III, p. 407 (scribens *Bakila*), v. HAMM. *Lit.-gesch.* I, p. 45-47 (ubi *Bokaila*), et WUSTENF. *Reg.*, p. 29 et 30. De nomine دُعَمَة Qām. in v.: دُكَن — اسم. Al-Bekrī haec tradit: وبنو دُعَمَة كَجَبِيَمَة بَطْنٌ. in v.: دُكَن — اسم. وبنو دُعَمَة كَجَبِيَمَة بَطْنٌ. ad quae conf. Zam. p. ۳۱, 5 et 6 et n. a, ac de دُكَن سَطَبَج vidd. loci supra laudd. de عبد وَكَن. Satih nempе ejus avunculus erat. Qām. in v. item: وَكَن. De *Tseka* (دكسي s. دك), prisco regionis Pengab nomine, REIN. *Mém. sur l'Inde*, p. 153.

P. ۳۳۹ l. 2. De دُلَا (sic pro دِلَاء legatur) vid. RUTGERS in Ind. ad *Spec. de Hasano Pascha*, in v., et p. 196; de اَمَلَان، Al-Most. in v. et in v. ذَہِرِ اَنْمَعَلَى (p. ۳۹., 1-4), et infra in eadem v., et in v. ذَہِرِ اَنْمَعَلَى; de بِلَانِي، Zam. p. ۳۹ l. 4 Pro حَمْسَى ap. Nostr. l. 5, ut jure observat FL., coll. I, p. ۲۸۵ l. 2 et 3, leg. حَمْسَى. — Sequens دَلاب etiam attulit Zam. p. ۳۹ l. ult. De مُرَاد بن مَالِك vid. WUSTENF. *Reg.*, p. 323; de اَلْجَزَائِرِ الْمَلاب in mari Indico, Al-Qazw. I, p. ۱۱۲ l. 16 et seqq.; de اَلْمَلَانِي، Nost. in v. اَرْمَان، اَدَمِر، حَوْرِي، حَمْلَوِي، Zam. p. ۳، 7، ۲۹، 4-6 (ubi *Nagritis* tribuitur), et ۷، 5. — Al-Bekrī in v.: اَنْمَلِيوت اَسْم وَا. Pro دَلاب l. 9, FL. »puto (inquit) دَلاب; conf. p. ۳۷ l. ult., ۱۷۳ l. 8, ۲۱۵ l. 4." Quia tamen ap. Zam. l. l. p. ۲۹ l. 5 (ubi dele Tasd.) etiam exstat دَلاب، hoc pronuncio دَلاب، et suspicor verbum دَلاب، quod proprie de *stillatione pluviae* adhibetur, etiam usitatum esse de rivulo in alium rivulum tarde et *guttatim* veluti influente. Pro nomine Tribus دَلَبَان، infra in v. Noster scripsit دَلَبَان. Qam. etiam p. ۱۸۸۸: دَلَبَانُ بِالنَّحْمِ وَالْكَسْرِ فَمِيلَة.

P. ۳۳۹ l. 9. Al-Bekrī in v.: مَدِينَة مَذْكُورَة فِي رَسْمِ اَلْثَلَاثَاء — مَدِينَة مَذْكُورَة فِي رَسْمِ اَلْثَلَاثَاء; sic nempe, ut jam vidit FL., l. 12 lege pro مَدِينَة، coll. Al-Most. p. ۸۹ l. 3. Deinde occurrit اَلْثَلَاثَاء ap. Nostrum II, p. ۴۳ l. 2 in v. سَلَامَة، et ap. Zam. p. ۸۳ l. 5. De حَقِصَة بن اَبِي يَحْيَى vid. Ibn Kallik. N. ۷۳۹, et Abū'l-Mah. I, p. ۵۹, ubi de ejus nepote، مَرْوَان بن سَابِغَان بن بَحْيَى، (+ a. 182), fit sermo. L. 12 porro cum FL. l. pro فُرَيْط، فُرَيْط; vidd. *Add.* ad اَلْمَلِي، et supra *Add.* p. 210 ad اَلدَوَاز، p. 374 ad اَلْمَلِي، 381 ad اَلْمَلِي، et infra ad v. اَلْمَلِي. — Al-Bekrī deinde in v.: اَلْمَلِي بِصَم. Qam. in v.: اَوَّلُهُ وَتَتَبَعَ بَابَهُ اَكْمَ مَذْكُورَة مَحْدَدَة فِي رَسْمِ فَيْدٍ.

وَالْمَلَمَّ — ع. Pro بالضممار l. 13, cum FL. et WUSTENF. l. بالضممان. » Ex vestigiis Codicum (FL. ait) sic leg.; conf. Moscht p. 19 l. 10 et p. 34. l. 14. L. 14 in v. دَلَّتْ, pro رَسَدَتْ l. رَسَدَتْ. — De دَلَّتْ vid. Al-Bekrī infra in v. حَرَبَر in *Add.* ad h. l. De نَلَمَّ, pago prope دَمَمِن, et de Judaeis ibid., ISR. JOS. BENJAMIN II, *Cinq années de voyage en Orient*, 1846-51, p. 39 et seq., de وادی نَلِيَه in Sicilia, Al-Idrisi ap. AMAR. *Bibl. Sic.* p. 9. in f., et ap. JAVE. II, p. 105.

P. ۳۳۹ l. 16. De انْتِمَام vid. infra in v. دَوْرَه; Al-Bekrī in v.: انْتِمَامٌ جمع دَمٍّ ماء من مياه المَرْوَب مَدَسْنُورَه حَمَا. De دَمَانٌ *appellativi* sensu vid. III, p. 9. l. 5. Cum dictis de دَمَامَ conf. supra dicta in v. اِنْتِمَام, et *Add.* ad h. l. p. 52, et in v. صُخَيْرَات, ubi de اِنْتِمَام lit sermo, dum اِنْتِمَام etiam uno tenore memoratur cum مَلَلِ وَالْعَرَس, in v. اِنْتِمَام. Cum his conf. tamen Ibn Hisch. I, ۴۲۱, 3 a f., ubi juxta مَلَلِ شَرَس sermo est de صُخَيْرَات انْتِمَام, sed ut videtur per errorem; leg. nempe ibi et deinde I, ۴۲۳, 11 (ubi صُخَيْرَات انْتِمَام iterum recurrit), انْتِمَام, ut Nost. in v. دَمَامَ et صُخَيْرَات diserte significat, in quā posteriore voce praeterea monet, صُخَيْرَات انْتِمَام alium esse locum. De انْتِمَام sermone esse non posse, cuique manifestum, attendenti spectari locum prope يَمْنُوع. De دَمَانِيس vid. supra in v. بَارِيدِي, Al-Idrisi II, 154, 1 (ubi pro دَمَانِيس, Al-Azraqī p. ۲., 12, et infra in v. دَمَانِيس, Abū'l-fed. p. ۹۹ in f. (REIN., p. 91), et p. ۲۷۰, 17, ASSEM. B. O. III, 2, p. DCCCLXXXV, et RITTER *Erdk.* XI, 154. Vocatur item دَمَانِيس, quo nomine de eo loquitur Al-Bekrī, traditionem de Nuho fuisse tradens. De انْتِمَامِي vid. Zam. p. ۳۰, 4 et n. 6; de تَمَانِيَه, ibid. p. ۳۹ in f. et seq.,

et in n. e locum Qāmūsī, Al-Gauharī verba improbantis, ac scribentis, ut Noster item infra, دَمِيْنَة. — De دَمِيْنَات, pago in insulā Meroes, LEPSIUS *Briefe aus Aeg.*, p. 156 et 201.

P. ۲۳. l. 3. De اَنْمَد, a Nostro 4° loco allato, vidd. supra dicta ex Al-Bekrī ad v. دَمَرَع (*Add.* p. 458). Praeter اَنْمَد ibi jam ex Al-Bekrī allatum, idem etiam loquitur de: دَمْدُ فُلَاذ, quod etiam cursim memorat in v. دَمِيْمَا. De دَمْدُ الرُّوم vid. item Al-Most. in v. اَلنَّمْد, ibique et in دَمَرُ الدِّبَاخِص, p. ۲ v. l. 4, coll. p. 9, conf. etiam de رَوْحَة اَلنَّمْد. L. 5 pro مَحْبَلَة l. مَسْمُوحَة, ut in Codd. et locis laudatis Al-Most. De اَلنَّمْد ماء mentionem fecit An-Nābolosī, sita, ubi post relictam 6am stationem (s. اَلْعَمْحَاء وَاْدَى), in itinere ex Aeg., Al-Medinam tendis (vid. p. 6 l. 10).

P. ۲۳. l. 7. Al-Bekrī in v. اَنْتَمِرَاء هَضْبَة بِأَنْصَابِ اَلنَّج, quibuscum conf. Zam. p. ۳. l. 2; de دَمَر et دَمْع, ibid. l. 7. De دَمَار دَمُون, Ibn Badr. p. ۷۵, et Abu'l-fed. p. ۸۹ in v. اَلْحَاخِجَر (REIN. p. 118); de دَمِيْل مَوْضِع, Al-Qazw. II, p. ۴۰ l. 6. — Al-Bekrī in v. دَمِيْل مَوْضِع: دَمِيْل مَوْضِع اَلنَّج.

P. ۲۳. l. 12. De اَنْتَمِيَات, castello prope بَايَاس (*Bajae*), v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nordl. Syr.*, p. 21. — Al-Bekrī in v. loquitur de دَمِيَان, sed ibi revocat ad بَيْيَان (de quo vid. supra), cujus loco, ut ibid. docetur, nonnumquam scribitur بَنْمَان et تَنْيَان. De تَنْيَان Al-Bekrī in v. haec: جَمَل مِّنْ جَمَالِ الْبُيُونِ فَمِنْ سَرَّةِ بِلَادِ هَمْدَانَ وَعَلَى رَاسِهِ قَصْرٌ نَاعِظٌ وَهُوَ أَفْضَلُ فَصُورِ الْيَمَنِ بَعْدَ غَمْدَانَ. Sic Cod. Leyd. Infra in v. scribitur نَاعِظٌ, et de اَلنُّوْن conf. *Add.* ad h. v. p. 407. Quid Arabes voce تَنْيِيَة intelligant, praeter Nostrum h. l., Al-Bekrī explicuit in l. inserto III, p. ۲۸. n. 8, et Jāqūt in Al-Most. in v. اَلتَنْيَة,

ubi hic unum locum ex sequentibus, a Nostro allatis, omisit (نبتة المدابيح), unum vero, a Nostro omissum, addidit (p. ٩٠, 10-12), نبتة العسل, quem Noster item in v. غسل transiit. De آخر vid. supra in *Add.* ad آخر, p. 68, Al-Azraqī p. ٤٣٣, 14 et seqq. et penult., ٤٤٣, 15, ٤٩٣, 2 a f., ٤٩٣, 15, ٤٩٤, 4, ٤٩٩, 12 (ubi de العسل), in f., et Qotb. p. ٤٥٣, 7; de الحارث بمكة, Al-Azraqī p. ٥٠٨, 7 a f.; de رباب, ibid. p. ٥٠٣, 3; de نبتة أم وردان, praeter Al-Mošt. l. l. p. ٩٠, 9 et 10, supra in v. بئر الاسود, quibus locis et loco nostro collatis, tum etiam Al-Bekrī dictis supra in *Add.* p. 341 et 342, et Al-Azraqī p. ٤٤١, 5 a f. et ٤٩٧, 3, apparet voce بمكة designari ipsam urbem Mekkam; quare Zam. p. ١٩٤ l. 2 non hunc locum spectavit nomine النبتة, sed locum, qui mox apud Nostrum vocatur النبتة البيضاء, de quo etiam loquuntur Zam. p. ٣١, 7 et 8, Al-Bekrī nomine النبتة infra ad v. الحارث, et Ibn Batūta ed. Par. I, p. 333. De بنو مخزوم, celeberrimā Qoraisitarum familiā, ante Moh. florente, conf. Al-Bekrī in *Add.* l. l. p. 341, et CAUSSIN *Essai* I, p. 231, 252, 255, 309, 313 et 373.

P. ۳۳. l. 14. Pro دِهَبْطُك FL. scribit: » دِهَبْطُكَ , i. e. دِهَبْطُكَ ; conf. Moscht. p. ۸۱ l. 13, ubi falso scriptum est ”دَهَبْطَل”. Ut legit FL., ita scripsit Zam. p. ۳۱, 7, de quo loco WUSTENF. p. 9 minus accurate rettulit. Hic vero ibid. pro فَحَّج , ut Noster et Al-Most., habet فَحَّج . De ذُو طَوَّى (ut hîc in textu ap. Nostr. et in Al-Most. lege, et Zam. recte scripsit) vid. infra in v. طَوَّى ; كُنْيَةُ بَيْضَاءَ بِالْمَغْرِب —, ap. Abū'l-fed. p. ۱۲۳, 13 occurrens, in Ind. vero ut *Nom. proprium* allatum, potius ut *appellativum* consideretur, et sic de eo item loquitur REIN., p. 171 l. 5, vertens, une colline blanchâtre. De الْمَنْبِيَةِ الْبَيْضَاءِ فِي طَرَفِ جُدَّةَ , Al-Azraqī, p. ۱۵۵, 15, ۴۸۴, 8 ab init. et 2 a f., ۴۸۵, 11, 17, ۴۸۶, 8, ۵۰۰, 13, ۵۰۱, 8, ۵۰۳, 7; de ذَنْبَةِ الْحَزَنَةِ , ibid. ۴۹۹, 14; de ”بنی عَصَل” ,

ibid. ١٥٥, 18; de الثَّنيَّة مرسى in المغرب, Al-Bekrī ed. SLAN. p. ٨٣ l. 2 a f.; de ثَنِيَّة الحَلِّ, Al-Azraqī ٢٢٢, 4 a f., et ٢٩٠, 15; de ثَنِيَّة الخَضْرَاء بِمَكَّة, ibid. ٥٠٠, 13; de الثَّنيَّة prope الكَرْك, Ibn Bat. I, p. 257, l. 1.

P. ٢١٣ l. 17. Pro رُكَّاب, in v. ثَنِيَّة الرُّكَّاب, FL.: »scr. رُكَّاب; falso item in Moscht. p. ٨٩ l. 6 ab inf. editum est رُكَّاب, recte l. 7 ab inf. الرُّكَّاب." De العَابِر s. العَابِس, loco, per quem Proph. transiit Al-Medinam fugiens, Ibn Hisch. I, p. ٣٣٣, 13, coll. infra in v. العَابِر, ubi altera forma العَابِيس effertur. De ثَنِيَّة العُقَاب prope Dam., Ibn Gob., p. ٢٩١, 12 et seqq., DE SACY *Chr. Ar.* II, p. 120, v. KREMER *Mittelsyr. u. Dam.*, p. 34, *I. A.* 1847 Mai, p. 425, et *Add.* supra p. 351; de الثَّنيَّة القُسْرِيَّة, Al-Azraqī p. ٢٢٨, 2, 3; de العُصْوَى, ibid. p. ٥٠٠, 12; de ثَنِيَّة مَدْرَانَ, Al-Mošṭ. p. ٩, 12 et 13. Ut mecum communicavit RODRIG: »Itinerarium Khayāriz in Cod. Berol. fol. 10 r. scribit: ثَنِيَّة المَدْرَانِ يَفْتَحُ المِيمَ وَكَسَرَ الدَّالَ المَهْمَلَةَ, de المَدْنِيَّيْن, Al-Azraqī ٢٢٢, 12, ٢٢٩, 8, ٢٣٢, 13 et seqq., ٢٨١, 11, ٢٩١, 9. De monte فَهْلَان in v. ثَنِيَّة المَذَابِيح, vid. in v.; de المَرَار, Al-Mošṭ. p. ٩. l. 6 et 7, de quo Qām. in v. وَثَنِيَّة المَرَار مَهْبَطُ الحَدَنِيَّة: مَر. De المَذَابِيح, et ejus Scriptore الحَاجَّاب, (+ 261), vid. Abū'l-Mah. II, p. ٣٥, 4 et seqq., et infra in v. الرُّوحَاء; de مَرَحِب, Al-Azraqī ٢٥٥, 14, ٢٨٠, 2 a f.; de المَرَّة, Al-Mošṭ. p. ٩. l. 14-16 et p. 9, et Ibn Hisch. I, p. ٣٣٣, 1, ٢٩٢, 8 (ubi المَرَّة s. المَرَّة); de ثَنِيَّة المَرَّة, Al-Azraqī ٢٩١, 6 a f., ٥٠٠, 12; de الوَدَاع, Al-Mošṭ. p. ٩. l. 8 et 9, cursim Zam. p. ٣٢, 5 et 6, et infra in v. الوَدَاع, ubi in n. 8 (quæcum conf. *Add.* ad الحَقِيَّاء), verba Al-Bekrī de eo loco adducta sunt.

P. ٢٣١ l. 5. Pro وِبَاء in v. الثَّني, cum FL. l. وِبَاء, quia وِ cum

formā النَمَى conciliari nequit. Ad المِئْسَر et أَدَم⁵ vidd. *Add.* p. 67 et 335. — Cum verbis وَاِبَارَ فُلْبَ conf. dicta ap. Nostr. in v. المِئْر, et القُلْب, unde efficere posse videmur, dum قَلِيب puteum notat muro intus non instructum, المِئْر, quod a Nostro per الْحُجْب explicatur, cisternam proprie esse, s. puteum murum habentem.

P. ۳۳۱ l. 9. De نَوَوِيَّةً على مملعين من الكوفة ut ait ابن خوري, vid. *Z. d. d. m. G.* VII, p. 581. De دَوْرًا, s. نَوْرًا, Damasci fluvio, qui etiam, ut docet Qām. in loco ad v. الرَبْوَة allato, scribitur دَوْرَاءَ, vid. supra in v. يَرْدِي, et infra in v. الرَبْوَة et يَرْدِي, 'Ibn Gōb. p. ۲۷۸, 15, SEETZEN I, p. 135, v. KREMER *Topogr. v. Dam.*, p. 4.

P. ۳۳۱ l. 11 in v. ثور cum Fl. pro ذبيل l. 12 pro وحى ,
 De ثيمري , فثيمري et l. 14 pro تعرف , تعرف l. 13 pro وهو من
 ثور , monte a meridie Mekkae vid. Al-Mošt. in v. , ubi Jāqūt item do-
 cet eum montem plenius dici ثورٌ أَلْحَلَّ. Idem monent Noster in v.
 أَلْحَلَّ , حَمَّة , سَمِيرَاء , Al-Azraqī ۴۲۷ et seq. , Zam. p. ۲۸ , 9 et 10 ,
 Al-Qazw. I, p. ۱۵۹ , et II, p. ۷۹ , 11-14 , et Al-Bekrī in v. Ibn Gob.
 p. ۱۱۵ , 6 et seqq per errorem eum appellat أبو دور , sed p. ۱۹۱ , 3 a f.
 recte ثور . De hoc monte ceterum vid. Abū'l-fed. p. ۷۸ , 11 (Rein. , p.
 100) , Ibn Bat. ed. Par. I, p. 338 et seqq. , Al-Azraqī ۴۹۷ , 14 et seqq. ,
 Qotb. ۴۴۷ , 10 et seqq. , et p. ۴۴۸ (ubi et in seqq. etiam sermo est de
 ثور غار ثور , et conf. Add. ad v. آخر p. 59 , et infra in v. حَمَّة (I p. ۳۲۱)
 l. penult. , et in v. السَّوْعِيَّة . Haec Al-Bekrī tradit : وهو جبل
 بمكة الذي فيه غار النبي صلعم — وروى الحاربي من طريق
 إبراهيم التيمي عن أبيه عن علي قال حرم النبي صلعم ما بين
 عَيْر إلى ثور الجبل الذي فيه غار النبي صلعم — وقال مصعب
 قال رسول الله صلعم هذا في المدينة وليس في المدينة ثور
 ولا عَيْر والله أعلم بمعناه وذكر أبو عبيد هذا الحديث وقال

عِيرٌ وَدُورٌ جِبْلَانٍ بِالْمَدِينَةِ قَالَ وَهَذَا حَدِيثٌ أَهْلُ الْعِرَاقِ وَأَهْلُ
 الْمَدِينَةِ لَا يَعْرِفُونَ جِبْلًا بِالْمَدِينَةِ نَقَالَ لَهُ ثَوْرٌ وَأَنَا دُورٌ بِمَكَّةَ
 فَيَرَى أَنَّ الْحَدِيثَ أَنَّمَا أَصْلُهُ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى أُحُدٍ وَانْظُرْهُ فِي
 رِسْمِ شَمَنْصِيرٍ وَرِسْمِ الْكَاحِلِ: quibuscum conferantur, quae Al-Bekrī
 in v. الْكَاحِلِ iisdem verbis tradit. In voce الْكَاحِلِ (qui locus est
 بِبِلَالٍ مَرْيَنَةِ), in carm. ibi et in Al-Mošt. p. ٩١, 10 (coll. p. 11) ad-
 ducto, sermo esse videtur de Wadi دُور in eodem tractu, quem Noster
 3° loco nuncupavit; contra نُور ap. Al-Bekr. in v. شَمَنْصِيرٍ differt a
 nostro monte, quia is mons est in ditione Hodanitarum, quem Zam. p.
 ١١٤ l. 2 enumerat inter montes مَكَّةَ وَبَيْنَ دَنْبِجٍ وَبَيْنَ مَكَّةَ De aliis denique
 ejus traditionis interpretationibus vid. Jāqūt in Al-Mošt. p. ٩١ l. 1 et seqq.,
 et loci conf. descripti a WUSTENF. ad Al-Mošt. p. 10 et 11. — De قَرْنِ
 النَّوْرِ prope Hebronem, ROSEN *Z. d. d. m. G.* XII, 481, 482 et 483; de دُور
 نُور وادي مَرْيَنَةِ et الشَّيْبَاك, Al-Mošt. p. ٩١, et p. ٤٨, 15 et 16; infra
 in v. بُرْفَةِ النَّوْرِ, de بُرْفَةِ النَّوْرِ. De 5° loco hujus nominis Al-Bekrī haec
 in v.: النَّوْرِ الْأَعْرَ — وَهُوَ تَلٌّ شَبِهُ الْأَيْفِ مِنَ الرَّمْلِ وَلَيْسَ بِرَمْلٍ:
 وَفِيهِ حَصْبَاءٌ وَهُوَ بِمَكَّةَ تَلْعَاءُ السَّرِّ قَالَ الْفُغْعَسِيُّ (الرَّجَزُ) تَنْدَحْ
 6) الصَّيْفُ عَلَى ذَاتِ السَّرِّ، تَرَعَى الْمَبَاهِيلُ إِلَى النَّوْرِ الْأَعْرَ
 in النَّوْرِ prope تَنْسَ, Al-Bay. I, p. ١٩. l. 2 a f.; 7) de النَّوْرِ in
 Sicilia, ap. An-Now. in AMAR. *Bibl. Sic.* p. ٤٣٤ l. 5 a f., ubi in Cod.
 scribitur النَّوْرِ, ad quem locum AMARI in n. 12 » النَّوْرِ? Callavuturo.”
 De دُورٍ دَمَاسِقي, vid. in v. دَمَاسِقي, ibiq. n. 6 et Add. ad h. l., et
 in v. يَرْيَدِ, et v. KREMER *Topogr. v. Dam.* II, 25, 26, 27 et seqq.,
 33 et 34.

P. ٣٣١ l. 17. De النَّوْمَةِ vid. RUTG. in Ind. ad *Hist. Jem. sub*
Has. Pascha, 219. Qām. in v.: مَخَانِسِينَ قَبِيلَةٌ مِنْهُمْ: وَبَنُو نَوْمَةَ بْنِ
 الْخَكَمِ بْنِ رَهْرَةَ — De دُونُوبِ, oppido in terminis Tribus Kitāmae in

Africa sept., Al-Bekrī *IV. et E.* XII, p. 507 (73). In Cod. دُوبُوب; in ed. SLAN. p. ٥٩, تُوْبُوت, quod in vers. enunciatur تُوْبُوت. De الثَّوْبِ De الثَّوْبِ prope Sowāg (de quo vid. in v.), conf. in v. حَمَمَا النُّوِير, Zam. p. ٢٩, 9 et 10, ubi locus, ut ap. Nostr., describitur ut اُبَيْض; in Al-Mošt. p. ٩, ut p. ٨ l. 2 a f., exstat اُبَيْق. De formā demin. vid. *Add.* ad v. اُطْفَار, p. 131. De *Aqua* السُّوِير vid. etiam Al-Mošt., ubi, coll. p. 11, et in nostro loco (ut FL. significat) l. دَعْلَب pro دَعْلَب. De الثَّوْبَةِ vid. Zam. p. ٣٢, 4 et 5; de فَبِر زِيَاد بن اَبِي سَفِيَان ibid., loquitur item Ibn Kallik. N. ٣٠٤ sub fin., et in fin. haec addit: اَيْضًا: فيغَال لَهَا الثَّوْبَةُ اِسْم مَوْضِع بِطَاهِر الكَوْفَةِ فِيهِ فَبُور جَمَاعَةٌ مِنْ وَرَاءَ الْحَيْرَةِ قَرِيبٌ مِنَ الكَوْفَةِ وَفِيهِ: in v.: الثَّوْبَةُ — مَوْضِعٌ مِنْ وَرَاءَ الْحَيْرَةِ قَرِيبٌ مِنَ الكَوْفَةِ وَفِيهِ: مات زِيَاد بن اَبِي سَفِيَان وَكَانَ سَاجِدًا بِنَاهُ تَبَعَ فَكَانَ اِذَا حَبَسَ فِيهِ اِنْسَانًا دَوَى فِيهِ — وَيُرْوَى الثَّوْبَةُ عَلَى لَفْظِ التَّصْغِيرِ وَالْأَوَّلِ اَنْبِتُ فِي الرِّوَايَةِ وَحَكَى اَبُو زَيْدٍ اَنْ الْحَاجَرَةَ اَنْتَى تَوَضَّعَ حَوْلَ الْمَبُوتِ بِسَاوِي اَلَيْهَا الْمَالُ لَبَلًا يَعَال لَهَا التَّائِيَةُ وَالتَّوْنَةُ مَعًا فَفَدَ بِكَوْنِ هَذَا الْمَوْضِعِ الْمَعْرُوفِ يَسْمَى بِهَذَا. De hoc loco vid. item DE SACY *Chr. Ar.* III, p. 59, DE SLANE *le Diwan d'Amrol-kais*, p. 5, et n. 4, CAUSSIN *Essai* II, p. 85.

P. ٢٣٣ l. 6. De monte تَهْلَان, vid. Zam. p. ٣٠, 2 et 3 et n. a, et p. ٥٩, 6; supra in v. ثَنِيَّة الْمَذَابِيح, infra in vocc. دَغْنَان, الْكَلَاب, دَغْنَان ثَنِيَّة الْمَذَابِيح, et *Add.* p. 511 in dictis de تَهْلَان, ut montis nomen ab aliis pronunciat. Haec Al-Bekrī in v.: وَهُوَ جَبَلٌ بِالْيَمِينِ وَقَالَ: حَمْرَةُ الْاَصْبَهَانِي هُوَ جَبَلٌ بِالْعَالِيَةِ — وَاصِلُ النِّهْلِ الْاَنْبَسَاطُ عَلَى الْاَرْضِ وَالْاَصْحَمُ هَذَا الْجَبَلُ تَضْرِبُ بِهِ الْعَرَبُ الْمَنْدَلُ فِي الْمَنْدَلِ

فَتَقُولُ أَنْفَلُ مِنْ نَهْلَانِ الْخِج. De hoc proverbio vid. FREY. *Arab. Prov.* I, p. 271 N. ٢٤. Ex collatis denique dictis WUSTENF. de Tribu *Nomair ben 'Amir* (*Reg.*, p. 340), apparet, id quod Noster observat de situ montis نَهْلَانِ، بالعالية، et بنى نمير bene secum invicem consentire, et eundem locum intelligi. De hac Tribu etiam loquitur Abū'l-Mah. II, p. ٢٧٨ l. 6 a f. De تَهْلَلْ vidd. *Add.* ad تَهْلَلْ, p. 511, ibique vid. de تَهْمَدْ. — Al-Bekrī in v.: كَوْرَة اسم التَّيْبَانِ; de تَيْبٌ, monte prope Al-Medīnam, Ibn Hisch. I, ٥٤٣, 9.

P. ٣٣٢ l. 12. Pro النِّبَاجِ (in v. تَبَنَّلَ), cum FL. scr. النِّبَاجِ; confert Al-Mošt. p. ٤١٤ et Qām. in v., et sic infra l. in v. III, p. ١٩٣, 6 et seqq. De جَبَلِ نَيْتَلْ vid. Zam. p. ٣٠, 5 et 6. Al-Bekrī in v.: نَيْتَلْ — موضعٌ وثبتل والنِّبَاجِ منارلٌ لِلَّهَازِمِ من بنى بكر هذا قول أبى عبيدة — وقال الاصمعى نَيْتَلْ ماءٌ ومنزلٌ لبني شيبان — وإذا جمع النِّبَاجِ وثبتل قبل النِّبَاحِانِ (فيل النِّبَاجِانِ l.) قال العتَّاجُ (الوافر) وبالنِّبَاحِينِ (وبالنِّبَاجِينِ l.) ونومٌ مذحجاء، وثبتل أغار على اللِّهَازِمِ فَيْسُ بْنُ عَاصِمٍ ومعه بنو مُعَافِيسٍ والأَجَارِبُ وهما حِمْيَانٌ ومَلِكٌ ورَبِيعَةُ بنو كَعْبِ بْنِ سَعْدٍ كانوا لا يصلون لحرب أحدًا إلا أجربوه ولما اتى بهم فَيْسُ الْمُسَلِّخَةِ وهى ماءٌ هناك سقى خيَلَهُ وأرسل أفواه المِزَانِ وقال لأصحابه فادلوا فالهوتُ بين أيديكم والغلاةُ *Qui sint اللِّهَازِمُ*, apparet ex Lobbo'lob. in v. اللِّهَازِمِ، ad quem locum vid. VERT in *Suppl.*, p. 197. Deest vocis explicatio in WUSTENF. *Reg.* De بنو حِمْيَانَ et بنو مُعَافِيسٍ vid. Ibn Dor. p. ١٥٠, 6 a f. et seqq., et de his etiam infra in v. جَزَعٌ, p. ٢٥٣, et p. ٣١٨, in v. حِمْيَانِ, et de الأَجَارِبِ, Qām. in v.: من والأَجَارِبُ حَيٌّ من بنى سَعْدٍ. Pro الْمُسَلِّخَةِ, ut hic in Cod., infra in v. (ubi conf. nota),

exstat المسلكة (cum ح). — De ثِيَزِين, prope Antiochiam, vid.
 v. KREMER *Beitr. z. Geogr. d. nördl. Syr.*, p. 11. Nomine ثِير in
 notâ 5ta intelligi videtur Veterum *Θυάρισα*, olim *Pelopia*, Lydiae urbs,
 ex Act. XVI, 14 jam nota, et ob vestes purpureas alibi etiam celebrata;
 vid. WINER *Realwörterb.* in v. Hodie vocatur *Akhissar* (cast. album). —
 Pro يَتَمَسَع (inquit) اَلْيَلَّة, l. penult. in v. اَلْيَلَّة, FL.: »puto (inquit) يَتَمَسَع
 ”وينبسط“ De monte وطن conf. infra II, p. ٤٣١, 8, ubi اَلْيَلَّة me-
 moratur.

S U P P L E M E N T A

AD

INTRODUCTIONEM (*).

P. III l. 7 in notis ad dicta de *Jāq. Lond.* Dolendum est, ut cl. WRIGHT ad me scripsit (28 Aug. 1857), hunc Codicem pessime scriptum esse. Praeterea exaratus esse videtur a Librario in Indiā nato, Arabica vix intelligente. Codex tamen, ut, collationes attendens, ipse animadverti, dignissimus est, qui conferatur. Librarius nempe, linguae Arab. licet imperitus, Codicis sui ductus accurate secutus est, isque sane Codex erat *melioris* notae.

P. IV l. 11 a f. in notis. Codice SCHEFERI usus est BARBIER DE MFFY-NARD in *Description historique de Kazvin*, in *I. A.* 1857 Oct.-Nov., p. 257 et seqq.

P. v in notis l. 10 a f. Jāqūt olim *Sprengerianus*, nunc *Berolinensis*, constans, ut SPRENGER l. l. p. 1 n. 7-10 ipsum descripsit, 4 voluminibus, quae complectuntur 2500 pp. (29 linearum), Codex est, ut ex Doct. NOLDEKE cognovi, pessime etiam et negligenter scriptus lacunisque abundans. Sepositis vocibus Lexici nostri, quae in Jāq. Oxon. et Petropol. desunt, adeoque a Jāqūto non memoratae esse videntur, ex paucis locis, quos Amico conferendos tradideram, istos hiatūs et multas omissiones passim observavi; conf. modo *Add.* ad خورر; deest prorsus vox بکبون, quae in Jāq. Ox. multis describitur; desunt deinde omnia, quae a v. الجراوى ad

(*) Hujus Voluminis editio, anno 1856 exeunte jam incepta, varias ob causas deinde non nisi lente progredi potuit. Per hoc temporis intervallum multa ad meam notitiam demum pervenerunt, quae supra dicta confirmant et illustrant. Hic ergo ea apponere coactus sum.

Ad finem Articuli scriptum est: قُوبِلَ جَمِيعُهُ بِإِذْنِ الْمَلِكِ مِيَاثَارِ بْنِ الْعَالِي أَيْدُهُ اللَّهُ unde WRIGHT jure efficit, eum Codicem antiquum descriptum esse in gratiam alicujus Principis.

Ad partes recentiore manu exaratas pertinet subscriptio, Codicem finitum esse: فَنَارِ الْاِحْدِ ٣ رَجَبِ الْفَرْدِ مِنْ شَهْرِ سَنَةِ ١٠٩٥ عَلَى يَدِ الْعَبْدِ الْفَقِيرِ . . . (erasa) . . . وَفَدَ كَتَبْتُهَا مِنْ نَسَخَةِ بَاخْطِ مَصْبُوطَةِ تَمَارِيخِ كِتَابِهَا سَنَةِ . . . مغربي Quibus haec supponuntur: ٥٨٥ وَكَتَبَ فِي آخِرِهَا قُوبِلَ بِالْأَصْلِ الَّذِي أَتَيْتُ مِنْهُ فَصَحَّ الْاِبْيَاتِ مِنْ الشَّعْرِ أَنْتَهَى ٥

Codex ergo ille antiquus a. 585 (1189) exaratus, centum fere annis post Auctoris mortem conscriptus est. Partes recentiores a. 1095 (1684). Operae ergo pretium est, ut futurus hujus operis Bekriani Editor, hunc Codicem in primis attendat.

Codex *Constantinensis* exhibet tantum *Libri compendium*; vid. DE SLANE *l'Afrique septentr. par Abou Obeid Al-Bekri*, texte Arabe, Préface p. 12 et n. 2.

Inscriptionem Codicis Leyd. in fronte Operis Bekriani jam tradidit UYLENB. in Diss. de 'Ibn Hauq. cet. p. 7 in notis sub finem et seq. pag.

Codex 'Al-Bekrii, quo usus est Jāqūt, Codex erat plenior Codice Leyd. Vidd. Add. p. 357 mediā.

P. XVIII not. b sub fin. De مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ, etiam cognominato

أَبْنُ الْوَرَّاقِ et التَّوَارِيخِي (nat. a. 292, s. 904-5, mort. a. 363, s. 973-4), vid. DE SLANE l. l., *l'Afrique septentrionale par Abou-Obeid Al-Bekri*, texte Arab., Préface, p. 15. Jussu Sultāni Omaij. al-Hākīm al-Mostañcir multos ille Libros scripsit, qui historiam et geographiam illustrant; in his historiam Ṭāherṭae, 'Orānis, Tūnisae, Segelmasae, Nokūr, cet. Praeter 'Al-Bekriū in Opere modo laud., illius Scriptis diligenter usus est 'Ibn 'Adārī, Auctor Libri *البيبان المغرب*, et Scriptor Libri *الاستبصار* (vid. infra p. LXXII). In 'Al-Bay. I, ٣٢, 9 a f. tan-

tum vocatur الْوَرَّاقُ, quo nomine Dozy de eo locutus est in Introd. p. 30 et 43; alibi appellatur in eo Libro مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ, ut I, p. ٧٣, 6, et addito الْقَرَوِيُّ, I, ٢٤١; 7. Loci supra n. b laudati ex *N. et E.* XII,

p. 446 et 608, in ed. separatâ exstant p. 12 et 174, et in ed. SLAN. p. ٤, 6 (coll. ibid. l. 12), et ١٥٣, 4 a f.

P. xv l. 7. Absolutus est Cod. Cant., ut WRIGHT mihi tradidit, Codicis verbis descriptis: فى نهار الاربعاء رابع عشر (sic) خلت من شهر جمادى الاخر سنة ١١٩. على يد افعر العباد واحوجهم الى رحمته يوم المعاد العبد الفقير الحقير الدليل على بن الحاج محمد بن الشيخ كمال الشهير بابن مشمشان, quae postrema vox non distincte scripta est.

P. xxii l. 1 et seqq. Notas in Cod. Cant. obvias maximam partem ex Al-Bekrî معاجم ما استعاجم esse sumtas, animadverti ex notâ, ei Codici p. 2 v. inscriptâ, quam WRIGHTio debeo, ubi haec leguntur: كتاب معاجم ما استعاجم لابی عبيد عبيد الله بن عبد العزيز بن محمد البكرى نقل عنه فى الهامش هنا شيئاً كبيراً. Hae notae Cod.¹⁸ Cant.¹⁸ innumerae fere, in primis in priore dimidiâ parte Libri, futuro ergo ejus operis Bekriani Editori non minorem utilitatem fortasse praestare poterunt, quam notae Codicis Vindob., ut p. xviii indicavi.

P. xxiv l. 18. Ante شموننت adde: »الْحَمْرَانِيَّةُ« et"; et l. 23 post omissae: »(conf. dicta in Add. ad v. حَمَصُ." De الشَّكْنَةُ ابنِ Patri, Auctore Chronici روى المناظر (de quo supra p. xxiii mentio fit), vid. item REINAUD *I. A.* 1858 Août-Sept. p. 318 et seq. Chronicon incipit a mundo creato, et decurrit ad Auctoris aetatem, qui, quia ex Halebo erat oriundus, de rebus in Syriâ gestis, fusius quam de aliis exposuit. Ex aliis Chronicis, in primis ex Abû'l-fedâ'e Annalibus conflatum est, quos Libros ille in compendium redegit. Bene ergo REISKEUS, qui primum Ibn'o's-Sihnae Librum edere voluerat, Abû'l-fedâ'e Annales deinde cognitos, illi praetulit. Sectio tamen de Selgûqidis, ex illo Chronico sumta, a. 1858 inserta est Diario Bairûtensi N. 2.

P. xxxii, 15. Nostrum Libro المشترك non usum esse, manifesto etiam exinde apparet, quod ab aliis male dicta de situ pagi حَطِّين re-
petit, dum Jâqût ista in eâ voce in Al-Mošt. omisit (Vidd. Add. ad حَطِّين).

P. xxxvi not. b. Jāqūtum Noster etiam emendat in v. *الناجوروث* (sic lege), I p. ٢٧٤ l. 4 a f., et, ubi novam loci descriptionem ipse inserens, tacite illum corrigit, in v. *الناج*; vidd. *Add.* ad h.l. p. 443.

P. xxxvii, 10. Nostrum Auctorem etiam usum esse *Al-Bekri* *المعجم*, manifestum est ex dictis in v. *حردن*.

P. xlv et seq. His typis jam expressis, in multos locos deinceps incidi notatu dignos, qui dicta de discrimine inter nostrum Librum et *Lobbo'l-lobāb*, magis confirmant; in his sunt 1) dicta de *الردن* (*Add.* p. 78, l. 4 et 5; 2) in v. *جربذافان* Noster *unum*, *As-Sojūli* cum *Jāqūto* *duo* ejus nominis loca affert; 3) in v. *جُلَانَا* *As-Soj.* solum *Jāqūtum* sequitur, nullam rationem habens eorum, quae Noster explicandi causā addit; 4) in v. *جَلَوْتَمَن*, Nost. *ممن قري بعلبك*, *As-S.*, *بالسهيروان*; 5) in v. *جلعمه* (*Gallicia*) Nost. alia prorsus atque *As-S.* et vera quidem tradit. In v. vero *الجلبيعي* *As-S.* scribit *بلد بالروم*, sequens *Ṭbno'l-Aīrum*; vid. *Suppl.* ad Lobb. p. 53; 6) pro *جماجمو*, ut Nost., *As-S.* cum *Qām.*, *جَمَاحُم*; 7) in v. *جَنَابَة* Nost. *improbat* sententiam hoc oppidum situm esse *بالبحرين*, quod *As-S.* in *Lobbo'l-lob.* docet; 8) Hic vero negat existere *السُخُونِي*, quod Nost. in v. sumit; 9) in v. *الكويزة* *ببخوزستان*, in quem errorem Nost. in v. *الكويرة* non incidit; 10) Nost. (in v.) *خَرْتِير*, *As-S.* vero pronunciat; 11) dicta de *دَشْتَك* apud utrumque prorsus differunt; 12) Nost. in v. scribit *الدنبان*, *As-S.* *الدنبار* (vidd. *Add.* ad h.l.); 13) pro *دِبُورَة* ut ap. Nostr., *As-S.* *دِبُور*; 14) pro *رَارَان*, ut Nost., *As-S.* *رَارَان*. Non credibile, *As-S.*^{um}, si nostrum Opus conscripsisset, *رَارَان* nuncupasse *سَرِبَة* *باصبهان* (ut Nost.), quod nomen *As-S.* deinde, ut Nost., *مَحَلَة بَرْوَجَرْد* appellat; 15) juxta *رَاوَنَسَر*, de quo loquitur Nost., *As-S.* post *راوَنَسَر*, in alio et seq. Articulo excitat aliud ejusdem loci nomen, *رَاوَنِير*, quod Nost. prorsus omittit; 16) male Nost., *رَبْنَجَن*, bene *Lobbo'l-lob.* *رَبْنَجَن*.

P. MIX, 12. *Quartum* testimonium addatur ex Cod. Cantabr., (olim BURCKH.), de cujus inscriptione egi ad v. البشورنة in *Add.* p. 335.

P. LV n. c de Hagī Kalifa addatur » CHWOLSOHN *die Ssabier* I, p. 276, et n. e » VIVIFN DE ST. MARTIN, qui in *Description de l'Asie Mineure* etiam de *Gihan-numā* egi II, p. 641 et seqq.

P. LVI n. e. De اعاعشندى conf. item CHWOLS. l. l. I, 267.

P. LVII, 6 post » DEFRÉMERY, add.: » DE SLANE in notis ad Diw. 'Imro'l-Qaisi, ».

P. LXI, 3 a f. Multos etiam locos Ibn Hauqal's ex Cod. Leyd. edidit J. H. MÖLLER in *Diss. de Libri Climatum indole*, auctore et aetate Goth. 1839 separatim editā, et ipsi *Libro Climatum* deinde praefixā.

P. LXII, 16. Spes jamduclum expleta est. Anno 1857, ut nunc omnes norunt, prodit *textus Arabicus*, ac praeterea major *versionis* pars, inserta Repertorio *I. A.* 1858 Oct.-Nov., et seqq^{lus} fasciculis, etiam publici juris facta est, quibus ergo a tempore, quo nobis praesto erant, in *Annotatione* scribendā, usi sumus. De 'Al-Bekrii familiā, vitā, aetate et *Libro المسالك والممالك*, DE SLANE egi in Praef. ad text. Arab. p. 9 et seqq.; de parte, quae Africam sept. spectat, et de fontibus in hac conscribendā adhibitis, p. 13 et seqq. Opus a. 460 absolvisse, sed Africam ipse numquam adisse dicitur (p. 15). De Codd. vid. p. 16 et seqq.

P. LXV, 9 a f. Priscam *Siciliae* conditionem mirifice illustrat Mappa nuper edita, et illustrata Dissertatione, cui titulus: » *Carte comparée de la Sicile moderne avec la Sicile au XII siècle d'après Edrisi et d'autres Géographes Arabes*, publiée sous les auspices de M. le Duc de LUYNES, par A. H. DUFOUR Géographe, et M. AMARI. Notice par M. AMARI. Par. 1859 4°."

P. LXXIV n. h. Collatā ed. Paris. IV, 165 et seqq, et 254 et seqq., apparet, Codice, quo ARNOLD usus est, compendium contineri, ex Codice non melioris notae festinanter et sordide paratum.

P. LXXV n. b. Apud DOZY *Catal. Lugd.-Bat.* II, 134 et seq., de alio Ad-Dimisqio, Geographo item, fit sermo.

P. xcvi in notis l. 2 pro نَشَقْ ا. نَشَقْ. Ad n. e. *Quartum* Itinerariorum Seetzenianorum volumen nuperrime etiam prodit, praeter tres Mappas Itineratoris, Commentarios complectens tum KRUSEI aliorumque, tum etiam FLEISCHERI.

P. xcvi not. b. Non minus quam hoc Itinerario VAN DE VELDE de

Disciplinā meruit, editis Mappā splendā et egregio Commentario, cui titulus: *Memoir to accompany the Map of the Holy Land*. Goth. 1858.

P. CVI et seq. In Libris, quos de *Hispaniā* consului, etiam est Al-Maqqari (*Analectes sur l'histoire et la Litterature des Arabes d'Espagne*, publiés par MM. R. DOZY, G. DUGAT, L. KREHL et W. WRIGHT), in primis I, ٨١-١٤٠, ubi praesertim de *Geographiā* ejus terrae sermo est. Alius Liber anno 1858 prodit, quem item in meos usus converti, nempe ذكرو فتوح الاندلس, *Ibn Abd-el-Hakem's History of the conquest of Spain*, editore J. H. JONES.

Ceterum vix opus est, ut Libris, quibus usus sum, sed quos nondum tunc editos l. l. afferre non potui, omnes addam, qui deinceps prodierunt; Scriptores v. c., quos indefesso debemus WUSTENFELDII labori, Ibn Hisamum (cujus *tertius* fasciculus hisce diebus ad me pervenit), Al-Azraqiū, Qotbo'd-Dinū; sive egregium Doct. H. BARTHII Opus (*Reisen u. Entdeckungen in Nord- und Central-Africa* 5 voll.), qui alio Libro (*Wanderungen durch die Kustenlander des Mittelmeeres* Berl. 1849 2 voll.) de disciplinā jam ante bene adeo meruerat; sive Librum M. J. SCHNEIDENI (*die Landenge von Sués* Lips. 1858), qui inter Libros de quaestione, quae de hoc Isthmo agitur, non infimum locum tenet, sive, ne alia memorem, doctissimam CHWOLSONI Disputationem nuper editam (*Ueber die Ueberreste der alt-babylonischen Literatur in arabischen Uebersetzungen*. St. Petersburg. 1859).

P. CVIII, 7 a f., post *Z. d. d. m. G.* VIII, p. 1-194 adde: » et XII, p. 1 et seqq. ». Cum MORDIMANNI observationibus in primis conf. dicta DORNII in *Neue Ansichten in der Pehlewy-Munzkunde* (*Mélanges Asiatiques* St. Petersburg. 1859. III, p. 426 et seqq.).

S U P P L E M E N T A

AD

ANNOTATIONEM.

Ad p. 2 in dictis ad p. ٣, 11 de حَيَاةَ آب. De hoc fluvio item vid. 'Ibn Bat. ed. Paris. IV, 254 (ubi etiam vocatur السَّيْرُ s. الشَّرُّ) et 272. — De سَيَّاهُ آبِ Indiae fluvio, 'Ibn Bat. IV, 25.

P. 3 in dictis ad p. ٤, 10. Jāq. Petrop. habet آنسِيل, Jāq Berol. male ابنتل.

P. 4 l. 6. De فَلَنَجَاةِ آب, 'Ibn Bat. ed. Paris. IV, 183. L. 13. De بَغْدَادِ مَن فَرَى, 'Ibn Kallik. N. ٩٣٤ in f.

P. 6, 6. De monte آرَ vid. etiam Nost. in v. خَلَص, et Add. ad v. حَقِيل.

P. 7 in f. De اَلِس conf. item Al-Bekrī in v. خَرَّاز, edita a WUSTENF. ad REISKEI *Hist. Regnorum Arab.*, p. 184 l. 4.

P. 9 ad p. ٨ l. 2. In voce اَلِيْن Jāq. Berol. et Petrop. vocab. وَرِيَّة non habent. Eadem, quae apud Nostrum, ibi traduntur. Sequentia tantum adduntur: يَنْسَبُ إِلَيْهَا فِرَاتُ بَنِ اَنْصَرِ اَلْاَلِيْنِي كَانَ بِلَزْمِ عَبْدِ اَللّٰهِ بَنِ الْمُبَارَكِ، وَمُحَمَّدُ بَنِ عَمْرِوْ اَخُوْ اَبِيْ شَدَّادِ اَلْاَلِيْنِي رَوَى عَنْ اَبِيْنِ الْمُبَارَكِ قَالَهُ يَكْبِيْ بَنِ مَنْدَةَ. In Petrop. pro اَبِيْنِ الْمُبْرَكَةِ et الْمُبَارَكَةِ male legitur اَبْنِ الْمُبَارَكِ لا الْمُبَارَكِ. Intelligi videtur اَبُوْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ عَبْدِ اَللّٰهِ بَنِ الْمُبَارَكِ الْمُرُوْزِيْ

(+ ١٨١ s. ١٨٢), de quo vid. Ibn Kallik. N. ٣٣١, et Abū'l-Mah. I, p. ٥١٣.

De مَنْدَة (+ ٥١٢) conf. Ibn Kallik. N. ٨٠٥. De محمد

ابن سَدَاد, ejusque fratre أَبُو شَدَاد nihil inveni, sed de سَدَاد ابن عمر (+ ٥٧٨), qui tamen hîc in censum venire nequit, loquitur Ibn Kallik. N. ٨٥٢.

P. 9 ad ٨, 6. De اَمَد vid. etiam ASSEM. *Bibl. Or.* in Diss. de Monophys., II fol. k, 3 vers., et III, 2, p. DCCXVII.

P. 11, 9 a f. De جَرِيرَة أَوَى DE SLANE ad vers. l. l. (٨٩, 7 a f.), in *I. A.* 1859 Févr.-Mars p. 157 n. 5 observat: » peut-être l'île d'Arguin. »

P. 12, 2 a f. De الرِّبَاشِي (sic leg.) vid. FLEISCH. in *Z. d. d. m. G.* XII, 59.

P. 13, 15 ad ١١, 1, in v. أَبَان. Pro والهمانية أبيبص, Jāq. Berol. et Petrop. habent واببص والتَّيْبَانِيَّة; et sic lege, omissâ tantum و, in واببص. De الممبھانبة conf. infra in v.

P. 15 l. penult. ad dicta de أَبَدَة مِّن جَبَّيَان. Hoc nomen etiam scribitur أَبَدَة in Al-Bay. II, ١٩٩, 12, et (ubi المَعْرُوفَة) أَبَدَة البَمْرَة (بابَدَة خَرُوفَة) ١٧٨, 4 a f., sic item Al-Maqqarî I, ٩١, 6, et ١٠٣, 10.

P. 17, 8. De 'As-Sokkarîo vid. etiam FL. in *Z. d. d. m. G.* XII, p. 59, et 61 l. 9, et v. HAMMER *Lit.-gesch.* IV, 396. 'As-Sokkarî commentatus est carmina Poetae طَهْمَان بن عمرو, cujus Diwānum cum dicto Commentario nuper edidit cl. WRIGHT in *Opusculis Arabicis* (1859) p. ٧١ et seqq., coll. p. v et vi. Quae Jāqūt ex eo recepit, cum dictis in eo Commentario vulgo conveniunt verbotenus.

P. 19 ad ١٤, 9. De نَهْر (وَادِي) أَبَرَة vid. praeterea Al-Bay. II, ١١, 16, ١٠٢, 2, ١٧٩, 16, ١٨٧, 14, Al-Maqqarî I, ٨٢ in v. — L. 5 a f. de أَبَرِيم, Al-Maqr. ed. Bül. I, p. ١٩. l. 8 a f., et QUATREM. *Mém.^s sur l'Ég.* II, p. 8 l. 5 a f., 90 in f., 91, 92*, 119, 120, 125.

P. 22 ad ١٥, 16. De Abū Zaid 'Al-Anṣārîo, conf. FL. in *Z. d. d. m. G.* XII, 57 et seqq.

P. 24 ad ١٩, 14. De اللَّابَلَة vid. etiam ASSEM. *Bibl. Or.* III, 2 p. DCCVI;

— ibid. ad dicta de أَبْلَى (١٩, 4 a f.), post بِرْتَم addde: » خَرْب et *Add. ad h. l.*”

P. 25 ad dicta de p. ١٧, 6. Pro ماما أَبِن (nomine *oppidi*), Al-Bekrī in ed. SLAN. p. ١٢٣, 8 a f. scribit اَنْزَمَامَة (i. e. اَنْزَمَامَة, ut in vers. pronunciatur). QUATREM. tamen in *N. et E. XII*, 593 (193) etiam legit ماما أَبِن, et sic item Ibn Hauq. in Cod. Leyd. Fatendum tamen syl- labam اَنْز in initio multorum nominum Berbericorum occurrere. Hoc vero ab Ibn Kald. (in DE SLANE *Hist. des Berbers*) non memoratur. Al-Idrīsī I, 233 tantum de ماما loquitur.

P. 26, 8. De صَاخِرَة أَبْنِيُون vid. Al-Maqqarī I, ١٧٣, 8. — L. 9. De الالبواء conf. etiam in v. رَايَغ et رَدَان, Al-ʿAzraqī ٢٨١, 8 a f. et seqq., Al-Bekrī in v. اَلْبَرْيَا, et Al-ʿIṣṭakrī in *ARN. Chr. Ar.* p. 86 l. 15 et 16.

P. 27, 2. De جَبَل اَلْبَوَاب, Al-Maqqarī I, ٨٣, 6 et seqq., ٨٤, 14, ٨٥, 3 a f. Ad l. 6: » de loco اَلْبَوَاب, sito in finibus regionis عَاوَة, in ripā Nili orient., conf. Al-Maqr. ed. Bül. I, ١٩٢, 5, et QUATREM. *Mém. sur l'Ég.* II, 17, 100 et seqq., 107, 111, 112. Ibn ʿIjās eum locum, verbis Ahmedis ben Salīm, ibi allatis, descripsit (in Cod. Leyd. N. 818 p. 112).

P. 28, 6. Inseratur: » اَبُو دُجَانَة جَبَل بِمَكَة, Al-ʿAzraqī ٢٩١, 4 a f.” L. 7 a f. De اَبُو سَرُور (Barcelore), vid. item Ibn Bat. IV, 77.

P. 29, 15. Inseratur: » خَرْبَة اَبِي صَبِيح, prope Hebron., ROSEN *Z. d. d. m. G.* XII, 493, 494, 512. De رَاس اَبِي صَبِيح, in eodem tractu, ibid. p. 495.”

P. 31, 12. De بُوصِير vid. etiam Ibn Bat. IV, 322. Ad l. 20. P. ١٩, 3 in v. اَبِي هَمْدَان, pro هَمْدَان potius scribe هَمْدَان.

P. 32, 5. Addatur: » de اَبِيَا بِمَكَة conf. Qotb. ٣٣٨, 11.” L. 8 a f. De خَبَابَة اَبُو دَاوُد سَلِيْمَان السَّجْسَانِي vid. etiam in v. خَبَابَة.

P. 33 l. 4 a f. ad v. اَلْاَبِيص, qui mons (p. ١٩, 3 a f.) olim vocabatur اَلْمُسْتَنْدَر, observandum, sic diserte legi in Jāq. Petrop. et Berol., in quo utroque tantum pro ن exstat د.

P. 34, 5. De أَيْبَانَة vid. etiam ASSEM. *Bibl. Or.* II fol. k, 2, v.
 L. 9. De أَبَيْسَ, 'Ibn Hisch. p. 1., 6 a f. (coll. p. 5 l. 20 et seqq.), 11,
 13, ٢٨, 9 et seqq.

P. 35, 9 et seqq. De أَنْزَار s. أَنْزَار conf. item DULAURIER *I. A.* 1858
 Avril-Mai p. 470. Ibid. l. 10 a f. ad p. ٢., 13 pro حَمَمُونَة in v.
 أَنْزَار, Jāq. Petrop. et Berol., ut L., habent حَمَمُونَة. L. 7 a f. Pro
 أَنْفَة apud DE SACY *Rel. de l'Eg.* p. 693 N. 8 scribitur أَنْفَة.

P. 36, 1. De أَنْل, ap. Syros ٢٧ vid. item ASSEM. *Bibl. Or.* III,
 2, p. dcccxxv. Nostra de *Wolgae* cursu notitia amplificata est ex iis, quae
 traduntur in *Mittheilungen aus JUSTUS PERTHES' geographischer Anstalt
 uber wichtige neue Erforschungen auf dem Gesamtgebiete der Geogra-
 phie von Dr. A. PETERMANN 1858 III*, quo continetur 1) *Die Salz-
 see'n des Gouvernements Astrachan und der Wolga-Mundungen*, auctore
 Dr. BERGSTRASSER; 2) in Tab. 5^a exhibetur: *Karte vom Gouvernement
 Astrachan, aufgenommen im J. 1852 von Geometer MELEWANOFF*, mit
 cartons: a) *Karte vom Wolga-Delta, von A. NASAROFF, 1856*; b) *Gra-
 phische Darstellung der Niveau-Veränderungen der Wolga bei Astra-
 chan, 1853-1857, von E. v. TIENHAUSEN.*

P. 38, 6. De أَبَالِ حَجَاز, 'Al-AzraqI, ٢٨٨, 3 a f. L. 15 et
 deinde nonnumquam, v. c. p. 59 l. 15, pro Imri'l-qais l. Imro'l-qais.

P. 39, 17 in v. أَنْبِيت. Nomen Tribus المَحَلّ, in Jāq. Petrop.
 et Berol. scribitur المَحَلّ.

P. 42, 3. De الْأَنْبِيل conf. item 'Ibn Hisch. I, ٥٨٨, 6 a f.

P. 45, 1. Conf. tamen infra dicta ad الْحِجَاب. L. 13 de أَجْدَانِمَة
 vid. DE SLANE ad vers. 'Al-Bekri in *I. A.* 1858 Oct.-Nov., p. 422 et 426.

P. 46, 8. De الْأَجْرَد, loco Mekkam inter et 'Al-Medinam, per quem
 Propheta fugiens transiit, conf. 'Ibn Hisch. I, ١٣٣٣, 7. L. 14. Nomen
 أَجْرَسِيْف, DE SLANE in dicta vers. (*I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 161)
 pronunciat *Guercif*.

P. 47, 3 a f. De مَمَكُةُ الْعَنَمِ, ut I, p. ٣٩ in v. أَجَلِي sub fin. legendum est, vidd. *Add. p.* 467.

P. 50, 4 et seqq. De montibus أَجْمَاك, vid. Al-Azraqī p. ٢٥, 5 et 15, ٢٧, 15 et seqq., ٢٩, 15, ٩., 8, ٨٥, 11, 1.٥, 8, 1.٧, 5 a f., 1.٨, 15, ١٩٣, 3 a f., ٣.1, 16, ٣.١, 9, ٣٣١ in f., ٣٨٩, 10, ٢٣٨, 7 et seqq., ٢٢٥, 7, ٢٩٨, 13 et in f., ٢٩٩, 2 et seqq., et ٢٩٤, 14. L. 9 pro خَزِيم in nomine خَزِيم بن مَمَكُة (in dictis de أَجْمَاك), Jāq. Petrop. habet جَزِيم, quod tamen neque in Qāmūso, neque alibi, quantum vidi, ut اسم affertur. Jāq. Berol. scribit هَزِيم, quod si هَزِيم pronunciat, *no-*men est usitatum; vid. Qām. p. 1٧1, 12.

P. 51, 1. De حَزِيرَة الْأَحَابِيصِ vid. item *AMARI Bibl. Sic.* ٣٧١, 13, coll. Al-Bay. I, ٣١٨, 6.

P. 52, 8. Addatur: » De وَاْدِي الْأَحْبَيسِ بِسَاعِل مَكَّة, unde بنو الأحابيس dicti sunt الحَارِب بن عبد مَنه بن كَنَانه. I, ٢٢٥, 2 a f. et seqq. L. 14 ibid. dictis de احجَار النَّمَام, adde post ملل: » et Ibn Hisch. I, ٢٢١ sub finem.

P. 53, 9. De monte أَحَدٌ vid. item Qotb. ٣١, 2, et de proelio 'Oho-densi, Ibn Hisch. I, ٣٥٢, 7 et seqq., ٣٥٨, 5 a f. et seqq., et ٣٥٩, 8.

P. 54, 2 a f. De أَحَصَ الشَّامِ conf. etiam Nosl. in v. خُصَاصَة.

P. 55, 12. Dictio بَيْنَ — أَلَى, i. e. *inter et inter*, etiam occurrit I, ٢٢., 11. L. 14 de الْأَحْمَاقِ vid. item Al-Azraqī ٢٩., 10. L. 4 a f. add.: » De מִצְרַיִם, Ezr. VI, 2, conf. DORN *Mélanges asiat.* III, 472, et Porro *Z. d. d. m. G.* XIII, 408 et seq.

P. 57, 13. De Mosailima vid. item Al-Qazw. II, ٩. . L. 8 a f. De الْأَخْذُودِ porro vid. Ibn Hisch. ٢., 9, ٢٤, 5 et ٢٥, 14, coll. p. 8 l. 11, et Al-Azraqī ٨٩, 13 et seqq., ٨٩, 1, et de بِالْكَعْبَةِ, ibid. 1٧., 9.

P. 58, 1. De الْأَخَاشِبِ conf. etiam Ibn Hisch. ٩٥, 3, et p. 21, l. 12. L. 7 a f. in v. الْأَخْرَج. Jāq. Petrop. et Berol. etiam habent لِبْنِي شَرْقِي.

P. 60, 14. De أَخْشَبَانِ conf. item Al-Azraqī ٢٢, 16, ٢٣, 4, 5, 19,

١٣٩, 5 a f., ٣٥٩, 6 a f., ٢٧٧ et seq. L. 17 ad dicta de v. حَرَجٌ conf. WUSTENF. in Qotb. I., 3 a f. (ubi etiam scribit حَرَجٌ), coll. ١١, 5, unde ergo apparet sic item scribendum esse apud Nostrum.

P. 61, 13 ad dicta de v. الْأَخْلَع. Pro بَدَلَانِ بْنِ عَمْرٍو, Jāq. Pe-trop. et Berol., بُولَانِ بْنِ عَمْرٍو, et sic sine dubio leg. Vid. Ibn Ḥabīb p. ١٩, 5 (ubi, الْغُيُوبِ بْنِ عَمْرٍو), et WUSTENF. *Reg.* p. 109. L. ult. Locis, ubi de أَخْمِيمِ sermo est, add. Qotb. I., 5 a f., ubi agitur de columnis marmoreis inde ab Al-Mahdīo Mekkam translatis. De coemeterio Tkmimensi vid. item Nost. in v. الْحَمْدَنِي.

P. 62, 19. Add.: »De أَحْمَدَانِ, non procul a تَامَسَانِ, Ibn Bat. IV, 332." L. 23. De castellis الْأَحْوَانِ (sic leg.) vid. item Al-Maqqari I, p. ٩٩, 10.

P. 65, 4. De اِدْرَنَة, urbe Asiae Minoris, etiam vid. Qotb. ٢٥٣, 13, et ٢٩٩, 12. De اُدْرَمَة sic ASSEM. *Bibl. Or.* III, 2, p. dccxiii: »oppidum in Adjabene inter Dasenam et Themanonam."

P. 66, 12 a f. De بَعُوبِ, quem Al-Bekrī saepe citat, vid. item ad v. خَمَل (I, ٣٩٨ n. 8). Qui deinde affertur, *Al-Qatī*, + a. 455.

P. 68, 8 a f. De اَدَاخُرٌ vid. quoque Al-Azraqī ٢٩٢, 2 a f., et ٢٩٣, 15, et Qotb. ٢٥٣, 7.

P. 69, 1. De اَذْرَبِيْجَانِ, vid. item Nost. in v. خُونَا, et ASSEM. *Bibl. Or.* II in Diss. de Monophys. fol. k, 2 v. et seq., et III, 2, p. dccviii. L. 11 a f., ac de nomine, POTT *Z. d. d. m. G.* XIII, 436 et seq. De اَذْرَجٌ etiam Abū'l-fed. *Hist. anteislam.* 128, 10, ubi اِدْرَج.

P. 72, 8. De اَلْأَرَاكِ مِنَ بَطْنِ مَرٍّ, vid. Al-Azraqī ٢٩, 3 a f., et de اَلْأَرَاكِ, Ibn Hisch. I, ٢٧٣, 4 a f. L. 15. De اَرَّانَ, quae etiam vocatur Qārabāg, et hodie *Elizabetpol*, DEFREMERY *I. A.* 1859 Avr.-Mai,

p. 468. L. penult. De ^{الاريس} ^{٤٤} ^{٤٤}, in ditione Tūnetanā (ap. Veteres *Lares* et *Laribus*, conf. porro Al-Bay. I, ٣٨ in f., et ٣٣٢, 5 a f., et Dr. H. BARTH *Wanderungen durch die Küstenl. d. Mittelmeeres*, p. 226 et seq., et 283.

P. 73, 15. Add.: » De ^{ارنعايان} ^{٤٤}, in ditione urbis Merwae, Al-Most. in v. ^{خرمابان} ^{٤٤}.” De ^{اربل} ^{٤٤}, ASSEM. B. O. III, 2, p. DCCXIX et seqq., et de ^{ارسونه} ^{٤٤}, Al-Bay. II, ٢, 7, ٩, 5 a f., ٣٩, 5, ٣٩, 8, ٩٩, 2, ٨٨, 12, Al-Maqq. I, ٨٢, 11 et seqq. et 3 a f. et seqq., ٨٣, 2, *Ibn Abd'el-Hakem's Hist. of the cong. of Spain*, p. ٩, 3 et seqq.

P. 74, 10. Add.: » De ^{ارتعزر} ^{٤٤} in Hisp., Al-Bay. II, ٢٣١, 13.” Lin. ult. add.: » Pro ^{ارجكوك} ^{٤٤} (p. ٢٣, 8 a f.) l. ^{ارجكول} ^{٤٤}, et vidd. *Add.* de ^{ارسعوال} ^{٤٤}, p. 79. *Ibn Hauq.* in Cod. Leyd. bis scribit ^{ارجكول} ^{٤٤}.”

P. 75, 5. Add. » De ^{ارجوننة بالاندلس} ^{٤٤}, Al-Maqqarī ٣٣٣, 14.” Lin. 3 a f. De ^{اردببل} ^{٤٤} conf. item Qotb. ٢٧١.

P. 76, 11. De ^{كورة اردشبير} ^{٤٤} vid. etiam *Ibn Kallik.* N. ٨٢٩ sub fin., scribens ^{اردشبير خرة} ^{٤٤}. Sic etiam (^{اردشبير} ^{٤٤}) scribitur ibid. N. ٩٥٩ sub fin., et semper sic scriptum est in Codd., quibus usus est Doct. NOZDEKE in scribendā disputātionē *Ueber das Kitāb Jamīnī des Abu Nasr Moh. Ibn 'Abd al-G'abbār al-'Otbi*, p. 32 (*Sitz.-ber.* XXIII, p. 44). De utrāque scriptione (per ^ر et ^ر) conf. dicta in *Add.* p. 76 l. 7 a f. et seqq. De ^{اردشبير} ^{٤٤} ad ripam Tigridis, in confinis Armeniae Minoris et Assyriae, ap. Strabonem *Artagira*, ap. Ptolem. *Artasigarta*, ap. Syros ^{ادشبير} ^{٤٤} s. ^{ادشبير} ^{٤٤}, ASSEMAN III, 2, p. DCCXXII.

P. 77, 9 et seqq. Syriaca forma ^{ادشبير} ^{٤٤} orta esse videtur ex Acc. ^{logdān}. In proverbium abierunt ^{جمنان الاردن} ^{٤٤}, vid. *Ibn Hirsch.* I, ٣٣٩, 4.

P. 78, 12. De ^{كورة قبة بالاندلس} ^{٤٤} (sic) ^{جبل ارمش} ^{٤٤}, Al-Bay. II, ١٥٠, 10. Videtur legendum esse ^{ارنيسن} ^{٤٤}. L. 8 a f. De ^{ارزن الروم} ^{٤٤} vid. item RITTER *Erdk.* X, 91 et seq., et de ^{ارزن الروم} ^{٤٤}, ap. Syros ^{ارزن} ^{٤٤}, ASSEM. Bibl. Or. II, in Diss. de Monophys. fol. l, 1 v., et III, 2, p. DCCXXIII.

P. 79, 3. Nomen أَرَرْس a DE SLANE in vers. *I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 463 enunciat أَرَرْس . L. 17. De أَرَسَقُول conf. modo dicta de أَرَجَكُول . Al-Bay. II, ١٣٥, 8 scribit أَرَسَقُول , et DE SLANE in vers. (v. c. *I. A.* 1859 Févr.-Mars p. 137) nomen pronunciat *Archgoul*, unde vidi formam أَرَسَقُول esse mittendam. De أَرَسَقُول , loco *Turkistānis*, conf. *I. A.* 1858 Avr.-Mai, p. 469.

P. 80, 10 a f. De $\text{أَرَصْ أَلَكَبْمَرَة}$ vid. item Al-Bay. II, ٢, 6 a f., Al-Maqqarī I, ٨٢, 5 a f., ٨٣, 5 et 7, ٨٦, 4 a f., et de $\text{أَرَصْ أَيْبِي حَبِيد}$ $\text{أَرَصْ أَيْبِي حَبِيد}$, Al-Azraqī ٢٩٣, 2 a f. De أَرَعْرَغ , s. أَرَعْرَغ , urbe *Turkistānis*, *I. A.* 1858, Avr.-Mai, p. 468.

P. 81, 14. De أَرَعُون vidd. item Al-Maqqarī I, ٨٨, 7, et de وَادِي أَرَعُون , Al-Bay. II, ١٠٢, 9 a f., et ١٩٧ in f.

P. 82, 5 add.: » De أَرَشَمَا , regione, s. urbe Babyloniac, ob *pictores* olim celebratā, CHWOLS. *Ueber die Ueberreste die altbabyl. Liter.* p. 150 n. 332. L. 10 a f. De أَرَكَات vid. item NESSLEMAN *die orient. Munz. von Königsb.* 1858, p. 131; et de أَرَكَلِي , Qotb. ٣٩٣, 5 et ٣٩٣, 6 et seqq.

P. 85, 3. De nomine urbis أَرَمِي s. أَرَمَة vid. BLAU in *Z. d. d. m. G.* XII, 591, et de re Christianā ibid., ASSEM. *Bibl. Or.* III, 2, p. DCCCLXX et DCCCLXXVII. L. 14 ad v. أَرَمَة . De re Christ. ibid., ASSEM. l. l. III, 2, p. CCCCLXX et DCCCLXXIII.

P. 86, 11. De أَرَنْوَت , s. Arnautarum Gente, Qotb. ٢٩١, 4 et 12, ٣٠٠, 17, ٣٠٢, 5, et de أَرَنْوَت حَصْن , Al-Bay. II, ١٠٢, 6 a f., et ١٠٧, 14. L. 17. Vox أَرَمِي tota deest in Jāq. Petrop. et Berol.

P. 87, 4 ad dicta de أَرَوْد أَرَوْد . De numo dicto conf. KREHL in *Z. d. d. m. G.* XII, 266 et seqq. •

P. 89, 9. De أَرَمَة , urbe Assyriae Episcopali vid. ASSEM. *Bibl. Or.* III, 2, p. DCCXXII. L. 16. Emendatio FLEISCHERi ad v. أَرَمَة أَرَمَة (p. ٨٣, 7), confirmatur et illustratur ex Al-Azraqīo p. ٢٢٢, ٣ a f., ubi

traditio plenius affertur, et eadem verba quae apud Nostrum leguntur, hoc tantum discrimine, quod *أَمْلَأَ* inseritur ante *حَتَّى*. De *dactylis* dictis *عَاجِبُ* vid. item Al-'Iṣṭakrī ap. Arn. *Chr. Ar.* p. 86, 5, et de Sacy *Rel. de l'Ég.* p. 118. De *أَرْنَى* conf. quoque Al-Maqqarī I, 127, 1.

P. 91, 2 a f. De *أَرْجَ بِالْحَجَّارِ*, Al-Azraqī 429, 10, et de *أَرْجَ وَنَدَ*, Al-Bay. II, 119 in f., 12., 10 et 17, 127, 13, et (ubi pro *ز* scribitur *ر*) 139, 9.

P. 92 in fine. De *أَرْغَمَانِ* inter *تَلَمَّسَانِ* et *تَارِزِي*, Ibn Bat. IV. 332.

P. 93, 15. Jāq. Petrop. legit *أَرْوِسَانِ*, et sic quoque Jāq. Berol., ubi *idem* versus, qui ab Al-Bekrīo affertur, exstat, et Poetae *أَلَاخِطَلِ* tribuitur.

P. 94, 17. De *أَزْلَمِي* s. *أَصْبَلِي* (ut ibi scribitur) vid. item Ibn Bat. IV, 374, et Al-Bay. I, 124, 10, 145, 9 a f. et seqq., II, 142, 12 et 143, 4.

P. 95, 1. De *أَرْنَنِ*, Ibn Bat. IV, 45. Ad l. 9 add.: »de *مَحَلَّة* *أَسَارِدَةِ* *بِلَادِئِلَسْ*, Al-Bay. II, 12., 4 et 10." Ad l. 10. De *أَسَافِ* conf. porro Ibn Hisch. 54, 6 et seqq., Al-Azraqī 417, 5 a f., 184, 2 et seqq., 189, 11, 449, 8 a f., et Qotb. 48 in f.

P. 97, 6 ad dicta de *أَسْبَيْبَتِ*. De MORDTMANNI lectionibus conf. iudicium Dornii in *Mélanges asiatiques* III, 449 et seqq. L. 17. Al-Azraqī 158, 15 regem Tubetensem nuncupat *أَلَاصْبَيْبَتِ كَانَلِ*.

P. 98, 4. De *جَبَلِ أَسْنَارِ بِالْحَجَّارِ*. Al-Azraqī 418, 3. L. 6 a f. De *نَلْعَةُ أَسْتَانِ كَوِي*, a Turcis a. H. 929 expugnata, Qotb. 312, 12. L. 5 a f. De *أَسْتَنْجَةِ* s. *أَسَاجَةِ*, vid. etiam infra in *ظِلْمَانِ*, et praeterea Al-Bay. II, 1., 15 et 22, 11, 5 a f., 13, 1 et 4, 13, 12, 7, 9, 10 et not., 92, 1, 111, 6 a f., 127, 9, 139, 9, 142, 2 a f., 152, 4 a f., 195, 8 a f., 209, 11 et 309, 3 a f.

P. 99, 6. De *أَسْتَرْغَةِ* *أَسْمَرْغُونِ*, Qotb. 320, 14, et de *أَسْتَرْغَةِ* etiam Al-Bay. II, 99, 9. L. 13. De *أَسْنَوِ* vid. item Noster in v.

دَوِين. L. 18. De اُسْتُورَة (*Stora*), et de seq. تاسفدة (*Skikda*), hodie *Philippeville*) vid. DE SLANE in vers., *I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 150, et BARTH *Wanderungen* cet. p. 66 et seq. De حصن اُسْتَمِين بِالْأَنْدَلُس, Al-Bay. II, ١٩٩, 1, ٢٠١, 17, et de اُسْتَمِين مِّنْ جِيَّان, ibid. ٢٠٢, 8 et ٢٠٣, 4.

P. 100, 4. De دِنَارِ اِيَان vid. etiam in v. دِنَارِ اِيَان.

P. 101, 5. De اُسْتَمِين مَحْمُون, Ibn Bat. ed. Paris. IV, 175, ubi locus in textu in laudatus exstat. De اُسْتَمِين بِالْأَنْدَلُس, Al-Maqqari I, ١٠٣, 9. De غُرَّة اسْتُونور, Qotb. ٣١٩, 12 et seqq. Cast. intelligitur prope Būdām; vid. ibid. ٣٢٠, 1. De اسْتودر, ibid. ٣٢١, 3 a f.

P. 103, 8 a f. De اُسْقِنِيَا, DORN *Mélanges asiatiq.* III, 454. De حصن اسفید بِالْأَنْدَلُس, Al-Bay. II, ١٥٢, 3 a f.

P. 105, 10. De اسْكَمْدَرُونَة, apud Syros اَلْكَصْبِيَّةُ, *Alexandretta*, vid. item ASSEM. *B. O.* II, in Diss. de Monophys. fol. k, 3, r. L. 21 pro ٢٢ l. ٩٣.

P. 107, 4. De اسْكودَر (*Scutari*), Qotb. ٣١٩, 6 a f. et ٣٢٣, 5. L. 5. In v. اسْكُون دَر mention fit de اسْكُون prope واسط. L. 10. Qotb. scribit اسْكُونِيُول, p. ٢٥٧. L. 13. Nomen urbis اُسْكُن in Al-Bay. II, ٢٣٥, 7 a f. scribitur اسْلان. DE SLANE in vers. (*I. A.* 1859 Févr.-Mars p. 139) pronunciat » اُسْكُن, i. e. *frenum* in lingua Berbericâ."

P. 109, 12. De بَقْعَة الاسْوَاق, Al-Azraqi, ٢٩٢, 6 a f. De اسْوَاد vid. item Al-Bekri in v. الدَّخُول, ubi conf. *Add.*

P. 111, 4 a f. De Gente الاشْبَانِيَة, Al-Bay. II, ٣, 8.

P. 112, 1 pro u i l. ubi. De حصن اُسْمِرْغِيرَة بِالْأَنْدَلُس, Al-Bay. II, ٢٩١, 11. De اسْمُونَة, Al-Maqqari I, ٩, in f., ٩١, 10, ٩٩, 15. *Articulus* ibi scribitur et omittitur promiscue. De اُسْمِيلِيَة, Qotb. ٣٧٠, 6 a f. et seqq., Al-Bay. II, ٣, 9 et seqq. De urbe a Moslimis expugnata, ١٥ in f. et seq. et ١٧, 9 et seqq.; de urbe deinde, p. ١٩, 10, ٢٢, 7, ٢٨, 9 et seqq., ٥٢, in f., ٥٣, 12, ٥٤, 4 a f., ٥٥, 5 a f., ٥٦, 11 et

13, ٨٩, 13 et seqq., ٩٩, 11 et seqq., ١٢٥ in f. et seqq., ١٢٧ in f., ١٢٨, 9 et seqq., ١٣٠, ١٣١, ١٣٣, 7 et seqq., ١٣٩, 8 et seqq.; Al-Maqqarī I, ٨٩, 7 a f. et seqq., coll. ٩٩, 6 et seqq. et ١٠١, 8; de fabulis de urbe condita et locis urbi vicinis, ibid. I, ٩٩ et seqq., ١١٢, 1 et seqq., ١٢٨, 1 et seqq., ١٣٢, 3, ١٣٣, 9 a f.; de الأسبذتون, p. ٨٩, 9, et de rebus ab us arte factis, ١٢٤, 10.

P. 113, 8. De أسنداج vid. item in v. حَمْدَسْتَر. L. 16. Pro أسنداج (p. ٩٩, 5 a f.), Al-Beladorī in Cod. Leyd. N. 430 p. 14 l. 2 et 4, diserte اسراج et اسراج. De حمل انسر بلاندلس, Al-Bay. II, ١٠٨, 10, et de حصن اسر (ibid.), II, ١٢٧, 4 a f. et ١٥٢, 1. De حصن اسر, ibid. II, ١١٨, 7 et seqq.

P. 114, 12. De بلاندلس (الاسعب sic) Al-Bay. II, ١٠٠, 9. De أسقمبل (in textu p. ٩٨, 2), vid. AMARI *Carte comparée de la Sicile* cet., p. 10 et 49.

P. 120, l. 8. De أسنوج, urbe Aderbaigānis, ASSEM. B. O. III, 2, p. dccxxiv. L. 7 a f. De اسونج, etiam Al-Bay. II, ٢٠٩, 11. L. 2 a f. De أسيسر, item Al-Bay. ٢٤٨, 11, 18 et seqq., ٢٥٣ in f., ٢٥٨, 7, et ٢٥٩, 10.

P. 121, 9 in dictis أسيسر. Jāq. Petrop. et Berol. etiam habent بجايايه, s. (ut in L. et V.) بجايايه; uterque tamen male pro بجايايه; s. بجايايه.

P. 122, 12 a f. De الاصافر, Ibn Hisch. I, ٤٣٥, 10. De مملكة اصاف, Qoth. ٣١١ in f. De nomine اصمهان, Porro *Z. d. d. m. G.* XIII, 409, ac de re Christiana ibid. ASSEM. B. O. III, 2, p. dccxxiv, et seq. de اصطاخ.

P. 124, 2. De حمل الاصفر vid. item in v. خدمه. L. 5. Alterum locum dictum اصفر memorat JAUB. *Géogr. d'Edrisi* I, 250 in n. ibid., quem Ibn Hauq. in Cod. Leyd. nuncupat ارغون, quod latet in رفسون, *Rqfoun*, in textu JAUB., pro quo ل. رفسون. L. 8 a f. De ذكر فتح الاندلس, الاصنام, Ibn 'Abdo'l-Hakam in ed. JONZS,

p. ۲۴, 4 a f. et seqq., et p. 79. De اَصْوَن, loco Turkistānis, *I. A.* 1858 Avr.-Mai, p. 469.

P. 125, 15. De اَصَاخ vid. item Nost. in v. رَحَاء.

P. 126, 1. De سَرِف vidd. *Add.* infra p. 497. De اَصَاة السَّمْبُوت اَصَاة لِبَيْسِي بِمَكَّة, *ibid.* Al-Azraqī ۴۴۱, 8 et ۴۹۹ in f., et de بَعْرَانَة, *ibid.*

p. ۴۹۹, 3 a f.

P. 127, 10. De اَبْنِ الاعْرَابِي vid. item FLEISCH. in *Z. d. d. m. G.* XII, 59.

P. 128, 5. De اَطْرَابِلِس بِالْمَغْرِب vid. DE SLANE in vers. Al-Bekrii, *I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 429-431.

P. 130, 7 a f. De dictis in الاَطْهَار vid. item Al-Bekri in v. دَبَّسَر.

P. 132, 8. Ad dicta Qotb. de الاعْرَف, conf. Al-Azraqī ۳۳۹, 5 a f. L. 4 a f. De اَعْمَاش, Al-Azraqī ۳۳۹, in f. et seqq., et ۳۰۳, 6 a f. De جَمَالِ الاعْصَادِ نَالِ الْكَحْجَانِ, *idem* p. ۴۹۹, 13.

P. 133, 15. De اَلْعِلْم vid. item Nost. in v. رَانَان.

P. 134, 6. De جِسْ اَعْيَار, vidd. infra *Add.* ad ذِيَانَة. L. 4 a f.

Eadem, quae Jāq. Petrop. de الْأَغْرَان, tradit item Berol.

P. 135, 16 in dictis de اَلْعَر. Sic DE SLANE de voce سَبْخَة in vers. Al-Bekrii (p. ۸, 14) in *I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 434 in n 4: » *Sibkha*, lac renfermant de l'eau salée; lac desséché dont le fond, est couvert d'une couche de sel; frondières cachées sous une croûte de sel et de sable."

Secunda ergo notio nostro loco adaptata est. As-Sokkari in WRIGHT *Opusc. Ar.* 1859, p. ۸., 4 a f. legit pro مَطْلَع عَلَى مَطْلَع, et deinde

اَبُو عَمْبَدَة وَنَعْبَرِيَّة سَبْخَة مَاء, quibuscum conf. p. ۹۲ n. 23, ubi etiam sermo est de اَلْمَصْوَص "ك". His ergo collatis, spectatur اَبُو عَمْبَدَة (+ 210), Auctor Libri اَلْمَصْوَص اَلْعَرَبِي "ك", quo igitur As-Sokkari

(+ 275) uti potuit. L. 7 a f. Nomen *Trafalgar* ortum est ex طَرْفُ الْأَغْرَان. In f. De اَغْرِنَاطَة vid. *idem* Al-Bay. II, ۳۳, 3 et 6. De

اَغْرِيْطَة بِالْأَنْدَلُس, Al-Maqqari I, ۸۴, 4 a f.

P. 136, 6. De اَغْمَات, Al-Bay. I, ۳۹۶, 1, et ۳۱۷, 7.

P. 138, 3. Nomine اَلْأَفَارِي, s. اَلْأَفَارِطَة indigenae intelliguntur Pen-

tapolis et Byzacenes, qui experti erant vim culturae Romanae; vid. A Bekri ed. SLAN. p. 5, 13, 1v, 12, et vers. in *I. A.* Oct.-Nov. p. 42 n. 3. L. 4 a f. Pro مَارِدَة in v. اَفْرَاغَة l. 5 دَرَدَة, et de اَفْرَاغَة vid. item Abdo'l-Wah. ed. DOZ. p. 11, 9 a f, 5., 2 a f, 11v, 5 et 4 a f.

P. 140, 12. De اَفْرَاغَة, hodiernam ditionem Tūnelanam, Tripolitānam et Constantines complectente, vid. ad locum 'Al-Bekri, l. 3 a fine allatum, versio SLAN. (*I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 463).

P. 141, 8. De اَفْرَاغَة مَدِينَة مِّنْ عَمَلِ بِلْمَسَان, 'Al-Bay. II, 11v, 3 a f. Seq. اَفْرَاغَة etiam obvia est in *Agriculturā Nabathaicā*; vid. CHWOLS. *Ueb. die Ueberreste der altbabyl. Liter.*, p. 89 n. 173.

P. 143, 6. De اَفْرَاغَة vid. item 'Al-Bay. II, 11v in f.

P. 145, 8. De اَفْرَاغَة vid. 'Al-Azraqi in ed. WUSTENF. p. 11v, 4 a f., et 11v, 10 ab init. et 4 a f. De اَفْرَاغَة, Ciliciae urbe, ASSEM. B. O. II, in Diss. de Monophys. fol. n, 4 r.

P. 146, 5. De اَفْرَاغَة, 'Al-Azraqi, 11v, 7, 12 et seqq.

P. 147, 12. De اَفْرَاغَة, 'Al-Bay. II, 11v, 7.

P. 148, 9. Qotb. 11v, 8 scribit اَفْرَاغَة; conf. item p. 11v, 5.

P. 149, 14. Adde: »De مَدِينَة اَفْرَاغَة, 'Al-Bay. II, 11v, 2.»

P. 150, 10. Adde: »De اَفْرَاغَة, 'Al-Bay. II, 11v, 2. L. 14. 'Al-Azraqi 11v, 5 a f.: اَفْرَاغَة هُوَ الصَّغَا.

P. 152, 5 in fin. Adde: »De اَفْرَاغَة مِّنْ بِلَادِ اَلْحَبَشَة, 'Al-Azraqi, 11v, 9.

P. 153, 7. Pro اَفْرَاغَة, 'Al-Bay. II, 11v, 6 habet اَفْرَاغَة, et sic etiam II, 11v, 8, 11 et 19 (ubi additur بِعَرَبِ اَلْاَسَاحِلِ اَلْغَرِبِيّ (اَلْمَحِيْطِ), a quā compendiosa forma اَفْرَاغَة (ap. 'Al-Maqq. I, 11v, 9 a f., 11v, 12, 11v, 12) non differt. Haec scriptio refert prisca nomina *Hosonoba* s. *Ossoŋoba*, dum b etiam in hodierno *Setubal* et *St. Ubes* servata est. Male ergo Jaqūt alique cum eo pro *Ba* litteram *Ja* legerunt.

P. 157, 2. De اَفْرَاغَة vid. item 'Al-Azraqi 11v, 1, et sic ibi etiam in

eq. versu Nābigae. L. 2 a f. De الْكَيْسَةِ conf. insuper Al-Bay. II, ٥٩, 11, ٨٤, 3 (ubi sermo est de exped. a. 208), ٩٨, 9, 1٠٠, 15 (ubi de exped. agitur a. 251), 1٠1, 2 et seqq. (ubi de a. 252), 1٠٢, 12, 1٠٧, 5 a f., 1١٨, 14, 1٨٥, 6, ٢٠٠, 16, et ٣٠٤, 12.

P. 158, 15. De lapide اَمْتِيَا egit item Al-Maqq. I, ٩1, 15 et seq.

P. 159, 6 a f. Urbs اَبْلَسِيْ etiam vocatur اَبْلَسِيْ. Sita est prope اَبْلَسِيْ, in ripā dextrā fluvii اَبْلَسِيْ, et a Mogolis vocatur Gouldjakouré, *I. A.* 1858 Avr.-Mai p. 468, et RITTER II (*Erdk. v. Asien* I), 402, 404, 429. — De expeditione Turcarum in اَبْلَسِيْ, a. II. 939, Qotb. ٣٥٥ et seq.

P. 160, 14. Pro اَبْلَسِيْ I. اَبْلَسِيْ, et pro مَسَابِدَان, مَسَابِدَان, conf. Add. ad دَبْلَا.

P. 161, 9. Cast. اَبْلَسِيْ etiam اَبْلَسِيْ appellatur; vid. KREHL *Z. d. d. m. G.* XII, 267, et DEFREMFY *Gulistan* p. 20 n. 3.

P. 164, 5. De اَبْلَسِيْ اَبْلَسِيْ, Al-Bay. II, 1٥1, 6 a f., et de seq. اَبْلَسِيْ, Qotb. ٢٩٥, 9, ٣٩٩ in f., et ٣٣٣, 6 a f.

P. 165, 12. Pro اَبْلَسِيْ, male Ibn Hish. ٩٥, 13 اَبْلَسِيْ (cum Hā).

P. 166, 3. Add.: » De اَبْلَسِيْ (s. اَبْلَسِيْ), prope اَبْلَسِيْ, 'Ibn Bat. IV, 448."

P. 168, 4. Ad verba اَبْلَسِيْ اسم لممكنه am adde: » et sic Al-Azraqī 1٩٧, 7."

P. 169, 7. De اَبْلَسِيْ موضع على مرحلتين من تاعوت, Al-Bay. I, ٢٥٩, 14. Ad l. 15: » de اَبْلَسِيْ, loco in mari prope اَبْلَسِيْ, Qotb. ٢٤٨, 5."

P. 171, 1. De اَبْلَسِيْ بن سعد vid. item Ibn Hish. I, ٣٣٤, 12 et seqq.; — L. 14. De اَبْلَسِيْ, i. e. Mogador, quod corruptum est ex اَبْلَسِيْ, DE SLANE in vers. loci Al-Bekrii laud., *I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 158. — L. 17. De اَبْلَسِيْ, etiam Al-Azraqī ٤, 5 et 6, et ٤٠, 12.

P. 172, 5. De ^{٢٤}أمّواری, statione Indicā inter urbes بَرّون et جَمْدِنَرِي,

Ibn Bat. IV, 39 in f; de اَمْدَمَة, oppido ditionis Edessenae, Arabum اَمُورِنَة, Graecorum *Himeria* vel *Imeria*, ASSEM. *B. O.* in Diss. de Monophys. fol. *k*, 4 v., et *n*, 4 v.

P. 173, 15. De اَلْأَمَمِي, Al-Azraqi f^{٧٧}, 6 a f.

P. 174, 11. De اَنَسَاوِي, Qotb. f^{٢٢}, 4 a f. et seqq. L. 6 a f. De اَدَمَار et اَلْأَحْمَرَة, Hamza Ispah. ed. GOTTW. p 99, 5 et seqq. (in vers. p. 77), et de اَدَمَار, DE SLANE *le Diw. d'Amro'l-kais* p. 5 med., Ibn Bat. IV, 314, Qotb. f^{٢٨٨}, 4 a f., f^{١٥}, 5 a f., et ASSEM. *B. O.* Diss. de Monophys. II, fol. *p*, 4 v, et III, 2, p. dcccviii, qui nomen ejus Syr. affert قَبْرُ اَمْدَمَة, quibuscum conf. Nost. in v. تَبْرُورِ سَانُور.

P. 176, 8. De اَلْمَيْسَة بلادِ دَنْس, Al-Bay. II, f^{٨٩}, 8. L. 13. De اَلْمَيْسَة, Indiae urbe in regione Malabaricā, ASSEM. *B. O.* III, 2, p. dcccviii, et de اَلْمَيْسَة, Syr. اَلْمَيْسَة et اَلْمَيْسَة, Graecorum *Inghila*, Mesopos. urbe, ibid. III, 2, p. dccciv.

P. 177, 8 a f. De اَنْدَرَاة vid. Noster item in v. حَوْسَتْ.

P. 178, 11. De اَنْدَرَس conf. quoque Al-Maqq. f^{١٣}, 11. L. 14. DE SLANE in *Hist. d. Berb.* IV, 472 in f. male scribit *Andous*, ad quem locum conf. Dozy in *Gott. gel. Anz.* 1858 p. 1095.

P. 179, 5. De fabulā, quae tradit regionem اَلْأَنْدَلُس dictam esse a Gente, appellatā اَلْأَنْدَلُس (sic), vid. Al-Bay. II, ٢ et seqq. De اَلْأَنْدَلُس quodam, de اَبْرُقَس, de طَمَطُس, a اَسْمَان بِن طَمَطُس, a quo terra dicta esset اَسْمَانِيَة, et de اَصْمِيَان, qui condidisset اَسْمِيَانِيَة, vid. Al-Maqq. I, p. ٨٩ ab initio, et de Hispaniā universe I, p. ٨١ et seqq., et Ibn Kaldūn ibid. p. ٩٣, 12 et seqq., ac de terrae laudibus, tum passim,

tum v. c. I, f^{١٢٩}, 2 et seqq., et f^{١٣٩}, 15 et seqq. L. 8. De اَبُو اَلْأَخْطَار, Al-Bay. II, f^{٣٣}, ٣٤ et seqq. et f^{٣٧}; de verā origine nominis اَلْأَنْدَلُس J. H. JONES *Ibn Abd-el-Hakem's Hist. of the conq. of Spain*, p. 44 et seq.

P. 180, 1. Pronunciatio nominis اَلْأَنْدَلُس in Jāq. Petrop. et Berol. etiam non affertur, nec plura quam apud Nostr., de eo ibi adduntur, quin vox كَنْبَرَة in fine omittitur. De اَنْدَة مِّن بَلَنْسِيَة vid. Al-Maqq. I,

||, 2 a f., ubi etiam de alio ejus nominis loco sermo est, de حصن أُنْدَ بَرْدَة. De أندوجتر, cast. Hisp., Al-Bay., II, ٩٧, 6, et v. HAMMER *Ueb. die Geogr. v. Spanien*, p. 22. L. 5 a f. De أنصاب النخيل, Nost. item in v. دبر الينول, et ASSFM. B. O. I, 41, et de انصاب, ASSEM. B. O. II, in Diss. de Monophys. fol. k, 2.

P. 183, 1. Ibn Abi Ja'qub sec. Cod. MUCKLIANSKII fol. 61 r. l. 4, a primâ manu scribit أنطرطوس. L. 7 a f. Pro نعمان l. عمان; vidd. *Add.* p. 499 et seq.

P. 185, 11. De انغلتر (Angliâ), vid. Al-Maqq. I, ٨٨, 11.

P. 186, 21. De غزوة انكروس, Qotb. ٣٠٩, ٣١٣, 8 et seqq., ٣١٩, 12. De انكرونة prope طاعة, فرجة, Neschri apud NOLDEKE in *Z. d. d. m. G.* XIII, 190 l. 6.

P. 187, 17. De تدمير اند من تدمير, Al-Bay. II, ٨٥, 2.

P. 188, 3. De أو, statione non procul a دهلي, Ibn Bat. IV, 5.

P. 190, 7 a f. De وادی نعمان, Qotb. ٣٣٩, 5, ٣٤١, 6, ٣٤٤, 15 et 17.

P. 191, 4 a f. Nomen اودرف DE SLANE in vers. (*J. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 438) pronunciat *Aouderf*.

P. 192, 3. De اولوس, Qotb. ٣١٢, 10 a f. L. 16. De اوراس, etiam Al-Bay. II, ٢٢٥, 4 a f.

P. 195, 18. De اوسل, castris in Syria ad Euphratem prope Samosatam, ASSFM. B. O. in Diss. de Monophys. fol. r, 3 r. L. 2 a f. De اورنونة, Al-Bay. II, ١٣, 7, 110, ٩٩, 16, ١٥٠, 13 (ubi اوربوالنة), et sic ١٧٩, 14.

P. 199, 9. De غزوة اولونبيية, Qotb. ٣١٨, 6 a f. et seqq., coll. ٣٨٤, 6 a f. L. 5 a f. De اونبة, Galliciae planitie (hodie *Umia*?), Al-Bay. II, ٣١٨, 12, et de عمل اونبة, Al-Maqq. I, ١٠٤, 10.

P. 200, 2. De اوهر, Qotb. ٣١٩ in f. L. 6 a f. De الالهزون بالاندلس,

Al-Bay. II, 13, 2, et de الْأَعْلَال, Ibn Hisc. ٥٣, 1.

P. 201, 7. Post verba اَعْمُوْدَه adde. » (اعمرده). L. 8 a f. De الاعواز vid. item Nost. in v. دَسْنُوَسَان, et دَسْنُوَا.

P. 203, 4. De اَمَا سُلُوُو conf. item DEFRÉREY *Voy. d'Ibn Bat. dans l'Asie Min.* p. 57. Vocabulum اَمَا recurrit in nomine Monasterii اَمَا دِنَر (I, ٢٢٤).

P. 204, 5 a f. De *Al-Birūnī* conf. etiam REIN. (*Mém. sur l'Inde*, p. 29 et seqq.), qui de eo egit *Geographo* et *Historico*, CLEMENT MULLET (*I. A.* 1858 Avril-Mai p. 380) vero de eodem *Physico*. Praeterea vid. WUSTENF. *Gesch. der Arab. Aerzte*, p. 75 et seqq., et VON NOROFF *die Atlantis*, p. 13.

P. 207, 1. De اَمْرِدَان (Irenopolis), urbe Ciliciae secundae, ASSEM. *B. O.* II, in Diss. de Monophys. fol. o, r. De اَمْرِدَان, in viâ inter Al-Qairow. et Masilam, loquitur Hauq. in Cod. Leyd., quod nomen scribendum esse videtur اَمْرِدَان, si nempe locus sic dictus est a Tribu Berbericâ *Izderan*, de quâ vid. DE SLANE *H. d. Berb.* I, 175. Male sine dubio scripsit JAUB. *Ethiopi* I, 272 اَمْرِدَان. L. 2. De اَمْرِدَان vidd. Suppl. ad *Add.* p. 553.

P. 209, 2. De اَمْرِدَان اَمْرِدَان, Al-Bay. II, 14, 14; de اَمْرِدَان vid. item Nost. in v. دَخَكْت; de اَمْرِدَان, fluvio prope اَمْرِدَان, *I. A.* 1858 Avril-Mai, p. 468. L. 9 a f. De اَمْرِدَان, etiam Al-Bay. II, 3, 9 a f., Al-Azraqi 3, 6 (ubi agit de اَمْرِدَان اَمْرِدَان), 392, 9 et 393, 10 (اَمْرِدَان). De spoliis, urbe Hierosolymorum a Romanis captâ, in Hispaniam traductis, Al-Maqq. I, 8, 3 et seqq., et 8, 8 a f. et seqq. De اَمْرِدَان, hodie *Ulea*, in Galliciâ, Al-Bay. II, 318, 11, et de اَمْرِدَان اَمْرِدَان in Galliciâ, ibid. II, 318, 13.

P. 211, 3. De اَمْرِدَان اَمْرِدَان, Al-Azraqi 4, 3 et 4, 484, 2 et 8; de اَمْرِدَان اَمْرِدَان, ibid. 489, 5 a f.; de اَمْرِدَان اَمْرِدَان, ibid. 438, 14. Ad l. 8. De اَمْرِدَان اَمْرِدَان, prope Hebron., ROSEN, *Z. d. d.*

m. G. XII, 497, 512, et *RITTER Erdk. XVI*, 1, p. 236 et 255; de بَيْثَرِ الْأَحْسَافِ (ب" الْأَحْسَافِ), *Al-Azraqi* ٤٤١, 11; de بَيْثَرِ بَاحِيَيْنِ, *ibid.* ٧٣, 11. L. 9 a f. De بَيْثَرِ أَسَدِيَّة, *Al-Azraqi* ٣٢٨, 5, et de بَيْثَرِ أَسْوَدٍ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٣٨, 12, ٤٤١, 5 et 17; de بَيْثَرِ أَمِّ جَعْلَانَ, *ibid.* ٤٣٨, 9. L. 2 a f. De بَيْثَرِ التَّوْرُونَ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٤٢, 2 et seqq.

P. 212, 3. De بَيْثَرِ بَيْتَارٍ بِمَكَّةَ, *Al-Azraqi* ٤٤٢, 5. L. 8. De بَيْثَرِ حَمْرٍ بَنِي مُنْعَمٍ, *ibid.*, ٤٣٧, 5 a f. المَيْيَافِ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٤١, 4, et de

P. 213, 12. De بَيْثَرِ حَوْثِيبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَعْرَى بِمَكَّةَ, *Al-Azraqi* ٤٤١, 9; de بَيْثَرِ حَالِدِ الْقَسْرَى بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٣٨, 1.

P. 214, 4. De بَيْثَرِ زَيْنَبٍ بِمَكَّةَ, *Al-Azraqi* ٤٩٥, 3. L. 6. De بَيْثَرِ الْأَسْطَرَّاءِ, *SCHLIFIDEN die Landenge von Suez*, p. 134; de بَيْثَرِ شَوْذِبِ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ, *Al-Azraqi* ٤٤١, 7 a f. et ٤٩٩, 4 a f.; de بَيْثَرِ الْبَاحِيَيْنِ, *Al-Azraqi* ٤٤١, 2 a f. et seqq. L. 10. De بَيْثَرِ الْبَصَلِ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٤٢, 7; de بَيْثَرِ الْبَطْنِ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٤١, 3 a f. L. 15. De بَيْثَرِ الْعَبْدِ بِمَكَّةَ, *Al-Azraqi* ٣٣٠, 7 a f. L. 7 a f. Ad *Abū'l-Mah. II*, ٢١١ n. 7 (in dictis de الْعُظْمِ) conf. *FL. l. I, T. II*, p. 133.

De بَيْثَرِ عَكْرَمَةَ بِبَاجِيَانَ, *Al-Azraqi* ٤٤١, 7 a f., et ٤٩٥, 2. L. 4 a f. De بَيْثَرِ عَمْرِو بْنِ عَثْمَانَ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٤١, 15.

P. 215, 8. De بَيْثَرِ الْقَسْرَى بِالْمَارْمَنِ, *Al-Azraqi* ٤٨٥, 10; de بَيْثَرِ قُتَيْبِ بْنِ كَلَابٍ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٣٣٠, 7 a f. L. 16. De بَيْثَرِ مُطْعَمٍ, *ibid.* ٤٣٩, 2 a f.

P. 216, 7 a f. De بَيْثَرِ أَبِي مُوسَى vid. item *Al-Azraqi* ٤٤١, 3 a f.

P. 217, 1. De بَيْثَرِ مَيْمُونٍ conf. etiam *Al-Azraqi* ٧٠, 8, et ٣٣٩, 2 a f.; de بَيْثَرِ نَافِعِ بْنِ عُلْفَمَةَ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٨٥, 1. L. 6. De بَيْثَرِ هِشَامِ بْنِ الْمَغِيرَةِ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٤٢, 6; de بَيْثَرِ طُؤَى, *ibid.* ٤٤٢, 6; de بَيْثَرِ هِشَامِ بْنِ الْمَغِيرَةِ بِمَكَّةَ, *ibid.* ٤٤٢, 6; de بَيْثَرِ طُؤَى, *ibid.* ٤٤٢, 6;

De الصَّفا , باب ibid. ٣٢٥, 11, ٣٢٩, 9 et seqq., ٣٣١, 14. Lin. penult.

De الطبرى بمكة , باب ibid. ٣٤٤, 6 a f.

P. 225, 1. De باب بنى عاين in *Templo Mekk.*, Al-Azraqi ٣٢٥, 8; de باب العباس , ibid. ٣٢١, 10, ٣٢٣, 2 a f., ٣٢٤, 17, ٣٣١, 11 et 12, ٣١٤, 8; de باب العجلة , ibid. ٣٢٨, 15. L. 6. De باب بنى عدى in T. M., ibid. ٣٢٩, 4. L. 8. De باب على , ibid. ٣٢٤, 5 a f.

P. 226, 3. De باب دُعْبَعَان in T. M., Al-Azraqi ٣٢٨, 8 a f. L. 9 a f. De بابل conf. Nost. item in v. دبر الخصب. De re Christiana Babylonis, ASSEM. B. O. III, 2, p. DCCXXV, et de historia et interitu urbis antiquae, CHWOLS. *Ueb. d. Ueberreste d. althabyl. Literat.* p. 35, 36 et 138, et de dialecto ibi usitatâ, ibid. p. 139.

P. 227, 8. De بابليون, SCHLEIDEN *die Landenge v. Suez*, 169 et 170. L. 9 a f. De باب المَحَوَّل , etiam Nost. in v. الرحص (I, ٤٩., 10).

P. 228, 13. De باب النبى , Al-Azraqi ٣٢٤, 9 et ٣٢٩, 2. L. 3 a f. De باب بنى هاشم , ibid. ٣١٣, 11, ٣١٨, 8, ٣٢٧, 4, ٣٣١, 11.

P. 230, 3 a f. De بـاجـة (Beja), Al-Bay. II, ٣٩, 10, ٥٣, 8 a f., ٥٤, 16 et seqq., ٩٩, 9, ١٤٠, 3, ٢١٤, 4 a f. et seqq., Al-Maqqari I, ١., 9 (hanc ad اشـمـبـلـة referens).

P. 232, 11 a f. De بَادَرَايَا supra vid. in *Add.* p. 246, et ASSEM. B. O. III, 2, p. DCCXXVI; ibid. de صَادَ قَامَل s. صَادَ قَامَل , sede Episcop. in ditione Mosulensi.

P. 233, 12. De بادبة الجزيرة والشام والعراق , Al-Ictakri ap. ARN. *Chr. Arab.* p. 87, 5 et seqq.

P. 234, 2. De بادغيس , Nost. etiam in v. دِهِسْتَان.

P. 238, 11. De بَارِمَا , Al-Idrisi etiam l. l. II, 142, 2 a f. et 147, 8, et CHWOLS. *Ueb. d. Ueberr. d. althabyl. Liter.* p. 87 n. 165, et p. 180, ex quibus locis apparet, urbem esse antiquissimam.

P. 239, 8. De باروشة in *Hispan.*, Al-Maqqari I, ١., ٣, 6 a f.

P. 240, 5. De باربندى , etiam RITTER *Erdk.* XI, 147 et seqq.

L. 10 a f. De حصن بارو (*Viseu* a meridie urbis nunc dictae *Oporto* occidentem versus), Al-Maqqarī I, 174, 4 a f. et n. e.

P. 241, 4. De الباسّة, Al-Azraqī o., 8, 197, 7. L. 7. De پاسین, planitie prope fontem Euphratis, Neschri ap. NOLDEKE *Z. d. d. m. G.* XIII, 3.

P. 242, 18. Pro بلسق. l. بشق. Locus At-Tigānī supra l. 14 allatus, exstat in ed., quam A. ROUSSEAU separatim edidit (*Tidjani Voyage dans la régence de Tunis*) p. 24 n. 2.

P. 243, 11. De باعربايا, pago Al-Mauçilī, vid. item ASSEM. *B. O.* III, 1, p. 109^a mediā.

P. 244, 16. De باغجہ سَرای vid. item NESSELMANN *die or. Münzen in Königsb.* 1858 p. 127 et seq., et *Z. d. d. m. G.* XII, 328.

P. 246, 4. De بکروآسی من عمل کوئی رتّا, in antiquā Babylonīā, Ibn Wahšijā ap. CHWOLS. *Ueb. d. Ueberr. d. altbabyl. Literat.*, p. 52 et 53 n. 96, 2 a f.

P. 248, 7. De محلّة بالّش in Hisp., Al-Bay. II, 199, 8; de بقعة البقعة بشرفی قرطبة, ibid. II, 270, 5; de بالّش بغربی قرطبة المسمى بالّش, ibid. II, 270, 11-13.

P. 250, 5 a f. De *Ambaro* vid. item Ar-Rāzī ap. Al-Maqqarī I, 9., 10, 11 et 17, Al-Masūdī ibid. 91 sub fin., et Ibn Bat. ibid. 99, 16 et 17.

P. 251, 9. De بايش من أحواز البنة, Al-Bay. II, 140, 10 et seqq.

P. 252, 3. Cum MORDTMANNI dictis de بَبَل, conf. DORN *Mélanges Asiatiq.* III, 429 et 454. L. 5. Lacus بَبَان olim dicebatur عَقْبِيلَات, ut ap. Al-Bekrīum ed. SLAN. 80, 14, ad quem locum vid. DE SLANE in vers. *I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 155 n. 3. De eo lacu item vid. BARTH *Wanderungen* cet. p. 270 et 369.

P. 256, 3. De پمن, ut *Sringapatam* in Numis vocatur, NESSELMANN l. modo allato, p. 135.

P. 257 in fine. De بَجَانة vid. item Al-Maqqarī I, 91, 2.

P. 258, 4 a f. Ap. ASSEM. *B. O.* II, in Diss. de Monophys. fol. l, 5 (coll. I, 215, 11) بَغْدَسْ scribitur, et pronuntiatur *Begadscia*, ac

vocatur: » oppidum regionis Mardae juxta Caphartutam. » Fortasse scrib. **صنم** (? بَاجَرَشِينَة).

P. 270, 18. De **معدن بحران فوق الفُرع**, et de غزوة بحران, vid. 'Ibn Hisch. I, ۴۴۴, 10, et ۴۴۴, 4 a f. et seqq., et de proverbio **طاحال انبىحرس**, 'Ibn 'Ijās in *ARN. Chr. Ar.* p. 73, 1. Morbus vocatur **طاحال**. De **صنم**, urbe Episc. Mesopot., *ASSEM. B. O.* II, in *Diss. de Monophys.* fol. l, 6.

P. 271, 4 a f. De Mari, quod ab **مار** nomen habet, scripsit nuper NIC. VON SEIDLITZ *Rundreise um den Urmia-See in Persien im Jahre 1856 (Mittheilungen aus JUST. PERTHES' geogr. Anstalt von Dr. A. PETERMANN 1858 VI).*

P. 272, 12 a f. De **بحر خوارزم**, s. Mari Arālis, vid. A. BUTAKOFF in the *Journ. of the R. geographic. Soc.* Lond. Tom. XXIII, 93-101.

P. 276, 21. Pro **المفتاح** l. **المفتاح**.

P. 277, 6 a f. De **بَدَايَا** vidd. etiam *Add.* p. 412.

P. 278, 10. De **بَدَر** conf. item Ibn Hisch. I, p. ۴۲۷ et seqq.

P. 279, 13. De **البَدَارَة** conf. infra *Add.* ad v. **دار سون التمر**.

P. 282, 4 a f. De **بِئَر بَدَر** (sic), Al-Azraqi ۹۹, 11, ۴۳۷, 13, et ۴۳۹, 4 a f.

P. 283, 6. De **عبد الدار** vid. Ibn Hisch. passim, v. c. I, ۴۷۵, 12, ۴۸۷, 16 et seqq., ۵۰۸, 12, ۵۱۳, 13, 'Ibn Qot. ۳۴, Al-Azraqi ۹۵ et seqq.

P. 286, 6. De **المَرَامُون**, loco Mekkāno, Al-Azraqi ۴۹۷, 11 et seqq. L. 4 a f. De fluvio Hispaniae **السيربانى**, DE SLANE in vers. Al-Bekrii (۱۳۸, 6) in *I. A.* 1859 Avr.-Mai, p. 380 n. 1.

P. 287, 11. De Tribubus Berbericis vid. in primis DE SLANE *Hist. des Berb.* I, 167-186, et JONES *Ibn Abd-el-Hakem's Hist. of the cong. of Spain* p. 45 et 46, n. 2.

P. 288 in fine. De **لوانه**, DE SLANE in vers. Al-Bekr. *I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 423 n. 3; **زوانه** (p. 289 l. 18) RENAN (*Hist. gener. des langues Semit.* I, p. 199) confert cum Gente, quam Graeci **Ζαίηνης** nuncupant, et Tribum **كِرُول**, s. **جَنُول** (de quā sermo est p. 289, 9 a f.) cum *Gelulis*

P. 291, 6. De صَحْخ, Ar. بَرْبَرِي, sede Episcop. in prov. Assyriae, ASSEM. B. O. III, 2, p. DCCXXVIII. In f. De المِطْنَسِي vid. item As-Sokkari in Comm. ad Diw. Tahmānis, in WRIGHT *Opusc. Arab.* p. ٨٧, 5 a f., et ٩٤ n. 55.

P. 294, 8. De جَبِل المَرْج, RENAN l. l. I, 467.

P. 296, 2 a f. De بَمِغْدَاد vid. Noster in v. بَلْسَكْر (sic l. p. 297, 1), et in v. دَبَر عَوْطِي.

P. 299, ١0. De بَرْبَع conf. item Ibn Kallik. N. ٨٣. ed. WUSTENF. p. ١١ et ١٢, et de re Christianā ibid., ASSEM. B. O. III, 2, p. DCCXXVIII.

P. 301, 7 a f. De بَرْبَسَا, Neschrī apud NOLDEKE *Z. d. d. m. G.* XIII, p. 205, 5 et 212, a f.

P. 302, 13. De اَلَكْرَاد *latronibus*, vid. item Al-Bekrī in v. دَحْلَان, ubi uno tenore jungit اَلَكْرَاد وَلَصُور (vidd. *Add.* ad دَحْلَان).

P. 305 in f. Vid. FLEISCH. in Ann. ad Abū'l-Mah. II, p. 116.

P. 306, 5. De بَرْبَانِم (sic! بَرْبَانِم?), loco Babyloniae antiquae, in *Agriculturā Nabathaicā* allato, CHWOLS. *Ueb. die Ueberr. d. altbabyl. Literat.* p. 87 n. 167.

P. 308, 4. De نَو ضَال vid. item Al-Bekrī in v. اَلْمَرْحَم in *Add.* ad h. l.

P. 309, 5. Ad locum Al-Bekrī de بَرْبَقَة, Veterum Pentapoli, conf. DE SLANE *I. A.* 1858 Oct.-Nov., p. 422 et seq.

P. 313, 4 a f. De بَرْكَة اُمِّ جَعْم, Al-Azraqī ٤٤٢, 16, ٤٤٤, 11 et seqq., et ٤٤٥, 8.

P. 314, 2. De بَرْكَة اَلْبَرْدِي بِمَكَة, ibid. ٣١٩, 5, ٣١٩, 3 a f., ubi etiam vocatur بِرْكَة اَلْفَسْرِي, et sic ٣١٦, 1; de بَرْكَة اَلْبَطْحَاء, ibid. ٤٤٥, 9.

P. 316, 5. Idem يَزِيدُ بْنُ مَرْبَدٍ (+ 185) occurrit etiam apud Abū'l-Mah. I, ٤١٩, 2, ٤١٥, 9, ٤١٤, 4 a f., ٤١٥, 8 et ٥٢١, 10.

P. 319, 9. Nomine بَرْبَنَة intelligitur Veterum *Berenice* in Cyrenaicā, etiam dicta بَرْبَنِي, s. بَرْبَنَك, si sic pro بَرْبَدَل legitur. De eā urbe,

ejusque rudieribus vid. BARTH *Wanderungen* cet. p. 383 et seqq., et 483 n. 20 et 23.

P. 320, 4 et 16. De بَرْجَرْد (sic lege), s. أَرْجَرْد^٤ vid. quoque Nost. in v. رَارَان. Apud Nostr. I, p. ١٤٨, 12 pro الكَرْج l. الكَرْج; vid. infra in v., coll.^a voce دَوْهَسْتَان.

P. 321, 11. Pro بَرْهَوْت l. بَرْهَوْت. L. 5 a f. De بَرَّة, Mekkae epitheto, conf. item Al-Azraqi ٢٨٤, 13, ٢٨٩, 12, ٢٩٢, 4 a f.

P. 323, 11 et seqq. De insulâ بَرْدِم, olim dictâ *insulâ Diodori*, RENAN l. I, 313.

P. 325, 10. In dictis de الْبَرَّ lege II, ١٩٢ l. 3 a f.

P. 326, 6. De الْمَرْوَاء vid. etiam Nost. in v. رَانِخ.

P. 328, 2. De بَسْتَان اَبْنِ عَامِر, Nost. item in v. الدَّيْبَنَّة.

P. 329, 1. De حَارَةُ الْمُسْتَنَان بِالْعَهْرَةِ, Al-Maqrizî ed. Bûl. II, ١٤; de بَسَاتِين الْوَرِير ibid., l. I, II, ٣٩, et de بَسْتَان اَبْنِ صَبْرَم ibid., l. I, II, ١٥٧. L. 7. De بُسْت vid. etiam Nost. in v. دَاوَر.

P. 330, 7 a f. Istud سَدَّة (de quo sermo est ad بَسْطَةَ بِالْمَغْرِب), DE SLANE in vers. (*I. A.* 1859 Avr.-Mai p. 329) enunciat *Setta*. — De تَلِّ بَسْطَةَ vid. infra in v. تَل.

P. 331, 17. De بَسَل vid. Al-Azraqi ٣٨٩, 12. L. 21. Nomen تَمْسَى DE SLANE in vers. (*I. A.* 1858 Oct.-Nov. p. 442) pronunciat *Temissa*.

P. 333, 9 a f. De بَسَائِم (sic lege), de quo Zam. ١٢, 2 a f, etiam vid. Al-Azraqi ٤٩٩, 3 a f.

P. 336, 5 a f. De بَشْلِيْعَة, in Itinerario Antonini dictâ *Zabi*, et ejus multa rudera hodieque supersunt, vid. *Revue Africaine* II, 324, et DE SLANE ad vers. Al-Bekrii (*I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 98 n. 2).

P. 337, 3. De dialecto Aegyptiâ, dictâ الْبَشْمُورِي s. الْبَشْمُونِي, vid. LENORMANT *I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 204 et seqq.

P. 340, 1. De terminatione ā, in Syriacis et Nabathaëcis nominibus pro-

priis, tum *hominum* tum *locorum*, CHWOLS. *Ueb. d. Ueberr. d. altababl. Literat.* p. 8 n. 6.

P. 341, 1, in dictis de v. *الْبَصَصَع*. Ut in Al-Mošt., sic etiam Jāq. Oxon., *الْمَجَجْ*. Ibid. deinde ut in Ox. Libri nostri, Jāq. Oxon. *الْمَجَجْ*, et sic etiam sine vocalibus, Jāq. Berol. et Petrop. — De *عود اللناجوج*, Al-Maqqari I, ٩., 14. L. 7 pro *جرائر* l. *حرائر*.

P. 342, 2. De *الظواهر* *فريش* sic Jāq. Oxon. Berol. et Petrop.: *وفريش الظواهر بنوا عامر بن لوى مخلص بن النضر (النظر) والحكرت ومالك وقد درجا (رجا P.) والحكرت ومكارب ابنا (ابنى 0) فهر وتيم الادرم بن غالب بن فهر وقيس بن فهر درج وانما سموا بذلك لان فريشا اقتصموا فاصاب بنى (بنو ١) كعب بن لوى البطحاء واصابت هولاء الظواهر* De *بطحاء فريش* vid. item Al-Azraqi ٢٨٥, 2 et seqq., coll. p. ٩٤ et ٢٣٩, 10 (ubi nomen *فريش* explicatur), et ٣٣٨, 9 et seqq. et ٣٨٠, 3 (ubi de *بطحاء مكة* agitur).

P. 343 in f. De *الخنود* *وادى* conf. etiam Nost. in v. *الْبَحَاة*

P. 344, 6. Pro *بطرنيش* l. *بطرنيش*.

P. 345, 9. De *مسكن* *يوم* vid. etiam Nost. in v. *البحايليف*.

P. 348, 1. De *البدليح*, ab antiquissimis inde temporibus jam memoratis, et de consilio has paludes exsiccandi ab aevo inde jam capto, vid. CHWOLSOHN *Ueb. d. Ueberr. d. altababl. Literat.* p. 66 n. 117 et p. 183.

P. 349, 14. Pro *خرص* l. *خرص*, et de hoc Al-Bekrii loco vidd. *Add.* ad v. *الرحيب*.

P. 350, 4. De *يعقوبا* pro *بعقوبا* vidd. item. *Add.* p. 362.

P. 352 in f. De Bagdādis hist. ab a. H. 1028 ad tempus usque Sult. Ibrahimī, vid. Cod. Leyd. dcccclii (1278 (1)), de quo conf. *Cat. Codd. Bibl. L. B.* III, 29. De Bagdāde a. H. 1049 sub Morādo IV expugnata, Cod. Leyd. dccccliii, (1183 (2)), coll. dcccclviii (894), de quibus conf. idem *Cat.* III, p. 30 et 32.

P. 353, 11. Jāq. Oxon. in v. *بغراس*, scribit, *فيه الملار المظلمة على*

dicuntur, Al-Azraqī ۳۹., 11. De بَنَامَس, in chartâ a. 1851 (*Carte des environs d'Alger*) dictâ *Teniat el-Regass*, vid. DE SLANE ad vers. loci allati (۴۵, 5) in *I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 110 n. 3.

P. 380, 5 a f. Vocab. جَرَبِ etiam legitur ap. Nostr. I, p. ۴۳۸, 13.

P. 384, 7 a voc. » pronuncians" incipiat parenthesis.

P. 392, 4. Ad locum Al-Bekrii p. ۸۲, 12, de بَنَشَكَا, vid. DE SLANE in vers. (*I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 148), ubi pronunciat nomen » *Ben-nechekola* (Peniscola)."

P. 399, 14. De اَلْبُونُو vid. item Al-Azraqī ۱۷۲, 8.

P. 400, 2 a f. De بُورْت لُب دَلْمَغْرِب, prope Promontorium hodie dictum *Cornero*, ad latus occid. sinûs, qui nunc ab urbe *Gibraltar* nomen habet, conf. DE SLANE *I. A.* 1859 Avril-Mai, p. 312 n. 4 ad vers. l. l.

P. 402, 9. De urbe بوز اودوك, NOLDEKE in *Z. d. d. m. G.* XIII, p. 190 n. 1.

P. 406, 10 a f. De دُرْعَاط, monte et castello prope locum *Alcamo*, AMARI *Carte Comparée* cel. p. 10 et 30 in v.

P. 409, 10. De Tribubus وَالْقِيَارِ, vid. item Ann. ad Ibn Hisc. I, p. 140, l. 14, et infra *Add.* ad I, p. ۴۹۳, 2 a f., ۴۷۵, 10, et Annot. p. 155, 14

P. 426, 12. De بَدْرَحَا vid. ibid. I, ۷۳۹, 3 (ubi exstat بَدْرَحَا), et Ann. p. 173, 1 et seqq, ubi affertur quoque nomen حَا حَا.

P. 437, l. ult. De اَلْمَالِ, CHWOLS. *Ueb. die Ueberr. d. altbabil. Literat.* p. 40.

P. 438, 5. Post » اَلْمَالِ in dictis ad اَلْمَالِ, add.: » conf. *Add.* p. 515."

P. 439, 7. Post » locum" add. » (p. 466, 4 a f.)"

P. 450, 15. Nomen تَاغْرَا DE SLANE in *I. A.* 1859 Févr.-Mars, p. 167 pronunciat *Tagragia*.

P. 453, 8. Nomen تَامَلْت DE SLANE in vers. l. l. p. 161 enunciat *Tamlett*.

P. 454, 5 a f. Nom. تَاوِيرْت ab eodem in v. l. l. p. 162 pronunciat *Taourirt*.

P. 465, 18. De اَلْمَالِ vid. Al-Bekri in v. اَلْمَالِ in *Add.* ad v.

- P. 472, 8 a f. De تَرِيْد vid. item Noster in v. رُخْسَبُون.
- P. 479, 16. De التّعَانِيْق vidd. item *Add.* p. 517.
- P. 484, 9 a f. De شَقِّ الْحَجَار conf. etiam *Add.* p. 517.
- P. 492, 1. Pro »Fro" l. »Pro".
- P. 497, 3 a f. De تَنْصَاب conf. Al-Bekri in v. رُحَيَات in *Add.* ad h. v.
- P. 499, 12. De التَّنْعَم, Ibn Hisch. I, ٩٤٠, 10 et ٩٤١, 7.
- P. 503, 7 a f. De حَكِيم الطَّاعِي, vid. Ibn Hisch. I, ٥٩٨, 5 et seqq., et ٩٤٢ sub fin.
- P. 506, 7 a f. De تَوَقَات, s. (ut Noster) تَوَفَات, vid. item *Catal. Codd. OO. Bibl. L. B.* III, p. 113 n. 2.
- P. 508, 1 et seqq. Ad dicta de السَّدِير conf. GILDEMEISTER *Z. d. d. m. G.* XIII, 528 et seqq.
- P. 516, 17. De كَلَاب اسم موضع, vid. Ann. ad Ibn Hisch. I p. 13 l. 16.
- P. 530, 13. De تَعَالَا conf. Al-Bekri in v. أَخْرَب in *Add.* ad v. رُحَيَات (I, p. ٤٩٥ in f.).
- P. 535, 10 a f. Lectio صُخْبِرَات الِيمَام etiam ap. I. H. exstat I, ٧١٨, 4 a f.
- P. 538, 17. De ثَمِينَةُ الْمُرَار conf. I. H. ٨٤١, 5 a f.
- P. 541, 6 a f. De monte تَهْلَان vid. item Nost. in v. رُحَصَّة.
- P. 555, 15. De الْأَحَابِيْش vid. item Ibn Hisch. ٢٤٥, 2 a f., ٥٩١ in f., et ٥٨٢, 7 a f.

- P. 3, 8. De آيَل الْقَمِيْح vid. item KRUSE ad SEETZ. IV, 164 et seq.
- P. 15, 16. De اِبْدَر بِاجِبِل عَاجِلُون, ROB. *Pal.* III, 917, et FL. ad SEETZ. IV, 184.
- P. 26, 9. De الْاَبْوَاء vid. Ann. ad Ibn Hisch. I, p. 132 l. 4 et 5.
- P. 28, 16. Ad locum laud. ad v. اَبُو زِيَاد, vid. Ann. ad SEETZ. IV, 193.

- P. 32, 4. De *أبمار وحبره ببي دمر*, vid. item Ibn Bat. IV, 323.
- P. 34, 5. De *Abila Lysaniae* vid. item KRUSE ad SEETZEN IV, 86 et seq.
- P. 36, 5 a f. De *Atil* (أبيل?), SEETZEN I, 101, 33-35 et 102; fortasse Veterum *Atalia*, s. *Asalia*; vid. KRUSE ad h. l. in IV, p. 65 et seqq.
- P. 42, 9. De *فتبابة أخت النصر*, Ann. ad I. H. I, 132 l. 4 a f. et seqq.
- P. 43, in dictis de monte *أجا*, l. 10 a f., post XIV adde »p. 175 et seqq.»
- P. 47 in f. De planta *صليان*, vid. Ibn Hisch. I, p. 134, 6 a f.
- P. 49, 17. De *أجندين* vid. ibid. I, ٧٨٤, 2 a f., et Ann. p. 181.
- P. 49, 10 a f. De *أجسنيا*, pago prope *سبسنيا*, conf. ROB. *Pal.* III, 372 et 879, SEETZ. II, 168 (coll. IV, 324), ubi *Nisnia*.
- P. 53, 9. De *أحد* et ditione vicinā, Ibn Hisch. I, ٥٩, 7 et seqq., et Ann. p. 136, 12 a f. et seqq.
- P. 55, 15. De *الاحقاف*, Nost. in v. *ردما*.
- P. 62, 20. De *أخنفس*, pago in ditione Nazarethanā, ROB. *Pal.* III, 883, et SEETZ. II, 143, ubi *Chnéfis* exstat.
- P. 69, 11 a f. De *أذرح* vid. item SEETZ. III, 18, scribens *Öd-drúch*, et ad h. l. FL. in T. IV, 404. — Ibid. l. 4 a f. ad locum SEETZ. laud. de *أذرعات*, conf. Ann. IV, 184 et seqq.
- P. 73, 11. Ad l. l. SEETZ. de *أرنيد*, conf. tamen IV, 134, 185 et seqq.
- P. 74, 11. Nomen *أرتننى* DE SLANE in vers. (*I. A.* 1859 Juin, p. 489) pronunciat *Aretnenna*.
- P. 77, 9. De *أركن* conf. ad loc. SEETZ. II, 320 et 376, Ann. IV, 375-377.
- P. 80 in f. adde: » De *الملاحه* أرض prope Mare Tiberiadis, vid. Ann. l. l. IV, 177.
- P. 81, 8. De *أرتاس* conf. Ann. l. l. IV, 263.
- P. 82, 3 a f. Nomen *أركى* DE SLANE in vers. (*I. A.* 1859 Juin, p. 492) enunciat *Argui*.

P. 100, 8. De حَجَرِ سُدْم, vid. etiam SEETZ. I, 428, et Ann. IV, 239 et seqq.

P. 120, 9. De اَسْنُو, s. اَسْمُوته, apud Nostrum etiam fit mentio (ut jure observat BARBIER DE MEYNAUD in *I. A.* 1859 Juin, p. 560) in v. بَسْوَى, ubi pro اَسْنُو cum V. lege اَسْنُو, i. q. اَسْنَه. In Ann. p. 120, 11, pro 166, l. 160.

P. 129, 4 a f. De كَعْبِ بْنِ الاشْرَف, conf. Ann. ad Ibn Hisch. I, 135, 5 a f., ٩٥٧, I, et ٩٥٨, 7 et seqq.

P. 130, 18. De حَبِيلِ الْاَسْوَاد, Ibn Hisch. I, viii, 8, et Ann. p. 169, 8.

P. 131, 7 a f. De اَعْلَمِي vid. SEETZ. II, 139, et IV, 307 et seq., ROB. *Z. d. d. m. G.* VII, 45, et *N. B. F.*, 133, 136, 138, 139, 143.

P. 145, 2. De اُنْبَدَ اسْمُ مَوْصِع fit mentio in Ann. ad I. H. I, 131, 9.

P. 145, 4 a f. De اَنْبَيْف (P'P'P) Aseritarum (Jos. XIII, 4), vid. Ann. ad SEETZ. IV, 102, 103, 104, 119 et seq.

P. 164 in f. De اَمَثَا (ap. Veteres *Amath* et *Amathus*), prope Gadam, vid. Ann. l. l. IV, 180, 199, 210; et de اَمَانَس, pago a meridie urbis نَابَلَس, SMITH ap. ROB. *Pal.* III, 877, et SEETZ. II, 169 (ubi *Bêt Tin*), coll. IV, 324.

P. 165, 6 a f. De اُمَّج vid. Nost. in v. غُرَان, et I. H. I, viii, 2 a f.

P. 168, 15. De اُمِّ الرِّصَاحِ بِالْاَلْمَاء, ROB. *Pal.* III, 924, et SEETZ. II, 345, et IV, 385 et seq., et 387.

P. 169, 12. De اُمِّ السَّرْبِ بِحَوْرَان, SMITH in ROB. *Pal.* III, 906 col. 2, et SEETZEN I, p. 61 (ubi *Mserib* scribitur), et IV, 38 et seq.

P. 169, 16. De اَمْسُوس vid. FL. ad l. l. SEETZ. IV, 453 et 471.

P. 169, 6 a f. De اَمَشِيْت conf. etiam SEETZEN I, 154 l. 8 (ubi exstat *Andschit*), et SMITH in ROB. *Pal.* III, 951 (ubi vocatur عام شنت).

P. 169, in f. De اُمِّ الطَّالِع, speluncâ prope Bethlehemum, etiam dictâ مغارة شاول, SEETZ. II, 223, et IV, 355.

P. 170, 4. Nomen اَمْلُطُوس DE SLANF in vers. (*I. A.* 1859 Juin,

p. 486) pronunciat *Amallous*. Ibid. l. 8 de اَمَّ اَلْعَمَدِ, vid. SEETZ. II, 51, et III, 28, et ad hos locos IV, 264, 265 et 604, et v. D. VELDE *R. door Syrie* II, 105.

P. 171, 17. De اَمَّ اَلْعَمَادِ in Jordane, Ann. ad SEETZ IV, 178; de اَمَّ كَمَس, ut FL. scribit, vid. Ann. ejus l. l. IV, 188 et seqq., et sic scribit etiam SMITH ap. ROB. *Pal.* III, 917.

P. 173, 6 a f. Ibn Hirsch. I, 480, 4 memorat scriptiones اَمَّا بِشَر et اَمَّا بِشَرِ اَنِّي, ibique vid. de expeditione in دِمَوْ قَرَبْطَد. In Ann. p. 165, 2 affertur scriptio اَمَّا بِشَر.

P. 174, 3 et 4. Pro اَمَّا بِشَر scrib. اَمَّا بِشَر, ut Syri dicunt pro اَمَّا بِشَر; vid. FL. ad SEETZ. l. l., Tom. IV, 35, et de aquaeductu, KRUSE l. l. ibid., p. 37 et 38, et SEETZ. I, 63, 121, 372, et Ann. IV, p. 192.

P. 192, 12. Ad loc. Al-Bekrii laud. (p. 108), de اَمَّا بِشَر, vid. DE SLANE *J. A.* 1859 Juin, p. 473, ubi in notâ de situ urbis exponitur.

P. 197, 3 a f. Pro اَمَّا بِشَر DE SLANE in vers. (*J. A.* 1859 Juin, 476 et 517) *Aougham* (اَوْغَام) pronunciat.

P. 198, 16. Idem l. l. p. 506 pro اَوْكَار, *Aoukar* (اَوْكَار) legit.

P. 199, 9. DE SLANE Nom. propr. p. 161, 17, ubi exstat اَوْكَار, in vers. (l. l. p. 500) scribit "*Aoulil* (Arguin)." Pro اَوْكَار ergo vult اَوْكَار.

P. 200, 9. De اَمَّا بِشَر Libani, FL. ad SEETZ. (I, 173, 17, ubi hoc nomen, ut vulgo, *Eden* enunciat) in Tom. IV, 98, et ROB. in *N. B. F.*, 765 n. 3.

P. 207, 1. De اَمَّا بِشَر بِالْمَعْرَب, Al-Bekri ed. SLAN. p. 144, 5, coll. vers. (l. l., p. 485).

P. 208, 17. DE SL. l. l., p. 480 et seqq. اَمَّا بِشَر pronunciat.

P. 210, 7 a f. Insulam DE SL. l. l., p. 500 vocat اَمَّا بِشَر.

P. 211, 7. De اَمَّا بِشَر (sig) اَمَّا بِشَر (*Bir Abi Areibe*), puteo a meridie Bersebae, SEETZ. III, 41, coll. IV, 409. L. 7 a f. ad loc. SEETZ. l. de اَمَّا بِشَر, conf. etiam IV, 389.

P. 213, 12. De بِثْر الدَّارِدَة, pago in ditione Acconensi, a *Templaris* nomen habente, SEETZ. II, 139 (coll. FL. IV, 309).

P. 214, 5. De بِمْر اِسْمَع (Berseba), SEETZ. III, 31 (ubi *Szabea*), coll. IV, 407, ROB. *Pal.* I, 308 et seqq., 337-41, v. D. VELDE II, 146 et seqq. L. 10. De بِثْر اَلْأَسْمُور دَسْقَارَة, in Aeg., SEETZ. III, 325, 3, coll. IV, 484.

P. 215, 13. Nomen DE SL. I. A. 1859 Junn, 485, pronunciat نَالَلِي.

P. 215, 8 a f. De بِمْر مَعُونَة vid. I. H. I, p. ٩٤٨ et seqq., et 156 et seqq.

P. 220, 10. De بِمْر دُومَا بِدَمَسَق, SEETZ. I, 278, 8, et ad h. l. FL. IV, 138.

P. 249, 19. Ad loc. SEETZ. de بِمَادِيَا, vid. Ann. IV, 157-159 et 160-164, ubi de inscriptionibus exponitur.

P. 250, 3. De بِأَدَاكَلَامِي conf. DE SL. in vers. (I. A. 1859 Junn, 486), sic nomen pronuncians.

P. 254, 6 a f. De اَلْبَمْرَاء, Ibn Hisch. I, ٧١٨, 5 a f.

P. 256, 5. De بِمْرَة s. بِمْرَة Balanaeae, KRUSE ad SEETZEN (I, 127 et 321) in T. IV, p. 82 et 152.

P. 273, 7. Ad loc. SEETZ. de بِمْرَة بِمْرَة, conf. Ann. IV, 166, 175, 176; et ad loc. ejusd. de اَلْمَسْمُومَة (l. 16 et 17), Ann. ibid. IV, 233, 239 et seqq., 360 et seqq.

P. 278, 22 in v. بِثْر. De altera exped. Bedr. a. 4°, I. H., ٩٩٩ et seqq.

P. 279, 12. Ad locum laud. SEETZ. de بِثْرُون, conf. Ann. IV, 95.

P. 294, 7. De بِرَج بِلَان a meridie oppidi جَنِين in Pal., SEETZ. II, 145, et IV, 320. Apud ROB. *Pal.* III, 880 non affertur. L. 5 a f. De بِرَج اَلرَّيْحَان in ditione Tripolit., SEETZ. I, 232, 16 (ubi *Riham*), et IV, 112, ROB. *Pal.* III, 952 col. 2; de بِرَج اَلسَّوَالِج in Lib., SEETZ. I, 201, 16, 17, et FL. IV, 105.

P. 298, 6 a f. Ad loc. SEETZ. de بِرَكِي conf. Ann. IV, 137. "

P. 302 in f. De بَرْسَاوَسَا urbe antiqua Chaldaee meridionalis,

CHWOLS. *Ueb. d. Ueberr. d. alibabyl. Literat.* p. 21, 123.

P. 305 in f. De FL. dictis ad v. بَرْسَا, conf. idem ad Abū'l-Mah. II, 116.

P. 308, 7 a f. De بَرْسَا, ap. SEETZ. I, 321, 20 *Brochos*, vid. Ann. ad h. l. IV, 151 et seq.

P. 314, 3 a f. De بَرْسَا القَرْن vid. Ann. ad SEETZ. IV, 471 et seqq., et 477 et seqq.

P. 315, 4. De بَرْسَا لَمْوَن, s. لَمْوَن, vid. FL. ad SEETZ. IV, 101.

P. 315, 11. De بَرْسَا, et melonibus ipsius praestantissimis, qui ab eà urbe dicuntur بَرْسَا بَرْسَا, FL. ad SEETZ. IV, 458, ibi etiam attendens formam ling. vulgaris, quā urbem hodie appellant, بَرْسَا.

P. 315, 8 a f. De بَرْسَا vid. FL. ad SEETZ. IV, 92.

P. 327, 2. De بَرْسَا in Libano, ROB. *Pal.* III, 954 col. 2, SEETZ. I, 199, 22, 31 et 32 (ubi *Sise*), et FL. IV, 104 et seq.

P. 336, 12. Pro بَرْسَا, ROB. *Pal.* III, 950, et *N. B. F.* 803, 22, scribit بَرْسَا, et BERGGREN *Guide*, بَرْسَا; vid. FL. ad l. l. SEETZ., IV, 122.

P. 338, 12. De conditione urbis بَرْسَا sec. 5° H. medio et 6° ineunte, vid. Introd. ad *Al-Haririum* ed. REIN. et DERENBOURG II, 7 et seqq.

P. 340, 10. De بَرْسَا a meridie Maris Mortui, SEETZ. III, 19, et IV, 405.

P. 349, 8 a f. De بَرْسَا (ap. Jos. de Bello Jud. VII, 6, 3, βαράς, ap. Euseb. βάρας, et ap. Hieron. Baare), ab or. Maris Mortui prope *Ma-chaerum*, SEETZ. II, 332, et IV, 379.

P. 350, 9. De بَرْسَا vid. KRUSE ad SEETZ. IV, 100 et seq.

P. 357, 2. De بَرْسَا in Libano, vid. ROB. *N. B. F.* 778, 14. SEETZEN I, 187, 14 locum vocat *Pharkáscha*.

P. 357, 14. De بَقْعَاء مَاء فُونَف التَّقِيع بِالْحِجَارِ I. H. I, ٧٢٧, 11.

P. 358, 7 a f. De عَمَّان بِالْبِلْعَاء prope بَقْعَاء Ann. ad SEETZ. IV, 215, ubi *Bacatha*.

P. 363, 6. SEETZEN I, 144, 5, 147, 5, et 255, 24 memorat بَكْفِيَّا, de quo loco conf. FL. IV, 90, et SMITH in ROB. *Pal.* III, 950 col. 2, l. 10.

P. 365, 14. Ad loc. SEETZ. de بِلَال, conf. Ann. IV, 300.

P. 397, 10 a f. De بَوَائِبِ اَنْتَانِمَتِ دِمَشَقِ, SEETZ. I, 277, 11, coll. IV, 138, et v. KREM. *Topogr.* II, 20 l. 1 et 2.

P. 404, 6. De بَوْمِصِرِ دَوْدُنُو, SEETZ. III, 332, et IV, 485.

P. 414, 4 a f. De بَهْمِتِ s. بَهْمِتِ, pago Fajjūmensi, SEETZ III, 272 (ubi *Behhit*), et IV, 467 et seq. In catalogo Saecyano non exstat.

P. 416, 15. Ad loc. SEETZ. de رَأْسِ الْبِمَانِ, conf. Ann. IV, 291.

P. 418, 1. De مَمْتِ اَنْسَا prope Hierosolyma, ROB. *Pal.* III, 870, SEETZ. II, 392, et IV, 393; de " اَمْدِنِ ab occid. urbis نَادِلِس, SEETZ. II, 322 (ubi *Bêt Merin*), coll. IV, 322, et ROB. *Pal.* III, 372, 378, 878. L. 7. De " دَرَّ pro " عَبْرَ (בֵּית בְּרָה) Jud. VII, 24, et Βηθαβαρά Joh. I, 28), ad Jord., Ann. ad SEETZ. IV, 168 et seq. L. 8 adde: » De دُولِ مَمْتِ ab occid. Hierosolymorum, ROB. *ibid.* III, 873, SEETZ. II, 194 (ubi *Thull*), et IV, 341." L. 16. Pagus اَلْمَعْمُورِ a SEETZ. l. l. vocatur *Bêt el-Tuâmer*, vid. etiam ROB. *Pal.* III, 872 (ubi " نَعْمَرِ). Ad l. l. conf. IV, 352.

P. 419, 1. De مَمْتِ جَبَلِ, pago in ditione oppidi صَقَقِ, sito بِجَبِلِ تَرْمُوكِ, quem spectat Abū'l-fed. l. in textu allato, vid. item SEETZ. II, 128, et FL. ad h. l. IV, 303, ROB. *Pal.* III, 884, et *N. B. F.* 97 et 99. De altero مَمْتِ جَبَلِ " جَنْ, ROB. *N. B. F.*, 583. L. 9 Add.. » De مَمْتِ حَنْدَمَا a sept. Hieros., ROB. *Pal.* II, 357, 363, 369,

III, 284 et 870, SEETZ. II, 197 (ubi *Hanue*), VAN SENDEN II, 86; de وادی حنمنا, SEETZ. II, 393, et IV, 393 et seq., ubi *Wady Hanân* vocatur, et explicatur per *vallem Terebinthorum* (עֵמֶק הָתְּאֵלֶה, 1 Sam. XVII, 2). L. 21. De الراس ب' vid. item SEETZ. I, 365 et 370, et Ann. IV, 184 et seq.

P. 420, 11. Ad loc. SEETZ. de سَاخُور ب', vid. Ann. IV, 262. L. 12. De سَاوِير ب' in ditione Hebronis, Rob. *Pal.* III, p. 863 col. 1, l. 2 a f., et SEETZ. II, 46, 18, ubi *Szawy*, ultimâ literâ elisâ, quam ille nomen pronunciatum audiens, non attendit. Fortasse בֵּית צוּר, Jos. XV, 58. Vid. Ann. IV, 263. L. 10 a f. De صَيْدَا ب' ad l. l. SEETZ., conf. Ann. IV, 169-171.

P. 421, 7. De عَمْنُون ب' ad l. l. SEETZ. vid. Ann. IV, 267 et seq., et Rob. *Pal.* II, 412, et III, 863. L. 4 a f. De كَانَ ب' (fortasse *Baithanad* Eusebii et Hieronymi), Ann. ad SEETZ. IV, 317.

P. 422, 16. De جَالَا ب' vid. item SEETZ. I, 431, 11, et Ann. IV, 243 et 365. De لَحْم ب', etiam ibid. in Ann. IV, 261.

P. 424, 12. De بَيْتَيْن, Ann. ad SEETZ. IV, 342 et seqq.

P. 427, 3 a f. Ad loc. SEETZ. de الببيرة prope Hieros., conf. Ann. IV, 344 et seq.

P. 428, 6 a f. Ad l. l. SEETZ. de بيسان, Ann. IV, 318 et seqq.

P. 429, 6. Lectionem الجساسة confirmat etiam Jâq. Petrop., ubi haec leguntur: وقد ذكر حديث الجساسة بطوله في طيبة.

P. 445, 9. De تَاتَنَدَل, DE SLANE in vers. (*J. A.* 1859 Juin, 500), sic pronuncians.

P. 448, 11. De تَارَجَا, idem ibid., p. 484, ita scribens.

P. 451, 1. Post » p. 196" adde: » De تَالَاتِيَرِغ prope اشير, Al-Bekri ed. SLAN. p. ٩, 5 a f., et *J. A.* 1859 Févr.-Mars, 101; de تَالِيَوْتِن loco in viâ ex وادی in بلاد السودان, his terris pro-

pinquiore, Al-Bekrī *N. et E.* XII, 624 (190), in ed. SLAN. ١٩٤, 8 et ١٩٨, 1, ad quos locos vid. vers. in *I. A.* 1859 Juin, 486 (ubi nomen redditur *Taliouén*), et 493 (ubi *Talioueïn*)” L. 7 a f. Nomen تَامِدُولْت, in vers. (*I. A.* 1859 Juin, 492) enunciatur *Tameddoul*.

P. 456, 5 a f. In v. تِبَالَة (I, p. ١٩٩ lin. ult.) inter voces عَلَيْهِ et تِبَالَة بِالْفَتْحِ قَبِيل ذِبَالِه. Sic Jāq. Petrop.: تِبَالَة بالتفتح قبيل ذِبَالِه. وجعل tantum adde الجَزِينَة التي جاء ذكر (ذكرها ل.) في كتاب مسلم بالحجاز موضع ببلاد اليمن وأصلها تِبَالَة الحِجَالِج بن يوسف فان تِبَالَة الحِجَالِج بأداه مشهورة من أرض تَمَامَة (نَهَامَة ل.) في طَرِيق اليَمَن قال المِمْسِي تَبَلَه في الألفم الثاني عرضها ٢٩ درجة وأسلم أهل تِبَالَة وحرس (وحرس ل.) عن غروب فاقترها رسول الله في أبدي أهلها على ما أسلموا عليه وجعل على كل حاكم ممن بها من أهل الكتاب ديناراً واشترط عليهم ضيافة المسلمين وكان فتحها الخ

P. 459, 14. Pro تَبَقْرِيتِي (coll. vers. SLAN. l. l. Juin, 493) 1. نَالِيُونَن, تَالِيُونَن (coll.¹³ modo dictis ad p. 451, 1) pro تَبَقْرِيتِي, et (coll.¹³ modo dictis ad p. 451, 1) pro تَبَقْرِيتِي.

P. 468, 13. De التَّرَجَّج vid. Noster item in v. رَتَم. De تَرَجَّجَه, تَرَجَّجَه, (تَوَارِج, s. ut alii scribunt, تَوَارِج), Gente, quam vulgo dicunt *Touaregs* (تَوَارِج, s. ut alii scribunt, تَوَارِج), Al-Bekrī ed. SLAN. ١٩٧, 5 a f., coll. versione in *I. A.* 1859 Juin, 493, DE SLANE *Hist. d. Berb.* II, 64 et 105. De literis, quibus ii utuntur, vidd. libri laudati ap. RENAN *Hist. gen. des lang. Semit.* I, 199, n. 3; de ipsa Gente, etiam dicta Imo Scharh, BARTH *Z. d. d. m. G.* X, 285 et seq., et *R. in Africa* I, 246, 249, 377, 387, 539 et seq., 597, V, 107, 118, in primis, 573-587, ac de terrâ eorum, quam ipse dicunt *Air*, Arabes vero أَهْيَر (I, 368 et seq., et *Mittheilungen aus Just.*

PERTHE's *geogr. Anst.* v. Dr. A. PETERMANN 1857, VI (ubi *Mappa* exstat), et *das Ausland* 1857 N. 39, ubi de *fabulis* ipsorum, in quibus *animalia* loquentia introducuntur, est sermo.

P. 471, 9. Ad locum SEETZ de التَّرَعَّة الْقَرْعُونِيَّة, conf. FLA. Ann. IV,

496, ubi النزعَة verlit » *Schlausencanal*“, quâ versione discrimen hujusmodi canalis et التخليج s. النهر in oculos incurrit.

P. 473, 14. De نَرْدَقَة vid. DE SLANE in *I. A.* 1859 Juin, 503, sic scribens.

P. 475, 13. Nomen نَرَامَت بِثَر sic enunciat DE SLANE l. l. p. 484.

P. 485, 10. De hacce نَعْمَة vid. ROB. *N. B. F.*, 598, ibique hanc vocem per *Nosocomium* explicat, et pro سَلِيمَان habet سَلَم, ut SEETZ. I, 282; vid. FL. in Ann. ad SEETZ. IV, 136. L. 7 a f. De تَكْتَتِي vid. SEETZ. I, 391 (ubi *Kitte* scribit), et FL. IV, 207.

P. 489, 3 a f. De تَل حُوم, vid. Ann. ad loc. SEETZ. IV, 170-175.

P. 490, 3 a f. De تَلْكَاط, conf. Ann. ad SEETZ. l. l. in IV, 151, et ROB. *N. B. F.*, 555 mediâ, ubi exstat *Telthâtha*.

P. 491, 2 a f. Adde: » De تَلّ العَصِي vid. FL. ad SEETZ. IV, 153, et KRUSE ibid., 164.

P. 494, 9 a f. Pro تَلْوِيَة scrib. تَلْوِيَة; vid. FL. l. l. IV, 183. In l. l. SEETZ., et IV, 167-169 scribitur *Tellawihje*.

P. 495, 5 a f. Ut scribit DE SLANE in *I. A.* 1859 Juin, 488, l. تَمَامَاتُوب.

P. 506, 8 a f. De تُوْفَلَة (*Tophila*), a sept. Wadi Mûsa, SEETZ. II, 52, et IV, 265, 404 et seq.

P. 507, 9 a f. De نُومَا vid. item v. KREMER *Topogr.* I, 3, sed ibi leg. نُومَا, ut ap. ROB. *N. B. F.*, 585, 8, et infra in v. دُومَا; vid. FL. ad SEETZ. IV, 139.

P. 510, 1. BURCKH. et GESENIUS (II, 626) التَّوْنَمَة non diversam putabant a קִרְיָתִים V.¹⁵ T.¹ (v. c. Num. XXXII, 37, Jos. XIII, 19).

P. 513, 4. De nomine نَبْرَدِي DE SLANE in vers. (*I. A.* 1859 Juin, 517 ad p. 15): » *Tírca* (ait) ou *Tírecca*.”

P. 519, 4 a f. De جميل التَّيِّيه vid. ad l. l. SEETZ., Ann. IV, 409 et seqq.

P. 544, 11. De Codice SCHEFFERI vid. *I. A.* 1859 Juin, p. 560 in notà.

P. 545, l. 13 a f. De 'Ibn Hogro, s. الحافظ شهاب الدين ابو. + 852 (1448), conf. item *H. K.* I, 441, et II, 100.

P. 546, 13. Al-Bekri: Libro, المعاجم, etiam usus est Glossator Codicis *E*, quem WUSTENF. in edendo 'Ibn Hischāmo in suos usus convertit. Loci inde sumti in Annotatione passim afferuntur. — L. 12 a f. De يوسف محمد بن يوسف vid. item Al-Bekri ed. *SLAN.* p. 108 in fine.

